www.e-rara.ch

Meditationes divi Augustini episcopi Hipponenis ... Soliloquia animae ad deum ... Manuale ... Enchiridion de fide, spe et caritate ... De triplici habitaculo ... Scala paradisi ... De duodecim ...

Augustinus, Aurelius

[Venedig], [1484]

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-9783

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Visual Library

Ass. Mar.

Dw. Dim.

Spirit. mels
p. Tram. repi

Solinquent
Sup. Vo

vocatus atque non
C.G. Jung
vocatus deus aderit

102

CH 22

Meditationes Diui Augustini Episcopi Hipponensis.

Inuocatio dei omnipotētis ad morum ⁊ vite reparationem. Capitulū.j.

Domine deus da cordi meo te desiderare desiderādo querere: q̄rēdo inuenire inueniendo amare amando mala mea redimere redempta non iterare. Da domine cordi meo spūs ꝯtritōnē: ocl'is lachrymaꝝ fōtē manib⁹ elemosyne largitatē. Rex me⁹ extīgue ī me desideria carnis ⁊ accēde vim tui amoris: redēptor me⁹ expelle a me spūm supbie: ⁊ ꝯcede ꝓpitius thesauꝝ humilitatis tue. Saluator me⁹ amoue a me furorē ire: ⁊ īdulge mihi benign⁹ serenum patiētie. Creator me⁹ euelle a me animi rācorē ⁊ largire mihi mentis dulcedinē. Da clemētissime pater mihi solidā fidē: spē ꝯgruā: charitatē ꝯtinuā Rector me⁹ auerte a me vanitatē mentis īcōstātiā: cordis vagationē: oris scurilitatē: oculoꝝ elationē vētris īgluuiē opprobria ꝓximoꝝ: scelera ꝺtractionū curiositatī pruriginē: diuitiaꝝ cupidinē potētatuū rapinā: inanis gl'ie appetitū hypocresis malū: adulatiōis vermē: cōtēptū īopū: opp̄ssionē ꝺbiliū: auaricie ardorē: inuidie rubiginem: blasphemie mortē. Reseca in me factor meus temeritatē iniquā: ꝑtinaciā: inquietudinem ociositatē: somnolētiā: pigriciā: mentis hebetudinē: cordis cecitatē: sēsus obstinationē: moꝝ truculentiā: boni inobediētiā ꝯsilij repugnationē: lingue effrenationeꝫ: pauperū p̄dā: īpotentū violētiā: īnocētū calūniā: subditoꝝ negligētiā. Circa domesticos seueritatē: aduersus familiares īpietatē. Deus meus misericordia mea. Oro per dilectū filium tuuꝫ da mihi misericordie opa pietatis studia: ꝯpati afflictis: succurrere miseris: subuenire egenis: ꝯsolari mestos. releuare opp̄ssos: pauperes recreare: flebiles refouere: dimittere ꝺbitorib⁹: parcere ī me peccantib⁹ odiētes me diligē ꝓ malis bona reddere: neminē ꝺspicer̄ sed honorare: bonos imitari: malos cauere: virtutes amplecti: vitia reijcere in aduersis patientiā: custodiaꝫ oris ⁊ hostiū circūstātie labijs meis: terrena calcare celestia sitire.

Hominis accusatio ⁊ commendatō misericordie diuine. Cap.ij.

Ecce plasmator meus: multa rogans cum nec pauca promerui Fateor heu fateor: nō solū que postulo non debētur dona sed multa mihi exquisita supplicia. animāt me publicani: meretrices: ⁊ latrōes qui a faucibus hostis momentanee eruti. finib⁹ excipiunt̄ pastoris. Tu eniꝫ factor omniū deus: licet in cunctis opibus sis mirabilis. mirabilior tamen crederis in visceribus pietatis. Unde de temetip̄o ꝑquendā tuū seruū dixisti. Miseratōes eius super omnia opa eius. Et quasi de singulo loquēte vniuerso populo tuo te dixisse confidimus misericordiā autē meā nō dispergam ab eo. Nullum enim spernis: neminē abijcis: neminez perhorrescis: nisi forte qui amens te exhorruerit. Ergo modo iratus nō percutis: sed te irritātibus dona si quieuerīt tribuis: deus meus cornu salutis mee: ⁊ susceptor me⁹: ego īfelix: ego te irritaui: ego malū coram te feci: furorem tuū prouocaui: irā ~~ꝓmoueri~~. Prouocaui ⁊ passus es: loquor ⁊ adhuc sustines. Si peniteo ꝑcis: si reuertor suscipis: īsu

+ꝓmearuj

per oū differo ꝑstolaris. Reuocas errā
tē mutas repugnantē: expectas torpē
tē: amplexaris redeuntē: doces ignorā
tē: merentē mulces: a ruina suscitas: pꝰ
lapsū reparas petēti largiris: querenti
inueniris: pulsanti aperis. Ecce domīe
deus salutis mee quid opponā nescio:
quomō respondeā ignoro: nullus abs
te cōfugiū: nullū a te pꝛ latibulū: ostēdi
sti mihi bene viuendi viaꝫ: ꝛ gradiendi
sciētiā ꝺdisti: minatus es mihi gehēnā:
ꝛ pollicitus es paradisi gloriā. Nūc pa
ter misericordiaꝫ: ꝛ deus totius conso
latiōs cōfige timore tuo carnes meas:
quatenus que minaris metuendo eua
dā ꝛ redde mihi letitiā salutaris tui: vt
que spondēs diligendo participē fortī
tudo mea oñe: firmamentū meū deus
refugiū meū ꝛ liberator meus. Sugge
re quid de te cogitē: doce quibus te ser
monibus inuocē: da quibus operibus
tibi placeā: sed nāque scio vnus quo tu
placaris ꝛ aliud qō ñ spernis. Est vtiq;
tibi spiritus cōtribulatus sacrificium: ꝛ
acceptas cor cōtritū ꝛ humiliatū. Dis
me deus adiutor meus dita munerib⁹.
Dis cōtra inimicū munꝫ ptectionibus.
Doc de flāmis vitioꝝ presta refrigeriū.
Doc aūt desideriorꝫ passionibus pande
piū refugiū: fac oñe virt⁹ salutis mee ne
sim de numero eorū qui ad tēp⁹ credūt
ꝛ in tēpore temptationis recedūt. Ob
umbra caput meū i die belli spes mea i
die afflictionis ꝛ salus in die tribulatio
nis. En oñe illumiatō mea ꝛ salus mea.
Rogaui quibus egeo intimauī q̄ timeo:
sed remordet conscientia reprehēdunt
me cordis secreta: qō amor ministrat:
timor dissipat: zelus mutat: metus īcre
pat. Acta mea formidinem: sed tua pie
tas fiduciam: tua horatur benignitas:
mea turbat malignitas. Et vt verius fa
tear occurrunt memoria phantasmata
vitioꝝ que reuerberant audaciam pre
sumentium animoꝝ. ¶ Dominis
conquestio qui propter inobedientiaꝫ
a ꝺño non auditur. Ca.iij.

QUm enīꝫ quis pena dignus sit
qua fronte gratiā requirit: cui
pena debetur: qua temeritate
gloriaꝫ deposcit: vir qui lacessit iudicē:
qui postposita satisfactione delicti que
rit premijs honorari: regi insultat ob
noxius supplicio qui donari flagitat in
debito bratio: ꝛ dulcem affectū patris
stultus exacerbat filius: qui pꝰ illatas
contumelias hereditatis vsurpat celsi
tudinem. Quid mi pater me gessisse re
colo merui mortem peto vitaꝫ. Cōmo
ui regem meum: cuius impudens inuo
co presidiū. Contēpsi iudicē quē teme
re postulo adiutorē. Insolēs renui au
dire patrem: quē demū presumo habē
tutorē heu mihi quā sero vēio: heu heu
quā tarde festino: heu qꝛ curro pꝰ vul
nera dedignās incolumis pcauere peri
cula. Neglexi prospicer tela: modo sol
licitor de morte vicina vulnera vulne
ribus infixi: qꝛ scelera sceleribus adde
re non timui. Recenti cicatrices labe re
sperſi: quia prisca flagitia modernis ini
quitatibus reciprocaui: ꝛ que diuina so
lidauerat medicina: mea resoluit prori
go phrenetica: cutis que superducta vul
neribus morbum celauerat: sanie erū
pente putriuit: qꝛ iterata iniquitas con
cessam misericordiam exinaniuit. Naꝫ
quippe scriptum in quacunqꝫ hora in
stus peccauerit omnes iustitie eius ob
liuiscentur: si iustitia aboletur iusti ruē
tis: quāto magis peccatoris in idipsuꝫ
reuerentis: quotiens canis redij ad vo
mitū: ꝛ quasi sus repetij volutabrum:
Fateor qꝛ nihil recordari est īpossibile

Quot mortalium peccare ignorantes docui: volētes delinquere persuasi resistentes coegi: volentibus consensi. Quot sane gradientibus laqueum induxi: viam querentibus foueam retexi: et patrare non abhorrui: oblinisci nō metui. Sed tu iustus iudex signās peccata quasi in sacculo obseruasti omnes semitas meas: et cūctos gressus meos dinumerasti tacuisti et semper filuisti patiens fuisti. Ueh mihi demū loquris qsi pturies. Judicis timor. Cap. iiij.

DEus deorum domine prestabilis super malicia. Noui qm nō semp filebis cū in ospectu tuo ignis exardescet: et in circuitu tuo tēpestas valida ingruerit: cum aduocaueris celum desuper: et terram discernere populum tuum: et ecce coram tot milibus populorum nudabūtur omnes iniquitates mee: tot agminibus angelorū patebunt vniuersa scelera mea: non solū actuū sed et cogitationuz simulqz locutionum. Tot iudicibus inops astabo quot me precesserunt in opere bono: tot arguentibus confundar quot mihi prebuerūt bene viuēdi exēpla: tot conuincar testib⁹ quot me monuerūt profectus sermonibus: seqz imitandos iustis dederunt actiōibus. Dñe cor non suppetit quid dicā: non occurrit quid rñdeaz. Et cū aīa iterfit illi discrimini torquet me cōscientia cruciant cordis arcana: coarctat auaricia: infestat luxuria: accusat supbia: cōsumit inuidia inflāmat concupiscentia: deshonestat gula: ebrietas cōfutat: detractio lacerat: ambitio supplantat. rapacitas obiurgat: discordia disipat. ira perturbat. lenitas dissoluit. torpor oppīmit. hypocrisis fallit adulatio frangit. fauor tollit. calūnia pungit. Ecce liberator meus de gentibus iracundis. ecce cum quibus viri a die natiuitatis mee qb⁹ et studui: quibus et fidē seruaui. Ipsa me que dilexeraz studia damnant que laudaueram vituperant. Di sūt qbus acquieui amici. qbus parui magistri. et qbus seruiui dñi. osules qb⁹ credidi. ciues qbus cohabitaui. domestici qbus osēsi. Deus mihi rex meus. et deus me⁹. qz icolat⁹ meus plongat⁹ ē. Ueh mihi illumination mea qz habitaui cū habitātibus cedar. Et cū dauid sanct⁹ dixerit multū. quāto magis ego infelix dicere possum nimis icola fuit aīa mea firmamētum meū de⁹ nō iustificabit ī cōspectu tuo omnis viuens. Spes mea non ē ī filijs hominū. quem si remota pietate iudicaueris iustum inuenies. et nisi pueneris miserādo ipium. non est quē glorificet piuz. Credo nāque salus mea qō audiui. quoniā benignitas tua ad penitentiā me adduxit tui oris mihi sonuerunt nectarea labia. Nemo potest vēire ad me nisi pr̄ me⁹ qui misit me traxerit eū. Enī vero qz instruxisti. tāta que propitia⁹ īstructiōe fozmasti totis medullis coz dis. toto nissu mentis. te omnipotens pater. cū dilectissimo puero teque oulcissima ꝑples cū serenissimo inuoco paraclyto. trahe me quaten⁹ p⁹ te curam ī odorē vnguentorū tuorum dulciter.

INuocat pater p filium. Cap. v.

INuoco te deus meus inuoco te. qz ꝑpe es obus inuocātib⁹ te ī ueritate. Tu eiz veritas es. doce me queso p clementiā tuā sancta veritas te inuocare ī te qz hoc fieri quō oporteat nescio. sed a te doceri btā veritas humiliter iplozo. abste. n. sapere est disipere. te enī nosce ē pfectū scire Erudi me diuina veritas et doce me legez tuā. Credo nāqz qz tu erudieris bea

tus ⁊ de lege tua docueris eū. Desidero
inuocare te qđ queso vt fiat in ueritate
Quid est in ueritate inuocare veritatē
nisi in filio patrē? Ergo sancte pater ser
mo tuus veritas est q̄ principium ver
borū tuorū veritas. Hoc quippe est ver
borū tuorum principiuz qđ in p̄cipio
erat verbum. In ipso veritatis verbo
te perfecta inuoco veritas: in quo ipa ea
dem veritas dirigas me i veritate: ⁊ do
ceas. Quid enī est dulci⁹ q̄z genitorem
in nomine vnigeniti inuocare: patrem
recordatione filij ad pietatē inflectere:
regem charissime sobolis deuocatione
mitigare? Sic enī solēt rei carcerib⁹ eri
pi: sic cōmancipati vinculis liberari: sic
tristem excipientes sententiā capitis nō
solum absolui sed insuper nasci insoli
taz gratiā: dūmodo iratis principibus
dilecte prolis intimauerint charitatez.
Sic delinquentes seruili euadunt sup
plicia dñorum: dum p̄o eis interuenit
dulcedo filiorū. Sic te omnipotens pa
ter per omnipotentē filij charitatē po
stulo: educ de carcere ad confitendum
nomini tuo animaz meam: libera me a
vinclis peccatorū: per coeternum flagi
to vnicuz tibi natū meqz cui ꝓpria meri
ta letalē minantur sniam p̄ciosissime
ad dexteram tuā cōsedentis prolis iter
pellatione restaura placatus ad vitaz.
Quem enī aliū dirigā intercessorē tibi
nescio nisi hunc qui est propitiatio p̄o
peccatis nostris: qui sedet ad dexterā
tuā interpellans ecce aduocatus meus
apud te deū patrem. Ecce pontifex sum
mus qui non alieno eget expiari sāgui
ne: qui propio refulget perfusus cruo
re: Ecce hostia sancta bene placens ⁊ p
fecta in odorem suauitatis oblata ⁊ ac
cepta. Ecce agnus sine macula: qui coz̄
se tondētibus obmutuit: qui a lapis ce
sus sputis illitus: opprobrijs affect⁹ os
suū non aperuit: en qui peccatū non fe
cit: peccata nostra pertulit: ⁊ lāguores
nostros suo liuore sanauit. Hic re
p̄sentat hō p̄ri passionē filij. La. vj.
Aspice pater pie pissimū filiuz
p̄o me tā impia passum: respi
ce pissime rex quis patitur ⁊ re
minisce re p̄o quo patitur. Nōne hic ē
mi dñe inocens ille quē vt seruuz redi
meres filiū tradidisti? Nūquid non au
ctor vite hic ē qui vt ouis ad occisionē
ductus tibiqz vsqz ad mortem obediēs
factus atrocius non timuit necis gen⁹
subire? Recole totius salutis dispensa
tor: q̄z hic ē ipse quem ⁊ fi tua virtute ge
nuisti mee tamē infirmitatis particip̄
fieri voluisti. Vere hec ē tua deitas que
meā induit nat uraz: crucis ascēdit pa
tibulū qui i assūpta carne triste tulit sup
pliciū. Reduc oculos me⁹ oculos tue ma
iestatis super opus ineffabilis pietatis:
intuere dulcē natū toto corpore exten
sum: cerne manus inocias p̄manātes
sanguine: ⁊ remitte placat⁹ scelera que
patrarunt manus mee. Considera in
erme lat⁹ crudeli perfossū cuspide: ⁊ re
noua me sacro fonte quē ide credo flu
xisse. Vide imaculata vestigia que nō
steterunt in via peccatorū sed sēper am
bulauerunt in lege tua diris cōfixa cla
uis: ⁊ perfice gressus meos in semitis tu
is ⁊ fac me odio habere benignus oēs
vias iniquitatis: viā iniquitatis amoue
a me: ⁊ fac me ꝓpit⁹ viā veritatis eligere.
Oro te rex sanctorū per hunc redem
ptorē meū fac me currere viam manda
torū tuorū vt ei valeā spū vniri: q̄ mea
nō horruit carne vestiri. Nūqd nō atē
dis pie pater adolescētis filij charissimi
caput niuea cervice deflera p̄ciosissimā
resolutū in mortez. Aspice mitissime cō
ditor dilecte sobolis humanitatē: ⁊ mi
serere sup infirmi plasmatis debilitatez

cãdet nudatum pectus: rubet cruentũ latus: tensa arent viscera: ꝺcora lãguẽt lumina: regia pallẽt ora: ꝓcera rigent brachia: crura pendent marmorea. Rigat terebratos pedes beati sanguĩs vnda. Specta gloriose genitor gratissime ꝓlis lacerata mẽbra: ⁊ memorare bẽignus que mea ẽ substantia: conspicare dei hoĩs penã: ⁊ releua cõditi hoĩs miseriã. Uide redẽptoris supplicium: ⁊ remitte redẽpti delictũ. Hic est dñe quem ꝓpter peccata ppl'i ꝑcussisti: lz ipe sit dilectus ĩ quo tibi bñ ꝯplacuisti: hic ẽ ille ĩnocens ĩ quo dolus nõ ẽ inuẽtus: ⁊ tamen int̃ iniquos deputatus est.

Hic recognoscit homo se cãm eẽ passionis. Ca. vij.

Quid cõmisisti dulcissime puer vt sic iudicareris? Quid cõmisisti amãtissime iuuenis vt a ꝺo sic tractareris? Quod scelus tuuz: q̃ noxa tua: q̃ causa mortis: que occasio tue dãnatõis? Ego enĩ ego sũ tui plaga doloris: tue culpa occisiõis.. Ego tue mortis meritũ: tue vindicte flagitium. Ego tue passiõis liuor tui cruciat⁹ labor miserabilis cẽsure ꝯditio: ⁊ ineffabilis mysterij dispositio. Peccat iniqu⁹ ⁊ punit̃ iustus: delinquit re⁹ ⁊ vapulat ĩnocens offendit ĩpius ⁊ dãnat̃ pius: qꝺ meret̃ malus patitur bonus: qꝺ ꝑpetrat suus exoluit dñs: qꝺ cõmittit homo sustinet de⁹. Quo nate dei quo tua descẽdit humilitas? Quo tua flagrauit charitas: q° ꝓcessit pietas: quo excreuit benignitas quo tu⁹ attigit amor: quo ꝑuenit compassio? Ego enĩ inique egi: tu pena mulctaris. Ego facin⁹ admisi tu vltiõe plecteris ego crimẽ edidi: tu torture subijceris: ego suꝑbiui: tu hũiliaris: ego tumui tu attenuaris: ego inobediẽs extiti: tu obediẽs scelus inobediẽtie luis: ego gule ꝑui tu inedia afficieris: me ad illicitaz concupiscentiã rapuit arbor: te ꝑfecta charitas duxit ad crucẽ: ego te p̃sumpsi vetitũ: tu subisti eculeũ: ego delector cibo tu laboras patibulo: ego fruor delitijs: tu laniaris clauis: ego pomi dulcedinẽ tu felix: gustas amaritudinẽ mihi aridens cõgaudet eua tibi plorans cõpatit̃ maria: ecce rex gl'ie: ecce mea impietas: ⁊ tua claret pietas. Et mea iniusticia ⁊ tua liquet iusticia. Quid rex meus ⁊ deus me⁹ q̃d retribuã tibi ꝓ oĩb⁹ q̃ retribuisti mihi.? Nõ enĩ inueniri potest in corde hoĩs qꝺ ꝯdigne talibus referat̃ p̃mijs. Nunq̃d sagacitas machĩari põt hũana: cui cõparet̃ miseratio diuina? Nec ẽ creature meliori officium q° iuste creatoris recõpenset p̃sidiuz: ẽ ãt deus in hac tua admirabili dipensatione: ẽ cui fragilitas mea ĩ aliq° suppeditet si tua visitatõe cõpuncta mẽs carnem suã crucifigat cũ vitijs ⁊ ꝯcupiscẽtijs: ⁊ hoc si a te ꝯcedit̃ q̃si iã tibi incipit cõpati: qꝛ ⁊ tu ꝓ pctõ dignat⁹ es mori. Sicqꝫ ꝑ interrioris hoĩs victoriã te duce armabit̃ ad exteriorem palmã quaten⁹ deuicta ꝑsecutiõe spũali nõ vereat̃ ꝓ amore tui subijci gladio mãli. Ita exiguitas ꝯditõis si tue cõplaceat pietati magnitudini valebit ꝓ virib⁹ respõdere creatoris: ⁊ hec celestis medicina bone iesu: h̃ tui ãtidotũ amoris. Oro te ꝑ antiq̃s misericordias tuas ĩfũde vl'nerib⁹ meis q° reiecta viperee ꝯtagiõis ille ĩtegret me incolumitati p̃stine quo gustatũ tue nectar suauitatis faciat me illecebrosa mũdi toto affectu ꝺspicere ⁊ nulla ei⁹ aduersa ꝓ te formidare: memorqꝫ perpetue nobilitatis semper fastidiam ventos huius transitorij tumoris.

Nihil queso sine te mihi dulcescat nihil complaceat: nil preciosum:

nil preter te mihi arrideat speciosum: vilescant obsecro abste mihi oīa: sordeant vniuersa. Quod tibi auersum ē sit mihi molestū: sit ⁊ bene placitū īdeficiens desideriū: tedeat me gauderē sine te ⁊ delectet cōtristari ꝑ te. Sit mihi nomē tuū refocilatio ⁊ memoria tua cōsolatio: fiāt mihi lachryme mee panes die ac nocte īuestigādo iustificationes tuas. sit mihi bonū lex oris tui sup̄ milia auri ⁊ argenti. Sit obedire tibi amabile: ⁊ resistē tibi execrabile. Rogo te spes mea. ꝑ oēs pietates tuas: vt ꝓpitier] impietatibus meis. Adaperi aures meas mādatis tuis: ⁊ ne declines flagito per nomē tuū ī verba malicie cor meuz: ad excusandas excusatiōes ī peccatis. Peto ēt per admirabilē humanitatē tuaz ne veniat mihi pes sup̄bie ⁊ man⁹ peccatoris nō moueat me. ¶ Hic exponit homo deo patri passionez filij ī suā reconciliationem. Cap. vij.

Ecce oīpotens deus pater dñi mei dispone benignus: queso miserearis mei qm̄ q̄cquid preciosius īueni deuote obtuli. quicq̄d chari⁹ repperi suppliciter presentaui. Nihil mihi reliq̄ quin tue exposuerī maiestati: nihil iaz sup̄est qđ adijciam qr totaz tibi delegaui spem meam. Dixi rex tibi aduocatū meū dilectū filiū tuū: misi gloriosā ꝓgeniē inter me ⁊ te mediatorē. misi inq̄z intercessorem ꝑ quē cōfido veniā. misi verbis verbuz quē pro meis dixi missū factis ⁊ numeraui tibi sanctissime sobolis passionē quā ꝓ me credo fuisse ꝑpessā credo a te missā deitatē meā suscepisse humanitatē ī qua dignū duxit alapas: vincula: sputa: irrisiones ꝑferre: nec ñ crucē clauos telūq̄z suscipere: hanc olim īfātie vagitib⁹ demolitā: puericie pānis astrictā: iuuentutis sudoribus vexataz: ieiunijs maceratā: vigilijs afflictā: itinerib⁹ fessā postea affectā flagris: laceratā supplicijs: ꝺputatam cū mortuis. Ditauit gloria resurrectionis: celorum gaudio īduxit: ⁊ in ꝺxtera tue celsitudinis collocauit. Hec placatio mea ⁊ ꝓpitiatio tua. Hic attē de pius quē genueris filiū: ⁊ quē redemeris seruū: hic aspice factorē ⁊ ne despicias facturā. Amplectere seren⁹ pastorem ⁊ respice misericors allatā proprijs humeris ouē. hic ē ipse fidelissim⁹ pastor ille qui dudū errabundā per abrupta montiū: ꝑ precipitia valliū: mltis quesierat varijsque languoribus. Qui que iā morienti iā ꝑ longa exilia deficienti: tñ īuēte gaudēs se supposuit ⁊ miro sibi ānixu charitatis in vexande confusionis abisso leuauit: pijsque astrictā cōplexibus ad nonagintanouē vnam que perierat reportauit. Ecce domine mi rex de⁹ omnipotēs: ecce pastor bonus refert tibi qđ ꝯmisisti ei. Suscepit te disponēte ad saluandū hominē disponentē quē tibi restituit omni labe īmunem. Ecce tuū tibi charissimus natus plasma recōciliauit qđ a te procul deuiauit. En gregi tuo pastor mitis reformat qđ predo violentus abegerat. Reddit tuis conspectibus seruū quem sua fecerat conscientia fugitiuū: vt qui per se meruit penitentiam per factiōez huius mereatur veniā. Cuiq̄z pro culpis supererat gehēna: tanto duce iā cōfidat reuocari ad patriā: potui per me te pater offendere: sed non valui ꝑ me placare. Factus ē adiutor meus deus meus tuus dilectus filius meam participiās humanitatem vt curaret īfirmitatem: quatenus vnde causa emerserat offensionis: inde tibi īmolarz sacrificiū laudis: meq̄z ꝑ hoc redderet tue pietati

placabilē: quo sedens ad dexterā tuam semper mee substātie se ostenderet esse ꝯsortē: ecce spes mea: ecce tota fiducia mea. Si me ꝓ mea vt dignuz ē despicis iniquitate respice saltē misericors ꝓ dilecte sobolis charitate. Attende ī filio ꝓpitieris seruo: vide carnis sacramētū ⁊ remitte carnis reatū: quotiens beate ꝓlis tibi patent vulnera: delitescant obsecro scelera mea. Quotiēs rubet p̄ciosus pio de latere sanguis diluat̄ obsecro labes mee pollutōis. Et qꝛ caro lacessiuit ad iraz: caro reflectat īploro ad misericordiā ⁊ sicut me caro seduxit ad culpā caro deducat ad venia. Multū nanqꝫ est qd̄ mea meret̄ īpietas: longe āt maius qd̄ redēptoris mei reposcit iure pietas. Magna enī ē mea iniusticia: q̄ꝫ v̄o maior redēptor] ī iusticia? Quāto nāqꝫ est superior deus homine: tāto mea malicia est inferior eius bonitate: aut qualitate ⁊ quantitate. Quid enī deliquerit homo: ꝙ non redemerit filius dei fact⁹ homo? Que tanta supbia tumeret: quā non tanta humilitas sterneret? Quodnā tantū mortis imperium: qd̄ nati dei non destrueret mortis supplicium? Nimirum deus meus si equa lāce delicta peccantis hominis ⁊ redimentis gratia liberentur auctoris non tam oriens ab occidente seu inferiori separatur supius a sūmo celi cardine. Jam lucis optime creator iam culpis ignosce meis: pro dilecti filij laboribus īmensis. Jam eius queso pietati mea impietas: eius modestie mea peruersitas: ⁊ māsuetudini donetur ferocitas. Jā sua humilitas meaz superbiam: patientia impatientiam: benigitas duritiam: obedientia inobediētiam tranquilitas īquietudinem: dulce ⁊do amaritudinez suauitas iram: charitas lucrifaciat crudelitatem ¶ De inuocatione spiritus sancti. Ca.ix.

Iam diuini amoris numinis patris omnipotentis prolisqꝫ beatissime sancta cōmunicatio paraclyte spiritus: merentium consolator clemētissime: iā cordis mei penetralib⁹ potēti illabere virtute: ⁊ tenebrosa que que lar] neglecti latibula: corusci luminis fulgore pi⁹ habitator letifica: tuiqꝫ roris abondantia longo ariditatis marcentia squalore visitādo fecunda. Saucia interioris hominis arcana tui amoris iaculo ⁊ torpentis medullas iecoris flāmis salutaribus penetrando succēde sanctique feruoris igne illustrando mētis ⁊ corpor] vniuersa depasce: pota me torrente voluptatis: vt nil iam mundanoruz degustare libeat venenat dulcedinis. Judica me ⁊ discerne causā meā de gente nō sācta: doce me qꝛ de⁹ me⁹ es tu facere voluntatē tuā. Credo ergo qꝛ quēcunqꝫ īhabitaris patris ac parit̄ filij domiciliuz condis deus te merebit̄ hospitem quoniaz per te pater ⁊ filius apud euz faciet mansionē. Ueni iaz veni benignissime dolentis anime consolator: protegens in opportunitatibus ī tribulatiōe adiutor: veni fortitudo fragilium: releuator labentiuz: veni humiliū doctor: superboruz destructor: veni orphanorū pius pater: viduarū dulcis iudex: veni spes pauperuz: refocilliator deficientiū: veni nauigantiū sidus naufragij portus: veni omniū viuentiū singulare decus morientium vnica salus. Ueni sanctissime spiritus: veni ⁊ miserē mei: apta me tibi ⁊ condescende propiti⁹ mihi: vt mea tue magnitudini exiguitas: roboriqꝫ tuo imbecillitas secunduz multitudinē tuaruz cōplaceat miserationum. ¶ Oratio serui dei de se humiliter sentientis. Cap.x.

Scio dñe scio ⁊ fateor qz nõ sum dignus quẽ tu diligas: sed certe tu nõ es idignus quem ego diligã. Indignus quidẽ sum tibi seruire ed tu nõ es indignus seruitio creature due: da ergo mihi dñe vnde tu es dign⁹ ⁊ ego ero dignus vnde sum indignus. Fac me quõ vis a pctis cessare: vt quõ debeo possim tibi seruire: concede mihi sic custodire ⁊ regere ⁊ finire vitã meaz vt i pace dormiã ⁊ in te requiescã: pста mihi ifinẽ vt me excipiat sõnus cuz requie: requies cũ securitate: securitas in eternitate. Amẽ.

Oratio ad sanctã trinitatẽ.

Et patrẽ ingenitũ: te filium vnigenitũ: te spũm scñ paraclytũ scãz ⁊ individuã trinitatẽ toto corde ⁊ ore ꝯfitemur laudamus atque bñdicim⁹: tibi gloria i scla. Amen.

Confessio oipotẽtis dei ⁊ maiestatis eiusdem. Cap. xj.

Summa trinitas: virtus vna: ⁊ indiscreta maiestas: deus nr̃ ô us oipotẽs: ꝯfiteor tibi ego vltim⁹ tuor tuor ⁊ eriguũ mẽbr̃ eccl'e tue ꝯfiteor ⁊ honorifico te ôbito sacrificio laudis: p scire ⁊ posse qõ mihi tantillo donare dignatus es. Et qz exteriora mihi munera desunt q̃ possint offerri: ea que i me sunt vota laudatõis ex dono misericordie tue ecce libẽs atqz ouans offero tibi: de fide nõ ficta ⁊ cõscia pura. Credo igitur te ex toto corde rex celi ⁊ terre dñe: ⁊ ore ꝯfiteor patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spũz scñ i personis trinũ: ⁊ i substantia vnũ: verũ deũ oipotentẽ: vni⁹ simplicis ⁊ i corporee inuisibilis ⁊ i circũscripte nature. Nihil te superius aut iferius maiusue aliqđ hũtẽ: sz p oẽz moduz sine deformitate pfectũ: sine quantitate magnũ: sine qualitate bonũ: sine tpe sempiternuz: sine morte vitã: sine infirmitate fortem: sine mendacio veritas: sine situ vbiqz presẽtẽ: sine loco vbiqz totũ: sine extensione oĩa implentẽ: sine cõtractione vbiqz occurrẽtẽ: sine motu oĩa trãscendentẽ: sine statu ĩtra omnia manẽtẽ: sine indigentia oĩa creantẽ: sine labore omnia regẽtẽ: sine tui initio omnib⁹ initia dantẽ: sine tui mutatione omnia mutabilia facientẽ: in magnitudine infinitũ: in virtute omnipotentẽ: in bonitate sũmuz: in sapientia inextimabilez: in consilijs terribilẽ: in iudicijs iustũ: in cogitationibus secretissimũ: in verbis veracez: in operibus factũ: in misericordijs copiosũ: erga delinquentes patientissimũ: erga penitentes piissimũ: semp eundẽ ipsũ eternũ ac sempiternum immortalẽ atqz incõmutabilẽ: quem nec spatia dilatant: ne breuitas locorũ angustat: nec receptacula vlla coartant: nec volũtas varia: nec necessitudo corrũpit: nec mesta perturbãt: nec leta demulcent. Cui nec obliuio tollit: nec memoria reddit: nec preterita transeunt: nec futura succedũt. Cui nec origo initiũ nec tpa icremẽtũ: nec casus finẽ dabit: sed ante secula ⁊ ĩseculis ⁊ p secula in eternũ viuis: ⁊ est tibi perẽnis laus ⁊ eterna gloria sũma potestas ⁊ singularis bonor perpetuũ regnum ⁊ sine fine iperitz per infinita: ⁊ idefessa ⁊ imortalia secula seculorũ amen. Qualiter generi humano dignatus' est subuenire deus pater ⁊ de verbi incarnatõe ⁊ gratiarũ actione. Ca. xij.

Hucusqz ops deus trinitatis cordis mei ĩspector ⁊ scrutator confessus sũ oipotentiaz maiestatis tue ⁊ meiestatẽ oipotentie tue: nũc aũt qualiter humano generi subuenire dignat⁹ es i fine secl'orz siẽ corde credo

ad iusticiã: ita ore corã te cõfiteor ad salutẽ. Tu quidẽ deus pater solus nũq̃ nullq̃ legeris missus: de filio ãt tuo ita scribit apl'us. Cuz aũt venit plenitudo tpis misit deus filiũ suũ. Cuz dicit misit satis oñdit qz ĩ bũc mũdũ missus advenit cũ de maria sp virgine nat⁹ verus & pfect⁹ hõ ĩ carne appuit. Sz q̃d ẽ q̃ de illo euãgelista ꝑcipu⁹ ait: ĩ mũdo erat & mũdus p ipsũ factus ẽ? Illuc vo missus ẽ p humanitatẽ vbi sp fuit & ẽ p divinitatẽ. Quã videlz missionẽ opus esse totius sancte trinitatis toto corde credo & ore ꝯfiteor. Quõ aũt nos amasti pr̃ scẽ & bõe: quãtũ nos dilexisti pie cõditor q̃ ẽt ꝓprio filio nõ pepcisti: sz pro nobis ĩpiis tradidisti illũ subdit⁹ tibi ille fuit vsq̃ ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: tollẽs cyrographum pctõr nr̃or & affigẽs illõ cruci. Crucifixit pcũz & occidit mortẽ vn⁹ ille int mortuos liber: potestatẽ habẽs ponẽdi aiaz suã ꝓ nobis & itez sumẽdi eã ꝓ nobis: tibi victor & victima: & iõ victor quia victima tibi sacerdos & sacrificiũ. Et iõ sacerdos qz sacrificiũ: merito mihi spes valida ĩ illo est: qz sanabis oẽs languores meos p eum q̃ sedet ad dexterã tuã: & interpellat pro nobis. Lãguores q̃ppe mei oñe magni sũt & mlti: multi sũt & magni: bz. n. multa ĩ me p̃ceps mũdi hui⁹: scio & fateor Sz rogo te libera me p sedẽtẽ ad dexterã tuã redẽptorẽ nr̃z ĩ quo nihil suuz potuit iuenire. Per ipm me iustifica q̃ pctm̃ nõ fecit: nec iuent⁹ ẽ dolus ĩ ore eius: p ipsũ caput nr̃z ĩ quo nulla ẽ macula libera mẽbrũ eius lz exiguũ & infirmũ: libera ãso me a peccatis: vitiis culpis & negligẽtiis meis. Reple me tuis sãctis virtutib⁹ & fac me bonis pollẽ moribus: fac me ĩ scis opib⁹ pp nomẽ tuũ p seuerare vsq̃ ĩ finẽ fm tuaz voluntatẽ.

De fiducia quã habere oz aĩa in dño iesu atq̃ eius passione. Capi. xiij.

Espare vticq̃ potuissez ꝓpter nimia pctã mea & infinitas negligentias meas: nisi vbũ tuũ de⁹ caro fieret & hitaret in nobis. Sz despare iã nõ audeo: qz cũ inimici essem⁹ reconciliati sumus p mortẽ filij tui. Quãto magis salui facti sum⁹ p eũ. Dis nãq̃ spes & totius fiducie certitudo mihi est ĩ pretioso sanguine ei⁹: q̃ effusus est pp nos & propter salutẽ nostram. Jn ipso respiro & in ipso ofisus ad te peruenire desidero: non habẽs meã iusticiã sz eaz que ẽ ex filio tuo dño nostro iesu x̃po. Unde gratias agim⁹ tibi clemẽtissime & benignissime amator bonum deus: q̃ p iesum x̃pm filiũ tuũ oñm nostrum: et cum non essemus potenter fecisti nos: & cũ perditi fuissemus culpa nostra mirabiliter recuperasti nos. Gratias ago pietati tue & multas tibi gr̃as refero ex totis ꝓcordijs meis q̃ pp tuã ienarrabilẽ dilectionẽ qua nos miseros & indignos mirabili bonitate amare dignat⁹ es. Misisti enĩ vnigenitum tuũ ꝺ sinu tuo ad publicũ nr̃m saluare nos peccatores tũc filios pditionis. Gratias ago tibi ꝓ scã incarnatione & natiuitate ei⁹ & per gloriosa genitrice eius: de qua ipe carnẽ assumere dignatus est pp nos & pp nostram salutem vt sicut verus de⁹ ex deo: ita verus hõ ex hoie esset: gr̃as tibi ago p passione & cruce eius p morte & resurrectione eius: p ascensiõe eius ĩ celũ: & sede maiestatis eius ad dexterã tuã. Jpe enĩ q̃dragesimo die p⁹ resurrectionẽ suã ascẽdẽs vidẽtibus discipls sup oẽs celos sedesq̃ ad ꝺxt̃az tuã spũm scm̃ fz, pmissionẽ suã ĩ filios adoptõis effudit. gr̃as tibi ago, p sacratissima illa effusiõe pciosi sãguinis ei⁹ q° sum⁹

redēptl simul ⁊ ꝑ sacroscō ⁊ viuifico mysterio corporis ⁊ sāguīs ei⁹: quo quotidie ī eccl'a tua pascimur ⁊ potamur: ⁊ abluimur: ⁊ scīficamur ⁊ vnius sūme diuinitatis participes efficimur. Grās tibi ago ꝑ hac tua mira ⁊ īenarrabili charitate: qua nos īdignos sic amasti ⁊ saluasti ꝑ vnicum dilectū filiū tuū: sic.n. dilexisti mūdū vt vnigenitū tuū dares vt oīs qui credit ī eū nō ꝑeat sꝫ hēat vitaꝫ eternā. Hec ē aūt vita eterna vt cognoscamus te verꝫ deū ⁊ quē misisti iesuꝫ xp̄m ꝑ fidē rectā ⁊ cōdigna fidei opa.

De īmensa charitate patris etrni ad genus humanū. Ca.xiiij.

IMmēsa pietas ⁊ īextimabilis charitas: vt liberares suū filiū tradidisti. Deus factus ē homo vt ꝑditus homo de potestate demonū erueretur q̄ꝫ benignissimus amator hominuꝫ filius tuus deus noster: cuius piis visceribus nō satis visuꝫ est vt se īclinaret: factus homo de vera virgine: nisi etiā subiret crucis suppliciū effuso sanguine propter nos ⁊ propter nostrā salutē. Uenit pius deus: venit pro pietate ⁊ bonitate sua: venit querere ⁊ saluuꝫ facere quod perierat. Quesiuit ouez perditaꝫ: quesiuit ⁊ inuenit: ⁊ humeris suis reportauit ad caulas gregis pius dominus: ⁊ vere multum mitis pastor O charitas: O pietas quis audiuit talia quis super tāta misericordie viscera nō obstupescat? quis non miretur? quis ñ colletetur propter nimiam charitatem tuaꝫ qua nos dilexisti: misisti filium tuum in similitudinem carnis peccati: vt de peccato dānaret peccatuꝫ: vt nos efficeremur iusticia tua ī ipso. Ipse enim verus agnus īmaculatus q̄ abstulit peccata mūdi: q̄ mortē nostraꝫ moriēdo ꝺstruxit: ⁊ vitā resurgendo reparauit. Sꝫ quid tibi retribuere possumus deus noster: ꝑ tantis bñficijs misericordie tue quas laudes quasue grāꝝ actōes? Etiā si illa btōꝝ angeloꝝ scīa ⁊ potentia nobis foret: nihil tamen dignum tante pietati ⁊ bonitati tue recōpensare valeam Sꝫ certe si oīa mēbra nostra vterent̄ in liguas ad rependēdas tibi debitas laudes nequaq̄ꝫ sufficeret exiguitas nostra Supeminet.n. oēꝫ sciaꝫ tua inextimabilis charitas: quā ostēdisti nobis īdignis ꝑ sola bonitate ⁊ pietate tua. Filius nāq̄ꝫ tuus deus noster nō angelos sꝫ semē abrae apprehēdit: assimilatus nobis ꝑ oīa absq̄ꝫ peccato humanā itaq̄ꝫ nō angelicā suscipiēs naturā: ⁊ eā stola scē resurrectiōis ⁊ īmortalitatis glorificans vexit sup oēs celos: sup oēs choros angeloꝝ: sup cherubin ⁊ seraphī: collocās ad dexterā tuā: hāc aūt laudāt āgeli: adorāt dñatōes ⁊ oēs virtutes celoꝝ tremūt sup se ⁊ sup hoīeꝫ deū. Hec nempe mihi tota spes ⁊ oīsq̄ꝫ fiducia. Est enī ī ipso iesu xp̄o dño vniuscuiusq̄ꝫ nr̄ꝫ portio: caro ⁊ sanguis. Ubi g̃ portio mea regnat: ibi me regnare credo. Ubi caro mea glorificat̄: ibi gl'iosū me esse cognosco. Ubi sāguis me⁹ dñatur: dñari me sētio. Quāuis peccator sim: ꝺ hac cōione gr̄e nō diffido: ⁊ si pctā mea me ꝓhibēt substātia mea requirit. Et si delicta m̄a excludūt nature cōio non repellit. Nō enī tā īmitis est dñs vt obliuiscat̄ hoīs ⁊ si memīerit ipsius quē ipse gestat: vt ⁊ quē mei cā suscepit ei⁹ eā nō me req̄rit: Mitis v̄o ⁊ valde benign⁹ ē dñs deus nr̄: ⁊ diligit carnē suā: membra sua ⁊ viscera sua in ipso deo ⁊ dño nr̄o iesu xp̄o dulcissimo benignissimo atq̄ꝫ clemētissimo in quo resurreximus ⁊ iam celos ascēdimus ⁊ iam in celestibus ꝯsedimus caro nostra nos diligit hēmus autem

sanguinis nostri prerogatiuã in ip̃o sumus aũt membra eius: ⁊ caro eius: ip̃e deniq; ẽ caput nostrũ ex quo totuz corpus sicut scriptũ est os ex ossib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea: ⁊ erunt duo ĩ carne vna. Et nemo vnquã carnẽ suaz hodio habet: sz fouet ⁊ diligit eã. Mysterium hoc magnuz ego dico in xp̃o ⁊ in ecclesia ait apostolus. ¶ De duplici xp̃i natura qui ꝓ nobis miseretur ⁊ ꝓ nobis interpellat. Ca. xv.

Gratias itaq; ago tibi labijs et corde: ⁊ oĩ qua valeo virtute ĩfinite misericordie tue domĩe deus noster ꝓ omnibus miserationib⁹ tuis quibus mirabiliter nobis perditis subuenire dignatus es per eundẽ filiũ tuũ saluatorẽ ⁊ recuperatorẽ nostrum qui mortuus est ꝑꝑ peccata nostra: ⁊ resurrexit ꝑꝑ iustificationem nostram et nunc viuẽs sine fine sedet ad dexteram tuã ⁊ interpellat ꝓ nobis: ⁊ simul tecũ miseretur qꝛ deus ex te patre coetern⁹ ⁊ cõsubstantialis tibi ꝑ oĩa vnde potest in ꝑpetuum nos saluare: sed secũduz id qd̃ hõ ex qua parte minor te ẽ: data est ei oĩs potestas ĩ celo ⁊ in terra: vt in nomine iesu omne genu flectatur: celestiũ terrestriũ ⁊ infernoꝝ: ⁊ omnis lĩgua cõfiteatur qꝛ dñs iesus xp̃s in gloria tua deus pater oĩpotens. Ipse quidem cõstitutus est a te iudex viuoꝝ ⁊ mortuorũ: tu vero non iudicas quẽquã: sed oẽ iudiciũ dedisti filio tuo ĩ cuius pectore recondit sũt oẽs thesauri scientie ⁊ sapientie. Ipse aũt testis ⁊ iudex est: iudex ⁊ testis quẽ nulla peccatrix ꝯscientia effugere poterit. Oĩa enĩ nuda ⁊ apta sũt oculis eius ipse sane q̃ iniuste iudicat⁹ est iudicabit orbẽ terre ĩ equitate ⁊ populos in iusticia. Benedico ego nomẽ sanctũ tuuz in eternuz ⁊ glorifico ex toto corde meo oĩpotens ⁊ misericors domine ꝓ illa inenarrabili ⁊ mirabili cõiunctione diuinitatis ⁊ humanitatis in vnitate ꝑsone ⁊ nõ alter deus: alter hõ esset: sed vnus idẽq; deus ⁊ hõ: homo ⁊ deus. Sed lz mirabili dignatione verbum caro factũ sit: neutra tñ ex duab⁹ naturis in aliã mutata est substantiaz: trinitatis mysterio quarta nõ est addita ꝑsona: vnita quippe ẽ nõ cõfusa verbi dei hoĩsq; substantia: vt in deũ qd̃ ex nobis susceptũ fuerat ꝑueniret: ⁊ illud qd̃ nũq̃ fuerat idẽ semꝑ qd̃ fuerat permaneret. O mirabile mysteriũ. O ĩenarrabile cõmerciũ: o mira semꝑq; miranda diuine ꝓpitiationis benignitas: serui digni non fuimus: ⁊ ecce filij dei facti sum⁹: heredes quidẽ dei coheredes aũt xp̃i. Unde hoc nobis: ⁊ quid nos ad hoc: sed rogo te clemẽtissime pater per hãc ĩestimabilẽ pietatẽ bõitatẽ ⁊ charitatẽ tuã vt dignos nos facias multis ⁊ magnis ꝓmissionbus eiusdẽ filij tui domini nr̃i iesu xp̃i. Mãda virtuti tue ⁊ ꝯfirma h̃ qd̃ opat⁹ es in nobis perfice quod cepisti vt ad plenam tue pietatis gr̃am mereamur ꝑuenire. Fac nos ꝑ spm̃ sanctum intelligere ⁊ mereri ⁊ debito semper honore venerari hoc magnũ pietatis mysteriũ qd̃ manifestatũ est in carne iustificatum est in spiritu: apparuit angelis: ꝑdicatũ est gentibus creditũ ẽ in mundo: assumptũ ẽ ĩ gl̃ia.

¶ De gr̃a quam habere debet hõ deo ꝓ bñficio redẽptõis. Cap. xvi.

Quantum sumus tibi debitores dñe de⁹ noster tanto redẽpti p̃cio: tãto saluati dono ⁊ tã glorioso adiuti bñficio: q̃tum a nobis miseris es timẽdus amandus benedicendus laudãd⁹ honorãdus ⁊ gl̃ificãdus q̃ nos sic amasti sic saluasti sic scĩficasti sic

sublimasti. Tibi nempe debemus oē q̄ possumus: oē q̄ viuimus: omne q̄ spiramus: sed quis hz quidq̄ nō tuuz. Tu dñe deus noster a quo bona cūcta pcedūt. ppter te z nomē sanctū tuū. da nobis ō bonis tuis vt ō bonis ac datis seruiamus tibi: z ī veritate placeam⁹: atq̄ debitas quotidie laudes repēdam⁹ tibi p tātis bñficijs misericordie tue. Non enim aliūde possumus tibi seruire neq̄ placere nisi de tuo munere. Omne da tū optimū z oē donū perfectū ō sursū est descendens a te patre luminū. Apō quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Domine de⁹ noster: deus pie deus bone: deus omnipotens: deus ineffabilis z īcircūscripte nature: īstitutor omniū rex: z dñi nostri iesu xp̄i pater: qui eūdē dilectū filiū tuuz misisti de sinu tuo ad publicū profectū nostrū suscipere vitā nostrā vt nobis donaret suā: eēt q̄ pfectus deus ex te patre: z pfectus hō ex matre: tot⁹ deus z totus homo: vnus idēq̄ christus Eternus z temporal' īmortalis z mortalis creator z creatus: fortis z īfirmus nutritor z nutrit⁹: pastor z onis: tēporaliter mortuus z tecuz viuens in eternū: suis dilectoribus vite municipatuz p̄mittēs de discipulis dixit. Quodcūq̄ petieritis patrez in nomine meo dabit vobis: p ip̄z sūmū sacerdotē z vez pōtificē z bonum pastorē q̄ se tibi obtulit īsacrificiū: ponēs aiam suā p grege suo te rogo per ipsū qui sedet ad dexteram tuam z interpellat te p nobis: redēpto rem z aduocatuz nostq̄ pietati z bonitati tue supplico clemētissime z bēignissime amator dominuz deus vt des mihi cum filio tuo z sancto tuo spiritu. te in omnib⁹ benedicere z glorificare: cū multa cordis contritōe z lacbrymarū fonte: cum multa reuerentia z tremore Quia quorum vna est substantia. vnū est datū. Sed quoniam corpus qō corrumpitur aggrauat animaz. excita quesso tozpozē meuz tuis stimulis z fac me strenue perseuerare ī preceptis z laudibus tuis die ac nocte. Tribue vt concaleat coz meum intra me: z ī meditatō ne mea exardescat ignis. et quia ip̄e tu⁹ vnicus natus dixit. Nemo venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. Et nemo venit ad patrez nisi per me: obsecro z suppliciter rogo. trabe me tu semper ad ipsū: z ipse me tandem perducat ad te illuc: vbi ille est ī ōrtera tua sedēs Ubi est sempiterna vita: z sēpiterne beata: vbi est amor perfect⁹ z timor nullus. vbi est dies eternus: z vnus omniū spūs: vbi summa z certa securitas z secura tranquillitas: z tranquilla iocūditas z iocūda felicitas: z felix eternitas z eterna beatitudo z beata tui sine fine visio atq̄ laudatio. Ubi tu cuz illo z ille tecum in cōmuniōe sancti spiritus eē naliter ac sempiternaliē vinis z regnas deus per omnia secula seculozum.

Oro deuotissima ad xp̄m. Cap. xvij.

Spes mea xp̄e deus: dominuz tu dulcis amator. lux. via. vita salus. z decus omne tuoz oīa p quoz voluisti ferre salute. Cerne vi cla crucē vulnus mortemq̄ sepulchrū post tres inde dies de victa morte resurgens. Discipulis visus nutantiaz corda reformans: luce quaterdena celozuz sūma petisti. vinis in eternum nunc z per secula regnas. Tu es deus meus viu⁹ z verus: p̄r me⁹: scūs dñs me⁹: pi⁹ rex meus: magn⁹ pastor me⁹: bon⁹ magr̄ me⁹ vn⁹ adiutoz meus: optim⁹ dilect⁹ me⁹

pulcherrimus panis meus: viuus sacer dos meus: in eternuz dux meus: ad patriã lux mea vera dulcedo mea scã via mea: recta sapientia mea: preclara simplicitas mea: pura cõcordia mea pacifica custodia mea: tuta portio mea bona salus mea: sẽpiterna misericordia mea magna patientia mea: robustissima victima mea: imaculata redẽptio mea: sãcta spes mea: firma charitas mea pfcã resurrectio mea vera vita mea eterna exultatio ⁊ visio mea: beatissima ⁊ sine fine mensura. Te deprecor supplico et rogo vt per te ambulẽ: ad te veniã te requiescã: q̃ es via: veritas ⁊ vita: sine qua nemo venit ad patrẽ. Te eniz desidero dulcissimũ te pulcherrimũ dñm o splẽdor paterne glorie q̃ sedes sup cherubi ⁊ intueris abyssos: lumẽ veridicũ: lumẽ illuminãs: lumẽ indeficiens in quẽ desiderant angeli pspicere. Ecce cor meũ corã te ẽ: discute tenebras ei⁹ vt amoris tui claritate plenius perfundar. Da mihi deus me⁹ te: redde mihi te: en amo te. Et si par ẽ amẽ validius. Nõ possũ metiri vt sciã quantũ desit mihi amor tui: ad id qd̃ sat ẽ: vt cur̃at vita mea in amplexus tuos nec auertatur donec abscondat̃ i abscõdito vult⁹ tui. Hoc tantũ scio qr male mihi ẽ preter te nõ solũ extra te sed in meipso. Et oĩs mihi copia q̃ deus meus nõ ẽ egestas ẽ. Bonũ nãq; qd̃ neq; i melius neq; in deterius cõmutari põt: tu solus es q̃ solus simplex es: cui nõ ẽ aliud viuere: ⁊ alid̃ btẽ viuere: qr tua beatitudo tu es. Creatura v̄o tua cui ẽ aliud viuere ⁊ aliud btẽ viuere. Omne qd̃ viuit ⁊ btẽ viuit nõ dz nisi gratie tue: nos egemus te: nõ tu nobis: qr si omnino nõ essem⁹ nihil tibi deesset ad bonũ q̃ tu es. Tibi itaq; dño deo nr̃o semper adherere necesse habem⁹ vt p ꝯtinuũ auxiliũ gratie tue sãcte ⁊ pie ac recte viuere valeam⁹: põdere si quidẽ fragilitatis nostre deorsũ trahimur. dono autem tuo accendimur: ⁊ sursum ferimur: inardescimur ⁊ imus: ascendimus: ascẽsiones in corde facimus: ⁊ cantamus canticũ graduũ igne tuo: bono tuo: igne inardescimus ⁊ imus. Quo iã sursũ imus. Ad pacem hierusalẽ quoniã iocũdatus sum i his q̃ dicta sũt mihi. In domũ dñi ibimus Illic collocauit nos volũtas bona: vt nihil velim⁹ alid̃ q̃ pmanere illic i eternũ: sed qr dũ sumus in corpore peregrinamur a te dñe: nõ habemus hic ciuitatẽ manentẽ: sed futurã inquirimus: noster aũt municipatus i celis est. Ideo duce gratia ingredior in cubile cordis mei: ⁊ canto tibi amatoria rex meus et deus meus gemens ĩenarrabilis gemitus i loco peregrinatiõis mee. Ubi cãtabiles mihi facte sũt iustificatiões tue. Et recordãs hierusalẽ extẽdor in eam: sursũ corde hierusalẽ patriã meã hierusalẽ matrem meã. Teq; sup eã regnatorẽ: illustratorẽ: patrẽ: tutorẽ: patronũ: rectorẽ: castas ⁊ fortes delitias: ⁊ solidũ gaudiũ: ⁊ oĩa bona ĩeffabilia simul oĩa: qr vnũ sũmũ ⁊ verũ bonum ⁊ non auertar donec i ei⁹ pacẽ matris charissime vbi sũt primitie spiritus mei colligas totũ q̃ sũ a dispersiõe ⁊ diformitate hac ⁊ cõformes atq; cõfirmes i eternum deus meus misericordia mea.

Hic distiguit iter sapiẽtiã q̃ domus dei ẽ ⁊ sapiẽtiam q̃ diuĩa ẽ. Ca. xviij.

Hec domus tua deus non terrena: neq; vlla celesti mole corporea: sed particeps eternitatis tue: quia sine labe manet in eternum: statuisti eam in seculum seculi preceptum posuisti ⁊ non preteribit.

Nõ tñ tibi deo coeterna qꝛ nõ sine ini-
tio facta ē: prior quippe oīum creata ē
sapiētia patris deo plane coeṫna ⁊ co-
eq̄lis: ꝑ quā creata sunt oīa ⁊ ī quo p̄n
cipio factū ē celū ⁊ terrā: sed ꝓfecto sa-
piētia spūalis natura. s. q̄ cōtēplatione
luminis lumē dicitur ⁊ ipsa q̄ꝫuis crea-
ta sapiētia. Sed q̄ꝫtū distat inter lumē
illuminās ⁊ lumē qđ illuminaṫ tātum
differt inter te sūmā sapīam q̄ creas: et
istā q̄ creata ē: sicut inter iusticiā iustifi
cātē: q̄ tu deus meus es: ⁊ iusticiā q̄ iu-
stificatōe fcā ē. Nā ⁊ nos sumus dicti
iusticia dei p̄ris ī te filio eius dño nr̄o:
testāte apl̄o. Ergo qꝛ prior oīuꝫ creata
ē quedā sapīa mēs rōnalis ⁊ ītellectu
alis: caste. s. ciuitatis tue matris nr̄e que
sursum est ⁊ libera est ⁊ eterna in celis.
Quibus celis? Nisi q̄ te laudāt celi ce-
loꝝ qꝛ hoc ē celū celi dño. Et si nō inue
nimus tp̄s ante illam q̄ creaturā tēpo-
ris antecedit: qꝛ prior oīum creata ē: an
te illā tñ es tu deꝰ eternus creator oīuꝫ
a quo ē ipsiꝰ creatoris eternitas a quo
facta sūpsit exordium: q̄ꝫuis nō tēporis
qꝛ nundū erat tēpus: ipsius tñ ꝯditōis
sue vnde ita est abste domino deo nr̄o
vt aliud sit plane q̄ꝫ tu: licet nec ante il-
lā inueniamus tempus. Est enim ido-
nea faciem tuā semper videre: nec vspi
am deflectiṫ ab ea quo fit vt nulla mu
tatione variet̄. Inest tñ ipsi mutabili-
tas qua tenebresceret ⁊ frigesceret nisi
amore grādi coherens tibi tanq̄ꝫ super
meridiē luceret ⁊ ferueret ex te. Deni-
q̄ꝫ causa casto amore coheret tibi deo
vero ⁊ vere eterno: vt q̄ꝫuis tibi non sit
coeterna ꝑ nullius tēporis varietates ⁊
vicissitudines a te resoluaṫ ⁊ defluat: sꝫ
in tui solius verissima ꝯtēplatione req̄e
scat. Qm̄ tu deus diligenti te q̄ꝫtuꝫ pre-
cipis ostendis te: ⁊ sufficit ei vñ nō de-
clinaṫ a te nec a se: sed semp̄ in eodē sta
tu manet te indefinēter vidēdo te inde
ficiēter amādo: veꝝ lumē ⁊ castū amo-
rē. O btā ista sublimis creatura creatu
rarū maxīe btā īherendo semp̄ btītudi
ni tue felix h̄ ⁊ nimiū felix te sēpiṫno ī-
hītatore atq̄ꝫ illustratore suo: nec īuēio
q̄d licētius appellādū extimē celū celi
dño q̄ꝫ domū tuā cōtēplātē delectatio
nē tuā sine defectu ⁊ absq̄ꝫ affectu egre
diēdi ī aliđ mētē purā ꝯcordissime vnā
stabilimētū pacis: btōꝝ spūuꝫ: ī celesti-
bus sumit ista celestia. Vñ ītelligat aīa
cuius ꝑegrinatio lōginq̄ facta ē si iaꝫ si
tit tibi si iā facte sṫ ei lachryme sue pāes
sui: si iā petit vnā: ⁊ hāc requirit vt īha
bitet ī domo tua ꝑ oēs dies vite sue. Et
q̄ vita eiꝰ nisi tu? Et q̄ dies sui nisi eterni
tas tua? Sicut āni tui qui nō deficiunt
Hic g̊ ītelligat aīa q̄ pōt quē lōge sup̄
oīa tp̄a sis eternꝰ qñ domꝰ tua q̄ ꝑegri
nata nō ē q̄ꝫuis tibi nō sit coeterna īde
finēter tñ ⁊ īdeficienter coherendo tibi
nullā tp̄is patiṫ varietatē: teq̄ꝫ semp̄ ꝑ-
seuerātissima castitate hauriēs mutabi
litatē suā nusquā ⁊ nunq̄ꝫ exierit: ⁊ te si
bi p̄ñte ad quē toto affectu se tenet nō
hñs futuꝝ qđ expectet nec ī p̄teritum
traijciens q̄ meminerit per nullas vi-
ces variaṫ ⁊ ī nulla tp̄a extenditur.

Hic orat hō vt ipsa quoq̄ꝫ domꝰ dei
oret ꝑ eo. Cap. xviiij.

Domus dei lumīosa ⁊ speciosa
dilexi decorē tuū: ⁊ locū hītati
onis glīe dñi dei nr̄i possessor
⁊ fabricatoris tui tibi suspiret ꝑegrīatō
mea nocte ac die tibi īhiet cor meuꝫ ti
bi ītēdat mens mea: ad societatē btītu-
dinis tue ꝑuenire desideret aīa mea. di
co ei q̄ fecit te vt possideat me ī te: qꝛ ip
se fecit me ⁊ te: īmo tu dic: tu roga eū vt
dignū me faciat participatione glorie

tue: sanctã.n.societatẽ tuã ⁊ mirabilez pulchritudinẽ tuã nõ ꝑ meritũ requiro sed ꝑ sanguinẽ eius quo redẽptus sum adipisci nõ despero: tñ adiuuẽt me merita, tua: subueniãt paruitati mee sãcte ⁊ purissime orationes tue: que ineffica ces apud deũ nullatenus esse possunt. Erraui fateor sicut ouis perdita: ⁊ incolatus meus ꝓlongatus est: atq; ꝓcul ꝓiectus sũ a facie dñi dei mei ĩ hac exilij cecitate. Ubi expulsus a ꝑadisi gaudijs deploro quotidie mecũ sup miserias ca ptiuitatis mee lugubre carmẽ ĩgẽtesq; lamẽtatões cũ recordor tui mater hierusalẽ: dũ stant pedes mei ĩ atrijs tuis sancta ⁊ decora syon: nec dũ interiora tua ꝯspicere ĩ ꝓpatulo valẽs: sed in humeris pastoris mei structoris tui spero me reportari: tibi vt tripudiẽ tecũ illo ĩ enarrabili, gaudio quo letãt̃ illi q̃ tecũ sũt corã ipso deo ⁊ saluatore nostro: q̃ dissoluit inimicitias ĩ carne sua ⁊ pacificauit oĩa q̃ in celis sũt ⁊ q̃ in terra sanguine suo. Ipse.n.ẽ pax nostra: q̃ fecit vtraq; vnũ. Qui duos ex aduerso venientes parietes ꝯiugẽs ĩ se: beatitudinis tue ꝑmanẽtẽ felicitatẽ pari mõ ⁊ eadẽ mensura se nobis daturũ ꝓmisit dicẽs. Erũt equales angelis dei ĩ celis. O hierusalẽ dom⁹ dei eterna: post xp̃i dilectionẽ tu esto leticia ⁊ ꝯsolatio mea: dulcis memoria tui bt̃i noĩs sit releuatio meroris tediorũq; meorũ. Quantis amaritudinib⁹ vita ista sit respersa.

Tedet .n.me dñe val- Ca.xx.
de vite huius: ⁊ istius erũnose peregrinationis. Uita hec vita misera: vita caduca: vita incerta: vita laboriosa: vita ĩmunda: vita dña maloꝝ: regina supboꝝ: plena miserijs ⁊ erroribus: q̃ nõ ẽ vita dicẽda: sed mors ĩ qua momentis singulis morimur ꝑ varios mutabilitat̃ defect⁹: diuersis generib⁹ mortiũ. Nũquid ergo hoc ꝙ viuim⁹ in hoc mundo dicere possum⁹ vitã: quaz humeros tumidãt: dolores extenuant ⁊ ardores exiccant: aera morbidãt: esce inflãt: ieiunia macerãt: ioci dissoluũt tristicie cõsumũt: sollicitudo coarctat: securitas hebetat. diuitie iactãt: pauꝑtas deijcit: iuuẽtus extollit: senectus ĩcuruat: infirmitas frangit: meror ꝺprimit: Et his malis oĩb⁹ mors furibũda succedit: simulq; cũctis gaudijs istius misere vite ita finẽ ĩponit: vt cũ esse desierit nõ fuisse putetur. Mors ista vitalis ⁊ vita mortalis: lz his alijsq; sit respsa amaritudinibus: ꝓh dolor q̃z plurimos suis capit illecebris: ⁊ q̃z multos suis falsis ꝓmissionibus decipit. Et cũ ita ꝑ se sit falsa ⁊ amara vt etiã suos cecos amatores latere nõ valeat: tñ ĩfinitã stultoꝝ multitudinẽ aureo cali ce quez in manu hz potat: ⁊ prorsus inebriat. Felices illi et ipsi rari qui familiaritatẽ ei⁹ refugiũt: perfunctoria gaudia spnunt: societatẽ abijciunt: ne cũ ꝑeunte ꝺceptrice qñq; perire cogantur. ¶ De felicitate vite quã p̃parauit de⁹ diligẽtib⁹ se. Ca.xxj.

Tu vita quã p̃parauit ꝺus his qui diligũt eũ: vita vitalis: vita btã: vita secura: vita trãquilla: vita pulchra: vita munda: vita casta: vita sãcta: vita ignara mortis: nescia tristitie: vita sine labe: sine dolore: sine anxietate: sine corruptione: sine ꝑturbatiõe: sine varietate ⁊ mutatiõe: vita toti⁹ elegantie: ⁊ dignitatis plenissima: vbi nõ ẽ aduersarius ⁊ ĩpugnãs vbi nulla pctĩ illecebra: vbi ẽ amor ꝑfectus: ⁊ timor nullus: vbi dies eternus: ⁊ vnus omniũ spiritus: vbi deus facie ad faciẽ cernit̃: ⁊ hoc vite cibo mens sine defectu satiatur. Libet me tue intendere claritati:

delectat me bõa tua audio corde quã tum plus valeo mecũ ꝯsiderare: tuo. n. amore langueo: tuo vehemẽter desiderio tuaq; dulci memoria admodũ delector. Libet itaq; libet in te oculos cordis attollere: statũ mentis erigere: affectũ animi cõfortare: libet sane de te loqui de te audire: de te scribere: de te cõfortare: de tua beatitudine z gl̃ia quotidie legere: z lecta sepius sub corde reuoluere: vt vel sic possim ab huius mortalis peritureq; vite ardoribus: picul: z sudoribus: sub tue vitalis aure dulci refrigerio trãsire: z transiens ī sinu tuo fessum caput dormiturus vel paululũ reclinare: hui⁹ rei gratiã scripturarum sanctaꝝ amena prata ingrediar: viridissimas sententiaꝝ herbas exarãdo carpo: legendo comedo: frequẽtãdo rumino atq; cõgregãdo tandẽ in alta memorie sede repono: vt tali mõ tua dulcedine degustata: minus istius misere vite amaritudines sentiã. O tu vita felicissima: o regnũ vere beatum: carens morte vacans fine: cui nulla tpa succedunt p eũ: vbi cõtinuus sine nocte dies nescit habere tps: vbi victor miles illis hymnidicis angelor̃ sociat⁹ chorꝰ: cãtat deo sine cessatione: canticũ de cãticis syon: nobile ppetue caput âplectẽte corona. Vtinã cõcessa mihi peccatorũ venia: morq; hac carnis sarcina deposita in tua gaudia verã requiẽ habitur⁹ ītrarẽ. Et tue ciuitatis p̃clara atq; speciosa menia: coronaꝝ vite de manu dñi acceptur⁹ ingrederer: vt illis sanctissimis chorꝰ intereſſez z cũ beatissimis spiritibus glorie cõditorꝰ assisterez vt pũtẽ xp̃i vultũ cernerẽ: vt illud sũmũ z ineffabile z incircũscriptũ lumẽ semp aspicerẽ: sicq; nullo metu mortis affici sed de icorruptiõe ppetue glorie letari potuissem sine fine.

¶ De felicitate aĩe sancte hinc exeuntis. Ca. xxij.

Felix aĩa que terreno resoluta carcere libera celũ petit secura ẽ z tranquilla: nõ timet hostẽ: nec; mortẽ: habet enī semp presentẽ: cernitq; indefinenter pulcherrimũ dominũ: cui seruiuit: quẽ dilexit: z ad quẽ tandẽ leta z gl̃iosa puenit: hãc vo tãte beatitudinis gloriã nulla dies ĩmiuet: nullus ip̃rob⁹ poterit auferre: viderũt eã filie syon: z beatissimã p̃dicauerunt regine: z ocubine laudauerũt eã dicentes. Que ẽ ista q̃ ascẽdit de deserto delitijs affluens ĩnixa sup dilectꝰ suum? Que ẽ ista q̃ progredit̃ sicut aurora cõsurgens pulchra vt lũa electa vt sol terribilis vt castrorũ acies ordinata? q̃ leta exit: festinat: currit cũ dilectũ suuꝰ sibi dicentẽ attõitis aurib⁹ audit. Surge ppera amica mea speciosa mea: z veni iã. n. hyems trãsijt iber abijt z recessit: flores apparuerũt in terra nr̃a: tps putationis aduenit: vox turturis audita ẽ ī terra nostra: fic⁹ ptulit grossos suos: florẽtes vinee dederũt odorẽ suũ. Surge ppera amica mea formosa mea: columba mea ī foraminib⁹ petre: ī cauernis macerie. Ostende mihi faciẽ tuam: sonet vox tua in aurib⁹ meis. Vox enī tua dulcis: z facies tua decora. Veni electa mea: speciosa mea colũba mea: immaculata mea: sponsa mea: veni z ponã in te thronũ meũ: q̃ concupiui speciẽ tuã. Veni z leteris in cõspectu meo cũ ãgelis meis: quor̃ socieras tibi a me repromissa ẽ. Veni post multa pericla z labores: intra ī gaudiũ dñi tui qõ nemo tollet a te.

¶ Oro ad sanctos vt nobis succurrãt periculis. Ca. xxiij.

Felices scī dei oẽs: qui iã ptrãsistis huius mortalitatis pelagus z per

uenire meruistis ad portũ ꝑpetue q̃etis securitatis ⁊ pacis securi ⁊ trãquilli: sẽ perq̃ festiui atq̃ gaudentes estis obsecro vos ꝑ vestrã charitatẽ: q̃ securi estis de vobis: solliciti estote de nobis. Securi estis d̃ vr̃a ĩmarcescibili gloria solliciti estote de nr̃a multiplici miseria. Per ip̃m vos rogo: qui vos elegit: qui vos tales fecit: de cuius pulchritudine iam satiamini d̃ cuius ĩmortalitate immortales facti estis: de cui⁹ beatissima visione semꝑ gaudetis: estote iugit̃ memores nr̃i. Subuenite nobis miseris q̃ adhuc in solo huius vite circũflantib⁹ agitamur ꝓcellis. Uos porte pulcherrime que in magnã surrexistis altitudinẽ adiuuate nos vile pauimẽtũ longe inferius iacẽtes. Date manuꝫ ⁊ erigite iacentes suꝑ pedes: vt ꝯualescẽtes de ĩfirmitate: fortes efficiamur ĩ bello ĩtercedite ⁊ orate ꝯstanter atq̃ ĩdefinẽter ꝓ nobis miseris: multũq̃ negligentib⁹ peccatorib⁹: vt ꝑ vr̃as or̃ones vr̃o scõ cõsortio ꝯiungamur q̃ alit̃ salui eẽ nõ possumus: sumus nãq̃ valde fragiles ⁊ nullius virtutis homũciones: animalia ventris ⁊ carnis: mancipia in q̃bus vix aliq̃d v̄tutis vestigiũ apparet. Et tñ sub xp̃i ꝯfessiõe positi: ligno crucis ferimur nauigantes ꝑ hoc mare magnuꝫ ⁊ spatiosũ vbi sũt reptilia quoꝝ non ẽ numerus vbi sunt aĩalia pusilla cũ magnis: vbi est draco seuissimus semꝑ paratus ad deuorandũ. Ubi sunt loca ꝑiculosa sylla ⁊ carybdis ⁊ alia ĩnũerabilia: vbi naufragant̃ incauti ⁊ ĩ fide dubij. Orate dñm orate pijsimi: orate oĩa agmina sanctoꝝ ⁊ vniuersos cetus beatoruꝫ vt vestris p̃cib⁹ meritisq̃ adiuti salua naue ⁊ integris mercibus ꝑuenire mereamur ad portũ ꝑpetue q̃etis ⁊ cõtĩue pacis: ⁊ nũq̃ finiẽde securitatis. ¶ Anime desiderium ad ciuitatem supernam hierusalem. Ca. xxiiij.

Mater hierusalẽ ciuitas sãcta dei charissima sponsa xp̃i: te amat cor meũ: pulchritudinẽ tuã nimiũ desiderat mens mea q̃ decora: q̃ gl̃iosa q̃ generosa tu es. Tota pulchra es ⁊ macula nõ est in te: exulta ⁊ letare formosa filia principis: q̃ cõcupiuit rex speciẽ tuã: ⁊ amauit decorẽ tuum: speciosus forma p̃ filijs hoĩuꝫ. Sꝫ qualis ẽ dilect⁹ tu⁹ ex dilecto o pulcherrima dilect⁹ me⁹ candidus ⁊ rubicũd⁹ electus ex milibus. Sicut malus inter ligna siluaꝝ: sic dilectus tu⁹ inter filios. Sub vmbra illius quẽ desideraui: ecce letus sedeo: ⁊ fructus ei⁹ dulcis gutturi meo. Dilectus tuus misit manuꝫ suã ꝑforamen: ⁊ venter meus interemuit ad tactũ eius. In lectulo meo ꝑ noctes quesiui quẽ diligit aĩa mea: quesiui et inueni eũ: teneo nec dimittam illuꝫ: donec introducat me in domũ tuam: ĩ cubiculũ tuuꝫ: gloriosa genitrix mea. Ibi eni dabis mihi dulcissima v̄ba tua abũdãtius ⁊ ꝑfectius: ⁊ satiabis me satietate mirifica: ita vt neq̃ esuriam neq̃ sitiam in ceterum: felix anima mea semperq̃ felix in secula: si intueri meruero gloriam tuam: beatitudinem tuaꝫ: pulchritudinem tuam: portas ⁊ muros tuos: ⁊ plateas tuas: ⁊ mãsiões tuas multas. Nobilissimos ciues tuos ⁊ fortissimuꝫ regẽ tuum dominum nostrum in decore suo. Muri namq̃ tui ex lapidibus preciosis: porte tue ex margaritis optimis: platee tue ex auro purissimo in quibus iocundũ alleluya sine intermissione concinitur: mansiõis tue multe quadris lapidibus fundate: saphiris cõstructe: laterculis coopte aureis: q̃s nullus ĩgredit̃ ĩmũdus: nullus habitat

inquinat⁹. Speciosa facta es ⁊ suauis: in delitijs tuis mr̄ hierusalē. Nihil ī te tale q̄le hc patimur q̄lia ī hac miseria vita cernimus. Nō sūt in te tenebre neq; nox: aut q̄libz diuersitas tēpoꝝ. Nō lucet ī te lux lucerne aut splēdor lune: vl̄ iubar stellaꝝ: sed deus de deo lux de luce: sol iusticie semp̄ illuminat te agnus cādidus ⁊ īmacl̄at⁹ lucidus ⁊ pulcherrimus ē lumē tuū. Sol tuus ⁊ claritas tua ⁊ oē bonū tuū hui⁹ pulcherrimi regis īdeficiēs cōtēplatio. Ip̄e rex regum ī medio tui: ⁊ pueri eius ī circuitu eius. Ibi hymnidici angeloꝝ chori: ibi societas sup̄norū ciuiū. Ibi dulcis solēnitas oīuz ab hac tristi peregrinatiōe ad tua gaudia redeūtiū. Ibi ꝓphetaꝝ ꝓuidus chorus: ibi iudex apostoloꝝ numerus: ibi īnumerabiliū martyꝝ victor exercitus: ibi sanctoꝝ ɔfessoꝝ sacer ɔuentus: ibi veri ⁊ p̄fecti monachi: ibi scē mulieres q̄ voluptates seculi ⁊ sexū infirmitatis vicerūt: ibi pueri ⁊ puelle q̄ ānos suos sāctis morib⁹ trāscenderūt: ibi sunt oues ⁊ agni q̄ iā hui⁹ voluptatis laq̄os euaxerūt exultāt oēs in ꝓprijs mansionibus: dispar gloria singuloꝝ: sz coīs ē leticia oīum plena ⁊ p̄fecta. Ibi regnat charitas: qꝛ deus ē oīa in oībus quez sine fine vidēt: ⁊ sp̄ videndo ī eius amore ardēt: amāt ⁊ laudāt: laudāt ⁊ amāt oē opus eoꝝ laus dei sine defectiōe: sine labore. Felix ego ⁊ vere ī ꝑpetuum felix si post resurrectionē huius corpusculi audire meruero illa cātica celestis melodie q̄ cātant̄ ad laudē regis eterni ab illis sup̄ne patrie ciuib⁹ beatorūq; spūum agminibus. Fortunat⁹ ego nimiūq; beatus si ⁊ ego ipse meruero cātare ea ⁊ assistē regi meo deo meo: duci meo: ⁊ cernē eū ī gl̄ia sua sic̄ ip̄e polliceri dignatus ē dicēs. Pater volo vt quos dedisti mihi sint mecū vt videant claritatē meā quā habui apud te añ cōstitutionē mūdi. Et alibi qui mihi ministrat me sequat̄: ⁊ vbi sū ego illic ⁊ minister meus erit. Et iteꝝ qui diligit me diliget̄ a patre meo: ⁊ ego diligā eum ⁊ manifestabo ei meip̄m.

Hymnus de gloria paradisi. Ca. xxv.

Ad perēnis vite fontē mens sitiuit arida.
Claustra carnis presto frangi clausa querit anima.
Gliscit: ambit: eluctat̄ exul frui p̄ria.
Dum p̄ssuris hac erumnis se gemit obnoxiam.
Quā amisit cū deliquit contemplatur gloriam.
Presens maluz auget boni perditi memoriam.
Nā q̄s ꝓmat sūme pacis q̄ta sit leticia
Ubi viuis margaritis surgunt edificia.
Auro celsa micāt tecta: radiāt triclinia
Solis gēmis preciosis hec structura nectitur.
Auro mūdo tanq̄ vitro: vrbis via sternitur.
Abest lim⁹ deest fimus: lues nulla cernitur.
Hyems horrens: estas torrēs illic nūq̄ seuiunt.
Flos perpetuus rosaruz: ver agit perpetuum.
Candent lilia rubescit croc⁹ subdat balsamum.
Uirent prata: vernant sata: rui mellis īfluunt.
Pigmētoruz spirat odor: liquor ⁊ aromatum.
Pendent poma floridoruz nō lapsura nemorum.
Non alternat luna vices sol vl̄ cursus siderum.

Agnus est felicis vrbis lumē i occiduū.
Nox ⁊ tempus desunt ei diez fert con/
tinuum.
Nam ⁊ sancti quique velut sol p̄clar⁹
rutillant.
Post triumphum cozonati mutuo cō
iubilant.
Et prostrati pugnas hostis iam securi
numerant.
Oī labe defecatu: carnis bella nesciunt.
Caro facta spiritalis ⁊ mēs vnū sētiūt
Pace multa perfruentes scandala nō
perferunt.
Mutabilib⁹ exuti repetūt oziginē.
Et presentem veritatis contemplantur
speciem.
Vinc vitalem viui fontis hauriūt dul/
cedinē.
Inde statum semper idem exeūtes ca/
piunt.
Clari viuidi iocundi nullis petant ca/
sibus.
Absunt morbi semper sanis senectus
iuuenibus.
Vinc perēne tenent esse nam transire
transisit.
Inde virent vigent flozent cozzuptela
cozzuit.
Immortalitatis vigoz mortis ius ab/
sorbuit.
Qui scientē cuncta sciunt quid nescire
nequeūt.
Nam ⁊ pectoris arcana penetrāt alte
rutrum.
Unum volūt vnum nolunt vnitas est
mentiuz.
Licet cuiq; sit diuersuz p̄o laboze me/
rituz.
Charitas hec suum facit q̄ otum amat
alteruz.
Proprium sic singulozum cōmune fit
omniuz.
Vbi corpus illic iure congregantur ⁊
aquile.
Quo cum angelis ⁊ sancte recreentur
anime.
Uno pane viuūt ciues vtriusq; patrie.
Audi ⁊ semper pleni quod habent de
siderāt.
Nō satietas fastidit neq; fames cruciat
Inbiantes semper edūt ⁊ edētes ibiāt.
Nouas semper armonias vox meloda
concrepat.
Et in iubiluz prolata mulcēs aures or
gana.
Tigna per quem sunt victozes regidāt
preconia.
Felix celi que presentē regē cernit aīa.
Et sub sede spectat alta ozbis volui ma
china.
Solem lunam ⁊ globosa cuz planetis
sidera.
Christe palma bellatozum boc in mu
nicipium.
Introduc me solutū militare cingulū.
Fac consortē donatiui beatozū ciuiuz.
Probes vires i exausto laborāti p̄lio.
Ut quietem post precinctum debeas
emerito.
Teq; merear potiri fine fine premio.
Amen.

Laus otinua quā facit aia ex cō
tēplatione supne diuinitatis. Ca.xxvi.

Benedic anima mea dño ⁊ oīa
que intra me sunt nomini scō
eius: benedic anima mea dño
⁊ noli obliuisci oēs retributiões eius:
benedicite dño omnia opera eius in oī
loco dominationis ei⁹: benedic anima
mea domino: laudemus dominuz quē
laudant angeli adozant dominatiões:
tremunt potestates: cui cherubin ⁊ se/
raphin icessabili voce p̄clamant. San
ctus: sanctus: sanctus iungamus vocel

nostras vocibus angelorum sanctorum & cōmunē dīm laudemus pro modulo nostro. Illi enī ladant dīm purissime & inculpabiliter: qz semper inherēt cō templatiōi diuine. Non per speculum & in enygmate: sed facie ad faciē: sed qs dicere vel cogitare sufficiat qualis sit ī conspectu dīi dei dīpotētis illa beato rum spirituū celestiūqz virtutū: īnume rabilis multitudo. Que sit in eis fine fi ne festiuitas visiōis dei: que leticia fine defectu: Quis amoris ardor non cruci ans: sed delectans. Nō sit in eis deside rium visionis dei cū satietate & satietas cū desiderio. Jn quibus nec desideriū penā generat nec satietas fastidium pa rit. Quomodo īherēdo sūme beatitudi ni sint beati. Quomodo cōiuncti vero lumini facti sūt lux: quō semper aspiciē tes īcōmutabilē trinitatē mutati sūt in īcōmutabilitatē: sed qñ illiam angelice dignitatis celsitudinē deprehēdere pos rimus qui nec ipsius aīe nr̄e naturā in uestigare valemus: qualis ē ista q̄ car nem viuificare pōt: se aūt in sanctis co gitationibus vt volet constringere nō potest qualis ē ista tā fortis tā infirma tā tā parua tā magna que tanta rimat secreta & celestia cōtēplat atqz humāis cōmodis multarū artiū peritiā perspi caci ingenio adinuenisse ꝓbatur: Qua lis ergo ista ē q̄ tam'm'lta de ceteris no uit & se qualiē facta sit ꝓrsus ignorat: licet enī nōnulla ābigua a quibusdaz sup eius origine ꝓpherantur: inuenim? tñ eam esse quandā intellectualē spiri tum: p creatoris potētiā factū: īmortali ter iuxta modū suū viuentem: mortale corpus quē sustinet vīificantē: muta bilitati subiectū: oblīuioni dedītū. Quē tūm? sepe afficit: leticia extollit: o res mirabilis oīqz stupore dignissima. De deo quidē creatore oīuz q̄ ē īcōprehē sibilis & ineffabilis: excelsa & mirabilia nimis oī remota ambiguitate loquimur & scribimus. De angelis aūt & animabus quicquid dicimus: nō tam euidēter approbare possum?. Sed trā seat ab his animus: & transcēdat omne qō creatū est: currat & ascēdat: volitet & ptranseat: & in eum q̄ creauit oīa quā tum pōt oculos fidei dirigat: faciā gra dus ascēsionis in corde meo: & p ipsos ascendā animā meā: & per ipsam mētez meam: ascendam ad dīm meū qui ca piti meo desuper manet: quicquid visi biliter cernitur: quicquid spiritaliē ima ginatur: forti manu ab intuitu mentis ꝓcul remoueatur. Solus intellect? pu rus: & simplex incedens: rapido volatu ad ipsū peruenīat: conditionē angelor: & aīarum oīum rerum mens illa beata que ima deserit sūma petit: que ponit ī arduis sedē habitatiōis sue: & de sūmis rupibus contēplatur solem iusticie: aq̄ limis obtutibus. Nihil enī tām pulchz atqz iocundū q̄z ipsū solum mētis intui tu & cordis auiditate contēplari deuz: & miro mō inuisibiliter cernere īuisibilē: sicqz aliam non istam gustare dulcedi nē: & inspicere aliam nō istam lucē: lux enim ista que loco clauditur: tēpore fi nitur: noctium interruptione variatur: quam cōmunem cum vermiculis & pe cudibus habemus: in cōparatione illi? sūme lucis non ē lux dicenda sed nox.

Quid sit quodāmodo deum cer nere & tenere & qualiter sit de deo sen tiendum. Ca. xxvij.

Quāqz autē illa sūma & incom mutabilis essentia lux vera lux ideficiens: lux angelorum ane

mine conspici valeat in hac vita: quod solum premiū sanctis reseruat in celesti gloria: illud tamē credere ⁊ itelligē sentire ⁊ ardēter inhiare: quodāmodo illum cernere est: atq; tēere. Sōet itaq; vox super angelos ⁊ homo intēta mente completur deum: verbis quibus potest: suas illi dicat laudes. Justū nāq; est vt creatura suum laudet creatorez: ipse enim ad laudādum se nos creauit: quāuis nostris nō idigeat laudib⁹. Est autez virtus icomprehēsibilis nullius idigens: ipse sibi sufficiens: magn⁹ de⁹ noster: ⁊ magna virtus eius ⁊ sapientie eius nō est numerus: magnus dominus noster ⁊ laudabilis valde. Hunc itaq; mens diligat: lingua canat: manus scribat: atq; in his sāctis studijs fidelis anima se totum exerceat. Huius videlicz celestis theorice. Suauissimis dapibus vir desideriozum: ⁊ celestiuz cōtemplatoz: assidue reficiatur in hoc celesti pabulo sagīatus clamet clamoze magno: clamet totis medullis cozdis: clamet i iubilo ⁊ ardentissimo mētis desiderio dicat.

Oratio explicans plurimas deitatis proprietates.

Ca. xxviij.

OSūme optime oīpotentissime misericordissime ⁊ iustissime secretissime ⁊ pīētissime: pulcherrime ⁊ fortissime stabil' ⁊ icōprehēsibilis iuisibilis vides omnia: immutabilis mutās omnia: imortalis illocalis interminus icircunscriptus nusq; finitus inexti mabilis ieffabilis inscrutabilis immotus: tāgens omnia: inuestigabilis indicibilis metuendus atq; terribilis bonorādus atq; horrendus venerādus atq; reuerēdus. Nunq; nouus nūq; vetus inouās omnia ⁊ in uetustatem perducens superbos ⁊ nesciunt. Sēper agēs semper quietus colligens ⁊ nō egens: omnia portans sine onere: omnia implēs sine inclusione omnia creans protegens nutriens ⁊ proficiēs. Querēs cū nihil ōsit tibi. Amans nec estuas: zelās ⁊ securus es penitet te ⁊ nō doles: irasceris ⁊ tranquillus es: opera mutans sed non cōsilium. Recipis q̄ non inuenis ⁊ nūq; amisisti. Nūq; inops ⁊ gaudes lucris: nūq; auar⁹ ⁊ vsuras exigis: supererogatur tibi vt debeas ⁊ quis habet quicq; nō tuum? Reddis debita nulli debens: donas debita nihil perdens: qui solus viuificas omnia: q̄ creasti omnia: qui vbiq; es ⁊ vbiq; totus: q̄ sentiri potes videri non potes: qui nusquam deees ⁊ tamē ab iniquorum cogitationibus longe es. Qui nec tibi deees vbi longe es: quia ibi non es per grauam ades per vindictam. Quod omnia tangis: nec tamen omnia equaliter tāgis: quedam enim tangis vt sint: nec tamen vt viuant ⁊ sentiant quedam vero tangis vt sint viuant ⁊ sentiant nec tamen vt discernāt: quedam vero tāgis vt sint viuant ⁊ sentiant et discerunant. Et cum tibi metipsi nunquam dissimilis sis: dissimiliter tamen tāgis dissimilia: qui vbiq; presens es ⁊ inueniri vix potes quem stantem sequimur ⁊ apprehēdere non valemus qui tenes omnia implens omnia: circumplecteris omnia: sup excedis omnia sustines omnia. Neq; enim ex alia parte sum⁹ atq; ex alia pte excedis: neque ex alia parte impleS: et ex alia circun plecteris: sed circumplectendo implens ⁊ implendo circumplecteris: sustinēdo superexcedis: ⁊ sup ex

cedendo sustines. Quod voces corda fideliū sine strepitu verboꝝ. Quod attigis a fine vsqꝫ ad finē fortiter ⁊ disponis oīa suauiter: qō locis nō distendēris: nec tpibus variaris: neqꝫ habes accessus ⁊ recessus: sed habitas lucē iac cessibilē: quā nullus hoīum vidit nec videre pōt. In te manes quietus: vbiqꝫ circuis totū: vbiqꝫ prsus totꝰ. Nō. n. sci di vel diuidi poteris qz vere vnus es: nec ī partes efficeris: qz totus totū tenes: totū iples: totuꝫ illustras ⁊ possides. Vnius videlicet mysteriij īmēsam pfunditatē mens humana concipere nō pōt. Nec oratoria lingua enarrare neqꝫ diffusi sermones nec bibliothecaꝝ volumina q̄nt explicare: si totuꝫ mūdum libri repleant: tua scia inenarrabilis nō pōt enarrari: qm̄ vere īdicibil' es: nullo mō scribi potes neqꝫ ocludi: q̄ es fons lucis diuine ⁊ sol claritatis eterne: magnus en̄ es sine quātitate: ⁊ iō īmēsus: bonus es sine qualitate: ⁊ iō vere ⁊ summe bonus ⁊ nemo bonus nisi tu solus cuius volūtas ē opꝰ cuius velle posse ē. Qō oīa q̄ de nihilo creasti sola volūtate fecisti. Qō omnē creaturā tuā absqꝫ indigētia aliq̄ possides: ⁊ sine labore gubernas ⁊ absqꝫ tedio regis. Et nihil ē qō pturbet ordinē īperij tui vel i sūmis vel i imis. Qō ī oībus locis sine loco baberis ⁊ oīa continēs sine ambitu: ⁊ vbiqꝫ psens es sine situ ⁊ motu. Qō nec mali auctor es qōqꝫ facere nō potes: qō nihil non potes: neqꝫ vnq̄ꝫ te aliquid fecisse penitu it: nec vllius cōmotiōis animi tēpesta te turbaris: nec totius terre pericula regnū tuum ē. Nulla flagitia vel scelera pbas aut īperas. Nūquā mentiris: qz eterna veritas es: cuius vnius bonitate facti sumus ⁊ iustitia pēas luimꝰ ⁊ clementia liberamur. Naz nihil cele ste nihil igneū nihil terrenū: nihilque qō corporis spūs attīgat p te colēduz est qui vere es qō es ⁊ nō mutar. Cui maxime spūal'r cōuenit illud qō greci dicūt latine est: qz qō semp idem ipse es ⁊ anni tui nō deficient. Nec et alia multa docuit me scā mater eccl'a cuius factus sum membꝝ p grām tuam Docuit me sane te solū viuū ⁊ verum deū: nō esse corporeū ⁊ passibilez. Nihilqꝫ de substātia tua vel natura vllo mō esse violabile aut cōmutabile aut cōpositū vel factū. Et iō certū ē corporeis oculis te nō posse sentiri: sed nec ab vllo mortaliū ī propria essentia aliquādo potuisse videri. Vnde eteniz patenter dat intelligi q̄ vnde angeli te intuent ide ⁊ nos post hāc vitaꝫ videbimus. Sed nec ipsi, pfecto te vidē pnt sicuti es. Nulli oeniqꝫ alij tota nisi tibi soli nota est omnipotēs trinitas.

¶ De vnitate psonaꝝ ⁊ pluralitate in deo. Cap. xxix.

O Vi vero vnitas diuinitatis per sonaruꝫ pluralitate multiplex numerabiliter es īnumerabil': ac iccirco mēsurabil'r īmēsurabilis et pōderabil'r iponderabilis. Nō enim sūme bonitatis q̄ tu ipse es, pfitemur originē: ex qua oīa: per quā oīa: in q̄ oīa: sed eius participatōe dicim⁹ bona oīa Nā tua diuina essentia semp caruit ac caret materia: licet non careat forma: forma īformata: forma formarum: forma formosissima: quā oū imp̄mis quasi figulū rebus singulis eas fine tui augmēti aut tui detrimēti mutabilitate p culdubio a te facis differri: q̄cq̄d autez in natura creaturaꝝ ē creatura tua est O vna trinitas ⁊ trina vnitas deus: cuius oīpotentia oīa possidet ⁊ regit et ī-

plet q̃ creauit. Nec iõ te ĩplere oĩa dici mus vt te cõtineãt: sed vt ipsa potius a te ɔtineant. Nec particulatiz ĩples oĩa nec vllatanus ita putãduz est vt vnaq̃ q̃z res ꝓ magnitudine portiõis sue capiat te maxĩa maius ⁊ minima minus: dũ sis potius ipse in oĩbus siue oĩa ĩ te: cuius oĩpotentia ɔcludit vniuersa: nec euadendi potentiã tuã q̃s aditũ ĩueni re poterit. Qui enĩ te nõ hz placatuz ne quaq̃z euadet iratũ: sicut scriptũ ẽ: neq̃z ab oriente nz ab occidẽte neqz a desertis montibus qm̃ deus iudex ẽ. Et alibi quo ibo a spiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiã: ĩmensitas diuine magnitudinis tue ista ẽ: vt intelligamus te intra oĩa sed nõ ĩclusum: extra omnia sed nõ exclusum. Et iõ interior es vt oĩa cõtineas: ⁊ iõ exterior es vt ĩ circũ scripte magnitudinis tue ĩmẽsitate oĩa cõcludas per illud ergo qđ interior es: ostẽderis eẽ creator: per id vo qđ exterior es: gubernare oĩa demõstraris: ac ne ea que creata sunt sine te essent: ĩterior es exterior vero vt oĩa cõcludãt a te: non locali magnitudine: sed potẽtiali p̃sẽtia: q̃ vbiq̃z pñs es: ⁊ oĩa tibi presentia: q̃uis quidã hec ĩtelligãt: quidã vero nõ intelligãt. Inseparabilis g̊ nature tue vnitas separabiles nõ põt habere personas: qz sicut es trinitas in vnitate ⁊ vnitas ĩ trinitate: sic separationem non potes habere personaꝝ. Nominãtur quidẽ ille ꝑsone aliquãdo singule sed ita te voluisti deus trinitas inseparabilẽ ostẽdere ĩ ꝑsonis: vt nullum tibi nomẽ sit in q̃libet ꝑsona: qđ nõ ad aliam secũdum relatiõis regulam referat̃ sic̃ pater ad filium filius ad patrem: sicut spũs scũs ad patrem ⁊ filium verisime refert̃. Ea vero noĩna q̃ subiectum vel ꝑsonã vel potentiã vel essentiam tuam significant: vel quicquid ꝓprie dicitur deus: oĩbus ꝑsonis equaliter ɔueniũt vt deus magnus oĩpotẽs eternꝰ ⁊ oĩa que naturalr de te deo deum. Non est g̊ aliquod nature nomẽ: quod sic tibi deo patri cõuenire valeat: vt aut filio tuo aut spũ scõ cõuenire nequeat. Dicimus te patrem naturalr esse deum sed naturalit̃ ẽ filius deus: naturalr est et spũs scũs. Nõ tñ tres dij sed vnus naturaliter deus pater ⁊ filius ⁊ spũs sanctus. Iccirco inseparabilis es scã trinitas: deus ĩ ꝑsonis sensu intelligenda. q̃uis voce separabilia habeas nomĩa: qz pluralẽ numerũ ĩ nature noĩbꝰ nullatenus recipis. In hoc enĩ ostendit̃ ꝑsonas nõ posse diuidi in sancta trinitate q̃ vnus đs verꝰ es: qz cuilibet nomen semper ad alteram respicit ꝑsonã. Si patrem dico filium ostendo: si filiũ nomino p̃dico patrẽ: si spũm sanctum appello alicuius eẽ spũm: necesse ẽ intelligi. s. patris ⁊ filij. Hec ẽ eniz fides vã de sana doctrina: hec certe ẽ fides catholica ⁊ orthodoxa: quã me docuit in sinu matris eccl'e tue deꝰ gr̃a tua.

Oro ad scãm trinitatẽ. Cap. xxx.

Inuocat itaq̃z domine te fides mea quam dedisti mihi: propt̃ bonitatem tuam ad saluationem meam. Fidelis autem anima ex fide viuit: tenet in spe quod videbit in re. Inuocat te deus meus casta cõsciẽtia ⁊ suauis amor fidei mee: quam concussis ignorantie tenebris ad veritatis intelligentiam perduxisti: ⁊ quã a stulta seculi vita amaritudine eruisti: atq̃z adhibita tue dulcedinis charitate iocundam mihi ⁊ mellifluam redidisti. Inuocat te trinitas beata vox clara et sincerus amor fidei mee: quam ab ip̃is enutriẽs cunabulis: illuminasti semp

per illustrationem gratie tue: ⁊ q̃ ad/
augẽs ⁊ confirmasti in me per docu/
menta matris ecclesie. Te iuoco beata
⁊ benedicta ⁊ gloriosa trinitas: pater ⁊
filius ⁊ spũs sanctus: deus dñs: paradi
si charitas: gratia: communicatio: geni
tor genitus regenerãs verum lumen: ⁊
lumine vera illuminatio: fons flumen
irrigatio: ab vno omnia. per vnum oĩa
in vno omnia: a quo: per quem: in quo
oĩa: viuens vita: vita a iuuẽtute viuẽti/
um viuificator: vnus a se vnus ab vno
vnus ab ambobus: on a se: on ab alt̃o:
on ab vtroq̃: verax pat̃ veritas filius:
veritas spũs sanctus: vna ergo pater lo
gos paraclitus essentia: vna virt⁹: vna
bonitas: vna beatitudo: a quo: ꝑ quem
⁊ ĩ quo btã st̃ oĩa quecũq̃ btã sunt.

Quid deus v̄a ⁊ sũma vita ẽ. Ca. xxxj

Deus vera ⁊ summa vita: a quo
per quem: ⁊ in quo viuunt om
nia quecunq̃ vere ⁊ beate vi/
uunt. Deus bonum ⁊ pulchrũ a quo ꝑ
quem ⁊ in quo bona ⁊ pulchra st̃ oĩa
quecũq̃ bona ⁊ pulchra sunt. Deus cu
ius nos fides excitat: spes erigit: clari/
tas iũgit. Deus qui peti iubes ⁊ ĩueni/
ri facis: ⁊ pulsantibus aperis. Deus a
quo auerti cadere est: ad quem conuer
ti resurgere est in quo manere con/
sistere est. Deus quem nemo amittit
nisi deceptus: nemo querit nisi admoni
tus: nemo inuenit nisi purgatus. Deus
quẽ nosce viuere est: cui seruire regna/
re est: quẽ laudare salus ⁊ gaudium ẽ
aĩme: te labijs ⁊ corde omniq̃ qua va
leo virtute laudo benedico atq̃ adoro
tueq̃ clementie ⁊ bonitati pro vniuer
sis beneficiis tuis gr̃as refero: ⁊ hym/
num glorie tue cano: sanctus sanctus
sanctus te innoco o beata trinitas: vt
venias in me: ⁊ templum facias dignuz
glorie tue. Rogo patrem per filiũ. Ro/
go filium per patrem. Rogo spũm san
ctum per patrem ⁊ filium: vt omnia vi
tia elongentur a me: ⁊ omnes sancte
virtutes plantentur in me: deus ĩmen
se a quo omnia: per quem omnia: in
quo omnia facta sunt visibilia ⁊ inui/
sibilia. Qui opera tua extra circũdas: ĩ/
tra reples: supra tegis: ⁊ infra fers. Cu
stodi me opus manuũ tuaruz in te spe/
rantem: in tua solummodo misericor/
dia cõfidentem: custodi me queso hic
⁊ vbiq̃: nũc ⁊ semper: intus ⁊ foris: an
te ⁊ retro: supra infra circum circa: ita
vt in me nullus pateat locus insidijs
inimicoruz. Tu es deus omnipotẽs cu
stos ⁊ protector omnium in te speran
tium: sine quo nemo est tutus: nemo d̃
periculis liberatus: tu es deus ⁊ nõ est
alius deus preter te: neq̃ in celo sursũ
neq̃ in terra deorsuz: qui facis magna
lia ⁊ mirabilia ⁊ inscrutabilia: quoruz
nõ est numerus: te decet laus te decet
honor te decet hymnus: tibi omnes an
geli: tibi celi ⁊ vniuerse potestates hym
nos dicũt ⁊ laudes indesinenter conci
nũt: vtpote creatori creatura: dño sui
regi milites: te scãz ⁊ ĩdiuiduã trinitatẽ
oĩs creatura magnificat: oĩs spũs lau/
dat.

Laus ãgeloꝝ ⁊ hoĩuz. Ca. xxxij

Tibi sancti ⁊ humiles corde: ti
bi spũs ⁊ anime iustoꝝ: tibi oẽs
superne cives ⁊ cũcti btõꝝ spi
rituũ ordines: gl̃iaz ⁊ honorẽ supplicit̃
adorãtes cõcinũt: sine fine laudant: te
dñe illi supni cives magnifice ⁊ lauda
bilit̃. Laudat te hõ magna portio crea
ture tue: sed ⁊ ego peccator homũcio:
desiderio magno cupio te laudare
amare te opto amore precipuo: deus
meus vita mea fortitudo mea ⁊ lauda
tio mea dignare me laudare te. Da mĩ

bi lumẽ in corde: verbum in ore: vt cor meũ meditet̃ gl̃iaz tuã: ⁊ lingua mea tota die cãtet laudes tuas: sed qz non est pulchra laus i ore peccatoris: ⁊ qz vir pollutus labiis ego suz mũda obsecro os meũ ab oĩ iquitamẽto: scifica me scificator ops interi⁹ ⁊ exteri⁹: ⁊ fac me digñ laudibus tuis. Suscipe benigne ⁊ acceptabil̃r de manu cordis ⁊ ō mẽtis amore: suscipe sacrificiũ labior meor: fiatqz acceptabile i ospcũ tuo ⁊ ascẽdat ad te i odorẽ suauitatis: memoria tua sancta ⁊ dulcedo tua btissima possideat totã aiam meam atqz i i uisibilium amorez rapiat eã. Trãseat de visibilib⁹ ad iuisibilia: de terrenis ad celestia: de tpalibus ad eterna trãseat: vt videat visionẽ mirabilẽ. o eterna vitas: o vera charitas: o cara eternitas: tu es de⁹ meus: ad te suspiro nocte ac die: tibi ibio tibi itendo ad te puenire desidero qui nouit te nouit dei vitatẽ etnitatez. Tu vitas sup oĩa pfides quẽ videbim⁹ sicuti es cũ ptrãsierit hec vita ceca ⁊ mortalis: in q̃ dr nobis vbi est deus tuus? Et ego dico de⁹ meus vbi es: respiro in te paululũ cũ effundo super te aiaz meaz i voce exultatõis ⁊ confessionis soni festiuitatẽ celebrãtis ⁊ adhuc tristis est: qr relabit̃ ⁊ fit abyssus: vel quin poti⁹ sentit se adhuc esse abyssum: dicit ei fides mea quã accẽdisti i nocte ante pedes meos: qre tristis es aia mea et q̃re conturbas me? spera i deo lucerna pedib⁹ meis vbum tuuz. Spera ⁊ pseuera donec trãseat nox mater iniquor: donec trãseat ira dñi: cuius fuimus aliqñ filij: fuim⁹ enĩ aliqñ tenebre: donec ptrãseat iste ipetus aq̃rum residua adhuc trahim⁹ i corpore mortuo pp pctũm donec aspiret dies ⁊ remoueãtur vmbre. Sperabo i dño: mane astabo ei ⁊ cõtemplabor: semp qz ofitebor ei: mane astabo ⁊ videbo salutare vultus mei deum meum: q̃ viuificabit mortalia corpora nostra: pp ihabitantem spũm eius in nobis: vt iã simus lux: dum adhuc spe salui facti sumus ⁊ filij lucis ⁊ filij diei: nõ noctis neqz tenebrarum. Fuimus aliquando tenebre nũc aũt lux in te deus noster: ⁊ tñ adhuc per fidem necduz p spẽz. Spes que videt nõ est spes. Laudãt te domine illi populi angelor tuorum imortales: ⁊ glorificãt nomẽ tuũ celestes virtutes q̃ nõ habẽt opus legere scripturam bãc nostraz: ⁊ cognoscere te scãm ⁊ indiuiduam trinitatez. Videt enĩm faciem tuam semp: ⁊ ibi legũt sine syllabis tpor: quid velit eterna voluntas tua: legũt eligũt ⁊ diligũt semper qz legũt ⁊ nunq̃ pterijt quod legunt eligẽdo ⁊ diligendo: legũt ipsam icommutabilitatẽ cõsilij tui nõ clauditur codex eor: nec plicabit̃ liber eor: qm̃ tu illis b̃ es ⁊ eris i eternũ. O btẽ nimuz ille celor virtutes que laudare te pñt sancte ⁊ purissime: cũ nimia dulcedine ⁊ ineffabili exultatione: ide landãt vnde gaudẽt: qr semper vident vñ gaudere valeant ⁊ laudare. Nos vero mole carnis pressi ⁊ procul a vultu tuo in hac peregrinatione positi: atqz per mundanas varietates distẽti: digne laudare nequim⁹ laudam⁹ tñ p fidẽ ñ p spẽz illi vo ãgelici spũs p spẽz ñ p fidẽ. Nec eiz causa facit vt multo aliter laudem⁹ q̃z illi. Sed lz diuersis modis laudes oscamus: tu tñ vnus es de⁹ creator oĩum cui sacrificium laudis i celo ⁊ in terra offertur: peruẽturi tamen sumus misericordia tua ad eorum cõsortium cum quib⁹ te semper videbimus ⁊ sine fine laudabimus. Tribue dñe vt donec in hoc fragili corpore posit⁹ suz laudet te

cor meuz: laudet te lingua mea ⁊ oīa
ossa mea: dicāt dñe quis similis tui: tu
es deus op̄s quē trinū ī personis ⁊ vnū
in substantia deitatis colimus ⁊ adora
mus patrē ingenitū: filiū da patre vni-
genitū: spiritū scūz de vtroqz ꝓcedētez:
⁊ ī vtroqz ꝑmanētē: sanctā ⁊ īdiuiduaz
trinitatē: vnū deū oīpotentē: qui cū nō
essemus potēter fecisti nos: ⁊ cuz ꝑditi
fuissemus culpa nr̄a: pietate ⁊ bonita-
te tua mirabiliter recuperasti nos: ne si
nas nos esse ingrato obsecro tantis be
neficijs ⁊ indignos tā multis miseratio
nibus. Te deprecor supplico ⁊ rogo au
ge fidē auge spē auge charitatē: fac nos
ꝑ ipsaz gratiā tuā semꝑ ⁊ ī fide stabiles:
⁊ ī opere efficaces: vt per fidē rectā: ⁊ cō
digna fidei opera ad vitam te miserāte
ꝑueniamus eternā: vt ibi vidētes gl̄iaz
tuā sicuti ē: adorem⁹ maiestatē tuaz. ⁊
dicam⁹ parit̄ quos dignos feceris vidē
īmēsā pulchritudinē tuā. Gloria pr̄i q̄
creauit nos: gl̄ia filio qui redemit nos:
gl̄ia spiritui sancto qui sāctificauit nos
gl̄ia sūme ⁊ indiuidue trinitati cui⁹ opa
insepabilia sunt: cuius īperiuz sine fine
manet: te decet laus: te decet hymnus:
tibi debet̄ oīs honor: tibi benedictio ⁊
claritas: tibi gratiaruz actio: tibi honor
virtus ⁊ fortitudo deo nr̄o in secula se-
culoꝝ amē. ¶ Hic cōquerit̄ homo
q̄ nō cūpungit̄ ī ꝯtēplatione ex q° an
geli quoqz tremūt deū vidētes. C. xxxiij

Ignosce dñe: ignosce pie: igno-
sce ⁊ miserere: parce ignorātie
mee: ⁊ multe īperfectioni mee.
Noli me tanq̄z temerariū reprobare:
q̄ audeā seru⁹ vtinā vel bon⁹: ⁊ nō etiā
īutilis ⁊ malus. Et iō valde malus: qr
te oīpotentē deū nostrū: terribilē ⁊ ni-
mis metuendū sine cordis contritiōe ⁊
lachrymaꝝ fōte: sine reuerentia debita
⁊ tremore laudo benedico atqz adoro:
Si enī angeli te adorātes ⁊ laudantes
tremūt mira exultatōe repleti: ego pec-
cator dū tibi assisto: laudes dico: sacrifi
ciū offero: cur non corde paueo: vultu
paleo: labijs tremo: toto corpore īhore
sco: sicqz abortis lachrymis corā te īde
sinenter lugeo. Uolo sed non valeo: qr
nequeo q̄ desidero. Hinc enī mecū ve-
hemēter admiror: dū te nimis terribilē
oculis fidei cerno. Sed q̄s hoc sine ope
gratie tue: vniuersa enī salus nr̄a ma-
gna misericordia tua. Miserū me: quō
sic insensata facta ē aīa mea vt non ter
reatur terrore nimio: dū stat ante deū:
⁊ suas illi laudes decantat miseruz me
quō sic induruit cor meū: vt oculi mei ī
desinēter nō producant flumīa lachry
maruz: dū conseruus sermocinatur co-
ram domino suo: homo cū deo: creatu
ra cū creatore: qui factus ē ex limo cū
eo qui omnia fecit ex nihilo. Ecce dñe
pono me ante te: ⁊ quid ī secretis d̄ me
sentio fraternis auribus non taceo: tu
diues ī misericordia: ⁊ largus ī p̄mijs: da
mihi de bonis tuis vt ex eis seruiā tibi.
Non enim aliunde possumus seruire:
neqz tibi placere nisi de tuo mūere con
fige queso timore tuo carnes meas: lete
tur cor meuz vt timeat nomen tuū: vti-
nā sic te timeret peccatrix anima: quo
mō ille vir sanctus qui dixit. Semꝑ. n.
quasi tumētes super me fluctus timui
deū. Dator enī oīum bonorum d̄us da
mihi iter laudes tuas fontē lachrymaꝝ
simul cum cordis puritate ⁊ mentis iu
bilatione: vt perfecte te diligēs ⁊ digne
te laudans: ipso cordis palato sentiam
gustem ⁊ sapiam: q̄z dulcis ⁊ suauis es
dñe sicut scriptum est: gustate ⁊ videte
quoniam suauis est dominus: beatus
vir qui sperat in eo: beatus ppl̄s q̄ scit

iubilationē. btūs vir cuius ē auxilium abste: ascēsiōes in corde suo: disposuit ī valle lachrymaꝝ: in loco quē posuit: btī mūdo corde qm̄ ipsi deū videbunt btī q̄ hītant ī domo tua dñe ī scl'a seculoꝝ laudāt te. ¶ Oratio cor multū mouēs ad deuotionem ⁊ diuinum amorem. Cap. xxxiiij.

IEsu nr̄a redēptio: amor ⁊ desiderium: deꝰ de deo adesto mihi ſuo tuo: te īuoco ad te clamo clāore magno ī toto corde meo te inuoco ī aīam meā: ītra ī eā: ⁊ coapta eaꝫ tibi vt possideas eā sine ruga ⁊ ſine macula. Mūdissimo nāq; dño mūdissima debet̄ habitatio: scīfica ḡ me vas tuuꝫ qd̄ fecisti de malicia euacua ⁊ īple de gr̄a: ⁊ plenū ꝯserua ita vt dignū habitatiōis tue efficiar tēplū hic ⁊ ī ꝑpetuum Dulcissime: benignissime: amātissime: carissime: potentissime: desideratissime p̄ciosissime: amabilissime: pulcherrime tu melle dulcior lacte ⁊ niue candidior: nectare suauior: gēmis ⁊ auro p̄ciosior: cūctisq; terrarū diuitiis ⁊ honoribus mihi carior. Quid dico deus meus vna spes mea: tam grādis miseria mea q̄d dico dulcedo mea: nō fallax dulcedo mea: felix ⁊ secura. Quid dico duꝫ talia dico? Dico qd̄ valeo: sed nō dico qd̄ debeo: vtinā possem talia q̄lia illi hymnidici angeloꝝ chori: o q̄ꝫ libēter me ī tuis laudibus totū effunderem: o q̄ꝫ deuotissime illa celestis melodie cātica ad laudē ⁊ gloriā noīs tui ī medio eccl'e īfatigabilis ꝑorarē. Sed q̄ talia nō possuꝫ nunquid tacebo? veh tacentibus ꝑ te: q̄ ora mutoꝝ resoluis: ⁊ linguas īfantiuꝫ sufficienter facis diſtas. Veh tacētibus de te: qm̄ ipsi loquaces muti sunt: cū nō tuas laudes dicunt. Quis digne te laudare pōt. O ineffabil' virtus ⁊ sapīa p̄ris: ⁊ qm̄ nulla īuenio verba q̄bꝰ te valeā explicare: cūctipotēs ⁊ oī lciens v̄bū: dicā īterī qd̄ valeo: do nec iubeas me venire ad te vbi possim dicere qd̄ te decet: ⁊ me oꝫ. Et iō supplicitet rogo vt nō respicias tantuꝫ ad id qd̄ modo dico: sed quātuꝫ ad id qd̄ dicere opto. Cupio enī desiderio, magno de te eloqui qd̄ oꝫ ⁊ decet: q̄ te decet laus: te decet hymnus: tibiq; debet̄ oīs honor. Scis ḡ occultoꝝ cognitor deus: q̄ nō solū terra ⁊ oībus q̄ ī ea sūt tu mihi carior es: sed etiā ipso celo ⁊ oībus q̄ ī eo sunt: tu mihi acceptabilior: tu mihi amabilior es: diligo. n. te supra celū ⁊ terrā: ⁊ cetera oīa q̄ in eis sunt: ī mo nisi amore noīs tui q̄ trāsitoria sūt ꝓculdubio amāda non sunt. Amo te deus meus amore magno magisq; te amare cupio. Da mihi vt amē te semꝑ q̄ꝫtuꝫ volo: q̄ꝫtuꝫ debeo: vt tu solus scis tota ītentio ⁊ oīs meditatio mea: te meditor ꝑ dies sine cessatiōe: te sentiam ꝑ soporē ī nocte: te alloq̄tur spūs meus: tecū fabulet̄ mens mea lumē sancte visitatiōis tue: illustret̄ cor meū vt te rectore: te duce ambulē de virtute ī v̄tutē. Tādēq; videā te deuꝫ deoꝝ in syon. Nūc quidē ꝑ speculū ⁊ in enygmate: tūc aūt facie ad faciē: vt cognoscā te sic̄ ⁊ cognitus sum. Btī mūdo corde: qm̄ ipsi deuꝫ videbūt. Btī qui hītant ī domo tua dñe ī secula seculoꝝ laudabūt te. Rogo itaq; te dñe ꝑ oēs miseratōes tuas: q̄bus de morte eterna liberati sumus: mollifica cor meū durū ⁊ lapideuꝫ: saxeū ⁊ ferreū: tua sacratissima ⁊ potēti vnctione: ⁊ fac me ꝑ ignē cōpūctōnis corā te oī hora hostiā viuā fieri: fac me ī tuo ꝯspectu cor cōtritū ⁊ humiliatū semꝑ habere: fac me ex tuo d̄siderio huic mūdo funditus extingui: ⁊ trāscū

tiũ reruz obliuisci: pre magnitudine ti-
moris ⁊ amoris tui: vsq; adeo vt d̃ tpa
libus nec lugeã nec gaudeã: nec metu
am aliq̃d tpale nec diligã: nec blandis
corrũpar: nec aduersis ɔcutiar: ⁊ quia
tua valida ẽ vt mors dilectio: absorbe
at queso mentẽ meã ab oĩbus que sub
celo sunt ignita ⁊ melliflua vis amoris
tui: vt tibi soli ĩhereã: solaq; tue suaui-
tatis memoria pascar: descẽdat dñe d̃-
scendat precor: descendat ĩ cor meum
odor tuus suauissimus: ĩgrediat̃ amor
tuus mellifluus. Ueniat mihi tui sapo
ris mira ⁊ inenarrabilis fragrãtia q̃ sẽ
piternas ĩ me suscitet ɔcupiscentias: et
ex corde meo ꝑducat venas saliẽtis aq̃
in vitã eternã. Immẽsus es dñe ⁊ sine
mẽsura debes amari ⁊ laudari ab his
quos tuo precioso sanguine redemisti
Amator hominũ benignissime clemẽ-
tissime ⁊ eq̃ssime iudex cui oẽ iudiciuz
dedit pat̃ sapientissimo tue equitatis
iudicio. Discernis hoc rectũ ⁊ iustũ eẽ:
vt filij huius seculi noctis ⁊ tenebraꝝ
p̃stãtiori desiderio virtute atq; studio
diligãt ⁊ q̃rãt ꝑituras diuitias ⁊ fugiti
uos honores q̃ꝫ nos serui tui diligam⁹
te de⁹ noster ꝑ quẽ facti ⁊ redempti su
mus. Si enĩ hõ hoĩez tanta diligit dile
ctione: vt alter alteꝝ vix patiat̃ abesse:
si spõsa spõso tãto ɔglutinant̃ mẽtis
ardore: vt p̃ magnitudĩe amoris nulla
ꝑfrui valeat req̃e: chari sui absentiã nõ
sine magno merore ferens q̃ ergo dile
ctõe quo studio: quo feruore aĩa quã
despõsasti tibi ĩ iusticia ⁊ fide ⁊ misera
tiõibus dz diligere te deũ verum ⁊ pul
cherrimũ spõsuz: qui nos sic amasti et
saluasti: qui ꝓ nobis tot tanta et talia
fecisti? Quãq̃ aũt hec ĩfima habeãt su
as delectationes suosq; amores: nõ ta
mẽ tali mõ delectant sicut tu deus no
ster. In te eĩz delectat̃ iustus: qr amor
tuus suauis ẽ ⁊ quiet⁹. nã pectora que
possides dulcedine ⁊ suauitate ⁊ tran
quillitate replet. Ecõtra amor seculi ⁊
carnis: anxius ⁊ ꝑturbat⁹ aĩas certe q̃s
ĩgredit̃ quietas eẽ nõ patit̃. Semꝑ enĩ
suspitõibus ⁊ ꝑturbationibus vanisq;
timorib⁹ sollicitat eas. Tu itaq; es de
lectatio rectoꝝ ⁊ merito: q̃es enĩ apud
te valida ⁊ ĩꝑturbabilis vita. Qui ĩtrat
in te intrat in gaudiũ dñi sui et non ti-
mebit amplius: sed hẽbit se optime in
optimo loco dicẽs. Hec req̃es mea in
seculũ seculi: hic hĩtabo qm̃ eligi eam:
⁊ illud. Dñs regit me ⁊ nihil mihi dee-
rit: in loco pascue ibi me collocauit.
Dulcis xp̃e bone iesu: reple semꝑ que-
so cor meũ inextinguibili dilectõe tua
tua ɔtinua recordatiõe: adeo vt sic̃ flã-
ma vrens tot⁹ ardeã in tui amoris dul-
cedine: quẽ ⁊ aque multe in me nunq̃ꝫ
possint extinguere. Fac me dulcissime
amator amare: ⁊ desiderio tuo depõe-
re pondus oĩuz carnaliũ desideriorũz:
⁊ terrenaꝝ cõcupiscẽtiaꝝ grauissimam
sarcinã: que ĩpugnãt ⁊ ĩpediũt miseras
aĩas: vt post te expeditus in odorẽ vn-
guẽtorũ tuoꝝ currens vsq; ad tue pul-
chritudinis visionẽ efficaciter satiãdus
q̃ꝫ totius: te quoq; duce merear perue
nire. Duo enĩ amores: alter bonus alt̃
malus: alter dulcis: alter amar⁹. non se
simul ĩ vno capiũt pectore. Et iõ siq̃s p̃
ter te aliud diligit nõ ẽ charitas tua de
us in eo. amor dulcedinis ⁊ dulcedo
amoris: amor non crucians sed dele-
ctans: amor sincere ⁊ caste ꝑmanens ĩ
seculũ seculi: amor q̃ semꝑ ardes ⁊ nũ
q̃ꝫ extĩgueris: dulcis xp̃e bone iesu: cha
ritas de⁹ meus: accẽde me totum igne
tuo: amore tuo: suauitate ⁊ delectatõe
tua: iocũditate ⁊ exultatione tua: volu

ptate ⁊ ꝯcupiscentia tua que sãcta ẽ ⁊ bona: casta ⁊ mũda: trãquilla ⁊ secura vt totus dulcedine amoris tui plenus tot⁹ flãma charitatis tue succẽsus: diligã te deũ meũ: ex toto corde meo: totisq; medullis p̃cordioꝝ meoꝝ: hñs te in corde in ore ⁊ pre oculis meis semp̃ et vbiq; ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus. Audi de⁹ meus audi lumẽ oculoꝝ meoꝝ: audi que peto ⁊ da q̃ petaꝫ vt audias me: pie ⁊ exorabilis domĩe ne efficiaris mihi in exorabilis ꝓpter peccata mea: sed ꝓpt̃ bonitatẽ tuã suscipe preces serui tui: ⁊ da mihi effectũ petitõis ⁊ desiderij mei: ĩtercedẽte et ĩpetrãte gloriosa virgĩe genitrice tua maria: dña mea cũ oĩb⁹ sanctis tuis. Amẽ. ¶ Oratio deuotissima ad laudes hñdas. Ca. xxxv

Christe dñe verbuꝫ patris: q̃ venisti in hũc mũdũ peccatores saluos facere: rogo te p̃ indulgẽtissima misericordie tue viscera: emẽda vitã meã: meliora actus: compone mores: tolle de me qd̃ mihi nocet: ⁊ tibi displicet: ⁊ da qd̃ nosti tibi placere ⁊ mihi ꝓdesse. Quis potest facere munduꝫ de ĩmundo conceptuꝫ semine: nisi tu solus? Tu deus omnipotens infinite pietatis: qui iustificas ĩpios ⁊ viuificas mortuos: q̃ mutas peccatores non sunt. Tolle ergo de me quicquid tibi displicet in me: imperfecta mea plurima vidẽt oculi tui: mitte queso manuꝫ pietatis tue: ⁊ tolle de me quicquid offendit oculos pietatis tue ĩ me. Coraꝫ te domine est sanitas mea et infirmitas illam precor serua: istam sana. Sana me domine et sanabor: saluum me fac ⁊ saluus ero tu qui infirma sanas et sanata cõseruas qui solo nutu tuo restauras dissuta et collapsa. Si eniꝫ dignaris ĩ agro tuo cordi meo serere bonum semen necesse est vt manu pietatis tue prius germina euellas vitiorum meoruꝫ. Dulcissime: benignissime: amantissime: carissime: desideratissime: amabilissime: pulcherrime: infunde obsecro multitudineꝫ dulcedinis tue et charitatis tue pectori meo: vt nihil terrenuꝫ nihil carnale desiderez vel cogitez sed te soluꝫ amẽ: te solum habeam in corde et in ore: scribe digito tuo in pectore meo dulcem memoriaꝫ tui melliflui nominis: nulla vnq̃ obliuione delendam. Scribe in tabulis cordis mei voluntateꝫ tuam et iustificationes tuas: vt te immense dulcedinis dominuꝫ et precepta tua semper ⁊ vbiq; habeã pre oculis meis. Succende menteꝫ meam igne illo tuo: queꝫ misisti in terram et voluisti vehementer accendi: vt sacrificiuꝫ spiritus contribulati et cordis cõtriti abortis lachrymis quotidie offerã tibi. Dulcis christe bone iesu: sicut desidero: sic̃ tota mẽte mea peto: da mihi amorẽ tuuꝫ sanctuꝫ et castũ: qui me repleat teneat: totumq; possideat. Et da mihi euidens signum amoris tui: irriguuꝫ lachrymaruꝫ fontez iugiter emanantem: vt ipse quoq; lachryme tuuꝫ in me testentur amoreꝫ. Ipse prodant ipse loquantur: quantuꝫ te diligit anima mea: dũ pre nimia dulcedine amoris tui: nequit se a lachrymis continere. Reminiscor pie domĩe illius bone mulieris anne: que ad tabernaculũ rogatura pro filio venit: de qua scriptura refert: quod vultus eius post lachrymas et preces: non sunt amplius in diuersa mutati. Sed memor tante virtutis tanteque constantie: dolore torqueor: et verecundia confundor: quia

me miseꝝ nimis deorsuꝫ iacere ĩtueor. Si enĩ ita fleuit ⁊ in fletu perseuerauit mulier: q̃ q̃rebat filiũ: qũo plangere ⁊ ĩ planctu persistere dꝫ aĩa mea q̃ querit ⁊ amat deũ: ⁊ ad eũ ꝑuenire desiderat? Qũo gemere ac flere dꝫ talis aĩa die ac nocte: q̃ p̃ter xp̃m nil vult amare? Mirũ q̃ppe est: si iã non facte sũt ei lachryme sue panes die ac nocte. Respice g̃ ⁊ miserere mei: dolores cordis mei multiplicati sunt: da mihi cõsolationẽ tuam celestẽ: ⁊ noli sp̃nere peccatricez aĩam ꝑ qua etiã mortuus es. Da mihi queso lachrymas ex tuo affectu internas: q̃ peccatoꝝ meoꝝ possint soluere vĩcula ⁊ celesti iocũditate semper repleãt animã meã. Si nõ cũ veris ⁊ ꝑfectis mõachis quoꝝ vestigia neq̃o imitari: saltez cũ deuotis mulieribus quãtulãcunqꝫ portionẽ in regno tuo merar adipisci Uenit quoqꝫ mihi in mẽtẽ alterius mulieris deuotio mira: q̃ te ĩ sepulchro iacentẽ pio amore querebat: q̃ recedentibus discipulis de sepulchro non recedebat tristis ⁊ merens: ⁊ diu multũqꝫ flebat. Que multis lachrymis: iterum iterũqꝫ antra sepulchri: vigilãtib⁹ oculis explorabat: si forte alicubi te videre posset: quẽ feruẽti desiderio querebat: iã certe semel ⁊ iterũ ingressa sepulchꝝ viderat: sed nimiũ amanti nõ satis erat virtus enĩ boni opis ꝑseuerãtia est. Et qꝛ pre ceteris dilexit ⁊ diligẽdo fleuit: ⁊ flendo quesiuit: ⁊ q̃rẽdo ꝑseuerauit: iõ p̃ma oĩuꝫ te inuenire: te videre: te alloqui: ribi loqui meruit. Et nõ solũ hec sed etiã ipsis discipulis gloriose resurrectionis tue p̃nũcia extitit: te precipiẽte ⁊ clemẽter monente. Uade dic fratribus meis vt eãt in galileã ibi me videbũt. Si g̃ ita fleuit ⁊ in fletu ꝑseuerauit mulier q̃ viuẽtẽ cũ mortuis querebat: que te manu fidei nõ tãgebat: qũo plagere ⁊ ĩ plãctu ꝑsistere dꝫ aĩa q̃ te redẽptorẽ suũ iã celo presidentẽ ⁊ vbiqꝫ regnãtẽ corde credit ore ꝯsitetur? Qũo g̃ gemere ⁊ flere debet talis aĩa que te toto corde diligit: teqꝫ toto desiderio viõre ꝯcupiscit. Solũ ꝯfugiũ: ⁊ vnica spes miseroꝝ: cui nũq̃ꝫ sine spe misericordie supplicat̃: presta mihi hãc grãꝫ: ꝓpter te ⁊ ꝓpter nomẽ scm̃ tuũ vt quotiens de te cogito: de te loquor: de te scribo: de te lego: de te confero: quotiens tui reminiscor: tibi assisto: laudes preces ⁊ sacrificiũ offero: totiens obortis lachrymis ĩ ꝯspectu tuo copiose ⁊ dulciter fleam: ita vt efficiant̃ mihi lachryme mee panes die ac nocte. Tu quidẽ rex glorie ⁊ oĩum virtutum magister docuisti nos v̄bo ⁊ exẽplo gemere ⁊ flere dicẽs Bti qui lugẽt qm̃ ipsi ꝯsolabũtur. Tu fleuisti defunctũ amicũ: ⁊ lachrymat⁹ es valde sup̃ perriturã ciuitatẽ. Rogo te ꝑ illas btĩssimas lachrymas tuas: et ꝑ oẽs miseratiões tuas quib⁹ mirabil̃r nobis ꝑditis subuenire dignat⁹ es: da mihi grãꝫ lachrymarũ quã multũ desiderat: ⁊ a te petit aĩa mea: qꝛ sine dono tuo nõ possuꝫ habere eã sed ꝑ sp̃m scm̃ tuum: q̃ dura corda pctõꝝ mollit ⁊ ad fletũ ꝯpũgit. Da mihi grãꝫ lachrymaꝝ sicut dedisti patribus nr̃is quoruꝫ vestigia debeo imitari: vt plãgaꝫ me in oĩ vita mea: sicut ipsi se plãxerũt nocte ac die: propter merita ⁊ oratiões eorꝫ q̃ tibi placuerũt ⁊ deuotissime seruierũt Miserere mei ĩdigni serui tui: ⁊ da mihi grãm lachrymarũ: da mihi irriguuꝫ superius ⁊ inferius: vt sint mihi lachryme mee panes die ac nocte: efficiarqꝫ ĩ ꝯspectu tuo deus meus: ꝑ ignẽ ꝯpũctionis holocaustũ pingue ⁊ medulatuꝫ macter totus in ara cordis mei: ⁊ tãq̃ꝫ

pinguissimuz holocaustū assumat tibi in odorem suauitatis. Da mihi fontez irriguū fontēq; perspicuū: in quo laue tur affidue istud iquinatū holocaustū. Licet enī me totū tibi obtulerim opitu lante gratia tua: in multis tamē quoti die offendo p nimiā fragilitatē meaz. Da ergo mihi gratiā lachrymaruz bene dicte z amabilis deus precipue ex mul ta dulcedine amoris tui z cōmemora tione misericordiaz tuaz: prepara hāc mensā famulo tuo i ospectu tuo: z da mihi eā in potestatē vt quotiēs volo te satier ex ea tribue p pietate z bonitate tua vt iste calix tuus inebriās q̄ pclar⁹ satiet fitim meā: z inbiet tibi spirit⁹ me⁹ z ardeat mēs mea amore tuo oblitus vanitatis z miserie. Audi deus me⁹ au di lumē oculoz meoz: audi que peto: z da que petā vt qō audias: pie z oroza bilis oñe: ne efficiaris mihi inexorabil' pp peccata mea: sed pp bonitatē tuam suscipe p̄ces serui tui: z da mihi effectū petitionis z desiderū mei p̄cib⁹ z meri tis oīum sanctoz. Amē. ¶ In ista ora tione mens humana copiosius cōpū gitur si i quiete oret. Ca: xxxvj.

IEsu oñe: iesu pie: iesu bone: qui mori dignatus es: pp peccata nr̄a z resurrexisti pp iustifica tionē nostrā: rogo te p gloriosā resurre ctionem tuā: resuscita me de sepulchro vitioz z peccatoz oīum: z da mihi quo tidie partē i resurrectione prima: vt i re surrectione tua merear veraciter p̄ci pere portiōez. Dulcissime benignissime amantissime: carissime: p̄ciosissime: de sideratissime: amabilissime: pulcherrie: ascendisti i celū cū triūpho glorie tue: z sedes ad dexterā patris. Rex potentis sime trahe me surſū ad te: currā post te in odorē vnguentoz tuoz: currā z non deficiā: te trahente: te ducente: me cur rente: trahe os sitientis te anime: in su perna fluentia interne satietatis: immo trahe me ad fontē viuū: vt inde pro ca ptu meo bibā. vñ semp viuā ve⁹ meus vita mea: tu enī dixisti oze tuo scō z bñ dicto: si quis sitit veniat ad me z bibat. Fons vite da sitienti aīe semper bibere ex te vt secundū sāctā z veridicā p̄mis sionē tuā de ventre meo fluāt aque vi ue. Fons vite reple mentē meā torrēte voluptatis tue: z ebria coz meū sobria ebrietate amoris tui: vt obliuiscar que vana sūt z terrena: z te solū iugiter ha beam i memoria mea sicut scriptuz est. Memoz fui dei z delectatus sū. Da mi bi spiritū sanctū tuū quem significabāt ille aque quas sitientibus daturū te p miseras. Da queso toto desiderio z oī studio tēdē q⁹ te z ascendisse p⁹ resurre ctione die quadragesimo credimus: vt in presenti quidem miseria solo tenear corpore: tecū aūt sim cogitatione semp ex auiditate: vt ibi sit coz meū: vbi tu es thesaurus meus desiderabilis z incom parabilis multūq; amabilis. In hoc. n. magno huius vite diluuio vbi circūflā tibus agitamur procellis z nō inuenitur fida statio: z locus eminētioz vbi pes columbe valeat aliquatenus requiesce re nusq; tuta pax nusq; secura quies: vbiq; bella z liteſ: vbiq; hostes foris pu gne: intus timores: z qz altera pars su mus celi: altera terre: corpus qō cor rumpitur aggrauat animā: iccirco ani mus meus sotius z amicus meus fati gatus de via veniens: lāguet z iacet di scissus atq; laceratus ab his per quas transierat vanitatibus: esurit z sitit val de: non habeo quod ponam ante il lum pauper sum z mendic⁹: tu domie deus meus diues: omnium bonoruz z

dapũ superne satietatis opulẽtissim⁹ largitor: da lasso cibum: collige dispersum: redintegra scissum. En stat ad hostiũ ⁊ pulsat: obsecro per viscera misericordie tue quibus visitasti nos oriẽs ex alto: aperi pulsanti misero manum pietatis tue: ⁊ iube propiciabili dignatione vt ingrediatur ad te: requiescat ĩ te: reficiatur de te vino celestiq; pane: quo satiatus resumptisq; viribus ad superiora conscendat: ⁊ de hac valle lachrymarum penna sancti desiderij rapt⁹: ad celestia regna volitet. Assumat domine: assumat rogo assumat spirit⁹ meus pennas vt aquile volitet ⁊ non deficiat: volet ⁊ perueniat vsq; ad decorem domus tue: ⁊ locum habitationis glorie tue: vt ibi super mẽsam refectionis ciuiũ supernorum pascatur de occultis tuis in loco pascue iuxta fluẽta plenissima: requiescat in te deus meus cor meum: cor mare magnũ tumẽs fluctibus. Tu qui imperasti ventis ⁊ mari ⁊ facta est tranquillitas magna: veni ⁊ gradere super fluct⁹ cordis mei vt trãquilla ⁊ serena fiant omnia mea: quatenus vnum bonum meum amplectar te: ⁊ dulce lumen oculorum meorum contempler te sine tumultuantium cogitationum ceca caligine. Cõfugiat domine meus mea sub vmbra allarũ tuarũ ab estibus cogitationum hui⁹ seculi vt in tui refrigerij temperamẽto abscõsa letabũda cantet ⁊ dicat: ĩ pace ĩ idip̃z dormiam ⁊ requiescam. Dormiat obsecro de⁹ me⁹: dormiat memoria mea ab omnibus malis: iniquitatem odiat iusticiam diligat. Quid enim pulchrius quidue dulcius: q̃ ĩter tenebras huius vite multasq; amaritudines: diuine dulcedini inhiare: ⁊ eterne beatitudini suspirare: illucq; teneri mente: vbi vera haberi gaudia certissimum ẽ. Dulcissime: amantissime:: benignissime: carissime: preciosissime: desideratissime: amabilissime: pulcherrime: quando te uidebo? quando apparebo ante faciez tuã? quãdo satiabor de dulcedine tua? qñ educes me de hoc carcere tenebroso: vt confitear nomini tuo: ita vt deinceps non compungar? Quando transibo in illam admirabilem ⁊ pulcherrimam domum tuam: vbi personat vox letitie exultationis in tabernaculis iustorum? Beati qui habitant in domo tua domine ĩ secula seculorum laudabunt te. Beati ⁊ vere beati quos elegisti: iam ⁊ assumpsisti in illam celestem hereditatem. Ecce sãcti tui domine florent ante te sicut lilium. Replentur. n. ab vbertate domus tue ⁊ torrente voluptatis tue potas eos: qñ tu es fons vite: ⁊ in lumine tuo vident lumen: vsq; adeo vt ipsi videlicet lumen illuminatum per te deum lumen illuminans illuminantem: sicut sol fulgeat in conspectu tuo. Quam mira: q̃ pulchra: q̃ acceptabilia sunt domus tue habitacula domine virtutum: concupiscit ĩtrare in ea hec peccatrix anima mea. Domine dilexi decorem domus tue: ⁊ locum habitationis glorie tue. Unaz petij a domino ⁊ hanc requiram vt inhabitem in domo tua in omnibus diebus uite mee. Quemadmodum ceruus desiderat ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus: quando veniam ⁊ apparebo ante faciem tuam? quãdo videbo deum meum quem sitit anima mea? quando videbo eum in terra viuẽtium? In ista enim terra morientiuz videri non potest mortalib⁹ oculis. Quid faciam miser ego grauatus cum pede mortalitatis mee atq; constrictus? q̃d

faciam? Dum sumus in corpore peregrinamur a domino: et non habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus: noster autem municipat⁹ in celis est. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitaui cum habitantibus cedar: multum incola fuit anima mea. Quis dabit mihi pennas sicut columbe et volabo et requiescam? Bonum est: nihil mihi tam dulce q̄ cū domino meo esse. Mihi autem adherere deo bonum est. Da mihi domine donec bis fragilibus assisto membris tibi adherere: sicut scriptum est: qui adheret domino vnus spiritus est cum eo. Prebe mihi rogo contemplationis pennas: quibus indutus ad te volitem sursum. Et quia omne sinistrum deorsū iacet: tene mentem meam ne ad ima tenebrose vallis corruat: ne interueniēte vmbra terre: a te vero iusticie sole separetur: et obducta tenebris nebule phibeatur alta respicere: sed sursuz tendat ad pacis gaudia: lucisq; delectabilem et serenissimum statum: tene cor meū manu tua: quia sine te ad altiora non rapitur. Illuc abstinet vbi summa pax regnat et iugis trāquillitas rutilat. Tene et rege spiritum meum: et assume illum secūdū volūtatē tuā: vt te duce ascēdat i illā regionē ybertatis: vbi pascis isrl'i eternū pabulo vitat| vt ibi vel rapida cogitatiōe attigat te sūmā sapiaz: sup oīa manentem: cuncta scientem et omnia gubernantem. Sed volitanti ad te anime multa sūt que obstrepunt: iussu tuo domine conticescant mihi omnia. Et ipsa fileat anima mea: pertrāseat oīa q̄ creata sunt: transcēdat et se: et perueniat ad te: atq; i te solo creatore oīuz oculo fidei figat: tibi inhiet: tibi intendat: te meditetur: te cōtempletur: te sibi ante oculos ponat: te sub corde reuoluat verum et summum bonuz gaudium sine fine mānsurum. Multe deniq; sunt cōtemplationes quibus anima deuota tibi mirabiliter pascit: sed in nulla earuz ita delectatur et requiescit anima mea sicut quando te solū cogitat et cōtēplatur. Quam magna multitudo dulcedinis tue domine: quam mirabiliter ispiras cordibus amatorum tuorum: q̄ mira suauitas amoris tui quo perfruunt illi qui nil preter te diligūt: nil etiā cogitare concupiscunt. Felices illi quibus tu solus spes es: et omne opus eoz oratio. Beatus qui sedet solitarius et tacet et stat super custodiam suam iugiter die ac nocte: vt adhuc in hoc fragili corpusculo positus: prelibare valeat aliqua tenus dulcedinem tuam. Rogo te per illa salutifera vulnera que passus es in cruce pro salute nostra: e quibus emanauit ille precios⁹ sāguis quo sumus redempti vulnera hāc animam meam peccatricē: pro qua etiā mori dignatus es vulnera eā igneo et potētissimo telo tue nimie charitatis: viu⁹ ē sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti. Tu sagitta electa et gladius actutissimus qui durum scutū humani cordis penetrare tua potētia vales. Cōfige cor meum iaculo tui amoris: vt dicat tibi anima mea charitate tua vulnerata sū ita: vt ex ipso vulnē amoris tui vberrime fluant lachryme die ac nocte. Percute oīe pente: pcute oīe obsecro: percute hanc durissimā mentē prenalida cuspide dilectionis tue: et altius ad intima penetra potenti virtute. Et sic da capiti meo aquam immensam: et oculis meis infunde veruz fontem lachryma rum iugiter manentem ex nimio affectu et desiderio visionis pulchritudinis

tue: vt lugeaz die ac nocte: nullā in pre
senti vita recipiens cōsolationē: donec
te i celesti thalamo merear ꝛ videꝝ dile
ctū sponsuz meū pulcherrimū deum ꝛ
dominū meū: vt ibi videns gloziosā ad
mirabilem ꝛ pulcherrimā faciē tuaz oī
dulcedine plenā: cuz bis quos elegisti
maiestatē tuā supplex adoꝛez: ꝛ illo tā
dem celesti et ineffabili repletus iubilo
eterne exultationis exclamē cū diligen
tibus te dicens. Ecce qō concupiui iam
video: qō speraui iam teneo: qō desīde
raui iam habeo. Illi nāqz i celis iūctus
sum: quē in terris positus tota virtute
dilexi: tota charitate cōplexus suz: toto
amoꝛe inhesi. Ipsum laudo: benedico
atqz adoꝛo: qō viuit ꝛ regnat deus i se
cula seculoꝝ. ¶ Oratio i tribulatōe.

MIserere dñe mise/ La.xxxvij.
reꝝ pie miserē mihi miserrimo
peccatoꝛi indigna agenti: ꝛ di
gna patienti. assidue peccanti: ꝛ tua fla
gella quotidie sustinēti. Si penso malū
quotidie qō feci nō est tantum qō pa/
tioꝛ: grauis ē qō cōmisi: leui⁹ est qō to
lero iustus es dñe ꝛ rectū iudciū tuuz:
omnia iudicia tua iusta sunt et vera iu
stus et rectus tu es dñe deus noster et
non est vlla iniquitas in te. Nō enīz in
iuste neqz crudeliter affligis nos pecca
toꝛes oīpotens et misericoꝛs dñe: q̄ cuz
non essemus potenter fecisti: nos et cū
perditi fuissemus culpa nostra: pietate
et bonitate tua mirabiliē reparasti nos:
scio et certus sum q⁹ vita nostra nō te
merarijs motibus agitur: sed a te domi
no ꝺo nostro disponitur et gubernaꝝ.
Unde tibi cura est de oībus: precipue
de seruis tuis q̄ totā spez suā posuerūt
in sola misericoꝛdia tua. Iccirco obse/
cro et suppliciter rogo vt nō facias mi
bi secūdū peccata mea: quibus irā tuaz
merui ſ secūduz magnā misericoꝛdiaz
tuam: que superat ēt peccata toti⁹ mū/
di. Tu ꝺne qui exteri⁹ flagella irrogas:
da semp interius indeficiētē patiētiā:
ita vt laus tua non recedat ꝺ ore meo.
Miserē mei ꝺne miserē mei et adinua
me ficut tu nosti q⁹ mihi neceſſe eſt in
coꝛpoꝛe et in aīa scis oīa potes oīa: qui
viuis in secula. ¶ Oratio multuz de
uota ad filiū. La.xxxviij.

OMine iesu xp̄e fili ꝺi viui qui
expansis in cruce manibus ꝓ
pter moꝛtaliū oīum redēptōez
bausisti calicē passiōis: mihi bodie pre
bere digneris auxiliū. Ecce paup venio
ad te diuitem; miser ad misericoꝛdem:
ne recedā vacuus vel cōtēptus: esuriēs
incipio: ne desinā de te ieiunus. Fame
licus accedo: ne recedā ipastus. Et si an
teqz comedā suspiro: ꝺa vel post suspi
ria vt confidaz. In primis dulcissime ie
su coꝛā magnificētia tue suauitatis cō
fiteoꝛ aduersū me iniusticiā meaz. Ecce
ꝺne qz in peccatis fui conceptus et na
tus: et tu me abluisti et sanctificasti. Et
ego postea me maioꝛib⁹ soꝛdidaui pec
catis. Fui enī in necessarijs natus: po/
stea in spontaneis volutat⁹: sed tue do
mine miserationis tue nō īmemoꝛ tuli
sti me de domo patris mei carnalis et
de tabernaculis peccatoꝝ: et inspirasti
mihi vt sequerer te cū generatione que
rentiū faciē tuā ābulantiū semitā rectā
cōmoꝛantiū iter lilia castitatis: ꝛ tecuz
discūbentiū i cenaculo altissime paup
tatis: et ego tot beneficioꝝ ingratus: p⁹
religionis ingressū multa ꝺmisi illicita
multa ꝓpetraui nefanda: et vbi peccata
emēdare debui: pctā pctis addidi. Hec
sūt mala mea ꝺne q̄bus erbonoꝛaui te
et maculaui me: quē ad imaginē et simi
litudinē tuā creasti supbia: vanagloria:

ꝛ cetera multa alia mala: quibus ve-
xatur ꝛ affligitur laceratur ꝛ destruit
infelix aia mea. Ecce dñe iniq̃tates mee
supergresse sũt caput meũ: ꝛ sicut onus
graue grauate sũt sup me: ꝛ nisi tu cui
ppriũ ẽ miseri sep ꝛ parcere vexteram
tue maiestatis supponas: mergi cogor
miserabiliter i profũdũ. Attẽde dñe ds
ꝛ vide qm̃ scus: ꝛ ecce insultat aduersum
me inimicus meus dicẽs de⁹ dereliq̃t
eũ psequar ꝛ cõprehendam eũ qz nõ ẽ
q̃ eripiat ꝛ tu dñe vsquequo: cõuertere
ꝛ eripe aiam meã saluũ me fac ꝓpter
misericordiã tuã: miserere filio tuo quẽ
i doloze nõ modico peperisti: ꝛ noli at
tendere malũ meũ vt obliuiscaris bo-
nũ tuũ: q̃s ẽ pater qui filiũ nõ liberet:
Aut quis filius quẽ pater pietatis bac
culo non corripiat: Ergo pr̃ ꝛ dñe licet
peccatoz sim: nõ possũ nõ esse fili⁹ tu⁹
qz tu me fecisti ꝛ refecisti: sicut peccau
emenda me: ꝛ prius flagello emẽdatuz
trade me filio tuo. Nunquid obliuisci
potest mater ifãtẽ vteri sui: Et certe si
illa oblita fuerit: tu pr̃ ꝓmisisti te non
obliuisci. Ecce clamo ꝛ nõ exaudis me
doloze crucioz ꝛ non consolaris me.
Quid dicã vel q̃d faciã miserrim⁹: Ego
tãto destitutus solatio ꝓiectus sũ a fa-
cie oculoz tuoz. Deu me de quãto bo
no inq̃tũ malũ cecidi: quo tẽdebam: ꝛ
quo deueni: vbi sũ ꝛ vbi nõ sũ ad quez
aspiraui ꝛ nũc i quibus suspiro: Quesi
ui bona ꝛ ecce turbatio. Ecce iã mozioz
ꝛ iesus nõ ẽ mecũ: ꝛ certe meli⁹ ẽ mihi
nõ eẽ q̃ sine iesu eẽ. Meli⁹ ẽ nõ vnere
q̃ viuere sine uita. Et tu dñe iesu vbi
sũt misericordie tue antique: Nũquid
irasceris mihi i finẽ: Placare obsecro
ꝛ miserere mei ꝛ nõ auertas faciẽ tuaz
a me: q̃ ꝓ me redimẽdo nõ auertisti fa-
ciẽ tuã ab icrepãtib⁹ ꝛ cõspuẽtib⁹ i te.
Fateoz qz peccaui ꝛ cõscia mea meret
dãnationẽ: ꝛ penitẽtia nõ sufficit ad sa
tisfactionẽ: sed certũ ẽ qꝫ misericordia
tua supat oẽm offẽsionẽ. Noli q̃so piis-
sime dñe scribere aduersũ me amaritu-
dines meas: vt ultres i iudiciũ cũ fuo tuo
ſz fm multitudinẽ miserationũ tuaruz
dele iniquitatẽ meã. Ueh mihi misero
cũ venerit dies iudicij ꝛ aperti fuerint li
bri cõsciẽtiaꝝ cũ dicet de me. Ecce bõ ꝛ
opa ei⁹. Quid faciã tũc dñe ds me⁹ cũ
celi reuelabũt iniquitatẽ meã: ꝛ aduer-
sũ me terra cõsurget: Ecce nihil respõ-
dere potero: sed demisso capite ꝓ cõ-
fusiõe cozã te stabo trepidus ꝛ cõfusus
Deu me miserũ q̃d dicã clamabo ad te
dñe ds me⁹. Quare tacẽs consumor:
Uerũtamẽ si locut⁹ fuero non q̃escet
dolor me⁹ ꝛ si tacuero amarissima ama
ritudine crucioz iteri⁹. Plãge aĩa mea:
sicut vidua sup virum pubertatis tue.
Vlula misera ꝛ ploza qm̃ dimisit te spõ-
sus tu⁹. i. xp̃s. Ira oipotẽtis ne irruas
sup me qz nũq̃ capi posses i me. Certe
nõ ẽ in toto me q̃ posset tollerare te.
Miserere ne desperez: sed desperando
respirez. Et si ego cõmisi: vñ me dãna-
re potes: tu non amisisti: vñ saluare so
les. Tu dñe nõ vis mortẽ peccatozum
nec letaris i pditione moriẽtũ: imo vt
magis conuertant ꝛ viuant. Ecce ego
morior ꝛ tu viuis: ego morior ꝛ tu mo-
rtuus es: ꝛ mors tua peccatoz mortẽ occidit. Et si ipsi te
moriente viuerũt. Obsecro dñe vt ego
te viuẽte nõ moriar. Mitte manũ tuã
de alto: ꝛ libera me de manu inimicoz
meoz: ne supgaudeãt mihi ꝛ dicãt de-
uorabim⁹ eũ. Quis vnq̃ bone iesu de
tua misericordia diffidat q̃ cũ inimici
tui essem⁹ redemisti nos i sãguine tuo
ꝛ recõciliasti nos deo: Ecce sub tue mi
sericordie vba ꝓtectus ad thronũ gl̃ie
veniã postulãs: curro clamãs: ꝛ pulsãs

donec miserearis mihi. Si.n.ad veniã nos vocasti veniam non querentes: quãto magis veniã ĩpetrabimus postulãtes? ne memineris dulcissime iesu tue iusticie aduersus peccatorẽ tuũ: sz esto memor benignitatis tue aduersus creaturã tuã: ne memineris ire aduersus reum: sz memor esto miserationis tue aduersus miserũ obliuiscere superbũ prouocãtẽ: ꝛ respice miserũ ĩuocãtẽ. Quid enĩ ẽ iesus nisi saluator? Ergo iesu ꝑ te metip̃z exurge ĩ adiutorium mihi: ꝛ dic aĩe mee salus tua ego sũ. Multũ dñe de tua bonitate p̃sumo: quoniã tu ipse doces petere querere ꝛ pulsare: ꝛ iõ tua oratiõe admonit⁹ peto quero ꝛ pulso. Et tu dñe qui iubes petere: fac accipere cõsulis q̃rere da ꝛ ĩuenire doces pulsare aperi pulsãti: ꝛ cõfirma me ĩfirmum restaura me ꝑditũ: suscita me mortuuz ꝛ oẽs sẽsus meos: cogitat⁹ ꝛ actus dirigere ꝛ gubernare digneris: ĩ beneplacito tuo: vt de cetero tibi seruiã: tibi viuã tibiqꝫ me tradã. Scio dñe mi: qꝛ ex hoc quod me fecisti: debeo tibi meipsũ ꝛ qꝛ me redemisti: ꝛ pro me hõ factus es: deberẽ tibi plusq̃ꝫ me si haberem⁹: q̃to tu maior es ꝓ quo dedisti teip̃z. Ecce nec plus hẽo nec qd̃ hẽo dare tibi possum sine te: sz accipe me tu: ꝛ trahe me ad te vt tuus sim imitatiõe ꝛ dilectiõe sicut tu⁹ sũ conditione ꝛ creatione. Qui viuis ꝛ regnas in secula.

Oro vtilis ꝛ dirigitur. ad patrem. Cap. xxxj.

Domine d̃s oĩpotẽs qui es trinus ꝛ vnus q̃ es semꝑ ĩ oĩb⁹: ꝛ eras ante oĩa ꝛ eris sẽꝑ ĩ oĩb⁹ d̃s benedictus ĩ secula: cõmẽdo animã meã ĩ manus potẽtie tue: vt custodias eã dieb⁹ ac noctib⁹: horis ꝛ momẽtis. Exaudi me dñe ꝑ oronẽ patriarcharũ ꝑ merita ꝓphetaꝝ ꝑ suffragia apostolorum ꝑ coronas martyrũ: ꝑ fidẽ cõfessorũ per castitatẽ virginum: ꝛ per intercessionem oĩum scõꝝ qui tibi placuerunt ab initio mũdi: expelle a me iactãtiã mentis ꝛ auge cõpunctionem cordis: minue superbiã meã: ꝛ ꝑfice in me humilitatẽ veram: suscita ĩ me fletum ꝛ mollifica cor meum durũ ꝛ lapideuz libera me dñe a ꝛnimã meã ab oĩbus insidijs inimici: ꝛ conserua me ĩ tua voluntate. Doce me uoluntatem tuã facere: qꝛ deus meus es tu. Da mihi dñe sẽsum perfectum ꝛ intellectũ: vt suscipere veleam profundã benignitatem tuã illud da mihi petere quod te audire delectet. Da mihi lachrymas ex toto affectu quo peccatorũ meorum possim dissoluere vincula. Audi deus meus. Audi fletũ oculoꝝ meorum. Audi que peto: ꝛ da vt quod peto exaudias: si despicis pereo: si respicis viuo: si iusticiã meã requiris mortuus feteo si cũ misericordia respexeris fetentẽ resuscitas de sepulchro. Quod odis in me longe fac a me: ꝛ castitatis ac cũtinẽtie spiritum insere ĩ me: vt quodcũqꝫ petiero ĩ ipsa petitione te nõ offẽdaz: tolle a me qd̃ nocet: ꝛ p̃be quod iuuet. Presta mihi dñe medicinã: vñ mea possim curare vulnera. Da mihi dñe timorem tuum: cordis compunctionem: mentis humilitatem ꝛ conscientiam puram: presta mihi dñe vt fraternam semper tenere valeaz charitatẽ ꝛ mala mea oĩa obliuiscar: aliena nõ requirã: parce aĩe mee: parce malis meis: parce peccatis meis: parce criminib⁹ meis. Visita me ĩfirmum: cura me egrũ: sana me lãguẽtẽ: ꝛ suscita me mortuũ: da mihi domine cor quod te timeat: sensum qui te intelligat: oculos qui te videant: miserere mei deus miserere mei ꝛ respice d̃ sede scã maiestatis

tue: ⁊ tenebras cordis mei radio splendoris tui illumina: da mihi dñe discretionem discernendi inter bonũ ⁊ malũ ⁊ cõcede vt sensũ habeam vigilem. Poto a te dñe remissionẽ oĩum peccatoꝝ meoꝝ: a quo ⁊ ꝑ quẽ mihi fiat ꝓpitiatio tẽpore necessitatis ⁊ angustie mee. Sãcta ⁊ ĩmaculata virgo dei genitrix maria ⁊ mater dñi nostri iesu xp̃i ĩteruenire ꝓ me digneris apud illum cui meruisti effici tẽplũ. Sancte michael. sancte gabriel: sancte raphael: scẽ chorus angelorum atq; arcangeloꝝ: patriarcharum atq; ꝓphetaꝝ: apostoloꝝ martyꝝ: confessoꝝ: sacerdotũ: leuitarũ: monachoꝝ: virginũ: omniũq; iustoruz per illum q̃ vos elegit: ⁊ de cuius contemplatiõe gaudetis: vos rogare p̃sumo: vt pro me culpabili ipsi deo supplicare dignemini: quatenus de faucibus diaboli ⁊ de morte perpetua merear liberari amen. Largiri mihi digneris domine ꝑpetuã vitã secũdũ clemẽtiaz ac benignissimã misericordiã tuã. Da dñe sacerdotibus concordiam: regib⁹ ep̃is ⁊ principibus iuste iudicãtibus tranq̃llitatẽ ⁊ pacem. Oro dñe ꝓ vniuersa sãcta ecclesia catholica: ꝓ viris ⁊ feminis ꝓ religiosis ⁊ secularibus: ⁊ omnibus rectoribus christianoꝝ: cũctisq; ĩ te credẽtib⁹: qui ꝓ tuo amore sancto laborant: vt ꝑseuerantiã boni operis obtineant. Presta dñe rex eterne: virginibus castitatem: deo dicatis cõtinentiam cõiugatis sanctimoniam: penitentibus indulgentiam: viduis ⁊ orphanis sustẽtationem: pauperibus protectionem: peregrinantibus reditũ lugẽtibus consolationem: defunctis veniam ⁊ requiez sempiternã: nauigãtibus ĩ portũ venire salutis optimis vt in bono consistant: bonis ⁊ mediocribus vt meliores fiãt: praue agẽtib⁹ ⁊ delinquẽtib⁹ vt cito se corrigãt. O dñe iesu xp̃e ĩter oẽs ⁊ per oĩa me peccatorẽ cõsidero: sz tu clemẽtissime pr̃ ⁊ sũme q̃ oĩum misereris: nõ me patiaris a tua misericordia fieri alienũ. Et tu dñe res regũ q̃ ĩducias viuendi prestas: corrigẽdi deuotionẽ tribue: excita ĩ me mentẽ q̃ te req̃rat: ⁊ te q̃ es vbiq; totus trin⁹ ⁊ vn⁹ sp̃ p̃ oĩb⁹ amet: te timeat: tuãq; volũtatẽ faciat. Precipue g̃ dñe scẽ pr̃ deprecor q̃ es bñdict⁹ ꝑ secula: vt oẽs q̃ mei memoriã faciũt ĩ suis orõnib⁹: ⁊ orõnib⁹ meis se cõmẽdauerũt: ⁊ q̃ mihi aliq̃d charitatis officiũ ⁊ pietatis studiũ ĩpẽderũt: seu ⁊ illos q̃ cõsãguinitate ac cõpassiõe ⁊ affectu sũt mihi ꝓpinqui: tã ⁊ illos q̃ nunc cõsistũt ĩ corpore q̃ꝫ ⁊ illos q̃ teguntur funere: misericorditer gubernare digneris: oĩb⁹ ẽt xp̃ianis viuis adiutoriũ prestare digneris: ⁊ defũctis absolutionez ⁊ requiem sempiternaz per eterna secula. Necnon ⁊ illud magnopere supplico dñe q̃ es alpha ⁊ o: vt cũ extrema dies mea aduenerit tu ipse fias iustus iudex cõtra maligni accusationẽ diaboli ⁊ sis mihi ꝑpetu⁹ defẽsor aduersus insidias hostis antiqui: ⁊ ĩ societatẽ angeloruz omniũq; scõꝝ ĩ scõ paradiso tuo me ꝑseuerare facias q: tu es bñdict⁹ in secula amẽ. ¶ Oro deuota de recordatiõe passiõis christi. Cap. xl.

Domine iesu christe redemptio mea: misericordia mea: salus mea te laudo: tibi gratias ago: q̃uis valde impares tuis beneficijs q̃uis multum expers deuotionis q̃uis macras a desiderata pinguedine dulcissimi tui affectus: tamen qualescunq; gratias: non quales scio me debere: sed sicut potest conari tibi persoluit anima mea. Spes cordis mei: virt⁹ anime

mee: cōpleat tua potētissima dignitas
qđ conat̄ mea tepidissima ībecilllitas
vita mea: tu finis ītētiōis mee. Et si nū
dū merui tm̄ q̄tū debitor sum amare:
vtiq; saltē desidero te amare q̄tum de
beo. Illuminatio mea tu vides ɔsciaz
meā: qz dñe añ te ē oē desideriū meum
ꝛ tu donas siq̄d bene vult ɔscīa mea.
Si bonū ē dñe qđ īspiras immo qz bo
nuz ē vt te veliz amare: da qđ me facis
velle. Da vt q̄tuz iubes tātū te merear
amare: laudes ꝛ gr̄as effero ne sit mihi
domū tuū īfructuosuz: qđ tua sponta-
nea dedisti volūtate: pfice qđ incepisti
ꝛ dona qđ me benigne preueniēdo ī-
meritū desiderare fecisti Conuerte be
nignissime meū torporē ī feruētissimū
tui amorē. Ad hoc clemētissime tendit
hec oratio mea: hec memoria ꝛ medita
tio bñficioꝝ tuoꝝ vt accēdas ī me tuū
amorem. Tua me dñe bonitas creauit
tua misercordia creatum ab originali
peccato mūdauit: tua patientia post il
lā emūdationē baptismi ī alijs pctōrū
sordib⁹ īuolutū hacten⁹ tollerauit: nu
triuit ꝛ expectauit. Expectas tu bōe do
mine correctionē: expectat aīa mea ad
penitēdū: ad bñ viuēdū tue gr̄e īspira-
tiōez. Deus me⁹ creator me⁹: tollerator
ꝛ nutritor me⁹: te sitio: te esurio: te desi
dero: ad te suspiro ꝛ cōcupisco: ꝛ sicut
pupillus benignissimi patris orbatus
presentia: flēs ꝛ eiulās īcessanter ei⁹ di
lectā faciem toto corde amplectit̄: sic
ego nō q̄tuz debeo: sed q̄tuz queo me
mor passionis tue: memor alapaꝝ tua
rū: memor flagelloꝝ: memor vulneruz
tuoꝝ: mēor qualiter ꝓ me occisus es: q̄
liter ɔditus: qualr̄ sepultus: simul me-
mor tue gloriose resurrectōis ꝛ admi-
rabilis ascēsiōis: Hec īdubitata fide te
neo: exilij mei erūnas defleo: spero tui
aduētus solā ɔsolationē: ardēter desi-
dero tui vult⁹ gloriosaz ɔtēplationem
Heu mihi qz videre nō potui dñm an
geloꝝ humiliatū ad conuersationē ho
minū: vt hoīes exaltaret ad cōuersatio
nē angeloꝝ: cū deus offensus morieba
tur: vt peccator viueret. Heu q tam ad
mirabili: tā īextimabili pietati pñs ob-
stupescere nō merui. Cur o aīa mea te
p̄sertiz nō trāsfigit gladius doloris acu
tissimi: cū ferre nō posses vulnerari lan
cea latus tui saluatoris. Cū videre neq̄
res violari clauis pedes ꝛ man⁹ tui pla
smatoris: cū horrore effundi sanguinē
tui redemptoris: cur nō es īebriata la-
chrymaꝝ amaritudine cū ille potaret̄
amaritudine fellis. Cur nō es cōpassa
castissime virgini dignissime matri ei⁹
dignissime dñe tue. Dña mea misericor
dissima quos fontes dicā erupisse đ tu
is pudicissimis oculis: cū attēderes vni
cū filiū tuum īnocentē: coraz te ligare:
flagellari ꝛ mactari. Quos flet⁹ credaz
pfudisse pijssimū tuum vultū: cū suspi-
ceres eūdem filiū tuū deū ꝛ dñm tuuz
in cruce sine culpa extēdi: et carnez de
carne tua ab impijs crudelit̄ desecari.
Quib⁹ singultib⁹ extimabo pirissimuz
pectus tuum vexatū esse cū tu audires
Mulier ecce fili⁹ tuus: ꝛ discipulus ec-
ce mater tua: Cū acciperes discipuluz
ꝓ magistro: suum ꝓ dño. Utinā cū fe-
lice ioseph dñm meū de cruce deposu-
issem aromatib⁹ cōdidissez ī sepulchro
collocassem: vt saltē ꝓsecutus vel cōse
cutus eēz: vt tāto funeri nō defuissz ali
q̄d mei obsequij. Utinā cū btīs mulieri
bus corrusca visiōe angeloꝝ eēz territ⁹
ꝛ audisse nūciuz dñice resurrectōis: nū
ciū mee ɔsolationis: nūciuz tā expecta
tū: nūciuz tā desideratū. Utinā inquaz
audissez ex ore āgeli. Nolite timere vos

Jesuz q̃ritis crucifixũ. Surrexit: non ẽ hic: bẽignissime: suauissime: serenissime qñ restaurabis mihi: qꝛ nõ vidi illã btẽ tue carnis ĩcorruptiõez. Quia nõ fui de osculatus loca vulnez fixurã clauorũ: qꝛ nõ respsi lachrymis gaudij cicatrices corporis veri. Admirabil: ĩextimabilis ĩcõpabilis qñ ꝯsolaberis ⁊ ꝯpesces me a dolore meo. Nõ eĩz caput ĩ me dolor me⁹ q̃ꝫdiu perigrinus suz a dño meo. Heu mihi dñe heu aĩe mee recessisti cõsolator aĩe mee nec vale dixisti. Ingrediẽs vias tuas bñdixisti tuis nec affui. Eleuatis manibus a nube susceptus es ĩ celũ nec vidi. Angeli ꝓmiserũt te reditur nec audiui. Quid dicã? Quid faciaz quo vadã? Ubi eũ querã? vel qñ inueniã? Quẽ rogabo? Quis nũciabit dilecto: qꝛ amore langueo? defecit gaudiũ cordis mei. Versus ẽ in luctũ risus meus: defecit caro mea ⁊ cor meũ: de⁹ cordis mei ⁊ ꝑs mea de⁹ in eternũ. Renuit cõsolari aĩa mea: nisi ꝺ te dulcedo mea Quid eĩz mihi ẽ ĩ celo: ⁊ a te quid volui sup terrã? Te volo: te spo: te q̃ro: tibi dixit cor meũ q̃sui vultũ tuũ: vultũ tuuz dñe req̃rã: ne auertas faciẽ tuam a me Amator hoĩuz benignissime: tibi derelictus ẽ paup: orphano tu eris adiutor. Mi aduocate tutissime: miserere mei orphani derelicti: pupillus factus sum absq̃z patre: aĩa mea q̃si vidua. Respice orbitatis ⁊ viduitatis mee lachrymas: q̃s tibi offero donec redeas: eya iã domine eya. Appare mihi ⁊ cõsolat⁹ ero. Exhibe pñtiaz tuã ⁊ ꝯsecutus ero desideriuz meũ. Reuela gl̃iaz tuã ⁊ erit ꝑfectũ gaudiũ meũ. Sitiuit ĩ te aĩa mea q̃ꝫ multipl̃r tibi ⁊ caro mea. Sitiuit aĩma mea ad deũ fontẽ viuũ: qñ veniã ⁊ apparebo añ faciẽ dñi: qñ venies consolator me⁹. Quez expectabo: o si qñ videbo gaudiũ meũ qꝺ desidero. O si satiabor cũ appuerit gloria mea quã esurio O si ĩebriabor ab vbertate domus tue ad quã suspiro. Si potabis me torrẽte voluptatis tue quẽ sitio. Sint mihi domine ĩteriz lachryme mee panes die ac nocte: donec dicat̃ mihi. Ecce de⁹ tuus donec audiat aĩa mea. Ecce spõsus tuus: pasce ĩterĩ me singultibus meis: refocila me doloribus meis: veniet fortasse redẽptor meus qꝛ bonus ẽ: nec tardabit: qꝛ pius ẽ. Ipsi gl̃ia in secula seculorũ amẽ. ¶ Finis meditationũ beati augustini episcopi hipponensis.

Domine deus oĩpotens patruz nostroꝝ abraã: isaac: ⁊ iacob ⁊ semini eoꝝ iusto: qui fecisti celuz ⁊ terrã cũ oĩ ornatu eoruz qui signasti mare p̃cepti tui verbo: qui ꝯclusisti abyssuz ⁊ signasti terribili ⁊ laudabili nomini tuo qꝺ oẽs pauẽt ⁊ tremunt a vultu virtutis tue. Insustẽtabilis ira super peccatores cõminatiõis tue quoniã tu dñs altissimus sup oẽz terrã longanimis ⁊ misericors ⁊ patiens sup malicias hoĩuz. Tu autez dñe secunduz bonitatẽ tuã ꝓmisisti penitentiã remissionis peccatorũ. Et tu dñe iustorũ nõ posuisti penitentiã iustis. Abraã Isaac et Jacob his qui nõ peccauerũt. Qm̃ peccaui super numerũ arene maris: ⁊ multiplicate sunt iniquitates mee. Incuruatus suz multo vĩculo ferri ⁊ nõ est respiratio mihi qꝛ excitaui iracũdiaz tuaz ⁊ malũ corã te feci: statuẽs abhoĩatiões ⁊ multiplicãs offensiones. Et nunc flecto genua cordis mei p̃cãs ad te bonitatẽ dñe peccaui: dñe peccaui: dñe peccaui: iniquitatẽ meã agnosco: peto rogãs te dñe remitte mihi remitte mihi: ne simul tradas me cũ iniq̃tatib⁹ meis: neq̃z ĩ eternũ ꝟues mala: qꝛ ĩdigne salua

bis me ꝓpter magn ã miſericordiã tuã Et laudabo te i oĩbus diebus vite mee qñ te laudat oĩs virtus celoꝝ ſemper ⁊ tibi ẽ glĩa ĩ ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Diui auguſtini hipponenſis epiſcopi. Soliloquioꝝ. Cap. j.

Ognoſcam te dñe cognitor meus: cognoſcam te vt⁹ aĩe mee. Oſtende te mihi cõſolator me⁹ vt videã te lumẽ oculoꝝ me oꝝ. Veni gaudiũ ſpũs mei vt videã te leticia cordis mei: vt diligaz te vita aĩe mee. Appare mihi delectatio mea magna: ſolatiũ meũ dulce: dñe deus meus vita mea ⁊ glĩa tota aĩe mee vt ĩueniam te deſideriuz cordis mei: teneaz te amor aĩe mee: vt ãplectar te ſponſe celeſtis. Exultatio mea it⁹ ⁊ extra: vt poſſideaz te beatitudo ſempiterna: vt poſſideã te in medio cordis mei vita beata: dulcedo ſũma aĩe mee. Diligaz te dñe fortitudo mea: dñs firmamẽtũ meuz ⁊ refugiũ meũ: ⁊ liberator me⁹: vt amẽ te deus me⁹ adiutor me⁹ turris fortitudinis mihi: ⁊ ſpes mea dulcis ĩ oĩ tribulatõe mea: vt amplectar te bonuz: ſine quo nihil bonũ: fruar te optimum ſine quo nihil ẽ optimũ. Aperi penetrabilia auriũ mearũ: verbũ penetrabili⁹ oĩ gladio ancipiti: vt audiã vocẽ tuã. Intona dñe deſuper voce grandi ⁊ forti. Tonet mare ⁊ plenitudo eius: ꝯmoueatur terra ⁊ oĩa q̃ in eis ſunt. Illuſtra oculos meos lux incõprehẽſibilis: fulgura corruſcatões ⁊ diſſipa eos: vt nõ videãt vanitatẽ. Flumina multiplica ⁊ ꝺturba eos: vt appareant fontes aq̃rũ: ⁊ reuelent fundamẽta orbis terrarũ. Tribue viſuz lux inuiſibilis: qui te videat. Crea nouũ olphatũ odor vite: q̃ poſſ te currat ĩ odorẽ vnguẽtoꝝ tuoꝝ Iuſtũ ſana q̃ ſapiat ⁊ cognoſcat ⁊ diſcernat q̃ magna multitudo dulcedis tue dñe quã abſcõdiſti timẽtib⁹ te fiue bis qui pleni ſũt charitatis tue. Da cor qõ te cogitet: animũ qui te diligat: atq̃ mẽtẽ qui te recolat: ĩtellectũ qui te ĩtelligat rõnẽ que tibi ſemp ſũmo dulci fortiter adhereat: te ſapiẽter amor ſapiẽs diligat. O vita cui oĩa viuunt: vita que das mihi vitaz: vita que es mea vita p quã viuo: fine qua morior: vita p quã reſuſcitor: fine q̃ pereo: vita p quã gaudeo fine qua tribl'or: vita vital' dulcis ⁊ amabilis ſemp mẽorialis: vbi q̃ſo es: vbi te ĩueniã vt ĩ me ꝺficiã ⁊ ĩ te ſubſiſtã: prope eſto ĩ aĩo: ꝑpe ĩ corde: ꝑpe ĩ ore: ꝑpe i auxilio: q⁹ amore langueo: q⁹ fine te morior: quia te recolens ſuſcitor. Odor tu⁹ me recreat: memoria tua me ſanat: ſed ſatiabor cum apparuerit glĩa tua vita aĩe mee: cõcupiſcit ⁊ ꝺficit aĩa mea de memoria tua: qñ veniaz et appebo tibi letitia mea. Quare faciẽ tuaz auertis gaudiuz meñ p qõ gaudeo? vbi es abſcõditus pulcher quẽ deſidero? Odorẽ tuum haurio: amo te ⁊ gaudeo: te aũt nõ video: vocẽ tuã audio ⁊ reuiuiſco: ſz cur faciẽ tuã abſcõdis: forte dicis. Nõ me videbit hõ ⁊ viuet. eya dñe moriar: vt'te videã: videã vt ħ moriar. Nolo viuere: nolo mori: diſſolui cupio ⁊ eſſe cũ xp̃o. Mori deſiderio vt videã xp̃z: viuere renuo vt vitã cũ xp̃o. Dñe ieſu accipe ſpũz meũ vita mea ſuſcipe aiaz meã. Gaudiũ meum attrahe cor meũ dulcis cib⁹ me⁹ comedã te: caput meũ dirige me. Lumẽ oculoꝝ meorũ illuĩa me melos me⁹ tẽpa me creator me⁹ vinifica me: vbũ dei recrea me. Laus mea letifica aiaz tui tui. Intra in eã gaudiũ meũ vt te ⁊ ĩ te gaudeat: ĩtra

ē eā dilcedo sūma vt dilcia sapiat: Inmē
ensuz illustra sup eā: vt te itelligat cog
scat z diligat. Ob hoc ñ te diligit dñe:
qz si ñ diligit nō te cogscit. et te iō ñ co
gnoscit qz nō itelligit. Et iccirco nō in
telligit: qz lumē tuū nō ophēdit lux in
tenebzis lucet z tenebze eā nō ophēde
rūt. O lux mētis: o lucens veritas: o va
claritas q illuminas oēz boiez veniētē
i hūc mūdū. Uenientē quidē sz nō dili
gētē: qz q diligit eū inimic⁹ dei ostituit
Expelle tenebzas delup faciem abyssi
mētis mee vt videat te itelligēdo: vt co
gnoscat te ophēdēdo: vt diligat te cog
scēdo. Quisqs. n. cognoscit te se obliui
scit: diligit te: amat te plus q se: relict
se z venit ad te: vt gaudeat de te. Dic ē
g dñe q nō tñ diligo q tū debeo: qz ñ
plene cogsco te. Sed qz paz cognosco
paz diligo: z qz paz diligo de te paruz
gaudeo. sed a te vo gaudio iteriozi per
exteriozā recedēs: dū te careo adulteri
nas amicitias in his exteriozib⁹ q̄ro. Et
sic miser ego: coz meū qō tibi soli ōbui
toto amoze totoq affectu ipendere va
nis dedi: z iō van⁹ effectus suz dū vani
tatē dilexi. Dic ēt ē dñe q i te nō gau
deo: z iō tibi nō adhereo: qz ego i exte
riozib⁹: tu i iteriozib⁹ ego i tpalib⁹: tu i
spūalib⁹: ego i trāsitozijs aio diffundoz
cogitatōe vsoz: locutione iplicoz: z tu
dñe i eternis bitas eternitatē: tu i celo
ego i terra: tu diligis alta: ego ifima: tu
celestia: ego terrestria. Et qñ poterunt
hec ꝺzia conuenire.

De miseria et fragilitate hois. Ca. ij.

QIser ego qñ poterit obliquitas
mea tue rectitudini adequari
Tu dñe diligis solitudinē: ego
multitudinē: tu silētiū ego clamozē: tu
vitatē ego vanitatē: tu mūdiciā ego im
mūditiaz sequoz. Quid plura dñe? Tu
vo bonus ego malus: tu pius ego ipi⁹
tu scūs ego miser: tu iust⁹ ego iniustus:
tu lux ego cec⁹: tu vita ego mortu⁹: tu
medicina ego eger: tu gaudiuz ego tri
stitia: tu sūma vitas ego vniuersa vani
tas: vt ois hō viuēs. beu q̄d igit o crea
toz dicā: audi o creatoz. Creatura tua
suz: iā perij: creatura tua suz iā mozioz.
Factura tua suz: iā ad nihilū redigoz.
Plasma tuū suz. Man⁹ tue dñe fecer̄t
me z plasmauerūt me: man⁹ inq̄ ille q
affixe clauis sunt p me. Op⁹ manuū tu
arū dñe ne despicias. Uulnera manuū
tuaz p̄coz vt aspicias. Ecce i manib⁹ tu
is de⁹ scripsisti me: lege ipsaz scripturaz
z salua me. En ad te suspiro creatura
tua: creato: es recrea me. En ad te cla
mo factura tua: vita es viuifica me. En
ad te respicio tuū plasma: plasmato: es
restaura me. Parce mihi dñe nihil enī
sunt dies mei. Parce mihi colloquēti
tibi. Ignosce seruo tuo q̄ psumit loq̄ tā
to dño. Legē non bz necessitas. Dolo:
me opellit dicere calamitas quaz pati
oz cogit me exclamare. Egrot⁹ sum ad
medicū clamo: cecus suz ad lucē ppo.
Mortu⁹ suz ad vitā suspiro tu medic⁹
tu lux: tu vita iesu nazarene miserē mei
miserere mei filij dauid: miserē fons mi
sericozdie. Audi q̄ ad te clamat ifirmuz
Lux q̄ trāsis expecta cecū: p̄be manuz
vt ad te vēiat z i luce tuo videat lum vi
ta viuēs vnoca mortuū. Quid sū ego q̄
loquoz tecum. Ueh mihi dñe pce mihi
dñe: ego cadauer putridu: esca vmiu:
vas fetidū cib⁹ igniū. q̄d sū ego q̄ loquoz
tecū. Ueh mihi pce mihi dñe. infelix ego
sū: hō iḡt nat⁹ ō mlt̄iere breui viuēs tpe
replet⁹ mlt̄i miserijs: hō iḡ vāitati silis
fcūs: opat⁹ iumt̄i iūpiētib⁹: z iā sillis fcūs
ill̄. q̄d itez ego abyssus tenebrosa: terra
misa: fili⁹ ire: vas aptū i otumeliā: geni

tus per īmunditiam: viuens in miseria: moriturus in angustia. Heu miser quid sū: heu quid futurus sū: ⁊ quid sū: vas sterquilinij vas putredinis: plenus fetore ⁊ horrore. cecus. pauper. nudus. plurimis necessitatibus subditus: ignorās introitū ⁊ exitū meū: miser ⁊ mortalis cuius dies sicut vmbra pretereunt cuius vita sicut vmbra lunatica euanescit: sicut flos in arbore crescit ⁊ statim marcescit: nunc floret ⁊ statim aret. Uita inq̄ mea vita fragilis: vita caduca: vita que q̄to magis crescit tāto magis ōcrescit: q̄to magis ꝓcedit tāto magis ad amorē accedit: vita fallax ⁊ vmbratica plena laq̄is mltis: nūc gaudeo statī tristor nūc vigeo sepe infirmor: nūc viuo statī morior. Nūc felix appareo sēper miser nunc rideo iā fleo: sicq; oīa mutabilitati subiacēt vt nihil vix vna hora ī vno statu ꝑmaneat. Hīc timor hinc tremor hīc fames: hīc sitis: hīc calor: hinc frigus: hinc languor inde dolor exuberat. subsequitur his importuna mors q̄ mille modis miseros homines cōtinue rapit: hunc nāq; febribus illū opprimit doloribus: hūc cōsumit fames: illū sitis extinguit: hūc suffocat aquis: illū interimit laqueo. Illū perimit flāmis: alium dentibus bestiaꝝ ferociū vorat: hūc trucidat ferro: illū veneno corrūpit: alteꝝ tantū repentino terrore miseram vitaꝫ finire compellit. Et nunc super hec oīa magna miseria: qꝛ cum nihil sit certius morte: ignorat tñ homo finem suum. Et cū nō putat tollit̄ ⁊ perit spes eius. Nescit. n. hō qñ vel vbi vel quomodo moriat̄: tantū certum ē q̄ mori oporteat. Ecce dñe q̄ magna miseria hominis ī qua sū: nec timeo: q̄ grādis calamitas q̄ patior: nec doleo: ⁊ ad te nō clamo. Clamabo dñe añ q̄ trāseā: si forte ñ trāseā sꝫ ī te maneā: dicā ḡ dicā miseriā meam cōfitear: nec erubescā añ te vilitatē meam. Adiuua me fortitudo mea per quā sublevor ⁊ succurre mihi. Succurre vt⁹ ꝑ quam sustētor. Ueni lux ꝑ quā video appare ī gloria ꝑ quam gaudeo. Appare inq̄ ⁊ viuā o dñe deus meus.

De mirabili lumine dei. Ca. iij.

O Lux quā videbat thobias quādo oculis clausis docebat filiū suum viam vite. Lux quam videbat isaac interius: quando caligantibus oculis exterius filio futura narrabat. Lux inq̄ īuisibilis cui omnis abyssus hūani cordis est visibilis. Lux quā iacob videbat quando sicut tu ītus docebas: filijs ventura predicebat. Ecce tenebre sunt super faciem abyssi: tu es lumen. Ecce caligo tenebrosa sup aquas cordis mei: tu es veritas. O verbum ꝑ quod facta sunt omnia: sine quo factuꝫ est nihil verbum quod es ante omnia: ante quod nihil: verbum creās omnia: sine quo omnia nihil: verbum regens omnia: sine quo nihil sunt omnia: verbum quod dixisti fiat lux ⁊ facta ē lux Dic etiam nunc fiat lux ⁊ facta sit lux: vt videam lumen: ⁊ cognoscam quicquid non est lumen: quia sine te mihi tenebre lumen: ⁊ lumē tenebre ponūt̄. Et sic sine tua luce nō est veritas: ñ ē discretio: adest error adest vanitas: ñ ē vitas Non est discretio: adest confusio: adest ignorantia non est scientia: adest cecitas: non est visio: adest inuium: non est via: adest mors: ⁊ vbi ē mors nō ē vita.

De mortalitate hūane nature. ca. iiij

Ecce dñe qꝛ lux nō ē: mors est: īmo nec mors est: quia nihil ē mors. Mors. n. ē ꝑuatio vite. Nā ꝑꝑ ipsā ad nihilū tēdim⁹ dū nos nihil facere ꝑ peccatū nō formidam⁹ ⁊ in

ste quidē h̄ dñe: nā digna factis recipi m⁹: dū ad nihilū deuenimus tāq̄ aqua decurrēs: qꝛ sine te factū ē nihil: ⁊ nos faciēdo peccata facti sum⁹ nihil: qꝛ sine te facimus ꝑ quē facta sunt oīa sine q⁹ factū ē nihil. O dñe v̄bū: o de⁹ verbum ꝑ qd̄ fcā sunt oīa: sine quo factū est nihil. Ueh mihi misero totiēs obcecato: qꝛ tu lux: ⁊ ego sine te. veh mihi misero totiēs vulnerato: qꝛ tu salus ⁊ ego sine te. Ueh mihi misero totiēs īfatuato: qꝛ tu es v̄itas ⁊ ego sine te. Ueh mihi misero ⁊ sine te totiēs mortuo: qꝛ tu vita ⁊ ego sine te. Ueh mihi misero totiens adnihilato: qꝛ tu v̄bū: ꝑ qd̄ facta sunt oīa: ⁊ ego sine te: sine quo factū ē nihil O dñe v̄bū: o de⁹ v̄bū: q̄ es lux ꝑ quē facta est lux: q̄ es via v̄itas ⁊ vita: via in q̄ nō sūt tenebre error vanitas neq̄ mors Lux sine q̄ tenebre: via sine q̄ error: veritas sine q̄ vanitas: vita sine q̄ mors. dic verbū dic dñe fiat lux: vt videā lucez ⁊ vitē tenebras. videā viā ⁊ vitē inuiū. videā v̄itatē ⁊ vitē vanitatē. videā v̄itam ⁊ vitē mortē. Illuminare dñe lux mea: illuminatio mea: ⁊ salus mea quē timebo: deus meus quem laudabo. Deus meus quem honorabo. Pater meus quē amabo: spōse me⁹ cui me seruabo. Illuminare lux illuminare inq̄ huic ceco tuo: qꝛ ī tenebris ⁊ vmbra mortis sedet. Et dirige pedes eius ī viā pacis ꝑ quā ingrediar in locū tabernaculi admirabilis vsq̄ ad domū dei ī voce exultatiōis ⁊ ꝯfessionis. Uera. n. cōfessio ē via ꝑ quā ingredior ad te: via ꝑ quam egrediar ab inuio ⁊ redeā ad te viā: q̄a tu es v̄a via vite. ¶ Quid sit nihil fieri.

Capi. v.

Confitear g̊: confitear tibi dñe pat̄ celi ⁊ terre miseriam meā vt me venire liceat ad misericordiā tuā: miser quippe factus sum ⁊ ad nihilum redactus sum: ⁊ nescim quia tu es veritas ⁊ ego nō eram tecū. Uulnerauerūt me ⁊ nō dolui qꝛ tu es vita: ⁊ ego nō eram tecum. Ad nihilū duxerūt me qꝛ tu es verbū: ⁊ ego nō eraz tecū ꝑ quē facta sunt oīa: sine quo factū ē nihil: ⁊ sine te ego factus sum nihil. Quid ē nihil qd̄ ad nihilū ducit. Oīa ꝑ ip̄m facta sunt quecūq̄ facta sunt. Et q̄lia facta sunt: Uidit de⁹ cūcta que fecerat: ⁊ erāt valde bona. Oīa quecūq̄ sūt ꝑ verbū facta sunt: ⁊ quecūq̄ facta sūt valde bona sunt: quare bona sunt? q̄a oīa per verbuz facta sunt: ⁊ sine ip̄o factū ē nihil: qꝛ nihil bonū sine sūmo bono ē. Sed malū ē vbi non est illud bonum: quod vtiq̄ nihil ē: qꝛ nihil aliḋ ē malum q̄ꝫ priuatio boni: sicut nihil aliud ē cecitas q̄ꝫ p̄uatio luminis. Malū vtiq̄ nihil ē: qꝛ vtiq̄ sine v̄bo factū est nihil. Illud aūt malū ē quod priuat illo bono: per qd̄ facta sunt oīa bona .s. verbo ꝑ quod omnia sunt ⁊ quecūque sunt. At que non sunt: per ipsum facta nō sūt: ⁊ iō nihil sūt: ⁊ iō mala sunt: qꝛ facta nō sunt: qꝛ oīa quecūq̄ facta sūt ꝑ verbum facta sunt: ⁊ ideo omnia bona sunt. Restat igitur ꝙ oīa que facta nō sunt bona nō sunt: qꝛ oīa quecūq̄ facta sūc bona sūt: ideo mala sunt que facta nō sūt: ⁊ iō nihil sunt qꝛ sine v̄bo factum ē nihil. Malum igitur nihil ē qꝛ factum nō est. Sed qualiter malum est si factū nō est. Quia malū priuatio boni est per quod bonum factum est. Esse ergo sine verbo maluz ē quod eē nō est qꝛ sine ipso factum nihil est. Sz quid est separari a verbo? Si hoc queris scire: audi quid ē verbum: verbum dei dicit. Ego sum via veritas ⁊ vita: separari ergo a verbo est esse sine via sine

veritate sine vita. ⁊ ideo sine ipso nihil ⁊ ideo malum qꝛ separatur a bono ꝑ quod facta sunt oīa valde bona. Separari aūt a verbo per qđ oīa facta sunt nihil aliud ē, q̄ꝫ deficere ab effectu ⁊ trāsire ī defectū: qꝛ sine ipo nihil. Quotiēs ergo a bono deuias: a verbo te separas qꝛ ipsū est bonū: ⁊ ideo nihil efficeris: qꝛ sine verbo es: sine quo factū ē nihil. Nūc dñe illuminasti me lux vt viderē te vidi ⁊ cognoui me qꝛ illuminasti me qꝛ totiēs nihil factus sum: quotiēs a te separat⁹ sum: ⁊ iō mai⁹ effect⁹ suꝫ. Ueh mihi misero vt quid hoc nō cognoscebā qꝛ te deserens nihil fiebā? Sꝫ quid hoc quero si nihil erā: quō cognoscere valebā? Scimus qꝛ nihil ē: ⁊ quod nihil est non ē: ⁊ qđ nō ē bonū nō est: qꝛ nihil ē: si ergo nihil fui cū sine te fui: q̄si nihil fui ⁊ velut idolū qđ nihil ē: quod quidē aures hꝫ ⁊ nō audit: nares hēt et nō odorat oculos hꝫ ⁊ nō videt: os hēt ⁊ nō loquitur: manus hꝫ ⁊ nō palpat: pedes hꝫ ⁊ nō ambulat: ⁊ omnia linia mēta habet membrorū sine sensu eoꝝ.

De casu aīe ī peccatis. Cap. vj.

Cum igit̄ fui sine te: nō fuisset nihil fui: ⁊ iō cecus erā surdus ⁊ īsensibilis: qꝛ nec bonum discernebā nec malū fugiebaꝫ nec dolorē vulneꝝ sentiebā: nec tenebras meas videbam qꝛ erā sine te vera luce: que illuminas oēm hoīem veniētem in hūc mūdū. Ueh mihi vulnerauerūt me et nō dolui: traxerūt me ⁊ nō sensi: qꝛ nihil erā qꝛ sine vita erā: que est v̄buꝫ per quod facta sunt oīa. Jō dñe lux mea inimici mei de me fecerūt quecūqꝫ voluerūt: ꝑcusserūt: nudauerūt: polluerūt corruperūt: vulnerauerūt: ⁊ occiderūt me: qꝛ recessi a te: ⁊ factus sum nihil sine te: heu dñe vita mea q̄ fecisti me lux mea q̄ dilexisti me. Defensor vite mee miserere mei ⁊ resuscita me: dñe deus meus spes mea virtus mea fortitudo mea ꝯsolatio mea in die tribulationis mee: respice inimicos meos ⁊ eripe me fugiant a facie tua qui oderunt me ⁊ ego viuā ī te per te. Ipsi eīm dñe ꝯsiderauerūt me ⁊ vidētes me sine te d̄spexerūt me. Diuiserūt sibi vestimenta mea virtutū quibus ornaueras me: fecerūt sibi vias ꝑ me sub pedibus suis ꝯculcauerūt me fecibus peccatoꝝ polluerūt tēplum scūꝫ tuū: posuerūt me desolatū ⁊ merore cōfectū. Ibā post eos cecus ⁊ nudus ⁊ illaqueatus funib⁹ peccatorū trahebāt me post se in circuitu de vitio ī vitiū ⁊ de luto ī lutū: ⁊ ibā absqꝫ fortitudine ante faciem subseq̄ntis. Seruus erā ⁊ seruitutē amabā. Cecus erā ⁊ cecitatē desiderabā: vinctus eram ⁊ vīcula nō horrebam: amarū dulce ⁊ dulce amaruꝫ credebā. Miser erā nec cognoscebā: ⁊ hoc qꝛ sine verbo erā sine quo factū est nihil per quod oīa ꝯseruātur sine quo oīa adnihilātur. Sicut. n. oīa per ip̄m facta sunt ⁊ sine ipso factum ē nihil: sic ꝑ ip̄m oīa cōseruant̄: quecūqꝫ sunt siue ī celo siue ī terra siue in mari: ⁊ ī oībus abyssis. Nec ꝑs parti ī lapid̄ adheret nec ī aliquo creatoꝝ nisi quia ꝑ verbū ꝯseruātur ꝑ quod oīa fcā sūt. Adheream ergo tibi verbū vt ꝯserues me qꝛ vbi a te recessi perij ī me nisi qꝛ tu qui me feceras refecisti me. Ego peccaui: tu me visitasti. Ego cecidi tu me erexisti. Ego ignoraui tu me docuisti. ego nō vidi tu me illuminasti.

De multiplicibus bñficiis dei. Ca. vij.

Miser ego de⁹ meus: q̄ꝫtuꝫ tenor diligere te ostēde mihi q̄ꝫtū debeo laudare te: demonstra mihi q̄ꝫtum debeo placere tibi īnotesce

mihi q̃tum debeo diligere te. Ignosce mihi. Intona dñe voce grãdi ⁊ forti in ĩteriorẽ aurem cordis mei: doce me et salua me: ⁊ collaudabo te qui creasti me cũ nihil eẽm qui illuminasti me cũ ĩ tenebris essem: qui resuscitasti me cuz mortuus essem: q̃ pascis me a iuuẽtute mea oĩbus bonis tuis: ⁊ hũc ĩutilẽ ver mẽ fetentẽ peccatis nutris optimis bonis tuis. Aperi mihi o clauis dauid: q̃ apis ⁊ nemo claudit illi cui tu aperis: claudis: ⁊ nemo apit illi cui tu claudis api mihi hostiũ luminis tui vt ĩgrediar videã ⁊ cognoscã ⁊ ꝯfitear tibi in toto corde meo: qꝛ misericordia tua magna ẽ sup me: ⁊ eruisti aĩam meã ex ĩferno ĩferiori. Dñe deꝰ noster q̃ admirabile ⁊ laudabile ẽ nomẽ tuũ ĩ vniuersa terra. Et q̃d ẽ hõ quod memor es eius: aut filius hoĩs qm̃ visitas eũ. Dñe spes scõꝝ ⁊ turris fortitudinis eoꝝ: deꝰ vita aĩme mee p quã viuo: sine q̃ morior: lumen oculoꝝ meoꝝ p quod video: sine quo orbor: gaudiũ cordis mei ⁊ letitia spũs mei: diligã te toto corde meo ⁊ toto animo meo: ⁊ totis medullis ⁊ visceribꝰ meis qꝛ tu prior dilexisti me. Et vnde h̃ mihi o creator celi ⁊ terre ⁊ abyssi q̃ bonoꝝ meoꝝ nõ ĩdiges. Unde h̃ mihi qꝛ dilexisti me. O sapientia que apis os mutoꝝ: o v̄bũ per quod facta sunt oĩa: api os meũ: da mihi vocẽ laudis vt enarrẽ oĩa bñficia tua: q̃ mihi dñe a principio ꝯtulisti. Ecce eĩz sum qꝛ tu creasti me: ⁊ qd̃ me creares ⁊ in numero creaturaꝝ tuaꝝ numerares ab eterno tu p̃ordinasti anteq̃ quicq̃ faceres a prĩcipio añq̃ excederes celos: nec duz erãt abyssi: adhuc t̃rã nõ feceras: nec mõtes fundaueras: nec dũ fontes erupãt: añq̃ hec oĩa q̃ fecisti p verbũ faceres: me creaturã tuã fore certissima v̄itatis tue ꝓuidẽtia p̃uidisti: ⁊ eẽ me creaturaz tuaz voluisti. Et h̃ vñ mihi dñe benignissime deus altissime: pr̃ misercordissime o creator potẽtissime ⁊ semp mitissime q̃ mea merita? q̃ mea gr̃a? vt ꝯplaceret añ ꝯspectum tue magnifice maiestatis creare me nõ erã ⁊ creasti me. Nihil fu erã ⁊ de nihilo me aliq̃d fecisti. Quale aũt aliquid? nõ stillã aq̃ nõ ignẽ ñ auẽ vel piscem vel serpẽtẽ vel aliq̃d ex brutis aĩalibus: nõ lapidẽ vel lignũ: nõ ex eoꝝ genere q̃ tantũ hñt esse: vel ex eorũ q̃ tãtum eẽ pñt ⁊ ctescere. Nõ ex eoruz genere que tãtum ⁊ esse ⁊ crescere ⁊ sẽtire pñt: sed sup oĩa hec voluisti me esse ex his q̃ tãtum hñt esse: qꝛ suz: ⁊ ex his q̃ tãtuz hñt esse ⁊ crescere qꝛ sum ⁊ cresco: ⁊ ex his q̃ sũt ⁊ crescunt ⁊ sentiunt qꝛ suz ⁊ cresco ⁊ sentio: ⁊ paulominus parẽ me creasti ãgelis: qꝛ rõnem te cognoscẽdi cũ ipsis a te accepi. Sed paulominus vtiq̃ dixi. Nam illi tuam felicẽ noticiaz iã hñt per spẽm. Ego autẽ p spez: illi vero facie ad faciẽ: ego p speculũ ĩ enigmate. Illi plene: ego autem ex parte.

De dignitate hominis futura. Capi. viij.

Sed cũ venerit qd̃ pfcm̃ ẽ euacuabit̃ qd̃ ex pte ẽ: qñ iã reuelata facie tuã faciẽ videbimꝰ: q̃d iã ꝓhibebit nos nõ eẽ mĩores paulominꝰ ab ãgelis: quos tu dñe corona spei q̃ ornata est gl̃ia ⁊ honore coronaueris quos tu nimis q̃si amicos tuos honorificaueris: ĩmo p oĩa pes ⁊ eq̃les ãgelis. Nẽpe ⁊ h̃ veritas tua dic̃. eq̃les enĩ ãgelis ⁊ filij dei st̃. Quidnã miꝝ si filij st̃ dei si pes fiũt ãgelis. Uere q̃dẽ erũt filij dei: qꝛ filiꝰ hoĩs fcũs ẽ filiꝰ dei. Hoc vtiq̃ ꝯsiderãti mihi fiducia ẽ dicẽ: nõ hõ mĩor paulominꝰ ab ãgel̃: ñ vtiq̃ tm̃ eq̃lis ãgel̃: sz supior ãgelis: qꝛ homo deus

ꝛ deus homo nõ angelus. Et dicam ꝓ
pter h̄ hoĩem eẽ creaturã dignissimaꝫ
qꝛ v̄bũ qd̄ erat in pr̄icipio deus apud
deũ: deꝰ v̄bũ per qd̄ deus dixit: fiat lux
ꝛ facta ẽ lux. Angelica. s. natura: verbũ
ꝑ quod deus creauit oĩa ĩ pr̄icipio. idẽ
verbũ caro factũ ẽ ꝛ habitauit ĩ nobis:
ꝛ vidimꝰ gl̄iaꝫ eius. Ecce gloria ꝑ quaꝫ
gloriorꝫ quãdo sane gloriorꝫ. Ecce gau-
dium ꝑ quod gaudeo quãdo sane gau-
deo: dñe deus meus vita ꝛ tota gloria
aĩe mee. Cõfiteorꝫ g̃ tibi dñe deus meus
qꝛ cũ me creasti rõnis capacem: angel̄
quodãmodo parem creasti qꝛ perfici
possum ꝑ verbum tuũ vt veniã ad eq̄li
tatẽ angeloꝝ: vt hẽam adoptionẽ filio
rum ꝑ vnigenitũ verbũ tuũ dñe: ꝑ filiuꝫ
tuum dilectũ in quo tibi bene ꝯplacu-
it: ꝑ viꝝ coheredẽ ꝛ ꝯsubstãtialem tibi
ꝛ coeternũ iesum xp̄m vnicũ deuꝫ ꝛ re
demptorem nostrum: illuminatorem
ꝛ cõsolatorem nostrũ: aduocatũ nr̄m
apud te: ꝛ lumen oculoꝝ nostroruꝫ: q̄
est vita ꝛ saluator noster: ꝛ spes vnica
nostra: qui nos dilexit magis q̄ꝫ se: per
quẽ habemus fiduciam repositã: ꝛ fir
mã apud te spem: ꝛ accesum veniendi
ad te: quoniã dedit potestatẽ filios dei
fieri: his qui credũt ĩ noĩe eius. Laudẽ
tribuã nomini tuo dñe q̄ me ad imagi
nẽ ꝛ similitudinẽ tuã creãdo tãte glo-
rie fecisti me fore susceptibilẽ: vt possiꝫ
filius dei fieri h̄ vtiqꝫ nõ possunt arbo
res: nõ possunt lapides: nõ oĩa genera
liter q̄ mouent̄: vel crescũt ĩ aere vel in
mari vel ĩ terra: qꝛ nõ dedit eis ptãtem
ꝑ verbũ tuũ filios dei fieri: qꝛ rõneꝫ nõ
hñt. Nam ꝛ hec potestas in rõne cõsi-
stit per quã cognoscimꝰ deũ. Dedit aũt
hãc hoĩbus quos creauit rationabiles
ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ suaꝫ. Et ego
vtiqꝫ dñe ꝑ tuã grãm homo sum ꝛ filiꝰ
tuus esse possum per gratiã: qd̄ illi nõ
possunt. Unde hoc mihi dñe veritas sũ
ma: veraqꝫ summitas: ꝛ pr̄icipiũ oĩum
creaturaꝝ: Uñ hoc mihi dñe vt possiꝫ
fieri filius dei quod illi nõ pñt: Tu es
qui manes ĩ eternum qui oĩa creasti si
mul. Simul creasti hoĩes ꝛ iuẽnta la
pides ꝛ virentia rerre. Nõ enĩ precesse
runt merita: nulla eoꝝ antecessit gra-
tia: qꝛ oĩa tua tantũ bonitate creasti: ꝛ
pares oẽs creature fuere ĩ meritis: quia
omniũ nulla fuere merita. Et vnde er-
go magis tua bonitas ĩ hac tua creatu
ra quam fecisti rõnalẽ: q̄ꝫ ĩ oĩbus aliis
que sunt: sine rõne apparuit. Quare nõ
ego sicut ꝛ oẽs ille: aut cur oẽs ille: sic̄
ego: aut ego solus sicut ille: Que mea
merita: que mea gratia: vt me filiũ tuũ
posse fieri susceptibilẽ creares: qd̄ illis
oĩbus denegares: Absit dñe vt h̄ senti
am. Tua tãtum gratia: tua tãtum bo-
nitas: hoc fecit vt essem particeps dul-
cedinis eius. Illa igitur gratia q̄ me de
nihilo creasti illã queso dñe da mihi:
vt tibi de hoc referam gratiã.

De oĩpotẽtia dei. Cap. ix.

Omnipotẽs manus tua semꝑ
vna ꝛ eadem: creauit ĩ celo an
gelos: ꝛ in terra vermiculos:
nõ superiorꝫ in illis nõ ĩferiorꝫ in istis. si
cut enĩ nulla manus angelum: ita nul
la posset creare vermiculum: sicut nul
la celum: ita nulla minimũ arboris fo
lium: sicut nulla corpus ita nulla vllũ
capillum albũ põt facere aut nigrum.
Sed op̄s manus tua: cui oĩa pari mo-
do sunt possibilia: nec eĩm possibilius
est ei creare vermiculũ q̄ꝫ angelũ: nec ĩ
possibilius ẽ extẽdere celum q̄ꝫ folium
nec leuius formare capillũ q̄ꝫ corpus
nec difficilius fundare terram supe
aquas: q̄ꝫ aquas super terrã sꝫ oĩa q̄cũ

que voluit fecit sicut voluit in celo ⁊ ī terra ī mari ⁊ ī oībus abyssis: ⁊ me in ter oīa sicut voluit potuit ⁊ scīuit. Do tuit quidē manus tua dñe: me lapidē vel auem: vel serpentē vel belluā aliq̄ creare: ⁊ scīuit: sed noluit ꝓpter suā bo nitatē. Quare ergo ego nō sū lapis vel arbor vel aliqua bellua: qz sic ordina uit bonitas tua. Et vt hoc ordinaret nō p̄cesserunt merita mea.

De laude dei. Cap. x.

Vnde hoc mihi dñe: vnde mihi laudes ad laudādū te: sicut fe cisti me sine me: sicut cōplacu it ante te. ita laus tibi ē sine me: sicut cō placet ante te. Laus tua dñe tu ipe es. Laudēt te opa tua secūdū mītitudinē magnitudinis tue laus tua dñe īcōpze hensibilis est. Lorde nō cōpzehēditur. ore nō mēsurat: ante nō pcipit qz ista trāseūt ⁊ laus tua dñe manet ī eternuz cogitatio incipit: ⁊ cogitatio finit. Vox sonat ⁊ transit: auris audit ⁊ auditus trāsit: laus vero tua ī eternū stat. Quis ergo ē qui te laudat: quis ergo hō an nūciat laudē tuā: laus tua ꝓpetua est. trāsitoria nō ē hic te laudat q̄ teip̄z lau dē tuam credit: hic. n. te laudat q̄ seip̄z nosci ī tua laude nō posse pertingere: laus ꝓpetua que nūq̄ trāsit. In te est laus nostra: ī te laudabit aīa mea. Nō nos laudam⁹ te: sed tu te: ⁊ p te ⁊ ī te ⁊ nobis etiā ē laus ī te: ⁊ tūc verax habe mus laudē: qñ a te habem⁹ laudē: qñ lux approbat lucē: qz tu vera lux tribu is verā lucē. Quotiēs ab alio aliquo q̄ rimus laudē totiens tuam amittimus laudem quia illa trāsitoria est sed tua eterna. Si trāsitoriaz querim⁹: eternam amittim⁹. Si eternā volumus: trāsito riā nō amemus. laus eterna dñe deus meus a quo oīs laus sine quo nulla ē laus. Nō. n. valeo laudare te sine te ha beam te: ⁊ laudabo te. Quid. n. ego suz dñe ꝓ me vt laudem te: puluis ⁊ cinis ego sū canis mortuus ⁊ fetens ego suz vermis ⁊ putredo ego suz. Quis ego sū vt laudē te dñe de⁹ fortissime spiritus vniuerse carnis: q̄ habitas eternitatem: Nūquid tenebre laudabūt te lucē: aut mors vitā: Tu lux ego tenebre: tu vita ego mors: nūquid vanitas veritatē lau dabit: tu es veritas: ego homo similis factus vanitati: quid ergo dñe lauda bo te nūquid miseria mea laudabit te: nūquid fetor laudabit odorē: nūquid mortalitas hois que hodie ē ⁊ cras tol lit laudabit te: Nunquid laudabit te hō putredo ⁊ fili⁹ hois vermis: Num quid laudabit te dñe q̄ ī peccatis geni tus ē ⁊ natus ⁊ nutritus: Nō ē. n. spe ciosa laus in ore peccatoris: laudet te dñe deus me⁹ omnipotens potentia tua: incircūscriptibilis sapientia tua: ⁊ ī effabilis bonitas tua: laudet te supere minena clemētia tua: superabundans misericordia tua: sempiterna quoq; ve ritas ⁊ diuinitas tua: laudet te oīpotē tissima fortitudo tua: sūma quoq; be nignitas tua ⁊ charitas tua: ꝓpē quā creasti nos dñe ōs vita aīe mee.

De spe erigēda ad deū. Ca. xi.

Ego autē creatura tua sub vm bra allarum tuarum sperabo ī bonitate tua qua creasti me. Aduma creaturam tuam quā creauit benignitas tua: non pereat in malicia sua qō opata est bonitas tua: non pe reat in miseria sua qō fecit sūma clemē tia tua. Que est enim vtilitas in creatio ne tua si descendam in corruptionem meam: Nunquid vane deus constitui sti filios hominum: Creasti me domi ne: rege qō creasti: opera manuz tua /

rum ne despicias deus. Me fecisti de nihilo: si me non regis dñe iterum reuertar ad nihilũ. Sicut eniz dñe nõ eraz ⁊ de nihilo fecisti me: sic si me nõ regis adhuc ad nihilũ redigar. Adiuua me dñe vita mea ne pereã ĩ malicia mea: si nõ creasses me dñe nõ essem qꝛ creasti me iam sũ. Si nõ regis iã nõ sũ. Nõ.n. mea merita nõ mea gratia te coegerũt vt creares me: sed benignissima bonitas tua ⁊ clemẽtia tua. Illa charitas tua dñe deus me⁹ que te ad creationẽ coegit: ipsa queso modo cogat te ad regendum. Quid.n. prodest qđ cõpulit charitas tua ad creãdum si pereã in miseria mea ⁊ nõ me regat dextera tua? Hec te cogat dñe de⁹ meus clementia ad saluandũ qđ creatũ ẽ que te cõpulit creare qđ creatũ ẽ. Ipsa te vincat charitas ad saluandũ que te vicit ad creãduz qꝛ nec nunc minor est qꝛ ipsa charitas tu ipse es qui semper idem es. Nõ est abbreuiata man⁹ tua vt saluare nequeat neqꝫ aggrauata ẽ auris tua vt nõ audiat: sed pctã mea diuiserũt ĩter me ⁊ te: ĩter tenebras ⁊ lucem: inter imaginem mortis ⁊ vitã: int̃ vanitatẽ ⁊ veritatem int̃ lunaticã hãc vitã meã ⁊ sẽpiternaz tuã.

De laq̃is cõcupiscẽtiaꝝ. Ca.xij.

Ecce vmbre quibus operior in hac abysso caliginosa carceris huius ĩ qu o prostratus iaceo donec aspiret dies ⁊ inclinẽtur vmbre fiatqꝫ lux ĩ firmamento v̄tutis tue: vox dñi ĩ v̄tute vox dñi ĩ magnificẽtia: dicatqꝫ fiat lux ⁊ effugẽtur tenebre ⁊ appareat arrida: germinetqꝫ terra herbã virẽtẽ ⁊ faciẽtẽ semẽ ⁊ fructũ bonũ iusticie regni dei dñe pr̃ ⁊ de⁹ vita ꝑ quam oĩa viuũt: ⁊ sine qua oĩa mortua cõputãt̃: ne derelinquas me ĩ cogitatu maligno: ⁊ extollẽtiã oculoꝝ meoꝝ ne dederis mihi. Aufer a me cõcupiscẽtias: ⁊ animo irreuerẽti ⁊ ĩfrunito ne tradas me: sꝫ possĩde cor meũ vt te cogitet sẽp. Illumina oculos meos: vt te videant: ⁊ nõ extollant̃ ante te gloria sẽpiterna Sꝫ humiliter sẽtiãt: nõ ĩ mirabilib⁹ sup̃se: ⁊ q̃ a d̄xtris sũt videãt: nõ q̃ a sinistris absqꝫ te ⁊ palpebre mee precedãt gressus meos. Nã ⁊ palpebre tue ĩterrogãt filios boĩum. Allide cõcupiscẽtiã meã dulcedine tua quã abscõdisti timẽtib⁹ te: vt cõcupiscã te cõcupiscẽtijs sẽpiternis: ne vanis illectus ⁊ decept⁹ interior gust⁹ ponat amarũ dulce: ⁊ dulce amarum ne tenebras lucem: ⁊ lucem tenebras in medio tot decipularum passim ab inimico sup̃ faciem vie huius ad capiẽdas aĩas peccatoꝝ q̃bus plenus ẽ totus mũdus: vt is q̃ vidit sub silẽtio ñ trãsiret inquiẽs: q̃cq̃d ẽ ĩ mũdo: aut est cõcupiscẽtia carnis aut concupiscentia oculoꝝ aut sup̃bia vite. Ecce dñe d̄s meus mũdus tot⁹ plenus ẽ cõcupiscẽtiaꝝ laqueis: quos parauerũt pedib⁹ meis: Et quis effugiet hos laqueos? ꝓfecto a quo tu abstuleris extollẽtiã oculoꝝ suoꝝ: vt ñ eũ capiat cõcupiscẽtia oculoꝝ ⁊ a quo tu abstuleris carnis cõcupiscẽtiã: ne eũ capiat carnis cõcupiscẽtia: ⁊ a q⁹ tu abstuleris aĩum irreuerẽtẽ ⁊ ĩfrunitũ: ne eũ callide decipiat sup̃bia vite. O q̃ꝫ felix cui hec tu facies: quippe transibit ĩmunis. Nũc te precor per te: adiuua me ne corruã ĩ cõspectu aduersariorum meoꝝ: capt⁹ laqueis eoꝝ: quos parauerũt pedib⁹ meis vt ĩcuruarẽt aĩam meã. Sed erue me virtus salutis mee: ne sibi risũ exhibeãt de me inimici tui q̃ oder̃t te. Exurge dñe d̄s me⁹ fort̃ me⁹ ⁊ dissipẽt̃ inimici tui ⁊ fugiãt q̃ oder̃t te.

a facie tua. sic fluit cera a facie ignis sic pereãt pctõres a facie dei: ⁊ ego abscõdar ĩ abscõdito faciei tue: ⁊ gaudebo cũ filijs tuis satiat⁹ oĩb⁹ bonis tuis. Et tu ds pr̃ orphanoꝝ: ⁊ tu mat̃ pupilloꝝ tuoꝝ: audi eiulatũ filioꝝ tuoꝝ: ⁊ extende alas tuas: vt fugiam⁹ sub eis a facie inimici: turris fortitudinis israel: qui non dormitas neq; dormies custodiẽs israel: qꝛ nõ dormit neq; dormitat hostis q̃ impugnat israel. De miseria hominis ⁊ beneficijs dei. Cap. xiij.

Lux quã nõ videt alia lux: lumẽ qd̃ nõ videt aliđ lumẽ: lux q̃ obtenebras oẽz lucẽ: ⁊ lumẽ ꝙ excecas oẽ extraneum lumẽ: lux a q̃ oĩs lux: lumen a quo omne lumen: lumen ad quod omne lumen ẽ tenebre idest ĩ ei⁹ cõparatiõe ad qđ oĩs lux obscuritas: cui oẽs tenebre lumẽ: cui oĩs obscuritas lumẽ: lux suprema quã cecitas nõ obnubilat: quã caligo nõ habebat: quã tenebre nõ obscurãt: quã nulla obstãtia claudũt: quã nũq̃ separat aliqua vmbra: lux q̃ illuminas oĩa tota simul ⁊ semel ⁊ sp̃: absorbe me ĩ claritatis abyssum vt videã vndiq; te ĩ te: et me ĩ te: ⁊ cũcta sub te. Ne derelinquas me ne erescãt vmbre ignorãtie mee: ⁊ multiplicent̃ delicta mea. Sine te eniz oĩa sũt mihi tenebre oĩa mala: qꝛ nihil bonũ sine te vero ⁊ solo ⁊ sũmo bono. Hoc cõfiteor: hoc scio dñe deus meus qꝛ vbicũq; sũ sine te: male ẽ mihi preter te nõ solũ extra me: sed etiã ĩ me: qꝛ oĩs copia q̃ nõ ẽ deus meus: mihi ẽ egestas Satiabor tũc cũ apparuerit gloria tua Ecce enĩ dñe vita mea beata: ad miseriam meam cõfiteor tibi: ex quo a bonitate tua sũmũ ⁊ vnũ bonũ tẽporaliuz rerum multiformitas lapsum me per carnales sẽsus disuerberauit: ⁊ ab vno in multa diuisit: ⁊ facta est mihi abundantia laboriosa ⁊ egestas copiosa: dũ aliud ⁊ aliud sequebar: ⁊ a nullo implebar: dum non te in me inueniebam te incommutabilez: ⁊ singularem ⁊ indiuisum vnum bonum quod consecut⁹ non erro: quod consecutus non doleo quod possidens satiatur totum desiderium meum. Heu miseria mea ⁊ tamẽ domĩe mi misera anima mea a te refugit: cum quo semper gaudet ⁊ abũdat ⁊ sequitur mundum cum quo semper eget ⁊ dolet. Mũdus clamat: deficio: tu doĩe clamas: reficio: ⁊ miseria mea praua magis sequitur deficientez q̃ reficientem: plane infirmitas mea hec est Medice spirituum sana illam animaz vt confitear tibi salus anime mee toto corde meo super omnib⁹ beneficijs tuis: quibus pascis me a iuuẽtute mea et vsq; in senectam ⁊ senium te deprecor per teipsum ne derelinquas me: fecisti me cum non essem: redemisti me cum perissem: perieram mortuus fueram: ad mortuũ descendisti: mortem vicisti mortalem suscepisti: ad seruum rex descendisti: vt seruum redimeres teipsum tradidisti: vt ego uiuerem: tu mortem suscepisti: mortẽ vicisti: me restaurasti cum te humiliasti: perieram: abieram ĩ peccatis venundatus erã: venisti ꝓ me vt redimeres me: ⁊ tantũ me dilexisti vt sanguinem tuũ ĩ precium dares ꝓ me. dilexisti me dñe plusq̃ te: quia mori voluisti pro me. tali pacto tam charo p̃cio reduxisti me de exilio redemisti me de seruitio retraxisti me đ supplicio. Uocasti me noĩe tuo signasti me sanguine tuo: vt memoriale tuum semper esset apud me ⁊ nũq̃ recederet a corde meo qui pro me non recessit a cruce. Unxisti me oleo tuo: quo tu vnctus fuisti: vt

a te christo dicerer christianus. Eya ⁊ ĩ manibus tuis descripsisti me: vt semper sit memoria mea apud te: si tamen memoria tua iugiter fuerit apud me. Sic igitur gratia tua semper ⁊ misericordia preuenerũt me. De multis nãq; ⁊ magnis ꝑiculis sepe liberasti me liberator meus quãdo erraui ad viam reduxisti me: quãdo ignoraui docuisti me quãdo peccaui corripuisti me: quãdo fui tristis consolatus es me: quãdo desperaui confortasti me: qñ cecidi erexisti me: qñ steti tenuisti me: qñ iui duxisti me: qñ veni suscepisti me: quãdo dormiui custodisti me: quãdo clamaui exaudisti me. Qđ ds ꝑpetua ĩspectiõe ꝯsiderat opa ⁊ ĩtẽtiões hoĩuꝫ. Cap. xiiij.

Hec eniꝫ ⁊ multa alia beneficia fecisti mihi domine deus meꝰ vita anime mee: de quibꝰ dulce essꝫ mihi semper loqui: semꝑ cogitare: semper tibi gratias agere: vt possim te semper pro omnibus bonis tuis laudare: ⁊ amare te toto corde meo: ⁊ tota anima mea ⁊ tota mẽte mea: ⁊ tota fortitudine mea simul ex omnibus medullis ⁊ intimis cordis mei: ⁊ omnium cõpagum meaꝝ: beata dulcedo dñe deus meus oĩum qui delectantur in te. Sed imperfectũ meũ viderunt oculi tui: oculi inq̃ tui mlto lucidiores super solem: ⁊ circũspiciẽtes oẽs vias hoĩum ⁊ ꝓfũdum abyssi: ⁊ in omni loco contemplãtur semper bonos ⁊ malos. Cum eniꝫ cunctis presideas singula implens totus semper vbiq; presens: cunctorũq; curam agens que creasti: qui nihil odisti eorum que fecisti. Sicq; gressus meos semitasq; cõsiderans: ⁊ die noctuq; super custodiam meã vigilans: omnes semitas meas diligenter notans speculator perpetuus: veluti si totius creature tue celi ⁊ terre oblitus tantuꝫ me solum consideres: ⁊ nihil sit tibi cure de alijs. Neq; enim tibi crescit lux incommutabilis visionis tue: si tm̃ vnũ aspicias: neq; minuit̃ si ĩnumera videas ⁊ diuersa. Quia sicut vnum totũ simul ꝑfecte cõsideras: sic singula q̃libet licet diuersa ꝑfecte simul totaq; totꝰ cõspicit visus tuꝰ. Sꝫ sicut oĩa sic vnũ: ⁊ sic vnũ sic singula totũ simul sine diuisiõe vel cõmutatiõe vel diminutiõe cõsideras. Itaq; totus tu ĩ toto tẽpore: sine tẽpore: totũ me simul sẽperq; consideras: ac si nihil aliđ cõsiderare habeas. Sic igit̃ ego suꝑ custodiã meã stabo: sicut si omnium oblitus sis ⁊ mihi soli ĩtẽdere velis. Semper quippe te presentem exhibes: semꝑ te paratum offers: si me paratũ iuenis: quocũq; iero tu me dñe non deseris: nisi prior ego te deserã: vbicũq; fuero nõ recedis: qm̃ vbiq; es: ⁊ quocũq; iero ĩueniã te ꝑ quẽ possim eẽ: ne pereã sine te: cũ sine te eẽ ñ possim. Fateor q̃dem qꝛ quicquid facio ⁊ q̃cũq; facio: ante te facio: ⁊ illud q̃cquid est qđ facio melius tu vides q̃ ego q̃ facio. Quicquid enĩ sẽper operor tu pariter semꝑ presens assistis: vtpote ꝑpetuus inspector oĩum cogitationũ ĩtẽtionum delectationũ ⁊ oĩum operationũ mearum. Domine ante te est semper omne desiderium meum: ante te tota cogitatio mea. Tu domine vides vnde veniat spiritꝰ vnde sit ⁊ quo vadat: quia tu es oĩum spirituum ponderator: ⁊ vtrum radix sit dulcis aut amara đ qua foris pulchra folia emittũtur tu vides interius me melius ipse nosti: ⁊ etiaꝫ medullas radicum subtilius perscrutaris: et nõ solum intentionem sed radicis eius medullam intimam disertissima tue lucis veritate colligis numeras intueris

⁊ consignas: vt reddas vnicuiq; non solum modo secundum operā vel itentionem: sed etiā secūdū ipsā īteriorē abscōditā medullā radicis: de qua ꝓcedit ītētio operātis ad qd̄ tendo cū operor: q̄cq̄d cogito ⁊ ī quocūq̄ delector: tu vides: aures tue audiunt: oculi tui vident ⁊ cōsiderāt signas attēdis notas ⁊ scribis ī libro tuo siue bonū fuerit siue malū vt rēddas postea ꝓ bono premia et ꝓ malo supplicia quādo aperiēt libri: ⁊ iudicabunt ſm hec q̄ fuerūt scripta in libris tuis hoc ē forte qd̄ iā dixisti nobis. Cōsiderabo nouissima eoꝝ: ⁊ qd̄ d̄ te dñe dicit: scilicet vniuersoꝝ finē ipse ↄsiderat: qm̄ tu quidē ī oīb⁹ q̄ agim⁹ finem intētionis magis q̄ actum operationis attēdis. Cūq; hec diligēter cōsidero dñe deus me⁹ terribilis ⁊ fortis timore parit ⁊ īgēti rubore cōfūdor: qm̄ nobis magna ē indita necessitas recte viuēdi: q̄ cūcta facim⁹ ante oculos iudicis cūcta cernētis. Qd̄ hō ꝑ se nihil pōt sine diuina gratia. Cap. xv.

Fortissime magnipotens deus spirituū vniuerse carnis cuius oculi sunt super omnes vias filiorum adā a die natiuitatis eoꝝ vsq; in diē exitus eoꝝ: vt reddas vnicuiq; secūdū opera eoꝝ bona vel mala. Ostende mihi vt cōfitear tibi paupertatē meam quoniā dixi q̄ diues essem ⁊ nulli⁹ egerem: ⁊ nesciebā qm̄ pauper eram cecus nudus miser ⁊ miserabilis: credebā enī me fore aliquid cū nihil essem. Dixi sapiens efficiar: ⁊ stultus factus sū. Cogitabam eē cōtinēs sed deceptus sū: ⁊ video nūc q̄ donū tuum ē: sine quo nihil possum⁹ facere: q̄ nisi tu dñe custodieris ciuitatem frustra vigilat qui custodit eā. Sic docuisti me vt cognoscerem me quia derelinquisti me ⁊ ꝓbasti me nō propter te: q̄ nō cognosceres me: ſz pro me vt cognoscerē me? Naz vt dixi dñe credebā me aliq̄d fore ex me: existimabā me sufficere ꝓ me: nec ꝑcipiebaz qm̄ tu regebas me donec aliquātulum elōgasti a me ⁊ cecidi stati ī me: ⁊ vidi ⁊ cognoui qm̄ tu regebas me: ⁊ q̄ cecidi fuit ex me: ⁊ q̄ surrexi fuit ex te. Aperuisti mihi oculos lux ⁊ excitasti ⁊ illuminasti me: ⁊ vidi qm̄ tēptatio ē vita hoīs sup terrā: ⁊ q̄ gloriari nō valeat āte te oīs caro: nec iustificat oīs viuēs: qm̄ si quid boni ē parui vel magni: donum tuū ē: ⁊ nr̄um nō nisi malū ē. Unde igr̄ gloriabit oīs caro? Nūquid de malo? Hec nō ē gloria ſz miseria: sed nūquid gloriabit de bono? nūquid de alieno? Tuū dñe ē bonū: tua ē gloria. Qui eniz de bono tuo gloriā sibi querit: ⁊ ñ tibi q̄rit: hic fur ē ⁊ latro: ⁊ similis ē diabolo: q̄ voluit furari gloriam tuā. Qui.n. laudari vult de tuo bono ⁊ nō querit ī illo gloriā tuā: sed suā hic licet propter tuū donū laudet ab hominib⁹: a te tñ vituperabit: q̄ de dono tuo nō tuā sed suā gloriā q̄siuit. Qui aūt ab hominibus laudat vituperāte te: nō defendet ab hominib⁹ iudicāte te: nec liberabit cōdēnāte te. At tu dñe formator meus ex vtero matris mee nō me sinas cadere ī illā exprobrationē vt exprobret mihi furari voluisse gloriā tuā. Tibi enī sit gloria cui⁹ ē oē bonū: nobis aūt cōfusio faciei ⁊ miſia: quoꝝ ē oē malū: nisi tu volueris misereri. Miseris q̄ppe dñe: misereris oīum q̄ fecisti. ⁊ nihil odisti eorū que fecisti: ⁊ das nobis de bonis tuis: ⁊ ditas nos dñe inopes optimis donis tuis: q̄tū diligis paupes: diuites facis eos diuitiis tuis. Ecce nūc dñe paupes nos filij tui sum⁹ ⁊ pusillus grex tuus aperi nobis ianuas tuas. Et edēt pauperes ⁊

saturabuntur ⁊ laudabunt te qui requi runt te. Scio ēt dñe ⁊ cōfiteor dicēte te qm̄ illi soli q̄ cognoscūt se paupere s: et cōfitēt tibi paupertatē suā ditabūt a te: qm̄ q̄ se diuites existimāt cū sint paupe res: a tuis diuitijs inuenient excluſi. Et ego igit cōfiteor tibi dñe ds me⁹ pau pertatē meā: ⁊ fit tibi gloria tota: quo niā tuū ē oē bonū: p me. n. dñe cōfiteor vt docuisti me: nihil aliud sū q̄ vniuer sa vanitas: ⁊ vmbra mortis: ⁊ abyssus q̄dā tenebrosa: ⁊ terra inanis ⁊ vacua: q̄ sine tua benedictiōe nil germinat: fru ctum quoq̄ nō facit nisi cōfusi onē pec catū ⁊ mortē. Siquid boni vnq̄ habui a te recepi: q̄cquid boni habeo tuū ē vl a te habeo si quando steti p te st eti: sed quādo cecidi p me cecidi: ⁊ sēp i luto ia cuissem nisi tu me erexisses: sp cecus fu issem nisi tu me illuminasses. Quādo ce cidi nūq̄ surrexissē nisi tu mihi manu porrexisses: postq̄ me erexisti sp cecidis sē nisi tu me sustinuisses. Sepius perisi sem nisi me gubernasses. Sic sp dñe: sic sp gratia tua ⁊ misericordia tua preue nit me: liberās me ab oib⁹ malis: saluās a preteritis suscitās a p̄sētib⁹ ⁊ amonēs a futuris: p̄cidēs ēt añ me laqueos pec catoꝝ: tollēs occasiōes ⁊ causas: q̄ nisi tu hoc mihi fecisses ego oia peccata de mūdo fecissē: qm̄ scio dñe q̄ nullū pec catū ē q̄d vnq̄ fecerit hō q̄d alter ho mo non possit facere: si creator desit a quo fact⁹ ē hō. Sz q̄ nō facerē tu feci sti: q̄ abstinerē tu iussisti ⁊ q̄ tibi crede rē gratiā tu ifudisti. Tu nāq̄ dñe rege bas me tibi: seruabas me tibi ⁊ mihi: vt adulteriū ⁊ oē aliud peccatū nō cōmit terē.

De diabolo ⁊ multiplicib⁹ tem ptationibus eius. Cap. xvi.

Temptator defuit ⁊ vt deesset tu fecisti; loc⁹ ⁊ tēpus defuit ⁊ vt hec deessent tu fecisti affuit temptator nō defuit locus: nō defuit tēpus: sed vt nō cōsētirē tu me tenuisti. Uenit tem ptator tenebrosus vt ē: ⁊ vt eū despice rē tu me cōfortasti. Uenit tēptator ar mat⁹ ⁊ fortis ⁊ vt me nō vinceret: tu eū refrenasti ⁊ me roborasti. Uenit tēpta tor trāsfigurat⁹ i angelū lucis: ⁊ vt me ñ deciperet tu eū increpasti: ⁊ vt eū cogno scerē tu me illuminasti. Ipse. n. ē draco ille magn⁹ ⁊ ruffus: serpens antiquus: vocatus diabolus ⁊ sathanas: habens capita septē ⁊ cornua decē: quē creasti ad illudēdū huic mari magno ⁊ spacio so i quo reptant aīalia quoꝝ nō est nu merus ⁊ aīalia pusilla ⁊ magna. i. oīuer sa demonioꝝ genera: qui nihil aliō die noctuq̄ operāt nisi qz circueunt q̄ren tes quē deuorēt: nisi tu eripias. Ipe enī ē antiqu⁹ ille draco q̄ dix⁹ ē i paradiso voluptatis: q̄ cauda sua trahit tertiam partē stellaꝝ celi ⁊ eas mittit i terrā: q̄ veneno suo corrūpit aquas terre: vt bi bentes boies moriant: ⁊ q̄ sternit sibi aut quasi lutū ⁊ habet fiduciā q̄ ifluat iordanis i os suū: q̄ fact⁹ ē vt nullū tu meat. Et quis defēdet a morsib⁹ ei⁹: q̄s euadet ab ore ei⁹: nisi tu dñe q̄ cōfregi sti capita draconis magni adiuues nos p̄terēde dñe sup nos alas tuas vt fugi amus sub eis a facie draconis huius q̄ nos p̄sequit: ⁊ scuto tuo libera nos a cor nib⁹ ei⁹. Hoc enim ē continuum stu dium eius: hoc vnicū desiderium suū: vt animas quas creasti deuoret: ⁊ ideo de us meus ad te clamam⁹: libera nos ab aduersario nostro quotidiano: qui siue dormiamus siue vigilemus siue come damus siue bibamus quodcūq̄ opus operemur omnibus modis instat die ac nocte fraudibus ⁊ artibus nunc pa lam: nunc occulte: sagittas venenatas

contra nos dirigens: vt interficiat animas nras: z tamē dñe pessima insania nostra quia cum cōtinue videamus cōtra nos draconē ore aperto paratū ad deuorādū. nihilominus dormim⁹ z lasciuimus i pigricijs nostris tāq̄ securi ante eum qui nihil aliud desiderat q̄ vt nos perdat. Inimicus vt occidat lē per vigilat sine sōno: et nos vt custodiamus nos nolumus emigilari a somno. Ecce tetendit ātē pedes nostros laqueos infinitos z omnes vias nostras varijs repleuit decipulis ad capiēdas aīas nostras z quis effugiet? Laqueos posuit i diuitijs: laqueos posuit i pauperate: laqueos tetendit in cibo in potu: i voluptate: i sōmo: z i vigilia laqueos posuit i verbo z i opere: z in oī via nostra. Sed tu dñe libera nos de laqueo venātiū z a verbo aspero vt confiteamur tibi dicētes. Benedictus dñs qui non dedit nos in captionem dentibus eorū anima nostra sicut passer erepta ē de laqueo venantium: laqueus contritus ē z nos liberati sumus. ¶ Dō deus ē lux iustorum. Cap. xvij.

AT tu quidem domine lux mea illumina oculos meos vt videam lumen: z ambulem in lumine tuo z non impinguar in laqueos eius: quis enim euadet laqueos istos multos nisi videat eos? z quis videbit eos nisi quez illuminaueris lumie tuo? Ipse enim pater tenebrarum laqueos suos abscondit in tenebris suis: vt capiantur in eis omnes qui sunt i tenebris suis: qui sunt filij tenebrarum harum: non videntes lumē tuū: in quo qui ambulat non timebit: qui enim ambulat i die non offendit: qui autē in nocte ambulat offendit: quia lux non est in eo. Tu lux domine: tu lux filiorum lucis: tu dies qui nescis occasū i qua ambulant filij tui sine offensione z sine qua omnes qui ambulant in tenebris sunt quia te lucem mundi non habent. Ecce quotidie cernimus quia quo magis a te vero lumine quis elongatur eo magis peccatorum inuoluitur tenebris: z quo magis in tenebrie eo minus videt laqueos in via sua: z ideo min⁹ cognoscit: z iccirco sepius capitur z cadit i eis z quod est horribili⁹ etiam se cecidisse ignorat: qui uero suum casum gnorat eo minus curat surgere: quando magis se existimat adhuc stare: ideo cicius cadit. Tu vero lux mentis domine deus meus: nunc illumina oculos meos vt videaz z cognoscam: ne corruam i conspectu aduersariorum meorum: hec enī i odiū nostrum laborat inimic⁹ noster quem petimus vt facias liquefieri a facie nostra: sicut cera liquescit a facie ignis: quoniam ipse est latro primus z vltimus qui consilium fecit vt raperet gloriam tuam: quando inflatus z elatus crepuit z cecidit in foueam suam: z eiecisti eum de monte sancto tuo: z de medio lapidum ignitorum: in quorum medio ambulauit: z nunc vita mea deus meus ex quo cecidit non cessat persequi filios tuos: z in odium tuū o rex magne: cupit perdere hanc creaturam tuam quam creauit omnipotens bonitas tua ad imaginem tuam: vt possideat gloriā tuā quā ipse perdidit p superbiam suā. Sed cōtere eū fortis noster ante nos agnos tuos: z illumina nos: vt videamus laqueos quos ipse parauit: z euadamus ad letitiam israel. Et hec oīa tu dñe meli⁹ nosti: q̄ nosti cōtentionē ei⁹ z ceruicē ei⁹ durissimam. Nec hoc dico vt ostendam tibi: quia oīa vides z nulla te latet cogitatio: sed ante

pedes tue maiestatis de inimico meo
q̃rimoniã facio. Iudex eterne vt ip̃z dã
nes: ⁊ nos filios tuos salues: quoꝝ forti
tudo tu es. Uersut⁹ ẽ eiz dñe iste hosti
⁊ tortuosus nec facile deprehẽdi pñt
circuitus vie eius: nec cognosci species
vultus ei⁹ nisi tu illumines. Nam nũc
hic: nũc illic: nũc agnũ: nũc lupũ: nuuc
tenebras: nũc lucẽ se ostẽdit: ⁊ singulis
quibuslibẽt qualitatibus ⁊ locis ⁊ tp̃i
bus ſm varias reꝝ mutationes: varias
exhibet tẽptatiões. Nã vt tristes deci
piat tristat̃ ⁊ ipse: vt gaudẽtes illudat
fingit se ⁊ ipse gauder̃ vt spũales d̃frau
det ĩ angelũ lucis se transfigurat vt for
tes ꝯprimat apparet agnus: vt mites d̃
uoret apparet lupus: hec quidẽ omnia
ſm variarũ tẽptationũ genera effici ha
bẽt sicut alios a timore nocturno: alios
a sagitta volãte ĩ die: alios a negocio ꝑ
ambulãte ĩ tenebris: alios vero ab ĩcur
su: alios a demonio meridiano. Et ad
hec quis idoneus vt cognoscat: quis
reuelauit spẽm indumẽti eius: ⁊ gyruz
dentiũ ei⁹ quis agnouit. En abscondit
sagittas suas in pharetra: ⁊ laq̃os etiaz
abscondit sub specie lucis: ⁊ h̃ difficili⁹
ꝑpẽdit̃ nisi a te dñe spes nostra lumẽ
assumamus vt videamus. Nã nõ solũ
ĩ carnis opib⁹que de facili cognoscunt̃
nec tãtum in ipsis vitijs: sed ĩ ipsis spũa
libus exercitijs quoq̃ laqueos ostẽdit
subtiles: ⁊ sub virtutũ colore ipsa vita
ĩduit ⁊ trãsmutat se ĩ angelũ lucis. hec
⁊ multa alia nitit̃ ꝯ nos filius belial il
le sathan: dñe deus noster: ⁊ nũc vt leo
nũc vt draco: manifeste ⁊ occulte: ĩtus
⁊ extra die ac nocte insidiat̃: vt rapiat
aĩas nr̃as ⁊ tu eripe nos dñe q̃ saluas
sp̃ãtes ĩ te: vt ipse de nobis doleat: ⁊ tu
lauderis ĩ nobis dñe deus noster.

Iterum de bñficijs dei. Ca. xviij.

Ego aũt filius ancille tue q̃ me
recõmẽdauit manui tue: iã iaz
his meis paupculis ꝯfessioni
bus ꝯfitear tibi liberator me⁹: toto cor
de meo: ⁊ recolã ad mẽtẽ meaz bona
fecisti mihi a iuuẽtute mea: ĩ omni vita
mea. Scio nãq̃ q̃ ĩgratitudo multum
tibi displiceat: q̃ est radix toti⁹ mali spi
ritualis: ⁊ vẽtus quidã deficcãs ⁊ vrẽs
oẽ bonũ: obstruẽs fontez diuine mise
ricordie sup̃ hoĩez: qua ⁊ mala mortua
iã oriũtur ⁊ viua iã opa moriũtur ⁊ vl
tra nõ adipiscũtur. Et ego dñe gratias
tibi agaz ne sim ingratus: tibi liberator
meus: qm̃ liberasti me. Quotiẽs me iaz
absorbuerat ille draco ⁊ tu dñe ab ore
eius extraxisti me. Quotiens ego pecca
ui ipse parat⁹ fuit deglutire me: sed tu
dñe de⁹ meus defendisti me: cũ ꝯ te ini
que agebã cũ tua mãdata frãgebã: sta
bat ipse paratus: vt me raperet ad ĩfer
nũ: sed tu ꝓhibebas. Ego te offendebã
⁊ tu me defendebas. Ego te nõ timebã
⁊ tu me custodiebas. A te recedebam ⁊
inimico meo me exhibibã: tu ip̃z ne me
acciperet deterrebas: hec mihi tu dñe
deus meus bñficia ꝯferebas: ⁊ ego mi
ser nõ cognoscebã. Sic enĩ me multo
tiẽs a faucibus diaboli liberasti: de ore
leonis eripuisti: ⁊ ab ĩferno licet me ne
scientẽ multis vicibus reduxisti. Descẽ
di enĩ vsq̃ ad portas inferni ⁊ ne illuc
ĩtrarẽ tu me tenuisti: appropinquabaz
vsq̃ ad portas mortis: ⁊ ne me ipse ca
perẽt tu fecisti. De morte etiam corpo
ris sepius eripuisti me saluator meus:
cũ graues morbi tenerent me: cũ enim
fui in periculis multis per mare: ꝑ ter
ras ab igne ⁊ gladio: ⁊ ab oĩ periculo
liberãs: semp̃ mihi astãs ⁊ misericordit̃
saluans. Sciebas tu quidez dñe quia si
tunc mors me occupasset ĩfern⁹ aĩam

meam fuscepisset: ⁊ perpetuo dānatus fuissem: sed tua misericordia ⁊ tua gra preuenerūt me: eripiens me de morte corporis: ⁊ de morte anime dñe deus me⁹: hec ⁊ multa mihi tua alia bñficia exhibuisti: ⁊ ego crā cec⁹ ⁊ nō cognoui donec illuminasti me. Nunc igitur lux aie mee: dñe deus meus: vita mea ⁊ lu mē oculoꝝ meoꝝ per qō video: en illu minasti me ⁊ cognosco te: qz viuo per te ⁊ gratias ago tibi licet villes ⁊ exiles ⁊ ipares beneficijs tuis: quales hz mea fragilitas offero. Qñ tu es solus deus meus: creator meus benignus: q̄ amas nostras aias: ⁊ nihil odisti eorum que fecisti. En ego p̄mus inter peccatores quos saluasti: vt exēplū alijs tribuam benignissime pietatis tue. Confitear ti bi bñficia tua magna: qñ eripuisti me de inferno semel: secūdo: ⁊ tertio: ⁊ cen ties ⁊ milies: ⁊ ego semper ad ifernum tendebā: ⁊ tu me semper reducebas: et cū iuste milies dānasses me si voluis ses noluisti: qz amas aias: ⁊ dissimulas peccata hoīum ꝓpter penitentiā domi ne deus meus: multe misericordie i oī bus vijs tuis. Nunc ergo video ꝟ dñe deus meus: ⁊ cognosco per lumen tuū ⁊ ꝺfecit aīa mea i misericordia magna super me: quoniā eripuisti aīam meam ex iferno inferiori: ⁊ me ad vitaz redu xisti. Totus enī erā in morte totuz me resuscitasti: ⁊ tuū igituz sit id totū quod viuo: ⁊ totus totū me tibi offero: totus spūs totū cor totum corpus: tota vita mea viuat tibi vita mea dulcis: quoniā totū me liberasti vt totum me posside res: totū me refeci i vt totuz me reba beres. Diligā te igit dñe vt⁹ mea: diligā te ineffabilis exultatio mea: ⁊ viuat iaz nō mihi sed tibi tota vita mea que peri erat i miseria mea: q̄ resuscitata est tua misericordia: qui es deus misericors et miserator ⁊ multe misericordie: bis qui diligunt nomē tuuz. Iccirco dñe deus meus sanctificator meus: iussisti mihi lege tua vt diligā te toto corde meo: to ta aīa mea: tota mente mea: tota fortitudine mea: ⁊ ex oībus viribus meis: ⁊ etiā ex intimis medullis cordis mei oī bus horis ⁊ momentis: quibus fruor bonis misericordie tue: quoniā sēp peri rē nisi qz sēper regis me: sēper enīz mo rerer nisi qz semper me vitificas: et oī mom̄to me obligas dū oī mom̄to mi hi tua magna bñficia prestas. Sicut er go nulla hora est vel pūctus in oī vita mea: qua tuo beneficio nō vtar: sic nul lū hz esse mom̄tuz quo te nō habeā an te oculos in mea mēoria: non diligā te ex oī fortitudine mea: sed nec hoc va leo nisi tu dederis mihi cuius est oē do nū perfectuz ⁊ oē datuz optimū descē dens a patre luminū: apud quē non ē transmuratio nec vicissitudinis obum bratio. Non est enī volentis neq; cur rentis: sed tui miserentis vt diligamus te. Tuuz est dñe hoc donū cui⁹ est oē bonuz. Jube te diligi: da quod iubes ⁊ iube quod vis.

De feruore dilecti onis vel charitatis. Ca. xix.

AMo te deus meus: magisque sēper amare cupio: qz tu es re uera oī melle dulcior oī lacte nutribilior: ⁊ oī luce clarior. Iccirco super oē auruz et argentuz ⁊ lapidez p̄ ciosuz es mihi charior: displicebat enīz mihi quicquid agebā in seculo: pze dul cedine tua ⁊ decore domus tue quam dilexi. O ignis qui semper ardes ⁊ nun q̄ extingueris: o amor qui semper fer ues: ⁊ nunq̄ tepescis: accende me. Ac cendar inq̄ totus vt totus diligam te. Minus enīz te amat q̄ tecum aliquid

amat: quod non ꝓpter te amat. Diligã te dñe quoniam tu ꝓior dilexisti: ⁊ vnde mihi verbũ vt explicẽ signa dilectionis tue: maxime erga me ꝓpter inumera beneficia tua ꝙb⁹a ꝓncipio educasti me. post bñficiũ nẽpe creatõis: qñ⁹a ꝓncipio de nihilo ad imaginẽ tuã creasti me: honorificans ⁊ exaltãs me inꝫ eas creaturas quas fecisti: ⁊ nobilitãs luce vultus tui: quod signasti sup lumina re cordis mei quo ab isensibilibus pariter ⁊ sensibilib⁹ brutis discreuisti me: ⁊ paulomin⁹ ab angelis minuisti. Patrũ ⁊ hoc fuit ante ꝯspectuz diuinitatis tue: quoniã quotidianis ⁊ singularib⁹ maximisq; donarijs tuoꝝ beneficiorũ me sine intermissione nutrires: ⁊ quasi filũ paruulũ tuuz tenellũ: vberib⁹ tue ꝯsolatiõis lactasti ⁊ cõfortasti me. Ut enĩ tibi totus seruirẽ omnia quecunq; fecisti ĩ meũ seruitium tradidisti.

¶ Qõ deus subijciat oĩa seruituti hominum. La.xx.

OMnia sub pedibus hoĩuz subiecisti: vt solus homo totus tibi subijceretur: ⁊ vt tuus totus homo esset sup oĩa opera tua oñatus ẽ homo. Exterioza nẽpe ꝓ corpore cũcta creasti: ipsuz vero corp⁹ ꝓ aĩa: aiam vero ꝓ te: vt tibi soli vacarz: ⁊ te solũ amaret: possidẽs te ad solatium: ĩferioza vero ad seruitiũ. Quicquid enĩ celi ambitu ꝺti netur inferius ab aĩa humana ẽ que facta est ꝓ sũmuz bonũ superius possideret: cuius possessione beata fieret: cui si adheserit cũctoꝝ mutabiliuz ĩferioꝝ necessitudines supergrediẽs: illius summe maiestatis cuius emulaꝰ spẽm: eternitate imortalitatis eius gaudebit: tũc vero illis bonis optimis fruetur in domo dñi: quoꝝ cõparatõe cuncta hec que hic cernimus velut nihiluz cõputanꝰ: illa que nõ oculus vidit: nõ auris audiuit: nec ĩ cor hoĩs ascẽderũt q̃ prepazauit deus diligentib⁹ se. ⁊ hec quidẽ dñe daturus es aie: bis etiã quotidie letificas aĩas seruoꝝ tuoꝝ q̃ amas aĩas. Quid miror hec dñe deus meus: imaginẽ quippe tuã honorificas ⁊ sĩlitudinẽ tuaz ad quaz create sunt. Nam ⁊ corpori nostro licet adhuc corruptibili ⁊ ignobili: vt videret: ꝺdisti celi claritatẽ ꝓ manũ ministroꝝ tuoruz ĩdefessorũ solis ⁊ lune: q̃ precepto tuo iugiẽ die ac nocte deseruiunt filijs tuis: vt spiraret largitus es aeris puritatẽ: vt audiret sonoruz varietates: odozaret odoꝝ suauitates: vt gustaret sapoꝝ qualitates: vt cõtrectaret dedisti corpulentiuz oĩum grossitates. Adiuuamẽta suis necessitatibus dedisti iumenta: volucres quoq; celi ⁊ pisces maris; ⁊ fructus terre: ad reficiendũ ĩpendisti. Medicinas de terra ꝓpter singlas quasq; suas corruptelas creasti: singula solatia singulis malis obuiãtia preparasti: qñ es misericoz ⁊ miserator ⁊ nouisti figmentuz nostrum figulus noster ⁊ nos oẽs q̃si lutũ ĩ manu tua.

¶ Qõ ex cõsideratiõe bonoꝝ tẽporalium colligitur magnitudo celestis ꝺsilij. La.xxj.

AN aperiaꝰ mihi misericordia tua magna lumine tuo. Illustra queso magis adhuc: vt mihi magis aperiaꝰ. nam ex bis minimis tua magna: ⁊ ex bis visibilib⁹ tua inuisibilia ꝓhẽdimus dñe deus sancte et bone creator noster. Si enim domine ꝓ hoc corpore ignobili ⁊ corruptibili: tam magna ⁊ innumera beneficia prestas a celo: ab aere: a terra: ⁊ a mari: a luce ⁊ tenebris: a caloze ⁊ vmbra roze ⁊ ibre: vẽtis ⁊ pluuijs: volucrib⁹ ⁊ piscib⁹ bestijs ⁊ arboribus: ⁊ multiplicate ber

barū germinum terre ⁊ cūctarum creaturarū tuarūz ministerio nobis succesſiue per ſua tempora miniſtrantiuz: vt eleues faſtidiū: qualia queſo ⁊ q̄ magna ⁊ innumerabilia erūt: illa bona que preparaſti diligentib⁹ te: i illa celeſti patria: vbi te videbimus facie ad faciē. Si tāta facis nobis in carcere: quid ages ī palatio? Magna ⁊ innumerabilia ſūt opera tua domine rex ſeculorum. Luz enī ſint hec omnia valde bona ⁊ delcābilia: quē bonis pariter malisq̄ cōmuna tradidiſti: qualia futura ſunt illa q̄ ſolis bonis recōdiſti? Si tā innumera ⁊ varia dōa tua: q̄ nūc amicis pariē tribuis ⁊ inimicis: q̄ magna ⁊ innumerabilia: q̄ dulcia ⁊ q̄ delectabilia: que ſolis tuis es largiturus amicis? Si tanta ſolatia ī hac die lachrymarū: quāta ofᵉres ī die nuptiarū? Si tāta delectabilia cōtinet carcer: quāta queſo continet patria? Oculus non vidit: nec auris audiuit: que preparaſti diligētibus te. Secūdum enīz multitudinē magnificentie tue: eſt etiā multitudo magna dulcedinis tue quā abſcōdiſti timentibus te. Magnus enim tu es domine de⁹ meus ⁊ immenſus: nec eſt finis magnitudinis tue: nec eſt numerus ſapientie tue nec eſt menſura benignitatis tue: nec ē finis ſeu numerus: neq̄ menſura retributionis tue: ſed ſicut magnus es tu: ⁊ magna ſunt donaria tua: quoniam tu ipſe premium ⁊ donum omnium legitimorum tuorum pugnatorūz.

Qō diuina dulcedo oēm preſentē amaritudinē tollit. Ca. xxij

Hec ſunt beneficia magna tua domine deus: ſcificator ſcōrum tuor̄ quib⁹ repletur⁹ es iopiaz eſurientiuz filiorum tuor̄: quoniā tu es ſpes deſperatorūz ⁊ ſolatio deſolatorum: tu corona ſpei que ornata eſt gloria preparata vincētibus. Tu familicorum ſatietas eterna vanda eſurientib⁹ Tu cōſolatio ſempiterna: qui ſoliſ illis te tribuis: qui ſolationē huius mūdi pro tua cōſolatione otemnunt. Nam qui hic conſolantur indigni tua conſolatione babent: ſed qui hic cruciantur a te conſolant: ⁊ qui participant paſſionibus participant ⁊ conſolationibus Nemo enim poteſt in vtroq̄ ſeculo cōſolari: nec poteſt quis hic ī futuro gaudere: ſed vnum neceſſe ē vt perdat q̄ alteruz voluerit poſſidere. Dec vbi cōſidero dñe conſolator meus: renuo inquaz renuo conſolari aīam meam: vt digna habeatur tuis conſolationibus eterni quia iuſtum eſt vt amittat te: cum aliquo alio magis cōſolari eligit q̄ in te. Et obſecro ſumma veritas te per te: vt non permittas me in aliquam aliaz cōſolationem vanam cōſolari q̄ in te: ſed peto vt omnia mihi amareſcant: vt tu ſolus dulcis appareas anime mee: qui es dulcedo ineſtimabilis per quam cuncta amara dulcorantur. Tua enim dulcedo ſtephano lapides torrentiſ dulcorauit: tua dulcedo craticulā brō laurētio dulcē fecē: p tua dulcedie ibāt apoſtoli gaudentes a conſpectu concilij: quoniam digni habiti ſunt pro nomine tuo contumeliam pati. Ibat andreas ſecurus ad crucem et gaudens: quoniam ad tuam dulcedinem properabat. Dec enim tua dulcedo ipſos apoſtolorum principes ſic repleuit: vt pro ipſa crucis patibulum vnus eligeret: alter quoque caput ferienti gladio ſupponere non timeret pro hac emenda Bartholomeus pro piam pellem dedit: pro hac quoq̄ guſtāda veneni poculum ītrepidus ioan-

nes potauit. Hanc vero petrus omniũ inferioꝝ oblit⁹ clamauit: q̃si ebrius dicẽs: dñe bonũ ẽ nos hic eẽ faciam⁹ hic tria tabernacula: tibi vnũ: ⁊ cetera: hic moriemur te cõtẽplemur qꝛ nullo alio indigemus sufficit nobis dñe videre te: sufficit inq̃t tãta dulcedine satiari: vnã enĩ stillã dulcedinis ille gustauit ⁊ oẽꝫ aliã fastidiuit dulcedineꝫ. Quid putas dixisset si magnã illã multitudinẽ dulcedinis diuinitatis tue gustasset quam abscondisti diligẽtib⁹ te? Hãc tuã dulcedinẽ ĩeffabilẽ ⁊ illa gustauerat virgo de qua legim⁹ ꝙ letissima ⁊ glorianter ibat ad carcerẽ: ⁊ q̃si ad epulas ĩuitata Hanc vt reor ⁊ ipse gustauerat q̃ dicebat: q̃ꝫ magna mlt̃itudo dulcediuis tue dñe quã abscõdisti timẽtibus te: quiqꝫ monebat. gustate ⁊ videte qm̃ suauis ẽ dñs: hec ẽ.n. illa beatitudo dñe de⁹ nr̃ quã expectam⁹ datuꝝ te nobis: ꝓ qua tibi dñe ꝯtinue militam⁹: ꝓ q̃ mortificamur tota die vt ĩ tua vita viuamus.

Quod tota spes ⁊ desiderium cordis nostri debet esse in deum.

Capitulum.xxiij.

Tu aũt expectatio israel dñe desideriũ ad qd̃ suspirat cor nr̃uꝫ quotidie: festina ne tardaueris. Surge ꝓpera ⁊ veni: vt educas nos de isto carcere ad cõfitẽdũ nomini tuo vt gloriemur ĩ lumine tuo. Aperi aures tua clamorib⁹ lachrymaꝝ pupilloꝝ tuoꝝ q̃ clamãt ad te: pr̃ nr̃: da nobis hodie panẽ nr̃um quotidianũ: ĩ cuius fortitudine ambulemus die ac nocte vsqꝫ quo ꝑueniam⁹ ad montem scũm tuum oreb. Et ego paruulus ĩter paruulos familie tue d̃s pr̃ ⁊ virt⁹ mea: qñ veniaꝫ ⁊ apparebo ante faciẽ tuã: vt q̃ nunc tibi cõfiteor ad tẽp⁹ ex tũc cõfitear ĩ eternũ beatus ero si fuero ad vidẽdũ claritatẽ tuã. Quis mihi hoc tribuat vt ad h⁹ venire permittas me? Scio dñe scio ⁊ cõfiteor me indignum vt intrem sub tectũ tuum: sed fac propter honorem tuum: ⁊ ne confundas in te sperantem seruũ tuũ. Et quis ĩtrabit in sanctuariuꝫ tuũ ad cõsiderandas potentias tuas nisi tu aperias? quis aũt aperiet si tu clauseris Si.n. destruxeris: nemo ẽ q̃ edificet ⁊ si ĩcluseris hoĩem: nemo ẽ q̃ aperiat: si cõtinueris aquas oĩa siccabunt̃. Et si emiseris eas subuertent terras. Si oĩa q̃ fecisti ad nihilũ redigis: q̃s cõtradicet tibi porro sempiterna bonitas misericordie tue qua voluisti ⁊ fecisti oĩa quecunqꝫ voluisti tu nos fecisti fabricator mũdi rege nos tu nos creasti: ne spernas nos quia opera tua sumus. Et q̃dem domine deus noster nos lutum ⁊ vermiculi: nõ valem⁹ ĩ tuas eternitates ĩtrare nisi tu ĩduxeris q̃ d̃ nihilo cũcta creasti.

Qd̃ laus nr̃a ex deo ẽ. Cap.xxiiij.

Ego autem opus manuum tuarum cõfiteor tibi ĩ timore tuo: quia non ĩ arcu meo sperabo: ⁊ gladius meus nõ saluabit me: sꝫ dextera tua ⁊ brachium tuum ⁊ illuminatio vultus tui: alioquin desperarẽ quoniam spes mea tu es: qui creasti me: quoniam non derelinquis sperantes ĩ te. Tu quippe es deus noster suauis ⁊ verus: patiens a in misericordia disponens. Nam si peccauimus tui sumus: si non peccauimus tui sumus: quoniam apud te sumus computati: nos enim folium vniuersi: ⁊ vanitas est omnis homo viuens: ⁊ vẽtus ẽ vita nostra sup̃ terram: ne irascaris si cadimus pupilli tui: qm̃ tu nosti figmẽtũ nostrũ domine deus noster. Num deus inextimabilis fortitudinis: contra foliuꝫ qd̃ a vento rapitur ostendere vis poten-

tiã tuã ⁊ stipulã siccã ꝑseq̃ris? Nuꝫ dã nabis rex israel eterne canẽ vnũ? Nuꝫ dãnabis pulicẽ vnũ? Audiuim⁹ de misericordia tua dñe qm̃ tu mortẽ nõ facis nec letaris ĩ ꝑditiõe moriẽtiũ: ꝑꝑ h̃ oramus te: ne ꝑmittas dñari qđ nõ fecisti huic creature tue quã fecisti. Si. n. doles de ꝑditione: q̃d te ꝓhibet dñe: q̃ oĩa potes: ne sꝑ leteris de nr̃a saluatõne: si vis potes me saluare: ego aũt ⁊ si vellẽ nõ possez nisi tu velis: tã magna ẽ multitudo miseriaꝝ meaꝝ mecũ. Uelle q̃ꝑpe mihi adiacet: ꝑficẽ aũt non ĩuenio. Uelle aũt ꝙ bonũ ẽ non possuꝫ nisi tu velis: nec qđ volo possuꝫ nisi tua potẽtia me cõfortet: ⁊ ꝙ possuꝫ aliqñ nolo: nisi tua volũtas fiat sicut ĩ celo ⁊ in t̃ra ⁊ qđ volo ⁊ possuꝫ ignoro: nisi tua sapientia me illustret: ⁊ si ẽt sciã qñq̃ volẽs qñq̃ valẽs ĩꝑfecta ⁊ vacua trãsit sapĩa mea nisi adiuuet a ṽa sapĩa tua. In tua aũt volũtate cũcta sũt posita: ⁊ nõ ẽ q̃ possit resistere volũtati tue dñe: vniuersoꝝ prĩcipatũ tenẽs oĩs carnis: ⁊ q̃cunq̃ vis facis ĩ celo ⁊ ĩ terra: ĩ mari ⁊ ĩ oĩbus abyssis. In nobis igit̃ fiat volũtas tua: sup quibus ĩuocatũ ẽ nomẽ tuum ne ꝑeat h̃ nobile plasma tuuꝫ qđ creasti ꝓpter honorẽ tuũ: ⁊ q̃s ẽ hõ nat⁹ de muliere q̃ viuat ⁊ nõ videat mortez? ⁊ eripiat aĩaꝫ suã de manu ĩferi: nisi tu solus eripias: vita vitalis oĩs vite: ꝑ quez oĩa viuunt.

Qđ volũtas humana inefficax sit ad bona opera sine diuina gratia. Ca. xxv.

Et eniꝫ iã tibi ꝯfessus sum laus vite mee dñe de⁹ meus ṽtus salutis mee. Sꝑabã aliqñ in ṽtute mea: q̃ tñ nõ erat ṽt⁹. Et cũ sic volui currere vbi magis stare credebã: ibi magis recidi: factusq̃ suꝫ magis retro ⁊ nõ ante: ⁊ qđ credebã cõseq̃ longius elongauit a me: sic ꝑ multa sĩlia vires meas ꝓbãs: cognosco nũc qꝛ illumĩasti: qm̃ ꝙ magis posse credidi ꝑ me: minus sꝑ ibi potui. Dicebã enĩ hoc faciã: illud ꝑficiã: nec hoc nec illud faciebã. Aderat volũtas nõ erat facultas: aderat facultas nõ aderat volũtas: qm̃ de meis viribꝰ ꝯfidebã. Nũc aũt ꝯfiteor tibi dñe d̃s pr̃ celi ⁊ terre: qꝛ nõ ĩ fortitudĩe sua roborabit̃ vir: vt gl̃iet̃ añ te stulta p̃sumptio oĩs carnis: nec ẽ enĩ hoĩs velle qđ possit: aut posse qđ velit: vl̃ scire quod velit ⁊ possit: sed poti⁹ a te gressus hoĩs dirigunt̃ illoꝝ q̃ nõ a se sed a te dirigi se cõfitent̃. Obsecram⁹ itaq̃ ꝑ viscera misericordie tue velis dñe saluare qđ creasti: qm̃ si vis potes nos saluar̃: ⁊ in tua volũtate virtus ẽ nostre salutis.

De antiq̃s bñficijs. Capi. xxvj.

Recordare misericordie tue antiq̃ qua nos a prĩcipio ĩ bñdictõibus tue dulcedinis p̃uenisti añ q̃ eĩm nascerer ego filius ancille tue: dñe spes mea ab vberib⁹ mr̃is mee tu me p̃uenisti p̃parans mihi semitas q̃bus ĩcederẽ ⁊ venirẽ ad gloriã dom⁹ tue: p̃usq̃ me formares in vtero nouisti me: ⁊ ante q̃ exirẽ de vulua quicq̃d tibi placuit p̃ordinasti de me. Que ⁊ q̃lia sunt ĩ libro tuo descripta de me: ĩ secreto consistorij tui: ego q̃dẽ ignoro: vñ ⁊ valde timeo. Tu ṽo nosti qm̃ qđ ego ꝑ successus dieꝝ ⁊ tẽpoꝝ hinc ad mille ãnos huius tꝑalitatis expecto: ĩ cõspectu eternitatis tue iã factũ ẽ: ⁊ qđ futurũ ẽ iã factũ est. Ego aũt stans ĩ hac nocte tenebrosa hec ignorãs: timor et tremor venerũt sup me: dũ video mihi vndiq̃ ĩminere multa pericula a multis quoq̃ hostib⁹ venari: multitudineq̃ ĩ numeraꝝ miseriarũ in hac vita me circũdari nisi in his tãtis malis afforet mi

ꝫ tuũ adminiculũ desperarẽ. Sed spes
mihi magna subest de te mitissime prin
ceps deꝰ meꝰ ⁊ cõsideratio multitudis
miserationũ tuaꝝ que apd̃ te sunt: sub
leuat mẽtẽ meã ⁊ precedẽtia signa mi
sericordie tue q̃ me anteq̃ nascerer pre
uenerũt: ⁊ nũc specialr̃ i me effulserũt
de futuris benignitatis tue melioribꝰ
⁊ ꝑfectioribꝰ munerib⁹ q̃ amicis tuis re
seruas: spẽ meã admonẽt: vt in te letet̃
dñe deꝰ meus letitia scã viua: qua sem
ꝑ letificas iuuẽtutẽ meã. De angelis
deputatis ad custodiã hoĩum. Ca. xxvij.

Dilexisti me enĩ vnice amor me
us anteq̃ diligerẽ te: ⁊ ad ima
ginẽ tuã creasti me: oĩbus cre
aturis tuis ꝓposuisti me: quã dignitatez
tũc quidẽ seruo cũ noueriz te: propter
quẽ fecisti me. Insuper facis angelos
tuos spũs ꝓpter me: quibus mandasti
vt custodiãt me in oĩbus vijs meis: ne
forte offendã ad lapidẽ pedẽ meuz: hi
enĩ sunt custodes sup̃ muros ciuitatis
tue noue hierusalẽ: ⁊ montes in circui
tu eius vigilãtes ⁊ custodiẽtes vigilias
noctis sup̃ gregẽ tuuz: ne qñ rapiat vt
leo aĩas nostras: dũ nõ esset q̃ eriperz
ille antiquus serpẽs aduersarius nr̃ di
abolus: q̃ q̃si leo rugiẽs semp̃ circuit q̃
rẽs quẽ deuoret: sed hi sunt ciues beati
ciuitatis supne hierusalẽ q̃ sursũ est ma
ter nostra: in ministeriũ missi ꝓpter eos
qui hereditatẽ capiũt salutis: vt eos li
berẽt ab inimicis suis ⁊ custodiãt i oĩ
bus vijs suis: cõfortẽt quoq̃ ⁊ moneãt
⁊ orõnes filioꝝ tuoꝝ offerãt i cõspectu
glor e maiestatis tue. Diligũt nẽpe con
ciue. suos ꝑ quos sue ruine scissuras i
staurari expectant: iõq̃ magna cura ⁊
vigilãti studio adsunt nobis oĩbus ho
ris ⁊ locis: succurrentes ⁊ ꝓuidẽtes ne
cessitatibus nostris: ⁊ solliciti discurrẽ
tes ĩter nos ⁊ te dñe gemitꝰ nr̃os atq̃
suspiria referẽtes ad te: vt ĩpetrẽt nobis
facilẽ tue benignitatis ꝓpitiationem ⁊
referãt ad nos desideratã tue gr̃e bñdi
ctionẽ. Ambulãt enĩ nobiscũ i oĩbꝰ vijs
nr̃is: ĩtrãt ⁊ exeũt nobiscũ attẽte consi
derãtes q̃ꝫ pie q̃ꝫq̃ honeste i medio pra
ue natiõis ꝯuersemur: quãtoq̃ studio
⁊ desiderio q̃ramus regnũ tuuz: ⁊ iusti
ciã eiꝰ quãtoq̃ timore ⁊ tremore serui
amus ⁊ exultemꝰ tibi in leticia cordis
nr̃i. Adiuuãt laborãtes: ꝓtegũt q̃escen
tes: hortãtur pugnãtes: coronãt vincẽ
tes: cõgaudẽt cõgaudentibꝰ de te ĩquã
gaudẽtibꝰ: cõpatiũtur patiẽtibus: ꝓ te
ĩquã patiẽtibꝰ: grãdis ẽ enĩ cura de no
bis. Magnus ẽ effectus dilectiõis eo
rũ erga nos ⁊ hoc totũ ꝓpter honorez
tue ĩextimabilis charitatis qua dilexisti
nos. Diligũt eĩz quos tu diligis: custo
diũt quos tu custodis: ⁊ deserũt quos
tu deseris: nec diligũt operãtes iniqui
tatẽ: qm̃ ⁊ tu odisti oẽs opãtes iniq̃tatẽ
⁊ ꝑdes oẽs q̃ loquũt mẽdaciũ. Quotiẽs
eĩz bñ agimus gaudẽt ãgeli ⁊ demões
tristant̃: quotiẽs a bono deuiamꝰ: dia
bolũ letificamꝰ ⁊ ãgelos tuos suo d̃side
rio defraudamꝰ. Gaudiũ ẽ enĩ eis sup̃
vno peccatore penitentiam agente. Sz
diabolo super vno iã iusto penitentiã
deserente: da igitur da pater eis semp̃
gaudere de nobis: vt ⁊ tu sp̃ ꝑ eos lau
deris i nobis ⁊ nos cum eis i vnuz ad
ouile tuum adducamur vt ꝯfiteamur
nomini sancto tuo creator hominuz et
angelorum. Hec ipse cõmemorãs corã
te: cõfiteor laudãs te: quoniam benefi
cia tua magna sunt: hec quibꝰ nos ho
norificasti dãs nobis angelos tuos spi
ritus in ministeriũ nostrum. Dederas
eĩm quicquid celi ambitu cõtinet̃ ⁊ q̃
si parua hec que sub celo sũt: nisi adde

res ⁊ ea que sunt super celos. Laudent te dñe de hoc oēs angeli tui: cōfiteant̄ tibi de hoc omnia opera tua: ⁊ ipsi sancti tui tibi benedicant. O honorificētia nostra nos nimis honorificās ⁊ ditās multis munerib⁹ decorasti. Admirabile ē enī nomen tuum domine ī vniuersa terra. Quid est enim homo quia magnificas eū: aut apponis erga eum cor tuum? Dixisti enī veritas antiqua delicie mee esse cum filijs hominum. Nonne homo putredo: ⁊ filius hominis vermis. nōne vniuersa vanitas oīs homo viuēs? Et dignum ducis super huiusce modi aperire oculos tuos ⁊ adducere eum tecū in iudicio. ¶ De antiq̄ p̄stinatōe ⁊ pre scīa dei. Ca. xxviij.

Hoce abyssus ꝓfundissima creator: sapiētia qui liberasti montes in pōdere: ⁊ colles in statera ⁊ molē terre tribus digitis appendisti. Suspende molez corporalitatis huius quam gero: tribus īuisis digitis tuis ad te: vt videam ⁊ cognoscam q̄ admirabile est nomen tuum ī vniuersa t̄ra. Lux antiquissima que lucebas añ omnem lucem in mōtibus sanctis eternitatis antique: cui nuda ⁊ aperta erant omnia anteq̄ fierent. Lux que odio habes omnem maculam: vtpote mūdissima ⁊ immaculatissima: que tibi delicie ī homine? que ꝯuētio lucis ad tenebras Ubi eīm sunt in hoīe delicie tue. Ubi preparasti tibi ī me dignuz sanctuariuz maiestatis tue ad qd̄ ītroiens habeas delicias delectationis tue? Mūdū enī cenaculum decet te mūdans virtus: q̄ non nisi a mundis cordibus videri potes: multo magis nec haberi. In homine autem vbi tēplum tam mūdū vt te suspiciat qui regis mūdum? Quis pōt facere mūdum de īmūdo cōceptū seīe: nōne tu qui solus es mundus? ab īmūdo enī quis mūdabitur? Nam ⁊ secūdum legē quā dedisti patribus nr̄is in igne cōburēti mōtem: ⁊ in nube tegente aquā tenebrosam: quicquid tet igerit īmundus: īmūdum erit. Oēs enīz nos quasi pānus menstruate de corrupta massa: ⁊ īmunda veniētes: maculā īmūdicie nostre quā celare saltem tibi qui omnia vides non possumus: ī frontibus enī portamus: q̄ mundi esse nō possumus: nisi tu mūdaueris qui solus es mūdus. Mūdas aūt de nobis filijs hominū: eos in q̄bus tibi cōplacuit habitare: quos ab īaccessabilibus profundis secretis iudiciorum īcomprehēsibilium sapiētie tue: semp̄ iustoꝝ licet occultoꝝ sine eoꝝ meritis p̄destinasti añ mundū: vocasti de mūdo: īmūdo iustificasti: ⁊ magnificas eos post mūdū: ñ oībus aūt hoc facis qd̄ admirant̄ oēs tabescētes sapientes terre: ⁊ ego dñe h̄ cōsiderās expauesco ⁊ obstupesco d̄ altitudīe diuitiaꝝ sapīe ⁊ scīe tue: ad quā ego nō ꝑtingo ⁊ īcōprehēsibilia iudicia iusticie tue: qm̄ ex eodē luto alia q̄dem vasa ī honorē: alia ī ꝯtumeliā sempit̄nā. Quos igit̄ tibi elegisti de multis in tēplū scīm̄ tuū ipsos mūdas: effūdēs sup̄ eos aquā mūdā: quoꝝ noīa numerū q̄ tu nosti: qui solus numeras multitudinē stellarū: ⁊ oībus eis noīa vocas q̄ etiā scripta sunt ī libro vite qui nequaq̄ perire possunt quibus omnia cooperantur in bonum etiam ipsa peccata Cum enī cadunt non colliduntur: q̄a tu supponis manum tuam custodiēs omnia ossa eorum vt vnum ex eis non conteratur. Attamen mors peccatorū pessima: illorum inq̄ quos anteq̄ faceres celum ⁊ terram secūdum abyssū multam iudiciorum tuorum occultoꝝ

sempꝫ iustoꝝ: prescisti ad mortez eter
nã: quoꝝ dinumeratio nominũ ⁊ meri
torũ prauoꝝ apd̄ te ē: qui numerũ are
ne maris dinumerasti: ⁊ dimēsus es ꝓ
fũdũ abyssi: quos reliq̄sti ĩ iudicijs: qui
bꝰ oĩa cooperant̄ in malũ: ⁊ ipsa etiam
oratio vertit̄ ĩ peccatũ: vt si etiã vsque
ad celos ascēdãt ⁊ caput eoꝝ nubes te
tigi: ⁊ inter sidera celi collocauerint ni
dũ suuz: q̄si sterquilliniũ ĩ finē ꝑdent̄.

De illis qui p̄us sũt iusti ⁊ postea
ĩpij efficiũtur: ⁊ ecõuerso. Ca. xxviiij

Magna enĩ sunt hec iudicia tua
dñe deꝰ: iudex iustus ⁊ fortis:
q̄ iudicas equitatē: ⁊ ĩscrutabi
lia facis ⁊ ꝓfunda: q̄ cũ cõsidero cõtre
miscũt oĩa ossa mea: qm̄ nõ securat̄ hõ
viuēs sup terrã: vt seruiamus tibi pie ⁊
caste cũctis diebus vite nostre ĩ timore
⁊ exultemꝰ tibi cũ tremore: vt nõ sit ser
uitiũ sine timore: neqꝫ gaudiũ sine trẽo
re: ⁊ nõ glorieť accinctus nisi vt discin
ctus: neqꝫ glorieť ante te oĩs caro: sed
pauescat ⁊ ꝯtremiscat a facie tua: cum
ignoret hõ vtrũ amore an odio dignus
sit: sed ĩ futurũ oĩa reseruant̄ incerta.
Uidimus enĩ de multis dñe ⁊ audiui
mus a patribꝰ nostris: qd̄ vtiqꝫ sine ma
gno tremore nõ recolo: sine multo tĩo
re nõ ꝯfiteor: ascēdisse primitus q̄ ē vsꝫ
ad celos: ⁊ int̄ sidera nidũ suũ collocas
se: postmodũ aũt cecidisse vsqꝫ ad abys
sos: ⁊ aĩas eoꝝ ĩ malis obstupuisse. Ui
dimus stellas de celo cecidisse ab ĩpe
tu feriẽtis caude draconis ⁊ eos q̄ iace
bãt ĩ puluere terre a facie subleuantis
manus tue mirabilit̄ ascēdisse. Uidimꝰ
viuos moriẽtes ⁊ mortuos a morte sur
gẽtes: ⁊ eos q̄ inter filios dei ãbulãt in
medio lapidũ ignitoꝝ: quasi lutũ ad ni
hilũ defluxisse. Uidimus lucez obtene
bresse ⁊ de tenebris lumē ꝓcessisse: q̄a
publicani ⁊ meretrices precedũt ĩcolas
ĩ regno celoꝝ: filij aũt regni eijciũtur in
tenebras exteriores. Quare aũt ista oĩa
nisi qꝛ ĩ mõtem illuz ascēderũt in quē p̄
mus ascēdit ãgelus: ⁊ descēdit diabo
lus: quos aũt p̄destinasti ipsos ⁊ voca
sti: ⁊ scĩficasti ⁊ mũdasti: vt dignũ hĩta
culũ sint tue maiestatis: cũ quibꝰ ⁊ in q̄
bus sunt tibi delicie scē ⁊ mũde: in qui
bus tu delectaris ⁊ letificas iuuẽtutez
eorũ habitãs cũ eis ĩ memoria eoꝝ. Si
cut ipsi tẽplũ scm̄ tuũ sunt qd̄ magne
dignitatis cõmẽdatio ē humanitatis no
stre.

Qd̄ aĩa fidelis sit sanctuariũ
dei. Capi. xxx.

Anima eĩz quã creasti nõ de te
sed ꝑ verbũ tuuz: nõ ex qualibꝫ
elementoꝝ materia sed ex nihi
lo: q̄ q̄dez rõnalis: intellectualis: spũal̄
semꝑ viuẽs: semꝑ ĩ motu: quã signasti
lumĩe vultus tui: ⁊ ꝯsecrasti v̄tute laua
cri tui: ita facta ē capax maiestatis tue
ꝙ a te solo ⁊ a nullo alio possit ĩpleri.
Qñ aũt te hꝫ plenũ est desideriũ eius: ⁊
iã nihil aliud qd̄ desideret̄ exterius re
stat. Dũ aũt aliquid exterius desiderat.
manifestũ ē ꝙ te nõ hꝫ ĩterius quo ha
bito nihil ē qd̄ vltra desideret. Cũ eĩm
sis sũmuz ⁊ oē bonũ: nõ hꝫ qd̄ desiderꝫ
amplius: sed possidet oē bonũ: ꝙ si non
desiderat oē bonuz: restat vt desideret
aliquid qd̄ nõ ē oē bonũ: ergo nec sum
mũ bonũ: nec ergo deũ: sed potius crea
turã. Cũ aũt creaturã desiderat cõtinu
az famē hꝫ: qꝛ lꝫ quod desiderat de cre
aturis adipiscat̄: vacua tñ remanet: qꝛ
nihil ē qd̄ eã ĩpleat nisi tu ad cuiꝰ ima
ginē ē creata. Imples aũt tu eos qui ni
hil aliud desiderãt preter te: ⁊ facis eos
dignos te: scõs: btõs: ĩmaclatos: ⁊ ami
cos dei: qui oĩa reputãt vt stercora vt
lucrifaciãt te solũ. Hec ē eĩz beatitudo

quam homini ꝺtuliſti: hic ē honoꝛ quo eū iter oēs creaturas ⁊ ſnp oēs honoꝛi/ ficaſti vt ſit admirabile nomē tuū ī vni uerſa terra. Ecce oñe deus meus ſūme oīpotentiſſime: iueni locū vbi tu habi/ tas: qꝛ ī aīa quā creaſti ad imaginē ⁊ ſi militudinē tuā: que te ſolū querit ⁊ ꝺſi derat: qꝛ nō ī illa q̄ te nō querit nec deſi derat. Qꝺ neqꝫ p ſēſus exterioꝛes ne qꝫ p īferioꝛes īueniri pōt ꝺs. Cap. iij

HOc errauī ſicut ouis q̄ perie/ rat: q̄rēs te exteri⁹ q̄ es interi⁹ ⁊ multum laboꝛaui querens te extra me: ⁊ tu habitas ī me: ſi tamen ego deſiderem te. Circuiui vicos ⁊ pla/ teas ciuitatis huius mūdi: q̄rēs te ⁊ nō īueni: qꝛ male q̄rebā foꝛis q̄ eras intus. Miſi nūcios meos ſc̄licet oēs ſēſus ex terioꝛes vt q̄rerē te: ⁊ nō īueni qꝛ male q̄rebā. Videō enim lux mea ꝺs q̄ illu/ minaſti me qꝛ male te p illos q̄rebā: qꝛ tu es intus: ⁊ tñ ipſi vnde ītraueris ne/ ſciuerūt. Nā oculi dicūt: ſi coloꝛat⁹ nō ſuit p nos nō ītrauit. aures dicūt: ſi ſo/ nitū nō fecit p nos nō trāſiuit. Naſus dicit: ſi nō oluit p me nō venit: dicit gu ſtus: ſi nō ſapuit p me nō ītroiuit: tact⁹ etiā addit: ſi coꝛpulētus non ē nihil me de hac re īterroges nō iſta ſūt ī te deus meus: nō enim ſpeciē coꝛporis: non de cus temporis: nō cādoꝛē lucis vel colo rē: nō dulciū melodiaꝝ cātus: ⁊ queqꝫ dulce ſonāria: nō floꝝ ⁊ vnguētoꝝ vel aromatū odoꝛes: nō mella vel māna gu ſti delectabilia: nō cetera q̄ ad tāgēdu vel amplexādū amabilia: nec oīa alia ſenſibus bis ſubiecta q̄ro: cū deū meu quero. Abſit vt iſta crediderim deū me um: que etiā a brutaliū ſenſibus cōpre/ bendunt. Et tñ cū deū meū q̄ro: quero nihilominus quādā lucē ſup oēm lucē quā nō capit oculus: quādā vocē ſuper oēm vocē: quā nō capit auris: quēdam odoꝛē ſup oēm odoꝛē quē nō naris ca put quēdā dulcoꝛē ſup oēm dulcoꝛez quem nō ſapit guſtus: quēdā amplexū ſup oēm amplexū quē tact⁹ nō tangit exterioꝛis quidē hominis. Iſta eniz lux fulget: vbi locus nō capit: iſta voꝛ ſonat vbi tēpus non rapit. Odoꝛ iſte redolet vbi flatus nō ſpargit. Sapoꝛ iſte ſapit vbi nō ē edacitas: amplexus iſte tāgitur vbi nō diuellit̄: hic ē de⁹ me⁹ ⁊ nō exti mabit̄ alius ad illum: hoc q̄ro cū deuz meū quero: iſtud amo cum deum me/ um amo. Sero te amaui pulchꝛitudo tā antiqua: ⁊ tam noua: ſero te amaui: ⁊ tu ītus eras ⁊ ego foꝛis ⁊ ibi te quere bam ⁊ ī iſta foꝛmoſa q̄ feciſti deforꝛmis irruebam. Mecū eras ⁊ tecū nō eram ⁊ ea me tenebāt lōge a te: que eſſe non poterant niſi in te. Circuibam oīa que rens te ⁊ ꝓpter oīa dereliquēs me. Interrogaui terrā ſi eſſet de⁹ me⁹: ⁊ di xit mihi q̄ nō: ⁊ oīa quo ī ea ſūt hoc idē cōfeſſa ſūt. Interrogaui mare ⁊ abyſſos ⁊ reptilia q̄ ī eis ſūt: ⁊ reſpōderūt nō ſu mus de⁹ tu⁹ quere ſuper nos eū. Inter rogaui flbilē aerem: ⁊ inquit vniuerſus aer cū oīb⁹ icolis ſuis: fallit̄ Anaxime/ nes nō ſum ego deus tuus. Interroga ui celuz ſolem lunā ⁊ ſtellas neqꝫ nos ſum⁹ de⁹ tuus inquiunt. Et dixi oībus bis qui circumſtant foꝛes carnis mee: oī cite mihi de deo meo: q̄ vos nō eſtis de us me⁹: dicite mihi aliquid ꝺ illo. Et ex clamauerūt oēs voce grandi ipſe fecit nos. Interrogaui pinde mundi molez: dic mihi inquā ſi es deus me⁹ an non. Et reſpondit voce foꝛti nō tū inqd ego ſed p ipm ſū ego: quem queris ī me ipe fecit me: ſuper me quere qui regit me: qui fecit ⁊ te. Interrogatio creaturarū ꝓfunda ē cōſideratio ipſarum atte/

statio ipsarum de deo meo: quoniã oĩa clamant deus noster nos fecit: quoniã vt ait apostolus inuisibilia dei per ea q̃ facta sunt a creatura mundi intellecta conspiciuntur. Et redij ad me & interrogaui i me & aio ad me. Tu quis es: & respõdi mihi hõ rationalis & mortalis: & icepi discutere quid hoc esset & dixi: vñ b° tale aĩal oĩe ds me°: vñ nisi abste: tu enĩz fecisti me & nõ ipse me. Quid tu p qõ viuo ego tu p qõ viuimus & nos tu p qõ viuunt omnia quid tu? Tu do mine deus meus ver° & solus oipotens et etern°: et i cõprehensibilis: et inẽsus qui sẽper viuis et nihil moritur in te immortalis habitãs eternitatẽ: mirabilis oculi ãgelor: ienarrabilis: iperscrutabil' & innominabilis ds vitus et verus: terribilis & fortis: nesciẽs principiuz neq̃ finẽ: principiuz oĩum atq̃ finis: qui ante primordia seculorum & añ oẽs sclor origines tu es de° et oĩs oĩum que creasti: et apud te oĩum stabiliũ stant causse imutabiles: pmanẽt origines et oĩuz rationabiliũ et irrationabiliũ atq̃ tẽporaliũ sẽpiterne viuunt rationes. Dic mihi supplici tuo deus meus: dic miseri cors misero tuo: dic queso p misericordias tuas vnde hoc tale animal nisi abste: an quisq̃ sese faciẽdi erit artifex an aliunde q̃ a te trahitur esse et viuere: nõne tu es summum eẽ a quo ẽ oẽ eẽ. Quicq̃d enĩ ẽ a te ẽ qz sine te nihil est. Nonne tu es fons vite: a quo fluit oĩs uita. Qui quid.n. viuit p te viuit: qz sine te nihil viuit. Tu ergo oĩe fecisti me: quero quis fecit me: tu oĩe fecisti: sine quo factum est nihil. Tu factor meus: ego op° tuũ: gratias tibi de° me° p quẽ viuo ego: & p quẽ oĩa viuunt: qm̃ fecisti me: gratias tibi plasmator meus: qz manus tue fecerũt me & plasmauerũt me: gratias tibi lux mea quoniam illuminasti me & inueni me: vbi iueni me: vbi cognoui me: vbi inueni te: vbi cognoui te: vbi autem cognoui te: vbi illuminasti me. Gratias tibi lux mea qm̃ illumiasti me. Quid ẽ qõ dixi cognoui te nonne tu es de° icõprehẽsibilis & inẽsus: rex regũ: & dõs dominantiũ q̃ sol° habes imortalitatẽ & lucẽ habitas inaccessibilẽ: quã nullus hominũ vidit sed nec videre potest. Nõne tu es de° abscõdit° & iperscrutabilis maiestatis: solus tui ipsius maximus cognitor & mirabilis contẽplator. Quis ergo cognouit quẽ nũq̃ vidit? Dixisti.n. p veritatẽ tuã non videbit me homo & viuet. Dixit & preco tu° p veritatẽ tuã: deum nemo vidit vnq̃. Quis ĝ cognouit quem nũq̃ vidit? Dixit ergo veritas tua. Nemo nouit filiũ nisi pater: neq̃ patrẽ q̃s nouit nisi filius. Sola trinitas tua soli sibi itegre nota ẽ: q̃ exuperat omnes sẽsum. Quid ẽ ergo quod dixit homo vanitati similis qz cognouit te? Quis cognouit te nisi tu te? Tu quippe de° oĩpotẽs suplaudabilis & sup gloriosus & superexaltatus & altissimus & supessentialis i sãctissimis & diuinissimis eloq̃is nominaris: quoniam sup omnem essẽtiam intelligibilem: siue intellectualem atq̃ sensibilez & super omne nomẽ qõ nominatur non solum in hoc seculo: sed etiam in futuro: superessentialiter & superintelligibiliter esse dignosceris: quoniam superessentiali & occulta diuinitate super omnem rationem: intellectum & essentiam inaccessibiliter & iperscrutabiliter habitas in te ipso: vbi lux inaccessibilis & lumen imperscrutabile: & incõprehensibile: & ienarrabile: ad qõ nõ attingit aliquod lumen quoniam incõtemplabile & inuisibile & superrationale & superintelligibile & sup inaccessibile: & superincõmutabile & su

pricõmunicabile creditur: qõ nullus vnq̃ angelorum vel hominũ vidit nec videre potest. Hoc est celum tuum oñe celum celans superarcanũ: superintelligibile superrationale ⁊ supereſſentiale lumen de quo dicitur celum celi dño: celum celi cui terra eſt omne celum: q̃ supermirabiliter: exaltatus eſt ſuper oẽ celum: ad qõ etiam terra eſt celum empyreum: hoc enim eſt celum celi domino quia nulli niſi domino ad quod nemo aſcendit niſi qui de celo deſcendit: quia nemo nouit patrem niſi filius et eorum ſpiritus: ⁊ nemo nouit filium niſi pater ⁊ eorum ſpiritus. Soli quidem tibi trinitas integre nota es trinitas ſãcta trinitas ſupermirabilis ⁊ ſuperinenarrabilis ⁊ ſuperinſcrutabilis ⁊ ſuperinacceſſibilis ſuperincõprehenſibilis ſuperintelligibilis ſupereſſentialis ſuper eſſentialiter exuperans omnem ſenſum omnem rationem omnem intellectum omnem intelligentiam omnem eſſentiam ſuperceleſtium animorum: quam neque dicere neq̃ cogitare neq̃ intelligere neq̃ cognoſcere poſſibile eſt etiam oculis angelorum. Unde ergo cognoui te oñe deus altiſſime ſuper omne celum quem neq̃ cherubin perfecte cognoſcunt: neq̃ ſeraphin: ſed alis contẽplationum ſuaꝝ velatur facies ſedenti ſup ſolium excelſum ⁊ eleuatum: clamãtes ⁊ dicentes. Sanctus ſcũs ſcũs dñs ds exercituum plena ẽ omnis terra gloria tua. Expauit prophetа: ⁊ dixit veh mihi quia tacui: quia vir pollutus labijs ego ſum: ⁊ expauit cor meum ⁊ dixi: ve mihi quia non tacui quia vir pollutus labijs ego ſum ſed dixi cognoui te: verũtamẽ domine veh tacentibus de te quoniam loquaces muti fiunt ſine te. Et ego oñe deus meus non tacebo qm̃ feciſti me: ⁊ illuminaſti me ⁊ inueni me: ⁊ cognoui te quoniam illuminaſti me. Sz quia liter cognoui te: cognoui te i te. Cognoui te non ſicut tibi es: ſed cognoui te ſicut mihi es: ⁊ non ſine te ſed in te: quia tu es lux que illuminaſti me. Sicut. n. tibi es ſoli tibi cognitus es: ſicut mihi es ſecundum gratiam tuã ⁊ mihi cognit⁹ es: ſed quid mihi es? Dic mihi miſicors famulo tuo miſero: dic mihi per miſerationes tuas quid mihi es ? Dic aĩe mee ſalus tua ego ſum: noli abſcõdere a me faciẽ tuã ne moriar vt eã videã ſine me loqui apud miſericordiam tuã: me terram ⁊ cinerem ſine loqui apud miſericordiam tuam quoniam miſericordia tua magna eſt ſuper me: loquar. n. ad deum meũ cum ſim puluis ⁊ cinis. Dic mihi ſupplici tuo: dic miſericors miſero tuo. Dic per miſerationes tuas q̃ mihi es ⁊ ĩtonaſti deſuper voce grandi i interiorem aurem cordis mei et rupiſti ſurditatem meã et audiui vocẽ tuam: ⁊ illuminaſti cecitatẽ meã ⁊ vidi lucẽ tuã et cognoui qm̃ de⁹ me⁹ es tu propterea dixi q̃ cognoui te. Cognoui enĩ te quoniam deus meus es tu. Cognoui te ſolum verum deum et quem miſiſti ieſum chriſtum. Erat enim tempus quando non cognoſcebam te veh tempori illi quando non cognoſcebam te ve cecitati illi quando non videbant te veh ſurditati illi quando non audiebã te. Cecus et ſurdus per formoſa que feciſti deformis irruebam. Et mecum eras et tecum non eram et ea me tenebant longe a te que non eſſent niſi eſſent in te. Illuminaſti me lux mundi et vidi te et amaui te. Nemo quippe te amat niſi qui te videt et nemo te videt niſi qui te amat. Sero te amaui pulchritudo tã ãtiqua: ſero te amaui veh tẽpori illi qm̃

nō amauī te. Gratias tibi lux mea que illuminasti me ⁊ cognoui te. Qualiter cognoui te? cognoui te solū deū viuū ⁊ vex creatorē meū: cognoui te creatorē celi ⁊ tre visibiliū oiuz ⁊ inuisibiliū: deū verū oipotētē imortalē: ⁊ inuisibilem: incircunscriptibilē: interminabilē: eternum: incessabilem: icōprehēsibilē: iperscrutabilē: icōmutabilē: imensū: ifinitū principiū oiuz visibiliū ⁊ iuisibiliū creaturarū: p quē oia facta sūt: p quē cūcta subsistunt elementa. Cuius maiestas ficut principium nūq̄ habuit sic nec definet i eternū. Cognoui te vnū solū verū deū eternū deū patrē ⁊ filiū ⁊ spiritū sāctū: tres q̄dē psonas sed vnā essētiaz omnino simplicē: idiuisāq̄ naturam: ⁊ patrē a nullo: filiū a patre solo: ⁊ spiritū scūm pariter ab vtroq̄: absq̄ initio sp: ⁊ fine fine deū trinū: ⁊ vnū solū: ⁊ verū deū oipotētē vnū uniuersoz principiū creatorē oium visibiliū: ⁊ iuisibiliū spiritualiū: ⁊ tēporaliū q̄ tua oipotenti virtute simul ab initio temporis vtrāq̄ de nihilo cōdidisti creaturā spiritualē ⁊ corporalē angelicā uidelicet ac deinde humanaz q̄si cōmunē ex corpore: ⁊ spiritu cōstitutā. Cognoui te: ⁊ cōfiteor te deū patrē igenitū te filiū a patre genitū: te spm sāctū paraclitū neq̄ gēituz neq̄ igēitū sanctā ⁊ indiuiduā trinitatē i trib⁹ coeq̄lib⁹ psonis cōsubstātiali b⁹: ⁊ coeternis: trinitatē i vnitate: ⁊ vnitatē i trinitate: corde credēs ad iustuiā: ⁊ ore cōfitēs ad salutē. Cognoui te vex deū ⁊ oīm iesū christū filiū dei vnigenitum creatorē saluatorem ⁊ redēptorez meū: ⁊ tot⁹ humani generis quē cōfiteor ex patre genitū ante secula deuz de deo: lumē de lumine deū verū de deo vero: nō factū sed genitū cōsubstātialē ⁊ coeternū pri et spiritui scō: p quē oia facta sūt a principio firmiter credēs et veraciter confitens te deum vnigenitū iesum christum ppter salutem hoīum a tota trinitate cōmuniter incarnatum ex maria ppetua virgine: spūs sci cooperatione cōceptū: vex hominē factuz ex anima rationali ⁊ humana carne subsistentem. Qui cū sm diuinitatem vnigenit⁹ dei ipassibilis sis pariter ⁊ imortal' ppter nimiā dilectionē tuā qua dilexisti nos: idē ipse deifili⁹ secūdū humanitatē fact⁹ es passibilis ⁊ mortalis. Qui ppter salutē humani generis vnice filij dei in ligno crucis pati voluisti: passionem ⁊ mortē: vt nos a morte ppetua liberares: atq̄ ad inferos: vbi sedebant i tenebris patres nostri: auctor luminis descēdisti: ⁊ die tertia glorioſus victor ab iferis ad supos resurrexisti: resumēs sacrū corp⁹ q̄ peccatis nīs mortuuz iacuerat sepulchro: ⁊ viuificans secūdū scripturas die tertia: vt ipsū i pris dexteram collocares. Assūpta nāq̄ tecū ex iferis captiuitate quā captiuauerat antiqu⁹ humani generis mimic⁹: ver⁹ dei filius cū nre carnis substātia. Cum aīa ⁊ carne humana ex virgine glorioſa assūpta: sup oēs celos ascēdisti trāscēdens ordines angelor: vbi sedes ad dexteraz dei patris: vbi ē spūs vite ⁊ lumē iaccessibile: ⁊ pax dei q̄ exuperat oēm sēsum Ibi te deū vex ⁊ hoīem iesū xpm adoramus ⁊ credim⁹: cōfitētes te patrē hēre deū. Indeq̄ te vēturū iudicē i fine seculi expectam⁹: vt iudices viuos ⁊ mortuos: ⁊ reddas omnibus bonis ⁊ malis secundum opera sua: que operati sunt in hac vita: vel premium vel supplicium: prout vnusquisq̄ dignus fuerit requie vel erumna. Resurgent enim in illa die a voce virtut⁊ tue oēs hoīes: quotquot humanam animam acceperūt i carne

ſtia: quam hic habuerunt: vbi totus homo pro meritis vel gloriam ſuſcipiat vel gehennã. Tu es ipſe vita ⁊ reſurrectio noſtra quem ſaluatorẽ expectam⁹ dominũ ieſum chriſtũ: qui reformabit corpus humanitatis noſtre configurans tuz corpori claritatis ſue. Cognoui te deũ verũ ⁊ vnũ ſpiritũ ſcũ patris ⁊ filij ab vtroq; pariter procedentẽ: cõſubſtãtialez ⁊ coeternũ patri ⁊ filio: paraclitũ ⁊ aduocatũ noſtruz: qui ſuper eundez deũ ⁊ dñz noſtrũ ieſũ xp̃z ĩ colũbe ſpecie deſcẽdiſti: ⁊ iuꝑ apoſtolos in lignis igneis apparuiſti. Qui omnes ſanctos dei ⁊ electos dei a principio tue gratie munere docuiſti: ⁊ oza prophetaruz vt enarrarent mirabilia regni dei apperuiſti: qui ab omnibus ſanctis dei cũ patre ⁊ filio ſimul adoraris ⁊ glorificaris: inter quos ⁊ ego filius ancille tue toto corde meo glorifico nomen tuũ: quoniam illuminaſti me. Tu eniz es vera lux lumẽ veridicũ: ignis dei: ⁊ magiſter ſpirituũ: qui vnctiõe tua doces nos ⁊ omnem veritatẽ ſpiritus veritatis: ſine quo ĩpoſſibile eſt placere deo: quoniã tu ipe deus es ex deo: ⁊ lux de luce procedẽs a patre luminũ ineffabiliter: ⁊ a ſuo filio domino noſtro ieſu chriſto: quibus conſubſtantialis ⁊ coequalis ⁊ coeternus exiſtens in vnius trinitatis eſſentia ſupereſſentialiter ⁊ gloriaris ⁊ regnas. Cognoui te vnũ deũ viuũ ⁊ verũ patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũ ſanctũ trinuz quidẽ in perſonis ſed vnuz in eſſentia: quẽ confiteor: adoro ⁊ glorifico toto corde meo verum deũ ſolũ ſanctuz ĩmortalẽ inuiſibilem: incõmutabilẽ: inacceſſibilem: ĩperſcrutabilẽ: vnũ lumen: vnũ ſolem vnũ panẽ: vnã vitã: vnũ bonũ: vnũ pricipiũ: vnũ finẽ: vnũ creatorẽ celi ⁊ terre per quẽ omnia viuunt ꝓ quẽ oĩa ſubſtunt ꝓ quez oĩa gubernantur: regunt et viuificantur que in celis ſunt ⁊ que in terris: ⁊ que ſub terra: preter quem non eſt deus in celo ⁊ in terra. Sic cognoui te cognitor meus: ſic cognoui te cognoui te per fidez tuã quã inſpiraſti mihi lux mea lumen oculoruz meoruz domine deus meus ſpes omnium finium terre: gaudiuz letificans iuuentutez meam ⁊ bonum ſuſtentans ſenectutẽ meam. Tu te eniz domine iubilant omnia oſſa mea dicentia: domine quis ſimilis tibi in dijs? domine non quem fecit manus hominis: ſed qui feciſti manus hoiuz. Simulacra gentiũ argẽtũ ⁊ aurũ opera manuũ hominũ. Non fic operator dominuz omnes dij gentium demonia: dominus autẽ celos fecit: dominus ipſe ẽ deus. Dij qui non fecerũt celum ⁊ terrã pereãt de celo ⁊ de terra deus qui creauit celuz ⁊ terrã: celũ celi ⁊ terra benedicant eũ. Quis ſimilis tibi etiam in dijs dñe? quis ſimilis tibi ĩ magnificẽtijs? in ſanctitate terribilis atq; laudabilis ⁊ faciẽs mirabilia? Sero te cognoui lumen verũ: ſero te cognoui. Erat enĩ nubes magna ⁊ tenebroſa ante oculos vanitatis mee: ita vt videre nõ poſſem ſolẽ iuſticie ⁊ lumẽ veritatis. Inuoluebar in tenebris filius tenebrarũ: tenebras amabã quia lumen nõ cognoſcebã. Lec⁹ erã ⁊ cecitatẽ amabã ⁊ ad tenebras ꝓ tenebras ãbulabã: quis inde me eduxit vbi erã hõ cecus in tenebris ⁊ vmbra mortis? quis accepit manum meã vt inde educerer? quis ẽ ille illuminator meus? Nõ enĩ querebã eũ ⁊ ipe queſiuit me: non inuocabã eũ ⁊ ipſe vocauit me: quis ẽ ille. Tu es dñe de⁹ me⁹ miſericors ⁊ miſerator: pater miſericordiaruz ⁊ deus totius conſolationis: tu ſancte domine deus meus: quez confi

teor toto corde meo gratias agens no-
mini tuo. Non te querebaz tu me que
stuisti i non te inuocabax tu me vocasti.
Uocasti enī me nomine tuo: intonasti
desuper voce grandi in interiorē aures
cordis mei. Fiat lux ⁊ facta est lux: et
decessit nubes magna ⁊ liquefacta est
nubes tenebrosa: que opuerat oculos
meos: ⁊ vidi lucē tuā: ⁊ cognoui vocez
tuā ⁊ dixi. Uere dñe tu es deus me⁹ ⁊
eduxisti me ō tenebris ⁊ vmbra mortis
⁊ vocasti me ī admirabile lumen tuum
⁊ ecce video. Gratias tibi illuminator
meus: ⁊ conuersus sū ⁊ vidi tenebras ī
quibus fuerā: ⁊ abyssū tenebrosā ī qua
iacueram ⁊ contremui ⁊ expaui ⁊ dixi.
Ueh veh tenebris meis in quib⁹ iacui.
Ueh veh cecitati illi in qua videre non
poterā lumen celi. Ueh preterite igno-
rantie quando nō cognoscebā te dñe.
Gratias tibi illuminator ⁊ liberator
meus quoniā illuminasti me ⁊ cogno
ui te. Sero cognoui te veritas antiqua
sero te cognoui vitas eterna: ⁊ tu eras
in lumine: ⁊ ego ī tenebris ⁊ nō cogno
scebā te: qr illuminari ñ poterā sine te
⁊ ñē lux extra te. Scē scōr ōs iexti ma
bilis maiestatis ⁊ ōs deor ⁊ dñs dñor
mirabil' ienarrabil' iercogitabilis: quez
tremūt ī celo angelice potestates: quē
adorāt dominationes ⁊ throni: ⁊ oēs
virtutes patent a conspectu tuo cuius
potentie ⁊ sapiētie nō est numerus: qui
fūdasti mūdū super nibilu: ⁊ mare col
ligasti in aere quasi in vtre: omnipoten
tissime fortissime de⁹ spirituū vniuerse
carnis cui⁹ ɔspectu fugit celū ⁊ terrā:
si ad cui⁹ nutū oia se subijciunt clemē-
tia: te adorant ⁊ glorificant te omnes
creature tue. Et ego filius ancille tue p
idē tuā flect o cervicem cordis mei sub
pedibus maiestatis tue: gratias agens
quoniā dignat⁹ es p tuā misericordiaz
illuminare me. Lumē verum: lumē sā-
ctū: lumen delectabilem: lumen admi
rabile: lumen superlandabile: qui illu-
minas oculos angelor. Ecce video gra
tias ago. Ecce video lumen celi interlu
cet oculis mentis mee radius desuper
a facie luminis tui et letificat oia ossa
mea. O si perficerētur in me auge que-
so luminis aucror. Auge queso quod i-
terlucet in me. Dilatetur obsecro dila-
tetur ex te quid est hoc quod sentio?
quis ē ignis qui calefacit cor meū que
est lux que irradiat cor meū? O ignis q̄
semper ardes ⁊ nūq̄ extingueris: accē-
de me. O lux que sēper luces: ⁊ nō exti
gueris illumina me. O vtinā arderez ex
te. Ignis sancte q̄ dulciter ardes: q̄ se
crete luces: q̄ desideranter aduris: veh
his qui nō ardent ex te: veh illis qui
nō illuminantur ex te. O lumē veridi
cū illuminans omnē mundū: cui⁹ lux
īplet mūdū. Ueh cecis oculis qui te nō
vident sol illuminans celū ⁊ terram.
Ueh caligantibus ocu lis qui te videre
nō possunt: veh auertentibus oculos
vt non videant vanitatē. Nequeunt.n.
oculi assueti tenebris: summe veritatis
radios intueri: nec sciunt de lumine ali
quid extimare: quorum est in tenebris
habitatio. Tenebras vident: tenebras
diligunt: tenebras approbant: de tene-
bris euntes in tenebras: nesciūt vbi cor
ruant. Miseri nesciunt quid amittant
⁊ miseriores vtiq̄ qui sciunt quod amit
tunt: qui cadunt apertis oculis ⁊ descē
dunt in infernum viuentes. O lux bea
tissima que nō nisi a purgatissimis ocu
lis videri potes. Beati mundo corde
quoniam ipsi deum videbunt. Mun-
da me mundans virtus: munda ocu-
los meos: vt sanis oculis te cōtempler:
quem non nisi sani oculi intuentur.
Auser squamas caliginis ātique radio

tue illuminationis: splendor inaccessibilis: vt te videre valeam irreuerberatis obtutibus & in lumine tuo videam lumē. Gratias tibi lux mea. Ecce video Dilatetur obsecro visus meus domine ex te. Reuela oculos meos vt considerem mirabilia de lege tua qui es mirabilis in sanctis tuis: gratias tibi lumen meum. Ecce video: video sed per speculum in enigmate. Sed quādo facie ad faciem: quando veniet dies leticie & exultationis in qua ingrediar in locum tabernaculi admirabilis vsq; ad domum dei: vt videam videntē me facie ad faciē & satietur desiderium meū.

De desiderio & siti eius in eū.

Quēadmodū desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat aīa mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deū fontem viuū quādo veniā & apparebo ante faciem dei: O fons vite vena aquarū viuentiū: quando veniam ad aquas dulcedinis tue: ō terra deserta inuia & inaquosa vt videā veritatē tuā: & gloriā tuā & satiē ex aqs misericordie tue sitim meā: Sitio dñe fons vite satia me: sitio dñe sitio deum viuū. O quando veniā & apparebo domine ante faciē tuā: putasne videbo diem illā diē in quā iocunditatis & leticie diē quā fecit dominus vt exultemus & letemur in ea. O dies preclara nesciens vesperū: non habens occasum in qua audiaz vocem laudis: vocem exultationis & confessiōis: intra in gaudium domini tui: intra in gaudium sempiternū in domum domini dei tui: vbi sunt magna: & inscrutabilia: & mirabilia quorū non ē numer⁹. Intra ī gaudiū sine tristitia quod continet eternam letitiam vbi erit omne bonum: & non erit aliqd malum: vbi erit quicquid voles: vbi erit vita vitalis dulcis et amabilis: sēperq; memorabilis: vbi non erit hostis impugnās: nec vlla illecebra sz sūma & certa securitas: securā tranqllitas: trāqllitas & trāquilla iocūditas: iocunditas & iocunda felicitas: felicitas & felix ētnitas: ētnitas & eterna beatitudo: beatitudo & btā trinitas: trinitas & trinitatis vnitas: vnitas & vnitatis deitas: deitas & deitatis beata visio: que est gaudiū domini dei mei. O gaudiū super gaudiū: vincens oē gaudiū: extra qd non est gaudiū: quando intrabo in te vt videā deū meū qui habitat in te. Job & videbo visionē hanc grādē: quid ē quod me detinet. Deu me quia incolatus me⁹ prolongatus ē: heu me q̄diu dicetur mihi vbi ē deus tuus: q̄diu dicetur expecta expecta: & nūc q̄ ē expectatio mea: nōne dñs deus meus: Saluatorē expectamus dñz nr̄z ieſū xp̄m qui reformabit corpus humilitatis nostre. cōfigurātū corpori claritatis sue. Expectam⁹ dñz qñ reuertat a nuptijs vt iducat nos ad suas nuptias. Ueni dñe & nolitardare. Ueni dñe ieſu: veni visitare nos in pace: veni & educ vinctū hunc de carcere: letemur coram te corde pfecto. Ueni saluator noster: veni desideratus a cunctis gentib⁹: ostende faciē tuā & salui erim⁹ Ueni lux mea redēptor meus: educ de carcere aīaz meā ad cōfitēdum nomini sancto tuo: q̄diu miser iactabor in fluctibus mortalitatis mee: clamans ad te dñe & non exaudis: Audi clamantem de hoc mari magno & educ me ad portum felicitatis eterne. Felices qui de periculo maris huius educti ad te deum portum: tutissimū peruenire meruere. O vere felices qui de pelago ad littus de exilio ad patriam: de carcere ad palatium peruenerunt: optata iā felici io

cũditate adepti: iã quiete btĩ: q̃ ad bra
uiũ illud ꝑpetue glorie qđ hic ꝑ mltas
tribulatões quesierũt letant̃ ĩ ꝑpetuũ
O ve btĩ o terqꝫ quatꝫ btĩ: qui iã oĩuꝫ
maloꝝ exuti: securi iã de sua ĩmarcessi-
bili gloria: ad regnũ decoris peruenire
meruerũt O eternũ regnũ: regnũ oĩuꝫ
scl'oꝝ vbi lum̃ ĩdeficiẽs: ⁊ pax dei q̃ exu
perat oẽꝫ sensuꝫ. ĩ q̃ scõꝝ aĩe requiescũt
⁊ leticia sempit̃na sup capita ipsoꝝ gau
diũ ⁊ exultationẽ obtinebunt: ⁊ fugiet
dolor ⁊ gemit⁹. O q̃ꝫ gloriosũ ẽ regnuꝫ
ĩ quo tecũ dñe regnãt oẽs scĩ amicti lu
mine sicut vestim̃to hñtes ĩ capite suo
coronã de lapide precioso. O regnũ be
atitudinis eterne: vbi tu dñe spes scõrũ
⁊ diadema glorie: facie ad faciẽ videri
a scĩs letificãs eos vndiqꝫ in pace tua q̃
exupat oẽꝫ sensuꝫ. Ibi gaudiũ ĩfinitum
leticia sine tristicia sal⁹ sine dolore vita
sin̄ labor̃: lux sine tenebr̃: vita sine mor
te: oẽ bonũ sine oĩ malo: vbi iuuẽt⁹ nũ
quã senescit: vbi vita terminum nescit:
vbi decor nũquã pallescit: vbi amor nũ
quã tepescit: vbi sanitas nũquã marce-
scit: vbi gaudiũ nũquã đcrescit: vbi nul
lus dolor sentit̃: vbi gemit⁹ nũquã audi
tur: vbi triste nihil videt̃: vbi leticia sem
ꝑ hẽtur: vbi malũ nullũ timet̃: qm̃ ibi
summũ bonũ possidet̃: qđ ẽ videre sẽp
faciẽ dñi v̄tutũ. Felices igit̃ q̃ de nau-
fraga vita p̃nti ad tãta gaudia iã pueni
re meruerũt: ĩfelices heu nos ⁊ miseri q̃
ꝑ h⁹ mar̃ magni fluct⁹ ꝓcellosasqꝫ vo
ragines: nauẽ trahim⁹: ignorãtes an ad
portũ salutis puenire valeam⁹.. Infeli
ces ĩquã quoꝝ ẽ vita ĩ exilio: via ĩ picu
lo: finis ĩ dubio: nesciẽtes finẽ nostruꝫ
qꝛ oĩa ĩ futurũ reseruant̃ ĩcerta: adhuc
in pelagi fluctibus versamur suspirãtes
ad te portum maris.

De vita eterna. Capl'm.

O Patria nostra p̃ria secura a lõ
ge te videm⁹. Ab h̃ mari te sa-
lutam⁹ ab hac valle ad te sus-
piram⁹: ⁊ nitimur cũ lachrymis si q̃uo
ad te perueniam⁹. Spes humani gene
ris xp̃e đs de deo refugiũ nr̃m ⁊ virtus
cuius lumẽ a lõge int̃ caliginosas ne-
bulas sup maris ꝓcellas: q̃si stelle ma-
ris radius: oculos nr̃os irradiat vt diri
gamur ad portũ. Guberna nauẽ nr̃am
tua dextra: clauis crucis tue: ne perea-
m⁹ ĩ fluctibus ne nos demergat tempe
stas aque neqꝫ absobeat nos ꝓfunduꝫ
sꝫ v̄tute crucis tue trahe nos ad h̃ pela
go ad te solamẽ vnicũ nr̃m quẽ a lõge
q̃si stellã matutinã ⁊ solẽ iusticie vix la
chrymãtib⁹ oculis ĩ littore celestis pa-
trie nos expectantẽ videmus. En ad te
clamam⁹ redẽpti tui: sed ⁊ nunc exules
tui quos p̃cioso sanguine redemisti ex
audi nos de⁹ salutaris noster: spes om
niũ finiũ terre ⁊ in mari longe: ĩ mari
turbulẽto versamur tu ĩ littore stãs as
picis ꝑicula nostra saluos nos fac ꝓpt̃
nomẽ tuũ. Da nobis dñe int̃ syllã ⁊ ca
rybdin: ita tenere mediũ: vt vtroqꝫ pe-
riculo euitato: salua naue ⁊ mercib⁹ se
curi pueniam⁹ ad portũ. Item de
vita eterna. Capitulũ

Cum g̃ puenerim⁹ ad te sapien
tie fontẽ: ad te lumẽ indeficiẽs
ad lucẽ ĩextinguibilẽ: vt te nõ
iã ꝑ speculũ ĩ enigmate: sed facie ad fa-
ciẽ videam⁹. tũc satiabit̃ ĩ bonis deside
riũ nr̃m qꝛ nihil erit exterius qđ deside
ret̃ nisi tu dñe sũmuꝫ bonũ qui erit pre
miũ btõꝝ: ⁊ diadema decoris eoꝝ: ⁊ le-
ticia sempiterna sup capita eoꝝ pacifi-
cãs eos int⁹ ⁊ extra ĩ pace tua que exu-
perato oẽꝫ sensuꝫ. Ibi videbim⁹ amabi
mus ⁊ laudabim⁹. Uidebimus ĩ lumĩe
tuo lumẽ tuuꝫ: qm̃ apud te est fons vi-

te ⁊ in lumine tuo videbimus lumen. Quale aũt lumẽ? lumẽ ĩmensuꝫ lumen ĩcorporeũ incorruptibile icõprehensibile: lumẽ ĩdeficiẽs: lumẽ ĩextinguibile: lumẽ ĩaccessibile: lumẽ ĩcreatũ: lumẽ veridicũ: qõ illuĩat oculos angelorꝫ: quod letificat inuẽtutẽ sc̃oꝝ: qõ est lumẽ luminũ ⁊ fons vite: qõ es tu dñe de⁹ me⁹ Tu es ꝺppe lumẽ ĩ cui⁹ luĩe videbim⁹ lumẽ: te. ſ. in te: ĩ splẽdorẽ vult⁹ tui: qñ te videbim⁹ facie ad faciẽ. Quid ẽ videre facie ad faciẽ niſi qõ ait apl̃s: cognoscere ficut ⁊ cognit⁹ ſuꝫ: cognoſcere veritatẽ tuã ⁊ gloriã tuã: hoc ẽ cognoscere faciẽ tuã. Cognoſcere patris potentiã fili ſapiẽtiã ſpũs ſcĩ clementiaꝫ: ipſi⁹ ſume trinitatis vnã ⁊ ĩdiuiduaꝫ eſſentiaꝫ: videre enĩ faciẽ dei viui: hoc ẽ ſũmuꝫ bonũ gaudiũ angelorꝫ atqꝫ oĩuꝫ ſcõruꝫ p̃miuꝫ vite eterne gloria ſpũuꝫ leticia ſẽpiterna corona decoris: braniũ felicitatis requies opulẽta. Pulchritudo pacĩ intimũ ⁊ externũ gaudiũ paradiſus dei hieruſalem celeſtis: vita btã: plenitudo btitudinis: gaudiũ eternitatis: pax dei q̃ exuperat oẽꝫ ſenſuꝫ hec ẽ plena bẽtudo ⁊ tota glorificatio boĩs videre faciẽ dei ſui videre q̃ fecit celũ ⁊ terrã qui fecẽ euꝫ qui ſaluauit eũ ⁊ qui glorificauit eũ Videbit eũ cognoſcẽdo: amabit diligẽdo: laudabit poſſidẽdo. Jp̃e enĩ erit beatitas populi ſui populi ſcõrũ populi quẽ redemit. Jp̃e poſſeſſio felicitatis eorũ ipſe premiũ ⁊ merces expectationis Ero inq̃ merces tua magna nimis. magnũ eſt magna decẽt. Vere dñe magn⁹ es tu nimis ſup oẽs deos: ⁊ merces tua magna nimis. Neq; enĩ magn⁹ es tu et parua merces tua: ſed vt magnus es tu magna merces tua: qñ non aliud eſt tu ⁊ aliud merces tua. Sꝫ tu ipſe magnus nimis: tu ipſe merces magna nimis tu ipſe coronator es ⁊ corona: tu ipſe promiſſor es ⁊ promiſſio: tu remunerator ⁊ munus: tu premiator ⁊ premiũ felicitatis eterne. Tu ergo coronator es ⁊ corona deuſ meus et diadema ſpei q̃ ornata eſt gloria: lumẽ letificãs luce renouãs decor adornans: ſpes mea magna: deſideriuꝫ cordis ſcõrꝫ ⁊ deſideratus eorũ. Viſio ergo tua tota merces ẽ totũ premiũ et totũ gaudiũ quod exꝑctamus. Hec ẽ enĩ vita eterna. Hec eſt inq̃ ſapĩa tua. Hec ẽ vita eterna: vt cognoſcãt te ſolũ verũ deuꝫ ⁊ quẽ miſiſti ieſuꝫ xp̃m. Cũ igit̃ videbimus te ſolũ deuꝫ verũ: deũ viuꝫ oĩpotentẽ inuiſibilez incircũſcriptibilẽ icõprehenſibilẽ: ⁊ filiuꝫ tuuꝫ vnigenitũ: cõſubſtantialẽ et coeternũ tibi dñz ieſuꝫ xp̃z quẽ p ſalute noſtra miſiſti in mũduꝫ in virtute ſpũs ſancti trinũ in perſonis vnuꝫ in eſſentia deũ ſanctũ ſolũ extra quez non eſt de⁹: tũc habebim⁹ qõ querimuſ vitã eternaꝫ gloriã ſempiternã quaꝫ preparaſti diligentib⁹ te: quã abſcõdiſti timẽtibus te: quã daturus es querentib⁹ te querentibus faciez tuã ſemper. et tu deus me⁹ formator meus ex vtero matris mee: que me recõmendauit manui tue: non me permittaſ ãplius ex vno diſtrahi in multa: ſed collige me de exterioribus ad me: de me ad te: vt dicat tibi cẽp cor meuꝫ exquiſiuit te facies mea faciẽ tuã dñe requiraꝫ: faciẽ oñi virtutuꝫ in qua ſola conſiſtit tota gloria ſẽpiterna ſanctorũ. Quã quidez videre vita eterna eſt ⁊ gloria ſẽpiterna iuſtorũ Letetur ergo cor meuꝫ vt tẽeat nomen tuuꝫ letetur cor querentiuꝫ dñz. Sed multo magis cor inuenientiuꝫ. Si enĩ leticia eſt in querendo qualis erit etiaꝫ in inueniendo? Querã ergo ſẽper ardenter et indeſinenter faciem tuã. Si quomodo

tandem aperiatur mihi ostiuz ⁊ porta iustitie: vt intrē ī gaudiū domini mei hec porta domini: iusti ingredientur p eam.

Oratio ad sanctam trinitatem. Capitulū.xxxviij.

TRes coequales ⁊ coeterne persone: deus vnus ⁊ verus: pater ⁊ filius ⁊ spūs sanctus: qui solus habitas eternitatē ⁊ lucē inaccessibilez. Qui fundasti terram in potentia tua: ⁊ regis orbez prudentia tua. Sanctus sanctus sanct⁹ dñs deus sabaoth: terribilis ⁊ fortis: iustus ⁊ misericors: admirabilis laudabilis amabilis. Un⁹ deus tres psone: vna essentia potentia sapientia bonitas. Una ⁊ indiuisa trinitas. Aperi mihi clamanti portas iustitie ⁊ ingressus in eas confitebor domino. En ad ostiuz tuuz stz paterfamilias mēdicus pulso. Jube aperiri pulsanti: qui dixisti: pulsate ⁊ aperietur vobis. Pulsant enīz ad ostiuz tuuz pater misericordissime desideria rugientiū p̄cordioꝝ meorum: ⁊ clamores lachrymarum oculorum meorum. Ante te est omne desideriuz meū ⁊ gemitus meus a te non est absconditus. Et tu domine ne auertas faciē tuaz amplius a me: nec declines ī ira a seruo tuo. Pater misericordiarum audi eiulatum pupilli tui: ⁊ porrige manum tuam optimā adiutricem: vt retrahat me de profundis aquarum et de lacu miserie ⁊ de luto fecis: ne pereaz vidente misericordia oculorum tuorū aspiciente clementia viscerum tuorum sed euadaz ad te dūm deum meum: vt videaz diuitias regni tui et intuear faciez tuaz semper: ⁊ laudez dicaz nomini tuo domine qui facis mirabilia: qui cor meuz letum facis memoria tua. Qui illuminas iuuentutez meaz ne despicias senectutem meaz: sed iubilare facias ossa mea: ⁊ reuiuiscere facias vt aquile canos meos.

Finis Sol loquiorum Diui Augustini Episcopi Hipponensis.

Diui Augustini Episcopi Hippo nensis Manuale de verbo dei: quo spirita celestis desiderij memoria renouetur.

QUoniaz in medio laqueorum positi sūme facile a celesti desiderio frigescim⁹. Quapropter assiduo indigemus munimento vt erpergefacti ad deū nostrū verum ⁊ summuz bonuz cuz defluimus recurramus. Jccirco non p̄sumptionis temeritate sz magna dei mei dilectōne: huic opusculo ad laudez eius operam dedi vt ex elegantioribus dictis sanctorum patrū breue ⁊ manuale verbū de deo meo mecū semper haberez: ex cuius lectionis igne quotiens tepesco in ei⁹ accendar amorem. Nunc adesto mihi deus me⁹ quē quero quem diligo quem corde ⁊ ore: ⁊ qua valeo virtute laudo atq; adoro. Mēs mea deuota tibi tuo amore succensa: tibi suspirans tibi inhians: te solum videre desiderans: nihil habet dulce nisi de te loqui: de te audire: de te scribere: de te conferre tuam gloriam frequentez sub corde reuolue re: vt tua suauis memoria sit inter hos turbines aliqua repausatio mea. Te ergo inuoco desideratissime: ad te clamo clamore magno ī toto corde meo: et cum te inuoco: vtiq; in meipsum voco: vtiq; inuoco quoniam omnino nō esseꝝ nisi tu esses in me: ⁊ nisi ego essem

in te non esses in me. Jn me es quando in memoria mea manes: ex quo cognoui te: & in ea inuenio te cum reminiscor tui: & delector in te: et de te. ex quo omnia per quem omnia & in quo omnia.

De mirabili essentia dei.

O Tu domine celum & terraz implesomnia portans sine onere: omnia implens sine inclusione: semper agens semper quietus: colligens & non egens: querens cuz nihil desit tibi: amans nec estuans: zelas & securus es: penitet te & non doles: iraseeris et tranquillus es: opera mutas: sed non mutas consilium. Recipis quod inuenis et nunquam amisisti Numquam inops & gaudes lucris: nunquam auarus usuras exigis. Supererogas cui non debes: vel semper erogatur tibi vt debeas: & quis habet quic quam non tuuz? Reddis debita nulli debens: donas debita nihil perdes. Qui vbique es & vbiqz totus qui sentiri potes: videri non potes: qui nusquã dees: et tamen ab iniquorum cogitationibus longe es: qui nec ibi dees: vbi longe es: quia vbi non es per gratiaz ades per vindictam. Qui vbiqz es et vix inueniri potes. Quem stantem se quimur et apprehendere vix valemus. Qui tenes omnia: qui imples omnia: circumplecteris omnia: superexcedis omnia: sustines omnia: qui corda fidelium voces sine strepitu verborum: q̃ locis non distenderis nec temporibus variaris: nec habes accessus & recessus qui habitas lucem inaccessibilem quaz nullus hominum vidit nec videre potest. Jn te manens. Jn te quietus: vbi qz circuis totum: non enim scindi vel diuidi potes: quia vere vnus es: nec in partes efficeris: sed totus totum tenes: totum imples: totum illustras & possides.

De indicibili scientia dei.

Si totum mundum libri replean t: tua scientia inenarrabilis non potest enarrari: quoniam vere indicibilis es: nullo modo scribi poteris nec concludi. Tu es fons lucis diuine: & sol claritatis eterne. Magnus enim es sine quantitate: & ideo immensus: bonus sine qualitate: & ideo vere & summe bonus: et nemo bonus nisi tu solus: cuius voluntas opus est cuius velle posse est: qui omnia ex nihilo creasti: sola voluntate fecisti. Qui omnem creaturam tuam absqz indigẽtia aliqua possides & sine labore gubernas: & absqz tedio regis: & nihil ẽ quod conturbet vel perturbet ordinem tuuz vel in summis vel in imis qui in omnib⁹ locis sine loco baberis: & omnia cõtines sine habitu: et vbiqz presens es sine situ & motu: qui nec malifactor es: quod facere non potes: qui nihil non potes nec vnquam quicquam te fecisse penituit. Cuius bonitate facti sumus & iusticia penas luimus: et clementia liberamur. Cuius omnipotentia omnia gubernat: regit & implet q̃ creauit. Nec ideo te implere omnia dicimus vt te cõtineant: sed ipsa potius a te continentur: nec particulatiz imples omnia: nec vllatenus ita putanduz est: vt vnaque qz res pro magnitudine sue portionis capiat te ideest maxima maius: minima minus: duz sis potius ipse in omnibus et omnia in te. Cuius omnipotentia omnia concludit: nec euadendi potentiam tuam quis aditum inuenire poterit. Qui enim te non habet placatuz: nequaquam euadet iratum.

De desiderio anime sentientis deū.

Exigitur clementissime deus inuoco in animā meam quā preparas ad capiendū te ex desiderio qō inspiras ei. Intra rogo in eam et coapta eam tibi: vt possideas illaz quā fecisti et refecisti et vt habeā te velut signaculum super cor meum. Queso pissime inuocantem te nō deseras quia pauscz te vocarē me vocasti et quesisti: vt ego seruus tuus te quererem: querendo inuenirem: et inuentum amarem. Quesiui et inueni te domine: et amare desidero. Auge desiderium et da quod peto: quoniam si cuncta que fecisti mihi dederis: non sufficit seruo tuo nisi te ipz dederis. Da ergo te ipsum mihi deus: redde te mihi. En amo te: et si parum est amē validius. Tu ergo amore teneor: tuo ōsiderio flagro tua dulci memoria delector. Ecce dum tibi mens mea suspirat: et tuā ineffabilem pietatem meditatur ipsa carnis sarcina min9 grauat: cogitationū tumultus cessat. pōdus mortalitatis et miseriaz more solito non be betat: silent cuncta: tranquilla sūt oia. cor ardet: animas gaudet memoria viget: intellectus lucet: et totus spiritus ex desiderio visionis tue accensus iuisibiliz amore rapi se videt. Assūmat spiritus meus pēnas vt aquile volet et nō deficiat: volet vt pueniat vsqz ad decorem dom9 tue: et thronum glorie tue: vt ibi super mensam refectionis ciuium supernorum pascatur de occultis tuis: in loco pascue iuxta fluēta plenissima. Tu esto exultatio nostra q̄ es spes nostra: salus atqz redemptio. Tu esto nostrum gaudium qui es futurus premiū te semper querit anima mea: et tu presta vt querendo non deficiat.

De miseria anime que dominum nostrum iesum christum non amat nec querit.

Heu misere anime que christum nō querit nec amat: arida manet et misera. Perdit quod vivit qui deum non diligit. Qui curat viuere nisi propter te domine: nihil est et pro nihilo est. Qui tibi viuere recusat mortuus est. Qui tibi non sapit desipit. Misericordissime tibi me comēdo: reddo et concedo per quem sum viuo et sapio. In te confido spero et totam spem meam pono per quem resurgam viuaz et requiescam. Te cupio diligo et adoro cum quo manebo regnabo et beatus ero. Anima que te non querit nec diligit mundum diligit et peccatis seruit: et vitijs subiecta est: nūcz quieta: nūcz secura est. Famuletur tibi semper mens mea pissime suspiret tibi semper peregrinatio mea ardeat in amore tuo cor meum: requiescat in te deus meus anima mea: contempletur te in mentis excessu: cantet laudes tuas in iubilatione et hec sit in hoc exilio meo consolatio mea. Confugiat mens mea sub vmbra allarum tuarum ab estibus cogitationum seculi huius. Repauset in te cor meum cor mare magnum tumens fluctibus. O diues omnium bonarum da pum superne satietatis opulentissime largitor deus: da lasso cibum: collige dispersum libera captiuū: et reditegra scissum. En stat ad ostium et pulsat. Obsecro mi per viscera misericordie tue quibus visitasti nos oriens ex alto: iube pulsanti misero aperiri: vt liberis gressibus ingrediatur ad te: et requiescat in te: et reficiatur de te pane celesti. Tu enim es panis et fons vite: tu lumen claritatis eterne: tu omnia ex quibus viuunt recti qui diligunt te.

De desiderio anime.

O Deus lumen cordiū te videntiū ⁊ vita aīarū te amantiū: ⁊ virtus cogitationum te querētiū: da vt sc̄o tuo amori inhereā. Veni ergo in cor meū ⁊ ab vbertate voluptatis tue ebria illud vt obliuiscar ista tēporalia Pudet ac piget me talia pati q̄lia mū dus iste agit. Triste ē mihi quod video graue ē oē q̄ de trāsitoriis audio ad/ inua me dñe deus me⁹: da letitiā i cor de meo: veni ad me vt videaz te. Sz an gustē est mihi domus aīe mee: quous/ q̄s venias ad eā ⁊ dilatet a te. Ruinosa ē refice eā: bz q̄ offēdant oculos tuos: fa teor ⁊ scio: sed q̄s mūdabit eā: Aut cui alteri p̄eter te clamabo: Ab occultis meis mūda me dñe: ⁊ ab alienis parce seruo tuo. Fac me dulcis x̄pe bone ie/ su fac me rogo: amore ⁊ desiderio tuo deponere onus carnaliū desideriorū ⁊ terrenaꝝ ocupiscentiaꝝ. D̄netur car/ ni aīa: aīe ratio: ratōi gratia tua: ⁊ tue me interius ⁊ exterius subde volūtati. Tribue mihi vt laudet te cor meū: ⁊ lin gua mea ⁊ oia ossa mea. Dilata mentē meā ⁊ attolle ituitū cordis mei⁹ vt vel rapida cogitatōe spūs meus attingat te eternā sapiaz sup oia manentē. Dissol/ ue me ozo a vinculis quibus ostrict⁹ te neo: vt reliquēs oia ista tibi festinez: ti bi soli ihereā: tibi soli intēdā.

De felicitate aīe a terreno carcere reuolute.

FElix aīa que terreno resoluta carcere libera celum petit: q̄ t e dulcissimū dñm facie ad faciē cernit: q̄ mālo metu mortis afficit: sed de īcorruptione perpetue glorie letat. Trāquilla est ⁊ secura: nō timet hostez nō mortē, Habet iā te pīū dñm quem diu q̄siuit: sempq̄ amauit hymnidicis sociata choris: melliflua ꝑpetue festiui tatis carmina ad laudē glorie tue: rex x̄pe bone iesu in eternū cōcinit. Inebri atur enī ab vbertate domus tue: ⁊ tor/ rente voluptatis tue potas eum. Felix societas supnoꝝ ciuiū: ⁊ gloriosa iolē/ nitas oīum ad te redeūtiuz: ab hui⁹ nr̄e pegrinatōis tristi labore ad amenitatē pulchritudinis: ad formositatez totius splēdoris: atq̄ dignitatē totius elegan tie: vbi te iugiter dñe tui ciues cernunt. Nihil oīno q̄ turbet mentē ibi auri/ bus audire dat. Que cātica: q̄ organa q̄ cātilene: q̄ melodie ibi sine fine decā tant: Sonāt sp melliflua hymnorum organa suauissima āgeloꝝ melodia cā tica cāticoꝝ mira q̄ ad laudē ⁊ gloriaz tuā a supnis ciuib⁹ decātant. Amaritu do ⁊ oīs fellis asperitas in regione tua locū nō hīt. Nō enī ē ibi malignus ne q̄s malicia nō ē aduersarius ⁊ īpugnās nec vlla peccati illecebra: nulla ē ibi in digētia: dedecus nullū: nulla dubietas nulla violētia: nulla discordia: sed ē ibi pax sūma: charitas plena: iubilatio et laus dei eterna: sine fine secura reqes: ⁊ gaudiū semp̄ i spiritu sc̄o. O q̄s fortu natus ero si audiuero iocūdissimas ciui um tuoꝝ cātilenas: carmina melliflua laudes sūme trinitatis ōbito bonore p mētia: sed nimiū felix si ego ipse merue ro cātare cāticū dño iesu x̄po de dulci bus canticis syon.

De gaudio paradisi.

VIta vitalis: vita sempiterna: ⁊ sempiterne btā: vbi gaudiuz sine meroze: reqes sine labor: digni tas sine tremoze: opes sine amissiōe: sa/ nitas sine lāguoze: abūdantia sine defe ctōe: vita sine morte: ꝑpetuitas sine cor ruptione: btitudo sine calamitate: vbi oīa bona i charitate pfecta: vbi spes et visio facie ad faciē: vbi plena scia i oīb⁹

ꝛ ꝑ oīa: vbi sūma dei deitas cernit̄: ꝛ lu
mē illuminās a scīs glorificat̄: vbi pre
sens maiestas dei conspicit̄: ꝛ h̄ vite ci
bo sine defectu mens ītuentiū satiatur
Uidēt semꝑ ꝛ videre desiderāt: sinc an
xietate desiderāt ꝛ sine fastidio satiant̄
vbi ver⁹ sol iusticie: mira sue pulchritu
dinis visione oēs reficit: ꝛ ita vniuersos
celestis patrie ciues illuminat: vt luceat
ibi lumē videlꝫ illuīatū ꝑ diuinū lumē
illuīans vltra oēꝫ solis nr̄i splēdorē: at
qꝫ cūctaꝝ stellaꝝ claritatē: īmortali ad
herētes deitati ac ꝑ hoc īmortales ꝛ in
corruptibiles facti iuxta ꝓmissionē dn̄i
saluatoris. Pat̄ quos dedisti mihi vo
lo ꝛ vbi ego sum ꝛ illi sint mecū: vt vi
deant claritatē meā: ꝛ oēs vnuꝫ sint sic̄
tu pater ī me ꝛ ego ī te: ꝛ ipsi in nobis
vnū sint. ¶ De regno celoꝝ.

Regnū celoꝝ: regnuꝫ felicissimū
regnū carēs morte ꝛ vacans fi
ne: cui nulla tpa succedūt per
euū: vbi ꝯtinuus sine nocte dies nescit
hēre tp̄s: vbi victor miles donis īeffabi
lib⁹ cumulat̄: nobile ꝑpetua caput am
plectēte corona. Utinā repromissa pec
catoꝝ mole me vltimū seruoꝝ xp̄i iube
ret diuina pietas hāc carnis sarcinā de
ponere: vt ī tue ciuitatis gaudia eterna
repausandū seu rep̄sentandū trāsirē: sā
ctissimis supernoꝝ choris īterressez: cū
btissimis spiritibus gl̄ie ꝯditoris assiste
rē presētē dei vultū cernerē: nullo mor
tis metu tāgerer:: de ꝑpetue īmortali
tatis ī corruptione securus gauderem:
ꝛ sciēti oīa ꝯiunctus: oēm ignorātie ce
citatē amitterez: terrena cūcta paruipē
derē: cōuallē lachrymarū istarū ītueri
vel reminisci vlterius nō dignarer: vbi
vita laboriosa: vita corruptibilis: vita oī
amaritudine: plena vita dn̄a maloruꝫ:
ancilla īfernoꝝ: quā humores tumidāt
dolores extenuāt: ardores exiccāt: ꝛ ae
ra morbidāt: esce īflāt: ieiunia macerāt
ioci soluunt: tristicie cōsumūt: sollicitu
do coartat: securitas hebetat: diuitie ia
ctāt: pauꝑtas deijcit: iuuētus extollit: se
nectus īcuruat: īfirmitas frāgit: meror
deprimit: diabolus īsidiat̄: mūdus adu
lat̄: caro delectat̄: aīa excecatur: totus
hō cōturbat̄: ꝛ in his tātis malis mors
furibunda succedit: vanisqꝫ gaudijs ita
finē īponit: vt cū esse desierīt nec fuisse
putētur. ¶ Post nimios ploratus
mestā aīam ꝯsolat̄ deus.

Sed quas laudes quasue gr̄arū
actiones tibi referre valeamus
deus noster: q̄ nos etiā int̄ has
tātas mortalitatis nr̄e erūnas nō desi
nis ꝯsolari mira visitatione gratie tue?
Ecce me miserū multis meroribꝰ plenū
dū vite mee timeo: dū pctā mea cōside
ro: dū iudiciū formidor: dū mortis ho
rā cogito: dū supplicia tartari horreo:
dū opera mea q̄ discretōe ꝛ discussione
a te pēsent̄ ignoro: dū quo fine illa cla
usurus sim penitus nescio: dūqꝫ hec et
alia multa mecū sub corde retracto: cō
solaturus adeo solita pietate dn̄e deus
ꝛ īter has q̄relas nimiosqꝫ ploratus ac
ꝓfunda cordis suspiria: assumis mestā
ꝛ anxiā mentē super alta iuga mōtium
ad areolas vsqꝫ aromatuꝫ: ꝛ collocas
me in loco pascue secus riuulos dulci
um aquarū: vbi p̄paras ī cōspectu tuo
mensaꝫ multiplicis apparat⁹: que fati
gatum spūm repauset: ꝛ cor triste letifi
cet q̄b⁹ tādē refocilatus delitijs multa
rū miseriaꝝ meaꝝ: oblit⁹ ꝛ leuat⁹ super
altitudinē terre ī te v̄a pace q̄esco.

¶ De dulcedīe diuini amoris. Ca. iiij

Amo te de⁹ me⁹ amo te: ꝛ ma
gis atqꝫ magis amare volo da
mihi dn̄e de⁹ me⁹ speciose p̄fi

lijs boiuz vt desiderē te: vt amē te: quā tū volo z quantū debeo. Immēsus es z sine mēsura debes amari: pseruz a nobis quos sic amasti: sic saluasti p quib⁹ talia z tanta fecisti. O amor q semp ardes z nunq̄ extingueris: dulcis xpe et bone iesu: charitas deus me⁹: accende me totum igne tuo: amore tuo dulcedine tua: dilectōne tua: desiderio tuo: tua charitate iocūditate z exultatōe tua: pietate z suauitate tua: voluptate z occupiscētia tua q̄ scā est z bona: q̄ casta ē z mūda: vt totus dulcedie amoris tui plenus: tot⁹ flāma tue charitatis vaporatus diligā te diz meū dulcissimū z pulcherrimum ex toto corde meo: ex tota aīa mea: ex totis viscerib⁹ meis: z ex oī tētiōe mea: cū multa cordis cōtritione z lachrymaz fonte: cū multa reuerētia z tremore: bñs te in ore z ī corde: z pre oculis meis semp z vbiq̄: ita vt nullus i me adulterinis amorib⁹ pateat locus

De ꝓpatiōe nre redemptionis.

Ulcherrime iesu xpe p illā sanctissimā effusionē pciosi sāguinis tui quo redēpti sumus: da mihi cordis contritionē z lachrymarū fontē: pcipue duz preces z orōnes tibi offero: oū tue laudis tibi psalmodiam decāto: oū mysteriū nre redēptōis manifestū misericordie tue indiciū recolo vel pfero: oū sacris altarib⁹ licz idign⁹ assisto: cupiēs illud offerre mirabile z celeste sacrificiū: oī reuerētia z deuotōe dignū: qō tu one de⁹ me⁹ sacerdos immaculate īstituisti z offerre precipisti: i cōmemoratione tue charitatis: mortis s. z passiōis: p salute nra: p quotidiana nre fragilitatis repatōe. Cōfirmet mēs mea iter tāta mysteria dulcedine pītie tue sentiat te sibi adesse: z leret cor az te ignis q̄ sp luces: amor q̄ sp ardes: oīcis xpe bone iesu: lumē eternū z idefficiens panis vite q̄ nos reficis: z ī te nō ōficis quotidie cōeder⁹ z sp iteger manes: respl̄de mihi: accēde me: illuīa z scifica vas tuū: de malicia euacua: iple de gratia: z plenū oserua: vt ad salutē aīe mee māducē cibū carnis tue: q̄ten⁹ māducādo te: viuā de te: viuaz p te: puenīā ad te z repausez ī te.

De gaudio.

O Dulcedo amoris z amor dulcedinis: comedat te vent⁹ meus z nectare tui amoris repleant viscera mea: z eructet mēs mea vbū bonū: charitas de⁹ me⁹ mel olce: lac nutrieū cib⁹ es grādium: fac me crescere in te: vt sano palato possis māducari a me. Tu es vita mea q̄ viuo: spes cui ibereo: gloria quā adipisci desidero: tu mihi cor te ne. Itellectū dirige: amorē erige: animū suspende: z supna fluēta os fluentis te spūs trabe. Taceat q̄so tumult⁹ carnis oticescāt phātasie trax z aq̄x aer⁹ z poli. Taceāt sōnia z imaginarie reuelationes ois lingua oē signū z q̄cq̄d trāseunte fit. Sileat sibi z ipa aīa z transeat se nō cogitādo se: sz te de⁹ me⁹ qui tu es rerum tota spes z fiducia mea. Est. n. ī te deo meo z dño iesu xpo dulcissimo et benignissimo atq̄ clemētissimo vnius cuiusq̄ nr̄m z portio z sanguis z caro Ubi q̄ portio mea regnat z regre me credo vbi sāguis me⁹ dñat z dñari me ofido vbi caro mea glificat glioriz me eē cogisco q̄nis pctō: siz de hac tñ cōtione gre nō diffido z si pcta mea ꝓhibēt substātia mea recrit si delicta propria me excludunt nature communio non repellit Uerbum incarnatū est cā spei nostre.

Non eiz tā inimicus ē dñs vt nō diligat carnē suā membra sua z viscera sua. Desperare vtiq̄

potuissem ꝓpter nimia peccata mea et vitia ⁊ culpas ⁊ infinitas negligentias meas q̄ egi: ⁊ quotidie indesinent̄ ago corde ore ⁊ ope: ⁊ oībus modis quibus humana fragilitas peccare pōt: nisi verbū tuū de⁹ caro fieret ⁊ habitaret in nobis: sed desp̄are iā nō audeo qm̄ subditus ille tibi vsq̄ ad mortē: mortē autē crucis tulit chirographū peccatoꝝ nostroꝝ ⁊ affigēs illud cruci peccatū crucifixit ⁊ mortē. In ipso aūt securius respiro qui sedet ad dexterā tuam: ⁊ iterpellat ꝓ nobis in ipso cōfisus ad te ꝑuenire desidero: ī quo iā resurrexim⁹ iam ī celū ꝯscendimus ⁊ in celestibus ꝯsidemus. Tibi laus: tibi gloria; tibi honor: tibi gratiaꝝ actio.

Quanto maior ē de deo meditatio tāto dulcior.

Piissime dñe q̄ sic nos amasti ⁊ saluasti: sic iustificasti: sic sublimasti piissime dñe q̄ dulcis ē memoria tua: q̄to magis ī te meditor tāto es mihi dulcior ⁊ amabilior. Iccirco delectant me valde bona tua puro mētis intuitu: ⁊ dulcissimo pij amoris affectu ī loco pegrinatōnis mee iuxta modulū meū: interī q̄diu his fragilib⁹ subsisto mēbris: mirā tuā dilectionem ⁊ pulchritudinē īdesinenter cupio desiderare ⁊ ꝯsiderare. Tue eniz charitatis vel dilectiōis iaculo vulnerat⁹ suz: tuo vehemēt̄ desiderio flagro: ad te ꝑueire cupio: te vider̄ d̄sidero. Iccirco sup̄ custodiā meā stabo ⁊ vigilātib⁹ ocul̄: psallā spū: psallā ⁊ mente: ⁊ totis virib⁹ meis: te factorē: te reformatorē meum collaudabo: polū penetrabo mente: ⁊ desiderio tecū ero: vt ī presenti quidē miseria solo corpore tenear: tecū aūt cogitatione ⁊ auiditate: atq̄ oī desiderio sim semp̄: quatenus ibi sit cor meuz: vbi tu es thesaurus desiderabilis ⁊ īcōparabilis multūq̄ amabilis. Sz ecce de⁹ me⁹ piissime ac misericordissime duz tue īmense bonitatis ⁊ pietatis gloriam ꝯsiderare volo: cor meū nō sufficit: excedit enī oēm sensuz humane mēt] tuū dec⁹ tua pulchritudo: tua virtus: tua gloria tua magnificentia: tua maiestas ⁊ tua charitas: sicut īestimabil̄ ē tue gl̄ie splēdor: ita īeffabilis ē eterne charitatis benignitas: qua illos quos de nihilo creasti adoptas ī filios ⁊ tibi ꝯiungis.

Desiderāde sunt ꝓ xp̄o tribulationes in hac vita.

Anima mea si quotidie opoeteret nos tormenta ꝑferre: si ipsā gehēnam lōgo tp̄e tolerare vt xp̄m ī gl̄ia sua videre possem⁹: ⁊ sanct] ei⁹ sociari: nōne dignū essz pati q̄cquid triste est: vt tāti boni tāteq̄ gl̄ie participes hēremur? Insidient̄ g̊ demōes: parēt suas tēptationes frāgāt corp⁹ ieiūia p̄māt carnē vestimēta: labores grauēt vigilie exiccēt clamet ī me iste. īquietet me ille vel ille: frig⁹ īcuruet: ꝯscia murmuret: calor vrat: caput doleat: pectus ardeat: īfletur stomach⁹: pallescat vultus: īfirmet̄ totū corpus: deficiat in dolore vita mea: ⁊ anni mei ī gemitib⁹: ingrediat̄ putredo in ossib⁹ meis ⁊ subter me scateat vt req̄escam in die tribulatōis ⁊ ascēdā ad ppl̄m accictū nostrū. Que enī erit iustoꝝ gloria? quā grādis scōꝝ letici a? cū vnaqueq̄ facies fulgebit sicut sol: cū ordinibus distīctis populū suū dñs ī regno patris sui ceperit recēsere: ⁊ meritis atq̄ opibus singulorū ꝓmissa p̄mia restituet: ꝓ terrenis celestia: ꝓ tp̄alibus sempiterna: ꝓ modicis magna. Reuera cumulus felicitatis erit cū dñs adducet scōs suos ī visione paterne gl̄ie: ⁊ faciet ī celestib⁹ cōside-

re vt si vetus oia in omnibus.

¶ Quō regnum celorū possit acquiri.

Felix iocunditas ⁊ iocunda felicitas sanctos videre ⁊ cū scīs eē ⁊ eē scūm deū videre ⁊ deuz habere in eternum ⁊ vltra. Hoc sedula mēte cogitemus: hoc toto desiderio desideremus: vt ad eos cito pueníre valeamus. Si queras quō istud pōt fieri: vel quib⁹ meritis quibusq; auxilijs. Audi res ista posita ē in potestate facientis: qñ regnū celoz viz patiē. Regnū celorū homo aliud nō querit p̄ciū nisi te i p̄ tantū enī valet quātū es: te da: ⁊ habebis illud. Quid turbaris de precio: xp̄s semetipsuz tradidit vt acquireret te regnū deo patri ita tu temetipsum da: vt sis regnū ei⁹ ac nō regnet pctm̄ i tuo mortali corpore: sz spūs in acq̄sitionem vite.

¶ Quid sit ⁊ qd b̄eat paradisus.

Anima mea reuertamur ad ciuitatē celestem i qua scripti sumus ⁊ ciues decreti. Sicut enī ciues scōz ⁊ domestici dei: ⁊ sicut heredes dei ⁊ coheredes xp̄i cōsideremus i clitā nostre vrbis felicitatē inq̄tū cōsiderare possibile ē. Dicam⁹ ergo cū propheta. O q̄ gloriosa dicta sūt de te ciuitas dei sicut letātiū oium habitatio est in te. Fundaris enī exultatiōe vniuerse terre: nō ē i te senectus: nec senectutis miseria: nō ē i te mancus: nec claudus: neq; gibbosus neq; deformis dum oēs occurrūt i virū perfectū: i mensura etatis plenitudinis christi. Quid hac vita beatius. Ubi nō ē pauptatis metus: nō egritudinis ibecillitas: ibi nemo ledit: nemo irascitur nemo inuidet cupiditas: nulla exardescit: nullū cibi desiderium: nulla bonoris ⁊ potestatis pulsat ābitio: nullus ibi diaboli metus: insidie demones nulle terroz gehēne p̄cul moz neq; corporis neq; anime: sed immortalitatis munere iocunda vita nulla erūt tunc mala nusq; discordia: sed cuncta consona: cūcta cōueniētia qz oium sanctoz vna erit cōcordia: pax cūcta ⁊ letitia cōtinet tranquilla sūt oia ⁊ quieta iugis splēdor: nō vt ē ille q̄ nūc ē sol: sz tāto clarior: q̄to felicior: qz ciuitas illa vt legit nō egebit sole neq; luna: sz dns omipotens illuminabit eā: ⁊ lucerna ei⁹ erit agnus. Ubi sci fulgebunt vt stelle i perpetuas eternitates: ⁊ sicut splendor firmamēti q̄ erudiūt multos. Quapro pter nox ibi nulla: nulle tenebre: cōcursus nubiū nullus: nec frigoris ardoris ue asperitas vlla: sed talis erit rerū tēperies quā nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec i cor hois ascēdit: nisi illoz qui ea pfrui digni iueniunt: quoz nomina scripta sūt i libro vite. Uex super hec oia ē cōsociari choris āgeloz ⁊ archangelorū atq; oium celestiū virtutū intueri patriarchas ⁊ prophetas: videre apostolos atq; oēs scōs: videre etiaz parētes nr̄os. Glorioſa sūt hec: sed multo glorioſius ē p̄sētē deū vultū cernere i circūscriptū lumē videre: superexcellens gloria erit cū deū videbimus i seipso videbim⁹ ⁊ habebim⁹ i nobis quē cernere finis non erit. ¶ Non valet homo deo vicem reddere nisi per amorem.

Anima insignis: dei imagine illustris: similitudinem hñs in se ex deo quo aio versabit semp ant stare cū eo aut redire si mota cū suis affectib⁹ imo defectib⁹ fuerit: Et nō solū hēt vñ respirare q̄at i spe venie ⁊ misericordie: sz ēt vt audeat aspirare ad nuptias: vbi erit cū deo inire fedus societatis atq; cuz rege angeloz ducere suaue iugū amoris. Hec oia facit amor si aia exhibeat se simile deo p̄ volūtatē cui si

milis est per naturam diligens sicut di
lecta est. Solus. n. ē amor ex oībus aīe
motib⁹: sēsib⁹ atq; affectibus ī quo p̄
ter creaturā ⁊ si non ex equo respōdet
auctori: vel de filī vita repēdere. Amor
vbi īuenit cecos oēs ī se traducit ⁊ ca
ptiuat affect⁹. Amor ꝑ se sufficit: per se
placet ⁊ ꝓpter se. Ipse meritū. ipse pre
miū: ipe causa: ipe fruct⁹: ipe vsus. Per
amorē enim cōiungit deo. Amor facit
vnū spm̄ ꝺ duob⁹. Amor facit idē velle
⁊ idē nolle. Amor facit prius mores cō
ponere: postmodū oīa que adsūt: tāq̄
nō adsint considerare. tertio vero loco
mūda cordis acie supna ⁊ īterna cōspi
cere. Per amorē p̄mū ī seculo bona ge
runt honesta postmodū: īhonesta secu
li despiciunt: ad extremū etiam dei inti
ma conspiciuntur. ¶ Quid in nobis
deus requirat sibi simile.

Deus pater ē charitas: de⁹ filius
charitas ē: spirit⁹ scūs amor pa
tris ⁊ filij ē: hec charitas ⁊ hec
charitas aliquid simile q̄rit ī nobis scili
cet charitatem qua veluti quadā affini
tate cōsāguinitatis ei sociemur ⁊ cōiū
gamur. Amor dignitatis reuerētiam ne
scit: sed q̄ amat per semetip̄m fiducialit̄
accedit: ⁊ nihil timēs nihil hesitās ꝑdit
qd̄ viuit q̄ nō diligit q̄ aūt diligit ocu
los suos sp̄ hz ad deū quē diligit: quem
desiderat: ī quo meditat ⁊ īpinguatur.
Iste talis sic deuot⁹ ita cātat: ita legit: ⁊
ī oīb⁹ opib⁹ suis sic ē ꝓuidus ⁊ circum
spectus quasi de⁹ adsit presens añ ocu
los eius: sicut reuera adest. Ita orat q̄si
sit assūptus ⁊ presētat⁹ añ faciē maiesta
tis ī excelso throno: vbi milia miliū mi
nistrāt ei: ⁊ decies cētena milia assistūt
ei. Animam quā visitat amor experge
facit dormiētē: mouet ⁊ mollit eam et
vulnerat cor ei⁹: tenebrosa illuminat:
clausa reserat: frigida inflāmat: mētem
asperā ⁊ irascibilē ⁊ īpatiētē mitigat: vi
tia fugat: carnales affect⁹ cōprimit: mo
res emēdat: reformat ⁊ īnouat spm̄ lu
brice etatis: mot⁹ actusq; leues coercet
Hec oīa facit amor cū presens ē: cū vo
abscesserit ita īcipit aīa iacere lāguida
ac si cacabo buliēti subtraxeris ignem.

¶ De cōfidentia anime amātis deum.

Magna res ē amor: quo aīa ꝑ se
metip̄am fiducialit̄ accedit ad
deū deo cōstāter īheret: deū fa
miliarit̄ ꝑcūtat: ꝯsultatq; de oī re. Aīa
q̄ amat deū nil aliꝺ pōt cogitare nil lo
qui: cetera cōtēnit: oīa fastidit. Quicq̄d
meditat q̄cq̄d loquit̄: amorē sapit: amo
rē redolet ita amor dei eā sibi vēdica
uit. Qui vult hr̄e notitiā dei amet. Fru
stra accedit ad legendū: ad meditādū:
ad p̄dicādū: ⁊ ad orādū qui non amat.
Amor dei amorē aīe perit: ⁊ eā ītēdere
sibi facit. Amat ꝺs vt amet: cū amat nil
aliud vult q̄ amari: sciens amore eē be
atos qui se amauerīt. Aīa amās eūctis
suis renūciat affectib⁹: ⁊ tota sibi incū
bit amori: vt possit respōdere amori in
redimēdo amore. Et cum se totā effude
rit ī amorē: q̄tū ē ad illud fōtis ꝑenne
ꝓfluuium nō pari vbertate currunt ⁊
amās aīa ⁊ deus creator ⁊ creatura: tñ
si ex toto se diligit: mihi deest vbi totuz
ē: nō timet aīa q̄ amat: pauet q̄ nō amat.
Aīa amās fert̄ votis: trahit̄ desiderijs:
dissimulat merita maiestati oc'los clau
dit: aperit volūtati: ponēs se ī salutari:
⁊ fiducialit̄ agēs ī eo. Amore aīa sece
dit ⁊ excedit a corporeis sensib⁹ vt sese
nō sentiat q̄ deum sentit. Hoc fit cum
mēs īeffabili dei illecta dulcedine: quo
dāmodo sese sibi furat̄: īmo rapit̄ atq;
elabit̄: a sapiētia vt deo fruat̄ ad iocū
ditatē. Nihil tā iocūdū nisi eēt tā modi

eum. Amor dat familiaritatē dei: familiaritas ausū: ausus gustū: gust⁹ famē. Alia quā tāgit amor dei nihil aliud pōt cogitare nil desiderare: sed frequenter suspirat dicēs: sicut ceru⁹ desiderat ad fontes aquax ita desiderat aia mea ad te deus meus.

¶ Quid fecit deus propter hominem.

Deus amore venit ad hoīes: venit ī hoīes: fact⁹ ē hō. Amore ōs inuisibilis seruis suis fact⁹ ē similis. Amore vulnerat⁹ ē ꝓpter dei icta nostra: tuta ⁊ firma requies ē infirmis ⁊ peccatorib⁹ ī vulneribus saluatoris. Securus illic habito: patent mihi viscera per vulnera: dcōd ex me mihi deest vsurpo mihi ex visceribus oīm mei: qm̄ misericordia affluūt: nec desūt fomina ꝑ q̄ affluant. Per fomamina corporis patent mihi archana cordis p magnum pietatis sacramentum patēt mihi viscera misericordie dei nostri ī quibus visitauit nos oriens ex alto. Vulnera iesu christi plena sūt misericordia: plena pietate: plena dulcedine ⁊ charitate Foderūt man⁹ eius ⁊ pedes ei⁹: ⁊ lat⁹ lancea pforauerūt: per has rimas licet mihi gustare q̄ suauis ē ōs meus: q̄ re uera suauis ⁊ mitis ⁊ multe misericordie ē oībus eū inuocantib⁹ ī veritate: oīb⁹ inquirentibus ⁊ maxime diligentibus. Copiosa redemptio data est nobis in vulnerib⁹ iesu christi saluatoris nostri. Magna multitudo dulcedinis plenitudo gratie ⁊ perfectio virtutum. ¶ De recordatiōe vulnerū iesu xp̄i oīm nr̄i.

Cum me pulsat aliqua turpis cogitatio recurro ad vulnera xp̄i. Cuz me p̄mit caro mea: recordatiōe vulnex oīm mei resurgo. Cuz diabolus mihi parat insidias: fugio ad viscera misericordie oīm mei: ⁊ recedit a me

Si ardor libidinis moueat mēbra mea recordatione vulnerum oīm nostri filij dei extīguitur. In oībus aduersitatib⁹ non inueni tā efficax remedium q̄ vulnera xp̄i. In illis dormio securus: ⁊ requiesco intrepidus. Christus mortuus est pro nobis. Nihil tam ad mortez qō morte christi nō sanet. Tota spes mea in morte domini mei. Mors eius meritum meum: refugium meū salus mea ⁊ resurrectio mea: meritum meum miseratio domini. Non sum meriti iops q̄ diu ille miserationū oblitus non fuerit. Et si misericordie domini multe: multus ego sum in meritis. Quanto ille potentior est ad saluandum: tanto ego securior. ¶ Recordatio vulnerum christi est efficax remedium contra omnes aduersitates.

Pecca uī peccatū grande ⁊ multorum sum mihi conscius delictorum: nec sic despero: quoniā vbi abundauerunt delicta superabundauit ⁊ gratia. Qui de venia peccatorū suorum desperat: negat deum esse misericordem. Magnam⁹ iniuriam deo facit qui de ei⁹ misericordia diffidit. Quātum in se est negat deum habere charitatem: veritatez ⁊ potestatem: in quib⁹ tota spes mea consistit: scilicet in charitate adoptionis: in veritate promissionis ⁊ in potestate redemptionis. Murmuret tam q̄tū voluerit insipiens cogitatio mea dicens. Quis enī es tu aut q̄ta gloria illa quibusue meritis illam obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo. Scio cui credidi quia ī charitate nimia adoptauit me ī filiū: qi verax ē ī promissione: potēs ex inhibitiōe ⁊ licet ei facere quod vult. Nō possunt terreri multitudine peccatorum si mors oīm ī mētē meā venerit: quoniam pec/

cata mea illum vincere non possunt. Claui & lancea clamãt mihi q̃ vere reconciliatus sũ christo si eum amauero. Longinus apperuit mihi latus xp̃i lãcea: & ego ĩtraui & ibi requiesco secur⁹. Qui timet nõ amat: q̃m charitas foras mittit timorẽ. Nullũ tã potens ẽ & taz efficax cõtra ardorẽ libidinis medicamẽtũ: q̃z mors redẽptoris nostri. Extẽdit brachia sua ĩ cruce & extẽdit manus suas paratas ĩ amplexus peccatoz. Inter brachia saluatoris mei & viuere volo & mori cupio. Ibi securus decantabo. Exaltabo te oñe quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me. Saluator noster caput iclinauit ĩ morte: vt oscula daret suis dilectis. Totiẽs deũ & osculamur quotiẽs ĩ eũ amore compungimur.

¶ Meditatio anime ad amorem xp̃i.

Anima mea insignita dei imagine: redẽpta xp̃i sanguine: desponsata fide: dotata spiritu ornata virtutib⁹ deputata cũ angelis: dilige illum a quo tãtũ dilecta es. Intẽde illi qui ĩtẽdit tibi: quere querẽtẽ te: ama amatorẽ tuũ a quo amaris: cuius amore p̃uenta es qui est causa amoris tui. Ipse ẽ meritũ ipse premiũ: ipse fructus ipse vsus: ipse finis. Esto sollicita cũ sollicito: & cũ vacante vacãs: cũ mũdo mũda: cũ sancto sancta. Qualẽ te p̃parare ueris dõ: talis oportet appareat tibi deus. Suauis & mitis & multe misericordie suaues mites dulces humiles & miseri cordes requirit: ama illũ qui eduxit te de lacu miserie & de luto fecis: elige illũ amicũ tuũ p̃e oĩbus amicis tuis: qui cũ oĩa subtracta fuerint solus tibi fidẽ seruabit ĩ die sep̃ulture tue cũ oẽs amici tui recedẽt a te: ille te nõ relinquit: sed tue biẽ a rugiẽtib⁹ p̃paratis ad escã: & cõducet te per ignotã regionẽ: atq; p̃ducet ad plateas superne syon: & ibi collocabit te cũ angelis ante faciem maiestatis sue: vbi audies illud angelicũ melos scũs scũs scũs &c. Ibi ẽ canticũ letitie: vox exultatiõis & saluris gratiaz actio & vox laudis atq; alleluia ĩ p̃petuũ: vbi ẽ cumulus felicitatis supeminẽs gloria superabundãs letitia & oĩa bona. O aĩa mea suspira ardẽter: desidera vehemẽter: vt possis puenire ĩ illã supnã ciuitatẽ de qua tã glorioſa dicta sũt in qua letantiũ omnium habitatio ẽ in te: amore potes ascẽdere: amanti nihil ẽ difficile nihil ipossibile: aĩa que amat ascẽdit frequẽter & currit familiariter p̃ plateas celestis hierusalẽ: visitãdo illos patriarchas & p̃phetas salutando aposto los: admirãdo exercit⁹ martyz & confessorũ: chorosq; virginũ speculãdo. Celũ & terra & oĩa q̃ ĩ eis sũt nõ cessant mihi dicere: vt amem deum meũ. ¶ Nihil põt aĩe sufficere: p̃ter sũmũ bonum.

O Dor humanũ ĩ desiderio eternitatis nõ fixuz: nũq; stabile põt esse sed omni volubilitate volubili⁹ de alio ĩ aliud trãsit querẽs requiẽ vbi non est. In his aũt caducis & trãsitoriis ĩ quib⁹ eius affectus captiu⁹ tenet verã requiẽ inuenire nõ valet: q̃m tãte ẽ dignitatis vt nullũ bonũ p̃ter sũmũ bonũ ei sufficere possit. Tãte ẽ. libertatis vt ĩ aliq̃ vitiũ cogi nõ possit p̃pterea vnicuiq; p̃pria voluntas ẽ cãsue dãnationis vel saluatiõis: & ideo nihil ditius bona volũtate deo offertur Bona volũtas deũ ad nos deducit: et nos ĩ eũ dirigit. Per bonã volũtatem deũ diligimus deũ eligimus ad deum currimus: ad deũ puenim⁹ & eũ possidemus. O bona voluntas p̃ quã ad dei similitudinem reformamur: & ei simile

efficimur. Ita amabilis ē deo bona vo
lūtas vt ipse ī corde hītare nō velit ī q°
bona volūtas nō fuerit. Bona volūtas
illi⁹ sūme maiestatis trinitatē ad se īcli
nat. Sapiētia nāq; ad cognitionē veri
tatis illā illuminat: charitas ad deside
riū bonitatis īflāmat paternitas ī ea cu
stodit q̄ creauit ne pereat.

Quid sit cognitio veritatis.

Quid ē cognitio veritatis? p̄mo
cognoscere teip̄m ⁊ q̄d esse de
bes eē studeas: qd̄ aūt corrigē
dū ē corrigas. Deīde cognoscere ⁊ ama
re creatorē tuū: hoc enī ē totū hominis
bonū. Uide ergo q̄ ineffabilis ē diuine
charitatis erga nos dilectio. De nihilo
autē nos creauit: ⁊ quicquid habemus
donauit: sed q̄ plus dileximus datū q̄
datorē: creaturā q̄ creatorē: cecidim⁹
ī laqueū diaboli: ⁊ facti sumus ei⁹ serui.
Deus vero misericordia motus misit fi
liū suū: qui nos redimeret: misit etiam
spūm scūm ī priuilegiū amoris: se deni
q; totū seruat hereditatē adoptionis.
Ita deus vt piissimus ⁊ misericordissi
mus pre desiderio vel amore hominis
nō solū sua ver̄ etiā ⁊ seipsum impen
dit: vt hominē recuperaret nō tā sibi q̄
homini ipsi. Ut hoīes ex deo nascerent̄
primo ex ipsis natus ē deus. Quis ē taz
durus quem non emolliat amor dei?
Sic hoīem preueniens tāq̄ inq̄ vehe
mens amor q̄ hō p̄p hoīem dignatus
ē fieri. Quis pōt odire hoīem cui⁹ natu
rā ⁊ similitudinē videt ī hūanitate d̄i?
Reuera q̄ odit illū odit deū: ⁊ ita p̄dit
q̄cq̄d facit. De⁹ nāq; ꝓpter hoīem fcūs
ē hō vt eēt redēptor q̄ ē ⁊ creator: vt de
suo redimeret̄ homo: ⁊ vt familiari⁹ di
ligeret̄ ab hoīe d̄s ī similitudinē hoīs
apparuit: ⁊ vterq; sensus hoīs ī ipso btī
ficaret̄ ⁊ reficeret̄ oculus cordis ei⁹ di
uinitate: ⁊ oculus corporis ei⁹ humani
tate vt siue īgrediēs siue egrediēs ī ip̄o
pascua īueniret vita fcā vel condita ab
ipso.

Quid in nobis operetur mis
sio spiritus sancti.

Saluator nāq; noster natus est
nobis: crucifixus ⁊ mortuus ē
pro nobis vt morte sua mortē
nostrā destrueret: ⁊ quia botrus carnis
portatus fuerat ad torcular crucis ⁊ ex
pressiōe facta fluere ceperat mysterium
diuinitatis: missus ē spūs scūs quo va
sa cordiū p̄pararēt̄ et vinū nouū ī vtres
nouos poneret̄: p̄mū vt corda mūda
rent̄: ne īfusū pollueret̄: ⁊ postea liga
ret̄ ne īfusū amitteret̄. Mūdarētur aūt
gaudio iniquitatis: ligarēt̄ cōtra gau
diū vanitatis. Nō.n. q̄ bonū est venire
potuit: nisi prius recederet q̄ malum ē.
Gaudium iniquitatis posuit: ⁊ gaudiū
vanitatis effudit. Gaudiū iniq̄tatis red
dit vas sordidū: ⁊ gaudiū vanitatis facit
ruinosū. Gaudiū iniq̄tatis ē cū pctm̄ di
ligit̄: ⁊ gaudiū vanitatis ē cū trāsitoria
amāt̄. Eijce ergo qd̄ malū est vt q̄ bo
nū ē p̄cipe possis. Effūde amaritudinē
vt dulcedine īpleri possis. Spūs sāctus
gaudium ē amor. Eijce spiritum diabo
li ⁊ spūm mundi huius vt accipias spi
ritum dei. Spūs diaboli op̄at̄ gaudiuz
iniq̄tatis: ⁊ spūs mundi gaudium vani
tatis: ⁊ hec gaudia multa sunt: quoniā
aliud habet culpā: aliud occasionē cul
pe. Ueniet aūt spiritus dei cū eiecti fue
rint spiritus mali: ⁊ intrabit tabernacu
lum cordis ⁊ operabitur gaudium bo
num ⁊ amorem bonuz: quo expellitur
amor mundi ⁊ amor peccati. Amor mū
di allicit ⁊ decipit. Amor peccati pollu
it ⁊ ad mortem conducit. Amor dei mē
tē illuminat: cōsciētiā mōdat: animam
letificat: ⁊ deum demonstrat.

De operatione eius qui diligit deū.

In quo amor dei est semp cogitat qñ ad deū puenīat: qñ mūdū derelinquat: qñ carnis corruptiōem euadat: vt verā pacem īueniat: semp habet cor suum z desiderium īsuperna elevatū quādo sedet: qñ ābulat: qñ reficit: vel qñ aliquid agit: cor a deo nō recedit: oēs ad amorē dei exhortat: oēs ad amorez dei cōmendat: z q̄z dulcis sit dei amor: z q̄z malus z q̄z amar⁹ sit amor secul: corde: ore z opere oīb⁹ demōstrat. Deridet huius seculi gloriam: arguit sollicitudinē: z q̄z stultum sit ī his q̄ trāseūt fiduciā bre ostendit. Mirat cecitatē hoīz q̄ hec diligūt Mirat etiā z quomodo vniersa hec trāsitoria z caduca oēs nō dereliquūt Omnibus extimat dulce qđ sibi sapit: oībus placere qđ diligit: oībus quidez eē manifestū qđ cognoscit. Frequentē deum suū cōtēplat z eius cōtemplatione suauiter reficitur: tanto felicius quāto frequēti⁹. Dulce ē semp ad considerandū q̄z amādū z laudādū semp suaue est.

De vera cordis requie.

Si enim vera hec ē vera cordis requies cū se totū ī amorē dei p desideriū figit. Nec q̄q̄z aliō appetit: sz in eo qđ tenet felici quadam dulcedine delectat: delectādo iocūdatur. Si vero vlla aliqua cogitatiōe vel rez occupatiōe ide aliquantulū abstractum fuerit: sūma cū festinatione: illuc redire festinat exilium reputās alibi q̄z ibi morā facere. Nam sicut ibi nullū est momentum quo bō non fruat vel vtat pietate diuina: sic nullum debz eē momētū quo eū p̄sētē nō habeat ī memoria. Idcirco nō breui crimine tenetur astrict⁹ q̄s ī celo cū dō loquit z subito astrahit ab ei⁹ conspectu q̄si ab oculis non videntis nec audientis: hoc autez fit quando cogitationes suas malas sequitur z iportunas z aliquā vilissimaz creaturā ad quā mentis intuitus facile distrahitur: z prefert illam: videlicet in cogitatione: sepius reuoluendo vel cogitando q̄z deum: quē assidue deberet recolere creatorē: adorare salvatorem expectare iudicem. Quicquid mentis aspectum ab eo retrahit omnino fugiendum est atq̄ exercrandum.

Quisquis amas mundū tibi p̄spice quo sit eundū. Dec via q̄ vadis via pessima plenaq̄ cladis. Fuge ergō o bō paululum occupationes tuas: z abscōde modicū a tumultuosis cogitationibus tuis. Abiice nūc onerosas curas: postpone laboriosas dissensiones: vaca aliquantulum deo z requiesce in eo: intra in cubiculū mētis tue exclude omnia p̄ter deuz z que valent ad querenduz eū: z clauso ostio q̄re eū. Dicat nūc totū cor tuū ōō. Quero vultū tuū: vultū tuū dñe requiro. Eya nūc ergo dñe ōs meus tu doce cor meū vbi z quomodo te requirat: vbi z quō te iueniat. Dñe si hic nō es vbi te querā absētē? Si aūt vbiq̄z es cur te nō video p̄sentem? Sz certe habitas lucem īaccessibilē. Sz quō ascēdā ad lucē iaccessibilē. Aut q̄s me ōducz z iducz ī illā vt videā te ī illa. Deinde q̄b⁹ signis: q̄ facie te q̄rā. Nūq̄z te vidi dñe nūq̄z noui faciē tuā. Quid faciet altissime dñe: qđ faciet iste longinquus exul tu⁹. Quid faciet seru⁹ tu⁹ anxius amore tui? En lōge p̄iect⁹ a facie tue. En anhelat videre te et nimis illa abest facies tua. Accedere ad te desiderat z īaccessibilis ē habitatio tua: inuenire te cupit z nescit locuz tuum. Querere te affectat z ignorat vultum tuum. Visio dei perdita pro

pter peccatum ⁊ miseria inuenta est.

O Domine ds meus es tu ⁊ nūq̄ vidi te: tu me fecisti ⁊ refecisti ⁊ oīa bona tua mihi cōtulisti. Nōdū vidi te neq̄ noui. Denicq̄ ad videndū factꝰ sum. O virus ac durus casus ille. Heu mihi quid perdidi ⁊ quid inueni? Quid absceſſit ⁊ q̄d remansit. Perdidi beatitudinē ad quā factus sū: ⁊ inueni miseriā ad quā factus nō sum. Manducabat tūc homo panē angelorum quo nunc esurit: māducat nūc panē doloꝝ quē tūc nesciebat. O tu dñe vsquequo obliuiscēris i finē: vsquequo auertis faciē tuā a nobis? Inuita nos adiuua nos: obsecro dñe: amaricat est cor meū. Quando respicies ⁊ exaudies nos? Quando humiliabis oculos nostros ⁊ oñdes nobis faciē tuā? Quādo restituēs te nobis. Respice dñe ⁊ exaudi ⁊ illūa nos: ⁊ oñde nobis teip̄z restituē te nobis: vt bñ sit nobis: sine q° tā male ē nobis. Inuita nos adiuua nos obsecro dñe amaricatū ē cor meum ⁊ sua desolatione: in dulcora illud tua consolatione Obsecro dñe. Esuriēs cepi querere te: ne desinā i pastus a te. Famelicus accessi: ne recedā i pastus. Pauper ad diuitē: miser ad misericordē ne recedā vacuus ⁊ cōtēpt°. Dñe icuruatus sū ⁊ nō possū nisi deorsū aspicere. Erige me vt possim sursum videre vel intendere: iniquitates mee supergresse sūt caput meum: obuoluerunt me: ⁊ sicut onus graue grauant me. Euolue me ⁊ exonera me: ne vrgeat sup me puteus os suum. Doce me querere te ⁊ ostende te querēti te: quia nec querere te possū nisi doceas tu: nec inueuire nisi te ostendas. Queram te desiderando: desiderem te querendo amē inueniendo.

De bonitate dei.

Ateor domine et gratias ago quia creasti in me hanc imaginem tuam: vt tui memor te cogitem: te amez: ⁊ sicut est abolita corruptione vitiorum: sic est offuscata fumo peccatorum: vt non possit facere ad qō facta ē nisi tu renoues eaz. Ergo domine qui das fidei intellectum: da mihi vt quantum scis expedire intelligam: q: potes sicut credim° te esse aliquid quo nihil maius excogitari possit. Quid ergo es domine deus: quo nihil maiꝰ excogitari possit: nisi id quod sūmum omnium solum existens per seipsum: omnia alia fecit ex nihilo? Quod ergo bonum deest summo bono: per quod omne bonum? Tu itaq̄ es iustꝰ verax: beatus ⁊ quicquid aliud est melioꝰ esse quaz non esse. Uer malis quomodo parcis si es totus summe iustus? An quia bonitas tua ē icōprehēsibilis? Latet hoc i luce inaccessibili quā inhabitas. Uere i altissimo ⁊ secretissimo bonitatis tue profundo latet fons vnde maneat fluuius misericordie tue. Nam cum totus ⁊ summe iustus sis: tamen iccirco etiam malis benignus es: quia totus ⁊ sūme bonus es. Minus nūq̄ bonus esses si nulli malo esses benignus. Melior est enim qui ⁊ bonis simul ⁊ malis bonus est q̄ qui bonis tantum bonus ē: ⁊ meliorem qui malis ⁊ parcendo ⁊ puniēdo bonus est: q̄ qui puniendo tantuz. Ideo ergo misericors es quia totus et summe bonus es.

De delectabili fruitione dei.

Imensa bonitas q̄ oium intellectuz excedis. Ueniat sup me misericordia illa q̄ ō tāta opulētia p̄cedit: ifluat i me qō p̄cedit de te. Parce p clemētiā: ne vlciscaris per iusticiam. Excita te nunc aīa mea: ⁊ erige

totū intellectū tuum: ꝛ cogita quantū potes: q̄le ꝛ quantū sit illud bonū q̄ dē ē. Si eīz singula bona delectabilia sunt cogita ī te q̄ dlectabile sit illō q̄ obtinet iocūditatē oīum bonoꝝ: ꝛ nō q̄le in reb⁹ creatis sumus expti: sed tanto differenť: quāto differt a creatura creatoꝛ. Si eīz ē bona vita creata: q̄ bona ē vita creatrix? Si iocūda est salus facta q̄ iocūda ē salus q̄ fecit oēm salutem? Si amabilis ē sapīa in cogitatōe vl cognitiōe reꝝ cognitaꝝ: q̄ amabilis est sapiētia q̄ oīa fecit ꝛ odidit ex nihilo? De nicq̄ si multe ꝛ magne sūt delectatiōes ī reb⁹ delectabilib⁹: q̄lis ꝛ quāta ē delectatio ī eo q̄ ipa delectabilia fēc? O q̄ h̄ bono fruet: q̄d illi erit? Et q̄d illi ñ erit. Certe q̄cq̄d voluerit illi erit: ꝛ q̄cq̄d noluerit nō erit. Ibi q̄ppe illi erūt bōa coꝛporis ꝛ aīe: q̄lia q̄ nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec ī coꝛ hoīs ascendit.

¶ Summū bonū appetendū ē.

OUr g̃ p multa vagaris homuncio q̄rēdo bona aīe tue ꝛ coꝛporis tui. Ama vnū bonum in quo sūt oīa bona ꝛ sufficit. Desidera simplex bonū q̄ est oē bonū ꝛ satꝫ ē. quid enī amas caro mea? q̄d desideras aīa mea? Ibi ē q̄cq̄d amas: q̄cq̄d desideras? Si delectat pulchritudo: fulgebunt iusti sicut sol. Si velocitas aut fortitudo aut velocitas? coꝛporis? tui: ibi nil obsistere poterit: erūtq̄ sīles angel⁹ dei: q: seīatur coꝛp⁹ aīale: surget coꝛp⁹ spūale: ptā te itaq̄ nō natura. Si lōga aut salubꝛis vita ibi erit sana eternitas ꝛ eterna sanitas q: iusti ī ꝑpetuū viuēt ꝛ salus iustoꝝ a dño. Si satietas satiabūtur cuꝝ apparuerit glia dñi. Si dbietas iebriabūtur ab vbertate dom⁹ dei. Si melodia. Ibi āgeli dcinūt sine fine deo. Si q̄libz nō īmūda ſz munda voluptas: tozrēte voluptat? sue potabit eos dñs. Si sapientia ipa dei sapīa oñdet eis seipsam sapiētiā. Si amicitia: diligēt deū plusq̄z se ipsos: q: illi ꝛ illū ꝛ se īnicē p illū ꝛ ille se ꝛ illos p seipz. Si dcozdia: oībus illis vna ē volūtas: q: nulla illis ē nisi dī volūtas. Si ptās: oīpotētes erūt sue volūtat? vt dē sue. Nā sīc dē poterit q̄ volz p seipz: ita poterūt illi q̄ volēt p illum q: sicut illi nō aliud volēt q̄ ille volet: ita ille volet q̄cq̄d illi volēt: ꝛ q̄d illevolet nō poterit ñ eē. Si bonoꝝ ꝛ diuitie. Deꝰ suos suos bonos ꝛ fideles supra multa bona dstituet. Immo filij dei et dij vocabūt̄ ꝛ erūt heredes q̄dē dei: coheredes aūt xp̃i. Si vā securitas. Certe ita certi erūt vnq̄ nullaten⁹ illō bonū sibi de futurū: sicut certi erūt se nō sua spōte illud amissuros: nec dilectionem dñi illud dilectozib⁹ suis iuit? ablatuꝝ nec aliq̄d deo potēti⁹ deū ꝛ illos separaturū. Gaudiū vo q̄le quātūue: vbi tale ac tantū bonū ē?

¶ De mutua charitate scōꝝ in celis.

OOꝝ humanū: coꝛ idigēs coꝛ erptū erūnas ꝛ mirabiliter obtu mirabis: quātū gauderes si in his oīb⁹ abūdares: iterroga vlaia ītima tua si capere possent gaudiū suū de tanta bītudīe sua: ſz certe si q̄s alī⁹ quē oīo sicut teipz amares: eā dē bītudinē hēret duplicaret? gaudiū tuū: q: nō min⁹ gauderes p eo q̄ p teipo. Si vo duo vl tres vel multo plēs idipz hērēt: tātūdē p singulis q̄tūdē p teipo gauderes si singulos sīc teipz amares. Ergo erit ī illa pfecta hierlm mirabiliū bonoꝝ āgelozū ꝛ hoīuꝝ: vbi nullus diliget aliū min⁹ q̄ se ipz. Nō. n. alr gaudebit vnusq̄sq̄ p singul⁹ alijs q̄ p seipo: si g̃ coꝛ hoīs de tanto bono suo vir gaudiū suū capiet: quō capax erit tot ꝛ tātoꝝ gaudioꝝ: ꝛ vtiq̄

qm̃ tãtuz q̃sqz diligit aliquẽ quãtuz de bono ei⁹ gaudet. Sz fiẽ i illa btã felicitate vnuscqz sine opatione plus amabit deũ q̃z se: z oẽs alios secũ: ita plus gaudebit absqz exitiatõe de felicitate ꝺi q̃z de ista z oĩuz alioꝝ secũ. Sed si deũ sic diligẽt toto corde tota mẽte tota aĩa: vt tĩ totũ cor: rõ: mẽs: cop⁹: aĩa: nõ sufficiat dignitati dilectõis. pfecto sic gaudebũt toto corde: cor: pore: mẽte: rõne: aĩa: vt nõ sufficiat plenitudo gaudij.

De pleno gaudio vite eterne.

Deus me⁹ z dñs me⁹: spes mea: gaudiũ cordis mei: dic aĩe mee si ℞ ẽ gaudiũ de quo nobis p filiũ tuũ dicis. Petite z accipietis vt gaudiũ vr̃m sit plenũ. Intueni nãqz gaudiũ plenũ z plusq̃z plenũ: plenũ q̃ppe corõ plena mẽte: plena aĩa: pleno toto hoĩe: gaudio illo supra modũ sp erit gaudiũ Nõ g̃ totũ illud gaudiuz ĩtrabit ĩ gaudẽtes: sz tori gaudẽtes ĩtrabũt ĩ gaudiũ dñi sui. Dic dñe dic tuo tuo int⁹ i corõ meo si ℞ ẽ gaudiũ i qõ ĩtrabũt sci tui: q̃ ĩtrabũt in gaudiũ dñi sui. Sz certe gaudiũ illud quo gaudebũt vel ĩtrabũt electi tui nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec i cor hoĩs ascẽdit. nõdũ g̃ cogitauit aut dixit quãtũ gaudebũt electi tui Uniqz tñ gaudebũt quãtũ amabũt: tñ amabũt quãtũ cog̃scẽt. Oro te ꝺs me⁹ vt cognoscã te: amẽ te: vt gaudeaz de te: z si nõ possuz in hac vita ad plenuz: vel pficiã de die in diẽ: vsqz dũ veĩat illud plenũ. Proficiat i me ℞ notitia tua vt ibi fiat plena: crescat i me hic amor tu⁹ vt ibi sit plen⁹: vt ibi gaudiũ meũ sit plenũ. Meditet interi i te mẽs mea: lo quat iñ lingua mea: amet illõ cor meũ sermocinet os meũ: esuriat illõ anima mea: sitiat illud caro mea: desideret illõ ientio tota substãtie mee: donec intrẽ ũ gaudium ꝺomini mei.

Manuales de vbo dei Diui Augustini epi Hipponensis finis.

Tabula capitũ i enchiridion ꝺi ui Augustini epi Hipponensis z doctoris eminẽtissimi.

Qõ hoĩs sapia pietas. i. dei cult⁹ breuiter i Job scõ dicat. Capi'm. j

Quonãmõ sit colẽdus deus. ca. ij.

Qualẽ sibi libũ fieri voluerit: vel q̃ vt cõtineret poposcerit. Capi. iij.

De initio fidei z pfectõe spẽi: z q⁹ xp̃s sit ppriũ fidei catholice fundamẽtũ: qõ apud hereticos noieren⁹ inuenit. ca. iiij.

Qõ sit enchiridion qõ sibi fieri velit: z q̃z laboziosuz sit õ fidez spem charitatẽ sentiẽtibus rñdere. cap. v.

Qõ simbolũ z dñica oratio fidem in se z spẽ z charitatẽ otineant. cap. vj.

Qualr fides spes z charitas sine se inuicẽ eẽ non possit: q̃zuis i q̃busdã differant. cap. vij.

Qõ credulitas fidei xp̃iãe ñ i nãis rerũ sz i creatoris bonitate ofistat. .viij.

Qualia bona sint q̃ a summa trinitate creata sunt. .ix.

Qualiter de⁹ mala ordinet z que sit diffinitio mali. .x.

Bona eẽ oẽs naturas a sũmo bono factas: q̃busq̃z ex causis z q̃lr corrupto noceat intimat. .xj.

Qõ nullũ possit eẽ malũ si nullus sit bonũ: z q⁹ ℞ assertio ppbetice sñie non sit contraria. .xij.

Qõ i bonis ac malis sibimet õtrijs ꝺi alectuor regla deficiat: z q̃d sit corruptio: z q⁹ ex bonis mala orta sit. xiij.

Qũo nõ sit õtrarũ dñice sñie: q̃ dic: nõ põt arbor bona fructꝰ malos facẽ q̃ũ dicunt mala ex bonis eẽ orta. .xiiij.

Nõ ptinere ad b.iudinẽ oẽs q̃dam

scire cãs corporalium ĩ mundo motio
num. xv.
Disputatõ q̃l'r error caueri possit xvi
Utꝝ ad offm̃ hoĩs iusti sit alñ mẽtiri
Quib⁹ ĩ reb⁹ fallamur. xviij. xvii.
An pctã dicẽda sint quũ q̃s de malo
hoĩe bñ sentit vel v̄isil'ib⁹ fallit̃. xix.
Quib⁹ ĩ reb⁹ errãtes ñ peccem⁹ q̃uis
ad h⁹ vite misias error ꝑtineat. xx.
Qũo sit pctm̃ oẽ mẽdaciũ: vl' q̃l'r ẽt
illi licet venialit̃ peccẽt: q̃ nõ nisi ꝓ salu
te hoĩuꝫ mẽtiuntur. xxi.
Que sit cãe bõaꝝ reꝝ ⁊ q̃ malaꝝ. xxij.
Qđ sit creature rõnabilis malũ: vel q̃
hec mala sequuta sunt. xxiii.
Qđ ĩ suis malis rõnalis nã btitudis
apetitũ nõ amisit: ⁊ q̃ hõ hẽat penã ꝓ
priaꝫ corporis mortez. xxiiii.
Qđ pctm̃ adaꝫ originalit̃ ĩ posteris
trãsierit. xxv.
Qualit̃ hũani generis massa ex đi ira
iacebat ĩ malis luẽs cũ desꝛtorib⁹ ãgelis
iustissimas pẽas manẽte ĩ eis bonitate
creatoris. xxvi.
Qđ q̃busdã ãgelis cadẽtib⁹ ꝑ supbiã
residui certissimã ꝑpetue btitudis sta-
bilitatem acceperũt. xxvii.
Qđ numerus bonoꝝ ãgeloꝝ q̃ dimi
nut⁹ ẽ p⁹ ruinã maloꝝ ex hoĩb⁹ supple-
at̃: ⁊ q̃ hic nũer⁹ đo sit not⁹. xxviii.
Qđ nõ ꝓp̃is meritꝭ nec ꝑ liberũ arbi
triũ: sꝫ ꝑ filiũ dei liberari possit gen⁹ hu
manum. xxix.
Qđ ẽt fidẽ: a qua bona opa ĩcipiunt
gratia tribuat. xxx.
Qđ đs opat̃ ĩ nobis ⁊ velle ⁊ ꝑficẽ sic̃
apl's p̃dicat ⁊ oĩs dĩna scriptura. xxxi.
Qđ iusta dãnatõne sub ira dei tene-
bat̃ gen⁹ hnmanũ: donec veniret medi
ator q̃ nos ab ea liberaret. xxxii.
De admirabili sacr̃o mediatorꝭ. xxxiii.
De duab⁹ naturꝭ ĩ vna dei filii ꝑsona
ꝯsistentibus. xxxiiii
Qđ euidẽs ĩdiciũ sit abũdãtꝭ gr̃e dei
q̃ ĩ hoĩe xp̃o hũana nã ꝓmeruit. xxxv.
Qđ gr̃a demõstrat̃ ĩ h̃ q̃ de spũ scõ
natus dicitur. xxxvi.
Qđ q̃uis ñ sit ꝯseq̃ns p̃rez hoĩs xp̃i
dic spũs scũs: mod⁹ tñ ip̃e q° de illo et
maria v̄gĩe nat⁹ ẽ sit ĩexplicabil'. xxxvii
Exẽpla q̃b⁹ oñdit̃ nõ sꝑ dici filiũ: q̃c
q̃d de re aliqua nascit̃: ⁊ dici filium de
quo nascitur. xxxviii.
Modus significãs xp̃ꝫ iesuꝫ de spũ
scõ ita natũ vt ĩsinuet gr̃aꝫ q̃ ei⁹ huma-
nitas nullis p̃cedẽtib⁹ meritis ĩ ip̃a ꝯce
ptione deo copulata ẽ. xxxix.
Qũo xp̃s nec origĩale nec ꝓp̃um hñs
pctm̃ fcũs sit ꝓ nobis ip̃e pctm̃. xl.
Qđ mors ⁊ resurrectio xp̃i sacr̃m ba
ptismi significat. xli.
Quod generaliter oĩ etati necessari
um sit xp̃i baptismum. xlii.
Qũo plerũq̃ maiores singularit̃ mo
ri pctõ dñr in baptismo quũ habeãt ꝓ
pria plura peccata: ecõtrario paruuli ĩ
remissionẽ pctõꝝ dicant̃ baptizari. xliii
Qũo illo pctõ qđ ꝑ vnũ hoĩez intra
uit ĩ mundũ: ĩueniantur pl'a pctã. xliiii
Qđ ñ ĩanit̃ dicat̃ pctis pẽtũ filios ob
ligari nisi gratia diuinaq̃ misericordia
succurrat. xlv.
Nõ eẽ temẽ diffiniẽdũ vtꝝ pẽtũ pctã
vsq̃ ad p̃rez vni⁹ cui⁹q̃ an ĩ t̃tiã ⁊ q̃rtã
gnãtõꝫ an alio aliquo mõ ĩputet̃. xlvi.
Nullũ ab origĩali pctõ posse saluari
nisi ꝑ m̃diatorẽ đi ⁊ hoĩuꝫ xp̃ꝫ ih̃ꝫ. xlvii.
Neminẽ renasci ĩ baptismate ioãnis
qđ xp̃s hũilitatꝭ cã sic̃ mortꝭ dispẽsatõꝫ
suscipere voluit. xlviii.
Qđ xp̃i gr̃a nõ solũ origĩale pctm̃: sꝫ
cũcta sil'abstulit q̃ addita ĩuenit. xlix.
Oẽꝫ ex adã natũ ĩ adã dãnatõe đtie
ri: ⁊ oẽꝫ ĩ xp̃o r̃natũ a dãnatõe libeꝝ. l.

Qualr mysteriũ baptismi ĩ cruce xp̃i apl's cõmendauerit: ĩ quo maiores et paruuli liberantur. li.

Quid significẽt ea q̃ in cruce sepultura resurrectõe ⁊ ascẽsiõe xp̃i gesta sr̃. lii.

Nõ ꝑtinẽ ad hãc vitã ꝙ xp̃s ad viuos ⁊ mortuos iudicãdos vẽtur⁹ credit̃. liij

Duobus significari modis ꝙ viuos ⁊ mortuos iudicabit. liiii.

Qđ noĩatõe spũs scĩ tota trinitas cõplet̃ cui ordinatissime scã eccl'a subiuncta sit tãq̃ deo tẽplũ suum. lv.

Quod in eccl'a p̃mitiuoꝝ q̃ in celis ẽ nullus sit malus. lvi.

Quid sẽtiẽdũ sit đ orĩjs ãgeloꝝ: ⁊ vtꝝ ad easdẽ societates ꝑtĩeãt sol ⁊ lũa. lvii.

Utꝝ vl' q̃lia corꝑa ãgeli hẽant. lviii.

Qđ maxĩe ꝑ dei grãz dig̃scẽdũ sit quũ se sathanas trãsfigurat ĩ ãgelũ luc]. lix.

Qñ nõ hẽbimus plenã notitiã celestis eccl'e: vel qualit̃ mors xp̃i etiã ꝓ angelis fieri dicatur. lx.

Qđ scĩ ãgeli docti de deo nouẽ nũerũ q̃ ex hoĩb⁹ ascẽsur⁹ ẽ ad btĩtudĩez. lxi

Qũo accipiat̃ pax đi p̃cellẽ oẽz ĩtellectũ: ⁊ q̃lẽ pacẽ hẽbim⁹ cũ angelis. lxii.

Qũo ẽt nũc nobiscũ ãgeli ꝯcordãt: ⁊ ꝙ remissio pctõꝝ etiã baptizatis est necessaria. lxiii.

Qđ ĩtra eccl'iaz catholicã q̃lz crimĩosis: nõ deneget̃ pnĩe loc⁹: ⁊ qualiter debeat agi ipsa pnĩa. lxiiii.

Qđ remissio pctõꝝ ad futurũ iudicium ꝑtineat: quũ ĩ hac vita ẽt ꝑuuli diuerso mõ crucient̃: quorũdã vo pene ĩ posterum seruent̃. lxv.

De his q̃ ĩtra eccl'iaz catholicã sceleratissime viuũt ⁊ nll'o mõ pnĩaz agũt ac sibi saluationẽ ꝑ ignẽ ꝓmittũt. lxvi.

Quid sentiẽdũ sit de his q̃ sup fũdamẽtũ edificãt: ⁊ q̃ sint hi q̃ ꝑ ignẽ saluãtur: vel qual' sit iste ignis. lxvii.

Posse ẽt fieri p⁹ hãc vitã ignez purgatoriũ: ꝑ quẽ saluãt̃ q̃ h̃ tal'r vixerunt vel pnĩaz ꝯgruã gesserũt. lxviii

Cauẽdũ eẽ ne putem⁹ ĩfãda crimĩa el'ynis posse redimi nisi ab eis abstinẽdo. lxix.

Qđ ꝑ orõnẽ dñicalẽ nõ tm̃ quotidiana pctã sz ẽt p̃terita deleant̃. lxx.

De multl el'ynaꝝ generibus. lxxi.

Qualis sit el'yna ꝑfectorum. lxxii.

Nõ eẽ đputãdũ inimicũ q̃ pctõ suo monet̃ vt roget: ⁊ nullaten⁹ a deo pctã dimitti eis q̃ petẽtib⁹ nõ dimittunt ex corde. lxxiii.

De his q̃ sceleste viuũt ⁊ testimonio dei abutũtur q̃ ait. Date el'ynam ⁊ ecce oĩa mũda sunt vobis. lxxiiii.

Qđ a seipso debeat ĩcipe q̃ vult elẽosynam ordinate facere sicut phariseos dñs admonet. lxxv

Qđ multũ se seducũt q̃ ꝑ largissimas el'ynas ĩdulgẽtiã sibi ꝯparare existĩant ⁊ a pctis non cessant. lxxvi.

Qđ leuia vel grauia pctã diuino sũt pẽsanda iudicio: ꝓ q̃bus tm̃ orare freq̃nter debemus. lxxvii.

De q̃busdã pctis q̃ leuia putarẽt̃ nisi g̃niora ĩ scripturl scĩs đmr̃arẽt̃. lxxviii.

Quod magna pctã quũ ĩ vsuz venerĩt aut ꝑua aut nulla eẽ credant̃. lxxix.

De duab⁹ causis ignorãtia ⁊ ĩfirmitate q̃bus peccatur. lxxx.

Quod misericordia dei pellat̃ pudor vt pnĩa agatur. lxxxi.

Qđ spm̃ scm̃ irremediabilit̃ peccẽt q̃ ĩ eccl'a catholica remitti sibi pctã vsq̃z ĩ finẽ vite non credũt. lxxxii

De vltĩa ⁊ gnãli r̃sur̃ctõe cãnis. lxxxiii

Questio de abortiuis fetib⁹. lxxx iii.

Disputatio qñ ĩcipiat hõ ĩ vtero matris viuere q̃ ad carnis resurretionẽ ꝑtinere credit̃. lxxxv.

De mõstr[q̃ nascũt ꝛ cito moriũt cũ ꝯmemoratiõe cuiusdã membris. lxxxvj

Qõ caro hois mortui i q̃busl̃bz elemẽtl alijsq̃z corpib' trãsmittet aĩe quã reliq̃t resurrectioe reuocet. lxxxvij.

Nõ eẽ oĩs mẽbra ad easdẽ ptes vñ lapsa sũt i resurrectiõe reuocari cum exemplo solubilis statue. lxxxviij.

Utr eẽles an diuerse future sint sta ture vl figure resurgẽtiũ. lxxxix.

Qualr resurgãt corpa scõr. xc.

Qualr etiã illi resurgãt q̃ massa perditionis non sunt discreti. xcj.

Qõ nec ꝑma nec secũda mors homini accidisz ñ nemo peccassz. Et q̃ quãuis impij diuerso modo crucientur paruloꝝ parua pena erit. xcij.

Qõ remanẽtib' ipijs i dãnatiõe: tũc sciẽt ici q̃d boni eis otulerit gr̃a. xciij.

Qõ oĩa que nunc nos latent: tunc non latebunt. xciiij.

Qõ recta ofessiõe credam' oĩpotẽtẽ deũ bñ facẽ ꝛ quũ finit mala fieri. xcv.

Questio de dicto apl̃i: q̃ deus vult oẽs hoies saluos fieri. xcvj.

Qõ oĩpotẽtia dei malas hoium voluntates i bonũ cõuertat. xcvij.

Cõmẽdatio iudicij ói fz apl̃m i obduratiõe pharaõis ꝺ ppl̃m ói. xcviij.

Admiratio opeꝝ ói: quo fit vt ꝺ mala hoium volũtatib' bonã ipse ipleat voluntatem suam. xcix.

De bonis volũtatib' hoium q̃ plerũq̃ voluntati dei non conueniunt: ꝛ de malis que conueniunt. c.

Qõ quãtelibet sint volũtates q̃ conuenãt aut nõ ꝺuenãt dei volũcati tui cta sẽp fit dei volũtas. cj.

Qualiter intelligat deus velle oẽs homines saluos fieri. cij.

Qõ p̃ci' ꝺs ꝑmũ hoiez peccatuꝝ p̃stinauit bñ facere ꝺ malo ei'. ciij.

Qualẽ oportuit p̃us hoiem fieri: vel qualis postea futurus sit. ciiij.

De imortalitate q̃ pdidit hõ p libeꝝ arbitriũ ꝛ q̃ ẽ acceptur' p gr̃az. cv.

Qõ gr̃a ói fit vita etna ẽm apl̃z: si pẽ diu ꝺo peti mors: ꝛ q̃ p̃mus hõ suã poti' q̃z dei faciens volũtatem de ipso facta sit voluntas dei. cvj.

Per q̃lẽ mediatorẽ recõciliari oportebat gen' humanũ deo. cvij.

Qualiter se habebãt aĩe defũctorum añ vltimã resurrectionẽ. cviij.

De sacrificijs ꝛ elemosynis q̃ p baptizatis defunctis oĩb' offerũt. cix.

Quos fines hi sure sint bonoꝝ malorũq̃ oue ciuitates p' resurrectionẽ. cx.

De his q̃ hũana miẽratõe cõmoti nõ credũt eẽnas eẽ penas ipioꝝ. cxj.

Qõ ppetua sit pena dãnatoꝝ quãtis diuersa q̃litate sc̃oꝝ fit ꝛ iustoꝝ btitudo meritis iter se differt. cxij.

Qualis ex cõfessiõe fidei nascat spes fidelũ: ne q̃s i seipo spẽ hẽat. cxiij.

Quõ oĩca ora septẽ petitiões cõtineat apud euãgelistã matheũ. cxiiij.

De q̃nq̃ petitionib' apud lucã euãgelistã a matheo nõ discrepãtib'. cxv.

De excellẽtia charitatis: sine qua ẽt qui recte credit ac sperat: non põt ad beatitudinem peruenire. cxvj.

De quatuor differentijs hois quem deus gratia sua de tenebris ignorãtie ad se vocare dignatur: q̃bus dei quoq̃ ppl̃s ordinatus ꝺr. cxvij.

Qõ i quãlibz istaꝝ q̃tuor velut etatiũ gr̃az regeneratiõis hoiez occupauerit: ibi remittũt pcta: ꝛ q̃ q̃busdã gr̃a tribuat: vt oĩno sub lege ñ fuiat. cxviij.

Non obesse his qui per baptismum iã regenerati sunt: ꝛ mũdati nõdũ capaces ex hac vita discedunt: dum secũdũ carnem viuerent. cxix

De charitate dei ⁊ ꝓximi ad quã oĩa ꝑcepta referunt: ⁊ ꝺ q̃litate ei⁹ ĩ hoc seculo ⁊ in futuro. cxx.
Epilogus operis. cxx j.

Ex libro scd̃o: capite sexagesimo tertio retractionẽ diui Augustini.

Scripsi ⁊ librũ de fide spe ⁊ charitate cũ a me ad quẽ scriptũ ẽ postulasset vt aliq̃d opusculũ haberet meũ de suis manib⁹ nõ recessurꝝ. Q̃d gen⁹ greci enchyridion vocant: vbi satis diligent̃ mihi videor esse ꝯplexus: quõ sit colẽdus deus: quã sapiãz eẽ hoĩs vtiq̃z veraz diuina scriptura definit. Hic liber sic incipit. Dici nõ põt dilectissime fili laurẽti

Diui Augustini ep̃i Hipponẽsis enchyridion ad laurẽtium ꝓemium.

Dici non põt dilectissime fili laurẽti q̃ꝫtuz tua eruditione delecter: q̃ꝫtũq̃z te cupiã esse sapiẽtẽ. Nõ ex eoꝝ numero de quib⁹ dr̃. Vbi sapiẽs: vbi scriba: vbi cõq̃sitor h⁹ scl̃i? Nõne stultã fecit de⁹ sapiẽtiaz h⁹ mũdi? Sz ex eoꝝ numero de q̃b⁹ dictũ ẽ. Multitudo sapiẽtũ sanitas ẽ orbis terrarũ. Et q̃les vult apl̃s fieri de q̃bus dr̃. Volo aũt vos sapiẽtes q̃dez eẽ in bono: simplices aũt ĩ malo. Q̃d hoĩs sapĩa pietas. i. dei cultus breuiter in scõ Job dicatur. Capl̃um. j.

Domin⁹ aũt sapĩa pietas ẽ. Hẽs hec in libro sc̃i Job. Nã ibi legit̃ ꝙ ipsa sapĩa dixerit hoĩ. Ecce pietas ẽ sapĩa. Si aũt q̃ris quã dixerit eo loco pietatẽ distĩctius in greco reꝑies theosebiã: qui ẽ dei cultus. Dr̃ enĩ grece pietas: ⁊ alit̃. i. eusebia: quo noĩe significat̃ bon⁹ cult⁹: q̃ꝫuis ⁊ h̃ ꝑcipue referat̃ ad colẽdũ deuz. Sed nihil ẽ cõmodius illo noĩe: quo euidẽter dei cultus exp̃ssus ẽ: cũ q̃d eẽt hoĩs sapĩa dicerẽt. Querisne aliq̃d dici breui⁹: q̃ petis a me vt breuiter magna dicant̃? An libro ip̃z tibi fortasse desideras breuit̃ aꝑiri: atq̃z ĩ sermonẽ colligi breuẽ: quonãmõ sit colẽdus de⁹? Quonãmodo sit colendus de⁹. Capitulũ. ij.

Sic si rñdero: fide spe charitate colẽdũ deũ: ꝓfecto dictur⁹ es breui⁹ h̃ dcm̃ esse q̃ꝫ velles. Ac deĩde petiturus ea tibi breuiter explicari q̃ ad singula tria ista ꝑtineant. Quid credendũ. i. q̃d sperãdũ: q̃d amãduz sit. Q̃d cũ fecero: ibi erũt oĩa illa: q̃ in epl̃a tua q̃renda posuisti. Cuius exẽplũ si ẽ penes te: facile ẽ vt ea reuoluas ⁊ relegas. Si aũt nõ ẽ cõmemorãte me recolas. Qualẽ sibi librũ fieri voluerit vl̃ que vt ꝯtineret poposcerit. Ca iij

Vis eĩz tibi: vt scribis librũ a me fieri: quẽ enchyridion vt dicũt habeas: ⁊ de tuis manib⁹ nõ recedat: ⁊ ꝯtinẽs postulata. i. q̃d seq̃nduz maxĩe q̃d ꝑꝑ diuersas principalit̃ hereses sit sugiẽdũ: ĩquãtũ rõ ꝓ religiõe cõtendat: vel q̃d ĩ rõne cũ fides sit sola ñ ꝯueniat: vel q̃d ꝑmũ q̃d vltimũ teneat̃ q̃ toti⁹ diffinitõis sũma sit q̃d certuz ꝓpriũq̃z fidei catholice fundamẽtũ. Hec aũt oĩa q̃ req̃ris ꝓculdubio scies: diligẽter sciẽdo q̃d credi q̃d sꝑari debeat qui amari. Hec eĩz maxĩe: ĩmo v̄o sola in religione seq̃nda sunt. His qui ꝯdicit aut oĩo a xp̃i noĩe alien⁹ ẽ: aut heretic⁹. hec sunt defendẽda rõne: q̃ vl̃ a sensib⁹ corporis inchoata vel ab ĩtelligẽtia mẽtis ĩuẽta. Que aũt nec corporeo sensu exꝑti sumus nec mente asseq̃ valuim⁹ aut valem⁹ eis sine vlla dubitatõe credẽda sunt testib⁹: a q̃b⁹ ea q̃ diuina vocari iã

meruit scriptura ɔfecta ē: q̄ ea siue per corp⁹ siue ꝑ aiuz diuinit⁹ adiuti: vel videre vel etiā p̄uidere potuerūt. ¶ De initio fidei ⁊ ꝑfectōe spēi: ⁊ q̄ xp̄s sit ꝓpriū fidei catholice fūdamētuz: qd̄ apd̄ hereticos nominetenus inuenitur.

Capitulum.iiij.

DUz aūt initio fidei: q̄ ꝑ dilectōnē opat̄ ībuta mēs fuerit: contēdit bn̄ viuēdo etiā ad speciez ꝑuenire: vbi ē scīs ⁊ ꝑfectis cordib⁹ nota ineffabilis pulchritudo: cuius plena visio ē sūma felicitas. Hoc ē nimirū qd̄ requiris: q̄d primū q̄d vltimū teneat̄: inchoari fide: teneri spe: ꝑfici charitate. Hec iā totius diffinitōis ē sūma. Certū vero ꝓpriūq̄ fidei catholice fundamētū xp̄s est. Fūdamētū enī aliō ait apostolus nemo pōt ponere: p̄ter id qd̄ positū ē: qd̄ est xp̄s ihs̄. Neq̄ hoc iō negādū ē ꝓpriū fundamētū eē fidei catholice: qz putari pōt aliq̄bus hereticis h̄ nobiscū eē cōe. Si eiz diligent̄ q̄ ad xp̄m ꝑtinēt cogitētur: noīeten⁹ inuenitur xp̄s apd̄ quoslibet hereticos: q̄ se xp̄ianos vocari volūt: re vo ip̄a nō ē apud eos. Qd̄ oñdere nimis lōgū ē: qm̄ ɔmemorāde sūt oēs hereses: siue q̄ fuerūt: siue q̄ sunt: siue q̄ potuerunt eē sub vocabulo xp̄iano: ⁊ ēt q̄ sit h̄ verꝝ ꝑ singl'as q̄sq̄ mōstrādū. Que disputatio tā multorū ē voluminū: vt ēt īfinita videantur.

¶ Quid sit enchyridiō qd̄ sibi fieri velit: ⁊ q̄ laboriosū sit ɔ̄ fidē spē charitatē sentiētib⁹ rn̄dere. Ca.v.

TU aūt enchyridion a nobis postulas.i.qd̄ manibus possit adstrīgi: nō quod armaria possit onerare: vt igitur ad illa tria redeamus ꝑ q̄ diximus colēdū deū: fidē spē charitatē: facile ē vt dicat̄ q̄d credenduz: q̄d sperādū: q̄d amādū sit. Sz quēadmodū aduersus eos q̄ diuerdē sētiūt vitas calūnias defendat̄: oposioris vberiorisq̄ doctrine ē. q̄ vt hēat̄ nō breui enchyridion man⁹ dz īpleri: sz grādi studio pectus accēdi. ¶ Qd̄ symbolū ⁊ dñica oro fidē ī se ⁊ spez ⁊ charitatē contineant. Ca.vj

IAz ecce tibi ē symbolū ⁊ dominica oro: q̄d breuius audit̄ aut legit̄: q̄d facili⁹ memorie cōmēdat̄: qz eiz de pctō graui ⁊ miseria p̄mebat̄ gen⁹ humanū: ⁊ diuine īdigebat misericordie: gr̄e dei tp̄s ꝓpha p̄uidēs ait. Et erit oīs q̄ īuocauerit nomē dñi: salu⁹ erit ꝓpter h̄ dñica oro. Sz apl's cū ad ipsam gr̄az ɔmēdādā h̄ ꝓpheticū ɔmemorasset testimoniū: ɔtinuo subiecit: quō āt īuocabūt ī quē nō crediderīt: ꝑp h̄ symbolū. In his duob⁹ tria illa intuere. Fides credit: spes ⁊ charitas orāt. Sz sine fide eē nō p̄nt: ac ꝑ h̄ ⁊ fides orat: ꝓpterea q̄ppe dcm̄ ē. quō īuocabūt ī quē nō crediderūt: ¶ Qualr̄ fides spes ⁊ charitas sine se īuicē eē nō possint: q̄uis a se ī q̄busdā differāt. Ca.vij.

QUid aūt spari pōt qd̄ nō creditur: Porro ēt aliq̄d qd̄ nō spatur credi pōt. Quis nāq̄ fideliuz penas nō credit īpioꝝ: Nec spat tn̄ Et q̄sq̄s eas īminere sibi credi: ac fugaci animi motu exhorret: ren⁹ timere dr̄ q̄ spare. Que duo Lucan⁹ distīguens ita cōplexus ait. Liceat spare timēti. Non aūt ab alio poeta q̄uis meliore ꝓpe dictū ē. Hūc ego si potui tn̄ spare dolorē. Deniq̄ nōnulli ī arte grāmatica vbi h⁹ vtūtur exēplo ad oñdendā īpropriā dictionē: ⁊ aiūt. Spare dixit ꝓ timere. Est itaq̄ fides ⁊ malaꝝ reꝝ ⁊ bonaꝝ: qz et bona credunt̄ ⁊ mala: ⁊ h̄ fide bona n̄ mala. Est ēt fides p̄teritaꝝ rerū p̄ntium ⁊ futurarū. Credim⁹ enī mortuū xp̄m:

qđ iã preterijt. Credimus sedere ad dexteram patris quod nunc est: credimus venturꝝ ad iudicandũ quod futurꝝ est. Itez fides ⁊ suaꝝ rerũ est ⁊ alienaꝝ. nã et se q̃sq̃ credit aliqñ eẽ cepisse: nec fuisse vtiq̃ sempiternũ: ⁊ alia atq̃ alia. Nec solũ de alijs hoĩbus multa q̃ ad religionẽ ꝑtinẽt: veꝝ ẽt đ ãgel credim⁹. Spes aũt nõ nisi bonarũ reꝝ ẽ: nec nisi futuraꝝ: ⁊ ad eũ ꝑtinẽtiũ: q̃ eaꝝ spez gerere ꝑhibet. Que cũ ita sint: ꝑꝑ has cãs distiguẽda erit fides ab spe: sicut vocabulo ita rõnabili dr̃ia. Nam qđ attinet ad nõ videre siue q̃ credunt sine q̃ spãt fidei speiq̃ cõe est. In epl'a quippe ad hebreos: qua teste vsi sunt illustres catholice regule defensores: fides eẽ dcã ẽ cognitio reꝝ q̃ nõ vident: q̃uis qñ se q̃sq̃ nõ verbis: nõ testib⁹: nõ deniq̃ vllis argumẽtis: sed pñtium reꝝ euidẽtie credidisse: h̃ ẽ fidez accõmodasse dicit. Et nõ ita videt absurdũ: vt recte reprehẽdebat in v̄bo eiq̃ dicat. Uidisti? Ergo nõ credidisti. Uñ putari põt nõ esse cõseq̃ns: vt nõ videat res quecũq̃ creditur. Sed melius hunc appellamus fidem quam diuina eloquia docuerunt earum. s. rerum que non videntur. De spe quoq̃ ait apostolus. Spes que nõ videtur: non est spes: Quod enim videt quis quid speratur. Si autem qđ non videmus: speramus per patientiam expectamus. Cum ergo bona futura eẽ creduntur a nobis: nihil ẽ aliud: q̃ ꝙ sperantur. Jam de amore quid dicam sine quo fides nihil potest? Spes vero sine amore esse non potest. Deniq̃ ait apostolus iacobus. Et demones credunt ⁊ contremiscũt: nec tamen sperãt vel amant: sed potius quod amamus vel speramus credendo venturum esse formidant. Propter quod apostolus Paulus fidem que per dilectionẽ operatur: approbat atq̃ commendat: que vtiq̃ sine spe esse non potest. Proinde nec amor sine spe ẽ: nec sine amore spes nec vtrũq̃ sint fide.

¶ Qđ credulitas fidei christiane nõ in naturis reꝝ sed in creatoris bonitate consistat. Ca. viij

Duz ergo queritur quid credẽdum sit ad quod religionem ꝑtineat: non rerum natura ita rimanda est: quẽadmodũ ab eis quos physicos greci vocant. Nec metuendũ est quemadmodum ab eisdem: si aliquid de vi et numero elementorum de motu atq̃ ordine ⁊ defectibus syderũ de figura celi: de generibus et naturis animalium: fructicum: lapidum: fontium: fluminum: montium: de spatijs locorum ⁊ temporum: de signis imminẽtium tempestatum: ⁊ alia sexcenta de his rebus: quas illi inuenerunt vel ĩuenisse se existimant: christianus ignoret quia nec ipsi omnia inuenerunt tanto excellentes ingenio flagrantes studio: abundantes ocio: ⁊ quedam humana coniectura inuestigantes: quedam vero historica experientia perscrutantes et in eis que se inuenisse gloriantur: plura opinantes potius q̃ scientes. Satis est christiano rerum creataruz cãs siue celestium ⁊ terrestrium: siue visibilium ⁊ inuisibilium: non nisi bonitatem ĩtelligere creatoris: qui vnus ⁊ verus ẽ deus: nullamq̃ esse naturam: que non aut ipse sit aut ab ipso: eumq̃ esse trinitatem: patrem scilicet ⁊ filium a patre genitum: ⁊ spiritum sanctum ab eodez patre procedentem sed vnuz eundemq̃ spiritum patris ⁊ filij.

¶ Qualia bona sint que a summa trinitate creata sunt. Cap. ix.

AB hac sūme ⁊ eq̄lit̄ et īmutabiliter bona trinitate creata ēt oīa: ⁊ nec sūme: nec eq̄liter nec īmutabilit̄ bona: sz tñ bona ēt singula. Simul v̄o vniuersa valde bona: qꝛ ex oībus cōsistit vniuersitatis admirabilis pulchritudo. ¶ Qualiter deus mala ordinet: ⁊ q̄ sit diffinitio mali. Ca.x.

IN q̄ etiaz illud qd̄ malū dr̄ bñ ordinatū ⁊ loco suo positum eminēti⁹ ɔmēdat bona: vt magis placeāt ⁊ laudabiliora sint: dū ɔparant̄ malis. Neqꝫ enī de⁹ op̄s: qd̄ etiaz īfideles fatent̄: rerū cui sūma ptās: cuz sūme bonus sit: vllo modo sineret mali aliq̄d esse ī opib⁹ suis: nisi vsqꝫ adeo eēt op̄s ⁊ bonus: vt bene facere ⁊ de malo posset. Quid ē aūt aliud qd̄ malū dicit̄ nisi priuatio boni? Nā sicut corporib⁹ aīaliū nihil ē aliud morbis ⁊ vulneribꝰ affici: q̄ꝫ sanitate priuari: neqꝫ id agitur cū adhibet̄ curatio: vt mala illa q̄ ī erant. i. morbi ac vulnera recedāt hīc ⁊ alibi sint: sed vtiqꝫ vt nō sint. nō enī vlla substātia: sed carnalis substātie vitiū ē vuln⁹ aut morbi. Cū caro sit ipsa substātia: ꝓfecto aliquod bonū ē: cui accidūt ista mala. i. priuatiōes eius bōi: qd̄ dicit̄ sanitas. Ita etiā ⁊ aīaꝝ q̄cūqꝫ sūt vitia: naturaliū sunt priuatiōes bonoꝝ. Que cū sanātur nō aliquo trāsferūtur sed ea q̄ ibi erāt nusq̄ꝫ erunt: qñ in illa sanitate nō erūt. ¶ Bonas esse oēs naturas sūmo bono factas: q̄busqꝫ ex causis et qualiter corruptio noceat intimatur. Ca.xi.

NAture igit̄ oēs: qm̄ naturaruz ꝓrsus oīum sūme cōditor bonus ē: bone sūt. Sz qꝛ nō sicut eaꝝ cōditor sūme atqꝫ īcōmutabiliter bone sunt: iō ī eis ⁊ minui bonū ⁊ augeri pōt. Sed bonū minui malū ē: q̄ꝫuis q̄ꝫtūcunq̄ꝫ minuat̄: remaneat aliq̄d necesse ē: si adhuc nutura ē: vñ nā sit. Neqꝫ enī si q̄liscūqꝫ aut q̄ꝫtulacūqꝫ nā ē cōsumi bonū: qd̄ nā ē: ni ⁊ ipsa cōsumat̄ pōt. Merito q̄ppe nā īcorrupta laudatur. Porro si īcorruptibilis sit q̄ corrūpi oīo nō possit: mlto ē ꝓculdubio laudabilior. Cū v̄o corrūpit̄: iō malū ē eius corruptō: qꝛ eā q̄licūqꝫ p̄uat bono. Nā si nullo bono p̄uat nō nocet: nocz aūt adimēdo bonū. Quādiu itaqꝫ nā corrūpit̄ inest ei bonū qd̄ p̄uet̄. Ac ꝑ h̄ si nature aliq̄d remanebit qd̄ iā corrūpi neq̄at: ꝓfecto natura īcorruptibilis erit: ⁊ ad hoc tā magnū bonū corruptio non ꝑueniat. At si corrūpi non desinet: nec bonū vtiqꝫ hēre desinet: quo eā possit priuare corruptio. Quam si penitus totāqꝫ cōsūpserit: iō nulluz bonū īerit: qꝛ nā nulla erit. Quo circa bonum corruptio cōsumere nō pōt: nisi ɔsumēdo naturā. Oīs ḡ natura bonū ē magnum si corrūpi nō pōt partiū si pōt. Negari tñ bonū eē: nisi stulte atqꝫ īperite ꝓrsui nō pōt: q̄ si corruptōe ɔsumit̄: nec ipa corruptio remanebit nulla vbi esse possit subsistente natura. ¶ Qd̄ nullū possit eē malū: si nullū sit bonum: ⁊ q̄ h̄ assertio sn̄ie ꝓphetice nō sit ɔ̄ria. Ca. xij

AC ꝑ hoc nullū ē qd̄ dr̄ maluz si nullū sit bonū: sed bonuz oī malo carēs: ītegrū ē. Cui vero īest malū vitiatū vel vitiosuz bonum ē nec malū vnq̄ꝫ pōt esse vllū: nisi vbi bonū ē vllū. Vñ res mira cōficit̄: vt qꝛ oīs natura inq̄ꝫtuz natura: bonum ē: nihil aliud dici videat̄: cū vitiosa natura mala esse nā dr̄ nisi malū esse: qd̄ bonuz ē nec malū eē nisi qd̄ bonū est: qꝛ oīs natura bonū ē: nec res aliqua mala esset si res ipsa q̄ mala ē natura nō eēt. Nō igit̄ pōt eē malū: nisi aliqd̄ bonum: qd̄

eum dici videatur absurde: connexio tñ ratiocinationis hui⁹ venit ĩeuitabiliter nos cõpellit hec dicere. Et cauendum ẽ ne ĩcidam⁹ ĩ illã sniam ꝓpheticã: vbi legit. Ueh his q̃ dicũt ꝙ bonũ ẽ maluz ⁊ ꝙ malũ ẽ bonũ: q̃ dicũt dulce amaꝝ ⁊ amaꝝ dulce: q̃ dñt tenebras lucẽ: ⁊ lucẽ tenebras. Qd̃ dñs ait. Malus hõ de malo thesauro cordis sui profer mala. Quid ẽ autem malus hõ nisi mala natura: qꝛ hõ natura est? Porro si hõ aliquod bonũ ẽ: qꝛ natura ẽ q̃d ẽ mal⁹ hõ nisi malũ bonũ? Tamẽ cũ duo ista discernimus: inuenim⁹ nec iõ malũ: qꝛ hõ ẽ: nec iõ bonũ: qꝛ iniqu⁹ ẽ: sed bonuz qꝛ hõ maluz quia iniquus. Quisquis igit dicit malũ ẽ hominem eẽ: aut bonum ẽ iniquũ eẽ ipse ĩcidit ĩ ꝓpheticã illam sẽtentiã. Ueh his qui dicũt ꝙ bonũ ẽ malũ: ⁊ ꝙ malũ ẽ bonũ: op⁹ enĩ dei culpat qd̃ ẽ hõ: ⁊ vitiũ hoĩs laudat qd̃ ẽ iniq̃tas: oĩs nãq̃ nã ẽt si vitiosa ẽ ĩquãtum nã ẽ: bona ẽ ĩquãtũ vitiosa ẽ: mala est.

Qd̃ ĩ bonis ac malis sibimet ɔ̃riis dialecticoꝝ regula d̃ficiat: ⁊ quid sit corruptio: ⁊ ꝙ ex bonis mala orta sint. C. xiij

Quapropter ĩ his cõtrariis que mala ⁊ bona vocant: illa dialecticoꝝ regula d̃ficit: qua dicũt nulli rei duo simul inesse cõtraria. Nullus eniz aer simul ⁊ tenebrosus ẽ ⁊ lucidus: nullus cibus aut potus simul dulcis est ⁊ amarus. Nullum corp⁹ simul vbi albũ: ibi ⁊ nigrũ. Nullũ simul vbi deforme: ibi ⁊ formosũ. Et hoc ĩ multis ac pene ĩ oĩb⁹ cõtrariis reperit: vt in vna re simul eẽ nõ possint. Cũ aũt bona ⁊ mala nullus ambigat esse ɔtraria: nõ solũ simul eẽ possũt: sed etiã mala oĩno sine bonis ⁊ nisi ĩ bonis eẽ nõ possũt: q̃uis bona sine malis possint. Põt. n. homo vel angelus non esse iniustus: iniustus autem non potest esse nisi homo vel angelus Et bonum ꝙ homo: bonũ ꝙ angelus: malum ꝙ iniustus. Et hec duo cõtraria ita simul sunt: vt si bonum nõ esset: ĩ q⁹ malũ esset prorsus nec malũ eẽ potuissz Quia nõ mõ vbi cõsisteret: sz vnde oriret corruptio nõ haberet: nisi essz quod corrũperet. Qd̃ nisi bonũ eẽt: nec corrũperet: qm̃ nihil est aliõ corruptio q̃z boni exterminatio. Ex bonis igit mala orta sũt ⁊ nisi ĩ aliquib⁹ bonis nõ sũt: nec erat alias vñ oriret vlla mala natura: nã si eẽt inq̃tũ nã eẽt ꝓfecto bõa eẽt ⁊ aut ĩcorruptibilis nã magnũ eẽt bonũ aut natura etiã corruptibilis nullo modo esset nisi aliquod bonum: qd̃ bonũ corrumpendo: posset ei nocere corruptio.

Quõ ñ sit ɔ̃riũ dñice snĩe: q̃ dicit ñ põt arbor bona fructus malos facere cum dñr mala ex bonis eẽ orta. Cap. xiiij.

Sed cum mala ex bonis orta eẽ dicim⁹: nõ putet hoc dñice sẽtẽtie refragrari q̃ dicit. Nõ potest arbor bona fructus malos facere. nõ põt enim sicut veritas dicit: colligi vna de spinis: qꝛ non põt vna nasci de spinis. Sed ex bona terra ⁊ vites nasci posse videmus ⁊ spinas: ⁊ eodẽ modo tãq̃z arbor mala fructus bonos i. opera bona nõ põt facere voluntas mala. Sz ex bona hominis natura oriri voluntas ⁊ bona põt ⁊ mala. Nec fuit prorsus vnde primit⁹ oriret volũtas mala: nisi ex angeli ⁊ hoĩs natura bona. Qd̃ ⁊ ipse dñs eodem loco: vbi de arbore: ⁊ fructibus loquebat apertissime ostendit. Ait enim aut facite arborem bonaz ⁊ fructum eius bonum: aut facite arborem malam ⁊ fructum eius malum. Satis admonens ex arbore quidez bona malos aut ex mala bonos nasci fructus non posse: ex ip̃a tñ ĩra cui loq̃bat

vtrãq; arborẽ oriri posse. ¶ Nõ ꝑtinere ad beatitudinẽ ꝯsequẽdã scire cãs in mũdo corporaliũ motionũ. Cap.xv.

Que cũ ita sint: qñ nobis maronis ille v̄sus placet. Felix q̃ potuit rerũ cognoscere cãs: ñ nobis videat̃ ad felicitatẽ cõsequẽdã pertinere si sciam⁹ cãs magnaꝝ ĩ mũdo corporaliũ motionũ: q̃ abditissimis nẽ sinibus occultãt̃: vñ tremor terris: qua vi maria alta tumescũt: obicib⁹ ruptis: rursusq; ĩ se ꝑa residãt: ⁊ cet̃a hi⁹ sed bonarũ ⁊ malaꝝ reꝝ cãs nosce d̄bem⁹. Et id hacten⁹ q̃ten⁹ eas hoĩ ĩ hac vita erroribꝰ erũnisq; plenissima ad eosdẽ errores ⁊ erũnas euadẽdas nosce concedit̃ Ad illã q̃ppe felicitatẽ tẽdẽdum ẽ: vbi nulla q̃tiamur erũna nullo errore fallamur. Nã si cãe corporaliũ motionuꝫ noscẽde nobis eẽnt: nullas magis nosce q̃ nr̃e valitudinis deberem⁹. Cum eas vero ignorãtes medicos q̃rim⁹: q̃s nõ videat: qd̄ de secretis celi ⁊ t̃re nos latet q̃ta sit patiẽtia nesciẽdũ. ¶ Disputatio q̃lit̃ error caueri possit. Ca.xvj

Quãuis.n.error q̃ta possumus cura cauẽd⁹ sit: nõ solũ ĩ maioribꝰ veꝝ ẽt ĩ minorib⁹ reb⁹: nec nisi reꝝ ignorãtia possit errari: nõ est tñ ꝯsequẽs: vt cõtinuo erret q̃sq̃s aliq̃d nescit: sꝫ q̃sq̃s se existimat scire qd̄ nescit ꝑ v̄o q̃ppe approbat falsũ: qd̄ ẽ erroris ꝓpriũ. Uerũtñ ĩ q̃ re q̃sq; erret interest plurimũ. Nã ĩ vna eadẽq; re ⁊ nesciẽti sciens: ⁊ errãti nõ errãs recta rõe ꝑponit̃ In diuersis aũt reb⁹.i.cũ iste sciat alia: ille alia ⁊ iste vtiliora ille minus vtilia. vl̃ ẽt noxia: q̃s ñ ĩ eis q̃ ille scit: ei ꝑferat nesciẽtẽ: Sc̃.n.q̃dã q̃ nescire: q̃ scire sit meli⁹. Itẽq; nõnullis errare ꝓfuit aliquãdo: sꝫ ĩ via pedũ nõ ĩ via meoꝝ. Nã nobisipsis accidit vt ĩ quodã biuio falleremur: ⁊ nõ irem⁹ ꝑ eũ locũ: vbi opiens trãsitũ nr̃um donatistaꝝ man⁹ armata subsedera: atq; ita factũ ẽ: vt eo qno tẽdebam⁹ ꝑ deuiũ circuitũ venirem⁹: cognitisq; ĩsidijs illoꝝ nos gratularemur errasse: atq; ide gr̃as agerem⁹ d̄o. Quis g̃ viatorẽ sic errãtẽ: sic nõ errãti latrõi ꝑponer̃ dubitauerit? Et fortasse iõ apd̄ illũ sũmũ poetã loquẽs q̃dã miser amator: vt vidi ĩq̃t: vt perij: vt me malus abstulit error qm̃ ẽ error bon⁹ q̃ nõ soluꝫ nihil obsit veꝝ ẽt ꝓfit aliq̃d: sꝫ diligẽti⁹ ꝯsiderata v̄itate: cũ nihil sit alid̄ errare: q̃ veꝝ putare quod falsuꝫ ẽ: falsũq; qd̄ veꝝ ẽ: vl̃ certũ hr̃e ꝓ icerto: icertũ ve ꝓ certo: siue falsũ siue sit veꝝ: idq; tã sit in aĩo deforme atq; ĩdecẽs: q̃ pulchꝝ ac decoꝝ eẽ sẽtim⁹ vl̃ ĩ loquẽdo vl̃ ĩ assentiẽdo: ẽ ẽ: nõ nõ: ꝓfecto ⁊ ob hoc ip̃ꝫ ẽ vita mis̃a ista qua viuim⁹: ꝙ ei nõnũq̃ vt nõ amittat̃: error ẽ necessari⁹. Absit vt tal̃ sit illa vita: vbi ẽ aĩe nr̃e ip̃a veritas vita: vbi nemo fallit: fallitur nemo. Hic aũt hoĩes fallũt̃ atq; fallũt̃: miseriores q̃ sũt cũ mẽtiẽdo fallũt: q̃ cũ mentiẽtib⁹ credẽdo fallũt̃: vsq; adeo tñ rõnabilis nã refugit falsitatẽ: ⁊ quãtũ põt deuitat errorez: vt falli nolint ẽt q̃cũq; amãt fallere. Nõ.n.sibi q̃ mẽtit̃ vr̃ errare: sꝫ aliũ ĩ errorẽ mittere credẽtẽ sibi: ⁊ ĩ ea q̃dẽ re ñ errat: quã mẽdacio ꝯtegit si nouit ip̃e q̃d veꝝ sit: sꝫ in hoc fallit̃: ꝙ putat sibi suũ nõ obesse mẽdaciũ: cum magis faciẽti q̃ patiẽti obsit oẽ pctm̃. ¶ Utrũ ad officiũ hoĩs iusti sit aliquãdo mentiri. Cap.xvij.

Verũ difficillima ⁊ latebrosissima hic gignit̃ qõ: d̄ qua iã grãdẽ librũ cũ respondẽdi necessitas nos vrgeret absoluim⁹. Utꝝ ad officiũ hoĩs iusti ꝑtineat aliqñ mẽtiri: nõnulli.n.eo vsq; ꝓgrediũt̃: vt ⁊ peierare:

ꝛ de reb⁹ ad dei cultũ ptinẽtibus ac de nſa dei natura falſũ aliquid dicere nõ nũq̃ bonũ piũq̃ op⁹ eſt cõtẽdãt. Mihi ãt vr̃ pcm̃ eſt quidẽ oẽ mẽdaciũ: ſed multũ itereſſe quo aĩo ꝛ quib⁹ de reb⁹ quiſq̃ mẽtiat. Nõ.n.ſic peccat ille qui cõſulẽdi quõ ille q̃ nocẽdi voluntate mẽtit. Quod vo tñ nocet: q̃ viatorẽ mẽtiẽdo i diuerſũ iter mittit: q̃tũ is q̃ viã vite mẽdacio fallẽdi depranat. nemo ſane mẽtiẽs iudicãdus ẽ: qui dic falſũ quod putat vez: qñ quãtũ i ipo ẽ: ñ fallit ipe ſz fallit. nõ itaq̃ mẽdacij: ſz aliqñ teme ritatis arguẽdus ẽ: qui falſa icauti⁹ credita ꝓ veris hz. Potiuſq̃ eõrio q̃tuz in ipo ẽ: mẽtit ille: q̃ dic vez: qõ putat falſũ. Quãtũ.n. ad aĩum ei⁹ attinet: qz nõ qõ ſẽtit hoc dicit: nõ vez dic q̃zuis vez iueniat eẽ qõ dicit. nec vllo mõ liber ẽ a mẽdacio: q̃ oze neſciẽs vez loq̃t ſciẽs ãt volũtate mẽtit. non ꝺſideratis itaq̃ rebus ipſis de quib⁹ aliquid dr̃ ſed ſola iteriõe dicẽtis: melioꝛ ẽ qui neſciẽs falſũ dicit: qñ id verum putat: q̃ qui mentiẽdi aĩum ſciẽs gerit neſciẽs vez eẽ qõ dicit. Ille nãq̃ aliud nõ hz i aĩo aliud in vbo: huic vo qualecũq̃ per ſeipm ſit qõ ab eo dr̃ aliud tñ clauſũ i pectoze alio i ligua ꝓmptũ ẽ: qõ malũ ẽ ꝓpzũ mẽtiẽtis. In ipſaꝛ aũt q̃ dr̃ ꝺſideratiõe rez: tñ intereſt qua i re quiſq̃ fallatur ſiue mentiat: vt cũ falli q̃ mẽtiri minus ſit malũ quãtum ptinet ad boies voluntatẽ. Tñ lõge tollerabili⁹ ſit i bis q̃ a religiõe ſunt ſe iuncta mentiri: q̃ in bis ſine quoꝛ fide vel noticia de⁹ coli ñ põt falli vt i plurib⁹a pquirẽte lucidius iueſtigabit. Qõ vt illuſtret exemplis: intueamur quale ſit. Si quiſpiam dum mẽtitur: viuere nunciat aliquem mozruuz ꝛ alius dum fallitur: credat iterum ipz poſt quelibet longa tempoza mozituꝛ nonne illo modo mentiri: q̃ iſto modo falli incomparabiliter preſtat? Multo q̃ minoꝛis mali eſt nullum errorez aliquem inducere: q̃ in iſtum ab aliquo iduci? Quib⁹ i reb⁹ fallamur. L. xviij

In quibuſdam ergo rebus magno: in quibuſdã paruo: i quibuſdam nullo malo: in quibuſdam etiem non nullo bono fallimur: nam magno malo fallitur homo: cum hoc non credit: qõ ad vitam ducit eternam: vel credit: qõ ad mozrem ducit eẽ nam. Paruo autem malo fallitur: qui falſum pro vo approbãdo incidit in aliquas moleſtias temporales: quibus tñ adhibita fideli patiẽtia conuertit eas in vſũ bonuz veluti ſi quiſq̃ bonuz boiem putãdo qui mal⁹ ẽ: aliquid ab eo patiatur mali. Qui vo malum boiem ita bonum credit vt nil ab eo patiatur mali: nullo mõ fallit: nec i eo cadit illa ꝓphetica detestatio. Ueh bis qui dr̃ q̃ malum ẽ bonum. Ipſis.n. de rebus quib⁹ boies mali ſunt: nõ de boib⁹ dcm intelligẽdum ẽ: vñ qui adulterium dicit bonum: recte arguit illa voce ꝓphetica. Qui vo ipm boiem dicit bonum: quem putat caſtum ꝛ neſcit adulterum nõ in doctria rez bonaꝛ ꝛ malaꝛ: ſed i occultis humanoꝛ fallit moꝛ: vocãs boiem bonum: in quo putaeſſe quod eſſe non uit bonum: ꝛ dicens malum adulterũ ꝛ bonũ caſtum. Sed hũc bonũ dicens neſciẽdo adulterum eſſe illum malum neſciẽdo caſtũ. Porro ſi p errorẽ euadit quiſq̃ pnitiẽ: ſic ſupi⁹ dixi nobis in itinere ꝺtigiſſe: ẽt aliquid boni boi erroꝛ ꝺferꝛ: ſed cũ dico i quibuſdã rebus nllo malo aliquẽ vel nõnullo ẽt bono falli: nõ ipm errorẽ dico nullũ malum vel non nullum bonũ: ſed malum quo nõ venit vel bonum quo venit erran

do.i. ex ipo errore qd non eueniat vel quid pueniat. Nā ipe p seipz error aut magnū ī re magna: aut paruū ī re parua: tñ sp ē malū. Quis.n. nisi errās malū neget approbare falsa p veris: aut ī probare vera p falsis: aut hre īcerta p certis vel certa pro incertis? Sed aliud ē malū hoiem putare q̄ bonus ē: qd est erroris: ⁊ aliud ē ex hoc malo aliud malū nō pati: si nihil noceat hō malus qui esse putatur bonus. Itēq; aliud ē ipam viā putare q̄ nō ē ipa: ⁊ aliud ē ex h° erroris malo aliquid boni consequi: velut ē ab īsidijs maloꝝ hoīum liberari.

¶ An peccata dicenda sint cum quis de malo homine bene sentit: vel verisimilibus fallitur. Cap.xix

Nescio sane: vtrū etiaz eiusmodi error sit: cū hō de malo homīe bene sentit: qualis sit nesciens aut p eis q̄ p sēsus corporis capim⁹ occurrunt similia: q̄ spū tāq̄z corpore: aut corpore tāq̄z spū sētiunt. Qualē se putabat eē apostolus petrus: qñ existimabat se visū videre repēte de claustris et vinculis p angelum liberatus. Aut in ipsis rebus cōrporeis leue putat eē qd aspeꝝ ē: aut dlce qd amaꝝ: bñ olere qd putridū ē: aut tonare cū rheda transit: aut illū eē hoīem cū alius sit: qñ duo sibi simillimi sunt: qd ī geminis sepe contingit. Uñ ait ille. Gratusq; parētibus error: ⁊ cetera: talia ēt peccata dicenda sunt. Hec qō nodosissima: q̄ hoīes acutissimos achademicos torsit: nūc mihi enodāda suspecta ē: vtꝝ eliqd dbeat sapiēs approbare ne īcidat ī errorē si pro veris approbauerit falsa cū oīa sic affirmāt: vel occulta sint vel incerta. Unde tria ꝯfeci volumina ī initio ꝯuersionis mce: ne īpedimēto nobis eēnt: q̄ tāq̄z ī ostio ꝯdicebāt. Et vtiq; fuerat remouēda īueniēde desperatio veritatis: q̄ illoꝝ videt argumētationib⁹ roborari. Apd illos g̊ error oīs putat eē pctm̄ qd vitari nō possu cōtēdūt: nisi oīs suspēdatur assēsio. Errare q̄ppe dicūt cū q̄lq̄s assētit īcertis: nihilq; certū eē ī hoīum visu ppter īdiscretā similitudinē. Falsi etiā si qd videt forte sit veꝝ. Accutissimis q̄dē sz īpudētissimis cōflictationib⁹ disputāt. Apud nos aūt iustus ex fide viuit. At si tollat assēsio ⁊ fides tollitur: qz sine assēsiōe nihil credit. Et sūt vera q̄zuis nō videāt: q̄ nisi credāt ad vitam beatā: q̄ nō nisi eterna ē: nō pōt pueniri Cū istis vo vtꝝ loq̄ debem⁹ ignoro q̄ ñ victuros ī eternū: sz ī pñtia se viuere nesciūt: Immo nescire se dicūt qd se scire negare nō possūt. Neq;.n. q̄sq̄z finit nescire se uiuere: qñ quidē si viuit nō pōt aliqd vel nescire qm̄ non solum scire veruz etiā nescire nisi viuētis ē. Sz videlicet nō assentiēdo ꝙ viuāt: cauere sibi videt errorē: cū etiā errādo cōuincant viuere: qm̄ nō pōt q̄ ñ viuit errare. Sic ergo nos viuere nō solū veꝝ: sz ēt certū ē: ita vera ⁊ certa sūt multa: q̄b⁹ nō assētiri absit: vt sapia poti⁹ q̄z demētia nomināda sit. ¶ Quib⁹ ī reb⁹ errātes nō peccemus: quāuis ad hui⁹ vite miserias error pertineat. Cap.xx.

In q̄busdā āt reb⁹ nihil interest ad capesēdū dei regnū: vtru m credāt an nō: vel vtrū vera siue sint siue putēt: an falsa. In his errare.i. aliud p alio putare: nō arbitrādū ē eē pctm̄. Aut si ē nimiū ē atq; leuissimū. Postremo q̄lecūq; illd ⁊ q̄tūq; sit ad illā viā nō ptinet: q̄ im⁹ ad deū. Que via fides ē xp̄i: q̄ p dilectionē opat: neq; enim ab hac via deuiabat apostolus petrus: qñ se existimans visum videre aliud p alio sic putabat. Ut a corporum imaginib⁹

ĩ quib⁹ se esse arbitrabatur: vera in q̃b⁹ erat: corpora non dignosceret nisi cuz ab illo angelus ꝑ quẽ fuerat liberatus abscessit. Ab hac via nõ deuiabat iacob patriarcha: qñ viuẽtẽ filiũ a bestia credebat occisũ. In his atq; hi⁹ falsitatib⁹ salua fid̃ q̃ ĩ deũ nobis ẽ fallimur ⁊ via nõ relicta q̃ ad illũ nos ducit erramus. Qui errores ẽt si pctã nõ sũt: tñ ĩ malis hui⁹ vite deputãdi sũt. Que ita subiecta ẽ vanitati: vt approbẽtur hic falsa ꝓ veris: respuant̃ vera ꝓ falsis: incerta teneant̃ pro certis. Quãuis.n. hec ab ea fide absint: ꝑ quã ad verã certãq; atq; eternã btitudinẽ tẽdim⁹: ab ea tñ miseria ñ absũt: ĩ qua adhuc sum⁹ nullomõ quippe falleremur ĩ aliquo vel aĩ vel corporis sẽsu: si iã vera illa atq; ꝑfecta felicitate frueremur. ¶ Quõ sit pctm̃ oẽ mẽdaciũ: vl̃ q̃lit̃ ẽt illi licet venialit̃ peccẽt: q̃ nõ nisi ꝓ salute hoĩuz mẽtiũt̃. Cap. xxj.

Porro aũt oẽ mẽdaciũ iõ dicendũ ẽ eẽ pctm̃: q; hõ nõ solũ qñ scit q̃d veꝝ sit: sz ẽt si qñ errat ⁊ fallit̃: sicut hõ hoc debet loqui. Sẽp.n. hõ debet loqui sicut aĩo gerit: siue illd̃ veꝝ sit siue putet̃ ⁊ ñ sit. Oĩs qui nititur ꝯ id qd̃ aĩo sentit: loquit̃ volũtate fallẽdi. Et vtiq; v̄ba ꝓpterea sũt ĩstituta: nõ ꝑ que se ĩuicẽ hoĩes fallãt: sed ꝑ que in alteri⁹ quisq; notitiã cogitatiões suas ꝑferat. Uerbis igit̃ vti ad fallaciã: ñ ad qd̃ instituta sũt peccatũ ẽ. Nec iõ vlluz mẽdaciũ putãdũ ẽ nõ eẽ peccatũ: quia possumus aliqñ alicui ꝓdesse mẽtiẽdo. Possum⁹.n. ⁊ furãdo aliqñ prodesse: si paup cui palã dat̃ sẽtit cõmodum: ⁊ diues cui clam tollit̃ nõ sẽtit ĩcõmodum Nec iõ tale furtũ quisq̃ dixerit non eẽ peccatũ. Possum⁹ ⁊ adulterãdo: si aliq̃ nisi ad hoc ei cõsẽtiat̃ appareat amando moritura: ⁊ si vixerit penitẽdo purganda: nec ideo peccatum negabitur tale adulteriũ. Si aũt merito nobis placz castitas: quid queso offendit̃ veritas: vt ꝓpter alienam vtilitatẽ illa nõ violetur adulterãdo: ⁊ violet̃ ista mẽtiẽdo. Nõ iõ mendaciũ poterit aliquãdo laudari: q; nõnũq̃ ꝓ salute quorũdã mẽtimur Peccatũ ergo ẽ: sz veniale: qd̃ beniuolẽtia excusat: ⁊ iõ fallacia dãnat. Plurimũ quippe ad bonũ ꝓfecisse hoĩes q̃ ñ nisi ꝓ salute hoĩs mẽtiũt̃: nõ ẽ negãdũ sed ĩ eoꝝ tali ꝓfectu merito laudat̃ vel etiã tẽporalit̃ remunerat̃ beniuolẽtia nõ fallacia: q̃ vt agnoscat̃ satis ẽ: nõ vt ẽt ꝑdicet̃. Maxime ĩ heredib⁹ testamẽti noui: quib⁹ dr̃. Sit ĩ ore vr̃o: ẽ ẽ: nõ ñ. Qd̃.n. ampli⁹ ẽ a malo ẽ: ꝑꝑ qd̃ malũ? Qr subripe ĩ hac mortalitate nõ desinit Etiã ipsi coheredes xp̃i dicunt. Dimitte nobis d̃bita nr̃a. ¶ Que sint cãe bonaꝝ rerum ⁊ qui malarum. Cap. xxij.

His itaq; ꝓ hui⁹ breuitatis necessitate tractatis: quoniã cãe cognoscẽde sũt reꝝ bonaꝝ ⁊ malaꝝ: que sit via q̃ nos ꝑducat ad regnuz vbi erit vita sine morte: sine errore veritas: sine ꝑturbatiõe felicitas neq̃q̃ dubitare debem⁹ rerũ que ad nos ꝑtinent bonaꝝ cãm nõ eẽ: nisi bonitatẽ dei: malaꝝ v̄o ab ĩmutabili bono deficiẽtẽ boni mutabilis volũtatẽ: ꝑus angeli: hoĩs postea. ¶ Qd̃ sit creature rõnabil̃ malũ vl̃ q̃ hic mala sequuta sunt. Ca. xxiij.

Hoc ꝑmũ est creature rõnabilis malũ. i. ꝑma ꝑuatio boni: deinde etiam iam volentibus subĩtrauit ignorantia rerum agendarum ⁊ concupiscentia noxiarum: quib⁹ comites subĩtrarũt error ⁊ dolor: q̃ duo mala qñ ĩminentia sentiuntur: ea fugiẽtis animi motus vocatur met⁹. Porro animus cum adipiscitur concupita: q̃uis

pernitiosa ⁊ inania: qm̄ id errore nō sē-
tit vel delectatione morbida vincit̄: vel
vana ēt letitia vētillat̄. Ex his morboꝝ
nō vbertatis sꝫ īdigētie tāq̄ fōtib⁹ oīs
miseria nature rationalis emanat.

¶ Qd̄ ī suis malis rōnal̄ nā btītudinis
apetitū nō amiserit: ⁊ q̄ hō hēat penā
ꝓpriam corporis mortem. Cap.xxiiij.

Que tñ natura ī malis suis ñ po
tuit amittere beatitudinis ape
titū. Ueꝝ hec oīa mala sunt et
hoīum ⁊ angeloꝝ: ꝑ sua malicia domi
ni iusticia dānatoꝝ. Sꝫ hō hꝫ ⁊ penam
ꝓpriam: q̄ ēt corporis morte punit⁹ est.
Mortis quippe suppliciū dñs ei cōmi-
natus fuerat si peccaret: sic eū remune-
rās libero arbitrio: vt tñ regeret īperio
terreret exitio. Atq̄ ī paradisi felicitate
tāq̄ ī vmbra vite: vñ iusticia custodita
ī meliora cōscēderet collocauit.

¶ Qd̄ peccatum adam originaliter in
posteros transierit. Cap.xxv.

Hinc post pctm̄ exul effect⁹ stir-
pē quoq̄ suā: quā peccādo in
se: tāq̄ ī radice viciauerat: pe-
na mortis ⁊ dānatiōis obstrinxit: vt q̄c
q̄d ꝓlis ex illo ⁊ simul dānata ꝑ quaꝫ
peccauerat cōiuge ꝑ carnalē ꝯcupiscē-
tiā: ī qua īobediētie pena simul retribu
ta ē nasceret̄ traheret originale peccatū
quo traheret̄ ꝑ errores doloresq̄ diuer
sos ad illud extremū cū desertorib⁹ an-
gelis viciatorib⁹ ⁊ possessorib⁹ ⁊ cōsor
tib⁹ suis sine fine suppliciū: sic ꝑunum
hoīem peccatū itrauit ī mūdū: ⁊ ꝑ pec-
catū mors ī oēs hoīes ꝑtrāsiuit: in quo
oēs peccauerūt. Mūdū quippe appel-
lauit eo loco apl̄s vniuersū gen⁹ huma
nū. ¶ Qualr̄ hūani generi massa ex ira
dei iacebat ī malis: luēs cū desertorib⁹
angelis iustissimas penas manente in
eis bonitate creatoris. Cap.xxvj.

Ita ergo res se hꝫ. Jacebat ī ma
lis: vl̄ ēt voluebat̄: ⁊ de malis
ī mala, precipitabat̄ toti⁹ hūa-
ni generis massa dānata ⁊ adiūcta par
ti eoꝝ, q̄ peccauerāt angeloꝝ: luebat im
pie desertionis dignissimas penas. Ad
irā q̄ppe d̄i ꝑtinet iustā q̄cq̄d ceca ⁊ in-
domita ꝯcupiscētia faciūt libēter mali:
⁊ q̄cq̄d manifestis aptisq̄ penis patiūt̄
inuiti. Nō sane creatoris desistēte bo-
nitate ⁊ malis āgelis subministrare ui-
tā viuacēq̄ potētiā. Que subministra-
tio si auferat̄ īteribūt: ⁊ hoīuꝫ q̄uis de
ꝓpagine viciata nascētiū: formare semi
na ⁊ aīare ac ordinare mēbra ꝑ tp̄oruꝫ
etates: ꝑ locoꝝ spacia: vegetare sensus:
alimēta donare. Meli⁹.n. iudicauit de
malis bona facere: q̄ mala nulla eē ꝑ-
mittere. Et siq̄dē ī meli⁹ hoīum refor-
mationē nullā ꝓrsus eē voluisset: sic im
pioꝝ nulla ē āgeloꝝ: nōne merito fieret
vt natura q̄ deū deseruit: q̄ p̄ceptum sui
creatoris qd̄ custodire facillime posset:
sua male vtēs ptāte calcauit atq̄ tran-
sgressa ē: que sui ī se creatoris imaginē
ab ei⁹ lumine cōtumacit̄ auersa viola-
uit: q̄ salubrē seruitutē ab ei⁹ legib⁹ ma
le vtēs libero abrupit arbitrio: vniuer-
sa ī eternū desereret̄: ⁊ ꝑ suo merito pe
nā pēderet sēpiternā? Plane ita face-
ret si tm̄ iustus nō etiā misericors esset
suāq̄ īdebitā misericordiā multo eui-
denti⁹ ī īdignoꝝ poti⁹ liberatione mō-
straret. ¶ Qd̄ q̄busdā angel̄ cadētibus
ꝑ supbiā residui certissimā ꝑpetue bea-
titudinis stabilitatē acceperūt. C.xxvij.

Angelis igit̄ aliq̄b⁹ īpia supbia
de serētib⁹ deū: ⁊ ī huius aeris
imā caliginez de supna celesti
hītatiōe deiectis: residu⁹ numer⁹ ange
loꝝ ī eterna cū deo btītudine ⁊ scītate
ꝑmansit. Neq̄.n. ex vno angelo lapso

atq; dãnato ceteri ꝓpagati sũt: vt eos sicut hoĩes originale malũ obnoxie successiõis vinculis obligaret: atq; vniuersos traheret ad debitas penas: sed eo q̃ diabolus fcũs ẽ: cũ socijs ĩpietatis elato ⁊ ip̃a cũ eis elatiõe ꝓstrato: ceti pia obediẽtia dño cohesẽrũt: accipiẽtes etiã qd̃ illi nõ habuerũt: certã sciẽtiã q̃ essẽt de sua sempiterna ⁊ nũq̃ casura stabilitate securi. Placuit itaq; vniuersitatis creatori atq; moderatori deo: vt qm̃ ñ tota multitudo ãgeloꝝ deũ deserendo ꝑierat: eaq; ꝑierat ĩ ꝑpetua dãnatiõe remaneret: q̃ aũt cũ deo illa deserẽte ꝑstiterat de sua certissime cognita sp̃ futura felicitate secura gauderet. ¶ Qd̃ numer⁹ bonoꝝ angeloꝝ q̃ diminut⁹ ẽ p⁹ ruinã maloꝝ ex hoĩb⁹ suppleat: ⁊ q̃ h̃ numerus deo sit notus. Cap. xxviij.

Alia vo creatura rõnalis q̃ ĩ hominib⁹ erat qm̃ peccatis atq; supplicijs ⁊ originalib⁹ ⁊ ꝓp̃is tota ꝑierat: ex ei⁹ parte reparata: q̃ angelice societati ruina illa diabolica minuerat: supplerz. Hoc ꝓmissũ ẽ resurgẽtib⁹ scis: q̃ erũt eq̃les ãgelis dei. Itaq; supna illa hierl'm mater nr̃a ciuitas d̃i nulla ciuiũ suoꝝ numerositate fraudabit: sz vberiore ẽt copia forsan regnabit Neq;.n. numeꝝ aut scõꝝ hoĩum aut ĩmũdoꝝ demonũ nouim⁹: ĩ quoꝝ locuz succedẽtes filij scẽ mr̃is q̃ sterilis apparebat ĩ t̃ris ea pace de q̃ illi ceciderant: sine vllo tẽporis termino ꝑmanebunt. Sz illoꝝ ciuiũ numer⁹: siue q̃ ẽ: siue qui futur⁹ ẽ ĩ cõtẽplatiõe ẽ ei⁹ artificis: qui vocat ea q̃ ñ sũt tãq̃ ea q̃ sũt: atq; ĩ mẽsura ⁊ numero ⁊ pondere cuncta disponit. ¶ Qd̃ nõ ꝓp̃is meritis nec per liberum arbitrium: sed per filium dei liberari possit genus humanum.

Capitulum.xxix.

Verum hec pars generis humani cui liberationez d̃s regnũq; ꝓmisit eternũ: nũquid meritis opũ suoꝝ reparari põt? Absit. Quid.n. opat̃ ꝑdit⁹: nisi qñ fuerit a ꝑditiõe liberatus? Nũquid libero volũtatis arbitrio? Absit. Nam libero arbitrio male vtens homo ⁊ se perdidit ⁊ ipsum. Sicut enim qui se occidit vtiq; viuendo se occidit: sed se occidendo non viuit nec seip̃m poterit resuscitare: ita cum libero peccaret̃ arbitrio: victore peccato amissũ ẽ et liberꝝ arbitriũ. A quo.n. q̃s deuict⁹ ẽ: huic ⁊ ſu⁹ addictus ẽ. Petri certe apl'i ẽ ista snia: q̃ cũ vera sit: qualisqueso põt serui addicti eẽ libertas: nisi qñ eũ peccare d̃lectat? liberalit̃.n. ſuit q̃ sui dñi volũtatẽ libent̃ fac̃. Ac ꝑ h̃ ad peccãdũ liber ẽ: q̃ pcti ſu⁹ ẽ. Unde ad iuste faciẽdũ liber nõ erit: nisi a peccato liberat⁹ eẽ iusticie ceperit ſuus. Ip̃a ẽ vera libertas ꝑꝑ recti faciendi leticiaz simul ⁊ pia seruit⁹ ꝑꝑ p̃cepti obediẽtiã Sed ista libertas ad benefaciẽdũ: vnd̃ erit hoĩ addicto ⁊ vẽdito: nisi redimat ille cui⁹ illa vox ẽ. Si vos fili⁹ liberauerit: tunc vere liberi eritis? Qd̃ anteq̃ fieri ĩ hoĩe incipiat: quõ q̃sq̃ de libero arbitrio ĩ bono gl'iabit̃ ope: q̃ nõdũ liber est ad opãdũ bene: nisi se vana supbia extollat: quã cohibet apl's dicens. Gr̃a salui facti estis per fidem.

¶ Qd̃ etiam fidem a qua bona opera incipiunt gratia tribuat. Cap.xxx.

Et ne ipsã sibi saltez fidem sic arrogarent: vt nõ intelligerẽt diuinit⁹ esse donatã: sicut isdez apl'us alio loco se dicit: vt fidelis esset mĩaz ꝯsecutũ: h̃ quoq̃ adiũxit atq; ait. Et hoc nõ ex nobis: sed dei donũ ẽ. Nõ ex opib⁹: ne forte q̃s extollat̃. Et ne puterent̃ fidelibus bona de futura opera

rursus adiecit. Ipsi.n.sumus figmētuz creati ī xp̄o iesu ī opibus bonis: q̄ p̄parauit d̄s: vt ī illis ābulem⁹. Tūc g̊ efficimur v̄e liberi: cū deus nos fingit.i. format ⁊ creat: nō vt hoīes: qd̄ iā fecit: sed vt boni hoīes simus: qd̄ nūc gr̄a sua facit: vt sim⁹ ī xp̄o iesu noua creatura: s̄m qd̄ dcm̄ ē. Cor mūduz crea ī me deus. Neqz enī cor ei⁹ quātū ptinet ad nām cordis humani: nō iā creauerat deus.

Qd̄ de⁹ opat̄ ī nobis velle ⁊ pficere sicut apl's predicat ⁊ oīs diuina scriptura. Cap.xxxi.

Item ne q̄sq̄z ⁊ si non de operibus: de ip̄o glorieť libero arbitrio: volūtatis tanq̄z ab ipso incipiat meritū: cui tanq̄z d̄bitū reddatur premiū bn̄ opandi ipsa libertas: audiat eūdez gr̄e preconē dicētē. De⁹ ē enī qui opat̄ in nobis: ⁊ velle ⁊ opari p bona volūtate. Et alio loco. Igit̄ nō volentis neqz currentis: sed miserentis ē dei. dū pculdubio si hō eius etatis ē: vt rōe iaz vtatur: nō possit credere: spare: diligere nisi vellet: nec puenire ad palmā supne vocatiōis: nisi voluntate cucurrerit. Et qūo g̊ nō volētis neqz currentis: sed miserētis dei: nisi qz ⁊ ipsa volūtas: sic̄ scriptū ē: a deo p̄parat̄? Alioquin si ppterea dictū ē nō volētis neqz currētis: sed miserētis ē dei: qz ex vtraqz fit ⁊ voluntate hoīs: ⁊ misicordia dei. Et sic dictū accipiam⁹ nō volētis neqz currētis: sed miserētis ē dei tanq̄z diceret̄: nō suffic̄ sola volūtas hoīs: si nō sit etiā misicordia d̄i. Nō g̊ sufficit sola misicordia d̄i si nō sit ēt volūtas hoīs. Ac p hoc. si recte dictū ē, nō volētis hoīs: sed miserentis dei: qz id volūtas hoīs sola nō īplet cur nō ecōtrario recte dr̄: nō miserentis dei est: sz volentis hoīs: qz misericordia dei id sola n̄ īplet. Porro si nullus xp̄ianus dicere audebit: nō misētis ē dei: sed volētis hoīs ē: ne apl'o aptissime ꝯdicat. Restat ppterea recte dictū ītelligat̄ nō volētis neqz currētis: sed misentis ē dei: vt totū deo det̄ q̄ hoīs volūtatez bonā ⁊ p̄pat adiuuādā: ⁊ adiuuat p̄patā. p̄cedit eiz bona volūtas hoīs multa dei dona: sed nō oīa: q̄ aūt non p̄cedit: ipa ī eis ē ⁊ ipsa. nā vtrūqz legit̄ ī sanctis eloq̄is: ⁊ misicordia ei⁹ p̄uēiet me ⁊ misericordia ei⁹ subseq̄tur me: Nolētez p̄uenit: vt velit volētē subseq̄t̄ ne frustra velit. Cur eniz admonemur orare p inimicis nr̄is vtiqz nolētib⁹ pie viuē: nisi vt d̄s ī illis opet̄ ⁊ velle. Cur itē admonemur petē vt accipiam⁹: nisi vt ab illo fiat qd̄ volum⁹: a quo fcm̄ ē vt velimus Oram⁹ g̊ p inimicis nr̄is vt misicordia dei p̄ueniat eos sic̄ p̄uenit ⁊ nos: oram⁹ p nobis vt misicordia ei⁹ subseq̄t̄ nos.

Qd̄ iusta dānatiōe sub ira dei tenebat̄ gen⁹ hūanū donec vēiret mediator q̄ nos ab hac ira liberaret. Ca.xxxij.

Tenebat̄ itaqz iusta damnatōe gen⁹ humanū: ⁊ oēs erāt ire filij: de q̄ scriptuz ē. Qm̄ omnes dies nr̄i defecerūt: ⁊ ī ira tua defecim⁹ Anni nr̄i sicut aranea meditabūtur de q̄ ita dicit etiā iob. Hō.n.nat⁹ ex muliere breuis vite ⁊ plen⁹ ire. De q̄ ita dic̄ ēt dn̄s iesus. Qui credit ī filiū dei hz vitam eternā: q̄ aūt nō credit ī filiū dei non hz vitā eternā: sz ira dei manet sup euz: nō ait veniet: sz manet sup eū. Cū hac q̄ppe oīs hō nascit̄: pp qd̄ dicit apl's. Fuim⁹ enī ⁊ nos nā filii ire sicut ⁊ ceti. In hac ira cū eēnt hoīes p originale pctm̄ tāto graui⁹ ⁊ pnitiosius: quāto maiora vel plura īsup addiderunt: necessarius erat mediator h̄ ē recōciliator: q̄ hāc irā sacrificij singularis cuius erant ymbre oīa sacrificia legis ⁊ pphetarū oblatio

ne placaret. Uñ dicit apl'ꝰ. Si aũt cum inimici eẽm⁹: reconciliati sum⁹ deo per mortẽ ei⁹: multo magis recõciliati nũc ĩ sanguine ei⁹ salui erim⁹ ab ira ꝑ ip̃z. cũ aũt de⁹ irasci dr̃: ñ ei⁹ significat̃ ꝑturbatio q̃lis est ĩ aĩo irãscẽtis hoĩs: sz ex hũanis motib⁹ trãslato vocabulo vindicta ei⁹: q̃ nõ nisi iusta ẽ: ire nomen accepit. Qđ g̃ ꝑ mediatorẽ recõciliamur deo et accipim⁹ spm̃ scm̃: vt ex inimicis efficiamur filij: quotquot enĩ spũ dei agũtur: hi filij sunt dei: hec ẽ gr̃a dei ꝑ iesuz xp̃z dñm nr̃m. ¶ De admirabili sacram̃to mediatoris. Ca.xxxiij.

DE quo mediatore lõgũ ẽ vt q̃ta dignũ est tãta dicant̃ q̃uis ab hoĩe dici digne nõ possint. Quis enĩ h̃ solũ ꝯgruẽtib⁹ explicet verbis: q̃ vbũ caro fcm̃ ẽ: ⁊ hĩtauit ĩ nobis vt crederem⁹ ĩ dei pr̃is oĩpõtẽtis vnicũ filiũ natũ de spũ scõ ⁊ maria v̄gĩe. Ita q̃ppe verbũ caro factũ ẽ a dĩnitate carne suscepta nõ ĩ carnẽ dĩnitate mutata Carnẽ porro hic hoĩez debem⁹ accipe a ꝑte totũ significãte locutõe sicut dcm̃ ẽ: qm̃ ex opibus legis nõ iustificabitur oĩs caro. i. oĩs hõ. Nã nihil nature humane ĩ illa susceptõe fas ẽ dicere defuisse: sed nature ab oĩ pctĩ nexu oĩmodo libere: ⁊ nõ q̃lis de vtroq̃ sexu nascit̃ per concupiscentiam carnis cum obligatione delicti: cui⁹ reat⁹ ꝑ regnãtionez diluit̃: sz q̃lẽ de v̄gine nasci oportebat: quẽ fides mr̃is nõ libido cõcepat. Qđ si vel ꝑ nascẽtẽ corrũpet̃ ei⁹ integritas: nõ iã ille de v̄gine nasceret̃: eũq̃ falso: qđ absit: de virgine maria natũ: tota cõfiteret̃ eccl'ia: q̃ imitans ei⁹ matrẽ quotidie parit mẽbra ei⁹ ⁊ v̄go ẽ. Lege: si placet de v̄ginitate scẽ marie meas litt̃as ad illustrẽ virũ: quẽ cũ honore ac dilectione noĩo volusianũ. De duabus naturis ĩ vna dei filij persona ꝯsistentibus. Ca.xxxiiij.

PRoĩde xp̃s ih̃s dei filius ẽ: ⁊ đs ⁊ hõ ẽ. De⁹ ante oĩa scl'a: hõ in nr̃o seculo. De⁹ q̃ dei v̄bũ: de⁹ enĩ erat verbũ: hõ aũt q̃ in vnitate persone accessit verbo aĩa rõnalis ⁊ caro. Quo circa inquãtũ đs ẽ: ip̃e ⁊ pr̃ vnuz sũt: inquãtũ aũt hõ ẽ: pr̃ maior est illo. Cui enĩ esset vnic⁹ dei filius nõ gr̃a: sed nã: vt essz plen⁹ ẽt gr̃a fcũs ẽ ⁊ hoĩs filius. Idẽq̃ ipse vtrũq̃ ex vtroq̃ vn⁹ xp̃s q̃ cũ in forma dei eẽt: nõ rapinam arbitrat⁹ ẽ: qđ nature erat. ĩ. eẽ se eq̃lẽ deo. Exinaniuit aũt se formã serui accipiẽs nõ amittẽs vel minuẽs formaz dei. Ac ꝑ h̃ ⁊ minor ẽ fact⁹ ⁊ mãsit equalis vtr̃q̃ vnus: sicut dcm̃ ẽ: sz aliud ꝑꝑ verbuz aliđ ꝑꝑ hoĩez. Propt̃ enĩ verbũ equalis pr̃i: ꝓpt̃ hoĩez minor: vn⁹ dei fili⁹: idẽq̃ hoĩs fili⁹: vnus hoĩs fili⁹: idẽq̃ dei fili⁹ non duo filij dei đs ⁊ hõ: sz vn⁹ dei fili⁹ De⁹ sine initio: hõ accepto initio: deus nr̃ iesus xp̃s. ¶ Quã euidẽs ĩdicium sit abũdãtis gr̃e dei q̃ ĩ hoĩe xp̃o humana nã ꝓmeruit. Ca.xxxv.

SIc oĩno grãditer ⁊ euidenter dei gr̃a ꝯmendat̃. Quid. n. natura hũana ĩ hoĩe xp̃o meruit ut in vnitate ꝑsone unici filij dei singulariť esset assũpta: Que bona uolũtas: cui⁹ boni ꝓpositi studiũ: q̃ bona opa p̃cessere: q̃b⁹ mereret̃ iste hõ: ut una fierz ꝑsona cũ deo. Nũq̃d añ fuit hõ: ⁊ hoc ei singulare bñficiũ p̃stitũ ẽ: ut singulariter ꝓmereret̃ deũ: Nẽpe ex quo hõ eẽ cepit: nõ aliud cepit eẽ hõ q̃ filius dei idẽq̃ hoĩs fili⁹: ⁊ h̃ unic⁹: ⁊ ꝑꝑ deũ uerbuz: qđ illo suscepto: caro factũ ẽ: utiq̃ deus: ut quẽadmoduz ĩ una ꝑsona quilibet hõ: aĩa. s. rõnalis ⁊ caro ita sit xp̃s una ꝑsona v̄bũ ⁊ hõ: unde nẽ humane

tāta gloria nullis p̄cedentib⁹ meritis: si ne dubitatōe gratuita: nisi q: magna h̄ ⁊ sola dei gratia fideliť ⁊ sobrie ɔsiderā tibus euidēter oñdit: vt ītelligāt ꝑ eandē grāz se hoīes iustificari a pctis: per quā factū ē: v t hō xp̄s nullū hēre possz peccatū? Sic ⁊ ei⁹ mr̄em āgelus salutauit: qñ ei futurum ānūciauit hūc ꝑtum Aue inq̄t gr̄a plena. Et paulopost. Inuenisti, ait grāz apd̄ deū: ⁊ hec q̄dē gr̄a plena: ⁊ īuenisse gr̄az apd̄ deū dr̄: vt domini sui: īmo oīuz dñi mať eēt. De ipso aūt xp̄o ioānes euāgelista cū diceret. ⁊ verbū caro fcm̄ ē: ⁊ hitauit ī nobis. Et vidimus inq̄t gl̄iaz ei⁹: gloriā q̄si vnigeniti a pr̄e plenū gr̄e ⁊ v̄itatis. Qd̄ āt ait verbū caro factū ē hoc ē plenū gr̄e. Qd̄ ait gloriaz vnigeniti a pr̄e: hoc plenum ē v̄itatis. Ueritas quippe ipsa vnigenit⁹ dei filius: nō gr̄a: sed nā: gratia suscepit hoīez tāta vnitate ꝑsone: vt idē etiā ipse eēt hoīs fili⁹. ¶ Qd̄ gr̄a demonstrať in h̄ ꝙ spū scō nat⁹ dr̄. Ca. xxxvi.

IDē nāq̄z iesus xp̄s fili⁹ dei vnigenit⁹: idē vnic⁹ de⁹ nr̄ natus ē de spū scō ⁊ maria virgine. Et vtiq̄z spūs scūs dei donū ē: qd̄ quidez. ⁊ ipsuz ē equale donāti. Et iō de⁹ ē etiam spūs scūs pr̄e filioq̄z nō minor. Et h̄ ergo qd̄ de spū scō ē s̄m hoīem natiuitas xp̄i: q̄d aliud q̄z ip̄a gr̄a demōstrať. Cū enī virgo q̄siuisset ab āgelo qūo fieret: qd̄ ei nūciabat: qñquidē illa virum nō cognouisset. rñdit angelus. Spūs scūs supueniet ī te:: ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi. Jōq̄z ⁊ qd̄ nasceť ex te scūz: vocabiť filius dei. Et ioseph cū vellz eā dimittere suspicās adulteriuz: quā sciebat nō eē de se grauidā: tale rñsum ab āgelo accepit. Noli timere accipe mariā cōiugē tuā: qd̄ enī in ea natū est: de spū scō ē. Idest quod tu eē de alio viro suspicaris de spū scō est. ¶ Qd̄ q̄zuis nō sit cōseq̄ns pr̄em hoīs xp̄i dici spūs scūs: modus tñ ip̄e quo de illo ⁊ maria virgīe nat⁹ est sit īexplicabil'. Ca. xxxvij.

NUnq̄d tñ iō dicturi sum⁹ hoīs xp̄i eē spūz scūz: vt de⁹ pať v̄buz genuerit: spūs scūs hoīem ex q̄ vtraq̄z substātia xp̄s vn⁹ eēt: et dei pr̄is fili⁹ s̄m verbū: ⁊ spūs scī filius s̄m hoīez ꝙ quasi eū spūs scūs tanq̄z pater ei⁹: de matre virgine genuisset? Quis h̄ dicere audebit? Nec op⁹ est oñdere disputando quāta alia sequāť absurda: cū h̄ ip̄z iaz ita sit absurdū: vt nulle fideles aures id valeāt sustinere. Proīde sicut cōfitemur dñs nr̄ iesus xp̄s qui de deo deus hō aūt nat⁹ est de spū scō ⁊ maria virgine ex vtraq̄z substātia diuina. s. atq̄z humana fili⁹ ē vnicus dei pr̄is oīpotētis: de quo ꝓcedit spūs scūs. Qūo g̊ dicim⁹ xp̄z natū de spū scō: si nō eū genuit spūs scūs? An q: fecit eū: qñ dñs nr̄ ih̄s xp̄s inquātū de⁹ est: oīa ꝑ ip̄m facta sunt. inquātū aūt hō ē: ⁊ ipse fcūs ē: vt ap̄l's dicit. Factus ē ex seīe dauid s̄m carnem. Sz cū illā creaturā quā virgo ɔcepit ⁊ pepit: q̄zuis ad solā ꝑsonā filij ꝑtinentē tota trinitas fecerit: neq̄z eīm sepabilia sunt opa trinitatis: cur ī ea facienda solus spūs scūs noīat⁹ est? An ⁊ qñ vnus triū in aliquo ope noīať vniuersa opari trinitas ītelligiť? Ita vero ē ⁊ exēplis doceri pōt: sed nō ē ī h̄ diutius īmoraz dū. Illud enī manet qūo dictū sit nat⁹ de spū scō: cū filius nullo mō sit spirit⁹ scī. Neq̄z enī q: mūdū istū fec̄ d̄us: dici eū fas ē dei filiū: aut eū natuz de deo: sz factuz vel creatū: vel ɔditū: vel īstitutuz ab illo: vel si q̄d hi⁹ recte possumus dicere. Hūc g̊ cū ɔfiteamur natū de spiritu scō ⁊ maria virgine: qūo nō sit filius spūs scī: et fili⁹ virginis marie: explicare

difficile est. Proculdubio q̄ppe non sic de illo vt de patre: sic aūt de illa vt de matre nat⁹. ¶ Exēpla q̄bus oñdit nō semp dici filiū q̄cq̄d de re aliqua nascitur: ⁊ dici filiū de q⁹ nascit. Ca. xxxviij.

Non igitur ꝯcedendū ē quicq̄d de aliqua re nascit: ꝯtīuo eius dē rei filiū nūcupādū. Ut eniz omittaz alia: aliter de hoīe nasci filium aliter capillū: pediculū: lūbricū: quoruz nihil ē filius. Ut g̃ hec omittā: q̄ tante rei deformiter ꝯpant: certe q̄ nascunt ex aqua ⁊ spū scō nō aque filios eos rite dixerit q̄spiā: sed plane dicunt filij d̄i patris ⁊ matris eccl̄e non spūs sci. Sic ergo de spū scō natus ē filius dei patris nō spūs sci. Nā ⁊ illud qd̄ d̄ capillo et de ceteris diximus: ad h̄ tm̄ valet vt admoneamur: nō oē qd̄ de aliquo nascit etiam filium eius d̄ quo nascitur posse dici: sicut nō oēs qui dicunt alicuius filij: consequens est vt de illo etiam nati esse dicantur sicut sunt qui adoptant. Dicuntur etiam filij gehenne: non ex illa nati: sed in illam preparati: sicut filij regni preparantur in regnum.

¶ Modus significans christum ih̄z de spiritu sancto ita natum vt insinuet gratiam qua eius humanitas nullis p̄cedentibus meritis in ipsa cōceptione deo copulata ē. Ca. xxxix.

Cum itaq̄z de aliquo nascatur aliquid etiaz non eo modo: vt sit filius: nec rursus omnis qui dicitur filius: de illo sit natus: cuius dr̄ filius: profecto modus iste quo natus est christus de spiritu sancto: non sicut filius: ⁊ de maria sicut filius īsinuat nobis gr̄am dei qua homo nullis p̄cedētib⁹ meritis ī ipso exordio nature sue quo eē cepit v̄bo dei copularet ī tātum p̄sone vnitatem: vt idez ipse esset filius dei qui filius hoīs: ⁊ filius hoīs qui filius dei. Ac si in nature humane susceptiōe fieret quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis: qui nullum peccatum posset committere. Que gratia propterea per spiritum sanctum fuerat significanda: q̄z ipse proprie sic est deus vt sit ī dei donum. Unde sufficienter loqui: si tamē id fieri potest valde prolise disputatum est. ¶ Quo xp̄s nec originale nec propriuz hn̄s pctm̄ fcūs sit p̄ nobis ipse pctm̄. Ca. xl

Nulla igitur voluptate carnalis concupiscentie seminatus est: siue cōceptus: ⁊ ideo nullū peccatum originaliter trahens: dei quoq̄z gratia verbo patris vnigenito non gratia filio: sed nā in vnitate p̄sone mō mirabili ⁊ ieffabili adiūctus atq̄z ꝯcretus ⁊ iō nulluz pctm̄ ⁊ ipse ꝯmittēs: tm̄ ꝓpt̄ filitudinē carnis peccati: ī qua venerat dict⁹ est: ⁊ ipse peccatuz sacrificādus ad diluēda pctā. In ueteri q̄ppe lege peccata vocabant sacrificia p̄ peccatis. Qd̄ vere iste fact⁹ est: cuius erāt vmbre illa. Hinc apostolus cum dixisset obsecramus per christum reconciliari deo: cōtinuo subiunxit atq̄z ait. Eum q̄ non nouerat peccatum: pro nobis peccatuz fecit: vt nos simus iusticia dei in ipso. Non ait vt in quibusdam mendosis codicibus legitur: is qui nō nouerat peccatum pro nobis peccatuz fecit tanq̄ꝫ p̄ nobis christus ipse peccauerit: sed ait. Eum qui non nouerit peccatum: idest christum: pro nobis peccatum factus ē deo: vel pro nobis peccatum fecit de⁹: cui reconciliati sumus: hoc est sacrificium pro peccatis: per quod reconciliari valeremus deo: ipse ergo peccatum: vt nos iusticia: nec nostra: sed dei nec in nobis: sed in ipso. Sicut ipse

peccatum non suum: sed nostrum: nec in se sed ī nobis constitutum: similitudine carnis peccati: in qua crucifixus est demonstrauit. Ut quoniam peccatuz ei non inberat ita quodammodo pctō moreretur: ouz moritur carni: in q̄ erat similitudo peccati: z cum secundum veritatem peccati nūq̄z ipe vixisset: nraz ex morte veteri qua in peccato mortui fueramus reuiuiscentem vitā nouā sua resurrectiōe signaret. ¶ Qō mors z resurrectio christi sacramentuz baptismi significet. Cap. xli.

Ipsum est qō in nobis celebratur magnuz baptismatis sacramentum: vt quicūq̄z ad istam pertinēt gratiam moriantur peccato: sicut ipse peccato mortuus dicitur: quia mortuꝰ est carni: hoc est peccati similitudini. Et viuant de lauacro renascendo. Sic ipe a sepulchro resurgendo: quālibet corporis etatem gerant. ¶ Qō generalit oī etati necessariū sit xp̄i baptismū. C. xlij.

A paruulo enī recens natu vsq̄z ad decrepitum senē: sicut nullus prohibendus ē a baptismo ita nullus est: qui non peccato moriat in baptismo. Sed paruuli tantum originali: maiores autem etiam bis omnibus moriuntur peccatis: quecunq̄z male viuendo addiderunt ad illud qō, nascendo traxerunt. ¶ Quomodo plerūq̄z maiores singulariter mori peccato dicuntur in baptismo: cum habeant p̄ pria plura peccata: econtrario paruuli in remissionem peccatorum dicantur baptizari. Cap. xliij.

Sed ideo etiam ipsi peccato mori plerūq̄z dicuntur: cum ꝑculdubio non vni: sed multis peccatis omnibus q̄z moriantur: quecūq̄z iā p̄p̄a cō miserūt vel cogitatiōe vel locutiōe vel opere quia etiam per singularez numeruz pluralis numerus significari soler. Sic ait ille. Uterūq̄z armato milite cōplent: q̄uis hoc multis militibus fecerint. Et in nostris litteris legitur. Oza ergo ad dominum vt auferat a nobis serpentem. Non ait serpētes quos patiebatur populus: vt hoc doceret z innumerabilia talia. Quum vero z illud originale unū pl̄ali numero significat: qñ dicimus in peccatorum remissionē baptizari paruulos: nec dicimus in remissionem peccati: illa est econtrario locutio: quia per pluralem locutionē significatur numerus singularis. Sicut de herode mortuo in euangelio dictum ē. Mortui sunt enim qui querebant animam pueri. Non dictum est: mortuꝰ ē. Et in exodo. Fecerunt inquit sibi deos aureos: cum unum uitulum fecerint tātum de quo dixerunt. Di sūt oij tui isr̄l q̄ eduxerūt te ō ̄ra egypti. Et hic ponētes pluralē p̄ singulari. ¶ Quō illo pctō qō p unū boiez ītrauit ī mūdū: inueniāt plura peccata. Cap. xliij.

Quāuis z ī illo pctō uno qō p unum hominem intrauit ī mūdum: z ī oēs homines ptrāsiit propter qō etiam paruuli baptizantur possint intelligi p̄ia paccata: si unū ipz in sua quasi membra diuiditur singula. Nam z superbia ē illic: quia homo ī sua potius esse: q̄z in dei potestate dilexit. Et sacrilegium: quia deo non credidit Et homicidium: quia semetipsum precipitauit ī mortem. Et fornicatio spiritalis: quia integritas mentis humane serpentina suasione corrupta est. Et furtū q: cibus prohibitus vsurpatus est. Et auaritia: quia plusq̄z illi sufficere ꝺbuit appetiuit: et si q̄d aliō ī hꝰ uno admisso diligēti ꝺsideratiōe inueniri potest.

Qõ nõ ianiter dicat peccatis parentũ filios obligari nisi gra diuinaq; misericordia succurrat. Ca.xlv.

Parentũ quoq; peccata paruulos obligari: nõ solũ primorũ hoiũ: sed etiaz suoz: de qb⁹ ipi nati sunt: nõ iprobabiliter dr. Illa qp pe diuina sntia reddã peccata patrũ in filios: tenet eos vtiq; anteq; per regnãtionẽ ad testamẽtuz nouum incipiãt pertinere. Qõ testamẽtuz ppbetabat cum diceret p Ezechielẽ nõ accepturos filios peccata parẽtum suoz: nec vlterius futurã in israel parabolã illaz. Patres manducauerũt uuã acerbã: z dẽtes filiorũ obstupescũt. Ideo eiz quisq; renascit vt soluat in eo: qcqd peccati ẽ cum quo nascit. Nã pctã q̃ male agẽdo postea cõmittũtur: pñt z penitẽdo sanari sicut etiã post baptismũ fieri videmus. Ac p hõ non ob aliud ẽ istituta regeneratio: nisi quia vitiosa ẽ generatio vsq; adeo vt etiã de legitimo matrimonio ꝓcreatus dicat. In iniq̃tatibus ꝓcept⁹ sum: z i peccatis mater mea me in vtero aluit: neq; hic dixit. In iniq̃tate vel peccato: cũ z hoc recte dici posset: sed iniq̃tates z pctã dicere maluit. Qz etiã i illo vno: quod i oẽs hoies ptrãsijt: atq; tam magnũ ẽ: vt i eo mutaret z ꝟuerteret i necessitatẽ mortis humana nã: reputuntur: sicut supra disseruimus: plura peccata z alia pẽtuz: que tñ nõ ita pñt mutare natura reatu: tñ obligãt filios: nisi gratuita gratia z misericordia diuina subueniat. Nõ eẽ temere diffiniendum vtrũ pctã parentũ vsq; ad patrẽ vniuscuiusq; an i tertiã z quartã generatõz an alio aliquo mõ iputet. Ca. xlvj.

Sed ꝺ peccatis alioz parentũ: q̃ bus ab ipso adã vsq; ad patrez suũ. p generatoribus suis q̃sq; succedit: nõ i merito disceptari potest: vtrũ oiuz malis actibus z multiplicatis delictis originalib⁹ q̃ nascũtur iplicet: vt tãto peius q̃to posterius q̃que nascant: an ꝓpterea ꝺs in tertiã z quartã generatiõnẽ de pctis parẽtũ eoz posteris cõmiat: qz ira sua ad quãtũ ꝓgeneratoz suoz culpas nõ extẽdit vlterius moderatõe miseratiõis sue: Ne illi quibus regnãtiõis gra nõ ꝺferet: nimia tarcina aie i ipsa sua eterna dãnatõe ꝑmanerẽt: si cogerent ab initio generis bũani oiuz ꝑcedentũ parẽtuz suoz originaliter pctã ꝺbere: z penas ꝓ eis debitas pẽdere. An aliud aliq̃d i re tãta de scripturis scrũt diligẽtius pscrutãs atq; tractãs: valeat vel nõ valeat reperi: temere nõ audeo affirmare. Nullũ ab originali pctõ posse saluari nisi p mediatorẽ dei z hoiuz ihm xpm. ca.xlvij.

Illud tñ vnũ pertñ: qꝺ tam magnũ i loco z bitatu tãte felicitatis ꝺmissuz ẽ: vt i vno homĩe originalit: atq; vt ita dixerim: radicabilit totũ genus humanũ dãnaret: nõ solueretur ac diuit: nisi ꝓ mediatorẽ dei z hominũ xpm ihm: qui solus potuit ita nasci: vt ei op⁹ nõ eẽt renasci. Neminẽ renasci i baptismate ioãnis: qꝺ xps humilitatis cã sicut mortis dispẽsatõz suscipere voluit. Ca.xlviij

Non eiz renascebant: q̃ baptismate iohis baptizabãt: a quo et ipe baptizatus ẽ: sed quodaz ꝑcursoris illius ministerio: qui dicebat parate viã dño: huic vno i quo solo renasci poterãt parabãtur. Huius eiz baptisma est: nõ i aq̃ tñ fiẽ fuit iohis vez etiã i spũ scõ: z de illo spũ scõ regnẽtur q̃sq; i xpz credit: de quo xps generatus regeneratõe nõ eguit. Un vox illa pruz q̃ sup baptismũ facta ẽ. ego hodie gẽui

te nõ vnũ illũ tpis diẽ: quo baptizatus ẽ: sed inumerabilis eternitatis: vt illum hoĩem ad vnigeniti psonã ptinere mõstraret. Ubi eniz dies nec hesterni fine inchoatur nec initio crastini terminat: semp hodiern⁹ ẽ. In aq̃ g̃ voluit baptizari a ioãne: nõ vt ei⁹ iniq̃tas vlla diluere: sed vt magna cõmẽdaret hũilitas Ita q̃ppe nihil in eo baptism⁹ qd̃ ablueret: sicut mors nihil qd̃ puniret: inuenit vt diabolus vitate iusticie: nõ violẽtia ptãtis oppressus ⁊ victus: qm̃ ip̃m sine vllo peccati merito iniq̃ssime occidrat p ip̃m iustissime amitteret quos peccati merito detinebat: vtrũq; igit ab illo i. ⁊ baptisma ⁊ mors certe dispẽsationis cã nõ miserãda necessitate: sed miserante potius volũtate susceptuz ẽ: vt vnus pctm̃ tolleret mũdi: sicut vnus peccatũ misit in mũdũ: h̃ ẽ in vniuersum genus humanũ. ¶ Qd̃ xp̃i gratia nõ solum originale pctm̃: sz cũcta simul abstulit: q̃ addita inuenit. Cap. xlix.

NIsi q̃ ille vnus pctũm misit in mũdũ: iste v̄o vnus nõ solum vnũ illud: sz cũcta simul abstulit q̃ addita inuenit. Uñ dicit apl's. nõ sicut dãnatio p vnũ peccãtẽ: ita ẽ ⁊ donũ. Nã iudiciũ q̃dẽ ex vno ĩ ɔdẽnatõz gratia aũt ex multis delictis ĩ iustificationẽ. Quia vtiq; illud vnũ: qd̃ originalit̃ trahit ẽt si solũ sit: obnoxios dãnationi facit. Gratia vero ex multis delictis iustificat hoĩez: qui p̃ter illud vnuz: qd̃ cõiter cũ oĩbus originalit̃ traxit sua q° q̃ ppria multa ɔmisit. ¶ Oẽz ex adã natũ ĩ adã dãnatiõe detineri: ⁊ oẽm in xp̃o renatum a dãnatõe liberꝝ. Cap. l.

VErũtñ qd̃ paulopost dicit: sic p vnius delictũ in oẽs hoĩes ad cõdẽnationem: ita ⁊ p vnius iusticiã in oẽs hoĩes ad iustificationez vite: satis ĩdicat ex adã neminẽ natuz nisi dãnatõe detineri: ⁊ neminẽ nisi in xp̃o renatuz a dãnatione liberari. ¶ Qualit̃ mysteriũ baptismi ĩ cruce xp̃s apl'us cõmẽdauerit: in quo maiores ⁊ puuli saluantur. Capi. li.

DE qua re. i. p vnũ hoĩez pena: et p vnũ hoĩez gr̃a: cũ locut⁹ fuisset: q̃ztum illi epistole sue loco sufficere iudicauit: ⁊ deiñ sacri baptismi in cruce xp̃i grãde mysteriũ ɔmẽdauit eo modo ĩtelligamus. Nihil aliud eẽ ĩ xp̃o baptismũ: nisi mortis xp̃i similitudinẽ: ⁊ nihil aliõ mortẽ xp̃i nisi remissiõis pctĩ sil'itudinẽ: vt quẽadmodum in illo mors v̄a fcã ẽ sic in nobis v̄a remissio pctõꝝ ⁊ quẽadmodũ ĩ illo v̄a r̃surr̃ctõ ita ĩ nobis v̄a iustificatio. Ait. q̃d g̃ dicem⁹: Permãebim⁹ ĩ pctõ vt gr̃a abũdz. Dixerat. n. supi⁹: vbi abũdauit pctm̃ sup abũdauit gr̃a. Et iõ qõnẽ sibiipse ppo suit: vtrũ pp abũdãtiaz gr̃e ɔseq̃ndam ĩ pctõ sit pmanẽdũ. Sz rñdit. Absit. Atq̃z subiecit. Si mortui sum⁹ pctõ qũo viuemus ĩ illo? Deiñ vt oñderet nos mortuos eẽ peccato: an ignoratis ĩquit: quoniã q̃cũq; baptizati sum⁹ ĩ xp̃o iesu: in morte ipsius baptizati sumus? Si g̃ hic oñdimur mortui eẽ peccato: qz ĩ morte xp̃i baptizati sum⁹: pfecto ⁊ puuli q̃ baptizant̃ in xp̃o pctõ moriunt̃: qz ĩ morte ipsius baptizant̃. Nullo enim excepto dcm̃ ẽ: Quicũq; baptizamur ĩ xp̃o iesu: ĩ morte ipsius batizati sum⁹: ⁊ iõo dictũ ẽ: vt pbaret̃ mortuos nos eẽ peccato. Cui aũt puuli renascendo moriũtur: nisi qd̃ nascẽdo traxerũt? Ac p h̃ ẽt ad ipsos ptinet qd̃ seq̃tur dicens consepulti. n. sum⁹ illi p baptismũ ĩ morte: vt quẽadmoduz surrexit xp̃s a mortuis p gloriã p̃ris: ita ĩ nos ⁊ nouitate vite ambulem⁹. Si cõplãtati facti sumus sil'itu

mni mortis ei⁹: simul ⁊ resurrectõis eri id⁹. Hoc sciẽtes: qꝛ vet⁹ hõ nr̃: simꝰ cru cfixus ẽ cũ illo vt euacuet corp⁹ pecca ti: vt vltra nõ seruiam⁹ peccato. Qui.n. mortu⁹ ẽ: iustificatuus ẽ a peccato. Si aũt mortui sum⁹ cũ xp̃o: credimus qꝛ si mul viuemus cũ illo. Sciẽtes qꝛ xp̃s re surgẽs a mortuis iã non morit: ⁊ mors illi vltra nõ dñabitur. Quod eniꝫ mor tuus est peccato mortu⁹ ẽ semel: quod autem viuit: viuit deo. Ita ⁊ vos existi mate mortuos quidem vos esse pecca to: viuere aũt deo ĩ xp̃o iesu. Hinc enim ꝓbare ceperat non eẽ nobis ꝑmanẽdũ ĩ peccato vt gratia abũdaret ⁊ dixerat Si mortui sum⁹ peccato: qũo viuemus in eo? Atqꝫ vt oñderet mortuos nos eẽ peccato subiecit. An ignoratis qm̃ q̃cũ qꝫ batizati sumus ĩ xp̃o iesu: ĩ morte ip̃i⁹ baptizati sumus? Sic itaqꝫ totũ locum istũ clausit vt cepit. Mortẽ q̃ppe chri sti sic insinuauit: vt etiam ipsum mortu um diceret peccato. Cui peccato nisi carnis: ĩ qua erat non peccatũ: sed simi litudo peccati: ⁊ iõ noĩe appellata pec cati? Baptizatis itaqꝫ ĩ morte xp̃i: in q̃ nõ solũ maiores verũetiã paruuli bapti zãtur ait. Sic ⁊ vos: idest quẽadmoduꝫ xp̃s. Sic ⁊ vos existimate mortuos eẽ peccato: viuentes autẽꝫ deo in christo iesu. ¶ Quid significẽt ea que in cru ce xp̃i sepultura resurrectione ⁊ ascẽsio ne gesta sunt. Cap. lij.

Quicquid igitur gestuꝫ ẽ in cru ce xp̃i: in sepultura: ĩ resurrecti one tertio die: ĩ ascensione ĩ ce lum: ⁊ sedere ad dexteram patris: ita ge stum est: vt his rebus non mystice tãtũ dictis: sed etiam gestis configuraretur vita xp̃iana que hic geritur. Naꝫ propt̃ eius crucem dictum est. Qui autem ie su christi sunt: carnem suam crucifixe runt cum vitijs ⁊ concupiscentijs. Pro pter sepulturam: consepulti enĩ sumus cum christo per baptismum in mortẽꝫ. Propter resurrectionẽ: vt quemadmo dum xp̃s resurrexit a mortuis ꝑ gloriã patris: ita ⁊ nos ĩ nouitate vite ambu lemus. Propter ascẽsionem in celum: sedẽsqꝫ ad dexteram patris. Si autẽ re surrexistis cum xp̃o: que sursum sunt q̃ rite: vbi xp̃s est in dexteram dei sedens Que sursum sunt sapite: nõ q̃ super ter rã. Mortui enim estis ⁊ vita vestra ab scondita est cũ xp̃o in deo. ¶ Nõ ꝑ tinere ad hanc vitam qꝫ xp̃s ad viuos ⁊ mortuos iudicãdos vẽtur⁹ credit̃. c. liij.

Iam vero quod de xp̃o confite mur futurum: qm̃ de celo ven turus ẽ viuos iudicaturus ⁊ mortuos: non pertinet ad vitam nr̃am que hic geritur. Quia nec in reb⁹ gestis eius est: sed in fine seculi gerendis. Ad hoc pertinet quod apostolus secutus adiunxit. Cum xp̃s apparuerit vita ve stra: tunc ⁊ vos apparebitis cum ipso ĩ gloria. ¶ Duobus significari modis qꝫ viuos ⁊ mortuos iudicabit. Ca. liiij.

Duobus aũt modis accipi põt qꝫ viuos ⁊ mortuos iudicabit. Siue vt viuos ĩtelligam⁹ quos hic nõdum mortuos: sed adhuc in ista carne viuẽtes ĩuenturus ẽ eius aduen tus. Mortuos aũt q̃ de corpe priusq̃ veniat exiere ad iudiciũ vel extituri sũt Siue viuos iustos: mortuos aũt ĩiustos qm̃ iusti quoqꝫ iudicabunt̃. Alioquin enim iudiciũ dei ponit̃ ĩ malo: vñ illud ẽ. Qui aũt male egerũt: ĩ resurrectione iudicij. Aliqñ in bono s̃m qꝫ dictum ẽ. Deus ĩ noĩe tuo saluum me fac: ⁊ in iu sticia tua iudica me. Propter iudiciuꝫ q̃ppe dei fit ipsa bonoruꝫ malorũqꝫ di scretio: vt liberandi a malo: non ꝑdẽdi

rũ malis boni ad dexterã segregentur
Propt̃ qd̃ ille clamabat. Judica me d̃s
Et q̃d dixerat velut exponẽs ⁊ discerne
ĩquit cãm meã de gẽte nõ scã.

¶ Qd̃ noĩe spũs scĩ tota trinitas cõ
plet̃ cui ordinatissime scã eccl̃a subiun
cta sit tanq̃ deo tẽplũ suũ. Ca.lv.

Cuz autem de iesu xp̃o filio dei
vnico dño nr̃o: qd̃ ad veritatẽ
cõfessionis ptinet dixerim⁹: ad
iũgimus his credere nos ⁊ ĩ spũz sãctũ:
vt illa trinitas ꝯpleat̃ q̃ de⁹ ẽ. Deinde
scã cõmemorat̃ eccl̃a. Uñ dat̃ ĩtelligi
rõnalẽ creaturã ad hierl̃z libere ptinen
tẽ post ꝯmemorationẽ creatoris. i. sum
me illi⁹ trinitatis fuisse subdendũ. Qm̃
q̃cq̃d de hoĩe xp̃o dcm̃ ẽ: ad vnitatez p
sone vnigeniti ptinet. Rectus itaq̃ con
fessionis ordo poscebat: vt trinitati sub
iũgeret̃ eccl̃a: tanq̃ hĩtatori dom⁹ sua
⁊ deo tẽplũ suũ: ⁊ cõditori ciuitas sua.
Que tota hic accipiẽda ẽ nõ solũ ex pte
q̃ peregrinãt̃ ĩ terris a solis ortu vsq̃ ad
occasuz laudãs nomẽ dñi: ⁊ post capti
uitatẽ vetustatis cantãs cãticũ nouum
verũetiã ex illa q̃ ĩ celis semp ex quo cõ
dita ẽ cohesit deo: nec vllum sui casus
malũ expta est. Hec in scĩs ãgelis bea
ta psistit: ⁊ sue pari peregrinãti sic̃ opor
tet opitulat̃: qz vtraq̃ vna erit ꝯsortio
eternitatis: ⁊ nũc vna ẽ vĩculo charita
tis q̃ tota ĩstituta ẽ ad colẽdũ vnũ deũ.
Uñ nec tota nec vlla ps eius vult se co
li p deo nec cui q̃ eẽ de⁹ ptinẽti ad tem
plũ dei qd̃ edificat̃ ex dijs: quos fec̃ nõ
fact⁹ de⁹. Ac p h̃ spũs scũs: si creatura
non creator esset pfecto creatura rõna
lis eẽt. Ipsa enĩ eẽt summa creatura: ⁊
iõ ĩ regula fidei nõ poneret̃ añ ecclesiã
qz ⁊ ipse ad eccl̃az ptineret in illa eius
pte q̃ ĩ celis ẽ. Nec hẽret tẽplũ: sed etiã
ipse tẽplũ esset. Templũ autem habet:
de quo dicit apl̃us. Nescitis: qz corpora
vestra tẽplũ sunt spũs scĩ: q̃ in vobis ẽ:
quẽ habet a deo? De q̃b⁹ alio loco dic̃
Nescitis qz corpora vr̃a mẽbra xp̃i sũt
Qũo g̃ de⁹ nõ ẽ qui tẽplũ hz: aut minor
xp̃o ẽ cuius mẽbra tẽplũ habet? Neq̃
enĩ aliud tẽplũ ei⁹: ⁊ aliud tẽplũ dei ẽ:
cũ idẽ dicat apostolus. Nescit̃ qz tem
pluz dei estis. Qd̃ vt pbaret: adiecit. Et
spũs dei hĩtat ĩ vobis. De⁹ ergo hĩtat ĩ
tẽplo suo. nõ solũ spũs scũs: sed etiã pa
ter ⁊ fili⁹. Qui etiã de corpore suo: per
qd̃ fcũs ẽ caput eccl̃e: q̃ ĩ hoĩbus ẽ vt sit
ipe ĩ oĩbus primatuz tenẽs ait. Soluite
tẽplũ h̃ ⁊ ĩ triduo suscitabo illud. Tem
plũ g̃ dei: h̃ est totius sũme trinitatis sã
cta ẽ ecclesia. s. vniuersa ĩ celo ⁊ ĩ terra.

¶ Qd̃ ĩ ecclesia p̃mitiuorũ: que ĩ ce
lis ẽ: nullus sit malus. Ca.lvj.

Sed d̃ illa q̃ in celis ẽ: affirmare
q̃d possumus: nisi q̃ nullus in
ea malus ẽ? nec q̃sq̃ deinceps
cecidit aut casurus ẽ: ex quo de⁹ angelis
peccãtibus nõ pepcit: sicut scribit apl̃s
petrus: sed carceribus caliginis ĩferi re
trudẽs tradidit in iudicium punituros
seruari. ¶ Quid sentiendũ sit de dif
ferẽtijs angeloꝝ: ⁊ vtrum ad eandem
societatem pertineant sol ⁊ luna et sy
dera. Ca.lvij.

Quomodo aũt se habeat btissi
ma illa ⁊ superna societas: que
ibi sint differentie psonaruz vt
cũ oẽs tanq̃ generali nomĩe angeli nũ
cupent̃: sicut ĩ epl̃a ad hebreos: legim⁹
cui enĩ angelorũ dixit aliq̃n: fili⁹ meus
es tu? Hoc q̃ppe modo significauit om
nes vniuersaliter angelos dici. Sint tñ
illic archangeli: ⁊ vtrum ijdem archan
geli nominentur virtutes: ⁊ ita dictum
sit: laudate dñm omnes angeli ei⁹: lau
date eum omnes virtutes eius: ac si di

ceretur: laudate eum omnes angeli ei⁹ laudate eum oēs archangeli: ⁊ q̄d īter se distent quatuor illa vocabula: quib⁹ vniuersam ip̄am celestem societatē videtur apl's eē cōplexus dicendo. Siue sedes siue dñatiōes: siue principat⁹ siue potestates: dicāt qui possūt si tñ possūt ꝓbare qd̄ dicūt: ego me ista ignorar̄ cōfiteor. Sed nec illud quidē certum hēo vtrū ad eādē societatē ꝑtineat sol ⁊ luna ⁊ cūcta sydera: q̄uis nōnullis lucida corpora eē videant̄: nō cū sēsu vel intelligētia. ¶ Utrū vel qualia corpora angeli habeant. Cap. lviij.

ITēq̄ angeli q̄s explicet cum q̄b⁹ corporib⁹ apparuerūt hominib⁹: vt non solum cernerētur: verū ēt tāgerēt̄: ⁊ rursus non solida corpulentia: sed spiritali potentia quas visiones non oculis corporis vel mentibus ingerant: vel dicant aliquid nō ad aurem forinsecus: sed intus ī animo hominis: etiaꝫ ibidem ipsi constituit: sicut scriptum ē in ꝓphetarum libro. ⁊ dixit mihi āgelus: qui loquebatur ī me. Nō enī ait: qui loquebatur ad me: sed ī me Uel appareant ⁊ in sōnis: ⁊ quod loquantur more somniorum. Habemus quippe in euangelio. Ecce angelus dñi apparuit illi in somnis dicens. His enī modis velut indicant se angeli contrectabilia corpora non habere. Faciunt q̄ difficillimam questionem quomodo patres eis pedes lauere quomodo iacob cum angelo tam solida contrectatione luctatus sit. Cum ista querūt̄: ⁊ ea sicut potest quisq̄ coniectat: non inutiliter exercet̄ ingenia: si adhibetur disputatio moderata: ⁊ absit error opinantium se scire qd̄ nesciunt. Quid enī opus est vt hec atq̄ huiusmodi affirmētur vel negentur vel diffiniantur cum discrimine: qñ sine crimine nesciūtur.

¶ Qd̄ maxime per dei gratiam dignoscendum sit: cum se sathanas transfigurat in angelum lucis. Ca. lix.

MAgis opus est dijudicare atq̄ dignoscere: cū se sathanas trāsfigurat in angeluꝫ lucis: ne fallēdo ad aliqua pernitiosa seducat. Nā quando sensus corporis fallit: mentem vero nō mouet a vera rectaq̄ sententia: qua quisq̄ vitam fidelem gerit: nullum est in religione periculum. Uel cū se bonum fingēs ea facit siue dicit: que bonis angelis congruunt: etiam si credatur bonus non est error xp̄iane fidei periculosus aut morbid⁹. Cum vero ꝑ hec aliena ad sua incipit ducere tūc eū dignoscere nec ire post eum: magna et necessaria vigilantia est. Sed quomodo vnusquisq̄ hominum idoneus est omnes mortiferos eius dolos euadere nisi regat atq̄ tueatur deus? Et ipsa huius rei difficultas ad hoc est vtilis: ne sit spes sibi q̄sq̄ aut hō alter alteri: sed deus suis omnib⁹. Id. n. nobis poti⁹ expedire prorsus piorum ambigit nemo.

¶ Qñ habebim⁹ plenā noticiā celestis ecclesie: vel qualiter mors xp̄i etiam ꝓ angelis fieri dicatur. Cap. lx.

NEc ergo que in sanctis angelis ⁊ virtutibus dei est ecclesia: tunc nobis sicuti est īnotescet cum ei coniuncti fuerimus in fine ad simul habendam beatitudinem sempiternam. Ista vero que ab illa peregrinat̄ in terris eo nobis notior est: q̄ ī illa sumus: ⁊ quia hominum est qd̄ ⁊ nos sumus. Hec sanguine mediatoris nulluꝫ habētis peccatum ab omni est redempta peccato: eiusq̄ vox est. Si deus ꝓ nobis: quis cō ra nos? Qui filio suo ꝓprio non pepercit: sed pro nobis omni

bus tradidit illum. Non enim pro angelis mortuꝰ est christus: sed ideo etiã ꝓ angelis fit quicquid hoĩum ꝑ eiꝰ mortẽ redimit̃ ⁊ liberat̃ a malis: qm̃ cũ eis quodãmodo redit in gratiam post inimicitias quas inter homines ⁊ scõs angelos pctã fecerũt: ⁊ ex ipsa hoĩuꝫ redẽptiõe ruine illius angelice detrimenta reparent̃. Qđ sci angeli docti de đo nouerint numerum qui ex hominibus ascẽsurus ẽ ad btĩtudinem. Cap.lxj.

Ut vtiqꝫ nouerũt sancti angeli docti de deo: cuius veritatis et̃na cõtẽplatiõe btĩ sũt: quãti numeri supplemẽtũ de genere humano ĩtegritas illius ciuitatis expectet. Propt̃ qđ ait apostolus: ĩstaurari oĩa ĩ xp̃o q̃ ĩ lis sũt ⁊ q̃ ĩ terris. In ip̃o q̃ppe ĩstaurantur q̃ ĩ celis sũt: cũ id qđ inde in angelis lapsum ẽ: ex hoĩbus reddit̃ Instaurantur aũt q̃ ĩ terris sũt cũ ip̃i hoĩes: q̃ predestinati sunt ad eternã vitam a corruptionibꝰ vetustate reuocant̃. Ac sic per illud singulare sacrificiũ ĩ quo mediator ẽ ĩmolatꝰ: qđ vnũ multe ĩ lege victime figurabãt pacificãt̃ celestia cũ terrestribus ⁊ terrestria cũ celestibus: quoniam sicut idẽ aplus dicit. In ip̃o cõplacuit oẽm plenitudinẽ diuinitatis inhabitare: ⁊ ꝑ eũ recõciliari oĩa: in ip̃m pacificans ꝑ sãguinem crucis eius siue q̃ ĩ celis sunt siue que ĩ terris. Quõ accipiat̃ pax dei p̃cellere oẽm ĩtellectũ ⁊ q̃lẽ pacẽ hẽbimꝰ cũ angelis. Cap.lxij.

Pax ista p̃cellit: sicut scriptũ est: oẽꝫ ĩtellectũ: neqꝫ sciri a nobis nisi cũ ad eã venerimꝰ potest. Quõ.n. pacificãtur celestia nisi ĩ nobis: idest cõcordãdo nobiscũ? Nã ibi sẽper ẽ pax ⁊ ĩter se vniuersis ĩtellectualibus creaturis ⁊ cũ suo creatore. Que pax p̃cellit vt scriptũ ẽ: oẽm ĩtellectũ: sꝫ vtiqꝫ nostrum: non eorum qui semper vidẽt faciem p̃ris. Nos aũt q̃ꝫtuscũqꝫ sit ĩ nobis ĩtellectus humanus: ex parte scimꝰ ⁊ videmꝰ nũc ꝑ speculum in enigmate. Cũ vero equales angelis dei fuerimus tunc quẽadmodũ ⁊ ipsi videbimus facie ad faciem: tãtãqꝫ pacẽ habebimꝰ erga eos quãtã ⁊ ipsi erga nos: qꝛ tm̃ eos dilecturi sumꝰ quãtũ ab eis diligimur. Itaqꝫ pax eoꝝ nota nobis erit: quia nostra ⁊ talis ac tanta erit. De vero pax q̃ illic est erga eos ⁊ nr̃um ⁊ illoꝝ intellectum sine dubitatiõe p̃cellet. De ip̃o q̃ppe btã ẽ rõnalis creatura quecũqꝫ btã ẽ nõ ip̃e de illa. Unde s̃m hoc melius accipit̃ qđ scriptũ ẽ: pax dei q̃ precellit oẽm intellectũ: vt ĩ eo qđ dixit omnem nec ipse intellectus scõꝝ exemptus ãgelorum esse possit: sed dei soliꝰ. Neqꝫ.n. ⁊ ipsiꝰ ĩtellectũ pax eiꝰ excellit. Quõ etiam nunc nobiscum angeli cõcordãt: ⁊ q̃ remissio peccatorum etiam baptizatis est necessaria. Cap.lxiij.

Concordant autem angeli nobiscum etiã nũc cũ remittunt̃ nostra peccata. Ideo post cõmemorationem scẽ ecclesie ĩ ordine cõfessionis ponit̃ remissio peccatoꝝ. Per hanc enim stat ecclesia: q̃ in terris ẽ: per hanc nõ perit qđ perierat: ⁊ ĩuentum ẽ Excepto quippe baptismatis munere qđ cõtra originale pctm̃ donatum ẽ: vt qđ generatiõe attractũ ẽ regeneratione detrahatur: ⁊ tm̃ actiua quoqꝫ peccata q̃cũqꝫ corde: ore: opere: cõmissa ĩuenerit tollit. Hac ergo excepta magna indulgentia: vnde ĩcipit hoĩs renouatio: in q̃ soluitur oĩs reatꝰ ⁊ ingeneratus ⁊ additus: ipsa etiam vita cetera iã rõne vtentis etatis quãtalibet p̃polleat fecunditate iusticie nõ agit̃. Qm̃ filij đi q̃ꝫdiu mortaliter viuũt: cũ morte ꝯfligũt. Et q̃ꝫuis

de illis sit veracit̃ dcm̃ quotquot spũ d̃i agunt̃: hi filij sunt dei: sic tñ spũ dei excitantur: ⁊ tãq̃ filij dei ꝓficiũt ad deum vt ẽt spũ scõ maxime aggrauãte corruptibili corpore tãq̃ filij hoĩuz ĩ quibusdam motibus humanis deficiãt ad seipsos: ⁊ ideo peccent. Interest quidem quãtũ: neq; n. qꝛ peccatũ ẽ oẽ crimen: iõ crimẽ est omne peccatum. Itaq; sanctorum hominũ vitã q̃ diu in hac morte viuitur ĩueniri posse dicimus sine crimine: peccatum aũt si dixerimus quia nõ habemus: ait scũs apl'us: nosipsos seducimus ⁊ veritas ĩ nobis non est.

¶ Qd̃ intra ecclesiam catholicam q̃tũlibet erumnosis non denegetur penitẽtie locus: ⁊ qualiter debeat agi ipsa penitentia.

Capitulum.lxiiij.

Sed neq; de ipsis criminibus q̃tũlibet magnis remittendis in sancta ecclesia dei desperanda est misericordia agentibus penitentiam secũdũ modũ sui cuiusq; pctĩ. In actiõe aũt penitẽtie vbi tale crimẽ cõmissum ẽ: vt is qui cõmisit a xp̃i etiam corpore separet̃: nõ tã cõsiderãda ẽ mẽsura temporis q̃ doloris. Cor enim cõtritũ ⁊ humiliatũ deus nõ spernit. Uerũ qꝛ plerũq; dolor alteri⁹ cordis occult⁹ ẽ alteri: neq; ĩ alioꝝ notitiã ꝑ v̄ba vel quecũq; alia signa ꝓcedit: cũ sit corã illo cui dr̃: gemit⁹ me⁹ a te nõ ẽ abscõdit⁹: recte cõstituũtur ab his q̃ ĩ ecclesia p̃sunt tempora penitentie: vt fiat etiam satis ecclesie in qua remittuntur ipsa peccata. Extra eã quippe nõ remittũtur. Ipsa nãq; ꝑ spũm scũm pign⁹ accepit: sine quo nõ remittunt̃ vlla pctã: ita vt q̃b⁹ dimittũt ɔseq̃nt̃ vitã eternam. Qd̃ remissio peccatorum ad futurum iudicium pertineat: cum in hac vita etiã paruuli baptizati diuerso mõ crucientur: quorũdaz vero pene in posterum reseruentur.

Capitulum.lxv.

Magis enim propter futuꝝ iudiciũ fit remissio peccatoꝝ: in hac aũt vita vsq; adeo valet: qd̃ scriptũ est: graue iugũ sup filios adã a die exitus d̃ vẽtre mr̃is eoꝝ vsq; ĩ diẽ sepl'ture in mr̃em oĩum: vt etiam paruulos videam⁹ post lauacrũ regeneratiõis diuersoꝝ maloꝝ afflictiõe cruciari: vt ĩtelligamus totũ qd̃ salutaribus agit̃ sacramentis magis ad spem futuroꝝ bonoꝝ q̃ ad retentionẽ vel ademptionem p̃sẽtium ꝑtinere. Multa etiaz mala hic videntur ignosci ⁊ nullius supplicijs vindicari: sed eorum pene reseruant̃ in posterum. Neq; enim frustra ille ꝓp̃e dr̃ dies iudicij quãdo vẽtur⁹ ẽ iudex viuorum atq; mortuoꝝ. sicut econtrario vindicantur hic aliqua ⁊ tñ si remittantur profecto in futuro seculo non nocebũt Propterea de quibusdaz temporalib⁹ penis: que in hac vita peccantibus irrogantur eis: quorum peccata delentur: ne reseruentur in finem: ait apostolus. Si enĩ nosmetip̃os iudicaremus: a dño nõ dijudicaremur. Cum iudicamur aũt a dño corripimur: vt nõ cum hoc mundo dãnemur. ¶ De his qui intra ecclesiam catholicam sceleratissime viuunt: ⁊ nullo modo penitentiam agunt: ac sibi salutationem per ignem promittunt.

Capitulum.lxvj.

Areuntur aũt a quibusdã etiaz hi qui nomen xp̃i nõ reliq̃rũt ⁊ ei⁹ lauacro ĩ ecclesia baptizãtur: nec ab ea vllo scismate vel heresi preciduntur: in q̃tislibet sceleribus viuant: que nec diluãt penitendo: nec elemosynis redimant: sed in eis vsq; ad huius vite exitũ ꝑtinacissime perseuerent: salui futuri ꝑ ignem: licet ꝓ magnitudine facinorum

flagitiozũq̃ diuturno: ñ tñ eterno igne puniri. Sed q̃ hoc credũt: ꝛ tñ catholici sũt hũana quadam beniuolẽtia mihi falli videnť. Nã scriptura diuina aliud cõsulta respõdet. Lib. ũ ãt de hac qõne scripsi: cui⁹ titul⁹ ẽ de fide ꝛ opib⁹. Ubi ſm scripturas scãe q̃tũ: do adiuuante: potui demõstrari eã fidẽ saluos facere quã satis cuidẽť expressit paulus apl's dicẽs. In xp̃o. n. iesu neq̃ circũcisio q̃q̃ valet neq̃ p̃puciũ: sed fides qua p dilectionem operatur. Si autem male ꝛ non bene operať: p̃oculdubio ſm apl'm iacobum mortua ẽ in semetipsa. Qui rursus ait. Si fidem dicat se q̃sq̃ hr̃e: opa aũt non hẽat: nũq̃d poterit fides saluare eũ? Puto aũt si hõ sceleratus pp fidẽ solã p ignẽ saluabiť: ꝛ sic ẽ accipiẽdũ qõ ait apl's paulus. Ipe autẽ saluus erit: sic tñ quasi p ignẽ: poterit ḡ saluare sine opib⁹ fides: ꝛ falsũ erit qõ dixit ei⁹ coapl's iacob⁹ falsũ erit ꝛ illõ qõ idẽ ipse paulus dixit. Nolite iquid errare: neq̃ fornicatores neq̃ idol' seruientes: neq̃ adulteri neq̃ masculorũ dcubitores: neq̃ fures: neq̃ auari: neq̃ maledicti: neq̃ ebriosi: neq̃ rapaces: regnũ dei possidebũt. Si. n. ẽt ĩ istis pseuerantes criminib⁹ tñ pp fidem x̃pi salui erunt quomodo ĩ regno dei non erũt?

Quid sentiendum sit de his q̃ super fũdamẽtũ edificãt: ꝛ q̃ sint hi q̃ p ignez saluanť: yl' q̃lis sit iste ignis. Lxvij.

Sed qz hec apl'ica manifestissima ꝛ aptissima testimonia falsa eẽ nõ possũt: ꝛ illud qõ obscure dcm̃ ẽ de his q̃ supedificãt supra fũdamẽtũ: qõ ẽ x̃ps: nõ aut̃ nõ argẽtuz nõ lapides p̃ciosos: sed ligna fenum stipulã: de his dictũ ẽ q⁹ p ignẽ ꝓbati salui erũt: qm̃ fundamẽti merito nõ peribũt sic intelligẽdũ ẽ vt his manifestis nõ inueniať eẽ contrarium. Ligna quippe ꝛ fenum ꝛ stipulam non absurde accipi possunt rerum seculariũ: q̃uis licite cõcessaꝝ tales cupiditates: vt amitti sine dolore nõ possint aĩ. Cũ iste dolor vrit si x̃ps ĩ corde fũdamenti locũ hz. i. vt ei nihil anteponať: ꝛ malit hõ q̃ tali dolore vrik: reb⁹ quas ita diligit magis carere q̃ x̃po: p ignem fit saluus. Si autem res huiusmodi tẽporales ac seculares tpe tẽtatiõis maluerit tenere q̃ x̃pz eũ ĩ fundamẽto nõ habuit: qz hec p̃ori eo loco habuit cũ ĩ edificio pr⁹ nõ fit ali quid fundamẽto. Ignis enim de quo locutus ẽ eo loco apl's paul⁹ talis debz ĩtelligi: vt ambo p eum transeant: ideſt ꝛ qui edificat supra hoc fũdamẽtũ aurꝝ argẽtũ lapides p̃ciosos: ꝛ qui edificat ligna fenum stipulã. Cum enim hoc dixisset: adiunxit. vniuscuiusq̃ opus quale sit: ignis probabit. Si cuius opus p manserit: qõ supedificauit mercedẽ accipiet. Si cui⁹ aũt op⁹ exustũ fuerit: dãna patiet: ipe aũt saluus erit: sic tñ quasi p ignẽ: Nõ ergo vni⁹ eoꝝ: sz vtriusq̃ opus ignis ꝓbabit. Est q̃dẽ ignis tẽtatio tribulatiõis: de quo apte alio loco scriptũ ẽ. Uasa figuli ꝓbat fornax: ꝛ homines iustos tentatio tribulatiõis. Iste ignis in hac interim vita facit qõ apl's dixit. Si accidit duob⁹ fidelib⁹: vni. s. cogitãti q̃ dei sũt: quõ placeat deo: hoc est edificanti supra fũdamẽtũ x̃pi aurum: argẽtũ: lapides p̃ciosos. Alteri aũt cogitãti ea q̃ mundi sũt quõ placeat vxori: ideſt edificãti supra idẽ fũdamẽtũ ligna fenũ stipulam. Illi⁹. n. op⁹ non exurik: qz non ea dilexit: quorum omissiõe crucietur. Exurik aũt hui⁹: quoniã sine dolore non pereunt que cum amore possessa sunt. Sed quoniam alterutra cõditione p̃posita eis pot⁹ carere mal

let q̃ xp̃o: nec timore amittẽdi talia deserit xp̃m: q̃uis doleat dum amittit: saluus est quidem: sic tñ quasi ꝑ ignem. Quia vrit eum rerum dolor quas dilexit amissarum: sed ñ subuertit neq; cõsumit fundamenti stabilitate atq; ĩcorruptione munitum. ¶ Posse etiam fieri post hanc uitam ignem purgatoriuꝫ per quem saluantur: qui hic taliter vixerunt: vel penitentiam congruam egerunt. Capitulum. lxviij.

Tale aliquid etiam post hanc vitam fieri incredibile non est: ⁊ vtrum ita sit queri potest. Et aut inueniri aut latere nõnullos fideles ꝑ ignẽ quendam purgatorium: q̃to magis minusue bona pereuntia dilexerunt: tãto tardius citiusq; saluari. Nõ tales de q̃bus dictum est: q; regnũ dei non tamẽ possidebunt: nisi conuenienter penitentibus eadem crimina remittantur. Cõuenienter autem dixi: vt steriles in elemosynis non sint: quibus tantuꝫ tribuit scriptura diuina: vt earum tantũmodo fructum se imputaturum prenũciet dñs dextris: ⁊ earum tantũmodo sterilitatem sinistris: quando his dicturus est. Uanite benedicti patris mei ꝑcipite regnum dei. Istis autem. Ite in ignem eternum. ¶ Cauendum esse ne putem⁹ infanda crimina elemosynis posse redimi: nisi ab eis abstinendo. Cap. lxix.

Sane cauenduꝫ est ne quisq̃ existimet infanda illa crimina: q̃lia qui agunt regnum dei non possidebunt quotidie perpetranda: et elemosynis quotidie redimẽda. In melius quippe ẽ vita mutãda: ⁊ ꝑ elemosynas de peccatis preteritis ẽ ꝓpitiãdus d̃s: nõ ad hoc emẽdus quodãmodo: vt ea semꝑ liceat ĩpune cõmittere. Nemini enim dedit laxamẽtũ peccãdi: q̃uis miserando deleat iam facta peccata: si non satisfactio cõgrua negligatur.

¶ Qd̃ per orationem dominicam non tantum quotidiana peccata: sꝫ ⁊ ꝑterita deleantur. Cap. lxx.

De quotidianis aũt breuib⁹ leuibusq; peccatis: sine q̃b⁹ hec vita nõ ducit̃ quotidiana oratio fideliũ satisfacit. Eoꝝ ẽ. n. dicere. Pater nr̃ q̃ es ĩ celis. Qui iã patri tali regenerati sũt ex aqua ⁊ spũ scõ. Delet oĩno hec orõ minima quotidiana pctã: delet ⁊ illa a q̃b⁹ vita fideliũ scelerate etiã gesta: sed penitẽdo ĩ meli⁹ mutata discedit: si quẽadmodũ veracit̃ dr̃ dimitte nobis debita nr̃a: qm̃ nõ desũt que dimittant̃ ita veracit̃ dicat̃ sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̃is. i. fiat qd̃ dr̃: qꝛ ipa elemosyna ẽ veniã peccãti dimittẽ. ¶ De multis elemosynaꝝ generib⁹. C. lxxj.

Ac per hoc ãd oĩa q̃ vtili misericordia fiũt valet quod dñs ait. date elemosynã: ⁊ ecce oĩa mũda sũt vobis. Nõ solũ aũt q̃ dat esurienti cibũ: sitiẽti potũ: nudo vestimentum: peregrinãti hospiciũ: fugiẽti latibulum egro vel icluso visitationẽ: captiuo redẽptionẽ: debili subuectionẽ: ceco deductionẽ: tristi cõsolationẽ: nõ sano medelã: errãti viã: deliberãti cõsiliũ: ⁊ qd̃ cuiq; necessariũ ẽ ĩdigẽti: veꝝ ẽt ⁊ q̃ dat veniã peccãti elemosynã dat: ⁊ q̃ emẽdat verbere ĩ quẽ potestas dat̃ vel coercet aliqua disciplina ⁊ tñ pctm̃ quo ab illo lesus ẽ aut offẽsus: dimittit ex corde atq; orat vt ei dimittat̃: nõ solũ in eo qd̃ dimittit atq; orat: verũetiã ⁊ ĩeo qd̃ corripit: ⁊ aliqua emẽdatoria pena plectit elemosynam dat: qꝛ misericordiam prestat. Multa. n. bona ꝑstãtur ĩuitis: qñ eoꝝ cõsulit̃ vtilitati nõ volũtati: quia ⁊ ipsi sibi inueniuntur esse inimici. Amici

vero illorum potius sunt illi quos inimicos putāt ⁊ reddūt errādo mala pro bonis: cum reddere mala xp̄ianus ñ debeat nec ꝓ malis. Multa itaq; sūt genera elemosynaꝝ: q̄ cū facim⁹ adiuuamur vt dimittant nobis nr̄a pctā. ¶ Qualis sit elemosyna perfectoꝝ. Cap. lxxij.

Sed ea nihil est maius: q̄ ex corde dimittim⁹: qđ in nos quisq; peccauit. Minus enī magnū est erga eū eē beniuolū: siue ēt beneficium q̄ tibi nihil mali fecerit. Illđ multo grandius ⁊ magnificentissime bonitatis ē vt tuū quoq; inimicū diligas: ⁊ euz q̄ tibi malū vult: ⁊ si pōt facit: tu bonum sēp velis: faciasq; cū possis: audiēs dicētē iesū. Diligite inimicos vestros: benefacite eis q̄ vos odere: ⁊ orate ꝓ eis qui vos ꝑsequūtur. Sed quoniā ꝑfectoruz sunt ista filiorum dei quo quidem se dz oīs fidelis extēdere: ⁊ hūanuz aīum ad hūc affectū orādo deū: secūq; agendo luctādoq; ꝑducere: tñ qꝛ hoc tā magnū bonū tāte multitudinis nō ē: q̄ꝫta credimus exaudiri cū ī or̄one dr̄: dimitte nobis debita nr̄a: sicut ⁊ nos dimittimus debitorib⁹ nr̄is: ꝓculdubio v̄ba spōsionis h⁹ īplēt̄: si hō q̄ nōdū ita ꝓfecit: vt iā diligat inimicū: tñ qñ rogat̄ ab hoīe q̄ peccauit ī eū: vt ei dimittat: dimittit ei ex corde. Qꝛ ēt sibi rogāti vult vtiq; dimitti cū orat ⁊ dicit: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. i. sic dimitte debita nr̄a rogātib⁹ nobis: sic ⁊ nos dimittim⁹ rogātib⁹ debitorib⁹ nr̄is. ¶ Nō eē đputandū inimicū: q̄ pctō suo mouet̄ vt roget: ⁊ nullaten⁹ ad̄o pctā dimitti eis: q̄ petētib⁹ nō dimittūt ex corde. Ca. lxxiij.

Nam vero qui cum in quez peccauit hominem rogat: si peccato suo mouetur vt roget: nō ē adhuc deputandus inimicus: vt euz diligere sit difficile: sicut difficile erat quādo inimicitias exercebat. Quisquis aūt rogāti et peccati sui penitēti nō ex corde dimittit: nll'o mō existimet a dño sua pctā dimitti: quoniam mentiri veritas non potest. Quez vero euangelij lateat auditorē siue lectorez: quis dixerit ego sū veritas? Qui cū docuisset orationem hanc: ī ea positam sententiam vehementer cōmēdauit dicēs. Si enim dimiseritis hominibus pctā eoꝝ: dimittet vobis pr̄ vr̄ celestis delicta vr̄a. Si aūt nō dimiseritis hoībus: nec pr̄ vester dimittet vobis pctā vr̄a. Ad tā magnū tonitruū q̄ nō expergiscit̄: nō dormit sed mortu⁹ ē: ⁊ tñ potēs ē ille ēt mortuos suscitare. ¶ De his q̄ scelerate viuunt ⁊ testimonio đi abutūt̄: q̄ ait. Date elemosynam ⁊ ecce oīa mūda sūt vobis. Cap. lxxiiij.

Sane q̄ sceleratissime viuūt nec curāt talē vitā moresq; corrigere: ⁊ īter ipsa facinora ⁊ flagitia sua elemosynas frēquētare nō cessant: frustra sibi ideo blandiunt̄ qm̄ dñs ait. Date elemosynā: ⁊ ecce oīa mūda sunt vobis. Hoc enim q̄ꝫ late pateat nō ītelligunt. Sed vt ītelligāt attēdāt q̄b⁹ dixerit. Nēpe ī euāgelio dictum ē. Cū loq̄retur rogauit illū quidā phariseus vt prāderet apđ se: ⁊ īgressus recubuit. Phariseus autem cepit ītra se reputās dicere. Quare nō baptizat⁹ ē ante prandiū? Et ait dñs ad illū. Nūc vos pharisei quod deforis est calicis ⁊ catini mūdatis: qđ autem intus est vestrum: plenum ē rapina ⁊ iniquitate. Stulti nonne qui fecit id quod foris est: etiam id qđ intus est fecit? Uerūtamen qđ super est date elemosynam: ⁊ ecce omnia munda sūt vobis ita ne hoc intellecturi sumus: vt phariseis non habentibus fidem christi: etiam si non in eum crediderint: nec

renati fuerint ex aqua ⁊ spū scō mūda sint oīa tm̄ si el'ynas dederint sicuti isti eas dādas putāt cum sint ī mūdi oēs: quos nō mūdat fides xp̄i? De q̄ scriptū ē. Mundans fide corda eorum. Et cuz dicat apostolus. Immūdus aūt ⁊ ifidelibus nihil ē mūdū: sed polluta sūt eoꝝ ⁊ mens ⁊ conscientia. Quō ergo phariseis omnia munda essent: si elemosynas darent: ⁊ fideles non essent? Aut quō fideles essent: si xp̄m credere: atq; ī ei⁹ renasci gratia noluissent? Et tamen verum est qđ audierant. Date elemosynā ⁊ certe oīa mūda sūt vobis. ¶ Qđ a seipso debeat incipere: qui vult elemosynam ordinate facere: sicut phariseos dominus admonet. Cap. lxxv.

Qui aūt vult elemosynam ordinate dare: a seipso debet incipere: ⁊ eam sibi primum dare. Est enim elemosyna opus misericordie verissime: de qua dictum est. Misere anime tue placens deo. Propter hoc renascimur: vt deo placeam⁹: cui merito displicet: qđ nascendo contraximus. Hec est prima eniz el'yna quam nobis debemus: vt nosipsos merito miseros ꝑ miserantis dei misericordiam requiramus: ⁊ iustum iudicium eius cōfitentes: quo miseri effecti sumus: de quo dicit apostolus. Iudicium quidem ex vno ī cōdēnationē: ⁊ magne charitati eius gr̄as agentes: de qua idem ipse dicit gratie p̄dicator. Cōmendat autem suam dilectionem deus in nobis: quoniam cuz adhuc peccatores essemus: xp̄s pro nobis mortu⁹ est: vt ⁊ nos veraciter de nostra miseria iudicantes ⁊ dei charitatez quā donauit ipsi diligentes pie recteq; viuamus. Qđ iudicium ⁊ charitatez dei cuz pharisei preterirent: decimabant tamē propter elemosynas: quas faciebant: etiam quecūq; minutissima fructuū suorum. Et ideo non dabant elemosynaz a seipsis incipientes: secūq; prius misericordiam facientes: sicut isti eas dādas putant propter quem dilectionis ordinem dictum ē. Diliges proximum tuum sicut reip̄m. Cū ergo increpassz eos ꝙ forinsecus se laudabant: intus autez rapina ⁊ iniquitate pleni essent admonens quandam elemosynam: quaz sibi homo debet primitus dare ⁊ interiora mundare verūtamen inquit qđ superest dare elemosynā ⁊ ecce oīa mūda sūt vobis. Deinde vt ostenderet quid admonuisset: ⁊ quid ipsi facere non curarent ne illum putarēt el'ynas eoꝝ ignorare: sed veh vobis inquit phariseis. Tanq̄ diceret: ego quidem cōmonui vos ad elemosynam dandam per quam vobis omnia munda sint: sed veh vobis q̄ decimatis mentam ⁊ rutaz ⁊ omne olus. Has enim noui elemosynas vr̄as: nec ꝺ illis me nūc admonuisse arbitremini: ⁊ pre eritis iudicium ⁊ charitatem dei q̄ elemosyna possitis ab omni iquinamēto interiori mundari: vt vobis munda essent ⁊ corpora que lauatis. Hoc est enī omnia: ⁊ interiora scilicet ⁊ exteriora: sicut alibi legitur mūdate que intus sunt: ⁊ que foris sunt munda erunt. Sed ne istas elemosynas: que fiunt de fructibus terre: respuisse videretur. Hec inquit oportuit facere scilicet iudicium ⁊ charitem dei: ⁊ illa nō omittere: idest elemosynas fructuum terrenorum.

¶ Quod multum se seducunt: qui per largissimas elemosynas indulgentiam sibi comparare existimant ⁊ a peccato non cessant. Cap. lxxvj.

Non ergo se fallant qui per elemosynas quaslibet largissimas fructuum suoruz vel cuiuscūq;

pecunie ĩpunitatẽ se emere existimant ĩ flagitioꝝ ĩmanitate ac facinoꝝ neq̃tia ꝑseuerãtes. Nõ solũ enĩ hec faciũt: sed ita diligũt: vt in eis semꝑ optẽt tantũ si possint ĩpũe versari. Qui aũt diligit iniquitatẽ odit aĩaꝫ suã. Et q̃ odit animaꝫ suã nõ ẽ misericors: sꝫ crudelis. diligẽdo eã quippe ꝟm seculũ odit eã ꝟm deum Si g̃ vellet ei dare elemosynã: ꝑ quam munda illi eẽnt oĩa: odisset ea ꝟm seculũ ⁊ diligeret ꝟꝫ deũ. Nemo aũt dat elemosynã q̃lẽlibet: nisi vñ det ab illo accipiat q̃ nõ eget: ⁊ iõ dictũ est miſicordia eiꝰ ꝓueniet me. ¶ Qd̃ leuia vl̃ grauia pctã diuĩo sũt pẽsanda iudicio ꝓ q̃bus tñ orare freq̃nt̃ debemꝰ. Ca. lxxvij.

Que sũt ãt leuia ⁊ q̃ grauia peccata: nõ hũano: sed diuino sũt pẽsanda iudicio. Uidemꝰ enĩ q̃dã ab ipsis quoqꝫ apl̃is ig̃scendo fuisse cõcessa: q̃le illud ẽ qd̃ venerabilis paulus cõiugibꝰ ait. Nolite fraudare ĩuicẽ nisi ex ꝯsensu ad tp̃s: vt vacetis orõni. ⁊ iterũ. Ad idip̃ꝫ reuertimini ne vos tẽtet sathanas ꝑꝑ ĩcõtinẽtiã vr̃am. Qd̃ putari posset nõ eẽ pctm̃: misceri. s. cõiugi ñ filioꝝ ꝓcreandoꝝ cã: qd̃ bonũ ẽ nuptiale: sed carnalis etiã voluptatis: aut ꝓpt̃ euitandũ fornicatõis siue adulterij: siue cuiusq̃ alterius ĩmũdicie pestiferũ malũ: qd̃ turpe ẽ ẽt dicere quo põt tẽtante sathana libido pertrahere: si ꝯtinẽtiam debilitet ĩfirmitas. Põt g̃ vt dixi: h̃ putari nõ eẽ pctm̃: nisi addidisset. Hoc ãt dico ꝟm ĩdulgẽtiaꝫ: non ꝟm ĩpiũ. Quis aũt iã eẽ pctm̃ neget: cũ dare se veniaꝫ faciẽtibꝰ apl̃ica auctoritate fateat̃. Tale q̃ddã ẽ vbi dicit. Audet q̃sq̃ vr̃m aduersus alteꝝ negociũ hñs iudicari apd̃ iniquos: ⁊ nõ apd̃ scõs? Et paulopost. Secularia igit̃ iudicia si hũeritis ĩquit: q̃ cõtẽptibiles sũt ĩ eccl̃a: hos collocate ad iudicandũ ad reuerentiã vobis dico Sic nõ ẽ inter vos q̃sq̃ sapiẽs q̃ possit frẽm suũ iudicare: sꝫ frat̃ cũ fr̃e ĩ iudicio ꝯtẽdit: ⁊ h̃ apud ĩfideles nã ⁊ hic possꝫ putari iudiciũ habere aduersus alterũ nõ eẽ pctm̃: sꝫ tm̃mõ id extra eccl̃aꝫ velle iudicari: nisi secutꝰ adiungeret. Jã q̃dez oĩo delictũ ẽ ĩ vobis: qꝛ iudicia hẽtis vobiscũ. Et ne quisq̃ ita h̃ excusarꝫ ⁊ diceret iustũ se hẽre negociũ: sed iniq̃tatẽ se pati q̃ꝫ vellet a se iudicij sentẽtia remoueri: cõtinuo talibus cogitatõibꝰ vel excusatiõibꝰ occurrit atqꝫ ait. Quare nõ magis iniq̃tatẽ patimini? Quare nõ potius fraudamini? Ut ad illud redeat̃ qd̃ dñs ait. Siq̃s voluerit tunicã tuã tollere: ⁊ iudicio tecũ cõtẽdere: dimitte illi ⁊ palliuꝫ. Et alio loco. Qui abstulerit ĩquit tua: noli repetere. Prohibuit itaqꝫ suos de secularibꝰ rebꝰ cum aliis habere iudiciũ. Ex q̃ doctrina dic̃ apl̃s eẽ delictũ. Tñ cũ sinit ĩ eccl̃a talia iudicia finiri ĩter frẽs frĩbꝰ iudicãtibus extra ecclesiã v̄o terribilit̃ vetat manifestũ ẽ ẽt hic q̃d ꝟm veniã ꝯcedat̃ ĩfirmis Propt̃ hec atqꝫ hiꝰ ⁊ alia licez his mitiora: q̃ fiũt v̄boꝝ ⁊ cogitationũ offensionibꝰ apostolo iacobo ꝯfitente ac dicente. In multis enim offendimus oẽs: oꝫ vt quotidie crebroqꝫ oremꝰ dñꝫ atqꝫ dicamꝰ. Dimitte nobis debita nr̃a: nec in eo qd̃ sequit̃ mẽtiamur: sicut ⁊ nos dimittimꝰ debitoribꝰ nr̃is. ¶ De q̃busdã pctis q̃ leuia putarent̃ nisi grauiora ĩ scriptura demõstrarent̃. Ca. lxxviij.

Sunt aũt q̃dã q̃ leuissima putarent̃: nisi in scripturis demonstrarẽt̃ opĩone grauiora. Quis enĩ dicẽtez frĩ suo fatue reũ gehẽne putaret nisi veritas diceret. Cui vl̃neri subiecit: cõtinuo medicinã p̃ceptũ fraterne recõciliatõis adiũgens. Mox q̃ppe ait

Si g̃ offers munus tuũ ad altare: ⁊ ibi recordat⁹ fueris: q⁊ frater tuus bz aliq̃d aduersum te ⁊ cetera Aut quis estima ret q̃ magnum peccatũ sit dies obser uare ⁊ mẽses ⁊ ãnos ⁊ tpa: sicut observãt certis diebus siue mẽsibus siue ãnis vo lunt: vel nolũt aliquid ĩchoare eo q⁹ fz vanas doctrĩas boiuz fausta vl̃ ifausta existimẽt tpa: nisi b⁹ mali magnitudinẽ ex timore apl̃i pẽsarem⁹. qui talib⁹ ait. Timeo ne forte sine cã liberauerim ĩ vo bis? ¶ Qõ magna pctã cũ ĩ vsũ vene rit: aut pua aut nulla eẽ credãt. c. lxxix

QUnc accidit q⁹ pctã q̃uis ma gna ⁊ horrẽda cuz in ɔsuetudi nẽ venerit: aut parua aut nulla eẽ credunt: vsq̃adeo vt nõ solũ nõ oc cultãda: verũetiã iam p̃dicãda ac diffa mãda videant. Qñ: sicut scriptuz ẽ: lau dat pctõr ĩ desideriis aĩe sue: ⁊ qui ini qua gerit bñdicit. Talis ĩ diuinis libris clamor vocat. Sicut hẽs apud esaiaz p phetã de vinea mala. Expectaui inquit vt faceret iudiciũ. fecit aũt iniquitatem ⁊ nõ iustĩciam sed clamorem. Unde est ⁊ illud in genesi. Clamor sodomorum ⁊ gomorreor multiplicat⁹ ẽ: q⁊ nõ soluz iã apud eos nõ puniebant illa flagitia: verũetiã publice velut lege freq̃ntabã tur. Sic nr̃is tpib⁹ multa mala: ⁊ si non talia ĩ aptaz ⁊ ɔsuetudinẽ iã venerũt: vt p his nõ solũ excõicare aliquẽ laicum nõ audeam⁹: sed nec clericũ degradar̃. Uñ cũ exponerẽ añ aliquot annos epi stolã ad galathas: ĩ eoipso loco vbi ait apl̃s. Timeo ne forte sine cã laborauerim in vobis: exclamare cõpulsus sum. Ueh peccatis boiuz q̃ sola inusitata ex horrescimus. Usitata vero p quibus ab luẽdis filij dei sanguis effusus ẽ: q̃uis taz magna sint: vt oĩno claudi õ se se fa ciant regnũ dei: sepe videdo oĩa tolera re: tolerando nõnulla etiaz facere co g mur. Atq⁹ vtinã o oñe nõ oĩa q̃nõ po tuerimus p̃hibere faciamus. Sed vide ro vtrũ me ĩmoderatus volor incaute aliquid cõpulerit dicere. ¶ De duabus causis ignorãtia ⁊ ifirmitate quib⁹ peccamus. La. lxxx.

HOc nũc dicam q̃ quidem ⁊ ĩ alijs opusculoz meoz locis se pe iã dixi. Duab⁹ ex causis pec camus. Aut nõdum videndo quod fa cere debemus: aut non faciendo q̃ de bere fieri iam videmus. Quorum duoz illud ignorãtie malũ est hoc ifirmitatis Contra q̃ pugnare nos oportet: sed p̃fe cto vincimur: nisi diuinitus adiuuemur vt non solum videamus quid faciẽdũ sit: sed etiam accedente sanitate delecta tio iusticie vincat ĩ nobis eay rerum dele ctatões: q̃s vel habeẽ cupiẽdo: vl̃ amit tere metuẽdo: scientes videtesq⁹ pecca mus. Ac nõ solũ iã peccatores q⁹ eram⁹ cũ p ignorãtiã peccabamus: verũetiã le gis preuaricatores cũ id non facim⁹ q̃ faciẽduz eẽ iã nouim⁹: vl̃ facim⁹ q̃ nõ faciendũ eẽ iã scimus. Quapp nõ soluz si peccauim⁹ vt ignoscat pp q̃ dicim⁹: dimitte nobis debita nr̃a: sicut ⁊ nos di mittim⁹ debitoribus nr̃is. verũetiam ne peccemus vt regat: pp q̃ dicimus: ne nos inferat tentionẽ. ille rogandus est cui dicitur in psalmo. Dominus illumi natio mea ⁊ salus mea. Ut illumĩatio mea detrahat ignorantiaz: salus ifirmi tatem. ¶ Qõ misericordia dei pella tur pudor vt pnĩa agat. La. lxxxi

NAm ⁊ ipsa penitentia quando digna cã ẽ fm morem ecclesie vt agatur: plerũq⁹ infirmitate non agitur: quia pudor ⁊ timor est di splicendi: dũ plus delectat boium esti matio: q̃z iusticia qua se humiliat pe-

tēdo. Uñ nō solum cum agitur penitē
tia: verūetiā vt agat dei misericordia ne
cessaria est. Alioquin non diceret apo
stolus de quibusdā: ne forte det illis de
us pnīam. Et vt Petrus amare fleret:
p̄misit euangelista ⁊ ait. Respexit eum
dñs. ¶ Qd in spūm scm̄ irremediabi
liter peccent: qui ī ecclesia catholica re
mitti sibi peccata vsq; in finē vite non
credunt. Ca. lxxxij.

Qui vero ī ecclesia remitti pctā
nō credens contēnit tantaz di
uini muneris largitatē ⁊ ī hac
obstinatōe mentis diē claudit extremū
reus est illo irremissibili peccato ī spm̄
scm̄: ī quo xp̄s peccata dimittit. De qua
questione difficili in quodā pp hoc so
luz ɔscripto libello enucleatissime quā
tū potui disputaui. ¶ De vltima ⁊ ge
nerali resurrectōe carnis.

Capitulum. lxxxiij.

Iam vero de resurrectōe carnis
nō sicut q̄dā reuixere iterunq;
sunt mortui: sz ī eternā vitaz: si
cut xp̄i ip̄ius caro resurrexit: quēadmo
dū possiz breuiter disputare: ⁊ oībus q̄
stionib⁹ q̄ de hac re moueri assolēt sa
tisfacere nō īuenio. Resurrecturā tamē
carnē oīuz q̄cūq; nati sunt hoīum atq;
nascētur: ⁊ mortui sunt atq; moriētur
nullo mō dubitare dz xp̄ian⁹. ¶ Qō d
abortiuis fetibus. Ca. lxxxiiij

Unde primo occurrit de aborti
uis fetib⁹ qō: qui iā quidē nati
sunt ī vteris matrū: sed nōduz
ita vt ēt possint renasci. Si enī resurre
cturos eos dixerim⁹ de his q̄ iā forma
ti sunt: tolerari pōt vtrūq; qd dicit. In
formes v̄o abhort⁹ q̄s nō ꝓcliuius peri
re arbitrētur: sicut seīa q̄ cōcepta nō fu
erīt. Sz q̄s negare audeat: ⁊ si affirmar̄
nō audeat: id acturā resurrectionez: vt
q̄cq̄d forme defuit īpleat: atq; ita non
iā desit pfectio q̄ accessura erat tēpore:
quēadmodū nō erunt vitia q̄ accessura
erāt tp̄e: vt neq; ī eo qd aptū ⁊ ɔgruum
dies allaturi fuerāt natura fraudaret:
neq; in eo qd aduersum atq; ɔ̄riuz dies
attulerūt natura turpet: sed ītegret qd
nōdum erat ītegrū: sicut īstaurabit qd
fuerat vitiatū. ¶ Disputatio qñ inci
piat hō ī vtero matris viuere q̄ ad car
nis resurrectionem ptinē credit.

Capitulum. lxxxv.

Ac p hoc scrupulosissime q̄dez
inter doctissimos q̄ri ac dispu
tari pōt: qd vtrū ab hoīe īueni
ri possit ignoro: qñ īcipiat homo in vte
ro viuere. Utrū sit quedā vita occulta
q̄ nōdū motibus viuentibus appareat.
Nā negare vixisse puerperia: q̄ ꝓpterea
mēbratim execantur: vt eijciant ex vte
ris p̄gnātium: ne matres quoq;: si mor
tua ibi relinquātur occidant: īpudētia
nimia videret. Ex quo autem incipit hō
viuere: ex illo vtiq; iam mori potest.
Mortuus vero vbicūq; illi mors potu
it euenire: quomō ad resurrectionē nō
pertineat mortuorum reperire non pos
sum. ¶ De monstris q̄ nascūtur ⁊ ci
to moriunt cū cōmemoratiōe cuiusdā
bimēbris. Ca. lxxxvi.

Neq; enī ⁊ mōstra q̄ nascūtur ⁊
viuunt q̄ntūlibet cito moriant
aut resurrectura negabuntur:
aut ita resurrectura credēda sunt ac nō
poti⁹ erecta emendataq; natura. Absit
enim vt illū bimēbrem qui nup natus
est in oriente: de quo ⁊ fratres fidelissi
mi: qui eum videre retulerunt: ⁊ sancte
memorie hieronymus presbyter cardi
nalis scriptū reliq̄t. Absit inquam vt
vnum hominem duplicem: ac non po
tius duos: quod futurum erat: si gemi

ni nascerentur: resurrecturos existime/ mus. Ita cetera que singuli quiq; par/ tus vel amplius vel minus habendo: vel quadam nimia deformitate mon/ stra dicuntur: ad humane nature figu ram resurrectione revocabuntur ita: vt singule anime singula corpora obtine/ ant: nullis coherentibus etiam quecū/ q; coherentia nata fuerant: sed seorsuz singulis sibi sua membra gestantibus: quibus humani corporis completur i/ tegritas. ¶ Quod caro hominis mor tui in quibuslibet elementis alijsq; cor poribus transmittetur anime quam reliquit resurrectione revocetur.

Capitulum.lxxxvij.

NOn autem perit deo frena ma teries: de qua mortalium cre/ atur caro: sed in quenlibet pul uerem cineremue soluatur: in quoslibz alitus auraq; diffugiat: in quacunque aliorum corporum substantiam vel in ipsa elementa vertatur: in quorumcun q; animalium vel etiam hominum ci bum cedat carnemq; mutetur illi ani/ me humane pūcto temporis redit: que illam primitus vt homo fieret creaverat viueret animauit. ¶ Non esse con/ sequens membra ad easdem corporis partes: vnde lapsa sunt i resurrectione revocari: cum exemplo solubilis sta/ tue.

Ca.lxxxviij.

IPsa itaq; terrena materies q̄ discedente anima fit cadauer: non ita resurrectione reparabi tur: vt ea que dilabuntur: et in alias at/ q; alias aliarum rerum species formaf q; vertuntur: q̄uis ad corpus redeant vnde lapsa sunt: ad easdem quoq; cor/ poris partes vbi fuere: redire necesse sit Alioquī si capillus capitis redit: quod tam crebra tonsura detraxit: si vnguiꝫ quod totiens dempsit exectio immode rata ⁊ indecens cogitantibus: ⁊ iō resur rectionez carnis nō | credētibꝫ occurrit infirmitas. Sed quēadmoduz si statua cuiuslibet metali aut igne liqueſceret: aut ꝓtereret in puluerem: aut confun deretur in massam: ⁊ eam vellet artifex rursus ex illius materie quātitate repa rare: nihil interesset ad eius integritat ē que particula materie cui membro sta tue redderetur: dum tamen totum ex quo constituta fuerat restituta resume ret. Ita deus mirabiliter atque ineffabi liter artifex: de toto quo caro nostra cō stiterat: eam mirabili ⁊ ineffabili boni/ tate ⁊ celeritate restituet: nec aliquod attinebit ad eius re integrationem vtr capilli ad capillos redeant ⁊ vngues ad vngues: an quicquid eorum perie/ rat mutetur in carnem ⁊ in parte alia corporis revocetur curante artificis ꝑ uidentia nequid indecens fiat.

¶ Utrum equales an diuerse futu re sint stature vel figure resurgentiuz.

Capitulum.lxxxix.

NEc illud est cōsequens: vt ideo diuersa sit statura reuiuiscenti um singulorum: quia fuerat di uersa viuentium. Ut macri cum eadez macie aut pingues cum eadem pingue dine reuiuiscant. Sed si hoc est in con filio creatoris: vt in effigie sua cuiusq; proprietas ⁊ discernibilis: similitudo seruetur: in ceteris autem corporis bo nis equalia cuncta reddantur: ita mo dificabitur illa in vnoquoque materi/ es: vt nec aliquid ex ea pereat: ⁊ quod alicui defuerat ille suppleat qui etiam de nihilo potuit quod voluit operari. Si autem in corporibus resurgentium rationabilis inequalitas erit: sicut ē vo cū quibus cantus implef hoc fiet cuiq

de materia corporis sui: qđ ⁊ hoīez red
det eq̄lē angelicis cetibus ⁊ nihil incō-
ueniēs eoꝝ īgerat sensibus. Indecoꝝ
q̄ppe aliq̄d ibi ñ erit: sꝫ q̄cq̄d futuꝝ ē hᵒ
decebit: qꝛ nec futuꝝ est si nō decebit.

¶ Qualr resurgāt corpora scōꝝ. Ca. xc.

Resurgēt igit̄ scōꝝ corpora sine
vllo vitio: sine vlla deformitate
Sicut sine vlla corruptiōe one
re difficultate. In q̄bꝰ tāta facilitas re-
surgēdi q̄ꝫta felicitas erit. Propter qđ
ēt spiritalia dcā sūt: cū ꝓculdubio cor-
pora sint futura nō spūs. Sꝫ sicut corpꝰ
animale dr̄ qđ tñ corpꝰ nō aīa ē: ita tūc
spiritale corpꝰ erit: corpꝰ tñ nō spūs erit
ꝓinde q̄ꝫtū attinet ad corruptionē: que
nūc aggrauat aīam: ⁊ ad vitia q̄bꝰ caro
aduersus spūm cōcupiscit: tūc nō erit ca
ro: sꝫ corpꝰ: qꝛ ⁊ corpora celestia ꝑhibē
tur ꝑꝑ qđ dictum ē. Caro ⁊ sanguis re-
gnū dei nō possidebūt. Et tāq̄ꝫ exponēs
q̄d dixerit. Neq̄ꝫ corruptio īquit īcorru
ptionē possidebit. Qđ prius dixit caro ⁊
sanguis: hoc postea dixit corruptio. Et
qđ priꝰ regnū dei: hoc postea īcorrupti
onem: quātū aūt attinet ad substātiā: ēt
tūc caro erit: ꝑꝑ qđ ⁊ post resurrectionē
corpus xp̄i caro appellata ē. Sed iō ait
apl̄s: seminatur corpus animale resur-
get corpꝰ spiritale qm̄ tāta erit tūc con-
cordia carnis ⁊ spūs viuificāte spiritu si
ne substētaculi alicuius indigentia sub
ditā carnem: vt nihil nobis repugnet ex
nobis: sed sicut foris neminē: ita nec in
tus nosipsos patiamur inimicos.

¶ Qualr etiā illi resurgāt q̄ a massa ꝑ-
ditiōis non sūt discreti. Cap. xcj.

Quicūq̄ꝫ vero ab illa ꝑditionis
massa q̄ fcā ē ꝑ hoīem primuꝫ
nō liberāt̄ ꝑ vnū mediatorem
dei ⁊ hominū resurgent q̄dem etiaꝫ ip̄i
vnusquisq̄ꝫ cū sua carne: sed vt cū dia-
bolo ⁊ angelis eius puniatur. Utruꝫ sa
ne ipsi cum vitijs ⁊ deformitatibus suo-
rum corporum resurgant quecūq̄ꝫ ī eis
vitiosa ⁊ deformia membra gestarunt: ī
requirendo laborare q̄d opus est. Neq̄ꝫ
enim fatigare nos debet incerta eorum
habitudo vel pulchritudo: quorum erit
certa ⁊ sempiterna damnatio. Nec mo
ueat quomodo in eis erit corpꝰ īcorru-
ptibile si dolore poterit: aut quomō cor
ruptibile si mori non poterit: non ē enī
vera vita nisi vbi feliciter viuitur: nec ve
ra incorruptio: nisi vbi salus nullo dolo
re corrumpit̄. Ubi aūt īfelix mori nō fi-
nitur: vt ita dicā: mors ip̄a non morit̄.
Et vbi dolor ꝑpetuus non interimit: sed
affligit: ip̄a corruptio nō finit̄. Hec ī san
ctis scripturis secunda mors dicitur.

¶ Qđ nec prima nec secunda mors ho
mini accidisset: si nemo peccasset. Et q̄ꝫ
quāuis impij diuerso modo crucient̄:
paruulorum parua pena erit.

Capitulum. xcij.

Nec prima tamen mors qua suū
corpus anima relinquere cogi
tur: nec secūda qua penale cor
pus anima relinquere non permittitur
homini accidisset: si nemo peccasset.
Mitissima sane omnium pena erit eo-
rum qui preter peccatum qđ originale
traxerunt: nullum insuper addiderunt.
Et in ceteris que addiderunt: tāto q̄sq̄ꝫ
tollerabiliorem ibi habebit dānationeꝫ
quāto hic minorem habuit iniquitateꝫ.

¶ Qđ remanentibus ipijs in damnati
one: tunc scient sancti quid boni eis cō
tulerit gratia. Cap. xciij.

Remanentibus itaq̄ꝫ angelis et
hominibus reprobis in eterna
pena: tūc sc̄i sciēt plenius quid
boni eis contulerit gr̄a. Tūc rebus ipsis
euidentius apparebit: quid in psalmis

scriptuz ẽ. Misericordiã ⁊ iudiciuz cantabo tibi dñe. Qz nisi p ĩdebitã misericordiã nemo liberaf: ⁊ nisi p debituz iudiciũ nemo dãnaf.

¶ Qõ oĩa q̃ nunc nos latẽt: tunc nõ latebunt. Ca.xciiij.

Qunc nõ latebit qõ nunc latet cuz de duobus paruulis vnus assumẽdus p dei misericordiaz alius p iudiciũ relinq̃ndus. In quo qui assumerer agnoscerer quid sibi p iudicium deberer: nisi misericordia subueniret. Cur ille potius q̃z iste fuerit assũptus: cũ cã vna eẽt ãbobus. Cur apud quosdã non sacte sunt virtutes: q̃si fcẽ fuissent egissent illi boies pniam: ⁊ fcẽ sunt apud eos qui non fuerãt crditurι. Aptissime nãq̃ dñs dicit. Ueh tibi corozaiz: ⁊ veh tibi betsaida: qz si in tyro ⁊ sydone facte fuissent virtutes q̃ facte sũ ĩ vobis: oliz ĩ cilicio ⁊ cinere pniam egissent. Nec vtiq̃ de⁹ iuste noluit saluos fieri: cũ possent salui eẽ si vellẽt. Tunc ĩ clarissima sapie luce videbiť: qõ nũc pi ozũ fides hz añq̃z manifesta cognitione videaf: q̃z certa ⁊ imutabilis ⁊ efficacissima sit voluntas dei: q̃z multa possit ⁊ nõ velit: nihil aũt velit qõ nõ possit: q̃z sit vez qõ ĩ psalmo canif. De⁹ aũt nr̃ ĩ celo sursuz ⁊ in terra oĩa q̃cũq̃z voluit fecit. Qõ nõ ẽ verũ: si aliqua voluit ⁊ ñ fecit. Et qõ ẽ idignius: iõ ñ fecit: qñ ne fieret qõ volebat ops de⁹ volũtas boĩs ipediuit. Nõ g̃ fit aliq̃d nisi ops fieri velit: vel sinẽdo vt fiat vel ipse faciẽdo.

¶ Qõ recta ɔfessione credam⁹ oĩpotentem bñfacere etiam cum finit mala fieri. Ca.xcv.

Nec dubitandũ ẽ deũ bene facẽ. etiã sinẽdo fieri q̃cũq̃z fiũt male. Nõ enĩ b̃ nisi iusto iudicio finit. Et ꝓfecto bonũ oẽ qõ iustum est. Quãuis ergo ea q̃ mala sunt: inquãtũ mala sunt: nõ sint bona: tñ vt nõ soluz bona: sed etiã sint ⁊ mala bonũ est. naz nisi esset b̃ bonuz vt essent ⁊ mala: nullo modo eẽ sinerent ab oĩpotẽte bono Cui ꝑculdubio q̃z facile ẽ quod vult facere: tã facile ẽ qõ nõ vult eẽ nõ sinere. Hoc nisi credam⁹: piclitaf ipsuz nostr e fidei ɔfessionis initiũ: quo nos ĩ deũ patrẽ oĩpotentẽ credere cõfitemur. Necq̃z enĩ veraciter ob aliud vocaf oꝑs: nisi qz q̃cq̃d vult põt. nec volũtate cuiuꝑiam creature oĩpotẽtis ipeditur effectus.

¶ Questio de dicto aplĩ: q̃ õs vult oẽs boies saluos fieri. Ca.xcvi

Quãobrem videndũ est quẽadmodũ sit de deo dictuz: qz ⁊ b̃ apls verissime dixit: qui omnes boies vult saluos fieri. Cũ non oẽs: sed multo plures nõ fiũt salui: videf vtiq̃z nõ fieri: qõ de⁹ vult fieri: humana. s. volũtate impediẽte volũtatẽ dei. Qñ eũm q̃ritur cã cur nõ oẽs salui fiant: rñderi solet: qz b̃ ipsi volunt. Qõ q̃dẽ de puuis dici nõ põt: quoz nõdũ est velle seu nolle. Nã qõ ifantili motu faciũt: si eorũ voluntati iudicaref eẽ tribuẽdũ: qñ baptizanf: cũ resistũt quãtuz pñt: ẽt nolentes saluos eos fieri diceremus. Sed aptius dñs ĩ euãgelio ɔpellãs ipiã cuitatẽ. Quotiẽs inq̃d volui ɔgregare filios tuos: sicut gallina pullos suos ⁊ noluisti. Tanq̃z dei volũtas supata sit hominũ volũtate: ⁊ infirmissimis volẽdo ipediẽtibus: nõ potuerit facere potẽtissim⁹ qõ volebat. Et vbi ẽ illa oĩputẽtia q̃ in celo ⁊ in terra oĩa q̃cũq̃z volunt feẽ ficut colligẽ filios bierl̃z voluit ⁊ nõ fecit: An potius ⁊ illa q̃dem filios suos ab ipso colligi noluit: ſz ea quoq; volente filios eius collegit ipse quos voluit: qz in celo ⁊ ĩ ẽra ñ q̃dã voluit: ⁊ feẽ q̃dã vo voluit: ⁊ ñ fecit: ſz oĩa q̃cunq̃z voluit

fecit. ¶ Qō oīpotētia dei malas ho/
minū volūtates ī bonū ꝺuertat.c.xcvii.

Quis ꝓnꝛo tā īpie ꝺīspiat vt ꝺi
cat deū malas hoīuꝫ voluntа
tes: quas voluerit: qñ voluerit
vbi voluerit ī bonū non posse ꝺuertere
Sed cū facit ꝑ mīsicoꝛdiā facit: cū autē
nō facit: iꝫdiciū ñ facit. Quī cuī⁹ vult
miserek: ꝛ quē vult īdurat. ¶ Cōmē
datio gr̄e iuxta aplm q̄ Jacob ab Esau
ꝺiscret⁹ est. Ca.xcviij.

Quod vt ꝺiceret apls: gr̄am cō
mēdabat. Ad cuius ꝺmēdatio
nē de illis ī rebecce vtero gemi
nis fuerat iā locutus: q̄bus nōdum na
tis nec aliq̄d agēt̄bus boni seu mali: vt
ſm electionē ꝓpositū dei maneret: non
ex opib⁹: sed ex vocatōe dictū ē ei: quia
maioꝛ fuiet minoꝛi. Propter qō adꝺi/
buit alteꝫ ꝓpheticū testimoniū: vbi scri
ptū ē. Jacob ꝺilexi. Esau aūt odio hūi.
Sentiēs āt h̄ qō ꝺcīt ē quēadmodum
posset ꝑmonere eos q̄ penetrare intelli
gēdo nō pñt hāc altitudinē gr̄e. Quid
g̃ ꝺicem⁹ ait: Nūquid iniq̄tas ē apꝺ ꝺe
uꝫ: Absit. Iniquū enī vī vt sine vllis bo
noꝫ maloꝝūue oꝑuꝫ meritis vnuꝫ deus
ꝺiligat odiatq̄ alterū. Qua in re ſi futu
ra opa vel bona hui⁹ vel mala illi⁹: que
ꝺeus vtiq̄ pꝛescieꝺat: vellet ītelligi ne/
quaq̄ ꝺiceret nō ex opibs: ſꝫ ꝺiceret ex
futuris opib⁹: eoq̄ mō ist ā ſolueret qō
nē: imo nullā: quā ſolui op⁹ eēt faceret
qōnē. Nūc ergo cū rñꝺisset: absit. i. ab/
sit vt ſi iniq̄tas apꝺ ꝺeū: moꝛ vt ꝓbaret
nulla h̄ iniquitate ꝺei fieri īquit. Moy
ſi enī ꝺicit. Miserebꝛ cui misertus ero
ꝛ mīsicoꝛdiaꝫ ꝑstabo cui miseꝛt⁹ fuero.
Quis.n.nisi insipiēs ꝺeū iniquū puret:
īue iꝺiciū pēale īgerat ꝺigno: ſiue mi/
sericoꝛdiā pstet īdigno: Deniq̄ ifert et
ꝺicit. Jgit̄ nō volētis neq̄ currentis: ſꝫ
miserētis ē ꝺei. Ambo itaq̄ gemini na/
tura filij ire nascebant. Nullis q̄ꝺē opi
bus ꝓpꝛijs: sed oꝛiginaliter ex adā vi cu
lo ꝺānatōis obstricti. Sed quid ꝺixit:
Miserebꝛ cui misꝛus ero. Jacob ꝺile
xi ꝑ mīsicoꝛdiā gratuitā. Esau aūt odio
habui ꝑ iꝺiciuꝫ ꝺebitū. Qō cū ꝺeberet
ābobus ī alko alter agnouit nō ꝺe suis
ꝺistātib⁹ meritis sibi eē gl̃iandū: ꝙ ī ea
ꝺē cā idē ſuppliciū nō incurrit: ſꝫ ꝺiuīe
gr̄e largitate: qꝛ nō volētis neq̄ currē/
tis sed miserētis est ꝺei: altissimo q̄ppe
ac saluberrimo sacr̄o vniuersa faciens:
atq̄ vt ita ꝺixeriꝫ: vult⁹ scārū scriptura
rū bñ intuēs id admonere īueniē: vt q̄
gloꝛiaē ī ꝺño gloꝛiet. ¶ Cōmenda
tio iꝺiciī ꝺei ſm aplm ī ꝺbduratione
ꝑaraonis. Ca.xcix.

Qum aūt misicoꝛdiā ꝺei ꝺmen
dasset ī eo qō ait: nō volētis ne
q̄ currētis: ſꝫ miserētis ē ꝺei. ꝺe/
ide vt etiā iꝺiciū ꝺmēdaret: qñ ī q° nō
fit misericoꝛdia. nō iniq̄tas fit: ſꝫ iꝺiciū
nō ē q̄ppe iniq̄tas apꝺ ꝺeū: subiec̄ ꝺti
nuo atq̄ ait. Dicit enī scriptura ꝑara/
oni: qꝛ ad h̄ te excitaui: vt oñderem ī te
potētiā meā: ꝛ ānūcier̄ nomē meuꝫ in
vniuersa terra. Quib⁹ ꝺictis ad vtrumq̄
cōcludēs. i. ꝛ ad misicoꝛdiā ꝛ ad iꝺiciuꝫ
inq̄t. Ergo cui⁹ vult miser̄ ꝺs: ꝛ quē
vult īdurat. Miserē. ſ. magna bonita/
te ꝛ ꝺbdurat nulla iniq̄tate. Ut nec li/
berat⁹ ꝺe suis merit] gloꝛier̄: nec ꝺānа/
tus nisi ꝺe suis merit] ꝺq̄rat. Sola enīꝫ
gr̄a redēptos ꝺiscernit a ꝓditis: quos ī
vnā ꝓditionis cōcreuerat massaꝫ ab oꝛi
gine ꝺucta cā cōis. Hoc autē q̄ eo mō
audit: vt ꝺicat q̄ꝺ adhuc conquerimur.
nā voluntati eius q̄s resistit: Tāq̄ ma/
lus nō videar̄ eē culpādus: qꝛ ꝺe⁹ cui⁹
vult miserē: ꝛ quē vult īdurat. Absit ꝛ
pudeat nos rñdere: qō rñdisse ꝺidemus

apl'm. O hõ tu q̃s es q̃ respõdeas deo? Nũquid dicit figmẽtũ ei q̃ se finxit q̃d me fecisti sic. An nõ hz ptãtez figulus luti ex eadẽ massa facere: aliud quidẽ vas ĩ honorẽ: aliud v̄o in ɔtumeliam? Hoc eiz loco q̃dã stulti putãt apl'm in rñsione defecisse: ⁊ ĩopia reddẽde ratiõis repssisse ɔ̃dictorib⁹ audaciã. Sed magnũ hz pondus q̃d dcm̃ ẽ. O hõ tu quis es? Et vt ĩ talib⁹ q̃onib⁹ ad sue capacitatis cõsiderationẽ reuocet hoĩem: v̄bo q̃dez breui: sz re ipsa magna ẽ redditio rõis. Si eniz nõ capit hec: q̃s ẽ q̃ rñdeat deo Si aũt capit: magis nõ ĩuenit q̃d rñdeat. Uidet enĩ si capit: vniuersuz gen⁹ humanũ tã iusto iudicio diuĩo in apostatica radice dãnatũ: vt etiã si nullus ind̃ liberaret: nemo recte possit dei vitupare iusticiã: ⁊ q̃ liberant: sic oportuisse liberari: vt ex pluribus nõ liberat: atq; ĩ dãnatione iustissima derelict: oñderetur q̃d meruisset vniuersa ɔspsio: ⁊ quo ẽt istos debitũ iudiciũ dei duceret: nisi ei⁹ indebita misericordia subuenirz. Ut volẽtiũ de suis meritis gl'iari oẽ os obstruat: ⁊ q̃ gloriat in dño glorieť.

¶ Admiratio opez dei quo fit vt de malis hoĩum volũtatib⁹ bonã ipse ĩpleat volũtatẽ suã. Ca. xcix.

Hec sẽ magna opa dñi exq̃sita ĩ oẽs volũtates eius. Et tã sapiẽter exq̃sita: vt cũ angelica ⁊ humana creatura peccasset. i. nõ q̃d ille: sz q̃d voluit ip̃a fecisset: etiã p eãdẽ creature volũtatẽ: q̃ factũ ẽ q̃d creator voluit ĩpleret ipse q̃d voluit: bñ vtens ⁊ malis tanq̃z summe bonus: ad eorũ dãnationẽ: quos iuste p̃destinauit ad penaz: et ad eoz salutẽ quos benigne p̃destinauit ad grãz. Quãtũ enĩ ad ipsos attinet q̃d voluit fecerũt: quãtũ vero ad oĩpotẽtiã dei: nullo mõ id efficere valuerũt Hoc quippe ipso quod ɔ̃ volũtatẽ dei fecere: de ipsis facta ẽ volũtas dei. Propterea nãq; magna opa dñi exq̃sita in omnes voluntates eius. Ut miro ⁊ ineffabili modo non fiat preter eius voluntatem: quod etiam cõtra eius fit voluntatem: quia non fieret si non sineret nec utiq; nolens sinit: sed volens. Nec sineret bonos fieri male nisi omnipotens: ⁊ de malo facere posset bene.

¶ De bonis voluntatibus hominuz que plerũq; voluntati dei nõ ɔueniũt: ⁊ de malis que ɔueniũt. Ca. c.

Aliqñ aũt bona voluntate hõ vult aliq̃d q̃d d̃s nõ vult: etiã ipse bona multo ãplius multoq; certi⁹ volũtate. Nã illius mala volũtas eẽ nũq̃z põt. Tãq̃z si bon⁹ fili⁹ p̃rem velit viuere quẽ de⁹ bona volũtate vl't mori. Et rursus fieri põt vt hoc velit hõ voluntate mala q̃d d̃s uult bona. Uelut si malus filius uelit mori p̃rez: uelit h̃ ẽt d̃s. Nẽpe ille q̃d nõ uult deus. iste uero uult quod uult ⁊ deus. Et tamen bone uoluntati dei pietas illius potius ɔsonat: q̃zuis aliud uolẽtis: q̃z hui⁹ idẽ nolẽtis ĩpietatis. Tm̃ interest q̃d uelle hoĩ q̃d deo cõgruat: ⁊ ad quẽ finẽ suaz q̃sq; referat uolũtatez: ut aut ꝓbeť aut ĩprobetur. Nã de⁹ quasdã uoluntates suas utiq; bonas ĩplet per maloruz hominum uoluntates malas. Sicut per iudeos maliuolos bona uoluntate patris christus pro nobis occisus est. Q̃d tam bonum factum est: ut apostolus Petrus quando id fieri nolebat: sathanas ab ipso qui occidi uenerat diceretur. Quam bone apparebant uoluntates piorum fidelium: qui nolebant apostolum paulum hierusalem ꝑgere ne ibi pateretur mala que ꝓpheta agabus predixerat: ⁊ tamen deus hec

illum pati volebat pro ãnunciãda fide xp̃i exercens martyrẽ xp̃i: Neq; istã bonã voluntatẽ suã ĩpleuit p xp̃ianorum volũtates bonas: sed p iudeoꝝ malas. Et ad eũ potius pertinebant q̃ nolebãt quod volebat q̃ illi p quos volẽtes factuz ẽ quod volebat. Qr idip̃m quidẽ ẽ sed ipse p eos bona: illi aũt mala uolũtate fecere. ¶ Qd̃ quãtelibet sint volũtates q̃ ꝯueniãt aut nõ cõueniãt dei volũtati: ĩuicta sp̃ sit dei volũtas. ca.ci.

Sed quãtelibet sint voluntates vel angeloꝝ vel hoĩuz vl' bonorũ vel maloꝝ: vel illud qd̃ deꝰ vel aliud volẽtes q̃ deus oĩpotẽtis voluntas dei semp̃ ĩuicta est: q̃ mala eẽ nũ q̃ põt. Qr etiã cũ mala irrogat iusta est ⁊ pfecto que iusta ẽ mala nõ est. Deus igit̃ op̃s siue per misericordiam cuiꝰ vl't miseret: siue p iudiciũ quem vult obdurat. nec inique aliquid facit nec nisi volẽs quicq̃ facit ⁊ oĩa q̃cunq; vult facit.

¶ Qual'r intelligat̃ deꝰ uelle omnes hoĩes saluos fieri. Ca.cii.

Ac p h̃ cũ audimus: ⁊ in sacris lr̃is legimus q̃ velit oẽs hoĩes saluos fieri: q̃zuis certuz sit nobis nõ oẽs hoĩes saluos fieri: non tñ iõ debemus oĩpotentissime dei voluntati aliq̃d derogare: sed ita ĩtelligere quod scriptũ ẽ: q̃ vult oẽs hoĩes saluos fieri: tanq̃z diceret̃ nullum hoĩez fieri saluũ nisi quẽ saluũ fieri ipse uoluerit. Nõ q̃ nullus hoĩuz saluus sit: sed q̃ nullus fiat nisi quẽ velit: qr necesse est fieri si voluerit: ⁊ iõ sic rogãdus ut uelit. De orãdo q̃ppe deo agebat apl's vt hoc dicerz Sic eĩz intelligimus ⁊ quod in euangelio scriptũ est. Qui illuminat omnẽ hominem. nõ qr nullus ẽ hominum qui nõ illuminetur: sed qr nisi ab ipso nullus illuminetur aut certe sic dictum ẽ. Qui omnes hoĩes vult saluos fieri: nõ q̃ nullus hoĩum esset quẽ saluuz fieri nollet qui virtutes miraculoꝝ facẽ noluit apud eos quos dicit acturos fuisse pniam si fecisset: sed vt oẽs hoĩes omne genꝰ humanũ ĩtelligamus p quascunq; drĩas distributuz: reges priuatos nobiles sublimes humiles doctos indoctos ĩtegri corporis debiles ĩgeniosos tardi cordes fatuos diuites pauperes mediocres mares feminas infantes pueros adolescẽtes iuuenes seniores senes ĩ linguis: oĩbus ĩ moribus: oĩbus in artibus oĩbus in pfessionibus: oĩbus in volũtatum ⁊ ꝯsciarum varietate ĩnumerabili ꝯstitutos ⁊ siquid aliud differentiaruz est ĩ hoĩbus. Quid ẽ enim eorum vnde nõ deꝰ per vnigenitum suum dñm nostrum per oẽs gentes saluos fieri hoĩes uelit? Et iõ facit qr oĩpotens velle ĩaniter nõ põt qd̃cunq; voluerit. Precepe rat enim apostolus vt oraretur pro singulis hominibus: ⁊ specialiter addiderat pro regibus ⁊ his qui in sublimitate sunt: q̃ putari poterãt fastu ⁊ superbia seculari a fidei xp̃iãe humilitate abhorrere: proinde dicens. Hoc enim bonuz est coraz saluatore nostro deo. i. vt etiã pro talibus oretur. Statim vt desperationez tolleret addidit. Qui omnes homines vult saluos fieri ⁊ agnitionez ueritatis venire. Hoc quippe deus bonũ iudicauit: vt orationibus humilium dignaretur saltem prestare sublimium. Quod utiq; etiam uidemus impletum Isto locutionis modo ⁊ dominus est usus in euangelio ubi ait phariseis. Decimatis mentam ⁊ rutaz ⁊ omne olus. Neq; enim pharisei ⁊ quicunq; alienigena ⁊ omnium per omnes terras alienigenarum omnia olera decimabant Sicut ergo hic omne olus omne oleꝝ

gen⁹:ita ꝛ illic omnes homines oē hominum genus intelligere possumus. Et quocūq; alio mō intelligi potest:oū tamē credere nō cogamur aliquid omnipotentem deuꝫ voluisse fieri factūq; non esse. Qui fine vllis ambiguitatibus ſi in celo ꝛ in terra: ſicut eum veritas canit:oīa quecūq; voluit fecit:profecto facere voluit qōcūq; nō fecit. ¶ Qō prescius deus primū hominem peccaturꝫ predestinauit benefacere de malo ei⁹.

Capitulum. ciij.

Quapropter etiam primum hominem deus in ea ſalute i qua conditus erat:ſi cuſtodire voluiſſet:eūq; opportuno tempore poſt genitos filios ſine interpoſitione mortis ad meliora perducere: vbi iaꝫ non ſolū peccatum committere:ſed nec voluntatem poſſet habere peccandi:ſed ad permanendū ſine peccato: ſicut fact⁹ erat perpetuam voluntatez etiā habiturum preſciſſet. Quia vero eum male vſurum libero arbitrio:hoc eſt peccatum eē preſciebat ad hoc potius preparauit volūtatem ſuam:vt bene ipſe faceret etiam de malefaciente. Ac ſic hominis volūtas mala nō euacuaret ſed nihilomin⁹ ipleret oīpotētis bona. ¶ Qualē opoꝛtuit prius hominem fieri vel qualis poſtea futurus ſit. Cap.ciiij.

Nec enim oportebat prius hominem fieri:vt ꝛ bene velle poſſꝫ ꝛ male:poſtea vō ſic erit:vt male velle non poſſit. Nec libero ideo cauebit arbitrio. Multo quippe liberius erit arbitrium:qō omnino non poterit ſeruire peccato. Neq; enim culpanda ē volūtas aut volūtas nō ē:aut libera dicēda nō ē:q̄ beati eſſe ſic volumus vt eē miſeri non ſolum nolimus ſed nequaquā prorſus velle poſſumus. Sicut ergo nūe etiam anima noſtra nolle infelicitatez ita nolle iniquitatē ſemper habitura ē. Sed ordo prętermittendus non fuit in quo deus voluit oſtendere q̄ bonum ſit animal rationale:qō etiam: peccare poſſit:q̄uis ſit meli⁹q; peccare nō poſſit.

¶ De immortalitate quam perdidit homo per liberum arbitrium: ꝛ quam eſt accepturus per gratiam. Cap.cv.

Hic minor fuit imortalitas:ſed tamen fuit:in qua potuit etiaꝫ nō mori q̄uis maior futura ſit in qua non poſſit mori. Illam natura perdidit per liberum arbitrium:hanc ē acceptura per gratiam:quam fuerat: ſi non peccaſſet: acceptura per meritum: q̄uis ſine gratia nec tunc vllum meritum eſſe potuiſſet. Quia ꝛ ſi peccatum i ſolo erat libero arbitrio conſtitutum:nō tamen iuſticie retinende ſufficiebat liberum arbitrium:niſi participatione i mutabilis boni diuinum adiutoꝛium p̄beretur. Sicut enim mori eſt in hominis poteſtate cum velit: nemo eſt enim qui non ſeipſum vt nihil aliud dicam: vel non veſcendo poſſit occidere:ad vitam vero tenendam voluntas ſatis nō ē:ſiue adiutoꝛia ſiue alimentoꝛum:ſiue quoꝛūcūq; tutaminū deſint:ſic homo i paradiſo ad ſe occidendum relinquendo iuſticiam idoneus erat per voluntatem:vt autem ab eo teneretur vita iuſticie parum erat velle:niſi ille qui eum fecerat adiuuaret. Sed poſt illam ruinaꝫ maioꝛ eſt miſericoꝛdia dei: quando et ipſum liberum arbitrium liberandum eſt a ſeruitute:cui dominatur cum moꝛte peccatum. Nec omnino per ſeipſum ſed per ſolam dei gratiam: que in fide chriſti poſita eſt liberatur. Ut volūtas ipſa ſicut ſcriptuꝫ eſt: a domino preparetur:qua cetera dei munera capiātur

per que veniatur ⁊ ad munus eternū.

¶ Qđ gratia dei sit vita eterna secūdū apl̄uz stipēdiū v̄o pcti mors: ⁊ q̄ p̄mus hō suā poti⁹ q̄ d̄i faciēs volūtatē d̄ ip̄o facta sit voluntas dei. Cap.cvi.

Unde ⁊ ip̄am vitā eternam que certe merces ē opeꝝ bonorum gr̄am dei appellat apl̄s. Stipēdium.n.inquit peccati mors ē: gr̄a aūt dei vita eterna ī xp̄o iesu dn̄o nr̄o. Stipendiū ꝓ opere militie debitū redditur nō donatur: ideo dixit: stipendium pcti mors: vt mortē pctō nō īmerito illataz sed debitam demonstraret. Gr̄a v̄o nisi gratis ē gr̄a nō ē. Intelligēdū ē igitur etiam ip̄a hoīs bona merita eē dei munera quibus cū vita eterna reddit̄: q̄d nisi gratia ꝓ gr̄a reddit̄: Sic ergo fcūs ē hō rectus: vt ⁊ manere in ea rectitudine posset: non sine adiutorio diuino: et suo fieri peruersus arbitrio: vtrūlibz horum elegisset: d̄i voluntas fieret: aut ēt ab illa aut certe de illo preuaricante. Proinde qꝛ suam maluit facere q̄ dei de illo fcā ē volūtas dei: q̄ ex eadē massa ꝑditionis: q̄ de illius stirpe ꝓfluxit: facit aliud vas ī honorē aliud ī cōtumeliam. In honorē ꝑ misericordiam: īc ōtumeliā ꝑ iudiciū: vt nemo glorieť ī homine: ac per hoc nec in se: ¶ Per qualem mediatorem reconciliari oportebat genus humanum deo. Cap.cvij.

Nam neq̄z per ip̄m liberaremur vnum mediatorem dei ⁊ hominum hominez xp̄m iesum: nisi esset ⁊ deus. Sed cū factus est adaz hō s.rectus mediatore nō opus erat. Cū v̄o genus humanū peccata separauerunt a deo: ꝑ mediatorem qui solus sine peccato natus: vixit ⁊ occisus ē: recōciliari nos oportebat deo: vsq̄z ad carnis resurrectionem in vitam eternam: vt ⁊ humana superbia per humilitatem dei argueretur ac sanareť: ⁊ demōstrareť homini q̄z lōge a deo recesserat: cū ꝑ incarnatū deū reuocareť: ⁊ ꝑ deū hoīez exēplum obediētie cōtumaci hōi p̄beretur vt ꝑ vnigenitū suscipiētem formā s̄ui: que nihil ante meruerat: fons gr̄e panderet̄: ⁊ carnis etiam in resurrectionez redēptis ꝓmissa ī ip̄o redēptore premōstraret̄: ac ꝑ eādē naturam: quā se decepisse letabat̄: diabolus vinceret̄. Nec tn̄ hō gl̄iaret̄: ne iteꝝ suꝑbia nasceretur Et si quid de tāto mediatoris sacramēto a ꝓficientib⁹ videri ⁊ dici pōt: aut tm̄ vidderi: etiam si dici nō potest. ¶ Qualiter se habeant anime defunctoruz aū vltimam resurrectionem. Cap.cviij.

Temp⁹ aūt qđ inter hoīs mortē ⁊ vltimā resurrectionem interpositum ē: aīas abditis receptaculis cōtinet qđ prosit defunctis si ꝓ eis deo sacrificiuz offerat̄: sicut vnaq̄q̄z digna est vel requie vel erūna ꝓ eo qđ sortita est in carne dum viueret. ¶ De sacrificijs ⁊ elemosynis que pro baptizatis defunctis offeruntur. Cap.cix.

Neq̄z negandum est defunctoꝝ animas pietate suorum viuentium releuari: cum pro illis sacrificium mediatoris offert̄: vel elemosyne ī ecclesia fiūt. Sed eis hec prosunt qui cum viuerent vt hec sibi postea ꝓdesse possent meruerūt. Est enim quidā viuendi modus: nec tam bon⁹: vt nō requirat ista post mortē: nec tam malus: vt ei nō prosint ista post mortē. Est v̄o talis in bono vt ista non requirat: ⁊ est rursus talis in malo: vt nec is non valeat cum hec vita transierit adiuuari. Quocirca hic omne meritū cōparatur: quo possit post hāc vitā releuari quispiā vel grauari. Nemo aūt se speret qđ

die neeglexit: cū obierit deum ꝓmereri. Nō igit̄ ista q̄ ꝓ defunctis cōmēdādis frequētat ecclesia: illi apostolice sūt aduersa sententie: qua dictū ē. Omnes enim astabimus ante tribunal christi vt referat vnusquisq; secundū ea que per corpus gessit: siue bonuz siue malū. Qz etiam hoc meritū sibi quisq; dum i corpore viueret cōparauit: vt ei posset̄ ista prodesse. Non enim oibus prosunt. Et quare nō omnibus prosunt: nisi ob differentiam vite: quas quisq; gessit i corpore? Cū erga sacrifica siue altaris: siue quarūcūq; elemosynaruz ꝓ baptizatis defūctis omnibus offerūtur: pro valde bonis gratiaꝝ actiones sunt: pro nō valde malis propitiatiōes sunt: pro valde malis etsi nulla sunt adiumenta mortuorum: qualescūq; viuoꝝ cōsolationes sūt: quibus aūt prosūt: aut ad hoc ꝓsūt vt sit plena remissio: aut certe vt tollerabilior fiat ipa damnatio.

¶ Quos fines habiture sint bonoz uz maloꝝq; due ciuitates post resurrectionem. Capitulum.cx.

POst resurrectionē vo facto vniuerso completoq; iudicio: suos fines habebunt ciuitates due: vna christi: altera diaboli: vna bonoruz altera malorum: vtraq; tamen z angelorum z hominum. Istis volūtas: illis facultas non poterit vlla esse peccendi vel vlla conditio moziendi. Istis in eterna vita vere feliciterq; viuentibus: illis infeliciter in eterna nocte sine moziendi potestate durātibus: quoniam vtriq; sine fine. Sed in beatitudine isti alius alio prestabilius: in misera vero illi ali⁹ alio tollerabilius permanebunt. ¶ De his qui humana miseratione commoti non credunt eternas esse penas impiorum.

Capitulum.cxj.

FRustra ita q; nonnulli immo q̄ plurimi: z eternam damnatorum penā: z cruciatus sine intermissione perpetuos humano miserantur affectu: atq; ita futurū non credunt. Non quidem scripturis aduersando diuinis sed pro suo motu dura queq; molliendo: z in leniorum flectendo sententiam que putant in eis terribilius esse dicā q̄ verius. Non enim obliuiscet inquiunt misereri deus: aut continebit in iras misericordias suas. Hoc quippe i psalmo legitur sancto. Sed de his sine vllo scrupulo intelligitur: qui vasa misericordie nūcupantur. Quia z ipsi non pro meritis suis: sz deo miserante de miseria liberantur. Aut si hoc ad omnes existimāt pertinere: non ideo necesse est ut damnationem opinentur posse finiri eoruz de quibus dictum est. Et ibunt hi in supplicium eternum: ne isto modo putetur habitura finem: quandoq; felicitas etiam illoruz: de quibus ecōtrario dictum est. Justi autem in vitam eternam. Sed penas damnatorum certis temporuz nteruallis existiment: si hoc eis placet: aliquatenus mitigari. Etiam sic quippe intelligi potest manere i illis ira dei: hoc est ipa damnatio. Nec enim vocatur ira dei: non diuini animi perturbatio: vt in ira sua: hoc est manente ira sua: non tamen contineat miserationes suas: non eterno supplicio finem dando: sed leuamen adhibendo vel interponendo cruciātibus. Quia nec psalmus: ait ad finiendam iram suam: vel post iram suam. Sed in ira sua: que si sola esset quanta ibi minima cogitari potest: perire a regno dei: exulare a ciuitate dei: alienari a vita dei: carere tam magna multitudine dulce-

dinis dei: quam abscondit timentib⁹ se: perfecit autem sperantibus in se: tã grãdis ẽ pena vt ei nulla possint tormenta cõparari que nouimus: si illa sit eterna ista aũt sint q̃tũlibet multis seculis lõga. ¶ Qd̃ ꝑpetua sit pena dãnatoꝝ q̃uis diuersa q̃litate factoꝝ: sicut ⁊ iustorũ btitudo meritis iter se differt. C.cxij.

Manebit ergo sine fine mors illa perpetua dãnatoꝝ. i. alienatio a vita dei: ⁊ oĩb⁹ ipa cõmunis q̃tũlibet hoĩes de varietate penaꝝ: de doloꝝ releuatiõe vel ĩtermissiõe ꝓ suis humanis motib⁹ suspicẽt: sicut manebit cõmuniter oĩum vita eterna scõrũ q̃tũlibet bonoꝝ distãtia cõcorditer fulgeant. ¶ Qualis ex cõfessione fidei nascatur spes fidelium: ne quis in seipso spem habeat. Cap.cxiij.

Ex ista fidei cõfessione que breuiter symbolo cõtinet hec carnaliter cogitata lac est paruulorum. Spiritualiter aũt cõsiderata atq; tractata cib⁹ est fortium: nascit spes bona fideliũ: cui charitas scã comitat. Sed de his oĩb⁹ q̃ fidelit sũt credẽda ea tm̃ ad spem ꝑtinẽt: q̃ ĩ or̃one dñica continentur. Maledict⁹ ẽ eniz oĩs: sicut diuina testant eloquia: qui spem ponit in hoĩe: ac ꝑ hoc ⁊ ĩ semetipo q̃ spez ponit hui⁹ maledicti vinculo ĩnectit. Jõ ñ nisi a dño d̃o petere debem⁹ q̃cq̃d speram⁹ nos: vl̃ bñ opaturos: vl̃ ꝓ bonis opbus adepturos. ¶ Quomodo dñica or̃o septem petitiones contineat apud euangelistam matheum. Cap.cxiiij.

Proinde apud euãgelistã matheum septẽ petitiones continere dñica videt or̃o: quarum in tribus eterna poscunt: ĩ reliquis q̃tuor tẽporalia: q̃ tm̃ ꝑꝑ eterna cõsequẽda sũt necessaria. Nã qd̃ dicim⁹: scificet nomẽ tuũ: aduẽiat regnũ tuũ: fiat volũtas tua: sic ĩ celo ⁊ in t̃ra: qd̃ non absurde q̃dã ĩtellexert in spũ ⁊ corpore oĩno retinenda sũt sine fine. Et hic inchoata q̃tũcũq; ꝓficimus augẽtur ĩ nobis: ꝑfecta vero: qd̃ in alia vita sperãdũ est semper possidebuntur. Qd̃ vero dicim⁹: panem nr̃um quotidianum da nobis hodie: ⁊ dimitte nobis debita nostra: sic ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris: ⁊ ne nos inducas in tentationem: se libera nos a malo. quis non videat ad presentis vite indigentiam pertinere? In illa itaq; vita et̃na vbi nos sꝑ speram⁹ futuros: ⁊ noĩs dei scificatio: ⁊ regnuz ei⁹ ⁊ voluntas ei⁹ ⁊ ĩ nr̃o spũ ⁊ corpore ꝑfecte atq; ĩmortaliter ꝑmanebũt. Panis v̄o quotidian⁹ iõ dict⁹ ẽ: q̃ hic ẽ necessari⁹ q̃tus aĩe carniq; tribuẽdus est: siue spiritualit siue carnalit: siue vtroq; itelligat mõ. Hic ẽ ẽt quã poscim⁹ remissio: vbi ẽ oĩs cõmissio peccatoꝝ. Hic tẽtatiões q̃ nos ad peccãdũ vel alliciũt vel ĩpellũt. Hic deniq; malũ vnde cupimus liberari. Illic aũt nihil ẽ istoꝝ.

¶ De q̃nq; petitiõib⁹ apd̃ lucã euãgelistã a matheo nõ discrepãtib⁹. Ca.cxv.

Euãgelista v̄o lucas ĩ or̃one dominica petitiões q̃nq; non septem cõplexus ẽ. Nec ab isto vtiq; discrepauit: sed quẽadmodũ ista septem sint intelligenda: ipsa sua breuitate cõmonuit. Nomẽ quippe dei scificat ĩ spũ: dei aũt regnũ ĩ carnis resurrectiõe venturꝝ. Ostendẽs ergo lucas tertiam petitionem duarum superioꝝ esse quodãmodo repetitionẽ: magis eã pretermittendo fecit intelligi. Deinde tres alias adiungit: de pane quotidiano: de remissione peccatorum: de tentatione. At vero qd̃ ille vltimo posuit: sed libera nos a malo: iste non posuit: vt intel

Ass. Mar.

ligeremus ad illud superi⁹ qđ de tētati one dictū ē ꝑtinere. Jō quippe ait: sed libera: nō ait: etiā libera: tāq̄ vnā peti tionem eē demōstrās. Noli hoc: sz hoc vt sciat vnusquisq̄ i eo se liberari a ma lo qđ nō inferť i tentationem. ¶ De ex cellētia charitatis: sine qua etiaz qui re cte credit ac sperat ñ potest ad beatitu dinem peruenire. Cap. cxvj.

Nam porro charitas quā dua bus istis. i. fide ac spe maiorem dixit apl's: q̄to i quocūq̄ ma ior ē: tāto melior ē i quo ē. Cū eni q̄riť v rū quisq̄ sit hō bon⁹: nō queriť quid credat aut sꝑet: sz q̄d amet. Nā q̄ recte amat ꝓculdubio recte credit ⁊ sꝑat. Qui vero nō amat ianiter credit: etiā si sint vera que credit. Jnaniter sperat etiaz si ad verā felicitatē doceātur ꝑtinere que sperat: nisi ⁊ hoc credat ac speret: qđ si bi petenti possit donari vt amet. Quā uis. n. sperare sine amore nō possit: fie ri tñ pōt vt id ñ amet: sine quo ad id qđ sperat nō pōt ꝑuenire. Tāq̄ si speret vi tā eternā quā amat: ⁊ nō amet iusticiā sine qua nemo ad illā ꝑuenit. Jpsa ē āt fides xp̄i: quā cōmēdat apl's q̄ ꝑ dilecti onē oꝑať. Et qđ i dilectiōe nō hz: petit vt accipiat: querit vt inueniat: pulsat vt aꝑiať ei. Fides nāq̄ ipetrat qđ lex ipe rat. Nā sine dei dono. i. spū scō ꝑ quem diffūdiť charitas i cordib⁹ nr̄is: iubere lex pōt: nō adiuuare: ⁊ ꝑuaricatorē isu per facere: q̄ đ ignorātia se excusare nō possit. Regnat. n. carnal' cupiditas vbi ñ ē charitas đi. ¶ De q̄tuor differētijs hoīs quē đs gr̄a sua đ tenebris ignorā tie ad se vocare dignať: q̄b⁹ dei quoq̄ ppl's ordinatus dr̄. Cap. cxvij.

Sed cū in altissimis ignorantie tenebris nulla resistēte rōne vi uiť secūdū carnē hec sūt prima hominis. Deinde cū ꝑ legē cognitio fue rit facta pcti: si nō diuinit⁹ adiuuet spi ritus: secūdū legē volēs viuere vinciť: Et sciens peccat: peccatoq̄ subdit⁹ ser uit. A quo. n. quis đuict⁹ ē: huic ⁊ seru⁹ addictus ē id agēte scientia mādati: vt pctm̄ opereť i hoīem cōcupiscētiam cu mulo ꝑuaricationis adiecto atq̄ ita qđ scriptū ē iplet. Lex subintrauit vt abū daret delictū. Hec sť secūda hoīs. Si āt respexerit deus vt ad implēda q̄ mādat ipse adiuuare credať: ⁊ agi hō cepit dei spū: cōcupiscit aduersus carnē fortiore robore charitatis: vt q̄uis sit adhuc qđ hoī repugnet ex hoīe: nōdū tota ifirmi tate sanata: ex fide tñ iustus viuat iuste q̄ viuat iquātū nō cedit male cōcupi scētie vincere delectatione iusticie. Hec sūt tertia bone spei hominis. Jn quib⁹ si pia ꝑseuerātia q̄sq̄ ꝓficiat: postrema pars restat: que post hāc vitā i req̄e spi ritus deinde i resurrectiōe etiā carnis iplebiť. Haꝝ quatuor differētiaꝝ ꝑma ē ante legē: secūda sub lege: t̄tia sub gra tia: quarta i pace plena atq̄ ꝑfecta. Sic ē ⁊ dei ppl's ordinat⁹ ꝑ tēpoꝝ iterualla sicut deo placuit q̄ i mēsura ⁊ num ero ⁊ pōdere cūcta disponit. Nā fuit ꝑmit⁹ ante legē. deide secūdo sub lege: que ꝑ Moysen data ē. t̄tio sub gr̄a q̄ reuela ta ē ꝑ ꝑmū mediatoris aduētum. Que q̄dē gr̄a nec añ defuit q̄b⁹ ipartiri eam oportuit: q̄uis ꝓ tꝑis dispositiōe vela ta ⁊ occulta. Neq̄. n. antiquoꝝ q̄cūq̄ iustoꝝ ꝑter xp̄i fidē salutē potuit iueni re. At vō nisi ⁊ ab illis cognit⁹ fuisset: ñ potuisset nobis ꝑ eoꝝ ministeriū alias apti⁹ alias occult ꝓphetari. Qđ i q̄ libz istaꝝ q̄tuor: velut etatū gr̄a regene rationis hoīem iuenerit: ibi remittunť cūcta pctā: ⁊ q̄ q̄busdā gr̄a tribuat: vt oīno sub lege nō seruiat. Cap. cxviij.

IN quacũq; autẽ quatuor ista rum velut etatũ singulorꝝ quẽcũq; hoĩum gr̃a regenerationis ĩuenerit: ibi ei remittũtur preterita vniuersa peccata: ⁊ reatus ille nascẽdo cõtractus: renascẽdo dissoluitur. Tanq̃ multũ valet q̃ spũs vbi vult spirat: vt q̃dã secũdũ illã seruitutẽ sub lege nõ nouerint: sed cũ mãdato incipiãt adiutoriũ habere diuinũ. ¶ Nõ obesse his q̃ p baptismũ iã regenerati sũt ⁊ mũdati: nec dũ capaces si mox ex hac vita discedũt: dũ s̃m carnẽ viuerẽt. Cap. cxix.

ANte q̃ possit aũt hõ capax eẽ mãdati s̃m carnem viuat necesse ẽ: sed si iã sacramẽto regenerationis ĩbut⁹ ẽ: nihil ei mors oberit si tũc ex hac vita migrauerit. Qr iõ xp̃s mortu⁹ ẽ ⁊ resurrexit: vt ⁊ viuorꝝ ⁊ mortuorꝝ dominet̃. Nec tenebit regnũ mortis eũ p quo mortu⁹ ẽ ille liber in mortuis. ¶ De charitate dei ⁊ p̃ximi: ad quã oĩa p̃cepta referũt̃ ⁊ d̃ q̃litate: ei⁹ ĩ h̃ sc̃lo ⁊ ĩ futuro. Cap. cxx.

OMnia igit̃ p̃cepta diuina referunt̃ ad charitatem: de q̃ dicit apl̃s. Finis autez p̃cepti ẽ charitas de corde puro ⁊ cõsciẽtia bona ⁊ fide ñ ficta. Oĩs itaq; p̃cepti finis ẽ charitas. i. ad charitatẽ refert̃ oẽ p̃ceptum. Qd̃ v̄o ita fit vel timore pene vl̃ aliqua tẽtatiõe carnali: vt nõ referat̃ ad illam charitatẽ quã diffũdit spirit⁹ sãctus in cordibus nostris: nondum fit quẽadmodum fieri oportet q̃uis fieri videatur. Charitas quippe ista dei est ⁊ proximi. Et vtiq; in his duob⁹ p̃ceptis tota lex pẽdet ⁊ ꝓphete. Adde euãgeliũ: adde ⁊ apl̃os. Nõ. n. aliũde vox ista ẽ. Finis p̃cepti ẽ charitas: ⁊ d̃s charitas est. Quecũq; ergo mãdauit d̃s: ex q̃b⁹ vnũ est: nõ mechaberis: ⁊ quecũq; nõ iubẽtur: sed spirituali consilio monentur: ex quibus vnum est: bonum est homini mulierem non tãgere: tũc recte fiũt cũ referunt̃ ad diligẽdũ deũ ⁊ proximũ ꝓpter deũ: ⁊ in hoc seculo ⁊ ĩ futuro. nũc deũ ꝑ fidẽ tũc ꝑ speciẽ: ⁊ ip̃z p̃ximũ nũc ꝑ fidẽ. nũc enim nescimus mortales corda mortaliũ: tũc aũt illuminabit dominus abscondita tenebrarum ⁊ manifestabit cogitationes. Et tunc laus erit vnicuiq; a deo. Qr id laudabit̃ ⁊ diligetur in proximum ⁊ p̃ximo: qd̃ ne lateat ab ipso illuminabit̃ deo. Minuit̃ autẽ cupiditas charitate crescẽte donec veniat ad tãtã magnitudinem qua maior esse nõ possit. Maiorẽ aũt charitatem nemo habz: q̃ vt aĩam suã ponat quis ꝓ amicis suis. Ibi ãt quis explicet q̃ta charitas erit: vbi cupiditas: quam vl̃ coherendo superet: nulla erit? Quam sũma charitas erit: quando cõtentio mortis nulla erit?

¶ Finis libri Enchiridion.

ADsit aliquando huius voluminis finis: qd̃ ip̃e videris vtrum enchiridion vel appellare debeas vel habere. Ego tamẽ cũ spernenda tua ĩ xp̃o iesu studia non putarẽ: bona de te credens in adiutorio redemptoris confidens ac sperans: teq; in eius membris plurimum diligens: librum ad te sicut valui: vtinam tam commodum q̃ prolixum: dz ide spe ⁊ charitate conscripsi.

¶ Diui Augustini hipponensis episcopi de triplici habitaculo libellus feliciter incipit.

Ass. Mar. Dw. Dia.

De triplici habitaculo.

TRia sunt sub omnipotentis manu habitacula: primũ imum: mediũ: quoꝝ sũmum regnũ dei: vel regnũ colorũ dicitur. Imum vocatur infernus. Mediũ mũdus p̃sẽs: vel orbis terraꝝ appellatur. Quoꝝ extrema oĩa sibi inuicẽ sũt cõtraria: ⁊ nulla sibi societate cõiuncta Que enim sotietas potest eẽ lucis ad tenebras? ⁊ xp̃i ad bellial? Mediũ autez nõnullã hz similitudinẽ ad extrema. Unde lucẽ ⁊ tenebras hz frigus ⁊ calorẽ: dolorẽ ⁊ sanitatẽ: leticiã ⁊ meroram odiũ ⁊ amorẽ: bonos ⁊ malos: iustos ⁊ iniustos: dominos ⁊ seruos: regnum et subiectionẽ: famẽ ⁊ satietatem: mortez ⁊ vitam: ⁊ innumera huiusmodi. Quoꝝ oĩum pars vna imaginem hz regni dei: pars altera ĩferni. Cõmixtio nãqꝫ simł bonorum ⁊ maloꝝ ĩ hoc mũdo est. In regno aũt dei nulli mali st̃: sz oẽs boni. At ĩ ĩferno nulli boni sed omnes mali. Et vterqꝫ locus ex medio supplet̃. Hominum enim huius mundi alij eleuãt̃ ad celũ: alij trahunt̃ ad ĩfernũ: Similes quippe similib⁹ iungunt̃. i. boni bonis: ⁊ mali malis. Iusti hoĩes iustis angel: ⁊ trãsgressores hoĩes trãsgressorib⁹ angelis. Serui dei deo. Serui diaboli diabolo. Bñdicti vocãt̃ ad regnũ sibi paratũ ab origine mũdi. Maledicti expellunt̃ ĩ ignẽ eternũ: q̃ paratus ẽ diabolo ⁊ angelis eius. Bona aũt regni celestis dicere: vel cogitare: vel ĩtelligere: vt sũt nullus põt carne vestitus. Multo enĩ maiora ⁊ meliora sũt: q̃ cogitãt̃: v intelligunt̃: dũ scriptũ ẽ. Qd̃ oculus nõ vidit neqꝫ auris audiuit: nec ĩ cor hoĩs ascendit que parauit de⁹ diligẽtib⁹ se: regnũ nãqꝫ dei oĩ fama mai⁹ oĩ gl̃ia q̃ putat̃ excellenti⁹. Mala aũt ĩferni dicere vel cogitare vt sũt: nemo põt. Peiora quippe sũt valde q̃ cogitãt̃. Regnũ itaqꝫ d̃i plenum est lucis ⁊ pacis ⁊ charitatis ⁊ sapientie ⁊ glorie ⁊ honestatis ⁊ dulcedinis ⁊ melodie ⁊ leticie ⁊ beatitudinis ⁊ omnis boni ineffabilis: quod nec dici nec cogitari põt. At lacus inferni plen⁹ ẽ tenebrarum: et discordie: odij: stulticie miserie turpitudinis: amaritudinis: offensionis: doloris: adustionis: sitis: fam s: ignis ĩextinguibilis: tristitie: vindicte perennis ⁊ ommis ĩeffabilis mali: qd̃ nec dici nec cogitari potest. ciues celi sunt iusti hoĩes: ⁊ angeli: quorum rex est deus omnipotens. At contra. Ciues inferni sũt ĩpij hoĩes ⁊ demones: quoꝝ princeps ẽ diabolus. Satiat iustos visio scõꝝ hoĩum ⁊ angelorum: ⁊ sup oĩa ipsius dei. Cruciat ĩpios ⁊ peccatores visio hoĩum damnatorum ⁊ demonuz ⁊ sup oĩa ipsius diaboli. Nihil ĩ regno dei desiderat̃ qd̃ non inueniatur: at inferno nihil inuenitur qd̃ desiderat̃: nihil sentitur neqꝫ videtur. In regno dei nihil inuenitur nisi quod placet ⁊ delectat ⁊ satiat. At contra in lacu miserie perennis neque videtur: nihilqꝫ sentit̃ nisi quod displicet: nisi quod offendit: nisi quod cruciat. Omne bonum in regno dei abundat ⁊ nullum malum. Oẽ malũ abundat in carcere diaboli: ⁊ nullum bonum. Nullus indignus ĩ regno suscipitur dei. Nullus vero dign⁹ nullus iustus ad infernum trahitur. Principalia duo sunt tormenta in ĩferno: frigus intollerabile: ⁊ calor ignis inextinguibilis. Unde in euangelio legit̃ Illic erit fletus ⁊ stridor dentium. Fletus nãqꝫ et liquefactio oculorum ex calore nascitur. Stridor vero dentium ex frigore nascitur. Hinc etiam beatus iob: de aquis niuium transibunt ad calorem nimium. De quibus duo/

bus inumera pēdent penarum genera
videlicet sitis intollerabilis: pena famis
pena fetoris: pena horroris: pena timo-
ris: pena angustie: pena tenebrarū: seue
ritas tortoris: pñtia demonū: ferocitas
bestiarū: crudelitas ministrantiuz: lace
ratio imortaliū vermiū: vermis ꝯsciētie
ignite lachryme: suspiria miserie: dolor
sine remedio: vicula sine solutōe: mors
eterna: pena sine fine. Absentia christi
post visionē eius: q̄ sola oīa supradicta
superat: ⁊ oībus penis intollerabilior.
Ueh igit̄ illis perēne qui subire hec oīa
mala ⁊ sine fine merent̄ ꝑ delectabili
vnius hore somnio. Tanta ⁊ enī ⁊ talis
ē omnis hui⁹ mūdi gloria ad eternā cō
parata gloriaz. Melius erat eis qd̄ di-
ctū ē de infelice iuda nō nasci: q̄ malis
suis meritis plagas n ferni sustinere.
Quid stultius: q̄d insanius ē q̄ vmbra
⁊ imagine: ⁊ similitudine vere glorie: ⁊
vere delectatōnis: vere pulchritudinis:
veri decoris: veri honoris: more infan-
tiū accipi ⁊ superari: ⁊ ipsam gl̄iaz non
querere: nō desiderare? Quis imaginez
auri in aqua: ipso auro necglecto elige
ret: ⁊ nō statiz a cūctis fatuus ⁊ insan⁹
crederet̄? Quis orbē solis in specl̄o red
ditū: vel in qualibet materia formatuz
plus diligeret q̄ ip̄m solē: ⁊ nō ab oīb⁹
derideret̄. Sic irridēdus: sic extimādus
est: q̄squis mundi huius hñs caducam
fragilitatem ⁊ inutilez carnis volupta
tem diligit: querit: cōtendit eterna glo
ria cōtēpta: ⁊ neglectis regni celestis in
effabilib⁹ gaudijs. Hoc cōmertium insi
pientium valde est ⁊ miserorū: ⁊ cor ñ
hñtiuz sanum: etiam si plage īferni nō
sequerent̄: q̄ nec dici nec cogitari pñt.
Duplex vero plaga ē: abesse regno dei
⁊ esse semper ī iferno: idest cū diabolo
dānari: presentiam amittere angeloruz
⁊ terribilē semꝑ pati demonuz presenti
am. Quātum caueri: vitari: metui debe
ret nullo modo dici potest. Quis cum
sano sensu ꝑ vnius diei delitijs: centuz
ānorum penam eligeret. Et miseri tñ ⁊
sine vlla sapiētia voluptatem carnis se
quētes nō vitant: non effugiūt intolle-
rabiles penas: nō centum ānorum: nō
milies mille: sed oīum sine fine seculo-
rū ꝑ quadragīta vel ꝑ sexagīta annoꝝ
delitijs vel qualibz corruptibili delecta
tiōe. Quātuz autez ē inter vnum diē et
centū ānos: nō tantuz vtiq̄: sed plus in
ter quadragīta vel sexagīta vel centuz
ānos ⁊ eternitatez: siue in bono siue in
malo futuraz. Unus enim dies aliqua
portio est centū annorum spatio: q̄uis
modica valde. At vero centum annoꝝ
spatiū nulla portio ē in illa eternitate.
Si eniz verbi gr̄a centesima vel milesi
ma pars esset eternitatis: predictū eius
spatiuz post centuplū eius spatiuz: vel
miluplū eternitas esse desineret. Quod
ideo nō sunt eternitatis: q̄ si vllo modo
vllo tempore finiretur: eternitas oīno
nō esset. Fortiter ergo carnali resisten-
dū est voluptati. fortiter cōtra fallaces
huius mūdi blāditias pugnandum est
Cōtraq̄ multimodas sathane suggesti
ones vigilandum oī studio lata seculi
via vitanda est que ducit ad mortē. At
vero omni desiderio via angusta q̄ du-
cit ad vitam adeūda est ⁊ appetenda.
Uia hec angusta est via abstinentie ⁊
charitatis: humilitatis ⁊ omnis religiōis
quam viam ante nos christus attriuit
qua via ad suum regnuz migrauit. Cu-
ius vestigia ⁊ nos sequamur: donec p⁹
eum eadem via ad vrbem regiā ꝑuenia
mus: in qua ipse regna. De qua vrbe q̄c
quid homo dixerit quasi stilla de mari
est non quasi scintilla de foco. In qua

Ass. Mar. Dw. D.

videlicet vrbe fulgebunt iusti sicut sol: vt dñs ait. Ubi sũma pax erit sũma q̃es nullus labor: nullus dolor: nulla paup tas nec senect⁹: nlla mors nec vlla nox nullũ cibi desideriũ: nullus sitis ĩcẽdiũ. Sed cibi ⁊ pot⁹ oĩuz erit visio: xp̃e ⁊ scẽ trinitatis: ⁊ ꝯtẽplatio puro cordis oculo ipsius diuinitatis ⁊ assidua lectio: vt ita dicã: libri vite idest eterne veritatis ⁊ sũme sapientie: et verbi dei qd̃ est xp̃i iesu visio vbi quicq̃d nos nũc latet manifestius erit: vbi ratio ĩde manifesta ẽ. Cur hic electus ẽ: ⁊ iste reprobat⁹. Cur hic in regnũ assumptus: ⁊ ille in seruitutẽ redactus? cur alius ĩ vtero moritur: alius ĩ infantia: alius ĩ iuuẽtute: alius ĩ senectute? Cur alius pauper ⁊ ali⁹ diues? Cur filius adultere baptizat̃ ⁊ aliquãdo filius legitime cõiugis moritur Cur q̃ bene ĩcipit viuere aliquãdo male finit̃: ⁊ qui male ĩcipit: sepe bñ finit̃. Hec oĩa ⁊ hi⁹ multa in libro vite plana ⁊ aperta erũt. In eadez vrbe premium singulorũ oĩum: ⁊ singulorꝝ per charitatem omniũ erit. Ibi omniũ bonũ oĩbus patebit: ibi omnes ĩuicez suas cogitationes cognoscẽt. Ibi nullus supbus superior erit: nullus inferior inuidus. Qũo eĩz qui omnes sicut seipsum diligz alicui ĩuidere poterit: cũ nemo sibiipsi ĩuideat? Ibi nullus esse melius vel superius cõcupiscet q̃z erit: qꝛ aliter esse q̃z quod meruit: nõ essz decorũ: nec aliter esse desiderabit q̃z quod erit: qꝛ ita esse vt erit: pulchrum erit: nõ sibi solum: sed etiam vniuerso corpori eccl'a celestis. Qũo enim mẽbruz in corpore: si superi⁹ vel iferius ponat̃ aliter q̃z natura constituit mõstruosum efficit corp⁹ ⁊ turpe. Sic nimirꝝ si aliquis in regno dei superius ordinetur q̃z postulat ars ⁊ volũtas oĩpotentis artificis turpitudinez efficeret: ⁊ non soluz sibimet: sed etiam omni ꝯgregationi: ĩ qua q̃ erit minim⁹ maiorẽ sine dubio habebit gloriam: q̃z totum habens mũdi regnũ: etiam si eternũ esset. Uile enim est valde elementis frui in cõparatiõe fruendi: ⁊ gaudendi ipso deo: ⁊ visibilibus delectari: ⁊ gaudio quod nascitur: ex ĩuisibilibus ⁊ incorporeis: ⁊ ex societate ãgelorꝝ ⁊ iustorũ omnium: ⁊ ex certa scĩa ⁊ cognitõe ipsius diuine nature: ⁊ ex dei ipsius facie ad faciem visione: cuius pulchritudinem mirãtur angeli: cui⁹ ĩperio suscitant̃ mortui: cuius sapĩe non est numerus: cuius regnũ finem nescit: cui⁹ gloria nequid variari: cuius lux tam solem obscurat vt eius ꝯparatõe nullam habeat lucẽ: cuius dulcedo tam mel superat: vt ei cõparatum velut absinthiuz sit amarissimũ. Cuius faciẽ si omnes carcere iferni ĩclusi viderẽt: nullã penaz: nullum dolorem nullãq̃z tristiciã sentirent Cuius presentia si in iferno cum sanctis hĩtatoribus appareret. Cõtinuo ĩfern⁹ ĩ amenum ꝯuerteretur paradisuz cuius sine nutu nec foliũ de arbore cadit. Cuius oculus flãmiuomi ꝓfundum penetrat iferni. Cuius auris tacitam cordis vocem audit: idest cogitationẽ. Cuius oculus nõ minus audit q̃z cuius auris nõ min⁹ videt q̃z quod audit: qꝛ nõ corpus sunt: sed sũma sapientia ⁊ certa cognitio: cuius delitie sine fastidio satiãt: q̃ cum a btĩs inueniũtur: semper tamẽ desiderãtur: ⁊ esuriez ⁊ sitim sine pena efficiũt. i. ardẽti sp̃ desiderio d̃lectãt cuius secreta mirabilia vidẽtibus ea sẽp noua ⁊ mirabilia: ⁊ non plus cum incipiũt videri pariũt stuporẽ cernẽtibus: q̃z post mille ãnos ⁊ milies mille. Et cũ ãgeli ab initio mũdi ea soliti sint videre ĩde hodie nõ minus mirant̃ ea q̃z ĩ pri

mo die: alioquin vndū coram angelis assiduo videndi vsu vilescerēt. Cui⁹ cognitioni preterita ⁊ futura nō preterita ⁊ futura: sed presentia sunt. Unde non diem iudicij videbit: ⁊ primū diem secuti nō vidit: sed vtrūq; videt. Cuius pscientia neminē cogit ad peccandū: vt multi errātes dicūt: si enī inquiūt pscivit adā peccaturū esse: nō peccare non potuit. Et quo errore nascitur deū cām eē peccati: quod nephas ē dicere: ⁊ illi cū suis verbis alligarē. Si enī qō presciētia ōi habet necesse ē fieri: ideo volūtate propria homo peccauit: ⁊ non alia necessitate: qz prescīa dei fuit vt volūtate ⁊ libero arbitrio: ⁊ nō necessitate cogente peccaret. Si ergo pscīa dei nō pōt vitari nō potuit deo aliter peccare nisi volūtate: nlla alia vi cogēte: qz ita de⁹ pscivit peccaturū. Si g̃ volūtarie: ñ coact⁹ ē Si.n. ñ coact⁹ ē ad peccādū potuit sine dubio ñ peccare si vellet: iōq; penā meruit: qz ñ init⁹ peccauit: alioqn a ōo pena mortis nō susciperet. Cuius locutō ē occulta ispiratio: qua mentib⁹ suā volūtatē ⁊ suam charitatem inuisibilit ondit: quam vidēdo angeli p oīa deo obediunt. Cuius laus ē qua electos lauda bit. Manifestatio qua suos electoz bona oībus monstrabit: assidua animi laus qua electi eum laudabūt est admiratio eius perēnis. Qui miro modo nō tēpore pcessit mūdum ⁊ tps. Nullus enī hore spatio fuit ante mūduz: ⁊ tñ sp erat sine initio. Nō enim erat tēpus ante tps. Tēpus aūt cum mūdo cōcreatū est. Si igitur tps ab initio mundi cepit currere: ante mūdum factum non erat. Ideoq; nullo tempore: vt predixīmus: pcessit de⁹ tempora ⁊ mūduz eis coetū ūno paulo eis prior est: ei⁹ enim motu ceperūt currere. Quicquid mouet suū motū precedit: ineffabili eternitate pcessit de⁹ mūdum: nō tēpore cuius temp⁹ ante mūdum non erat. Cuius lux tenebras depellit ignorantie. cuius aliqua particula: hec oīa que dixīmus va ⁊ certa esse cognoscimus: Eadem luce meli⁹ esse vez q̃ falsuz videmus: ⁊ tñ pei⁹ esse verū malum: vel verū peccatum q̃ falsum malū vel falsum peccatū: nō qz verū ē: sed qz malū vel peccatū: ꝫ ideo malū vel peccatum ē: qz verū malū vt peccatū ē. Aliter enī nō posset eē malū vel pctīn: falsuz enim malū non ē malū vt falsuz argentū est: pōt aliquis dicere a veritate maluz vel peccatum exortum esse: vel factū: ⁊ quodāmodo opus esse veritatis malū: qō oīno falsum est. Omne enī inquantū verū bonum est: a veritate igitur esse est verū: vt fit malū vel peccatū: nō ipsum malū vel peccatum aliud nāq; est ipsum malū aliud verum esse illud. Quāuis igit ipsum maluz bonū non est: bonum est tamen verū esse vt fit illud. Nisi enī bonum esset eē malū: nullo modo sineret deus illud fieri. Multa quippe bona de malis omnipotens facit: vt de adulterio hominum bonos foemat: ⁊ facit boies: vō quadam lucis particula quasi per angustas rimas infusa: ⁊ hec alia que nouim⁹ vera esse cognoscim⁹: qualia ⁊ quanta luce sapiētie ⁊ scie illic illustrabimur vbi ipsum solē veritatis facie ad faciē videbimus. i. certa, ⁊ vera sapiētia cognoscemus. Cuius presentia similes ei facit presentes. Qui enī vere sapientie vere pulchitudini vere eternitati adherebit sapiēs vtiq; ⁊ pulcher ⁊ eternus erit. Sicē enī absentia eius dissimiles omnino ei facit cuius eternitas sine initio ⁊ sine fi

Ass. Mar. Des. Dia.

ne est. Si enim esset tempus quãdo nõ
esset: quis eum faceret? Ipse est solus ds
et ante ipsum alius deus non erat: nec ẽ
nec erit. Nõ seipsum creauit: cuz nihil
seipsuz creat. Qua enim potentia q̃ oĩo
nõ esset seipsum faceret? Restat igitur
q̃ oĩno non ẽ factus deus. Cum g̃ nul
lo modo deus factus est: sine initio an-
te omnia erat. Quicquid enĩ factum est
habet initium quicquid initium hz sine
dubio factuz est: nõ ab alio: nisi adeo ñ
facto: sed oĩa faciente. cuius scĩa sine vl
la varietate cognitionis: et sine vllo visu
huc et illuc ĩnumerabilez varietatẽ om-
niũ creaturarũ angelorũz hominũ: stel
larũ harenarũ capillorum verborũz co
gitationũ momentorũ omnium simul
et semel comprehẽdit et ĩtelligit: fõs igi-
tur et origo omnis scĩe deus ẽ: quomo
do quanto plus quis bibet tãto plus si
tiet? Incomparabiliter g̃ totius mun
di regnum: vt supra diximus: et si eternuz
esset: precellit satietas angelorum et san
ctorum: et presentie ipsius dei adesse vi-
sioni. In cuius visione trina scĩa nascit̃
idest homo qui cernit: et deus qui cerni
tur: et ceteri omnes omnia videbũt et in
telligent. Sicut enĩ per speculũ vitreuz
trina nobis visio administrat̃: qz nosip
sos: et ipsum speculuz: et quicquid ẽ pre
sens videmus. Sic p̃ speculũ diuine cla
ritatis et ipsum deũ vt est videbim⁹ q̃z
tum. possibile est creature: et nosipsos:
et ceteros vera et certa scĩa cognoscem⁹
Tunc abdita creaturarũ et ipsius ĩferni
videndo deũ videbimus. Tũc iustis ma
nifestũ erit quomodo deus est inuisibi-
lis ĩcomparabilis: et sine initio: et sine fi
ne ante omnia. Quicquid interest inter
nasci: qd̃ ad filiũ pertinet: et procedere
quod ad spm̃ scm̃. et quomodo omnia
dei vnum sunt ĩ deo: excepto qd̃ ad re-
lationẽ pertinet. Nam sapientia et veri
tas dei: et eternitas nõ diuersa sunt ĩter
se: sed vnum sunt sicut et oĩa. Sapiẽtia
enĩ dei nõ magis sapĩa: q̃z veritas est.
Et nõ magis veritas: veritas est q̃z sapi
entia: q̃z eternitas: q̃z cetera dei omnia.
Vnũ enim sunt ĩ deo: et non solũ hec ĩ-
ter se: eadem sunt in deo: sed nõ aliud
sunt q̃z ipse de⁹. Et quomodo mundus
erat in deo: anteq̃z in seipso esset ñ mũ-
dus: sed deus. Et quomodo vbiq̃z tot⁹
sine loco. Magnus sine quantitate
bonus sine qualitate. Et quomodo om
nia penetrat munda et immunda sine
sui pollutione. Si enĩz lux ista visibilis
omnia loca illustrat et sterquilinia: et pe
netrat sine sui fetore: et sine sui pollutõ
ne: quãto magis deus qui est inuisibi-
lis et incommutabilis lux omnia pene-
trat regit sustinet circundat illustrat si
ne vlla mutatione vel pollutione: non
solum celestia et terrestria: sed inferna
lia? Tunc erit electis dei trina visio
idest corporalis qua corpora cernen
tur quorundam splendentia vt sol: quo
rundam vt luna: aliorũz vt stelle: et spi
ritualis qua similitudines corporũz in
spiritu vero fallaci fantasia inspicient:
qua visione et hodie fruuntur spiritus
iustorum post corporum claustra. Et
visio intellectualis: qua puro mentis
oculo in spiritu deum videbunt et suas
animas et virtutes vltimas: et spiritus
angelicos. Tunc duplices deo actu
ri sunt gratias videlicet pro sua libera
tione a perpetua damnatione: et pro
beatorum ineffabili retributione.
Tunc communis omnium reus et ho
stis diabolus in conspectu omnium
electorum dei damnabitur. Cuius

damnatio ⁊ intollerabilis pena delectabile spectaculum prebebit electis. Tūc ardētissimo amore liberatorē suum et oium bonorum datorē amabūt: ⁊ sine fine ⁊ fastidio clamore cordis laudabunt deū oipotētē benignum ⁊ miseri cordem. Cui est honor ⁊ gloria ⁊ nunc ⁊ per omnia secula seculorum. Amen.

Diui Augustini episcopi hipponēsis de triplici habitaculo liber explicit.

Einsdem Diui Augustini Episcopi Hipponensis Scale paradisi.

QUm die quadam corporali manuū labore occupat⁹ de spirituali hominis exercitio cogitare cepissem quatuor spirituales gradus animo cogitanti se subito obtulerunt .s. lectio: meditatio: oratio: ⁊ cōtemplatio. Hec ē scala claustralium qua de terra in celū sublevantur: gradib⁹ distincta paucis: īmense tū ⁊ incredibilis magnitudinis. Cui⁹ extrema pars terra mixta est: supior vero nubes penetrat: ⁊ secreta aliorum rimat. Hi gradus sicut nominibus ⁊ numero sunt diuersi: ita ordine ⁊ numero sunt distincti. Quor ꝓprietates ⁊ officia q̄dē singula q̄d circa nos efficiāt quō inter se inicem differāt ⁊ preemineāt: siquis diligēter īspiciat quicquid laboris aut studij impenderit ī eis: breue reputabit ⁊ facile: pre vtilitatis ⁊ dulcedinis magnitudine. Est aūt lectio sedula scriptura cū animi intentione inspectio. Meditatio est studiosa mentis actio: occulte veritatis noticiā ductu ꝓprie rationis inuestigans. Oratio est deuota cordis intentio in deum ꝓ malis amouendis ⁊ bonis adipiscendis. Contēplatio est mētis ł dei quedā suspēse eleuatio eterne dulcedinis gaudia degustans.

Descriptio officior quatuor graduū.

ASsignatis ḡ quatuor graduū descriptionib⁹ restat vt earum officia videam⁹ breue vite dulcedinē. Lectio īquirit meditatio īuenit oro postulat cōtēplatio degustat. Unde ipse dns dicit. Querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet vobis. Querite legendo: ⁊ inuenietis meditādo. Pulsate orādo: ⁊ aperietur vobis contemplando. Lectio quasi solidum cibū ori apponit. Meditatio masticat ⁊ frangit. Oratio sapore acquirit. Contēplatio ē ipsa dulcedo que iocūdat ⁊ reficit. Lectio ī cortice: meditatio ī adipe. Oro in desiderij postulatiōe. Cōtēplatio ī adepte dulcedinis delectatiōe. Qō vt expressius videri possit vnū de multis supponā exēplū. In lectione audio. Beati mundo corde qm̄ ipsi deū videbunt. Ecce breue verbū sed suaue ⁊ multiplici sensu. Redeo super ad pastū anime: quasi vne ministralis ꝙ postq̄ anima diligenter īspexit dicit ītra se: potest aliquid boni eē? Redeo ad cor meū ⁊ tēptabo si forte intelligere ⁊ inuenire potero mundiciam hanc: preciosa enim ⁊ desiderabilis est res ista cuius possessores dei dicūtur. Cui visio dei q̄ē vita eterna promittit: q̄ tot sacre scripture testimonijs collaudat. Hoc ḡ sibi pleni⁹ explicari desiderās īcipit hāc viā masticare ⁊ frāgere: eāq̄ in torculari ponit dū excitat rōnē ad inquirēdū an sit ⁊ quō haberi possit hec adeo preciosa ⁊ desiderabilis mūdicia.

Officium meditationis.

ACcedēs ergo sedula meditatio non remanet extra: nō habet aliq̄d ī superficie alterius: pedem signat: interioza penetrat: singula

Ass. Mar. Dev. Dia.

rimat̃: attẽte cõsiderat q̃ nõ dixit: beati mũdo corpore: sed mẽte: q̃ nõ suffic̃ man⁹ habere ĩnoxias a malo ope: nisi ⁊ prauis cogitatõibus mũdemur ĩ mente. Qd̃ auctoritate ꝓphete cõfirmat̃ dicẽtis. Quis ascẽdet ĩ mõtẽ dñi: aut quis stabit ĩ loco scõ eius? Innocẽs manibus ⁊ mũdo corde. Item ꝯsiderat hũc cordis mũditiã quã optabat: idẽ ꝓpheta qui orans inq̃t. Cogita q̃ sollicitus erat in hac custodia btũs iob qui dicebat. Pepigi fedus cũ oculis meis ne cogitarem quicquã de virgine. Ecce quãtũ arctabat se vir scũs q̃ claudebat oculos suos ne videret vanitatẽ: ne forte ĩcautus respiceret: qd̃ postea intus desideraret. Postq̃ ⁊ hi⁹ de cordis mundicia ꝑtractauit: incipit tractare de ei⁹ premio. Quã gloriosũ: ⁊ delectabile eẽ videre faciem desideratã dñi: preciosa forma pre filijs hominum. Nõ iã abiectuz ⁊ vilez nõ hñtem spẽm quã vestiuit euz mater sua: sz stola ĩmortalitatis ĩdutũ ⁊ coronatum diademate quo coronauit eũ pater su⁹ in die resurrectionis ⁊ glorie: diẽ quã fecit dñs. Cogitat q̃ in illa visione erit satietas illa de qua dicit ꝓpheta. Satiabimur cũ apparuerit gl̃ia tua. Uidesne quãtũ liquoris emanauit ex minima vua: quãtus ignis ex hac scĩtilla ortus ẽ: q̃ hec modica massa. Beati mũdo corde qm̃ ipsi deũ videbunt: ĩ eadem meditationem extensa est Sz q̃ adhuc posset extendi si accederet aliquis talia exptus. Sentio enim quod puteus altus est: sed ego ad hec rudis vas in quo pauca haurirem vix inueni His anima faucibus inflammata: his mactata desiderijs: fracto alabastro suauis vnguẽti presentire incipit: non degustu sed quasi narium odoratu. Ex h̃ colligit q̃ suaue est huius meditatione sentire experiẽtiam cuius meditationẽ nouit a deo esse iocũdam. Sed quid faciet? habendi desiderio exestuat: sed nõ ĩuenit apud se quomodo habere possit ⁊ quãto plus inquirit plus sitit duz apponit meditationem: apponit ⁊ dolorẽ q̃ non sentit dulcedinem quam in cordis mundicia meditatio esse monstrat: sed non prestat. Nõ enim est legentĩ atq̃ meditantis hanc sentire dulcedinez: nisi data fuerit desuper. Legere eniz et meditari tam bonis q̃ malis commune est. Et ipsi physici gentium in quo sũma veri boni consistere ĩuenerũt: ductu rationis. Sed q̃ cum deum cognouissent non sicut deum glorificauerunt: sz de suis viribus presumentes dicebant. Linguam nostram magnificabimus labia nostra a nobis sunt: non meruerũt percipere quod potuerunt videre. Euanuerunt in cogitationibus suis ⁊ eoruz sapientia deuorata est quam eis contulerat humanum studium discipline: nõ spiritus sapiẽtie: qui solus dat veraz sapientiam sapidam scilicet scientiaz: que enim alicui inest: ⁊ inextimabilis sapor iocũdat ⁊ reficit. Et de illa dictum est. Sapientia non intrauit in maliuolam animam. Hoc autem a solo deo est ⁊ sicut officium baptizandi dominus concessit multis: potestatem vero ⁊ auctoritatem in baptismo remittendi peccata sibi soli retinuit. Unde Joannes antonomatice ⁊ discretiue de eo dixit. Hic est qui baptizat in spirito sancto. Et de eo possumus dicere. Hic est qui sapientie saporem dat: sapidam anime facit sciaz. Sermo siq̃dem dat̃ multis sapĩa paucis: quam distribuit dñs cui vult ⁊ quõ vult.

Officiũ orõnis.

Uidens autez anima q̃ ad desideratazcogitationis ⁊ experiẽ

tie dulcedinē per se nō possit attingere: ⁊ quanto magis ad cor altū accedit: tā to magis exaltetur de⁹: humiliat se ⁊ fugit ad orationē dicēs. Dñe qui non videris nisi a mūdis cordib⁹: inuestigaui legēdo: meditādo q̄siui quomodo hēri possit v̄a cordis mūdicia vt ea mediāte vel ex media parte possez te cognoscer̄. Querebā vultū tuū dñe vultū tuuz dñe querebā. Diu meditatus sū ī corde meo ⁊ ī meditatōe mea exardescet ignis ⁊ ꝺ̄ sideriū āplius cognoscendi te: dū panez sacre scripture mihi frāgis ⁊ in fractione panis: in quo magis cognit⁹ es. Et q̄ tū plus te cognosco plus te cognoscer̄ desidero: nō iā ī cortice littere sed ī sensu expientie. Nec hoc peto dñe ꝓpt̄ merita mea sed ꝓ tua misicordia. Fateor enī qꝛ īdigna ⁊ peccatrix suz: sed catelli edunt de micis q̄ cadūt de mensa dñorū suoꝝ. Da mihi dñe arram hereditatis future saltē guttaz celestis pluuie: qua refrigerē sitim meā: qꝛ amore ardeo.

Officiū cōtemplationis.

HIs ⁊ hi⁹ ignitis eloq̄is suum īflammat desideriū sicut oñdit suū affectū. His incantatiōib⁹ aduocat sponsuz: dñs aūt cuius oculi super iustos ⁊ aures ei⁹ nō solum ad p̄ces: sed ipsas p̄ces eoꝝ nō expectat donec sermonē finierit: sed mediū oratōis cursuz interrūpens festinus ingerit se: ⁊ aīe desideranti festinus occurrit celestis rore dulcedinis circūfusus: vnguētis optimis delibut⁹: aīam fatigataz recreat: esurientē reficit: aridā impinguat facit eaz terrenoꝝ obliuisci. Immemor sui mirabilit̄ fortificādo viuificans: ⁊ īebriādo sobriaz reddens. Et sicut in quibusdā cardinalibus officijs adeo vincitur: caralin cōcupiscētia ꝙ oēm vsuz rationis amittit: ⁊ fit hō quasi totus carnalis. Ita merito ī hac supna contēplatione ita sumunt̄ ⁊ absorbent̄ carnales motus ab anima: vt in nullo caro spiritui cōtradicat ⁊ fiat homo quasi totus spūalis.

Signa spūs sci ad aīam venientis.

O Domīe quomodo appares qñ hec facies: ⁊ quod signū aduentus tui? Nūquid huius ꝯsolatōis ⁊ letitie testes ⁊ nūcij sunt suspiria ⁊ lachryme. Si ita ē noua est antiphrasis ista: ⁊ significatio inusitata. Que enī cōuentio cōsolatiōis ad suspiria? Letitie ad lachrymas? Si tamen iste dicēde sunt lachryme: ⁊ nō potius roris īterioris supinfusi supfluēs abūdātia ad interioris ablutiōis īdiciuz: ⁊ exterioris purgamētuz. Ut sicut ī baptismo puerorū per exteriorē ablutionē significat̄ ⁊ figurat̄ īterior aīe ablutō: ita h̄ exteriorē ablutionē īterior p̄cedit purgatio. O felices lachryme ꝑ quas macl̄e īteriores purgant̄: ꝑ q̄s peccatorū incendia extīguūtur. Beati q̄ sic lugetis qꝛ ridebitis ī lachrymis agnosce o aīa spōsū tuū amplectē desideratū. Nūc torrente te voluptatis īebria: sugge ab vbere ꝯsolatiōis ei⁹ lac ⁊ mel. Hec sc̄ munda munuscl̄a ⁊ solatia q̄ dedit tibi spōsus tuus: gemit⁹ s. ⁊ lachryme. Adducit tibi potū his lachrymis ī mēsura. He lachryme sunt tibi panes die ac nocte: panes vtiq; ꝯfirmantes cor hominis: ⁊ dulciores super mel ⁊ fauū. O domine si adeo sunt dulces iste lachryme que ex memoria ⁊ desiderio tui excitant̄ q̄ dulce erit gaudium qd̄ ex manifesta tui visione capiet̄ si adeo dulce est flere ꝓ te: q̄ dulce erit gaudere de te? Sz q̄d huius secreta colloquia ꝓferimus ī publicū? Cur in carnales affectus verbis cōmunibus conamur exprimere? Inexpti talia nō ītelli

Ass. Mar. Dw. Dia.

gunt: i libro experiētie quos ipsa docet vnctio. Aliter aūt littera exterior nō ꝓdest quicquam legenti. Modicuz sapida est lectio exterioris littere: nisi glosā ⁊ interiorem sensum summat ex corde.

¶ Quomodo remanet anima spūs sci feruore discedēte.

O Anima diu protraximus sermonem. Bonum eniz erat nos hic esse cum Petro ⁊ Joanne contemplare gloriaz sponsi: ⁊ diu manere cum illo. Sed vellet hic fieri non duo non tria tabernacula: sed vnum in quo essemus simul: et simul delectaremur. Sed vt dicit sponsus dimitte me. Jam enim ascendit aurora: iam lumen gratie ⁊ visitationem quaz desiderabas accepisti. Data ergo benedictiōe mortificato neruo fermoris ⁊ mutato nomine de iacob in israel: paulisper se credit sponsus diu desideratus: cito elapsus. Subtrahit se tam a predicta visione q̄z a dulcedine contemplatōnis manet tamen presens quantum ad gubernationem: quantum ad gloriam: quantū ad vnionē. ¶ Hic redditur cā quare spiritus sancti feruoruz anima aliquantū deserit.

Sed ne timeas o sponsa ne desperes ne existimes te contemnere: nisi paulisper tibi subtrahit sponsus faciem suam. Omnia ista cooperantur tibi i bonuz: ⁊ de accessu ⁊ recessu lucrum acquiris: tibi venit: tibi ⁊ recedit. Uenit ad consolationem: recedit ad cautelam: ne magnitudo cōsolationis extollat te: ne si semper apd te sit sponsus īcipias contemnere sodales: ⁊ hanc continuam visitationez non iaz gratie attribuas sed nature. Hāc autem gratiaz cui vult ⁊ quando vult spōsus attribuit non iure hereditario possidetur. Uulgare ꝓuerbiuz est quod nimia familiaritas parit contemptū. Recedit ergo ne forte nimis assiduus ꝯtemnat ⁊ absens magis desideretur: desideratꝰ auidius queratur: diu quesitus tandez gratius inueniatur. Preterea que est p̄sens via: que respectu future glorie: que reuelabitur in nobis enigmatica ē: que ex parte forte putemus. Naz hic ciuitatez manentē nō habemus: sed inquirimus futuram. Ne ergo exilium depuremus pro patria: arraz pro precij summa venit spōsus ⁊ recedit vicissim: nūc consolationez afferens: nunc vniuersuz statuz nostruz in infirmitate commutans paulisper nos permittit gustare: quam suauis est: ⁊ anteq̄z plene sentiamus se subtrahit: ⁊ ita quasi alis expāsis supra nos volitans ꝓuocat nos ad volanduz quasi dicat. Ecce parū gustatis: suz dulcis: sed si vult plene saturari hac dulcedine currite post me ī odorē vnguētoꝝ meoruz habentes sursuz corda: vbi ego sum ī dextera dei patris: vbi videbit me nō per speculum in enigmate: sed facie ad faciem: ⁊ vbi plene gaudebit cor vestrum ⁊ gaudiuz vestrum nemo tollet a vobis. ¶ Cura de diligētia aīe ne oīno a deo deseratur.

Sed caue tibi o spōsa quomodo auertat se sponsus. Nō longe abijt ⁊ si non vides euz ipse tamen videt te plenus oculis ante et retro: nunquam potes eum latere: habet etiam circa te nuncios suos spiritꝰ quasi sagacissimos exploratores: vt videant quomodo absente sponso conuerseris: ⁊ accusent te coram ipso si aliqua signa lasciuie ⁊ scurrilitatis in te d̄ prehēderint: zelotypus est sponsus iste si forte alium amatorem acceperis: si alijs placere studueris statim disceder

a te: ⁊ alijs adherebit adolescentulis: delicatus est sponsus iste nobilis: ⁊ diues est: speciosus forma pre filijs hominum ⁊ ideo non nisi speciosam dignatur habere sponsam. Si viderit in te maculaꝫ siue rugam statim auertet oculos. Nullam eni immunditiam potest sustinere esto ergo casta: esto verecūda ⁊ humil: vt sic a sponso tuo merearis frequēter visitari. Timeo ne diuti⁹ detinuerit nos sermo iste: sed ad hec compulit me materia sterilis pariter ⁊ dulcis: quam ego non ꝓtrahebā spontaneus: sed nescio q̄ eius dulcedine trahebar inuitus.

Officia ⁊ effectus singuloruꝫ graduū per repetitionem.

Ut ergo que diffusius dicta sūt simul iuncta: vel vnita melius videant predictorū summam recapitulando colligamus sicut i p̄dictis exēplis prenotatuꝫ videri pōt: qūo predicti gradus cohereāt ⁊ sicut tpalit ⁊ casualiter se precedant. Lectio enim quasi fundamētū: prima occurrit: ⁊ data materia mitit nos ad meditationem Meditatio vero quid appetendum sit diligentius inquirit: ⁊ quasi effodiens thesauruꝫ iuenit ⁊ ondit. Sed cuꝫ per se obtinere non valeat mittit nos ad orationē. Oratio se totis viribus erigit vbi repperit thesaurum desiderabilem contēplationis suauitatē: hoc adueniens p̄dictorū triū laborē remunerat dū celestis rore dulcedinis animā sitientē inebriat. Lectio ergo ē secūdum exteri⁹ exercitiū. Meditatio s̄m interius intellectū. Oratio s̄m desideriū. Cōtēplatio super oēm sensuꝫ. Primus gradus ē incipientiū. Secūdus ē ꝓficientiū. Tertius est deuotorū. Quartus btōꝝ. Hi autez gradus ita cathenati sūt: ⁊ vicariā ope sibi inuicē deseruiūt ꝙ precedentes sine subsequentibus: aut parum aut nihil ꝓsint. Sequētes vero sine precedētib⁹ aut raro aut nunq̄ pñt. Quid enim ꝓdest: lectiōe cōtinua tp̄s occupare: sanctoꝝ gesta ⁊ scripta legēdo trāscurrere nisi ea masticando ⁊ ruminādo: sucum ⁊ bibamus ⁊ trāsglutiendo vsq̄ ad cordis intima trāsmittamus: vt ex his diligent̄ consideremus statū nr̄m ⁊ studeamus eorū opa agere: quoꝝ facta cupimus lectitare? Sꝫ qūo hec cogitabim⁹ aut quomodo cauere poc̄imus: ne falsa aut inania quedā meditādo limites a sanctis p̄rib⁹ cōstitutos trāseam⁹: nisi priuscirca hi⁹ aut exlectōe: aut ex auditu fuerim⁹ instructi? Audit⁹ eniꝫ quodā modo ꝑtinet ad lectiouē. Uñ solemus dicere nō solū libros ipsos nos legisse quos nobisipsis vel alijs legimus sed illos quos a magistris audiuim⁹. Item quid ꝓdest homini si ꝑ meditatōnes q̄ agenda sunt videat nisi orōnis auxilio ⁊ dei gr̄a ad ea obtinēda conualescant Omne indt datū optimuꝫ: ⁊ omne donū ꝑfectū desursuꝫ ⁊ descēdēs a p̄re luminū: sine quo nihil possumus facē: sed ipse in nobis facit opa: nō tamē oīno sine nobis. Cooꝑatores quidez dei sum⁹ sicut dicit apostolus. Uult siquidē de⁹ vt eū orem⁹: ⁊ vt ei aduenīēti p̄stolanti ad ostiuꝫ apiamus sinū volūtatis nr̄e: ⁊ ei consentiamus. Hūc cōsensuꝫ exigebat a samaritana quando dicebat: voca viꝝ tuum. Uolo tibi infundere gr̄aꝫ tu applica libeꝝ arbitriū. Orationē exigebat ab ea cū dicebat. Tu si scires donuꝫ dei: ⁊ quis ē qui dicit tibi: da mihi bibere forsitan petisses ab eo aquam viuaꝫ. Hoc audito q̄si exlectōe mulier instructa meditata ē in corde suo bonuꝫ sibi fore ⁊ vtile habere hāc aquam. Accēsa g̃ hñdi desiderio: ꝯuertit se ad ora

Ass. Mar. Dw. D

tionem dicens. Domine da mihi hanc aquam vt non sitiam neq; veniaz vnq̄ haurire aquā. Ecce auditus verbi dñi ⁊ sequens sup̄ eo meditatio icitauerunt eā ad orādū. Quō nāq; eēt sollicita ad postulādū nisi prius eā accēdisset meditatio? Aut quid enī precedens meditatio cōtulisset nisi q̄ appetēda monstrabat sequens oro impetrasset? Ad hoc g̊ vt fructuosa sit meditatio oportet seq̄t orationis deuotio: cuius quasi effectus est contemplationis dulcedo. Hic ostēduntur omnes hi gradus ita esse simul iuncti vt sint inseparabiles.

Ex his possum⁹ colligere q̄ lectio sine meditatiōe arida est. Meditatio sine lectiōe erronea ē. Oro sine meditatiōe ē tepida. Meditatio sine orone īfructuosa. Oro cū deuotiōe cōtēplatiōis acquisita. Cōtēplatiōis adeptio sine orone aut rara aut miraculosa. Deus enim cui⁹ potentie nō ē numerus vel terminus ⁊ cuius misericordia sup̄ oīa opera ei⁹ quādoq; ex lapidib⁹ suscitat filios abrahe dū duros ⁊ nolētes acquiescere cogit vt velīt Et ita quasi prodigus vt vulgo dici solet: bouem cornu trahit qñ nō vocat⁹ se infundit. Qd̄ ⁊ si qñ aliquibus legimus contigisse vt paulo ⁊ quibusdam alijs: nō tñ ideo debem⁹ nos quasi deū temptādo diuina presumere: sed facere qd̄ ad nos ptinet legere. s. ⁊ meditari in lege dei. Orare vel amare ip̄m vt adiuuet īfirmitatē nr̄am ⁊ videat īpfectum nr̄um: qd̄ ipse docet nos facere dicens: petite ⁊ accipietis: querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet̄ vobis. Nūc enī regnū celorum vim patitur ⁊ violenti rapiunt illud. Ecce si gratis distinctionibus perfici possunt p̄dictoꝝ graduū ꝓprietates quo modo sibi cohereant ⁊ quid singuli in nobis efficiant. Beatus homo cuius animus a ceteris negocijs vacu⁹ his quatuor gradibus versari semp̄ desiderat qui vēditis vniuersis q̄ habuit emit agrū illum ī quo latet thesaurus desiderabilis. s. qr notate ⁊ videte qr suauis ē dñs: q̄ ī p̄mo gradu exercitatus: ī secūdo circūspectus: ī tertio deuot⁹ in quarto supra se leuatus p̄ has ascēsiōes quas ī corde suo disposuit accendet de virtute ī virtutē: donec videat̄ dñs dominoꝝ ī syon. Beat⁹ q̄ ī hoc supremo gradu vel modico ip̄e cōcedit̄ manere. Qd̄ vere pōt dicere. Ecce sēt io gr̄az dñi ecce cū petro ⁊ ioāne cōtēplando: ecce cū iacob plerūq; rachel amplexibus delector. Sed caueat sibi iste ne post contemplationem istam qua eleuatus fuerat vsque ad celos inordinato casu corruat vsq; ad abyssos nec post facta visitatione ad lasciuos mūdi actus ⁊ carnis illecebras cōuertat̄ cū vero mentis humane acies infirma veri luminis illustratione diutius sustinere non poterit ad aliquem trium graduum per quos ascenderat leuiter ⁊ ordinate descēdat ⁊ alternatim modo ī vno mō ī altero: iam ī alio secundum metum liberi arbitrij pro ratiōe loci ⁊ temporis demoret̄ tanto iam deo vicinior quanto a p̄mo gradu remotior. Sz heu fragilis ⁊ misera humana cōditio. Ecce ductu rōnis ⁊ scripturaꝝ testimonijs aperte videm⁹ ī his q̄tuor gradib⁹ bone vite perfectionem contineri ⁊ ī his spiritualib⁹ bonis hoīs exercitiū debere versari. Sz q̄s ē h̄ ⁊ laudabim⁹ eū?. Uelle multis adiacet sz proficere paucis. Et vtinam de istis paucis essem⁹. Quatuor cāe retrahunt nos ab ijs quīq; gradibus.

Sunt autez quatuor cause que retrahunt nos plerūq; ab istis

gradibus scilicet inevitabilis necessitas: honeste actionis vtilitas: humana infirmitas: mundialis vanitas. Prima excusabilis: secūda tollerabilis: tertia miserabilis: quarta culpabilis. Cur culpabilis? Illis. n. quos huiusmodi cā a scō p posito retrahit: melius erat gloriā dei non cognoscere q̄z post agnitam retro ire. Quā sibi excusationē habebit ō peccator? Nā iuste pōt dicere dñs. Quid debui tibi facere: & nō feci: nō eras & creaui te: peccasti & diaboli seruum te feceras & redemi te: ī mūdi circuitu cū ipijs currebas: & elegi te: dederā tibi grām in conspectu meo: & volebam facere apō te māsionem: tu vō desperasti me: & nō solū sermones meos sz meipm piecisti retrorsū & ambulasti p̄ concupiscētias tuas. Sz o de⁹ bene suauis & mitis amic⁹ dulcis: cōsiliarius prudens: adiutor fortis: q̄z inanis: q̄z temerarius ē q̄ te abijcit q̄ tā humilē tā māsuetū hospitē a suo corde repellit. O q̄z infelix & dānosa cōmutatio creatorē suū abijcere & prauas noxiasq̄ cogitatiōes recipere. Illō etiā secretū cubile spūs sci secretū cordis qō pauloante celestib⁹ gaudijs intēdebat tā subito ī mūdis cogitationib⁹ & peccatis tradere conculcādū. adhuc ī eodē calēt sponsi vestigia & iam intromittūt adultera desideria. Male cōueniens ī decor: aures que mō audierunt verba q̄ nō licet hoi loqui tā cito inclinari ad fabulas & detractiones audiendas. O dñe q̄ sacris lachrymis modo baptizati erant repēte cōuerti ad videndas vanitates: līgua que mō dulce epithalamium decātauerat: que ignitis p̄fationis eloquijs suis cū spōso reconciliauerat sponsam: & introduxerat eā ī cellā vinariā. ucx cōuerti ad vana eloqa: ad scurrilitates: ad cōcinādū dolos: ad detractiones. Absit a nobis dñe. Sed si forte ex humana infirmitate ad talia dilabimur nō iō desperemus: sz itex recurramus ad clementē medicū q̄ suscitat de terra iopem & errigit ō stercore pauperem. Et q̄ nō vult mortē peccatoris iterum curabit & sanabit nos. Jā tēp⁹ est vt eple finē iponamus. Orem⁹ ergo deum vt impedimenta que nos ab ei⁹ cō tēplatiōe retrahūt ī p̄sēti nobis mitti get: ī futuro nobis penit⁹ auferat qui q̄ p̄dictos gradus de virtute ī virtutē nos pducat: donec videam⁹ deū deox ī syō. Ubi electi nō guttatim nō interpollatim pciperent electi diuine ctēplatiōis dulcedinem: sz torrente voluptatis ide sinenter repleti habebūt gandiū quod nemo tollet ab eis & pacem incommutabilem: pacem in idipsum.

Diui Augustini episcopi hipponensis scale paradisi. Finis.

Sancti Augustini episcopi hipponē sis de duodecim abusionum gradibus libellus. Aut beati Ugonis de sancto Victore vt verius.

Duodecim abusiua sunt seculi hoc est.

Sapiens sine operibus.
Senex sine religione.
Adolescens sine obedientia.
Diues sine elemosyna.
Femina sine pudicitia.
Dominus sine virtute.
Christianus contentiosus.

Ass. Mar. Dev. D

Pauper superbus.
Rex iniquus.
Episcopus negligens.
Plebs sine disciplina.
Populus sine lege.

Primo sine bonis operibus sapiens ⁊ si predicator fuerit: quidem sermone docet: actibus explere negligit. Auditores enim doctrine dcā cōtēnunt: cum predicatoris opera predicationis vrbis discrepare conspiciunt. Nunq̄ enim fit efficax predicantis auctoritas: nisi eam effectu operis cordi affixerit audientis: presertim cum ipse doctor sii vitiorum amorem dilapsus fuerit: alterius doctoris medicamentum suis vulneribus adhiberi paruipendat. Unde ⁊ ipse domin⁹ in euangelio de doctrina pariter ⁊ bono opere discipulos instruere volens qualem in his cautelam haberent admonebat dicens. Si fal euanuerit in quo salietur? Hoc est si doctor errauerit a quo iterum doctore emendabit? Et si lumen quod in te est tenebre sunt: ipse tenebre quante erunt? Si nāque oculus videndi officium deseruerit: q̄s a manu aut a pedē vel a reliquo corpore illud ministerium exiget? Quapropter lectores cogitent ne ampliori iniusticie subiaceant: si plurimis perditionis occasionem abundantius prestent. Nam ⁊ Salomon dum multe sapientie trāsgressionē incurrit: totius israelitice plebis ⁊ regni dispersionem solo suo merito prestitit. Quibus ergo committunt multa: maiora perdunt: si non recte dispensauerint rectoris sui munera que p ceperunt. Cui enim plus committitur plus ab eo exigitur. Et seruus qui volūtatem domini sui intelligens non facit artioribus ⁊ grauioribus flagris vapulabit.

Secundus abusionis gradus ē si sine religione senex esse inueniatur: cui cuz multa ꝑmembra exterioris hominis veterascūt vires animi. i. interioris hoīs mēbra īcremēta roboris non capiunt. Plus enim omnibus religioni operam dare senibus cōuenit: quos presentis seculi florida etas transacta deserit. Liquet nāq̄ in lignis Ipsa reproba arbor comparet: q̄ post flores fructus optimos cultori suo non exhibet. Sic ⁊ in omnibus. Ipse reprobus est quem flos iuuentutis deserit: ⁊ tamen in sui corporis senectute bonoꝝ operum maturos fructus proferre paruipendet. Quid enim stolidius potest fieri si mens ad perfectionem festinare non contendat quando totius corporis habitus senectute confectus ad interitum properat? Dum oculi caligant: aures grauiter audiunt: capilli fluunt: facies in pallorem mutatur: dentes lapsi numero minuuntur: cutis arescit flatus non suauiter olet: pectus suffocatur: tuscis cachinnat: genua trepidant: talos ⁊ pedes tumor inflat. Homo interior qui non senescit his omnibus aggrauatur. Et hec omnia ruituram iam iamq̄ domum corporis cito prenunciant. Quid ergo superest nisi dum huius vite defectus appropiat: nil aut nihil aliud cogitare nisi quomō future vite aditum prospere comprehendat: quisq̄ senex appetat. Iuuenibus enim incert⁹ huius vite terminis īstat. Senibus ve-

ro cūctis maturioꝛ ex hac luce exceſſus
Lauende ergo ſūt homini oue particu/
le que ꝛ i illius carne nō vetereſcunt: ꝛ
totū boiem ad peccādū ptrabūt: coꝛ vi
delicet ꝛ lingua. Qꝛ coꝛ nouas ſemp co
gitatiōes machinari nō ōſinit. Lingua
impigre loquit quodcūqꝫ coꝛ machi/
nari ſēſerit. Lateat ergo ſenilis eras ne
iſte inueneſcētes particule totā ſibi ar/
moniā decipiāt: ꝛ p res ieptas reliqui
coꝛporis grauitatē illudant. Unicuiqꝫ
nāqꝫ cōſiderādū ē qd etate ꝛ eminētia
dignū ē: i hoc agat: qō nec vitā: nec eta/
tem nec miniſterium vile reddat.

Ertius abuſiōis gradus ē ado
leſcens ſine obediētia: quo mū
dus a recto rōnis ordine depra
uat. Qualiter nāqꝫ i ſenectute ille mini
ſtrari ſibi ſperabit q̄ i adoleſcētia ſenio/
ribꝰ obediētiā exhibere cōtemnit? Un
de ꝛ in puerbio apud veteres habetur.
Qō ſeruiri nequeat qui prius alicui ſer
uitutē prebere denegat. Ꝓpter qō ꝛ do
minus ieſus i tēporibus ſue carnis: duꝫ
adhuc ad legitimā etatem doctoris nō
ueniret: obedienter miniſtrationē ſuis
parētibus exhibuit. Sicut i ſenibus ſo/
brietas ꝛ moꝛ pfectio requirit: ita ꝛ in
adoleſcentibꝰ obſequium ꝛ ſubiectio ꝛ
obedientia rite debet. Qua propter ꝛ i
mandatis legis primū i bis q̄ ad boies
ptinēt pris ꝛ matris bonoꝛ imperatur
qꝛ cuius carnalis pr nō ſupuixerit: aut
idignus fuerit: alicui tamē pri digno et
uiuenti paternus bonoꝛ vſqꝫ ad dignaꝫ
etatem a filijs prebendus eſſe oſtendit.
Quatuoꝛ eniꝫ modis per ſcripturas di/
uinas patres vocant hoc eſt natura: gē
te: admonitiōe ꝛ etate. De pre nāqꝫ na
turaliter iacob ad laban loquit niſi ti
moꝛ patris mei Iſaac affuiſſet: tuliſſes
omnia que mea ſunt. Gente uero pater
dicit. Qui dns ad Moyſen de rubo lo/
quebat. Ego ſū inquies deꝰ patrum tuoꝛ
deꝰ Abraam: deꝰ Iſaac: deꝰ iacob. Etate
aūt ꝛ monitione pater dicitur cuꝫ moy
ſes in cantico deuteronomio loquitur
Interroga patrem tuū: ꝛ annūciabit ti
bi: maioꝛes tuos ꝛ dicēt tibi. Qō ſi ergo
naturalis pr ſupſtes nō fuerit aut indi/
gnus fuerit: admonēti tī aut ſenioꝛi ab
adoleſcentibus obediētia prebēda erit
Quomodo enim bonoꝛatus in ſene/
ctute apparebit: qui diſcipline laboꝛeꝫ i
adoleſcentia nō ſuſtinuerit? Quodcūqꝫ
etenim homo laboꝛauerit: hoc ꝛ metet
Dis nāqꝫ diſciplina in preſenti non vi
detur eē gaudii ſed meroꝛis: poſtea aūt
fructum pacatiſſimum exercitatis p eā
reddit iuſticie. Sicut ergo fructꝰ in ar/
boꝛe nō inuenit i qua pāpinus aut flos
prius non apparuerit: ſic ꝛ i ſenectute
honoꝛē legitimū cōſequi non poterit:
qui i adoleſcentia diſcipline alicuiꝰ ex
ercitationibus non laboꝛauerit. Diſci/
plina igit abſqꝫ obediētia qualiter fieri
pōt? Adoleſcens ergo ſine obedientia
adoleſcens ſine diſciplina eſt. Quoniaꝫ
ꝛ ipſa obedientia que omnium diſcipli
narum mater eſt magna exercitatione
indiget ꝛ ſui noꝛmam ſtudij xp̄o domi
no exhibeat qui obediens patri vſqꝫ ad
mortem: mortem autem crucis ignomi
niam libenter ſuſtinuit.

Uartus abuſionis gradus eſt
diues ſine elemoſyna: qui ſup/
flua vſus ſui cuſtodienda i po
ſterum recondit: indigentibꝰ ꝛ nihil ha
bentibus non diſtribuit. Propter qꝫ ef
ficitur vt dum in terra queſita: diligenti
cura cuſtodit: celeſtis patrie perennem
theſaurū amittat. De quo theſauro do
minus adoleſcenti diuiti qui illum de
perfectione interrogauerat ita reſpon/

Ass. Mar. Dw. Dia.

dit. Si vis perfectus esse: vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus: et veni sequere me ⁊ habebis thesaurum in celo: quẽ thesaurum nullus vnq̃ hominum habere potest nisi qui pauperibus solatia prestat aut ꝑ semetipsũ pauper est. Non ergo dormiat in thesauris suis qui pauperi prodesse potest. nã dives que cõgregauit his frui solus neq̃q̃ poterit. Quid ergo stultius ẽ q̃ propter vnius hoĩs victum ⁊ vestitum totã regni celestis perdere iocunditatem? ⁊ eternos inferni cruciatus absq̃ consolationis prestolatione subire? Quod ergo aliquando per necessitatem amittẽdum est pro eterna remuneratione spõte distribuendum est. Omnia enim que videntur temporalia sunt que autẽ nõ videntur eterna. Quãdiu nãq̃ temporales sumus temporalibus temporalia deseruiant ⁊ cum hinc transierimus: eternis eterna solatia prestabũtur. Iccirco diligere non debemus ea que non sẽp habebimus: presertim cũ expertem rationis auaruz diuitẽ thesauri sui ⁊ agri ⁊ oĩa que habebat: ostendant se vicem amoris ei rependere nõ posse. Quid ãt a ratione longius est q̃ diligere qđ te amare non valet: ⁊ negligere illum qui tue ditioni cum delectatione omnia p̃bet? Propter hoc igitur non diligere mundum sed diligere proximum a domino precipimur: quia proximus vicez sui amotis potest rependere: quod mũdus minime posse non dubitatur. Licz enim inimicum esse diligendum dominus imperet: vt illa dilectio amicum illum ex inimico efficiat. Quisquis ergo dives cupidus si vult eternas habere diuitias distribuendo egenis: perdat interim non mensuras. Si enim quod diligit non vendit: nemo emere potest qđ cupit. Auari nãq̃ ideo in iudicio a rectissimo iudice nuncupant maledicti: quia qui preteribant eorum habitacula non dicebant. Benedictio domini sup vos: benedicimus vobis in nomine domini. Infelices ergo sunt auari diuites qui ꝓpter res transitorias ⁊ in eterna damnatione dilabuntur. Et econtrario Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. Felix est misericors dum in hac virtute non substantiam sed affectum dominus requirit.

Quintus abusionis gradus ẽ. Femina sine pudicicia. Sicut enim dẽs mores bonos procurat ⁊ custodit in viris prudentia: sic ĩ feminis cũctos honestos actus nutrit ⁊ fouet et custodit pudicicia. Pudicicia nãq̃ castitatem habet: auariciam refrenat: lites deuitat: iras mitigat: libidinez occupat: cupiditatẽ tẽperat: lasciuiam castigat: ebrietate cauet: verba nõ multiplicat: gulle cõcupiscẽtias oppugnat fraudem omnino damuat. Quid plura Omnia vitia constringit: ⁊ omnes virtutes: ⁊ quicquid coram deo ⁊ hominibus bonis laudabile est: nutrit. Impudica vita nec laudari ab hominibus in presenti seculo: nec remunerationem a deo expectat in futuro. Pudica vero vita famam bonam inter homines possidet ⁊ de spe futura remuneratiõis gaudet. Presentibus semetipsam imitabilẽ facit: posteris memoriam amabilem relinquit. Bonis semper moribus delectatur ⁊ consentit: ⁊ assiduis scripturarum meditationibus ⁊ eloquijs animã vegetat. Bonorum precedentium: exẽpla custodit ⁊ inseparabilia perfect cõtuberina nectit. Duob⁹ ergo modis cõstat vere pudicicie exercitatio: idest corporis habitu ⁊ superficie ⁊ animi affe-

ctu interno. Per exteriorem modum iuxta apostolum. Coram hominib⁹ exẽpla. Per interiorem corã deo ꝓuidem⁹ opera bona. Pudicicia nãq; est corporis: alienas res non appetere: ⁊ omnem ĩmundiciam deuitare. Ante horã congruam nõ gustare velle. Risum nõ excitare. Uerba vana ⁊ falsa non loqui: habitum ꝑ omnia ordinatum ꝓposito q; cõuenientẽ tam capillorum q̃ vestium sicut decet habere: cũ indignis contuberina non inire. Supercilioso intuitu neminem aspicere. Uagari oculos ñ ꝑmittere. Põpatico ⁊ illecebroso gressu non incedere. Nullo inferior ĩcepto bono opere apparere: nulli contumeliam aut ruborem incutere. Neminem blasphemare: senex non irridere. Meliori non ɔtrouersari. De ijs que ignoras non tractare. Etiam q̃ scis nõ oĩa ꝓferre. Hec.n. ꝓximis amabilẽ hoĩem reddunt: ⁊ deo acceptabilem faciũt. Pudicicia vero animiẽ plus ꝓpter dei oculos q̃ hoĩs: bona oĩa facere. Appetitiones turpiũ cogitationũ ɔpescere. Oẽs meliores se extimare. Nemini ĩuidere. De semetipso nihil ɔfidere. Dei semper auxilio res oẽs cõmittere. Ante d̃i oculos semetip̃m cõstituere. Heretica prauitate sensũ nõ maculare. Catholicis ꝑomnia consentire. Deo soli adherere ɔstitatẽ interne mentis dño iesu christo offerre. Oĩa cepta bona opera mortis tantũ termino finire. Presentes tribulationes animi fortitudine paruipẽdere. In terra ꝑter ꝓximos nihil amar̃. Cuncti amoris sui thesaurũ ĩ celo constituere: ⁊ ꝓ omni bono actu mercedẽ in celestibus a deo sperare. Pudicicia ornamẽtũ nobiliũ ẽ: exaltatio humiliũ nobilitas ignobilium pulchritudo vilium: ꝓsperitas laborantium: solamen merẽtiũ: augumẽtũ oĩs pulchritudinis dec⁹ religionis: defensio criminuz: multiplicatio meritorum: creatoris omniũ dei amica.

Sextus abusionis gradus ẽ dominus sine virtute. Qr nihil ꝓficit dominãdi habere potestatem: si dñs ip̃e nõ habeat ⁊ virtutis rigorem. Sz hic virtutis rigor ñ tã exercitio fortitudinis q̃ in ipsis secularibus dñis necessaria est indiget: q̃ animi ĩteriorẽ fortitudinẽ ꝑ bonos mores exercere dz Sepe.n. dominãdi virtus per animi negligentiã ꝑdit̃. Sicut ĩ heli sacerdote factũ fuisse cõprobat̃. Qui dũ ꝑ seueritatẽ iudicij peccãtes filios non coercuit: ĩ eoꝝ vindictã dñs velut cõsentienti nõ pepercit. Tria ergo necessaria his q̃ dominãt̃ hr̃e oportet: terrorẽ. s. ordinationẽ ⁊ amorẽ. Nisi.n. amet̃ dñs ⁊ metuat̃: ordinatio illius minime constare poterit. Per bñficia ergo ⁊ affabilitatẽ ꝓcuret vt diligat̃: ⁊ ꝑ iustas vindictas nõ ꝓprie iniurie sz legis dei: studeat vt metuatur. Propterea quoq; dũ multi pẽdẽt ĩ eo: ip̃e deo adherere debz q̃ illũ ĩducatũ constituit: qui ad portãda multoꝝ onera ip̃m veluti fortiorẽ solidauit Par.n. illius nisi bñfic⁹ firmiter alicui fortiori adhereat: oẽ qd̃ ĩ eo pẽdet cito dilabit̃: ⁊ ip̃e solutus a rigore sue firmitatis cũ onerib⁹ ad terram dilabit̃. Sic ⁊ ꝑnceps si suo creditori ꝑtinacit̃ adheserit: ⁊ oĩs q̃ ei cõsẽtit cito deperit. Quidã nãq; dominãdo solidi⁹ deo appropinquãt: quidã ĩposito sibi dignitatis honore d̃teriores fiũt. Moyses enĩ accepto ducatu familiari⁹ dei locutionibus vtebat̃. Saul v̄o fili⁹ eius postq̃ sceptra regni suscepit: ꝑ ĩobedientie superbiã deum offẽdit. Rex Salomon postq̃ dñi sui p̃ris sedẽ obtinuit: deus

Ass. Mar. Div. Dis.

illum vltra omnes mortales velut ad innumerosi populi gubernationē sapientie munere donauit. Ecōtrario vero hieroboā seruꝰ Salomonis postq̄ regni domꝰ dñi partē accepit: ad idolorꝝ cultū tribꝰ israel q̄ erāt ī partes Samarie attraxit. Per q̄ exēpla euidēt ostēditur: quosdā sublimiori statu ad maiorem ꝑfectionē crescere: quosdā vo ꝑ supercilium dñatiōis ad deteriora defluere. Per qd vtrūq̄ itelligit eos q̄ ad meliora cōscēdūt ꝑ virtutē animi ⁊ dei auxilium posse id facere. Et eos q̄ ad deteriora diuertūt ꝑ mētis ībeccillitatē pariter ⁊ negligētiā errare. Unde dñs absq̄ virtute fieri nō debet: quā virtutē sine dei auxilio nemo hz Qui enī mlta tuet si nō hz fortitudinem nō valet id agere qm̄ magna magnis ifestationibꝰ ⁊ aduersitatibꝰ solēt laborare. Oīs igit qui preest: hoc ꝑmitꝰ tota animi itētiōe ꝓcuret: vt per oīa de dñi adiutorio oīno nō dubitet. Si nāq̄ ceperit ī actibꝰ suis auxiliatorē eē deū nullus hoīum cōtēptum poterit hr̄e eiꝰ dñatū. Nō eniz ē potestas nisi a deo. Jp̄e eleuat d̄ stercore egenū vt sedeat cū principibꝰ populi sui. Deponit potētes de sede ⁊ exaltat humiles vt subditꝰ fiat oīs mundus deo ⁊ egeat gl'ia eius dei.

Septimus abusionis gradus ē xp̄ianꝰ cōtentiosus. Qui cum participationem noīs xp̄i ꝑ fidem ⁊ baptismū susceperit: cōtra christi dicta ⁊ ꝓpositū mūdi caduca delectamēta diligit. Oē enim qd cōtēditur aut ꝑꝑ ꝓpaz eiꝰ dilectionē rei de q̄ agit aut ꝓpter alterius amorē qd sub odiosa specie latz appetit. Quēadmodū verbi gr̄a: bellū animosum pugnantiuz cōflictu: cum odiosa res sit: propter amorem victorie libertatis peragitur: ⁊ multe alie dilecte species sub odioso labore vel formidine satis contentiose expetuntur. Unde petenter intelligitur nihil contendere posse propter dilectionem subsequentem: scilicet amabilem remunerationem. Qui igitur mundum presentem ex quacūq̄ causa contendit perspicue ostendit mundum diligere: quod per Joannem spiritus sancti sermones interdicunt quibus ait. Nolite diligere mundum neq̄ ea que in mundo sunt. Mundi enim amor ⁊ dei: pariter in vno corde cohabitare nō possūt Quemadmodum oculi celum paritet ⁊ terram nequaq̄ respiciunt. Sed requirendum est si vere in mundo aliq̄d sit quod amari debeat: ⁊ q̄d sit ille mūdus quem diligi diuina eloquia vetāt. Terra vero cum nascentibus ex ea: et metalluz ⁊ animātia: ⁊ pulchritudo vestium ⁊ oblectationes ciborum ⁊ ea q̄ ad hec pertinent non diligi precipiunt sed proximus per quem hec omnia facta sunt amari iubetur. Hec enim oīa predicta velut non mansura: ad celestē patriam pergentes concomitari nequeunt. Proximi vero velut mansuri regis coheredes: semetipsos licenter inuicem diligunt. Quod ergo semper in mundo non manet ⁊ cum mundo pariter deficiet. Jpse mundus non amari imperat proximus autem qui est pars regni celestis in terra interim a regni celorum petitoribus non incongrue amatur: dū in summa illa patria in eternū coheres habebitur. Propterea vero mundus presens non diligi imperatur: ne a dei dilectiōe alienꝰ seculi dilector q̄sq̄ efficiat. Nō g̊ dz ɔtēdi qd nō licet amari. Igit christianus qui nominis xp̄i similitudinem tenet: morum quoq̄ similitudinem habere debet. Christianꝰ nemo

recte dicitur nisi qui xp̄o moribus coe-
quatur. De xp̄o v̄o per ꝓphetā ita d̄scri
bitur. Ecce puer me⁹ quē elegi: electus
meus ꝯplacuit sibi in illo anima mea.
Ponam spm̄ meū super eū. Nō contē
det neq; clamabit: neq; audiet aliquis
in plateis vocē ei⁹. Ecce xp̄s non contē
dit neq; clamauit: ⁊ tu si morū xp̄i simi
litudinē retinere cupis ne ꝯtendas ne
abusiuus ī eccl̄a xp̄iana existas. Suis
enī sectatorib⁹ xp̄s precepit. Nolite vo-
cari rabi. Unus ē enī magister vester q̄
ē xp̄s: ⁊ patrē nolite vocare super terrā
Unus est enī pater vester q̄ in celis est
Oēs enī vos frēs estis: quibus ad sup-
plicandū imperauit dicēs. Sic aūt ora
bitis. Pater nostr q̄ es in celis: scīficet̄
nomē tuum. Frustra enī patrē conten
dit in terra qui patrē ⁊ patriā ꝓfitetur
se habere ī celo. Cuius possessor nemo
efficit̄ nisi q̄ de terrene patrie ꝯtentōne
securus habetur.

Octauus abusionis gradus est
pauper supbus: qui nihil hēns
in supbiam extollitur: cū econ
trario diuitibus seculi non superbe sa-
pere per apl̄m imperat̄. Quid ḡ stolidi⁹
pōt fieri q̄ illū qui ꝑ īfimam miseriam
velut in terra abiectus: extremus ⁊ hu
milis incedere ⁊ cōtristari debuerat su
percilioso superbie tumore inflataz mē
tem cōtra dn̄m erigere? Per quod viti
um lapsi corruerūt qui in sūmo celi con
diti erāt culmine. Quid ergo vult quasi
potēs in terra superbire: qui pre oībus
hominibus debuerat humilis appare-
re? Sed ne de paupertate sua tristiciaz
hēant: quod a dn̄o recepturi sunt pau-
peres attendāt. Ipse etenim dixit. Btī
pauperes spiritu qm̄ ipsorum est regnū
celorū. Recta nāq; dispēsatione miseri-
cors regnū celorū illis committit: q̄bus
regni terrarū participationē abstulit: ⁊
ipse diues in celi sede appareat: qui ī ter
ra penitus nihil ꝓcurat. Cauēdum ve-
ro pauperibus ē: ne dū per necessitatez
terrenā regnū perdūt per mētis impru
dentiam: etiam celoꝝ regna amittant.
Cū enī dei dispēsatione paupertatem
necessariam acceperint: in ipsoruz arbi-
trio pendet vtrū pauperes spiritu sint.
Nō enī quibuscūq; pauperibus celi re
gna ꝓmittūtur: sed his tantūmodo qui
bus diuitiarū inopiam animoꝝ humili
tas cōmittat̄. Pauꝑ enim humilis pau
per spiritu appellat̄: qui cū egenus cer-
nitur nunq̄ in superbiaz eleuatur. Qm̄
ad appetenda regna celoruz plus valet
mētis humilitas q̄ presentium diuitia-
rum tēporalis paupertas. Etenī humi-
les q̄ bene possessas diuitias hn̄t: possūt
pauperes spū appellari. Et superbi ni
hil hn̄tes haud dubiuz est beatitudine
paupertatis priuari. De quibus vtrisq;
scā scriptura ita loq̄tur. Est q̄si diues cū
nihil habeat: ⁊ iste quasi pauper cum ī
multis diuitijs sit. Quasi diues est pau-
per superb⁹ mētis affectu: ⁊ quasi pauꝑ
ē diues humilitate. Diues ergo īopia ē
mētis humilitas: ⁊ inepte diuitie sunt
aīoꝝ enormitas. Prouidendū ergo pau
peribus ē: vt semetipsos q̄les sunt ītel-
ligant: ⁊ qd̄ reb⁹ ꝯsequi nō valēt mētis
tumore supbire desistāt.

Nonus abusionis gradus est.
Rex iniquus. Etenī regem nō
iniquum sed correctoꝝ iniquo
rū esse oz. Inde in semetipso nomīs sui
dignitatem custodire dz. Non eniz rex
intellectu aliter hoc retinet: nisi vt sub-
iectis oībus rectoris officiū ꝓcuret. Sz
qualiter alios corrigere poterit q̄ prop
os mores ne iniq̄ sint non corrigit? Qm̄
iusticia regis exaltatur solium: ⁊ verita

Ass. Mar. Dw. Ro.

te solidant gubernacula populorum. Justicia vero regis est nemine iniuste ꝑ potentiā opprimere: sine acceptione ꝑsonarū inter viꝝ ⁊ ꝓximum suum iudicare. Aduenis ⁊ pupillis ⁊ viduis ꝺfensorē esse: furta cohibere: adulteria punire: iniquos nō exaltare īpios de t̄ra perdere: parricidas ⁊ peierātes: viuere non sinere: ecclesias defendere pauperes elemosynis alere. Justos super regni negocia ꝯstituere: senes sapientes ⁊ sobrios ꝯsiliarios hr̄e: magnorum ⁊ bariolorū phytonissarūq; superstitionibus non ītendere: iracūdiam differre: pr̄iam fortiter ⁊ iuste ꝯ aduersarios defendē: ꝑ omnia in deo viuē: prospitatibus nō eleuare aīum: cūcta aduersa patient ferre fidem catholicam ī deum hr̄e: filios suos nō sinere īpie agē: certis horis orationibus insistē: ante horas ꝯgruas nō gustare cibū. Ueh enī t̄re cuius rex est puer: ⁊ cuius princeps mane comedūt. Hec regni prospitatem in presenti faciunt ⁊ ad celestia regna meliora ꝑducūt. Qui v̄o secūdū hāc legem nō dispensat multas nimiꝝ aduersitates imperij tollerat Iccirco enī pax populorum sepe rūpit ⁊ offendicula etiam de regno suscitant Terraꝝ quoq; fruct⁹ diminuunt ⁊ ꝟuitia populorum ꝑpediunt. Multi etiaꝫ dolores prospitatem regni inficiūt: charorum ⁊ liberorum mortes tristiciaꝫ cōferunt: hostium incursus prouīcias vndiq; vastant bestie armētorum et pecorum greges dilacerāt: tēpestates v̄is et hyemis t̄raꝝ fecunditatem ⁊ maris ministeria ꝓhibent: ⁊ aliquando fulminū ictus segetes ⁊ arborum flores panpinos quosq; exurit. Sup oīa v̄o regis iniusticia nō solū pn̄tis impij faciē fuscat sed etiā filios suos ⁊ nepotes: ne post se regni hēditatē teneant: obscurat. Propter piaculum eniꝫ Salomonis regnū domus israel dominus de manibus filiorum suorum dispsit. Et ꝓpt̄ iusticiam Dauid regis: lucernam de semine eius semp in hierusalem reliquit. Ecce quantum iusticia regis seculo valet: intuentibus ꝑspicue patet. Est enim pax populorum: tutamen pr̄ie: immunitas plebis munimentum gentis: cura languorum gaudium hominum: tempies aeris: ꝟenitas maris: t̄re fecunditas solatiū pauperum: hēditas filiorum ⁊ sibimetipi spes future beatitudinis. Attamen sciat ꝙ sicut in throno hominum primus cōstitutus est: sic ⁊ in penis si iusticia non fecerit p̄matum habiturus est. Omnes nāq; quoscunq; peccatores sub se in p̄senti habuit supra se modo plagali in illa futura pena hēbit.

Decimus abusionis gradus est. Episcopus negligens qui gradus sui honorem requirit int̄ homines sed ministerij sui dignitatem coram deo: ꝓ quo legatione fungit nō custodit. Primo namq; ab ep̄o que sui nominis dignitas sit inquirat: quoniaꝫ episcopus cum grecum nomen sit speculator interp̄tat. Quare v̄o speculator ponit: ⁊ quid a speculatore requirit: dominus ip̄e denunciat: cum sub Ezechielis ꝓphete ꝑsona episcopo officij sui rationem denunciat. Ita inq̄ens speculatorem dedi te domui israel. Audiens ergo ex ore meo ꝟmonem nūciabis eis ex me. Si autem videris gladiuꝫ venientem ⁊ tu non annunciaueris: vt reuertat impius a via sua: ip̄e quidem impius in iniquitate sua morieť. Sāguinem aūt ei⁹ de manu tua req̄rā. Si aūt tu ānūciauer: ⁊ ille fuerit reuersus: ip̄e q̄dem in iniq̄tate sua morieť: ſꝫ tu aīam tuā liberasti. Decet g̊ ep̄m q̄ oīuꝫ specu

lator positus est: peccata diligēter intē dere. Audiēs ergo & postq̄ attēderit ser monem: si poterit actus or corrigere: et si nō poterit iuxta euāgelij regulā scele tū oparios declinare. Si eīz inquit pec cauerit frat tu: corripies illū inē te & ipz solū. Si te audierit lucratus es fratrz tuū. Si te nō audierit: adhibe tecuz ad huc vnū vel duos: vt in ore duox vl tri um stet omne vbū. Si illos nō audierit dic eccle. Si ecclam nō audierit sit tibi sicut ethnichus & publican⁹. Tali ordi ne expellēdus ē q̄ cuicunq̄z doctori vel epo adherere noluerit: & qui tali ordie expulsus fuerit ab aliquo doctore vel epo: alio nō or recipi. De sacerdote ī le g e scribit. Ui iuā aūt repudiatam non accipiat vxorem. Qui g̃ excōmunicatū a catholico illo nō pmittente: recipit iu ra sacri sacerdotij: in qō chr̃stianox ge nus electū est: excedit. Hac rōne episco pū ad eos q̄bus in speculatōe positus ē esse oz. Leteq̄ qualis in semetipm esse debeat. Paulus aplus exponit. Ut ad gradum epi veniens sit sobrius: prudēs castus: sapiens: modestus. hospitalis fi lios habens subditos cū oi castitate: te stimoniū hns bonū ab ijs qui foris sūt: pferēs doctrinarū fidelem sermonem ante epatum: nō plures hns vxores q̄z vnā. Nō percussor: nō bilinguis: nō ebri osus: nō neophitus. Ut p hec ipe primū oñdat in ope qō alios docet in sermone doctrine. Caueant g̃ negligētes epi qō in tēpe vindicte dominus p pphetam ita oquerit. Pastores multi demolliti sunt ppl̃z meū & pascebant pastores se metipsos. Sed poti⁹ pcurēt quos ostī tuit oīs sup familiaz suam dare illis ci bū in tpe suo mensurā tritici: puram .s. & pbatam doctrinam: quatenus veniē te domino mereant audire. Fuge fue bone & fidelis q̄ supza pauca fuisti fiō lis supza multa te cōstituā: itra ī gaudi um dñi tui.

Undecimus abusionis gradus est. Plebs sine disciplina: que dum disciplne exercitatōibus nō fuit: absq̄ rigore disciplne dñi non euadit. Atq̄ iccirco psalmiste vocibus indisciplinate plebi pdicat. Apprehēdi te disciplinā ne qñ irascat dom⁹. Di sciplina vo ē morum ordinata correctiō & maiorū precedentium regularum ob seruatio. De qua disciplina. Paulus apostolus ita loquit dicēs. In disciplī na perseuerate tanq̄ filijs vobis offert dominus. Nō si extra disciplinaz estis cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri & nō filij estis Qui g̃ adulti si ne disciplina sunt & celestis regni here ditatem nō capiunt. Si filij aūt patne disciplne correctiōis fuerint: hereditatē quēq̄ recipere posse nō despant. De q̄ etiā disciplina Esaias eidem indisciplī te plebi pdicat dicens. Quiescite agere puerse: discite benefacere: & eidem psal mista cōsona voce psallit dicens. Decli na a malo & fac bonum. Infelix ergo ē qui abijcit disciplinā. Agit enī extra mi lites aliquid: qui deū crucifigentes nō sciderunt tunicam: qui eccle xp̄i scindit disciplinam. Sicut enī tunica totū cor pus preter caput tegit: ita disciplina oīs eccle xp̄o q̄ ecclesia & disciplina est pte gitur & ornat. Ipsa enim tunica otexta supfuerat per totum: & eadem & eccl̃ie disciplne domino de celo tribuitur & ī tegratur. De qua dominus cum ad pa trem ascendit postq̄ resurrexit a mor tuis ad apostolos suos loquitur dicēs. Uos aūt sedete hic in ciuitate quoad usq̄ induamini virtute ex alto. Tunica ergo corporis chr̃sti: disciplina ecclesie

Ass. Mar. Dep. Reg.

Abusionum gradibus.

est. Qui aũt extra disciplinam est: alienus est a corpore xpi. Non scindamus igitur illã: sed sortiamur de illa cui⁹ sit.

Non soluam⁹ quicq̃ de mãdatis xpi: sz vnusq̃sq; in quo vocat⁹ est in eo p maneat apud dñm.

Vodecim⁹ abusionis gradus est populus sine lege: qui dum dei dicta ꝛ legum scita contemnit: p diuersas erroꝝ vias eũdem pdiõnis laqueũ incurrit. De quibus viis sub psona ꝓuaricatoris populi humanũ genus ita deplãgit. Nos aũt sicut oues errauimus vnusquisq; in via sua declinauit. De quibus etiam eadem sapientia loquitur per Salomonez. Multe vie videtur hominis recte: ꝛ nouissima eorum deducũt ad mortez Que vtiq; multe ꝓditionis vie tunc icendũt cum vna regalis via: lex dei: videlicz que neq; ad dexteram neq; ad sinistram declinat: p negligẽtiã deserit. De qua. s. via dñs iesus xps qui ẽ finis legis ad iusticiaz oi credenti denũciat Ego sum via: veritas ꝛ vita: ꝛ nemo venit ad patrem nisi per me. Ad quã viã omnes communiter inuitat dicẽs. Uenite ad me oẽs q̃ laboratis ꝛ onerati estis ꝛ ego vos reficiã. Qz nõ est psonaꝝ acceptio apud deum: ibi nõ est iudeus: neq; grecus masculus: ꝛ femina: seruus ꝛ liber: barbar⁹ ꝛ scytha sed oĩa in omnibus xps. Oẽs ergo vnũ sunt in xpo iesu. Dum ergo xps finis ẽ legis: q̃ sine lege sunt: sine xpo fiũt. Igit populus sine lege: populus sine xpo ẽ: abusiue vero in tẽpibus euangelij populum fieri sine xpo: quãdo apostolus in cunctas gentes licentia ꝓdicationis data est: quando tonitruum euãgelij p cũctas seculi ptes intonuit: quando gẽtes nõ sectabant iniusticiam apphẽderunt iusticiam. Quando qui longe fuerant facti sunt ꝓpe in sanguine christi: qui aliquando non populus: nunc autem populus sanctus in christo: quãdo est tempus acceptabile: ꝛ dies salutis ꝛ tempora refrigerij in conspectu altissimi: quando vnaquecz gens habz testem resurrectionis quando protestat dominus. Ecce enim vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consumationem seculi. Non fiamus ergo sine christo in hoc tempore transitorio: ne sine nobis christus esse incipiat in futuro.

Finis undecim graduũ abusionũ. Sancti Augustini.

Ex libro retractionũ beati Augustini in libũ de beata vita.

Libũ de beata vita non post libros de academicis: sed iter illos: vt scriberem contigit. Ex occasione quippe ortus natalis mei ẽ: ꝛ tridui disputatione completus sicut satis ipse indicat: in quo libro constitit inter nos qui simul querebamus: nõ eẽ btãm vitã: nisi pfectã cognitionem dei displicet tamen illic: q̃ mallio theodoro: ad quẽ libũ ipm scripsi cuius docto ꝛ christiano viro plus tribui: q̃ debe/rem. Et q̃ fortunam etiam illic sepe nominaui: ꝛ q̃ tẽpe vite huius in solo animo sapiẽtis diti habitare vitã beatam: quolibet se bẽat corpus ei⁹: cũ pfectam cognitionem dei: h̃ ẽ: qua boi maior eẽ nõ possit: ĩ futura vita spet apostolus: q̃ sola btã vita dicẽda ẽ vbi ꝛ corpus incorruptibile: atq; imortale spũi suo fine vlla molestia: vel reluctatione subdetur. Sane istũ libzuz in nr̃o codice interruptum reppi ꝛ nõ parum minus habẽ: ꝛ sic a fribus quibusdã descriptus ẽ: nec apõ aliquẽ adhuc itegrũ inuenerã: ex q⁹ emẽdarem: qñ hec retractauit: hic liber

sic incipit. Si ad philosophie portum.

Beati Augustini epi: de beata vita liber incipit. Proemium.

SI ad philosophie portū: e quo iā ī btē vite regionē solūq; procedit vir humanissime atq; magne theodore: rōne īstitut⁹: cursus ⁊ volūtas ip̄a ꝑducet. Nescio vtrū temere dixerī: mlto minoris numeri hoīes: ad eū ꝑuēturos fuisse: q̄uis nūc quoq; vt videm⁹: rari admodū paucīq; ꝑurniant Cū.n.ī hūc mūdū: siue ds siue natura: siue necessitas siue volūtas nr̄a: siue cōiuncta hoꝝ aliq̄: siue sil oīa: res.n. mltū obscura e: ſ; tñ a te iā illustrāda suscepta: veluti ī qdda ꝓcellosū solū: nos q̄si temere passimq; ꝓiecerit quotus q̄sq; cognosceret quo sibi nitēdū eēt: quaue redeūdū: nisi aliqñ ⁊ īuitos cōtraq; obnitētes aliqua tēpestas: que stultis videt aduersa ī optatissimā terrā nesciētes: errantesq; cōpīgeret. Igit hoīum quos ph̄ia pōt accipe: tria q̄si nauigātiū genera mihi videor videre: vnū ē eoꝝ: quos vbi etas cōpos rōnis assūpserit: paruo īpetu pulsuq; remoꝝ de ꝓximo fugiūt feseq; cōdūt ī illa trāquillitate. Unde ceteris ciuib⁹ q̄b⁹ possūt quo admonitis conēt ad se lucidissimū signū sui alicuius opis erigere. Alteꝝ vō ē eoꝝ supioriq; contrariū q̄ fallacissima facie maris decepti: elegerūt ī mediū ꝓgredi lōgeq; a sua pr̄ia pegrinari audēt: ⁊ ei⁹ spe obliuiscūt. Hos si nescio q° ⁊ nimis latēte mō a puppi vēt⁹: quē ꝓspū putāt fuerit ꝓsecut⁹: penetrāt ī altissima miseriaꝝ elati atq; gaudētes ꝙ eis vsq; q̄q; fallacissima se renitas voluptatū: bonorūq; blādit. His ꝓfecto q̄d aliud optādū ē: q̄ q̄dā ī illis reb⁹ a quibus licet hi excipiuntur in ꝓspera: etsi paꝝ ē: seuiēs oīno tempestas: contrarieq; flans ventus: qui eos ad certa ⁊ solida gaudia vl flentes gementesq; ꝑducat? Huius generis tamen pleriq; nondum longius euagati: quibusdā non ita grauib⁹ molestijs reducunt. Hi sūt homines: quos cum vel lachrymabiles tragedie fortunaꝝ suaꝝ: vel īanes negocioꝝ anxie difficultates: quasi nihil aliud habētes qd agant in libros doctorum sapientissimorūq; hominum traxerīt: in ip̄o quodammodo euigilant. Unde illos nulla maris illius promissa nimium falso ridentis excludant. Est autem genus īter hec tertium eoꝝ: qui vel in ipso adolescentie limine: vel iam diu multūq; iactati: tñ quedam signa respiciunt: ⁊ sue dulcissime pr̄ie q̄uis in ip̄is fluctibus recordantur ⁊ aut recto cursu in nullo falsi ⁊ nihil morati eā repetunt: aut plerūq; vel inter nubila deuiantes: vl mergentia contuentes sidera: vel nonnullis illecebris capti: bone nauigationis tp̄a differentes: errant diutius: quos item sepe nonnulla in fluxis fortunis calamitas: quasi conatibus eorum aduersa tempestas in optatissimam vitaꝫ quietāq; compellit. His autem omnibus qui quocūq; modo ad beate vite regionem feruntur: vnus immanissim⁹ mons ante ipsum portum constitutus qui etiam magnas ingredientibus gignit angustias vehementissime formidandus cautissimeq; vitandus est. Nā ita fulget ita mentiente illa luce vestit: vt non solum ꝑuenientibus nōdūq; īgressis incolenduꝫ se offerat: ⁊ eorū voluntatibus pro ip̄a beata terra satisfacturum polliceat. Sed pleꝝq; de ipso portu ad sese homines inustat: eosq; nō nunq̄ detinet ip̄a altitudine delectatos: vnde ceteros despicere libeat.

Ass. Mar. Dev. Dia.

Hi tamē admonēt sepe veniētes: ne aut occultis subter scopulis decipiant: aut ad se ascēdere facile putent: ⁊ quasi ne periculo īgrediantur ꝓpter illi⁹ terre vicinitatē beniuolētissime docēt. Ita cuz eis inuident vanissimā gloriam: locum securitatis oñdūt. Naz quem montem alium vult intelligi rō ꝓpinquantibus ad philosophiam ingressisue metuēdū nisi suꝑbū studiū inanissime glorie: qđ ita nihil ītus plenū atqꝫ solidū habz: vt inflatos sibi suꝑ ambulātes sub crepante fragili solo demergat ac sorbeat: eisqꝫ in tenebras reuolutis eripiat luculētissimā domum: quam pene iaz viderāt Que cū ita sint: accipe mi theodore. Nā que ad id qđ desidero: te vnum ītueor teque aptissimum admiror semper: accipe īquā ⁊ qđ illorum triū genus hoīuz me tibi dederit ⁊ quo loco mihi eē videar ⁊ absqꝫ cuiusmodi auxilium cert⁹ expectē. Ego ab vsqꝫ vndeuigesimo anno etatis mee postq̄ꝫ in schola rhetoris librū illum ciceronis qui hortēsius vocatur: accepi tanto amore philosophie succēsus sum: vt statim ad eaz me ferre meditarer. Sed neqꝫ mihi tenebre defuerūt: q̄bus confunderet cursus me⁹: ⁊ diu fateor: q̄bus ī errorem ducerer labētia in oceanū astra suspexi. Naz ⁊ suꝑstitio quedam puerilis me ab ipsa inq̄sitione terrebat. Et vbi factus erectior: illā caliginē discipuli: mihiqꝫ persuasi: docētibus potius q̄ꝫ iubētibus esse cedendū: incidi ī homines: q̄bus lux ista que oculis cernit inter sūme diuina colēda videret. Nō assentiebā: sed putabam eos magnum aliquid tegere illis ī volucris: quod eēnt aliquādo aperturi At vbi discūssos eos euasi: maxime traiecto isto mari: diu gubernacl'a mea repugnātia oīb⁹ ventis ī mediis fluctibus achademici tenuerūt. Deīde veni ī has terras: hic septēptrionē cui me crederē didici. Animaduerti enī ⁊ sepe in sacerdotis nostri: ⁊ aliquādo in sermonib⁹ tuis: cū de deo cogitaret nihil omnino corporis eē cogitandum: neqꝫ cum de aīa. Nā idem vnū in reb⁹ ꝓximuz deo. Sed ne ī philosophie gremium celerit aduolarem: fateor: vxoris honorisqꝫ illecebra detinebar: vt cum hec eēm ꝯsecutus: tum demū me: qđ paucis felicissimis licuit: totis velis oībusqꝫ remis ī illū sinum raperē: ibiqꝫ conq̄escerē. Lectis aūt plotini paucissimis libris cuiuste eē studiosissimū accepi collataqꝫ cuz eis quantū potuit: etiā illoꝝ auctoritate: q̄ diuina mysteria tradiderūt: sic exarsi: vt omnes illas vellem anchoras rūpere: nisi me nōnullorū hoīum existīatio commoueret. Quid ergo restabat aliud. nisi vt immoranti mihi superfluis: tempestas q̄ putat aduersa succurreret Itaqꝫ tantum me arripuit pectoris dolor: vt illius ꝓfessionis onus sustinere non valens: qua mihi velificabam: fortasse ad sirenas abijcerem omnia: ⁊ optare tranq̄llitati vel quassatam nauem fessamqꝫ perducerem. Ergo vides in q̄ philosophia quasi in portu nauigem. Sed etiam ipe late patet: eiusqꝫ magnitudo: quāuis iam minus periculosum: non tamē penitus excludit errorem. Nā cui parti terre: que ꝓfecto vna beata est: me admoueam: eamqꝫ cōtingā ꝓrsus ignoro. Quid enim soliduz tenudum adhuc de aīa qō nutat ⁊ fluctuat Quare obsecro te ꝑ virtutē tuam: ꝑ humanitatem: per aīarum inter se vīculuz atqꝫ commercium: vt dexterā porrigas Hoc aūt ē vt me ames ⁊ a me vicissiz te amari credas carūqꝫ haberi. Quod si ī petrauero: ad ipsam beatam vitam cui

te iam herere presumo: paruo conatu facillime accedam. Quid aũt agaz: quo ue modo ad istũ portũ necessarios meos cõgregem: vt cognoscas z ex eo animũ meũ neqz enĩ alia signa inuenio q̃ bus me oñdam: plenius intelligas disputationũ mearum quod mihi videtur religiosi⁹ euasisse: atqz tuo titulo digni⁹ ad te scribendũ putaui: z ipso tuo nomine dedicandũ aptissume sane. nã de brã vita questuimus inter nos: nihilqz aliõ video: qõ magis dei donũ vocanduz sit Eloq̃ntia tua territus non suz Quicqd enĩ amo: q̃uis nõ assequar: timere nõ possuz: fortune vo sublimitatem multo min⁹: apud te eiz vere q̃uis sit magna: secũda est. nam quib⁹ dñat: eosdez ipos secũdos facit. Sz iam q̃d afferaz: queso attende.

¶ Incipit narratio: que ad disputationẽ paratur.

Idibus nouẽbris: mihi natalis dies erat: post tam tenue prandium: vt ab eo nihil ingeniorũ impediretur: oẽs qui simul: nõ modo illo die: sed quotidie cõuiuabamur i balneas ad sedẽdũ vocaui. nam bis temporibus apt⁹ loc⁹ secret⁹ occurrerat. Erãt aũt. 6. nõ enĩ vereor eos singulari benignitati tue notos interim nominib⁹ facere. In p̃mis nr̃a mater cui⁹ meriti credo eẽ: oẽ qõ vituo. nauigius frater me⁹: trigetius z licẽti⁹ cives z discipuli mei. nec lartidianũ z rusticũ osobrinos meos q̃uis nullum vel grammaticũ passi sint: oeesse volui ipsumqz eoz sensuz cõmunez ad rem quã molliebar: necessariũ putaui. Erat enĩ nobiscũ etate minimus oĩum: sed cuius ingeniuz: si amore nõ fallor: magnuz quoddaz pollicetur adeodatus filius me⁹. Quibus attentis sic cepi.

¶ Incipit disputatio de btã vita.

Manifestũ vobis videt ex anima z corpore nos eẽ cõpositos? Cũ oẽs assentirent: nauigius se ignorare rñdit. Cui ego: nihil ne omnino scis inquã: an iter aliqua: q̃ ignoras etiã boc numerandũ ẽ? nõ puto me inq̃t omnia nescire potes ne iquã: nobis dicere aliqd eoz q̃ nosti? possum inq̃t: nisi molestũ est: inquã pfer aliqd: z cũ dubitaret: scis ne inquam saltiz te viuere? scio iquit. Scis ergo habere te vitaz si qdem viuere nemo nisi vita potest: et boc inq̃t scio. Scis etiã corpus te habẽ assentiebat: q̃ iam scis te cõstare ex corpore z vita: scio interim: sed vtrũ bec so la sint: icertus suz. Ergo duo ista iquaz: eẽ nõ dubitas corpus z animã: sed icertus es vtrũ sit aliud qõ ad complendũ ac pficiẽdũ boiem valet. Ita inq̃t: boc quale sit: alias si possumus: q̃remus in quam: nũc illud iã ex oibus q̃ro: cuz fateamur cũcti: neqz sine corpore: neqz sine aĩa eẽ posse boiem: cibos ppẽ qd horum appetamus? Propter corpus iqd licẽtius. Ceteri aũt cũctabant varioqz sermone iter se agebant qũo possit propter corp⁹ cib⁹ necessari⁹ videri cũ appeteret ppter vitã: z vita nõ nisi ad aĩam ptineret? Cũ ego videt inquã vobis ad eã partem cibum ptinere: quã cibo crescere robustiozeqz fieri videmus? Assentiebant preter trigetiũ. Ait eiz. Cur ego nõ p edacitate mea creui. Moduz inq̃ suũ a natura cõstitutũ bũt oĩa corpora vltra quã mẽsurã pgredi nequeã: tñ ea mẽsura minora eẽnt si eis alimẽta defuissẽt: qõ z in pecoribus facilius animaduertim⁹ z nemo dubitat cibis subtractis oĩuz animãtiũ corpora macrescẽ. Ma crescẽ inq̃t licẽti⁹ nõ decrescẽ. Satis est mihi inq̃: ad id quod volo: z eiz qõ est. Utrũ ad corpus cibus pertineat: ptiet

Ass. Mar. Dw. D.

aūt cū eo subducto ad maciē deducitur
oēs ita eē censuerūt. Quid ḡ aīa inquā
nulla ne hz alimēta ꝓpa: an eīz esca scīa
vobis videtur: plane inq̄t mat̄ nulla re
alia credo: ali aīam q̄z intellectu rerum
atq; scīa: de qua re cū trigetius dubiuz
se ostenderet. hodie īquit illa: tuipse nō
ne docuisti: vñ aut vbi anima pascatur
nā post aliquantā prandij partez te di-
xisti non aduertisse: quo vasculo vtere-
mur: ꝙ alia nescio: q̄ cogitasses nec ta-
men ab ipsa ciboruz parte abstinueras
manus atq; morsus: vbi igit̄ erat aīus
tuus: quo tempore illud te vescente: nō
attendebat: inde mihi crede: ⁊ talibus
epulis animus pascitur. i. curis: ⁊ cogi-
tationibus suis: si super eas aliquid per
cipere possit. De qua re cum dubitāter
streperent nōne inquam conceditis ho
minū doctissimoꝝ multo eē animos q̄z
imperitorum quasi in suo genere pleni
ores atq; maiores? Manifestum eē di
xerūt. Recte igitur dicimus eorum ani
mos: qui nullis disciplinis eruditi sunt
nihilq; bonarum artium hauserunt: ie
iunos: ⁊ quasi famelicos esse: plenos in
quit: trigetius ⁊ illorum animos eē ar-
bitror: sed vitijs atq; nequitia: ista ipsa
est inquam crede mihi quedam sterrili
tas ⁊ quasi fames animorum. Nā quē
admodum corpus detracto cibo plerū
q; morbis: atq; scabie repletur: que in
eo vitia indicant famem ita ⁊ illorum
animi pleni sunt morbis quibus sua ie-
iunia confitentur. Et enim ipsam nequi
tiam matrem omnium vitiorum: ex eo
ꝙ ne quicq̄z sit: idest ex eo: ꝙ nihil sit:
veteres dictam esse voluerunt. Cui vi
tio que contraria virtus est frugalitas
nominatur: vt igitur hec a fruge: idest a
fructu: propter quandam animoruz fe-
cunditatem: ita illa ab sterilitate hoc ē:
a nihilo nequitia nominata est. nihil ē
enim oē qd̄ fluit: qd̄ soluitur: qd̄ liq̄scit
q̄si semꝑ perit. Ideo tales hoīes etiaz ꝑ-
ditos dicimus. Est aūt aliquid si manet
si cōstat: si semꝑ tale: vt est virtus cuius
magna pars est atq; pulcherrima: q̄ tē
perantia ⁊ frugalitas dr̄. Sed si hoc ob
scurū ē: q̄z vt id iam vos videre possitis
certe illud conceditis: qz si animi īperi
torum etiam ipsi pleni sunt: vt corporū
ita aīorum. Duo alimentorum genera
inueniuntur: vnum salubre atq; vtile:
alterū morbidum atq; pestiferum: que
cuz ita sint. arbitror die natali meo: qm̄
duo q̄dam eē in hoīe ꝯuenit: inter nos
idest corpus atq; aīam nō me prandiū
paulo latius corporib⁹ nr̄is solum: sz ⁊
animis: etiam exhibere debere. Qd̄ aūt
hoc sit prandiū: si esuritis ꝓferam: nam
si vos īuictos ⁊ fastidientes alere cona
bor frustra operā ꝯsumā: magisq; vota
facienda sunt: vt tales epulas poti⁹ q̄z
illas corporis desideretis: qd̄ eueniet si
sani animi vestri fuerīt. Egri enim sicut
ī morbis ipsius corporis videmus. Ci-
bos suos recusant ⁊ respuunt. Omnes
se vultu ⁊ consentiente voce q̄cq̄d ꝑpa
rassem: iam sumere ac vōrare velle di-
xerunt. Ad q̄ ego rursus exordiens btōs
esse nos volumus inquāz: vix hoc effu
deram occurrerūt vna voce consentien
tes videt̄ ne vobis inquā: btūs esse qui
qd̄ vult nō hz negauerūt. Quid oīs qui
qd̄ vult hz btūs ē. Tū mater si bona in-
quit velit ⁊ habeat btūs est. Si aūt ma
la velit: q̄z uis habeat miser est. Cui ego
arridens atque gestiens ipsam inquam
prorsus mater arcem philosophie te-
nuisti. Nā tibi proculdubio v̄ba defue-
rūt: vt nō sicut tullius ter modo pande
res: cui⁹ de hac snīa verba ista sunt. naz
inhortēsio: quē de laude ac defensiōe

philosophie librum fecit. Ecce autē ait nō philosophi quidē: sed ꝓmpti tamē ad disputandū. Oēs aiunt esse beatos qui viuant: vt ipsi velint. Falsuz id ꝙdē velle enī qō nō deceat id ē ipm miserrimū: nec tā miserū ē nō adipisci qō velis q̄z adipisci velle quod nō oporteat. Plus enī mali ꝓtulitas voluntatis affert: q̄z fortuna cuiq̄z boni. In quibus verbis illa sic exclamabat: vt oblīti penitus sexus eius magnū aliquē virum considere nobiscū crederemus: me interim intelligēte ex quo illa: z q̄z diuino fonte manarent. Et licenti⁹. Sz dicēdū inquit tibi est: vt beatus sit quisq̄z quid velle debeat: z quarū rerū eū oporteat habere desideriū. Inuita me inquā natali tuo quando dignaberis: quicquid appositeris libenter sumā qua cōditiōe hodie apud me vt epuleris peto: nec flagites quod fortasse nō ē paratū. Quem cū modeste ac verecūde omonitōis sue peniteret. Ergo illud inquā obrenit iter nos: neq̄z quēquā beatū esse posse: qui qō vult nō hz: neq̄z oēm qui qō vult hz beatū esse. Dederūt. Quid illud inquam cōceditis oēm qui brīs nō sit miserum ēe? Nō dubitauerūt. Qis igitur inquaz qui qō vult nō hz miser est. Placuit oībus. Quid ergo sibi bō cōparare debet vt brīs sit inquā? Forte enī etiaz hꝫ isti nostro obuio subministrabit: ne licentij auiditas negligatur. nā vt opinor: ei cōparandū est: qō cum vult hz. Manifestū est: dixerūt. Id ergo inquam semp manēs nec ex fortuna pendulū: nec vllis subiectū casibus esse debet. Naz q̄dq̄d mortale z caducū nō potest a nobis quādo volumus: z q̄diu volumus haberi. Assentiebant oēs. Sed trigetius i quid: sunt multi fortūati: q̄ ea ipsas res fragiles: casi busq̄z subiectas: tñ iocūdis ꝓ hac vita cumulate largeq̄z possideāt nec quic q̄z illoz eis quod volunt desit. Cui ego. Qui timet inquā: videt ne tibi brīs esse? Nō videt inquit. Ergo qō amat quisq̄z si amittere pōt: potest nec timere: non pōt inquit? Amitti aūt pōt illa fortuita. nō igit hoc q̄ amat z possidet: pōt vllo modo brīs ee: nihil repugnauit. Hoc loco aūt mater etiam si securus sit: inquit ea se oīa non esse amissurum: tñ talibus satiari nō pot rit: g̃ z eo miser quo semper est indigens. Cui ego. Quid si inquā his oībus abūdans rebus atq̄z circūfluens: capiēdi modū sibi statuat: eisq̄z cōtentus: decēter iocū deq̄z ꝓfruat: nonne tibi videtur beat⁹. Nōne ergo inquit illis reb⁹: sed animi sui moderatione brīs ē. Optime inquā nec huic interrogationi aliud: nec abite aliud debuit rīderi. Ergo nullo modo onbitam⁹ si quis brīs eē statuit: id eum sibi comparare debere qō semper manet nec vlla seuiente fortuna eripi pōt. Hoc inqt trigetius iam oudū consensimus. Deus inquā nobis etern⁹ z semp manēs videt? Hoc quidem inqt licentius. Ita certū est vt interrogatiōe non egeret: ceteriq̄z oēs pia deuotione consinuerunt. Deum igitur inquā q̄ habet beatus ē. Qō cum gaudentes libentissime accepissent: nihil ergo inquā nobis iam querendū arbitroz eē: nisi quis hominū habeat deū. Brīs enīz ꝓfecto is erit: de quo quero q̄d vobis videatur. Dic licentius deū habet qui bene viuit. Trigetius deū hz inqt q̄ facit: q̄ de⁹ vult fieri: i cuius sñiam lartidianus cōcessit. Puer aūt ille minimus oīnz: is hz deuz ait qui spīm immundum non hz. Maē vero omnia: sed hoc maxime approbauit. Nauigius tacebat. Quē cū interrogassem quid sentīret: illud vltimuz sibi

Ass. Mar. Dw. Dr.

placere respondit. Nec rusticum per
contari visum est: nec legendum q̃ naz
esset de re tanta eius sententia: qui mi-
hi videbatur non deliberatione magis
q̃z pudore impeditus silere: trigetio cõ-
sensit. Tum ego teneo inq̃z omniũ pla-
cita de re magna sane: ⁊ vltra quaz nec
queri quidem oportet: nec inueniri po
test: si mõ eam vti cepimus serenissime
ac sincerissime inuestigem⁹. Quod ho-
die quia longum ẽ: ⁊ habent in epulis
suis ⁊ animi quandam luxuriam: si vl-
tra modum in eas ⁊ voraciter irruant.
Ita enim male quodammodo digerũt
vnde valitudini mentium non minus
q̃z ab illa ip̃a fame metuendum est: me
lius nos hec questio cras esurientes si
videtur accipiet: illud modo libenter li
gurriatis volo: quod subito mihi mini
stratori nostro in mentem suggestum
ẽ: iferendum: ⁊ est infallor: qualia solẽt
vltima apponi: quasi scholastico melle
confectum atq̃z conditum. Quo audi-
to sese omnes quasi ĩ alatum ferculum
te tenderunt: coagitaruntq̃z vt dicere ꝓ
perarem quid nam eẽt. Quid inq̃z puta
tis: nisi cum achademicis totum quod
susceperamus confectum esse negociũ.
Quo accepto nomine tres illi quibus
res nota erat: sese erexerunt alacrius: ⁊
velut porrectis: vt fit: manibus inferen
tem ministrum adiuuerunt quibus
potuerunt verbis nihil se iocundi⁹ au
dituros esse monstrantes. Tum ego ita
rem posui. Si manifestum ẽ ĩquã btũz
nõ eẽ: q̃ qd̃ vult nõ hz: qd̃ pauloañ rõ
demõstrauit. Nemo aũt querit qd̃ iue
nire nõ vult: ⁊ q̃rũt illi semp̃ veritatem.
Uolunt ergo inuenire: volũt igitur ha-
bere iuẽtionẽ veritat] ⁊ nõ ĩueniũt. Se
quitur eos nõ hr̃e qd̃ volũt. Et ex eo se
quitur etiã btõs nõ eẽ at nemo sapiẽs
nisi beatus. Sapiens igitur achademi-
cus non est: hic repente illi: quasi totuz
sapientes exclamauerunt. Sed licenti⁹
attentius ⁊ cautius aduertẽs timuit as-
sensionẽ: atq̃z subiecit. Rapui quidẽ vo
biscũ siquidem exclamaui illa cõclusio
ne cõmotus sed nihil hinc admittaz in
viscera: ⁊ partem meam suabo alipio.
Nã aut simul eam mecum lambet: aut
admonebit: cur non oporteat attinge-
re. Dulcia inquã magis metuere naui-
gius deberet splene vitioso. Hic ille ar-
ridens plane iquit me talia sanabunt.
Naz nescio quõ cũctorũ hoc ⁊ acculea
tum: qd̃ posuisti: vt ait ille de mellesme
tio. Acriter dulce ẽ: nihilq̃z inflat visce-
ra: quare totũ etiam palato aliquãtum
remorsum: tñ vt possũ libentissime ĩ me
dullas: traijcio. Non enim video quõ
redargui possit ista conclusio: pror-
sus nullo modo potest inquit trigetius
quare gaudeo iã diu: cu illis me inimi-
citias suscepisse. Nã nescio qua impel-
lente natura: vel vt veri⁹ dicam deo ẽt
nesciẽs quomodo refellẽdi eẽnt: tamẽ
animis aduersabar. Hic licentius ergo
inquit illos nondum desero. Ergo ait
trigetius: dissentis a nobis? nũquidnaz
ille inquit vos ab alipio dissẽtitis? Cui
ego non dubito inq̃z quin si adesset ali
pius: huic ratiuncule cederet. nõ. n. tam
absurde sentire poterat vt aut btũs illi
videret: q̃ tantũ bonũ animi qd̃ arden
tissime vellet hr̃e non haberet: aut illos
nolle ĩuenire veritatẽ aut eũ q̃ btũs nõ
sit eẽ sapiẽtẽ. nã his tribus quasi melle
farre atq̃z nucleis illud qd̃ metuis gu-
stare cõfectum ẽ? Ille ne huic tã parue
pueroꝝ illecebre cederz inq̃t achademi
coꝝ tãta vbertate deserta: qua ĩundãte
hoc nescio quid breue aut obruet aut
pertrahetur. Quasi vero inq̃z longum

aliquid nos queramus: presertim ad/
uersus alipium. Nā ñ mediocriter par
ua ista esse fortia ⁊ viua satis sibi ipe de
suo corpore argumētat. Tu aūt q̄ elegi
sti de absentis auctoritate pēdere: q̄d
boꝝ nō ꝓbas vtꝝ btūm ñ eē q̄ qd̄ vult
non hz: an illos negas velle habere īuē
tam veritatē: quā vehemeter inquirunt
An videt tibi q̄sq̄ sapiēs nō beatus?
Prorsus beatus ē inquit: q̄ qd̄ vult nō
hz: quasi stomacant̄ arridens. Qd̄ cum
iuberem vt scriberet: non dixi inquit ex
clamans. Qd̄ itē cū annuerē scribi: di/
xi inquit atq̄ ego semel preceperaz: vt
nullum v̄bū p̄ter litteras funderet. Ita
adolescentem īter verecūdiā atq̄ con/
stantiam exagitatū tenebā. Sed cū his
verbis eū iocātes: quasi ad vescēdā par
ticulā suā ꝓuocam⁹. Aīaduerti ceteros
rei toti⁹ ignaros: ⁊ scire cupiētes quid
inter nos solos: tā iocūde ageret sine
risu nos intueri: qui mihi prorsus simi/
les visi sunt: qd̄ plerūq̄ solet his q̄ cum
epulāt̄ īter auidissimos rapacissimosq̄
cōuiuas a rapiēdo vel grauitate sese ab
stinent vel pudore terrent̄. Et qꝛ ego in
uitauerā: ⁊ magni cuiusdā hoīs ꝑsonaz
atq̄ vt totū explicē: veri hoīs etiā ī illis
epulis īuitatorē: alias ꝑsonā gerebam.
Sustinere non potui. Cōmouit me illa
inequalitas mēse nr̄e: ⁊ discrepātia. Ar
risi matri. Atq̄ illa liberrime qd̄ min⁹
habebant: quasi de suo cellario ꝓmen
dum imperans. Jā dic nobis īquit qui
sint isti achademici: ⁊ quid sibi velint.
Cui breuit̄ cū exposuissem: aperteq̄ ita
vt nemo illoꝝ ignarus abscederet. Isti
hoīes īq̄ caducarij st̄: quo noīe vulgo
apd̄ nos vocāt̄ quos comitial̄ morbus
subuertit ⁊ sil̄ surrexit vt abiret. Inci
pit secunde diei disputatio.

Postridie aūt cū itē post prādiū
sed aliq̄to q̄ pridie serius ijdē
ibidē ꝯ ꝯsedissemus. Tarde inq̄ veni/
stis ad conuiuium: qd̄ vobis nō crudi/
tate accidisse arbitror sed paucitat̄ fer/
culoꝝ securitate: qd̄ tā mature aggredi
endū visū ē: qd̄ ñ cito vos ꝑusuros pu/
tatis. nō multū. n. reliq̄aꝝ credēdū erat
remāsisse: vbi die ipo atq̄ solēnitate exi
guū reptū erat. Fortasse recte. Sed q̄d
vobis p̄paratū sit: ego quoq̄ vobiscum
nescio. Alius ē. n. q̄ oib⁹ cū oēs: tū maxi
me tales epulas p̄bere non cessat. Sed
nos ab edēdo: vel ibeccillitate: vel satu
ritate: vel negocio plerumq̄ cessamus
quem manentem in hominibus bea/
tos eos facere: inter nos heri nisi fallor
pie cōstāterq̄ cōuenerat. Nā cū rō de/
monstraret eū beatū eē: q̄ deū haberet
nec huic quisq̄ vr̄um sētētie restitisset.
Quesitū ē q̄ nā vobis videret deū hr̄e.
De qua re: si bene memini: tres sētentie
dicte sūt. Nā partim placuit deū habe
re illū q̄ ea faceret q̄ de⁹ vellet. Quidaz
aūt dixerāt q̄ is deū haberet: q̄ bene vi
ueret. Reliquis v̄o ī eis d̄s eē visus ē: in
quib⁹ īmūdus: q̄ appellat̄ spūs non ē.
Sz fortasse oēs diuersis v̄bis vnū idēq̄
sensistis. Nā si duo p̄ma cōsideremus ⁊
oīs q̄ bñ viuit ea fac q̄ vult d̄s: ⁊ q̄ fac q̄
vl̄t d̄s bñ viuit. Nec q̄cq̄ ē aliō bene vi
uere: q̄z ea facere q̄ deo placeāt: nisi q̄d
vobis aliud videt. Assētiebātur. Tertiū
v̄o illud paulo diligētius cōsiderādū ē:
ꝓpterea q̄ ritu castissimoꝝ sacroꝝ: spi/
ritus īmūdus q̄ztū ītelligo: duob⁹ mo
dis appellari solet: vel ille q̄ extrinsecus
aīam īuadit: sēsusq̄ cōturbat: ⁊ quēdā
hoīb⁹ īfert furorē: cui excludēdo q̄ pre
sunt manū īponere vel exorcizare dicū/
tur: h̄ ē ꝑ diuina eū adiurādo expelle/
re. Alit̄ aūt dr̄ spūs īmūdus. Oīs oīno
aīa īmūda qd̄ nihil ē aliō q̄z vitijs ⁊ er/
rorib⁹ īquinata. Itaq̄ abs te q̄ro: tu pu
er: q̄ fortasse aliquāto sereniore ac pur/

Ass. Mar. Dev. Dia.

gatiore spiritu istam sententiã ꝓtulisti q̃ tibi videat̃ imũdũ spũm nõ hr̃e. Ille ne qui demonẽ nõ hz: quo vesani hoĩes fieri solẽt: an ille q̃ aĩam suã iam a viti is oĩb⁹ peccatisq̃ mũdauit? Is mihi videt̃ iquit imũdũ spiritũ nõ hr̃e: q̃ caste viuit. Sed castũ iquã quẽ vocas eũ ne q̃ nihil peccat: an eũ tm̃ q̃ ab illicito ꝯcubitu sese abstinẽs: ceteris pctis nõ desinit iquinari. Ille ẽ ve castus: qui deũ attẽdit ⁊ ad ip̃m solũ se tenet. Que verba pueri sicut dicta erant cũ cõscribi mihi placuisset hec vltima: is ergo inquam necesse ẽ bñ viuat: ⁊ bñ viuit necessario talis ẽ: nisi q̃d tibi aliud videt̃. Cõsensit cũ ceteris. Ergo vna ẽ. Hic inquã dicta sẽtẽtia. Sed illud a vobis paululũ q̃ro: velit ne de⁹: vt hõ deũ q̃rat. Dederunt. Itẽ q̃ro nũquidnaz possum⁹ dicẽ. Illũ q̃ deũ q̃rit male viuere. Nullo mõ dixerũt. Etiã hoc tertiũ respõdere. Spiritus imũd⁹ põt ne deũ q̃rere. Negabãt aliquãtũ dubitãte nauigio q̃ postea ceteroꝝ vocibus cessit. Si igit̃ inquã q̃ deũ q̃rit id facit qd̃ de⁹ vult ⁊ bene viuit: ⁊ spiritũ imũdũ nõ hz: q̃ aũt deũ q̃rit nõdũ hz deũ. Nõ igit̃ q̃sq̃s aut bene viuit: aut qd̃ vult de⁹ facit aut spũm imũduz nõ habet: cõtinuo deũ hr̃e dicẽdus est. Hic cũ se ceteri cõcessionib⁹ suis deceptos riderẽt. Postulauit mater: cũ diu stupida fuisset: vt ei hocip̃m qd̃ cõclusionis necessitate ĩtorte dixerã explicãdo relaxarẽ atq̃ soluerem: qd̃ cũ factũ eẽt. Sed nemo iquit põt ꝑuenire ad deum: nisi deũ q̃sierit. Optime iquã. Tamẽ q̃ adhuc q̃rit nõdũ ad eũ ꝑuenit et iã bñ viuit. nõ igit̃ quisquis bñ viuit deum habet. Mihi inquit videt̃ deũ oẽs habere: sed eũ qui bene viuũt: habent ꝓpitium: qui male: infestum. Male igit̃ inq̃z hesterno die cõcessum⁹ eũ btũz eẽ qui deum habet. Siquidem omnis hõ deum habet: nõ tñ oĩs homo beatus ẽ. Adde ergo inquit propitium. Saltim inq̃z hoc inter nos constat satis eũ beatum esse qui habet propitium deũ. Uellem inquit nauigius consentire. Sed illum vereor qui adhuc q̃rit presertiz ne concludas beatum esse achademicum qui hesterno sermone vulgari quidem ⁊ male latino: sed aptissimo sane vt mihi videtur verbo: caducarius nominatus est. Non enim possuz dicere homini deum querenti aduersum deum esse: quod si dici nefas est. propitius erit ⁊ q̃ ꝓpitium deum habet beatus est. Beatus ergo erit ille qui querit. Omnis aũt querens nondum habet quod vult. Erit igitur beat⁹ homo: qui quod vult non habet: quod heri nobis omnibus videbat̃ absurdũ: vñ credebam⁹ achademicoꝝ tenebras eẽ discussas. Quare iam de nobis licẽtius triũphabit: mihi que illa dulciaq̃ contra valitudinem meam temere accepi has de me penas exigere: quasi prudens medicus admonebit hic cum etiam mater arrisisset. Ego inquit trigetius non concedo continuo deũ aduersari cui non sit ꝓpitius sed eẽ aliquid mediũ puto. Cui ego istũ tamen hominem inquã mediũ cui nec de⁹ ꝓpitius ẽ nec infest⁹: deũ quoquomodo habere concedis: hic cũ ille cunctaret̃. Aliud est inquit mater deũ habere: aliud nõ eẽ sine deo. Quid ergo iq̃z melius vtrũ habere deum: an non esse sine deo? Quantum inquit possum intelligere: ista est sententia mea. Qui bene viuit habet deum: sed propitium: qui male habet deum: sed aduersum. Qui aũt adhuc querit nõdũq̃ inuenit: neque propitium neq̃ aduersum: sed non est sine deo. Hec ne inq̃z

vr̃a etiam sẽtentia est? Hanc eẽ dixerũt Dicite mihi q̃so inq̃ꝫ: nõ vobis videtur eẽ hoĩ deus ꝓpitius: cui fauet? eẽ ɔfessi sũt. Nõ ergo inq̃ꝫ fauet deꝰ q̃renti sese homini? Responderũt fauere. Habꝫ igitur inq̃ꝫ: q̃ deũ q̃rit deũ ꝓpitiũ: ⁊ oĩs q̃ hꝫ deũ ꝓpitiũ: btũs ẽ. Beatus ẽ ergo: ⁊ ille qui querit. Qui aũt querit: nõdũ hꝫ quod vult. Erit igitur beatus qui quod vult ñ habet: prorsus inquit matet. nõ mihi videt̃ btũs eẽ: qui qđ vult nõ habꝫ Ergo inq̃ꝫ nõ oĩs q̃ hꝫ deum ꝓpitiũ beatus est. Si hoc cogit rõ inquit nõ possũ negare. Ista igit̃: iq̃ꝫ distributio erit vt oĩs qui iam deũ inuenit: ⁊ ꝓpitium deũ habeat: ⁊ btũs sit: oĩs aũt qui deuꝫ q̃rit ꝓpitiũ deũ hẽat: sꝫ nõdũ sit beatus. Jaꝫ vero quisquis vitijs atq; pctis a deo se alienat nõ mõ btũs nõ sit: sed ne deo q̃dem viuit ꝓpitio. Qđ cũ placuisset oĩbꝰ bene hꝫ inq̃ꝫ: sed adhuc illud vereor ne vos moueat: qđ iã supius concesseramus miserũ eẽ quisquis btũs nõ eẽt cui consequens erit eẽ miserũ hoĩem: q̃ ꝓpitium tenet deũ: quem adhuc deum q̃rentem nondum diximus eẽ btũm. An vero qđ ait Tullius. multorum ĩ t̃ris p̃diorum dños diuites appellamus: oĩuꝫ virtutũ possessores pauꝑes nominabimus? Sed illud videte vtrum quomodo verꝫ est: ꝙ oĩs egens miser sit. Ita sit verũ: ꝙ oĩs miser egeat. Ita erit verum nihil aliud eẽ miseriam q̃ꝫ egestatẽ: qđ me nũc cũ diceret̃ laudare sensistis. Vº autem hodie lõgũ ẽ: vt q̃ramꝰ: quare peto: ne fastidio nobis sit ad istã mensam cras ẽt ɔuenire. Qđ cũ oẽs se libẽtissime habere dixissent surreximus.

Incipit disputatio tertie diei.

Tertius autem dies disputationis nostre matutinas nubes: q̃ nos cogebant in balneas disparauit: tempusq; ꝓmeridianum cãdidissimum reddit: placuit ergo iu pratuli ꝓpinqua descendere atq; omnibus nobis vbi cõmodũ visum est considentibus reliquꝰ ita sermo paratus ẽ. Oĩa pene inq̃ꝫ que interroganti mihi concedi a nobis volui habeo ac teneo: quare hodierno die quo possimus tãdeꝫ hoc nostrum cõuiuium aliquo ĩteruallo dierum distinguere. aut nihil aut nõ multum erit vt opinor: qđ mihi vos respondere necesse sit. Dictũ eniꝫ erat a matre nihil aliud eẽ miseriã q̃ꝫ egestatẽ: cõuenitq; inter nos q̃ egeant miseros eẽ. Sꝫ vtrũ oẽs etiã miseri egeã: nõnulla q̃stio ẽ: quã hesterno die nõ potuimꝰ explicare. Hoc aũt ita se hr̃e: si rõ demõstrauerit: ꝑfectissime ĩuẽtũ ẽ: q̃ sit btũs: erit. n. ille q̃ nõ eget. Oĩs. n. nõ miser beatus ẽ. Beatus ẽ ergo q̃ egestate caret: si quã dicimꝰ egestatẽ: eãdẽ miser ã eẽ cõstiterit Quid. n. ait. Trigetiꝰ nõ põt ex eo iã cõfici: oẽm nõ egẽtẽ beatũ eẽ: quo manifestũ ẽ: oẽm q̃ egeat eẽ miserũ. Nam cõcessisse nos memini nihil eẽ mediuꝫ inter miserum ⁊ beatum: aliq̃d ne inq̃ꝫ ĩter mortuũ ⁊ viuum tibi mediũ videt̃ eẽ? Nõne oĩs hõ aut viuus aut mortuus ẽ? Fateor inquit: neq; hic eẽ aliq̃d mediũ: sꝫ cursũ istuc. Qꝛ inq̃ꝫ etiã istud te fateri credo: oẽm qui ante annũ sepl̃tus ẽ: eẽ mortuũ nõ negabat. Quid oĩs q̃ ante annũ sepultꝰ nõ ẽ: viuit? Non ait. Sequit̃ g̃ inq̃ꝫ: non sequit̃ vt si oĩs qui eget miser ẽ oĩs qui non eget sit beatus. Quãtũs inter miserum ⁊ beatum vt inter viuum ⁊ mortuum mediuꝫ nihil inueniri queat. Qđ cum aliqui eoꝝ paulo tardius intellexissent me id quibus potui verbis ad eorum sensum accomodatis aperiente. Ergo inq̃ꝫ miserũ esse omnem qui egeat dubitat nemo:

Ass. Mar. Dw. D

nec nos terrent quedam sapientiuz cor
pori necessaria. Non enim eis eget ipe
aius in quo posita ē vita beata. Ipe enī
pfectus ē: nullus aūt pfect⁹ aliquo eget
ꝛ qd̄ videt̄ corpi necessariū sumet: si af
fuerit: si nō affuerit: nō eū istaꝝ reꝝ frā-
git īopia. Oīs nāqꝫ sapiēs fortis ē: nll's
autem fortis aliquid metuit. Non igit̄
metuit sapiens: aut mortē corporis aut
dolores: quibus pellendis vel vitādis
vel differendis: sunt necessaria illa: quo
rum ei potest contingere inopia. Sz tñ
non desinit eis bene vti si ipsa non de-
sūt. Uerissima est enim illa sētentia: nā
tu quod vitare possis stultum admitte
re est. Uitabit ergo mortem ac dolorez
q̄ztum potest ꝛ quātū decet: ne si mini-
me vitauerit: non ex eo miser sit: qꝛ hec
accidunt: sed quia vitare cum posset no
luit: qd̄ manifestum stultitie signum ē.
Erit ista g̊ non vitans: non earum rerū
ꝑpessione: sed stultitia miser. Si aūt nō
valuerit vitare: cum id sedulo ac decen
ter egerit: non eum ista irruentia mise-
rum facient. Etenim ꝛ illa eiusdē comi
ci sententia non minus vera est: quoni
am non potest id fieri quod vis: id velis
quod possis. Quomodo erit miser: cui
nihil accidit preter voluntatem: qꝛ qd̄
sibi videt non posse peruenire: non pōt
velle. Habet enim rerum certissimarū
voluntatem: idest vt quicquid agit nō
agat: nisi ex virtutis quodaz prescripto
ꝛ diuina lege sapiētie: que nullo ab eo
pacto eripi possunt. Jam nunc videte
vtrum etiam omnis qui miser est ege-
at. Nam huic sententie concedēde diffi
cultatem illa res facit quod multuz ma
gna fortuitarum rerum copia constitu
ti: quibus ita facilia sunt omnia: vt ad
eorum nutum presto sit: quicquid cupi
ditas poscit. Difficilis quidem ista vita
est. Sed fingamus aliquem: tamē qua
lem tullius fuisse dicit Oratam. Quis
enim facile dicat oratam egestate labo
rasse: hoīem ditissimum: amenissimum
delitiosissimum: cui neqꝫ ad volupta-
tum quicq̄z defuit: neqꝫ ad gratiā: neqꝫ
ad bonā integrāqꝫ valitudinē? Nā et
predijs questuosissimis ꝛ amicis iocū-
dissimis: q̄ztum libuit abundauit: ꝛ illis
omnibus aptissime ad salutem corpo-
ris vsus est: eiusqꝫ vt breuiter totuz ex-
plicem omne institutuz volūtatēqꝫ oēz
successio prospera consecuta est. Sz for
tasse inquit aliquis vr̄m. Plus illuz q̄z
habebat habere voluisse. Hoc ignora-
mus: sed qd̄ satis ē q̄stioni faciam⁹ euz
nō desiderasse ampli⁹ q̄z tenebat. Uide
tur ne vobis eguisse? etiā si cōcedā inq̄t
licentius nihil eum plus desiderasse qd̄
ī hoīe nō sapiēte nescio quō accipiam.
Metuebat tñ. Erat.n. vt dr̄ ingenij nō
mali: ne illo oīa sibi vel vno aduerso ī-
petu raperent̄. Nō.n. magnū erat itel
ligere talia cūcta q̄ztacūqꝫ eēnt eē sub
casibus constituta. Tum ego arridēs
vides inquit licenti fortunatissimū istū
hoīem a btā vita ingenij bonitate im-
peditū: quo enim erat acutior eo vide-
bat illa oīa se posse amittere: quo metu
frangebatur: illudqꝫ vulgare satis asse-
rebat in fidem: hominem malo suo eē
cordatū. Hic cum ꝛ ille ꝛ ceteri arrisis-
sent: illud tamen inquā diligentius at-
tendamus: quia ꝛ si timuit iste nō egu
it: vnde questio est. Egere est enim ī nō
habendo: non in timore amittendi que
habeas. Erat autem iste miser quia me
tuebat: quāuis non egeret. Non igitur
omnis qui miser est eget. Quod cuz ap
probauisset cum ceteris etiam ipsa cu
ius sententiam defendebam aliquātū
tamen addubitans. Nescio inquit ta-

mẽ ꝛ nõdũ plene intelligo quõ ab esta te possit miseria: aut egestas a miseria separari. Nã ꝛ iste qui vites ꝛ locuples erat: ꝛ nihil vt dicitis amplius desidera bat: tñ qz metuebat ne amittere egebat sapientia. Ergo ne hũc egẽtem dicere mus: si egeret argento ꝛ pecunia: cum egeret sapientia: non dicemus? Vbi cũ oẽs mirãdo exclamassent: meipso ẽt nõ mediocriter alacri atq; leto: qõ ab ea potissimũ dictũ eẽt: qõ ꝓ magno de philosophoꝝ libris: atq; vltimũ ꝓferre parauerã. Videris ne iq̃ aliud eẽ: multas variasq; doctrinas: aliud animum attentissimũ ĩ deuz? Nã vnde ista que miramur: nisi ide ꝓcedũt? Dic licẽtius let⁹ exclamãs, ꝓtus inq̃t. nihil vi⁹ nihil diuinius dici potuit: nã ꝛ maioꝝ ꝛ misera bilioꝝ egestas nulla ẽ q̃ egere sapiẽtia ꝛ qui sapiẽtia nõ eget: nulla re oĩno egere põt. Est ergo aĩ egestas inq̃t nihil aliud q̃ stultitia. Dec ẽ enim cõtraria sapiẽtie: ꝛ ita cõtraria vt moꝝ vite: vt beata vita misse: hoc ẽ sine aliquo medio. Nã vt oĩs non btũs homo miser ẽ: oĩsq; hõ nõ moꝛtuus viuit: sic oẽm ñ stultum manifestum ẽ eẽ sapiẽtẽ. Ex quo ꝛ illud iam licet dicere: nõ ex eo tñ sergium oratam fuisse miseruz: qui timebat ne fortune illa munera amitteret: sed qz stultus erat: quo fit vt miserioꝝ eẽt: si tam pendulis mutantibusq; bie: q̃ bona putabat: nihil omnino metuisset.

Est etiam enim non fortitudinis excubijs: sed mentis sopoꝛe securioꝝ: ꝛ altioꝛe stultitia ỏmersus miser. At si omnis q̃ caret sapientia magnã patitur egestatem: omnisq; compos sapientie nihilo indiget: sequitur vt stultitia sit egestas vt autem omnis stultus miser: ita omnis miser stultus ẽ. Ergo vt omnis egestas miseria: ita omnis miseria egestas esse conuincitur. Quam conclusionem trigetius cum se parum intellexisse diceret. Quid inq̃ inter nos ratione ꝺuenit. Eũ egẽ inquit q̃ ꝛ sapientiam nõ habeat. Quid est ergo inq̃ egere. Sapiam ĩquit non bre. Quid est inq̃ sapiẽtiã nõ bre? Dic cũ taceret. Nonne hoc ẽ iquã bre stultitiam? Doc inquit. Nihil est ḡ aliud inquã habere egestatem q̃ habere stultitiam. Ex quo iam necesse ẽ egestatem alio verbo nominari qñ stultitia nominatur. Quãq̃ nescio quomodo dicamus. Dabet egestatem aut habet stulticiam. tale est enim ac si locum aliquem qui lumine careat dicam⁹ habere tenebras: quod nihil est aliud q̃ lumen non habere. Non enim tenebre quasi veniunt aut recedunt: sed carere lumine hocipsum est iam tenebrosum esse: vt carere veste: hoc est esse nudum Non enim veste accedente veluti aliq̃ res mobilis: nuditas fugit. Sic ergo vidimus aliquem habere egestatem: q̃si dicamus habere nuditatem. Egestas enim verbum est non habendi: quãobrem vt quod volo explicem sicut possum ita dicitur: habet egestatem quasi dicatur habet non habere itaq; si stultitiam ipsam veram certam egestatem esse monstratum est. vide iam questionem: quam susceperam⁹ vtrũ soluta sit. Dubitabatur enim inter nos vt cum appellaremus miseriam nihil aliud q̃ egestatem nominaremus. Dedimus autem ratione: recte stulticiam vocari egestatez. Sicut ergo ꝛ omnis stultus miser ꝛ omnis miser stultus ẽ. Ita necesse est non solum omnem q̃ egeat miserum: sed etiam omnis qui miser sit egestatez esse fateamur. At si ex eo q⁹ et

Ass. Mar. Dev. Dr.

omnis stultus miser ē: ⁊ oīs miser stultus est: conficitur stulticiam esse miseriam: cur non ex eo qđ ⁊ quisquis eget miser: ⁊ quisquis miser est egeat: nihil aliud miseriam q̄ꝫ egestatem esse conficimus? Quod cum omnes ita esse faterentur: illud iam inquā sequitur vt videamus quis non egeat. Is enim erit sapiens ⁊ beatus. Egestas autem ē stulticia egestatisq̄ nomē. Hoc aūt verbuꝫ sterilitatem quādam ⁊ inopiam solet significare. Attendite queso altius q̄ꝫta cura priscoꝝ hoīum: siue oīa siue quod manifestū ē q̄dā v̄ba creata sunt earuꝫ rerum maxime quarum erat noticia ꝑ necessaria. Jam enim conceditis omnē stultum egere ⁊ omnem qui egeat stultum esse. Credo vos etiā concedere animum stultum esse vitiosum: omniaq̄ animi vitia vno stultitie nomine includi. Primo autem die huius disputationis nostre nequitiam dixeramus esse ab eo dictam: ꝙ nequicq̄ꝫ sit cui cōtrariam frugalitatem: a fruge fuisse nominatam. Ergo in his duobus contrarijs Hoc est frugalitate: atq̄ nequitia: illa duo videntur eminere: esse ⁊ non esse. Egestati autem đ qua fit questio: quid putamus esse cōtrariū? Hic cū aliquātū cūctarēt. Si dicā inquit Trigetius diuitias: video his paupertatem eē cōtrariā. Est quidem inq̄ꝫ vicinum. Nam paupertas ⁊ egestas: vnum atq̄ idem accipi solet. Tñ aliđ v̄bū īueniēdū ē: ne meliori parti desit vnum vocabulū: vt cū illa pars pauꝑtatis ⁊ egestatis noīe abūdet: ex hac parte solū opinat̄ diuitiarū nomē. Nihil.n.absurdi⁹: q̄ꝫ vt hic sit egestas vocabuli: vbi ē ↄ̄ria pars egestati. Plenitudo īquit licēti⁹ si dici pōt videtur mihi recte opponi egestati. Postea inquā de v̄bo q̄rem⁹. Fortasse diligētius. Nō.n.obscrutādū ē in inquisitiōe v̄itatis. Quāuis.n. Salusti⁹ lectissimus pensator verborum egestati opposuerit opulentiam: tñ accipio istaꝫ plenitudinē. nō.n. nec h̄ grāmaticoꝝ formidine liberabimur aut metuēdū ē ne ab eis castigemur ꝙ incuriose vtimur v̄bis qui res suas nobis ad vtendū dederunt: vbi cū arrisissent. Ergo qꝛ mentes vestras īquā: cū intenti estis in deū velut quedā oracula: nō ↄtēnere statui videamus quid sibi velit hoc nomē. nā nullum accomodacius eē arbitror veritati. Plenitudo igit̄ ⁊ egestas cōtraria sūt: at etiā hic similiter: vt in nequitia et frugalitate apparent: illa duo eē ⁊ nō eē. Et si egestas est ipsa stultitia: plenitudo erit sapientia. Merito etiam virtutum omnium matrem multi frugalitatem eē dixerūt: quibus cōsentiens Tullius etiam in populari oratione ait: vt volet quisq̄ accipiet. Ego tamen frugalitatem: idest modestiam ⁊ temperantiam: virtutem maximam iudico: prorsus doctissime ac decentissime. Considerauit enim frugem: idest illud quod eē dicimus cui est: non eē contrarium: sed propter vulgarem loquendi consuetudinem: qua frugalitas: quasi parsimonia dici solet duobus consequentibus quid senserit illustrauit subijciēdo modestiam ⁊ temperantiaꝫ: ⁊ hec duo verba diligenti⁹ attendamus. Modestia vtique dicta est a modo: ⁊ a temperie temperantia: vbi autez modus est atq̄ temperies: nec plus ē quicquā: nec minus. Ipsa est igitur plenitudo: quam egestati contrariam posueramus: multum melius: quā si ibi abundantiam poneremus. In abundantia enim intelligitur affluentia: et quasi rei nimium exuperantis effusio: quod cum

euenit vltra q̃ satis ē etiã ibi desideratur modus: ⁊ res q̃ nimia ē modo eget: ergo ne ab ipa redũdantia egestas aliena est Amodo aũt ⁊ plus ⁊ min⁹ aliena sunt Ipsam ēt opulētiã: si discutias inuenies eã nihil aliud tenere q̃ modũ. Nã non nisi ab ope dicta ē opulētia: qũo autez opitulat̃ qd̃ nimiũ ē cũ icõmodius fit sepe q̃ parũ? Quicq̃d igit̃ vel parũ vel nimiũ ē: qz modo eget: obnoxium ē egestati. Modus g̃ animi sapia: ē eni sapientia ꝯtria stultitie. Non negat̃ ⁊ stultitia egestas: egestati aũt ꝯtria plenitudo Sapia igitur plenitudo. In plenitudie aũt modus. Modus igit̃ animi i sapia ē. Vñ illud preclarũ ē ⁊ nõ imerito diffamat̃ h̃ primũ in vita esse vtile: vt ne quid nimis. Dixeram⁹ aũt i exordio hodierne disputatõis nr̃e: q̃ si inuenirem⁹ nihil aliud miseriã: q̃ egestatē: eũ btũz esse fateremur: q̃ nõ egeret. Est aũt inuētum. Ergo btm̃ eē nihil ē aliud: q̃ non egere: h̃ est eē sapiētē. Si aũt queritis: q̃d sit sapia iã ⁊ ipa rõ quantũ i p̃sentia potuit: ⁊ voluit atqz eruit. Nihil ē eniz aliud q̃ modus ai: hoc ē: a quo sese animus librat: vt neqz excurrat in nimiuz neqz infra: q̃ plenũ ē coartet̃. Excurrit aũt i luxurias: dñatiões: supbias: ceteraqz id genus: q̃bus imoderatorũ misorũqz ai sibi leticias atqz potētias ꝯparari putãt. Coartat̃ aũt sordib⁹: timorib⁹ merore: cupiditate: atqz aliis q̃cũqz sunt quibus hoies miseros: etiã miseri confitentur. Cũ vo sapiam cõtemplatur inuētã: cũqz vt h⁹ pueri verbo vtar: ad ipsam se tenet: nec se ad simulacroꝝ fallaciam quoꝝ pondus ãplexus a deo suo cadere: atqz demergi solet vlla: cõmotus in anitate ꝯuertit: nihil imoderatõis: ⁊ iõ nihil egestatis pertimescit. Hz ergo modũ suum. i. sapiam: q̃sq̃s btũs est. Que ē aũt dicēda sapia nisi dei que sapiētia ē. Accepimus aũt etiam auctoritate diuina: dei filiũ nihil esse aliud: q̃ dei sapiaz ⁊ est dei filius pfecto deus. Deũ hz igit̃ q̃sq̃s btũs ē: qd̃ oibus nobis iaz añ placuit: cũ hoc conuiuiũ ingressi sumus. sz quid putatis eē sapiam nisi veritatem? Etiam eni hoc dcm̃ est. Ego sum vitas. Veritas aũt vt sit: fit p aliquē summuz modũ: a quo pcedit: ⁊ in quē se pfecta ꝯuertit. Ipsi aũt summo mõ nullus alius modus iponit̃. Si eni summus modus p sũmũ modũ modus ē: p seipsum modus ē. Sed etiam sũmus modus necesse ē vt ver⁹ modus sit. Ut igitur veritas mõ gignit̃: ita modus vitate cognoscit̃. Neqz igit̃ veritas sine modo neqz modus sine vitate vnq̃z fuit. Quis ē dei fili⁹? dictũ ē veritas. Quis est qui nõ hz patrē? Quis ali⁹ q̃ sũm⁹ modus? Quisq̃s igitur ad sũmũ modũ p veritatez venerit: btũs est. Hoc animis deũ habere idest deo pfrui. Cetera eniz q̃zuis a deo habeãtur non hñt deũ. Admonitio autez quedã que vobiscũ agit: vt deum recordemur: vt eũ queramus: vt eũ pulso oĩ fastidio sitiamus de ipso ad nos fonte veritatis emanat hoc interioribus luminib⁹ nostris iubar sol ille secretus ĩfundit: huius ē verꝝ oē qd̃ loquimur: ēt qñ adhuc vel minus sanis: vel repēte apertis oculis audacter cõuerti ⁊ totuz ĩtueri trepidam⁹: nihilqz aliud ēt h̃ apparet esse q̃z deũ: nulla de gñatione impediēte pfectũ. Nã ibi totũ atqz pfectuz est: simul est oĩpotentissimus d̃s. Sed tamē q̃zdiu querimus: nõdum ipso fõte: atqz vt illo verbo vtar: plenitudine saturati: nõdum ad nr̃m moduz nos puenisse fateamur. Et ideo q̃zuis deo adiuuãte: nõdũ tñ sapientes ac btĩ sumus Illa ē igit̃ plena satietas aĩos: hoc ē be

AVERCIUS VON

euenit vltra q̃ satis ē etiã ibi desideraꝫ
modus: ⁊ res q̃ nimia ē modo eget: ergo
ne ab ip̃a redũdantia egestas aliena est
Amodo aũt ⁊ plus ⁊ min⁹ aliena sunt
Ipsam ēt opulētiã: si discutias inuenies
eã nihil aliud tenere q̃ modũ. Nã non
nisi ab ope dicta ē opulētia: qũo autez
opitulaꝫ qd̃ nimiũ ē cũ icõmodius fit
sepe q̃ parũ: Quicq̃d igiꝫ vel parũ vel
nimiũ ē: qꝛ modo eget: obnoxium ē ege
stati. Modus g̃ animi sapia: ē enĩ sapi
entia ꝯria stultitie. Non negaꝫ ⁊ stulti
tia egestas: egestati aũt ꝯria plenitudo
Sapia igitur plenitudo. In plenitudie
aũt modus. Modus igiꝫ animi ĩ sapia
ē. Vñ illud preclarũ ē ⁊ nõ ĩmerito dif
famaꝫ h̃ primũ in vita esse vtile: vt ne
quid nimis. Dixeram⁹ aũt ĩ exordio ho
dierne disputatõis nr̃e: q̃ si inuenirem⁹
nihil aliud miseriã: q̃ egestatē: eũ btũz
esse fateremur: q̃ nõ egeret. Est aũt ĩuē
tum. Ergo btm̃ eē nihil ē aliud: q̃ non
egere: h̃ est eē sapiētē. Si aũt queritis:
q̃d sit sapia iã ⁊ ip̃a rõ quantũ ĩ p̃sentia
potuit: ⁊ voluit atqꝫ eruit. Nihil ē eniz
aliud q̃ modus aĩ: hoc ē: a quo sese ani
mus librat: vt neqꝫ excurrat in nimiuz
neqꝫ infra: q̃ plenũ ē coarteꝫ. Excurrit
aũt ĩ luxurias: dñatiões: sup̃bias: cete
raqꝫ id genus: q̃bus ĩmoderatorũ miso
rũqꝫ aĩ sibi leticias atqꝫ potētias ꝯpara
ri putãt. Coartaꝫ aũt sordib⁹: timorib⁹
merore: cupiditate: atqꝫ aliis q̃cũqꝫ sunt
quibus hoies miseros: etiã miseri confi
tentur. Cũ v̄o sapiam cõtemplatur ĩuē
tã: cũqꝫ vt h⁹ pueri verbo vtar: ad ipsam
se tenet: nec se ad simulacroꝝ fallaciam
quoꝝ pondus ãplexus a deo suo cade
re: atqꝫ demergi solet vlla: cõmotus in
anitate ꝯuertit: nihil ĩmoderatõis: ⁊ iõ
nihil egestatis pertimescit. Hz ergo mo
dũ suum. i. sapiam: q̃sq̃s btũs est. Que ē

nisi dei que sapiētia ē.
etiam auctoritate diui
esse aliud: q̃ dei sapiaz
fecto deus. Deũ hz igiꝫ
ibus nobis iaz añ pla
iuiũ ingressi sumus. s̃
sapiam nisi veritatem?
ciũ est. Ego sum v̄itas.
it: fit p aliquē summuz
edit: ⁊ in quē se p̃fecta
summo mõ nullus ali
iꝫ. Si eni summus mo
dũ modus ē: p seipsum
tiam sũmus modus ne
odus fit. Vt igitur veri
ta modus v̄itate cogno
veritas sine modo neqꝫ
modus sine v̄itate vnq̃ fuit. Quis ē dei
fili⁹? dictũ ē veritas. Quis est qui nõ hz
patrē? Quis ali⁹ q̃ sũm⁹ modus? Quis
q̃s igitur ad sũmũ modũ p veritatez ve
nerit: btũs est. Hoc animis deũ habere
idest deo p̃frui. Cetera eniz q̃zuis a deo
habeãtur non hñt deũ. Admonitio au
tez quedã que vobiscũ agu: vt deum re
cordemur: vt eũ queramus: vt eũ pulso
oĩ fastidio sitiamus de ipso ad nos fon
te veritatis emanat hoc interioribus lu
minib⁹ nostris iubar sol ille secretus ĩ
fundit: huius ē veꝝ oē qd̃ loquimur: ēt
qñ adhuc vel minus sanis: vel repēte a
pertis oculis audacter cõuerti ⁊ totuz
ĩtueri trepidam⁹: nihilqꝫ aliud ēt h̃ ap
paret esse q̃z deũ: nulla de gñatione im
pediēte p̃fectũ. Nã ibi totũ atqꝫ p̃fectuz
est: simul est oĩpotentissimus d̃s. Sed
tamē q̃zdiu querimus: nõdum ipso fõ
te: atqꝫ vt illo verbo vtar: plenitudine
saturati: nõdum ad nr̃m moduz nos p̃
uenisse fateamur. Et ideo q̃zuis deo ad
iuuãte: nõdũ tñ sapientes ac btĩ sumus
Illa ē igiꝫ plena sanctas aĩos: hoc ē be

Ass. Mar. Ow. Ro.

A[illegible]mptiõe uirginis marie

ata vita [illegible] noscere a quo
iducari [illegible] ritate pfruaris
p quã [illegible] odo. Que tria
vnum [illegible] nãq; substan-
tiam ex [illegible] parie supstitio
nis oñ [illegible] cognitis vbis:
que sue [illegible] s iherebãt ⁊ q̃
si euigil [illegible] illud sacerdo
tis nr̃i. [illegible] rinitas: leta ef
fudit: a [illegible] nullo ãbigen
te btã v [illegible] d quã nos festi
nãter p [illegible] fide: alacri spe
flagrãt [illegible] nẽdũ est. Ergo
inquã: [illegible] os admonet: ⁊
ꝯuiuiũ [illegible] dierꝝ distingue
re: quã [illegible] sum: gr̃as ago
sũmo ⁊ vero deo pa[illegible] oño: liberatori
aĩarũ. Deĩde vobis q̃ concordit̃ iuitati.
Multis etiã mecũ cumulastis muneri
bꝰ. Nã tm̃ i nr̃m sermonẽ cõtulistis: vt
me negare, nõ possim: ab iuitatis meis
esse satiatũ. Hic oĩbꝰ gaudentibus ⁊ lau
datibꝰ deũ: q̃z vellẽ: iquit trigetius: hoc
mõ nos quotidie pasceres. Modus in
quã ille vbiq; seruãdus ẽ: vbiq; amãdꝰ
si vobis ad deũ cordi est reditus noster
His dictis facto disputatõis fine disces
simus. Deo gr̃as. Amen.

Explicit liber de beata vita.

Diui Aurelij augustini hipponen
sis epi de assumptõe btẽ virgĩs Marie
i corpore ⁊ aĩa. Liber icipit. Solutio ⁊
rñsio oium preclarissima.

Ad interrogata d̃ v̄ginis ma
tris dñi resolutõe tpali ⁊
assumptõe pẽni: q̃d itelli
gã rñsurꝰ: te d̃us op̃s pat̃
voto supplici exoro: vt q̃
mãdas nubibꝰ ⁊ pluũt ĩbres: q̃ tangis
q̃d pferã prebeas: ad q̃d ſmonẽ dirigaz
apias. Venerabile ẽ. n. mihi dñe ⁊ p̃cor
dijs meis reuerẽdissimũ. de matre filij
tui loqui: ⁊ de scissimo corpore eius lin
guã ſmonibus occupare. Que sola me
ruit deuz haĩem pitura suscipere: facta
thronus dei: ⁊ aula regis eterni: ſm qd̃
nos docuisti p scõs patriarchas ⁊ pro
phetas: ⁊ apl̃os: figuris ⁊ sermonibꝰ q̃
bus credidimus ⁊ certi sumus: qꝛ nũq̃z
fefellisti: q̃ nec fallere nec falli nouisti:
oñdens filiũ tuũ coeternũ tibi ⁊ cõsub
stantialẽ icarnãdum ⁊ icarnatũ p virgi
nis vterũ de quo carnẽ assumpsit q̃ cor
poralia cũcta tecũ creauit auctor vl̃ ad
ministratrix: ⁊ d̃s ab hoĩe fcũs hõ ab ea
naturã sumens nõ originẽ scificãte spũ
scõ tuo i ea vterũ humanũ ⁊ purificãte
atq; mũdante ad ꝯceptionẽ filij tui: cu
ius dignitatis ⁊ gr̃e effectũ nec cor con
cipere nec lingua valet exp̃mere. Non
eni talis ꝯceptꝰ talisq; partus: nisi deũ
decuerat: q̃ venerat redimere quos vo
luit creare: creare pfecto ptãte: redime
re humilitate: humilitatis nãm sumens
scãm de scificato corpore: ⁊ imaculatã
de imaculato. Ineffabilẽ eni scificatio
nis gr̃am quã cõcipiendus p̃buit: cõce
ptus ⁊ natꝰ nõ abstulit. Que q̃z tũ in cor
pore valuerit v̄gĩs illi soli notissimuz ẽ:
q̃ de eiꝰ natura nãz suscepit quã ꝯdidit.
Per quẽ te q̃so dñe qꝛ p illuz cũcta tri
buis: quos vt tribuas eligis ĩoffense de
tãta scitate loqui tribuas: ⁊ si nõ totuz
vt est: qd̃ ĩpossibile lingue humane est
tñ ip̃z ex pte qd̃ ẽ dicat̃ vt est. Sonet er
go p̃ciosuz natura p̃ciositate: scissimum
certa scitate: inextimabilissimũ fidelissi
ma veritate. Que qꝛ humanã rõnez ex
cedunt spũs tuus assit: q̃ suo sacro spira
mine inducat i oẽm dicẽdoꝝ veritatem
Et qꝛ d̃ corpore ⁊ aĩa loq̃ndũ est: quod
ip̃e p̃ter nãlẽ vsuz scificauit ⁊ gr̃am ꝯtu
lit nõ aliena dic re patiat̃: sed ꝓpria ad
laudẽ ⁊ gl̃iaz tuã d̃s op̃s pr̃: ⁊ ad bono

ata vita pie pfecteq; cognoscere a quo
iducaris in veritatẽ: q̃ veritate pfruaris
p quã ɔnecteris sũmo modo. Que tria
vnum deũ iteligẽtibus vnãq; substan-
tiam exclusis vanitatib⁹ varie supstitio
nis oñdũt. Hic mater recognitis vbis:
que sue memorie penitus iherebãt ⁊ q̃
si euigilãs i fidez suã: vbũ illud sacerdo
tis nr̃i. Foue precantes trinitas: leta ef
fudit: atq; subiecit. Hec ẽ nullo ãbigen
te btã vita q̃ vita pfcã ẽ ad quã nos festi
nãter posse pduci: solida fide: alacri spe
flagrãti charitate presumẽdũ est. Ergo
inquã: qm̃ modus ipse nos admonet: ⁊
ɔuiuiũ aliquo iteruallo diep̃ distingue
re: quãtas p viribus possum: gr̃as ago
sũmo ⁊ vero deo patri dño: liberatori
aĩarũ. Deĩde vobis q̃ concordit̃ iuitati.
Multis etiã mecũ cumulastis muneri
b⁹. Nã tm̃ i nr̃m sermonẽ cõtulistis: vt
me negare, nõ possim: ab iuitatis meis
esse satiatũ. Hic oĩb⁹ gaudentibus ⁊ lau
datib⁹ deũ: q̃z vellẽ: iquit trigetius: hoc
mõ nos quotidie pasceres. Modus in
quã ille vbiq; seruãdus ẽ: vbiq; amãd⁹
si vobis ad deũ cordi est reditus noster
His dictis facto disputatõis fine disces
simus. Deo gr̃as. Amen.

Explicit liber de beata vita.

Diui Aurelij augustini hipponen
sis epi de assumptõe btẽ virgĩs Marie
i corpore ⁊ aĩa. Liber icipit. Solutio ⁊
rñsio oium preclarissima.

Ad introgata d̃ v̄ginis ma
tris dñi resolutõe tpali ⁊
assumptõe pẽni: q̃d itelli
gã rñsur⁹: te dñs op̃s pat̃
voto supplici exoro: vt q̃
mãdas nubib⁹ ⁊ pluũt ibres: q̃ tangis
q̃d pferã prebeas: ad q̃d sm̃onẽ dirigaz
apias. Uenerabile ẽ. n. mihi dñe ⁊ p̃cor
dijs meis reuerẽdissimũ: de matre filij
tui loqui: ⁊ de scissimo corpore eius lin
guã sm̃onibus occupare. Que sola me
ruit deuz haĩem pitura suscipere: facta
thronus dei: ⁊ aula regis eterni: sm̃ qd̃
nos docuisti p scõs patriarchas ⁊ pro-
phetas: ⁊ apl̃os: figuris ⁊ sermonib⁹ q̃-
bus credidimus ⁊ certi sumus: qz nũq̃z
fefellisti: q̃ nec fallere nec falli nouisti:
oñdens filiũ tuũ coeternũ tibi ⁊ cõsub
stantialẽ icarnãdum ⁊ icarnatũ p virgi
nis vterũ de quo carnẽ assumpsit q̃ cor
poralia cũcta tecũ creauit auctor vl̃ ad
ministratrix: ⁊ d̃s ab hoĩe fcũs hõ ab ea
naturã sumens nõ originẽ scificãte spũ
scõ tuo i ea vterũ humanũ ⁊ purificãte
atq; mũdante ad ɔceptionẽ filij tui: cu
ius dignitatis ⁊ gr̃e effectũ nec cor con
cipere nec lingua valet exp̃mere. Non
eni talis ɔcept⁹ talisq; partus: nisi deũ
decuerat: q̃ venerat redimere quos vo-
luit creare: creare pfecto ptãte: redime-
re humilitate: humilitatis nãm sumens
scãm de scificato corpore: ⁊ imaculatã
de imaculato. Ineffabilẽ eni scificatio
nis gr̃am quã cõcipiendus p̃buit: cõce-
ptus ⁊ nat⁹ nõ abstulit. Que q̃ztũ in cor
pore valuerit v̄gĩs illi soli notissimuz ẽ:
q̃ de ei⁹ natura nãz suscepit quã ɔdidit.
Per quẽ te q̃so dñe qz p illuz cũcta tri-
buis: quos vt tribuas eligis ĩoffense de
tãta scitate loqui tribuas: ⁊ si nõ totuz
vt est: qd̃ ĩpossibile lingue humane est
tñ ip̃z ex pte qd̃ ẽ dicat̃ vt est. Sonet er
go p̃ciosuz natura p̃ciositate: scissimum
certa scitate: inextimabilissimũ fidelissi-
ma veritate. Que qz humanã rõnez ex-
cedunt spũs tuus assit: q̃ suo sacro spira
mine inducat i oẽm dicẽdoꝝ veritatem
Et qz d̃ corpore ⁊ aĩa loq̃ndũ est: quod
ip̃e p̃ter nãlẽ vsuz scificauit ⁊ gr̃am ɔtu
lit nõ aliena dicere patiat̃: sed p̃ pria ad
laudẽ ⁊ gl̃iaz tuã d̃s op̃s pr̃: ⁊ ad bono

rē filij tui ꝑ v̄ginē nati: ⁊ eiusdē spūs scī dei ⁊ dñi nr̄i cū quo est tibi regnū ⁊ imperiū i secula seculaꝝ. Amē.

Explicit ꝓemium. Incipit liber.

Quia ꝓfūdissime ⁊ sua dignitate altissime sum rñsurus qōni lectorē meuz obsecro: vt ꝑ me deprecet̄: ⁊ si qua a me plenī dicta cog̊uerit donis dei gratus existat: si aūt min⁹ nr̄e cōpatiat̄ humilitati. Qꝛ licet min⁹ valeamus dicere vera tñ ꝓculdubio volumus. De scīssimo igit̄ corpe ꝑpetue v̄gīs. Marie eiusq; sacre aīe assumptiōe: q̄tū dñs docuerit loq̄ suscipientes: h̄ ꝑmū dicim⁹: qm̄ i diuinis scripturis postq̄z dñs in cruce matrē discipulo cōmēdauit: vt castitas castis tueret̄ obseq̄is: nihil repit̄ de ea ꝑterq̄z qd̄ lucas ꝯmemorat ī actib⁹ apostoloꝝ: cōmemorat eisdē apl̄is noīatiz dicēs. Hi oēs erāt ꝑseuerātes vnanimiter ī orōne cū munerib⁹ ⁊ Maria mr̄e iesu ⁊ frībus ei⁹: h̄ dicimus: qꝛ tanto q̄ magna existūt cautius tractāda sunt: q̄to spālius auctoritatuz testimonijs nō pñt ad liq̄dum roborari. Sed qꝛ q̄dam scriptura scā veris indagationū studijs q̄rendā reliq̄t: nō sūt supflua extimāda dū v̄a indagatione fuerit patefacta. est enī veritatis auctoritas: ⁊ dū diligēter discutit̄ de se gignere qd̄ ipa ē cog̊scit̄. Sepe enī discussa verā ꝯueniētiam parit quā manifestis ſmonib⁹ abscondit. Et sepe aptis sermonibus īsinuat ī quib⁹ nihil ꝑter id qd̄ sonat querendū inuitat. Ut est illud qd̄ abraā genuit isaac: isaac genuit iacob: iacob genuit iudam ⁊ frēs eius ⁊ cetera alia ī quib⁹ sola tenēda ē lr̄a. Quedā aūt sic cōmēdat: vt pariter lr̄am ⁊ mysticū itellectū īsinuet vt ī trāsitu maris rubri: māna celesti: et tabernaculo dei: atq; archa testamēti: nisi futuroꝝ figura: baptismi. vz. xp̄i ⁊ eccl̄ie oñsa ē prerogatiua. Quedā tātuz mystice vt cū deū dicit īsufflasse ī faciē Ade spiraculū vite: q̄ tñ os ad īspirādū nō hz: nec manus ad operāduz: lz dicat ꝓpha. Man⁹ tue fecerūt me ⁊ plasmauerūt me. Sūt etiā quedā que q̄uis cōmemorari omissa sint: vera tñ rōne creduntur: atq; ipsa ꝯueniētia rei: quēadmodē dux ⁊ ꝑuia credit̄. Nihil eniz de melchisedech sacerdotis dei excelsi iusticia loquit̄ cū eā precessisse tante laudis cognoscat̄. Nihil de helye ⁊ enoch postq̄z rapti sunt vite felicitate commēdat cūctis liq̄do sciētib⁹ eos btē viuere: quos dñs hic ⁊ ī futuro seruādos voluit rapere. Quid g̊ de marie morte: q̄d d̄ eius assūptiōe dicēdū ē. vñ diuina scriptura nihil ꝯmemorat nisi querendū rōne qd̄ ꝯueniat veritati? Fiatq; ipsa veritas auctoritas sine q̄ nec ē nec valet auctoritas. Memores. n. ꝯditiōis hūane mortē illā subisse tpalē dicere non metuim⁹: quā idē certe ei⁹ fili⁹ qui d̄s ⁊ hō ē lege sortis humane sustinuit: ⁊ hoc qꝛ hō de ei⁹ suscept⁹ ē ⁊ ꝓfusus vtero. Sz si dicim⁹ eā mortis teneri viculis: ⁊ r̄solutā ī cōem putredinē vermē cinerē: laborādū ē videre si hoc ꝯueniat tāte scītati tāte prerogatiue. Aule dei. Scimus eīz dcm̄ ꝑmo parēti: qꝛ puluis es ⁊ ī puluerē ibis. Qd̄ si de morte dr̄ generalis ē snīa: si de resolutōe ī puluerē hāc conditionē xp̄i caro euasit de carne. Marie sūpta q̄ corruptōez nō vidit. De quo aūt scō dcm̄ sit angelus: ꝓdidit qui ad mariā ait. Et quod nascetur ex te scūm vocabit̄ filius dei: vere scūm ⁊ scūm scōrū. vñ ⁊ illa scā scōꝝ dicunt̄ qui illa seruabāt q̄bus ille figurabat̄: q̄ veraciter scūs scōꝝ dr̄. Hic est enī de quo idez gabriel angelus danieli loquit̄ inter cete-

ra: q̄ futura ostendit dicēs: ⁊ īpleat̄ vi-
sio ⁊ ꝓphetia: ⁊ vnguat̄ scūs scōrū. Hic
enī scūs corruptionē non vidit: ⁊ tertia
die cū triūpho: de inferis rediens resur-
rexit. Caro ei⁹ que de Maria sumpta ē
⁊ si mortua ē ex īfirmitate reuixit ex dī
virtute. Sed h̄ ille: qui qñ voluit mori:
qñ voluit resurgere potuit. excipit̄ g̊ ab
illa gnāli snīa de virgīe sumpta natura
Quod si nō marie cōgruit: cōgruit tñ fi
lio quē genuit. Post hec q̄ ade dcā sūt
de quib⁹ excipit̄ marie filius ɔtēnenda
sunt q̄ etiā eue dcā sunt: si cūctis femīs
sunt generalia: ⁊ si ī aliquo excipiat̄ ma
ria. Scriptū q̄ppe ē: mlieri quoq; dixit
de⁹. Multiplicabo erūnas tuas: ⁊ ɔce
pt⁹ tuos ī dolore paries filios: ⁊ sub vi-
ri potestate eris: ⁊ ipse dñabit̄ tui. Erū-
nam maria sustinuit: cuius aīam gladi
us passionis xp̄i pertrāsit. Sed cōcept⁹
non multiplicauit: nec sub viri. i. mariti
postea te deguit que ītegerrimis visceri
bus de spiritu sancto xp̄m suscepit: ⁊ vir
ginitatis ītegritate permanēte virgo ꝑ-
mansit. Quem q̄r sine peccati colluuio
ne ⁊ sine virilis admixtionis detrimen
to suscepit: sine dolore genuit: ⁊ sine in-
tegritatis violatione pudore virginita-
tis integra permansit. Maria ergo ⁊ si
communicat erumnis eue: non com-
municat pariendo cum dolore. Hoc
enim potuit efficere de matre: quia sic
de⁹ elegit nasci de homine. Promeruit
enī hoc singularis sanctitas ⁊ singula-
ris gratia: qua susceptione dei singula-
riter existimāda ē digna. Non immeri
to ergo excipitur a quibusdam genera
libus natura ex intimatione quā tanta
ꝓuat gratia: ⁊ attollit dignitatis prero-
gatiua. Quātū eniz xp̄i potestas possit
mūdi oñdit vniuersitas: q̄ꝫtuz vero gra
tia: marie mōstrat ītegritas. Que sicut
diuersa est a natura: ita diuersa est ab
vsu. Quid ergo si in tāta diuersitate di-
cimus humane sortis mortem subijsse:
nec tamē eius vinculis detineri ꝑ quaz
deus voluit nasci: ⁊ carnis substantiaz
communicare. Nunq̄d impium erit?
Scimus enī iesuz oīa posse: q̄ de seipso
ait. Data ē mihi oīs potestas in celo ⁊ ī
terra. Si g̊ voluit integrā matrē ī virgi
nitatis seruare pudorē: cur non velit in
corruptā a putredinis seruare fetore?
Dicat ergo qui cognouit sensuz domini
⁊ qui cōsiliarius eius fuit. Nūquid nō
ꝑtinet ad benignitatē dñi matris serua
re honorē: q̄ legē soluere nō venerat: sz
ad īplere. Lex enī sicut honorē matris
precipit: ita inhonorationē dānat. Qui
enī in vita pre ceteris illā gr̄a sui conce-
ptus honorauit. Perīde est credere sin
gulari saluatione eā in morte ⁊ speciali
gratia honorasse. Potuit enī eam a pu
tredine ⁊ puluere alienaz facere: qui ex
ea nascēs potuit virginē relīquere. Pu
tredo nāq; ⁊ vmis humane ē opprobri
um ɔditionis: a quo opprobrio cum ie
sus sit alien⁹: natura marie excipit̄: quā
iesus de ea suscepisse ꝓbatur Caro enī
iesu caro est marie. Et multo specialius
q̄ꝫ ioseph iude ceteroꝝq; fratrum eius
qui dicebant. Frater enim ⁊ caro no
stra est. Caro enim christi q̄zuis gloria
resurrectionis fuerit magnificata: ⁊ po
tenti super omnes celos ascensione glo
rificata: eadem carnis mansit ⁊ manet
natura: que suscepta est de maria. Ipse
enim qui conceptus ⁊ genitus atq; mor
tuus ⁊ suscitatus est per gloriam patr]
sicut ipse testatur post resurrectionem
quando apostolis dicit. Uidete ma-
nus meas ⁊ pedes meos: quia ego ipse
sum. Quid enim est: ipse ego sum:
nisi quia alter non sum q̄ꝫ tunc eraz qñ

passus sũ? Hoc siquidẽ cognoscere po/
testis q̃ i manib⁹ ⁊ pedib⁹ meis clauoꝝ
vulnera clare videtis. Jp̃ eg̃ idẽq̃ ce/
los ascẽdit: ⁊ carnẽ quã ꝺ mr̃e suscepit
sup̱ astra trãsuexit honorãs oẽz hũanã
nãm: sz mlto magl maternã. Si igr̃ nã
mr̃is ẽ fili⁹: cõueniẽs ẽ vt sit filij mater
ñ q̃ntũ ꝑtinet ad equã administrationez
sz q̃ntũ ꝑtinet ad eãdẽ reciprocã substã
tiã vt hõ de hoĩe caro de caro: mr̃ a fi/
lio: fili⁹ a mr̃e nõ ad vnitatẽ ꝑsone: sed
ad vnitatẽ corporalis nẽ. Si. n. vnitatez
põt facere gr̃a sine ꝓpetate spãl' nẽ q̃n/
to magis vbi gr̃e vnitas ⁊ corporis est
spãl' natiuitas? Unitas nãq̃ ẽ gr̃e vt di
scipuloꝝ i xp̃o: de q̃b⁹ dic̃. Pr̃ scẽ serua
eos i noĩe tuo. Quos dedisti mihi volo
vt sint vnũ: sicut ⁊ nos. Eadẽ rõe de oĩ/
bus iustis: nõ ꝓ his aũt rogo tm̃: sz ⁊ ꝓ
his q̃ credituri sũt ꝑ v̄bũ eoꝝ i me: vt oẽs
vnũ sint: sicut ⁊ tu pr̃ i me: ⁊ ego i te: h⁹
ẽ vt ip̃i sint ꝑ gr̃am qd̃ nos sum⁹ ꝑ diui
nitatẽ. Hec q̃ppe gr̃e vnitas q̃ cũctis in
xp̃m credẽtib⁹ seruãt̃. si Marie ẽt min⁹
sapiẽtiũ extimatiõe nõ tollit̃ q̃nto ma/
gis cũ gr̃e vnitate ip̃a spãlitas nẽ vnũ
efficit mr̃em ⁊ filiũ: ⁊ filiũ ⁊ mr̃em. Ui/
dẽdũ ẽ ẽt q̃d de his quos secũ ꝑ gr̃am
vnũ eẽ voluit: cõsequẽter adiungit. Ait
eni. Pr̃ quos ꝺdisti mihi volo vt vbi sũ
ego ⁊ illi sint mecũ: vt videãt claritatez
quã dedisti. O magnã ⁊ ĩextimabilem
bonitatẽ dei: q̃ hr̃e secũ suos i gl̃ia vult
vt sua claritate fruãt̃: q̃ h̄ sua fide iuncti
vnũ cũ eo eẽ digni iudicãt̃. Si igr̃ eos
secũ hr̃e vult: ⁊ h̄ põt q̃ oĩa põt q̃d exti/
mãdũ ẽ de mr̃e: vbi digna sit hr̃i nisi in
p̃ñtia filij? Quãtũ igr̃ cõtueor: q̃ntũ ĩtel/
gio: q̃ntum credo. Marie aĩa claritate
fruit̃ xp̃i ⁊ gl̃iosis ꝯspectib⁹ ei⁹ sp̱ vidẽ
sitiẽs: ⁊ sp̱ ꝯspiciẽs: dũ ĩextimabilit̃ pa/
scit̃ excellẽtiori q̃dã: spãliq̃ p̃rogatiua a
filio honorat̃ possidẽs i xp̃o corp⁹ suũ
qd̃ genuit ⁊ quare non sum per quod
genuit? Si. n. nõ obuiat nec dum ꝑspe
cta auctoritas vere credo: ⁊ ꝑ qd̃ genu
it: qm̃ tãta scĩficatio dignior celo est q̃
terra: qm̃ thronũ dei: thalamũ dñi: atq̃
tabernacl'uz xp̃i dignũ ẽ ibi eẽ vbi ẽ xp̃s
Tã p̃ciosũ. n. thesauꝝ digni⁹ ẽ celũ ꝯua
re q̃ t̃ra. Tãtã ĩtegritatẽ merito ĩcorru
ptibilitas nõ putredinis vlla resolutio
seq̃t̃. Jstud g̃ sacratissimũ corpus ꝺ q⁹
xp̃s carnẽ assũpsit: cũ diuinã naturã hu
mane vniuit: nõ amittẽs qd̃ erat: sz assu
mẽs qd̃ nõ erat vt v̄bũ caro: h̄ ẽ deus
hõ fieret escã v̄mib⁹ traditũ cõi sorde
putredinis ⁊ futuri de v̄mib⁹ pulueris
qꝛ sẽtire non valeo dicere ꝑtimesco. De
quo si nihil alti⁹ sentirẽ: q̃ de ꝓp̃o: ni/
hil dicerẽ nisi quẽadmodũ de ꝓp̃o qd̃
absq̃ ambiguitate soluẽdũ ẽ in morte:
post mortem ẽ futurum putredo: post
putredinem vermis: post vermem vt di
gnum est: abiectissimus puluis. Qd̃ de
Maria credendum non videtur: nec
extimabile: qꝛ extimationem procul ꝓ/
pellit incõparabile munus gr̃e. Qd̃ me
dicere multaruz ꝯsideratio reꝝ inuitat:
quaꝝ ⁊ vna q̃dẽ ẽ quã suis aliqñ mini/
stris ip̃a veritas ait. Qui mihi ministrat
me sequatur: ⁊ vbi ego sum ibi ⁊ mini/
ster meus erit. Si eniz hec est general'r
sñia oĩum ꝑ fidẽ ⁊ piã opationem mi/
nistrantiũ q̃nto magis ⁊ q̃ spãli⁹ marie
Mariã nãq̃ opis exhibitiõe ⁊ fidei ri/
gidissima veritate ministram xp̃i fuisse:
oĩs q̃ sane sapit ĩtelligit. Absq̃ dubio oĩ
ope ministratrix extitit: que hũc ĩ vtero
gessit: partu sẽsum aluit ⁊ fouit: atq̃ vt
euãgeliũ ait: in presepe reclinauit: ⁊ a fa
cie herodis in egyptum fugiens abscõ/
dit: ⁊ omnem infantiam eius pro mr̃is
affectu ita prosecuta ẽ: vt vsq̃ ad cru/

De assumptiõe uirginis marie.

eẽ in q̃ filiũ iã uix pfectũ uidit pẽdẽ ab ei⁹ idubitãter miſterio nõ receſſerit cõ ſecuta eũ nõ ſolũ greſſib⁹ pedũ tanc̃ꝑ reuerẽtia deũ exẽt imitatõis affectu. Maria g̃ miſtratrix xp̃i ſpãliũ opũ q̃li tatibus fic̃ deuo: iſſima extitit: ita abſq; dubio religiõi fide: ⁊ ve credulitat⁹ cha ritate ſecutrix fuit. Nõ.n. potuit dinita tis ei⁹ eẽ niſi cr⁹dula q̃ ſe nouerat bũc ñ virili ſeie fm ordinẽ nẽ: ſz diuino ſpira mine nũciãte archãgelo .o. epiſſe: vidẽs iſup famulãtũ ãgelor ei adeẽ freq̃ntiã vt ꝺcepto nato: qñ vz fcã ẽ cũ ãgelo mł titudo celeſtis exercit⁹ clamãtiũ ⁊ dicẽ tiũ. Glia i altiſſimis deo: ⁊ i ẽra pax boi b⁹ bone volũtat⁹: ⁊ i egyptũ fugituro: atq; iñ itez redituro: qb⁹ liqdo cog̃ſcere potuit: qz talia obſeqa ñ niſi deũ ꝺcue rãt. Uñ ⁊ ſtelle demi⁹atio ⁊ magoꝝ de lõgiſſimis ptib⁹ iſpata adductio: q̃ ma xim̃ ũlli extitit idiciũ vitat⁹. Sil⁹ ẽ ſime onis atq; ane ppł̃ali dignitate iſolitus ceẽis ⁊ bnic ſpãl⁹ occurſus. Que oĩa pfe cto maria ꝺfuãs bis cũct⁹ alt⁹ ad fidez roborata pio corde ꝺferebat intñ vt oĩ no ñ mutabũda: ſz certa de filij ptate: tãq; de ꝺi va vtute deficiẽte in nuptijs vino dixerit. Qz vinũ ñ hñt: ſciẽs plane ℟ illũ potuiſſe: q; eũ mox cõtigit diuio miraculo cõpleuiſſe. Ecce igit maria fi de ⁊ ope xp̃i miſtratrix: ⁊ deuota vſq ad ei⁹ mortẽ ſecutrix: ñ pl⁹ greſſu q̃ imita tiõis vt credẽdũ ẽ: affcũ: ſi ibi nõ fuerit: vbi xp̃s miſtros ſuos vlt eẽ: vbi g̃ erit. ⁊ ſi g̃ erit: nũq̃d eq̃li gr̃a: ⁊ ſi eq̃li gr̃a: vbi eq̃ dei cẽſura q̃ vnicuiq; reddit fm ſua merita. Si merito marie viuẽti p̃ oĩb⁹ donata ẽ gr̃a mortue erit minuẽda: ab ſit. Qz ſi oĩuz ſc̃oꝝ mors ẽ p̃cioſa: marie ſane p̃cioſiſſima: q̃ tãta ꝺmitata ẽ gr̃a: vtiñ dei dicaf ⁊ ſit. Cõſiderat⁹ igr̃ bis vniuerſis va rõe ꝺfuẽdũ cẽſeo mariam i xp̃o ⁊ apõ xp̃z eẽ: qz i ipſo vinim⁹ mo uemur ⁊ ſum⁹ apõ xp̃z gl̃ioſe ad eẽnita tis gaudia aſſũptã: bẽignitatẽ xp̃i bono rati⁹ ſulceptã ceẽis: nec vſq; ad cõez vti litatẽ eẽ addtctã p⁹ mortẽ putredis. vz ⁊ vmis ⁊ pl⁹ue⁹⁹: q̃ ſuũ ⁊ oĩuz genuit ſal uatorẽ. Jn c⁹ſi ptãte ẽ ſc̃oꝝ de capite ca pillũ ñ pire: ẽ illa i aĩa ⁊ i corpe itegraz poſſe fuare: de c⁹ ptãte ſi nullus dubitz eccl⁹a⁹ ticoꝝ: dñ poſſit mrez ſiñ corrupti one i ppetuũ fuare: cur dubitãdũ ẽ: vo luiſſe qõ attinet ad tãtã bẽignitat⁹ gr̃az Si elegit dina volũtas ſola gr̃a inẽ cre pitãres v⁹ bemẽtiũ igniũ flãmas nõ ſo lũ pueroꝝ corpora fuare illeſa: vertz ⁊ ipſa veſtimẽta fuare iuſta: cur abnuat i mr̃e ppa qõ elegit i veſte aliena. Jonã fuare in vẽtrẽ ceti pret̃ nãlẽ vſuz voluit icorruptũ ſola miſricordia: icorruptũ p ter nãm nõ fuauit gr̃a. Seruat⁹ ẽ ꝺaiel i itẽ patiſſima fame leonũ: nõ fuãda eſt maria tãtis merit⁹ dignitatũ: Nec ꝺcta q̃ ꝺixim⁹: qz nãm nõ fuãtiũ cog̃ſcim⁹: i marie itegritate pl⁹ potuiſſe grãm: q̃z nãm nõ dubuam⁹. Dinitat⁹.n. ſi opa q̃ ꝺicim⁹: ⁊ iõ poſſibilia qz ab oĩpotentia xp̃s g̃ dei vt⁹: ⁊ dei ſapia: cui⁹ oĩa q̃ p̃ris oĩa ſt q̃ ſi ⁊ velle: velle ãt oĩa q̃ ſi digna ⁊ iuſta: ac pp ℟ videnf digna ⁊ iuſta: ac pp ℟ videnf digna: letare maria vgo leticia ienarrabili i aĩa ⁊ corpe: i ppo fi lio: cũ ppo filio: p ppriũ filiũ. Nec vllaz ſeq̃ debẽ corrupt̃is erũnam quã nulla ſecuta ẽ tãtũ filiũ pariẽdo itegritat⁹ cor ruptio: vt ſp incorrupta quã tãta pfu dit gr̃a: ſit itegra lic̃ viuẽs: q̃ oĩuz itegrã pfcã: q; genuit vitã: ſit cũ illo quẽ i ſuo geſſit vtero: ſit apõ illũ illa q̃ genuit fo uit ⁊ aluit illũ: letare ⁊ cetera maria ꝺi genitrix dei nutrix dei mił tratrix ⁊ dei ſecutrix: de q̃ vt iã dixi: qz alic̃ ſentire ñ audeo: alic̃ ſentire ⁊ dicere nõ p̃ſumo.

Suscipiat igr̄ hūc sensū charitas vr̄a: s̄z enī q̄ spūs x̄ p̄i īspirauit oñsa sūt ex p̄te q̄ talr̄ hortata sūt me dicere. Siq̄s āt refragare his elegit: cū dicere nō velit h̄ nō posse xp̄m ꝓferat: qꝛ nō ꝯueniat velle ac p̄ h̄ nō eē. Et si se vacit̄ ꝯsiliū d̄i de his nosce manifestauerit īcipiā ei credere: de q̄b⁹ aliter nō p̄sūpsi sentire. Mirabor illū altitudinē cōsilij diuini inuestigasse: quā me cū apl̄o digna reuerentia videor debē admirari dicēs. O altitudo diuitiarū sapie ꝛ scie dei q̄ incōprehēsibilia sūt opa ei⁹ ꝛ inuestigabiles vie eius ꝛ qꝛ s̄m eūdē apl̄m ex p̄te cognoscimus ꝛ ex p̄te ꝓphetam⁹ dixi de his ꝛ si nō q̄ꝫ tū ē: tñ quēadmodū me dicē debuissez credidi. Si g̊ vera sunt q̄ scripsi tibi gr̄as ago xp̄e: qꝛ de scā v̄gie mr̄e tua nisi qd̄ piū ē ac dignū visuz sentire nō potui. Si dixi vt debui approba xp̄e tu ꝛ tui. Si aūt nō vt d̄bui ignosce tu ꝛ tui. Qui cū deo pr̄e ꝛ spū scō viuis ꝛ regnas p̄ oīa secula seculoꝝ. Amē.

¶ Diui augustini hipponēsis ep̄i de diuinatōe demonū. Liber īcipit.

Quadā die ī dieb⁹ scīs octauaꝝ cū mane apud me adessent multi frēs layci xp̄iāi: ꝛ ī loco solito sedissem⁹ ort⁹ est s̄mo de religōe xp̄iana aduersus p̄sūptionē ꝛ tanq̄ꝫ mirā ꝛ magnā sciam paganoꝝ: qm̄ recordatū atq̄ ꝯpletū litteris mādari putaui nō exp̄ssis p̄sonis ꝯdicētiū q̄ꝫuis xp̄iani eēnt ꝛ magis ꝯdicēdo q̄rere vid̄rent. Quid paganis rñderi oporteret. Cū g̊ de diuiatōe demonū q̄reret: ꝛ affirmaret p̄dixisse nescio quē euersionē tēpli serapis: q̄ in alexādria fcā ē respōdi nō eē mirādū si istā euersionez tēpli simulacris suis īminere demones ꝛ scire ꝛ predicē potuerūt: sicut alia mlta q̄ꝫ tū eis nosce ꝛ prenūciare premittit. Et cū mihi referret nō g̊ sunt male diuinationes hi⁹ nec deo displicēt alioq̄n op̄s ꝛ iustus ista fieri nō p̄mitteret si mala ꝛ iniusta eēnt. Rñdi ñ iō hec videri iusta debere q̄ ea fieri p̄mittit oīpotētissim⁹ ꝛ iustus dñs. Nā ꝛ alia multa manifestissime iniusta fieri sic̄ homicidia: adulteria: furta rapinas: ꝛ cetera. hi⁹ quāuis iusto deo eo q̄ iniusta sunt sine dubitatione displiceāt. Idem tñ op̄s ea fieri certa iudicij sui rōne p̄mittit nō vtiq̄ ī pune: s̄z ad eoꝝ dānationē a q̄bus fiāt q̄ displicēt iusto. Et cū eꝯrio diceret nō q̄dē eē dubitandū q̄ op̄s ꝛ iustus sit d̄s sed h̄ humana pctā q̄ ꝯ societatē hoīuz fierēt nō eū curare dū fierēt. Propt̄ea posse fieri q̄ vtiq̄ fieri nō possent si op̄s nō fuisset. Illa vero q̄ ad ip̄m religionis cultū p̄tineāt nullo mō ab eodē credendū eē ꝯtēni ac p̄ h̄ fieri non potuisse nisi ei placuissent: ꝛ iō ea mala putari nō oportere. Ad h̄ quoq̄ respōdi: nūc g̊ ei displicēt cū tēpla ꝛ simulacra euertunt ꝛ illa gētiū sacrificia si fcā fuerīt puniūtur. Sicut enī dicit nō ea fieri potuisse nisi deo placuissent ꝛ iō bona putanda qm̄ iusta placēt ita dici pōt non ea ꝓhibere euerti puniri potuisse nisi deo displicerēt. Ac p̄ hoc si tūc iō recte fiebant qꝛ iusto deo placere hīc ostēdebant q̄ ab illo finebant: iō nūc inique fiunt: qꝛ displicere ꝯ me oñdunt: q̄ ea vel iubet vel p̄mittit euerti. Cōtra h̄ dcm̄ est iniusta q̄dē eē nūc ista: nō tñ mala iniusta: qꝛ ꝯ leges quib⁹ ꝓhibent fiunt. iō autē ñ mala: qꝛ si mala eēnt: nūq̄ꝫ deo vtiq̄ placuissent. Porro si nūquā placuissēt nunquā ꝛ fcā eēnt illo non finente: qꝛ oīa pōt: ꝛ qꝛ talia nō cōtēneret qñ tam magna sunt: vt ꝯ ipsaz religionē q̄ deus

Suscipiat igr̄ hūc sensū charit[illegible]
enī q̄ spūsx p̄i īspirauit oñsa s[illegible]
q̄ talr̄ hortata sūt me dicere. S[illegible]
fragare his elegit: cū dicere n[illegible]
nō posse xp̄m pferat: qr nō ɔu[illegible]
le ac p h̄ nō eē. Et si se vacit ɔfi[illegible]
his nosce manifestauerit īcipiā[illegible]
re: de qb⁹ aliter nō p̄sūpsi sentir[illegible]
bor illū altitudinē cōsilij diuin[illegible]
gasse: quā me cū apl̄o digna re[illegible]
videor debē admirari dicēs. O[illegible]
diuitiarū sapie ⁊ scie dei q̄ inc[illegible]
bilia sūt opa ei⁹ ⁊ īuestigabiles[illegible]
⁊ qr fm eūdē apl̄m ex pte cogn[illegible]
⁊ ex pte pphetam⁹ dixi de his [illegible]
tū ē: tñ quēadmodū me dicē debuissez
credidi. Si g̊ vera sunt q̄ scripsi tibi gr̄as
ago xp̄e: qr de scā v̄gie mr̄e tua nisi qd̄
piū ē ac dignū visuz sentire nō potui. Si
dixi vt debui approba xp̄e tu ⁊ tui. Si
aūt nō vt d̄bui ignosce tu ⁊ tui. Qui cū
deo pr̄e ⁊ spū scō viuis ⁊ regnas p oīa
secula seculoꝝ. Amē.

¶ Diui augustini hipponēsis ep̄i de di
uinatōe demonū. Liber īcipit.

Quadā die ī dieb⁹ scīs oc
tauaꝝ cū mane apud me
adessent multi frēs layci
xp̄iāi: ⁊ ī loco solito sedis
sem⁹ ort⁹ est fmo de reli
gōe xp̄iana aduersus p̄sūptionē ⁊ tan
q̄ mirā ⁊ magnā sciam paganoꝝ: qm̄
recordatū atq̄ ɔpletū litteris mādari
putaui nō exp̄ssis psonis ɔ̄dicētiū q̄uis
xp̄iani eēnt ⁊ magis ɔ̄dicēdo q̄rere vid̄
rent. Quid paganis rñderi oporteret.
Cū g̊ de diuiatōe demonū q̄reret: ⁊ af
firmaret p̄dixisse nescio quē euersionē
tēpli serapis: q̄ in alexādria fcā ē respō
di nō eē mirādū si istā euersionez tēpli
simulacris suis īminere demones ⁊ sci
e ⁊ predicē potuerūt: sicut alia mlta q̄
ū eis nosce ⁊ prenūciare premittit. Et
cū mihi referret nō g̊ sunt male diuina
tiones hi⁹ nec deo displicēt alioq̄n op̄s
⁊ iustus ista fieri nō pmitteret si mala ⁊
iniusta eēnt. Rñdi ñ iō hec videri iusta
debere q̄ ea fieri pmittit oīpotētissim⁹
⁊ iustus dñs. Nā ⁊ alia multa manife
stissime iniusta fieri sic̄ homicidia: adul
teria: furta rapinas: ⁊ cetera. hi⁹ quāuis
iusto deo eo q̄ iniusta sunt sine dubi
tatione displiceāt. Idem tñ op̄s ea fieri
certa iudicij sui rōne pmittit nō vtiq̄ ī
pune: sz ad eoꝝ dānationē a q̄bus fiāt
q̄ displicēt iusto. Et cū eɔ̄rio diceret nō
q̄dē eē dubitandū q̄ op̄s ⁊ iustus sit d̄s
sed h̄ humana pctā q̄ ɔ̄ societatē hoīuz
fierēt nō eū curare dū fierēt. Propt̄ea
posse fieri q̄ vtiq̄ fieri nō possent si op̄s
nō fuisset. Illa vero q̄ ad ip̄m religionis
cultū ptineāt nullo mō ab eodē creden
dū eē ɔtēni ac p h̄ fieri non potuisse ni
si ei placuissent: ⁊ iō ea mala putari nō
oportere. Ad h̄ quoq̄ respōdi: nūc g̊ ei
displicēt cū tēpla ⁊ simulacra euertunt
⁊ illa gētiū sacrificia si fcā fuerīt puniū
tur. Sicut enī dicit nō ea fieri potuisse
nisi deo placuissent ⁊ iō bona putanda
qm̄ iusta placēt ita dici pōt non ea phi
bere euerti puniri potuisse nisi deo dis
plicerēt. Ac p hoc si tūc iō recte fiebant
qr iusto deo placere hīc ostēdebant q̄
ab illo finebant: iō nūc inique fiunt: qr
displicere ɔ̄ me oñdunt: q̄ ea vel iubet
vel pmittit euerti. Cōtra h̄ dcm̄ est iniu
sta q̄dē eē nūc ista: nō tñ mala iniusta:
qr ɔ̄ leges quib⁹ phibent fiunt. iō autē
ñ mala: qr si mala eēnt: nūq̄ deo vtiq̄
placuissent. Porro si nūquā placuissēt
nunquā ⁊ fcā eēnt illo non sinente: qr
oīa pōt: ⁊ qr talia nō cōtēneret qñ tam
magna sunt: vt ɔ̄ ipsaz religionē q̄ deus

colit̃ fierẽt. Hic ego si ꝓpterea inq̃ ma
la nõ sunt: qꝛ deo placẽ hic ꝓbãtur: q̃a
ea fieri sinit op̃s: q̃uo erit bonũ ꝙ fieri
ꝓhibent̃ ⁊ euertũtur. Si aũt bonuꝫ nõ
ẽ ꝙ euertũtur q̃ deo placẽt h̃ fieri nõ si
neret op̃s: qꝛ ⁊ h̃ ꝯ religionẽ fit q̃ colit̃
d̃s: si ea q̃ d̃o placẽt ab hoĩb⁹ euertunt̃
Si aũt h̃ male fiat ꝑmittat op̃s: nõ ido
putãda s̃t illa bona ꝙ ea fieri permisit
op̃s. Dcũꝫ ꝯ ẽ ꝯcedẽdũ eẽ: nũc ista recte
nõ fieri. imo iõ ꝓrsus iã nõ fieri ꝙ oĩpo
tẽti nũc displicẽt: verũtñ placuisse cum
fierẽt. Nos. n. nescire vñ tũc placuerint
nũc aũt vñ displiceãt: dũ tñ certum sit:
nec tũc fieri potuisse nisi placuissent oĩ
potẽti: nec nũc cessasse: nisi displicuissẽt
oĩpotenti. Ad h̃ ego. Cur ḡ inq̃ꝫ ⁊ nunc
talia clãculo fiunt: q̃ vel ꝑpetuo delites
cũt: vel d̃ prehẽsi puniunt̃. Sꝫ nihil ho
rũ fieri sinit op̃s: nisi q̃ ei iusto plꝫ: cuꝫ
iusto q̃ iniustũ ẽ placẽ nõ posset. Con
tra h̃ dictũ est: nõ oĩno talia non fieri.
Sacra enĩ illa inq̃t nõ fiũt põtificalib⁹
ꝯscripta sunt libris. Ea q̃ppe tunc recte
fiebãt: ea tunc deo placere demonstra
bãt̃ eoĩpso: ꝙ ab oĩpotẽte ac iusto fieri
sinebant̃. Si q̃d aũt nũc ꝓhibitoruꝫ sa
cramẽtorũ fit occulte atq̃ illicite nõ est
illi põtificali sacrificioꝝ gr̃e ꝯparãdũ: sꝫ
ĩ eo deputandũ q̃ ẽt hoc nocturno fit
tp̃e: cũ hec oĩa illicita ipsis põtificalib⁹
libris certũ sit ꝓhiberi atq̃ dãnari. Hic
respõdi cur vel talia ꝑmittit d̃us fieri: si
nihil horuꝫ malefactoꝝ cõtẽnit q̃ ꝯ re
ligionẽ fiũt: cũ p̃sertiꝫ h̃ eũ curare hinc
ẽt cogant̃ cõcedere q̃ põtificales libros
magni estimãt: ꝙ ea q̃ his libris ꝓhiben
tur dtiq̃ ꝓhiberi diuinit⁹ asserũt. Q̃uo
ergo diuinitus ꝓhibẽtur: nisi qꝛ displi
cẽt deo: que vtiq̃ ꝓhibendo non solum
sibi displicere. verũetiam curare se ostẽ
dit: nec oĩno contẽnere: Vñ colligitur

ꝙ deus aliqu[illegible]et iustus: ⁊ ta
men permitti[illegible]m dicta eẽnt
concessum ẽ [illegible]tãdum aliq̃d
iuste ac bene [illegible]ĩpotens quã
uis ei displice[illegible]n sinit: aten
dũq̃ esse etia[illegible] q̃ contra reli
gionẽ qua co[illegible]ũt et displice
re deo iusto [illegible]licij eius ab oĩ
potente perm[illegible]iud iam eẽ tra
ctandũ vñ si[illegible]s vel demonũ
vel quilibet [illegible] deos pagani
vocãt. Uide[illegible]se ne forte nõ
quidẽ ꝓpter[illegible]putanda sunt
qꝛ ea fieri pe[illegible]tens: sed ideo
qꝛ tam mag[illegible]õ nisi dei potẽ
tie tribuẽda [illegible]r. Ad hec me
postea respo[illegible]misi: q̃m tunc
hora prodeundi ad populũ iam nos re
gebat. nec distuli cũ spacium datum est
scribendo ⁊ illa retexere. Demonuꝫ eaꝫ
esse naturam vt aerei corporis sensu ter
renorum corporum sensum facile pre
cedant. Celeritatem etiam propt̃ eiusdẽ
aerei corporis superiorẽ mobilitatẽ nõ
solũ cursus quorũlibet hominuꝫ vel fe
rarum: verũetiã volatus auium ĩcõpa
rabiliter vĩcant. Quibus duabus rebus
quãtũ ad aereũ corpus attinet prediti:
h̃ est acrimonia sensus ⁊ celeritate mo
tus multa ante cognita prenũciant vel
nunciant que homĩes ꝓ sensus terreni
tarditate mirentur. Accessit etiaꝫ demo
nibus ꝑ tã longũ tp̃s quo eoruꝫ vita ꝓ
tendit̃ rerũ longe maior experientia q̃ꝫ
põt hoĩb⁹ ꝑꝑ breuitatẽ vite euenire per
has efficacias: q̃s aerei corporis natura
sortita est. Nõ solũ multa futurs predi
cunt demones: verũetiã multa mira fa
ciũt. Que q̃m hoĩes dicere ac facere nõ
p̃nt eos dignos quidã q̃bus s̃uiant: ⁊ q̃
bus diuinos honores deferãt arbitrãt̃
ĩstigãte maxĩo vitio curiositatis propt̃

colit fierēt. Hic ego si ꝓpterea inq̄ꝫ ma
la nō sunt: qꝛ deo placē hic ꝓbātur: q̄a
ea fieri sinit op̄s: q̄uo erit bonū ꝙ fieri
ꝓhibent ⁊ euertūtur. Si aūt bonuꝫ nō
ē ꝙ euertūtur q̄ deo placēt h̄ fieri nō si
neret op̄s: qꝛ ⁊ h̄ ꝯ religionē fit q̄ colit
d̄s: si ea q̄ d̄o placēt ab hoīb⁹ euertunt
Si aūt h̄ male fiat ꝑmittat op̄s: nō id̄o
putāda sūt illa bona ꝙ ea fieri permisit
op̄s. Dcūꝫ ꝯ ē ꝯcedēdū eē: nūc ista recte
nō fieri. imo id̄ ꝓsus iā nō fieri ꝙ oīpo
tēti nūc displicēt: verūtn̄ placuisse cum
fierēt. Nos.n. nescire vn̄ tūc placuerint
nūc aūt vn̄ displiceāt: dū tn̄ certum sit:
nec tūc fieri potuisse nisi placuissent oī
potēti: nec nūc cessasse: nisi displicuissēt
oīpotenti. Ad h̄ ego. Cur g̊ inq̄ꝫ ⁊ nunc
talia clāculo fiunt: q̄ vel ꝑpetuo delites
cūt: vel deprehēsi puniunt. Sꝫ nihil ho
rū fieri sinit op̄s: nisi q̄d ei iusto plꝫ: cuꝫ
iusto q̄d iniustū ē placē nō posset. Con
tra h̄ dictū est: nō oīno talia non fieri.
Sacra enī illa inq̄t nō fiūt pōtificalib⁹
ꝯscripta sunt libris. Ea q̄ppe tunc recte
fiebāt: ea tunc deo placere demonstra
bāt eo ipso: ꝙ ab oīpotēte ac iusto fieri
sinebant. Si q̄d aūt nūc ꝓhibitoruꝫ sa
cramētorū fit occulte atq̄ꝫ illicite nō est
illi pōtificali sacrificioꝝ gr̄e ꝯparādū: sꝫ
ī eo deputandū q̄d ēt hoc nocturno fit
tpe: cū hec oīa illicita ipsis pōtificalib⁹
libris certū sit ꝓhiberi atq̄ꝫ dānari. Hic
respōdi cur vel talia ꝑmittit d̄us fieri: si
nihil horuꝫ malefactoꝝ cōtēnit q̄ ꝯ re
ligionē fiūt: cū p̄sertiꝫ h̄ eū curare hinc
ēt cogant cōcedere q̄ pōtificales libros
magni estimāt: ꝙ ea q̄ his libris ꝓhiben
tur dtiq̄ꝫ ꝓhiberi diuinit⁹ asserūt. Q̄uo
ergo diuinitus ꝓhibētur: nisi qꝛ displi
cēt deo: que vtiq̄ꝫ ꝓhibendo non solum
sibi displicere. verūetiam curare se ostē
dit: nec oīno contēnere: Vn̄ colligitur
ꝙ deus aliquid ⁊ improbet iustus: ⁊ ta
men permittit op̄s. Hec cum dicta eēnt
concessum ē non ideo putādum aliq̄d
iuste ac bene fieri ꝙ hoc oīpotens quā
uis ei displiceat: fieri tamen sinit: atten
dūq̄ꝫ esse etiam illa mala: q̄ contra reli
gionē qua colitur deus fiūt et displice
re deo iusto ⁊ ratione iudicij eius ab oī
potente permitti. Sed aliud iam eē tra
ctandū vn̄ sint diuinatōes vel demonū
vel quilibet illi sint quos deos pagani
vocāt. Videndum enī esse ne forte nō
quidē ꝓpterea hec bona putanda sunt
qꝛ ea fieri permittit oīpotens: sed ideo
qꝛ tam magna sunt: vt nō nisi dei potē
tie tribuēda eē videantur. Ad hec me
postea responsurū esse ꝓmisi: q̄m tunc
hora prodeundi ad populū iam nos re
gebat. nec distuli cū spacium datum est
scribendo ⁊ illa retexere. Demonuꝫ eaꝫ
esse naturam vt aerei corporis sensu ter
renorum corporum sensum facile pre
cedant. Celeritatem etiam propt̄ eiusdē
aerei corporis superiorē mobilitatē nō
solū cursus quorūlibet hominuꝫ vel fe
rarum: verūetiā volatus auium īcōpa
rabiliter vīcant. Quibus duabus rebus
quātū ad aereū corpus attinet prediti:
h̄ est acrimonia sensus ⁊ celeritate mo
tus multa ante cognita prenūciant vel
nunciant que homīes ꝓ sensus terreni
tarditate mirentur. Accessit etiaꝫ demo
nibus ꝑ tā longū tp̄s quo eoruꝫ vita ꝓ
tendit rerū longe maior experientia q̄ꝫ
pōt hoīb⁹ ꝑꝑ breuitatē vite euenire per
has efficacias: q̄s aerei corporis natura
sortita est. Nō solū multa futura predi
cunt demones: verūetiā multa mira fa
ciūt. Que q̄m hoīes dicere ac facere nō
pn̄t eos dignos quidā q̄bus fuiant: ⁊ q̄
bus diuinos honores deferāt arbitrāt
īstigāte maxīo vitio curiositatis propt̄

amozē felicitatis falſe atq; terrene ex/
cellētie tpalis. Qui aūt ſe ab his cupidi
tatib⁹ mūdāt: nec eis ſe fallēdos capiē
doſq; pmittūt: ſed inq̄rūt et amāt aliq̄d
eodē mō ſp̄e: cuius pticipatōe bti ſint.
Primo ꝯſiderāt nō iō ſibi p̄ponendos
eē demones: quo acrioꝛi ſenſu coꝛporis
p̄ualēt aerei. ſ. ſubtilioꝛiſ elemēti: q̄z nec
ī ipſis terrenis coꝛporibuſ beſtias ſibi p̄
ponēdas putās q̄ acri⁹ multa p̄ſentiunt
velut ſagacē canē: q̄z latentē ferā olfa/
tu acerrimo ſic iuenit: vt ad eā capiēdā
ducatū quēdā boi prebeat. Nō vtique
prudētioꝛi itellectu aī: ſz acutioꝛe coꝛpiſ
ſenſu: vel volucrē: q̄z pecto cadaueꝛ ex
puiſa lōginq̄tate aduolat: nec aq̄lā: q̄a
ſublimit volās de tāto iteruallo ſub flu
ctib⁹ natantē piſcē oꝛ quidere: ꝛ graui⁹
aq̄a illiſā exertis pedib⁹ atq; vnguib⁹ ra
pe. Nec alia multa aīantiū gnā q̄ inter
berbas ſaluti ſue noxias paſcēdo circu
meāt: nec aliq̄ oeoꝛ quo ledāt attin
gūt cū eas bō expiendo vix cauere oidi
cerit: ꝛ mlta inoxia q̄ ſint ierpta fozmi
dat. Q̄ñ ꝯſicere facile ē q̄ſto poſſit in ae
ris coꝛpib⁹ ſenſus acrioꝛ eē. Nec iō cuꝛ
demones q̄ eo p̄diti ſint bonis boib⁹ p̄
ponēdos prudēs q̄ſq; ꝯſenſerit. Doc et
de coꝛpū celeritate oꝛerā: ꝛ bac. n. p̄ſtā
tia nō ſolū a volucrib⁹ boies: verūetiaz
a multis q̄drupedib⁹ ita ſepanx: vt ī eo
rū ꝯpatōe plūbei deputādi ſint. Nec tñ
iō ſibi hec aīantiū gnā exiſtimāt p̄ponē
da: quib⁹ capiēdis mālue faciēdis: atq;
ī ſue volūtatis vſuz: ꝯmodūq; redigen/
dis: nō vi coꝛpis: ſz rōnis ip̄āt. Illā ve
ro ētiā demonū potentiā q̄ diuturna
reꝛ expiētia quēadmodū p̄noſcāt atq;
p̄nunciēt multa dedicerūt: ita oꝛdinūt q̄
qec vigilāter: curāt a veriſſime lucis ve
ritate diſcernē: vt nec malos ſenes plu/
ra exptos: ꝛ ob h̄ q̄ſi doctioꝛes: iō ꝓb.
adoleſcētes ſibi antecellē exiſtimēt: nec
medicos: nec nautas: nec agricolas:
quos p̄ne volūtatis ꝛ īquis moꝛibus
viderīt ī ea ſibi putēt eē p̄ferēdos q̄ illi
ō valitudinib⁹: illi de tēpeſtatib⁹: illi ō
arbuſtoꝛ frugūq; generib⁹ multa ei p̄/
nūciāt: ꝛ barū reꝛ ierpto diuare videā
tur. Q̄ō vo nō ſolū q̄dā demones futu/
ra p̄dicūt: verūetiā q̄dā mira faciunt p̄
ipa vtiq; ſui coꝛpis excellētia cur nō cō
tēnaē a prudētib⁹: cū plerūq; iniqui ac
pditi boies ita exerceāt coꝛpa ſua: tāta
q̄ diuerſis artib⁹ agē poſſint: vt ea qui
bec neſciūt nec aliq̄ viderūt: ēt narra/
ta vix credāt: q̄ multa funabuli ceteq;
theatrici artifices q̄ mlta opifices ma/
ximeq; mechanici mirāda fecerūt. Ipſi
iō meliozes ſt̄ bonis ꝛ ſcā pietate p̄diti
boib⁹. q̄ iō memoꝛan vt q̄ h̄ ſūi p̄nicia
tia: ꝛ ſine vana reſiſtēdi aīoſitate ꝯſide/
rat: ſimul cogitet: ſi oū ſubiacēte craſſi/
oi mā vl̄ ſui q̄ſq; coꝛpis vl̄ certe ꝛ aq̄ la
pidū atq; liḡrū: metalloꝛūq; varioꝛ tā/
ta q̄dā boies p̄nt: vt eos illi q̄ hec n̄ p̄nt
plerūq; ſtupēdo ī ſui opatōe dīnos vo
cāt. Cū q̄dā illoꝛ ſint artib⁹ potētioꝛes:
q̄dā iſtoꝛ moꝛibuſ meliozes: q̄ſto maio
ra ꝛ mirabilioꝛa, p ſubtiliſſimu coꝛpis h̄
ē aeꝛei facltate ꝛ facilitate ōmōes poſſit
cū tñ ſint volūtarij p̄auitate: maxieq; in
pbioꝛfaſtu ꝛ īuidētia malicie ſpūs īmūdi
atq; nerſi. Quātū aūt valeat aeris eleñ
tum: q⁹ eoꝛ coꝛpa p̄ualēt ad mlta vſibi
lia īuiſibilitē molliēda: mouēda: mutan
da: atq; vſanda: lōgū ē nūc demōſtra/
re: ꝛ puto q⁹ vel mediocrit̄ conſideran/
ti facile occurrat. Que cū ita ſint p̄mus
ſciēdū ē qñ ō diuiſatōe ōmonū qō eſt
illos ea plerūq; p̄nunciare q̄ ip̄i facturi
ſt̄. Accipiūt. n. ptātē ſe ꝛ moꝛbos īmitte
re: ꝛ ip̄m aerē viciādo moꝛbidū reddere
ꝛ nerſis atq; amatoꝛib⁹ ꝛenoꝛ ꝯmo/

dozum malefacta suadere: de qnozum mozib⁹ certi sũt q̃ sint eis talia suaden tib⁹ ꝺsẽsuri. Suadẽt aũt miris ꝛ iuisibi lib⁹ modis q̃ illã subtilitatẽ suoꝝ cozpo ruz cozpoꝛa hoim̃ nõ sẽtiẽtiũ penetrã do sesecꝝ cogitatiõib⁹ eoꝝ q̃ q̃dã imagi naria visa miscendo: siue vigilãtiuz siue dozmientium. Aliqñ aũt nõ q̃ ipi faci unt: sz q̃ nälib⁹ futura p̃noscũt: q̃ signa i hoiz sẽsus vẽire ñ possũt necꝝ p̃dicũt. Nec ꝝ.n. qz p̃uidet medic⁹ q̃ nõ p̃uidet ei⁹ art⁹ ignar⁹: iõ iã oĩn⁹ hñd⁹. Quid aũt mirꝫ: si quẽ admodũ ille i cozpis hũani l̃ pturbata vl̃ modificata tẽperie seu boꝛ nas seu malas p̃uidet valitudines: sic ꝺ mõ i aeris affectiõe atcꝝ ordinatõe sibi nota: nobis ignota: futuras p̃uidet tẽ pestas. Aliqñ ꝛ hoiuz disp̃ositiões ñ so lũ voce platas: vecꝝ ẽt cogitatiõe ꝺcep tas ꝺsignat: q̃ ꝺũ ex aio exp̃mũl i coz pore tota facilitate p̃disc̃ũt: atcꝝ hic ẽt mlta futura p̃nũciãt: aliss vz mira: q̃ ista miracla disp̃ositiõe nõ nouerũt. Sic eni apꝑet ꝺcitatioꝛ ai motus i vultu vt ab hoĩb⁹ quoꝝ aliqd foziseꝰ agãt qꝺ i triseꝰ agit: ita nõ ꝺz eẽ icredibile: si ẽt lemores cogitatiões dãt aliq̃ signa per cozp⁹: q̃ obtuso sẽsu hoiuz cognosci nõ p̃nt: acuto aũt ꝺmões p̃nũciãt: cũ tñ ab eis lõge sit altitudo illi⁹ ꝓpbie quã ꝺs p sc̃os ãgelos suos ꝛ ꝓpbetas opat. Nã si qd ꝺ illa ꝺi disp̃ositiõe p̃nũciãt: ꝛ cuz ea p̃dicũt q̃ ide audiũt: nõ fallunt necꝝ fallũt. Ueracissima. n. sũt ãgelica ꝛ pro pbetica oracula. Sic aũt idignãt acci pi q̃ aliq̃ ꝛ talia ꝺmones ꝛ audiãt ꝛ p dicãt: q̃si aliqd idignũ sit: vt qꝺ iõ ꝺr: vt hoĩb⁹ inotescat. Hoc nõ solũ boni: vecꝝ ẽt mali nõ taceãt: cũ i ipis hoĩb⁹ ẽt vite hõe p̃cepta videam⁹ parit⁹ a puersis iu stisq̃ cãtari. Nec obesse aliqd: imo ẽt p desse ad maiozẽ noticiã famãcꝝ vitatis cũ de illa ẽt hi qcq̃d nouerunt ꝺcũt q̃ eis ꝛ puersis mozib⁹ ꝺdicũt. Jn ceris ãt p̃dictionib⁹ suis ꝺmões plexꝝ ꝛ fal lũt ꝛ fallũt. Fallũt qꝺẽ: qz cũ suas ꝺis positiões p̃nũciãt ex ip̃rouiso desup ali qd iubeꝰ q̃ eoꝝ ꝺsilia ꝺcta p̃turbet: ve lut si aliqd disponãt qlibz hoiel qꝺbusl ptãtib⁹ subditi q̃ nõ p̃hibituros suos p̃positos arbitrãt: idcꝝ facturos se esse p̃mittãt. At illi penes quos maiꝛ po testas ẽ ex alio supioꝛi ꝺsilio ꝟ totũ dis positũ atcꝝ p̃paratũ repẽte p̃hibeãt. fal lunt ẽt cũ cãs näles sic medici aut nau te: aut agricole: sed lõge p̃stãti⁹ q̃ aerei cozpis sẽsu solertioꝛe ꝛ exercitatioꝛe p̃ noscũt: qz ꝛ hic ab ãgel⁹ ꝺo sũmo pie fui entib⁹ ex alia disp̃ositiõe ignota demo nib⁹ ex ip̃rouiso ac repẽte mutãt: tãcꝝ si egro aliqd extrisec⁹ accidat quo moꝛi at: quẽ medic⁹ veris salutis p̃cedẽtibus signis victuꝝ eẽ p̃miserat. Aut si aeris q̃ litate p̃uisa diu flatuꝝ illũ vẽtũ nautaꝝ aliq̃ p̃dixisset: cui ꝺño xp̃s cũ ꝺiscipulis nauigãs: vt ꝺescerꝫ ipauit: fcã ẽ trãqlli tas magna. Ul̃ si agricola illo ãno fru ctificaturã vitẽ polliceat naturã vtiqꝝ ẽre ꝛ numeros seminũ quo tñ calẽs an no eã vl̃ ip̃rouisa celi itẽperies arefaci at vl̃ aliq̃ iussio potẽtioꝛis eradicꝫ. Jta mlta ẽt ad p̃sciẽtiã p̃dictionẽcꝝ demo nũ ptinẽtia q̃ minoꝛib⁹ ꝛ vsitatioꝛibus cansis futura p̃uideꝰ eadẽ maioꝛibus ꝛ occltioꝛib⁹ cãis ipedita mutãt. Fallũt ẽt studio fallẽdi: ꝛ iuidia hoiuz volũta te: q̃ hoiuz errore lerãt. Sz ne apꝺ cul toꝛes suos põ i⁹ auctoꝛitatis amittant id agũt: vt iterp̃tib⁹ suis: signoꝝcꝝ inoꝛ ꝺiectoꝛib⁹ clꝑa tribuat: qñ vl̃ ꝺecepti fu erunt vl̃ mẽtiti. Quid g̃ mirꝫ: si iminẽte tẽ ploꝝ ꝛ simulacroꝝ euersiõe qnã ꝓpbe te sũmi tãto añ p̃dixerãt. Serapis de

mon alicui cultoꝝ suoꝝ hoc de ꝓximo
ꝓdidit: vt suã q̃si dinitatẽ recedẽs vl' fu
giẽs cõmẽdaret. Fugãt̃.n. isti vl' ẽt ius-
sis supiorib⁹ colligati abstrabũt ⁊ alie
nãt̃ a locis suis: vt dũ reb⁹ q̃b⁹ dñabãt̃
q̃b⁹ colebãt̃ fiat volũtas dei: qꝛ h̃ tãto
añ ꝑ oẽs gẽtes futuꝝ eẽ ꝑdixit: ⁊ vt ꝑ su
os fideles fieret ĩpauit. Cur aũt h̃ non
sineret̃ demõ ꝑdicare: cũ sibi iã ꝑnosce-
ret ĩminire: cũ hec ꝑdictio ⁊ ꝓphetis at
testaret̃: q̃b⁹ sũt ista ꝯscripta: ⁊ pruden
tib⁹ daret ĩtelligi ꝙ vigilãt̃ eẽt ꝺmonũ
cauẽda fallacia: cultusq̃ fugiẽd⁹? Qui
cũ añ ꝑ tã lõgũ tp̃s ĩ tẽpl' suis h̃ futura
tacuissẽt: q̃ ꝑ ꝓphetas ꝑdcta ĩ g̃rare nõ
possẽt: postea q̃ appropinq̃re cepũt vo
luerũt ea quasi ꝑdicare: ne ignari vtiq̃
putarẽt̃. Cũ igr̃ tã lõge añ predictũ eẽt
atq̃ ꝯscripta: vt alia ĩterĩ taceã illd̃ qd̃
sophõias ꝓph̃a dic̃. preualebit dñs ad
uersus eos oẽs ⁊ exterminabit oẽs d̃os
gẽtiũ t̃re: ⁊ adorabũt eũ vnusq̃sq̃ d̃ lo-
co suo oẽs ĩsule gẽtiũ. Aut nõ credebãt
ista sibi futura: q̃ ĩ tẽpl' gẽtiũ colebãt̃: ⁊
h̃ iõ ꝑ suos vates ac phanaticos frequẽ
tare voluerũt. Sic̃ eoꝝ poeta iunonem
ĩducit: ñ oĩ mõ credẽtẽ q̃ d̃ turni morte
iupit̃ dixerat. Iuno aũt ab istis ptãs ae
rea predicat̃: q̃ apd̃ ṽgiliũ sic loq̃t̃. Nũc
manet ĩ fõtẽ grauis exit⁹ aut ego ṽi va-
na feroꝛ: ꝙ vt p⁹ formidĩe falsa. Iudas ⁊
ĩ meli⁹ tua q̃ potes orsa refectas. Aut g̃
ista sibiq̃ ꝑ ꝓph̃as ꝑdcã nouerãt pos-
se accidẽ d̃mões: h̃ ẽ ptãtes aeree dubi-
tabãt: ⁊ ꝓpt̃ea ꝑdictiõez eoꝝ celebrare
voluerũt. Et hic ĩtelligẽdũ ẽ quales st̃:
aut cũ ea vẽtura certissime scirẽt: iõ per
sua tẽpla tacuer̃t: ne iã tũc ĩcipẽt ab boĩ
b⁹ ĩtelligẽtib⁹ desi atq̃ ꝯtẽni qd̃ de tẽ
ploꝝ atq̃ simlã coꝝ suoꝝ futura eis euer
siõe ꝓph̃is attestaret̃: q̃ eos coli ꝓhibe
bãt. Nũc ṽo postea cũ tp̃s aduẽit q° cõ
plerẽt̃ vaticinia ꝓph̃aꝝ d̃i vni⁹: q̃ istos
d̃os falsos dic̃: ⁊ ne collãt̃ vehemẽtissĩe
ꝑcipit. Cur ñ h̃ ẽt ĩpi ꝯptũ ꝑdicer̃ sinerẽ
tur: vt ĩde clari⁹ apperet eos hec ãtea vl'
minime credidisse: vl' suis cultorib⁹ enũ
ciare timuisse. In fine tãq̃ nihil h̃ntes
amplius qd̃ agerẽt ẽt ibi voluisse suam
ostẽtare diuinationẽ vbi iã ꝓdũtur diu
simulasse diuinitatẽ. Qd̃ ãt dicũt reliq̃
eoꝝ cultores ẽt suoꝝ q̃busdã libris hec
ꝑcognita cõtineri: q̃q̃ ex reb⁹ ĩpletis
cõficta putãda sint: q̃ ĩ eoꝝ tẽplis tã lõ-
go antea tp̃e ppl'is eoꝝ si ṽa eẽnt ĩnote-
scere d̃buerit: sic̃ nr̃a nõ solum ĩ eccl'iis
nr̃is: veꝝ ẽt: ꝙ ad grauius testimoniũ ꝯ
oẽs inimicos valet ĩ iudeoꝝ synagogis
antiq̃ssima ⁊ notissima recitãt̃. Tñ nec
ista ipsa q̃ ab eis vix raro ⁊ clãculo ꝓfe
runt̃ mouere nos dz si cuiq̃ demonũ
exortũ ẽ id ꝓdere cultorib⁹ suis ꝙ didi
cerat ex eloq̃is ꝓph̃aꝝ: vel ex oraculis
ãgeloꝝ. Qd̃ cur nõ fieret cũ ⁊ ista nõ sit
opinatio: sz attestatio ṽitatis. Illd̃.n. qd̃
solũ ab eis flagitãdũ ẽ: nec vnq̃ antea
ꝓtulerũt: nec vnq̃ postea nisi forte cõ-
fictũ ꝓferre conabũt̃ aliq̃d deos suos ꝑ
vates suos ꝯ deũ israel ausos ꝑdere aut
dicere. De quo de eo doctiss mi eoꝝ au
ctores: qꝛ oĩa illa legere: aut nosce po-
tuerũt magis q̃sierũt q̃s d̃s eẽt: quẽ de
um negare potuerũt. Porro aũt d̃s iste
quẽ nullus eoꝝ negare ausus ẽ veꝝ de
um: q̃ etsi negaret: nõ solũ subiaceret d̃-
bitis penis: veꝝ ẽt certis conuinceretur
affectib⁹. Iste ergo d̃s quẽ nemo: vt di-
xi: illoꝝ ausus ẽ negar̃ veꝝ deũ illos fal
sos eẽ deos ⁊ oĩno deserẽdos. eoꝝq̃ tẽ-
pla ⁊ simulacra ⁊ sacra euertẽda ꝑ suos
vates: h̃ ẽ ꝓph̃as apta denũciatiõe pre
dixit: apta ptãre precepit: apta ṽitate cõ
pleuit. Uñ q̃s vsq̃adeo desipiat: q̃ ñ po
ti⁹ eũ colẽdũ eligat quẽ coli nõ ꝓhibẽt

quos ⁊ colebant. Quē ꝓculdubio cum colere ceperit illos vtiq; nō culturus: quos ꝓhibet coli quē colit. Qđ āt ipsū eēnt culture gētes ext̄minatis dijs falsis: quos ātea colebāt a ꝓpħis eius eē predcm̄ pauloañ ɔmemorauī: ⁊ nūc repeto. Preualebit īq̄t đs aduersus eos ⁊ ext̄minabit oēs deos gētiū t̄re ⁊ adorabūt eū vnusq̄sq; de loco suo oēs īsule gētiū. Neq; sole īsule: ſz ita oēs gētes vt ēt oēs īsule gētiū qñ q̄dē alibi nō īsulas nominat: ſz vniuersū orbē t̄raꝝ dicens. Cōmemorabūt ⁊ cōuertēt ad dominū vniuersi fines t̄re: ⁊ adorabunt in cōspectu ei⁹ vniuerse p̄rie gētiū: qm̄ dñi ē regnū: ⁊ ipse dñabit gētiū. Hec aūt ꝑ christū fuisse cōplēda ⁊ alijs plurib⁹ testimonijs ⁊ ī eodē ipso psalmo: vñ h̄ cōmemorauī satis apparet. Cuz.n. paulo supi⁹ futurā passionē ꝑ ꝓpħam ipse loqueret dicēs: foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos dinumerauerūt ossa mea: ipsi ɔsiderauerūt ⁊ ɔspexerūt me ⁊ diuiser̄t sibi oīa vestimēta mea ⁊ sup vestē meā miser̄t sortē. Paulopost īfert illđ quod posui: cōmemorabūt ⁊ cōuertēt ad dominū vniuersi fines t̄re ⁊c̄. Quāq̄ ⁊ illđ testimoniū qđ p̄us adhibui: vbi dcm̄ ē: preualebit dñs aduersus eos ⁊ exterminabit oēs đos gētiū t̄re. In eo ꝙ positū ē: preualebit: satis ostēdit hoc ēt prenūciatū pagani p̄us oppugnaturi eēnt eccl̄iam nomēq; christianū q̄tū valerēt ꝑsecuturi: vt si fieri poſſz oīno đ t̄ra deleret. Et qꝛ eos patiētia martyꝝ ⁊ magnitudine miraculoꝝ ⁊ ɔsequēte fide ppl̄oꝝ erat supaturus: iō sic dcm̄ ē: preualebit dñs aduersus eos nisi oppugnādo illi resisterēt: vñ ⁊ ī psal. ita ꝓpheta tū ē: vt q̄d fremuer̄t gētes ⁊ ppl̄i meditati sūt īania: astiterūt reges p̄ncipes cōuenerūt ī vnū aduersus dñm ⁊ aduersus christum eius. Et paulopost dicit. Dñs dixit ad me fili⁹ me⁹ es tu ego hodie gēui te postula a me ⁊ dabo tibi gētes hereditatē tuā ⁊ possessiōez tuā terminos t̄re: ecce vñ dcm̄ ē ī alio psalmo ꝙ supi⁹ īterposui: cōmemorabūt ⁊ conuertēt ad dñm vniuersi fines t̄re. His atq; huiusmodi ꝓpheticis documētis predictū oñdit qđ videm⁹ īpleri ꝑ xp̄m futuꝝ fuisse vt deū israel quē vnū deuz veꝝ ītelligūt nō ī vna ipsa gēte q̄ apellata ē israel: ſz ī oīb⁹ gētib⁹ coleret ⁊ oēs falsos deos gētiū ⁊ a tēplis eoꝝ ⁊ a cordib⁹ cultoꝝ suoꝝ demoliret. Eant nūc isti ⁊ ɔ̄ christianam religionē ⁊ ɔtra verū dei cultū vanitates p̄stinas defēsitare audeāt vt cū strepitu pereant. Nam ⁊ hoc de illis p̄dictū ē ī psalmis dicēte ꝓpheta. Sedisti sup thronū q̄ iudicas eq̄tatē: īcrepasti gētes ⁊ perijt īpius nomē eoꝝ delesti ī et̄nū ⁊ in seculū seculi Inimici defecerūt framee ī finē ⁊ cītates destruxisti: perijt memoria eoꝝ cuz strepitu ⁊ dñs ī etermū ꝑmanet. Necesse ē g̊ vt īpleāt oīa hec. neq; qđ adhuc audēt xp̄i pauci q̄ remāserūt vaniloq̄s suas ostētare doctrinas ⁊ xp̄ianos īpitissimos irridere: moueri deberem⁹ dū ī eis īpleri q̄ predicta sūt videam⁹ ipsa q̄ppe velut īperitia ⁊ stulticia xp̄ianoꝝ q̄ humilib⁹ ⁊ scīs eiusq; diligēter studiosis apparet excelsa ⁊ sola vera sapientia. Ipsa inq̄ velut stulticia christianorū eos ad istā paucitatē redegit: qm̄ sic dicit apl̄s stultā fecit đs sapīaz hui⁹ mūdi. Deīde subiūgit rē mirabilē si q̄s ītelligat ⁊ ita seq̄t. nā qm̄ ī dei sapīa nō cognouit mūd⁹ ꝑ sapīaz deū placuit đo ꝑ stl̄ticiā p̄dicatiōis saluos facē credētes. Qm̄ q̄dē iudei signa petūt ⁊ greci sapiētiā q̄rūt. Nos aūt predicam⁹ christum crucifixum iudeis quidem scandalum:

gētib⁹ āt stulticiā. Ip̄is aūt vocatis iu/
deis ⁊ grecis xp̄m d̄i v̄tutē ⁊ dei sapiēti
am. Qm̄ qd̄ stultū ē d̄i sapiēti⁹ ē hoib⁹:
⁊ qd̄ miserrimū ē d̄i forti⁹ ē hoib⁹. Irri
deāt g̃ q̄ꝫtū possūt tāq̄ꝫ iperitiā ⁊ stulti/
ciā nr̄az: iactēt doctrinā ⁊ sapiētiā suā.
Illud scio q̄ isti irrisores nr̄i pauciores
sūt hoc āno q̄ꝫ fuerīt p̄ore āno: ex quo
enī fremuerūt gētes ⁊ meditati sūt īa/
nia aduersus dominū ⁊ aduersus xp̄m
ei⁹ qn̄ ab eis fūdebat sāguis scōꝝ ⁊ va/
stabat eccl̄ia vsq̄ꝫ ad h̄ tēp⁹: ⁊ deīceps
quotidie minuūt. Nos āt aduersus eo
rū opprobriū: ⁊ sup̄bas irrisiōes fortissi/
mos reddūt oracula dei nr̄i q̄ de hac re
quoq̄ꝫ videm⁹ ⁊ gaudem⁹ ipleri. Sic.n.
nos alloq̄t p̄ ꝓphetā. Audite me q̄ sci/
tis iudiciū meū: ppl̄s me⁹ ī quoꝝ corde
lex mea ē: opprobria hoīum nolite me
tuere: ⁊ detractiōe eoꝝ ne sup̄emini: ne
q̄ vos sp̄nūt magni duxeritis. Sic̄ eniz
vestimētū ita p̄ tp̄s absumēt: ⁊ sic̄ lana
atinea comedēt: iusticia aūt mea ī eter
nū manet. Legāt tn̄ hec mea si dignant
cū ad nos ꝯdictiōes eoꝝ p̄uenerīt q̄ꝫtū
dn̄s adiuuat rn̄debim⁹. Explicit d̄ di
uinatione demonum.

Diui Augustini hypponensis ep̄i de
honestate mulierum liber incipit.

Nemo dicat frēs q̄ tp̄ib⁹ nr̄is
martyꝝ certamina eē n̄ pn̄t:
hz.n. pax martyres suos. nā
frequēt iracūdiā mitigare: li
bidinē fugere: iusticiā custodire: cupidi
tatē cōtēnere p̄s magna ē martyrij. Cō
tēnēda nāq̄ꝫ ē cupiditas: q̄ q̄dam velut
ignis q̄ꝫto āplius accipit: tāto amplius
req̄rit. Iracūdia v̄o ē mitigādā: q̄ p̄⁹ no
cituris nocet q̄ꝫ nocēdis. Quā āt libidi/
nē fugiēda eē dixim⁹ apl̄o doctore eui/
dēter didicim⁹: q̄ꝛ cū oīb⁹ vitijs resistē/
dū eē p̄dixerat: ꝯ libidinē nō dixit resi/
stere: sz ait fugite fornicationē ac si dice
ret reliquis vitijs d̄o adiuuāte debemus
ī pn̄ti resistere: libidinē v̄o fugiēdo su/
perare: sic ⁊ ī scripturis alibi legim⁹. no
li attēdere ī faciē virginis ne scādalizet
te vult⁹ ei⁹. Nā ⁊ btūs ioseph: vt īpudi
cā dominā posset euadere: palliuz quo
apprehēsus erat reliq̄t ⁊ fugit. Cōtra li
bidinis īpetū app̄hēde fugā si vis obti/
nere victoriā. Nec sit tibi verecūdū fu/
gere: sic castitatis palmā desideras obti
nere. Uidete frēs quō ab oīb⁹ xp̄ianis:
p̄cipue tn̄ a monachis seu clericis īdi/
gna ⁊ inhonesta familiaritas fugiēda:
q̄ꝛ sine vlla dubitatiōe q̄ familiaritatez
mulieꝝ nō vult fugere: cito abit ī rui/
nā. Sz forte negligēs q̄sq̄ꝫ ⁊ minus de
aīe sue salute sollicit⁹ rn̄det ⁊ dicit. Ec/
ce ego ⁊ familiaritatē hēo mulieꝝ extra
neaꝝ ⁊ tn̄ arma castitatis custodio. In
felix ē ⁊ nimiū pecuriculosa p̄sumptio.
Multi.n. se putāt vincere cū victi sunt
Sz adhuc addet aliq̄s ⁊ dicet. Ego iter
extraneas mulieres habito: ⁊ cōtinētiā
seruo: ⁊ volo hr̄e qd̄ vincā. Quid ē vo/
lo hr̄e qd̄ vincā: nisi h̄ volo hr̄e q̄ pere
am: Sz ego īquid libidinis īpetū tāq̄ꝫ
aduersariū meū retinere volo. Uide er
go ne cōtra te īcipiat captiuitas ip̄a pre
ualere: ⁊ vnde putabas obtinere trium
phū īde eternū īcurras opprobriū. Int̄
oīa.n. xp̄ianoꝝ certamina sola dura sūt
p̄lia castitatis: vbi quotidiana pugna et
rara victorie. Grauē nāq̄ꝫ castitas sorti/
ta ē inimicū: cui quotidie resistit: ⁊ sēp̄
timet. ⁊ iō sic̄ dcm̄ ē nemo se falsa secu/
ritate decipiat vt de suis virib⁹ p̄iculose
p̄sumat: sz audiat apl̄m clamātē: fugite
fornicationē. Dauid.n. ille scissimus in
mille passib⁹ passus vidit mulierē nudā
⁊ adamauit: ⁊ statim homicidium siml̄
fecit ⁊ adulterium. Et qui cū mulierib⁹

habitantes putant se castitatis obtine/
re triūphum ignorāt se apd̄ deū dupli/
citer reos existere: dū seip̄os ī ꝑiculum
mittūt: ⁊ alijs exēplū ꝑuerse familiarita
tis ostēdūt. Quāti.n.ꝑ illaꝝ ī honestam
familiaritatē castitatis decorē ꝑdiderūt:
illoꝝ aīe qui pereunt ab illis ī die iudicij
requirende sūt: qui illud exemplum per
ditionis ostēdunt. Et iō fratres contra
mortifera blādimēta: ⁊ contra adiuto/
res diaboli: q̄ familiaritatē suspectā ha/
bere nō metuūt: nec erubescunt: ne nos
suo exemplo d̄cipiāt dei adiutoriū iplo
remus: vt de laqueo venantiū nos libe
rare dignet̄. Scientes ꝙ ī his oīb⁹ que
supra dixim⁹ bonis ⁊ castis quotidiana
non desunt martyria. Omnibus chri/
stianis martyria deesse nō possūt: sicut
castitas: veritas ⁊ iusticia xp̄i ē: sic ⁊ ille
qui eis īsidiat̄ ꝑsecutor xp̄i ē. Ille v̄o q̄
castitatem: veritatē ⁊ iusticiā ī fratrib⁹
suis defensare: ī alijs ⁊ in seip̄o custodi
re voluerit: martyr erit. Et iō q̄ hoc tota
virtute aī ⁊ ip̄e diligit ⁊ vt alij diligant
verbis simul ⁊ exemplis ostendit: ⁊ vbi
cūq; veritas ⁊ iusticia vel castitas labo/
rat: quantum preualet se etiam vltro in
gerit: ⁊ s̄m vires suas defensare conten
dit: non vnā: sed plures coronas dn̄o re
munerāte ꝑcipiet. Et vt hec obtinē me/
reamur cum dei adiutorio non solum
extraneaꝝ mulieꝝ: sed etiā ancillaꝝ no/
strarū quorūcūq; vicinoꝝ aut filie aut
ancille vnusquisq; nr̄um collocutionē
vitare ꝓcuret. Q: q̄to vilior ē illaꝝ cō/
ditio: tāto ruina facilior. De tali re ad/
monet salomon dicens: Nūquid alli/
gabit aliquis ignē ī sinu suo: vt vestimē
ta eius non comburantur: aut quis am
bulabit sup̄ prunas: ⁊ plante eius non
comburentur: Et illud p̄cium meretri/
cis vix est dimidij panis. O q̄ta iniq̄tas
o q̄ta ꝑuersitas: vt anima quā xp̄s suo
sacro sanguine redemit luxuriosus q̄s/
q; ꝓpter vnius momenti delectatiōem
libidinis diabolo pessimo inimico suo
vēdit ac tradit. Uere nimiū miserāda ⁊
plangenda conditio est vbi cito p̄terit
qd̄ delectat: ⁊ ꝑmanet sine fine qd̄ cru/
ciat. Sub momēto enim libidinis īpet⁹
transit: ⁊ ꝑmanet sine termino anime ī/
felicis opprobriū. Sed dicit aliq̄s: iuue/
nis hō sum: facio qd̄ me delectat mō: ⁊
postea penitētiam agā. Quō sic dicat ꝑ
cutio me crudeli gladio: ⁊ postea vadā
ad medicū. Heu miser homo: nescis ꝙ
vni⁹ hore puncto vulnus accipitur: sed
vix longo tempore ad sanitatē pristinā
reuocat̄: Qui.n.fornicans dicit penitē
tiā se acturū: quare nō timet ne eum su/
bitanea febricula: vel aliquo casu subi/
ta mors sup̄ueniens rapiat ⁊ pereat di/
latio: ⁊ suecedat eterna dānatio: Et q̄
de infelici libidine vnde locuti sum⁹ cre
dendū ē qd̄ dicit ꝓpheta. Cōfractus est
malleus vniuerse terre: q̄uis post aduē
tū dn̄i nr̄i iesu xp̄i: ꝑ vniuersa monaste/
ria monachoꝝ ⁊ ꝑ clericos vel ēt laicos
castitatē seruātes: q̄si cōfractus malle⁹
ille videat̄: qd̄ tn̄ multo peius ē adhuc
multo plures sunt qui ab illo malleo
quotidie cōfringuntur: q̄ illi qui d̄ rui
na collisionis illius liberantur. Unq̄e
iterum atq; iterum rogo vt diligentius
consideremus ⁊ q̄tum possumus ti/
meam⁹ illud qd̄ dn̄s ī euangelio dicit.
Qui viderit mulierem ad concupiscen/
dum eam: iam mecatus ē. Pro qua re:
sicut iam dictum est: non solum ab ex/
traneis mulieribus: sed etiam a vicinis
⁊ domesticis: ⁊ ancillis nostris refrenā
da est ⁊ secreta familiaritas ⁊ oculoruz
intenta fragilitas. Ne illud eueniat no
bis quod dn̄s per prophetam terribili/

ter clamat dicens. Mors itrauit ad animas nostras ꝑ fenestras nostras. Ueh eniz illis. Per quos ꝑ visũ oculoꝝ ⁊ auditũ auriũ. Si ꝑ linguã tuã amico tuo aut famulo tuo iusseris vt ad te meretrix adducat: aut tuip̃e cũ meretrice locutus fueris ꝑ os tuũ ad aĩam tuã gladius eterne mortis ingredit. Si aũt malũ vel sordidũ cõsiliũ libenter audieris si detrahẽtẽ aut luxuriose loquẽtẽ: aut cãtica turpia ꝓferẽtẽ nõ respuis ꝑ aurium tuaꝝ fenestras mors itrauit ad aĩaz tuã. Et qꝛ dñs dixit. Qui viderit mulierẽ ⁊c. Uolũtas ꝓna faciẽdi reputat ꝓ opere facti. Ac si dũ aliq̃s mulierẽ libidinoso oculo cõsiderat: ꝑ fenestras corporis sui ĩ secretũ mẽtis venenũ mortis instilat. Talis enim cogitatio: ⁊ si aliqñ impedit casu ⁊ nõ ĩpleat volũtutẽ suaz nihilominus actionis crimine cõdẽnatur a dño: ac si illa casta est cum qua libidinis malum voluit exercere: ⁊ ille iã adulter tenet in corde. Ideo audiamus scripturã dicentem illud. Oĩ custodia serua cor tuum. Et illud. Auerte oculos meos ne videãt vanitatẽ ⁊c. Quomodo si aliquis carbones apprehenderit si cito eos ꝓiecerit: nihil ei nocebunt. Si v̄o diutius tenere voluerit sine vulnere abire nõ poterit. Ita ille qui ad concupiscenduz oculoꝝ defixerit intuitũ: et libidinis malũ ĩ corde suscipiens moras ĩ corde suo habere: morari ĩ corde suo libere ꝑmiserit: excutere a se sine aĩe plaga nõ poterit. Ideo iugiter clamamus cuz propheta. Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellet de laq̃o pedes meos. Ipso domiuo nostro iesu christo mediatore dei: ⁊ hominum cui⁹ misericordia plena est terra. Amen.

¶ Explicit liber de honesta te mulieꝝ.

¶ Diui aurelij Augustini hypponensis episcopi de cura agenda pro mortuis liber incipit.

Diu sanctitati tue coepiscope venerãde pauline rescriptorum debitor fui ex quo mihi scripsisti per homines filie nostre religiosissime flore querens a me vtrum prosit alicui post mortem ꝙ corpus apud sancti alicuius memoriã sepelitur. Hoc. n. abs te vidua memorata petierit pro defuncto in eis partibus filio suo: ⁊ rescripseras consolans eam id qꝛ etiam nũcians de cadauere fidelis iuuenis cynegij: qđ patrono ⁊ pio affectu desiderauit eẽ completum: vt scilicet in beatissimi felicis confessoris basilica poneret. Qua occasione factũ est vt ꝑ eosdẽ perlatores litterarum tuarũ etiam mihi scriberes: ingerens huiusmodi questionem: atqꝫ vt responderez quid inde mihi videretur exposcẽs: nec tacens ipse quid sentias. Nam dicis videri tibi non esse manes motus animorum religiosorum atqꝫ fidelium ꝓ suis ita curantium adiungis etiã vacare nõ posse ꝙ vniuersa pro defũctis ecclesia supplicare cõsueuit. Ut hinc ⁊ illud comijci possit hoĩ ꝓdesse post mortẽ si fide suoꝝ humano corpori talis ꝓuideatur locus ĩ quo appareat opitulatio ẽt isto modo quesita sanctorum. Sed cuz hec ita sint quõ huic opinioni contrarium non sit quod dicit apostolus. Oẽs enim astabimus ante tribunal christi vt ferat vnusquisqꝫ secundum ea que per corpus gessit siue bonum siue malum: non te satis significas videre. Hec q̃dez apostolica sententia ante mortem admonet fieri qđ possit ꝓdesse post mortem: non tũc qñ iam recipiendum ẽ qđ quisqꝫ gesserit ante mortem. Uerũ hec

ita soluitur questio: quoniam quodam vite genete acquiritur: dum in hoc corpore viuitur vt aliquid adiuuet vt ista defunctos: ac per hoc secundum ea q̃ per corpus gesserũt eis q̃ post corp⁹ religiose ꝓ illis facta fuerint adiuuantur Sunt enim quos nihil omnino adiuuant ista siue pro eis fiant: quoruꝫ tam mala sunt merita: vt neqꝫ talibus digni sint adiuuari: siue pro eis quoꝝ tam bona vt talibus non indigeant adiuuent Genere ergo vite quã gessit quisqꝫ per corpus efficitur vt prosint vel non prosint quecũqꝫ ꝓ illo pie fiunt: cum reliq̃rit corpus. Nam meritũ ꝑ qđ ista ꝓsint si nullum cõpertũ ẽ ĩ hac vita: frustra q̃ritur post hanc vitam. Ita fit vt neque inaniter ecclesia vel suorum cura ꝓ defunctis qđ potuerit religiosius ĩpẽdat: ⁊ tñ ferat vnusquisqꝫ secũdũ ea q̃ ꝑ corpus gessit siue bonũ siue malũ: reddẽte dño vnicuiqꝫ secũdũ opa ei⁹. Ut.n.hoc qđ ĩpẽdit̃ possit ei ꝓdesse post corpus ĩ ea vita acquisitũ est quã gessit ĩ corpore. Poterat inqnisitioni tue sufficẽ mea breuis ista respõsio: sꝫ qꝛ talia mouent q̃b⁹ respõdẽdũ eẽ existimo parũper attẽde. In machabeoꝝ libris legim⁹ oblatũ ꝓ mortuis sacrificiũ: sed ⁊ st nusq̃ in scripturis veterib⁹ omnino legeret̃: nõ parua tñ ẽ vniuerse ecclesie que in hac consuetudine claret auctoritas: vbi ĩ p̃cibus sacerdotique domino deo ad ei⁹ altare fũdũtur: locũ suũ habet etiaꝫ cõmendatio mortuoꝝ. Sed vtrũ aliquid prosit anime mortui locus corporis sui operiosius inquirendum est. At p̃mum vtrum intersit aliquid ad inferendam vel augendam miseriam post hanc vitam spiritib⁹ boĩum si eorum corpora sepulta non fuerint: non secunduꝫ opinionem vtcũqꝫ vulgatam: sed poti⁹ secundum religionis nostre sacras litteras est videndum. Neqꝫ enim credendum ẽ sicut apud Maronẽ legit̃ insepultos a nauigãdo atqꝫ trãseundo ĩferno aĩe ꝓhiberi. quia.s.neqꝫ ripas datur horrẽdas ⁊ rauca fluẽta trãsportare priusq̃ sedib⁹ ossa q̃euerint. Quis cor xp̃ianum inclinet his poeticis fabulisqꝫ figmentis: cum dominus iesus vt inter inimicorum manus qui eoꝝ corpora ĩ eorum potestate haberent securi occũberent christiani: neqꝫ capillum capitis eorum asserat periturum exhortans ne timeat eos qui cum corpus occiderint amplius nan habent quid faciant: vnđ in primo libro de ciuitate dei satis q̃tũ existimo: sum locutus vt eorum dentez retunderem: qui barbaricam vastitatẽ: precipue quam nuper roma perpessa est christianis temporibus imputando etiam id obijciunt illic quid suis subuenerit christus. Quibus cum responsum fuerit animas fidelium pro fidei sue meritis ab illo fuisse susceptas: insultant de cadaueribus insepultis. Totũ itaqꝫ istum de sepultura locum verbis talibus explicaui. At enim ĩ tanta inq̃ strage cadauerum ne sepeliri potuerãt neqꝫ istud pia fides reformidat tenens predictum: neqꝫ assumentes bestias resurrecturis corporibus obfuturas quorum capillus capitis non peribit: nullo modo diceret vitas. Nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere. Si quicq̃ obesset vite future quicquid inimici de corporibus occisorum facere voluissent: nisi forte quispiam sic absurdus est vt contendat eos qui corpus occidunt: non debere timeri ante mortem: ne corpus occidant: ⁊ timeri debere post mortem ne corp⁹ occisi sepeliri non sinant:

Falsuz est ergo qđ ait: q̄ corp⁹ occidūt
⁊ postea nō hn̄t quid faciāt: si hn̄t tāta
que de cadauerib⁹ faciāt. Absit vt falsū
sit qđ veritas dixit. Dcm̄ est enī aliquid
eos facere vt occidāt: qꝛ in corpore sen
sus ē occidēdo postea vero nihil habe
re q̄d faciāt: qꝛ nullus sensus est in cor
pore occiso. Multa quoqꝫ corpora xp̄i
anoꝝ terra nō texit: sed nullū eoꝝ q̄sq̄ꝫ
a celo ⁊ terra sepauit: quā totā implet
sua pn̄tia qui nouit vn̄ resuscitet quod
creauit. Dr̄ quidē in psalmo posuerunt
mortalia seruoꝝ tuoꝝ escam volatilib⁹
celi: carnes scōꝝ tuoꝝ bestijs terre: effu
derūt sanguinē eoꝝ tanq̄ꝫ aquā in circu
itu hierl̄z ⁊ nō erat q̄ sepeliret. Sed ma
gis ad exagerādā crudelitatē eoꝝ: q̄ ista
fecerūt nō ad īfelicitatē eoꝝ: q̄ ista per
pessi sunt q̄uis h̄ in conspectu homini
dura ⁊ dira videant̄: sed p̄ciosa ī cōspe
ctu domini mors scōꝝ eius. Proinde
ista oīa. i. curatio funeris: conditio sepl̄
ture: pompa exequiarū magis viuoruz
solatia sunt q̄ꝫ subsidia mortuoꝝ. Si a
liquid ꝓdest īpio sepultura p̄ciosa obe
rit pio vilis aut nulla. Preclaras exeq̄
as ī cōspectu hoī purpurato illi diuiti
turba exhibuit famuloꝝ: sed multo cla
riores ī cōspectu dn̄i vlceroso illi paupi
ministeriū p̄buit angeloꝝ q̄ eū nō extu
lerūt ī marmoreo tumulo sed ī abrahe
sinū sustulerūt. Rideāt hec illi ꝯ quos
defendendā suscepimus ciuitatem dei.
Uerūtn̄ sepulture curā etiam eoꝝ phi
losophi cōtēpserūt: ⁊ vniuersi exercitus
dū ꝓ terrena patria morerent̄: vbi po
stea iacerēt: vel quib⁹ bestijs esca fierēt
nō curauerūt: licuitqꝫ poetis de hac re
plausabiliter dicere. Celo tegitur: q̄ nō
hꝫ vrnā: q̄ꝫto de corpib⁹ in sepultis īsul
tare xp̄ianis: q̄bus ⁊ ipsius carnis mem
brorūqꝫ oīum reformatio non solum
ex terra verū ⁊ alioꝝ elemētorum secre
tissimo sinu quo dilapsa cadauera re
cesserūt ī tp̄is pūcto reddēda ⁊ reītegrā
da ꝓmittit̄. Nec iō tn̄ ꝯdēnanda ⁊ abij
ciēda sunt corpora defunctoꝝ maxime
qꝫ iustorū ac fideliū quibus tanq̄ꝫ orga
nis ⁊ vasis ad oīa bona opa scūs vsus ē
spūs. Si enī pat̄na vestis ⁊ annulus ac
si q̄d hi⁹ tanto carius posteris quāto er
ga parentes maior affect⁹: nullo modo
ipsa sp̄nēda sunt corpora q̄ vtiqꝫ mlto
familiari⁹ atqꝫ cōiuncti⁹ q̄ꝫ quelibet īdu
menta gestamus. Hec enī non ad orna
mētum vel adiutorium qđ adhibet̄ ex
trīsecus: sed ad ipsam nām hoīs ꝑtinēt
Unde ⁊ antiquorū iustorū funera cuꝫ
pietate curata sunt ⁊ exequie celebrate
⁊ sepultura ꝓuisa: ipsiqꝫ cū viuerēt đ se
peliēdis vel ēt trāsferēdis suis corpibus
filijs mandauerunt: ⁊ tobias sepeliēdo
mortuos deū ꝓmeruisse teste angelo cō
mēdat̄. Ipseqꝫ dn̄s die tertio resurrectu
rus religiose mulieris bonū op⁹ p̄dicat
p̄dicandūqꝫ cōmēdat: q̄ vnguētū p̄cio
suz super mēbra eius effuderit atqꝫ hoc
ad eū sepeliendum fecerit ⁊ laudabilit̄
cōmemorant̄ in euāgelio: q̄ corp⁹ eius
de cruce acceptū diligēter atqꝫ honori
fice tegendum sepeliēdūqꝫ curarūt: verꝫ
iste auctoritates nō h̄ admonēt q̄ īsit
vllus cadaueribus sensus: sed ad dei ꝓ
uidētiam cui placēt etiam talia pietatis
officia corpora quoqꝫ mortuorū ꝑtine
re significāt ꝓpter fidem resurrectōnis
astruēdā vbi ⁊ illud salubrit̄ discit̄ quā
ta possit eē remuneratio ꝓ elemosynis
quas viuētib⁹ ⁊ sentientib⁹ exhibemus
Sed neqꝫ h̄ apud deū pereunt q̄ ex ani
mis hoīum mēbris officia diligentieqꝫ
ꝑsoluūtur. Sunt quidē ⁊ alia que san
cti⁹ patriarche de corporibus suis ꝯdien
dis vel trāsferēdis ꝓpheticō spū dicta ī

telligi voluerũt. Nõ aũt hic locus vt ea pertractemus iutẽdim cum sufficiãt ista q̃ diximus. Sed si ea q̃ sustẽtãdis viuentib⁹ sunt necessaria sicut victus ⁊ amict⁹ que q̃nis cũ graui afflictione desint ñ frangũt i bonis pferẽdi tolerandiq; virtutẽ: sed excitatã faciũt fecũdiozẽ: q̃to magis cũ desunt ea q̃ curãdis funerib⁹ cõdendisq; corpib⁹ defunctozũ adhiberi solẽt nõ efficiunt miseros i occulti p̃ozũ sedibus iam quietos. Atp hoc qñ ista cadauerib⁹ xp̃ianozũ in illa magne vrbis vel ẽt aliozũ oppidozũ vastatione defuerũt: neq; viuozũ culpa est qui nõ potuerũt ista prebere nec mortuoꝝm pena qui nõ potuerũt ista sentire. Hec est mea de sepulture cã atq; rõne sniã Quã pterea ex alio libro meo in istum transtuli: q⁹ facilius hic a me recensẽri potuit q̃ ad ip̃m alio modo eloquẽdus fuit. Quod si verũ ẽ pfecto ⁊ ꝓnisus sepeliẽdis corporib⁹ apud memoriã sc̃oꝝ locus bone affectionis ẽ: ⁊ humane erga funera suozũ: qñ si nõnulla religio ẽ vt sepelianẽ non põt nulla eẽ qñ vbi sepelianẽ attendim. Sed cũ talia viuoꝝ solatia requrũtur quib⁹ eozũ pius i suos aĩus appareat: nõ video q̃ sũt adiumẽda mortuozũ nisi ad hẽ vt dõ recolũt vbi sunt posita eozũ quos diligunt corpora eisdẽ scis illos tanq̃ patronis susceptos apũ deũ ediuuãdo ⁊ orãdo cõmẽdant: qõ quidẽ facere possent etiam si talib⁹ locis eos humare non possent Sed nõ ob aliud vel memorie vicũtur vel monumẽta eozũ eaq; insignita fiũt sepulchra mortuozũ: nisi q⁹ eos q̃ viuentiũ oculis morte subtracti sunt: sic ne oblitione etiã cordib⁹ subtrahant in memoriã reuocãt ⁊ faciunt admonendo cogitari. Naz ⁊ memorie nomen id aptissime oñdit. Monumentũ cniz eo q̃ moneat mẽtes: i admoneat nuncupat ꝓpter qõ greci mẽnemon vocant qõ nos memoriã seu monumẽtuz appellamus quã lingua eozũ memoria ipsa q̃ meminim⁹ mẽneme dicit. Luz itaq; recolit aĩus vbi sepultũ sit charissimi corpus: ⁊ occurrit locus noie martyris venerabilis cidẽ martyri aiam dilectam cõmẽdat recordãs ⁊ precãtis affect⁹. Qui cuz defunctus a fidelibus charissimis exhibek eũ pdesse nõ dubiũ est his q̃ cũ in corpore viuerẽt talia sibi p⁹ hãc vitã pdesse meruerũt. Uerũ ⁊ si aliqua necessitas vel humari corpora vel in talib⁹ locis humari nulla docta facultate pmittat: nõ sunt pretermittende supplicatões p spiritib⁹ mortuozũ quas faciẽdas pro oĩbus i xp̃iana ⁊ catholica societate defũctis etiã tacit⁹ noĩb⁹ quos sub gnãli memoratõne suscepit eccle sia: vt quib⁹ ad ista desunt parẽtes aut filij aut quicũq; cognati vel amici: ab vna eis exhibeak matre cõi. Si aut̃ deessent iste supplicatões que fiũt recta fide ac pietate p mortuis: puto q̃ nihil p desset spiritib⁹ eozũ quãtũlibet i locis sanctis exanimata corpora ponũtur. Cum q̃ fidelis mater fidelis filij defuncti corpus desideranit in basilicã martyris poni: sed q̃dez credidit ei⁹ aiam merit⁹ martyris adiuuari hẽ qõ ita credidit supplicatio q̃dã fuit. Et hoc pfuit fiq̃ pfuit ⁊ ⁊ qõ ad idẽ sepulchruz recurrit aĩo ⁊ fideliũ precib⁹ magis: magisq; cõmẽdat ⁊ adiuuat defuncti spiñ nõ mortui corporis loc⁹: sed ex loci memoria viu⁹ matris affectus. Simul enĩ ⁊ q̃s ⁊ cui commẽdatus sit nõ vtiq; infructuose religiosam matrem precantis attingit. Naz ⁊ orãtes de mẽbris sui corporis faciunt qõ supplicãtib⁹ ogruit: cũ genua fugũt cũ extendũt man⁹ vel etiã pternuntur

solo: ⁊ si quid aliud visibiliter faciūt: q̄ꝫ uis eoꝝ inuisibilis volūtatis vt cordis ī tētio deo nota sit: nec ille idigeat his in dicijs vt humanus ei pandat aīus: sꝫ hic magis seipm excitat hō ad orādū gemē dūqꝫ humili⁹ atqꝫ feruētius. Et nescio qūo hi motus corpis fieri nisi motu ani mi non pñt. Eisdēqꝫ rursus exteri⁹ visibi liter factis ille interior iuisibilis qui eos facit auget. Ac ꝑ hoc cordis affectus q̄ vt fierēt ista precessit: qꝛ facta sunt cre scit: verꝛamen si eo modo quisqꝫ tenea tur vel etiā liget: vt hec de suis mēbris facere neq̄at: nō ideo nō orat interior ho mo: ⁊ ante oculos dei ī secretissimo cu bili vbi cōpungit: sternit: ita etiā cū plu rimū intersit vbi ponat corpus mortui sui qui ꝓ spū eius deo supplicat: qꝛ ⁊ p̄ cedens affect⁹ locū eligit scm̄: ⁊ illic cor pore posito recordat⁹ locus sanct⁹ eum qui precesserat renuat ⁊ auget affect⁹. Tamen ⁊ si ñ possit: vbi religiosus ami cus elegit humare quē diligit nullo mo do dꝫ a supplicationibus necessarijs in eius cōmēdationē cessare. Ubicūqꝫ. n. iaceat vel nō iaceat defuncti caro: spūi req̄es acquirenda ē. Qui cū inde exiret secum abstulit sensuꝫ: quo interesse pos sit quomodo quisqꝫ sit siue in bonis si ue ī malis: neqꝫ ab ea carne expectat ad iuuari vitam suā cui prebebat ipse vitaꝫ quā detraxit excedens ⁊ redditurus est rediēs: quoniam nō caro spiritui: sꝫ spi ritus carni etiā ipsius resurrectōnis me ritū cōparat: vtrū ad penā an ad gloriā reuiuiscant. Legimus in ecclesiastica historia quam grece scripsit eusebius: ⁊ n latinam linguaꝫ vertit ruffinus: mar tyrum corpora in gallia canibus expo ta c sianūqꝫ reliquias atqꝫ ossa mortuo rum vsqꝫ ad extremam consumptionez ignibus cōcremata: eos deniqꝫ cineres fluuio rodani: ne quid ad me moriam qualencunqꝫ relinqueretur inspersos. Quod non ob aliud credendum est di uinitus fuisse permissum: nisi vt disce rēt christiani in confitēdo christum dū contemnerent hanc vitam: multo ma gis contemnere sepulturam. Hoc eniꝫ quod ingenti seuitia de corporib⁹ mar tyrū factū est: si eis quicq̄ꝫ noceret ꝙ mi nus beati requiescerent: eorum victori osissimi spūs non vtiqꝫ fieri sinerentur Re ipsa ergo declaratū ē: non ideo di xisse dñm. Nolite timere eos qui cor pus occidūt ⁊ postea non habent quid faciant: ꝙ nō esset permissurus aliq̄d eos facere de suorum corporibus mor tuorum. Sed quoniam quicquid face re permissi essent nihil: quo minueret christiano defuncto felicitas fieret: ni hil inde ad sensum post mortem viuen tium ꝓueniret: nihil ad detrimentum: saltem ipsorum corporum: quo minus integra resurgerēt pertineret. Et tamen ex illo humani cordis affectu: quo ne mo vnquā carnē suā odio habet: si co gnoscant aliquid homines post mortē suis corporibus defunctis obesse: qd̄ ī sua cuiusqꝫ gente vel patria poscit solē nitas sepulture cōtristantur vt homies ⁊ quod ad eos post mortem non perti net ante mortem suis corporibus timēt ꝙ inuenitur in libris regum deus ꝑ ꝓ phetam minari alteri ꝓphete: q̄ ei⁹ tran sgressus ē verbuꝫ ꝙ nō ferret cadauer ei⁹ in sepulchrū patrū eius. Que scriptu ra sic se hꝫ. Hec dicit dominus. Quia ī obediens fuisti ori domini: ⁊ non custo disti mandatum quod precepit tibi do minus deus tuus: ⁊ regressus es ⁊ co medisti panem: ⁊ bibisti a quam in lo co: in quo precepit tibi n e comederes panez neqꝫ biberes aquā: nō inferetur

adauer tuum ī sepulchruz patruz tuo
um. Qui anti hec pena pendenda si se
undum euangelium cogitemus: vbi
post corpus occisum nihil metuenduz
esse didicimus: ne membra exanimata
patiantur: neque pena dicenda est. Si
autem humanum erga suam carnem
consideremus affectum. Potuit inde
terreri vel contristari viuus quod sen
surus non erat mortuus: ⁊ hec erat pe
na: quoniaz dolebat animus id de suo
corpore futurum: quanuis cum fieret
non doleret. Hactenus enim noluit
dominus seruum suum plectere: qui
non sua contumacia spreuerat prece
ptum eius implere: sed aliena decipi
ente fallacia obedire se credidit: quādo
non obediuit. Neqz enim putandum
est ita fuisse interremptum morsu be
stie: vt ad supplicium tartareum eius
demum anima raperetur quandoqui
dem ipsum corpus idem leo qui occi
derat custodiuit iumento etiaz quo ve
hebatur illeso: ⁊ simul cum illa in ma
nifesta intrepida presentia ad sui domi
ni funus astante: quo mirabili signo
appareret hominem dei coercitum po
tius carnaliť vsqz ad mortem q̄z punitū
esse post mortem. De qua re apostolus
cum pro quibusdam offensis comme
morasset infirmitates mortesqz multo
rum. Si enim nosipsos iudicaremus
a domino non iudicaremur. Cum iudi
camur autem a domino corripimur:
ne cum hoc mundo damnetur. Eum
sane qui deceperat in monumento pro
prio honorifice sepeliuit: seque sepeliē
dum iuxta ossa eius curauit ita sperās
parci posse ossibus suis cū veniret tem
pus quando secūdum hominis illius ꝓ
phetiā. Iosias rex iuda in illa terra mul
storꝝ eruit ossa mortuorꝝ: eisdēqz ossibus
acrilega que sculptilibus ꝯstituta fue
rant funestauit. Pepercit q̄ppe illi mo
numento vbi iacebat propheta qui an
te annos amplius q̄z trecentos ista p̄
dixerat ⁊ ꝓpter ipsum neque illius qui
eum seduxerat violata est. Affectu nā
qz illo quo nemo vnquā carnem suam
odio habet prouiderat cadaueri suo q̄
occiderat mendacio animam suam. Ex
hoc igitur quo carnem suam quisqz na
turaliter diligit ⁊ illi pena fuit addisce
re non eum suturum in sepulchro pa
trum suorum: ⁊ huic cura prospicere vt
parceretur ossibus suis si iuxta eum ia
ceret: cuius sepulchrum nemo violaret
hunc affectum martyres christi ꝓ ve
ritate certantes vicerunt. Nec mirum:
quia contempserunt quod non fuerāt
pro acta morte sensuri qui non potue
runt eis quos viuentes sentiebant cru
ciatibus vinci. Poterat vtique deus
qui leonem prophete corpus quod ip
se occiderat vlterius non permisit attī
gere ⁊ fecit de proemptore custodem.
Poterat inquam a suis suorum interfe
ctis corporibus carnes quibus fuerant
prohibere. Poterat ⁊ ipsorum hoīum
innumerabilibus modis tenere seuiti
am: ne cadauera incendere: ne cineres
dispergere auderent. Sed huic quoqz
experimento multiplex tēptatio deesse
non debuit ne fortitudo confessionis
que immanitati prosecutionis pro cor
poris salute non cederet pro sepulchri
honore trepidaret. Postremo ne fides
resurrectionis consumationem corpo
rum formidaret. Debuerūt ergo ⁊ ista
promitti vt etiam post hec tanti horro
ris exēpla martyres in xp̄i confessione
feruētes hui⁹ quoqz testes fierēt v̄itatis

in qua discerent eos a quibus sua cor-
pora interficerentur postea nihil habe-
re qd̄ facerent: quoniam quicquid mor-
tuis corporibus facerent: vtiq; nihil fa-
cerent: qm̄ in carne omni vita carente
neq; aliquid sētire posset q̄ īde migra-
uit: neq; aliquid inde prodere qui crea-
uit. Sed inter hec que fiebant de corpo-
ribus occisorum cū martyres nō ea me-
tuentes magna fortitudine paterentur
tamen apud fratres luctus ingens erat
q̄ nulla dabatur potestas sanctorū fu-
neribus iusta persoluere: nam occulte
subtrahere aliquid sicut eadem testat̄
historia crudeliū custodū vigilie ꝑmitte-
bant. Itaq; cū illos qui occisi fuerant ī
dilaceratione membrorum suorum: in
cōfragratione ossium in dispersione ci-
nerum: miseria nulla cōtigeret: istos ta-
men qui nihil eorum sentire poterant:
magna miseria cruciabat: q̄ nullo mō
ijs seuientib⁹ ipsi quodā modo sētiebāt
⁊ vbi iam illoruz nulla erat passio: erat
istorum mira compassio secundum istā
quā dixi mirā compassionem laudant̄
illi ⁊ a rege Dauid benedicuntur q̄ sau-
lis ⁊ ionathe ossibus aridis sepl'ture mi-
sericordiam prestiterant: que tamē mi-
sericordia cum prestatur nihil sentienti-
bus: multum prodest misericorditer eā
prestantibus: An forte hoc reuocandū
ē ad illam opinionem q̄ infernū fluui-
um insepulti nō poterant transmeare?
Absit hoc a fid̄ christiana: alioquin pes-
sime actum ē cū tāta martyrum multi-
tudinem quoꝝ nō potuerunt corpora
sepeliri ⁊ fallaciter eis veritas dixit. No-
lite timere eos qui corp⁹ occidunt ⁊ po-
stea non habent quid faciant si eis tan-
ta mala facere potuerunt quibus impe-
direntur ad loca expectata transire. Sz
quia hoc sine vlla dubitatione falsissi-
mum est: neq; aliquid abest fidelibus
negata eorum corporibus sepultura:
neq; aliquid si exhibeatur infidelib⁹ ꝓ-
dest. Cur ergo illi qui saul ⁊ filium eius
sepelierunt misericordiam fecisse dicūt̄
⁊ ex hoc a rege pio benedicunt̄: nisi q̄
bene afficiunt̄ corda miserantiuz: quā-
do ⁊ a dolentibus pro mortuorum cor-
porib⁹ nondūq; alieni illo affectu quo
nemo vnq̄ carnē suā odio habet relicti
volūt fieri post mortē suā ī corporibus
suis: ⁊ qd̄ sibi exhiberi volunt: qm̄ sēsu-
ri nō sūt: alijs nō sētientib⁹ curāt exhi-
bere dū ipsi sētiūt. Narrāt̄ visa q̄dam q̄
huic disputationi nō negligēdā videan-
tur inserere qōnē. Ferūt̄ quippe mor-
tui nō mali vel īsōnis vel in alio quo-
cūq; mō apparuisse viuentib⁹ atq; vbi
eoꝝ corpora iacerent īhumata nescien-
tibus locis monstratis admonuisse vt
sibi sepultura que defuerat preberetur.
Hec si falsa esse responderemus contra
quorūdā scripta fideliū: ⁊ cōrra eorum
sensus q̄ talia sibi accidisse ꝯfirmāt īpu-
dēter videre videbimur. Sz responden-
dum ē: nō ideo putandum ēē mortuos
ista sentire: quia hoc dicere vel indicare
vel petere vident̄ ī sōnis. Nā viuentes
apparēt sepe viuētib⁹ dormiētib⁹ dum
seipsi nesciāt apparere ⁊ ab eis qui hec
somniauerint audiunt dicentib⁹ q̄ eos
in somnis agentes aliquid vel loquen-
tes viderunt. Si ergo me potest aliquis
ī somnis videre sibi aliquid quod fcm̄ ē
īdicātē: vl' eē qd̄ futuꝝ ē p̄nūciātē: cum
id ego ꝓrsus ignorē ⁊ oīno ꝓrsus nō cu-
rem nō solū quidem ille somniat: sz vtrū
dormiente me vigilet: an vigilante me
dormiat: an vno eodemque tempore
vigilemus ambo siue dormiamus:
quando ille somnium videt ⁊ in quo
me videt. Quid mirum si nescientes

mortui: neq; ista sentiẽtes tamẽ a viuẽtibus vident̃ in somnis: ⁊ aliq̃d audiũt: qd̃ euigilãtes verũ esse cognoscãt. Angelicis igit̃ opantibus fieri crediderim siue ꝓmittãtur desuper: siue iubeat̃ vt aliq̃d dicere de sepeliẽdis corporib⁹ suis videant̃ i somnis cũ id penitus nesciãt quoꝝ illa corpora. ideo aũt aliqñ vtilit̃ fit siue ad viuorũ qualecũq; solatiũ: ad quos ꝑtinent illi mortui quoꝝ apparẽt imagines sõniãtibus: siue vt his admonitõibus generi humano cõmẽdet̃ humanitas licet defunctis nõ opituletur culpãda tamẽ irreligiositate negligitur Aliqñ aũt fallacibus visis hoĩes in magnos mittunt̃ errores quos talia ꝑpeti iustũ est: velut si q̃sq̃ videat i somnis ꝙ eneas vidisse apud iferos poetice cã falsitatis narrat̃: ⁊ vt eius cuiuspiã non sepulti appareat imago ⁊ loquat̃ qualia fertur illi locut⁹ fuisse palinurus: ⁊ cum euigilauerit ibi corpus ei⁹ inueniat vbi iacere iacere ĩhumatũ cũ somniarz audiuit: admonitus ⁊ rogat⁹ vt sepeliret ĩuẽtũ. Et qꝛ id verũ esse cõperit credat: iõ mortuos sepeliri: vt eoꝝ aĩe ad loca trãseant: vñ in sepultoꝝ aĩas inferni ꝓhiberi lege somniauit. Nõne ita credẽs plurimũ a tramite v̄itatis exorbitat. sic aũt infirmitas humana sese hz: vt q̃ mortuum i somnis quẽq; viderit: ipsi⁹ aĩam se videre arbitret̃. Cũ aũt somniauerit similiter viuum non ei⁹ aĩam neq; corpus: sed hoĩe sil̃itudinẽ sibi apparuisse non dubitet: q̃si non possint ⁊ mortuorũ hoĩum eodem modo nescientiũ non aĩe: sed similitudines apparere dormiẽtibus. Porro certe cũ mediolani eẽm⁹ audiuimus: qd̃ cũ debitum repeteret̃ a quodã defuncti patris cautione ꝓlata ꝙ filio nesciẽte a patre iaz fuerat persolutum: cõtrista i cepit hõ grauissime ⁊ mirari ꝙ ei pater moriens non dixerit q̃d deberet: cũ fecisset etiã testamẽtum Tunc nimis anxio apparuit idẽ⁹ pater ei⁹ i somnis: ⁊ vbi eẽt repositũ qd̃ illa cautio vacuata fuerit indicauit. Quo ĩuẽto iuuenis atq; mõstrato: nõ solum falsi debiti calũniam ꝓpulsauit: sed etiã recepit paternũ cirographũ qd̃ pat̃ nõ receperat qñ ẽ ꝑsoluta pecunia. Hic ita q; putat̃ aĩa hoĩs curã gessisse ꝓ filio: ⁊ ad eũ venisse dormiẽtez vt doces quod ignorabat magna eũ molestia liberarz. Sed eodẽ ipso ferme tꝑe quo id audiuimus nobis apud mediolanũ cõstitutis carthaginis rhetor eulogius: q̃ meus in eadez arte discipulus fuit: sicut ipse postea q̃z in affricaz remeauimus rettulit cũ rhetoricos ciceronis libros discipul̃ meis tradidit recensens lectionẽ quam post diẽ fuerat traditurus quẽdã locũ offendit obscurũ quo nõ ĩtellecto: vix potuit dormire sollicitus. Qua nocte somniari ego illi qd̃ non ĩtelligebat exposui. ĩmo nõ ego: sed imago mea me nesciẽte ⁊ tamẽ longe ⁊ transmare aliquid aliud siue egente: siue somniante ⁊ nihil de illius cur s omnino curante. Qũo fiant ista nescio. Sed quomodo libet fiant: cur non eodem modo fieri credimus: vt i somnis q̃sq; videat mortuum qũo fit: vt videat eum ⁊ viuum? Ambobus vtiq; nesciẽtib⁹ neq; curantibus q̃s vel vbi: vel quando eoꝝ imagines somniet. Similia sunt aũt sõnijs: nõnulla etiam visa vigilantium q̃ turbatos hñt sensus: sicut frenetici: vl̃ quocũq; furẽtes mõ. Nam ⁊ ipsi loquũtur secũ quasi vere presentib⁹: loquũt̃ ẽt cũ absentibus quasi presentib⁹: quoꝝ imagines cernũt siue viuorũ siue mortuoꝝ. At quomodo hi qui viuunt ab eis se videri et cum eis se loqui quos nesciunt

putāt. Neq; enī re vera ipsi assunt: aut ipsi sermocinant: sed turbati sensibus: hoīes: talia visa imaginaria patiuntur. Eo mō ⁊ hi qui hac vita migrarunt: sic affectis hoīb⁹ videntur q̄si p̄ntes cū sint absentes: ⁊ vtrū aliquis eos imaginabiliter videat oīno nesciētes: huic rei sil'e ē etiam illud: cū hoīes alti⁹ q̄ si dormiant subtrahūtur corpis sensib⁹: ⁊ occupant talib⁹ visis. Et his.n. apparēt imagines viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Sed cū fuerīt sensibus redditi quoscūq; mortuos vidisse se dixerīt vere cūctl credūtur. neq; attendūt q̄ hec audiūt sil'r ab eis absentiū atq; nescientiū quorūdā ēt imagīes visas eē viuoꝝ. Hō enī quidaz Curina noīe municipij tuliēsis: qd̄ hipponi ꝓximū est: curialis paup erat vix illius loci duūuiri alicuius ⁊ simplicit' rusticanus: cū egrotaret ablatis sensibus: pene mortu⁹ iacuit aliquot diebus tenuissim⁹ flatus ī narib⁹ eius erat qui manu amota vix sentiebat. Exiguū erat in eo viuētis īdiciū q̄ illū sepeliri vt exāimē nō finebat: nullos artus mouebat nulla sumebat alimēta: nihil oculis: nihil vllo alio sensu corpis qualibet ī pacta molestia sentiebat. Uidebat tñ multa velut in somnis: q̄ tamē aliquādo post dies plurimos q̄si euigilans: visa narrauit: At primum mox vt appuit oculos: eat aliquis ait: ad domuz curīe fabri ferarij vt videat q̄d sibi agat. Quo cū itū eēt īuētus ē mortuus eo momēto: quo iste fuerat sensib⁹ reddit⁹: et pene a morte reuixerat. Tūc intētis q̄ aderāt dixit illū exhiberi iussuz eē: qñ ipse dimissus est vt dicebat. Sicq; illic vnde redierat dixit se audisse: q̄ nō curina curialis: sz curina ferarius ad loca illa mortuoꝝ precept⁹ fuisset adduci. In illis g̊ visis tanq̄ somnijs suis fuit inter eos defunctos quos videbat ꝓ meritoꝝ diuersitate tractari. Agnouit ēt nōnullos quos nō nouerat viuos. Ipsos aūt vere forsitan credidissez si nō īter illa: quasi somnia sua vidisset ēt quosdā qui nūc vsq; adhuc viuunt clericos: videlicet regionis sue: a quoꝝ ibi presbytero audiuit. vt apd̄ hypponē baptizaret a me: qd̄ ⁊ scm̄ esse dicebat. Uiderat itaq; in illa visione presbyteroꝝ: clericoꝝq; meipsum nōdum. s. mortuos: in qua postea vidit ⁊ mortuos. Cur no etiaz illos sicut nos vidisse credat vtroq;. s. absentes atq; nesciētes: ac ꝑ hoc nō ipsos: sed similitudines eoꝝ: sicut etiā locoꝝ. Nā ⁊ funduz vidit vbi erat ille cū cliricis presbyteris ⁊ hipponē vbi a me quasi baptizatus ē In q̄bus locis ꝓfecto nō erat qñ illic sibi eē videbat. Nā quid ibi ageret eo tēpore nesciebat qd̄ ꝓcl'dubio sciret si vere ibi esset. Uisa sunt igit' que nō p̄ntātur in ipsis rebus vt sunt: sz ī quibusdaz rerū imaginib⁹ adūbrant. Deniq; post multa q̄ vidit: ēt in paradisuz se ītroductū eē narrauit: dcm̄q; sibi esse cuz inde eniteret reditur⁹ ad suos. Uade baptizari si vis esse in illo loco beatoꝝ. Deide vt a me baptizaret admonitus: iā factū est rñdit. Cui rursus ille qui cum eo loq̄bat. Uade inq̄t vere baptizare. naz illd̄ in visione vidisti. Post ista conualuit: ꝑrexit hipponē: pasca iā appropinq̄bat. Dedit nomē inter alios cōpetentes pariter cū plurib⁹ incognit⁹ nobis: neq; illā mihi visionē: neq; cuiq̄ nr̄oꝝ īdagare curauit. Baptizatus ē ꝑactis diebus scīs remeauit ad ꝓpria: biēnio vel āpli⁹ transacto. Ego cuncta hec cognouit. Primo ꝑ quēdā meum eiusq; amicuz ī conuiuio meo dū quedā talia loqueremur. Deinde institi ac feci: vt hec mihi p̄ñs ipse narraret attestātibus bone

De cura agenda pro mortuis.

stis cinibus suis: ⁊ de mirabili ei⁹ egritudine: vt iacuerit pene mortuus ꝓ oves plurimos: ⁊ ō illo alio curina fabro ferario qō cōmemorauī superius: ⁊ ō his oībus q̄ cum mihi diceret: ēt se tunc ab illo audisse recolebat atq; firmabāt Quāobrē sicut vidit baptismū suum et meipm ⁊ hipponē: ⁊ basilicā ⁊ baptisterium nō in reb⁹ ipsis: sed in q̄busdam similitudinibus rerū. Ita ⁊ alios quosdaz viuos eisdē nescientibus viuis. Cur non ergo ita ⁊ illos mortuos eisdē nescientibus mortuis: cur nō istas opatiōes angelicas credimus per dispensationez ꝓ tridētie dei bene vtentis ⁊ bonis ⁊ malis: sm̄ insci abilē altitudinē iudicioꝝ suoꝝ: siue instruātur hic mentes mortalium: siue fallant: siue consolentur: siue terreant: sicut vnicuiq; vel prebēda est miseticordia vel irrogāda vindicta ab illo cui misericordiā ⁊ iudiciū inaniter cātat eccla. Ut volet accipiat quisque q̄ dicā. Si rebus viuētibus interessent aie mortuoꝝ: ⁊ ipsi nos q̄ eas videm⁹ alloq̄rent in somnis: vt de aliis taceaz: meipsam pia mater nulla nocte deseret: que terra mariq; secuta ē: vt mecuz viueret. Absit enī vt facta sit vita felicioꝛe crudelis vsq; adeo. vt quando alicuid angit coꝛ meum: nec tristem filiū consoletur quem dilexit vnice: quē nō q̄ voluit mestum videre. Sed ꝓpcō q̄ dō sacer psalmus personat verum est: q̄m pater meus ⁊ mater mea: dereliq̄runt me: dominus autem assumpsit me. Si ergo dereliquerunt nos patres nostri: quomodo nostris curis ⁊ rebus intersunt. Si autez parentes non intersunt: quomodo sunt alij mortuorum q̄ non nouerunt quid agamus: quidue patiamur? Esaias prophēta dicit. Tu es enim pater noster: q; abraam nescisit nos: ⁊ israel non cognouit nos. Si tanti patriarche: quid erga pplm̄ ex eis ꝓcreatū ageretur ignorauerunt: quibus deo credētibus populis ipse de eoruz stirpe ꝓcreatus ē: quomodo mortui vitoꝝ rebus atq; actibus cognoscendis adiuuā disq; miscentur? Quomodo dicem⁹ eis fuisse consultum q̄ obierunt anteq̄ venirent mala: qui illoꝝ morte consecuta sunt: si ⁊ post mortem sentiunt quecunq; in vite humane calamitate cōtingūt An forte nos errando dicimus: ⁊ hos putamus quietos quos inquieta vita viuorum sollicitat? Quid est ergo q̄ piissimo regi iosie pro magno beneficio ꝓmisit de⁹ q̄ esset ante morituros: ne videret mala que uētura illi loco ⁊ populo minabantur. Que dei uerba sūt. hec dicit dominus deus israel. Uerba mea que audisti: ⁊ veritas es a facie mea cuz audisti qui locutus sum de loco isto: et qui commorantur in eo vt deseratur ⁊ in maledicto sit: ⁊ conscidisti vestimenta tua: ⁊ fleuisti in cōspectu meo ⁊ ego audiui dixit dominus deus sabaoth. Ecce ego apponam te ad patres tuos: ⁊ apponeris cum pace: ⁊ nō videbunt oculi tui mala oīa que iudicaui in locū hunc: ⁊ qui commorantur in eo. Territ⁹ iste dei damnationibus fleuerat: ⁊ sua vestimēta conciderat: ⁊ fu omniuz malorum futurorum de ꝓperata morte securꝰ: quia ita requieturus esset in pace: vt illa omnia non uideret. Ubi ergo sunt spiritus defunctorum: ubi non uident quecunque aguntur: aut eueniunt in ista vita hominibus. Quomodo ergo uident tumulos suos aut coꝛpora sua utrum abiecta iaceant an sepulta: quomodo intersunt miserie uiuorum: uel cum sua ipsi mala patiuntur: si talia merita contraxerunt: uel

in pace requiescant sicut huic ipsi promissio
ne confirmatū ē: vbi mala vlla neq; pati
endo neq; cōpatiēdo sustineāt liberati
ab oībus malis q̄ patiēdo ⁊ cōpatiēdo
cū hic viuerēt sustinebāt? Dixerit aliq̄s
Si nulla ē mortuis cura de viuis: quō
ille diues: q̄ apd̄ inferos torq̄bat roga-
bat abraā vt mitteret lazarū ad quinq;
frēs suos nōdū mortuos: ⁊ ageret cum
eis ne venirēt ⁊ ipsi ī eūde tormētoꝝ lo
cū? Sed nūquid q̄ hec ille dixit: iō di-
ues quid agerēt vel q̄d paterētur ī illo
tpe sciuit? Ita illi fuit cura de viuis q̄-
uis q̄d agerent oīo nesciret: quēadmo-
dū ē cura de mortuis nobis: q̄uis quid
agāt vtiq; nesciam⁹. Nā si nihil de mor
tuis curarem⁹: nō vtiq; p ill' deo suppli
carem⁹. Deniq; neq; abraā lazarum mi
sit: ⁊ moysen ac pphetas: hic eos hr̄e re
spōdit: quos audire deberēt: vt ad illa
supplicia nō venirēt. Ubi rursus occur
rerit quō q̄d hic ageret abraam pat̄ il-
le nesciebat vbi sciebat eē moysen ⁊ p-
phetas: idest libros eoꝝ: q̄b⁹ hoīes obe-
diēdo tormēta īferni euitarent: vbi de-
niq; nouerat diuitē illū ī delitijs: paupe
rē vero lazaꝝ in laborib⁹ doloribusq; vi
xisse. Nā ⁊ h̄ illi ait. Memēto fili quia
recipisti bona in vita tua: lazarus autē
mala. Sciebat g̃ hec que vtiq; apud vi-
uos: nō apud mortuos gesta fuerant.
Uerū nō cū agerent in viuis: sed eius
mortuis potuit lazaro indicāte cog̃sce
re ne falsuz sit qd̄ ait pph̄a. Abraam ne
sciuit nos. Proīde fatendū est nescire q̄
dē mortuos q̄d hic agatur. s. duz h̄ agit
Postea vero audire ab eis q̄ hic ad eos
moriēdo pgūt. Non q̄dē oīa: sed q̄ iudi
care sinūtur: q̄ sinūtur etiam ista memi
nisse: ⁊ q̄ illos quib⁹ īdicāt oporteat au
dire. Pñt ab āgelis q̄ reb⁹ que aguntur
hic presto sūt audire aliq̄d mortui: qd̄
vnūquēq; illoꝝ audire debere indicat:
cui cūcta subiecta sunt. Nisi eī eēnt an
geli q̄ pñt ieteresse ⁊ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ
locis nō dixisse dn̄s iesus. Cōtigit aūt
mori īopem illū: ⁊ referi ab angelis ī si-
nū abrahe. Nunc igit̄ hic: nūc ibi eē po
tuerūt qui hinc illuc quē d̄s voluit ab-
stulerūt. Pñt etiā spūs mortuoruz aliq̄
q̄ hic agūtur: q̄ necessariuz ē eos nosse:
nō solū preterita ⁊ pñtia: veꝝ ⁊ futura
spiritu dei reuelāte cognoscere: sicut ñ
oēs hoīes: sed pph̄e dū hic viuerēt cog̃-
scebāt nec ipsi oīa: sed q̄ illis etiam reue
lāda dei puidētia indicabat. Mitti q°
q; ad viuos aliquos ex mortuis: sicut eō
rio paulus q̄ ex viuis ī paradisuz rapt⁹
ē diuina scriptura testat̄. Nā ⁊ samuel
pphēta defunctus viuo sauli regi futu
ra predixit: q̄uis nōnulli nō ipsuz fuis-
se q̄ potuisset magicis artib⁹ euocari: s̄
aliquē spm̄ tam malis opibus cgruētē
illius existimēt sil'itudinē figurasse: cuz
liber eccl'iasticus: quē ih̄s filius sirach
scripsisse tradit̄. ⁊ ppter eloquij nōnul-
lā similitudinē salomonis pnūciat: cōti
net in laude patrū q̄ samuel etiā mor-
tuus pphetauit. Sed huic libro ex he-
breoꝝ: q̄ ī eo nō ē canone cōtradicitur:
q̄d de moyse dicturi sumus: q̄ certe ⁊ ī
deutronomio mortuus: ⁊ ī euangelio
cū helia q̄ mortuus nō est legit̄ apparu
isse viuētibus. Hic ⁊ illa soluit̄ qd̄: quō
martyres ipsis beneficijs que dant̄ orā
tibus īdicant se interesse reb⁹ hūanis: si
nesciunt mortui q̄d agūt viui. Nō eniz
añfactoꝝ solū affectibus: verūetiā ipsis
hoīum aspectib⁹ cōfessorē apparuisse fe
licē ciuib⁹: vel inquilinis pie a se dilecti
cū a barbaris nola oppugnaret̄ audiui
mus: nō īcertis rumorib⁹ sed testib⁹ cer
tis. Ueꝝ ista diuinitus exhibent̄ longe
aliter q̄ sese hz visitatus ordo singulis

creaturarum generibus attributus. Nõ enim qꝛ in vinũ aqua cuꝫ voluerit dñs repente conuersa ẽ: ideo nõ debemus q̃d aqua valeat in elemẽtoꝝ ordine ꝓprio ab istius diuini opis vnitate vl' potius singularitate discernere. Neqꝫ qm̃ lazarus resurrexit: ideo mortuꝰ oĩs: qñ vult surgit: aut eo mõ exanimꝰ a viuente: quõ a vigilãte dormiẽs excitat? Alij itaqꝫ sunt humanarum limites rerum alia diuinarum signa virtutum alia sũt q̃ naturaliter: alia q̃ mirabiliter fiũt: q̃ꝫ uis ⁊ nature d̃s assit vt sit ⁊ miracul' natura nõ desit. Nõ igit purandũ ẽ ideo viuoꝝ rebus: quoslibet ĩtetesse posse defunctos: quoniã quibusdã sanãdis vel adiuuãdis martyres assũt: sed iõ potiꝰ ĩtelligẽdũ ẽ q ꝑ diuinã potẽtiã martyres viuorum rebus intersunt: quoniaꝫ d̃fũcti ꝑ naturã ꝓpriã viuoꝝ rebꝰ ĩtesse ñ possũt. Quãq̃ꝫ ista q̃stio vires ĩtelligẽtie mee vincit: quẽadmodũ opitulẽtur martyres his quos ꝑ eos certũ ẽ adiuuari: vtrũ ipsi ꝑ seipsos assint vno tẽpore tam diuersis locis: ⁊ tanta inter se lõgitudine discretis: siue vbi sunt eorum memorie: siue ꝑter suas memorias vbi cũqꝫ adesse sentiuntur: an in loco ipsie suis meritis congruo ab omni mortalium conuersatione remotis: ⁊ tñ generaliter orantibꝰ ꝓ ĩdulgẽtia supplicãtiuꝫ sicut nos oramus pro mortuis: quibus vtiqꝫ non presentamur: neqꝫ vbi sint: vl' quid agant nescimus. Deus oĩpotẽs q̃ est vbiqꝫ presens: neqꝫ concretꝰ nobis neqꝫ remotus a nobis: exaudiens martyrum preces per angelica ministeria vsqꝫquaqꝫ diffusa prebet hominibus ista solaria: quibus ĩ huius vite miseria indicat eẽ prebenda: ⁊ suorum merita martyrum: vbi vult: quando vult: quõ vult: maximeqꝫ ꝑ eoꝝ memorias: quoniam hic nouit expedire nobis ad edificãdũ fidẽ christi pro cuius illi confessione passi mirabili atqꝫ ineffabili potestate ac bonitate commendat. Res hec altior est: q̃ꝫ vt a me possit attigi: ⁊ abstrusior q̃ꝫ vt a me valeat perscrutari. Et iõ q̃d hoꝝ duoꝝ sit an non fortassis sit vtꝝqꝫ vt aliqñ ista fiant ꝑ istam presentiam martyrum: aliquando per ãgelos suscipientes personas martyrum: diffinire non audeo: mallem a scientibus ista ꝑquirere. neqꝫ enim nemo est qui hec sciat non qui sibi scire videatur ⁊ nesciat. Dona enim dei sunt his alia: ⁊ illis alia largientis s̃m apostolum qui dicit vnicuiqꝫ dari manifestationes spiritus ad vtilitatem. Alij quidem inquit dat̃ per spiritum sermo sapientie. alij sermo scientie secundum eundem spiritum. Alt̃i fides ĩ eodẽ spũ. Alt̃i gr̃a curationũ ĩ vno spũ. Alij opatiões v̄tutũ. Alij ꝓphetie. Alij dijudicatio spũuꝫ. Alij gẽra linguarum. Alij interpretatio sermonum. Omnia autem hec operatur vnꝰ atqꝫ idem spiritus: diuidens vnicuique prout vult. Horum omnium spiritaliuꝫ donorum que memorauit apostolus: cui data est dijudicatio spirituũ ipse scit ista sicut scienda sunt. Talem fuisse credenduꝫ est ioãneꝫ monachũ: quẽ d̃ belli ciuilis euentu maior theodosius ꝯsuluit impator. Habebat quippe ẽt ꝓphetiã. Neqꝫ.n. singulos singula numerũ istoꝝ: sed ẽt plura vnũ hr̃e posse nõ ambigo. Joãnes g̃ iste cuidã r̃ligiosissime ĩpatiẽter videre eũ cupiẽti: atqꝫ vt B ĩpetraret ꝑ maritũ suũ vehemẽter instãti: cũ ille nollet: qm̃ id nũq̃ꝫ ꝑmiserat feminis: vade inqqnit dic vxori tue. Uidebit me nocte proxima: sed in somnis: ⁊ fcm̃ ẽ. Monuitqꝫ illã q̃cq̃d cõiugatam fidelẽ moneri oportebat. Que cũ euigi

lasset: talē se vidisse hoīem dei viro suo q̄lē ille eū nouerat: ⁊ q̄d ab illo audierat indicauit. Qui hec ab eis comperit retulit mihi. Uir grauis ⁊ nobilis ⁊ dignissimus credi. Sed ⁊ illū sāctum monachū ip̄e vidissem: qꝛ sicut ferť: patiētissime interrogabať: ⁊ sapientissime respōdebat: quesissez ab eo qd̄ ad istā ꝑtinet q̄onem vtrū ad illā feminā venisset in somnis. i. spirit⁹ ei⁹ ī effigie corporis sui sicut nos ip̄os in effigie corporis nostri sōniam⁹: an ip̄o aliō agente: vel si dormiebat aliud sōniante: siue ꝑ āgelū siue quocūqꝫ alio mō ī mulieris sōnium talis facta est visio: atqꝫ id futuꝝ vt ip̄e ꝓmitteret ꝓphetie spū reuelāte p̄sciuerit Si enim ip̄e īterfuerit sōniāti mirabil i gr̄a vtiqꝫ id potuit nō natura: ⁊ dei munere nō ꝓpria facultate. Si aūt ip̄o aliō agēte siue dormiente ⁊ visis alijs occupato eū mulier vidit ī somnis: profecto tale aliquid fcm̄ ē quale illud ē qd̄ ī actionib⁹ apostoloꝝ legim⁹ vbi dn̄s iesus loquitur ananie de saulo: ⁊ indicauit ei q̄ saulus vidit ad se venientē ananiam cū hoc ananias ipse nesciret. Quodlibꝫ hoꝝ mihi rn̄deret ille hō dei: ⁊ de martyrib⁹ ab illo ꝑgerꝫ q̄rere: vtrū ipsi assint ī sōnis: vel quocūqꝫ alio mō vidētibus eos ī qua figura voluerit: ⁊ maxime qn̄ ab eis torqueri demones ī hoībus confitentur ⁊ rogant eos vt parcant sibi.

An ista fiant dei nutu ꝑ angelicas potestates ī honorē comēdationēqꝫ scōruꝫ ad hoīum vtilitatē illis ī sūma quiete positis: ⁊ ad alia longe meliora visa vacantib⁹ seorsum a nobis orātibusqꝫ ꝓ nobis. Nā mediolani apud scōs protasium ⁊ geruasium martyres exp̄sso nomine sicut defunctoꝝ quos eodē modo cōmemorabāt adhuc viuum demones ep̄m confitebantur ambrosiū atqꝫ vt sibi parceret obsecrabant illo aliud agente atqꝫ hoc cū ageret oīno nesciente. An forte aliqn̄ ꝑ ip̄aꝫ presentiā martyrum fiant ista: ꝑ angeloꝝ aliquādo: ⁊ vtrū possint vel quibus signis possint a nobis duo ista discerni: an ea sentire ac dijudicare valeant nisi qui habꝫ istō donum ꝑ dei spm̄ diuidentem propria ꝓut vult vnicuiqꝫ. Dissereret mihi ꝓut arbitror hec cū sicut vellē ip̄e ioānes: vt aut eo docente discerem: ⁊ ea q̄ audirez v̄a ⁊ certa esse cognoscerē: aut ego crederem que nescirem illo docēte q̄ sciret Qui si mihi forsitan de sancta scriptura responderet: ac diceret. Altiora te ne q̄sieris: ⁊ fortiora te ne scrutaueris: sed q̄ precepit tibi dn̄s cogita semper: id etiaꝫ gratanter acciperem. Non enim paruus est fructus si aliqua obscura ⁊ īcerta q̄ cōprehendere non valemus: clarū saltem certūqꝫ sit nobis nō eē querēda Et qd̄ vnusquisqꝫ vult discere: putans ꝓdesse si sciat: discere nō obesse si nesciat. Que cū ita sint nō existimemus ad mortuos ꝓ quibus curam gerimus ꝑuenire nisi q̄ ꝓ eis siue altaris siue orationū: siue elemosynarum sacrificijs solēniter supplicam⁹: q̄uis nō his ꝓ q̄b⁹ fiunt oībus ꝓsint: sed his tantum: q̄busdum viuunt operanť vt prosint. Sꝫ qꝛ non discernimus qui sint oportet ea ꝓ regeneratis omnibus facere: vt nullus pretermittať ad quos hec bn̄ficia possint ⁊ debeant peruenire. Melius enīꝫ supererunt eis ista quibus neqꝫ obsunt neqꝫ ꝓsunt: q̄ꝫ eis deerūt quibus ꝓsūt Diligentius tamen facit quisqꝫ hec ꝓ necessarijs suis quo pro illo fiant similiter a suis. Corpori aūt humano quicquid impenditur non ē presidium salutis: sed humanitatis officium secunduꝫ affectū: quo nemo vnq̄ꝫ carnem suam

odio habet. Unde oportet vt q̃ꝫtũ põt pro carne ꝓximi curã gerat: cũ ille recessit qui gerebat. Et si hec faciũt q̃ carnis resurrectionẽ nõ credũt: q̃ꝫto magis debent facere qui credũt: vt corpori mortuo: sed tamẽ resurrecturo ⁊ ĩ eternitate mãsuro ĩpẽsũ eiusmodi: sit ẽt quodãmodo eiusdem fidei testimoniũ? Quod vo q̃sq; apud memoriã martyꝝ sepelit hoc tãtũ mihi videt ꝓdesse defũcto: vt cõmẽdãs eũ ẽt martyꝝ patrocinio affectus ꝓ illo supplicationis augeat. Habes ad ea q̃ a me putasti eẽ q̃rẽda: q̃lez potui reddere respõsionẽ meã: q̃ si vltra q̃ꝫ satis ꝓlixa ẽ da veniã. Id.n. factũ ẽ amore diutius loquẽdi tecũ. Hũc ergo librũ quẽadmoduz accepit dilectio tua: peto rescriptis tuis nouerim quem tibi perlator faciet sine dubio gratiorez Frater.s. ⁊ cõpresbyter nr̃ cãdidianus: quẽ ꝑ tuas litteras cognitũ toto corde suscepi: inuitusq; dimisi. Multũ.n. nos ĩ charitate xp̃i sua pñtia ꝯsolatus est: ⁊ qd̃ fatẽdũ ẽ eius instantia tibi parui. Nã cor meũ tãta distẽdũt: vt nisi ipo assiduo cõmonẽte nõ sineret obliuisci: ꝓfecto ĩterrogationi tue mea responsio defuisset. Explicit augustinus de cura pro mortuis agenda.

Beatissimi aurelij augustini de vera ⁊ falsa pnia ad xp̃i deuotam.

Quantum sit appetenda gr̃a pnie oĩs auctoritas clamat oĩs btõꝝ conat ostendere. Lãgores eniz sanat: leprosos curat mortuos suscitat: vicia fugat: virtutes exornat: mentem munit ⁊ roborat: oĩa satiat: omnia reintegrat: omnia letificat: sanitatem auget quã cõseruat Claudis gressũ: aridis copiã: cecis restituit visũ: tẽperat successus: cõstringit impetus: moderat excessus. Ignorãs se ꝑ hanc se recognoscit querens se per hãc se inuenit: hec ẽ que homines ad angelos ducit: ⁊ creaturã reddit creatori Ista ouem ꝑditã mõstrauit querẽti: et decimã dragmã obtulit anxianti. Hec dissipatorem filiũ ad patrem reduxit: ⁊ vulneratũ a latronib⁹ custodi curãduz ẽt reseruauit. In hãc oẽ bonũ ĩnitit: per hãc oẽ bonũ ꝯseruat: fugat tenebras: ĩducit lucẽ: excoquit oĩa ĩ psa ignis consumẽs. Hec oĩa ꝓuida virago sẽsisti: q̃ hoc bonũ tãtũ dilexisti. Uix.n. diligit qd̃ omnino ignoratur: Sup hoc bonuz innixa secura esse poteris ad oĩa bona. Itaq; volũtatẽ tuã quã super hoc bono hõ cognoui libẽter adiuuo: ⁊ suauẽ laborẽ vt rogasti: super hac re desiderãter suscipio: sperans dei adiutoriũ ĩ tuo merito: scio enim ĩtẽtionẽ tuã nũq̃ꝫ frustrãdã: sed ĩ oĩbus q̃ desiderat ditãdam Nã cũ esses diues pauperẽ te xp̃o reddidisti: ⁊ ĩ aĩa diues eris sci commertij. Uñ felix ego si qd̃ auxilij ad veras tuas diuitias adhibere potero. Tue itaq; trado dilectioni: quicquid de penitentia sentio auctoritate patrum ⁊ illustratione sci spũs: nec modo huius temporis tãtum impugnamus errores: sed etiam de impugnatis per copiam rationum conamur tibi addere dulcedinem suauitatis: vt integritas tue mentis: q̃ deo dante omnes repulit falsitates superfugatis ratiocinando letetur.

Qualiter fides est penitentie fundamentũ: ⁊ q̃ ꝑ laborẽ ⁊ dolorem acquiritur donum indulgentie: Cap.ij.

Si fides fundamentũ est penitẽtie: preter quam nihil ẽ qd̃ bonum sit appetẽda ẽ penitentia quam cõstat in fide fũdatam. Nõ eniz põt arbor bona fructus malos facere.

Penitentia itaq̃ que ex fide nõ ꝓcedit
vtilis nõ ē: oz aũt credi remediũ penitẽ
tie a saluatore ꝯcẽdi. Si.n. oĩs peniten
tia sterilis eẽt pctõrib⁹: nequaq̃ ad pe
nitẽtiã reuocarẽt xp̃i ĩterfectores: quã
p̃dicauit dñs mitis ⁊ mãsuet⁹: ⁊ ei⁹ pre
cursor. dixit.n. fruct⁹ facite dignos pe
nitẽtie: ostẽdẽs penitẽtiã nõ sterilẽ: sed
digne fructificare. Qd̃.n. dixit malo mi
sericordiam q̃ sacrificiũ: nõ expectabat
mortẽ pctõris: sz vt cõuersus viueret.
Quis aũt ꝯuerti põt vt viuat nisi q̃ erat
ĩ regiõe lõgĩqua? In iniq̃tatib⁹ se me
minit cõceptũ dauid: ⁊ ĩ delictis a ma
tre sua genitrice: cui dñs testimoniũ ꝑhi
bet. Inueni hoĩem ſm cor meũ: hic idẽ
a dño laudat⁹ p̃sumens de dño dicit.
Propiti⁹ eris pctõ meo: multũ ē.n. nõ
qr multũ erat sz qr id dauid multũ re
putabat. Sicut q̃ iã satur erat ⁊ fastidio
sus. Nõ.n. laborat exonorari pctõ: cui
nõ videt nimiũ. Quõ ergo mltũ videre
tur: si adhuc ĩ illo delectaret? Quõ ro
garet ꝑdere: nisi dolerer hr̃e? Si.n. non
doleret hr̃e gauderet cõmisisse. Scim⁹
qr deleuit dñs pctũz dauid: aut qr dole
bat peccasse: aut qr gemebat: ⁊ stratum
suũ lachrymis rigabat: ⁊ tãq̃ panẽ cine
rẽ mãducabat: si aũt gauderet: non ma
gnũ: sz paruũ pctm̃ suũ diceret. Fallun
tur itaq̃ q̃ obijciẽtes pniam aplo: ⁊ eũ
irridẽtes dicũt ꝯ eũ: peccabim⁹ vt gratia
abũdet. dicebat.n. Cõuertimini ꝑ pniaz
spate d̃ venia: ẽt si maxima iniq̃tas: qr
vbi abũdauit pctm̃: supabũdabit ibi et
gr̃a: poterit remanere si añ pniam p̃di
cat eũ cõuerti. Sed vñ se ꝯuerteret ali
quis: cui p̃or stat⁹ placẽt? Qd̃ itaq̃ cõ
uertit: necessario dolet hr̃e qd̃ gaudet
ꝑdere: Penitẽtia itaq̃ acq̃rit ĩdulgẽtiã
sine qua nemo ꝑuenit ad veniã. Si eniz
sine ea aĩa saluaret: non diceret pec
casti: q̃esce. Quo.n. q̃esceret: nisi qr ma
lũ ē si peccaret? Quõ diligi ⁊ ñ odio hr̃i
põt qd̃ retẽtũ dãnat ⁊ fugatũ saluat?
Qui g̃ nũc q̃escit dolere oz q̃ nõ p⁹ q̃e
uit. Sicq̃ saluat qr dolet: sicq̃ liberat
qr penitet. Ex dolore.n. dcm̃ ē peccaui:
q̃d faciã tibi: q̃si dicat a deo doleo pec
casse q̃ mibi tã graue qd̃ nõ velim ꝯ me
te nõ vindicare. Quero.n. q̃d supplicij
ĩ me possiz excogitare qd̃ tibi possit suf
ficere. Nil mibi graue si me a pctõ põt
liberare. Reliq̃t.n. penitere veniã volẽ
tib⁹ ĩuenire. Cõtra eos q̃ dicũt ñ va
lere pniaz: nisi vsq̃ ad baptismũ: postea
ñ mltisq̃ ꝓbat exẽpl: ẽt lapsis p⁹ baptis
mũ pniaz ꝓficere ad salutẽ. Cap. iij.

Sunt ãt q̃ credũt vsq̃ ad bap
tismũ pniaz ꝓficere: nãq̃ syrus
erat naamã: q̃ ꝑ aqnã ꝑdidit le
prã: sz postea peccãtib⁹ cassã ꝑseuerare
gaudẽt. n. singularitate arrogãtes ex h̃
qd̃ nõ hñt iactãtes se mũdos: vtpote q̃si
nõ post baptismũ cõmiserit vñ mere do
lere possint. Hi finistre oĩa ĩtelligẽtes
vires ex scõꝝ auctoritate sumẽtes: ⁊ se
quẽtes p̃rez mẽdacij mẽdacit exponũt
qd̃ cõcordat veritati. Legãt ĩ aplo qd̃ ĩ
telligẽ volũt. Impossibile ē eos semel q̃
illuminati sunt ⁊ gustauerunt donum
celestem ⁊ participes effecti sunt spiri
tus sancti ⁊ gustauerũt bonum v̄bum
dei. Uirtutesq̃ seculi futuri iterꝝ reno
uari ꝑ pniaz. Rursũ crucifigẽtes filium
dei: ⁊ ostẽtatui hñtes. Sz si suꝑbia eos
nõ excecassz: viderz aplm nõ ita eẽ de
structorẽ sui laboris atq̃ sui gaudij.
Quos.n. ꝑ epl'as correxit: nsi q̃ p⁹ bap
tismũ ceciderãt: ⁊ ĩ pctõ ꝑseuerabant?
gẽtiles.n. visitabat corporali pñtia: ⁊ rõ
nib⁹ ⁊ miracul' eos ꝯfutãs. Quõ scribe
ret ĩfidelib⁹ ip̃is eidẽ multiplicit ꝯdicẽti
b⁹? hũc lapidabãt: virgis cedebãt: ⁊ eis

scriberet vt se corrigerēt. Cur aūt scribe ret correctionē fidelib⁹: si de eoꝝ salute desperaret? Quō scriberet q̄ sciēter oīo ⁊ necessario nihil proficeret: si nō possz renouari ꝑ penitētiā cū p̄dicaret eam? Preterea corinthum reuocat p⁹ baptismū: pctm̄ ⁊ fornicationē gētiū supantē Quō reciꝑet penitētē si sic ꝯ suū p̄dicaret p̄ceptū? Sz de baptismo h̄ itellexit: dixit enim eos renouari ꝑ pnīaz īpossibile eē vt rursū crucifigāt filium dei: ⁊ ostētatui habeāt. i. vt baptizent. Qui. n. baptizat: mortē crucis ⁊ sepulturā dn̄i representat ī īmersiōe sua. In signo. n. cruc̄ q̄sqz ī aqua submergit: ⁊ submersus seppltus ostēditur. Nō enī q̄ prolapsi sūt ꝑ iteratū baptismū ꝯsequi veniā poterūt sicut semel xp̄s crucifix⁹ ē sic baptismus iterādus nō est. Una. n. morte sua oēs redemit: vt amplius mori nō oporteat: qd̄ vidēs ecclesia ītellexit nō iterādū baptismū: ꝑ fructus itaqz pnīe ⁊ baptizatis adhibet spes venie. Nā filius erat q̄ recesserat a p̄re ī regionē lōginquā: ⁊ suscept⁹ ē ꝑ penitētiaz cōfitētē. Dixit. n. patri. Jā nō sū dignus vocari filius tuus. Nō. n. ista a te didici ista apud te reputo. Hunc suscepit paterfamilias: ⁊ stola ⁊ annulo induit. Stolam īduit eū: qz ī eo ītegritatē charitatis restaurauit: atqz annulū ī manu posuit: qz arrat⁹ ex fide fecit oꝑari: per spūs scī dona. n. subarrauit: ⁊ calciamēta pedū reddidit: qz eccl̄iam ei⁹ p̄dicatione p̄ditauit. In cui⁹ cōuiuio occisus ē vitulus saginatus: qz in quo habitat oīs plenitudo diuinitatis corporaliter illi fcūs ē cib⁹: ꝑ hoc dn̄dēs ēt sacramēta dn̄ici corporis ꝑ penitētiā ⁊ ꝯfessiōez reddi pctōrib⁹ baptizatis. Si enī aliter eēt: petr⁹ p⁹ dn̄i ascēsionē caput eccl̄ie nō persuasisset symoni ī emptione spūs sancti spem habenti: vt penitentiam sumeret inde: cui pecuniam ditauerat in maledictionē. Ille quoqz qui īcidit in latrones: ab hierl'm descēdebat. Nō in egyptū ad tenebras: nō ad idumeos sāguineos ⁊ sāguine aspersos: sz ad hierico q̄ īcidit ī latrones nō habitauerat cū eis. Sed licet īciderit q̄ p̄us latro ñ erat nō ē relict⁹ a samaritano. Sed adiutus ⁊ curare fact⁹ qd̄ nō fuissz si solū nō baptizatis spem venie reliq̄ssz. Amic⁹ vocat⁹ ē lazar⁹ ⁊ postea resuscitat⁹ ē fetidus ⁊ quatriduan⁹ a mortuis: ostēdēs quātūcūqz peccator etiaz postq̄z fuerit amicus dei: viuere poterit gr̄a spūs scī Sed valitudo dei clamore ⁊ multoruz fletu foras a pctō vocabit p̄us tolletur lapis desup ab ip̄o: q̄ a corde duritiam ꝓiciet: ex aīo quā tollēt itercessores et ⁊ p̄dicatores labore suo: filiaz habrahe quaz alligauerat sathanas: soluit dn̄s reclamātib⁹ iudeis: lz erit filia ⁊ ligata ⁊ soluta ī sabbato. Cōtra eos q̄ dicūt ñ valere pnīaz lapsis p⁹ baptismū ⁊ q̄liter ītelligēdū sit pctm̄ ī spm̄ ⁊ ad mortē

Adhuc sūt q̄ reclamāt Ca. iiij. nō eē remissiōez baptizatis per pnīam dicētes pctm̄ ī p̄rem ⁊ filiū remitti: ī spm̄ scūz oīo ñ remitti putātes peccare ī p̄rem ⁊ filiū eē īfidelium h̄re remissionē ꝑ baptismū. Isti peccāt absqz spū quē nō acceperūt. Illi āt ī spiritū scm̄ peccāt quē acceper̄t ꝑ baptismū: q̄ ei⁹ dona nō retinēt: ⁊ diaboli venena eligūt. Istos ītelligūt nec hic nec ī futuro misericordiā ꝯsequi posse. Sz iste ītellect⁹ magl ē erroris q̄z fidei scē. Si. n. ꝑ baptismū qd̄ iterādū nō est: fit pctōꝝ remissio: cur adderet dn̄s: neqz ī futuro? Cōstat q̄dā futuro remitti vbi nō ē oꝑatio baptismi. In futuro āt nemo baptizabit ⁊ a pctō liberabitur.

Sicq̄ falsa ē iterpretatio: que remissionem cōcedit soli baptismo. Nō itaq̄ soli ifideles peccāt i prem ⁊ filiū: sz q̄cūq̄ pctā cōmittūt. Sz soli peccant i spīm sanctum q̄ ipenitētes existūt vsq̄ ad mortē. Spūs.n. scūs charitas oinitas: amor ē genitoris ⁊ genite veritatis: q̄ suā grāz nobis tribuit suiipsi⁹ arraz. Qui igit peccat: ⁊ grām suā recupare non amat: ⁊ nūq̄ curat ab eo diligi q̄ tot⁹ ē amor ⁊ charitas: nec ad illud tendit vnde sumpsit arrā: i spūm scūm peccat: ⁊ nūq̄ p⁹ mortē sicut nec viuēs cōsequet veniā. Sicq̄ nullus peccat i spūm scūm q̄ fugit ad ipm. Sicq̄ lectiōis serie ⁊ vbi hoc legit: ⁊ vbi cām cogitauerit: ⁊ si aliū itelligat finistre iterptationib⁹ nō cōcordat. Dicebāt.n. iudei i beelzebub eijcit demonia: op⁹ spūs sci attribuētes diabolice potestati. Dixit g̃ sūt pctā q̄ quo quomodo sūt ferēda: sunt blasphemie psequētes misericordiam. Sz blasphemie i spūm scīm vt incepistis ducēt vos ad mortē. Unde postea dixit: non pōt arbor mala fructū bonos facere. Cōsilium ē cōuertimini i arborē bonā trāsite: qō iā nō poteris ō spū scō sētire: obijciunt aliud dictū ioānis. Est peccatum nō ad mortē p quo oret q̄s: q̄si p pctō ante baptismū ē orādū: p alijs nō. Fallunt q̄ sic itelligūt. Cōtrari⁹.n. eēt sibi ipsi q̄ pnīam admonuit ecclie pgami. Sed sūt q̄dā pctā venialia q̄ oratione dominica quotidie soluunt cū dr. dimitte nobis debita nra hec vt idem ait nō sūt ad mortē: alia vo q̄ sūt ad mortē nō sic sed p fructū pnie soluunt. Qui petrū lachrymātē suscepit remissiōem nō negauit baptizatis: iaz.n. audierat: tibi dabo claues regni cecoz. Qui lz postea dñm negauerit: ⁊ a se amicos xpi excōmunicauerit: p pnīam ⁊ amaros fletū veniaz recuperauit. Egrū se dñs dicit respiciēs membra sibi vnita: q̄ xpi membra sūt p baptismi sacramēta deo vniti sūt. Jn q̄ bus se egrū cū cōmemorat ñ ab hoīb⁹ pctā cōmitti negat: que quotidie p penitētiā destruit. Cōtra eos q̄ dicunt semel tm̄ ⁊ ñ āplius deū pctā dimittere lapsis post baptismū. Sed ecōtra toties apparz diuina miseratio quotiens fit a penitente confessio.

Capitulum quintum.

Dhuc istāt pfidi q̄ sapiūt plus q̄z oporteat nō sobrij: sed excedentes mēsurā. Dicūt enim ⁊ semel si peccātib⁹ p⁹ baptismū valeat penitentia: non tamen sepe peccantibus pdest iterata alioquin remissio ad peccatū eēt iuitatio: dicūt.n. q̄s nō sp peccaret si redire sp posset? Dicūt.n. dominum incitatorē mali si semp penitētib⁹ subueniret: ⁊ ēt ei placere pctā q̄bus sp pōsto ē grā. Errāt.n. imo ei pctā multū displicēt: q̄ sp pōsto ē ea destruere: si.n. ea amaret: nō ita sp destrueret: sz cōseruaret atq̄ sua munera foueret. Semp destruit pctā q̄ iuenit: ne soluat q̄ creauit: ne corrūpat q̄ amauit. Sumūt occasio ñ hypocrite isti ex facti dñi. Quē enim bis illuminauit? quē leprosū bis mūdauit? quē mortuū bis suscitauit? Nō lazarū quē dilexit: non filiū vidue quē miser⁹ mīi reddidit: nō filiū dissi patorē lebiē bis suscepisse: nō filiā abrahe bis a demonio liberasse. Jn nulla p sona iteratū ē factū: docēs vt aiūt nō sepe a dño ferri remediū: dixit mulieri: vade ⁊ amplius noli peccare: ne deterius aliquid tibi cōtingat: pmittēs penam nō amplius veniam. Qui autem multos cecos ⁊ diuerso tēpore illuminauit ⁊ multos debiles roborauit oñdit i diuersis illis eidem sepe pctā dimitti: vt

quē prius sanauit leprosū: alio tempore illuminauit cecū. Iō enim tot saluauit claudos cecos ⁊ aridos ne desperet peccator: iō nō scribit aliq̄s nisi semel sanat⁹: vt timeat quisq̄ iungi pctō. Uidem⁹ adhuc quotidie ī eccl'ia sepe febricitātes: sepe lāguidos: sepe passionibus captos: sepe liberari: vt appareat tociēs opus miserētis: quotiens cōfessio fit penitētis. Quō enī corp⁹ qd̄ vilis res ē et ab ip̄o dissimilis sepe sanaret: ⁊ aīam digniorē ⁊ redēptā nō totiēs liberaret? Medicū se vocat: ⁊ nō sanis: sed male habētib⁹ opportunū: sz q̄lis ē medicus q̄ malū iteratū nesciret curare? Medicor̄.n. est centies infirmum visitare: cēties curare. Qui ceteris minor esse si aliis possibilia ignoraret: memor est sui q̄ dicit nolo mortem peccatoris: sed vt cōuertat ⁊ viuat. Quē.n. peccatorē excludit? ⁊ qu od omnibus ꝓmisit indulgentiam aliis ꝓmissionibus declarat. Qui me confessus fuerit corā hominib⁹ oēs quātūcūq̄ cuiuscūq̄ ordinis: etiam si fuerit sacerdos: confitebor ⁊ ego eum coram patre meo. Nam qui inuocauerit nomē dñi.i. secūdum q̄ nominatur dñs: idest q̄ īuocauerit eum ad se: seruiendo ⁊ nō contradicendo: vt forsitan sepe fecit: omnis quicūq̄ sit ille peccator saluus erit: omnem eniz animā iste ꝓmissor saturabit bonis: etiam sedentes in tenebris ⁊ vmbra mortis nullaz excipiēs aīam. Hūc magistrū ītellexerat discipulus ille q̄ chorintios ꝑ epl'as suas voluit corrigere: vt ⁊ ip̄e testat ter ī litteris suis eos correxit. Oportebat.n. vt quotiē vibdebat eos cadere totiens iuuaret eos surgere. Memor.n. erat illi⁹ q̄ dixerat quor̄ remiseritis: ⁊ cetera. Scim⁹ āt ⁊ p̄mos p̄res ⁊ ī oī tp̄e ecclesiā dei sp̄ vsq̄ ī septuagiessepties: quod est semper: peccata dimittere: quam potestatem isti ab ecclesia conantur auferre: oz.n. sic eccl'iā credere q̄ cōfitet' se sepe peccare: negāt.n. veritatē ī seipsis q̄ se absq̄ pctō audēt iactare. In multis enī offēdim⁹ oēs: nec infans vnius diei absq̄ pctō sup̄ t̄rā eē pōt. Quapropter eleuādus ē ab eccl'ia iste error qui vnq̄ penitētib⁹ negat īdulgētiā. Non enī inq̄rit q̄d apl's sēserit q̄ dic̄: nihil mihi cōscius sū: sz nō ī hoc iustificat⁹ sum. Scim⁹ ēt ⁊ iustis pctā solere ꝯtingere: nō se cōfirmat absq̄ pctō: q̄ se cognouit īdissoluili vinculo charitatis xp̄o cōiunctū. Nisi enim sciret sepe iustos venia indigere: quō dubitaret se peccare q̄ se sciebat spūz dei hr̄e: ⁊ ītētiōe mūdissima ei seruire? Cur dñs petri pedes lauissz: ⁊ eccl'iam hoc idē docuisset: nisi qr quotidiana ē offēsio: oz vt quotidiana sit remissio? Cur docuisset orātes dicere: dimitte nobis ⁊c. nisi ip̄e q̄ ē misericors ꝑseueraret: q̄ nos ab hac petitiōe non vult deficere? Nullus itaq̄ tm̄ vnq̄ posset peccare qd̄ petēs veniā velit despare. Quid.n. aliud est despare q̄ d̄um sibi cōparare? nā q̄ de deo nō p̄sumit veniā non aīaduertit plus pctō dei posse clemētiā. Si.n. sētiret deū magis bonum q̄ se malum: quod in se iusticie nō īueniret adeo magis bono expectaret: ⁊ q̄dem diffidit: qr summi boni bonitatē maiorē sua neq̄tia nō sentit. Ille.n. solus diffidat q̄ tm̄ peccare pōt q̄tū de⁹ bon⁹ ē: cū sit null⁹ q̄ h̄ possit: qui timet de se malo presumat de meliore. Diabolus.n. ⁊ oīs nequitia minor ē q̄ dei misericordia. Ip̄e.n. si possz sperare ⁊ culpā ī se sētire: qd̄ non īuenit in se p̄sumerz ī dei bonitate. Adhuc qui diffidit ⁊ suā neq̄tiā dei benignitati cōparat: finē īponit diuine veritati: dans

finem ĩfinito ⁊ ꝑfectionem diuinitatis auferens deo: cui nihil deest qđ etiã cogitari nõ põt. Non itaq; ẽt si sacerdos peccauerit desꝑare dz: licz scriptũ sit: q̃s orabit ꝓ eo? tota nãq; eccl'a atq; ali⁹ sacerdos: ⁊ oĩum scõꝝ ordo orabit ꝓ eo: ⁊ ipse xp̃s: q̃ ꝓ nobis offert se deo. Sed h̃ ꝯsiderãdũ ẽ sacerdoti ne facile cadat cui ĩ h̃ grauior notat̃ pena: dicat apud se: si plebs ieiuna v̄bi d̃i peccauerit oportebit me ferre partẽ põderis non audebo ĩportabilia ĩponere ⁊ non digito ea mouere. Sed ego si peccauero q̃d faciã nõ sic facile euadaz: me oportebit flere miseriã. nõ enĩ ẽ sic statutũ de me sic̃ de subiecta plebe. Sic sacerdos ⁊ timeat peccare: sed magis timeat desꝑare.

¶ Cõtra eos q̃ audact̃ peccauit nimis p̃sumẽtes de dei misericordia. Ca. vi.

SUnt aũt inimici desꝑatõnis q̃ adeo p̃sumũt: ⁊ de eo cõfidũt: q̃ quãdã sibi licẽtiã acquirunt peccãdi: ⁊ sine pnĩa expectãt veniaz: q̃z credũt qm̃ xp̃iani sunt nõ posse dãnari adulãtes sibi eo q̃ scriptũ ẽ: oĩs quicũq; ĩuocauerit nomen dñi salu⁹ erit. Putãt enĩ se nomẽ dñi ĩuocare qm̃ pñt crere ⁊ sacr̃a eccl'e sumere: nõ verẽtes multos esse vocatos: sz paucos electos. putãt. n. oẽs xp̃ianos paucos electos esse in multitudĩe gẽtiũ ⁊ iudeoꝝ. Quare ⁊ si oẽs saluantur credentes: paucorum tñ electio in tanta multitudine sed siq̃s aĩaduertere voluerit deceptos hos cuz eccl'a dãnabit licet confidant in xp̃i redẽptione. Dicũt eniz quid ꝓdesset xp̃m venisse si mali tantũ sicut ante aduẽtũ suũ adhuc perirent. Añ. n. q̃z fieret de⁹ hõ mali tñ dãnabant̃: ⁊ si adhuc idez esset cũ venisset quid ꝓdesset? Multuz ĩ nq̃z: nam oĩs bonus ante aduentũ dñi saluus factus est ꝑuenturũ. Nemo ĩfernũ egredi posset: nisi a xp̃o ꝑueniẽte in eũ extrahi meruisset: nec facultas bene oꝑãdi ⁊ diabolo ꝯdicendi tanta oĩbus inesset: nisi xp̃s tanta pati ⁊ resurgere d̃ creuisset. Hi nec apostolos nec eoꝝ verba attẽdũt: qui fornicatoribus ⁊ criminosis hoĩbus tam multipliciter: ⁊ totiens penas ꝓmittũt.

¶ Adhuc ꝯ eos p̃sumẽs. Cap. vii.

ADhuc additur iniquitas priori cõsimilis: licet cõtraria. Desꝑãtes eĩz dei iudicãt misericordiã. Hi ꝯdemnãt iusticiã iniustum dñm blasphemãtes qui reddere mala malis ig̃rat: ⁊ pctã eoꝝ exaltat. Sed miror cur credũt apostolo dicenti. Spes nõ ꝯfũdit: q̃ negãt penã quã idem criminosis ꝓmittit. Si. n. vbi minat̃ verax non est cur cõfidunt qđ sꝑantibus veruz dicat. Sed qui verus est ĩ ꝓmittẽdo verus est ĩ minãdo: sed nõ ẽ sꝑnere bonũ ꝓ malis expectare: imo temerarius est: q̃ pctũm nõ abhorreret. Sed si cũ peccat ad penitentiã: recurrat cõfidat in dño: quem timeat ⁊ ĩmunditiarum inimicum.

¶ Que sint pctã venialia: ⁊ q̃ in his assidue peccãtibus assidue penitẽduz et ꝯfitendũ ẽ: ⁊ de dolore ꝓ dilatõe penitentie. Ca. viii.

CUm itaq; penitentia efficax ẽ: ⁊ fructifera neminẽ relinquẽs sine venia mortuos resuscitans de mõ ⁊ veritate ei⁹ asseramus aliqua. Penitẽtia enĩ baptizãdis non ẽ necessaria: sed baptizatis de maiorib⁹ ⁊ minoribus pctis penitendum est. Per fidem enĩ eccl'e sola remittunt̃ peccata q̃ ꝯxit hõ in origine. Ut sic̃ a p̃re peccãte damnationẽ accepit: ita ꝑ m̃ris fidẽ ꝯsequatur remissionẽ. Sz q̃ ꝑ se peccauit ꝑ dolorẽ ꝓpriũ ⁊ ꝑ idẽ eccl'ie ĩdulgentiã acq̃siuit. Hoc ẽ p⁹ baptismũ: ita remãeat

qd deo displiceat. Sine pnia nulli pfu
it baptism⁹ q̄ peccauit spōtaneus. Siqs
aūt baptizaret īuitus: ⁊ ī falsitate ɔfes-
sus: cū penituerit saluus erit adiuuante
fide ⁊ charitate totius mr̄is eccl'ie p to-
tū orbē diffuse: ob h̄ sūt catecumini ab
eccl'ia cōstituti: vt duz baptismum expe
ctāt vñ iure peniteant doceant. Hac re
stituit hoī libertatē arbitrij primi parē
tis adhuc in abundātia v̄tutū cōstituti.
Est enī pnia: assidue peccātib⁹: assidue
necessaria ī multis enī offendimus oēs
q̄ quotidie remittunt sicut semp plora-
tur. Ita p sacr̄a eccl'e ⁊ orōnes semp fū
gant⁹ vt iure audiāt: tota pulchra es: ⁊
macula nō ē in te nō q̄n fiat dico: sz ma
nere nō pōt tāta est petitiōis tue cōita-
tis eccl'ie: vt q̄cquid extraneuz acciderit
durare non possit: lz. n. speciosi sint pe-
des euāgelizantiū bona: lauatis tñ in re
missiōibus frugū excutiendus ē puluis
q̄ ɔhit in via. Hec pctā ⁊ si sint pua per
dei misericordiā fiunt magna ī pctōrib⁹
negligētia. Nullū pcm̄ adeo puuz qd ñ
crescat p neglectū: nō enī ɔsiderāduz ē:
qd fecerit sz quē offēderit: q̄z bon⁹ ē q̄z
benign⁹: q̄z pi⁹: q̄z ppiti⁹: q̄ illū sua dul
cissima pietate creauit ex nihilo: q̄ eū p
duxit ad baptismū: ⁊ educauit ⁊ nutri-
uit vt filiū: ad cui⁹ cōmodū creauit celū
⁊ terrā: ⁊ oīa q̄ in eis sunt ex nihilo: cui
seruiūt oīa tāq̄z filio: ⁊ misit angeluz in
auxiliū: pp quē fortē ⁊ calidū debilita
uit hostē ei⁹ antiquū: pp quē tam multi
plicit pati sustinuit: vt eū mereret habē
filiū: cū quo dignat habere cōsortium.
Qui de⁹ manifeste regit ⁊ gubernat oīa
pp eū ptāte sua. Talē patrē offendere:
ɔ eius volūtatē aliquid ɔmittere: aīad
uertētibus ac se nō ignorantibus q̄z est
crudele: Vñ q̄ se cognoscāt sicut sp pec
cāt: ita semp plorāt: vt tota vita sua que
est tentatio super terrā ploret totā v̄itā
suā. Ista aūt sunt: cū aliquid citra vl' vl
tra modū agit. Ip̄a enī bona q̄ p se bo
na sunt aliquid cōtrahūt cū exceditur.
Quicquid deest a pfectione: q̄cquid de
ficit ab hoīe: quicquid ⁊ nr̄m est plorā
do dolendū est. Quicquid aliquo mo-
do agit: nō recta ⁊ mūdissima ītentiōe
quicquid opamur: ⁊ non tñ purissimo
dei amore: nō ē liber a fragilitatis opa
tōe. Quicūqz tā miserū eē vt hoīs ē dile
xerit: ⁊ qui ei⁹ fragilitatē oīo nō abhor
ruerit: sed sibi reseruauerit: ⁊ suū eē nun
q̄z nisi ppt acquirendū verū eē qd de⁹ ē
tolerauerit: addit opi diuīo pculdubio
dolēduz. Et qui se cognoscit quid ē: dili
gat h̄ solū qd spectat ad illū qui est. Si
quis enim sapient cogitat quid turpissi
me fragilitati ab ipsa ɔditione inhereat
q̄z fedus ⁊ turpis sit ī carne: q̄z mutabi-
lis ī mente: h̄ solū ī se diliget qz talē eū
ad deū ducet. Quicquid eniz boni faci
mus si id meli⁹ facere possumus a no-
bis ē: q̄ in culmine boni nō sumus. Si
quid boni nouerimus: ⁊ minus aliquo
mō opamur: nō oīno a nr̄a opatōe est
alienū. Ista ɔtinua ⁊ assidua: ⁊ quodā
mō necessaria quasi assidua lauētur cō
fessione: assidua restaurētur cōpūctiōe
Surgam⁹ purissimi ad purissimā perfe
ctionē: ne istis q̄uis parua multiplica-
tis q̄si q̄dam scabie patiamur corrūpi ⁊
collidi: ne pinguedine charitatis īminu-
ta sinamur ī acie affligi: ⁊ tormēta īmū
de cōscie macerari. Sēp tendam⁹ in me
lius: semp ī puritatē baptismi tēdētes: ⁊
eā sūmope ɔseruātes: vt cū de hac vita
exhibim⁹: ad eū qui mūdissim⁹ est mūdi
pueniamus: ⁊ sine mora ab eo suscipia
mur. Doleam⁹ esse exules a pr̄ia: dolea
m⁹ viuere ī corruptibili mā. Hic dolor
magis ex ɔsiderio q̄z ex vindicta sit. vñ

differt a pnīa. Penitētia enī ē q̄daz dolentis vindicta: puniēs ī se qđ dolet cōmisisse. Qui aūt dolet qđ detinet̄ ī mortali corpore: desiderat qđ amat: plorās qđ tardat. Oīs pnīa ē đ mala vsa libertate. Iste vero dolor magis ē ī necessitate. Nullū enī pctm̄ ē necessariū. Ip̄z autē pctm̄ originis ob h̄ malum: qr fuit in adā spontaneū. Illi⁹ enī voluptas male vse libertatis punit̄ ī nobis: nō qr necessariū: sz qr fuit spōtaneū. Nihil eniza nobis q̄rit̄ qđ cōmisissemus nihil a nobis exigit̄ nūc qđ fecissem⁹. Relinq̄tur in filijs op⁹ paterne voluptatis. Req̄rit diabolus filios ī seruitute quoꝝ patris emit libertatē. Iste dolor factus ē non ex cōcessa peccatrice: sed ex opāte charitate: nō puniēs malū: sed augmētans bonū: nō īpatient̄ habitus: sz ex desiderio susceptus In h̄ desiderio erat Andreas qui in cruce positus a dño req̄rebat: tp̄s est: vt cōmēdes terre corpus meū. Uolebat enī eū plebs de cruce đponer̄: ip̄e aūt cepit dñz rogare. Ne me ꝑmittas dñe descendere viuū. Sed tp̄s ē vt cōmēdes terre corp⁹ meū: tam diu enī iā portaui: tā diu sup cōmēdatū vigilaui ꝛ laboraui: q̄ vellē iā ab ip̄a obediētia liberari: ꝛ isto grauissimo īdumēto expoliari. Recordor quātuz ī portādo onerosū: ī fouēdo īfirmū: ī coercendo letū: ī domādo supbum laboraui. Scis dñe quotiens a puritate ɔtēplationis me retrahere conabat̄: quotiēs a dulcissimo q̄etis tue somno me excitar̄ cōtendebat: q̄ꝫtuz ꝛ quotiēs dolorē ingerebat. Qđ igit̄ tādiu pr̄ benignissime pugnāti restiti: ꝛ tua ope supaui ꝛ vici: a te pio iusto remuneratore posco: ne mihi vltra cōmēdes: sed depositu z reddo. Cōmēda alij quē vltra ille nō impediet: ꝛ resurrectuꝝ seruet ꝛ reddat: vt ꝛ ip̄m quoqz meritū sui laboris recipiat: terre me cōmēda: vt vigilare me āplius nō oporteat: ꝛ libere ad te fontē īdeficientis gaudij tendere anxiātē iā non retrahat: nec īpediat. Hic dolebat iā non esse cū dño. Sic itaqz nō oīs dolor ē penitētia.

De rīa vere ꝛ false penitētie: ꝛ quod de omnibus pctis penitēdum est. Ca. ix.

Sunt etiā peccata alia q̄ eripiūt vitā nisi succurrat pnīa. Non oīs. n. qui dixerit dñe dñe ītrabit in regnū celorū: quare agenda ē penitētia: vt deleant̄ crimina. Sed quoniam pnīa omnis nō est bona: dicamus aliqua que separant verā a falsa: sterilē a fructifera. Sunt enī quos peccasse penitet ꝓpter presentia supplicia: displicēt latroni peccata quando operantur penam: desit vindicta reuertit̄ ad crimina. Ista est pnīa non ex fide ꝓcedens: nec charitate munita: sterilis manet et sine misericordia. Hec non purgat conscientiam: nec sanat crimina. In hac nulla fit spes venie: nulla expectatio indulgentie. Huic cōcordant q̄ confitentur inuiti nō amore boni: sed vt fugiāt dānū ꝛ incōmodū seculi. Seruiūt mundo quē amāt: querūt suā gloriam quaz anhelāt: recipiunt mercedē quaz expectant. Siquis tali penitentia securus extiterit: ꝛ ad veram pnīam de ista nō cōscenderit deceptus ꝛ miser miserabilit̄ peribit. Utilis ergo erit si spōtanea dominum querēs quē amisisse doleat ad illū anxians p̄ter quē nō est vita. Sunt plures quos penitet peccasse: sed non oīno: reseruantes sibi quedam in q̄bus delectent̄: non aīaduertentes dñz simul surdū ꝛ mutū a demonio liberasse per hoc docens nō vnq̄ꝫ nisi đ oībus sanari. Si enī vellet ex parte pctā reseruari:

bñti septem demonia proficere potuerat sex expulsis: expulit autem septem: vt omnia crimina: simul emendanda doceret: legionem autem ab illo eijciēs neminem reliquit de omnibus qui liberatum possideret ostendens si peccata sint mille oportere de omnibus penitere: laudatus est dominus quoniam eiecto demonio locutus est mutus: nunquam aliquem sanauit nisi in sabbato: quia ⁊ corpus ab infirmitate: ⁊ animā ab omni contagione: indicans penitentem oportere simul dolere de omni crimine orto in anima ⁊ corpore. Scio.n. dñm inimicum omni criminoso: quō g̊ qui crimen reseruet de illo recipiet veniaz: sine amore dei cōsequet̄ indulgentiam: sine quo nemo vnquā īuenit gratiam. hostis enī dei ē dū offendit ꝑseueranter. Quedā īpietas ⁊ infidelitas est ab illo qui iustus et iusticia est dimidiam sperare misericordiam. Jā eiz foret sine pnīa inuenire grām. Penitētia eiz vera ad baptismi puritatem cōsitentem conat̄ ꝑducere. Recte.n. penitēs q̄cq̄d preter purificationē ɔtraxit: vt abluat saltem lachrymis mentis. Sed satis durus ē cuius mentis dolorē oculi carnis nequeunt declarare. Sed sciat culpabiliter se durū: qui deflet damna tpis vel mortē amici: ⁊ dolorē pctī lachrymis non oñdit. Nō itaq̄ vt quis excuset nō hr̄e fontē lachrymarū: nisi q̄ nunq̄ lachrymis ostendit dolorem temporalez

De fructu erubescentie ⁊ vtilitate cōfessionis: ⁊ quibus ⁊ qualiter cōfitēdum est. Capi.x.

Quem g̊ penitet oīno peniteat: ⁊ dolorē peccati lachrymis oñdat preueniat iudicium dei per cōfessionē: ꝑcepit dñs mundatis vt oñderēt se sacerdotibus: docēs corporali pnīa confitēda pctā: nō per nūciū: non ꝑ sctiptū manifestāda sunt. Dixit enī ite mōstrate: ⁊ oēs nō vnus ꝓ oīb⁹: ñ aliuz statuatis nūciū q̄ ꝓ vobis offerat mun⁹ a moyse statutū. Sed qui ꝑ vos peccastis ꝑ vos erubescatis: erubescētia eniz ipsa partē hz remissiōis: ex misericordia enī hoc precepit dñs vt neminē penitere ī occulto. In h̄ enī qd̄ ꝑ seip̄m dicit sacerdotibus ⁊ erubescētia vincitur tiore offensi: fit venia remissionis: fit.n. per cōfessionē veniale qd̄ criminale erat ꝑ opationē: ⁊ si non statim purgat̄: fit tñ veniale qd̄ cōmisat mortale. Multuz enī satisfactionis obtulit q̄ erubescētie dñans: nihil eoꝝ qui cōmisit nūcio dei negauit. De⁹ enī qui misericors ⁊ iustus est: sicut cōseruat misericordiā ī iusticia ita ⁊ iusticiā ī misericordia. op⁹ enim est misericordie p̄cāti pctā dimittere. Sed oz vt iustus misereat̄ iuste. oz enī vt nō solū quid: sed ī quo doleat ɔsideraret: si dignus nō dico iusticia sz misericordia Justicia enī sola dānat: sed dign⁹ misericordia ē qui spūali labore petit grām Laborat enī mens patiēdo erubescētiā ⁊ qm̄ verecūdia magna est pena q̄ erubescit ꝓ xp̄o fit dign⁹ misericordia. Uñ pz qd̄ q̄ꝫto plib⁹ ɔfitebitur ī spe vēie turpitudinē criminis: tāto facilius cōseq̄t̄ veniā remissionis. Ipsi eniz sacerdotes plus iam possunt ꝓficere: plus ɔfitentibus parcere: quib⁹ crimen remittit donis. Lazarū enī de monumēto iaz suscitatū obtulit discipulis soluendum ꝑ h̄ oñdens ptātem soluendi cōcessaz sacerdotibus. dixit.n. qd̄cūqz solueritis sup terrā soluet̄ ⁊ in celis: hoc est: ego de⁹ ⁊ oēs ordines celestis militie ⁊ oēs sci ī mea glīa laudāt ⁊ ɔfirmāt quos ligat̄ ⁊ soluit̄. Nō dixit quos putat̄ ligare ⁊ soluere: sz ī quos exercet̄ op⁹ iusticie

aut misericordie. Alia autez opera vr̃ā in peccatore nō cognosco: qz qui cōfiteri vult peccata: vt iueniat gratiā q̄rat sacerdotē scientē ligare ⁊ soluere: ne cū negligens circa se extiterit negligat̃ ab illo q̄ eū misericorditer monet ⁊ petit: ne ambo ī foueā cadāt quā stult⁹ euitare noluit. Tāta itaq; vis cōfessiōis ē vt si deest sacerdos cōfiteat̃ ꝓximo. Sepe.n.cōtingit qd̄ penitēs ñ pōt verecōdari corā sacerdote: quē desiderāti nec tēpus nec locus offert. Et si ille cui confitebit̃ potestatē soluendi nō habet: sit tñ dign⁹ ex desiderio sacerdotis qui ei confitet̃ turpitudinē criminis: mundati sūt.n.leprosi dū irēt ostēdere se coraz sacerdotib⁹ anteq̄ ad eos ꝑuenirent. Unde patet dñm ad cor respicere: dum ex necessitate ꝓhibet̃ ad sacerdotē peruenire. Sed quidā eos q̄rūt sani ⁊ leti: ⁊ dū q̄rūt anteq̄ ꝑueniāt moriunt̃. Sz dei misericordia ē vbiq; q̄ ⁊ iustis nouit parcere: ⁊ si nō tam cito sicut soluerent̃ a sacerdote. Qui igit̃ oīno cōfitet̃: sacerdoti melioriq̄ pōt cōfiteat̃. De ꝑuata ⁊ publica ꝯfessiōe ⁊ satisfactiōe.

Capitulum.xi.

Si pctm̄ occultū ē sufficiat referre in notitiā sacerdotis: vt grata sit oblatio muneris: nā ī restitutiōe filie principis pauci fuerūt q̄ viderēt nōdū erat sepulta nōdū extra portas ciuitatis delata: nōdū extra domū ī notitiā portata: intus resuscitauit quā intus iuenit relictis solis petro ⁊ iacobo ⁊ ioāne ⁊ ꝑr̃e ⁊ mr̃e puelle. In quoꝝ figura cōtinēt̃ sacerdotes eccl̃ie: quos aūt extra iuenit aīaduertēdū ē quō suscitauit flebat aūt turba post filiū vidue: fleuit martha ⁊ maria supplicās ꝑ fratre: flebat ⁊ turba q̄ mariam fuerat secuta lachrymis marie admonita. In quo docemur publice peccantib⁹ nō ꝓp̄um: sz ecclesie sufficere meritū. Sic itaq; mortuus iacet: sicq; se mortuū ostēdat publice mortē suā ꝑdicādo publice fruct⁹ pnīe ostēdēdo vt turba ploret amissuz ⁊ defleat quē dolet mortuū. Istis lachrymis mouebit̃ dñs q̄ reddet mr̃i vnicū filiū. Si nimis ꝑseuerauerit si se mortuū ꝑ fructus pnīe non declarauerit tāto plus oz addere: vñ lachrymas excitet nō solū marthe: sed etiā marie tātum se affligat tātum se dolere: ⁊ se mortuū sētire ostēdat. vt audiētes ⁊ cōtēplantes plorando oret veniam quorum fletum miret̃ ecclesia. Qui enim multos offendit peccādo: placare multos oz satisfaciendo: vt eccl̃ia p̄us offensa ꝑ culpam ī cōuersione flectat̃ ꝑ misericordiā: orās ꝑ ip̄o q̄ prius adhibuit misericordiam quē defunctū dolebat: vnde deus flectetur ad misericordiā. Qd̄ extra vnitatē eccl̃ie nemo pōt digne penitē: ⁊ q̄ tū penitēti ꝓsūt suffragia eccl̃ie. Ca.xii.

Laboret itaq; penitens in ecclesia esse: ⁊ ad ecclesie vnitatem tendere: nisi enim vnitas ecclesie succurrat: nisi quod deest peccatori sua opitulatione compleat de manibus inimici non eripitur anima mortui. Credendum est enim: ⁊ pietas fidei expostulat credere: q̄ omnes elemosyne totius ecclesie ⁊ orationes ⁊ opera iusticie ⁊ misericordie succurrant recognoscenti mortem suam ad conuersionem. Ideoq; nemo digne penitere potest quem non sustineat vnitas ecclesie Ideo non petas sacerdotes per aliquaz culpam ab vnitate ecclesie diuisos. Judas enim penitens iuit ad phariseos reliquit apostolos: nihil inuenit auxilij nisi augmentum desperationis: dixerunt enim: quid ad: nos tu videris: si

peccasti tibi sit nõ tibi succurrimus: nõ peccata tua suscipim⁹: nõ cõportãdo ꝓmittim⁹. nõ qualiť ponas on⁹ docem⁹ Quid enĩ nobis ⁊ misericordie q̃ nec opa seq̃mur iusticie? Si isset ad frẽs: si isset ad illos q̃ orauerãt ꝓ socru symonis febricitãte: q̃ cananeã ĩprobã misericordi mĩe obtulerũt. Interrogasset petruz ꝓ se lachrymas effũdentẽ nõ fugisset mariã ⁊ marthã: q̃ vitã lazaro ĩpetrauerũt adisset turbã plorãtẽ: q̃ vnicũ filiũ acq̃sierat vidue. Iuit ad diuisos: ⁊ diuisus perijt. Hanc vnitatẽ oĩs boni sentit operatricẽ q̃ dixit. Uiue sui pacifico ĩ ea q̃ hz populos: nisi enĩ in eccl'a vniuersali populos se cõtinẽtes cog̃sceret: se veniam ĩpetraturũ nõ p̃sumeret. Scit enĩ ⁊ exp̃imẽto cognoscit: vtpote q̃ ꝓ oĩuz salute laborauerat: se absq̃z auxilio eccl'ie stare nõ posse. Nõ eĩz ẽ parũ cui oẽ bonũ succurrit: siue ĩ celo siue in terra ꝯstitutũ: h̃ amittẽs ꝑ excõicationẽ nisi recuꝑet ꝑ scẽ matris pietatẽ: qũo vnq̃z poterit penitẽ: qũo deũ beniuolũ poterit inuenire? q̃ ei⁹ scĩssimã spõsaz ⁊ matrẽ: et filiã ⁊ sororẽ nõ dubitauit offendere: ⁊ ei⁹ auxiliũ oĩno ꝯtẽnere? Qd̃ semper ex fide penitẽs doleat: ⁊ de dolore gaudeat. Cap. xiij

Ex fide peniteat: credat hãc eẽ medicinã: oẽs fructus sue pnĩe ꝑuos hẽat: nunq̃z credat sufficere: sꝑ doleat: semꝑ de dño añ q̃z peccauerit erubescat: dolorẽ cũ vita finiat. uã ⁊ si apl's ẽt peccata ꝑ baptismũ remissa ꝯtinue plorat: nobis sup̃ fundamẽtum apl'oꝝ positis quid pret̃ plorare restat? Quid nisi semꝑ dolere ĩ vita: vbi enim dolor finiť deficit pnĩa. Si aũt pnĩa finiť q̃d relinquiť de venia: taz diu enim gaudeat ⁊ sꝑet de gr̃a: q̃z diu sustentať ꝑ pnĩa. Dixit: n̄. vñs Uade ⁊ amplius noli peccare: nõ dixit ne pecces: sed nec volũtas peccãdi ĩ te oriať. Qd̃ qũo seruabiť: nisi dolor ꝯtinue ĩ pnĩa custodiať? Sic semꝑ doleat: ⁊ d̃ dolore gaudeat: ⁊ de doloris pnĩa si ꝯtigerit semꝑ doleat: ⁊ non sit satis qd̃ doleat ⁊ ex fide doleat: ⁊ nõ ꝑ doluisse doleat.

Qd̃ nõ solũ pctã: sz oẽs circũstantias pctõꝝ pctõr d̃flẽ ⁊ ꝯfiteri dz. Ca. xiiij

Consideret q̃litatẽ criminis ĩ loco: in tꝑe: in ꝑseuerãtia: ĩ varietate ꝑsone: ⁊ quali h̃ fecerit tentatiõe: ⁊ ipsi⁹ vitij multiplici executiõe. Oz enĩ penitere fornicãtẽ: s̃m excellentiã sui stat⁹ aut officij: ⁊ s̃m modũ meretricis: ⁊ s̃m modũ opis: ⁊ q̃liť turpitudinẽ suã ꝑegit: si ĩ loco sacro: aut cui d̃buit excellẽtiã fidei: vt sunt domus dñoꝝ ⁊ aliorũ multoꝝ. Si ĩ tꝑe orõni cõstituto: aut ĩ festiuitate scõꝝ ⁊ in tꝑe ieiunij. Cõsideret quãtũ ꝑseuerauerit ⁊ d̃fleat q̃ ꝑseuerant̃ peccauerit: ⁊ quãta victus fuerit ĩpugnatiõe. Sũt eĩz q̃ nõ soluz ñ vĩcunť: sz vltro se pctõ offerũt nec expectãt tẽtationẽ: sz p̃ueniũt volũtatẽ ⁊ ꝑtractãt secũ q̃z multipliciť ĩ actiõe vitij delectabiliť peccẽt: oĩs ista varietas ꝯfitẽda ẽ ⁊ deflenda: vt cũ cognouerit q̃ peccet multũ cito ĩueniat deũ ꝓptium. In cognoscẽdo augmẽtũ pcti: ĩueniat se cui⁹ fuerit etatis: cui⁹ sapĩe ⁊ ordĩs: et statũ oẽz alteri⁹ nõ peccãtis: ĩmoreť in singulis istis: ⁊ sentiat moduz cris purgãs lachrymis oẽm qualitatẽ vitij d̃fleat virtutẽ: q̃ ĩteri caruit. Dolẽdũ ẽ eniz ⁊ dolere purgãdũ: nõ solũ qꝛ peccauit: sz ẽt q̃ se v̄tute p̃uauit. Nã lz sꝑet se ꝯsecutuꝝ veniaz: dolẽ tñ põt: qꝛ nõ meruit vñ remunerari ꝯfidat. Anxieť ⁊ doleat q̃ mõ effugiẽs de pret̃itis penã miser ñ expectat gr̃az: cuius oẽ tp̃s: qm̃ breuissimũ ẽ debuit decertauisse ad ꝯseq̃ndaz

p̄miū. Defleat ēt qm̄ in vno offendens
fcūs oīuz p̄ īgratitudinē re⁹ īgrat⁹ exti
tit: q̄ plenus v̄tutib⁹ deū nō oīo timui.
In h̄ enī q̄sq̄ pctōr sit culpabilior quo
ē deo acceptior. Jō enī adā plus pecca
uit: qr oī bono abūdauit: ⁊ iaz alio mō
offendēs in vno re⁹ est oīuz: qr oīs v̄tus
patit̄ detrimētū ab vno vitio. Nā si q̄s
cadit ī auaritiā: largitatē destruit ⁊ ca-
stitatē minorauit. amore. n. pecunie vel
violaret castitatē: vel saltē min⁹ amarz.
Si eiz pp deū tāta adhuc castitas inest
vt nolit eā p̄dere. t n̄ saltē mīori gaudio
m nori affectiōe tuet̄ eā vbi videt īde p̄
cedē dānū pecunie. Sicqz ⁊ ī alijs: q̄ ēt
si nō expellant̄: tn̄ p̄ cōceptionē vni⁹ vi
tij vel satis vel pax minuunt̄: vl̄ intētio
ne deteriorant̄: vn̄ oīs v̄tus cuicūq̄ crie
ē deflēda: ⁊ de oīb⁹ indulgētia ē petēda
Aīaduertere ēt oz: ⁊ aīaduertēdo defle
re aīam p̄rimi: quā fornicator dei eripu
it vel ereptā ī malo ꝯfirmauit. Exēpluz
etiā q̄ extitit mali ī opatōe sui crimīs:
cui magis p̄fuisset: si alijs fuisset cā con
uersiōis. gemat itaq̄ vitā alienam ī sua
corruptā: vl̄ corruptā ꝯseruatā: ⁊ ꝯmo-
dū p̄rimi qd̄ dedisset exēplis boni. Do
leat de tristicia: quā peccādo bonis ītu
lit: ⁊ de leticia quā eis nō adhibuit ⁊ nō
solū cogitet q̄d ⁊ q̄l̄r fecerit: sed qr iniu-
ste deū: vt diximꝰ: offenderit. Timeat il
lā v̄itatis sn̄iam: nō potestis duob⁹ do-
minis ſuire. Timeat g̊ ne oīa bona q̄ fe
cit dū ī pctō p̄seuerauerit a ꝯtamiatōe
mali p̄diderit: vt q̄ ſuiuit diabolo p̄ cri
mē dei quā obtulit amiſit ſuitutē. piū
est tn̄c redere vt recepta dei gr̄a q̄ in eo
destruet mala priora ēt remuneret bōa
vt cū destruxerit quod suū non īuenit:
amet ⁊ diligat bonū qd̄ ī pctōre plāta
ui. ¶ De plenaria satisfactōe p̄ iudiciū
sacerdotis ⁊ d̄ dignis fructib⁹ pn̄ie. c. xv.

In oībus d̄olēs: aut seculū d
relīq̄t: aut saltē illa q̄ sine admi
xtione mali nō sunt admīstra
ta: vt mercatura ⁊ militia: ⁊ alia q̄ vten
tib⁹ sunt nociua. Et admīstratiōes icl̄a
riuz ptātū: nisi his vtat̄ ex obediētie licē
tia. Ponat se oīo ī p̄tāte iudicis: in iudi
cio sacerdotis nihil sibi reſuās sui: ⁊ oīa
eo iubēte patus sit facē p̄ repāda aīe vi
ta: q̄cūq̄ facēt p̄ vitanda corpis morte.
Et h̄ cū desiderio: qr vitā recupat infini
tā vt d̄s. Cū gaudio enī oz facē īmortal̄
futur⁹ q̄ faceret p̄ differēda morte mo
riturus. Sēp deprecet̄ dn̄m cert⁹ de ve
nia: q̄ oīb⁹ modis ⁊ sine tedio dubius ro
garet ptātē terrenā. Abstineat a multis
licitis: q̄ ī libertate arbitrij cōmisit illici-
ta. Sēp offerat deo mēte cordis cōtri-
tionē: ⁊ deīde qd̄ pōt de possessiōe: tūc
qd̄ offert securus offerat. Respexit eniz
dn̄s ad abel ⁊ ad munera ei⁹: sed prius
respexit ad abel q̄ ad munera. Sumēs
enī mētē quā cog̊uit humilē ⁊ puram
remuncrauit ei⁹ largitatis munera. Ad
cayn v̄o nō respexit: nec ad ei⁹ munera
Mentē. n. quā viderat qm̄ non cog̊uit
humilē: ei⁹ munera nō recepit. In iudi
cio. n. cordis ꝯsiderāda ē el̄yna tribuen
tis: nō iā cōsiderādū ē qd̄ dat̄: sed q̄ mē
te q̄ affectōe dat qd̄ pōt. Uidua eiz du-
ob⁹ q̄ habuit minutis larga plus oībus
misit. Qui igit̄ vult pctā sua redimē: tp̄a
liū oblatōe caueat vt offerat mētez p̄us
Cautus sit: ne v̄ecūdia ductus diuidat:
apud se cōfessionē: ⁊ diuersa diuersis
sacerdotib⁹ velit manifestare. Quidam
enī vni celāt q̄ alij manifestāda conser
uāt: q̄ est se laudare: ⁊ ad hyppocresim
tēdere: ⁊ semp venia carere: quam per
frusta totā putat inuenire. Caueat p̄te
rita quē vera delectat pnia. Non pri⁹
ad deū accedat q̄ se confortet bona cō

essentia: sed in hac repatione tremendū dei iudiciū cogitet: vbi magis terribilis sententia peccātes sepabit in ignem: gemat q̄ nōdū audet sumere: quem multū desiderauit cibū salutare. Isti sunt digni fructus pnīe: aīam captiuā elaq̄antes: ⁊ in libertate seruātes. Cohibeat se a ludis ⁊ a spectaculis seculi: qui pfectā vult osequi grām remissionis. Naz dīna si se cohibuisset: si inter suos remā fisset: ab extraneo rapta nō fuisset. Tanto igit magis sibi caueat ⁊ cohibeat se aīa que sepe vel semel corrupta est: vel rapta: timeat iam docta expimēto q̄ ignorat virgo: eligat quez imitet: non se quat animus damna sua. Si enī iudicat q̄ fructꝰ pnīe nō bīt: ⁊ a se elongat: laudat tñ ⁊ amat quos digne fructificare non ignorat. Querat fructꝰ dignos: ⁊ si nō dignos penitentie. Sūt enīz fructus digni fructus qui nō sufficiunt penitētibus. Penitentibus eīz graniores exposulat vt sic pacet ecclesia: vt pacata dolore ⁊ gemitibus mortuis ipetret vitam.

¶ Quod penitens non exerceat pcñ suū nec defendat quod multis modis fieri solet. Ca. xvi.

Sentiat culpā nec velit excusare ne ageat crimen: vt adam: cui non sufficiebat peccasse: sz ampliando crimen culpando vxorez ⁊ culpam trāsferēs in auctorē. Istud pctūm multotiens icurrit: sed neglectuz ignorat. Non itaq̄ peccātes dicamus: non alind potuit: cur me constituisti furē: q̄ deus fecit me pauperem. Nec miruz si deditus sum fornicationi: q̄ talis creatus sum nature ⁊ fragilitatis. Fragilitas enī vi cogit vt volūtas cōmittat criminalia. Errat qui fallit. nā enim talis est vt quisq̄ possit resistere malo: cui se subijcit ex arbitrio. Sūt aūt qui defendūt culpā i dei puidentia: reputātes dī ordinatōi ⁊ necessitati q̄ relictū ē voluntati ⁊ arbitrij libertati. Scinit. n. deus q̄d facturus eēt q̄ peccat: sed nō ordīnauit peccatū q̄ nullū relinq̄t ipunitum. Ordinauit pena amātibus culpā. ignis enīz opꝰ est iusticie: vt bēant vñ doleāt: qui gaudē nō amāt. Nō ordinauit peccare q̄ pcñ voluit curare: sed pmisit libertati q̄ peccatoz donauit necessitati Si enī nō posset peccare: nō deberet q̄ tatus est iusticia remunerare. Jō nō sc̄ificat aīalia muta: q̄a nulla pūr cōmittere crimina. Angeli quoq̄ q̄ pstiterunt si liberi nō fuissent: vnde coronarentur Potuerunt enīz peccare quoz similes ceciderunt. Licet misericorditer cūcta crearet. Justicia tñ nimia q̄ iustus ē custodire oportuit. Sed dicit q̄ non sentit culpā suā: nihil boni possum habere: nisi ispirāte gratia: nihil enīz sine ea possū facere. Si ipse itaq̄ me nō oseruat: ego qui ex me nihil possuz: quo habeo cl̄pā Si ego sine eo possez vitare crimen me sentirem culpabilē. Adhuc omnia que cūq̄ voluit dñs fecit in celo ⁊ in terra. Quid itaq̄ culpe i me est si nō vult saluare? Multū inq̄t: licet enim nil cōsequi possis: sine misericordia illa quā repellis Pōt tñ libere tenere grām: quā retinēdo potes. Si tamē placeat denitate culpā. Deus enīz q̄ semel icepit bene facere nisi q̄ oio nr̄m est: derelinquam⁹ eius beneficium: qui prius ispirādo cogitur ex necessitate: iuste misericordie nemīnē pri⁹ posse relinq̄re nisi relict̄ntē. iccirco cl̄pa nr̄a ē: q̄ fugim⁹ grāz quā posse m⁹ hre ppetuā. Sp̄ inita recedit: ⁊ nūq̄ aliquē sp̄tanea defit. q̄ tñ sñie ñ ꝺicit: sz oia q̄cūq̄ voluit fec̄. Creauit. n. q̄cq̄d voluit: nec pri⁹ creauit q̄ voluit quoq̄ bonuz ⁊ in nullo malum. Et sic vult vt

homo quē nō vult peccare nō desit eē hō: ñ tñ vult ita hoiez nō peccare vt eū velit bouē statuere. Nō eni hr̄et quem remuneret: nec cui fulgorē sue claritatis īfunderet nec quē coheredē statueret: nec ī quo imaginē ⁊ sil̄itudinē suaz īueniret: nec illi⁹ q̄ tot⁹ iusticia est: fuit aliquē sic creare vt nō possit peccare: nisi hō ꝓmereret ī hūana libertate: vl̄t itaqz ieri bon⁹ saluo vtriusqz eē vt ipe remaneat: ⁊ iste hō. Si eni formarz hominē sine libertate ꝯ iusticiā facerz q̄ d̄us ē. Si auferret libertatē humana dignitas nō remaneret. Uoluit itaqz nō peccare hoiez. s. humanā nām nō amittere. Sic itaqz pius q̄ nr̄am vult salutē ⁊ nō ē īpotens: q̄ h̄ vult saluo vtriusqz iure. Iustus eni est res cui⁹ tueri oz: p̄sto sp ē gr̄a: q̄ nunq̄z defuit nisi pri⁹ expl̄sa Cōtinue ⁊ necessario qd̄ suū ē inspirat si est q̄ recipiat: ⁊ expulsa reuertit̄ ꝑ penitētiā: vt nō ꝑeat creatura quā pietate sua creauit: liberauit: ex libertate ditatā ī auxiliū gr̄e retinēde qui sp p̄cedit oēz creaturā fecit vt libere seruiret. Ad hāc ꝓtegendā: ad hāc nō expellendā addidit angelos ⁊ oēs spūs btōs: addidit ciues ī eterna vita collocatos: addidit in carne viuos: ⁊ totā scām eccl̄iam: oīb⁹ ī oī suo bono succurrētē: ⁊ qd̄ maximū ē filiū suū ī auxiliū: quē tāta ꝓ nobis pati decreuit: ⁊ interpellatorē cōstituit cōtinuū quē dilexit: vt īspirationē sue pietatis p̄ter quā nihil creauit nō expellamus: nō fugiamus: nō fastidiam⁹: sz oībus admirātib⁹ firmit̄: ⁊ cū grārū actione teneam⁹: sic culpa nr̄a ē nō creaturarū nobis ī auxiliū tributaꝝ: nō auctori nihil iniuste sed pie volētis: ⁊ oī voluntate sua oīpotētis: q̄ itaqz in cōfessione aīaduertit: aut saltē ꝯ istaz culpā suā ñ defenderit ꝑ pniaz cōseq̄tur veniā. Hec ē v̄a pnīa q̄ sic ē fructifera: quā nobis cōcedat q̄ ē tot⁹ v̄a misericordia. ¶ Ne differat̄ ꝯfessio vsqz ad mortē: ⁊ de periculo dilatōis. La. xvij.

Nullus g̃ expectet qñ iā nō possit peccare. Arbitrij eniz q̄rit libertatē: vt dolere possit cōmissa ñ necessitate: q̄ pri⁹ itaqz a pctīs relinquit̄: q̄z ipse relinq̄t ea nō libere: sz quasi necessitate ꝯdēnat̄. Licet eni latro veniā meruissz in fine de oī suo crīe: nō tñ dedit baptizatis peccādi ⁊ ꝑseuerādi auctoritatē. Tūc. n. p̄mū ī cruce xp̄m cōfessus ē. Pnīa. n. si ī extrēo byatu vite aduenerit: sanat ⁊ liberat ī ablutōe bapt smi. Itaqz nec purgatoriū sentiūt q̄ ī fin̄ baptizātur. Sz ipsi ditati bonis scē mr̄is eccl̄e: sc̄ excepturi multiplex bonū ī v̄a btitudine. Illi aūt q̄ cū potuerūt: nūq̄z ꝯuerti voluerūt: ꝯfitētes cū iā peccar̄ neq̄unt: nō sic facile acq̄rūt qd̄ volūt. Oz eiz peccatorē vt ī pnīa fructificet: ad h̄ vt mortuo vitā īpetret. Scriptuz ē sine charitate neminē saluū esse. Nō itaqz ī solo timore viuit hō. Quē g̃ sero pēitet oz nō solū timē deū iudicē: sz ⁊ iustū diligē. nō timeat̄ ꝓ pena: sed amet̄ ꝓ gl̄ia Oz eni dolere de crīe: ⁊ de oī ei⁹ p̄dicta varietate: qd̄ qm̄ vix lz d̄ ei⁹ salute augustin⁹ potuit dubitare: credo q̄ ille q̄ dixit q̄cūqz hora pctōr īgemuerit ⁊ ꝯuersus fuerit vita viuet: dixit ꝯuersuz nō tñ v̄suz vita viuere. Uersuz puto q̄ dolet d̄ crīe: ꝯuersuz q̄ dolet de ei⁹ quā exposuimus varietate. Uertit̄ a pctō q̄ iā vl̄t dimittere pcm̄. Cōuertit̄. i. tot⁹ ⁊ oīo iā v̄titur: q̄ iā nō penas tm̄ timet: sz ad bonuz dñi ītēdere festinat. Que ꝯuersio si cōtigerit alicui ī fine despādū nō ē de ei⁹ remissiōe. Sz qm̄ vix vel raro est tā iusta ꝯuersio timēdū de penitēte sero. Quem si morb⁹ vrget pena terret ad veram vix

veniet satisfactionem: maxime cũ filios quos illicite dilexerit sint pñtes. Uxor ⁊ mũdus ad se vocat multos solet sero tina pnia decipe: sẽd qm̃ ds sp potens ẽ ⁊ i morte iuuare q̃bus placet. Cũ ita q̃ op⁹ sit nõ hoĩs: sz dei fructifera pnia ĩspirare eã põt: qñcũq; vult sua miseri cordia ⁊ r̃munerar̃ ex misericordia quos dãnare põt ex iusticia: sz qm̃ mlta sũt q̃ ĩpediũt: ⁊ lãguẽtẽ retrahũt: ꝑiculosissi mũ ẽ ⁊ iteritui vicinũ ad mortẽ ꝑtrahe re pnie ẽt mediũ. Sz magnũ ẽ cui ds tc̃ ĩspirat. Siq̃s ẽ igr̃ q̃ verã tũc q̃rat pniaz expectat dei misericordiã maiorẽ sẽtiens di bonitatẽ sua neq̃tia. De duritia ignis purgatorij ⁊ pena gehenne impe nitentib⁹ debita. Ca. xviii.

Sed si etiam cõuersus euadat et vita viuat ⁊ non moriatur: nõ tñ ꝓmittim⁹ q̃ euadat oẽz pe nam: nã prius purgãdus ẽ igne purga tionis: q̃ i aliud seculũ distulit fructuz cõuersionis: hic aũt ignis ⁊ si et̃nus nõ sit: miro tñ mõ ẽ grauis: excellit. n. oẽz penã q̃z vnq̃z passus ẽ aliq̃s i hac vita. nũq̃z i hac carne tãta ĩuẽta ẽ pena: licz mirabilia passi sint tormẽta: ⁊ multi ne quiter iniqui tãta sustinuerĩt supplicia Studeat g̃ q̃libet sic delicta corrigẽr̃ vt post mortẽ nõ oporteat talẽ penã tole rare. Quedã. n. pctã sũt q̃ sũt mortalia q̃ i pnia fiũt venialia nõ tñ statim sanata Sepe. n. q̃dã egri morerẽtur: nisi medi carẽt̃: nec stati sanãt̃: lãguet victurus q̃ erat moritur⁹. Qui aũt ĩpenitẽs mori tur: oĩno morit̃: ⁊ eternalit̃ cruciat̃. Qui ãt ĩpenitẽs morit̃ vl̃ finit̃ si sp viue ret sp peccaret: at dei ẽ miserẽtis q̃ ope rat̃ finẽ peccãtis: ob h̃ ẽt sine fine torq̃t̃ q̃r v̄tute ꝑuat̃: sẽp plen⁹ iniq̃tate: semp sine charitate torq̃t̃ sine fine. Omnia ista mala deuitat penitentia q̃ dolorez semp expetit ĩ pena. Replicatio de continuo dolore penitentis ⁊ erubescẽ tia confessionis. Cap. xix.

Continue. n. delendũ ẽ de pec cato q̃d declarat ipa dictionis v̄tus. penitere. n. ẽ penitẽtiã tenere: vt sp puniat i se vlciscẽdo: q̃d cõmisit peccã do. Pena. n. ꝓpe dr̃ lesio q̃ punit ⁊ vin dicat q̃d q̃sq; cõmisit. Ille igr̃ pniam te net q̃ sp punit q̃d cõmisisse dolz. Supra dictis itaq; mõis req̃rat idulgẽtiã q̃ do let de culpa. Nõ erubescat cõfiteri pctã peccatori. Si. n. sacerdos pctm̃ nõ habe ret erubescere possz q̃ pctã sua ei mani festaret. De scã ꝯuersatiõe ⁊ discreti one ⁊ diligenti iquisitione ⁊ beniuolen tia: ⁊ cõpassione sacerdotum. Ca. xx.

Sacerdos itaq; cui oĩs ꝓfertur peccator: añ quẽ statuit̃ oĩs lã guor: i nll̃o eoꝝ sit iudicãdus: q̃ i alio iudicare ẽ ꝓmptus: iudicãs. n. aliũ q̃ ẽ iudicãd⁹ cõdẽnat seip̃m: cognoscat igr̃ ⁊ purget alios quos videt offerri si bi. Caueat: vt a se ꝓiecerit q̃cquid i alio dãnosũ videt ⁊ rep̃hẽdit. Aĩaduertat q̃ qui sine pctõ ẽ ꝑm⁹ i eã lapidẽ mittat. Jõ. n. liberauit peccatricẽ: q̃r ñ erat qui iuste ꝓijceret lapidẽ. Quõ lapidarz qui se lapidãdũ cognosceret: nll̃s. n. erat si ne pctõ: i quo ĩtelligit̃ oẽs fuisse crimẽ reos. Nã venialia sp remittebãt̃ ꝑ ceri monias. Si q̃d igr̃ pctm̃ i eis erat crimi nale erat deteriores itaq; i h̃ sũt sacer dotes seip̃ius nos edificãtes ill̃ qui dñz obseruabãt ĩsidijs: i h̃ itaq; potissimuz ẽ crimẽ sacerdotũ: ⁊ vltra modũ dete stabile qui nõ ꝑus se iudicãt ⁊ alios al ligãt. Deberẽt. n. i se timere crimẽ: q̃d in alijs timuerẽt ⁊ detestabile sẽserẽt. Illi quidẽ adeo ceci erãt q̃ sũmã sapiẽtiam sperabant capere suis ĩsidijs: q̃d ill̃ pa tuit q̃d tc̃ quisq; vitauit: vitet sacerdos

q̄ i h̄ peior ill' iudeis extitit. Caueat spi-
ritualis iudex: vt sicut nō cōmisit crimē
nequitie: ita nō careat munere sciētie.
Oportet.n. vt sciat cog̊scere q̄d debeat
iudicare. Iudiciaria.n. ptās h̄ expostu
lat: vt qd̄ debz iudicare discernat. Dili-
gēs igr̄ īquisitor: subtilis īuestigator sa-
pient̄: ⁊ q̄si astute int̄roget a pctōre qd̄
forsitā ignorat vl' verecūdia velit occul
tare. Cognito itaq̄ crimine varietates
ei⁹ nō dubitet īuestigare: ⁊ locū ⁊ tp̄s
⁊ cet̄a q̄ supra dixim⁹ ī exponēdo eorū
q̄litates. Quib⁹ cognitis adsit ben uo-
lus parat⁹ erigere ⁊ secū on⁹ portare.
Hēat dulcedinē ī affectiōe: pietatē ī al
teri⁹ crimine: discretionem ī varietate.
adiuuet ɔfitētē orādo: el'ynas faciēdo
⁊ cetera bona ꝓ eo agēdo. Sēp̄ eum iu
uet leniēdo cōsolādo: spē ꝓmittēdo et
cum op⁹ fuerit ēt īcrepādo: doceat lo-
quēdo: īstruat opando: sit particeps la
boris q̄ particeps vult fieri gaudij: do-
ceat ꝑseuerātiā: caueat ne iuste ꝑdat po
testatē iudiciariā: lz.n. pnīa ei possit ac-
quirere gr̄am: nō tn̄ mox restituit ī po-
testatē p̄mā. Lz.n. petrus p⁹ lapsū resti
tut⁹ fuerit: ⁊ sepe lapsis sacerdotib⁹ red
dita sit dignitatis ptās: nō ē tn̄ necesse
vt ī oīb⁹ cōcedat̄ q̄si ex auctoritate. In
uenit̄ auctoritas q̄ ɔcedit ⁊ q̄si impat.
Inuenit̄ alia q̄ minime ɔcedit sed ne-
gat: q̄ scripture nō repugnāt: sz ɔcordat.
Si tēpus ⁊ loc⁹: ⁊ mod⁹ pnīe pacē ad-
hibeāt: cū tot sc̄ q̄ labūt̄: vt p̄stinā digni
tatem ex auctoritate deffendant ⁊ qua
si ausum peccandi sibi faciant restituē-
da est spes ista. Si vero locus est vbi
ista nō eueniūt restitui possūt q̄ peccant
Itaq̄ pōtifex iust⁹ atq̄ discret⁹ n̄ cogit̄
sacerdotes suos sp̄ abijcere: nec mox re
stituere: nisi tn̄ fiat a romano pōtifice.
Ex supradictis itaq̄ patet q̄ penitētia
oīb⁹ vtilis ē: nec spem auferēs nec teme
ritatē cōcedēs. Sz digne ⁊ v̄e suscepta
ꝓmittit: n̄ solū īdulgētia: sz certa p̄mia.
Hec scribim⁹ tibi studiosa v̄itat̄ ⁊ ama
trix certitudīs de v̄a pnīa v̄am a fl'a se-
parātes quā nobis det expim̄to cog̊scē
⁊ vsq̄ ad finē dulcedi nē sē ire: q̄ tidi il
lustratiōe sui luminis p̄rogamen ɔtu-
lit sanitatis. Amē. Explicit Augusti-
n⁹ d̄ vera ⁊ falsa pnīa.

Incipit de cordis contritione eius-
dē libell⁹.

Nihil certius morte vl' incer-
tius hora mortis. Cogitem⁹
g̊ q̄ breuis sit vita nr̄a: q̄
v̄ia lubrica: q̄ mors certa: ⁊ hora mort̄
īcerta. Cogitem⁹ q̄tis amaritudinibus
admixtū sit: siq̄d dulce aut iocūdū ī me
dio huius vite occursu nobis alludit.
Qd̄ fallax ⁊ suspectū: q̄ īstabile ⁊ tran-
sitoriū ē q̄cq̄d hui⁹ vite amor ꝑturbat:
q̄cq̄d spēs aut pulchritudo tēporalis ꝓ
mittit. Cōsiderem⁹ ēt q̄ sit p̄rie celestis
suauitas aut dulcedo: ⁊ attēdam⁹ ⁊ ꝑ-
pēdam⁹ vn̄ cecidim⁹ ⁊ vbi iaceam⁹: q̄d
ꝑdidim⁹ ⁊ q̄d īuenim⁹: ⁊ ex vtroq̄ ītel
ligam⁹ q̄tū nobis ī h̄ exilio lugēdum
sit. Hic.n. salomō ait. Qui apponit sciaz
apponit laborē: qr q̄to magis q̄s ītelli
git mala sua: tāto amplius suspirat ⁊ ge
mit. Meditatio siq̄dē parit sciam: scia
cōpūctionē: cōpūctio deuotionē: deuo
tio cōmēdat or̄onē meditatiōe assidua
Hic ad cognitionē sui illuminā̄t cōpū-
ctiōe ex ɔsideratiōe malor̄ suor̄ cor ītē
so dolore tāgit̄. Miser ego inq̄tū de-
berē diligere deū meū q̄ me fecit cū nō
erā: redemit cū perierā. nō.n. erā: ⁊ de ni
hilo me nō arborē: nō auē: nec aliquid
de talib⁹: sz hoīem me voluit eē: dedit
mihi viuere sentire ⁊ discernē ꝑierā ad
mortalē d̄scēdit īmortal': passionē sus-
cepit: mortē vicit: ⁊ sic me restaurauit.
Sic gr̄a ei⁹ ⁊ misericordia sp̄ p̄uenit me:

de multis ēt ꝑicul' sepe liberauit me li-
berator me⁹: qñ errabam corripuit me:
qñ ꝯtristabar ꝯsolat⁹ ē me: qñ despera-
bā cōfortauit me: qñ cecidi errexit me:
qñ steti tenuit me: qñ iui duxit me: qñ
ad eū veni suscepit me. Hec ⁊ mlta alia
fecit mihi ds me⁹: ꝑ quib⁹ dulce ē mihi
sꝑ loqui: sꝑ cogitare: sꝑ gr̄as agere: vt ꝑ
oīb⁹ bñficijs suis possim eū laudare et
amare: ꝑ his nō oīb⁹ q̄ illi repēdā non
hēo: nisi vt ip̄m diligā: nō.n. meli⁹ nec
docēti⁹ repēdi possūt: q̄ꝫ qd̄ ꝑ dilectio
nē mihi datū ē. Considera o hō q̄d tibi
erat ⁊ q̄d tibi fcm̄ sit: ⁊ pensa q̄s tibi hec
fecit: q̄ꝫto amore dign⁹ sit: ituere necessi
tatē tuā ⁊ bonitatē ei⁹: ⁊ vide q̄s gr̄as
reddas ⁊ q̄ꝫtū debeas honori ei⁹: ī tene
bris ī lubrico: ī descēsu sꝑ eras ad terri-
bile chaos īferni: īmēsū ⁊ q̄i plūbi pōd⁹
pēdēs a collo tuo deorsū te trahebat: ⁊
on⁹ īportabile desuꝑ te p̄mebat: hostes
īuisibiles toto conatu te īpellebāt. Sic
eras sine auxilio: ⁊ nesciebas q̄ꝛ sic con
cept⁹ eras ⁊ nat⁹. In tenebris inq̄ꝫ eraꝫ
q̄ꝛ meip̄m nesciebā. In lubrico q̄ꝛ ī be-
cillis ad lapsū pctī erā. In descēsu eraꝫ
q̄ sup chaos īferni pōdus horribil' pctī
deorsū me p̄mebat: ⁊ inimici mei demo
nes vt me alijs pctīs dānabiliorē face-
rēt vehemēter īsistebāt. Sic oī auxilio
destitut⁹ illuxisti mihi ds me⁹ ꝓiecisti
pōd⁹ trahēs: ⁊ on⁹ grauās ⁊ hostes im
pellentes reiecisti: q̄ꝛ pctm̄ ī quo natus
⁊ cōcept⁹ fui: ⁊ dā nationē amouisti: et
mal g no sp ui: ne vim aīe nee faceret ꝑ
hibuisti ⁊ xp̄ianū me vocari fecisti noīe
tuo: ꝑ qd̄ ego cōfiteor ⁊ tu me cog̊scis
inter redētos tuos: erexisti ⁊ leuasti me
ad noticiā tuā ⁊ amorē: fecisti me ꝯfide
re de salute aīe mee: ꝑ q̄ dedisti aīam
tuā ⁊ mihi si te seq̄rer ꝓmisisti gloriam
Et certe q̄uis te nō sequebar sicut con-
suluisti: sed īsuꝑ multa pctā feci meq̄ꝫ
ꝓhibuisti: ⁊ adhuc expectas vt sequar
⁊ donas qd̄ ꝓmisisti. Cōsidera aīa mea
ītēdite oīa ītima mea: q̄ꝫtū illi d̄beat to
ta substātia mea. Certe dñe q̄ꝛ me feci-
sti debeo tibi meip̄m totū: īmo debeo
amori tuo plusq̄ꝫ me q̄ꝫto tu maior es
me ꝑ quo dedisti temetip̄m ⁊ ꝓmisisti
teip̄m. Fac me peccatorē dñe gustare ꝑ
amorē: qd̄ gusto ꝑ agnitionē: sētiam ꝑ
affectū qd̄ sētio ꝑ intellectū. Plus tibi
debeo q̄ꝫ meip̄m totū. Sꝫ nec plus hēo
nec h̄ ip̄m qd̄ hēo ꝑ me totum reddere
possū. Trahe me o dñe ī amorē tuū: ⁊ h̄
ip̄m totū qd̄ sine ꝯdictione tuū ē: fac tu
um dilectione. Ecce dñe corā te est cor
meum accedere ad te per se nō potest.
admitte me ītra cubiculum amoris tui
peto q̄ro pulso: qd̄ me facis petere fac
me accipere: das querere: da inuenire:
doces pulsare: aperi pulsanti. Cui das si
negas petenti? Quis inuenit si querens
frustratur? Cui aperis si pulsanti clau-
dis? q̄d das ñ orāti: si amorē tuū negas
oranti? A te hēo īpetrare: īpetrare aīaꝫ
meā volo a te o bone dñe. Si amoreꝫ
tuū negas quis dabit? Fac me ꝑticipē
amoris tui. Lāguet aīa mea: refocilla il
lam. Sanet illā dilectio tua. Impīguet
eā affect⁹ tuus. Impleat eā amor tuus
erigat me totū ⁊ possideat. Scio domi
ne scio ⁊ fateor: q̄ꝫ nō sū dignus vt me
diligas. Sed certe non es indignus ser-
uitio creature tue. Da igr̄ dñe vñ es di-
gnus ⁊ ego ero dign⁹ vñ sū īdign⁹. Fac
me quoquomodo vis a pctō cessare: vt
quoquomō volo possim tibi ꝑuire. Cō
cede mihi sic custodire: regere et finire
vitā meā: vt ī pace dormiā ⁊ req̄escaꝫ: et
p̄sta mihi ī fine vt me accipiat sōnus cū
req̄e: req̄es cum securitate: securitas in
eternitate. Amen. ¶ Oratio.

Domine redēptor meꝰ vita ⁊ salus mea: te laudo: tibi gratias ago: tua me dñe bōitas creauit tua miserecordia me a peccato originali mūdauit: tua pietia pꝰ illā emūdatio nē ab alijs pctōꝝ sordibꝰ bacteꝰ tolerauit nutrit ⁊ expectauit. Dñe ds creator meꝰ adiutor meꝰ te fitio: te esurio: te cōsidero: ad te suspiro: te desidero: suauissimū: serenissimū te volo: te q̄ro: te spero. Renuit cōsolari aia mea: nisi de te dulcedo mea: accede ad me dñe: appi mihi ⁊ consolatꝰ ero: oste de mihi faciē tuā ⁊ salꝰ ero: exhibe penitētiā tuā ⁊ iplebit desiderū meū. Rutela gliaꝫ tuā ⁊ pfectū erit gaudiū meum. Sitiuit i te aia mea q̄ multipliciter tibi ⁊ caro mea: q̄ veries cōsolator meus quem ego expecto? O si ogo videbo gaudiū q̄ desidero. O si satiaboꝫ cum apparuerit glia eiꝰ quē esurio. O si inebriaboꝫ ab vbertate domꝰ tue ad quaꝫ suspiro. O si potabis me torrēte voluptatis tue quē sitio. Da mihi dñe i hōe exilio pnie dolorē ⁊ lachrimaꝫ: quē esurio sup oēꝫ copiā delitiaꝝ. Sit mihi domine iteri lachrymē mee panes die ac nocte: donec dicat mihi ecce ds tuꝰ pasce me dñe iterim singulisꝰ meis: refocilla me doloribꝰ meis: donec audiam ecce ds tuꝰ. Deꝰ meꝰ q̄ me fecisti ⁊ q̄ re rex me fecit? In pctis erā conceptꝰ ⁊ natꝰ: ⁊ ablutisti me atq; sāctificasti: ⁊ ego peioribꝰ sordidauī me pctis: Anno cēs erā tūc: natus nūc sū i volūtarijs voluptatꝰ. Deus me miserꝫ nimisq; miserum quē torquet dscia mea quā fugere non possum. Nimis enim miser est quem expectat damnatio sua quā vitare non pōt. Nimis ifelix cui moꝫ etna ē lētabilis: nimis erūnosus quē terrēt otintui de sua ifelicitate horrores: nimis erūnosoꝫ quē torquebāt etnū p sua iniquitate dolores: malū hō ⁊ malū hō: q̄ minꝰ hoc ⁊ maꝰ hō: peccare q̄ amara res est ⁊ mala: q̄ facilis adit? bēus dñs suadetis: q̄ pꝰ q̄ insanitis vsq; ad mortē aie pugitis: feroces quos iducitis vsq; i iniquos vtres icluditis. Intelligite q̄ amarū ⁊ malū ē relinq̄re dñm: q̄ peccare nolite peccare āplius: sed redite ad cor: nolite peccare: malū ē enim ⁊ amaꝫ. Expletꝰ sū: aut q̄ cōtinui dolores: puniāt penitētē vitā meā: aut ēt cruciatꝰ etnū vexabūt puniēdā aiam meā: malū ē vtrūq; q̄: q̄ libera me ab vtroq; aia mea ante oīa: te sicut matrē vtutū moneo: ne i recordationibꝰ malorꝫ tuorꝫ alicuiꝰ diaboli laqꝫos incurras: quos multi incauti incurrūt: quos ō malis suis q̄si p eis plorātes añ mētis oculos reducūt: ⁊ p eas dē recordatiōes i ipas malorꝫ delectationes ispienter vadūt. Sepiꝰ ēt cū sine alicuiꝰ mali itētiōe cū aliquo loqui incipio: statī i detractionē incurro: vl̄ p aliqua re imprudenter vl̄ vtio curiositatis iepte succūbo: vl̄ malorꝫ cogitationum turpitudinis motꝰ illicitos ⁊ spudicos i ipis interioribꝰ meis sustineo: Deus tante felicitati sem tante pditiōi: oū.n. q̄ retro sūt oblīiscēs ad ea q̄ añ sunt me extēdere volo subita nescio q̄ miseria me relabi ad iania ospicio ⁊ noxia: ⁊ tāq; morꝫ subito interueniens: vl̄ quē acinno dū canis rabidus: q̄ nec pcussus a lacerātione hoīs separat. Carnal delectatio pforat mētē meam: ⁊ p sinaui odorē virtutū sētio intolerabilē ac reterrimuꝫ fetorem. Interior enim est fetor: amissa dulcedine: coram te expando omnes iniquitates meas q̄s intus sustineo.

Sunt aūt hec mala decē. Prima impatientia inimica deo: ⁊ omnibus sanctis odiosa: discordia. Indignatio. Rancoꝫ

animi. Tediuz mentis: vozacitas gule. Murmuratio. Desideriū voluptatis. Delectatio carnis. Tempestas libidinis ⁊ multa his similia q̄bus laqueat ⁊ decipit atq; afficit infelix aīa mea. O q̄ tolerabilius canis putridus fetetboibus q̄ aīa pctōrum deo: magis infelix ista deo q̄ ille hominib⁹. Aīa arboz infructuosa es: vbi sunt fructus tui? talis ātem arboz digna est securi ⁊ igne: digna succidi ⁊ incendi: qui sunt fructus tui vtiq; spine pungentes: ⁊ amara pocula: que vtinam sic te penitendo pungerent vt confoderent: sic amarescerent: vt euanescerent: forsitan parum quid putas quid peccatum sit. Sed heu nonne oē peccatū psonaz domini inbonorat? q̄z parum ergo audebit peccator dicere: quando ppter pctū filius dei moritur: vltra quem nil aliud potest extimari.

Jesu dñe bone cum de celo venisti: q̄d mundo fecisti? ad quid te morti dedisti nisi vt peccatores saluares? quoz̄z maximus ego sum. Respira ergo o peccator respira ne desperes in eo quem times: fuge ad eum a quo aufugisti: invoca in portune quem superbe provocasti. Jesu propter nomen tuum dulce fac mihi secundum nomen tuum. Jesu obliui scere superbum te provocantem: respice miserum invocantem: nomen dulce: nomen delectabile: nomen cōfortans peccatorem ⁊ nomē bē spei: q̄d ē eniz iesus nisi saluator? ḡ ppē temetipm iesu esto mihi benign⁹ noli dñe noli attēdere mala meū: vel obliuiscaris bonū tuum. O bone dñe si ego admisi vnde me dānare potes tu nō amisisti vñ saluare soles. Si aūt castitatē meā pdidi nūq̄d misericordiā tuā peremi? Uez ē oscia mea meret dānationē: ⁊ pnia mea nō sufficit ad satisfactionē. Sed certū ē q̄ misericordia tua superat omnem offensionem. Parce ergo domine qui es saluus: ⁊ qui non vis moztem peccatoris miserere domine peccatrici anime mee solue vincula sana vulnera eius. Ecce misericors deus coram te eribo aīam meā: virtutū muneriba⁹ desolatā: carnis vitioz ligatā pōdere pctōz grauatā: delictoz sordib⁹ fedatā: discissā vulneriba⁹ demonū putridā ⁊ fetidā vlceribus criminū. Dis ⁊ alijs grauioribus malis: q̄ meli⁹ vides: obstetricaui oppssā: circūdatā: obuolutā: bonoz oīum releuamine ōstitutā. Deu coartat me misseria: heu miser sp ⁊ vbi miser: quāta captiuitate vita hoīs circūdat? Si male viuit aperta ē dānatio. Si rōne q̄dē viuere videt ⁊ nō sapienē nec caute se custodiēs ide gliat. Jtez certa ē moz̄s et eterna dānatio. Dēs isti sūt inimici miseri hoīs. Supbia inuidia inanis gloria que ifelicē hoiem cōtinue ifestāt: ⁊ nisi misericordia eū teneat sepi⁹ ad moztes vulnerat. Libera me dñe ab his hostib⁹ meis a q̄b⁹ me liberare nō valeo: puersū ⁊ pessimū ē coz meū: ad deplorāda ppa pctā ē lapideū: aridū: ad rēsistē dū isultib⁹ nolle ⁊ luteū ad iutilia noxia ptractāda: velox ⁊ ifatigabile: ad cogitāda salubria fastidiosū ⁊ īmobile: aīa mea distorta ⁊ depzauata ad pcipiēduz bonū ⁊ ad uoluptatū vitia nimis facilis ⁊ prōpta ad salutē remiscēdā: nimis ēt difficilis ⁊ pigra: lōgū ē enarrare singula: castrimargiaz sōnolentiam leuitatē ipatiētiā detractionē cenodoxiā. i. vanā glām: iobediētiā ⁊ ceta vitia q̄b⁹ fcā ē ifelix aīa mea quotidiano ludibrio q̄b⁹ detrabat cū cultura ⁊ pdit. Libera eā dñe: exonera mole pctōz obzutā: fiue delictoz funib⁹ ligatā expedi criminibus irretitam: erige iacentem: sustine

nutantem: instrue spiritualibus armis virtutib⁹ inermē: rege ⁊ ꝓtege pugnantem. Jesu bone vide humilitatē ⁊ d̄lue delicta mea. adiutor me⁹ esto ne dere/linquas me neq; despicias me: sz doce me facere volūtatē tuā. Aīa mea testet̄ qd̄ libēt̄ hoc os ɔfitet̄. Adiuua me dñe pi⁹ benigne ⁊ clemēs plusq̄ possū cogitare nō min⁹ hoc sētiā q̄ p̄sumo sperare. O pctā mea magna estis nimis multa estis. Judex terribilit̄ district⁹ iequaliter seuer⁹ imoderate offēsus vehemēter irat⁹: sētētia imutabilis: carcer irremediabilis tormēta siue iteruallo: siue temperamēto tortores horribiles qui nūq̄ lassescūt nūq̄ miserēt̄: timor reū cōturbat: ɔsciētia cōfūdit: cogitatiōes īcrepāt ⁊ fugere nō licz. Ecce i quo periculo cōsisto icessāter: ⁊ qr sp̄ hoc nō cogito eo miserior ⁊ miserabilior qr obliuisci possū: sp̄.n. videt d̄s me ⁊ peccata mea sp̄ īcutiunt̄ mihi districta iudicia: sēp̄ īuisibiles īsidiatores parati: vt illic capiāt miserā aīam meā. Sic sum positus cū vigilo: sic cū dormio: sic sum cū letor: sic sū cū sup̄bio ⁊ cū detrahor: sic sū cū irascor: sic sū cū tristor. Sic suz cū delicias cordis miserabilis amplector: deniq; sic sum sp̄ ⁊ vbiq;. Heu me miser ⁊ vbi sū ⁊ vbi nō sū: q̄ nescio vbi futurus sum heu mihi misero q̄d faciā heu q̄to tēpore anget̄ mēs mea: quāto stupore īduratū ē cor meū: quāto tēpore obturat̄ aīa mea. Quid ē q̄ me sic īpedit? q̄d ē qd̄ ceruicē meā sic p̄mit? vlt dñe: vult aīa mea ad te eriger̄ faciē suā ⁊ dū plūbo onere aggrauata oneratur conat̄ se expedire ⁊ cathenis ferreis cū strīgit̄ tēptat: exire tc̄ eneo cratore claudit̄. Cupit i te dirigere seruitiū suū et caliginosis tenebris obscurat̄. Que sūt ista d̄s me⁹ q̄ sūt aīam meā obtenebrāt ⁊ grauant ⁊ ligant? forsitan hec sūt peccata: mea īmo v̄o hec sūt peccata. Hi st̄ affect⁹ carnales q̄ inficiūt i me affectionē spiritualiū. Intētio īferioꝝ īcurvat aīam meā ab ītuitu sup̄noꝝ. Amor terrestriū excecat i i me dilectionē celoꝝ. Usus vitioꝝ euacuauit i me sēsus donoꝝ bonoꝝ. Ab his donis sū elongat⁹ i his malis sū occupat⁹: ab illis exclusus i istis īclusus: ab illis d̄uolut⁹: istis obuolutus. Hic ē carcer ⁊ vincula: hic st̄ tenebre ⁊ peccata. Ueh mihi qr prope ē dies mortis: ꝓpe īquā ⁊ īcognita Subito venit ⁊ forsitan hodie erit. Delicta mea an eratis tam noxia futura cū aīam meā vr̄a dulcedine pulsabatis? cū cor meū vr̄a dulcedine vngebatis? Cur h̄ añ celabat? ⁊ cur me tradebatis? īmo vos nō tradidistis me: sz ego tradidi me qñ vobis me tradidi. Nō vos me decepistis sed ego me decepi qñ vos ītra me suscepi. heu cur vobis habui fidem ⁊ credidi vobis? Sed quō horribili mō vidēs cecus me commisi vobis: vidēs enī qr vos cognoscebā ⁊ mala q̄ precipiebatis nō abhorrebā: sz cōsētiebā. Cec⁹ qr me a vobis nō cauebā: heu pctūm horrēdū res d̄testabilis nullo mō cōparabilis. Cecus nō videt foueā i quā īsan⁹ putat se cadere: qd̄ facit q̄ spōte facit pctm̄ audēs ⁊ sciens ⁊ p̄cipitio se tradidit. Cum mors ⁊ tormēta q̄libet tm̄ sūt i se feda qr īordinata: pctm̄ aūt i se hz feditatē ⁊ secū īfelicitatē eternā. Meli⁹.n. erat eliger̄ tormētū qd̄ p̄ se feditatē eternā nō cōtrahit q̄ pctm̄ qd̄ feditatē supra dolores adiūgit. ⁊ certo oīs feditas pctī ip̄a sola plus ē: magis ē ergo vitāda pctī feditas q̄ q̄libet tormētoꝝ īmanitas. Et qr ip̄e hō i peccādo fedissima puersitate p̄posuit se creatori suo quo nihil iniustius

sed in tolerando peccatorum tormento ordine prepostero subijcit se creatura factori suo quo nihil iustius. O homo quo euanuit humanitas tua: quo deuenit ratio tua: didiceras quoniam qui facit peccatum ſu⁹ est peccati: ⁊ pctm̄ fecisti. Inaudita insania sēper peccare. Sciebas.n.qꝛ tu es spirit⁹ vadens ⁊ non rediens: ⁊ ī pctī abyssuꝫ irremediabilem ⁊ sine fundo te ꝓiecisti Uere abyssus pctā mea sūt qꝛ īcōprehensibilia sunt profunditate ⁊ inextimabilia numero ⁊ immensitate. O abyssus abyssum inuocans. O peccata mea tormenta quibus me seruatis abyssus sūt quia infinita ⁊ omnino incōprehensibilia sunt. Est ⁊ tertia abyssus ⁊ est nimis terribilis. Judicia dei abyssus multa: quia sup oēm sensum occulta. Ueh super me: quia timor sup timorē dolor super dolorem. Abyssus abyssum ī voce cataractaꝝ tuaꝝ īuocat qꝛ peccati abyssus abyssum tormentoꝝ mereť: quia iudicia dei pronunciat. Abyssus ergo iudiciorum dei super me. Abyssus īferni subtus me: abyssus pctōꝝ meorum est intra me illā que super me est timeo ne in me irruat: ⁊ me cū abysso mea ī illa q̄ subtus me latet obruat: vbi ꝑ tormēta pctā nūq̄ꝫ delebūtur: sed pctā tormēta sup me tenebunt: miser ego peccator quo abij a sancto meo: quo fugi a facie tua: ⁊ certe si ego nequiter fugio et in abysso me dānabili abscondo quo vado vides me. Quis eniꝫ nisi tu ad remittendum mouēs animam meam: bone domine tu pulsasti ⁊ excitasti eam in abysso delictorum meorum velut ī luto dormientem: tu concussisti pigritatez: tu sollicitasti negligentiā: tu fecisti penitentem vnde iocundabatur: ⁊ dolentem vnde delectabatur bone domine omnia hec fecisti in abysso exaudi ergo clamantem de abysso ad te benignissimū: peccata mea ñ abscondo sed pando coram te: non defendo sed ostēdo: non excuso sed accuso ego sum re⁹ ego ipse accusator me⁹: nō accuses me qui fecisti me: solus suffeci ad peccandum solus ad penitendum. Sed inde deus meus tantorum criminum correctio: vnde tibi tantorum scelerum satisfactio: precipitatur miser homo in ꝓfundum immoderate mestitie qui sponte precipitatus est in baratrum horrende nequitie. Obruisti infelix mole terribilis doloris qui libenter corruisti in cenum infernalis fetoris obuolutus es in tenebris inconsolabilis luctus qui īuoluisti te in voragine tam sordidi fluct⁹. Uolutare ergo in gurgite amaritudinis qui volutat⁹ es in volutabro turpitudinis: terror terribilis horror horribilis meror ⁊ īcōsolabilis aggregate vos super me: irruite obruite possidete: iustum est torquete eum. Judicate deum celi: presenti at fornicator inferni tormenta que meruit pregustet quod preparauit bibat quod nutriuit assuescat quod est passurus. Consolatio sanitas letitia nolo vos nisi forte penitentia reduxerit vos procul estote ante mortem nisi forte indulgentia reuocet vos: quia necessarium est flere peccatorem hic vl̄ in futuro. Sit ergo penitentia cōtinua amara comes etatis mee: continu⁹ dolor insatiabilis terror īhereat vite mee. Sint meror acerbus luctus infatigabilis tortiones iuuentutis et senectutis mee vt ita sit ordo et desidero. Si eniꝫ ñ sū dign⁹ oc̄los ad celos leuare orādo certe ñ sū dign⁹ plorādo cecare. Si ꝯfūdiť mēs pudore ꝯsciētie equū ē vt ꝯfūdať turbine luctuose dolris ⁊ tristitie:

si timet exhiberi añ cõspectũ dñi sui: iustũ ẽ vt hẽat añ ɔspectũ suum tormẽta sceleris sui. Respira o pctõr respira aliqñ: ⁊ fuge ad ip̃m deũ quẽ offẽdisti: fuge ĩquã ab irato ad placatũ. Memẽto ꝙ misericors es ⁊ creator me⁹. Si iudex es ad iudicandũ reũ tuũ: es ⁊ de⁹ ad defendendũ ſuũ tuũ: es ⁊ creator ad ſuã dũ opus tuũ: es ⁊ de⁹ ad saluãdũ credẽtẽ ⁊ baptizatũ. Ne g̃ memineris dñe: iusticie tue aduersus peccatorẽ tuũ: sed memor esto benignitatis tue erga creaturã tuã: ne memineris ire aduersus reum: ſz memor esto miſatiõis aduersus miserũ. Scio q̃dẽ ⁊ fateor ꝙ ɔscia mea mereť dãnationẽ: ⁊ pnia mea nõ sufficit ad satisfactionẽ: Parce g̃ dñe bone qui es salus q̃ nõ vis mortẽ peccatoris parce g̃ peccatrici aĩe mee. De⁹ in te pono spem meã: ⁊ tibi cõmitto aĩam meã Custodi aĩaz meã dũ dormio ſua eam dũ aliq̃d facio memẽto de⁹ dũ ego obliuiscor peccator suz ⁊ miser sed peccasse me doleo ⁊ miserũ me cognosco: misericors de⁹ miserere mei humilis. Peccare ẽ deũ ĩhonorare qd̃ hõ facere nõ dz etiã si necesse esset perire q̃cq̃d de⁹ non est: heu me peccaui: deũ v̄o exhonoraui oĩpotentẽ ꝓuocaui peccator quid feci que mala feci? Ueh mala agẽti? Ueh bona negligẽti veh veh ira oĩpotentis dei nõ poterit capi ĩ me ita ꝙ nõ possit tolerari ĩ toto me. Deus cui⁹ bonitas ñ exhauriť cuius scia nõ deficit cuius misericordia nõ exinaniť: cuius potentia qd̃ vult efficit. Uñ potero respirare q̃ sic ob peccata mea cogor desp̃are? naz si irasceris peccãtibus soles tñ benigne dare cõsiliũ petentib⁹ doce dñe. vñ debeã sp̃are vt possiz orare: volo ſz nescio ſm ignorãtiã meã nõ possuz dei misericordiã ꝓuocare. Ideo cogor desperare ꝓpter iniquitatẽ meã Scio q̃dem ⁊ fateor qz peccator: qz spõte subij iuste nõ exaudior qz non obediue. Utiq̃z dñe peccaui verũtñ te non negaui nec detestor bonitatem tuam. Amen.

Explicit de ɔtritione cordis Diui augustini episcopi libellus.

Tractus diui aurelij Augustini d̃ cõtẽptu mundi ad clericos.

AUdite frẽs charissimi salutiferã p̃ris nr̃i doctrĩaz qui nõ terrenã: sed eternaz cõcupiscitis hereditatem q̃ nõ vultis sortẽ accipeť in terra moriẽtiũ. ſz cũ psalmista decãtare. Portio mea in terra viuentiũ: qui egyptũ reliq̃stis: ⁊ ad ꝓmissiõis terram festinatis. Audite itaq̃z hñtes aures audiẽdi piũ patrẽ ad hereditatẽ celoꝝ vos vocantẽ ⁊ dicentẽ. Uenite filij audite me: timorẽ dñi docebo vos. Quis ẽ hõ q̃ vult vitã? Quis es q̃ ad vitã vis ingredi? Serua mãdata dei. Quoꝝ mãdatoruz alia sunt specialia alia v̄o cõmunia. Specialia sũt ꝓprie canonicoꝝ siue clericorũ ⁊ monachorũ: cõia aũt oĩum catholicoꝝ. Specialia igiť sunt hec: si vis ꝑfectus eẽ: vẽde oĩa q̃ hẽs ⁊ da pauperib⁹: ⁊ seq̃re me. Et iteꝝ: oĩs q̃ reliquerit domũ aut agrũ: aut patrẽ aut matrem aut fratres: aut sorores: aut filios: aut agros ꝓpter me centuplũ accipiet: ⁊ vitã eternã possidebit. Et ad discipulos. Uos qui secuti estis me: in regnãtione quũ sederit filius hoĩs ĩ sede maiestatis sue: sedebitis ⁊ vos sup̃ sedes duodeciz iudicãtes duodeciz trib⁹ israel. Hec itaq̃z frẽs q̃ꝫto singularia tãto precipua: q̃ꝫto acriora tãto deo gratiora. Dicit iteꝝ saluator ĩter cetera. Qui nõ renũciauerit oĩbus que possidet: nõ põt me⁹ esse

discipulus. Qui dixit oīb⁹: nihil ꝓpriuz a suis discipulis possideri voluit. Qui quicq̄ possidz ī terra: remot⁹ ē a xp̄i disciplīa. Qui aūt nō ē discipulus xp̄i: qūo p̄sumit sibi ligādi atq; soluēdi ptātem? Intēdite frēs v̄ba euāgelij dicētis. Intrauit ih̄s ianuis clausis ad discipulos: ⁊ insufflās dixit eis. Accipite sp̄m meū. quoꝝ remiseritis pctā remittunt̄ eis: et quorū retinueritis retēta sunt. Nunq̄d illi hēbant ꝓpriū: quib⁹ magr̄ indixerat nihil tuleritis ī via? De quibus Lucas euāgelista refert. Erāt eis oīa cōia. Uidete q̄d Petrus dixerit ad ih̄z. Ecce nos reliq̄mus oīa: ⁊ secuti sum⁹ te. Qui oīa reliquerāt: nihil sibi penit⁹ retinuerant. Uñ g̊ sibi arrogant ligādi atq; soluēdi ptātē: q̄ ī terra p̄sumūt possidere facultatē? Qūo nō erubescūt dicere: dñs ꝑs hereditatis mee? Ubi ē illud apl̄icum. Que cōuētio xp̄i ad Belial? Qui t̄rēs possessiōes r̄linquē nolūt cur pctā ppl̄i comedūt? Si decimas cū filijs leui accipiūt: qūo inter ceteras trib⁹ ꝑtē accipiēt Si noīs sui ethymologiā attēdunt: cur clerici a sorte dicti sunt: nisi q̄r dñs eoꝝ sors est: vel hereditas sit? Cur saltē clericatus sui signa: q̄b⁹ a laicis discernuntur: nō ꝑpēdūt? Nō eniz sine cā capita eoꝝ radūt̄: sed ꝑspicacissima ⁊ euidētissima rōne. Nā his lignis secernūtur a laicoꝝ ꝯuersatione. Qd̄ vt multi deo ꝓpiciāte ꝓficiat: admonitōi vtilissime duxim⁹ īserere. Dicim⁹ multoꝝ patruz auctoritate cerebrū eē sedē sapīe: xp̄z vero Paulo attestāte dei v̄tutē ⁊ sapīam eē Quū itaq; cerebrū sit ī capite: sapīa v̄o iuxta patrū auctoritatē in cerebro hēat sedē: ⁊ sic ꝑ sapīaz sibi infusaz cūcta mēbra regant̄ a capite: qd̄ ꝑ cerebrū ē qd̄ est sedes sapīe: sic int̄ nos ⁊ verā sapīaz que vt dixim⁹: xp̄s ē q̄ ēt iuxta apl̄m caput nr̄um ē. Dicit. n. caput mulieris est vir: caput vero viri ē xp̄s: xp̄i aūt caput est d̄s: vt oñdam⁹ nullū obstētaculū interesse: ī ea ꝑte pilos capit̄ ic dimus: in q̄ nouās sapīam. i. xp̄z int̄eē cog̊scimus ꝑ h̄ signātes malā terrenarū reꝝ sollicitudinē nr̄e mētis ad deū ꝯtēplāduz īpedire. Scim⁹. n. q̄ q̄sq; q̄to magis terrenis occupatōib⁹ occupat̄: tāto magis a sui ꝯditoris visione īpedit̄. Uñ apl̄s. nemo mili. deo īplicat se nego. sec. Item. Qui sine v. ē. co. q̄ dei st̄. Hic moyses ait leuite radāt pilos carnis sue. Leuita interp̄tat̄ assūptus: q̄sq; nāq; ī officijs diuinis assūpt⁹ ē: pilos carnis sue. i. supfluas cogitatōes cordis radē dz: caput igr̄ radere signat cogitatōes supfluas a mēte resecare. Nec ī ꝯgrue ꝑ pilos ⁊ capillos signāt̄ cogitatōes supflue. Sic̄ eniz pili ñ st̄ ꝑs corꝑis: sed q̄dā supfluitas ꝓcedēs ex corꝑis hūore: sic bona tꝑalia ñ sūt nobis nālia sed aliena ⁊ supflua. Hic itaq; fideles xp̄i q̄ ad et̄nā vitā medulit⁹ suspirāt: q̄ mūdū cū suis obiectatiōib⁹ sub pedib⁹ cōculcāt: q̄ ī terra nil possidē volūt: sz cū apl̄o dñt: nr̄a ꝯuersatio ī celis ē capilloꝝ mīmā ꝑtē ī capitibus retinēt: vt ꝑ eoꝝ abrasionez se minimā t̄renaꝝ sollicitudīez hr̄e designāt q̄ꝑꝑ ēt illā mīmā ꝑticulā capilloꝝ retinēt: q̄r dū ī h̄ mūdo st̄ a t̄renis cogitatōib⁹ oīno vacui eē nō pñt: q̄sq̄s igr̄ clericꝰ ad sortē dñi vocat⁹ q̄ coma nutrit ⁊ capillos rade vel tōdere erubescit: ꝓfecto se nō d̄ dei: sz de mūdi sorte eē testatur. Quāto enī q̄sq; carnis crīes diligit fouet ⁊ nutrit tāto cor suum nō in celis sz ī terra fixū eē oñdit: q̄to aūt radit et edomat: tāto se nō terrena: sed et̄na diligere ꝯprobat. Si v̄o vt predixim⁹: cris iccirco radim⁹: vt int̄ nos ⁊ deū nihil interresse approbem⁹ ꝓfecto pz q̄ cum in

orōne ꝑsistimus aliena velamina capiti
bus nr̄is apponere nō debem⁹ ꝑsti cū
apl's dicat. Uir nō dz orare velato capi
te: imago. n. dei ē. Cessent itaq; clici pla
smodie hymnis spūalib⁹ īsistētes: capil
los: mitras cetera velamīa ī capitib⁹ por
tare: ne dū deo loq̄mur famulat⁹ sui si
gna occultātes ei⁹ īdigni iudicemur ꝓ
piciatōe: cui⁹ salubri doctrīe p̄sumim⁹
non obedire. Qui enim non obedit
apostolo: contradicit euangelio: ⁊ iux
ta eiusdem apostoli vocem dicentis.
An est ritis experimentum eius qui in
me loquitur christus? Item. Si ange
lus venerit de celo ⁊ aliud euangelium
nunciauerit vobis: anathema sit. Ex
tirpetur ergo penitus de clero talis pre
sumptio: ne quod absit: a deo expella
tur eius oratio. His igitur signis cleri
calibus prelibatis: quibus a laici di
scerni debemus: ad propositam admo
nitionem redeamus. Audi apostolum
Joannem dicentem. Nolite diligere
mundum neq; ea que in mundo sunt.
Audiamus ⁊ psal. mundi amatores in
crepantem. Fili hominum vt quid di
ligit] v. ⁊ q̄. m. Salomō quoq; subseq̄t
di. Uanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas. Li
bet ītueri q̄ bn̄ ꝯsonāt organa. spi. sci.
Monet apl's vt nō diligam⁹ mūdū: in
uehit: psalmo graph⁹ in ei⁹ amatores:
clamat Salomō cūcta subiacē vanita
ti. Quare nō diligam⁹ mūdū ne seq̄mur
mēdaciū eccl'astes declarat ac si dicēt.
Jō nō sunt amāda ima: qr transitoria
mēdacia: qr q̄ ꝓmittūt nō ꝯferūt: bona
igit nō sunt. Cū. n. bonorū oīuz auctor
sit de⁹: ⁊ a fidelibus suis queri ⁊ diligi q̄
q; bona p̄cipiat: si mundana bona vera
eēnt: nec ipe q̄dē ꝯtēneret: nec alijs seq̄
cib⁹ cōtēptui eē p̄ciꝑet: q̄d igr̄ de se veri
tas testat: audiam⁹. Uulpes. f. h. f. āt h
n̄. h. v. c. s. r. Itē si mūdi gloria vana non
eēt: nō se abscōdisset cū turbe eū regem
facere voluissent. Itē si mūdi gloria va
na nō eēt: si diuitie terrene v̄a bona es
sent: nō eaꝝ possessorib⁹ īparet dn̄s di
cēs. Ueh vobis diuites ⁊c̄. Et alibi. faci
lius ē c. ꝑ f. ac⁹. t. q̄ d. i. r. c. audiamus ēt
q̄d suis dicat imitatorib⁹. Si vis. ꝑ. e. va
de ⁊ vēde oīa q̄ habes ⁊ da pauꝑibus.
Itē. Nisi q̄s. r. oīb⁹ q̄. p. nō pōt me⁹ esse
discipulus. Itē nemo pōt duobus dn̄is
seruire. i. deo ⁊ mamone. Uidit ꝑit⁹ ma
gister suos discipulos luctaturos cum
mūdo: q̄ se hērent vn̄ tenerent: leui⁹ de
ijcerent. Tulit igit arma suis ⁊ nr̄is ho
stibus dū nos p̄uauit t̄renis possessiōi
bus. Nudus nāq; latrones nō solet ti
mere: q̄ v̄o se mundanis īplicat: tela pa
rat q̄bus confodiat. Qui g̊ nō vult con
fodi: nudus ꝓcedat ꝑ viā h⁹ exilij. For
tassis q̄ret reliq̄s. Cū d̄s seq̄cei suos mū
dana iubeat postponere: q̄ sunt q̄ iube
at appetere. Audi ipsuz dicentē. querite
regnū dei. Itē. Thesaurizate vobis the
saurū in cel. Queret iterū aliquis si de⁹
vult oēs terrena odire: q̄ debēt diligere
Ista sunt q̄ p̄cipit diligere: cū ꝑ moysez
rn̄dit. Diliges dn̄m deū tuū ex toto cor
de tuo: ⁊ ꝓximū tuū tanq̄ teip̄m. Pro
ximus in terra tm̄ diligi p̄cipit: qr cele
stis regni nobiscum ꝯsortitur. In quo
charitate diuina ꝑfusi: scriptura testan
te q̄ ait: vt ciues nr̄os sicut nosipsos dili
gamus: ꝓpitiāte deo ibi facturi sumus
ꝑ quē redēpti sine fine viuemus: q̄ etiā
cū ꝑꝑ opa nostra mala inimici eius eē
mus: prior dilexit nos: ⁊ cū eēmus serui
inutiles: ī filios suos nos adoptauit et
heredes filiū suū vnigenitū tradens pro
nobis: vt nos eriperet a ꝑpetue mortis

laqueo. Quis nã puer tã benignũ pr̃ez
digne põt diligere q̃s eius tãtis benefi-
ciis aliquid dignũ põt retribuere? Hec
tanta beneficia admirãs p̃s. ait. Quid
retribuã dño ꝓ oĩbus que retribuit mi
hi? Cui ipse iquisitioni deinde subiũgit
Calicem salutaris ꝛc̃. Quantulacũq̃
sit h̃ retributio: calicẽ. s. dñi accipe: nul-
la tñ alia ita digne videt passioni dñice
ꝯgruere. Hac vtiq̃ rõne: vt quẽadmo-
dũ sanguinẽ suũ de die ꝓ nr̃a redẽptio
ne: sic ꝛ nos nr̃m fundamus ꝓ sui noĩs
cõfessione. Sed qũo ꝓ xp̃o suum dabit
sanguinẽ: q̃ ꝓ eo nõ vult abijcere mũdi
vanitatẽ: cum nos magis q̃ nr̃a diliga
mus. Qũo ꝓ xp̃o vitã tradã: qui ꝯ eius
p̃ceptavel vana ꝛ falsa possidet. Jp̃e. n.
dicit. Si diligitis me: mãdata mea ſuaꝫ
te. Loquit̃ et Joã. apl̃s. Qui dicit se di-
ligere deũ ꝛ mãdata ei⁹ nõ custodit mẽ
dax ẽ. Cõuincit̃ itaq̃ se ꝛ nõ deũ dilige
re: qui mãdata ei⁹ nõ vult custodire: cũ
xp̃s ꝓ nobis paup̃ fact⁹ sit ꝛ egen⁹: nos
ꝓ ipso cur paupes eẽ erubescimus? nũ
q̃d eius paupes nõ facit diuites: v̄itate
attestante regnũ celoꝝ nõ diuitũ ſz pau
perũ eẽ? Dicit nãq̃ paupib⁹. Bti pau-
pes spũ: qm̃ ipsoꝝ est regnũ celoꝝ. Si ẽ
regnũ celoꝝ paupũ restat: vt infern⁹ sit
diuitũ. Hoc quoq̃ declarat nobis euã
geliũ di. Hõ quidã erat diues. Et post
pauca subiungit. Erat aũt ꝛ quidã mẽ-
dic⁹ lazarus noĩe: q̃ iacebat ad ianuam
eius vlcerib⁹ plen⁹ ꝛc̃. Factum ẽ aũt vt
moriret̃ mẽdicus: ꝛ portaret̃ ab ãgelis
ĩ sinũ abrahe: mortu⁹ ẽ autem ꝛ diues
ꝛ sepultus est in inferno. Non putet q̃s
q̃ hec verba eẽ augusti non sunt homi
nis sed veritatis: que nec fallere potest
nec falli. Quisquis ergo vis regnare cũ
christo: elige pauperiem cum ipso: vt re
quiescas cum lazaro mendico. Nemo
enim potest gaudere cum seculo: ꝛ re-
gnare cum christo. Audi apostolum di
centẽ. Per multas tribulationes opor
tet nos intrare in regnum celorum. Et
iuxta veritatis vocem. primo nos opor
tet bibere calicem domini: vt sic pertin
gamus ad regni confessionem. Qui au
tem vult epulari cum diuite: preparat
se ad epulas vermibus gehenne: in qua
pro gaudio momentaneo ardebit per
petuo cum capite suo diabolo. Infelix
commercium pro tã breui gaudio cele
sti priuari regno. Felix paupertas per
quam celestis acquiritur hereditas. Fe
lix commercium pro perituris omnia
recipere: ꝛ q̃ ineffabile bonum est cum
christo sine fine regnare. Econtrario in
effabilis miseria: perpetua cum diabo
lo pati supplicia. Quapropter fratres
charissimi vos illud euangelicum ru
minantes: quid prodest homini ꝛc̃. vo
luntarie nunc pro christo ponamus:
quandoque dimittenda: ne quod absit
pro transitoriis amittamus eterna. hau
riamus antidotum momentanee ama
ritudinis: vt quandoq̃ percipiamus im
mense gaudia salutis. Sic modo cur
ramus: vt in futuro comprehendamus
vbi inueniemur: ibi iudicabimur. Non
perdamus tempus acceptabile. Non
enim erit apud inferos tempus peni
tentie. Dum igitur vacat: dum sumus
in via aduersario nostro legi dei con
sentiamus. Lex quippe diuina no-
stra: ideo dicitur aduersarius: quia no
stris carnalibus omnino contradicit
voluptatibus. Aduersario itaq̃ no-
stro idest euangelio dum rex expectat
dum nos adhuc ad pacem inuitat:
nuncios mittamus: cum eo pacis se-

dus iniam⁹: vt cũ venerit ille magn⁹ pr̃ famil': nõ vt ꝑuos ĩutiles puniẽdos: ſ3 vt filios hereditãdos ĩuẽiat: ſecũq3 ĩtroducat ad nuptias: vt de ſuis bñficijs ſibi ꝑennes reddam⁹ gr̃as ieſu xp̃o dño nr̃o: q̃ cũ pr̃e ⁊ ſpũ ſcõ viuit ⁊ regnat ĩ ſecula ſeculorum. Amen.

Aurelij Auguſtini de ꝯuenientia decem preceptorum: ⁊ decem plagarum egypti liber incipit.

Non ſine cã frẽs dilectiſſimi p̃ceptoꝝ legis dei numerus plagaꝝ cũ numero q̃b⁹ egyptus ꝑcutit': exequari vr̃. Nã ſic̃.x.p̃cepta ſt': q̃b⁹ ad cultũ dei ppl's admonet' ita.x.plage eligũt' q̃b⁹ ſuꝑbia egyptioꝝ affligit'. Cõſiderem⁹ g̃ p̃cepta: cur ⁊ ibi x. ⁊ h̃.x.plage memorãt'. Jõ ſine dubio qꝛ ĩ iſtis erãt vulnera: ⁊ ĩ ill' medicamẽta ⁊ op⁹ erat vt tã ꝑiculoſis.x.plagaruꝫ vulnerib⁹.x.p̃ceptoꝝ medicamina ſubuenirẽt: vñ rogo vos frẽs nolite h̃ ocioſe accipe: qꝛ ſi auxiliãte deo diligẽt' attẽdetis poteritis agnoſcere.x. illa p̃cepta ill'.x.plagis ꝑ ordinẽ ꝯ ſe eẽ ꝯria: nã de p̃mo p̃cepto p̃ma plaga ꝑcutit' d̃.2°. ſecũda.de.3°.t̃tia ⁊ ſic vſq3 ad.x.numeruꝫ ꝑuenit': p̃mũ ĩ lege ẽ p̃ceptũ de vno deo Nõ erũt ĩquit tibi alij dij p̃ter me. p̃ma plaga egyptioꝝ aqua ĩ ſãguinẽ ꝯuerſa: cõpa p̃mũ p̃ceptũ p̃me plage. Deũ vnũ ex quo ſt' oia ĩ ſil'itudinẽ aq̃ accipe: ex q̃ generãt' vniuerſa: ad q̃3 ãt rẽ ꝑtinet ſanguis niſi ad carnẽ mortalẽ? q̃d ẽ g̃ ꝯuerſio aq̃ ĩ ſãguinẽ niſi qꝛ illi q̃ credere ĩ deum noluerũt: ſic̃ d.apl's pau. obſcuratũ ẽ ĩ ſi.c.e.d.ſe eẽ ſa.ſt.fa.ſt'. Aq̃ g̃ ĩ ſãguinem v̄tit' qꝛ ſẽſus egyptioꝝ obſcurus et tenebroſus efficit': ⁊ iuſto dei iudicio factũ ẽ vt de illo fluuio ſãguinẽ biberent: ĩ quo hebreoꝝ paruulos necare cõſueuerãt. ſecũdũ p̃ceptũ ẽ. Nõ aſſu.no.d.t. vanum. Qui.n.acceperit nomen dei ſui ĩ vanũ: nõ mũdabit': nomẽ dñi.n.i.x.v̄itas eſt: ip̃e.n.dicit. Ego ſũ v̄itas. ⁊ qꝛ v̄itas mundat: vanitas ĩq̃nat: videamus huic ſecundo precepto cõtrariaꝫ plagã que ẽ iſta ſecũda plaga: rane ĩ abundãtia. In ranis heretici intelligũtur atq3 ph̃i: habes cõgruẽter ſignatã ph̃orum vel hereticoꝝ prauitateꝫ: ſi cõſideres ranaꝝ loquacitateꝫ. Ph̃i.n. ⁊ heretici qꝛ in xp̃o hũana oĩa eẽ dicunt rane ſt' clamantes ĩ paludibus limoſis per ſuperbiam ⁊ ĩanes cõtentiones: ſtrepitũ vocum hr̃e poſſunt: doctrinas ſapĩe non poſſunt inſinuare: qui enim xp̃iane veritati ꝯtradicunt ⁊ in ſua vanitate decepti decipiunt: rane ſunt tedium afferentes auribus non cibos mentibus. tertium p̃ceptum eſt memento inquit diem ſabbati ſanctificare. in tertio iſto precepto inſinuatur quedaꝫ vocationis dic⁹ ſ.requies cordis tranquillitas mẽtis q̃3 facit bona conſcientia. Ibi enim eſt ſãctifica°: quia ibi eſt ſpiritus dei. Deniq3 videte vocationẽ: ſuper queꝫ inquit dominus requieſcam: niſi ſuper humilem ⁊ quietum ⁊ trementem verba mea? Inquieti ergo reſiliunt a.ſ.ſ. rixarum amatores: calumniarum ſeminatores contentionis magis q̃3 charitatis amatores: inquietudine ſua non admittunt ad ſe quietem ſabbati ſpiritualis: ſpirituale enim ſobbatum non obſeruant: niſi illi qui ſe ita temperate operibus terrenis acommodant: vt tamen lectioni ⁊ orationi: ⁊ ſi non ſemper certe frequenter inſiſtant ſecundum illud apoſtoli. Attende lectioni ⁊ doctrine. Et iterum. Sine intermiſſi.orate. qui enim tales ſunt: quotidie ſpũalit' ſabbatũ colũt q̃ v̄o ĩquieti ſũt: ⁊ iugiter t̃renis actibus ĩplicãt' de q̃b⁹ ſcriptũ ẽ ĩpedimẽta mũ-

di fecerẽt eos missos. sabbatũ. i. requiẽ habẽtẽ ꝓpt. Cõtra istoꝝ iquitudinẽ oꝝ: vt tãꝫ sabbatũ bẽant i corde ⁊ scificatõꝝ ſ. ſ. Esto iquit mãsuet⁹ ad audiẽdũ vbũ vt itelłas. Ceſſa ab iniq̃tate tua: ñ ſit tu mſt⁹ q̃dẽ i corde tuo ꝑ corruptõꝝ volãtũ fãtaſmaſ ad ſilitudinẽ muſcaꝝ ingetãt⁊ vel cõpũgẽt⁊ te. Deũ itellcũr⁹ audiſſe tibi. Vacate: ⁊. v. q. e. ſ. ds. Tu ꝑ iq̃etudinẽ vacaſ ñ vis: cõtẽtõnũꝫ varũ corruptõe cecat⁹ exigł videẽ qõ nõ potes Attẽde ẽtiã plagã huic 3° ꝑcepto ỹiaz. Linũes nate ſẽ i ẽra egypti ỏ lio: muſce miutiſſimi iqetiſſime ⁊ iordinate volãtes i ocłis irruentes ñ ꝓmittẽtes boies q̃ſcẽ oũ abigũtur irrũũt oũ erpulſe fuerĩ iterũ redeũt: tales ſẽ boies iqeti: q̃ ſabbatũ ſpũałr fuare ⁊ bõis opib⁹ ſtudere leõĩl ozõni iſiſtek nolũt. Talia ſine ou⁹ ſẽ fãtaſmata corde cõtẽtioſoꝝ. Qũo. n. corp⁹ humanũ ab iſtł muſcis a fligł: ita cor eorũ diuerſ cogitatõb⁹ iquietat aꝝ cõpũgiẽ: tenẽre ꝑceptũ cauete plagã. ſe quiſ 4 ꝑceptũ. Honora. p. t. ⁊. m. t. huic ỹia ẽ q̃rta plaga: egyptiorũ cinomia. i. muſca canina. Grecũ n. vocabulũ ẽ. q̃ eni pẽres honorare diſſiłat muſca eũ canina. i. neq̃tia diaboli ſpũałr affligit et cruciat. caninũ ẽ. n. pẽtes ñ cogſcẽ. Qui tũ ꝑceptũ ẽ ñ mecaber⁊. Quinta plaga mors i pecora. ois. n. q̃ aut vxore ꝓpria itẽpate: excepto ỏſiderio filiox: vtł aut certe: qõ ẽ crimẽ gñiſſimũ q̃ vxori: aut filie aliene: aut ãcille: aut ſue vel alteri⁹ ſidiaſ vic⁹ cupiditate beſtiaꝝ tãꝫ amiſſo bois noĩe: erit pec⁹. Nõ q̃ſi cõuerſus i nãz pecor⁊: ſz i forma bois ſilitudinez pecor⁊ hñs: q̃ nõ vult audire oñtẽ deũ. Nolite fi. ſẽ. e. ⁊. m. q̃ nõ ẽ i. Et illõ. Dõ. i. b. e. ñ i. c. i. i. ⁊ ſi. f. ẽ illis: Si pec⁹ eẽ ñ times: vł ſaltẽ mori ſẽ pec⁹ time. Sextũ ꝑceptũ ẽ. Non occides ſexta plaga ꝓſtule i corpe: ⁊ veſice bullicẽtes ⁊ ſcaturientes: icẽdia vlcerũ vel vlnerũ de faml la fornac⁊. Tales ſũt aie bõicidiales. ardẽt ita: ⁊ ꝓ tã bõicidij fr̃ pit. ardẽt boiel iracũdia: ardẽt ⁊ gra. Nã q̃ vult ſubnuire feruet: ⁊ qui vult occidẽ feruet: ille ꝑcepto iſte morbo: ille bõis opib⁹: iſte ſanuoſis vlceribuſ. O ſi poſſem⁹ videre aias bõicidarũ: ſine dubio plus plãgerẽ m⁹: q̃ putreſcẽtia corpa vlceratos. Sequiſ ꝑceptũ. 7. Nõ furaber⁊. Et plaga ſeptia grãdo i fructib⁹. Qõ ꝓ furtũ de i ꝑceptũ ſubduc⁊: ỏ celo pdis. nemo. n. ẽ iuſtũ lucrũ ſine iuſto dãno. v. g. Qui furaſ: acq̃rit veſtẽ: ſz celeſti iudicio pdit fidẽ. Vbi lucrũ: ibi dãnũ. Vbi bil⁹ fides: ibi bil⁹ dãnũ: lucrũ ſua cecitate: dãnũ q: iã vinit ſine eẽtate. Ergo qui ſuo malo deſiderio furiſec⁹ furãſ: iuſto iudicio dei intriſec⁹ grãdinãſ. O ſi poſſẽt furel aut latrões vel raptores iſpicẽ agz cor dis ſui: ꝓfecto lugerẽt: oũ ibi ſi inenirẽt qõ i os aie mitterẽt: tãetſi i furto ſuo inuenirẽt: qõ gutur⁊ auiditate ſozberent. Maior ẽ fames aie q̃z corporis: maiores ames ⁊ pieſoſior plaga: ⁊ grauior mors qõ pei⁹ ẽ. Vlti p iſtã famẽ aie mortui ãbulãt ⁊ vinẽtes portãt funera ſua. Videre q̃dẽ videnſ i corpe: ſz maſ actibus mortui pbãſ i corde. Et multi i aĩa fãlici: de vanis ỏlicijs ⁊ diuitijs głanſ. De nicz bonũ rp̃ianũ ſcriptura it⁹ eẽ vinit ẽ dẽ. Abſcõdit⁹ inq̃t corde theſaur⁹: bõ q̃ ẽ añ deũ vines. nõ añ boies ſz añ deũ vines: vbi de⁹ videt. Quid g̃ tibi ꝓdeſt ſi vbi bõ ñ videt: furaſ⁊: ⁊ vbi de⁹ videt iuſto iudicio grãdinaſ⁊. Octauũ ꝑceptũ ẽ falſũ teſtimoniũ nõ dices⁊. octaua plaga locuſta aĩal dente noxiũ. Quid ãt vult falſus teſtis: niſi nocẽ mordẽdo: ⁊ cõſumere mẽtiẽdo: ⁊ iõ nos admonet apl⁹ ne nos falſis crib⁹ appetam⁹. Si iquis

mozdetis inuicē ⁊ comedetis: videte ne
ab iuice ꝺsumamini. Nonū pceptū ē
nō ꝺcupiſces vx. p.t. nona plaga: dēſe
tenebze. Si.n. pctm̄ ē vxozē ꝑpziā exce⁊
pta cā filioꝝ agnoſcē: putas q̄le pctm̄ ē
ſi ſolū i ſua peccare: ſz ⁊ alienā appeteꝛ.
Uere dēſe ſē tenebze. nihil.n. ſic dolet ī
coꝛde patiēt̄is: qūo ſi vxoꝛ illi⁹ apperat
Et q̄ ſ̄ fac̄ alteri nihil ē q̄ ſi nollet pati
Alia mala ſolēt hoīes patient̄ excipe: ſ̄
aūt neſcio vtrū vnq̄ inueniri poſſuerit: q̄
tolerabiliꝛ patiaꝛ: o q̄ denſas tenebzas
patiūꝛ: q̄ talia faciūt ⁊ talia ꝺcupiſcunt
vere exꝛecāꝛ furoꝛe hoꝛꝛibili. Furoꝛ.n.
ꝺmit⁹ ē alienā vxoꝛē cōmaculaꝛ vel
le atq̄ polluer. Decimū ꝓceptū ē. nō cō
cupiſces vllā rē. primi tui. Huic māda⁊
to plaga ꝺtra ē ꝺccia moꝛs ꝑmogēit⁹ oꝝ
Oēs res q̄s bñt hoīes beredib⁹ ſuāt: ⁊
ī bēdib⁹ nihil pꝛiogēit⁹ cari⁹. Qui volūt
res alienas tāq̄ iuſte poſſidere bēdes ſe
q̄rūt fieri a moꝛtētib⁹. Quid.n. tā iuſtuz
vꝛ: q̄ ſibi rē derelictā poſſidere: Dic̄ n.
aliq̄s: dimiſſū ē mihi i teſtō. Lege nihil
vꝛ iuſti⁹ iſta voce. Tu laudas q̄ſi iuꝛ poſ
ſidētē: ꝺs dānat iniuſte ꝺcupiſcētē. Ui
des q̄lis es: q̄ optas te ab aliquo beꝛdē
fieri: nō g̃ vis vt bēat beredes: in q̄b⁹ nu
bil ē cari⁹ ꝑmogēit⁹. Proide ī ꝑmogēi
tis tuis punier⁹: q̄ ꝺcupiſcēdo res aliēas
i. q̄ tibi iure nō debebaꝛ: q̄ſi iuꝛ vmbza
q̄ris. Perdis g̃ ꝑmogēita tua: ⁊ facile
ē q̄dē frēs coꝛpaliꝛ pdere ꝑmogenitos.
moꝛtales. n. ſē hoīes: ſiue añ pētes: ſiue
p⁹ p⁹ te s moꝛimur: moꝛiant. Iſtud mo
leſtu ē: n e q̄ bāc occultā ⁊ iniuſtā cōcu
piſcētiā ꝑmogenita coꝛdis tui perdas.
Pꝛiogenita coꝛdis nr̄i fides ē. nemo eiz
bñ opaꝛ: niſi fides p̄ceſſerit. Dia opera
tua bona filij tui ſūt ſpūales: ſz iter iſtos
tibi pꝛiogenita fides ē. Quiſq̄s rez alie
nā occulte cōcupiſcit: eternā fidē q̄dit.
Erit.n. p̄mū ſine dubio famulatoꝝ obſe
q̄ns nō charitate ſz fraude: veluti amās
eū a quo ſe cupit fieri beredē. Amare ſe
dicit eū quē moꝛi deſiderat: ⁊ vt reꝛ ei⁹
ſe videat poſſeſſoꝛē optat vt ꝑpziū ñ de
reliquat beredē. Dec frēſ ꝺpatio ⁊ quo
dāmō ꝺtas decē pceptoꝝ ⁊ ōcē pla
gaꝝ cautos nos faciat: vt hēam⁹ ſecuri
res nr̄as ī pceptis dei. Res in q̄ nr̄as
interioꝛes ⁊ in arcba ꝺscie nr̄e r̄poſitas
Ipſi ſunt theſauri nr̄i: quos nobis nec
fur nec latro: nec vicin⁹ malus: poterit
aliq̄ auferre: vbi nec tinea nec rubigo
ē metuēda. Iſte ſunt. n. ve diuine. i. bo⁊
na ꝺscia iuſticia miſericoꝛdia caſtitas at
q̄ ſobꝛietas. Qui talib⁹ reb⁹ plen⁹ eſt: di
ues ē: ēt ſi de naufragio nudus euaſit.
Sz ħ ſi diligent̄ attēdit⁹: ⁊ q̄ ſunt mala
fugere: ⁊ que bona ſunt volueritis au⁊
xiliante deo exercere: eritis populuſ oo
muni: ⁊ de iniqua egyptioꝝz ſocietate. i.
ſpūaliū neq̄tiarū pſecutione liberati: ad
terrā repꝛomiſſionis poteritis felic⁹ iter
puenire: auxiliāte dño noſtro ieſu xp̄o
qui viuis ⁊ reg. in ſe. ſeculoꝝ. Ama.

Libellus de cognitiōe vere vite.

Sapiētia dei q̄ os muti apu⁊
it: ⁊ rudibili alibi bumanā
verba fozmare tribuit: me
quoq̄ non ſolū ſermone: ſz
etiam ſciētia imperitū ad fandum ꝑpel⁊
lit: atq̄ per ſe ac de ſe ītellecta alijs pie
innoteſcere compellit. Huius ergo iſti
ctu ad vtilitatē: vt ſpero: multoꝝz iteruz
committo me ad coꝛodendū dēibus
intuidoꝝ: ⁊ forſitan ad ꝺfouendum coꝛ
dibus dilectoꝝz: cū xp̄s veritas ⁊ vita
dicat. Dec ē vita eterna vt te ſolū veruz
deū cognoſcant. Cōſtat pfecto naturā
rōnalem: ad hoc ſolum factam ⁊ facto
rez ſuum verū deum intelligat. Intelli
gendo diligat: diligendo in eo qui ē eter

na: vita eternaliter beate viuat. Diuinitatis ergo eēntiaꝫ rationabiliter īuestigare est ad vitā eternam festinare. Hāc vero negligendo ignorare est vtiqꝫ ad mortem indeficientē ꝓperare: qꝛ nimiꝝ hic ab eo ignorabit̄: dū quādoqꝫ a beata vita sequestrabitur. Quāobrem cum de hac preclara materia plurimi scōruꝫ patrū multa gloriosa conscripserīt: ipsāqꝫ rem simplicioribus obscuriorem reddiderint. Libet me per hoc condensa q̄si quandam semitem stilo complanare: qua infirmis intellectibus relicto erroris deuio per planum veritatis liceat libere ambulare. Sed hic quilꝫ inuidus nebulosa facie mihi occurrit: ꝛ virus diu sub liuido corde concretum in me acerbiter euomit. Quid tu īquiens tentas ligna siluis importare: aut redūdanti mari vndam instilare? Huius taꝫ mordacis mordacem dentem ħ petra retundat: ꝛ venenum malitiose euomitum in viscera ipsius denuo torquēda refundat. Inuidia diaboli ītrauit mors in orbem terrarum: imitantur illum: q̄ sunt ex parte eius. O inuide infelix: qui aliena felicitate torqueris: alieno damno depasceris: ipsius rebus probas te esse ex parte eius qui inuides alijs ꝙ tu ignoras scire: ac mihi ob pium laboreꝫ collatum egris: suspiris ingemiscis: qd̄ tibi ob desidiam: immo ob inuidiaꝫ denegatum cognoscis. Age miser: potius letiferum virus: quo turges euome: salubre dilectionis antidotum excipe. Sinautem parti patris tui nigro felle tabescens faueto: ego autem cum inuidia tabescente inter non habeo. Egregiam scrupturarum siluam alacer īgrediens: non in eam: vt tu venenata lingua asseris: ligna deferens: sed preciosum vite lignum iusticiam esurientibus de ea offerre conabor: ꝛ dulce vite haustum vitam: sitientibus de pelago scripture haurire nō morabor: oēs ergo fideles ad lignum vite fontemqꝫ curram⁹: cuius gustu in eternum beate viuam⁹. Libellus ergo nomē cognosco vite sortiatur: dum in eo vera vita tardioribus intellectu cognoscibilis reddi videatur Fratres. Gratias deo persoluimus: cuius dono aperte in rebus dubijs certificari possumus. Quandoquidem ergo nos in hocipsum videas confluxisse: ne ad patriam redeuntes in via lassabūdi deficiamus: pastu potuqꝫ vite: vt soles refice: ꝛ tempus irremeabil̄ cursu labile nexui questionum figens fac stabile ne sua volubilitas nos ociantes inuoluat: sed tua affibilitas in diuinis laborantes ad semper manens euum sustolat. Magister. Fructum ligni vite ī ramis crucis pendulum mecum alacres adite: fontemqꝫ vite a vita patre quasi de loco voluptatis manantem paradisum: vꝫ ecclesiam ortum delitiaruꝫ irrigantem vnaies haurite cui⁹ sapor si palatum cordis vestri indulcorabit: testor vobis: ꝙ vos cū euo permāsuros d̄ torrente voluptatis sue quandoqꝫ satiabit Fratres. Cum carnalia sapientes spūalia cogitatur nequeamus: regnum celorum regionem clarissimam omni opulentia affluentissimam: in qua celestem hierusalē vrbē preclaram meritis atqꝫ opibus inclitā: ꝛ ī hac deū quasi gl̄iosū regē āgelos velut milites vario cl̄tu cōspicuos mēte formam⁹: iccirco poscim⁹ vt rōne īdagāte argumētis q̄qꝫ obstantia cōprimens: veritatem quasi in tenebris latitantem ad lucem nobis producas: ac deuꝫ vt asseris: factū quodāmō visibilē añ ocl̄os cordis ꝯstituas. M. Cū d̄s op̄s: solus īmortalis: solus īuisi

bilis: solus icõprehẽsibilis lucẽ habitet: in accessibilẽ: ego ãt tenebr⁹ vtriusq; oblu⁹ tetrã caliginẽ ibitẽ lucã vtutũ iadibilez q̃lr ineffabile lumẽ scis alioz oculis iferre potero qui cecutiẽte oculo cordis ipleor tante maiestat⁹ reuerberat⁹ nullo mõ intuer pualeo. Ꝟ. Tñ emitte ꝓ pose ī illã rapi: q̃ten⁹ dilecta caligie: merear⁹ ab illa illuiari: noscq; ꝓ te illuiari: fiẽ sepe videm⁹ valles a mõtib⁹ iubare solis irradiari. M. conabor ꝓ viri⁹: vobis orãtib⁹: ac logica peũte comitãtib⁹ argumẽt⁹ seq̃r vitatẽ vsq; in ipsi⁹ iaccessibilis lucẽ latibulũ fugiẽtẽ: ipsaq; ocedẽte ꝓducã eã vobis idagãtib⁹ se ondẽtẽ. Ꝟ. Nra quidẽ tibi ñ deerit oro: tñ sit tibi puia diuꝫ vitat⁹ rõ. M. Magẽpe quippe a te audire desideram⁹: q̃lr in ozõib⁹ de deo cogitare debeam⁹: ne forte ifirmanẽs ñ pulchrũ doiez imagiek: z ℔ filacrũ ꝓ vo deo decepta veneret. M. fateor magnitudine altitudis suscept⁹: negocijs victꝰ succũbo: q; q̃ vtrũq; mente ocipio: vix vbis explanare sufficio. Excedit n. oẽ preclaruꝫ lõge ũmoꝝ phoꝝ ingeniũ: q; sublimitas b⁹ rei qui tractat exuperat oẽm intellectũ quãto quippe magis oẽm creaturã ingressus conor eã oi ligenti ituitu ꝺtẽplari: tãto magis sentio eã ab aspectũ intellꝰ mei elõgari. opã tñ dabo inquisitõi vre ꝓ modulo meo satisfacere: pat ipse de quo agimus oi gnabit⁹ nostrã tm desideratã aie inotescere: vos autez vbi vires pondere tãte mutẽte ꝑsse succũbunt: oz fragilitati ignoscere. Ꝟ. Nos q̃to diligenti⁹ but⁹ rei ꝓpẽdum⁹ altitudinẽ: tãto ardẽti⁹ optam⁹ eã nobis: vt cũq; fieri cognoscibilẽ: z tõ libẽti aioꝫ tibi ignoscim⁹: ñ ea q̃ vbis etiã nõ vales saltẽ nutib⁹ explices M. Sciẽdũ igr deũ nullis verbis exprimi nulla posse cogitatiõe ꝓphẽdi. Quo enim ineffabilis z icõprehẽsibilis predicare tur: ñ hũane locutõi vel meditatõi iclu dere⁹: nũc ãt pz q̃z sit admirabil⁹ cũ omnib⁹ linguis sit indicibilis: oibus cordib⁹ sit incogitabilis: dialetica nãq; disserẽdi potẽs potenẽ q̃q; oubia diffiniẽs cũctas scripturas enubrãs z euiscerãs cum ctã humanã sciam ãnibilãs cũ diuinitatẽ intẽdit tante maiestat⁹ luce repcussa pauidũ caput tremefcã reflectit atq; in abdita mũdane sapie fugiẽs deliteſcit: dissolutis syllogiz nexib⁹ stulta obmutescit. nẽpe noie z verbo cũcta exprimũtur q̃ sub. r. ꝑntis humano corde cõcipiunt⁹ sed q; ex his nullũ ꝓprie deo conueniat manifeste rõ ꝓbat. nã ñ dixerimus q; ds substantia sit q̃ oib⁹ subsistere inhuat: z ꝓ quã oẽs res eẽ hãt: mox vltia z indiuidua de quib⁹ substãtia ꝑdicatur gnã z spẽs in quib⁹ vsiare. filꝫ z. ix. accidentia q̃ei nec̃io inhereãt: ãio occurrit: q̃ cũcta liquẽt: q; minime in deũ ocurrit: ñ ꝑdicem⁹ q; ds ipsa magni⁹ existat: q̃ oia z mẽsura z numero z põdere disponat ꝓtin⁹ quitas huic quãtitati se opponit: z sua exignitate qõ ẽ sup oia maximus ꝺminuit: quẽ ñ ipsaꝫ bonitatẽ z sũmũ bonũ noiem⁹: qui cũcta valde bona facit: statiꝫ malũ huic qualitati ꝺtrũ obuiat: z tãto bono se opponere ñ trepidat q; ñ creator z dns ꝑdicet q; vtrũq; ad aliquid. s. referr: ꝺfectiꝫ rel'o opponit affectui instõez: z cũ ℔ vocabulo caruisse z ℔ rel'm ex mundi creatione ei accidisse: cũ rõ astruat nihil deo accũtale: sed totũ qõ predicat de eo ei esse eẽntiale: porro ñ vbiq; tot⁹ eẽ dicat⁹ mox localitas clãdestine irrepẽs illũ loco includit ñ aũt sempiternũ predicet: z cuncta ipsa disponere affirmet: ꝺtinuo preterito ꝑsens: futurũ ꝑsenti succedere festinat: z ñ tiũ atq; finem eternitati ascribere nou

formidat: si vo dicat q oia possideat: et amic⁹ luie sic vestimēto refulget: stati h bitu cogita⁹ eū puat dū amictū lucis vl' possessionē rer ab eo separat: q si sp pñs adeē restat confesti sit⁹ stādi vl' sedēdi imaginat: si vo vniuersa regē referat: act⁹ laboris eternā reqē anullare conat porro si affirmet patic⁹ mala nr̄a suffe/rēs: illico passio se īgerit: ⁊ ipassibl'z pa/ti cōtēdit. His q̄ppe. x. ɔcta hūana ɔdi/tio icludit ⁊ ab his oib⁹ ppetas summe eēntie euidēti rōne excludit: ɔcta ⁊ eni q̄ vl' oppositionē vl' ɔrietatē vel accñs suscipiūt: nulla rōne ɔo ppe ɔueniunt. Igr̄ rōe repugnāte vl' de deo ppe: loq̄ valem⁹: tñ saltē ipropē ⁊ p enigmata d eo loq̄ satagam⁹. F. Euidēs rō qd docz deū hūanis vbis iedocibilē: sz itellectua lis mens ibiant desiderat eū sibi vtrūq̄ fieri cognoscibilē: q̄ mēs istar specl'i aie vr̄ i quo ipa imaginē sui creatoris ɔtē/plet. M. Uniuersa q̄ i reb⁹ creatis no/uim⁹: p corporeos sēsus cogscim⁹. Et ea q̄dē q̄ nec visu nec expiētia didicim⁹ p ɔparationē visor l' exptorū discimus vt q̄ de bestijs vel igtis hoib⁹ legim⁹: q̄ āt nobis icognita p cōpatiōes nōs nō signāt: nūq̄ ꝓrsus scie nr̄e notificant. Et iō qr spūalia nobis sūt iuisibilia nū/q̄ erūt aliq̄ rōne nobis ꝓbabilia: qr vo hic ɔstat eē sz p similia edoceri neq̄unt fidē tm̄ credētium exigūt. F. q̄ rō argu/mētis ꝓbat q̄q̄ i opatiōe deficiāt nece ē vt rōnal' q̄sq̄ credere nō renuat. Tu tm̄ pfer: qd de spiritib⁹ sciēdū rō inuat. M. vi. mōis i scripturis spūs substātia/liter dici: ñ nescio a vobis sciri. pmo su/m⁹ oiuz ds spūs appellat: vt ibi sps est ds: ⁊ q̄ adorāt deū i spū oz adorare. secū do āgeli spūs nūcupāt: vt ibi. Qui fac āgelos suos spūs. ꝛtio aie sps nūcupāt: vt ibi. Exibit spūs ei⁹ ⁊ caro r̄uertet i trā

q̄rto vita brutor aialiuz spūs vocat: vt ibi q̄s scit si spūs iumētor descēdit dor sū. q̄nto vēti dñr sps: vt ibi: sps ꝓcellar. sexto h aer scribit spūs: vt ibi. Os meū appertui ⁊ attraxi spm̄. Quor diffō tal' ē Aer ē spūs sēsibil': quē nos attrahēdo sē tim⁹ ipe vl' sētiēs. ɔctis tñ sub celo viuē tib⁹ spiramē exhibēs. Uēt⁹ sps ē aer di nutu aliquo mō agitat ꝓcell' aq̄r aug/mētat⁹ p āgelica misteria excitat⁹: p ea dē trāq̄llat⁹. Uita brutor aialiū ē spūs vital': ɔstans de aere ⁊ sāguine aialis in uisibilis: sz sēsibilis memoriā hñs itall'u carēs: cū carne mortēs i aera euanescēs Aia vo spūs ē substātia icorporea cor/poris sui vita: iuisibil': sēsibil': mutabilis: illocal': passibil': nec q̄ntitate mēsure: nec q̄litatē forme vl' coloris susceptibil': me/morial': rōnal': itellectual': imortal': ⁊ ne vacillet diffinitio: rō cām ꝓbatiōis ro/borē: aia ē spūal' substātia. Oē. n. qd alij vitā subministrat: ipm ē necesse vt subsi stat: sz aia corpi vitā tribuit: igr̄ aia rea/lit subsistit. Hāc vo vitā eē ipamet pro/bat: dū pñtia sua corp⁹ viuificat: absē/tia sua idē mortificat. Nec nobis q̄dē ē iuisibil' sed spiritib⁹ ē visibil'. Hāc eē sen sibilē ɔstat: dū ocul' colores: palato sa/pores: manib⁹ aspa vl' lenia sētire pstat ē g mutabil': oē. n. qd meliorat ⁊ peiorat mutabile ē: sz aia vitijs peiorat: vtutib⁹ meliorat: igr̄ mutabil' ē. Est ēt illocalis oē. n. qd loco icludit: altitudie: latitudi ne lōgitudie aeris circūscribit: corp⁹ ē. Sz rō docuit aiam icorporeā eē. i. nec corp⁹ nec aliqd mēbror hr̄e: igr̄ cōstat eā eē illocalē: nō. n. spatiū aeris: vt cor/p⁹ occupat nec corp⁹ vt aq̄ vētrē iplet sz vt calor toto igni illocalr iest: ita aia totū corp⁹ illocalr iplet: ignis qd ē vi/sibil': sz calor iuisibil': ⁊ sēsibil' ⁊ quodā modo ignē viuificās: ita aia iuisibilis:

sed sensibilis visibile corp⁹ q̃dã occulta vi sẽsificat ⁊ viuificat: h̃ ẽ quoq; passibil̃: q̃.n. merore afficit̃ passibile ẽ: s; aĩa dũ volũtatis cõpos nõ efficit̃: mestitia afficit̃: igr̃ passibil̃ eẽ cõuĩcit̃. Ab hac q̃titas excludit̃ dũ nec altitudine ⁊ latitudine aut lõgitudine metit̃: nec sex circũstãtias. s. añ ⁊ retro: dextrũ ⁊ sinistrũ sursũ ⁊ deorsũ se ĩcludere patit̃: qualitas eni forme vl̃ coloris ab hac secernitur dũ nulla forma vel hũani corpis vl̃ vlli⁹ colorate rei illi ascribit̃. Hec ẽ memorialis: q; p̃terita recolligit: ẽ rõnalis: q; p̃ntia discernit ẽ ĩtellectual̃: q; futura ĩtelligit. hãc ĩmortalẽ hĩc eẽ ɔstat q̃ memoriã sui apd̃ posteros p̃enit̃: dura re laborat. Angelic⁹ aũt sp̃s ẽ substãtia ĩcorporea ĩuisibil̃: sẽsibil̃: rõal̃: ĩtellcũal̃ ĩmortal̃: bonoꝝ lucida ⁊ ĩpassibilis: maloꝝ tetra ⁊ passibilis. Sz videdũ vtꝝ aliq̃ substãtiã talis ĩ r̃b⁹ creat] eẽ creda tur: cũ a nobis minĩe videat̃. Angelos eẽ ĩpa ĩsẽsibilia ꝓbãt: q̃ tã certã sui mot⁹ legẽ obsuãt. Oẽ q̃ppe qd̃ mouet̃: aut motũ a se hz aut aliũde sumit. Sz oẽ qd̃ motũ a se hz ẽ sẽsibile vt aĩa: qd̃ aliũde ĩsẽsibile vt corp⁹. Qd̃ si sol luna ⁊ sidera p se mouẽt̃: sẽsu vel rõne vigere videtur q̃ tã certa tpa tã certa celi spatia custodiũt: ⁊ quodãmõ suũ ĩtellectũ huic mũdo luĩe vel signis ĩnuũt. Sz q̃ ea rõnabilia vel saltẽ sẽsibilia corpa arbitrãt̃ iure sẽsu carẽtes ĩter irrationabilia cõputãt̃. Cũ ãt ve sit corpa visibilia sz motu carẽtia vtputa ĩsẽsibilia ⁊ moueant̃: ɔstat ꝓfecto q̃ aliund̃ mouẽt̃: restat igr̃ ea p ãgelica misteria moueri. similit̃ vẽto es pluuias grãdĩes l̃gura tõitrua tẽpestates auras iussu d̃i p illos r̃gi q̃ dubitat: ⁊ ea sẽsibilia putat: hũc rõ stultuz cũ ĩsẽsibilib⁹ ꝓbat. Bruta quoq; aĩalia vsib⁹ hũanis p illos obsecũdare vel aduersari q̃ nõ credũt: aut illa rõnalẽ per ĩtellcm̃ h̃ facẽ credũt: lõge a rõe recedũt Sz ɔcta q̃ ĩ reb⁹ ĩsẽsibilib⁹ ⁊ creaturis sẽsibilib⁹ gerũt̃ p illos admĩstrari q̃ ãbigit: multũ a luce ṽitatis desipit. Igr̃ cõstat ãgelos ṽe eẽ: ⁊ ɔcta nobis patiẽtia nosse: sz h̃ differt int̃ illoꝝ ⁊ nr̃am sciaz q̃ ipi oẽs cãs reꝝ anteq̃ eueniãt p̃sciũt nos aũt vix ⁊ cũ magno labore ĩuestigam⁹ eas: postq̃ res ĩ actu ɔstãt. Porro sumus sp̃us sicut a nullo ĩtellcũ valet ꝓp̃e cogitari: ita nulla diffinitiõe poterit ꝓp̃e determinari. Sz q; ĩtellectualis mẽs eũ vt cũq; agnoscẽ anhelat: hec enigmatica diffinitio ei ĩterim sufficiat. De⁹ sp̃s ẽ essẽtia ĩuisibilis: oĩ creature ĩ cõprehẽsibilis: totã vitã totã sapiaz: totã et̃nitatẽ simul essẽtialit̃ possides: vel ĩpa vita ĩpa sapia: ĩpa iusticia ĩpa et̃nitas existẽs oẽm creaturã ĩstar pũcti ĩ se cõtinẽs. Si ãt aliq̃s ĩsipiẽs tñ desipiat: vt deũ eẽ diffidat: hũc solũ ṽe eẽ: ⁊ alia oĩa ab ĩpo hr̃e eẽ hac rõe colligat. Oĩs substãtia aut p se subsistit aut p aliud: sed hũc mũdũ nõ subsistere q̃ cõtẽdit: hic fatu⁹ ĩ nihilũ tẽdit. Mũdũ ãt non p se subsistere ɔstat: dũ eñ rõ cepisse doceat ptib⁹. n. ɔstat: oẽ ãt qd̃ cõiũgit̃ vel ĩ partes resoluit̃: ab aliquo vtiq; cõiũctiõez vel resolutionẽ patit̃: mũdus g̃ nõ p se subsistit: ⁊ iõ seq̃t̃ q̃ creatura sit. Creatura aũt ad aliq̃d. i. ad creatorẽ refertur Solus g̃ creator p seip̃um ⁊ ĩ seip̃o existit: oĩs ãt creatura p ip̃m subsistit. Si eni ab alio eẽ hz: tũc deo mai⁹ ẽ a quo hz: qd̃ deo ĩcõueniẽs ẽ. Et cũ nihil p̃ter creatorẽ ⁊ creaturã existat: si d̃s p seip̃z nõ hz eẽ: necessitate cõseq̃t̃ vt p creaturã existat qd̃ ĩcõueniẽtissimũ ẽ. Ampli⁹ substãtia mũdi ĩ diuersa genera ⁊ ĩ differẽtes spẽs dĩdit̃: ⁊ ĩ his singulis bonũ ĩuenit̃. Oẽ. n. vtile bonũ vniuersa q̃ppe vtilia ɔsiderãt̃: ⁊ iõ singula bona ɔprobãt̃: oẽ aũt bonũ aut p se bonũ est aut

p̄ aliud ſz diuersa bona participatione
vnius boni bōa ee neceſſe ẽ. Diuerſitas
q̄ppe recipit mai⁹ z minus. Nā q̄tū ad
gen⁹ lapis ẽ min⁹ bonū: q̄ tm̄ ẽ z nō vi/
uit: lignū mai⁹ bonū: qō creſcēdo viuit
equ⁹ illo meli⁹: q̄ viuit z ſētit bō illo p̄/
ſtāti⁹: q̄ viuit ſētit: z rōne diſcernit. Re/
ſtat igr̄ bis maxime z ſūmū bonū: de q°
oīb⁹ ſi eſtioz ib⁹ pfluat bonū. Et b̄ bonū
ōs ẽ de quo: q̄ſi de fūcte cūcta bona p̄
fluūt: z i eūdē cūcta refluūt. Dic ſol⁹ ve
ẽ: z iō vitas ẽ: oẽ. n. qō ẽ: vex ẽ. Qō verū
nō ẽ: falſū ẽ. Sz ōs ve ẽ: igr̄ vitas ẽ. Crea
tūra āt ei collata: q̄ſi nō ẽ: z iccirco q̄ſi
falſitaſ ad vitatẽ ẽ. Oẽ. n. qō ex nihilo ee
cepit: ī nihilū r̄digi poterit: ſz oīs crearu
ra ex nihilo a deo pducta ad aliq̄d ee ẽ
pducta: igr̄ ſi ei cōparaſ nihil ee pbaſ.
Nulla g̃ mēs deū ee oubitat: p quē alia
cūcta ee ꝺſiderat. Dui⁹ eſſētia ẽ vita. oẽ
enī qō ẽ: aut viuit: aut vita caret: oẽ aūt
qō viuit aut p̄ ſe vidit aut p̄ aliud: ſz ōs
p̄ ſeip̄m z i ſeip̄o viuit: z alijs oīb⁹ viue
re tribuit: igr̄ vera ẽ vita z vitalis vita.
Seip̄m quoq; z totā factorā ſuā ſapit
z itelligit: cui nil aliud ẽ ſape q̄ viuere
z ee. Igr̄ ſapia ẽ. Seip̄m ēt z oēm crea
turā diligit: q; iuſtū ẽ z bāc iuſticiā nō
aliūde accipit: igr̄ iuſticia z dilectio eri/
ſtit. Initio z fine caret: p̄teritū z futurū
nō nō bz: igr̄ eēnitas ẽ. Quū itaq; rō de
uz veraciter ee p̄bauerit: z būc vitā: ſapi
entiā: veritatẽ: iuſticiam: z eternitatem
verie aſſertoz ib⁹ eſſētialiē ee docuerit
reſtat nūc vt ad būc quoq; vidēdū ali/
q̄ feneſtrā apiat: p quā mēs quoſdam
grad⁹ ſcādens p̄ſpiciat: quatenus regez
glozie in' decoze ſuo videř p̄ualeat. Pe
detētī aūt rō p̄ cozporalia gradiaē: ne ī
firm⁹ itellect⁹ p̄ ardua nitēs difficulta/
te cōfract⁹ relabaē. In p̄mis igr̄ bunc
nunc cozporeum ſolem mente conſide/
remus cuius claritudine totū oꝛbem il
lumunari videm⁹. Poſt būc ſolē milia
miliū angeloꝛ deo miniſtrātiū atten/
damus: quos ſingulos rōne mōſtrante
ſepties: imo cēties ſole ſplēdidioꝛes ſcia
m⁹. Nā hic ſol ẽ miniſter mūdi: angeli
autem templa dei. Quantum ergo diſ/
fert templum dei a ſeruo mundi: tanto
diffꝛt claritas angeloꝛ a claritate ſo/
lis. Deinde decies milies centena milia
ſublimium angelorum deo aſtantium
perpendamus: quos ſingulos cen/
ties imo milies p̄ ſole clariores profe/
cto noſcamus. Sicut enim luna ſtellaſ
ſol lunā in claritate extollere cernitur
ſic quilibet ſuperioꝛ oꝛdo angeloꝛ iferi
oꝛem ab angelis vſq; ad ſeraphin glo/
ria: dignitate claritate p̄cellere credit.
Poſt hoc innumerabilia milia ſancto
rum animarum inſpiciamus: quas ſin/
gulas longe ſole lucidioꝛes ãgelis bea
titudine z claritudine coeqnādas non
oubitamus. Tot z tantis luminaribus
conſideratis: ſingulorum etiam magni
tudinem contemplemur: quatenus ad
id qō intueri banelam⁹: facilius ſuble
uemur. Cogitemus itaq; animam ſplē
didū ignem cuius minima ſcitilla rōe i
ſtruente vincat būc ſolem oē enim qō
ab alio includitur minus eo qō ſe in/
cludit eſſe neceſſitare conuincitur. Sz
cogitatio anime que eius eſt ſcitilla: ñ
ſolum hunc ſolem ſed z totum mundi
ambitū breui ſpatio includit: z tot⁹ oꝛ/
bis eam minime circunſcribit. Igitur
conſtat quāq; animam toto mundo
longe maiozem foꝛe. Angeli autem ſi/
cut ab animabus beatitudine ita etiam
differunt magnitudine hic nemo ma/
gnitudinem coꝛporalis quantitatis in/
telligat ſed illam potius intellectualem
que hunc mundū coꝛporeū z cūcta ī eo

corpora ad paruitatē redigat. Hic iam mēs ī alta eleuet cor suū q̄tū pōt ⁊ dilatet tot luces īextimabili claritate: īcōparabili magnitudine resplēdētes sub se ꝓspiciat. Sup sexto q̄dā admirabilē lucē q̄ oīum illaꝝ luciū lux sit ītēdat q̄ sic sup tot ⁊ tātas luces lōge refulgeat: sic sol sup oēs stellas luceat cui⁹ luci īeffabilē magnitudinē ⁊ admirabilem ille tot ⁊ tāte luces iugiter admirēt: ⁊ ī cui⁹ affluētissimā dulcedinē īdeffese ꝓspicere delectēt. Hec ꝓfecto ē lux īaccessibilis: quā īhabitat essētia dī: solis mūdi cordib⁹ visibilis. Nullus hic cogitet lucē deū q̄si tabernaculo hominē circūdatū: q̄si aliud sit ds q̄ lucē īhabitet: ⁊ aliud lux quā īhabitet: sed poti⁹ illā lucē cōtinuā sciat. Hec ē lux q̄ āgelos l' aīas ī celis sua visiōe satiat: hec ē q̄ mūdicordes ꝑ cōtēplationē illuīat: hec ē q̄ solis lucernā ī mūdo cōmorātib⁹ vt cādele lumē ī carcere positis ꝓstitit: q̄ d tenebris ad lucē: d morte ad vitā: d exilio ad pr̄iā remeare possint. Ergo ī ordine talr mēs nr̄a deū meditēt: talr ītentio nr̄a imaginē ei⁹ cōtēplet. s. talē lucē q̄ sic sup solē vt sol sup cādelā resplēdeat: īmo talē q̄ sic sup īnumera angeloꝝ ⁊ aīaꝝ milia pre sole cēties splēdida: vt sol sup sidera refulgeat. Nō multū q̄ppe a veritate aberrat: q̄ talē dei imaginē añ oculos cordis ī orone versat. Hec pn̄s visio dei facie ad faciē: regnū celoꝝ vocat: qꝛ extra hoc corporeū celū: īmo extra oēm locū: angeli ⁊ iusti: q̄ celi nominat: hac visiōe fruunt. Iccirco etiaꝫ q̄uis ds ī oib⁹ creaturis essētialit manere credat ꝓpe ī celis vel in iustis predicat: qꝛ ipi īhitationē ei⁹ fruēdo sētiūt ⁊ eū oib⁹ reb⁹ feē ꝯspiciūt: quē sibi minime adeē cognoscūt q̄ t̄rena diligunt. Sicut. n. cec⁹ ⁊ vidēs ī sole stātes: vidēs claritate solis vidēdo fruit: cec⁹ lumīe ei⁹ ꝑuat: ⁊ q̄uis pn̄tia solis vtriq̄ eque adsit: tn̄ ei⁹ pn̄tiā nō equalit vterq̄ sentit: sic de⁹ hos tm̄ īhitare dr̄: q̄ ei⁹ pn̄tia facie ad faciē vidēdo: vt angeli: aut ꝑ cōtēplationē vt iusti: ī hac vita fruuntur. In his aūt n̄ eē dr̄: q̄ ei⁹ visiōe ꝑuāt. Un̄ ⁊ ītra nos regnū celoꝝ eē ꝑdicat qꝛ visio dei oīpotētis: q̄ regnū celoꝝ. i. iustoruꝫ nominat: ī angelis ⁊ iustis contēplat. Hec ēt vita et̄na appellat qꝛ bti ꝑsētia īdeficiētis vite: plene ꝑfruūt: ⁊ nūq̄ nec morti nec vllis dolorib⁹ ministris mortis subiacere ꝑmittūt. Ad hoc nāq̄ creati sūt: vt et̄naliter viuāt: ⁊ et̄nā vitā et̄ne aspiciāt. Hec quoq̄ celestis ciuitas nūcupat: qꝛ vnanimitas illoꝝ ciuium ad vidēdū regē gl'ie ī decore suo ꝯgregat: hec nihilomin⁹ hierl'm cognominatur: qꝛ visiōe sp manētis pacis satiatur. Hec paradisus vocitat: qꝛ oīmoda omniū delitiaꝝ abūdātia iocūdatur. Hec q⁹q̄ supna pr̄ia noīat: qꝛ oēs iusti hāc visionē: vt puta filij dei hereditare non dubitant. Quū g̊ scōs ī orone īuocatis sic oꝫ de eis cogitare ꝯstitutis ī gl'ia eterne claritatis. s. splēdidissima lumina lōge ꝑ solis fulgore lucētia: q̄ oīa bona plenit ī dei visiōe hēant ⁊ cūtis se īuocātib⁹ potēt subueniāt. F. Sol et̄nus ad quē vidēdū nos tua dulcis oro ꝑduxit ⁊ cui⁹ serena lux ī cordib⁹ nr̄is ꝑ tua verba illuxit ipe de tenebris exēptū ī lucis r̄giōe ꝯstituat: ⁊ iter luces q̄s ꝑdicas te lucētē luce sue visiōis pēnit frui tribuat M. Si q̄d ꝑ me ꝓbabile ꝓfert: nolo vt īde mihi s; deo cui⁹ donū ē gr̄a referat q̄ sepe ꝑ abiectos suos ad hereditatem sue visiōis filios suos cōuocat: ⁊ ꝑ hostes de exilio ad patriā iter salutis amicis ꝑnotat. Et bn̄ vidistis aliquē deformē formoso speculū: īmo cecū vidētib⁹

lumen tenuisse: ac c laudū sanis gressu viam ostendisse. F. Nos quoad viui/m⁹ ꝑenni deo gr̄as referim⁹: cui⁹ visio ꝑ te nobis īnotuit: ⁊ q̄ talē thesaurꝫ car/nalib⁹ abscōditū ꝑ te nobis ꝓtulit. Sꝫ qꝛ pōd⁹ carnis aīam aggrauat: ecce ite rū carnalis cogitatio mētē diuinā cōtē plantem pulsat. Quū.n. supi⁹ rō ī vnuꝫ deū verissime eē demonstrauerit: ⁊ ip̄m solū cuncta ex nihilo fecisse ꝓbauerit: quō q̄si tres deos adorare docemur: dū p̄rem ꝑfectū deū: filiū ꝑfectū deum. s.s. ꝑfectū deū cōfiteri monemur? Dū eniꝫ subdistincte tres ꝑsone distīguunt: q̄d aliō q̄ꝫ tres dij a nobis ītelligūt. M. In ip̄a v̄itate se demōstrante ⁊ rōne ꝓbāte cui⁹ videbitis necessariā ī vna essētia tri nitatē: itē ꝑ oīa necessariā ī trib⁹ ꝑsonis īdiuidue substātie vnitatē quū iam su/perius enigmatice de deo loq̄rer q̄ non poterā ꝓp̄e: q̄d dixi essētiā dei eē? F. Lucē. M. de luce q̄d gignit? F. Splē/dor. M. Quid ī luce ⁊ splēdore simul ꝯsideraꝫ? F. Calor. M. Nū ī substātia lucis splēdoris: caloris īuenit diuersi/tas. F. Nō: sꝫ idētitas. M. Nū. ī voca/bulis vel officijs p̄dicaꝫ idētitas? F. Minime: sed diuersitas. Nā lucis vo/cabulū: ip̄am substātiā: splēdoris voca/bulū: lucis gr̄am: caloris vocabulū xi/deꝫ exprimere lucis efficaciā. M. Igit patet tria vocabula diuersa vnā ꝯstare īdiuiduā essētiā. F. Ver oīa patet. M Sūmū spm̄ p̄rem lucē appellari habe/tis ī apl̄o. De⁹ lux ē: ⁊ ī eo tenebre non sūt vlle. Sūmū quoqꝫ filiū splēdorē ap pellari: hētis ī alio. Qui ē splēdor sub/stantie eius. Sūmū nihilomin⁹. s.s. ca/lorē nūcupari apō moysē. De⁹ nr̄ ignis ē. Cū itaqꝫ lux splēdor: calor sit vna nā ⁊ īdiuidua substātia: vocabl̄a v̄o diuer sa: ꝯstat ꝓfecto p̄ris ⁊ filij. ⁊. s.s. vnā nāꝫ īdiuiduāqꝫ essētiā dū ī eo qō significat qō substātial̄r sp̄s noīaꝫ: ⁊ itē ī ꝑsonis diuersitatē necessariā: dū p̄r gignens: fi li⁹ nascēs. s.s. ab vtroqꝫ ꝓcedēs p̄dicaꝫ. F. Plāe trinitatē ī ꝑsōis ꝑspicue vide/m⁹: ⁊ necessariā ī substātia vnitatē eui/dēt tenem⁹. M. iō diligētissime h̄ duo noīa. s. substātia ⁊ ꝑsōa dīne essētie coa ptanꝫ: qꝛ sꝑ substātia ō īdiuiduis ī pl̄ali tate ꝯsistētib⁹: ꝑsona āt ō īdiuidua rō nali nā p̄dicaꝫ: quū nos soleam⁹ ꝑsōis pl̄alitatē sbē autem ōsignar̄ essētie vni tatē. F. Qua sil̄itudine vocaꝫ eēna lux p̄r? M. Qꝛ ex se ꝓlē gēuit eq̄lē. F. Nō/ne sibi magl̄ m̄ris nom̄ ꝯuenire videreꝫ M. In p̄re ē sꝑ p̄ncipal̄ cā ꝓl̄: ⁊ iō a p̄n cipali sexu ōbuit iure h̄ noīe appellari. F. Qua sil̄itudīe dr̄ gignēs? M. Certū ē: q̄ mēs gignit cogitationē: cū āt mēs seip̄aꝫ cogitat: q̄si aliā sibi sil̄em gene/rat. Sic summus ōs: quū seip̄ꝫ talē q̄lis ē cogitauit: ꝓcl̄dubio sil̄eꝫ sibi ꝑ omnia imaginē generauit. Et sic gignens iure p̄r vocaꝫ: ita rectissime genit⁹ fili⁹ noīa tur. F. Si ōs filiū genuit: vr̄ aliqñ fuisse q̄ filiū ñ hūit: ⁊ h̄ nom̄ ex accñti posse derit. Qō si h̄ ita ē supior ꝓlatio labe fa ctaꝫ: q̄ ōo nihil accñtale: sꝫ totū eēntia le p̄dicabaꝫ. m. Jā docuit rō ōi eēntiā eē eēnā vitā īitij ⁊ finis nesciā q̄ si h̄ sin gularis v̄a vita absqꝫ initio semper fu/it constat quia ab initio se viuere intel/lexit: q̄ si se v̄e viuere non ītellexit sapi ēs ñ fuit: qō ē nephas ō ōo dr̄e: q̄ si ali/qñ sapīaꝫ aliūō accepit q̄ p̄⁹ caruit: tc̄ id a q⁹ tm̄ bonū accepit ōo meli⁹ extitit ⁊ ītellexit: qō absurdissimū ē: sꝫ sēpit̄na vi ta sꝑ se viuē ītellexit: h̄ ītelñtie sapīa nō aliūō ei accidit: sꝫ sꝑ eis coessential̄ fuit: q̄ꝫq̄ꝫ hāc ex se vt ꝓlē suā īeffabilit̄ genu erit: igr̄ p̄r nūq̄ꝫ sm̄ filio extitit. F. Qua sil̄itudīe splēdor eēne lucis fili⁹ vocaꝫ ñ

filia? M. qꝛ ꝑ oīa sil̄itudo p̄ris ī eo ex-
p̄mit̄ vñ ⁊ sil̄itudo ei⁹ dr̄. nihil. n. ī reb⁹
creat⁹ ad ītegꝝ ei⁹ sil̄itudinē ſuat a quo
nascit̄: capilli nāq; a capite nati st̄ ei dis-
similes: poma ab arborib⁹ nata ill̄ dissi-
milia: lana dissil̄is ouib⁹. Fet⁹ aīaliū vl̄
ip̄i filij hoīz ñ ꝑ oīa sil̄es q̄litati gēitoꝝ:
h̄ āt ꝑ oīa gignēti ē sill̄im⁹: ⁊ iō v̄issime
ñ filia ſz fili⁹ vocat̄. F. q̄ āt h̄itudīe fili⁹
v̄bū vocat̄? M. Tripl̄r v̄bū ītell̄r. v. g̃.
cū h̄ v̄bū hō ꝓfert ore: aut cū id̄ v̄bū hō
abſz motu līgue ī cord̄ suo format: aut
cū res ip̄a quā sig̃t illd̄ v̄bū q̄l̄ sit ītellcū
cogitat̄. h̄ 3° mō d̄s v̄bū suū genit: cū se
ip̄z cogi° dixit. Et qꝛ totā mūdi forma
eadē cogitatiōe creauit: iō dr̄ ꝙ oīa ī v̄-
bo suo fecerit: vñ d̄ cr̄atiōe mūdi legit̄.
Ip̄e dixit ⁊ fcā st̄: nihl̄. n. ē alid̄ fili⁹ vel
v̄bū d̄i q̄ꝫ cogi° vl̄ ars l̄ sapīa ei⁹: cū nos
aliq̄ꝫ veni cogion⁹: ip̄z rei imaginē ī co-
gitatiōe nr̄az formā. sic d̄s cū seip̄z cogi-
tauit: sil̄ez sui ꝑ oīa imagīe formauit: ēt
iō h̄ v̄bū imago l̄ sil̄itudo dr̄ d̄i: ſz nihil
alid̄ nisi eēntia exp̄mit̄: vñ ⁊ h̄ v̄bū dr̄ q̄
si v̄e bonū. F. Qr̄ dr̄ oē qd̄ fcm̄ ē: ī ip̄o
vita erat? Nā lapid̄s q̄ solidi st̄ ī v̄bo d̄i
viuūt. M. Oīs creatura tripharie subsi-
stere dr̄. In d̄o ī seip̄a ī nobis. In d̄o vi-
ta immutabil̄ ī seip̄a sbā cōmutabil̄: in
nobis sil̄itudo reꝝ imaginabil̄. v. g̃. La-
pis ī seip̄o ē sbā mutabil̄: qꝛ ī calcē com-
mutabil̄. In nr̄a cogitatione sil̄itudo
lapidis. In arte d̄i scīa īterminabil̄: vite
durabil̄. Cū. n. artifex domū facē cogi-
tat: iā dom⁹ ī ip̄a arte viuit: q̄ꝫ postmo-
dū man⁹ edificat. Sz illa quā man⁹ eri-
git eorruet: illa v̄o q̄ ī arte viuit ꝑmanet
Nl̄ q̄ppe ē alid̄ ars q̄ꝫ aīa: ⁊ aīa nl̄ alid̄
q̄ꝫ ars e⁹ ⁊ ars e⁹ nihil alid̄ ē q̄ꝫ ip̄a vita.
Sic v̄bū d̄i nihil ē alid̄ q̄ꝫ ars ei⁹: ⁊ ars
nihil alid̄ ē q̄ꝫ ip̄a vita: ⁊ ī hac cūcta im-
mutabilia ꝑmanebūt: qꝛ ī sbā sui cōmu-
tabilia deficiūt. F. Cū euidēs rō idē ver-
bum cū p̄re ⁊ spū scō vnā ⁊ īdiuiduam
sbā ī expugnabilit̄ ꝓbauerit quō solū ī
carnari potuit? Si. n. a p̄ris ⁊ sp̄s sci es-
sētia ē sepatū ⁊ singularit̄ hūanatū: cō-
stat ꝓfecto ꝙ p̄ris ⁊ spūs sci sbā nec est
īdiuidua q̄ potuit pati sepatiōis discri-
mina. M. Sic sēpit̄na v̄t⁹ dīnitat⁹ ꝑ ea
q̄ fcā ꝯspiciūt pōt ītelligi: si h̄ ꝓfūdū ni-
misq; occultū ꝑ ea q̄ ī nobis gerūt̄ rōe
ꝑscrutāte poterit īspici. Notū est. n. ꝙ
hūana mēs verbū cōmunis locutionis
ex se cogitādo gignit: ⁊ idē verbū ī mēte
⁊ ī memoria sil̄ vna eēntia existit. Cum
vero verbū suū aliis īnotescere cupit cū
eadē cogitatiōe: q̄ nihil aliud ē quā ver-
bū suū: ⁊ cū memoria disponit qd̄ idem
verbū vocis corp⁹ īduit ⁊ aurib⁹ audi-
bile ⁊ cordib⁹ audiētiū visibile ꝓcedit ⁊
ī lr̄is corp⁹ suū ligari ⁊ videri ꝑmittit: ⁊
tñ īuisibile manēs de eēntia mēt⁹ ⁊ me-
morie nō recedit. Nō g̊ mēs neq; mēo-
ria: ſz solū v̄bū singulariter sonuit ꝑ cor-
pus vocis sēsibile: ⁊ tñ īseparabile māsit
ī eēntia mēt⁹ ⁊ memorie inuisibile. Sic
sūm⁹ pr̄ v̄bū suū seip̄z cogitādo genuit
qd̄ ī p̄ris ⁊ sp̄s sci eēntia sil̄ coessentiale
subsistit. Sz tñ nec pr̄ nec sp̄s scūs: ſz so-
lū v̄bū qd̄ ē p̄ris fili⁹ singularit̄ hūanū
corp⁹ īduit: se hoībus sēsibile exhibuit:
corp⁹ sūptū īdigna pati ꝑmisit ip̄z ī sepa-
rabl̄r ī eēntia p̄ris: ⁊. s. s. īuisibl̄e ⁊ īpossi-
bl̄e ꝑmāsit. F. q̄ āt sil̄itudīe amor d̄i sp̄s
noīat̄? M. Dei eēntiā dixi eē vitā: v̄a āt
vita se viuē ītelligit: ⁊ si se vitā ītelligit:
se vtiq; diligit. Dei āt viuē ītelligē diligē
nihil ē aliud q̄ꝫ existē. Dilectio g̊ dei ē vi-
ta ⁊ vita ē spūs. Et qꝛ ꝑ dilectiōez cūct⁹
eē l̄ viuē tribuit: iccirco sp̄s nūcupat̄. Iō
āt scūs addit̄: qꝛ cūcta ꝑ eū scīficāt. F.
q̄l̄r ꝓbat̄ h̄ sp̄s a p̄re ⁊ filio ꝓcedē? M.
Nihil alid̄. s. s. q̄ꝫ amor d̄i ītelligr̄: vñ ⁊
deus charitas dr̄. Cōstat āt qꝛ pr̄ filiuz
vt ipsuz diligit. ⁊ itē fili⁹ p̄rez tāq̄ꝫ semet

ip̄m diligit. Uita nāq; diligit se separe: ⁊ iterꝝ sapia diligit se viuē. Uite āt ⁊ sapiētie ꝓbata ē vna eēntia eē: igr̄ dilectio vl' amor l' charitas: ē sp̄s scūs i sbā p̄ris ⁊ filij coessētial' existit: ⁊ iō ab vtroq; eq̄lit' ꝓcedit. F. Si. s. s. p̄ri ⁊ filio coessētial' existit: quō ab idiuidua a sbā separi potuit: cū i specie colūbe sup dn̄z vl' i forma ignis sup apl'os apparuit. M. Sci sp̄s sbā n̄ i colūbā l' ignē ē trāsmutata: sz. s. s. colūbe corp⁹ ꝯdidit. Finis.

Ex libro retractationū. Diui augusti.

Confessionū meaꝝ libri tredecim ⁊ de mal' ⁊ de bonis meis deū laudāt iustū ⁊ bonū: atq; i eū excitāt hūanuz itellectū ⁊ affectū. Intr̄iz qd̄ ad me attinet h̄ i me egerūt cū scriberēt: ⁊ agūt cuz legūt. Quid de ill' alij sētiāt ip̄i viderūt multi tn̄ f ib⁹ multū placuisse ⁊ placer̄ scio. A p̄mo vsq; ad decimū de me scripti sūt. In trib⁹ cet̄is de scripturis scīs: ab eo qd̄ scriptū ē. In p̄ncipio fec̄ d̄s celū ⁊ t̄rā: vsq; ad sabbati req̄ē. In quarto libro cū de amici morte aī mei ꝯfiterer misiā dicens q aīa nr̄a vna quodāmō fcā fuerat ex duab⁹: ⁊ iō inq̄z forte mori metuebā: ne tot⁹ ille moreret quem multū amauerā. Que mihi q̄si declamatio leuis q̄z grauis ꝯfessio vr̄: q̄z uis vtcūq; tēpata sit hec ieptia i eo qd̄ additū ē forte. Et illud i libro t̄tiodecimo q dixi firmamētū fcm̄ int̄ sp̄uales aquas superiores ⁊ corpales iferiores n̄ sat ꝯsiderate dcm̄ ē. Res āt i abscōdito ē valde.

Aurelij Augustini deuotissim⁹ ꝯfessionum liber incipit.

Magnus es dn̄e ⁊ laudabilis valde: magna v̄tus tua: ⁊ sapientie tue nō ē numer⁹. Et laudare te vult hō aliq̄ portio creature tue ⁊ hō circūferēs mortalitatē suā: circūferēs testimoniū pcti sui ⁊ testimonium qr̄ sup̄bis resistis: et tn̄ laudare te vult hō aliq̄ portio creature tue. Tu. n. excitas vt laudare te delectet: qr̄ fecisti nos ad te: ⁊ iq̄etū ē cor nr̄m donec req̄escat i te. Da mihi d̄s scire ⁊ itelligē vtrū sit p̄⁹ iuocare te an laudare te: ⁊ si scire te p̄⁹ sit an iuocare te. Sz q̄s te inuocat nesciēs te? aliud enī ꝓ alio pōt iuocar̄ nesciēs an poti⁹ iuocar̄ vt sciar̄? Quō aūt iuocabūt i quē nō crediderūt? Aut quō credēt sine p̄dicāte: ⁊ laudabūt dn̄z q̄ requirūt eū? Querētes enī iueniēt eū ⁊ iuenientes laudabūt eū. Querā te domine iuocans te: ⁊ iuocē te credēs i te p̄dicat⁹ es enī nobis. Inuocat te deus fides mea quā dedisti mihi: quā ispirasti mihi ꝑ hūanitatem fili tui per ministerium p̄dicatoris tui: ⁊ quomodo iuocabo deū meū: deū ⁊ dn̄z meū? Quō vtiq; i meipsum inuocabo cum inuocabo eum? Et q̄s loc⁹ ē i me quo veniat i me de⁹ me⁹ quo veniat in me deus qui fecit celum ⁊ terrā. Itane dn̄e deus me⁹ est quicq̄z in me quod capiat te. An vero celum ⁊ terrā que fecisti ⁊ in q̄b⁹ me fecisti capiunt te. An qr̄ sine te non est quicquid est fit vt quicquid est capiat te. Quoniam itaq; ⁊ ego sum quid: peto vt venias in me: qui non essem nisi esses in me. Non enim ego iam in inferis ⁊ tamen etiam ibi es. Nam ⁊ si descendero in infernum ades. non ergo essem deus meus non omnino essem: nisi esses in me. An potius non essem nisi essē in te: ex quo omnia: per quem omnia i quo omnia. Etiam sic dn̄e etiam sic. Quomodo te inuoco: cuz in te sim. Aut vnde venias in me. Quo enim recedam extra celum ⁊ terram vt in me inde veniat deus meus: qui dixit celum ⁊ terram ego impleo. Capiunt ergo ne te

celū ⁊ terrā: qm̄ tu īples ea? An īples ⁊ restat: qm̄ nō te capiunt? Et qūo refundes q̄cq̄d impleto celo ⁊ t̄ra restat ex te An nō opus hēs vt a quoq̄ cōtinearis q̄ cōtines oīa: qm̄ q̄ īples: cōtinēdo imples? Nō eīm vasa q̄ te plena sunt: stabilē te faciūt: qꝛ ⁊ si frangant nō effūderis. Et cū effunderis sup̄ nos non tu iaces sed erigis nos. nec tu dispergeris: fꝫ colligis nos. Sed qd̄ īples oīa? Te toto īples oīa. An qꝛ nō pñt te totū cape oīa partē tui capiūt: ⁊ eādē partē simꝫ oīa capiūt? An singulas singula: maiores maiora: ⁊ minores minora capiunt Ergo ē aliqua pars tua maior aliqua minor? An vbiq̄ totus es: ⁊ res nulla te totū capit? Quid es ergo deꝰ meus? Quid ergo nisi dñs deꝰ? Quis enī dñs p̄ter dñm? Aut quis deꝰ p̄ter deū nr̄ꝫ. Sūme optime potentissime misericordissime ⁊ iustissime secretissime ⁊ p̄sentissime pulcherrime ⁊ fortissime: stabil̄ ⁊ incōprehensibilis: mutabilis mutans oīa: nunq̄ nouꝰ nunq̄ vetus ⁊ inouās oīa: ⁊ in vitatē p̄ducens sup̄bos ⁊ nesciūt. Sēper agēs semp̄ q̄etus: colligēs ⁊ nō egens: portās ⁊ īplens ⁊ p̄tegens creans ⁊ nutriēs ⁊ p̄ficiēs: q̄rens cuꝫ nihil desit tibi: amas nec estuas. Zelas et securus es: penitet te ⁊ nō doles: irasceris ⁊ trāq̄llus es: op̄a mutas nec mutas ꝯsiliū: recipis q̄ inuenis ⁊ nūq̄ amisisti Nūq̄ inops ⁊ gaudes lucris. Nunq̄ auarus ⁊ vsuras exigis. Sep̄erogat̄ tibi vt debeas: ⁊ q̄s habet aliquid nō tuum Reddis debita nulli debens: donas debita nihil p̄dēs. Et quid dixi deꝰ meus vita mea: dulcedo mea scā. Aut q̄d dic̄ aliquis: cū de te dicit. Et veh tacentibꝰ de te. qm̄ loq̄ces muti sunt. Quis mihi dabit acquiescere ī te Quis dabit vt venias ī cor meū: ⁊ inebries illud vt obliuiscar mala mea: ⁊ vnum bonum meum amplecter te. Quid mihi es. Miserere vt loquar. Quid tibi sum ipse: vt amari te iubeas a me: ⁊ nisi faciā irascaris mihi ⁊ mineris īgentes miserias. Parua ne ipsa ē miseria si nō amē te? Heu mihi. Dic mihi per miseratiōes tuas domine deus meus quid sis mihi. Dic aīme mee salus tua ego suꝫ. Sic dic vt audiā Ecce aures cordis mei ante te: dñe aperi eas: ⁊ dic aīe mee: salus tua ego sum Curam post vocē hāc: ⁊ apprehendaꝫ te: noli abscōdere a me faciē tuā moriar ne moriar vt eam videam. Angusta est domꝰ aīe mee: quo venias ad eaꝫ dilatet̄ abs te. Ruinosa ē refice eā. Habꝫ q̄ offendant oculos tuos: fateor ⁊ scio: sed q̄s mūdabit eaꝫ. Aut cui alteri p̄ter te clamabo. Ab occultis meis munda me dñe: ⁊ ab alienis parce ſuo tuo. credo p̄pter q̄ ⁊ loquor. Dñe tu scis. Nōne tibi p̄locutus sum aduersuꝫ me delicta mea deꝰ meꝰ: ⁊ tu dimisisti īpietatē peccati mei. nō iudicio cōtendo tecum q̄ veritas es: ⁊ ego nolo fallere meip̄m ne mētiat̄ iniq̄tas mea sibi. nō ergo iudicio cōtēdo tecū: qꝛ si iniquitates obſuaueris dñe: dñe quis sustinebit. Sed tn̄ sine me loqui apud misericordiā tuā me terrā ⁊ cinerē. Sine me tn̄ loq̄: quoniā ecce misericordia tua ē. nō homo irrisor meꝰ cui loquor. Et tu fortasse irrides me: sed ꝯuersus misereberis mei. Quid enī ē q̄ volo dicere dñe deus meus: nisi qꝛ nescio vn̄ venerim huc: ī istaꝫ dico mortalē vitā: an mortē vitaleꝫ nescio. Et susceperūt me ꝯsolatōnes miserationū tuaꝝ: sicut audiui a p̄entibꝰ carnis mee: ex qua ⁊ in qua formasti me ī tēpore. nō enī ego memini. Exceperūt ergo me ꝯsolatōes lactis hūani: nec mater mea vel nutrices mee sibi vbera īple

bāt: sed tu mihi dñe dabas ꝑ eas alimē
tuz infantie sm institutionē tuā: ⁊ diui
tias vsqꝫ ad fundū rerū dispositas. Tu
ēt mihi dabas nolle ampli⁹ q̄ꝫ dabas: ⁊
nutriētibus me velle mihi dare ꝙ illis
dabas. Dare enī mihi ꝑ ordinatuz affe
ctū volebā: quo ex te abūdabāt. Nam
bonū erat eis bonū meū ex eis: qd̄ ex eis
nō. sed ꝑ eas erat. Ex te q̄ppe bona oīa
deus: ⁊ ex meo salus mih vniuersa. Qd̄
aīaduerti postmodū clamāte te mihi ꝑ
hec ipsa que tribuis intus ⁊ foris. Naz
tūc suggere norā ⁊ acq̄escere delectati
onibus. Flere aūt offensiones carnis
mee nihil amplius: postea ridere cepi
dormiēs primo: deīde vigilans. Hoc.n.
de me mihi iudicatū ē ⁊ credidi: qm̄ sic
videmus ⁊ alios infātes. Nā ista mea
non memini: ⁊ ecce paulatiz sentiebam
vbi essez: ⁊ volūtates meas volebaz oñ
dere eis ꝑ quos īplerent: ⁊ nō poteraz
qr īt⁹ ille erāt: foris aūt illi: nec vllo suo
sensu valebāt ītroire ī aīam meā. Itaqꝫ
iactabā mēbra ⁊ voces signa sil'ia volū
tatibus meis: pauca q̄ poteram qualia
poterā. non enī erāt v̄isil'ia. Et cū mihi
non obtēperabatur: vel nō intellecto
vel ne obesset indignabar: nō subditis
mō sed maioribus ⁊ liberis non seruiē
tibus: ⁊ me de illis flendo vindicabam
Tales esse infātes didici quos discē po
tui: ⁊ me talē fuisse magis mihi ipsi īdi
cauerunt nō sciētes q̄ꝫ sciētes nutrito
res mei. Et ecce īfantia mea mortua est
⁊ ego viuo. Tu aūt dñe q̄ sp̄ viuis: ⁊ ni
hil moriť in te: qm̄ añ primordia scl'oꝝ
⁊ añ oē qd̄ vel añ dici pōt: tu es deus ⁊
dñs oīum q̄ creasti: ⁊ apud te rerū oīuz
īstabiliū stāt cause: ⁊ rerū omniuz mu
tabiliū īcōmutabiles manēt origines:
⁊ omniū irrationabiliū ⁊ tp̄aliuz sem
piterne viuunt rōnes. Dic mihi suppli
ci tuo deus: ⁊ misericors misero tuo.
Dic mihi vtꝝ alicui iam etati mee mor
tue successerit infantia mea: an illa est
quā elegi in terra viscera matris mee.
Nā ⁊ de illa mihi nō nihil indicatuz ē:
⁊ p̄gnātes ipse vidi feminas. Quid etiā
ante hāc dulcedo mea deus me⁹ fui ne
alicubi an aliq̄s. nā q̄s mihi dicat ista
nō hēo: nec pať nec mať potuerūt: nec
alioꝝ exp̄imētū: nec memoria mea. An
irrides me ista querentē: teqꝫ de hoc ꝙ
noui laudari a me iubes ⁊ confiteri me
tibi. Cōfiteor tibi dñe pater celi ⁊ terre
laudē dicēs tibi de primordiis ⁊ īfantia
mea que nō memini: ⁊ dedisti ea hoī ex
aliis de se cōijcere: ⁊ auctoritatibus mu
liercularū multa de se credere. Erā enī
⁊ viuebaz etiam tunc: ⁊ signa q̄bus se
creta mea nota aliis facerez: iā in fine ī
fantie querebam. Uñ hoc tale aīal: nisi
abs te dñe? An q̄sq̄ꝫ se faciendi erit arti
fex. aut vlla vena trahiť aliunde: q̄ esse
⁊ viuere currat ī nos: preť q̄ꝫ qd̄ tu facis
nos dñe: cui esse ⁊ viuere nō aliud atqꝫ
aliud ē: qr summe eē atqꝫ summe viue
re idip̄m est. Sūmus es enī ⁊ nō muta
ris: nec ꝑagiť in te hodiern⁹ dies: ⁊ tñ ī
te ꝑagiť: qr in te sunt ⁊ ista oīa. nō eniz
hērēt vias trāseundi: nisi ɔtineres ea. et
qm̄ anni tui nō deficiēt: āni tui hodier
nus dies. Et q̄z multi iā dies nr̄i ⁊ patꝝ
nr̄oꝝ ꝑ hodiernū tuū transierūt: ⁊ ex il
lo acceperūt modos: ⁊ vtcūqꝫ extiterūt
⁊ trāsibūt adhuc alij: ⁊ accipiēt vt cūqꝫ
existēt. Tu aūt idē ipse es ⁊ oīa crastīa:
atqꝫ vltima oīa q̄ hesterna ⁊ retro: ho
die facies hodie fecisti. Quid ad me siq̄s
ñ ītelligat. Gaudeat ⁊ ipse dicēs. Quid
ē h̄? Gaudeat ēt sic ⁊ amet: nō īuenien
do īuenire poti⁹ q̄z īueniēdo nō īueni
re te. Exaudi de⁹. Ueh pctis hominum
Et hō dic h̄ ⁊ miser ei⁹ qm̄ fecisti euz ⁊

pctm̄ nō fecisti ī eo. Quis mihi ɔmemo
rat pctm̄ īfantie mee. Qm̄ nemo mun
dus a peccaro corā te: nec īfans: cui⁹ ē
vni⁹ diei vita sup̄ terrā. Quis mihi ɔme
morat? An q̄libet tātillus nec puulus
ī quo video ꝙ nō memini d̄ me? Quid
g̃ tūc peccabā. an q̄r vberib⁹ inhiebam
plorans. nā si nunc faciā nō q̄dē vberi
b⁹: sed esce ɔgruēti annis meis ita īhiās
deridebor atq̄ reprehendar iustissime.
Tūc g̃ rep̄hēdenda faciebā: sed q̄r rep̄
hendentē ītelligere nō poterā: nec mos
rep̄hendēdi me nec rō sinebat. Naz ex
tirpam⁹ ⁊ eijcimus ista crescētes. nec vi
di quēquā sciētē: cū aliquid purgat bo
na ꝓijcere. an ꝑ tp̄e ēt illa bona erāt flē
do petere ēt qd̄ noxie daret: indignari
acriter nō subiect] hoīb⁹ liberis ⁊ ma
iorib⁹: hisq̄ a quib⁹ genitus ē: multisq̄
prudētiorib⁹: nō ad nutū volūtat] obtē
p̄ātibus feriēdo nocere niti quātū pōt
q̄r nō obedit̄ īpijs quib⁹ p̄nitiose obedi
ret̄. Ita ībecillitas mēbrorū īfantilium
īnocēs ē: nō aīus infantiū. Vidi ego et
expt⁹ suz zellātez puulū: nec dū loq̄bat̄
⁊ intuebat̄ pallidus amaro aspectu col
lactāeū suū. Quis h̄ ignorat. Expiare se
dicūt ista matres atq̄ nutrices nescio
q̄bus remedijs. Nisi vero et ista īnocē
tia ē ī fonte lactis nō vbertī manante:
atq̄ abūdantie opib⁹ egētissimā: ⁊ illā
adhuc vno alimēto vitā ducētē cōsor
tē nō pati. Sed blāde tollerant̄ hec nō
q̄r nulla vel parua: sz q̄r etat] accessu p̄i
tura sunt. Qd̄ lz ꝓbes tñ ferri equo aīo
eadē ipsa nō p̄nt: qñ ī aliquo annosior̄
dep̄hendu ntur. Tu itaq̄ dñe de⁹ me⁹ q̄
dedisti vitā īfanti ⁊ corp⁹ qd̄ ita vt vid̄
mus sensibus īstruxisti: ɔpegisti mem
bris: figura decorasti: ꝓq̄ ei⁹ vniuersita
te atq̄ incoluitate oēs conat⁹ aīant] in
sinuasti: iubes me laudare te ī istis ⁊ cō
fiteri tibi ⁊ psallē noī tuo altissime: q̄s
de⁹ es op̄s ⁊ bon⁹: ēt si sola ista fecisses
q̄ nemo ali⁹ pōt facē nisi tu: vñ ⁊ a quo
ē oīs modus formosissime qui formas
oīa ⁊ lege tua ordinas oīa. Hāc g̃ etatē
dñe q̄ me vixisse nō memini: de q̄ alijs
credidi: ⁊ quā me egisse ex alijs īfātib⁹
cōieci: q̄q̄ ista multū fida ɔiectura sit
piget me ānumerare huic vite mee qua
viuo ī h̄ seculo. Quātū. n. attinet ad ob
liuionis mee tenebras: pax illi ē qua vi
xi in matris vt̄o. Qd̄ ⁊ si ī iniquitate cō
cept⁹ sum: ⁊ ī pctis me mr̄ mea ī vtero
aluit: vbi oro te de⁹ me⁹? Ubi dñe ego
fuus tu⁹ vbi aut qñ īnocēs fui? Sz ec
ce omitto illud tp̄s. Et q̄d mihi iā cum
eo ē: cui⁹ nulla vestigia recolo. Nonne
ab īfantia huc p̄gēs veni ꝑ pueritiā. vel
poti⁹ ipsa ī me venit ⁊ successit īfantie.
nec discessit illa. Quos. n. abijt? Et tñ iaz
nō erat. Nō. n. erā īfās q̄ nō farer: sz iaz
puer erā loquēs: ⁊ memini hic: ⁊ vñ lo
q̄ didicerā p⁹ aduerti. Nō. n. docebant
me maiores hoīes p̄bētes mihi v̄ba cer
to aliquo ordīe doctrine: sic̄ paulop⁹ lit
teras: sz ego ipse mēte quā dedisti mihi
d̄s cū gemitib⁹ ⁊ vocib⁹ ⁊ varijs mēbro
rū motib⁹ edere vellē sensu cordis mei:
vt volūtati peret̄. Nec valerē q̄ volebā
oīa: nec q̄b⁹ volebā oīa p̄stabā memori
am cū ipsi appellabāt rē aliquā: ⁊ cum
s̄m eā vocē corp⁹ ad aliq̄d mouebāt: vi
debā ⁊ tenebā h̄ ab eis vocari rē illā qd̄
sonabāt cū eā vellēt oñdere. Hoc autez
eos velle ex motu corpis apiebat̄ tanq̄
verbis nālib⁹ oīuz gētiū q̄ fiunt vultu ⁊
nutu oculoꝝ ceteroꝝq̄ mēbroꝝ: actu ⁊
sonitu voc] indicāte affectionē animi ī
petēdis hñdis reijciēdis fugiēdisq̄ reb⁹
Ita verba ī varijs snījs loc] suis posita
⁊ crebro audita: quaꝝ reꝝ signa essent
paulatī colligebam: measq̄ volūtates

edomito ī eis fignis ore p ꝫ enũciabam Sic cũ his int̄ quos erã volũtatũ enũciandarũ figna cõicaui: ⁊ vite humane ꝓcelloſaz ſocietatẽ alti⁹ igreſſus ſuz: pẽdẽs ex parẽtũ auctoritate nutuq; maiorũ boĩum. De⁹ de⁹ meus quas ibi miſerias expt⁹ ſuz ⁊ ludificatões: qñ q̃dem mihi recte viuere puero id ꝓponebatur obtẽpare monẽtib⁹: vt ī ꝫ ſcło floreret ⁊ excellerẽ linguoſis artib⁹ ad honorez hoĩuz ⁊ falſas diuitias famulãtib⁹. Jn de ī ſcholã dat⁹ ſuz vt diſcerẽ lr̃as: in q̃ b⁹ q̃d vtilitatis eẽt igrabã miſ: ⁊ tñ ſi ſignis ī diſcẽdo eẽ vapulabã. Laudabat enī ꝫ a maioꝛib⁹. Et multi añ nos vitã iſtã agẽtes ꝑſtruxerũt erũnoſas vias: p quas trãſire cogebamur multiplicato laboꝛe ⁊ doloꝛe filijs adã. Jnuenimus aũt dñe boĩes rogãtes te: ⁊ vidicimus ab eis ſentiẽtes te vt poteram⁹ eſſe aliq̃ magnũ q̃ poſſes etiã non apparẽs ſenſibuſ nr̃is exaudire nos ⁊ ſubuenire nobis. Nã puer cepi rogare te auxiliuz ⁊ refugiũ meũ: ⁊ ī tuã iuocatiõnẽ rũpebã nodos lingue mee: ⁊ rogabã te pu⁹ nõ quo affectu: ne ī ſchola vapularem. Et cũ me nõ exaudiebas: q; nõ erat ad ĩſipiẽtiã mihi irridebar a maioꝛib⁹ boĩb⁹ vſq; ab ipſis pẽtib⁹ q̃ mihi accidẽ mali nihil volebãt plage mee: magnũ tunc ⁊ graue malũ meũ. Eſt ne q̃ſq; dñe tam magn⁹ aĩus pre grãdi affectu tibi cohereſ. Eſt ne inq; q̃ſq;: Fac. n. ꝫ q̃dam ẽt ſtoliditas. Eſt g̃ q̃ tibi pie coherẽdo ita ſit affectus grãdit er vt eculeos: ⁊ vngulas atq; hi⁹ varia tormẽta ꝑ q̃bus fugiẽdis tibi p vniuerſas r̃as cũ timore magno ſupplicaſ. Jta pui eſtumet irridens eos q̃ hec acerbiſſime formidãt: quẽad modũ pr̃es nr̃i ridebãt tormẽta quib⁹ pueri a magiſtris affligebamur. nõ enī aut minus ea metuebam⁹: aut mĩ⁹ te de his euadẽdis deꝑcabamur: ⁊ peccabam⁹ tñ min⁹ ſcribẽdo aut legendo aut cogitãdo de lr̃is quã exigebaſ a nobis non enī deerat memoria vel ĩgeniuz q̃ nos hr̃e voluiſti ꝑ illa etate ſat⁹: ſz delectabar ludere ⁊ vidicabaſ ī nos ab eis q̃ talia agebãt. Sz maioꝛ nuge negocia vocãſ: pueroꝛ aũt talia cũ ſunt puniuntur a maioꝛib⁹: ⁊ nemo miſaſ pueros vel illos vel vtroſq; nisi vo apꝛobz q̃ſ q̃ bon⁹ reꝛ arbiſ vapulaſſe me: qꝛ ludebã puer pila: ⁊ ludo ipediebar: quo minus celere diſcerẽ lr̃as: q̃bus maioꝛ deformi⁹ luderẽ: haud aliud faciebat idez ipſe a quo vapulabã. Qui ſi ī aliq̃ q̃ſtiũcula a ꝺdoctoꝛe ſuo victꝰ eſſet: magꝭ irabile atq; inuidia toꝛq̃reſ: q̃z ego cũ ī certaĩe pile a colluſoꝛe ſupabar. Et tñ peccabã ōs oꝛdiatoꝛ ⁊ creatoꝛ oĩuz reꝛ nãliũ: pctõꝛ aũt tñ oꝛdiatoꝛ: dñe ōs peccabã faciendo ꝺ ꝓceptũ pẽtũ ⁊ magꝛorũ illoꝛ. Poterã. n. poſtea bñ vti lr̃is: q̃s volebãt vt diſcerẽ: quocũq; aĩo illi mei. nõ enī melioꝛa eligẽs: erã iobediẽs ſed amoꝛe ludẽdi amãs ī certaib⁹ ſupabas victoꝛias: ⁊ ſcalpi aures meas falſiſ fabell' q⁹ ꝓurirẽt ardẽti⁹: eadẽ curioſitate magꝭ: magiſq; p ocl'os piculoſa mi cãte ī ſpectacula ludoſq; maioꝛ. Quoſ tñ q̃ edũt ea dignitate ꝑditi excellũt: vt ꝫ pene oẽs optẽt puul' ſuis: quos tñ cedi libenẽ patiũſ: ſi ſpectacul' talib⁹ ipediãſ a ſtudio: q⁹ eos ad talia edẽda cupiũt ꝓuẽire. Vide iſta dñe miſicoꝛdiẽ ⁊ libera nos iã iuocãtes te. libera ẽt eos q̃ nõdũ te iuocãt: vt iuocẽt te ⁊ liberes eos. Audierã. n. adhuc puer ꝺ vita eẽna nobiſ ꝓmiſſa ꝑ bũanitatẽ dñi ꝺi nr̃i deſcẽdẽtĩ ad ſupbiã nr̃am: ⁊ ſigbar iã ſigcruc⁹ ei⁹: ⁊ ꝺiebar iã ei⁹ ſale iñ ab vt̃o mr̃is mee: q̃ m'tũ ſpauit ī te. vidiſti dñe cũ adhuc puer eẽz ⁊ q̃dã die ꝓſſus ſto

maco repente estuarez pene moritur⁹ vidisti ds qm̄ custos meus iā eras: quo motu aī ⁊ q̄ fide baptismū xp̄i tui dei ⁊ dn̄i mei flagitaui pietate mr̄is m̄e ⁊ matris oīuz nr̄m eccl̄ie tue: ⁊ ꝯturbata mater carnis mee: qm̄ ⁊ sēpit̄nā salutē meā carius ꝑturiebat corde casto in fide tua iā curaret festinabūda vt sacramētis salutāib⁹ ītimarer ⁊ abluerer: te dn̄e iesu ꝯfitēs ī remissionē pctōꝝ: nisi statim recreat⁹ eēm. Dilata ē itaq; mūdatio mea q̄si necesse eēt vt adhuc sordidarer si viuerē. Qr videlicet post lauacrum illud maior ⁊ periculosior ī sordib⁹ delictoꝝ reat⁹ foret. Ita iā credebam ⁊ illa ⁊ oīs dom⁹: nisi pr̄ solus: q̄ tn̄ nō euicit ī meius materne pietatis: quo min⁹ ī christū crederē: sic ille nōdū crediderat. Nā sibi illa satagebat vt tu mihi pr̄ esses dn̄s poti⁹ q̄ ille: ⁊ ī hoc adiuuabas eā: vt superet viꝝ cui melior fuiebat: qr ⁊ ī h̄ tibi vtiq; iubēti fuiebat. Rogo te ds vellē scire si ēt velles quo ꝯsilio dilat⁹ suz ne tūc baptizarer: vtꝝ bono meo mihi q̄si laxata sūt lora peccādi: an nō laxata sūt. Un̄ g̊ ēt nūc de alijs atq; alijs sonat vndiq; ī aurib⁹ nr̄is sine illū faciat qd̄ vult: nec dū.n. baptizat⁹ ē: ⁊ tn̄ ī salute corporis nō dicim⁹ sine vulneret̄ amplius: nec dū.n. sanat⁹ ē. Quāto g̊ melius vt cito sanarer ⁊ id ageret̄ mecum meoꝝ meaq; diligētia: vt recepta salus aie mee īde tuta eēt tutella tua q̄ dedisses eā? Meli⁹ v̄o. Sz quot ⁊ quāti fluct⁹ īpēdere tēptationū p⁹ pueritiā videbant̄: nouerat eos iā ea mr̄: ⁊ t̄rā ꝑ eos vn̄ postea formarer: quā ip̄am iā effigiē cōmittere volebat. In ip̄a tn̄ pueritia de q̄ mihi miti⁹ q̄ d̄ adolescētia metuebat̄ nō amabā lr̄as: ⁊ me in eas vrgeri oderā. Et vrgebar tn̄ ⁊ mihi bn̄ fiebat: nec faciebā ego bn̄. Nō.n. discerē vbi cogerer. Nemo āt inuit⁹ bn̄ facit ēt si bonū ē qd̄ fac̄. Nec q̄ me vrgebāt bn̄ faciebāt: sz bn̄ mihi fiebat abs te ds me⁹. Illi.n. nō ītuebāt̄ quo referrē q̄ me discere cogebāt p̄terq̄ ad satiādas īsatiabiles cupiditates copiose īopie ⁊ ignominiose gl̄ie. tu v̄o cui numerati sūt capilli nr̄i errore oīuz q̄ mihi instabāt vt discerē vtebaris ad vtilitatē meā: meo āt qui discere nolebā vtebaris ad penā meam q̄ plecti nō erā īdign⁹ tātill⁹ puer ⁊ tātus peccator. Ita nō de bn̄faciētib⁹ tu bn̄faciebas mihi: ⁊ de peccāte meip̄o retribuebas mihi iuste. Jussisti.n. ⁊ sic est: vt pena sua sibi sit oīs īordinat⁹ aīus. Quid aūt erat cāe cur grecas litteras oderā: q̄b⁹ puerulus ībuebar: ne nūc mihi q̄dē satis exploratū ē. Adamaueram enī latinas: nō quas p̄mi magistri: sed quas doceret q̄ grāmatici vocāt̄. Naz illas p̄mas vbi legere ⁊ scribere ⁊ numerare discit̄: nō min⁹ onerosas penalesq; hēbā q̄ oēs grecas. Un̄ tn̄ ⁊ h̄ nisi de pctō ⁊ vanitate vite: qr caro eram ⁊ spūs ambulās ⁊ nō reuertēs? Nā vtiq; meliores: quia certiores erāt p̄me lr̄e q̄b⁹ fiebat ī me qd̄ fcm̄ ē: ⁊ hēo illud vt legā si q̄d scriptū īuēio: ⁊ scribā ip̄e siq̄d volo: q̄ ip̄e q̄b⁹ tenere cogebar Enee nescio cui⁹ errores: oblit⁹ erroꝝ meorū ⁊ plorar̄ didonē mortuā: qr se occidit ob amorē: cū īterea meip̄z ī his a te moriētē ds me⁹ vita mea siccis ocul̄ nō flerē misim⁹. Quid me miserius misō nō misāte seip̄z? Et flēte didonis mortē q̄ fiebat amādo Eneam n̄ flēte āt mortē suam que fiebat non amando te? Deus lum̄ cordis m̄i ⁊ panis oris int⁹ aīe mee: ⁊ v̄t⁹ maritās mētē meā ⁊ sinū cogitatiōis mēt̄ mee n̄ te amabā ⁊ fornicabar abs te ⁊ fornicāti sonabat vndiq; euge euge. Amicitia.n. hui⁹ mūdi fornicatio ē abs te ⁊ euge euge dicitur vt pudeat si non homo ita sit. Et hoc non

flebam: sed flebā Didonem extinctam: ferroq; extrema secutā seq̄ns ipse extrema condita tua relicto te ⁊ terra iens ī terrā: ⁊ si ꝓhiberer ea legere dolebā: q̄ nō legerē q̄d dolerē. Tali dementia honestiores ⁊ vtiliores littere putant̄ q̄ ille q̄b⁹ legere ⁊ scribere didici. Sed nūc ī aīaz meā clamet de⁹me⁹: ⁊ vitas tua dicat mihi. Nō ē ita. Melior est ꝓrsus doctrina illa prior. Nā ecce paratior sū obliuisci errores Enee atq; oīa huiusmodi q̄ scribere ⁊ legere. At.n. vela pēdent ī liminib⁹ grāmaticarū scholaruz: sed nō illa magis honorem secreti q̄ tegumētū erroris significāt: nō clament aduersuz me vēditores grāmatice vel emptores: q̄ si ꝓponā eis interrogans vtrū verꝫ sit q̄ eneā aliq̄n̄ carthaginē venisse poeta dicit: ī doctiores se nescire respōdebūt: doctiores aūt etiā negabunt verū esse. At si q̄raz quibus litteris scribat̄ mee nomē: oēs mihi q̄ hec didicerīt verū rn̄debūt ꝑm id pactū ⁊ placitum: quo īter se hoīes ista signa firmarunt. Itē si q̄rā q̄d horꝫ maiore vite h⁹ incommodo q̄sq; obliuiscat̄ legere ⁊ scribere an poetica illa figmēta: q̄s non videat q̄d respōsurus sit q̄ nō ē penit⁹ oblitus sui. Peccabā ego puer cū illa īania istis vtilioꝛib⁹ amore preponebā: vel potius ista oderā illa amabā. Jā vo vnū ⁊ vnū duo: duo ⁊ duo quatuor: odiosa cātio mihi erat: ⁊ dulcissimū spectaculū vanitatis: equus ligneus plenus armatis ⁊ troie īcēdium atq; ipsius vmbra creuse Cur ergo grecam etiā grāmaticaz oderā talia cātantē? Nā ⁊ homer⁹ peritus texere tales fabellas ⁊ dulcissime van⁹ est: mihi tn̄ amarus erat puero. Credo etiā grecis pueris virgilius ita fit cū euz sic discere cogunt̄ vt ego: videlz difficultas oīno discēde lingue peregrīe: quasi felle aspgebat oēs suauitates grecas fabulosarū narrationū. Nulla enī verba illa nouerā: ⁊ sceuis terroꝛib⁹ ac penis vt noscerē īstabat̄ mihi vehement̄. naz et latina aliūde īfans vtiq; nulla noueraz: ⁊ tn̄ aduertēdo didici sine vllo metu atq; cruciatu: inter ēt blādimēta nutricū ⁊ loca arridēriū ⁊ letitias alludētiū. didici vo illa sine penali onere vrgētiū: cū me vrgeret coꝛ meū ad parienda cōcepta sua q̄ nō possez nisi aliqua vba didicissez nō a docētibus sed a loquentibus. In quorū aurib⁹ ⁊ ego ꝑturiebā q̄cq̄d sentiebā. Hic satis elucet maiorē hēre viz ad discēda ista liberā curiositatē q̄ meticulosam necessitatē. Sz illius fluxū restrīgis legib⁹ tuis deus a magistroꝝ ferulis vsq; ad tentationes mr̄m valentib⁹ legib⁹ tuis miscere salubres amaritudines reuocantes nos ad te a iocūditate pestifera qua recessim⁹ a te. Exaudi dn̄e dep̄cationē meā ne deficiat aīa mea sub disciplina tua: neq; deficiā ī ꝯfitendo tibi miseratiōes tuas: q̄bus eruisti me ab oībus vijs pessimis: vt dulcescas mihi super oēs seductiōes quas sequebar: ⁊ amē te validissime et āplexer manū tuā totis p̄coꝛdijs meis vt eruas me ab oī tēptatione vsq; ī finē Ecce enī tu dn̄e rex meus ⁊ de⁹me⁹ tibi ꝑuiat quicq̄d vtile puer didici tibi ꝑuiat q̄d loquor ⁊ scribo ⁊ lego ⁊ numero. Qm̄ cū discerē vana tu mihi disciplinā dabas ⁊ ī eis vanis peccata delectationū mearū dimisisti mihi Didici enim in eis multa vba vtilia: sed ēt in reb⁹ non vanis disci pn̄t: ⁊ ea via tuta est ī q̄ pueri ambularēt. Sed veh tibi flumen maris humani. Quis resistet tibi? Quādiu non siccaberis? Quousq; volues eue ī lios ī mare magnū ⁊ formidolosuz: q̄d vix trāseunt q̄ lignū ꝯscēderīt. Nonne

ego ĩtelligo ⁊ tonantem iouẽ ⁊ adulte
rantẽ? Et vtiq; nõ posset hec duo: ſz ac
tũ ẽ vt hẽret auctoritatẽ ad imitanduz
vẽꝝ adulteriũ: lenocinãte falso tonitru
Quis aũt penulatorũ magistroꝝ audit
aure sobria ex eodẽ puluere hoĩem cla
mãtez ⁊ dicentẽ: fingebat hec homerus
⁊ humana ad deos trãsferebat: diuina
mallẽ ad nos: sed verius dicit ꝙ finge
bat hoc quidẽ ille sed hoĩbus flagitio-
sis diuina tribuẽdo: ne flagitia putarẽ
tur: ⁊ vt q̃sq̃s ea fecisset non hoĩes ꝑdi-
tos sed celestes deos videret imitatus.
Et tñ o flumẽ tartareũ: iactãt in te filij
hoĩum cũ mercedibus vt h̃ discãt: ⁊ ma
gna agit: cũ h̃ agit publice ĩ foro ĩ ꝯspe
ctu legũ sup mercedẽ salaria decernen
tiũ: ⁊ saxa tua ꝑcutis ⁊ sonas dicẽs. Hic
v̄ba discũtur: hic acq̃rit eloquẽtia reb⁹
ꝑsuadendis sentẽtijsq; explicãdis maxi
me necessaria. Ita vero nõ cog̃scerem⁹
verba hec: ĩbrẽ aureũ ⁊ gremium ⁊ fuc-
cũ ⁊ tẽpla celi: ⁊ alia verba q̃ in eo loco
scripta sunt nisi terẽtius ĩduceret neq̃
adolescẽtẽ ꝓponẽtẽ sibi iouẽ ad exem-
plũ stupri dũ spectat tabulã quãdã pi-
ctã ĩ pariete: vbi ĩerat pictura hec: iouez
quo pacto Dane misisse aiũt in gremiũ
quẽdã ĩbrez aureũ fuccũ factũ mulieri.
⁊ vide quẽadmodũ se cõcitat ad libidi-
nẽ quasi celesti magisterio. At quẽ deũ
inq̃t. Qui celi sũmo sonitu cõcutit: ego
homũcio id nõ facerẽ? Ego vero illõ fe
ci ac libẽs. Nõ oĩno ꝑ hãc turpitudinẽ
verba ista cõmodius discũtur: sed ꝑ hec
verba turpitudo ista ꝯfidẽti⁹ ꝑpetratur
Nõ accuso verba q̃si vasa electa atq; ꝑ
ciosa: sed vinũ erroris ꝙ ĩ eis nobis ꝓpi
nabat ab ebrijs doctoribus: ⁊ nisi bibe
remus cedebamur: nec appellare ad ali
quẽ iudicẽ sobriũ licebat. Et tñ ego de⁹
me⁹ ĩ cuius cõspectu iaz secura ẽ recor-
datio mea libenter hec didici: ⁊ eis de-
lectabar miser: ⁊ ob hoc bone spei puer
appellabar.

Sine me de⁹ me⁹ dicere aliquid
⁊ de ĩgenio meo munere tuo:
in quib⁹ a me deliramẽtis atte
rebat. Proponebat enĩ mihi negociuz
aĩe mee satis ĩquietũ: ꝑmio laudis ⁊ de
decoris vel plagarũ metu: vt dicerẽ ver
ba iunonis irascentis ⁊ dolẽtis: ꝙ non
posset italia teucroruz auertere regem.
Que nunquã iunonẽ dixisse audieram
ſz figmẽtoꝝ poeticoꝝ vestigia errãtes se
qui cogebamur: ⁊ tale aliquid dicẽ so-
lutis verbis: quale poeta dixisset v̄sibus
⁊ ille dicebat laudabili⁹: in quo ꝓ digni
tate adũbrate ꝑsone ire ac doloris simi
lior affectus eminebat: verbis sñia con
gruẽtes vestiẽtib⁹. Ut q̃d mihi illõ o ve
ra vita mea de⁹ me⁹ quid mihi recitanti
acclamabat ꝑ multis coetaneis ⁊ col-
lectorib⁹ meis? Nonne ecce illa oĩa fu-
mus ⁊ vẽtus? Ita ne aliud nõ erat vbi
exerceret ĩgeniũ ⁊ lĩgua mea? Laudes
tue dñe: laudes tue ꝑ scripturas tuas su
spenderẽt palmitẽ cordis mei: ⁊ non ra
peret ꝑ inania nugaꝝ turpis preda vo-
latilibus. Nõ enĩ vno modo sacrificat
trãsgressoribus angelis. Quid aũt mirũ
ꝙ in vanitates ita ferebar: ⁊ a te de⁹ me
us ibã foras: qñ mihi imitãdi ꝓpõebãt
hoĩes qui aliqua facta sua non mala si
cũ barbarismo aut soloecismo enũcia-
rent reꝑhẽsi cõfundebant: si aũt libidi-
nes suas integris ⁊ rite ꝯseq̃ntibus ver
bis copiose ornateq; narrarent lauda-
ti gloriabant? Uides hec dñe ⁊ taces:
lõganimis ⁊ multũ misericors ⁊ verax.
Nũquid sꝑ tacebis? Et nũc eruis de h̃
ĩmanissimo ꝓfundo querentẽ te aĩam
⁊ sitiẽtẽ delectatõnes tuas: ⁊ cuius cor
dicit tibi: q̃siui vultũ tuũ vultum tuum

dñe reqram. Nā iui longe a vultu tuo: ī affectu tenebroso. nō enī pedib⁹ aut spatijs locoꝝ itur abs te: aut redit a te. Aut vero filius ille tuus minor equos aut currus vel naues q̄fluit: aut auolauit penna visibili: aut moto poplite iter agit: vt ī lōginq̄ regione viuens ꝓdige dissiparet qd̄ dederas ꝓficiscēti dulcis pater: qꝛ dederas ⁊ egeno redeunti dulcior. In affectu g̊ libidinoso: id enim ē tenebroso: atq; id est longe a vultu tuo Uide dñe deus: ⁊ patiēter vt vides vide quomodo diligenter obseruēt filij hoīuꝫ pacta litteraꝝ ⁊ syllabaꝝ accepta a p̄oribus locutionib⁹: ⁊ a te accepta eterna pacta ꝑpetue saluti negligāt vt qui illa sonoꝝ vetera placita teneat aut doceat si cōtra disciplinā grammaticam sine aspiratione prime syllabe hoīez dixerit magis displiceat hoībus: q̄ si ꝯ tua precepta hoīem oderit cū sit hō. Quasi vero quēlibet inimicū hominē pernitiosiorē sentiat: q̄ ipsuꝫ odiū quo in eū irritat: aut vastet quisq̄ persequēdo aliuꝫ grauius: q̄ cor suū vastat inimicando. ⁊ certe nō est interior litterarum scientia q̄ scripta cōscientia id se alteri facere quod nolit pati. Quam tu secret⁹ es habitans in excelsis in silentio deus solus magnus: lege infatigabili spargens penales cecitates supra illicitas cupiditates. Cum homo eloqnentie famam querit astans ante hominē iudicem circūstantie hominū multitudine: inimicū suum odio immanissimo insectās: vigilantissime cauet: ne ꝑ lingue errorez dicat inter homines: ⁊ ne per mentis furorem hominem auferat ex hominib⁹ non cauet. Horū ego puer moꝝ in limine iacebā miser: ⁊ hui⁹ hārene palestra erat illa vbi magis timebā barbarismū facere: q̄ cauebā si facerem nō facientibus īuidere. Dico enim hec ⁊ confitebor tibi deus meus in quibus laudabar ab eis quibus placere: tūc mihi erat honeste viuere. non enim videbaꝫ voraginez turpitudinis inquam ꝓiectus eram ab oculis tuis. nam in illis iam quid me fedius fuit: vbi etiam talib⁹ displicebam fallēdo innumerabilibus mendacijs ⁊ pedagogum: ⁊ magistros ⁊ parentes amore ludēdi: studio spectādi nugatoria: ⁊ imitandi ludrica inq̄etudie. Furta etiā faciebā de cellario ꝑentū meorū ⁊ de mēsa: vel gulla īperitāte: vel vt haberē quod darē pueris: ludū suuꝫ mihi qua pariter vtiq; delectabant tñ vēdētibus. In quo etiā ludo fraudulētas victorias: ipse vane excellētie cupiditate victua sepe aucupabam. Quid aūt taꝫ nolebā pati: atq; atrociter si deprehenderem arguebā: q̄ id quod alijs faciebam: ⁊ si deprehensus arguerer: seuire magis q̄ cedere libebat. Ista ne īnocētia puerilis. Nō est dñe nō ē: oro te deus meus. nam hec ipsa suut q̄ a pedagogis ⁊ magistris: a nucib⁹ ⁊ pillulis ⁊ passeribus: ad prefectos ⁊ reges: auruꝫ predia mācipia: hec ipsa oīno succedentibus: maioribus etatibus transeunt: secuti ferulis maiora supplicia succedunt. Humilitatis ergo signum in statura puericie rex noster ꝓbasti cum isti: talium regnum celorum. Sed tamen domine tibi excellentissimo atq; optimo ꝯditori ⁊ rectori vniuersitatis deo nostro gratias: etiam si me puerum tantum esse voluisses. Eram enim etiam tunc viuebam atq; sentiebam: meāq; incolumitatem vestigium secretissime vnitatis ex qua eram cure habebar: custodiebam interiore sensu integritatē sensuū meorum: in quez ipsis paruis: paruarūq; rerū cogitationibus veritate delectabar.

Falli nolebã: memoria vigebam: locutione instruebar: amicitia mulcebar: fugiebã dolore: abiectione: ignorantiam Quid i tali aiante nõ mirabile atq; laudabile. At ista oĩa deus mei dona sũt: nõ mihi ego dedi hec: & bona sũt: & hec oĩa ego. Bonus ḡ est q̃ fecit me: & ipe bonũ meũ: & illi exulto bonis oĩbus quibus etiã puer erã. Doc. n. peccabã q̃ non in ipso sed i creaturl ei⁹ me atq; ceteras voluptates. sublimitates: veritates q̃rebã atq; ita irruebã i dolores cfusiones errores. Gras tibi dulcedo mea & honor me⁹ & fiducia mea deus me⁹. Gratias tibi de donis tuis: sed tu mihi ea fua. Ita enĩ seruabis me: & augebũtur & perficiẽtur q̃ dedisti mihi: & ero ipse tecũ q̃ et vt sim tu dedisti mihi.

Explicit liber primus.

Incipit secũdus.

Recordari volo trãsactas feditates meas: & carnales corruptiones anime mee: non q̃ eas amẽ: sed vt amem te de⁹ me⁹. amore amoris tui facio istud: recolens vias meas neq̃ssimas i amaritudie recogitationis mee: vt tu dulcescas mihi dulcedo nõ fallax: dulcedo felix & secura: et colligens me a dispsione in qua frustatim discissus fuz: dũ ab vno te auersus i multa euanui. Exarsi. n. aliq̃n sattari in inferis i adolescẽtia: & filuescere ausus fuz variis & vmbrosis amorib⁹: & contabuit species mea: & cõputrui cora oculis tuis placẽs mihi: & placere cupiẽs oculis hominum. Et quid erat q̃ me delectabat: nisi amare & amari: sed nõ tenebatur modus ab aio vsq; ad aiuz: quaten⁹ ẽ luminosus limes amicitie: fz exalabant nebule de limosa cõcupiscentia carnis & scatebra pubertatis: & obnubilant atq; offuscabant cor meum: vt nõ discerneret serenitas dilectionis a caligine libidinis vtrũq; icõfuso estuabat: & rapiebat ibecillẽ etatẽ p abrupta cupiditatũ: atq; mersabat gurgite flagitiorũ. Iualuerat sup me ira tua & nesciebã. Obsurduerã stridore catene mortalita tis mee pẽa supbie aie mee: & ibã lõgi⁹a te: & linebas & iactabar & effũdebar & diffluebã & ebuliebã p fornicatões meas & tacebas. O tarduz gaudiũ meũ tacebas tũc & ego ibã pozzo lõge a te i plurima & plura sterilia semina dolox supba doiectõe & iquieta lassitudine. Quis mihi moderaret erũnã meã & nouissimarum rerũ fugaces pulchzitudines i vsuz verteret: earũq; suauitatib⁹ metas prefigeret: & vsq; ad diugale litus exestuaret fluctus etatis mee: fi tranqllitas in eis nõ poterat esse fine procreãdox liberozum cõtẽta sicut pscribit lex tua dñe: q̃ formas ẽt ppagine mortalitatis nre potest iponere leue manũ ad tẽpamẽtũ spinarũ a paradiso tuo seclusarũ? Nõ enĩ lõge est a nobis oĩpotentia tua etiã cum lõge sumus a te. Aut certe sonitũ nubium tuaz vigilantius aduerteremus. Tribulationẽ aũt carnis hẽbunt huiusmodi: ego autẽ vobis parco. Et bonũ ẽ homini mulierẽ nõ tãgere. Et q̃ fine vroze ẽ cogitat q̃ sũt dei qũo placeat deo. Qui aũt matrimonio iũctus ẽ cogitat ea q̃ sunt mũdi quomõ placeat vroi. Has ḡ voces exaudire vigilatioz: & abscissus propter regnũ celoz felicioz expectarẽ amplexus tuos. Sed efferbui miser sequens ipetũ fluxus mei relicto te: & excessi oĩa legitima tua: nec euasi flagella tua. Quis enĩ hec mortaliũ? Nam semper aderas misericordiẽ seuiens & amarissimis aspgens offensiõib⁹ oes illicitas iocũditates meas: vt ita quererem fine

offensione iocūdari: ⁊ vbi hec possem nō inuenirē quicq̄: ꝑter te dñe: preter te qui fingis dolorem in precepto: ⁊ p/cutis vt sanes: ⁊ occidis nos nemoria/mur abs te. Vbi eram ⁊ q̄ lōge exula/bā a delitijs dom⁹ tue anno illo sexto/decimo etatis carnis mee cum accepit in me sceptrum ⁊ totas manus ei dedi uesania libidinis licentiose per dedecus humanū: illicite ām per leges tuas: ⁊ nō fuit cura meor ruentes excipere me ma/trimonio: sed cura fuit tantum vt disce rem sermonē facere q̄ optimū ⁊ psua/dere dictione. Et anno q̄dē illo ītermis/sa erant studia mea dū mihi reducto a madauris ī q̄ vicina vrbe iā ceperā litte rature atq; oratorie pcipiēde gra pere/grinari longinquioris apō carthaginez pegrinationis sumptus pparabanť ani mositate magis q̄ opibus pris munici pis thagastēsis ad modum tenuis. Cui narro hec: ⁊ Neq; enim tibi de⁹ me⁹: sed apud te narro hec generi meo generi būano q̄tulacūq; ex particula incide/re potest ī istas meas litteras. Et vt q̄d hec: Ut videlicet ego ⁊ quisquis hec le git cogitemus de q̄ ꝑfundo clamādū sit ad te. Et q̄d ꝑpius auribꝰ tuis si cor confitens ⁊ vita ex fide est. Quis. n. ex/tollebat laudibꝰ tūc hoīum patrē meū qō vltra vires rei familiaris sue īpende ret filio dcq̄d ēt longe pegrināti studio rum causa opus esset: Multor enī ci/uium longe opulentior nulluꝫ tale ne/gocium pro liberis erat: cuꝫ interea nō fatageret idē pr qualis crescerē tibi aut q̄ castꝰ essez dū mō eēz oisertꝰ vel desꝰ potius a cultura tua ōs qui es vnus ve rus et bonus dominus agri tui cordis mei. Sed vbi sexto illo ⁊ decimo anno interposito ocio ex necessitate domesti ca feriatus ab omni schola cuꝫ parenti/bus esse cepi: excesserunt caput meū ve pres libidinum: ⁊ nulla erat eradicans manus. Quinimo vbi me ille pr̄ in bal neis vidit pubescentem ⁊ inquieta īdu/tum adolescentia: quasi iā ex hoc in ne/potes gestiret gaudens matri indicauit gaudens vinolentia: inqua te iste mū/dus oblitus est creatorem suum: ⁊ crea turam tuam: pro te amauit de vino in uisibili peruerse atq; inclinate in ima voluntatis sue. Sed matris in pectore iam inchoaueras tēplū tuū et exordiū sancte habitationis tue. Nā ille adhuc catecuminus: ⁊ hoc recens erat. Itaq; illa exiliuit pia trepidatione ac tremo/re: ⁊ q̄uis mihi nondum fideli: timuit tū vias distortas: in quibus ambulant qui ponunt ad te tergum: ⁊ non faciez. Hec mihi ⁊ audeo dicere tacuisse te de us meus cum irem abs te longius. Ita ne tu tacebas tunc mihi: Et cuius erāt nisi sua verba illa per matrem meā fide lem tuam que cantasti in aures meas. Nec inde quicq̄ descendit in cor vt fa/cerem illud. Uolebat enim illa ⁊ secre to memini vt monuerit cum sollicitudi ne ingenti ne fornicarer maximeq; ne adulterem cuiusq̄ vxorem. Qui mihi monitus muliebres videbantur: quibꝰ obtemperare erubescerem. Illi autem tui erant ⁊ nesciebam: ⁊ te tacere puta/bam atq; illam loqui per quaz mihi tu non tacebas ⁊ in illa contemnebaris a me filio eius: filio ancille tue seruo tuo Sed nesciebam ⁊ preceps ibam tanta cecitate: vt inter coetaneos meos pude ret me minoris dedecoris: q̄ audiebam eos iactantes flagitia sua: ⁊ tanto glo/riantes magis quanto magis turpes es sent: ⁊ libebat malum facere non solū libidine facti: verum etiaz laudis. Quid dignum est vituperatione: nisi vitium.

Ego ne vituperarer vitiosior fiebam: ⁊ vbi nõ suberat quo admisso equarer ꝑditis fingebã me fecisse ꝙ nõ fecerã: ne viderer abiectior q̃ erã ĩnocẽtior: ⁊ ne vilior hẽrer quo erã castior. Ecce cũ q̃b⁹ comitib⁹ iter agebã plateaꝝ babylonie: ⁊ volutabar ĩ ceno ei⁹ tãq̃ ĩ cinamomis ⁊ vnguẽtis ꝑciosis: ⁊ ĩ vmbilico ei⁹ quo tenaci⁹ hererẽ. Calcabat me inimicus inuisibilis ⁊ se seducebat me: qꝛ ego seductilis erã. Nõ.n. ⁊ illa q̃ iam de medio babylonis fugerat: ſz ibat in ceteris ei⁹ tardior mr̃ carnis mee: sic̃ monuit me pudicitiã ita curauit qd̃ de me a viro suo audierat. Jãq̃ pestilẽtiosum ⁊ ĩ posteꝝ ꝑiculosũ sẽtiebat coercere termino cõingalis affect⁹ si resecari ad viuũ nõ poterat. Nõ curauit h̃ qꝛ metus erat ne ĩpediret̃ spes mea cõpede vxoria. Nõ spes illa quã ĩte futuri secl̃i habebat mr̃. ſz spea litteraꝝ quas vt noscẽ nimis volebat parẽs vterq̃. Ille qꝛ de te ꝓpe nihil cogitabat: de me aũt ĩania illa ãt qꝛ nõ solũ nullo detrimẽto: ſz ẽt nõnullo adiumẽto ad te adipiscẽdũ ꝓ futura existimabat vsitata illa studia doctrine. Jta.n. conijcio recolẽs vt possũ mores parẽtũ meoꝝ. Relaxabãt̃ etiã mihi ad ludẽdũ habent vltra tẽperamẽtũ seueritatis ĩ dissolutionẽ affectionez variaꝝ: ⁊ ĩ oib⁹ erat caligo ĩtercludens mihi d̃s me⁹ serenitatẽ veritatis tue: ⁊ ꝓdibat tãq̃ ex adipe iniq̃tas mea. Furtũ certe punit lex tua dñe ⁊ lex scripta in cordib⁹ hoĩuz quã ne ipa q̃dẽ delet iniquitas. Quis.n. fur equo aĩo furẽ patitur. Nec copiosus ad actũ ĩopia. Et ego furtũ facere volui ⁊ feci nulla cõpulsus egestate: nisi penuria ⁊ fastidio iusticie ⁊ sagina iniq̃tatis. Nã id furat⁹ sũ qd̃ mihi abũdabat ⁊ multo meli⁹. Nec eare volebã frui quã furto appetebã: sed ipo furto ⁊ pctõ. Arbor erat pir⁹ in vicinia vinee nr̃e pomis onusta nec forma nec sapore illecebrosis. Ad hãc excutiẽdã atq̃ asportãdã neq̃ssimi adolescẽtuli ꝑrexim⁹ nocte ĩ tẽpesta: quousq̃ ludũ d̃ pestilẽtie more ĩ areis ꝓduxeram⁹: ⁊ abstulim⁹ ĩde onera ĩgẽtia: ſi ad nr̃as epulas: ſz vel ꝓijcienda porcis ẽt si aliq̃d ĩde comedim⁹: dũ tamẽ firet a nobis ꝙ eo liberet quo nõ liceret. Ecce cor meũ d̃s me⁹ ecce cor meũ qd̃ miserat⁹ es ĩ imo abyssi: dicat tibi nũc cor meũ q̃d ibi q̃rebat vt eẽm gratis malus ⁊ malicie mee cã nulla eẽt nisi malitia. Feda erat ⁊ amaui eam. Amaui perire amaui defectum meum nõ illd̃ ad qd̃ deficiebã: ſz defectũ meũ ipm amaui turpis aĩa ⁊ dissiliẽs a firmamẽto tuo ĩ exterminiũ nõ de decore aliq̃d ſz dedecus appetẽs. Et.n. species ẽ pulchris corporib⁹ ⁊ auro ⁊ argẽto ⁊ oib⁹ ⁊ ĩ cõtactu carnis cõgruẽtia valet plurimũ: ceterisq̃ sẽsib⁹ ẽ sua cuiq̃ accõmodata modificatio corpoꝝ: Hz ẽt honor tẽporalis ⁊ ĩperitãdi atq̃ superãdi potẽtia suum dec⁹: vñ ẽt vĩdicte auiditas orit̃. Et tñ ĩcũcta hec adipiscẽda nõ ẽ egrediẽdum abs te dñe neq̃ deuiãdũ a lege tua. Et vita q̃ hic viuim⁹ hz illecebrã ꝓpter q̃ndã modũ decoris sui ⁊ cõueniẽtiã cum his oib⁹ ĩfimis pulchris. Amicicia quoq̃ hoĩum caro mõ dulcis ẽ ꝓpter vnitatẽ de multis animis. Propter vniuersa hec atq̃ huiusmodi pctm̃ admittitur dũ ĩmoderata ĩ ista ĩclinatiõe cũ extrema bona sint meliora ⁊ sũma deserunt̃ tu dñe d̃s nr̃ ⁊ veritas tua ⁊ lex tua. Habẽt.n. ⁊ hec ima delectatiões: ſz nõ sicut de⁹ me⁹: q̃ secit oĩa: qꝛ ĩ ipo delectatur iust⁹ ⁊ ipe ẽ delicie rectoꝝ corde. Cũ itaq̃ de facinore q̃rit̃ q̃ cã fcm̃ sit: credi nõ solet nisi cũ appetit⁹ adipiscẽdi ali-

cui⁹ illoꝝ bonoꝝ q̄ in⁹ima virim⁹ eē po
tuisse apparuerit: aut metus amittendi.
Pulchra sūt. n. et decora q̄q̄ p̄ bonis
supioribus ⁊ btificis abiecta ⁊ iacētia.
Homicidiū fecit. Cur fecit? Adamauit
eius oiugē aut p̄diū: aut voluit oēpda
ri vñ viueret: aut timuit ab illo tale ali
q̄d amittere: aut lesus vlcisci se exarsit.
Nū homicidiū fine cā faceret ipo homi
cidio delectat⁹? Quis crediderit? nam ⁊
de quo dcm̄ ē vecordi ⁊ nimis crudeli
boie q̄ gratuito poti⁹ malus atq; cru
delis erat. p̄dicta ē tamē cā ne p ociū in
quit torpesceret man⁹ aut anim⁹. Qua
re id quoq; ? Cur ita? Ut. s. illa exercita
tiōe sceler capta vrbe bonores imperia
diuitias assequerē: ⁊ careret metu le
gū ⁊ difficultate rer̄ ppter iopiam rei
familiaris ⁊ conscientiā scelerum. nec
ipse igit̄ catilina amauit facinora sua: sz
vtiq; aliud: cuius cā illa faciebat. Quid
ego miser in te amaui o furtum meum
o facinus illud nocturnuz sertidecimi
anni etatis mee? non enī pulchruz eras
cum furtū esses. Aut vo aliq̄d es vt lo
quar ad te? Pulchra erant poma illa
que furati sumus: quoniam creatura
tua erāt pulcherrime omnium creato?
omnium deus bone deus summum
bonū ⁊ bonū vez meū. Pulchra erant
illa poma sed nō ipa cūcupiuit aia mea
miserabilis. Erat enim mihi melioꝝ co
pia: illa aūt decerpsi tm̄ vt furarer. nam
decerpta ꝓiecī epulat⁹: ide sola iniquita
te qua letabar fruēs. nā ⁊ si q̄d illoꝝ po
moꝝ itrauit i os meū cōdimētū ibi faci
nus erat. Et nūc oñe ds me⁹ q̄ro quid i
me furto delectauerit: ⁊ ecce species nl
la ē. nō dico sicut i eqtate atq; pruden
tia: sz neq; sicut i mēte bois atq; memo
ria ⁊ sēsibus ⁊ vegetāte vita. neq; sicut
speciosa sūt sidera ⁊ decora locis suis ⁊
terra ⁊ mare plena fetib⁹ q̄ succedūt na
scendo decedentibus non saltem vt est
quedam defectiua species ⁊ vmbratica
vitijs fallentib⁹. nam ⁊ supbia celsitudi
nem imitat̄ cū tu scis vnus sup oīa de⁹
excelsus. Et ambitio q̄d nisi honores q̄
rit ⁊ gloriā: cū tu scis p̄ cūctis honoran
dus vn⁹ ⁊ glorioſus i eternū? Et seui
cia potestatū timeri vult. Quis āt timē
dus nisi vnus deus? cui⁹ potestati eripi
aut subtrahi q̄d potest q̄n: ⁊ vbi: aut q°
vel a quo potest? Et blanditie lasciuiē
tium amari volunt: sed neq; blandius
ē aliquid tua charitate: nec amat̄ q̄q̄
salubrius q̄ illa pre cunctis formosa ⁊
luminosa vita tua. Et curiositas asse
ctare videtur studium scientie: cum tu
omnia summe noueris. Ignorātia quo
q; ipla atq; stultitia simplicitatis ⁊ ino
centie nomine tegitur: quia te simplici⁹
quicq; non reperitur. Quid autem te i
nocentius quandoquidem opera sua
malis inimica sunt? Et ignauia quasi q̄
etem appetit. Que vero quies certa pre
ter dominum. Luxuria satietatem atq;
abundantiam se cupit vocari: tu aūt es
plenitudo ⁊ indeficiens copia incoꝛru
ptibilis suauitatis. Effusio liberalitatis
obtendit vmbram: sed bonoꝝ omnium
largitor affluentissimus tu es. Auaritia
multa possidere vult ⁊ tu possides oīa.
Inuidia de excellētia litigat: quid te ex
cellentius. Ira vindictam querit: te iu
stius quis vindicat. Timor insolita ⁊ re
pentina erhorrescit rebus que aman
tur: aduersantia dum precauet securita
ti: tibi enim quid insolidum quid repē
tinum. Aut quis a te separat quos dili
gis. Aut vbi nisi apō te firma securitas.
Tristitia rebus amissis contabescit:
quibus se oblectabat cupiditas: q; ita
sibi nollet sicut tibi auferri nihil pōt.

Ita fornicatur anima cũ auertitur abs te: ⁊ querit extra te ea que pura ⁊ liquida nõ inuenit nisi cum redit ad te. Peruerse te imitãt oẽs q̃ lõge se a te faciũt ⁊ extollũt se aduersũ te. Sz ẽt sic te imitãdo idicant creatorem te eẽ oĩs nature: ⁊ iõ ñ eẽ q⁹ a te oĩ mõ recedat. Quid ergo ĩ illo furto ego dilexi: ⁊ ĩ quo dñm meũ vel vitiose atq; puerse imitat⁹ suz? An libuit facere cõtra legẽ: saltẽ fallacia qz potẽtatu non poterã? vt maneam libertate captiu⁹ imitarer faciẽdo ĩpune qd̃ nõ liceret tenebrosa oĩpotentie tue similitudine. Ecce ẽ ille fu⁹ fugiens dñm suũ: ⁊ cõsecut⁹ vmbrã. O putredo. O mõstruũ vite ⁊ mortis ꝓfunditas. Potuitne libere qd̃ nõ licebat non ob aliud nisi qz nõ licebat? Quid retribuaz dño qd̃ recolit hec memoria mea ⁊ aĩa mea nõ metuit inde? Diligã te domine: ⁊ gr̃as agã ⁊ ꝯfitear nomini tuo: qm̃ tãta dimisisti mihi mala ⁊ nefaria opa mea. Gr̃e tue deputo ⁊ misericordie tue q̃ pctã mea tãq̃ glaciem soluisti: gr̃e tue deputo ⁊ quecũq̃ ñ feci mala. Quid enim nõ facere potui: qui etiã gratuitũ facin⁹ amaui? Et oĩa mihi dimissa eẽ fateor ⁊ que mea spõte feci mala ⁊ que te duce nõ feci. Quis ẽ hominum: q̃ suã cogitãs ĩfirmitatẽ: audet viribus suis tribuere castitatẽ atq; ĩnocẽtiam suã: vt min⁹ amet te: q̃si min⁹ ei necessaria fuerit misericordia tua: qua donas pctã cõuersis ad te. Qui.n. vocat⁹ a te secut⁹ ẽ vocẽ tuã: ⁊ vitauit ea q̃ me de meip̃o recordãtẽ ⁊ fatentẽ legit: nõ me derideat ab eo medico egrũ sanari: a quo sibi p̃stitũ ẽ vt non egrotaret: vel potius vt minus egrotaret: iõ te tãtũdẽ ĩmo vero amplius diligat: quia ꝑ quez me videt tantis peccatorum meorum languoribus exui: per eum se videt tantis peccatorum languoribus nõ implicari. Quem fructum habui miser aliqñ in his que nunc recolens erubesco: maxime in illo furto in quo illum furtum amaui nihil aliud cum ⁊ ipsum esset nihil? Et eo ipso ego miserior. Et tamẽ solus id non fecissem: si recordor animuz tunc meum: solus omnimodo id nõ fecissem. Ergo ibi amaui etiam consortiũ eorum cum quibus id feci. Non ergo nihil, aliud q̃ furtum amaui: ĩmo vero nihil aliud quia ⁊ illud nihil est. Quid reuera? Quis est qui doceat me: nisi qui illuminat cor meum ⁊ discernit vmbras eius? Quid est quod mihi venit in mentem querere ⁊ discutere ⁊ cõsiderare. Quia si tunc amarem poma illa que furatus sum: ⁊ eis frui cuperem possem etiam solus si satis esset cõmittere illam iniquitatem: qua peruenirem ad voluntatem meam: nec confricatione consciorum aĩom orum accenderẽ pruritum cupiditatis mee. Sed quoniam in illis pomis voluptas mihi non erat ea erat in ipso facinore quam faciebat consortium simul peccantiũ. Quid erat ille affectus animi? Certe enim plane turpis erat nimis: ⁊ veh mihi erat q̃ habebam illum. Sed tamen quid erat. Delicta quis intelligit? Risus erat: q̃si titellato corde: q̃ fallebamus eos: qui hic a nobis fieri non putabant: ⁊ vehementer nolebãt. Cur ergo eo me delectabat: quo id non faciebam solus? An quia etiam nemo facile solus ridet? Nemo q̃dẽ facile: sz tñ etiaz solos ⁊ singulos hoĩes: cum alius nemo p̃sens est vincit risus aliquando: si aliquid nimie ridiculum vel sensib⁹ occurrerit vl' aĩo At ego illud solus non facerem: nõ facerem omnino solus. Ecce est coram te deus meus viua recordatio aĩe mee: so

lus non facerem furtum illud: in quo me non libebat id qđ furabar: sed quia furabar qđ me solũ facere prorsus nõ liberet nec facerẽ. O nimis inimica amicitia seductio mẽtis inuestigabilis ex ludo ⁊ ioco nocẽdi auiditas ⁊ alieni dãni appetit⁹: nulla lueri mei nulla vlciscendi libidine. Sz cũ dr̃ eam⁹ faciam⁹ ⁊ pudet nõ eẽ ipudẽtem. Quis exaperit ista tortuosissimã ⁊ ĩplicatissimã nodositatẽ. Feda ẽ: nolo ĩ eã intẽdere: nolo eã videre. Te volo iusticia ⁊ ĩnocentia pulchra ⁊ decora: honestis luminibus ⁊ ĩsatiabili satietate: quies ẽ apđ te valde ⁊ vita ĩpturbabilis. Qui intrat in te: intrat in gaudium domini sui: ⁊ non timebit: ⁊ habebit se optime in optimo. Defluxi abs te ego: ⁊ erraui deus meus nimis deuius ab stabilitate tua ĩ adolescẽtia: et fcũs sũ mihi regio egestatis.

Explicit liber secũdus. ĩcipit tertius.

Veni cartaginẽ: ⁊ circũstrepebat me vndiqꝫ sartago flagitioꝝ amoꝝ. Nõdũ amabam ⁊ amare amabã: ⁊ secretiore indigentia oderam me min⁹ indigẽtẽ. Querebã qđ amarem amans amari et oderam securitatem ⁊ viam sine muscipulis: quoniam fames mihi erat intus ab interiori cibo teipso deus meus: ⁊ ea fame nõ esuriebã: sz erã sine desiderio alimẽtoꝝ incorruptibiliũ: nõ qꝛ plenus eis erã: sz quo inanior: ⁊ fastidiosior: ⁊ iõ nõ bene valebat aĩa mea: ⁊ vlcerosa proijciebat se foras miserabilit̃ scalpi auida contactu sensibiliũ. Sed si nõ haberẽt aĩaꝫ non vtiqꝫ amarẽtur. Amare ⁊ amari dulce mihi erat: magis si etiã amãtis corpore fruerer. Uenã igit̃ amicitie coinq̃nabã sordib⁹ cõcupiscentie: cãdorẽqꝫ ei⁹ obnubilabã de tartaro libidinis: ⁊ tñ fed⁹ atqꝫ ĩhonestus elegãs ⁊ vrbanus esse gestiebã abundanti vanitate. Rui ẽt in amorẽ quo cupiebam capi. Deus meus misericordia mea quãto felle mihi ꝑ suauitatẽ illã ⁊ q̃ꝫ bon⁹ aspsisti: qꝛ ⁊ amatus sũ ⁊ ꝑuẽni occulte ad vinculũ fruendi: ⁊ colligabar letus erumnosis nexib⁹ vt cederer virgis ferreis ardentib⁹ zeli ⁊ suspitionũ ⁊ timoꝝ ⁊ iraꝝ atꝫ rixaꝝ. Rapiebant me spectacula theatrica plena imaginib⁹ miseriaꝝ meaꝝ ⁊ fomitib⁹ ignis mei. Quid qꝫ hõ ibi vl't dolere cũ spectat luctuosa ⁊ tragica q̃tñ pati ipe nollet? Et tñ pati vl't ex eis dolorẽ spectator: ⁊ dolor ipe est voluptas ei⁹. Quid nisi miserabilis ĩsania? Nã eo magis eis mouet̃ quisqꝫ: quo min⁹ a talib⁹ san⁹ est affectib⁹: q̃ꝫq̃ꝫ cũ ipse patit̃ miseria cũ alijs cõpatit̃ misericordia dici solet. Sed qualis tandeꝫ misericordia in rebus fictis ⁊ scenicis? Nõ enĩ ad subueniendum prouocatur auditor: sed tantũ ad dolendũ inuitat̃ Et actori eaꝝ imaginũ amplius fauet: cũ amplius dolet. Et si calamitates ille hoĩum vel antique vel false sic agantur vt qui spectat nõ doleat: abscedit inde fastidiẽs ⁊ r̃pregẽdẽs. Si ãt doleat: manet intentus ⁊ gaudẽs. Lachryme ergo amãt̃ ⁊ dolores. Certe oĩs hõ gaudere vult. An cũ miseꝝ neminem eẽ libeat: libet tamen eẽ misericordem: qꝛ non sine dolore hac vna causa amantur dolores: ⁊ hoc de illa vena amicitie est. Sed quo vadit: quo fluit? Ut quid decurrit in torrẽtẽ picis bullientis estus: immanes tetraꝝ libidinũ: ĩ quos ipa mutat̃ ⁊ vertitur: per nutum proprium de celesti serenitate detorta atqꝫ deiecta. Repudiet̃ ergo misericordia? Nequaquã Ergo amentur dolores aliquãdo. Sed caue immũdiciam anima mea sub tutore deo meo: deo patrũ nostroꝝ ⁊ lau

dabili ⁊ superexaltato in omnia secula
caue imundiciam. Neq; enim nūc non
misereor: sed tūc ī theatris cū gaudebā
amātibus: cū sese fruebāt ꝑ flagitia: q̄ꝫ-
uis hec imaginarie gererēt ī ludo spe-
ctaculi. Cū aūt sese amittebāt: q̄si mise-
ricors cōtristabar: ⁊ vtrūq; me delecta
bat tamen. Nunc vero magis misereor
gaudentē ī flagitio: q̄ꝫ velut dura ꝑpes
sum detrimento ꝑnitiose voluptatis ⁊
amissiōe misere felicitatis. Hec certe ve
rior misericordia: sed nō in ea delectat
cor. Nam ⁊ si approbat officio chari-
tatis q̄ dolet miserū: mallet tñ vtiq; nō
eē qd̄ doleret q̄ germanit⁹ misericors ē
sin maliuola beniuolētia qd̄ fieri ñ pōt
pōt ⁊ ille q̄ veracit sinceritq; miseretur
cupere eē miseros vt misereat. Nō vll⁹
itaq; dolor approbādus: nullus aman
dus ē. Hoc.n. tu dñe de⁹ q̄ aīas amas:
lōge alteq; puri⁹ q̄ꝫ nos ⁊ icorruptibi-
lius misereris: q̄ nullo dolore sauciar.
Et ad hec quis idone⁹? At ego tūc mi-
ser, dolere amabam ⁊ q̄rebā vt eēt quod
dolerē qñ mihi ī erumna aliena ⁊ falsa
⁊ saltatoria ea magis placebat actio hy
strionis: neq; alliciebat vehemēti⁹: qua
mihi lachryme excuciebāt. Quid autez
mirum: cum infelix pecus aberrās a gre
ge tuo: ⁊ īpatiēs custodie tue turpi sca-
bie fedarer? Et inde erāt dolor amores
nō q̄b⁹ altius penetrarer: nō enī ama-
bam talia perpeti qualia spectarem:
sed quibus auditis ⁊ fictis tanquam
in superficie raderer: quos tamen qua
si vngues scalpentiū feruidus tumor
⁊ tabes ⁊ sanies horrida cōseq̄bat. Ta-
lis vita mea: nūq̄d vita erat d̄s me⁹? Et
circūuolabat sup me fidelis a lōge mi-
sericordia tua. In quantas iniquitates
distabui: ⁊ sacrilega curiositate secut⁹
sum: vt deserētē te deducerz me ad ima
infida ⁊ circūuentoria obsequia demo
niorum: quibus īmolabam facta mea
mala: ⁊ ī omnibus flagellabas me. Au-
sus sū etiā in celebritate solēnitatū tua
rum īter parietes ecclesie tue cōcupi-
scere ⁊ agere negociū ꝓcurādi fructus
mortis. Unde me verberasti grauibus
penis: sz nihil ad culpā meā. O tu pre
grandis misericordia mea deus meus:
refugiū meū a terribilibus nocentibus
in quibus vagatus sum prefidenet col-
lo a lōge recedēdo a te: amans vias me
as ⁊ non tuas: amans fugitiuam liber-
tatem. Habebant ⁊ illa studia que ho
nesta vocabātur ductū suū ītuētē fora
litigiosa: vt excellerē ī eis: hec laudabi-
lior quo fraudulentior. Tanta est ceci
tas hominum de cecitate etiam gloriā
tium: ⁊ maior iam eram in schola rhe-
toris: ⁊ gaudebam superbe: ⁊ tume-
bam typo q̄ꝫq̄ꝫ longe sedacior: domine
tu scis: ⁊ remot⁹ omnino ab euersioni
bus quas faciebant euersores. Hoc.n.
scenum nomen ⁊ diabolicum velut īsi
gne vrbanitatis est: inter quos viuebā
pudore impudenti: quia talis non erā
et cum eis eram. Et amicitijs eorum de
lectabar aliquando a quorum semper
factis abhorrebam: hoc est ab euersio
nibus quibus proterue insectabantur
ignotorum verecundiaz: quam protur
barent gratis illudēdo: atq; īde pascē-
do maliuolas letitias suas. Nihil ē illo
actu similius actibus demoniorum.
Quid itaq; verius q̄ꝫ euersores vocan-
tur? Euersi plane prius ipsi atq; ꝑuersi
deridētibus eos ⁊ seducētib⁹ fallacib⁹
occulte spiritib⁹: in eo ipso quo alios ir
ridere amāt ⁊ fallere. Inter hos ego in
becilla tūc etate discebā libros eloquē-
tie: ī q̄ eminere cupiebā fine dānabili ⁊
vētoso ꝑ gaudia vanitatis hūane: ⁊ vsi-

tato iã discẽdi ordĩe ꝑuenerã in librum quẽdã cuiusdã ciceronis: cui⁹ linguaꝫ fere oẽs mirant: pectus nõ ita. Sed liber ille ipsius exhortationẽ cõtinet ad phiaꝫ: ⁊ vocat hortẽsi⁹: ille vo liber mutauit affectũ meũ: ⁊ ad teipꝫ dñe mutauit ꝑces meas ⁊ vota ac desideria mea fecit alia. Uiluit mihi repẽte oĩs vana spes: ⁊ ĩmortalitatẽ sapĩe ꝯcupiscebam estu cordis ĩcredibili: ⁊ surgere iã cepã vt ad te redirẽ. Nõ .n. ad acuendam linguã: qd videbar emẽ matnis mercedib⁹: cũ agerẽ ãnũ etatis vñ vigesimũ: iaꝫ defũcto pr̃e añ biẽniũ. nõ g̃ ad acuẽdã linguã referebã illũ librũ: neqꝫ mihi locutionẽ: sꝫ qd loq̃bat ꝑsuaserat. Quõ ardebã ds me⁹ quõ ardebam reuolare a t̃renis ad te: ⁊ nesciebã q̃d ageres me cũ. apd te ẽ enĩ sapĩa. Amor ãt sapĩe nomẽ grecũ hꝫ phiaꝫ: quo me accẽdebãt ille lr̃e. Sũt q̃ seducãt ꝑ phiaꝫ magno ⁊ blãdo ⁊ hõesto noĩe colorãtes ⁊ fuccãtes errores suos. Et ꝓpe oẽs q̃ ex illis ⁊ supra tꝑib⁹ tales erãt notãt ĩ eo libro ⁊ demõstrant: ⁊ manifestat ibi salutifera illa admonitio spũs tui ꝑ ꝑuũ tuum bonũ ⁊ piũ. Uidete ne q̃s vos decipiat ꝑ phiaꝫ ⁊ ĩanẽ seductionẽ ꝑꝫ traditõnẽ hoĩuꝫ: ꝑm elemẽta h⁹mũdi ⁊ nõ ꝑꝫ xp̃ꝫ qꝛ in ipo ĩhĩtat oĩs plenitudo diuinitatis corꝑalit. Et ego illo tꝑe scis tu lumẽ cordis mei: qm̃ nõdũ mihi hec apostolica nota erãt. Hoc tm̃ solo delectabar in illa exhortatõe ꝙ nõ illã aut illã sectaꝫ sed ipsaꝫ q̃cũqꝫ eẽt sapĩa vt diligerẽ ⁊ q̃rerẽ ⁊ asseq̃rer ⁊ tenerẽ atqꝫ ãpiexarer fortit excitabar sermone illo ⁊ accẽdebar: ⁊ ardebã: ⁊ h̃ solũ me in tanta flagrãtia refrãgebat: ꝙ nomẽ xp̃i nõ erat ibi: qm̃ h̃ nomẽ ꝑm misericordiã tuam dñe: h̃ nomẽ saluatoris mei filij tui in ipo adhuc lacte mr̃is teneꝝ cor meum pie biberat ⁊ alte retinebat ⁊ q̃cq̃d sine h̃ noĩe fuisset q̃ꝫuis litteratũ ⁊ expolliatũ ⁊ vidicũ nõ me totũ rapiebat. Itaqꝫ instituit aĩuꝫ intẽdere ĩ scripturas scãs: vt viderẽ quales eẽnt. Et ecce video rez nõ ꝯptã suꝑbis neqꝫ nudatã puer: sed ĩcessu humilẽ: successu excelsam ⁊ velatã misterijs: ⁊ nõ erã ego tal vt intrare ĩ eã possez aut ĩclinare ceruicẽ ad eius gressus. Nõ .n. sicut mõ loquor ita sensi cũ attẽdi ad illã scripturã: sed visa mihi est ĩdigna quã tulliane dignitati cõpararez. Tumor eĩꝫ me⁹ refugiebat modũ ei⁹: ⁊ acies mea nõ penetrabat ĩteriora ei⁹. Uerũtñ illa erat q̃ cresceret cuꝫ paruulis: sed ego dedignabar eẽ cũ paruulis: ⁊ turgidus fastu mihi grandis videbar. Incidi itaqꝫ in hoĩes suꝑbe del irãtes carnales nimis ⁊ loquaces: ĩ quorũ ore laq̃i diaboli: ⁊ viscũ ꝯfectũ ꝯmixtiõe syllabarũ noĩs tui: sꝫ ⁊ dñi ih̃u xp̃i ⁊ ꝑacliti ꝯsolator nr̃i spũs sci. Hec enĩ oĩa ñ recedebãt de ore eoꝝ: sꝫ sonoten⁹ ⁊ strepitu lĩgue ceteꝝ cor ĩane vi: ⁊ dicebãt vitas ⁊ veritas ⁊ mlti eã dicebãt mihi ⁊ nusq̃ꝫ erat ĩ eis. sꝫ falsa loq̃bãt ñ de te tm̃ q̃ ve vitas es: sꝫ ẽt d istis elntis h⁹mũdi creatur tuis: d q̃b⁹ ẽt va dicentes ph̃os trãsgredi dbui ꝑ amore tuo mi pr̃ sũme bõe plchritudo plchroꝝ oĩum O vitas: vitas q̃ꝫ itime ẽt tc̃ medulle aĩ mei suspirabãt tibi: cũ te illi sonarẽt mihi freq̃nt ⁊ mltiplr voce sola ⁊ libr mlti ⁊ ĩgẽtib⁹: ⁊ illa erãt fercula ĩ q̃b⁹ mihi esuriẽti te ĩferebat ꝑ te sol ⁊ luna pulchra opa tua: sꝫ tm̃ opa tua ñ tu: nec ipa prima ꝑora .n. spũalia opera tua: q̃ꝫ ista corꝑea: q̃ꝫuis lucida ⁊ celestia. At ego nec priori illa: sed teipsam: te veritas in qua nõ ẽ commutatio: nec mom̃ti obũbratio esuriebam ⁊ sitiebam: ⁊ apponebant adhuc mihi ĩ illis ferculis phãtas-

mata splẽdida q̃b⁹ iaz melius erat ama re istuz solẽ saltez istis oculis vez q̃z il la falsa aio occepto p oculos. Et tñ qa te potabã mãducabã nõ auide quidez qz nec sapiebas i oze meo sicuti es: neqz enĩ tu eras illa figmẽta inania: nec nu triebar ex eis: sed exauriebar magis. Li bus i sõnis simillim⁹ est cibis vigilãtiũ quo tñ dormiẽtes nõ alunt: dormiunt enĩ. At illa nec filia erãt vllo modo tibi sicut nũc mihi locu: ⁹es: qz illa erãt cor pozalia pbãtasmata falsa corpea q̃bus certioza sunt vera corpa ista q̃ videmus visu carneo siue celestia siue terrestria. Cũ pecudib⁹ z volatilib⁹ videmus hec z certioza sunt: q̃z cũ imaginamur ea. z rursus certius imaginamur ea: q̃z ex eis suspicamur alia grandioza z ifinita: q̃ oĩo nulla sunt: q̃lib⁹ ego nũc pascebar inanibus z non pascebar. At tu amoz me⁹ in quẽ deficio vt fortis siz: nec ista corpoza es q̃ videm⁹ q̃z q̃z in celo: nec ea es q̃ nõ videm⁹ ibi: qz tu ista cõdidisti: nec i sũmis tuis coditõibus abes. Quã to g̃ lõge es a pbantasmatib⁹ illis meis pbãtasmatib⁹ corpũ q̃ oĩno nõ sunt: q̃ bus certioza es sunt pbantasie corpoz eo rũ que sunt z eis certioza corpa: que tñ nõ es sed nec aĩa es que vita ẽ corpoz. Jõ melioz vita corpoz certioz q̃z q̃z cor poza. Sed tu vita es aĩarũ: vita vitaruz viuẽs teipsa z nõ mutaris vita aie mee Ubi g̃ mihi tunc eras: z q̃z longe: Et lõ ge pegrinabar abs te ercl⁹us z a siliq̃s porcoz quos de siliq̃s pascebaz. Quan to enĩ meliozes grammaticoz z poeta rũ fabelle q̃z illa dec pl̃a. Naz versus z carmen z medea volans vtiliozes certe q̃z quinq̃ elemẽta varie fuccata ꝓpter q̃nq̃ antra tenebraz: q̃ omnino nulla sunt z occidunt credentez. Naz versuz z carmen etiã ad vera pulmẽta transfe ro. Uolãtem aũt Medeaz z si cãtabaz nõ asserebã: z si cantari audiebaz: non credebã: illa aũt credidi. Ueh veh: q̃bus gradib⁹ deductus suz in pfunda inferi: q̃ppe laborãs z estuans iopia veri: cuz te de⁹ me⁹: tibi enĩ cõfiteoz qui me mise ratus es: z nondũ confitentẽ: cũ te nõ fz mentis itellectuz: quo me prestaf vo luisti belluis: sed secundũ sensuz carnis quererem. Tu aũt eras interioz intimo meo: z superioz summo meo: offendi i illaz mulierez audacẽ inopez prudẽtie: enigma Salomonis sedentẽ super sel laz in fozib⁹ z dicẽtez: panes occultos li benter edite: z aquã dulcem furtiuam bibite. Quae me seduxit: qz inuenit fozis bitantẽ in oculo carnis mee: z talia ru minantẽ apud me: qualia p illum vo rassez. Nesciebã enĩ aliud vere quod ẽ z quasi acutule mouebar vt suffraga rer stultis deceptozib⁹: cuz a me quere rẽt: vñ malũ z vtruz forma corporea õ us fuiref z haberet capillos z vngues z vtruz iusti existimandi essent qui ha berent multas vxores simul z occideret boies: z sacrificarẽt de aĩs lib⁹: quibus rebus ignarus prurabar: z recedens a veritate ire i eã mihi videbar: qz nõ no uerã malũ nõ ee nisi priuationem bo in vsque ad quod omnino non est. Quod vnde viderez: enim videre vsq̃ ad corpus erat oculis: z animo vsque ad pbantasma. Et non noueraz deũ es se spiritum: non cui membra essent per longuz z latum: nec cui moles esset: q̃a melos in parte minoz est q̃z in toto suo z si infinita sit minoz est in aliqua par te certo spatio defuncta q̃z per infinitum z nõ est tota vbique sicut spiritus sicut deus. Et quid i nobis esset z secundũ q̃ essemus similes deo. Et recte in scriptu ris diceremur ad imaginez dei p:oziꝰ

ignorabam: ⁊ non noueraz iusticiā ve-
ram interiorem non ex consuetudine
iudicantē: sed ex lege rectissima dei om
nipotentis: qua formarentur mores re
gionuz: ⁊ dieruz pro regionibus ⁊ die-
bus: cū ipsa vbique ac semper essent nō
alibi alia: nec alias aliter: secundū quaz
iusti essent abraam ⁊ Isaac ⁊ Jacob ⁊
Moyses ⁊ Dauid: ⁊ illi omnes lauda-
ti ore dī: sed eos ab īperitis iudicari ini
quos iudicantibus ex humano die: ⁊
vniuersos mores humani generis ex p-
te moris sui mentientibus. Tanquaz si
quis nesciens in armamentis quid cui
que mēbro accommodatum sit: ocrea
velit caput contegi ⁊ galea calciari: et
murmuret quod non apte conueniat:
aut ī vno die indicto a promeridianis
horis iusticio quisquaz stomachet: nō
sibi concedi quid venale proponere: qz
mane concessuz est: aut in vna domo
videat aliquis tractari manibus a quo
quaz seruo quod facere non sinatur q̄
pocula ministrat. Aut aliquid post pre
sepia fieri quod ante mensam prohibe-
atur ⁊ indignetur cuz sit vnum habita
culuz et vna familia non vbiqz atqz oī
bus idem tribui. Sic sunt isti qui indi
gnantur cuz audierint illo seculo licuis
se iustis: aliquid quo isto non licet iu
stis: et quia illis aliud precepit deus:
istis aliud pro temporalibus causis: cū
eidez iusticie vtriqz seruierint: cū in vno
homine ⁊ in vno die: et in imis edibus
videant aliud alij mēbro congruere: et
aliud iaz duduz licuisse: et post horam
non licere: quiddam in illo angulo per
mitti aut iuberi: quod in isto iuste vete
tur et vīdicetur. Nūquid iusticia varia
est ⁊ mutabilis? Sed tēpora quibus p̄
fidz non pariter eunt: tempa eniz sunt.
Homines autē quoruz vita super t̄raz
breuis est: quia sensu non valent cau-
sas contexere seculorum prioruz aliarū
qz gentium: quas experti non sunt cuz
his quas experti sunt. In vno autem tē
pore vel die vel domo facile possunt vi
dere quid cuique membro: quibus mo
mentis: quibus partibus personisue cō
gruat. In illis offenduntur: hic seruiūt
Hec ego tunc nesciebā ⁊ non aduerte-
bam: ⁊ feriebant vndiqz ista oculos me
os ⁊ non videbam. Et cantabaz carmi
na: ⁊ non mihi licebat ponere pedem:
quēlibet vbilibet: sed in alio atque alio
metro aliter: aliterqz ⁊ in vno aliquo
versu: non omnibus locis eundem pe
dem. Et ars ipsa qua canebam non ha
bebat aliud alibi: sed omnia simul. Et
non intuebar iusticiaz cui seruirent bo
ni ⁊ sancti homines: longe excellētius
atqz sublimius habere simul omnia q̄
precepit deus: ⁊ nulla ex parte variari:
⁊ tamen varijs temporibus nō omnia
simul: sed propria distribuentem ac pre
cipiētem. Et reprehendebam cec⁹ pios
pastores: non solum sicut deus iuberet
atqz inspiraret vtentes presentibus: ve
rum quoqz sicut deus reuelarz futura
prenunciantes. Nunquid aliquando
aut alicui iniustuz est diligere deum ex
toto corde: ex tota anima: ex tota men
te: ⁊ diligere proximum tanq̄z teipsum.
Itaqz flagitia que sunt contra naturā
vbiqz ac semper detestanda atqz puni
enda sunt: qualia sodomitarum fuerāt
Que si omnes gentes facerēt eodez cri
minis reatu diuina: lege tenerent: que
nō sic fecit hoīs: vt se illo vterent mō.
Uiolat q̄ppe ipsa societas q̄ cū deo no
bis eē dz: cū eadē nā: cui⁹ ille auctor est
libidinis puersitate polluit. Que aūt ꝯ
mores hoīum sunt flagitia ꝓ moruz di
uersitate vitāda sūt: vt pactū īter se ciui

tatis aut gētis ꝯsuetudīe vel lege firma
tū nulla ciuis aut pegrini libidine viole
tur. Turpis.n.oīs ꝑs est vniuerso suo ñ
ꝯgruēs. Cū autē ds aliq̄d ꝯ morez aut
pactū quorūlibet iubet: ⁊ si nūq̄z ibi fa
ctū ē: faciēdū ē: ⁊ si omissuz: īstaurāduz
⁊ si institutū nō erat īstituēdū ē. Si eiz
regi licet ī ciuitate cui regnat iubē ali
quid: qd̄ neq̄z añ illū quisq̄z: nec ip̄e vn
q̄z iusserat: ⁊ nō ꝯ societatē ciuitatꝭ eius
obtēpat: īmo ꝯ societatē nō obtempat
Gnāle q̄ppe pactū est societatis huma
ne obedire regibus suis: quāto magis
deo regnatori vniuerse creature sue ad
ea q̄ iusserit sine dubitatōe seruiēduz ē.
Sicut enī ī ptātibus societatꝭ humane
maior potestas minori ad obediēdum
p̄ponit: ita deꝰ oībꝰ. Itē in facinoribus
vbi libido ē nocendi siue ꝑ ꝯtūeliā siue
ꝑ iniuriā: ⁊ vtrūq̄z vel vlciscēdi cā sicut
inimico inimicus: vel adipiscēdi alicuꝰ
extra cōmodi: sicut latro viatori: vl' eui
tādi mali: sicut ei qui timet: vel inuidē
do: sicut feliciori miserior: aut in aliquo
prospatꝰ ei quem sibi equari timet: aut
equalē dolet: vel sola voluptate alieni
mali: sicut spectatores gladiatoꝝ aut ir
risores vel illusores quorūlz. Hec sūt ca
pita iniq̄tatꝭ: q̄ pullulāt p̄ricipādi ⁊ spe
ctādi ⁊ sentiēdi libidīe: aut vna aut du
abus earū aut simul oībꝰ. Et viuit ma
le aduersus tria ⁊ septē: psalteriū decez:
chordaꝝ decalogū tuū deꝰ altissime et
dulcissime. Sed q̄ flagitia ī te q̄ nō cor
rūpis? Aut q̄ aduersus te facinora: cui
noceri nō pōt? Sed h̄ vīdicas qd̄ in se
hoīes ꝑpetrāt: qꝛ etiā cū in te peccāt ī
pie faciūt ī aīas suas: ⁊ mētit iniq̄tas si
bi: siue corrūpēdo ac ꝑuertēdo nāz suaz
quā tu fecisti ⁊ ordinasti: vel īmodera
te vtēdo cōcessis rebꝰ: vel ī non ꝯcessa
flagrādo in eū vsuz qui ē cōtra nāz: aut
rei tenent aīo ⁊ verbis seuientes aduer
sus te ⁊ aduersus stimulū calcitrātes:
aut cuz diruptis limitibꝰ humane socie
tatis letant audaces priuatis cōciliati
onibus aut direptiōibꝰ: ꝓut q̄dq̄z dele
ctauerit aut offenderit: ⁊ ea fiūt cum tu
derelinq̄ris fons vite: q̄ es vnus ⁊ verꝰ
creator ⁊ rector vniuersitatis: ⁊ priuata
supbia diligit ī parte vnū falsuz. Itaq̄z
pietate humili redit in te ⁊ purgas nos
a ꝯsuetudine mala: ⁊ ꝓpitius es peccati
cōfitentiū ⁊ exaudis gemitꝰ ꝯpeditoruz
⁊ soluis a vīculis q̄ nobis fecimus: si iā
non erigamꝰ aduersus te cornua false
libertatis auaricia plus h̄ndi: ⁊ damno
totū amittēdi: amplius amādo ꝓpriuz
nr̄m q̄z te oīum bonū. Sed inter flagi
tia ⁊ facinora ⁊ tam multas in q̄tates
sunt pctā ꝓficiētiū: q̄ a bene iudicātibꝰ
⁊ vitupant ex regula ꝑfectōis: ⁊ laudā
tur spe frugis sicut herba segetis. Et sūt
q̄dā silīa vel flagitio vel facinori: ⁊ non
sunt pctā: qꝛ nec te offendūt dn̄z ⁊ deū
nr̄m: nec sociale ꝯsortiū cū ꝯciliant ali
qua ī vsum vite ꝯgrue tēpori: ⁊ incertū
ē an libdine h̄ndi aut puniuntur corri
gendi studio potestate ordinata: ⁊ in
certum est an libidine nocendi. Mul
ta itaq̄z facta que hominibus improbā
da viderentur testimonio tuo approba
ta sunt: ⁊ multa laudata ab hominibus
te teste damnantur: cum sepe se aliter
habet species facti: ⁊ aliter facientꝭ ani
mus: atq̄z articulus occulti tp̄is. Cum
vero aliquid tu repente inusitatū ⁊ im
ꝓuisum imperas: etiam si hoc aliquan
do vetuisti: q̄zuis cām imperii tui ꝓ tp̄e
occultes: ⁊ q̄zuis contra pactum sit ali
quorum hominum societatis: quis du
bitet esse faciendum quando ea iusta ē
societas hominum que seruit tibi? Sed
beati qui te imperasse sciūt: fiunt enim

omnia a seruientibus tibi: vel ad exbi/bendū qđ ad psens op⁹ ē vel ad futu/ra prenūciāda. Hec ego nescies irride/bā illos sanctos seruos t ppbas tuos Et quid agebā cū irridebā eos: nisi vt ir/riderer abs te sensim atq; paulatim per/ductus ad eas nugas: vt crederē ficum plorare cū decerpit t matrē ei⁹ arborē lachrymis lacteis? Quā tñ ficū si come/disset aliquis seūs alieno sane non suo scelere decerptā misceret viscerib⁹ t ba/nellaret de illa angulos: īmo vero par/ticulas dei gemēdo i oīone atq; ructā/do: q̄ particule sūmi t veri dei ligate fu/issent ī illo pomo: nisi electi sci dente ac/ventre soluerent. Et credidi miser ma/gis eē misericordiā pītādā fructib⁹ ter/re q̄ boīb⁹ ppter quos nascerent. Si/ quis enī esuriēs peteret qui manuche⁹ nō eēt q̄ capitali supplicio dānāda bu/cella videretur si ei daret: t misisti ma/nū tuā ex alto: t de hac pfunda caligi/ne eruisti animam meam cum pro me/ plorauerat ad te mea mat̄ fidelis tua am/plius q̄ flent matres corporea funera. Videbat enim illa mortem meam ex/fide t spiritu quem hēbat ex te: t exau/disti eā oīe. Exaudisti eā nec desperisti lachrymas ei⁹ cū pfluentes rigarent ter/rā sub oculis eius in omni loco oratio/nis eius t exaudisti eam. Nam vnde illud somnium quo eam consolatus es vt viuere me secum crederet t haberet/ mecum eandem mensa: ī domo: quod nolle ceperat aduersās t ōtestans blas/phemias errois mei? Vidit enim se stā/tem in quadam regula lignea t adue/nientem ad se iuuenem splendidum by/larem atq; arridentem sibi cum illa eēt merens t meroze cōfecta. Qui cuz cau/sas ab ea quesisset mestitie sue quotidia/narūq; lachrymarum docēdi vt assolet non discendi gra: atq; illa rñdisset pdi/tionem meā se plāgere: iussisse illū quo secura esset atq; admonuisse vt attēde/ret t videret vbi eēt illa ibi esse t me. Qđ illa vbi attendit vidit me iuxta se ī eadē regula stātem. Unde hoc: nisi q; erant aures tue ad cor ei⁹? O tu bone omnipotēs qui sic curas vnūquēque nr̄m tāq; solū cures: t sic oēs tāq; sin/gulos. Unde illud etiam q̄ cum mihi narrasset ipsum visuz t ego ad id trahe re conarer: vt illa se poti⁹ nō desperaz futurā eē qđ erā: otinuo sine aliqua de/ fitatione nō iquit: nō enī mihi dictum est vbi ille ibi t tu: sed vbi tu ibi t ille. Confiteor tibi dñe recordationem meā quantum recolo q̄ sepe nō tacui: āpli⁹ me isto p matrem vigilātem respōso tuo: q̄ tā vicina īterpretationis falsita/te turbata nō ē: t tā cito vidit qđ viden dū fuit: qđ ego certe anteq; dixisset nō vidērā ēt tum fuisse cōmotū q̄ ipo sō/nio: quo femine pie gaudium tāto post futurum ad cōsolationē tūc psētis sol/li citudinis: tāto añ pdictū ē. Nā nouem ferme anni secuti sūt: quib⁹ ego in illo li/mo pfundi ac tenebris falsitatis: cū se/pe surgere conarer: t grauius alliderer volutat⁹ sū: cū tñ illa vidua casta pia t/ sobria q̄les amas: iā q̄dē spe alachrior: sed fletu t gemitu non segnior non de/sineret bonis oīb⁹ orationū suaz de me plāgere ad te: t ītrabāt ī ospectū tuum preces ei⁹ t tñ me dimittebas adhuc vo/lui t inuolui in illa caligine: t dedisti al/terum responsum interiz qđ recolo. nā t multa prętereo, ppē qđ ppero ad ea q̄ me magis vrgēt confiteri tibi: t multa ñ memi/ni. Dedisti ḡ alterz p sacerdotem tuum quendam episcopum nutritum in eccle/sia t exercitatum in libris tuis. Quē cū illa femina rogasset vt dignaret mecū

colloqui ⁊ refellere errores meos: et dedoceret me mala ac doceret bona: faciebat enim hoc si quos forte idoneos iuenissz: noluit ille prudēter sane q̄ztū senn̄ postea. Respōdit enim me ad h̄ eē idocilē: eo q̄ īflat⁹ essē nouitate heresis illi⁹: ⁊ nōnullis q̄stiunculis iā multos īperitos exagitasset sicut illa īdicauerat ei: sed sine inq̄t illū ibi: ⁊ tamē roga ꝓ eo dn̄m: ipse legēdo reperiet q̄s ille sit error ⁊ q̄zta impietas. Simul etiā narrauit se quoqz paruulum a seducta matre sua datū fuisse manicheis: ⁊ oēs pene nō legisse tātū: verūetiā scriptitasse libros eoꝝ sibiqz apparuisse nullo cōtra disputante ⁊ cōuincēte q̄z eēt illa secta fugiēda: itaqz fugisse. Que cū ille dixisset: atqz illa nollet acquiescere: sed instaret magis depcādo ⁊ vbertim flēdo vt me videret ⁊ mecū dissereret: ille iaz substomacās tedio: vade īquit a me: ita viuas: fieri.n. non potest vt fili⁹ tātarū lachrymaꝝ pereat. Quod illa ita se accepisse īter colloquia sua mecū sepe recordabatur: ac si de celo sonuisset.

Explicit liber tertius. Incipit q̄rtus.

Per idem tempus annorum nouez ab vndeuigesimo anno etatis mee vsqz ad duodetrigesimuz seducebamur ⁊ seducebamus: falsi atqz fallentes in varijs cupiditatib⁹: ⁊ palā per doctrinas quas liberales vocant: occulte aūt falso nomine religionis: hic superbi: ibi superstitiosi: vbiqz vani ac popl'ar⁹ glorie sectantes inanitatem vsqz ad theatricos plausus ⁊ contentiosa certamīa ⁊ agonem coronarum feneaꝝ ⁊ spectaculoꝝ nugas: ⁊ ītēperantiā libidinum Illic autem purgari nos ab istis sordibus expetantes cum eis qui appellarētur electi ⁊ sancti afferemus escas de q̄bus nobis in officina aqualinculi sui fabricarent angelos ⁊ deos per quos liberaremur: ⁊ sectabar ista atqz faciebā cū amicis meis per me ac mecum deceptis. Irrideant me arrogantes ⁊ nondū salubriter ꝓstrati ⁊ elisi a te de⁹ meus: ego tamen confitear tibi d̄decora mea in laude tua. Sine me obsecro: ⁊ da mihi circuire p̄sēti mēoria p̄teritos circuitus erroris mei: ⁊ immolare tibi hostiā iubilationis. Quid enī sū ego mihi sine te: nisi dux in preceps? Aut q̄d sum cuz mihi bene est: nisi sugens lac tuum aut fruens te cibo qui non corrumpit? Et q̄s hō ē q̄libet hō cū sit hō? Sed irrideant nos fortes ⁊ potentes: nos autem infirmi ⁊ inopes confiteamur tibi. Docebam in illis annis artē rhetoricam: ⁊ victoriosā loquacitatē victus cupiditate vēdebā. Malebā tn̄ domine tu scis bonos habere discipulos sicut appellātur boni ⁊ eos sine dolo docebam dolos: non in quibus contra caput innocentis agerent: sed aliquando pro capite nocentis. Et deus vidisti de longinquo lapsantem in lubrico: ⁊ in multo fumo scintillantem fidem meam quam exhibebam ī illo magisterio diligētib⁹ vanitatē: ⁊ q̄rentib⁹ mēdaciū soci⁹ eoꝝ. In illis annis vnam habebam non eo q̄ legitimum vocatur coniugio cognitam: sz quā īdagauerat vagus ardor inops prudētie: sz vnā tn̄ ei quoqz seruans thori fidē: ī q̄ sane experirer exēplo m̄o quid distaret int̄ coniugal' placiti modū qd̄ federatū eēt generādi gr̄a: ⁊ pactuz libidinosi amoris: vbi proles etiam cōtra votū nascit q̄zuis iā nata cogat se diligi. Recolo ēt cū mihi theatrici carminis certamē inire placuissz mādasse mihi nescio quem auruspicem quid ei dare vellem mercedis vt vincerē: me autē

feda illa sacramēta detestatū ⁊ abhoīa
tū rñdisse: nec si corona illa eēt īmorta/
liter aurea: muscā ꝓ victoria mea neca/
ri me sinere. Necatur⁹ enī erat ille in sa
crificijs suis aīantia: ⁊ illꝰ honorib⁹ inui
tatur⁹ mihi suffragatura demonia vide
bat. Sed h̄ quoq̄ malū nō ex tua cha
ritate repudiani d̄s cordis mei. Nō.n.
amare te nouerā: q̄ nisi fulgores corpo
reos cogitare nō nouerā. Talib⁹ enī fi/
gmētis suspirās aīa: nōne fornicat abs
te: ⁊ fidit ī falsis: ⁊ pascit vētos. Sz vide
licet sacrificari ꝓ me nollē demonibus
q̄bus me illa supstitōe ipse sacrificabaz
Quid ē enī aliud vētos pascere q̄ ip̄os
placare: h̄ ē errando eis eē voluptati at
q̄ derisui. Jōq̄ illos planetarios: quos
mathematicos vocāt plane ꝯsulere nō
desistebā: ꝙ q̄si eis nullū eēt sacrificiuz
⁊ nulle p̄ces ad aliquē spm̄ ob diuina/
tionē dirigerent: qd̄ tñ xp̄iana ⁊ v̄a pie
tas cōseq̄nt repellit ⁊ dānat. Bonuz ē
enī ꝯfiteri tibi dñe: ⁊ dicere misere mei
cura aīam meā qr peccaui tibi: neq̄ ad
licētiā peccādi abuti īdulgētia tua: sed
meminisse dñice vocis: ecce san⁹ factus
es: iā noli peccare: ne q̄d tibi deteri⁹ cō
tingat. Quā totā illi salubritatē inc̄fice/
re conant cū dicūt. De celo tibi ē īeuita
bilis cā peccādi: ⁊ ven⁹ h̄ fac̄ aut satur
nus aut mars. s. vt hō siue culpa sit ca/
ro ⁊ sanguis: ⁊ supba putredo: culpan/
dus sit aūt celi ac syderū creator ⁊ ordi
nator. Et quis est hic nisi d̄s nr̄: suauitas
⁊ origo iusticie: q̄ reddis vnicuiq̄ secū/
dū opa ei⁹: ⁊ cor ꝯtritū ⁊ humiliatū nō
spnis? Erat eo tpe vir sagax medicīe ar
tis ꝑitissim⁹ atq̄ ī eo nobilissimus: q̄ ꝓ
cōsule manu sua coronā illā agonisti/
cā īposuerat nō sano capiti meo: sz nō
v medicus. nā illi⁹ morbi tu sanator q̄
rtsistis supbis: humilib⁹ aūt das grām.

nūquid tñ ēt ꝑ illū senez defuisti mihi:
aut destitisti mederi aīe mee. Qr enī fa
ctus ei erā familialior: ⁊ ei⁹ sermonib⁹
erāt enim sine verboꝝ cultu viuacitate
sniarū iocūdi ⁊ graues: assiduus ⁊ fix⁹
īherebā. Ubi cog̃uit ex colloquio meo
libris genethlyacoꝝ eē me deditū: beni
gne ac pat̄ne monuit: vt eos abijcerez
neq̄ curā ⁊ opa rebus vtilib⁹ necessari
az illi vanitati frustra īpēderez: dicens
ita se illā didicisse vt ei⁹ ꝓfessionē p̄mis
ānis etatis sue deferre voluisset q̄ vitaz
degeret: ⁊ si hyppocratē ītellexisset: ⁊ il
las vtiq̄ lr̄as potuisset ītelligere: ⁊ tñ ñ
ob aliā cām se postea illis relictis medi
cinā assecutū: nisi ꝙ eas falsissimas cō
pisset: ⁊ nolet vir grauis decipiēdis hoī
bus victū q̄rere. At tu īquit quo te in
hoībus sustentās rhetoricā tenes. hāc
aūt fallaciā libero studio nō necessita
te rei familiaris sectaris: quo magis mi
hi te oz de illa credere: q̄ ea tā ꝑfecte di
scere elaboraui q̄ ex ea sola viuē volui.
A quo ego cum q̄sissez q̄ cā g̃ faceret vt
multa īde vera ꝓnūciarent. Rñdit ille
vt potuit vim sortis h̄ facere in rerū nā
vsq̄quaq̄ diffusaz. Si.n. d̄ paginis poe
te cuiuspiā lōge aliud canētis atq̄ ītē/
dētis cū forte q̄s cōsulit mirabilr cōso/
nus negocio sepe versus exiret: mirādū
nō eē dicebat: si ex aīa humanna supio
re aliquo instictu, nesciēte q̄d ī se fieret
nō arte: sz sorte sonaret aliq̄d qd̄ inrer/
rogātis reb⁹ factisq̄ cōcineret. Et h̄ q̄/
dē ab illo vel ꝑ illū ꝑcurasti mihi: ⁊ q̄d
ipse postea ꝑ meip̄m q̄rerē ī memoria
mea deliuiasti. Tūc aūt nec ip̄e nec cha
rissimus me⁹ nebridi⁹ adolescēs valde
bon⁹ ⁊ valde caut⁹ irridens totuz illud
diuinatōis gen⁹ ꝑsuadere mihi potue/
rūt vt h̄ abijcerē: q̄m̄ me āpli⁹ ipsoꝝ au
ctoꝝ monebat auctoritas: ⁊ nll̄z certū

quale querebā documentū adhuc īue-
nerā: quo mihi sine ābiguitate apperet
q̄ ab eis cōsultis vera dicerēt̄ forte vel
sorte: nō arte īspectoꝝ siderū dici. In il
lis annis quo primū tpe ī municipio q°
natus suꝫ docere ceperā: ꝯpauerā ami
cū societate studioꝝ nimis carū: coeuū
mihi ⁊ cōflorētē flore adolescētie. Me
cū puer creuerat: ⁊ parit̄ ī scholam iera
m⁹: pariterq̄ luseramus. Sed nōdum
erat sic amicus q̄q̄q̄ ne tūc q̄dem sicuti
ē vera amicitia qꝛ nō ē vera. nisi cū eaꝫ
tu agglutinas int̄ īherentes tibi charita
te diffusa ī cordib⁹ nr̄is ꝑ spm̄ scm̄ q̄ da
tus ē nobis. Sꝫ tn̄ dulcis erat nimis co
acto feruore pariliū studioꝝ. Nā ⁊ a fi
de vera quā nō germanitus ⁊ penitus
adolescens tenebat deflexerā eū ī sup-
stitiosas fabellas ⁊ ꝑnitiosas: ꝓpt̄ q̄s
plāgebat me mater mea: cū iā errabat ī
aīo ille hō: ⁊ nō poterat aīa mea sine il-
lo. Et ecce tu īminēs dorso fugitiuoruꝫ
tuoꝝ: de⁹ vltionū ⁊ fons misericordiaꝝ
simul q̄ ꝯuertis nos ad te miris modis
ecce abstulisti hoīeꝫ ab hac vita: cū vix
expleuisset ānū in amicitia mea: suauis
mihi sup oēs suauitates illi⁹ vite mee.
Quis laudes tuas enumerat: vnus ī se
vno q̄s exptus ē? Quid tūc fecisti deus
me⁹: ⁊ q̄ꝫ inuestigabilis abyssus iudici
orū tuoꝝ? Cū enī laboraret ille febrib⁹
iacuit diu sine sensu ī sudore letali: ⁊ cū
desparet̄ baptizatus ē nesciēs me n̄ cu-
rāte ⁊ presumēte id retinere poti⁹ aīam
eius qd̄ a me accepat: nō q̄ ī nesciētis
corpe fiebat. Lōge aūt aliter erat. nā re
creatus ē ⁊ saluus factus: statimq̄ vt p̄
mū cū eo loqui potui: potui aūt mox vt
ille potuit: qn̄ nō discedebā ⁊ nimis pē
debamus ex īuicē: tēptaui apud illū irri
dere: tanq̄ ⁊ illo irrisuro mecū baptis-
mū quē accepat mēte atq̄ sensu absen
tissimus: sed tn̄ iā se accepisse didicerat.
At ille ita me exhorruit vt inimicum: ad
monuitq̄ mirabili ⁊ repentina liberta
te: vt si amicus esse vellē: talia sibi dicer̄
desinerē. Ego aūt stupefactus atq̄ tur
batus distuli oēs motus meos vt cōua
lesceret prius: eētq̄ idoneus virib⁹ vali-
tudinis: cū quo agere possem qd̄ vellez
Sed ille abreptus demētie mee: vt apd̄
te seruaret̄ cōsolatiōi mee post paucos
dies me absente repetit̄ febrib⁹ ⁊ defū-
git̄. Quo dolore cōtenebratū ē cor me
um: ⁊ q̄cq̄d aspiciebā mors erat. Et erat
mihi patria suppllicīū: ⁊ pat̄na domus
mira īfelicitas: ⁊ quicquid cū illo com
municauerā sine illo ī cruciatū īmanez
verterat. Expectabāt eum vndiq̄ oculi
mei ⁊ nō dabat̄: ⁊ oderā oīa qn̄ nō ha-
berē eū: nec mihi iā dicere poterāt: ecce
veniet: sicut cū viueret qn̄ absens erat.
Et fcūs erā ipse mihi magna questio: ⁊
īterrogabāt aīaꝫ meā quare tristis eēt:
⁊ quare ꝯturbaret me valde: ⁊ nihil no
uerat rn̄dere mihi. Et si dicebā spera in
deo: iuste non obtēpabā: qꝛ verior erat
⁊ melior hō quē carissimū amiserā: q̄ꝫ
fantasma ī eo q̄ spare videbatur. Sol⁹
flet⁹ erat dulcis mihi ⁊ successerat ami
co ī delitijs animi mei. Et nūc dn̄e iā illa
trāsierūt: ⁊ tpe lenitū est vulnus meuꝫ.
Possum ne audire ex te qui veritas es
⁊ admouere aurē cordis mei ori tuo: vt
dicas mihi cur fletus dulcis sit miseris
An tu q̄ꝫuis vbiq̄ adsis: longe abiecisti
a te miseriā nostrā? Et tu in te manes:
nos aūt ī expimētis voluimur. Et tn̄ ni
si ad aures tuas ploraremus: nihil resi-
dui de spe nostra fieret. Unde igit̄ sua
uis fruct⁹ de amaritudine vite carpit̄ ge
mere flere ⁊ suspirare: ⁊ ꝯqueri. An hoc
tibi dulce ē q̄ spamus exaudire te? Re
cte istud ī precib⁹: qꝛ desideriū ꝑuenien

di hñt. Nunq̃d ĩ dolore amisse rei et lu
ctu quo tũc operiebar? Neq; enĩ spera
bã reuiuiscere illũ: aut h̃ potebam la-
chrymis: sed tantũ dolebã ⁊ flebã. Mi
ter enĩ erã: ⁊ amiserã gaudium meum.
An ⁊ fletus res amare est: ⁊ p̃ fastidio
rer̃ q̃b⁹ prius fruebamur: dũ ab eis ab
horremus delectat? Quid autez ista lo
quor. Non enim tempus querendi
nunc est: sed confitendi tibi. Miser
enim eram: ⁊ miser est omnis animus
vinctus amicitia rerum mortalium: ⁊
dilaniat̃ cũ eas amittit: ⁊ tunc sẽtit mi-
seriã: qua miser est ⁊ añ q̃ amittat eas.
Sic enĩ ego eraz illo tẽpore: ⁊ flebam
amarissime et req̃escebã ĩ amaritudine
Ita miser erã ⁊ hẽbam cariorem illo
amico meo vitã ipsam miserã. nã q̃zuis
eam mutare vellẽ: nollẽ tñ amittẽ ma-
gis q̃z illũ. Et nescio an vellẽ vel ꝓ illo
sicut de horeste ⁊ pilade tradit̃ si non
fingit̃: q̃ vellẽt ꝓ inuicẽ vel simł mori: q̃
morte pei⁹ eis erat nõ simul viuere. Sz
ĩ me nescio q̃s affectus nimis huic ɔtra
rius ort⁹ erat: ⁊ tediuz viuẽdi erat ĩ me
grauissimũ: ⁊ moriẽdi met⁹. credo quo
magis illũ amabã: h̃ magis mortẽ: que
mihi eũ abstulerat tanq̃z atrocissimam
inimicã oderã ⁊ timebã: ⁊ eã repẽte cõ
sũpturã oẽs hoĩes putabã: q̃z illum po
tuit. Sic erã oĩo memini. Ecce cor me-
um de⁹ me⁹: ecce intus vide q̃z memini
spes mea qui me mũdas a taliũ affecti
onũ ĩmũditia dirigens oculos meos ad
te: ⁊ euellẽs de laq̃o pedes meos. Mi-
rabar eniz ceteros mortales viuere: q̃z
illi quẽ quasi nõ moriturũ dilexeram:
mortuus erat: ⁊ me magis q̃z ille alter
eram viuere illo mortuo mirabar. Bñ
quidam dixit de amico suo dimidium
anime sue. Nã ego sensi aĩam meam ⁊
aĩam illius vnam fuisse aĩam ĩ duobus
corpib⁹: ⁊ iõ mihi horrori erat vita: q̃a
nolebã dimidius viuere: ⁊ iõ forte mo
ri metuebã: ne tot⁹ ille moreret̃: quem
multũ amauerã. O demẽtiã nescientez
diligere hoĩes humanit̃: o stultũ hoĩez
ĩmoderate humana patiẽtem: q̃d ego
tũc erã. Itaq; estuabã: suspirabã: flebã
turbabar: nec req̃es erat nec cõsilium.
Portabã enĩ ɔscissam ⁊ cruentã aĩam
ĩpatientẽ a me portari: ⁊ vbi eã ponerẽ
nõ ĩueniebã. non in amenis nemorib⁹:
nõ ludis atq; cãtib⁹: nec ĩ suaue olenti-
bus locis: nec ĩ ɔuiuijs apparatis. neq;
ĩ voluptate cubilis ⁊ lecti: nõ deniq; in
libris atq; carminib⁹ acquiescebat. Hor
rebãt oĩa ⁊ ip̃a lux: ⁊ quicquid nõ erat
ĩprobũ ⁊ odiosuz erat p̃ter gemitum et
lachrymas. nam ĩ eis solis aliquãtula
req̃es. Ubi aũt ĩde auferebat̃ aĩa mea:
onerabat me grandi sarcina misrrie: q̃
a te dñe leuanda erat ⁊ curãda. Scie-
bã: sed nec volebã eo magis: q̃z nõ mi-
hi eras aliquid solidũ ⁊ firmũ cũ de te
cogitabã. Non enĩ tu eras: sed vanum
fantasma ⁊ error meus erat deus me⁹.
Si conabar eam ibi ponere vt req̃esce-
rent: per inane labebatur: ⁊ iteruz rue-
bat super me. Et ego mihi remãserã in-
felix locus: vbi nec eẽ possez nec ĩde re
cedere. Quo enĩ cor meũ fugeret a cor-
de meo: Quo a meipso fugerẽ: quo nõ
me sequerer. Et tamen fugi de patria.
Minus enim eum querebant oculi
mei vbi videre non solebant: atque a
tagastensi oppido veni carthaginẽ. nõ
vacant tempora nec ociose voluunt̃ ꝑ
sensus nostros: saciunt in animo mira
opera. Ecce veniebant ⁊ preteribant d̃
die ĩ diẽ: ⁊ veniẽdo ⁊ p̃tereũdo ⁊ ĩseren
do parabãt mihi spẽs alias ⁊ alias me

morias: ⁊ paulatī resartiebāt me pristi
nis generib⁹ delectationū: quib⁹ cede-
bat dolor me⁹ ille: sed succedebāt non
quidē dolores alij cause tñ aliorum do
lorū. Nā vñ me facillime ⁊ ī ītima do-
lor ille penetrauerat: nisi qꝛ fuderam ī
arenā aīam meā: diligēdo moriturū ac
si nō moriturū? Maxime q̄ppe me re-
pabāt atqꝫ recreabāt aliorū amicorum
solatia cū q̄bus amabam qd̄ ꝑ te ama
bā: ⁊ h̄ erat īgēs fabula ⁊ longū mēda
ciū: cuius adulterina cōfricatōe corrū-
pebatur mēs nr̄a pruriēs in aurib⁹. Sꝫ
illa mihi fabula nō moriebat̄ siq̄s ami
coꝝ meoꝝ moreret̄. Alia erāt que ī eis
amplius capiebāt aīum: colloq̄ ⁊ corri
dere: ⁊ vicissiꝫ beniuole obseq̄ simul le-
gere libros dulciloquos: sil̄ nugari ⁊ sil̄
hōestari: dissentire int̄dū sine odio tāq̄ꝫ
ipse hō secū: atqꝫ ip̄a rarissima dissēsiōe
cōdire ꝯsensiōes plimas: docere aliq̄d
īuicē: aut discē aliq̄d ab īuicē d̄siderare
absentes cū modestia: suscipere veniē
tes cū letitia. His atqꝫ huiusmōi signis
a corde amantiū ⁊ redamātium ꝓcedē
tibus ꝑ os: ꝑ linguā: ꝑ oculos: ⁊ mille
motus gratissimos q̄si fomitibus cōfla
re aīos: ⁊ ex plurib⁹ vnū facere. Hoc est
qd̄ diligitur ī amicis: ⁊ sic diligitur vt
rea sit sibi humana cōscia si nō amaue
rit redamātē: aut si amātez nō redama
uerit nihil q̄rēs ex ei⁹ corpore preter in
dicia beniuolētie. Hinc ille luctus si q̄s
moriat̄ ⁊ tenebre doloꝝ: ⁊ versa dulce
dine in amaritudine cor madidum ⁊ ex
amissa vita morientiū mors viuētium.
Btūs qui amat te ⁊ amicū ī te ⁊ inimi
cū ꝓpter te. Solus enī nullum earum
amittit cui oēs in llo cari sunt qui non
amittitur. Et quis est iste nisi de⁹ noster
deus qui fecit celuꝫ ⁊ terram ⁊ implet
ea: quia implendo ea fecit ea. Te nemo
amittit nisi qui dimittit. Et qui amittit
quo it aut quo fugit: nisi a te placido
ad te iratum? Nam vbi non inuenit le
gem tuam in pena sua? Et lex tua veri
tas ⁊ veritas tu. Deus virtutum cōuer
te nos: ⁊ ostende faciem tuam ⁊ salui
erimus. Nam quoquo versum se ver-
terit anima hominis ad dolores figit̄
alibi preterq̄ꝫ in te: tametsi figitur ī pul
chris extra te ⁊ extra se: que tamē nul
la essent nisi essent abs te: que oriūtur
⁊ occidunt: ⁊ oriendo quasi esse incipi-
unt: ⁊ crescunt vt perficiantur: ⁊ perfe
cta senescūt ⁊ intereunt: ⁊ non omnia
senescunt ⁊ intereūt. Ergo cum oriūtur
⁊ tendunt esse quo magis crescunt ce
leriter vt sint: eo magis festinant vt non
sint. Sic est modus earum. Tantū de
disti eis: qꝛ partes sunt rerum que non
sunt omnes simul: sed decedēdo ac suc
cedendo agunt omnes vniuersuꝫ cuius
partes sunt. Ecce sic peragitur ⁊ sermo
noster ꝑ signa sonantia. Non eniꝫ erit
totus sermo si vnum verbum non dece
dat cum sonuerit per partes suas vt suc
cedat aliud. Laudet te ex illis aīa mea
de⁹ creator omniū: sed nō īsigat̄ in eis
glutino amoris per sensus corporis.
Eunt enim quo ibant vt non sint: ⁊ cō
scendūt eam desiderijs pestilentiosis:
qm̄ ipsa eē vult ⁊ requiescere amat ī eis
que amat. In illis autez non est vbi: q̄a
non stant. Fugiunt: ⁊ quis ea sequitur
sensu carnis: aut quis ea comprehēdit
vel cum presto sunt. Tardus est enim
sensus carnis: qm̄ sensus carnis ē ⁊ ipse
est modus eius. Sufficit ad illud ad
quod factus est: ad aliud autem nō suf
ficit vt teneat transcurrentia ab initio
debito vsqꝫ ad finem debitū. In verbo
enim tuo per quod creātur: ibi audiūt
hinc ⁊ huc vsqꝫ. Noli esse vana anima

mea: ⁊ obſurdeſcere in aure cordis tu/ mult⁹ vanitatis tue. Audi ⁊ tu. Uer/ bū ipſum clamat vt redeas: ⁊ ibi eſt lo/ cus quietis imperturbabilis vbi non deſeritur amor ſi ipe non deſerat.

Ecce illa diſcedūt vt alia ſuccedant: ⁊ oibus ſuis partibus cōſtet infima vni uerſitas. Nūquid ego aliq⁹ diſcedo? ait verbū dei. Ibi fige manſionē tuā ibi cō menda quicqd inde habes anima mea ſaltē fatigata fallacijs. Ueritati cōmen da quicqd tibi ē a veritate: ⁊ non pdes aliquid: ⁊ refloreſcēt putrida tua ⁊ ſana būt oēs lāguores tui ⁊ fluxa tua refor mabūtur: ⁊ renouabūtur: ⁊ cōſtringen tur ad te: ⁊ nō te deponēt quo diſcēdūt ſed ſtabūt tecū ⁊ pmanebūt ad ſemper ſtātē ac pmanentē deū. Ut qd querſā ſequeris carnem tuā? Ipſa te ſequetur cōuerſa. Quicqd p illā ſentis in pte eſt: ⁊ ignoras totū cui⁹ be ptes ſunt: ⁊ dele/ ctat te tñ. Sed ſi ad totū cōprehēdēdū eſſet idoneus ſenſus carnis tue: ac non ⁊ ipe in pte vniuerſi accepiſſet ꝑ pena tua iuſtū modū: velles vt trāſiret quic/ quid extat in ꝑſentia: vt magis tibi oīa placerēt. Naz ⁊ qd loquimur p eundē ſenſum carnis audis: ⁊ nō vis vtiqz ſtaſ ſyllabas: ſed trāſuolare: vt alie veniāt ⁊ totū audias. Ita ſemp oīa quibus vnū aliquid cōſtat: ⁊ nō ſunt oīa ſimul ea quib⁹ cōſtat. Plus delectāt oīa q̄ ſin/ gula: ſi poſſint ſentiri oīa: ſed lōge bis melior qui fecit oīa: ⁊ ipſe ē deus nr̄: ⁊ nō diſcedit: qz nō ſuccedit ei. Si placēt corpora: deū ex illis lauda: ⁊ in artificē eoꝝ retorque amorē: ne in bis que tibi placēt tu diſpliceas. Si placēt aīe i deo amenē: qz ⁊ ipe mutabiles ſunt: ⁊ i illo fixe ſtabiliunt: alioqn irēt ⁊ perirēt. In illo ergo amenē ⁊ rape ad eū tecū quos potes ⁊ dic eis. Hūc amem⁹: ipe fecit ꝟ ⁊ nō eſt lōge. Nō. n. fecit atqz abiit: ſed ex illo in illo ſunt. Ecce vbi ē vbi ſapit veritas. Intimus cordi eſt ſz cor erraut ab eo. Reddite ꝓuaricatores ad cor: ⁊ i herete illi qui fecit nos. Stare cū eo ⁊ ſtabit. Reqeſcite i eo ⁊ qeti erit. Q⁹ tis i aſpa? Quo itis? Bonū qd amatis ab illo eſt. Sed q̄tū eſt ad illum: bonū ē ⁊ ſuaue. ſz amaz erit iuſte qz i iuſte amat deſerto illo quicquid ab illo ē. Quo vo bis adhuc ⁊ adhuc ambulare vias diffi ciles ⁊ laboriosas. Nō eſt reqes vbi q̄ri tis eā. Querite qd q̄ritis: ſz ibi nō ē vbi queritis. Beatā vitā queritis in regiōe mortis. Nō eſt illic. Quomō. n. beata vita: vbi nec vita. Et deſcēdit huc ipa vi ta nr̄a: ⁊ tulit mortē nr̄az: ⁊ occidit eam de abūdātia vite ſue: ⁊ tonuit clamans vt redeamus hinc ad eū in illud ſecretū vnde ꝓceſſit ad nos: in ipſuz ꝑmū virgi nalē vterꝝ vbi ei nupſit būana creatura caro mortal' nec ſemp mortal': ⁊ inde, ve lut ſponſus ꝓcedēs de thalamo ſuo: ex ultauit: vt gigas ad currēdā viā. Nō. n. tardauit: ſz cucurrit clamāſ dictis factis morte vita deſcēſu aſcēſu clamās vt re/ deamus ad eū: ⁊ diſceſſit a poculis: vt redeam⁹ ad cor ⁊ inueniam⁹ eū. Abſceſ ſit. n. ⁊ ecce hic ē. Noluit nobiſcū diu eē ⁊ dereliquit nos. Illuc. n. abſceſſit vnde nunqz receſſit: qz mūdus p eū factus eſt ⁊ in hoc mūdo erat: ⁊ venit in hūc mun dū peccatores ſaluos facere: cui cōfitet anima mea vt ſanet eā qz peccauit illi. Filij hominū vſquequo graues corde: Nunquid ⁊ poſt deſcenſum vite non vltus aſcendere ⁊ viuere. Sz quo aſcen ditis qñ in alto eſtis ⁊ poſuiſtis in celū os veſtz: deſcendite vt aſcēdatis ⁊ aſcē datis ad deū. Lecidiſtis. n. aſcendendo cōtra deū. Dic eis iſta vt plorēt i cōual le plorationis: ⁊ ſic eos rape tecum ad

r

deum quia de spiritu eius hoc dicis eis: si dicis ardēs igne charitatis. Hec tunc nō nouerā: ⁊ amabā pulchra īferiora: ⁊ ibā ī ꝓfūdū ⁊ dicebā amicis meis. Nū amamus aliquid nisi pulchrum. Quid est ergo pulchrum aut q̄d ē pulchritudo? Quid ē quod nos allicit ⁊ cōciliat reb⁹ quas amam⁹? Nisi.n. eēt ī eis decus ⁊ species: nullo mō nos ad se mouerent. Et aīa duertebā ⁊ videbā ī ipsis corporib⁹ aliud eē quasi totū: ⁊ iō pulchr̄ aliud aūt q̄d iō deceret: q̄m apte accōmodaret alicui sicut pars corporis ad vniuersū suū: aut calciamētū ad pedem ⁊ similia. Et ista cōsideratio scaturiuit ī aīo meo ex intimo corde meo: ⁊ scripsi libros de pl̄chro ⁊ apto: puto duos aut tres tu scis de⁹. Nā excidit mihi. Non enī habem⁹ eos: sz aberrauerūt a nobis nescio quomodo. Quid ē aūt quod me mouit dñe ds me⁹: vt ad icheriū romane vrbis oratorez scriberē illos libros: quē nō nouerā facie sz amauerā hominē ex doctrine fama que illi clara erat: ⁊ q̄dā v̄ba ei⁹ audierā ⁊ placuerat mihi? Sed magis qr placebat alijs: ⁊ eū efferebāt laudib⁹ stupentes q̄ ex hoīe syro docto pri⁹ grece facūdie postea ī latina ēt doctor mirabilis extitissz ⁊ eēt sciēti s/simus rer̄ ad studiū sapiētie ꝑtinētium: mihi placebat. Laudat̄ hō ⁊ amat̄ absens. Utr̄ nā ab ore laudāt̄ ītrat ī cor audientis amor ille? Absit: sed ex amāte alio accēdit̄ ali⁹. Hinc.n. amat̄ q̄ laudat̄: dū nō fallaci corde laudatoris p̄dicari credit̄: idest cū amās eū laudat. Sic n. tūc amabā hoīes ex hoīz iudicio. Nō enī ex tuo ds meus ī quo nemo fallit̄: sz tñ cur nō sic̄ auriga nobilis sicut venator studijs popularib⁹ diffamat⁹. Sz lōge aliter ⁊ grauiter: ⁊ ita quēadmodum ⁊ me laudari vellē. Nō āt vellē ita laudari ⁊ amari me vt hystriones: q̄q̄ eos ⁊ ip̄e laudarē ⁊ amarem: sed eligēs latere q̄ ita not⁹ eē: ⁊ velle hēri hodio q̄ sic amari. Ubi distribuunt̄ ista pōdera varior̄ ⁊ diuersor̄ amorū ī aīa vna? Quid ē q̄d amo ī alio: q̄d rursus nisi odissē: nō a me detestaret̄ ⁊ repellerē: cū sit vterq̄ nr̄m hō? Nō. n. sicut equus bon⁹ amatur ab eo q̄ nollet h̄ eē ēt si posset: h̄ ⁊ d̄ hystriōe dicēdū ē: q̄ nature nr̄e soci⁹ ē. g̃ ne amo ī hoīe q̄d odi eē cū sim hō? Grāde ꝓfūdū ē ip̄e hō cui⁹ ēt capillos tu dñe numeratos hēs: ⁊ nō minuunt̄ ī te: ⁊ tñ capilli eius magis numerabiles q̄ affect⁹ ei⁹: ⁊ mot⁹ cordis ei⁹. At ille rhetor ex eo erat genere quē sic amabā vt vellē me eē talē: ⁊ errabā typo ⁊ circūferebar oī vēto: ⁊ nimis occl̄te gubernabar abs te. Et vñ scio: ⁊ vñ cert⁹ ꝯfiteor tibi: q̄ illū ī amor̄ laudātium magis amauerā: q̄ ī reb⁹ ipsis de q̄b⁹ laudabatur? Qr si non laudatum vituparent: cū idē ipsi ⁊ vituperādo atq̄ spernēdo ea ip̄a narrarēt: nō accēderer ī eū et nō excitarer ⁊ certe res nō alie forēt: nec hō ip̄e ali⁹: sz tātūmodo affectus ali⁹ narrātiū. Ecce vbi iacet aīa īfirma: nōdum berens soliditati veritatis. Sicut aure linguarū flauerint a pectorib⁹ opinantium: ita fertur ⁊ vertitur: torquet̄ ac retorquetur ⁊ obnubilatur ei lumen: ⁊ non cernitur veritas ⁊ ecce est ante nos. Et magnum quiddam mihi erat: si sermo me⁹ ⁊ studia mea illi viro innotescerēt. Que si ꝓbaret flagrarem magis si autez improbaret sauciaretur cor vanum ⁊ inane soliditatis tue. Et tñ pulchrum illud atq̄ aptū vnde ad eū scripserā: libēter aīo versabā magis ob os cōtēplationis mee: ⁊ nullo collaudato

re mirabar. Sz tāte rei cardinem ī arte tua nōdū videbā oīpotēs q̄ facis mirabilia solus: ⁊ ibat animus meus p̄ formas corporeas: ⁊ pulchrū qō p̄ seipsum aptum: aut quod ad aliq̄d accōmodatum deceret definiebā ⁊ distinguebam ⁊ exemplis corporeis astruebam. Et cōuerti me ad animi naturā: ⁊ nō me finebat falsa opinio: quā de spiritalib⁹ hēbā verū cernere. Et irruebat ī oculos ipa vis veri: ⁊ auertebā palpitātē mētē ab ī corporea re ad liniamenta ⁊ colores: ⁊ tumētes magnitudines. Et q̄ non poterā ea videre ī animo: putabā me nō posse videre aīum meū. Et cū ī virtute pacem amarem: in vitiositate autem odissē discordiā: ī illā vnitatē: in ista quādā diuisione notatā. Inq̄ illa vnitate mēs rationalis ⁊ natura veritatis ac sūmi boni mihi eē videbat: ī ista vero diuisione irrationalis vite nescio quā substātiā ⁊ naturā sūmi mali: que nō solū eēt substātia: sz̄ omnino vita esset: ⁊ tamen abs te nō eēt deus meus: ex quo sūt omnia. Miser opinabar: ⁊ tamē illā monadem appellabā: tāq̄ sine vllo sexu mētē: hāc vero diadē: iram in facinoribus: libidinem in flagitiis: nesciens quid loquerer. Nō enim noueram neque didiceram nec vllam substantiam malum esse: nec ipsam mentem nostram summum atq̄ incommutabile bonum. Sicut enim facinora sunt: si vitiosus est ille animi motus: in quo est impetus: ⁊ se iactat insolenter ac turbide: ⁊ flagitii: si ē īmoderata illa anime affectio: qua carnales bauriuntur voluptates: ita errores ⁊ false opiniones vitā contaminant: si rationalis mens ipsa vitiosa est: qualis in me tunc erat: nesciente alio lumine illā illustrandam esse: vt sit particeps veritatis quia non est ipsa natura veritatis: quoniam tu illuminabis lucernam meam: domine deus meus: illuminabis tenebras meas: ⁊ de plenitudine tua nos omnes accepimus. Es enim lumen verum quod illuminat omnez hominem venientem in hunc mundum: quia in te non est transmutatio nec momenti obumbratio. Sed ego conabar ad te ⁊ repellebar abs te: vt saperem mortem: quoniam superbis resistis. Quid autez superbius q̄ vt assererem mira dementia me id esse naturaliter quod tu es? Cum enim ego essem mutabilis: ⁊ eo mihi manifestum esset: q̄ vtiq̄ ideo sapiens esse cupiebam: vt ex deteriore melior fierem: malebam tamen etiam te opinari mutabilem: q̄ me non hoc esse quod tu es. Itaq̄ repellebar: ⁊ resistebas ventose cerui mee: ⁊ imaginabar formas corporeas: ⁊ caro carnem accusabam: ⁊ spiritus ⁊ ambulās nondum reuertebar ad te: ⁊ ambulādo ambulabam in ea que non sunt: nec in te: nec in me neque in corpore. Neque mihi creabantur a veritate tua: sed a mea vanitate fingebantur ex corpore: ⁊ vicebam parvulis fidelibus tuis ciuib⁹ meis: a quibus nesciens exulabam: vicebam illis garrulus et ineptus. Cur ergo errat anima quam fecit deus: ⁊ mihi nolebam vici cur ergo errat deus? Et contendebam magis incommutabilem tuam substantiam coactam errare: q̄ meā mutabilem sponte deuiasse: ⁊ pene errare confitebar. Et enim eram etate annorum fortasse viginti sex aut septem cum illa volumina scripsi: voluens apud me corporalia figmenta obstrepentia cordi meo ⁊ auribus quas intendebam: vnicis

veritas in interiorem melodiam tuam cogitãs de pulchro a apto: ⁊ stare cupiens ⁊ audire te: ⁊ gaudio gaudere ꝓpt̃ vocẽ spõsi ⁊ nõ poterã: qꝛ vocib⁹ erroris mei rapiebar foras: ⁊ põdere supbie mee ĩ ima decidebam. Non enĩ dabas auditui meo gaudiũ ⁊ letitiã: aut exultabunt ossa que humiliata non erãt. Et q̃d mihi ꝓderat quod annos natus ferme viginti: cũ ĩ manus meas venissent aristotelica quedã quas appellant decẽ cathegorias: quaꝝ noĩa cũ eas rhetor cartaginensis magister meus buccis typo crepãtib⁹ cõmemoraret: ⁊ alii q̃ docti habebantur: tãq̃ in nescio quid magnũ ⁊ diuinũ suspẽsus ĩhiabat: legi eas solus ⁊ ĩtellexi: Quas cũ cõtulissez cuz eis q̃ se dicebant vix eas magistris eruditissimis nõ loquẽtib⁹ tm̃: sz multa in puluere depingẽtib⁹ ĩtellexisse: nihil inde aliud mihi dicer̃ potuerũt: q̃ ego solus apud meip̃m legens cognoueram Et satis apte mihi videbãt̃ loquẽtes de substãtijs sicuti ẽ hõ: ⁊ q̃ ĩ illis eẽnt sicuti ẽ figura hoĩs q̃lis sit: ⁊ statura quot pedũ sit: ⁊ cognatio cuius fr̃ sit: aut vbi sit cõstitutus: aut qñ natus: aut stet an sedeat: aut calciat⁹ vel armatus sit: aut aliquid faciat: aut patiatur aliquid: ⁊ quecunq̃ in his nouem generibus quorum exẽpli gr̃a quedam gratis posui vl̃ ĩ ip̃o substãtie genere ĩnumerabilia repiũt̃. Quid hoc mihi ꝓderat qñ ⁊ oberat cũ ẽt te deus me⁹ mirabilit̃ simplicẽ atq̃ ĩcõmutabilẽ illis decẽ p̃dicamẽtis putãs q̃cq̃d eẽt oĩno comprehẽsum sic ĩtelligere conarer: quasi tu subiectus esses magnitudini tue aut pulchritudini: vt illa essent inte quasi ĩ subiecto sicut ĩ corpore: cũ tua magnitudo ⁊ pulchritudo tu ip̃e sis: corp⁹ nõ eo sit magnũ ⁊ pulchꝝ quo corp⁹ ẽ: qꝛ ⁊ si minus magnũ ⁊ min⁹ pulchꝝ eẽt: nihilo min⁹ corp⁹ eẽt. Falsitas enĩ erat quaz d̃ te cogitabã: nõ veritas: ⁊ figmẽta mi serie mee nõ firmamẽta btĩtudinis tue. Jusseras.n. ⁊ ita fiebat ĩ me vt t̃ra spinas ⁊ tribulos pareret mihi: ⁊ cũ labor̃ ꝑuenirez ad panẽ meũ. Et q̃d mihi ꝓderat q̃ oẽs libros artium q̃s liberales vocãt: tũc neq̃ssim⁹ malaꝝ cupiditatuz fu⁹ ꝑ meip̃z legi: ⁊ ĩtellexi quoscũq̃ legere potui: Et gaudebã ĩ eis: ⁊ nesciebã vñ eẽt q̃cq̃d ibi veꝝ ⁊ certũ eẽt. Dorsuz enĩ hẽbã ad lumẽ ⁊ ad ea q̃ illuminant faciẽ: vñ ip̃a facies mea qua illuminata cernebã: nõ illuminabat̃. Quicq̃d de arte loquẽdi ⁊ disserẽdi: q̃cq̃d de dimẽsionib⁹ figuraꝝ ⁊ de musicis ⁊ de numeris sine magna difficultate nullo hoĩum tradẽte ĩtellexi: scis tu dñe d̃s me⁹: qꝛ ⁊ celeritas ĩtelligẽdi ⁊ disputãdi acumẽ donũ tuũ ẽ: sz nõ ĩde sacrificabam tibi. Itaq̃ mihi nõ ad vsũ: sz ad ꝑnitiẽ magis valebat: qꝛ tã bonã partẽ substãtie mee satagi hr̃e ĩ ptãte: et fortitudinem meã nõ ad te custodiebã: sz ꝓfect⁹ sũ a te ĩ lõginquã regionẽ vt eã dissiparẽ in meretrices cupiditate mea. Nũq̃d mihi ꝓderat bona res nõ vtẽti bene: nõ enĩ sẽtiebã illas artes ẽt ab studiosis ⁊ ingeniosis difficillime ĩtelligi: nisi cũ eis eadẽ conabar exponẽ: ⁊ erat ille excellẽtissim⁹ in eis q̃me exponẽtẽ ⁊ nõ tardi⁹ seq̃ret̃. Sz q̃d g̃ mihi h̃ ꝓderat putãti q̃ tu dñe d̃s veritas corp⁹ eẽs lucidum ⁊ ĩmẽsum ⁊ ego frustũ de illo corpore Nimia ꝑuersitas. Sz sic erã: nec erubesco d̃s me⁹ ꝯfiteri tibi ĩ me misericordias tuas ⁊ ĩuocare te: q̃ nõ erubui tũc ꝓfiteri hoĩb⁹ blasphemias meas: ⁊ latrar̃ aduersũ te. Quid g̃ mihi tũc ꝓderat ĩgeniũ ꝑ illas doctrinas agile: ⁊ nullo adminiculo hũani magisterij tot nodo-

fissimi libri enodati: cum deformiter et sacrilega turpitudine ī doctrina pietatis errarē? Aut q̄d tm̄ oberat paruulis tuis longe tardi⁹ īgeniū: cū a te lōge nō recederent vt in nido ecclesie tue tuti plumescerēt: ⁊ alas charitatis alimēto sane fidei nutrirent? O dñe ds nr̄ ī velamēto allaꝝ tuaꝝ sperem⁹: ⁊ ꝓtege nos ⁊ porta nos. Tu portabis ⁊ paruulos: ⁊ vsq̄ ad canos tu portabis: qm̄ firmitas nr̄a qñ tu es tūc ē firmitas: cum autem nr̄a ē: īfirmitas ē. Uiuit apud te sp̄ bonū nr̄um: ⁊ q̄ inde auersi sumus: ꝑuersi sumus. Reuertamur iam dñe vt non euertamur: q̄ viuit apud te sine vllo defectu bonū nr̄um q̄ tu ip̄e es: ⁊ nō timebimus ne nō sit quo redeamus: q̄ nos inde ruimus: nobis autem abscentibus non ruit domus nostra eternitas tua.

Explicit liber. iiij. incipit quintus.

Accipe sacrificiū cōfessionuꝫ meaꝝ de manu lingue mee quā formasti ⁊ excitasti vt cōfiteat̄ noī tuo: ⁊ sana oīa ossa mea ⁊ dicāt. Dñe q̄s similis tibi? Neq̄ n. docet te q̄d ī se agat̄ q̄ tibi cōfitet̄: q̄ oculū tuū nō excludit cor clausū: nec manū tuā repellit duritia hoīuꝫ sꝫ soluis eā cū voles aut miserās aut vindicās: ⁊ nō ē q̄ se abscōdat a calore tuo Sed te laudet aīa mea vt amet te: ⁊ cōfiteat̄ tibi miserationes tuas vt laudet te. Nō cessat nec tacet laudes tuas vniuersa creatura tua: nec spūs omnis hominis per os cōuersū ad te: nec animalia nec corporalia ꝑ os considerātium ea vt exurgat ī te a lassitudine aīa nr̄a innitēs eis q̄ fecisti ⁊ trāsiens ad te qui fecisti hec mirabilit̄: ⁊ ibi refectio ⁊ vera fortitudo. Eant ⁊ fugiāt a te inq̄eti et īiqui ⁊ tu vides eos ⁊ distīguis vmbras ⁊ ecce pulchra sūt cū eis oīa: ⁊ ip̄i turpes sunt. Et quid nocuerunt tibi: aut in quo īpiū tuū dehonestauerūt a celis vsq̄ ī nouissima iustū ⁊ ītegrū? Quo enī fugerūt cū fugerēt a facie tua: aut vbi ñ īuenis eos? Sꝫ fugerūt vt nō viderent te vidētē se: atq̄ excecati ī te offēderēt q̄ nō deseris aliq̄d eoꝝ q̄ fecisti. In te offēderūt iniusti vt iuste vexarēt̄ subtrahētes se lenitati tue: ⁊ offēdētes ī rectitudinem tuā ⁊ cadētes ī aspitatē tuā. Ui delicet nesciūt q̄ vbiq̄ sis quē nullus circūscribit loc⁹ ⁊ sol⁹ es p̄sens etiā his q̄ lōge sūt a te. Cōuertāt̄ g̊ ⁊ q̄rāt te: q̄ nō sicut ipsi deseruerūt te creatorē suuꝫ ita tu deseruisti creaturā tuā. Ipsi conuertant̄ ⁊ q̄rāt te: ⁊ ecce ibi es ī corde eorum ī corde ꝯfitētiū tibi ⁊ ꝓiciētium se ī te ⁊ plorātiū ī sinu tuo post vias suas difficiles: ⁊ tu facilis terges lachrymas eoꝝ: vt magis plorēt ⁊ gaudeāt ī fletib⁹ qm̄ tu dñe nō aliq̄s hō caro ⁊ sāguis: sꝫ tu dñe q̄ fecisti reficis ⁊ consolaris eos. Et vbi ego erā qñ te q̄rebā: ⁊ tu eras añ me: ego aūt ⁊ a me discesserā nec me inueniebā: qñ minus te? Proloquar ī cōspectu dei mei annū illū vndetrigesimū etatis mee. Jā venerat carthaginē q̄dā manicheoꝝ eps faustus noīe magnus laq̄us diaboli: ⁊ multi īplicabāt̄ ī eo ꝑ illecebrā suauis eloquētie: quā ego iam tāersi laudabā: discernebā tamē a veritate reū quaꝝ discēdaꝝ auidus erā: nec quali vasculo sermonis: sꝫ q̄d mihi scientie comedēdū apponeret nominatus apud eos ille faust⁹ ītuebar. Fama. n. d̄ llo p̄locuta mihi erat q̄ eēt honestarum oīum doctrinaꝝ ꝑitissim⁹ ⁊ apprime disciplinis liberalib⁹ erudit⁹. Et qm̄ multa philosophoꝝ legerā memorieq̄ mādata retinebā. e eis q̄dā cōparabaꝫ illis manicheoꝝ longis fabulis: ⁊ mihi ꝓbabilia ista videbant̄ que dixerūt illi:

qui tantum potuerunt valere: vt possēt
estimare seculū: q̄q̄ ei⁹ oīm minime i-
uenerint: qñ magn⁹ es oīe & humilia
respicis: excelsa aūt a lōge cognoscis.
Nec ꝓpinquas nisi obtritis corde: nec
inueniris a superbis: nec si illi curiosa peri
tia numerēt stellas & arenā: & dimetiā-
tur sidcras plagas & inuestigent vias
astroꝝ. Mēte enim sua q̄rūt ista & inge-
nio q̄ tu dedisti eis: & multa inuenerūt
& p̄nūciauerūt ante multos annos de-
fectus luminariū solis & lune: quo die
qua hora quāta ex parte futuri eēnt: et
nō eos fefellit numerus. Et ita fcīm ē vt
p̄nūciauerūt: & scripserūt regulas ida-
gatas: & legūt hodie: atq; ex eis p̄nūcia
tur quo anno & quo mēse anni & quo
die mēsis & qua hora dici & quota par-
te luminis sui defectura sit luna vel sol
& ita fiet vt p̄nūciat. Et mirāt hec hoies
& stupēt q̄ nesciūt ea: & exultāt atq; ex
tollūt q̄ sciūt: & p ipiā superbiā recedēn-
tes & deficientes a lumine tuo: tanto āte
solis defectū futuꝝ p̄uident: & i psentia
suum non vident. Non enim religio-
se querunt: vnde habeant ingenium
quo ista querunt. Et inuenientes quia
tu fecisti eos: non ipsi dant tibi se vt
serues quod fecisti: & quales se ipi fece-
rant: occidunt se tibi & trucidāt exal-
tationes suas sicut volatilia: & curiosi-
tates suas sicut pisces maris: q̄b⁹ pam-
bulāt secretas semitas abyssi: & luxurias
suas sicut pecora cāpi: vt tu deus ignis
edax cōsumas mortuas curas eoꝝ re-
creās eos imortaliter. Sed nō nouerūt
viā verbū tuum p q̄d fecisti ea q̄ nume
rāt: & ipsos q̄ numerāt: & sēsū quo cer-
nunt q̄ numerāt: & mētē de qua nume
rāt: & sapiē tue nō ē numerus. Ipe antē
vnigenitus factus ē nobis sapia & iusti
cia & sanctificatio: & numeratus ē inter
nos: & solvit tributū cesari. Nō nouerūt
hanc viam qua descēdant ad illum a se
& p eum ascendant ad eum non nouē-
runt hāc viā: & putāt se excelsos cē cum
fideri⁹ & lucidos: & ecce ruerūt i terraꝝ
& obscuratū ē insipiēs cor eoꝝ. Et multa
vera de creatura dicūt: & veritatē crea-
ture artificē nō pie querūt: & ideo non
inuenūt: aut si inueniūt: cognoscētes de
um: nō sicut deū honorāt aut grās agūt
sed euanescūt i cogitationib⁹ suis: & di-
cūt se cē sapiētes tibi tribuēdo q̄ tua sūt
ac p hō studēt puersissima cecitate etiaꝝ
tibi tribuere que sua sūt: mēdacia scilicꝫ
in te cōferētes q̄ veritas es: & immutātes
gloriā incorrupti dei i similitudinē ima-
ginis corruptibilis hominis & volucrū
& quadrupedū & serpētiū: & cōuertūt ve
ritatē tuā i mēdaciū: & colūt & seruiunt
creature potius q̄ creatori. Multa tn̄
ab eis ex ipa creatura vera dicta retine-
bā: & occurrebat mihi rō p numeros &
ordinē tēporū: & visibiles attestationes
siderū: & cōferebā cū dictis manichei: q̄
de his reb⁹ multa ita scripsit copiosissi-
me delirās & n̄ mihi occurrebat rō nec
solstitioꝝ: & equinocioꝝ: nec defectū lu-
minariū: nec quicq̄d tale i libris secula
ris sapie dicerā. Ibi āt credere iubebar
& ad illas rōnes numeris & oculis meis
exploratas nō occurrebat & lōge diuer
sum erat. Nūquid oīe deus veritatis:
q̄squis nouit ista iā placat tibi. Infelix
ergo homo qui scit illa oīa: te aūt nescit.
Beatus aūt q̄ te scit etiaꝫ si illa nesciat.
Qui vero & te & illa nouit nō ꝓpter illa
beatior: sed ꝓpter te solū beatus ē: si co
gnoscens te ficut deū glorificet & grati-
as agat: & n̄ euanescat i cogitatiōib⁹ su-
is. Sicut .n. melior ē q̄ nouit possidere
arborē: & de vsu ei⁹ tibi grās agit: q̄uis
nesciat vl quot cubitis alta sit: vel quā

ta latitudine diffusa: q̄ ille q̄ eā metiē
t oēs ramos ei⁹ numerat: t neq; possi/
det eā neq; creatorē eius nouit aut di/
dicit: sic fidelis hō cuius totus mūdus
diuitiaq; ē: t q̄si nihil habēs oīa possidet
inberendo tibi cui fuiūt oīa: q̄uis nec
saltem septentrionez giros nouerit: du/
bitare stultū est quin vtiq; melior sit q̄
mēsor celi t numerator siderum t pen
sor elemētor: t negligēs tui q̄ oīa ī mē/
sura t numero t pōdere disposuisti. Sz
tū q̄s q̄rebat id dicebat. manichebum ne
scio quē ēt ista scribere: sine quor peri/
tia pietas discī poterat. Dixisti. n. homi/
ni ecce pietas ē sapiētia: q̄ ille ignorar
posset ēt si ista pfecte noscet: ista vero
q̄ nō nouerat: impudentissime audēs
docere prorsus illā nosce nō possz. Va
nitas ē enim mundana ista etiam nota
profiteri: pietas autem tibi confiteri.
Unde ille deuius ad hec ista multum
locutus est: vt cum victus ab eis qui
ista vere didicissent: quis esset eius sen/
sus in ceteris que abditiora sunt: mani/
feste cognosceretur. Non enim parui
existimari se voluit: sz spiritum sanctum
consolatorem t ditatorem fideliuz tuo
rum auctoritate plenaria personaliter
in se esse persuadere conatus est. Ita q̄
cūq; de celo ac stellis t de solis ac lune
motibus falsa dixisse deprehenderetur
q̄uis ad doctrinam religionis ista non
pertineant: tamen quisus eius sacrilegos
fuisse satis emineret: cum ea non solum
ignorata sed etiam falsa tam vesana su
perbie vanitate diceret: vt ea tāq; diuīe
persone tribuere sibi niteretur. Cum. n.
audio christianum aliquem fratrem il/
lum aut illum ista nescientem t aliud
pro alio sentientem: patienter intueor
opinantem hominem: nec illi obesse
video cum de te domine creator omni/
um non credat indigna: si forte situs t
habitus creature corporalis ignorer:
obest autem si hoc ad ipsam doctrine
pietatis formam pertinere arbitretur: t
pertinatius affirmare audeat q̄ igno/
rat. Sed etiam talis infirmitas in fidei
cunabulis a charitate matre sustinet:
donec assurgat nouus homo in virum
pfectum: t circunferri non possit omni
vento doctrine. In illo autem qui do/
ctor qui auctor qui dux t princeps eo/
rum quibus illa suaderet ita fieri ausus
est: vt qui eum sequerentur: non quēli/
bet hominem sed spiritum sanctum tu/
um se sequi arbitrarentur. Quis tantaz
clementiam ficubi falsa dixisse conuin
ceretur: non detestandam longeq; abij
ciendam esse iudicaret? Sed tamen nō
dum liq̄do compereram vtrum etiam
secundū ei⁹ verba vicissitudies longio/
rum t breuiorum dierum atq; noctiz
t ipsi⁹ noctis t diei t deliquia luminuz
t siquid eiusmodi in alijs libris lege/
ram posset exponi: vt si forte posset in/
certum quidem mihi fieret: vtrum ita
se res haberet an non ita: sed ad fidem
meam illius auctoritatem propter cre/
ditam sanctitatem proponerem. Et per
annos ferme ipsos nouem quibus eos
animo vagabundus audiui nimis ex/
tento desiderio venturum expecta/
bam istum faustum. Ceteri enim eoruz
in quos forte incurrissem qui talium
rerum questionibus a me obiectis de
ficiebant: illum mihi promittebant:
cuius aduentu collatoque colloquio
facillime mihi per hec t si qua forte
maiora quererem enodatissime expedi/
rentur. Ergo vbi venit: expertus sum
hominem gratum t iocundum ver/
bis t ea ipsa que illi solent dicere mul
to suauius garrientem. Sed quid ad

meam sitim preciosoꝝ poculorũ: decen
tissimus ministrator? Jaꝫ rebus talib⁹
satiate erant aures mee: nec ideo mihi
meliora videbant: q̃ melius dicebãtur
nec ideo vera qꝛ diserta: nec ideo sapi
ens anima qꝛ vult⁹ ꝯgruus ⁊ decorum
eloq̃um. Illi autem qui eũ mihi ꝓmit
tebant nõ boni reꝝ existimatores erãt:
⁊ ideo illis videbatur prudẽs ⁊ sapiens
qꝛ delectabat eos loquens. Sensi autẽ
aliud genus hominũ etiã veritatẽ hẽre
suspectã: ⁊ ei nolle acquiescer̃: si cõpto
atqꝫ vberi sermone ꝓmeret̃. Me aũt iã
docueras deus me⁹ miris ⁊ occult⁹ mo
dis ⁊ ꝓpterea credo q̃ tu me docueris
qm̃ verũ ẽ: nec quisq̃ ꝑter te alius do
ctor est veri: vbicũqꝫ ⁊ vndecũqꝫ claru
erit. Jam ergo abs te didiceraꝫ: nec eo
debere videri aliquid veꝝ dici: qꝛ eloq̃n
ter dicit̃: nec eo falsuꝫ: qꝛ ĩcomposite so
nãt signa labiorũ: nec iõ verũ qꝛ ĩpoli
te renunciate: nec iõ falsuꝫ qꝛ splẽdidus
sermo ẽ: sed ꝑide esse sapĩam ⁊ stultitiã
sicut sunt cib vtiles ⁊ inutiles. Verbis
aũt ornatis ⁊ ĩornatis: sicut vasis vrba
nis ⁊ rusticanis: vtrosqꝫ cibos posse mi
nistrari. Igitur mea qua illũ tantopere
expectauerã hoĩem delectabatur q̃dez
motu affectuqꝫ disputãtis: ⁊ verbis cõ
gruẽtibus atqꝫ ad vestiendas sn̄ias faci
le occurrentibus: delectabar aũt ⁊ cuꝫ
multis vel etiam ꝑ multis laudabã ac
efferebã: sed moleste hẽbaꝫ q̃ ĩ cetu au
dientiũ nõ sinerer ingerere illi ⁊ partiri
cũ eo curas questionũ mearũ conferẽ
do familiariter: ⁊ accipiendo ac redden
do sermonẽ. Qd̃ vbi potui: ⁊ aures ei⁹
cum familiarib⁹ meis eo quoqꝫ tẽpore
occupare cepi: quo nõ dedeceret alt̃nis
disserere ⁊ ꝓtuli quedã que me moue
bant: exptus sum prius hoĩem exptem
liberaliũ disciplinarum nisi grãmatice
atqꝫ ipsius vsitato mõ: ⁊ qꝛ legerat ali
quas tullianas orõnes ⁊ paucissimos
senece libros: ⁊ nonnulla poetarum et
sue secte: si qua volumĩa latine atqꝫ cõ
posite cõscripta erãt. Et qꝛ aderat quo
tidiana ſmocinãdi exercitatio: ĩde sup
petebat eloquiũ qd̃ fiebat accepti⁹ ma
gisqꝫ seductoriũ moderaĩe igenij: ⁊ quo
dã lepore nãli. Ita ne ẽ vt recolo dñe
de⁹ me⁹ arbiter cõscĩe mee? Corã te cor
meũ ⁊ recordatio mea: q̃ me tũc agebas
abdito secreto ꝓuidẽtie tue: ⁊ ĩhõestos
errores meos iã ꝯuertebas aũ faciẽ me
am: vt viderẽ ⁊ odissem. Nã postea q̃
ille mihi ĩperitus eaꝝ artium q̃b⁹ eũ ex
cellere putaueraꝫ satis appuit: despare
cepi posse mihi euꝫ illa q̃ me mouebant
aperire atqꝫ dissoluere: quoꝝ quidem
ignarus posset veritatẽ tenere pietatis
sed si manicheus non eẽt. Libri quip
pe eoꝝ pleni sunt longissimis fabulis d̃
celo ⁊ siderib⁹ ⁊ sole ⁊ luna: q̃ mihi eum
quod vtiqꝫ cupiebã collatis numerorũ
rõnib⁹ quos alibi ego legerã vtrũ poti⁹
ita eẽnt vt manicheis libris ꝯtinebãtur
an certe vel par etiam inde rõ reddere
tur subtiliter explicare posse iã nõ arbi
trabar. Que tñ vbi cõsideranda ⁊ discu
tienda ꝓtuli modeste: sane ille nec au
sus est subire ipsam sarcinã: nouerat. n.
se ista nõ nosse: nec euꝫ puduit cõfiteri
Nõ erat de talibus quales multos lo
quaces passus erã conãtes ea me doce
re ⁊ dicentes nihil. Iste vero cor hẽbat
⁊ si nõ rectũ ad te: nec tamẽ nimis ĩcau
tũ ad seipsuꝫ. Non vsquequaqꝫ ĩperit⁹
erat imperitie sue: ⁊ noluit se temere di
sputando ĩ ea coartari: vñ nec exitus ei
vllus nec facilis esset reditus. Etiaꝫ hic
mihi amplius placuit. Pulchrior ẽ enĩ
tẽperantia cõfitentis animi q̃ illa que
nosse cupiebam: ⁊ eũ ĩ oĩbus difficiliori

bus ⁊ subtilioribus questionibus talez
iueniebam. Refracto itaq; studio: quo
itenderam i manichei litteras magisq;
despans de ceteris eoꝝ doctoribbs: qñ
i multis que me mouebāt ita ille noia-
tus apparuit: cepi cū eo ꝓ studio eiꝰ age
re vitā quo ipse flagrabat: i eas litteras
quas tūc iā rhetor carthagini adolescē
tes docebā ⁊ legere cū eo siue q̄ ille au
dita desiderāret siue que ipse tali igenio
apta existimarem. Ceterū conatus oīs
meus quo ꝓficere i illa secta statueram
illo hoīe cognito prorsus itercidit: nō
vt ab eis omnino separer: sed quasi mel
lius quicq̄ nō iueniēs eo quo iam quo
quomodo irruerā cōtentus iterim esse
decreuerā: nisi aliquid forte ꝙ magl eli
gendū eēt eluceret. Ita ille faustus qui
multis laqueus extitit mortis: meum
quo captus erā relaxare iam cepat nec
valēs nec sciēs. Manꝰ enī tue deꝰ meꝰ
i abdito ꝓuidētie tue non deserebant
aīam meā: ⁊ de sanguine cordis mr̄is
mee ꝑ lachrymas eiꝰ diebꝰ ac noctibꝰ ꝓ
me sacrificabat̄ tibi: ⁊ egisti mecū miris
⁊ occultis modis. Tu illud egisti deus
meꝰ: nā a dño gressus hoīum dirigent̄
⁊ viā eius volet. Aut que ꝓcuratio salu
tis p̄ter manū tuā reficientē que fecisti
Egisti g̊ mecū vt mihi ꝑsuaderet̄ romā
pergere: ⁊ potius ibi docere qd̄ docebā
carthagine. Et h̄ mihi vnde ꝑsuasum ē
non preteribo cofiteri tibi: qm̄ ⁊ in his
altissimi tui recessus ⁊ presentissima in
nos misericordia tua cogitanda ⁊ p̄dicā
da ē. Nō iō romam ꝑgere volui: ꝙ ma
iores questus: maiorq; mihi dignitas ab
amicis q̄ h̄ ꝑsuadebāt ꝓmittebatur: q̄q̄-
q̄q̄ ⁊ ista ducebāt animū tūc meū: ſz illa
erat tunt cā maxīe ⁊ pene sola: ꝙ audi
ebā q̄etius ibi studere adolescētes: ⁊ or
dinatiore discipline coertione sedari: ne
in eius scholam quo magistro nō vtun
tur passim ⁊ ꝓterue irruāt: nec eos ad-
mitti oīno nisi ille ꝑmiserit. Cōtra: apd̄
carthaginē feda est ⁊ intemperās licen
tia scholasticoꝝ: irrūpunt īpudenter: et
prope furiosa fronte ꝑturbant ordinez
quē q̄sq; discipulis ad ꝓficiēdū institue
rit. Multa iniuriosa faciūt mira ebetu
dine ⁊ puniēda legibus: nisi consuetu-
do patrona sit: hoc miseriores eos ostē
dens: quo iam quasi liceat faciūt quod
per tuā eternā legē nūquā licebit: ⁊ im
pune se facere arbitrantur: cū ipsa faciē
di cecitate puniant̄: ⁊ īcompabiliter pa
tiant̄ peiora q̄q̄ faciūt. Ergo quos mo-
res cū studerē meos eē nolui: eos cum
docerē cogebar ꝑpeti alienos: ⁊ iō pla
cebat ire vbi talia nō fieri omnes q̄ no-
uerāt indicabāt. Ueꝝ autē tu spes mea
⁊ portio mea in terra viuentiū ad mu-
tandū terrarū locū ꝓ salute anime mee
⁊ carthagine stimulos quibꝰ inde auel-
lerer admouebas: ⁊ rome illecebras q̄-
bus attraherer ꝓponebas mihi ꝑ hoīes
qui diligebāt vitā mortuā: hinc insana
facientes: inde vana pollicentes: ⁊ ad
corrigendos gressus meos vtebaris oc
culte ⁊ illoꝝ ⁊ mea ꝑuersitate. Naz ⁊ q̄
ꝑturbabāt ocium meū feda rabie ceci
erant: ⁊ q̄ inuitabāt ad aliud terrā sapi-
ebant. Ego aūt qui detestabar hic verā
miseriā: illic falsam felicitatem appete
bā. Sed quare hinc abirem ⁊ illuc irez
tu sciebas deus: nec indicebas mihi nec
matri: que me ꝓfectum atrociter plan-
xit: ⁊ vsq; ad mare secuta ē: ſz fefelli eaz
violenter me tenentē: vt aut renocaret
aut mecum ꝑgēt: ⁊ finxi me amicū nol
le deserere donec vēto facto nauigaret
⁊ mentitus suz matri ⁊ illi matri: ⁊ eua
si. Qr ⁊ hoc dimisisti mihi misericordit̄
seruans me ab aq̄s maris plenū execrā

dis sordibus: vsq; ad aquã gratie tue: q̃ me abluto siccarent̃ flumina mat̃norũ oculoꝝ: q̃b⁹ ꝓ me quotidie tibi rigabat terrã sub vultu suo: ⁊ tñ recusanti fine me redire: vix ꝑsuasi vt ĩ loco qui proximus nr̃e naui erat memorie bt̃i Cipriani maneret ea nocte: ſ; ĩ ea nocte clãculo ego ꝓfectus suꝫ: illa aũt mãsit orãdo ⁊ flendo. Et quid a te petebat meus tantis lachrymis: nisi vt nauigare me non sineres? Sed tu alte cõsulẽs ⁊ exaudiens cardinẽ d̃siderij eius: nõ curasti qd̃ tũc petebat: vt me faceres qd̃ sẽp petebat. Flauit ventus ⁊ ĩpleuit vella nr̃a: ⁊ littus subtraxit aspectib⁹ nr̃is: in quo mane illa insaniebat dolore: ⁊ querelis ac gemitu ĩplebat aures tuas cõtẽnentes ista cũ ⁊ me cupiditatibus meis raperes ad finiendas ipsas cupiditates: ⁊ illius carnale desideriũ iusto dolorum flagello vapularet. Amabãt enĩ secum p̃ntiã meã more matrũ: ſ; multis m̃lto ampli⁹: ⁊ nesciebat q̃d tu illi gaudiorũ facturus eẽs de absentia mea. Nesciebat: iõ flebat ⁊ eiulabat atq; illis cruciatibus arguebat̃ in ea reliq̃arũ eue cum gemitu querens quod cũ gemitu pepererat: ⁊ tñ post accusationẽ fallaciaruꝫ ⁊ crudelitatis mee: cõuersa rursus ad d̃ precandũ te ꝓ me abijt ad solita: ⁊ ego romã. Et ecce excipior ibi flagello egritudinis corporalis: ⁊ ibã iam ad ĩferos portans oĩa mala que cõmiserã ⁊ in te ⁊ in me: ⁊ in alios multa ⁊ grauia sup originalis peccati vinculũ quo oẽs in adam morimur. Nõ enĩ quicq̃ eoruꝫ mihi donaueras ĩ xp̃o: nec soluerat ille in cruce sua inimicitias quas tecũ ɔtraxerã peccatis meis. Quomodo enĩ eas solueret in cruce fantasmatis: q̃ de illo crediderã? Quã g̃ falsa mihi videbatur mors carnis eius: tam falsa vita anime mee que id nõ credebat. Et ingrauescẽtibus febrib⁹ iam ibam ⁊ ꝑibam. Quo enĩ irẽ si hinc tũc abirẽ nisi in ignẽ atq; tormenta digna factis meis in veritate ordinis tui? Et hoc illa nesciebat: ⁊ tñ pro me orabat absens: tu autẽ vbiq; p̃sens vbi erat exaudiebas eã: ⁊ vbi eram miseraberis mei: vt recuparẽ salutẽ corporis mei: adhuc insanus corde sacrilego: neq; enĩ desiderabã ĩ illo tanto periculo baptismũ tuũ: ⁊ melior erã puer q̃ illũ de mat̃na pietate flagitaui: sicut iã recordat⁹ atq; cõfessus sum: sed ĩ dedecus meũ creuerã ⁊ consilia medicine tue demẽs irridebã: qui nõ me sciuisti talẽ bis mori: quo vulnere si feriret̃ cor matris: nunq̃ sanaret̃. Non eĩ satis eloquor quid erga me hẽret animi: ⁊ q̃tũ maiore sollicitudĩe me parturiebat spiritu q̃ carne pepererat. Nõ itaq; video quomõ sanaret̃: si mea talis illa mors trãsuerberasset viscera dilectionis eius Et vbi essent tante preces ⁊ tã crebre sine int̃missione. Nusq̃ nisi ad te. An vero tu de⁹ misericordiarũ sp̃neres cor cõtritũ ⁊ humiliatũ vidue caste ac sobrie freq̃ntantis elemosynas obsequentis atq; seruientis sanctis tuis: nullum diẽ p̃termittẽtis oblationẽ ad altare tuum bis in die mane ⁊ vespe ad eccl̃am tuaꝫ sine vlla intermissione veniẽtis: non ad vanas fabulas ⁊ aniles loquacitates: ſ; vt te audiret ĩ tuis sermonibus: ⁊ tu illã in suis precib⁹? Hui⁹ ne tu lachrymas: quib⁹ nõ a te aurũ ⁊ argẽtũ petebat nec aliq̃d mutabile aut volubile bonũ: ſ; salutẽ aĩe filij sui: vt cuius munere talis erat: cõtẽneres ⁊ repelleres ab auxilio tuo? Nequaq̃ dñe. Immo vero aderas ⁊ exaudiebas ⁊ faciebas ordine quo p̃ destinaueras eẽ faciendũ. Absit vt tu falleres eam ĩ illis visionibus: ⁊ respon

sis tuis: que iam comm
non cõmemoraui que i
re tenebat: ⁊ semper orã
pha tua igerebat tibi. D
quoniam in seculũ mise
q̃bus oĩa debita dimitti
onib⁹ tuis debitor fieri. T
ab illa egritudine: ⁊ salt
ancille tue tũc interiz co
salutem meliorem atq;
Et iungebar etiã tunc r
atq; fallẽtibus sanctis: n
auditoribus eoꝝ quorũ
etiam is: in cuius domo
conualueram: sed eis eti
vocant. Adhuc enĩ mihi
nos qui peccamus sed n
ĩ nobis peccare naturã: ⁊
perbiã meã extra culpã e
mali fecissem non cõfite
sanares aĩam meã: quon
tibi: sed excusare me ama
re nescio quid aliud q̃ n
nõ essem. Uerũ aũt toti
uersuz me ĩpietas mea n
id erat peccatuz ĩsanabi
catorez nõ esse arbitraba
iniquitas te deus omni
ad pernitiem meam q̃ n
tem malle superari. No
sueras custodiam ori m
tinentie circa labia me
ret cor meuz in verba m
sandas excusationes in peccatis cũ hoĩ
bus operantibus iniquitatẽ: ⁊ iõ adhuc
conuiuebam cũ electis eorum. Sed tñ
iam despans in ea falsa doctrĩa me pos
se ꝓficere: ea ipsa quibus si nihil melius
reperirem contentus esse decreueraz: iã
remissius: negligentiusq; retinebaz. Et
enim suborta est etiam mihi cogitatio
prudentiores illos ceteris fuisse philo-

phos: quos achademicos appellant
de omnibus dubitandum esse cẽsue
int: nec aliq̃d veri ab homine deꝑhen
i posse decreuerant. Ita enim ⁊ mihi
quido sensisse videbãtur vt vulgo ha
entur etiam illorum ĩtentionem non
ũ intelligẽti, nec dissimulaui eundem
ospitem meũ reprimere a nimia fidu-
ia: quam sensi eum hẽre de rebus fa-
ulosis: quibus manichei libri pleni sũt.
lmicita tñ eorum familiarius vtebar:
ꝫ ceterorum hominum q̃ in illa heresi
on fuissent. nec eam defendebam ꝑst i
a animositate: sed tamen familiaritas
orum. Plures enim eos roma occul-
at: pigrius me faciebat aliud querere:
resertim desperantem in ecclesia tua
omine celi ⁊ terre creator omnium vi
bilium ⁊ inuisibilium: posse inueniri
erum vnde me illi auerterãt: multum
que mihi turpe videbatur credere te fi-
turam habere humane carnis: ⁊ mem
rorum nostrorum liniamentis corpo
alibus terminari. Et quoniam cum
e deo meo cogitare vellem: cogitare
nisi moles corporum non noueraz: ne-
q; enim videbatur mihi esse quicquam
quod tale non esset: ⁊ ea maxima ⁊ ꝓ-
pe sola causa erat ineuitabilis erroris
mei. Hinc enim ⁊ mali substantiam
quandam credebam esse talem: ⁊ ha-
bere suam molem tetram ⁊ deformem
siue crassam quam terraz dicebãt: siue
tenuẽ atq; subtilem: sicuti est aeris cor
pus: quã malignã mentem ꝑ illam ter-
ram repentẽ imaginant. Et q̃r deũ bo
num nullam malam naturam creasse
qualiscũq; me pietas credẽ cogebat: cõ
stituebam ex aduerso sibi duas moles
vtrãq; infinitaz: sed malam angustius
bonam grandius: ⁊ ex hoc initio pesti-
tẽtioso me cetera sacrilegia seq̃bantur.

sis tuis: que iam commemorauī ꝛ que non cōmemorauī que illa fideli pectore tenebat: ꝛ semper oras tāq̄ cyrographa tua igerebat tibi. Dignaris enim: quoniam in seculū misericordia tua: eis q̄bus oīa debita dimittis etiam ꝓmissi omīb⁹ tuis debitor fieri. Recreasti q̄ me ab illa egritudine: ꝛ saluum fecisti filiū ancille tue tūc interiz corpe: vt esset cui salutem meliorem atq̄ certiorez dares. Et iungebar etiā tunc rome falsis illis atq̄ fallētibus sanctis: non enī tantuz auditoribus eoꝝ quoꝝū i numero erat etiam is: in cuius domo egrotaueraz et conualueram: sed eis etiā quos electos vocant. Adhuc enī mihi videbaī nō eē nos qui peccamus sed nescio quā aliaz i nobis peccare naturā: ꝛ delectabat superbiā meā extra culpā esse: ꝛ cū aliq̄d mali fecissem non cōfiteri me fecisse: vt sanares aīam meā: quoniam peccabat tibi: sed excusare me amabam ꝛ accusare nescio quid aliud q̄ mecū essz: ꝛ ego nō essem. Uerū aūt totū ego erā: ꝛ aduersuz me ipietas mea me diuiserat: et id erat peccatuz insanabili⁹ quo me peccatorez nō esse arbitrabar: ꝛ execrabilis iniquitas te deus omnipotens te a me ad pernitiem meam q̄ me a te ad saluandum malle superari. Nondum ergo posueras custodiam ori meo ꝛ ostium cōtinentie circa labia mea: vt non declinaret coꝛ meuz in verba maligna ad excusandas excusationes in peccatis cū hoibus operantibus iniquitatē: ꝛ tō adhuc conuiuebam cū electis eoꝝ. Sed tī iam despans in ea falsa doctrīa me posse ꝓficere: ea ipsa quibus si nihil melius reperirem contentus esse decreueraz: iā remissius: negligentiusq̄ retinebaz. Et enim suborta est etiam mihi cogitatio prudentiores illos ceteris fuisse philosophos: quos achademicos appellant q̄ de omnibus dubitandum esse cēsuerant: nec aliq̄d veri ab homīe dephendi posse decreuerant. Ita enim ꝛ mihi liquido sensisse videbātur vt vulgo habentur etiam illoꝝ itentionem non dū intelligēti, nec dissimulaui eundem hospitem meū repzimere a nimia fiducia: quam sensi eum hēre de rebus fabulosis: quibus manichei libri pleni sūt. Amicita tī eoꝝ familiaritas vtebar: q̄z ceteroꝝ hominum q̄ in illa hereſi non fuissent. nec eam defendebam ꝑsti na animositate: sed tamen familiaritas eoꝝ. Plures enim eos roma occultat: pigrius me faciebat aliud querere: presertim desperantem in ecclesia tua domine celi ꝛ terre creator omnium visibilium ꝛ inuisibilium: posse inueniri verum vnde me illi auerterāt: multum que mihi turpe videbatur credere te figuram habere humane carnis: ꝛ membroꝝ nostroꝝ liniamentis coꝛporalibus terminari. Et quoniam cum de deo meo cogitare vellem: cogitare nisi moles coꝛporum non noueraz: neq̄ enim videbatur mihi esse quicquam quod tale non esset: ꝛ ea maxima ꝛ ꝓpe sola causa erat ineuitabilis erroris mei. Hinc enim ꝛ mali substantiam quandam credebam esse talem: ꝛ habere suam molem tetram ꝛ deformem siue crassam quam terraz dicebāt: siue tenuē atq̄ subtilem: sicuti est aeris coꝛpus: quā malignā mentem p illam terram repentē imaginant. Et q̄z deū bonum nullam malam naturam creasse qualiscūq̄z me pietas credē cogebat: cōstituebam ex aduerso sibi duas moles vtrāq̄ infinitaz: sed malam angustius bonam grandius: ꝛ ex hoc initio pestiꝛētioso me cetera sacrilegia seq̄bantur.

Cum enim conaretur aius me⁹ recurre re ī catholicā fidem: repcuciebar: qz nō erat catholica fides quā eē arbitrabar. Et magis pius mihi videbar si te ōs meus cui cōfitērtur ex me miseratiōes tue: vel ex ceteris partib⁹ ifinitū crede/ rem. q̄uis ex vna qua tibi moles mali opponebaf cogerer finitū fateri: q̄ si ex oib⁹ partib⁹ ī corporis humani forma te opinarer finiri. Et melius mihi vide/ bar credere nullū malū te creasse: quod mihi nescienti nō solū aliqua substatia ſz etiā corporea videbaf: qz t mēte co/ gitare nō nouerā nisi eā subtile corp⁹ eē: qō tū p loci spatia diffunderet abs te quā crederē abs te eē: qualē putabā naturā mali. Jp̄m quoq; saluatorem nr̄m vnigenitū tuū tāq; de massa lu/ cidissima molis tue porrectū ad nr̄am salutē ita putabā: vt aliud de illo ñ cre derē: nisi qō posse vanitate imaginari. Talem itaq; naturā nasci nō posse de maria virgine arbitrabar: nisi carni con cerneret. Lōcerni aūt t ñ coīquinari ñ videbā qō mihi tale figurabā. Metue/ bā itaq; crederī ī carne natū ne credē co gerer ex carne inquinatū. Nūc spūales tui blāde t amāter ridebūt mersi bas cō fessiōes meas legerint. Sz tū talis eram Deinde q̄ illi ī scripturis tuis rēpbende rant defēdi posse nō existimabā: sed ali quādo sane cupiebā cū aliquo illorum librorum doctissimo conferre singula: t experiri qd inde sentiret. Jā n. belpi/ dij cuiusdā aduersus eosdē manichēos corā loquētis t disserētis sermones ēt apud carthaginē mouere me ceperant: cū talia de scripturis proferret quibus resisti facile nō posset: t ibecilla mihi re spōsio videbaf istor: quā quidē nō fa/ cile palā ,pmebāt: ſz nobis secreti⁹: cum diceret scripturas noui testamēti falsa/ tas fuisse a nescio quib⁹: qui indecorum legē ingerere xp̄iane fidei voluerūt: at/ q̄ ipsi ī corrupta exēplaria nulla ,pferret Sed me maxime captū t effocatū quo dāmodo deprimebāt corporalia cogitā tē moles ille sub q̄b⁹ anhelans ī aurem tue veritatis liq̄dā t simplicē respirare nō poteram. Sedulo ergo agere cepera ,ppter qō venerā vt docerē rome artes rhetoricā: t prius domi cōgregare ali/ quos q̄b⁹ t p quos ī notescere ceperam t ecce cognosco alia rome fieri q̄ nō pa tiebar ī africa. Nā reuera illas euersio/ nes a pditis adolescētib⁹ ibi nō fieri ma nifestū ē mihi: sed subito īquiūt ne mer cedem magistro reddāt: cōspirāt multi adolescētes: t trāsferūt se ad alios de/ sertores fidei: t q̄bus pre pecunie chari/ tate iustitia vilis ē. Oderat ēt istos cor meū q̄uis nō pfecto odio. Qō enim ab eis passur⁹ erā magis oderā fortasse q̄ eo q̄ cuilibz illicita faciebant. Certe ta/ mē turpes sūt tales t fornicātur abs te amādo volatica ludibria tempor t lu cbrū luteū: qō cū apprehendit manum inquinat: t amplectēdo mūdū fugiēte: cōtēnēdo te manētē t reuocātē: t igno scētē redeūti ad te meretrici aie būane. Et nunc tales odi prauos t distortos: q̄uis eos corrigēdos diligā: vt pecunie doctrinā ipsā qnā discūt pferāt: ei vō te deū vitatē t vbertatē certi boni t pacē castissimā. Sed tūc magis eos pati no/ lebā malos ,ppter me: q̄ fieri ,ppter te bonos volebā. Jtaq; postea q̄ missum est a mediolano romam ad prefectum vrbis: vt illi ciuitati rhetorice magister prouideret: īpatita t iā euectione pu/ blica: ego ipse ambini per eosdem ipsos manicheis vanitatibus ebrios qui/ bus vt carerem ibam. Sed vtriq; nescie bamus: vt dictione proposita me pro/

batū p̄fectus tunc simacus mitteret. Et veni mediolanū ad ambrosiū ep̄m ī optimis notū orbi terre: piū cultorē tuum cuius tūc eloquia strenue ministrbant adipē frumēti tui ⁊ leticiā olei ⁊ sobriā vini ebrietatē populo tuo. Ad eū autez ducebar abs te nesciēs: vt ꝑ eū ad te sciens ducerer. Suscepit me pat̄ne ille hō dei: ⁊ ꝑegrinationē meā sat̄ ep̄aliter dilexit: ⁊ eū amare cepi: primo q̄dez non tanq̄ doctorem veri: ꝙ in eccl̄a tua ꝓrsus desperabā sed tanq̄ hoīez benignū ī me. Et studiose audiebā disputantem ī populo: nō ītentiōe qua debui: sed q̄si explorās eius facundiā: vtrū ꝯueniret fame sue: an maior minorue ꝓfluerz q̄ predicabat̄: ⁊ verbis ei⁹ suspendebar intent⁹. Rex aūt incuriosus ⁊ contēptor astabā: ⁊ delectabar suauitate sermōis: q̄q̄z eruditioris minus tñ hilarescētis atq̄ mulcentis q̄z fausti erat: quod attinet ad dicendi modū. Ceterꝝ rerū ip̄aꝝ nulla cōpatio. Nā ille ꝑ manicheas fallacias aberrabat. Iste aūt saluberrime docebat salutem. Sed lōge ē a peccatoribus salus qualis ego tunc aderā: ⁊ tñ ꝓpinquabā sensim ⁊ nesciebā. Cū eīm nō satagerem discere que dicebat: sz tā tū quēadmodum dicebat audire: ea mihi q̄ppe iā despāti ad te viā patere hoī inanis cura remāserat. Sed veniebat ī animū meū simul cū verbis q̄ diligebā res etiā quā negligebā. Neq̄ enī ea dirimere poterā. Et duz cor aperirē ad excipiēdū q̄z diserte diceret pariter intrabat ⁊ q̄z vere diceret gradatim q̄dem. Nā primo ēt ipsa defendi posse mihi iā cepāt videri: ⁊ fidē catholicā ꝓ qua nihil posse dici aduersus oppugnātes manicheos putauerā: iā nō īpudenter asseri existimabā: maxime audito vno atq̄ altero: ⁊ sepius enigmate soluto de scripturis veteribus. Ubi cū ad lr̄am accipere occidebar spūalit̄. Itaq̄ plerisque illoꝝ libroꝝ expositis locis: iā rep̄hēdebam desp̄ationē meā: illā dūtaxat qua crediderā legē ⁊ ꝓphetas detestātibus atq̄ irridētib⁹ resisti omnino nō posse. nec tñ iā iō mihi catholicā viā tenendā eē sentiebā: qꝛ ⁊ ipsa poterat habere doctos assertores suos: q̄ copiose ⁊ nō absurde obiecta refellerēt: nec iō iā dānādū illud qd̄ tenebā: qꝛ defensiōis ꝑtes equabāt̄. Ita enī catholica nō mihi victa videbatur: vt nōdū etiaz victrix appareret. Tūc v̄o fortiter intēdi aīum: si quomodo possem certis aliquibus documentis manicheos ꝯuīcere falsitatis Quod si possem spūalem substantiam cogitare: statim machinamēta illa oīa soluerentur ⁊ abijcerēt̄ ex animo meo: sz non poteram. Uerumtamen de ipso mundi huius corpore omniq̄ natura quam sensus carnis attingeret multo ꝓbabiliora plerosque sensisse philosophos magis: magisq̄ considerans atq̄ comparās iudicabaz. Itaq̄ achademichorum more: sicut existimant: dubitās de omnibus: atq̄ inter omnia fluctuās manicheos quidem relinquendos esse decreui: non arbitrans eoip̄o tempore dubutationis mee ī illa secta mihi permanendū esse: cui iā nonnullos philosophos preponebam quibus tamē philosophis ꝙ sine nomine salutaris christi essent: curationem languoris anime mee cōmittere omnino recusabā. Statui ergo tā diu eē cathecumin⁹ ī catholica eccl̄a mihi a parentibus cōmendata: donec aliq̄d certi eluceret q° cursum dirigerem:

Explicit liber quintus.
Incipit sextus.

Spes mea a iuuẽtute mea vbi mihi eras: ⁊ quo recesseras? An vero nõ tu feceras me: ⁊ discreueras me a quadrupedib⁹ ⁊ volatilib⁹ celi? Sapiẽtiorẽ me feceras: et ãbulabã ꝑ tenebras ⁊ lubricũ ⁊ querebã re foris a me: ⁊ nõ inueniebã deum cordis mei: ⁊ veneram ĩ ꝓfundũ maris ⁊ diffidebã: ⁊ desꝑabã de inuẽtiõe veri Jam venerat ad me mater pietate fortis terra mariq; me seq̃ns ⁊ in periculis oĩbus de te secura. Nã ⁊ per marina discrimina ipsos nautas ꝯsolabat̃: a q̃bus rudes abyssi viatores cũ ꝑturbant̃ cõsolari solẽt: pollicẽs eis peruẽtionez cũ salute: q̃ hec ei tu per visum pollicitus eras. Et ĩuenit me periclitantẽ q̃dẽ grauiter desperatiõe ĩdagãte veritatis. Sed tñ ei cũ ĩdicassez nõ me quidẽ iam eẽ manicheũ: ſz neq; catholicũ xp̃ianuz nõ quasi inopinatũ aliquid audierit ex illuit letitia: cũ iã secura fieret ex ea ꝑte miserie mee: ĩ qua me tanq̃ mortuum: sed resuscitãdũ me tibi flebat: ⁊ feretro cogitationis efferebat vt diceres filio vidue: iuuenis tibi dico surge: ⁊ reuiuisceret ⁊ inciperet loqui: ⁊ redderes illũ matri sue. Nulla g̃ turbulẽta exultatõe trepidauit cor ei⁹ cũ audisset ex tãta parte iaz factũ: quod tibi quotidie plãgebat: vt fieret: veritatem me nondum adeptum: sed falsitati iam ereptum. Jmmo vero quia certa erat ⁊ quod restabat te daturum qui totum promiseras: placidissime ⁊ pectore pleno fiducie respondit mihi credere se in christo: q̃ prius q̃ de hac vita emigraret me visura esset fidelẽ catholicũ. Et h̃ quidẽ mihi: tibi autẽ fons misericordiarũ preces ⁊ lachrymas densiores: vt accellerares adiutoriũ tuuz: ⁊ illuminares tenebras meas: ⁊ studiosius ad eccl̃am currerẽ: ⁊ ĩ ambrosij ora suspenderer ad fontẽ saliẽtis aque in vitaz eternã. Diligebar aũt illuz viꝝ sicut angelũ dei: q̃ per illũ cognouerat me ĩterim ad illã ancipitẽ fluctuationẽ iã esse ꝑductũ: per quã transiturũ me ab egritudine ad sanitatẽ intercurrẽte artiore ꝑiculo: quasi ꝑ accessionẽ quã creticã medici vocãt certa p̃sumebat. Jtaq; cũ ad memoria scõꝝ sicut ĩ africa solebat: pultes ⁊ panẽ ⁊ meruz attulisset: ⁊ ob ostiario ꝓhiberet̃ vbi h̃ ep̃m vetuisse cognouit: taz pie atq; obediẽter amplexa est vt ipse miraretur: q̃ tam facile accusatrix potius consuetudinis sue q̃ disceptatrix illius ꝓhibitionis effecta sit. Non enim obsidebat spiritum eius vinolentia: eamq; stimulabat in odium veri amor vini: sicut plerosq; mares ⁊ feminas: qui ad canticũ sobrietatis sicut ad potionem aqua taz madidi nauseant: sed illa cum attulissz canistrum cum solẽnibus epulis p̃gustandis atque largiendis: plus etiam q̃ vnum pocillum pro suo palato satis sobrio temperatum vnde dignationem sumeret non ponebat. Et si multa cẽntque illo modo videbantur honorande memorie defunctorum: idem ipsuz vnũ quod vbiq; poneret circũferebat: quod iam nõ solum aquatissimo: sed etiaz tepidissimo cum suis presentibus per sorbitiones exiguas partiretur: quia pietatem ibi querebat non voluntatem. Itaq; vbi comperit a preclaro predicatore atq; antistite pietatis preceptuz esse ista non fieri nec ab eis qui sobrie facerent ne vlla occasio se ingurgitandi daretur ebriosis: ⁊ quia illa quasi parentalia superstitioni gentiliũ essent simillima: abstinuit se libẽtissime: ⁊ pro canistro pleno terrenis fructibus: purgatiorib⁹ vo-

tis pectus ad memorias martyrũ afferre didicerat: ⁊ vt quod posset daret egẽtibus: ⁊ si communicatio dominici corporis: illic celebraretur: cuius passionis imitatione immolati ⁊ coronati sunt martyres. Sed tamen videtur mihi domine deus me⁹: ⁊ ita est: in ꝯspectu tuo de hac re cor meũ: nõ facile fortasse de hac amputãda ꝯsuetudine matrez meam fuisse cessuram: si ab alio ꝓhiberet quem non sicut ambrosium diligeret: quẽ propter salutem meam maxime diligebat: eã vo ille ꝓpter eius religiosissimam conuersationez qua in bonis opibus tam feruens spiritu frequentabat ecclesiam: ita vt sepe erumperet cuz me videret in eius predicatione gratulans mihi ꝙ talẽ matrem hẽrem: nesciens q̃lem illa me filiũ qui dubitabam de illis oĩbus: ⁊ inueniri posse viã vite minime putabam. Nec iã ĩgemiscebã orãdo vt subuenires mihi: sed ad querendũ intẽtus: ⁊ ad disserendũ inquietus erat animus me⁹. Ipsumqꝫ ambrosiuz felicem quendam hominem secũdum seculuz opinabar: quẽ sic tante potestates honorarent: celibatus tamen eius mihi laboriosus videbat̃. Quid aurem ille spei gereret aduersus ipsius excellẽtie tẽptamenta: quid luctaminis haberz quidue solaminis in aduersis: ⁊ occultum os eius quod erat in corde eius q̃ꝫ sapida gaudia de pane tuo ruminaret: nec cõijcere noueram nec expertus erã: nec ille sciebat estus meos nec foueã periculi mei. Non enĩ querere ab eo poteraz quod volebam sicut volebã: secludẽtibus me ab ei⁹ aure atqꝫ ore caternis negociosorum hominum quorum infirmitatibus seruiebat. Cum quibus quãdo non erat: ꝙ per exiguum temporis erat: aut corpus reficiebat necessarijs sustẽtaculis: aut lectiõe aĩum. Sed cuz legebat oculi ducebantur per paginas ⁊ cor intellectum rimabatur: vox autem ⁊ lingua quiescebant. Sepe cum adessemus: non enim vetabatur quisquam ingredi: aut ei venientem nunciari mos erat: sic eum legentem vidimus tacite: ⁊ aliter nunquam. Sedentesque in diuturno silentio: quis enim tam intento esse oneri auderet: dicebamus ⁊ coniectabamus eum paruo ipo tempore quod reparande menti sue nanciscebatur feriatum ab strepitu causarum alienaꝝ nolle in aliđ auocari: et cauere fortasse ne auditore suspenso et intento si qua obscurius posuisset ille quem legeret etiam exponere esset necesse: aut de quibus difficilioribus disceptare questionibus: atqꝫ huic operi temporibus impensis minus q̃ꝫ vellet voluminum volueret: q̃ꝫq̃ꝫ ⁊ causa seruande vocis que illi facillime obtunđbatur: poterat esse iustior tacite legẽdi. Quolibet tamen animo id agerz bono vtique ille vir agebat. Sed certe mihi nulla dabatur copie sciscitandiqꝫ cupiebam de tam sancto oraculo tuo pectore illius: nisi cum aliquid breuiter esset audiendum. Estus autem illi mei ociosuz euz valde cui refũderent̃ req̃rebãt: nec vnq̃ꝫ ĩueniebãt. Et eũ q̃dez in populo verbum veritatis recte tractantem omni die dominico audiebam: magis magisque mihi confirmabatur: omnes versutarum calumniarum nodos quos illi deceptores nostri aduersos diuinos libros innectababant posse dissolui. Ubi vero etiam comperi ad imaginem tuam hominẽ a te factum a spiritalibus filijs

tuis: quos de matre catholica ꝑ grām regenerasti: nō sic itelligi vt humani te corporis forma determinatū crederēt atq; cogitarēt: q̄z q̄z quomodo se haberet spūalis substātia ne quidē tenuiter atq; ī enigmate suspicabar: tñ gaudens erubui nō me tot ānos aduersus catholicam fidē: sed cōtra carnaliū cogitatōnū figmēta latrasse. Eo quippe temerarius ⁊ īpius fueram ꝙ ea q̄ ōbebā q̄rēdo discē accusando dixerā. Tu enim altissime ⁊ ꝓxime secretissime ⁊ p̄sentissime: cui membra non sunt alia maiora ⁊ alia minora: sed vbiq; totus es ⁊ nusq̄ locoꝝ es: nō es vtiq; forma ista corporea: tamen fecisti hominē ad imaginē tuam: ⁊ ecce ipse a capite vsq; ad pedes ī loco ē. Cū ḡ nescirē quō h̄ subsisteret imago tua: pulsansq; ꝓponerē quomodo credendū eēt: nō insultās opponerem quasi ita creditum eēt. Tāto igitur acrior cura rodebat ītima mea q̄d certi retinerē: quanto me magis pudebat tādiu illusuz ⁊ ōceptū ꝓmissiōe certoꝝ puerili errore ⁊ aīositate tā multa īcerta quasi certa garrisse. Qd̄ enī falsa essent: postea mihi claruit. Certū tamē erat ꝙ īcerta eēnt: ⁊ a me aliquando ꝓ certis habita fuissent: cū catholicā tuaz cecis cōtētionibus accusarē: ⁊ si nōduz cōpta vera docētem: non tñ ea docētez que grauiter accusabam. Itaq; cōfūdebar ⁊ ꝯuertebar: ⁊ gaudebam deꝰ meꝰ ꝙ ecclesia vnica corpus vnici tui ī qua mihi nomē xp̄i īfanti ē inditum: nō saperet infantiles nugas: neq; hic haberz in doctrina sua sana ꝙ te creatorē omniū ī spatiū loci q̄uis summū ⁊ amplū tamen vndiq; terminatū membrorum humanoꝝ figura ꝯtruderet. Gaudebaz etiā ꝙ vetera scripta legis ⁊ ꝓph̄arum am nō illo oculo mihi legenda ꝓponerent: quo antea videbant absurda: cū arguebam tanq̄ ita sentiētes scōs tuos Ueꝝ aūt nō ita sentiebant: ⁊ tanq̄ regulam diligentissime ꝯmēdaret: sepe ī popularibꝰ sermonibus suis dicentem ambrosiū letꝰ audiebaz: littera occidit: spūs aūt viuificat: cū ea que ad litteraz peruersitatē docere videbant: remoto misticovelamēto spūaliter aperiret: nō dicens qd̄ me offenderet: q̄uis ea diceret que vtrū vera essent adhuc ignorarē. Tenebam enī cor meū ab oī ascēsione timens precipitiū: ⁊ suspendio magī necabat. Uolebam enī eoꝝ que non viderē ita me certū fieri: vt certus eēm ꝙ septē ⁊ tria decez sunt. Neq;.n. tam īsanus erā: vt ne h̄ quidē putarem posse cōprehendi: sed sicut h̄ ita cetera cupiebā siue corporalia q̄ corā sensibꝰ meis nō adessent: siue spūalia de quibꝰ cogitare nisi corporaliter nesciebā ⁊ sanari credēdo poterā: vt purgatior acies mētis mee dirigeret aliquo modo in veritatē tuā semper manentē ⁊ ex nullo deficiētē. Sed sicut euenire assolet vt malū medicū expertus etiam bono timeat se committere: ita erat valitudo anime mee: que vtiq; nisi credendo sanari nō poterat ⁊ ne falsa crederet curari recusabat: resistēs manibus tuis qui medicamēta fidei ꝯfecisti: ⁊ sparsisti sup morbos orbis terrarum: ⁊ tantam illis auctoritatem tribuisti. Ex hoc tamē quoq; iā p̄ponēs doctrinā catholicā: modestiꝰ ibi minimeq; fallaciter sentiebā iuberi: vt crederet qd̄ non demonstrabat: siue esset quid: sed cui forte nō esset siue nec quid esset: q̄ illic temeraria pollicitatione scīe credulitatem irrideri: ⁊ postea tam multa fabulosissima ⁊ absurdissima que demōstrari nō poterāt credēda impari. Deīde paulatiz tu dñe

manu mitissima ⁊ misericordissima ꝑ-
tractans ⁊ cōponēs cor meū: cōsiderā-
ti q̄ꝫ inumerabilia crederē q̄ nō viderē:
neq̄ cū gererent affuissez sicut tā mul-
ta ī historia gentiū: tā multa de locis at
q̄ꝫ vrbibus q̄ nō viderā tā multa amicis
tā multa medicis: tā multa hoīb⁹ alijs
atq̄ alijs: que nisi crederēt: oīno ī hac
vita nihil agerem⁹ postremo q̄ꝫ incon-
cusse fixū fide retinerē de q̄bus parenti
bus ortus eēm qd̄ scire nō possē nisi au
diēdo credidissē: ꝑsuasisti mihi nō qui
crederēt libris tuis: quos tāta ī oīb⁹ fe-
re gētib⁹ auctoritate fundasti: sed q̄ nō
crederent eē culpādos nec audiēdos
eē si q̄ forte mihi dicerent. Unde scis il-
los libros vnius veri ⁊ veracissimi dei
spū eē humano generi ministratos? Id
ipm.n. maxime credendum erat: quoni
am nulla pugnacitas calūniosaꝝ q̄stio-
num ꝑ tā multa q̄ legerē inter se cōfligē
tiū philosophoꝝ extorquere mihi potu-
it vt aliquādo nō crederē te eē q̄cquid
esses qd̄ ego nescirem: aut administra-
tionē reꝝ hūanarū ad te pertinere. Sed
ad credebā aliqñ robusti⁹ aliqñ exilius
sp̄ tñ credidi ⁊ eē te: ⁊ curā nr̄i gerere: ēt
si ignorabā vel q̄d sētiēdū eēt de substā
tia tua: vel que via duceret aut reduce-
ret ad te. Ideoq̄ cū essem⁹ ifirmi ad in-
ueniendū liquida rōne veritatem: ⁊ ob
hoc nobis opus esset auctoritate scārū
litteraꝝ: iā credere ceperā nullo mō te
fuisse tributuꝝ tā excellēter illi seriptu-
re ꝑ oēs iā terras auctoritatē: nisi ⁊ per
ipsam tibi credi ⁊ per ipsam te queri
voluisses. Jam enim absurditatem que
me in illis litteris solebat offendere:
cū multa ex eis ꝓbabiliter exposita au-
dissem: ad sacramētoꝝ altitudinē refe-
rebā: eoq̄ mihi illa venerabilior ⁊ sacro
sancta fide dignior apparebat auctori-
tas: quo ⁊ oīb⁹ ad legēdū eēt in prōptu
⁊ secreti sui dignitatatem in intellectu
ꝓfundiore seruaret verbis apertissimis
⁊ humillimo genere loquēdi se cunctis
prebēs: ⁊ exercēs ītētionē eoꝝ qui non
sunt leues corde: vt excideret oēs popu
lari sinu: ⁊ ꝑ angusta foramina paucos
ad te traijceret. Multo tñ plures: q̄ꝫ si
nec tāto apice auctoritatis emineret: nec
turmas gremio scē humilitatis haurirz
Cogitabā h̄ ⁊ aderas mihi. Suspirabā
⁊ audiebas me. Fluctuabā: ⁊ guberna
bas me. Ibā ꝑ viā seculi latā: nec dese-
rebas me. Inhiabā honorib⁹ lucris cō-
iugio: ⁊ tu irridebas. Patiebar ī eis cu
piditatib⁹ amarissimas difficultates: te
ꝓpicio tāto magis: q̄ꝫto minus sinebas
mihi dulcescer̄ qd̄ nō eras tu. Uide cor
meū dñe q̄ voluisti vt hoc recordarer: ⁊
ꝯfiterer tibi: nūc tibi inhereat aīa mea
quā de visco tam tenaci mortis exuisti:
q̄ꝫ misera erat: ⁊ sensum vulneris ami-
serat tu pungebas: vt relictis omnibus
cōuerteret̄ ad te qui es sup̄ oīa: cōuerte
ret̄ ⁊ sanaret̄. Quā ergo miser eram: ⁊
quō egisti vt sentirem miseriam meā die
illo quo cū pararē r̄citare impatori lau
des quib⁹ plura mentirer: ⁊ mentienti
faueret̄ ab scientib⁹: easq̄ curas anhe-
laret cor meū ⁊ cogitationū tabificaꝝ fe
bribus estuaret: trāsiens ꝑ quendā vicū
mediolanēsem: animaduerti paupē mē
dicum iam credo satuꝝ iocantem atq̄
letantem: ⁊ ingemui: ⁊ locutus sum cū
amicis qui mecum erant multos dolo
res insaniaꝝ nr̄aꝝ: quia omnibus tali-
bus conatibus nr̄is qualibus tūc labo
rabā sub stimulis cupiditatū trahens ī
felicitatis mee sarcinā: ⁊ trahēdo exag-
gerās: nihil vellemus aliud nisi ad secu
rā letitiā ꝑuenire: quo nos mendicus il
le iam precessisset: nūq̄ꝫ illō fortasse vē

turos. Quod enim iam ille pauculis ⁊ emendicatis nūmulis adeptus erat: ad h̄ ego tā erūnosis anfractib⁹ ⁊ circuitibus ambiebā ad letitiā. s. tēporalis felicitatis. Nō. n. verꝝ gaudiū hēbat: sed et ego illis ambitionib⁹ multo falsius q̄rebā. Et certe ille letabat̄ ego anxius erā. securus ille: ego trepidus. Et si quisq̄ ꝑcūctaret̄ me vtꝝ mallem exultar̄ an me tuere: respōderē exultar̄. Rursus si iterrogaret vtꝝ me talē mallē q̄lis ille an q̄lis ego: tūc eēm meip̄m curis timoribusq̄ cōfectū eligerē: s̄ ꝑuersitate. Nūquid veritate? Neq̄. n. eo me p̄ponere illi debebā quo doctior erā: qm̄ nō īde gaudebam: sed placere inde querebā hominibus: nō vt eos docerem: sed tm̄ vt placerē. Propterea ⁊ tu baculo discipline tue cōfringebas ossa mea. Recedant g̊ ab aīa mea q̄ dicūt ei. Interest vñ q̄s gaudeat. Gaudebat mēdicus ille vinolētia: tu gaudere cupiebas gloria. Qua gl̄ia dñe? Que nō ē i te. Nā sicut illud verꝝ gaudiū nō erat: ita nec illa vera gloria: ⁊ amplius vertebat mētē meam. Et ille ip̄a nocte digestur⁹ erat ebrietatē suā: ego cū mea dormierā ⁊ surrexerā: ⁊ dormiturus ⁊ surrectur⁹ eram īde quot dieb⁹. Interest vero: vñ q̄s gaudeat. Scio ⁊ gaudiū spei fidelis. Incōparabiliter distat ab illa vanitate: s̄ ⁊ tūc distabat int̄ nos. Nimiꝝ q̄ppe ille felicior erat: nō tm̄ ꝙ hilaritate ꝑfundebatur cū ego curis euiscerare: verꝝ etiam ꝙ ille bene optādo acquisiuerat vinū: ego autem mentiendo querebam typum. Dixi tunc multa ī hac sētentia caris meis: ⁊ sepe aduertebā ī his quomodo mihi eēt: ⁊ iueniebā male mihi eē: ⁊ dolebā ⁊ cōduplicabā ip̄m male: ⁊ si q̄d arrisisset ꝓsperū tedebeat apprehēdere: q̄ pene prius q̄ teneret̄ auolabat. Cōgemiscebam⁹ ī his q̄ simul amice viuebamus: ⁊ maxime ac familiarissime cū alipio ⁊ nebridio ista colloquebar: quorum alipius ex eodē quo ego erā ortus municipio ꝑentibus primatibus municipalib⁹ me minor natu. Nā ⁊ studuerat apud me: cū in nostro docere cepi oppido: ⁊ postea carthagine ⁊ diligebat me multū q̄d ei bonus ⁊ doctus viderer: ⁊ ego illū ꝓpter magnam virtutis indolem: que ī non magna etate satis eminebat. Burges tm̄ morum carthaginensium quibus nugatoria feruent spectacula absorbuerat eū ī insaniam circēsium. Sed cū ī eo miserabiliter volueret̄: ego aūt rhetoricā ibi ꝓfessus publica schola vterer nōdū me audiebat vt magistrū: ꝓpter quādā simultatē que int̄ me ⁊ p̄rem eius erat exorta ⁊ cōpererā ꝙ circū exitiabilit̄ amaret ⁊ grauit̄ angebar ꝙ tātā spē ꝑditurus vel etiam ꝑdidisse mihi videbat̄. Sed monēdi eū ⁊ aliqua coertiōe reuocādi nulla erat copia vel amicitie beniuolentia: vl̄ iure magisterij. Putabā. n. eum de me cū patre sentire ille vero nō sicut erat. Itaq̄ post posita in hac re patris voluntate: salutare me ceperat veniēs ī adiutoriū meū: ⁊ audire aliquid atq̄ abiere. Sed enim de memoria mihi lapsū erat agere cum illo ne vanorum ludoꝝ ceco et precipiti studio tam bonum interimerꝫ ingenium. Uerum autem domine tu q̄ presides gubernaculis oīum q̄ creasti nō eū oblitus eras futurū int̄ filios tuos antistitē sacramēti tui. Et vt aperte tibi tribueret̄ ei⁹ correctio ꝑ me q̄dem illā: s̄ nesciēte me opat⁹ es. Nā quodā die cū sederez loco solito: ⁊ corā me adessēt discipuli: venit salutauit sedit atq̄ ī ea que agebant̄ animū ītendit. Et forte lectio ī manib⁹ erat: quā dum expo-

nerē opportune mihi videret adhiben/
da similitudo circēsiū quo illud qd insi
nuabam ⁊ iocūdius ⁊ planius fieret: cū
irrisione mordaci eorū quos illa capti
uasset īsania: Tu scis de⁹ noster q̄ tūc
de alipio ab illa peste sanādo nō cogi
taueriz. At ille ī se rapuit: meq̄ illud nō
nisi propter se dixisse credidit. Et quod
alius acceperit ad succensēdum mihi:
acceperit honestus adolescens ad suc/
censendū sibi: ⁊ ad me ardētius diligen
dum: Dixeras enī tu iā olim ⁊ innexue
ras litteris tui: corripe sapientē ⁊ ama
bit te. At ego illum nō corripueraz: sed
vteris tu omnib⁹ ⁊ scientibus ⁊ nesci/
entibus ordine quo nosti: ⁊ ille ordo
iustus est. De corde ⁊ lingua mea car
bones ardentes operatus es: quib⁹ mē
tem spei bone adureres tabescentez: ac
sanares. Taceat laudes tuas qui mise/
rationes tuas non considerat: que tibi
de medulis meis cōfitentur. Etenim il/
le post illa verba proripuit se ex fouea
tam alta: qua libenter demergebatur: ⁊
cum mirabili voluptate cecabatur: et
excussit animum forti temperantia: ⁊
resiluerūt omnes circensium sordes ab
eo. ampliusq̄ illuc non accessit: sed de/
inde patrem reluctanem euicit: vt me
magistro vteretur. Cessit ille atq̄ con/
cessiit: ⁊ audire me rursus incipiens illa
mecū superstitione inuolutus est amās
in manicheis ostentationez continen/
tie: quam veram ⁊ germanaz putabat.
Erat autem illa vecors ⁊ seductoria: p̄/
ciosas animas captiuans nonduz vir/
tutis altitudinem scientes tangere: et
superficie decipi faciles: sed tamen ad
umbrate simulateq̄ virtutis. Non sa/
ne relinquens incantatam sibi a paren
tibus terrenam viam romam precesse/
eat: vt ius disceret: ⁊ ibi gladiatorij spe
ctaculi inhiatu incredibili ⁊ incredibili
ter abrebtus est. Cum eniz auersaretur
⁊ detestaretur talia: quidaz eius amici ⁊
cūdiscipuli cum forte de prandio re/
deuntibus obuius esset: recusantem ve/
hementer ⁊ resistentem familiari violē
tia duxerūt ī amphiteatꝝ crudeliū ⁊ fu/
nestoꝝ ludoꝝ dieb⁹ hec dicētē. Si cor/
p⁹ meū ī locū illū trahitis ⁊ ibi ꝯstitui/
tis nūq̄d ⁊ aīuz ⁊ oculos meos ī illa spe
ctacula potestis ītēdere: adero itaq̄ ab
sens ac sic ⁊ vos ⁊ illa supabo. Quib⁹ au
ditis illi nihilo seci⁹ eo adduxerūt secuz
id ip̄m forte explorare cupiētes vtrum
posset efficere. Quo vbi ventuz ē ⁊ sedi/
bus quib⁹ potuerunt locati sunt ferue/
bant omnia īmanissimis voluptatibus:
ille clusis foribus oculoꝝ interdixit aīo
ne ī tāta mala ꝓcederet: atq̄ vtinā ⁊ au
res obturauisset. Nā quodā pugne ca/
su cū clamor ingens totius populi vehe
menter eum pulsasset: curiositate victus
⁊ quasi paratus quicquid illud esset ēt
visū contēnere ⁊ vincere aperuit oculos
⁊ percussus est grauiore vulnere ī ani/
ma: quā ille in corpore quem cernere
concupiuit: ceciditq̄ miserabilius q̄ il/
le q⁹ cadēte fcūs ē clamor qui per eius
aures intraui ⁊ reserauit eius lumina:
vt esset qua feriretur ⁊ dijceret: audax
adhuc potius q̄ fortis animus: ⁊ eo in
firmior quo de se presūpserat q̄ debuit
d̄te. Ut.n. vidit illū sāguinē imanitatē
sil' ebibit: ⁊ nō seauertit: sz fixit aspectuz
⁊ hauriebat furias ⁊ nesciebat ⁊ d̄lecta
bat scelē certaminis ⁊ cruēta volupta
te īebriabat. Et non erat ia ille qui vene
rat: sed vnus de turba ad quam vene/
rat: ⁊ verus eorum socius a quibus ad
ductus erat. Quid plura. Spectauit cla
mauit exarsit: abstulit īde secū insaniā q̄
stimularetur redire non tātum cū illis

a quibus prius abstractus est: sed etiam pre illis ⁊ alios trahēs. Et īde tñ manu validissima ⁊ misericordissima eruisti eū tu: ⁊ docuisti nō sui hr̄e sed tui fiduciaꝫ sed lōge postea. Uerꝫ tñ iā hoc ad medicinā futurā ī eius memoria reponebat̄ Nā ⁊ illud ꝙ cū adhuc studeret iaꝫ me audiēs apud carthaginē ⁊ meridie cogitaret ī foro qđ recitaturus erat sicut exerceri scholastici solēt sciuisti eū cōprehēdi ab edituis fori tāq̄ꝫ furē. Non arbitror aliam ob cām te ꝑmisisse đs nr̄ nisi vt ille vir tātus futurus iā inciperet discere q̄ꝫ ñ facile ī cognoscēdis causis hō ab hoīe damnandus eēt temeraria credulitate. Quippe ante tribunal deābulabat solus cū tabulis ac stilo: cū ecce adolescēs quidā ex numero scholasticoꝝ fur verus: securē clāculo apportās illo nō sētiēte īgressus ē ad cācellos plumbeos qui vico argētario desuper preminent: ⁊ precidere plumbū cepit. Sono aūt securis audito: submurmurauerunt argētarij q̄ subter erant: ⁊ miserunt q̄ apprehēderent quē forte inuenissent. Quoꝝ vocib⁹ auditis relicto īstrumēto ille discessit timēs ne eo teneretur Alipius aūt q̄ nō viderat ītrātē exeuntē sensit: ⁊ celeriter vidit abeuntē: ⁊ causā scire cupiens ingressus ē locū: ⁊ īuētaꝫ securim stās atq̄ꝫ admirās cōsiderabat cū ecce illi q̄ missi erāt reperiūt eū soluꝫ ferentē ferrū: cuius sonitu excitati venerant: tenēt attrahūt: cōgregatis inquilinis fori tāq̄ꝫ furē manifestum se cōprehendisse gloriant̄: ⁊ inde offerēdus iudicijs ducebat̄ sꝫ actenus ducendus fuit. Statim. n. dñe subuenisti innocentie: cuius testis eras tu solus. Cū. n. ducerētur vel ad custod ā vel ad suppliciū: fit eis obuiā q̄dā architectus cui⁹ maxima erat cura publicaꝝ fabricaꝝ. Gaudent illi eum potissimum occurrisse cui solebant in suspitionem venire ablatarum reꝝ que ꝑissent de foro: vt q̄si tādē iam ille cognosceret a q̄b⁹ hec fierent. Uerꝫ aūt viderat hō sepe alipium ī domo cuiusdam senatoris ad quē salutādū ventitabat: statiq̄ꝫ cognitū manu apprehēsa se mouit a turbis: ⁊ tāti mali causam querens: quid gestū eēt audiuit: oēsque tumultuātes q̄ aderant ⁊ minaciter frementes iussit venire secū. Et venerūt ad domū illi⁹ adolescētis qui rē cōmiserat Puer vero erat añ ostium: ⁊ tā paruus erat: vt nihil dño suo metuēs cū facile posset totū īdicaret: cū eo q̄ppe in foro fuit pedissequus. Quē postea q̄ꝫ recoluit alipius architecto intimauit. At ille securim đmōstrauit puero querēs ab eo cuius eēt. Qui cōfestim nr̄a inquit. Deinde īterrogat⁹ aperuit cetera. Sic ī illā domū trāslata cā cōfusisq̄ꝫ turbis q̄ de illo triūphare iā ceperāt: futurus dispēsator verbi tui: ⁊ multaꝝ in ecclesia tua cāꝝ examinator experientior īstructior que discessit. Hūc ergo rome īueneraꝫ ⁊ adhesit mihi fortissimo vinculo: mecūq̄ꝫ mediolanū ꝓfectus ē: vt nec me desereret: ⁊ de iure qđ dicerat aliq̄d ageret: secūdū votū magis parētū q̄ꝫ suum Et interim assererat mirabili cōtinētia ceteris: cum ille magis miraretur eos q̄ aurū īnocentie ꝑponerent. Tēptata est quoq̄ꝫ ei⁹ īdoles nō solū illecebra cupiditatis: sed etiā stimulo timoris. Rome assidebat comiti largitionū italicarum: Erat eo tempore quidam potentissim⁹ senator: cuius ⁊ beneficijs obstricti multi ⁊ terrori subditi erant. Uoluit sibi licere nescio quid ex more potentie sue qđ esset per leges illicitum. Restitit alipius. Promissum est premiū irrisit aīo Protente mine calcauit mirantibus

omnibus inusitatam animam: que hominem tantū ⁊ innumerabilibus p̄stādi nocēdiq; modis īgenti fama celebratū: vel amicū non optaret vel nō formidaret inimicū. Ip̄e aūt iudex cui cōsiliari⁹ erat: q̄uis ⁊ ip̄e fieri nollet: nō tamē aperte recusabat: sed ī iustū causaz trāsferēs ab eo se nō ꝑmitti asserebat: quia reuera si ip̄e faceret: iste discederz. Hoc solo autem pene iam illectus erat studio litterario: vt p̄cijs p̄torianis codices sibi cōficiēdos curaret. Sed consulta iustitia deliberationē ī melius vertit: vtili orē iudicās equitatē q̄ ꝓhibebat̄ q̄ potestatem qua sinebat̄. Parū ē h̄: sed q̄ ī paruo fidelis ē ⁊ ī magno fidelis est. Nec vllo modo erit īane qd̄ tue veritatis ore ꝓcessit. Si in iniusto māmona fideles nō fuistis qd̄ vestrū ē: q̄s credet vobis? Et si ī alieno fideles non fuistis: qd̄ vestrū est: q̄s dabit vobis? Talis ille tūc īherebat mihi: mecūq; nutabat ī cōsilio quis nā eēt tenendus vite modus. Nebridi⁹ ēt q̄ relicta patria vicina carthagini atq; ip̄a carthagine vbi frequentissimus erat: relicto paterno rure optimo: relicta domo: ⁊ non secutura matre: nullā ob aliam cām mediolanū venerat: nisi vt mecū viueret ī flagrātissimo studio veritatis atq; sapientie: parit̄ suspirabat parit̄q; fluctuabat btē vite īquisitor ardens: ⁊ q̄stionū difficillimaꝝ scrutator acerrimus. Et erant ora trium egentium ⁊ inopiam suam sibimet inuicem anhelantiū ⁊ a te expectātiū vt dares eis escā ī tēpore opportuno: ⁊ in oī amaritudine q̄ nostros seculares actus de misericordia tua sequebat̄: ītuentibus nobis finem cur ea pateremur: occurrebāt tenebre ⁊ auersabamur gemētes: ⁊ dicebamus. Quā diu hec? Et h̄ crebro dicebamus: ⁊ dicentes non reliquebamus ea: quia non elucebat certum aliquid qd̄ illis relictis ap̄phenderemus. Et ego maxime mirabar satagens ⁊ recolens q̄ lōgum tempus eēt ab vndeuigesimo āno etatis mee: quo feruere ceperā studio sapiētie: disponens ea inuenta reliquere oēs vanaꝝ cupiditatuz spes inanes ⁊ īsanias mendaces: ⁊ ecce iā trecinariā etatē gerebā in eodē luto hesitans auiditate fruēdi p̄sētibus fugientibus ⁊ dissipantibus me: dum dico cras inueniam ecce manifestum apparebit ⁊ tenebo ⁊ ecce faustus veniet et exponet omnia. O magni viri achedemici: nihil ad degendam vitam certi cōprehendi potest. Immo queramus diligentius ⁊ non desperemus. Ecce iā nō sunt absurda in libris ecclesiasticis que absurda videbantur: ⁊ possunt aliter atq; honeste intelligi. Figam pedes in eo gradu in quo puer a parentibus positus eram donec inueniat̄ ꝑspicua v̄itas Sed vbi queret̄ quando queret̄. Non vacat ambrosio non vacat leger̄. Ubi ipsos codices querimus? vnde aut quādo comparamus? a quibus sumimus? Deputent̄ tempora: distribuant̄ hore ꝓ salute anime. Magna spes oborta est. Non docet catholica fides qd̄ putabamus ⁊ vani accusabamus. Nefas hn̄t docti eius credere deum figura humani corporis terminatum: ⁊ dubitamus pulsare quo aperiantur cetera? Añ meridianas horas discipuli occupāt. Ceteris q̄d facimus? cur nō id agim⁹. Sz qñ salutam⁹ amicos maiores: quoꝝ suffragijs op⁹ hēmus? Qñ preparamus qd̄ emant scholastici? Quando reparamus nosip̄os: laxando aīum ab ītentione curarū? Pereant omnia ⁊ dimittamus hec vana ⁊ inania: conferamus nos ad solam inquisitionem veritatis.

Vita hec misera est: mors incerta. Si subito subrepat: quō hinc exhibimus? Et vbi nobis discenda sunt que hic negleximus? An non potius huiꝰ negligētie supplicia luēda sunt? Quid si mors ipa oēm curā cū sēsu amputabit ⁊ finiet? Ergo ⁊ hꝰ querēdū. Sed absit vt ita sit. Nō vacat nō ē īane q̄ tā eminēs culmē auctoritatis christiane fidei toto orbe diffundit. Nūq̄ tāta ⁊ talia ꝓ bobis diuinitus agerent: si morte corporis ēt vita aīe ꝯsumaret. Quid cūctamur igit relicta spe seculi ꝯferre nos totos ad q̄rēdū deū ⁊ vitā beatā? Sed expecta. Jocunda sūt ēt ista: hn̄t nō paruā dulcedinē suā. Nō facile ab eis p̄cidenda ē ītētio q̄ turpe est ad ea rursū redire. Ecce iā q̄tum ē vt impetret aliquis honor. Et q̄d amplius ī his desiderādū? Suppetit amicoꝝ maioꝝ copia: vt nihil altō ⁊ multū festinemꝰ: vel p̄sidatus dari potest ⁊ ducēda vxor cū aliqua pecunia ne sūptū nr̄m grauet: ⁊ ille erit modus cupiditatis. Multi magni viri ⁊ imitatiōe dignissimi sapīe studio cū cōiugibꝰ dediti fuerūt. Cū hoc dicebā ⁊ alternabant hi vēti ⁊ īpellebāt huc atq; illuc cor meū: trāsibāt tēpora: ⁊ tardabā cōuerti ad deū: ⁊ differebā de die ī diē, viuere ī te ⁊ n̄ differebā quotidie ī memet ipso mori: amans btām vitā: timebā illā ī sede sua: ⁊ ab ea fugiens q̄rebā eam. Putabā enī me misum fore nimis si femine priuarer amplexibus: ⁊ medicinā misicordie tue ad eādem infirmitatem sanandam nō cogitabā: q̄ expertus nō erā. Et ꝓpriaꝝ viriū credebā esse cōtinētiam: quaꝝ mihi non erā conscius: cum tā stultus eēm vt nescirem: sicut scriptū est neminem eē posse continentem nisi tu dederis. Utiq; dares: si gemitu īterno pulsarē aures tuas: ⁊ fide solida ī te iactarem curam meā. Prohibebat me sane alipius ab vxore ducenda cantans nullo modo nos posse securo ocio sil ī amore sapientie viuere: sicut iam diu disideraueramus si id fecissē. Erat.n. ipse ī ea re etiam tūc castissimus: ita vt miꝝ esset: q̄ vel experientia cōcubitus: ceperat in īgressu adolescentie sue: sed non beserat: magis doluerat ⁊ spreuerat: et deinde iam ꝯtinentissime viuebat. Ego aūt resistebaz illi exēplis eoꝝ q̄ ꝯiugati coluissent sapientiā: ⁊ promeruissēt deum: ⁊ habuissent fideliter ac dilexissent amicos. A quoꝝ q̄dem ego granditate animi longe aberam: ⁊ delicatus morbo carnis mortifera suauitate trahebaz catenam meam solui timēs: ⁊ quasi cōcusso vulnere repellens v̄ba bene suadētis: tāq̄ manū soluentis. Insup etiā per me ipsi quoq; alipio loquebat serpens: ⁊ innectabat atq; spargebat per linguam meam dulces laqueos in via eius quibꝰ illi honesti ⁊ expediti pedes īplicarent. Cū.n. me ille mirarēt quem nō paruipenderet ita herere visco illiꝰ voluptatis: vt me affirmarē: quotiēscūq; inde int nos quererem: celibē vitaz nullo mō posse degere: atq; ita me defēderē cū illū mirantē viderē: ⁊ dicerē mltum int esse int illud q̄d ipe raptim: et furtim expertus eēt q̄d pene iā nec meminissz quidē atq; iō nulla molestia facile cōtēneret: ⁊ delectatiōes ꝯsuetudinis mee ad quas si accessisset honestum nomē matrimonij: nō eū mirari oportere: cur ego illā vitā nequirē spernere: ceperat ⁊ ipe desiderare coniugiū: neq̄q̄ victus libidine talis voluptatis: sed curiositatis. Dicebat.n. scire se cupere q̄dnā eēt illud: sine quo vita mea que illi sic placebat: nō mihi vita sed pena videretur. Stupebat enī ille liber ab illo

vinculo amimus seruitutem meã: ⁊ stu
pendo ibat ĩ experiendi cupidinem ven
turus in ipsã experientiã: atq; inde for
tasse lapsurus in eã quã stupebat serui
tutẽ quoniã sponsionẽ volebat facere
cũ morte. Et qui amat periculũ: incidet
in illud. Neutꝝ enĩ nostꝝ si qđ est con
iugale dec⁹ ĩ officio regẽdi matrimonij
⁊ suscipiendoꝝ liberorũ ducebat nisi te
nuit. Magna aũt ex parte atq; vehemẽ
ter cõsuetudo satiãde ĩsatiabilis cõcu
piscẽtie me captũ excruciabat: illũ autẽ
admiratio capiendũ trahebat. Sic era
mus: donec tu altissime nõ deserẽs hu
muꝫ nostrã: miseratus miseros subue
nires miris ⁊ occultis modis: ⁊ instaba
tur ĩpigre vt ducerẽ vxorẽ. Jã petebam
iaꝫ promittebat̃ maxime matre dante
operã quo me iã coniugatũ baptismus
salutaris ablueret: quo me ĩ dies gau
debat aptari: ⁊ vota sua ac ꝓmissa tua
in mea fide cõpleri animaduertebat:
cum sane ⁊ rogatu meo ⁊ desiderio suo
forti clamore cordis abs te deꝑcaretur
quotidie: vt ei per visũ ostenderes ali
quid de futuro matrimonio meo: nũq̃
voluisti. Et videbat quedã vana ⁊ phã
tastica: prout cogebat ĩpetus de hac re
satagentis hũani spirit⁹: ⁊ narrabat mi
hi non cũ fiducia qua solebat cũ tu de
monstrares contẽnens ea. Dicebat.n.
discernere se nescio quo sapore quẽ ver
bis explicare non poterat: quid interes
set inter reuelantẽ te ⁊ aĩam suã sõniã
tẽ: instabatur tamen: ⁊ puella petebat̃
cuius etas ferme biennio minus q̃ nu
bilis erat. Et quia ea placebat: expecta
bat̃. Et multa amici agitaueram⁹ aĩo: ⁊
colloquentes ac detestantes turbulen
tas hũane vite molestias: pene iã firma
ueram⁹ remoti a turbis ociose viuere:
id ociũ sic moliti vt siquid habeř posse
mus: conferetur in mediũ: vnãq̃ rez fa
miliarez conflaremus ex omnibus vt ꝑ
amicicie sinceritatẽ non esset aliud hu
ius ⁊ aliud illi⁹: sed quod ex cunctis fie
ret vnũ ⁊ vniuersũ singulorũ eẽt: ⁊ oĩa
omniũ: cũ videremur nobis esse posse
decẽ ferme homines in eadẽ societate:
essentq; inter nos prediuites. Romani
anus maxime cõmunicipes noster: quẽ
tunc graues estus negociorum suoruꝫ
ad comitatum attraxerant: ab ineunte
etate mihi familiarissimus. Qui maxi
me instabat huic rei: ⁊ magnã in suadẽ
do habebat auctoritatem: quod ampla
res eius multum ceteros anteibat.
Et placuerat nobis: vt bini ãnui tanq̃
magistratus omnia necessaria curarẽt
ceteris quietis. Sed postea q̃ cepit co
gitari vtrum hoc muliercule sinerent:
quas ⁊ alij nr̃z iã hẽbãt: ⁊ nos hr̃e vo
lebamus: totũ illud placitũ qđ bene fir
mabamus dissiluit in inanibus: atq; cõ
fractũ ⁊ abiectũ ẽ. Inde ad suspiria ⁊ ge
mit⁹ ⁊ gressus ad sequẽdas latas ⁊ tri
tas vias seculi: qm̃ multe cogitationes
erãt ĩ corde nr̃o: cõsiliũ aũt tuũ manet
ĩ eẽnũ. Ex quo consilio deridebas nr̃a: ⁊
tua ꝑparabas: nobis daturus escã ĩ op
portunitate: ⁊ aptur⁹ manũ tuã: atq; ĩ
pletur⁹ aĩas nr̃as bñdictiõe. Inter ea pec
cata mea multiplicabant̃: ⁊ auulsa a la
tere meo tãq̃ ĩpedimẽto cõiugii cũ qua
cubare solitus erã: cor vbi adherebat cõ
cisũ ⁊ vulneratuꝫ mihi erat ⁊ trahebat
sãguinẽ. Et illa ĩ africa redierat vouẽs
tibi aliũ se viꝝ nescituram: relicto apđ me
nãli ex illa filio meo. At ego ĩfelix nec
femĩe imitator dilatiõis ĩpatiẽs: tãq̃ p⁹
biẽniũ acceptur⁹ eã quã petebã: qꝛ non
amator cõiugij: sed libidinis seru⁹ eraꝫ:
ꝓcuraui aliã non vtiq; coniugeꝫ: quo
tãq̃ sustentaretur ⁊ perduceretur vel

integer vel auctior morbus aīe mee satellitio ꝑdurantis consuetudinis in regnū vxoriū. Nec sanabat vulnus illud meū quod prioris ꝑcisione factum fuerat: sed post feruorē dolorēq; acerrimū putrescebat: ⁊ quasi frigidius sed desperatius dolebat. Tibi laus tibi gloria fons misericordiaꝝ. Ego fiebaꝫ miserior ⁊ tu ꝓpinquior. Aderat iaꝫ iāq; dextera tua ereptura me d̄ ceno ⁊ ablutura: ⁊ ignorabam. nec me reuocabat a ꝓfundiore voluptatū carnaliū gurgite: nisi metus mortis ⁊ futuri iudicij tui q̄ per varias quidem opīones nunq̄ tñ recessit de pectore meo. Et disputabā cum amicis meis Alipio ⁊ nebridio de finibus malorū ⁊ bonoꝝ epicurum acceptuꝝ fuisse palmam ī aīo meo: nisi ego credidissem post mortē restare aīe vitam: ⁊ tractus meritorū: quod epicurus credere noluit. Et querebā si essemus immortales ⁊ ī perpetua corporis voluptate sine vllo amissionis terrore viueremus: cur nō essemus beati aut q̄d aliud quereremus: nesciens idipsum ad magnaꝫ miseriam pertinere ꝙ ita demersus et cecus cogitare nō possem lumē bonestatis: ⁊ gratis amplectende pulchritudinis quā nō vidit oculus carnis ⁊ videtur ex ītimo. Nec ꝯsiderabā miser ex q̄ vena mihi ꝙ ista ipsa feda manaret: tñ cum amicis dulciter cōferebā: nec esse sine amicis poterā beatus etiā secūduꝫ sensum: quē tūc hēbam in quantalꝫ affluentia carnaliū voluptatū: quos vtiq; amicos gratis diligebam: vicissimq; ab eis me diligi gratis sentiebam. O tortuosas vias. Ueh aīe audaci: que sperauit si a te recessisset se aliq̄d melius habiturā. Uersa ⁊ reuersa intergū ⁊ in latera ⁊ in ventrē: ⁊ dura sunt oīa. Et tu requies ⁊ ecce ades ⁊ liberas a miserabilibus erroribus: ⁊ cōstituis nos ī via tua: ⁊ cōsolaris ⁊ dicis. Currite: ego feram ⁊ ego ꝑducaꝫ: ⁊ ego ibi feram.

Explicit liber sextus.

Incipit septimus.

Iam mortua erat adolescētia mea mala ⁊ nefanda: ⁊ ibam in iuuentutē ꝫ quanto etate maior tāto vanitate turpior: q̄ cogitare aliq̄d substantie: nisi tale nō poteram quale ꝑ hos oculos videri solet. Nō te cogitabam deus in figura corporis humani: ex quo audire aliquid de sapīa cepi semper hoc fugi: ⁊ gaudebaꝫ hoc reperisse ī fide spūalis matris nr̄e catholice tue: sed quid te aliud cogitarez non occurrebat: ⁊ cōabar cogitare te homo: ⁊ talis hō summū ⁊ solū ⁊ verꝝ deū: ⁊ te īcorruptibilē ⁊ īuiolabilem ⁊ īcommutabilē totis medullis credebā: qꝛ nesciēs vnde ⁊ quomodo plane tamē videbam ⁊ certus erā: id quod corrūpi potest deterius esse: q̄ꝫ id quod nō pōt: ⁊ quod violari nō potest incūctanter preponebam violabili: ⁊ quod nullā patitur promutationē melius esse q̄ꝫ id qd̄ mutari pōt. Clamabat violenter cor meum aduersus oīa phantasmata mea: ⁊ hoc vno ictu conabar abigeř circūuolantem turbam īmūdicie ab acie mentis mee: ⁊ vix dimota ī ictu oculi: ecce conglobata rursus aderat ⁊ irruebat in aspectum meum: ⁊ obnubilabat eū: ⁊ q̄ꝫuis non forma humani corporis corporeū tñ aliquid cogitare cogeret ꝑ spatia locoꝝ: siue infusū mūdo: siue etiā extra mundum per īfinita diffusuꝫ etiā ipsuꝫ incorruptibile ⁊ inuiolabile ⁊ īcōtaminabile: qd̄ corruptibili ⁊ violabili ⁊ cōmutabili ꝑponebā: qm̄ q̄cq̄d priuabā spatijs talib⁹: nihil mihi eē videbat.

Sed ꝓrsus nihil: ne iane quidē: tanq̄ si corpus auferat̄ loco ⁊ maneat loc⁹ oī corpore vacuatus ⁊ terreno ⁊ humido ⁊ aereo ⁊ celesti: sed tamen sit locus inanis tanq̄ spatiosuz nihil. Ego itaq; incrassatus corde nec mihimetipsi vel ip̄e cōspicuus: q̄cq̄d non per aliquanta spatia tenderet̄ vel diffunderet̄: vel cōglobaret̄: vel tumeret vl̄ tale aliquid caperet vel capere posset: nihil ꝓrsus eē arbitrabar. Per quales enī formas ire solēt oculi mei: ꝑ tales imagines ibat cor meum: nec videbā hāc eādem intentione ꝫ qua illas ipsas imagines formabā non eē tale aliquid: q̄ tñ ipsas non formarꝫ nisi esset magnū aliq̄d. Ita etiā te vitaꝫ vite mee grādez ꝑ īfinita spatia vndiq; cogitabā penetrare tantā mūdi molem ⁊ extra eā quaq̄uersuz ꝑ īmēsa sine termino: vt haberet te terra: haberet celuz hērent oīa: ⁊ illa finirent̄ ī te: tu autem nusq̄. Sicut aūt luci solis non obsisteret aeris corpus: aeris h⁹ qui supra t̄raꝫ est quo min⁹ ꝑ eū traijceret̄ penetrās eū nō dirūpēdo aut ꝯcidendo: sed implendo euꝫ totū: sic tibi putabā nō solū celi ⁊ aeris ⁊ maris: sed ēt terre corpus ꝑuiū ⁊ ex oīb⁹ maximis minimisq; partibus penetrabile ad capiendam pñtiam tuā: occulta īspiratione ītrīsecus ⁊ extrinsecus admīstrāte oīa que creasti. Ita suspicabar: qꝛ cogitare aliud nō poteraꝫ: nam falsuz erat. Illo eīm modo maior pars terre maiorē tui ꝑtem haberet: et minorē mīor: atq; ita te plena eēnt oīa: vt amplius tui caꝑet elephātis corpus: q̄ passeris: quo esset isto grādius grandiorē que occuparet locum: atq; ita frustatim partib⁹ mūdi magnis magnas: breuib⁹ breues ꝑtes tuas pñtes faceres Nō es aūt ita: sed nūdum illuminaueras tenebras meas. Sat erat mihi dñe aduersus deceptos illos ⁊ deceptores ⁊ loquaces multos: qm̄ non ex eis sonabat verbū tuum: sat erat ḡ illud qd̄ iam diu abusq; carthagine a nebridio ꝓponi solebat ⁊ omnes qui audieram⁹ concussi sumus. Quid erat tibi factura nescio q̄ gens tenebrarum: quā ex aduersa mole solēt opponere: si tu cū ea pugnare voluisses. Si enī responderetur aliq̄d fuisse nociturā: violabilis tu ⁊ corruptibilis fores. Si aūt nihil ea nocer̄ potuisse diceret̄: nulla afferet̄ cā pugnandi ⁊ ita pugnandi: vt quedā portio tua ⁊ mēbrū tuum vel ꝓles de ipsa substantia tua miseretur aduersis potestatibus ⁊ nō a te creatis naturis: atq; in tantuz ab eis corrumperet̄ ⁊ commutaret̄ in deterius: vt a beatitudine in miseriā verteretur: ⁊ īdigeret auxilio quo erui purgariq; posset: ⁊ hāc esse aīaꝫ cui tu⁹ sermo seruiēti liber ⁊ cōtaminate pur⁹ ⁊ corrupte integer subueniret: sed ⁊ ipse corruptibilis: qꝛ ex vna eadēq; substantia. Itaq; si te q̄cq̄d es idest substantiaꝫ tuā: qua es: īcorruptibilē dicerēt: falsa eē illa omnia ⁊ execrabilia. Si aūt corruptibilem: idipsum iam falsaꝫ ⁊ p̄ma voce abhoīanduz. Sat ḡ erat istud aduersus eos oī mō emouendos a p̄ssura pectoris: qꝛ non hēbant q̄ exirent sine horribili sacrilegio cordis ⁊ lingue sentiendo de te ista ⁊ loq̄ndo. Sed ⁊ ego adhuc q̄uis incōtaminabilem ⁊ īcōuertibilem ⁊ nulla ex ꝑte mutabilē dicēt firmeq; sentirē dñz nr̄m deū vex: q̄ fecisti nō solū aīas nr̄as sed ēt corꝑa: nec tātū aīas nr̄as ⁊ corꝑa: sed oēs ⁊ oīa: nō tenebā explicitā ⁊ enodataꝫ cāu mali: q̄cūq; tñ eēt sic eā querendā videbā: vt ū ꝑ eā cōstringerer deū incōmutabilem mutabilē credere: ne ipse fieret qd̄ querebā. Itaq; securus eā q̄rebā: ⁊ certus

nõ eẽ verꝝ ꝙ illi dicerent quos toto aĩo fugiebã: qꝛ videbã querendo vnde malũ repletos malicia qua opinarenꝭ tuã potius substantiã etiã male pati q̃ꝫ suã male facere: ⁊ ĩtẽdebã vt cernerẽ ꝙ audiebã: liberꝝ volũtatis arbitriũ cãm esse vt malũ facerem⁹: ⁊ rectũ iudiciũ tuum vt pateremur: ⁊ eaꝫ liquide cernere nõ valebã. Itaqꝫ aciez mentis de ꝓfundo educere conatus: mergebar iterũ: ⁊ sepe conatus mergebar iterꝝ atqꝫ iterꝝ. Sublevabat eni me ĩ lucẽ tuã: ꝙ sciebam tã me hẽre voluntatẽ q̃ꝫ me viuere. Itaqꝫ cũ aliquid vellẽ aut nollẽ: nõ aliud q̃ꝫ me velle ac nolle certissimus eraꝫ: ⁊ ibi eẽ cãm peccati mei iã iãqꝫ aĩaduertebã. Qđ aũt inuit⁹ facerez: pati me poti⁹ q̃ꝫ facere videbã: ⁊ id nõ culpã: sed penam esse iudicabaꝫ: qua me nõ iniuste plecti te iustuꝫ cogitãs cito fatebar: sed rursũ dicebã. Quis fecit me nõne de⁹ meus: ñ tantũ bonus sed ipsũ bonũ. Unde igiꝭ mihi male velle ⁊ bene nolle: vt eẽt cur iuste penas luerẽ: Quis ĩ me h̃ posuit ⁊ ĩseruit mihi plantariũ amaritudinis: cũ totus fierez a dulcissimo deo meo. Si diabolus auctor: vñ ipse diabolus. Qđ si ⁊ ipse peruersa volũtate ex bono ãgelo diabolus factus ẽ: vñ ⁊ ĩ ipso volũtas mala qua diabolus fieret: quãto totus angelus a cõditore optimo factus eẽt bonus? His cogitatiõib⁹ deprimebar iterꝝ ⁊ suffocabar: sed nõ vsqꝫ ad illũ ĩfernũ subducebar erroris: vbi nemo cõfitebiꝭ tibi: dũ tu potius mala pati: q̃ꝫ hõ facere putaꝭ. Sic eni nitebar ĩuenir̃ cetera: vt iã ĩuenerã melius eẽ ĩcorruptibile: q̃ꝫ corruptibile: ⁊ ideo te q̃cq̃d eẽs eẽ incorruptibilẽ ꝯfitebar. Neqꝫ enim vlla aĩa vnq̃ꝫ potuit poteritue cogitare aliquid qđ sit te melius: qui sũmũ ⁊ optimũ bonũ es. Cũ aũt verissime atqꝫ certissime corruptibile ĩcorruptibili p̃põatur: sicut iaꝫ ego preponebã. Poteram iã cogitatõe aliq̃d attingere qđ eẽt melius deo meo: nisi tu esses ĩcorruptibiꝭ. Ubi igiꝭ videbã ĩcorruptibile corruptibili eẽ p̃ferẽdũ: ibi te q̃rere debebã: atqꝫ inde aduertere vbi sit malũ: id est vñ sit ip̃a corruptio: qua violari substãtia tua nullo mõ potest. Nullo eni ꝓrsus modo violat corruptio deum nr̃um: nulla volũtate: nulla necessitate: nullo ĩprouiso casu: qm̃ ipse ẽ đs: ⁊ qđ sibi vult bonũ ẽ: ⁊ ipse ẽ idẽ bonũ. Corrũpi aũt nõ est bonũ: nec cogeris ĩuitus ad aliquid qꝛ volũtas tua non est maior q̃ꝫ potentia tua. Eẽt aũt maior: si teip̃o tn ip̃e maior esses. Eteni volũtas ⁊ potentia dei de⁹ ipse est. Et q̃d ĩprouisuꝫ tibi: qui nosti oĩa: ⁊ nulla natura est nisi qꝛ nosti eam? Et vt q̃d multa dicimus: cur non sit corruptibilis substantia que deus ẽ: qñ si hoc esset non esset de⁹? Et querebam vñ malũ: ⁊ male querebam: ⁊ ĩ ipsa inquisitione mea nõ videbam malũ: ⁊ cõstituebã in cõspectu spũs mei vniuersam creaturam q̃cq̃d in ea cernere possumus: sicuti est terra ⁊ mare ⁊ aer ⁊ sidera ⁊ arbores: ⁊ animalia mortalia: ⁊ quicq̃d in ea non videmus: sicut firmamẽtũ celi insuper ⁊ oẽs angelos ⁊ cũcta spũalia eius: sed ẽt ipsa q̃si corpora essent locis: ⁊ locis ordinauit imaginatio mea: ⁊ feci vnam massam grãdem distĩctam generib⁹ corporꝝ creaturã tuã: siue que vera corpora erãt: siue q̃ ipse ꝓ spiritibus fixerã: ⁊ eã feci grandem: nõ quãtũ erat qđ scire nõ poterã: sed q̃ꝫtuꝫ libuit: vndiqꝫ versuꝫ sane finitã. Te aũt dñe ex oĩ parte ambientem ⁊ penetrãtẽ eã: sed vsqueq̃qꝫ ĩfinitũ: tãq̃ꝫ si mare esset vbiqꝫ ⁊ vndiqꝫ ꝑ ĩmẽsum ĩfinitũ solũ mare: ⁊ hẽret ĩtra se spõgiaꝫ

q̃libet magnã sed finitã: tñ plena eẽt vndiq; spõgia illa ex oĩ sua parte ex im mẽso mari: sic creatura tua te finitã te ĩ finito plenã putabã ⁊ dicebam. Ecce d̃ us: ⁊ ecce q̃ creauit deus: ⁊ bonus ẽ de⁹ atq; his validissime lõgissimeq; p̃stan tior: sed tñ bonus bona creauit: ⁊ ecce quõ ambit atq; ĩplet ea. Ubi ergo ma lũ ⁊ vnde ⁊ qua huc irrepsit? Que ra dix eius: ⁊ qd̃ semen ei⁹? An oĩno nõ ẽ. Cur g̃ timemus: ⁊ cauemus qd̃ nõ est? Aut si inaniter timem⁹: certe vel timor ipse malũ ẽ quo ĩcassuz stimulat̃ ⁊ ex cruciat̃ cor. Et tanto grauius malum: quãto nõ ẽ qd̃ timeamus ⁊ timemus. Iccirco aũt ẽ malũ qd̃ timemus: aut h̃ malũ ẽ qr timem⁹. Unde ẽ igit̃. Qm̃ d̃s fecit hec oĩa bonus bona. Maius qui dẽ ⁊ summũ bonũ minora fecit bona: sz tñ ⁊ creans ⁊ creata bona sunt oĩa. Uñ ẽ malum. An vnde fecit ea materies ali q̃ mala erat: ⁊ formauit atq; ordinauit eã: sed reliq̃d aliq̃d ĩ illa quod in bonũ nõ cõuerteret? Cur ⁊ hoc? An impotẽs erat totã vertere ⁊ commutare vt nihil mali remaneret: cũ sit oĩa potens? Po stremo cur ĩde aliquid facere voluit ac nõ potius eadẽ oĩpotentia fecit vt nul la esset oĩno? Aut vero existere poterat cõtra ei⁹ voluntatẽ? Aut si eterna erat: cur tã diu p̃ ĩfinita retro spatia tẽporuz sic, eã sciuit eẽ: ac tanto post placuit ali quid ex ea facere. Aut iã si aliquid subi to voluit agere: hoc potius ageret oĩpo tens vt illa nõ esset atq; ipse solus essz totũ verũ: ⁊ summũ ⁊ infinitũ bonum. Aut si non erat bene vt non aliq̃d bõi etiã fabricaret ⁊ conderet q̃ bonus erat illa sublãta ⁊ ad nihilum redacta mate rie q̃ mala erat: bonã ip̃e institueret: vn de oĩa crearet. Non enĩ oĩpotens: si cõ dere nõ posset aliquid boni: nisi ea quã ipse nõ cõdiderat adiuuaret̃ mat̃ia. Ta lia voluebã pector̃ mis̃o ĩgrauidato cu ris mordacissimis d̃ timore mort̃: ⁊ nõ ĩuenta veritate: stabil̃r tñ heredebat in corde meo: in catholica eccl̃a fides xp̃i tui dñi ⁊ saluatoris nr̃i: in mult̃ q̃dem adhuc ĩformis: ⁊ p̃ter doctrine normaz fluctuãs: sed tñ nõ eã relinquebat aĩus ĩmo ĩ dies magis magisq; inhibebat. Jam etiam mathematicorũ fallaces di uinatiões ⁊ ĩpia deliramẽta reiceram. Cõfiteant̃ ẽt hinc tibi de intimis visce rib⁹ aĩe mee miseratões tue deus me⁹. Tu enĩ: tu oĩno: nam quis alius a mor te oĩs erroris reuocat nos: nisi vita q̃ mori nescit: ⁊ sapĩa mẽtes indigentes illuminans nullo indigens lumĩe: qua mundus administrat̃ vsq; ad arborum volatica folia. Tu procurasti peruica cie mee qua obluctatus sum vindicia no acuto seni: ⁊ nebridio adolescenti mirabilis aĩe: illi vehementer affirmãti: huic cum dubitatione quidẽ aliqua: sz tñ crebro dicenti: nõ eẽ illã artem futu ra p̃uidendi: cõiecturas autem hominũ hẽre sepe vim sortis: ⁊ multa dicẽdo di ci pleraq; ventura nescientibus eis q̃d dicerent: sed ĩ ea nõ tacendo incurrenti bus. Procurasti ergo tu hominẽ ami cũ nõ quidẽ segnẽ cõsultorẽ mathema ticorum: nec eas litteras bñ calentez: sz vt dixi cõsultorẽ curiosum: et tñ scientẽ aliq̃d qd̃ a patre suo se audisse dicebat: qd̃ q̃tũ valeret ad illius art̃ opĩonem euertẽdã ig̃rabat. Is g̃ vir noĩe firmin⁹ liberal̃r ĩstitut⁹ ⁊ excultus eloq̃o: cũ me tanq̃ carissimũ de q̃busdã suis reb⁹ in q̃s secularis spes ei⁹ intumuerat consu lerũt quid mihi s̃m suas quas cõstella tiones appellant videretur: ego autem qui iam de hac re in nebridij sententiaz flecti ceperam. Nõ quidem abnuerem

cõiscere ac dicere quod nutanti occurrebat: sed tamen subijcerem prope iam esse mihi persuasum ridicula esse illa et inania: tum ille mihi narrauit patrẽ suũ fuisse librorum talium curiosissimum: ⁊ habuisse amicum eque illa simulq; sectantem: qui pari studio ⁊ collatiõe flagrabant i eas nugas igne cordis sui ita vt mutorum quoq; animalium si q̃ domi parerent obseruarent momenta nascentium: atq; ad ea celi positionem notarent: vnde illius artis experimenta colligerent. Itaq; dicebat audisse se a patre: quod cum de eodem firmino pregnans mater esset: etiam illius paterni amici famula quedam pariter vtero grandescebat: quod latere non potuit dominum: qui etiam canum suarum partus examinatissima diligentia nosse curabat: atq; ita factum esse vt cum iste coniugis ille autem ancille dies ⁊ horas minutiores q; horarũ articulos cautissima obseruatione numerarent: enixe essent ambe simul ita vt easdem constellationes: vsq; ad easdem minutias vtriq; nascenti facere cogerentur: iste filio ille seruulo. Nã cum mulieres parturire cepissent indicauerunt sibi ambo quid sua cuiusq; domo ageretur: ⁊ parauerunt quos ad se inuicem mitterent simul vt natus quod parturiebatur eẽt cuiq; nunciatum: quod tamen vt continuo nunciaretur: tãq; in regno suo facile effecerãt. Atq; ita qui ab alterutro missi sunt tam ex paribus domorum interuallis sibi obuiaq; factos esse dicebat vt aliam positionẽ fiderũ alasq; particulas momẽtor̃: neuter eorum notare sineret. Et tamen firminus amplo apõ suos loco nat⁹ dealbationes vias seculi cursitabat: augebat diuitijs: sublimabatur honoribus: seruus aũt ille cõditionis iugo nullatenus relaxato dominis seruiebat: ipo iudicãte qui nouerat eum. His itaq; auditis ⁊ creditis: talis quippe narrauerat: eis illa reluctatio mea resoluta cõcidit: ⁊ p̃mo firminũ ipm conatus sũ ab illa curiositate reuocare: cũ dicerẽ cõstellationib⁹ ei⁹ ispectis vt vera p̃nũciarẽ: debuisse me vtiq; videri ibi parẽtes inter suos eẽ primarios: nobilẽ familiã ppꝛie ciuitatis: natales ingenuos: honestã educationẽ: liberales q; doctrinas. At si me ille seruus ex eisdẽ cõstellationib⁹: qꝛ ⁊ illi⁹ ipe essent cõsuluisset: vt eidẽ quoq; vera pferrem: debuisse me rursũ ibi videre abiectissimã familiã ditionẽ seruilẽ: ⁊ cetera longe a prioribus aliena longeq; distantia. Vnde aũt fieret vt eadẽ inspiciens diuersa dicerem: si vera dicerẽ: si aũt eadẽ dicerem falsa dicerem: inde certissime colligi ea que vera cõsideratis cõstellationib⁹ dicerẽt non arte dici sed sorte: q̃ aũt falsa nõ artis imperitia sꝫ fortis mendacio. Hinc autem accepto aditu: ipse me cum talia ruminando ne quis eorũdẽ delirorum qui talem questum sequerentur quos iã iãq; inuadere atq; irrisos refellere cupiebã: mihi ita resistere quasi aut firminus mihi aut illi pꝛ falsa narrauerit: intendi cõsiderationẽ i eos qui gemini nascuntur: quorum plerisq; ita post inuicem funduntur ex vtero vt paruus ipsum temporis interuallum quãtũlibꝫ vim i rerũ natura bꝛe cõtendant: colligi tamen humana obseruatione non possit: luteriusq; signari omnino non valeat: quas mathematicus inspecturus est vt vera pronunciet. Et non erunt vera: quia easdẽ lras ispiciẽs: eadẽ debuit dicere de esau ⁊ iacob: sed nõ eadem vtriq; acciderũt. Falsa ergo diceret aut si vera diceret non eadem diceret ac

eadē inspiceret. Nō ḡ arte sed forte vera diceret. Tu eni dñe iustissime moderator vniuersitatis ꝯsulētibus ꝯsultisq; nesciētibus occulto instinctu agis: vt dū q̄sq; consulit: h̄ audiat quod eū opz audire occultis meritis aīarum ex abysso iusti iudicij tui: cui nō dicat hō quid est h̄: vt q̄d hoc non dicat homo est eiz. Jam itaq; me adiutor meꝰ illis vīculis solueras ⁊ querebam vnde malū: ⁊ nō erat exitus. Sz me nō sinebas vllis fluctibus cogitatōis auferri ab ea fide qua credebā ⁊ eē te ⁊ eē incommutabilem substantiā tuā: ⁊ eē de hoībus curaz et iudiciū tuum: ⁊ in xp̄o filio tuo dño nostro atq; in scripturis scīs quas ecclesie tue catholice commēdaret auctoritas: viam te posuisse salutis humane ad eā vitam que post hanc mortē futura est. His itaq; saluis atq; incōcusse roboratis in aīo meo: querebam estuans vnd̄ sit malum. Que illa tormēta parturientis cordis mei: q̄ gemitus deꝰ meus? Et ibi erāt aures tue nesciente me. Et cum ī silentio fortiter quererem magne voces erāt ad misericordiā tuā: tacite cōtritiones animi mei. Tu sciebas quid patiebar: ⁊ nullus hoīum. Quantum enim erat quod īde digerebat per linguam meā in aures familiarissimorum meorū: nūquid totus tumultus aīe mee: cui nec tp̄a nec os sufficiebat sonabat eis? Totū tñ ibat in auditū tuum quod rugiebā gemitu cordis mei: ⁊ añ te erat d̄ siderium meū: ⁊ lumen oculoꝝ meorū non erat mecū. Intus eni erat: ego aūt foris. Nec ī loco illud. At ego intendebā in ea que locis cōtinent: ⁊ non ibi īueniebā locū ad req̄escendū: nec recipiebant me ista vt dicerem: sat est ⁊ bene est: nec dimittebāt redire vbi mihi satis esset ⁊ bene. Superior enim erat istis: te vero inferior. Et tu gaudium verum mihi subito tibi: ⁊ tu mihi subieceras q̄ infra me creasti. Et hoc erat rectū temperamentum ⁊ media regio salutis mee: vt manerē ad imaginē tuam ⁊ tibi seruiens dominarer corpori. Sed cum superbe contra te surgerem ⁊ currerē aduersus dominum in ceruice crassa scuti mei etiam ista infima supra me fcā sunt ⁊ premebāt: ⁊ nusquam erat laxamentuz ⁊ respiramentum. Ipsa occurrebāt vndiq; aceruatim ⁊ conglobatim cernenti: cogitanti aūt imagines corporū ipse opponebant redeunti quasi dicerent. Quo is indigne ⁊ sordide? Et hec de vulnere meo creuerant: q̄r humiliasti tanq̄ vulneratum superbū ⁊ tumore meo separabat abs te: ⁊ nimis īflata facies claudebat oculos meos. Tu vō domine in eternum manes: ⁊ nō ī eternuz irasceris nobis: quoniaz miseratus es terram ⁊ cinerez. Et placuit in cōspectu tuo reformare deformia mea: ⁊ stimulis internis agitabas me vt īpatiens essem donec mihi per interiorē aspectū certus esses. Et residebat tumor meꝰ ex occulta manu medicine tue: aciesq; cōturbata ⁊ ꝯtenebrata mentis mee acri collirio salubriuz doloruz meorū d̄ die in diē sanabatur. Et primo volens ostēdere mihi q̄ resistas superbis: humilibꝰ autē des grāz: ⁊ quanta misericordia tua demonstrata sit hoībus via humilitatis: quod verbuz tuuz caro factuz est: ⁊ habitauit inter hoīes: procurasti mihi per q̄ndaz hoīez īmanissimo typo turgidū quosdaz platonicoruz libroruz ex greca lingua in latinā versos: ⁊ ibi legi non q̄dez his verbis: sed hoc idez oīno multis ⁊ multiplicibꝰ suaderi rationibus: q̄ in principio erat verbuz ⁊ verbuz erat ap̄d deum: ⁊ deus erat verbum: hoc erat in

principio apud deuz: omnia per ipsum facta sunt: ⁊ sine ipso factū est nihil: qđ factū est in eo vita est. Et vita erat lux hoīum: ⁊ lux ī tenebris lucet: ⁊ tenebre eā non ꝯphenderūt. Et qꝛ hoīs aīa q̄ꝫuis testimoniū perhibeat de lumīe: nō est tamē ipsa lumen sed verbū dei. Deꝰ est enī lumē verū quod illuminat oēm hoīez veniētē in hūc mūdū. Et qꝛ ī hoc mūdo erat: ⁊ mundus ꝑ ip̄m factus est ⁊ mundus eū non cog̊uit. Quia vero in sua ꝓpria venit ⁊ sui eū nō receperunt quotquot aūt eum receperūt dedit eis ptātez filios dei fieri credētibꝰ in nomīe eiꝰ: nō ibi legi. Itē ibi legi: qꝛ deꝰ verbū nō ex carne nō ex sanguine nō ex volūtate viri neqꝫ ex volūtate carnis: sed ex deo natus est. Sed qꝛ verbū caro fcm̄ est ⁊ habitauit ī nobis. nō ibi legi. Indagaui quippe in illis litteris varie dictum: ⁊ multis modis ꝙ sit filius in forma patris: nō rapinam arbitratus esse equalis deo: qꝛ naturaliter idipsum est ꝫ qꝛ semetip̄m exinaniuit formam ſui accipiens in similitudinem hominum factus: ⁊ habitu īuentꝰ vt homo: humiliauit se factus obediēs vsqꝫ ad mortez: mortē aūt crucis: ꝓpter qđ deus eum exaltauit a mortuis: ⁊ donauit ei nom̄ quod est super omne nomen: vt ī noīe iesu omne genu flectatur celestium terrestrium ⁊ īfernorum: ⁊ omnis lingua confiteatur: quia dominus iesus in gloria est dei patris: nō habēt illi libri. Qđ enim ante omnia tempora: ⁊ supra oīa tempora incommutabiliter manet vnigenitus filius tuus coeternus tibi: ⁊ qꝛ de plenitudine eius accipiunt anime vt beate sint: ⁊ qꝛ participatione manent in se sapientie renouant̄ vt sapiētes sint est ibi: quod autem. Secundum tēpus pro īpijs mortuus est: ⁊ filio tuo vnico non pepercisti sed pro nobis omnibus tradidisti eum: non est ibi. Abscondisti enim hec a sapientibus: ⁊ reuelasti ea ꝑuulis: vt venirent ad eum laborantes ⁊ onerati ⁊ reficeret eos: quoniam mitis est ⁊ humilis corde: ⁊ dirigit mites ī iudicio: ⁊ docet mansuetos vias suas: videns humilitatem nostram ⁊ laborem nostrum ⁊ dimittēs omnia peccata nostra. Qui aūt coturno tanquam doctrine sublimioris elati non audiunt dicētem. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde ⁊ inuenietis requiez animabus vestris: ⁊ si cognoscūt deum non sicut deum glorificant aut gratias: ſꝫ euanescunt ī cogitationibus suis ⁊ obscuratur insipiens cor eorum: dicentes se esse sapientes stulti fiunt. Et ideo legebam ibi etiam immutatam gloriam incorruptionis tue in idola ⁊ varia simulacra in similitudinem imaginis corruptibilis hominis ⁊ volucruz ⁊ quadrupedum ⁊ serpentum: videlicet egyptiuz cibum quo Esau perdidit primogenita sua: quoniam caput quadrupedis pro te honorauit populus primogenitꝰ conuersus corde in egyptum: ⁊ curuās imaginem tuam animaz suam ante imaginem vituli manducantis fenuz: inueni hec ibi ⁊ non manducaui. Placuit eiz tibi domine auferre opprobrium damnationis ab Jacob vt maior seruirz minori: ⁊ vocasti gentes in hereditatē tuā Et ego ad te veneram ex gentibus: ⁊ intendi in aurum quod ab egypto voluisti, vt auferret populus tuus: quoniam tuum erat vbicūqꝫ erat. Et dixisti athenienſibus per apostolum tuuz ꝙ in te viuimus ⁊ mouemur ⁊ sumus: sicut et quidam secūdum eos dixerunt. Et vtiqꝫ vnde erant illi libri: Et non attendi ī idola egyptiorum: quibus de auro tuo

ministrabant qui transmutauerunt ve
ritatem dei in mendacium: ⁊ colluerũt
⁊ seruierunt creature potius q̃ creato
ri. Et inde admonitus redire ad memet
ipsum: intraui in intima mea duce te et
potui: quoniam factus es adiutor me⁹
Intraui ⁊ vidi qualecunq; oculo ani/
me mee: supra eundem oculum anime
mee: supra mentem meam lucẽ domi/
ni incõmutabilem: nõ hanc vulgarem
⁊ conspicuam omni carni: nec quasi ex
eodem genere. Grandior erat tanquaz
si ista multo que clarius claresceret to
tumq; occuparet magnitudine. Non
hoc illa erat sed aliud: aliõ valde ab ist
omnibus. Nec ita erat supra mentem
meam sicut oleũ super aquam nec sicut
celũ super terram sed superior: q̃ ipsa
fecit me: ⁊ ego inferior q̃ factus suz ab
ea. Qui nouit veritatem nouit eam. Et
qui nouit eam: nouit eternitatez. Cha/
ritas nouit eam. O eterna veritas ⁊ ve/
ra charitas ⁊ cara eternitas. Tu es de⁹
meus: tibi suspiro die ac nocte. Et cum
te primum cognoui: tu assumpsisti me
vt viderem esse quod viderem: ⁊ nõdũ
me esse qui viderem. Et reuerberasti in
firmitatẽ aspectus mei radians ĩ me ve
hemẽter: ⁊ contremui amore ⁊ horro/
re: ⁊ iueni me lõge eẽ a te ĩ regione dis
similitudinis: tanq̃ audirem vocẽ tuaz
de excelso. Cibus sum gradiũ: cresce et
manducabis me. Nec tu me in te mu/
tabis sicut cibũ carnis tue: sed tu muta
beris ĩ me. Et cognoui quoniam ꝓ ini/
quitate erudisti hoĩem ⁊ tabescere feci/
sti sicut araneã aĩam meam: ⁊ dixi. Nũ
quid nihil est veritas: quoniam neq; ꝑ
finita neq; per ĩfinita locorũ spatia dif
fusa ẽ? Et clamasti de lõgĩquo. Immo
vo ego suz q̃ suz. Et audiui sicut audit ĩ
corde: ⁊ nõ erat ꝓrsus vñ dubitarem.

Faciliusq; dubitarẽ viuere me q̃ nõ eẽ
veritatẽ q̃ ꝑ ea q̃ fcã sũt ĩtellecta ꝯspici
tur. Et ĩspexi cetera infra te. Et vidi nec
oĩno eẽ nec oĩno nõ eẽ. Esse q̃dem qm̃
abs te sunt: nõ aũt qm̃ id qd̃ es nõ sunt
Id enĩ ve ẽ qd̃ ĩcõmutabiliter manet.
Mihi aũt ĩherere deo bonũ ẽ: q̃ si nõ
manebo ĩ illo: nec in me potero. Ille ãt
ĩ se manẽs ĩnouat oĩa: ⁊ de⁹ me⁹ es: qm̃
bonoꝝ meoꝝ nõ eges. Et manifestatuz
ẽ mihi qm̃ bona sunt q̃ corrumpuntur
qm̃ neq; in summa bona essent: neq; ni
si bona essent: corrumpi possent. Quia
si summa bona essent: incorruptibilia
essent: si aũt nulla bona essent: quid in
eis corrumperetur non esset. Nocet. n.
corruptio. Et nisi bonum minueret nõ
noceret. Aut igit̃ nihil nocet corruptio
qd̃ fieri non potest: aut qd̃ certissimuz
est oĩa que corrũpunt̃ priuantur bono
Si aũt omni bono priuabuntur omni
no nõ erunt. Si aũt erunt ⁊ corrũpi iã
nõ poterũt: meliora erunt: q̃ incorrup/
tibiliter permanebunt. Et quid mõstru
osius: q̃ ea dicere omni bono amisso fa
cta meliora. Ergo si omni bono ꝑuabũ
tur: omnino nulla erunt. Ergo q̃ diu
sunt bona sunt. Ergo quecũq̃ sunt bo/
na sunt. Malũq; illud quod querebaz
vnde esse nõ est substantia: q̃ si substã
tia esset bonũ eẽt. Aut eĩz eẽt ĩcorrupti
bilis substantia magnũ vtiq; bonum:
aut substantia corruptibilis essz que ni
si bona esset corrumpi non posset. Ita
q; vidi ⁊ manifestatũ ẽ mihi: quia om/
nia bona tu fecisti: ⁊ prorsus nulle sub
stantie sunt quas tu non fecisti. Et quo
niam non equalia omnia fecisti: ideo
sunt omnia: quia singula bona sunt et
simul omnia valde bona: quoniam fe/
cisti deus nr̃ omnia bona valde. Et tibi
omnino nõ est malũ: nõ solum tibi sed

nec vniuerse creature tue: qꝛ extra te nõ est aliq̃d qđ irrũpat ⁊ corrũpat ordinez quẽ ĩposuisti ei ĩ partibus aũt eius que dã q̃busdã: qꝛ nõ ꝯueniũt mala putãt. Et eadẽ ipsa ꝯueniũt alijs ex bona sũt: ⁊ in semetipsis bona sunt. Et oĩa hec q̃ sibimet inuicẽ non cõueniũt: cõueniũt ĩferiori parti reꝝ: qua terrã dicimus hñ tẽ celum suum nubilosum atq̃ vẽtosũ ꝯgruũ sibi. Et absit iã vt dicerẽ nõ esse ista: qꝛ ⁊ si sola ista cernerẽ: desiderarez q̃dem meliora: sed iam etiã de solis istis laudare te deberẽ: quoniam laudandũ te oñdũt de terra dracones ⁊ oẽs abyssi: ignis grãdo nix glaties spũs tempestatis que faciũt verbũ tuum: montes ⁊ oẽs colles ligna fructifera ⁊ oẽs cedri bestie ⁊ vniuersa pecora reptilia ⁊ volatilia pẽnata: reges terre ⁊ oẽs populi: principes ⁊ oẽs iudices terre: iuuenes ⁊ virgines seniores cũ iunioribꝰ laudent: nomẽ tuum. Cũ vero ẽt de celis te laudant: laudent te deus noster ĩ excelsis omnes angeli tui: omnes virtutes tue: sol ⁊ luna oẽs stelle ⁊ lumen celi celorum ⁊ aque que super celos sunt laudẽt nomẽ tuum. Non iam desiderabã meliora: qꝛ omnia cogitabam: ⁊ meliora quidem superiora q̃ꝫ inferiora: sꝫ meliora omnia q̃ꝫ sola superiora iudicio sano rependebã. Non est sanitas eis quibus displicet aliquid creature tue: sicut mihi nõ erat cũ displicerẽt multa q̃ fecisti. Et qꝛ non audabat anima mea vt ei displiceret deꝰ meus nolebat esse tuũ quicq̃d ei displicebat. Et ĩde inherat in opĩonẽ duaꝝ substãtiarum: ⁊ non req̃escebat: ⁊ aliena loquebat: ⁊ inde rediens fecerat sibi deũ ꝑ infinita spatia locoꝝ oĩum: ⁊ eũ putauerat eẽ te: ⁊ eũ collocauerat in corde suo: ⁊ facta erat rursus templũ idoli sui abboĩandũ tibi. Sꝫ postea q̃ꝫ fouisti caput nesciẽtis: ⁊ clausisti oculos meos ne viderẽt vanitatem cessaui de me paululum: ⁊ ꝯsopita ẽ ĩsania mea. Et euigilaui in te: ⁊ vidi te infinitũ aliter: ⁊ visus iste non a carne trahebat. Et respexi alia ⁊ alia: ⁊ vidi tibi đbere qꝛ sunt ⁊ in te cũcta finita: sed aliẽ non q̃si in loco: sed qꝛ tu es oĩtenẽs manu: veritate: aut oĩa vera sunt inq̃ꝫtum sunt: nec q̃cq̃ꝫ est falsitas: nisi cum putatur eẽ qđ non ẽ. Et vidi qꝛ nõ solũ loc sua queq̃ꝫ suis eueniunt: sed etiã tp̃ibꝰ: ⁊ qꝛ tu q̃ solus eternus es non post ĩnumerabilia spatia tẽpoꝝ cepisti operari: qꝛ omnia spatia tẽpoꝝ: ⁊ que preterierẽt ⁊ que preteribũt: nec abirẽt nec venirẽt nisi te operãte ⁊ manẽte. Et sensi ⁊ exp̃tus sum non esse miꝝ qđ palato nõ sano pena ẽ panis q̃ sano suauis ẽ: ⁊ oculis egris odiosa lux que puris amabilis ẽ: ⁊ iustitia tua displicet iniquis ne duꝫ vipera ⁊ vermiculus q̃ bona creasti apta ĩferioribus creature tue partibꝰ: quibus: ⁊ ipsi iniq̃ apti sunt quãto dissimiliores sunt tibi: apti aũt superioribꝰ quãto similiores fiunt tibi. Et q̃siui q̃d esset iniquitas ⁊ nõ ĩueni substãtiã: sed a sũma substantia te deo detorte in infima volũtat puersitatẽ: ꝓijcient intima sua ⁊ tumescẽtis foras. Et mirabar ꝙ iam te amabam non pro te phãtasma: ⁊ nõ stabã frui deo meo: sed rapiebar ad te decore tuo: morq̃ꝫ diripiebar abs te põdẽ meo: ⁊ ruebã ĩ ista cũ gemitu: ⁊ pondus h̃ ꝯsuetudo carnal. Sꝫ mecuꝫ erat memoria tui: neq̃ꝫ vllo mõ dubitabam eẽ cui cohererẽ: sed nõdũ esse qui cohererem: quoniam corpus quod corrumpitur aggrauat animam: ⁊ deprimit terrena habitatio sensum multa cogitãtẽ. Erãq̃ꝫ certissimus ꝙ inuisibilia tua a cõstitutione mundi per ea que facta sunt

intellecta conspiciuntur: sēpiterna quoq; virtus ⁊ diuinitas tua. Querēs eniz: vñ approbarē pulchritudinē corporuz siue celestiū siue t̄restriū ⁊ q̄d mihi p̄sto eēt integre de mutabilibus iudicanti ⁊ dicēti: h̄ ita eē dz: illud nō ita. Hoc g̊ q̄rēs vñ iudicarē cū ita iudicarē: īuenerā īcōmutabilē ⁊ verā v̄itatis et̄nitatē supra mētē meā cōmutabilē: atq; ita gradatim a corporib⁹ ad sētiētē ꝑ corpus aīam: atq; īde ad ei⁹ īteriorē vim cui sēsus corporis exteriora nūciaret: quousq; possūt bestie atq; īde rursus ad ratiocinātē potētiā: ad quā refert̄ iudicāduz q̄d sumit̄ a sensib⁹ corporis: q̄ se quoq; īme cōperiēs mutabilē: erexit se ad ītelligētiā suā: ⁊ abduxit cogitationē a cōsuetudine: subtrahēs se cōtradicētibus turbis phātasmatū: vt īueniret quo lumine aspgeret̄: cū sine vlla dubitatione clamaret: incōmutabile p̄ferendū esse mutabili: vñ nosset ip̄m īcōmutabile: q̄d nisi aliquo mō nosset: nullo mō illō mutabili certo p̄poneret: ⁊ ꝑueni ad id q̄d ē ī ictu trepidātis aspect⁹. Tūc v̄o īuisibilia tua ꝑ ea q̄ facta sūt ītellecta cōspexi: sz aciē figere nō valui: ⁊ repcussa īfirmitate reddit⁹ solitis: nō mecū ferebā nisi amātē memoriā ⁊ q̄si olfata desiderātē q̄ comedere nōdū posset: ⁊ q̄rebā viā cōparādi roboris q̄d eēt idoneū ad fruēdū te, nec īueniebā donec amplecterer mediatorē dei ⁊ hoīuz hoīez xp̄m iesum: q̄ ē sup oīa d̄s bn̄dict⁹ in secula: vocātē ⁊ dicētē: ego sū via v̄itas ⁊ vita: ⁊ cibū cui capiēdo īualid⁹ erā miscētez carni: qm̄ verbū caro factū ē vt īfantie nr̄e lactesceret sapīa tua ꝑ quā creasti oīa. Nō.n. tenebā dn̄m meū iesū xp̄m humilis humilē: nec cuius rei magistra eēt ei⁹ īfirmitas nouerā. Uerbū.n. tuuz et̄na veritas supiorib⁹ creature tue partibus supereminens: subditos erigit ad seip̄am in inferioribus aūt edificauit sibi humilē domū de limo nr̄o: ꝑ quam subdēdos dep̄meret a seip̄is ⁊ ad se traijceret: sanās tumorē ⁊ nutriēs amorez ne fiducia sui ꝓgrederēt̄ lōgius: sz potius infirmarent̄ videntes ante pedes suos infirmam diuinitatē ex participatione tunice pellicee nr̄e: ⁊ lassi ꝓsternerētur ī eā: illa autem surgēs leuaret eos. Ego vero aliud putabā: tātūq; sētiebaz de dn̄o xp̄o meo: q̄ntum de excellentis sapientie viro: cui nullus possit equari: p̄sertim q̄ mirabiliter natus ex virgine ad exemplū cōtēnēdorum tēporalium ꝓ adipiscenda īmortalitate: diuina pro nobis cura tātā auctoritatē magisterij meruisse videbat̄. Quid aūt sacramenti haberet: verbū caro factū est: ne suspicari quidem poteram. Tantum cognoueram ex ijs que de illo scripta traderent̄ q̄ manducauit ⁊ bibit dormiuit ambulauit: exhilaratus est contristatus ē sermocinatus est non hesisse carnem illaz verbo tuo nisi cum anima ⁊ mente humana. Nouit hoc omnis qui nouit incōmutabilitatem verbi tui: quam ego iam noueram q̄ntum poteram: nec omnino quicq̄z inde dubitabam. Etenim nūc mouere mēbra corporis ꝑ voluntatem: nunc nō mouere: nūc aliquo affectu affici: nunc non affici: nunc proferre ꝑ signa sapientes sententias: nunc eē in silentio: ꝓp̄a sūt mutaailitatis aīe et mētis. Que si falsa de illo scripta essent etiam oīa ꝑiclitarent̄ mendacio: neq; ī illis litteris vlla fidei salus generi hūano remaneret. Quia itaq; v̄a scripta sūt totū hominem in xp̄o agnoscebam: nō corpus tantuz hominis aut cū corpore sine mente animam: sed ipsum hominē non ꝑsona veritatis: sed magna quadā

nature humane excellētia ⁊ perfectiore participatione sapientie ꝓferri ceteris arbitrabar. Alipi⁹ aūt deū carne īdutuz ita putabat credi a catholicis: vt preter deum ⁊ carnē non eēt in xp̄o aīa: mētē q̄z hoīs nō existimabat ī eo predicari. Et qm̄ bene p̄suasū tenebat: ea q̄ de illo memorie mādata sūt sine vitali ⁊ rōnali creatura nō fieri: ad ip̄am xp̄ianā fidē pigrius mouebat̄. Sed postea heretico rū appollinari istaꝝ hūc errorem eē cognoscens: catholice fidei colletat⁹ ⁊ cōtēpatus ē. Ego aūt aliquāto posteriu didicisse me fateor: in eo qd̄ verbū caro factū ē quō catholica v̄itas a fotini falsitate dirimat̄. Improbatio q̄ppe hereticoꝝ facit eminere q̄d ecclesia tua sentiat ⁊ q̄d hēat sana doctrina. Oportuit enim ⁊ hereses eē: vt ꝓbati manifesti fierēt īter infirmos: sed tūc lectis platonicoꝝ illis libris: postea q̄z īde admonit⁹ q̄rerē īcorporeā v̄itatē: inuisibilia tua ꝑ ea q̄ facta sūt itellecta cōspexi: ⁊ repulsus sensi qd̄ ꝑ tenebras aīe mee cōtēplari nō sinerer certus eē te ⁊ īfinitum eē: nec tñ ꝑ locos finitos infinitosue diffūdi ⁊ vere te eē q̄ semꝑ idē ip̄e eēs ex nulla parte nulloq̄z motu alit̄ aut alit̄: cetera v̄o ex te eē oīa. h̄ solo firmissimo documēto qz sūt. Cert⁹ q̄dē ī istis eram: nimis tñ infirm⁹ ad fruēdū te garriebam plane q̄si peritus ⁊ nisi ī xp̄o saluatore nostro viam tuam quererem: non peritus: sed periturus eēm. Jam. n. ceperam velle videri sapiēs: plen⁹ pena mea ⁊ nō fleba: īsuꝑ īflabar scīa. Ubi enī erat illa edificās charitas a fūdamēto humilitatis qd̄ ē xp̄s iesus? Aut qñ illi libri me docerēt eā: ī quos me ꝓpt̄ea p̄usq̄z scripturas tuas ꝯsiderarē credo voluisti īcurrere: vt īprimeret̄ memorie mee quō ex eis affect⁹ eēm: ⁊ cū postea in libris tuis mansuetus essez ⁊ curātib⁹ digitis tuis ꝯtractarēt̄ vulnera mea: discernerem atq̄z distinguerem quid interesset inter p̄sumptionem ⁊ confessionem: inter videntes quo eundem sit: nec videntes qua: ⁊ viam ducentem ad beatificā patriam non tantum cernēdam sed inhabitandam? Nam si primo sanctis tuis litteris īformatus essem: ⁊ ī eaꝝ familiaritate obdulcuisses mihi: ⁊ postea in illa volumina īcidissem: fortasse aut abripuissent me a solidamento pietatis: aut si in affectu quem salubrem inhiberā ꝑstitissem: putarem etiam ex illis libris eū posse cōcipi: si eos solos quisq̄z didicisset. Itaq̄z auidissime arripui venerabilē stilum sp̄ūs tui: ⁊ pre ceteris apostolum pauluz ⁊ perierunt ille questiones in quibus mihi aliquando visus ē aduersari sibi ⁊ non congruere testimoniis legis ⁊ prophetaꝝ textus sermonis eius. Et apparuit mihi vna facies eloq̄orum castorum ⁊ exultare cum tremore didici ⁊ cepi: ⁊ inueni quicquid illac verū legerā: ac cōmēdatiōe gr̄e tue didici: vt qui videt non sic glorietur q̄si non acceperit non soluz id quod videt sed etiam vt videat. Quis enim habet quod non accepit? Et vt te qui es semꝑ idem non solum admoneatur vt videat: sed etiam sanetur vt teneat: ⁊ qui de longinquo videre non potest viam: tamen ambulet qua veniat ⁊ videat ⁊ teneat: quia etsi condelectetur homo lege dei secundum interiorem hominem quid faciet de alia lege in membris suis repugnante legi mentis sue ⁊ se captiuum ducente in lege peccati que est in membris eius? Quoniam iustus es dñe nos autem peccauimus: inique fecim⁹ impie gessimus: ⁊ grauata est super nos manus tua: ⁊ iuste traditi sumus anti-

q° peccatori p̄posito mortis: q: p̄suasit voluntati nostre similitudinem voluntatis sue: qua in veritate tua non stetit. Quid faciat miser homo? Quis eum liberabit de corpore mortis huius: nisi gratia tua per iesum christum dominū nostrum: quem genuisti coeternum ⁊ creasti in principio viarum tuarum: in quo princeps huius mundi non inuenit quicq̄ morte dignum: ⁊ occidit eum ⁊ euacuatum est cyrographum quod erat contrarium nobis? Hoc ille littere non habent: non habent ille pagine vultum pietatis: huius lachrymas confessionis: sacrificium tuum spiritum contribulatum: cor contritum ⁊ humiliatum: populi salutem sponsam ciuitatem: arram spiritus sancti poculum precij vestri. Nemo ibi cantat: nonne deo subiecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum: ⁊ enim ipse deus meus ⁊ salutaris meus susceptor meus non mouebor amplius. Nemo ibi audit vocantem: venite ad me qui laboratis. Dedignantur ab eo discere quoniam mitis est ⁊ humilis corde. Abscondisti enī hec a sapientibus ⁊ prudentibus: ⁊ reuelasti ea paruulis. Et aliud est de siluestri cacumine videre patriā pacis: ⁊ iter ad eam non inuenire ⁊ frustra conari per inuia circumobsidentibus ⁊ insidiantibus fugitiuis desertoribus cū principe suo leone ⁊ dracone: ⁊ aliud tenere viam illuc ducentem cura celestis imperatoris munitam: vbi non latrocinantur qui celestem militiam deseruerunt. Uitant enim eam sicut suppliciū. Hec mihi inuiscerabantur miris modis cum minimum apostolorum tuorum legerem ⁊ consideraueram opera tua ⁊ expaueram.

Explicit liber septim°. Incipit octau°.

Deus meus recorder in gratiarum actione tibi: ⁊ confitear misericordias tuas sup me. Perfundātur ossa mea delectatione tua ⁊ dicant: domine q̄s similis tibi? Dirupisti vincula mea: sacrificem tibi sacrificium laudis. Quō dirupisti ea narrabo ⁊ dicent omnes qui adorant te cum audient hec. Benedictus dn̄s in celo ⁊ ī terra magnuz ⁊ mirabile nomē eius. Inheserant precordiis meis verba tua ⁊ vndiq̄ circunuallabar abs te: de vita tua eterna cert° eraz q̄uis eam in enigmate ⁊ quasi per speculum videram. Dubitatio tamen omnis de incorruptibili substantia qd̄ ab illa esset omnis substantia ablata mihi erat: nec cereior de te sed stabilior in te esse cupiebam. De mea vero temporali vita nutabant omnia: ⁊ mundandum erat cor a fermento veteri: et placebat via ipse saluator: ⁊ ire per eius angustias adhuc pigebat. Et immisisti in mentem meam visūq̄ est bonum in conspectu meo p̄gere ad simplicianū qui mihi bonus apparebat seruus tuus: ⁊ lucebat in eo gratia tua. Audieram etiaz q̄ a iuuētute sua deuotissime tibi viueret Jā v̄o tūc senuerat: ⁊ longa etate in tā bono studio sectāde vie tue: multa edoctus: mlta exptus mihi videbatur: ⁊ vere sic erat. Unde mihi vt proferret volebam cōferenti secum estus meos: q̄s esset apt° modus sic affecto: vt ego eraz ad ambulandum in via tua. Uidebā. n. plenam ecclesiam: ⁊ alius sic ibat: alius autem sic. Mihi autem displicebat qd̄ agebam in seculo: ⁊ oneri mihi erat valde: nō iā īflāmātib° cupiditatib°: vt solebāt spe honoris ⁊ pecunie: ad tollerādā illā seruitutē tam grauem. Jam enim me illa nō delectabāt pre dulcedi

ne tua: ⁊ decore domus tue quam dile/
xi sed adhuc tenaciter colligebar ex fe/
mina: nec me ꝓhibebat apostolus con
iugari: q̃uis exhortaret ad melius: ma/
xime volẽs oẽs hoies sic eẽ vt ipse erat
sed ego infirmior eligebã molliorẽ lo/
cũ: ⁊ propter hoc vnum voluebar in ce/
teris lãguidus ⁊ tabescens curis marci
dis qd̃ ⁊ ĩ alijs rebus quas nolebã pati
congruere cogebar vite cõiugali: cui de
ditus cõstringebar. Audierã ex ore ver i
tatis eẽ spadones qui seipsos abscideret
ꝓpter regnũ celoꝝ: sed q̃ potest inquit
capere capiat. Uani sũt certe oẽs homi
nes quibus non est dei scientia: nec de
ijs que videnť bona potuerunt inueni
re eum qui ẽ. At ego iam nõ eram i illa
vanitate. Transcenderã eã: ⁊ cõtestan/
te vniuersa creatura tua inueneram te
creatorem nr̃um: ⁊ v̄bũ tuũ apud te de
um tecũq; cũ spũ scõ vnũ deũ ꝑ qd̃ crea
sti omnia. Et ẽ aliud genus ĩpioꝝ: q̃ co/
gnoscẽtes deũ nõ sicut deũ glorificaue
runt aut gr̃as egerũt. In hoc quoq; in
ciderã: ⁊ dextera tua deꝰ suscepit me: ⁊
inde ablatũ posuisti vbi cõualescerem:
qꝛ dixisti homini: ecce pietas ẽ sapientia
⁊ noli velle videri sapiens: qm̃ dicentes
se esse sapientes: stulti facti sunt. Et ĩue/
neram iã bonã margaritaꝫ: ⁊ venditis
omnibus q̃ hẽrẽ emẽda erat: ⁊ dubita/
bã. Perrexi ergo ad simplicianũ pr̃em
ĩ accipiẽda tũc gr̃a ep̃i ambrosij: ⁊ quez
vere vt pr̃em diligebat. Narraui ei cir/
cuitus erroris mei. Ubi aũt cõmemora
ui legisse me quosdã libros platonicoꝝ
quos victorinꝰ quondã rhetor vrbis ro
me: quem xp̃ianũ defunctum esse audi/
eram in latinam linguam transtulisset
gratulatus ẽ mihi q̃ nõ in aliorum phi
losophoꝝ scripta ĩcidissem plena falla/
ciaꝝ ⁊ deceptionũ secũdũ clemẽta huiꝰ
mundi: in istis autem omnibus modis
insinuari deum ⁊ eius verbũ. Deinde vt
me exhortaret ad humilitatem xp̃i sapi
entibus abscõditã ⁊ reuelatam par uul
victorinũ ipsum recordatus ẽ: quẽ ro/
me cũ eẽt familiarissime nouerat: de q̃
ille mihi narrauit qd̃ nõ silebo. Habet
enim magnam laudem gr̃e tue cõfiten
dam tibi quẽadmodũ ille doctissimꝰ se/
nex ⁊ oĩum liberaliũ doctrinaꝝ peritis/
simus quippe philosophoꝝ tã multa le
gerat: ⁊ dijudicauerat ⁊ dilucidauerat:
docto tot nobiliũ senatoꝝ: q̃ ẽt ob insi/
gne preclari magisterij: qd̃ ciues huius
mũdi exhimium putãt: statuã romano
foro meruerat ⁊ acceperat: vsq; ad illaꝫ
etatẽ veneratoꝛ idolorum sacrorũq; sa
crilegoꝝ particeps: quibus tũc tota fe/
re romana nobilitas ĩflata spirabat po
puli vsiam ⁊ oĩgenũ deũ mõstra ⁊ anu
bem latratorẽ que aliqñ cõtra neptu/
nũ ⁊ venerem contraq; mineruam tela
tenuerãt: ⁊ a se victis iã roma supplica/
bat: que iste senes victorinus tot annos
ore terricrepo defẽsitauerat: nõ erubue
rit eẽ puer xp̃i tui ⁊ ĩfans fontis tui sub/
iecto collo ad humilitatis iugũ: ⁊ edo/
mita fronte ad crucl opprobriũ. O dñe
dñe q̃ ĩclinasti celos ⁊ descẽdisti: tetigi/
sti mõtes ⁊ fumigauerũt: q̃bꝰ modis te
insinuasti illi pectori? Legebat sicut ait
simplicianꝰ: scãm scripturã: oẽsq; chri/
stianas lr̃as ĩuestigabat studiosissime ⁊
p̃scrutabať: ⁊ dicebat simpliciano non
palam: sed secretiꝰ ⁊ familiariꝰ: nouerl
me iã eẽ xp̃ianum? Et respondebat ille.
Nõ credã nec deputabo te int̃ xp̃ianos
nisi ĩ ecclesia xp̃i te videro. ille aũt irri/
debat illum dicẽs. Ergo parietes faciũt
xp̃ianos? Et h̃ sepe dicebat iã se eẽ xp̃ia/
nũ: ⁊ simplicianꝰ illd̃ sepe rñdebat: ⁊ se/
pe ab illo parietũ irrisio repetebatur.

Amicos enim suos verebatur offendere superbos demonicolas: quoꝝ ex culmine babylonice dignitatis quasi ex cedris libani quas nõdũ cõtriuerat dominus grauiter ruituras in se inimicitias arbitrabatur. Sed posteaq̃ legendo ⁊ inhiando hausit firmitatem: timuitque negari a xp̃o corã angelis scis si euz timeret coram hoĩbus confiteri: reusq̃ sibi magni criminis appuit erubescendo de sacramẽtis humilitatis verbi tui: ⁊ nõ erubescẽdo de sacris sacrilegijs supborũ demonioꝝ que imitator supbus accepat: depuduit vanitati ⁊ erubuit veritatis: subitoq̃ ⁊ inopinat⁹ ait simpliciano: vt ipse narrabat. Eamus ĩ eccl'az xp̃ianus volo fieri. Ad ille nõ se capiẽs letitia prexit cũ eo. Ubi aũt imbutus p̃mis instructionũ sacramẽtis: non multo post etiam nomẽ dedit: vt p baptismũ regeneraret. Mirãte roma gaudẽte ecclesia: superbi videbant ⁊ irascebãtur: dentibus suis stridebãt ⁊ tabescebãt Seruo aũt tuo dñs erat spes eius: ⁊ nõ respiciebat in vanitates ⁊ insanias mẽdaces. Deniq̃ vt ventũ est ad horã ꝓfitende fidei: que verbis certis concepti retentisq̃ memoriter de loco eminẽtiore ĩ conspectu populi fidelis Rome reddi solet ab eis qui accessuri sũt ad gratiam tuam: oblatũ esse dicebat victorino a presbyteris vt secreti⁹ redderet sic̃ nonnullis qui verecũdia trepidaturi videbant offerri mors erat: illuz aũt maluisse salutez tuã in cõspectu scẽ multitudinis profiteri. Non enĩ erat salus quã docebat in rhetorica: ⁊ tamen eam publice ꝓfessus erat. Quanto min⁹ ergo vereri: debuit mãsuetuz gregẽ tuuz ꝓnuncians verbũ tuum: qui non verebat in v̄bis suis turbas ĩsanoꝝ? Itaq̃ vbi ascendit vt redderet: oẽs sibimet ĩuicem q̃sq̃ vt eum nouerat ĩstrepuerunt nomen eius in strepitu gratulationis. Quis autem ibi non euz nouerat. Et sonuit presso sonitu: per ora cũctoruz colletantiũ: victorinus: victorinus Cito sonuerunt exultatione q̃ videbãt euz: et cito siluerũt intentõe vt audierent euz. Pronunciauit ille fidem v̄acem preclara fiducia: ⁊ volebant eum oẽs rapere ĩtro in cor suum: ⁊ rapiebant amando ⁊ gaudendo. He rapientium man⁹ erãt De⁹ bone quid agit̃ ĩ hoĩe vt plus gaudeat de salute desp̃ate aĩe ⁊ de maiore p̃iculo liberate: q̃ si spes ei semp̃ affuisset aut p̃iculuz minus fuisset. Eteniz tu quoq̃ misericors pater plus gaudes d̄ vno penitente q̃ de nonagintanouem iustis q̃b⁹ nõ ẽ opus pnĩa. Et nos cũ magna iocũditate audimus cũ audimus: qm̃ exultantis pastoris humeris reportetur ouis q̃ errauerat: ⁊ dragma referatur in thesauros tuos colletantibus vicinis mulieri q̃ ĩuenit: ⁊ lachrymas excutit gaudiũ solẽnitatis domus tue: cũ legit̃ in domo tua de minore filio: quoniam mortuus erat ⁊ reuixit: perierat ⁊ inuentus ẽ. Gaudes quippe in nobis ⁊ in angelis tuis scã charitate scis. Nã tu semp̃ idez: qui ea q̃ non semp̃ nec eodem modo sunt: eodem mõ semp̃ nosti oĩa. Quid g̃ agit̃ in anima: cũ amplius delectat̃ inuentis aut redditis rebus q̃s diligit: q̃ si eas semp̃ habuisset? Contestant̃ enĩ ⁊ cetera: ⁊ plena sunt oĩa testimonijs clamantibus ita ẽ. Triũphat victor ĩperator: ⁊ nõ vicisset nisi pugnauisset. Et q̃to maius periculũ fuit ĩ prelio: tanto maius ẽ gaudiũ in triumpho Jactat tẽpestas nauigantes: minat̃q̃ naufragiuz: oẽs futura morte pallescũt Tranquillat̃ celuz ⁊ mare: ⁊ exultãt nimis: qm̃ timuerũt nimis. Eger ẽ car⁹ ⁊

vena eius malũ renunciat: omnes qui
cũ ialuum cupiũt egrotãt simul aio. Fit
ei recte: ꝛ nõduz ãbulat pristinis virib⁹
ꝛ fit iã tale gaudium quale non fuit cuz
antea saluus ꝛ fortis ãbularet. Easqz ip
sas voluptates humane vite etiã non i
opinatis ꝛ preter volũtatem irruẽtib⁹:
sed institutis ꝛ volũtarijs molestijs bo
mines acquirũt. Edẽdi ꝛ bibẽdi volup
tas nulla est: nisi precedat esurẽdi ꝛ siti
endi molestia. Et ebrioli quedam salsiu
scula comedũt quo fiat molestus ardor
quẽ duz extinguit potatio fit delectatio.
Et institutũ est vt iã pacte ispõse non tra
dantur statim: ne vilẽ habeat maritus
dataz quã nõ suspirauerit sponsus oila
taz. Doc i turpi ꝛ execrãda letitia: boc i
ea que cõcessa ꝛ licita est: boc in ipsa sin
cerissima honestate amicitie: boc i eo q̃
mortu⁹ erat ꝛ reuixit: perierat ꝛ inuẽtus
est. Ubique maius gaudium molestia
maiore preceditur. Quid est boc dñe de
us meus: cũ tu eternum tibi tu ipse sis
gaudiũ: ꝛ quedã de te circa te sẽper gau
deant: Quid est quod bec rerũ pars al
ternat defectu ꝛ profectu offẽsionibus
ꝛ cõciliationib⁹: An is est modus eaꝝ
ꝛ tantũ dedisti eis cũ a sũmis celozũ vs
que ad ima terrarũ: ab initio vsque in fi
nẽ seculozũ: ab angelo vsque ad vermi
culũ: a motu primo vsque ad extremũ
omnia genera bonozũ ꝛ omnia iusta o⁹
pera tua suis queque sedibus locazes: ꝛ
suis queque tẽpozibus ageres: Dei mi
bi q̃ excellius es in excellis: ꝛ q̃ profun
dus in profundis: ꝛ nusquam recedis ꝛ
vix redimus ad te. Age domine ꝛ fac ꝛ
excita ꝛ reuoca nos accẽde ꝛ rape fla
gra dulcesce: iã amemus ꝛ curramus.
Nonne multi ex profundiore tartaro
cecitatis q̃ victorinus redeunt ad te: ꝛ
accedũt ꝛ illuminãtur recipiẽtes lumẽ
Oõ si q̃ recipiũt: accipiũt a te potestatẽ
vt filij tui fiãt. Sed si min⁹ notis i popu
lis: min⁹ de illis gaudẽt etiã q̃ nouerint
eos. Quãdo enĩ cũ mltis gaudeẽ: ꝛ i sin
gulis vberius est gaudiũ: q̃a feruere fa
ciũt se ꝛ iflãmãt ex alterutro. Deide q̃
mltis noti mltis sũt auctoritati ad salu
tẽ ꝛ mltis pẽũt secuturis: ideoq̃ mltũ ꝺ
illis ꝛ q̃ eos precesserũt letãtur: q̃a nõ ꝺ
solis letãtur. Absit enĩ vt i tabernaculo
tuo pre pauperib⁹ accipiant psone diui
tũ: aut pre ignobilib⁹ nobiles q̃ꝺo po
ti⁹ infirma mũdi elegisti vt cõfunderes
fortia: ꝛ ignobilia bui⁹ mũdi elegisti ꝛ ꝺ
tẽptibila ꝛ ea que nõ sũt tãquã q̃ sint:
vt ea q̃ sũt euacuares. Et tamẽ idẽ ipse
minim⁹ apostoloꝝ tuozũ: p cui⁹ lĩguã tu
ista vba lõuisti: cũ paul⁹ pcõsul p ei⁹ mi
litiã ꝺbellata supbia sublẽi iugo xpi tui
miss⁹ eẽt rgis magni ꝓuincialis effect⁹:
ipe quoq̃ ex ꝓze saulo paul⁹ vocari ꝺ
mauit ob tã magne ĩsigne victorie. Pl⁹
enĩ hostis vicit i eo quẽ pl⁹ tenet ꝛ de
quo plures tenet. Pl⁹ aũt superbos te
net nomine nobilitatis: ꝛ ꝺ bis plures
nomĩe auctoritatis. Quãdo igit grau⁹
cogitabat victorini pect⁹ q̃ tanq̃ iner
pugnabile receptaculũ diabol⁹ obtin
erat. victorini lĩgua quo telo grãdi ꝛ a/
cuto mltos pemerat: abũdãti⁹ exultaꝝ
oportuit filios tuos: q̃a rex noster alli
gauit fortẽ: ꝛ uidebãt vasa eius crepta
mũdari: ꝛ aptari i bonorẽ tuum: ꝛ fieri i
utilia dño ad oẽ opus bonũ. Sz vbi mi
bi homo tu⁹ siplician⁹ ꝺ victorino ista
narrauit: exarsi ad imitãdũ. Ad boc enĩ
ꝛ ille narrauerat. Postq̃ ꝺo ꝛ illud ad
didit q̃ iperatozis inliãi tempozib⁹ lege
data ꝓhibiti sũt xpiani docere littera
turã ꝛ ozatoriã: quã legẽ ãplex⁹ loq̃ez
scholã ꝺfer maluit q̃ vbũ tuũ q̃ lĩguaꝝ
ifãtiuz facit diserta: nõ mihi fortior q̃

felicior visus est: q̄a inuenit occasionē vacādi tibi. Cui rei ego suspirabā ligatus nō ferro alieno: sed mea ferrea volūtate. Uelle meū tenebat inimic⁹: ⁊ ide mihi catenā fecerat ⁊ cōstixerat me. Quippe ex volūtate peruersa facta est libido Et dū seruit̄ libidini: facta est consuetudo. Et dū cōsuetudini nō resistit̄: facta est necessitas q̄b⁹ quasi āsulis q̄buldā sibimet inexis vnde catenā appellaui tenebat me obstrictū dura seruit⁹. Uolūtas autez noua q̄ mihi esse ceperat vt te gratis colerē fruique te vellē deus certa sola iocūditas: nōdū erat idōea ad superāda priorē vetustate roboratā. Ita due volūtates mee vna vet⁹ alia noua: illa carnalis illa spiritualis cōfligebant iter se: atque discordādo dissipabāt animā meā Sic itelligebā ī me ipso experimēto id q̄d legerā: quomodo caro ꝯcupisceret aduersus spiritū: spirit⁹ autē aduersus carnē. Ego q̄dē ī utroque: sed magis ego ī eo q̄ ī me approbabā q̄ ī eo q̄ ī me īprobabā. Ibi enī magis iā nō ego q̄a ex magna parte id patiebar īuit⁹ q̄ faciebā volēs. Sed tamē cōsuetudo aduers⁹ me pugnatior ex me fcā erat quoniā volēs quo nollē ꝑuenerā. Et q̄s iure cōtradicere: cū peccātē iusta pena sequeret̄? Et nō erat iā illa excusatio q̄ videri mihi solebā: ꝓpterea nōdū me contēpto seculo seruire tibi: q̄a īcerta mihi esset preceptio veritatis. Jam enī ⁊ ipsa certa erat. Ego aūt adhuc terra obligatus militare tibi recusabā: ⁊ ī pedimentis oīb⁹ sic timebā expēdiri quēadmodū īpediri timēdū est. Ita sarcina seculi velut sōno assolet dulciter premebar ⁊ cogitatiōes q̄b⁹ meditabar ī te similes erāt conatib⁹ expergisci volētiū: q̄ tamē superati soporis altitudine remergunt̄ Et sicut nēo ē q̄ dormir̄ sēp velit: omnium que sāo iudicio vigilare prestat: differt tamē plerūque homo somnū excutere cū grauis torpor ī mēbris: ē eūq; iā displicētē carpit libētius quāuis surgēdi tēpus aduenerit: ita certū habebā eē meli⁹ tue charitati me dedere q̄ mee cupiditati cedere. Sed illud placebat ⁊ uincebat: hoc libebat ⁊ vicebat. Nō enīz erat q̄d tibi respōderē dicēti mihi: surge q̄ dormis ⁊ exurge a mortuis ⁊ illūinabit te xp̄s. Et vndique ostendenti vera te dicere: nō erat dīno q̄d respōderē veritate ꝯuict⁹: nisi tātū verba lēta ⁊ sōnolēta. Modo ecce modo: sine paululū. Sz modo ⁊ modo nō habebat modū: ⁊ sine paululū: ī lōgū ibat. Frustra cōdelectabar legi tue secūdū īteriorem hominē: cum lex alia in mēbris meis repugnaret legi mētis mee ⁊ captiuū me duceret ī legē peccati que ī mēbris meis erat. Lex enī peccati est violentia cōsuetudinis qua trahitur ⁊ tenet̄ etiā īuitus animus eo merito quo ī eā volēs illabit̄. Miserū ergo me q̄s liberaret de corpore mortis hui⁹: nisi gr̄a tua ꝑ iesū xp̄m dn̄m nostrū? Et de vīculo q̄dē desiderij cōcubitus quo artissimo tenebar: ⁊ secularū negociorū seruitute quēadmodū me exemeris narrabo: ⁊ ꝯfitebor noī tuo dn̄e adiutor me⁹ ⁊ r̄dēptor me⁹. Agebā solita crescēte anxietudīe ⁊ quotidie suspirabā tibi. Freq̄ntabā ecclesiā tuā quātū vacabar ab eis negocijs sub quoꝝ pōdere gemebā. Metum erat alipius ociosus ab opere iurisperitorum post assessionem tertiam: expectās quib⁹ iterū cōsilia venderet sicut ego vēdebam dicēdi facultatem si qua docendo prestari potest. Nebridius autem amicitie nostre cesserat: vt omnium nostrum familiarissimo verecundo mediolanensi ⁊ ciui ⁊ grā-

matico subdoceret vehemēter desiderā
ti & familiaritatis iure flagitanti de nue
ro nro fidele adiutoriū quo idigebat
nimis. Nō itaq; nebridiū cupiditas cō
modoz̄ eo traxit: maiora enīz posset si
vellet de litteris agere: sed officio beni
nolētie petitionē nostram contēnere
noluit amicus vulcissimus & mitissim⁹
Agebat aūt aliud prudētissime cauens
inotescere psonis secūdum hoc seculuz
maioribus: deuitans in eis oēm iquie
tudinē animi: quē volebat hre liberum
& q̄z multis posset horis feriatū ad que
rendū aliquid vel legendū vel audien
dum de sapīa. Quodā igit die: nō reco
lo cām qua erat absens nebridius cuz
ecce ad nos domū venit ad me & alipi
um pōtianus quidā ciuis noster inq̄
tū afer preclare i palatio militans: ne
scio: q̄d a nobis volebat. Et cōsedimus
vt colloqueremur. Et forte supra men
sam lusoriā que ante nos erat attendit
codicē: tulit aperuit: iuenit aplm pau
lum inopinate sane: putauerat enī ali
quid de libris quoz̄ pfessio me exterebat
Tum vero arridēs me que intuēs gra
tulatorie: miratus est q̄ eas & solas pre
oculis meis lras repēte cōperisse. Chri
stiānus q̄ppe & fidelis erat: & sepe tibi dño
nro psternebatur i eccla crebris & diu
turnis oronibus. Cui ego cū indicassez
illis me scripturis curā maximā ipēde
re: oztus ē sermo ipso narrāte de anto
nio egyptio monacho cuius nomē ex
cellenter clarebat apud seruos tuos:
nos aūt vsq; in illā horam latebat. Qō
ille vbi cōperit: īmoratus ē i eo sermōe
insinuās tātū vix igonorātib⁹ & admirās
eādē nraz ignorantiā. Stupebam⁹ aūt
audiētes tam recenti memoria & pro
pe nostris tpibus testatissima mirabi
lia tua in fide recta & catholica ecclesia
Omnes mirabamur: & nos q̄ tam ma
gna erāt: & ille q̄ inaudita nobis erant
Inde sermo ei⁹ devolut⁹ est ad mōaste
rioz̄ greges & mores suauiolētie tue et
vbera deserta beremi: quoruz nos nihil
sciebamus. Et erat monasterium medi
olāi plenū bonis fratribus extra vrbis
menia sub ambrosio nutrioze: & nō no
ueramus. Pertendebat ille & loqueba
tur adhuc & nos itenti tacebamus. Un
de incidit vt diceret nescio q̄ se & tres
alios cōtubernales suos nūirū apud
treueres cū ipatoz̄p meridiano circen
tium spectaculo teneret: exisse deābu
latū i ortos muris contiguos: atq; illic
vt forte cōbinati spatiabant: vnū secuz
seorsum & alios duos itidē seorsum pa
riterq; vigressos: sed illos vagabundos
irruisse in quandā casaz vbi habitabāt
quidā. serui tui spū paupes: qualiū ē re
gnū celoz̄: & iuenisse ibi codicem i quo
scripta erat vita Antonij. Quā legēs ce
pit vnus eoz̄ & mirari & accendi & inter
legendū meditari & arripere talez vitaz
& relicta militia seculi seruire tibi. erat
aūt ex eis quos dicūt agentes in rebus
Tūc subito repletus amoze scō & sobrio
pudoze iratus sibi cōiecit oculos i ami
cuz: & ait illi. Dic q̄so te oībus istis labo
ribus nostris quo ambimus peruenire
Quid querimus? Cui⁹ rei cā militam⁹?
Maiore esse poterit spes nra in pala
tio q̄ vt amici impatoris simus? Et ibi
quid non fragile plenūq; periculis: et
per quot pericula peruenitur ad gran
dius periculū? Et q̄diu istuc erit? ami
cus aūt dei si voluero ecce nūc fio. Di
xit hoc: & turbidus parturitione noue
vite reddidit oculos paginis: & legebat
& mutabat intus vbi tu videbas: & exu
ebat mundo mens eius vt mox appa
ruit. Nāq; dū legit & voluit fluctus cor

dis sui: infremuit aliquã & discreuit: & de creuit q̃ melioꝛa: iãq̃ tu⁹ ait amico suo Ego iã abꝛupi me ab illa spe nostra: & deo fuire statui: & hoc ex hoꝛa hac. In hoc loco aggredioꝛ: te si piget imitari: noli aduersari. Respondit ille adhereꝫ se socio tante mercedis tanteq̃ militie & ambo iam tui edificabãt turriꝫ sumptu idoneo relinquẽdi oĩa & sequendi te. Cũ pontianus & qui cũ eo per alias oꝛti partes deambulabãt querẽtes eos deuenerũt ĩ eũdem locũ: & inueniẽtes admonnerũt vt rediꝛent q̃d iaꝫ declinasset dies. At illi narrato placito & ꝓposito suo: quoq̃ modo in ꝓeis talis voluntas oꝛta esset atq̃ firmata petierũt ne sibi molesti eẽnt si adiungi recusarent. Isti aũt nihilo mutati a pristinis: flebãt se tamen vt dicebat: atq̃ illis pie ogratulati sunt & cõmẽdauerũt se oꝛationibus eoꝛũ: & trahentes coꝛ ĩ terram abierũt ĩ palatium. Illi aũt affigentes coꝛ ĩ celo manserũt ĩ casa. Et ambo hẽbant ꝓponsas. Que postea q̃ hoc audierunt dicauerunt etiam ipse virginitatẽ tibi. Narrabat hec põtian⁹: tu aũt vñe inter vba eius retoꝛq̃bas me ad metipm auferẽs me a doꝛso meo: vbi me ponerã vũ nollem me attendere: & cõstituebas me ante faciem meam vt viderem q̃ turpis essem & q̃ distoꝛt⁹ & foꝛdidus & maculosus & vlceroſus. Et videbaꝫ & boꝛrebam: & quo a me fugerem nõ erat Etsi conabar a me auertere aspectũ narrabat ille quod narrabat: & tu me rursus opponebas mihi: & impigebas me in oculos meos vt viderem iniquitatẽ meam & odissem. Noueram eam sz oĩ simulabaꝫ & conniuebaꝫ & obliuiscebar. Tum vo q̃to ardentius amabam illos de quibus audiebam salubres affectus ꝙ se totos tibi sanandos dederant: tanto erecrabilius me cõparatum eis oderã: quũ multi mei anni mecũ effluxeraꝫ forte duodecim anni: ex quo ab vndevigesimo anno etatis mee: lecto ciceronis hoꝛtensio: excitatus eram studio sapientie: & differebam cõtempta felicitate terrena ad eam inuestigandam vacare: cuius nõ inuentio: sed vel sola inquisitio iam ꝓponenda erat etiam inuenta thesauris regnisq̃ gentium: & ad nutũ circũfluentibus coꝛporis voluptatib⁹. Et ego adolescens miser: valde miser in exoꝛdio ipsius adolescentie etiam petieram a te castitatem & dixeram: da mihi castitatẽ & otinẽtiaꝫ: sed noli mõ. Timebaꝫ enim ne me cito exaudires: & cito sanares a moꝛbo cupiscentie: quẽ malebã expleri q̃ extingui: & ierã ꝑ vias prauas superstitione sacrilega: nõ q̃dem certus in ea: sed q̃si ꝓponens eã ceteris q̃ nõ pie querebam: sed inimice oppugnabã. Et putaneraꝫ me ꝓpterea differre de die in diẽ: cõtẽpta spe seculi: te soluꝫ sequi: q: nõ mihi apparebat certũ aliq̃d quo dirigerẽ cursum meum. Et venerat dies quo nudarer mihi & increpet me cõscia mea. Ubi es lingua? Nempe tu dicebas ꝓpter incertuꝫ veꝝ nolle te abiicere sarcinam vanitatis. Ecce iã certuꝫ est: & illa te adhuc premit: humeriscq̃ liberioꝛibus penas recipiunt: q̃ neq̃ ita inq̃rendo attriti sunt: nec decẽnio: & amplius ista me tortati. Ita rodebar intus & confundebar pudoꝛe boꝛribili vehementer cũ pontianus talia loq̃reꝛ. Termiat o aũt sm̃õe & cã q̃ venerat: abiit ille & ego ad me. Que nõ ĩ me diri. q̃b⁹ sniaꝝ verberib⁹ non flagellani aĩam meam: vt sequereꝛ me conantẽ post te ire: & retinebaꝛ. Recusabat & non se excusabat. Consumpta erãt & cõuicta argũenta oĩa. Remãfat mũta trepidatio

& quasi morte reformidabat restringi a fluxu cõsuetudinis quo tabescebat i morte. Tum i illa grandi rixa interioris domus mee: quã fortiter excitauerã cũ aĩa mea in cubili nro corde meo tã vultu q̃ mente turbatus: ĩuado alipius et exclamo. Quid patimur? Quid est hoc Quid audisti? Surgunt idocti et celuz rapiũt: & nos cũ doctrinis nostris sine corde ecce vbi volutamur in carne & sanguine? An q̃ precesserunt pudet se qui: & nõ pudet nec saltem sequi. Dixi nescio que talia: & abstulit me ab illo estus meus cuz taceret attonitus me intuẽs. Neq; enĩ solita sonabã: plusq; alloq̃bant animũ meũ frons gene oculi color modus vocis q̃ verba q̃ pmebaz Portulus quidã erat hospicij nri: quo nos vrebamur sicut tota domo. Nam hospes ibi nõ bitabat ossis domus. Illuc me abstulerat tumultus pectoris: vbi nemo impediret ardẽtem litez quam mecũ aggressus eraz: donec exiret quatu sciebas. Ego aũt non. Sed tantũ insaniebã salubriter: & moriebar vitaliter ignarus q̃d mali essem: & ignarus quid boni post paululũ futur⁹ essez. Abiscessi q̃ in hortũ: & alipius pedẽ post pedem. Neq; enĩ secretũ meũ non erat vbi ille aderat. Aut quando me sic affectũ õse reret? Sedimus quantũ potuimus remoti ab edibus. Ego fremebam spũ indignans ĩdignatõe turbulentissima: q̃ nõ irem ĩ placituz & pactũ recũ de⁹ meus: in q̃ eundum esse oia ossa mea clamabãt: & in celũ tollebãt laudibus: & ñ illuc ibã nauibus aut quadrigis: aut pedibus: quantũ saltẽ de domo in euz locum ieram vbi sedebam⁹. Nam nõ solũ ire: verũetiam peruenire illuc: nihil erat aliud q̃ velle ire: sed velle fortiter & integre nõ lenis nunciaz hac atq; hac versare & tractare voluntatem: parte attollente cũ alia parte cadẽte luctantem. Denicq; tã multa faciebã corpore ĩ ipis cũctatõnis estibus que aliquãdo volũt boies & nõ valent: si aut ipsa mẽbra nõ bẽant: aut ea vel colligata vinculis vel resoluta languore vel quoquo mõ ipedita sint. Si auulsi capilluz: si pcussi nõ tra: & cõfertus digitis: amplexatus sug genu: q̃ volui feci. Potui aũt velle & ñ facere si mobilitas mẽbroz nõ obsequebatur. Taz multa q̃ feci vbi non hoc erat velle quod posse: & nõ faciebã quod & icomparabili affectu ãplius mihi placebat: & mox vt vellem posse: q̃ mox vt vellem vtiq; vellẽ. Ibi enĩ facultas ea q̃ volũtas: & ipm velle iam facere erat: & tamen nõ fiebat: facilius obtẽpabat corpus tenuissime volũtati aie vt ad nutum mẽbra moverent q̃ ipsa sibi ania ad voluptatẽ suaz magnã in sola volũtate pficiendam. Unde hoc mõstruz: & quare istuc. Luceat misericordia tua: & interrogẽ si forte mihi respõdere possint latebre penaq; horum & tenebrosissime cõtritiones filioz adaz. Unde hoc mõstruz: & quare istuc? Imperat aius corpori & paretur statim: imperat aius sibi & resistit. Imperat aius vt moneatur manus & tanta ẽ facilitas vt vix a fulmio discernat̃ imperiũ. Et aius animus est: manus aũt corpus ẽ. Imperat animus vt velit & animus est: nec alter est nec fac̃ tamẽ Unde hoc monstrum: & quare istuc? Imperat inquã vt velit qui non imperaret nisi vellet: & non fit q̃ ipat, Sz nõ ex toto vult. Non ergo ex toto imperat. Nã in tantũ ipat inquantũ vult: & in tãtũ nõ fit q̃ imperat. Inquantũ nõ vult: quoniam voluntas imperat vt sit volũtas: nec alia sed ipsa. Nõ vtiq; plena ĩperat: ideo nõ ẽ q̃ imperat. nam si plena

relinquunt

esset:nec imperaret vt esset:q; iam esset: Nõ igitur monstrum partim velle partim nolle:sed egritudo animi est: quia non totus assurgit veritate subleuatus consuetudine prægrauatus. Et iõ sunt due voluntates:q; vna earum tota nõ ẽ:& hoc adest alteri qõ deest alteri. Pereant a facie tua deus sicuti pereunt vaniloqui:& mẽtis seductores:qui cũ duas voluntates i deliberando animaduerterint duas naturas duarum mentium esse affenerãt:vnam bonam: alteram malam. Ipsi vere mali sunt cũ ista mala sentiunt:& idẽ ipsi boni erunt si vera senserint: verisq; consenserint: vt dicat eis apostolus tuus. Fuistis aliq̃n tenebre:nunc autem lux in domino. Ili enim dum volunt esse lux non in domino sed in seipsis:putando animẽ naturã hoc esse quod deus est:ita facti sũt densiores tenebre:quoniam longius a te recesserunt bozenda arrogantia a te vo lumine illuminante omnem hominem venientem in hũc mundum. Attẽdite quid dicatis & erubescite: & accedite ad eum & illuminamini:& vultus vestri nõ erubescent. Ego cum deliberabam vt iã seruirem domino deo meo: ficut diu disposueram:ego eram qui volebam ego qui nolebam. Ego ego eram Nec plene volebã:nec plene nolebam. Ideo mecũ cõtẽdebam: & dissipabar a meipso. Et ipsa dissipatio me iuuto quidem fiebat:nec tñ ondebat nãm mẽtis aliene:sed penã mee. Et iõ non iam ego operabar illam sed quod habitabat in me peccatũ de supplicio:liberioris peccati q; erã filius adã. Nam si tot sunt cõtrarie nature quot volũtates sibi resistunt non tam due sed plures erunt. Si deliberet quisquam vtrum ad conuẽticulũ eoz pergat an ad theatrum:clamãt isti Ecce due nature:vna bona hac adducit:altera mala illac reducit. Nam vnde ista cũctatio sibimet aduersantiũ voluntatũ. Ego aũt dico ambas malas:& que ad illos ducit:& q̃ ad theatrũ reducit. Sed non credunt nisi bonam esse q̃ itur ad eos. Quid si ergo quisquam nostrum deliberet: vt secum altercantibus duabus voluntatibus fluctuet: vtrum ad theatrum pergat: an ad ecclesiam nostram. Nonne & isti quid respondeant fluctuabunt. Aut enim fatebuntur quod volunt bona voluntate pergi in ecclesiam nostram: sicut in eam pergunt qui sacramentis eius imbuti sunt atque detinentur: aut duas malas naturas:& duas malas mentes in vno homine confligere putabunt: et non erit verum quod solent dicere vnam bonam:& alteram malam: aut conuertentur ad verum et non negabunt cum quisque deliberat animam vnam diuersis voluntatibus estuare. Jam ergo non dicant cum duas voluntates in homine vno aduersari sibi sentiunt duas contrarias mentes de duabus contrarijs substantijs & de duobus contrarijs principijs contendere vnam bonam: alteraz malam. Nam tu deus verax improbas eos & redarguis atque conuicis eos sicut in vtraque mala voluntate: cum quisque deliberat vtrum hominem: veneno interminat an ferro: vtrum fundum alienum: illum an illum inuadat: quando vtrumque non potest: vtrum emat voluptatem luxuria an pecuniaz seruet auaritia:vtruz ad circũ pergat an ad theatr:si vno die vtrq; exhibeat:addo etiaz tertiũ:an ad furtum

de domo aliena si subest occasio: addo
⁊ quartũ: an ad cõmittẽdũ adulterium
si ⁊ inde simul facultas aperit̃ si oia cõ
currãt ĩ vnũ articulũ tẽporis pariterq̃
cupiãt̃ oia que simul agi nequeunt. Di
scerpũt eni aĩum sibimet aduersantib⁹
quatuor volũtatib⁹ vel etiã pluribus ĩ
tãta copia rerum q̃ appetunt̃ nec tamẽ
tãtam multitudinẽ diuersaꝝ substãtia-
rum solent dicere. Ita ⁊ in bonis volũ
tatib⁹. Nã quero ab eis vtꝝ bonũ sit de
lectari ĩ lectiõe apostoli: ⁊ vtrũ bonum
sit delectari psalmo sobrio: ⁊ vtꝝ bonũ
sit euãgeliũ disserere. Respondebũt ad
singula. Bonũ. Quid si ergo parit̃ dele
ctent omnia simulq̃ vno tẽpore? Nõ-
ne diuerse volũtates distẽdunt cor ho-
minis cũ d̃liberat̃ q̃d potissimũ arripia
mus? Et oẽs bone sũt: ⁊ certãt secũ do-
nec eligat̃ vnũ quo ferat̃ tota volun-
tas vna q̃ ĩ plures diuidebat̃. Ita etiam
cũ eternitas delectat superi⁹: ⁊ tẽporal̃
boni voluptas retentat ĩferius: eadẽ aĩa
est non tota voluntate illd̃ aut hoc vo-
lens: ⁊ iõ discerpit̃ graui molestia: duꝫ
illud veritate preponit: hoc familiarita
te non ponit. Sic egrotabã ⁊ excrucia-
bar accusans memetipsum solito acer
bius nimis: ac voluens ⁊ versans me ĩ
vinculo meo: donec abrumperet̃ totuꝫ
quo iã exiguo tenebar. Sed tenebar ta
men ⁊ instabas tu ĩ occultis meis dñe
seuera misericordia flagella ĩgeminãs
timoris ⁊ pudoris: ne rursus cesarẽ ⁊ ñ
abrũperet̃ id exiguũ ⁊ tenue qd̃ remã-
serat: ⁊ reualesceret iteꝝ ⁊ me robustius
alligaret. Dicebã enim apud me itus.
Ecce mõ fiat: mõ fiat. Et cũ verbo iã ibã
ĩ placitũ iã pene faciebam ⁊ nõ faciebã
nec relabebar tamen in pristina: sed de
ꝓximo stabam ⁊ respirabam. Et item
conabar ⁊ paulominus ibi eram: ⁊ pa
lominus iam iãq̃ attingebam ⁊ tene-
bam ⁊ non ibi eram nec attingebaꝫ nec
tenebã hesitãs mori morti ⁊ vite viue-
re. Plusq̃ ĩ me valebat deterius ĩolitũ
q̃ melius ĩsolitũ: punctũq̃ ip̃m tempo
ris quo aliud futurus erã q̃to ꝓpius
admouebat̃: tãto ampliorem ĩcutiebat
horrorẽ: sꝫ nõ recutiebat retro nec auer
tebat: sed suspendebat. Retinebãt nuge
nugaꝝ ⁊ vanitates vanitatũ antiq̃ ami-
ce mee: ⁊ succutiebant vestem meã car-
neam ⁊ submurmurabant. Dimittis ne
nos ⁊ a momẽto isto nõ erim⁹ tecũ vl-
tra ĩ eternũ: ⁊ a momẽto isto nõ tibi li-
cebit hoc ⁊ illud vltra ĩ eternũ? Et que
suggerebãt ĩ eo qd̃ dixi hoc ⁊ illud? que
suggerebãt d̃s meus auertat ab anima
serui tui misericordia tua: quas sordes
suggerebãt? que dedecora? Et audiebã
eas iam longe minus q̃ dimidius non
tãquam libere contradicentes eundo ĩ
obuiam: sed veluti a dorso musitantes
⁊ discedentem quasi furtim vellican-
tes vt respicerem: retardabant tamen
me recunctantem abripere atq̃ excute
re ab eis ⁊ transilire quo vocabar: cum
diceret mihi consuetudo violenta: pu-
tasne sine istis poterie? Sed iaꝫ tepidis
sime hoc dicebat. Aperiebatur eniꝫ ab
ea parte qua intenderam faciem: ⁊ quo
transire trepidabam: casta dignitas cõ-
tinentie serena ⁊ non dissolute hilaris:
honeste blandiens vt venirem neq̃ du
bitarem: ⁊ extendens ad me suscipien-
dum ⁊ amplectendum pias manus ple
nas gregibus bonorum exemplorum:
Ibi tot pueri ⁊ puelle: ibi iuuentus mul
ta ⁊ omnis etas: ⁊ graues vidue ⁊ virgi-
nes anus: ⁊ in omnibus ipsa continen-
tia nequaq̃ sterilis: sed fecunda mater
filiorum gaudiorum de marito te dñe
Et irridebat me irrisione exhortato-

ria quasi diceret. Tu nõ poteris qđ isti ⁊ iste? An vo isti ⁊ iste ĩ semetipsis possunt ac nõ ĩ dñe deo suo. Dñe deꝰ eorũ me dedit eis. Quid ĩ te stas ⁊ non stas. Proijce te ĩ eum: noli metuere: non se subtrahet vt cadas: ꝓijce te securꝰ: excipiet te ⁊ sanabit te. et erubescebã nimis qꝛ illaꝝ nugaꝝ murmur adhuc audiebã: ⁊ ꝯctabũdꝰ pẽdebã. Et rursus illa q̃i dicẽt Obsurõsce aduersus ĩmũda illa mẽbra tua sup terrã vt mortificent. Narrãt tibi delectiões sed nõ sicut lex dñi dei tui Ista ꝯtrouersia ĩ corde meo nõ nisi de meipso aduersus meipsũ. At alipiꝰ affixus lateri meo ĩusitari motus mei exitum tacitus oppiebat. Vbi vo a fundo archano alta cõsideratio cõtraxit ⁊ cõgessit totã miseriã meã in ꝯspectu cordis mei: oborta ẽ ꝓcella ingens ferẽs ingentẽ ĩbrẽ lachrymarũ. Et vt totũ effunderem, cũ vocibus suis surrexi ab alipio solitudo mihi ad negociũ flendi aptior suggerebat. Et secessi remotiꝰ q̃ vt posset mihi onerosa eẽ etiã eius pñtia. Sic tũc eram: ⁊ ille sensit. Nescio quid enĩ puto dixerã: ĩ quo apparebat sonus vocis mee iã fletu grauidus: ⁊ sic surrexerã. Mãsit g̃ ille vbi sedebamus nimie stupẽs. Ego sub quadã fici arbore strauĩ me nescio quõ: ⁊ dimisi abẽas lachrymis: ⁊ ꝓrupũt flumĩa oculoꝝ meoꝝ: acceptabile sacrificiũ tuũ. Et non q̃dẽ his vbis: sed ĩ hac snĩa multa dixi tibi. Et tu dñe vsq̃quo. Vsquequo dñe irasceris in finẽ. Ne memor fueris iniq̃tatũ nr̃arũ antiquaꝝ. Sentiebaꝫ enĩ ab eis me teneri: ⁊ iactabã voces mirabiles. Quãdiu q̃diu cras ⁊ cras. Quare nõ modo Quare nõ hac hora finis turpitudinis mee. Dicebã hec ⁊ flebã amarissima cõtritõe cordis mei. Et ecce audio vocem de vicina domo cũ cantu dicentis ⁊ crebro repetẽtis q̃si pueri an puelle nescio. Tolle lege: tolle lege. Statiq̃ mutato vltu ĩtentissimus cogitare cepi: vtꝝ naꝫ solerent pueri ĩ aliquo genere ludendi cantitare tale aliquid: nec occurrebat oĩno audiuisse me vspiam. Rep̃ssoque ĩpetu lachrymarũ surrexi nihil aliud ĩterpretãs diuinitus mihi iuberi: nisi vt aperirez codicem ⁊ legerem qđ primuꝫ capitulũ ĩuenissez. Audierã enĩ de antonio q̃ ex euãgelica lectione cui forte superuenerat admonitꝰ fuerit: tanq̃ sibi diceret qđ legebat: vade vẽde oĩa que hẽs ⁊ da paupibꝰ: ⁊ hẽbis thesaurum ĩ celis: ⁊ veni sequere me: ⁊ tali oraculo confestim ad te esse conuersum. Itaq̃ concitus redij ad eum locum vbi sedebat alipius: ibi enim posueram codicez apostoli cũ inde surrexeram. Arripui: aperi ⁊ legi in silentio capitulũ quo primum coniecti sunt oculi mei. Non in commessationibus ⁊ ebrietatibus: non in cubilibus ⁊ impudicitijs: non in cõtentione ⁊ emulatione: sed induite dominum nostrum iesum xp̃m: ⁊ carnis ꝓuidentiam ne feceritis in concupiscentijs. Nec vltra volui legere nec opꝰ erat Statim quippe cum fine huiusce sententie quasi luce securitatis ĩfusa: cordi meo omnis dubitationis tenebre diffugerunt. Tum interiecto aut digito aut nescio quo alio signo: codicem clausi: ⁊ tranquillo iam vultu ĩdicaui alipio At ille quid in se ageretur quod ego nesciebam: sic ĩdicauit. Petit videre q̃d legissem: ostẽdi: ⁊ attendit etiam vltra q̃ ego legerã ⁊ ignorabam quid sequeretur. Seq̃bat vero ĩfirmum aũt ĩ fide recipite. Qđ ille ad se rettulit: mihiq̃ aperuit. Sed tali admonitione firmatus ẽ placitoq̃ ac ꝓposito bono ⁊ cõgruentissimo suis moribus quibus a me ĩ me

lius iam oliz valde longeqz distabat: sine vlla turbulenta cōctatiōe coniūct⁹ ē. Inde ad matrem ingredimur: indicamus: gaudet: narramus: quēadmoduz gestuz fit: exultat ⁊ triūphat: ⁊ bñdicebat tibi q̄ potēs es vltra q̄z petimus aut ītelligimus facere: qꝛ tāto āplius sibi a te cōcessum de me videbat: q̄zto petere solebat miserabilibus eiulatibus flebilibusqz gemitibus. Conuertisti eniz ita me ad te: vt nec vxorē quererē: nec aliquā spē seculi h⁹: stans ī ea regula fidei in qua me añ tot ānos ei reuelaueras. Et cōuertisti luctū eius ī gaudiū multo vberius q̄z voluerat: ⁊ multo cari⁹ atqz castius q̄z de nepotibus carnis mee req̄rebat.

Explicit liber. viij.

Incipit nonus.

Domine ego ſuus tu⁹ ego seruus tuus ⁊ filius ancille tue. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis. Laudet te cor meū ⁊ lingua mea: ⁊ oīa ossa mea dicant: dñe q̄s similis tibi: dicāt ⁊ respōde mihi: ⁊ dic aīe mee: salus tua ego sum. Quis ego ⁊ qualis ego? Quid nō mali ego: aut facta mea aut si nō facta dicta mea: aut si nō dicta volūtas mea fuit? Tu aūt dñe bonus ⁊ misericors: ⁊ dextera tua respiciens ꝓfunditatē mortis mee: ⁊ a fundo cordis mei exhauriens abyssum corruptōis. Et hoc erat totum nolle qd̄ volebā: ⁊ velle qd̄ volebas. Sed vbi erat tā ānoso tp̄e ⁊ de q⁹ vno altoqz secreto euacuatū ē in momēto liberū arbitriū meū: quo subderē ceruicē leni iugo tuo: ⁊ humeros leui sarcine tue xp̄e iesu adiutor me⁹ ⁊ redemptor meus. Quā suaue mihi subito factum ē carere suauitatibus nugarū: ⁊ q̄s amittere metus fuerat: iā dimittere gaudiuz erat. Eijciebas enī eas a me vera tu ⁊ sūma suauitas: eijciebas ⁊ ītrabas ꝓ eis oī voluptate dulcior: sed nō carni ⁊ sāguini: oī luce clarior sed oī secreto interior omni honore sublimior: sed nō sublimibus ī se. Jā liber erat aīus meus a curis mordacib⁹ ambiendi ⁊ acq̄rendi ⁊ volutandi atqz scalpēdi scabiē libidinum ⁊ garriebaz tibi claritati mee ⁊ diuitijs meis ⁊ saluti mee dño deo meo. Et placuit mihi ī cōspectu tuo non tumultuose abripere: sed leniter subtrahere ministeriū lingue mee nundinis loq̄citati ne vlterius pueri meditātes nō legem tuā: nō pacez tuaz: sed īsanias mēdaces ⁊ bella forensia mercarent ex ore meo arma furori suo. Et opportune iaz paucissimi dies supererāt ad vindemiales ferias: ⁊ statui tollerare illos vt solēnit̄ abscederē: ⁊ redēptus a te iā nō redirez venalis. Cōsiliū ergo nr̄m erat coraz te: corā hoībus autem nisi nr̄is non erat. Et conuenerat īter nos ne passiz cuiq̄z effunderet: q̄z q̄z tu nobis a cōualle plorationis ascēdentibus ⁊ cantātibus cāticū graduum dederas sagittas acutas ⁊ carbones vastatores aduersus līguā subdolam velut consulendo contradicentē: ⁊ sicut cibū assolet amando consumentē. Sagittaueras tu cor nostruz charitate tua: ⁊ gestabam⁹ v̄ba tua trāssixa visceribus ⁊ exēpla seruoꝝ tuorū quos de nigris lucidos: de mortuis viuos feceras. Cōgesta in signum cogitationis nostre vrebāt: ⁊ assumebant grauez torporē: ne ī ima vergeremur: ⁊ accendebāt nos valde: vt oīs ex līgua subdola ꝯtradictiōis flatus īflāmare nos acrius posset: nō extīguere. Uerūtamē qꝛ ꝓpter nomen tuum quod sanctificasti per terras etiam laudatores vtique

haberet votum ⁊ propositum nostrum iactantie simile videbat: non opperiri tam proximum feriarū tempus: sed de professione atq; ante oculos omnium scita ante viscederē: vt cōuersa in factū meū ora cūctorū intuentium q̄ vicinū vindemialium viem preuenire voluerī multi dicerent q̄ quasi appetissem magnus videri. Et quo mihi erat istō vt putaretur ⁊ disputaretur de aīo meo: et blasphemaretur bonum nostrum. Qui etiam quod ipsa estate litterario labori nimio pulmo meus cedere ceperat: et difficulter trahere suspiria doloribusq; pectoris testari se sanciū: vocemq; clariorem productiorem nec recusare: primo perturbauerat me: q̄ magisterij illius sarcinā pene iam necessitate deponere cogebar: aut si curari ⁊ conualescere potuissem certe intermittere. Sed vbi plena voluntas vacandi ⁊ videndi: quoniam tu es dominus: oborta mihi ē atq; firmata: nosti deus meus etiam gaudere cepi: q̄ hec quoq; suberat nō mēdax excusatio que offensionem hoium temperaret: qui ppter liberos suos me libertum esse nunquā volebant. Plen⁹ igitur tali gaudio tollerabam illud intallū temporis: donec decurreret. Nescio vtrum vel viginti dies erant: sed tamen fortiter tollerabantur: q̄ recesserat cupiditas que mecum solebat ferre graue negocium ⁊ ego primēdus remāseram nisi patientia succederet. Peccasse me in hoc quisq; seruorum tuorū fratrū meorum dixerit: q̄ iam pleno corō militia tua passus me fueriz vel vna hora sedere in cathedra mendacij. At ego non contendo. Sed tu domine misericordissime nonne ⁊ hoc peccatum cuz ceteris horrendis ⁊ funereis in aqua scā ignouisti ⁊ remisisti mihi? Macerabat anxietudine verecūdus de isto nostro bono: q̄ propter vincula sua quibus teneissime tenebatur deseri se nostro cō sortio videbat nondū xp̄ianus coniuge fideli: ea ipsa tamē artiore p̄ ceteris cō pede abitinere quod aggressi eramus retardabatur. Nec christianuz esse alio modo se velle dicebat: q̄z illo quo non poterat. Benigne sane obtulit: vt q̄diu ibi essemus in re eius essemus. Retribues illi domine in resurrectione iustorum: q̄ iam ipsam sortem retribuisti ei. Quamuis enim absentibus nobis cum Rome iam essemus: corpore li egritudine conceptus ⁊ in ea christianus ⁊ fidelis factus ex hac vita migrauit. Ita misertus es non solum eius: sed etiam nostri: ne cogitantes egregiam circa nos amici humanitatem: nec eum in grege tuo numerantes: dolore intollerabili cruciaremus. Gratias tibi domine deus noster tui sumus.

Indicant hortationes ⁊ consolationes tue fidelis promissor reddes verecundo pro rure illo eius cassiaco: vbi ab estu seculi requieuimus in te: amenitatem sempiterne virentis paradisi tui quoniam dimisisti ei peccata super terram in monte incaseato: monte tuo: monte vberi. Angebatur ergo tunc ipe: nebridius autem colletabatur. Quamuis enim ⁊ ipse nondum christianus in illam foueam pernitiosissimi erroris inciderat: vt veritatis filij tui carnem phātasma crederet: tamen inde emergens sic sibi erat nondum imbutus vllis ecclesie tue sacramentis: sed inquisitor ardentissimus veritatis. Quem nō multo post conuersionem nostram ⁊ regenerationem per baptismum tuum: ip̄z etiam fidelem catholicum castitate pfecta atq; otinentia tibi seruientē: in afri

ca apud suos. Postq̃ tota domus eius per eũ xp̃iana facta eẽt: carne soluisti: ⁊ nũc ille viuit in sinu habraam quicquid illud ẽ qd̃ illo significat̃ sinu: ibi nebridius me⁹ viuit: dulcis amicus me⁹: tu⁹ aũt dñe adoptiuus ex liberto filius ibi viuit. Nam quis ali⁹ tali aĩe locus. Ibi viuit vñ me multa interrogabat homũcionẽ ĩexptũ. Jam nõ ponit aurẽ ad os meũ: sed spũale os ad fontẽ tuũ: ⁊ bibit quãtũ põt sapĩaz ꝓ auiditate sua sine fine felix. nec eũ sic arbitror ĩebriari ex ea vt obliuiscat̃ mei: cũ tu dñe: quẽ potat ille: nr̃i sis memor. Sic g̃ eramus vere cũdum cõsolantes tristẽ: salua amicitia de tali cõuersione nr̃a: exhortantes ad fidẽ gradus sui: vite. s. coniugalis: nebridiũ aũt opperiẽtes quando sequeretur quod de tam ꝓximo poterat: ⁊ erat iaz iãq̃ facturus: cum ecce euoluti sunt dies illi tandẽ q̃ iam longi ⁊ multi videbant̃ pre amore libertatis ociose ad cãtandũ de medullis oĩbus. Tibi dixi cor meũ quesiui vultũ tuum: vultũ tuũ domine req̃raz. Et venit dies ĩ quo etiã actu soluerer a ꝓfessione rhetorica: vnde iã cogitatu solutus erã: ⁊ factum est: ⁊ eruisti linguã meã vñ iam erueras cor meum: ⁊ bñdicebã tibi gaudẽs ꝓfectus in villã cũ eis oĩb⁹. Ibi quid egerim in lr̃is iam quidem seruient b⁹ tibi: sed adhuc in supbie scholã tanq̃ in pausationẽ anhelãtibus: testant̃ libri disputati: cũ presentib⁹ ⁊ cũ ipso me solo coraz te Que aũt cũ absente nebridio testantur epistole. Et quando mihi sufficiat tempus cõmemorãdi oĩa magna erga nos bñficia tua in illo tpe: p̃sertĩ ad alia maiora propãti. Reuocat enĩ me recordatio mea: ⁊ dulce mihi fit dñe cõfiteri tibi: quibus ĩternis me stimulis ꝑdomueris: ⁊ quẽadmodũ me cõplanaueris: humiliatis mõtibus ⁊ collibus cogitationũ meaꝝ: ⁊ turtuosa mea direxeris: ⁊ aspera lenieris: quoque modo ip̃m etiã alipiũ fratrẽ cordis mei subegeris nomini vnigeniti tui dñi ⁊ saluatoris nr̃i iesu xp̃i: qd̃ primo dedignabat̃ inseri litteris nr̃is. Magis enĩ eas volebat redolere gymnasyorũ cedros quas iaz cõtriuit dñs: q̃ salubres herbas ecclesiasticas aduersas serpẽtib⁹. Quas tibi d̃s meus voces dedi cũ legerem psalmos dauid: cãtica fidelia ⁊ soaos pietat̃ excludẽtes turgidũ sp̃m rudis ĩ germano amore tuo cathecuminus in villa cum cathecumino alipio feriatus: matre adherente nobis muliebri hĩtu: virili fide: anili securitate: materna charitate: xp̃iana pietate. Quas tibi voces dabam in psalmis illis: ⁊ quomodo ĩ te ĩflammabar ex eis ⁊ accẽdebar eos recitar̃ si possem toto orbe terraꝝ aduersus typuz generis humani. Et tñ toto orbe cantant̃ ⁊ nõ ẽ q̃ se abscõdat a calore tuo. Quaz vehemẽti ⁊ acri dolore ĩdignabar manicheis: ⁊ miserabar eos rursus: ꝙ illa sacr̃a: illa medicamẽta nescirẽt ⁊ insani essent aduersus antidotũ quo sani esse potuissent. Uellẽ vt alicubi iuxta essẽt tũc ig̃rante me vtrũ audirent: ⁊ me nesciente ꝙ ibi eẽnt intuerent̃ faciem meam: ⁊ audirẽt voces meas quando legi quartũ psalmum in illo tunc ocio: q̃d de me fecerit ille psalmus. Cum ĩuocarez te: exaudisti me deus iustitie mee in tribulatõe dilatasti mihi. Miserere m̃i domine: ⁊ exaudi orõnem meam. Audirent ignorãte me vtrum audirent ne me propter se illa dicere putarẽt: q̃ ĩter hec verba dixerim: quia ⁊ reuera nec ea dicerem nec sic ea dicerem si me ab eis audiri videriq̃ sentirem: nec si dicerem sic acciperent quomodo mecũ ⁊ mihi

cozã te de familiari affectu animi mei. Inhorrui timẽdo ibidẽq; iferbui sperãdo z exultãdo in tua misericordia pater: z hec omnia exibãt per oculos meos z vocẽ meã cũ cõuersus ad nos spiritus tuus bonus ait nobis. Filij hominũ quousq; graues corde: vt quid diligitis vanitatẽ z queritis mendaciũ? Di lexeram enim vanitatẽ: z quesierã mendaciũ: z tu dñe iã magnificaueras sanctũ tuũ suscitãs eũ a mortuis z collocans ad dexterã tuaz vñ mitteret ex alto pmissionẽ tuã paraclitũ spiritũ veritatis: z miserat iã eũ: sed ego nesciebam Miserat eũ: quia iã magnificatus erat resurgẽs a mortuis z ascẽdens i celum Ante aũt spiritus nõduz erat datus: qz iesus nõdũ erat clarificatus. Et clamat prophetia. Quousq; graues corde? Ut quid diligitis vanitatẽ z queritis mendaciũ? Et scitote quoniaz dñs magnificauit sãctũ suum. Clamat quousq; clamat scitote. Et ego nesciẽs tãdiu vanitatẽ dilexi z mẽdaciũ quesiui: z iõ audiui z cõtremui: quoniã talibus dicit quã lem me fuisse reminiscebar. In phanta sijs enim quas pro veritate tenueram vanitas erat z mendacium. Et insonui multa grauiter z fortiter in doloze recordationis mee que vtinã audissent q̃ adhucusq; diligunt vanitatẽ z querũt mẽdaciũ. Forte turbarent z euomuissent illud: z exaudires eos cũ clamarẽt ad te: qm̃ vera morte carnis mortuus ẽ p nobis qui te interpellat p nobis. Legebam: irascimini z nolite peccare. Et quomodo mouebar deus meus qui iã didicerã irasci mihi de preteritis: vt de cetero nõ peccarẽ? Et merito irasci: q̃a non alia natura gentis tenebrarum de me peccabat: sicut dicunt qui sibi non irascuntur z thesaurizant sibi irã in die ire z reuelationis iusti iudicij tui. Nec iã bona mea foris erãt nec oculis carneis in isto sole querebãt. Uolẽtes enim gaudere forinsecus facile euanescunt z effũdũt in ea q̃ videtur z tpalia sunt: z imagines eoz̃ famelica cogitatione lambunt. Et o si fatigentur inedia z dicant quis ostendit nobis bona. Et dicamus z audiant signatũ ẽ in nobis lux mentis vultus tui domine. Nõ enim lumẽ nos sumus quod illuminat omnẽ hominẽ sed illuminamur a te: vt qui fuimus aliqñ te nebre simus lux in te. O si viderent iternum lumẽ eternũ qõ ego quia gustauerã frẽdebã: quoniã nõ eis poterã ostẽdere si afferrent ad me coz in oculis suis foris a te: z dicẽt quis ostẽdit nobis bona. Ibi enim: ibi mihi iratus eram intus in cubili ibi cõpunctus eram ibi sacrificauerã mactãs vetustatẽ meã: z inchoata meditatione renouationis mee sperãs in te ibi mihi dulcescere ceperas z dederas letitiã in corde meo. Et exclamabam legẽs hec foris z agnoscens intus. Nec volebam multiplicari terrenis bonis deuozãs tẽpoza z deuozans tẽporalibus cum habere ẽ in eterna simplicitate aliud frumẽtum z vinum z oleum. Et clamabã in cõsequenti versu clamoze alto cordis mei. O i pace. O i id ipsũ. O quid dixit obdormiã z sõnum capiã: quoniã quis resistet nobis: cum fiet sermo qui scriptus est absorpta est mors in victoria. z tu es in idipsũ valde qui nõ mutaris z in te requiest obliuiscẽs laborum omniũ quoniaz nullus aliuſ tecũ: sed nec ad alia multa adipiscẽda que nõ sunt qõ tu: sed tu domine singulariter i spe cõstituisti me. Legebã z ardebã: nec inueniebã quid facerẽ surdis mortuis ex quibus fucrã pestis latrator amarus z

cec⁹ aduersus litteras de melle celi mel
leas ⁊ de lumīe tuo luminosas ⁊ sup̄ in
imicis scripturis scripture huius tabes
cebā quādo recordabar oīa dierū illo
rū feriatorū. Sed nec oblitus suꝫ nec fi
lebo flagelli tui asperitatē ⁊ misericor
die tue mirabilē celeritatē. Dolore den
tiū tunc excruciabas me: ⁊ cū in tantū
ingrauesceret vt nō valerē loqui: ascen
dit in cor meū admonere oēs meos qui
aderant vt deprecarēt te ꝓ me deū sa
lutis oīmode. Et scripsi hoc ī sera. ⁊ de
di eis vt legeret. Mox vt genua simpli
ci affectu fiximus: fugit dolor ille. Sed
quis dolor: aut qūo fugit? Expaui fate
or domine meus ⁊ deus me⁹: nihil eniꝫ
tale ab ineunte etate expertus fueram
Et insinuatus sunt mihi ī ꝓfundo nut⁹
tui: ⁊ gaudēs ī fide laudaui nomē tuuꝫ
Et ea fides me securū eē nō finebat de
p̄teritis peccatis meis q̄ mihi per baptis
mū tuū remissa nōdū erāt. Renūciaui
peractis vindemialibus vt scholasticis
suis mediolanenses venditorē verboꝝ
aliū ꝓuiderent: qd̄ ⁊ tibi ego seruire de
legissem: ⁊ illi ꝓfessioni pre difficultate
suspirandi ac dolore pectoris nō suffi
cerē. Et īsinuaui ꝑ litteras antistiti tuo
viro sancto ambrosio pristinos errores
meos ⁊ presens votū meū: vt moneret
quid mihi potissimū de libris tuis legē
dum eēt: quo ꝑcipiēde tante gratie pa
ratior aptiorqꝫ fierē. At ille iussit Esaiā
ꝓphetam: credo ꝙ pre ceteris euāgeli⁹
vocationisqꝫ gentiū sit ꝓnūciator apti
or. Uerūtamē ego primā huius lectōeꝫ
non intelligens: totūqꝫ talē arbitrans
distuli repetendū exercitatior in domi
nico eloquio. Inde vbi tempus aduēit
quo me nomen dare oporteret relicto
rure mediolanū remeauimus. Placuit
⁊ alipio renasci in te mecū iaꝫ īduto hu
militate sacramētis tuis cōgrua ⁊ fortis
simo domitori corpis: vsqꝫ ad italicum
solū glaciale nudo pede obterendū in
solito ausu. Adiūxmus etiā nobis pue
rū a deo datū ex me natū carnaliter de
peccato meo. Tu bene feceras eū. anno
rū erat ferme quīdecī ⁊ ingenio p̄ueni
ebat mltos graues ⁊ doctos viros. Mu
nera tua tibi confiteor domine de⁹ me
us creator omniū ⁊ multū potens re
formare nostra deformia. Nam ego ī
illo puero preter delictum nihil habe
bam. Quod eniꝫ ⁊ nutriebatur a nobis
in disciplina tua: tu inspiraueras nobis
nullus alius Munera tua tibi confite
or: Est liber noster qui inscribitur d̄ ma
gistro. Ipse ibi mecuꝫ loquitur. Tu scis
illius eē sensa omnia que inserūtur ibi
ex persona collocutoris mei. Cuꝫ esset
in annis sexdecī: multa eius alia mira
biliora expertus suꝫ. Horrori mihi erat
illud ingeniū. Et quis preter te talium
miraculorum artifex? Cito de terra ab
stulisti vitā eius ⁊ securior euꝫ recordor
non timens quicq̄ puericie nec adoles
centie nec omnino homini sociaui⁹ eū
coeuū nobis in gratia tua educāduꝫ in
displina tua ⁊ baptizati sumus: ⁊ fugit
a nobis sollicitudo vite preterite. Nec
satiabar illis diebus dulcedine mirabi
li considerare altitudinez cōsilij tui sup̄
salutē generis humani. Quantū fleui ī
himnis ⁊ canticis tuis: suaue sonantis
ecclesie tue vocib⁹ cōmotus acriter. Uo
ces ille influebant auribus meis: ⁊ eliq̄
bat veritas tua in cor meū ⁊ ex ea estu
abat. Inde affectus pietatis: ⁊ currebāt
lachrīe ⁊ bene mihi erat cū eis. Nō lō
ge ceperat mediolanensis ecclesia gen⁹
hoc cōsolationis ⁊ exhortationis cele
brare magno studio fratrū concinētiū
vocib⁹ ⁊ cordibus. nimirū annus erat
aut nō multo āplius cū iustina valenti
niani regis pueri mater hoīez tuū ābro

sui psequeret heresis sue causa q̄ fuerat seducta ab arriāis. Excubabat pia plebs in ecclasia mori parata cū ep̄o suo suo tuo. Ibi mater mea ancilla tua sollicitudinis ⁊ vigiliarū primas ptes tenens orationibus viuebat. Nos adhuc frigidi a calor spūs tui, excitabāur tñ ciuitate attonita atq; turbata: Tūc hymni ⁊ psalmi vt canerent sm̄ morē orientalium partiū. ne popul⁹ meroris tedio cōtabesceret institutū ē: ⁊ ex illo in hodiernū retentū: multis iā ac pene oībus gregibus tuis ⁊ p cetera orbis imitātib⁹ Tūc memorato antistiti tup p visuz apparuisti quo loco latēt martirū corpora ptasij ⁊ geruasij: q̄ per tot ānos icorrupta in thesauro secreti tui recōdideras: vnde oportune pmeres ad coercēdā rabiē femineā: sed regiā. Cū. n. ppalata ⁊ effossa digno cū honore trāsferētur ad ābrosianā basilicā: nō solū quos imūdi vexabāt spūs ɔfessis eisdē demonibus sanabātur: verū ēt quidā plures annos cecus ciuis ciuitatiq; notissim⁹: cū populi tumultuātis leticie causā quesisset atq; audisset exiliuit: eoq; se vt duceret suū ducē rogauit. Quo pductus ī petrauit admitti vt sudario tāgeret feretrū preciose in conspectu tuo mortis sanctoꝝ tuorū. Qd̄ vbi fecit atq; admouit oculis cōfesti apti sunt. Inde fama discurrēs: inde laudes tue feruētes lucētes: inde illius īimice aīm⁹ ⁊ si ad credēdi sanitatē nō applicatus: a psequendi tamen furore cōpressus ē. Gratias tibi deus me⁹. Uñ ⁊ quo eduxisti recordationē meā: vt hec etiā cōfiterer tibi que magna oblitus preterierā: Et tamē tūc cū ita flagraret odor vngentorū tuorū non currebam⁹ post te: ⁊ iō plus flebā inter cātica hymnoꝝ tuorū oli suspirās tibi ⁊ tandē respirās q̄tū patet aura in domo fenea. Qui hitare facis vnanimes in domo: consociasti nobis ⁊ enodiuz iuuenē ex nr̄o mūicipio. Qui cū agēs ī rebus militaret: prior nobis ad te cōuēsus ē ⁊ baptisatus: ⁊ relicta militia seculari: cōiunct⁹ in tuo simul eram⁹ simul habitabamus placito sancto. Querebamus quisnā locus nos vtilius hēret ⁊ seruiētes tibi piter remeabam⁹ in affricā. Et cū apud ostia tiberina essemus mater defuncta ē. Multa p̄tereo quia multū festino. Accipe ɔfessiones meas ⁊ gratiarū actiones de⁹ me⁹ de reb⁹ innumerabilib⁹ etiā in silētio. Sed nō p̄teribo quicquid mihi aīa pturit de illa famula tua que me pturiuit ⁊ carne vt in hanc tēporalē ⁊ corde vt in eternam lucē renascerer. nō ei⁹ sz tua dicā dona in ea. neq;. n. seip̄am fecerat aut educauerat seip̄am. Tu creasti eam: nec pater nec mr̄ sciebat q̄lis ex eis fieret. Et erudiuit eā in timore tuo virga xp̄i tui regimē vnici filij tui ī domo fideli bono mēbro ecclesie tue. Nec tātā erga suā disciplinā diligētiā mr̄is predicabat: q̄tam famule cuiusdā decrepite: q̄ pr̄em eius īfantē portauēat: sic dorso grādiusculārū puellarū puuli portari solēt. cui⁹ rei gr̄a ⁊ ppt̄ senectā ac mores optīos ī domo xp̄iana sat] a dñis honorabat. vnd̄ ēt curā dñicarū filiarū ɔmissā sibi diligēt̄ gerbat ⁊ erat ī eis coercēdis cū op⁹ eēt scā seueritate vehem̄s atq; ī docēdis sobria prudētia. nā eas p̄t̄ illas horas q̄bus ad mēsā pētū adornatissīe alebāt̄: ēt si exardescerēt siti nec aquā bibere sinebat: p̄cauēs cōsuetudinē malā ⁊ addēs verbum sanuz. Modo aquam bibitis quia in potestate vinum nō habetis. Cum autē ad maritos veneritis: facte domine apothecarum ⁊ celariorū ⁊ aqua sordebit: sz mos potādi p̄ualebit.

Hac rõne p̃cipiẽdi ⁊ auctoritate ĩpan
di frenabar auiditatẽ tenerioris etatis
⁊ ipsaꝫ puellarũ sitĩ formabat ad hone
stũ modũ: vt viã nec liberet qđ non de
ceret. Et subrepserat tñ: sicut mihi filio
famula tua narrabat: subrepserat ei vi
nolẽtia. Nã cũ de more tãq̃ puella so
bria iuberet a parẽtibus de cupa vinũ
depromere: sũmisso poculo qua desup
patet priusq̃ in lagũculã funderet me
rũ primorib⁹ labris sorbebat exiguuꝫ:
qꝛ nõ poterat amplius sensu recusante
Nõ.n. vlla temulẽta cupidĩe faciebat
hoc: sꝫ quibusdã supfluẽtibus etatis ex
cessibus: que ludicris motibus ebuliũt
⁊ in puerilibus animis maioꝝ pondere
premi solẽt. Itaqꝫ ad illđ modicũ quo
tidiana modica addẽdo: qm̃ qui modi
ca spnit paulatĩ decidit: in ea cõsuetu
dine lapsa erat: vt ꝓpe iã plenos mero
caliculos inhiãter hauriret. Ubi tunc
sagax anus ⁊ vehemẽs illa ꝓhibitio?
nunquid valebat aliquid aduersus la
tentẽ morbuꝫ nisi tua medicina dñe vi
gilaret sup nos? Absente p̃re ⁊ m̃re ⁊
nutrioribus: tu presens: qui creasti: qui
vocas: qui etiã per prepositos hoĩes bo
ni aliquid agis ad aĩarũ salutẽꝫ: quid
tunc egisti deus meus? Unde curasti?
Unde sanasti? nõne ꝓtulisti duꝝ ⁊ acu
tũ ex altera aĩa cõuictũ tanq̃ medicĩa
le ferrũ ex ocultis ꝓuisionibus tuis. ⁊
vno ictu putredinẽ illã p̃cidisti? Ancil
la enĩ cũ qua solebat accedere ad cupã
litigãs cũ dña minore vt fit: sola cũ so
la obiecit hoc crimẽ amarissima insul
tatione vocãs meri bibulã. Quo illa sti
mulo pcussa respexit feditatẽ suã: cõfe
stĩqꝫ damnauit atqꝫ exiuit: sicut amici
adulãtes puertũt: sic inimici litigantes
plerũqꝫ corrigũt. Nec tu qđ ꝑ eos agis
sed qđ ipsi voluerũt retribuis eis. Illa
eniꝫ irata exagitare appetiuit minoreꝫ
dñam non sanare. Et iõ clãculo: aut qꝛ
ita eas inuenerat locus ⁊ tempus litis:
aut ne forte ⁊ ĩpa ꝑiclitaret qđ tã sero
ꝓdidisset. At tu dñe rector celitũ ⁊ ter
renoꝝ ad vsus tuos cõtorquẽs ꝓfun
da torrẽtis fluxũ seculoꝝ ordinate tur
bulẽta etiã de alteri⁹ aĩe insania sanasti
alterã. Nec quisq̃ cũ hoc aduertit: po
tentie sue tribuat si verbo eius ali⁹ cor
rigatur quẽ vult corrigi. Educata itaqꝫ
pudice ac sobrie potiusq̃ a te subdita
parẽtibus q̃ a parẽtibus tibi vbi plẽis
annis nubilis facta ẽ: tradita viro serui
uit veluti dño: ⁊ sategit eũ lucrari tibi:
loquẽs te illi morib⁹ suis: quibus eam
pulchrã faciebas: ⁊ reuerẽter amabileꝫ
atqꝫ mirabilẽ viro. Ita aũt tollerauit
cubilis iiurias vt nullã de hac re cum
marito haberet vnq̃ simultatẽ. Expe
ctabat enĩ misericordiã tuã sup eũ vt ĩ
te credẽs castificaretur. Erat vero ille
preterea sicut beniuolẽtia precipuus:
ita ira feruidus: sꝫ nouerat hec nõ resi
stere irato viro: non tm̃ facto sed ne v̄
bo quidẽ. Iã vero refractũ ⁊ quietũ cũ
oportunũ viderat rõem facti sui redde
bat si forte ille ĩconsideratius cõmotus
fuerat. Deniqꝫ cũ matrone multe: qua
rũ viri mãsuetiores erant plagarũ vesti
gia etiã dehonestata facie gererẽt: ĩter
amica colloquia ille arguebãt marito
rũ vitã: hec earũ linguã veluti ꝑ iocum
grauiter admonẽs: ex quo illas tabulas
que matrimoniales vocant recitari au
dissent tanq̃ instrumẽta: quib⁹ ancil
le facte essent deputare debuissent: ꝓin
de memores cõditiõis supbire aduers⁹
dños nõ oportere. Cũq̃ mirarẽtur ille
sciẽtes q̃ ferocẽ cõiugẽ sustineret nun
q̃ fuisse auditũ: aut aliquo indicio cla
ruisse q̃ patricius cecideret vxorẽ: aut

q̄ a se inuicē vel vnū diē domestica li-
te dissenserint: ⁊ cām familiariter quere
rent docebat illa institutū suū qd̄ supra
memorauī. Que obseruabāt ex pte gra
tulabāt: q̄ nō obseruabāt subiecte vexa
bātur. Socrū ēt suā prio susurris mala
rū ancillarū aduersus se irritatē sic vicit
obsequijs pseuerans tollerātia ⁊ man-
suetudine: vt illa vltro filio suo medias
linguas famularū pderet quib⁹ inter se
⁊ nurū pax domestica turbabat: expe-
teretq̄ vindictā. Itaq̄ postea q̄ ille et
mr̄i obtēpans ⁊ curās familie discipli-
nā. ⁊ concordie suoꝝ cōsulēs pditas ad
pdentis arbitriū verberib⁹ coercuit: p
misit illa talia d̄ se premia sperare debe
re quecūq̄ de sua nuru sibi quo placēt
mali aliquid loqueret nulla q̄ iā audē
te memorabili inter se beniuolētie sua-
uitate vixerūt. hoc quoq̄ illi bono mā
cipio tuo in cuius vtero me creasti de⁹
meus misericordia mea mun⁹ grād̄ do
naueras q̄ inter dissidentes atq̄ discor
des quaslibet aīas vbi poterat tā se pre
bebat pacificā: vt cū ab vtraq̄ multa d̄
inuicē audiret amarissima qualia solet
eructare turgēs atq̄ indigesta discor-
dia: qñ pñti amice de absente īimica p
accida colloquia crudelitas exalat odi
orū: nihil tñ alteri de altera pderet: nisi
q̄ ad eas recōsiliādas valeret. Paruū
hoc bonū mihi videret nisi turbas inu
merabiles tristis experirer nescio q̄ hor
rida pestilētia peccatoꝝ latissime pua-
gante nō solū iratorū inimicorū iratis ī
imicis dicta pdere: sed ēt q̄ nō dicta sūt
addere: cū contra aīo humano parū eē
debeat īimicitias hoīuz nec excitare nec
augere male loquēdo: nisi eas etiā extī
guere bene loquēdo studuerit: q̄lis illa
erat docēte te magistro ītimo ī schola
pectoris. Deniq̄ etiā virū suū in extrēa
tempdrali eius lucrata ē tibi: nec in eo
iā fideli plāxit qd̄ in nondū fideli tolle
rauerat. Erat ēt serua seruorū tuorū. q̄s
quis eorū nouerat eā multuz in ea lau
dabat ⁊ honorabat: ⁊ diligebat te: quia
sentiebat presentiā tuā in corde ei⁹ san
cte cōuersationis fructib⁹ testib⁹. Fue-
rat. n. vnius viri vxor: mutuā vicē parē
tibus reddiderat: domū suā pie tracta-
uerat: in operibus bonis testimoniū hē
bat. Nutrierat filios totiēs eos pturiēs
quotiēs a te deuiare cernebat. Postre
mo nobis dñe oībus qui ex mūere tuo
sinis loqui seruis tuis qui a nō dormiti
onem eius in te iā cōsociati viuebam⁹
pcepta gr̄a baptismi tui: ita curā gessit
quasi oēs genuissz: ita seruiuit quasi ab
oībus genita fuisset. Imminēte autem
die quo ex hac vita erat exitura: quē diē
tu noueras ignorātibus nobis: pueneꝛ
rat vt credo: curāte te occultis tuis mo
dis: vt ego ⁊ ipsa soli staremus incūben
tes ad quādā fenestrā: vnde ortus ītra
domū que nos hēbat pspectabat illic
apud ostia tiberina: vbi remoti a turbis
post longi itineris laborē īstaurabam⁹
nos nauigatiōi. Colloquebamur ergo
soli valde dulciter: ⁊ preterita obliuiscē
tes: in ea que ante sunt extēti q̄rebam⁹
inter nos apud pñtē veritatez qd̄ tu es
qualis futura eēt vita eterna scōꝝ: quaz
nec oculus vidit nec auris audiuit nec ī
cor hoīs ascēdit. Sz inhiabam⁹ ore cor
dis ī supna fluēta fontis tui: fontis vite
qui ē apud te. vt inde p captu nr̄o aspsi
quoquo mō rē tātā cogitarem⁹ Cūq̄
ad eū finē sermo pducēt: vt carnaliū sē
suū delectatio q̄talibet. ī q̄talibz luce
corporea p illius vite iocūditate nō cō-
peratione: sed ne cōmemoratōe quidē
digna videret erigētes nos ardentiore
affectu in idipsuz pambulauim⁹ grada

tim cūcta corporalia ⁊ idipsum celū vñ
sol v luna ⁊ stelle lucent super terram.
Et adhuc ascēdebamus interiꝰ cogitan
do ⁊ loquēdo te ⁊ mirando opera tua
⁊ venimus in mētes nr̄as ⁊ trāscēdīus
eas vt attingeremus regionē ubertatis
indeficiētis: vbi pascis israel ineternum
veritatis pabulo: ⁊ ibi vita sapiētia ē: ꝑ
quā fiunt oīa ista ⁊ qui fuerunt ⁊ q̄ fu
tura sunt. Et ipsa nō fit: sed sic ē vt fuit
⁊ sic erit semper quin potius fuisse ⁊ fu
turū eē nō ē i ea: sed eē solū qm̄ eterna
ē. Nā fuisse ⁊ futurū eē nō ē ineternū
Et dū loquit̄ ⁊ inhiamus illi: attingīus
eā modice toto ictu cordis: ⁊ suspirauī
mus ⁊ reliquimus ibi religatas pri mi
tias spūs ⁊ remeauimꝰ ad strepitū oris
nr̄i: vbi verbū ⁊ incipit̄ ⁊ finit̄. Et quid
simile vbo tuo dño nr̄o i se ꝑmanenti si
ne vetustate atq; oīa innouāti? Diceba
mus ergo. Si cui sileat tumultꝰ carnis:
sileāt phātasie terre ⁊ aquarū ⁊ areis
sileāt ⁊ poli: ⁊ ipsa sibi aīa sil eat ⁊ tran
seat se nō se cogitā do: sileāt somnia ⁊
imaginarie reuelationes: oīs lingua et
oē signū: ⁊ quicquid transeūdo fit si cui
sileant oīno: qm̄ si quis audiat: dicunt
hec oīa nō ipsa nos fecimꝰ: sed qui fec̄
nos manet ineternū: his dictis si iā tace
ant qm̄ erexerūt aurē in eum qui fecit
ea: ⁊ loquat̄ ipse solus nō per ea: sed ꝑ
seipsum: vt audiamus verbū eius nō ꝑ
linguā carnis neq; ꝑ vocē angeli neq;
ꝑ sonitum nubis neq; ꝑ enigma simili
tudinis: sꝫ ipsuꝫ quē in his amamꝰ ipm̄
sine his audiamꝰ: sicut nūc extēdimus
nos ⁊ rapida cogitatione attīgimꝰ eter
nā sapiētiā sup oīa manētē. Si ꝯtinue
tur hoc ⁊ subtrahātur alie visiones lō
ge īparis generis: ⁊ hec vna rapiat ⁊ ab
orbeat ⁊ recōdat in īteriora gaudia spe
ctatorē suūi vt talis sit sempiterna vita
quale fuit hoc momētū intelligētie cui
suspirauimꝰ nōne hoc est. intra in gau
diū dñi tui? Et istud quādo? An cū oēs
resurgemꝰ: sed nō oēs īmutabimur. Di
cebamus talia ⁊ si nō isto mō ⁊ his ver
bis tñ dñe tu scis q; illo die cū talia loq̄
remur ⁊ mundus iste nobis inter verba
vilesceret eū oībus delectatiōibus suis
tunc ait illa. Fili quantū ad me attinet.
nulla re iam delector in hac vita. Quid
hic faciā adhuc ⁊ cur hic sim nescio iaꝫ
consumpta spe huius seculi. Unū erat
ꝓpter quod in hac vita aliquātulū im
morari cupiebā: vt te xp̄ianū catholicū
viderē priusq̄ morerer. Cumulatius h̄
mihi deus meus prestitit: vt te etiā con
tempta felicitate terrena seruū eius vi
deā. Quid hic facio? Ad hec ei quid rñ
derim non satis recolo. Cū interea vix
intra quīq; dies aut nō multo ampliꝰ
decubuit febribꝰ: ⁊ cū egrotaret quodā
die defectu anīe passa ē ⁊ paululū sub
tracta a presentibus. Nos cōcurrimus
Sꝫ cito reddita est sensui: ⁊ aspexit astā
tes me ⁊ fratrē meū: ⁊ ait nobis quasi q̄
renti similis. Ubi erā? Deīde nos ītuēs
merore attoniros: ponetis hic īquit ma
trē vestrā? Ego silebā ⁊ fletū frenabaꝫ:
fr̄ aūt meus quiddā locutus ē: q; eā nō
peregre: sed ī pr̄iam defungi felicius op
taret. Quo audito illa vultu anxio
reuerberās cum oculis q; talia saperet
atq; inde me intuēs: vide ait quid dicit
Et mox ābobus ponite inquit hoc cor
pus vbicūq;: nihil vos eius cura cōtur
bet: tantū illud vos rogo: vt ad dñi alta
re memineritis mei vbi ibi fueritis. Cun
q; hanc sniam verbis quibꝰ poterat ex
plicasset. cōticuit: ⁊ ingrauescente mor
bo exercebat̄. Ego vero cogitans dona
tua deus inuisibil̄ que īmittis in corda
fideliū tuoꝝ: ⁊ ꝓueniunt īde fruges ad
mirabiles: gaudebā ⁊ gracias agebam
tibi recolens qd̄ nouerā: quāta cura sē

per estuasset de sepulchro qd̄ sibi ꝓui-
derat ⁊ preparauerat iuxta corpus viri sui
Quia.n. valde cōcorditer vixerāt: id etiā
volebat: vt ē aīmus humanus min⁹ ca
pax diuiuorū. adiūgi ad illā felicitatem
⁊ cōmemorari ab hoībus: ꝯcessū sibi eē
post trāsmarinā peregrinationē: vt con
iuncta terra amborū cōiugū terra tege-
retur. Qñ aūt ista inanitas plenitudine
bonitatis tue ceperat ī ei⁹ corde nō esse
nesciebā ⁊ letabar admirās ꝙ sic mihi
appuisset: quāq̄ ⁊ illo sermone nr̄o ad
fenestrā cū dixit: iā q̄d hic facio? nō ap
paruit desiderare in pr̄ia mori. Audiui
ēt postea ꝙ iā cū ostijs eēmus cū q̄bus
dā amicis meis. materna fiducia collo
quebat̄ quodā die de cōtēptu vite hu-
ius ⁊ bono mortis: vbi ipse nō aderam
Illisq̄ stupētibus virtute femine quaz
tu dederas ei querētibus vtrūne formi
daret tā longe a sua ciuitate corpus re
linquere. nihil inquit longe ē deo. neq̄
timendū ē ne ille nō agnoscat in fine se
culi vnde me resuscitet. Ergo die nono
egritudinis sue. quīquagesimo ⁊ sexto
āno etatis sue. trigesimo ⁊ tertio etatis
mee: aīa illa religiosa ⁊ pia corpore so-
luta ē. Premebā oculos eius: ⁊ conflue
bat in precordia mea mestitudo ingēs:
⁊ transfluebat in lachrīas. Ibidēq̄ ocu
li mei violento animi īpio resorbebant
fontē suū vsq̄ ad siccitatē: ⁊ ī tali lucta
mīe valde male mihi erat. Tūc vero vbi
efflauit extremū spiritū: puer adeo dat⁹
exclamauit in planctū: atq̄ ab oīb⁹ no
bis coercitus tacuit. Hoc mō etiā meuz
quiddā puerile qd̄ labebat̄ in flet⁹ iuue
nili voce cordis coercebat̄ ⁊ tacebat. ne
q̄.n. decere arbitrabamur funus illud
questibus lachrīosis gemitibusq̄ cele-
brare: q̄r his plerūq̄ solet deplorari q̄-
dā miseria moriētiū aut quasi oīmoda
extinctio. At illa nec misere moriebat̄:
nec oīno moriebatur. Hoc ⁊ documēti
morū eius ⁊ fide nō ficta rōibulq̄ cer-
tis tenebam⁹. Quid erat ergo ꝙ intus
mihi grauiter dolebat nisi ex cōsuetudi
ne simul viuendi dulcissima ⁊ carissima
repēte simł dirupta: vuln⁹ recēs? gratu
labar q̄dē testīonio ei⁹ qd̄ ī ea ip̄a vltīa
egritudine obseq̄is meis īterblādiēs ap
pellabat me piū: ⁊ cōmemorabat grādi
dilectōis affectu. nūq̄ se audisse ex ore
meo iaculatū in se durū aut cōtumelio
sū sermonē. Sz tñ q̄d tale deus me⁹ qui
fecisti nos? Quid ꝯpabile hēbat honor
a me delatus illi: ⁊ seruit⁹ ab illa mihi?
Qm̄ itaq̄ deserebar tā magno eius sola
tio sauciebat̄ aīa mea: ⁊ quasi dilāiaba
tur vita q̄ vna fcā erat ex mea ⁊ illius.
Cohibitio g̊ a fletu illo puero psalteriū
aperuit enodius: ⁊ cātare cepit psalmū
cui rñdebamus oīs domus. misericor-
diā ⁊ iudicium cātabo tibi dñe. Audito
aūt quid ageret̄ cōuenerunt multi fr̄es
ac religiose femīe: ⁊ de more illi⁹ quoꝝ
officiū erat funus curātibus ego ī par-
te vbi decenter poterā cū eis qui me nō
deserendū eē censebant: qd̄ erat tēpo-
ri cōgruū disputabā eoq̄ fomento ve-
ritatis mitigabam cruciatum tibi notū
illis ignorantibus et intente audientib⁹
⁊ sine sensu doloris me esse arbitranti-
tibus. At ego in auribus tuis vbi eoruz
nullus audiebat. increpabam mollici-
em affectus mei: ⁊ constringebam flu-
xum meroris. cedebatq̄ mihi paululuz
rursusq̄ impetu suo ferebatur non vs-
que ad eruptionem lachrimarum nec
vsq̄ ad vultus mutationem: sed ego sci
ebam quid enim corde premerem. Et
quia mihi vehementer displicebat tan
tum in me posse hec humana que or-
dine debito ⁊ sorte conditionis nostre

accidere necesse est: alio dolore dolebã dolorẽ meũ: ⁊ duplici tristicia macerabar: cũ ecce corpus elatũ est. Imus ⁊ redimus sine lachrymis. Nã neq; in eis p̃cibus quas tibi fudimus: cũ offeret ꝓ ea sacrificiũ p̃cij nostri: iã iuxta seplchr̃ posito cadauere priusq̃ deponeret: sic̃ illic fieri solet: nec i eis ergo precib⁹ fleui: sed toto die grauiter ĩ occulto mest⁹ erã ⁊ mẽte turbata. Rogabã te vt poterã quo sanares dolorẽ meũ: nec faciebas: credo cõmẽdans memorie mee: vl̃ hoc vno documẽto oĩs consuetudinis vinculũ etiã aduersus mentẽ: q̃ iaz non fallaci verbo pascit̃. Uisuz etiã mihi est vt irẽ lautũ: q̃ audierã ĩde balneis nomen inditũ: qr greci balamõ dixerint: quod anxietatẽ pellat ex aĩo. Ecce ⁊ h̃ confiteor: misericordie tue pat̃ orphanorũ: quoniã laui: ⁊ talis erã qualis priusq̃ lauissez. neq; eni exudauit de corde meo meroris amaritudo. Deĩde dormiui ⁊ vigilaui: ⁊ nõ ex parua ꝑte mitigatũ inueni dolorez meũ: atq; vt erã in lecto m̃o: solus recordatus suz veridicos versus ãbrosij tui. Tu es eni deus creator oĩuz: poliq; rector: vestiens diẽ d̃coro luĩe noctẽ soporis gr̃a: artus solutos vt quies reddat laboris vsui: mentesq; fessas alleuet: luctusq; soluat anxios. Atq; inde paulatĩ reducebã in pristinũ sensuz ancillã tuã: cõuersationẽq; eius piã ĩ te: ⁊ sancte in nos blãdã atq; morigerã qua subito destitutus suz: ⁊ libuit flere in cõspectu tuo de illa ⁊ pro illa q̃d̃ me ⁊ pro me. Et dimisi lachrymas quas ɔtinebã vt efflurent quãtũ vellẽt substernẽs eas cordi meo: ⁊ requieuit ĩ eis: qm̃ ibi erãt aures tue: nõ cuiusquaz hoĩs supbe int̃pretantis ploratũ meuz. Et nũc dñe cõfiteor tibi: in lr̃is legat q̃ volet: interpretetur vt volet: ⁊ si peccatum inuenerit fleuisse me matrem exĩgua parte hore: matrem oculis meis ĩterim mortuã: q̃ me multos annos fleuerat vt oculis tuis viuerẽ: nõ irrideat: sed potius si est grandi charitate ꝓ peccatis meis fleat ipse ad te patrẽ omniuz fratrũ xp̃i tui. Ego aũt iam sanato corde ab illo vulnere ĩ quo poterat redargui carnalis affectus: fundo tibi deus noster de illa famula tua longe aliõ lachrymarũ genus: quod manat de ɔcusso spũ ɔsideratione periculoruz omnis aĩe que in adam morit̃: q̃q̃ illa in xp̃o viuificata etiam carne nõdum resoluta sic vixerit vt laudet̃ nomẽ tuum in fide morbusq; eius. Non tamẽ audeo dicere ex quo eã ꝑ baptismum regenerasti nullum verbũ exisse ab ore eius contra p̃ceptũ tuum: ⁊ dictũ ẽ a ṽitate filio tuo si q̃s dixerit fratri suo fatue: reus erit gehẽne ignis. Et ne etiã laudabili vite hominũ. Si remota misericordia discutias eam. Qr vero non exq̃ris delicta vehemẽter: fiducialiter speramus aliquem apud te locuz ĩuenire indulgẽtie. Quisq̃s aũt tibi enumerat vera merita sua? Quid tibi enumerat nisi munera tua? O si cognoscant se hoĩes: ⁊ qui gloriat̃ in dño glorietur. Ego itaq; laus mea ⁊ vita mea deus cordis mei sepositis paulisꝑ bonis eius actibus: pro quibus tibi gaudens gratias ago: nũc ꝓ peccatis matris mee deprecor te: exaudi me ꝑ medicinã vulnerꝝ nostrorꝝ que pependit ĩ ligno: ⁊ sedens ad dexteram tuam te int̃pellat ꝓ nobis. Scio misericorditer opatã: ⁊ ex corde dimisisse debita debitoribus suis: dimitte illi ⁊ tu debita sua. Si qua etiã cõtraxit ꝑ tot ãnos post aquã salutis: dimitte dñe dimitte obsecro ne intres cũ ea in iudiciũ. Superaltet misericordia iudiciuz: qm̃ eloquia tua ve-

ra sunt: ⁊ ꝓmisisti misericordiaꝫ misericordibus. Quod vt essent tu dedisti eis qui misereberis cui misertus eris: ⁊ misericordiam prestabis cui misericors fueris Et credo iā feceris qđ te rogo: sed volūtaria oris mei approba dñe. Nāq; illa īminēte die resolutionis sue: nō cogitauit suū corpus sūptuose contegi: aut cōdiri aromatibus: aut monumētum electū cōcupiuit: aut curauit sepulchꝝ patriū. Nō ista mandauit nobis: sed tātū modo memoriā sui ad altare tuum fieri desiderauit: cui nullius diei: pretermissione seruierat vñ sciret dispensari victimam scām: qua deletū ē cyrographuꝫ quod erat contrariū nobis: qua triumphatus ē hostis: cōputans delicta nr̄a ⁊ querens q̄d obijciat: ⁊ nihil inueniēs in illo in quo vincimus. Quis ei refundet īnocētem sanguinē? Quis ei restituet preciū quo nos emit: vt nos offerat ei ad cuius precij nostri sacr̄ꝫ ligauit ancilla tua aīam suā vinculo fidei. nemo a ꝓtectione tua dirūpat eam. Non se interponat nec vi nec īsidijs leo ⁊ draco. neq; enī rñdebit illa nihil se debere ne cōuincat ⁊ obtineat ab accusatore callido: sed rñdebit dimissa debita sua ab eo cui nemo reddet quod ꝑ nobis ñ debens reddidit. Sic g̃ in pace cū viro añ quē nulli ⁊ post quē nulli nupta ē: cui seruiuit fructū tibi afferens cū tollerātia vt eū quoq; lucraret tibi. Et inspira domine me⁹ deus me⁹: īspira seruis tuis fratribus meis filijs tuis: dñis meis: quib⁹ ⁊ corde ⁊ voce ⁊ lr̄is seruio: vt quotquot hec legerint meminerīt ad altare tuum monice famule tue cū patricio quōdaꝫ ei⁹ ꝯiuge: ꝑ quoꝝ carnē ītroduxisti me ī hanc vitā: quēadmodū nescio. Meminerit cū affectu pio parentū meoruꝫ in hac luce transitoria: ⁊ fratꝝ meoꝝ sub te patre in mr̄e catholica: ⁊ ciuiū meorū in eterna hierusalē: cui suspirat peregrinatio populi tui ab exitu vsq; ad reditū: vt qđ a me illa poposcit extremuꝫ vberius ei prestet in multoꝝ orōib⁹ taꝫ ꝑ ꝯfessiōes q̄ꝫ ꝑ orōnes meas.

Explicit liber nonus.

Incipit decimus.

Cognoscā te cognitor meus: cognoscam te sicut ⁊ a te cognitus sum virtus aīe mee. Intra in eā ⁊ coapta tibi vt hēas ⁊ possideas sine macula ⁊ ruga. Hec est mea spes: iō loquor: ⁊ ī ea spe gaudeo: qñ sanū gaudeo. Cetera v̄o vite h⁹ tanto minus flenda q̄ꝫto magis fletur: ⁊ tanto magis flēda q̄ꝫto minus fletur ī eis. Ecce enī veritatē dilexisti: qm̄ q̄ facit eam venit ad lucē. Volo eā facere in corde meo corā te ī cōfessione: in stilo autem meo corā multis testibus. Et tibi q̄dez dñe cuius oculis nuda ē abyssus hūane cōscīe q̄d occultū eēt etiā ī me si nollē cōfiteri tibi. Te enī mihi abscōderem non me tibi. nūc aūt ꝙ gemitus meus testis ē displicere me mihi. Tu refulges ⁊ places: ⁊ amaris ⁊ desideraris: vt erubescā de me ⁊ abijciam me atq; eligam te: ⁊ nec tibi nec mihi placeā nisi de te. Tibi ergo dñe manifestus suꝫ q̄cūq; sꝫ ⁊ quo fructu tibi confitear dixi. neq;.n. id ago v̄bis carnis ⁊ vocib⁹: sed v̄bis aīe ⁊ clamore cogitatōis: quē nouit auris tua. Cum enī malus suꝫ nihil ē aliđ cōfiteri tibi q̄ꝫ displicere mihi. Cū v̄o pius nihil ē aliud ꝯfiteri tibi q̄ꝫ hoc non tribuere mihi: qm̄ tu dñe bñdicis iustū: sꝫ prius eū iustificas īpiuꝫ. Cōfessio itaq; mea deus meus ī ꝯspectu tuo tibi tacite fit: ⁊ non tacite. Tacet eniꝫ strepitu: clamat affectu. Neq; enī dico recti ali-

quid hoībus qđ non a me tu prius au-
dieris: aut etiā tu aliquid tale audies a
me qđ non mihi tu prius dixeris. Quid
mihi g̊ ē cū hoīb⁹ vt audiāt ɔfessiones
meas: quasi ipsi sanaturi sint oēs lāgo-
res meos. Curiosuz genus ad cognoscē
dā vitā alienā: desidiosuz ad corrigēdā
suā. Quid a me querant audire q̄ sim: q̄
volūt a te audire qui sint. Et vnde sciūt
cū a meipso de meipso audiūt: an veruz
dicā: qñquidē nemo scit hominū q̄ sūt
ī hoīe: nisi spūs hoīs qui ī ipso ē. Si aūt
a te audiūt de seipsis: nō poterunt dice
re mentit̄ dñs. Quid est enī a te audire
de se nisi cognoscere se? Quis porro co
gnoscit ⁊ dicit falsuz ē: nisi ipse mentia
tur? Sed q̄ charitas oīa credit int̄ eos
vtiq̄ quos ɔnexos sibimet vnū fac̄: ego
quoq̄ dñe etiaz sic tibi cōfiteor vt audi
ant hoīes quibus demōstrare nō pos-
suz an vera ɔfitear: sz credūt mihi: quo-
rū mihi aures charitas apit. Uerūtñ tu
medice meus intime quo fructu ista fa
ciaz aliqua mihi. nam cōfessiones p̄teri
tor̄ malor̄ meor̄ que remisisti ⁊ texisti
vt beares me ī te: mutās aīam meā fide
⁊ sacramēto tuo cū legunt̄ ⁊ audiunt̄
excitant cor ne dormiat ī desp̄atiōe et
dicat: non possum: sed euigilet ī amore
misericordie tue ⁊ dulcedine gr̄e tue: q̄
potēs est oīs īfirmus q̄ sibi p̄ ipsam fit
cōscius īfirmitatis sue ⁊ delectat bonos
audire pret̄ita mala eorū qui iam carēt
eis. nec iō delectat q̄ mala sunt: sed q̄a
fuerūt ⁊ non sunt. Quo itaq̄ fructu do
mine deus meus cui quotidie confitet̄
cōscia mea: spe misericordie tue securior
q̄z īnocētia sua: quo fructu queso etiaz
hoīb⁹ corā te cōfiteor p̄ has lr̄as adhuc
q̄s ego sim: nō q̄s fuerim? nam illū fru
ctū vidi ⁊ cōmemoraui. Sed q̄s adhuc
sim ecce in ipso tp̄e ɔfessionū mearum
et multi hoc nosce cupiunt qui me no
uerunt ⁊ nō me nouerūt: q̄ ex me vl̄ de
me aliquid audierūt: sed auri eor̄ nō ē
ad cor meū: vbi ego sum quicūq̄ sum.
Uolūt ergo audire cōfitentē me quid
ipse ītus sim: qui nec oculū: nec aurem:
nec mentē p̄nt intēdere: credituri tamē
volūt: nūquid cognituri? Dicit eniz eis
charitas qua boni sunt nō mentiri me:
de me confitentē: ⁊ ipsa in eis credit mi
hi. Sed quo fructu id volūt? An ɔgra-
tulari mihi cupiūt cū audierīt q̄tuz ad
te accedā munere tuo: ⁊ orare p̄ me cū
audierīt q̄tū retarder pōdere meo. In
dicabo talibus. Nō enī paru⁹ est fruct⁹
dñe de⁹ me⁹: vt a multis tibi gratie agā
tur de nobis: ⁊ a multis rogerie p̄ no-
bis. Amet in me frat̄nus aīus qđ amā-
dū doces: ⁊ doleat in me quod dolēdū
doces. Animus ille hoc faciat frat̄nus
nō extraneus: nō filior̄ alienor̄: quorū
os locutū ē vanitatē: ⁊ dextera eor̄ dex
tera iniquitatis: sed frat̄nus ille qui cuz
approbat me gaudet de me. Cū aūt im
probat me non tristatur pro me: q̄ si-
ue approbet siue īprobet: diligit me. In
dicabo me talib⁹: respirent ī bonis me-
is: suspirent ī malis meis. Bona mea in
stituta tua sunt: ⁊ dona tua: mala mea
delicta mea sūt: ⁊ iudicia tua. Respirēt
in illis: suspirēt ī his. Et hymn⁹ ⁊ fletus
ascendant in ɔspectū tuum de frat̄nis
cordibus thuribulis tuis. Tu aūt dñe
delectatus odore sc̄i tēpli tui miserere
mei s̄m magnam misericordiā tuā p̄pter
nomē tuum: ⁊ nequaq̄z deserens cepta
tua ɔsuma īperfecta mea. Hic ē fruct⁹
cōfessionū mear̄: nō qualis fuerim: sed
qualis sim: vt hoc confitear: nō tantuz
corā te secreta exultatione cū tremore
⁊ secreto merore cū spe: sz etiā ī auribus
credentiū filior̄ hoīum: socior̄ gaudii

mei: ⁊ cõsortiũ mortalitatis mee: ciuiuz
meoꝝ ⁊ mecũ peregrinoꝝ precedentiũ
⁊ consequentiũ: ⁊ comituz vie mee. Hi
sunt serui tui frẽs mei quos filios tuos
cẽ voluisti dños meos: quibus iussisti ⁊
vt seruiã: si volo tecũ de te viuere. Et h̄
mihi v̄bũ tuum parum erat si loquẽdo
preciperet: ⁊ nisi ⁊ faciẽdo p̄iret. Et ego
id ago factis ⁊ dictis: id ago sub alis tu
is nimis cũ ingenti periculo: nisi qꝛ sub
alis tuis tibi subdita est anima mea: et
ĩsimitas mea tibi nota ẽ. Paruulus sũ
sed viuit semꝑ pater meus: ⁊ idoneus ẽ
mihi tutor meꝰ. Idem ipse est enĩ q̄ ge-
nuit me ⁊ tuetur me: ⁊ tu ipse es oĩa bo
na mea: tu oĩpotens qui mecũ es: ⁊ pri
usq̄ tecũ sim. Indicabo g̊ talibꝰ q̄libus
iubes vt seruiã: nõ q̄s fueri: sz q̄s iã sim: ⁊
q̄s adhuc sz: sz neq̄ meip̄m dijudico.
Sic itaq̄ audiar. Tu enim dñe dijudi-
cas me: qꝛ ⁊ si nemo scit hominũ q̄ sunt
hoĩs: nisi spũs hoĩs qui in ip̄o est: tamẽ
ẽ aliq̄d hoĩs qd̄ nec ipse scit spiritus ho
minis qui in ipso est. Tu autem domi-
ne scis eius omnia qui fecisti eum. Ego
vero quamuis pre tuo conspectu me d̄
spiciam ⁊ estimem me terram ⁊ cinerez
tamen aliquid de te scio quod de me
nescio. Et certe nunc videmus per spe-
culum in enigmate nondum facie ad
faciem. Et ideo quamdiu peregrinor
abs te mihi sum presentior q̄ tibi: ⁊ ta-
men te noui nullo modo posse violari.
Ego vero quibus tentationibus resiste
re valeam: quibusue non valeam ne-
scio. Et spes es: qꝛ fidelis es: qui nos nõ
finis tentari supra q̄ possumus ferre:
sed facis cum tentatione etiam prouẽ-
tum: vt possimus sustinere. Confitear
ergo quid de me sciam: confitear ⁊ q̄d
de me nesciam: quid ⁊ quod d̄ me scio
te mihi lucente scio: ⁊ qd̄ de me nescio
tamdiu nescio donec fiant tenebre mee
sicut meridies in vultu tuo: non dubia
sed certa conscientia. Domine amo te.
Percussisti cor meuz verbo tuo ⁊ ama
ui te. Sed et celum ⁊ terra ⁊ omnia q̄
in eis sunt: ecce vndiq̄ mihi dicunt: vt
te amem: hec cessant dicere omnibus vt
sint ĩexcusabiles. Altius autẽ tu misere
beris cui misertus eris: ⁊ misercordiam
prestabis cui misertꝰ fueris. Alioq̄n ce-
lũ ⁊ terra surdis loquunt̄ laudes tuas
Quid autem amo cum te amo? Non
speciem corporis nec decus temporis:
nec candorem lucis: ecce istis amicum
oculis: non dulces melodias suauium
cantilenarum omnimodarum: non flo
rum ⁊ vnguentorum ⁊ aromatum sua
ue olentium: non manna ⁊ mella: non
membra acceptabilia carnis amplexi-
bus: non hec amo cum amo deum me
um: ⁊ tamen amo quandam lucem ⁊
quandam vocem: ⁊ quendam odorem
⁊ quendam cibum ⁊ quendam ample
xum cum amo deum meum: lucez: vo-
cem: odorem: cibum amplexum interi-
oris hominis mei: vbi fulget anime mee
quod nõ capit locus: ⁊ vbi sonat quod
non rapit tempus: ⁊ vbi olet quod nõ
spargit flatus: ⁊ vbi sapit quod non mi
nuit edacitas: ⁊ vbi heret quod non di
uellit satietas. Hoc est quod amo cum
deũ meum amo: Et quid est hoc? Int̄-
rogaui terrã ⁊ dixit nõ sum: ⁊ quecũq̄
in eadem sunt: idem confessa sunt. In-
terrogaui mare ⁊ abyssos: ⁊ reptilia aĩa
rum viuarum: ⁊ responderunt. Nõ su-
mus deus tuus: quere super nos. In-
terrogaui auras flabiles: ⁊ inquit vni-
uersus aer cum ĩcolis suis. fallitur ana
ximenes: non sum deꝰ. Interrogaui ce
lũ: solẽ: lunã: stellas: neq̄ nos sumꝰ d̄s
quẽ q̄ris inquiunt. Et dixi omnibꝰ his q̄

circūstant fores carnis mee. dicite mihi de deo meo. qđ vos nō estis dicite mihi de illo aliqđ. Et exclamauerūt voce magna. ipse fecit nos. interrogatio mea: intentio mea. et rēsio eor spes eor. et dixi mihi ad me et dixi mihi. Tu qs es? Et rēdi. homo. Ecce corpus et aiam in me mihi psto sunt. vnū exterius et alterū interius. Quid horū ē vnde querere ōbui dīm meū qđ tā qsuerā p corpus a terra vsq ad celū: quousq potui mittē nūcios radios oculorū meor? Sed melior qđ interius. Et quippe renūciabāt oēs nuncij corporales pīdēti et iudicāti de respōsionibus celi et terre: et oium que in eis sunt dicentiū: nō sumus deus: et ipse fecit nos. Dō interior cognouit hec p exteriorīs ministeriū ego interior cognoui hec: ego anim⁹ per sensum corporis mei. Interrogaui mūdi molem de deo meo: et respōdit mihi. Nō ego tum sed ipse me fecit. nōne oibus quibus interger sensus ē appet hec species? Cur nō oībus eadē loquitur? Aialia pusilla et magna vidēt ea sed interrogare neqūt. nō. n. ppōsita ē in eis nūciātib⁹ sensib⁹ iudex rō. Dōies aūt possūt interrogare vt inuisibilia dei p ea q facta sunt intellecta cōspiciantur: sed amore subdūt eis et subdit iudicāt nō possunt: nec rīdēt ita interrogātibus nisi iudicātib⁹. nec voce suā mutāt. i. specie suā: si alius tm videat: alius aūt videns interroget: vt aliter illi appareat. aliter huic: sed eodē mō vtrisq apparēs: illi muta ē huic loquit: imo vero oībus loquit: sed illi intelligut qui eius voce acceptā foris intus cū veritate cōferunt. Veritas. n. dicit mihi nō ē deus tuus terra et celū neq omne corpus. Dic dicit eor nā videns molē minorē se i pte q in toto. Jā tū melior es tibi dico aīa qm tu vegetas mo/lē corpis tui: prebens ei vitā qđ nullum corpus exprestat corpi. Deus aūt tuus: et tibi vita ē. Quid ergo amo cū deū meū amo? qđ ē ille sup caput aie mee? Per ipsā aiam meā ascēdā ad illū. Trāsibo vī meā q̄ hereo corpi et vitaliter cōpage ei⁹ repleo. nō ea vi repio deū meum Nā repiret equus et mulus qđ⁹ nō ē intellectus: et ē eadē vis q̄ viuūt et eorum corpa. Est alia vis nō solū qua vinifico sz et qua censifico carnē meā quā mihi fabrificauit dīs iubenī oculo vt nō audiat: et auri vt non videat: sed illi per q̄s videā: huic per quā audiā et ppria singulari ceteris sensib⁹ sedibus suis et officijs suis q̄ diuersa p eos ago: vnus ego anim⁹. Trāsibo et istā vī meā. nā et hāc hz equus et mul⁹. Sētiūt. n. et ipsi p corpus. Trāsibo ḡ istā vī nature mee gradibus ascendēs ad eū qui fecit me: et venio in cāpos et lata pretoria mēorie mee vbi sunt thesauri innumerabiliū imaginum de huiuscemodi rebus sensibus intuentarum vbi reconditum est quicqđ etiam cogitamus: vel augendo vel minuendo: vel vt cunqz variando ea que sensus attigerit. Et si quid aliud commendatum et repositum est: qđ nōdū absorbuit et sepeliuit obliuio ibi quādo sum posco vt pferatur quicquid volo. Et quedā statī pdeunt quedā requirunt diutius et tanqz de abstrusioribus quibusdā receptaculis eruūt quedā cetuatī proruunt et dum aliud petitur et queritur: prosiliunt in medium quasi dicentia. Ne forte nos sumus? Et abigo ea manu cordis a facie recordationis mee: donec enubiletur illud qđ volo atqz in conspectum prodeat ex abditis. Alia faciliter atqz impertubata serie sicut poscuntur suggeruntur et cedūt precedētia consequentibus: et cedē

do recōdunt̄ iterꝫ cū voluero processu/
ra. Qđ totū fit cū aliquid narro memo
riter. Ibi sunt oīa distīcte generatimq̄
seruata: q̄ suo q̄q̄ aditu īgesta sunt: sic̄
lux atq̄ oēs colores formeq̄ corporuꝫ
ꝑ oculos: ꝑ aures aūt oīa genera suorū
oēsq̄ odores per adituꝫ nariū: oēs sa/
pores per oris aditū: ad sensum aūt to/
tius corporis quid durum: quid mole:
q̄d calidū frigidūue: lene aut asperꝫ gra
ue seu leue siue extrīsecus siue intrinse
cus corpori. Hec oīa recipit recolenda
cum opus est: ⁊ retractāda grādis me/
morie recessus ⁊ nescio qui secreti atq̄
ineffabiles sinus eius: q̄ oīa suis q̄q̄ fo
ribus ītrāt ad eā ⁊ reponūt̄ in ea. Nec
ip̄a tñ intrāt: sed rerꝫ sensatarꝫ imagīes
p̄sto sunt illic cogitationi reminiscenti
eas. Que q̄uo fabricate sint q̄s dicit cuꝫ
appareat: q̄bus sensibus rapte sunt īte/
riusq̄ recondite? nā ⁊ ītenebris atq̄ in
silentio dū hīto ī memoriā meaꝫ ꝓfero
si volo colores ⁊ discerno inter album
⁊ nigrꝫ: ⁊ inter quos alios volo. nec in
currūt soni atq̄ ꝑturbāt q̄d ꝑ oculos
hanstum cōsidero: cū ⁊ ipsi ibi sunt ⁊ q̄
si seorsum repositi lateāt. nam ⁊ ipsos
posco si placet atq̄ adsunt illico. Et re
quiescente lingua ac silente gutture cā
to q̄ntum volo: imaginesq̄ ille coloruꝫ:
q̄ nihilominus ibi sunt: non se interpo/
nūt neq̄ interrūpūt: cū thesaurus alius
retractatur qui īfluxit ab auribus. Ita
cetera q̄ per sensus ceteros īgesta atq̄
cōgesta sunt recordor ꝓut libet: ⁊ aulaꝫ
liliorū discerno a violis nihil olfaciens
⁊ mel de fruto lene a spo nihil tum gu/
stādo neq̄ contractādo sed reminiscē/
do antepono. Intus hec ago ī aula in
genti memorie mee. Ibi enī mihi celuꝫ
⁊ terra: ⁊ mare presto sunt cū oībus q̄
in eis sentire potui: preter illa q̄ oblitus

occurro meq̄ reco
: quoq̄ modo cum
m. Ibi sunt oīa q̄ si
edita memini ex ea
udines rerꝫ vel exp
ptus suꝫ creditarū
e cōtexo p̄terit: at
actiones: ⁊ euen/
ursus quasi p̄ntia
ut illud: dico apđ
animi mei pleno
nibus: ⁊ h̄ aut il/
aut illud. Auertat
pud me ista. Et cū
gines oīuꝫ q̄ dico
emorie: nec oīno
efuissēt. Magna
agna nimis deus
⁊ infinituꝫ: q̄s ad
vis ē hec animi
mei atq̄ ad meā nām ꝑtinet: nec ego
ipse capio totū quod sum. Ergo animꝰ
ad hñdū seipsuꝫ āgustus ē: vt ibi sit q̄đ
sui nō capiat. Nūquid extra ipsū ac nō
ī ipso? Q̄uo ergo nō capit. Multa mi/
hi sup h̄ oboritur admiratio stupor ap
prehēdit me. Et eūt hoīes admirari al/
ta mōtiuꝫ: ⁊ īgentes fluctus maris ⁊ la/
tissimos lapsus fluminū: ⁊ oceani ābi/
tū: ⁊ gyros fiderꝫ ⁊ relīquūt seipsos nec
mirant̄. Q̄uo oīa hec cū dicerē: non ea
videbā oculis nec tñ dicerē nisi mōtes
⁊ fluctus ⁊ flumīa ⁊ sidera q̄ vidi ⁊ oce
anū quē credidi: itꝰ ī memoria mea vi/
derem spatijs tñ ingentibꝰ quasi foris vi
derem? Nec ea tñ vidēdo absorbui qñ
vidi oculis: nec ipsa sunt apud me: sed
imagines eorꝫ. Et noui quid ex quo sen
su corporis īpressuꝫ sit mihi sꝫ nō ea so
la gestat īmēsa ista capacitas memorie
mee. Hinc sunt ⁊ illa oīa q̄ de doctri/
nis liberalibꝰ percepta nōdū exciderūt

do recōdunt: itez cū voluero processu/
ra. Qō totū fit cū aliquid narro memo
riter. Ibi sunt oīa oīsticte generatimqz
seruata: q̄ suo q̄qz aditu ingesta sunt: fic
lux atqz oēs colores formeqz corporuz
p oculos: p aures aūt oīa genera suorū
oēsqz odores per adituz nariū: oēs sa/
pores per ons aditū: ad sensum aūt to/
tius corporis quid ourum: quid mole:
q̄d calidū frigidūne: lene aut aspez gra
ue seu leue siue extrisecus siue intrinse
cus corpori. Hec oīa recipit recolenda
cum opus est: z retractāda grādis me/
morie recessus z nescio qui secreti atqz
ineffabiles sinus eius: q̄ oīa suis q̄qz so
ribus ītrāt ad eā z reponūt in ea. Nec
ipa tñ intrāt: sed rez sensarez imagies
psto sunt illic cogitationi reminiscenti
eas. Que qūo fabricate sint ds dicit cuz
appareat: q̄bus sensibus rapte sunt ire/
rimsqz recondite: nā z itenebris atqz in
silentio dū hito ī memoriā meaz ꝓfero
si volo colores z discerno inter album
z nigz: z inter quos alios volo. nec in
currūt soni atqz perturbāt qō p oculos
banstum cōsidero: cū z ipsi ibi sunt z q̄
si seorsum reposīti lateāt. nam z ipsos
posco si placet atqz adsunt illico. Et re
quiescente lingua ac silente gutture cā
to q̄tum volo: imaginesqz ille colorū:
q̄ nihilominus ibi sunt: non se interpo/
nūt neqz interrūpūt: cū thesaurus aliuf
retractatur qui īfluxit ab auribus. Ita
cetera q̄ per sensus ceteros ingesta atqz
cōgesta sunt recondo: put libet: z aulaz
liliorū oisserno a violis nihil olfaciens
z mel de fruto lene aspo nihil tum gu/
stādo neqz contractādo sed reminiscē/
do antepono. Intus hec ago ī aula in
genti memorie mee. Ibi enī mihi celuz
z terra: z mare presto sunt cū oībus q̄
in eis sentire potui: preter illa q̄ oblitus
sum. Ibi mihi z ipse occurro mecqz reco
lo: q̄d qñ z vbi egerī: quoqz modo cum
agerē affectus fuerim. Ibi sunt oīa q̄ si
ue expta a me siue credita memini ex ea
dē copia etiā similitudines rez vel exp
tarum vel ex eis q̄s exptus suz creditarū
alias atqz alias: z ipse cōtexo ꝓteriti: at
qz ex his etiā futuras actiones: z euen/
ta z spes: z hec oīa rursus quasi ptia
meditor. Faciā hoc aut illud: dico apō
me ī ipso ingenti sinu animi mei pleno
tot z tātarz rez imaginibus: z h̄ aut il/
lud seq̄tur. O si eēt h̄ aut illud. Auertat
ds h̄ aut illud. Dico apud me ista. Et cū
dico: presto sunt imagines oīuz q̄ dico
ex eodem thesauro memorie: nec oīno
aliq̄d eorū dicerez si defuisset. Magna
ista vis ē memorie: magna nimis deus
meus penetrale āplū z infinituz: q̄s ad
fundū eius puenit? Et vis ē hec animi
mei atqz ad mea nām ptinet: nec ego
ipse capio totū quod sum. Ergo anim⁹
ad hūdū seipsuz āgustus ē: vt ibi sit qō
sui nō capiat. Nūquid extra ipsū ac nō
ī ipso? Quo ergo nō capit. Multa mi/
bi sup h̄ oboritur admiratio stupor ap
prehēdit me. Et eūt hoīes admirari al/
ta mōtiuz: z īgentes fluctus maris z la/
tissimos lapsus fluminū: z oceani ābi/
tū: z gyros fidez z reliquūt seipsos nec
mirant. Quo oīa hec cū dicerē: non ea
videbā oculis nec tñ dicerē nisi mōtes
z fluctus z flumīa z sidera q̄ vidi z oce
anū quē credidi: it⁹ ī memoria mea vi/
derem spatijs tñ ingentib⁹ quasi foris vi
derem? Nec ea tñ videdo absorbui qñ
vidi oculis: nec ipsa sunt apud me: sed
imagines eoz. Et noui quid ex quo sen
su corporis īpressuz sit mihi z nō ea so
la gestat imēsa ista capacitas memorie
mee. Hinc sunt z illa oīa q̄ de doctri/
nis liberalib⁹ percepta nōdū exciderūt

quasi remota ĩteriore loco non loco: nec eoꝝ imagies sed res ipsas gero. nã qd sit litteratura: qd peritia disputãdi: quot genera qõnũ: qd hoꝝ scio sic ẽ in memoria mea: vt nõ retenta imagie rẽ foris reliq̃riz: aut sonuerit ⁊ preterierit sicut vox ĩpressa ꝑ aures vestigio quo recoleret: quasi sonaret: cũ iã nõ sonaret aut sicut odor dũ trãsit ⁊ euanescit ĩ vẽtos olfatũ afficit: vñ traijcit in memoriaz ĩ imaginẽ sui: quã reminiscẽdo repetamus: aut sicut cib⁹ q̃ certe in ventre iã nõ sapit: ⁊ tamen ĩ memoria quasi sapit: aut sicut aliq̃d qd̃ corpore tãgẽdo sẽtit quod etiã sepatũ a nobis imaginat memoria. Iste q̃ppe res nõ ĩtromittũt ad eam: sed eaꝝ sole imagines mira celeritate capiunt: ⁊ miris tanq̃ cellis reponũtur: ⁊ mirabiliter recordãdo ꝓferunt. At vero cũ audio tria gera eẽ qõnũ: an sit: qd sit: quale sit: sonorũ q̃dẽ q̃bus hec verba cõfecta sũt imagines teneo: ⁊ eas ꝑ auras cum strepitu trãsisse ac iã nõ eẽ scio. Res vo ipsas que illis significant sonis neq; vllo sẽsu corporis attigi: neq; vspiam vidi preter animũ meũ: ⁊ in memoria recondidi nõ imagines earũ: sed ipas Que vnde ad me ĩtrauerint dicãt si pñt. Naz ꝑ curro ianuas oĩs carnis mee: nec inuenio q̃ earũ ingressa sint. Quippe oculi dicũt. Si colorate sunt nos eas nunciauimus. Aures dicũt. Si sonuerũt a nobis iudicate sunt. Nares dicũt. Si oluerũt ꝑ nos trãsierunt. Dicit etiã sensus gustãdi. Si sapor non ẽ: nihil me ĩterroges. Tactus dicit. Si corpulentũ nõ est: nõ ꝯtractaui. Si nõ ꝯtractaui non iudicaui. Uide vñ ⁊ qua hec ĩtrauerũt ĩ memoriã meam nescio quomodo. nã cũ ea didici nõ credidi alieno cordi: sed ĩ meo recognoui ⁊ vera eẽ approbaui: ⁊ commẽdaui ei tanq̃ reponens vnde ꝓferre eũ vellẽ. Ibi g̃ erant: ⁊ anteq̃ ea didicissem: sed ĩ memoria nõ erãt. Ubi g̃ aut quare cũ dicerentur agnoui ⁊ dixi ita est ⁊ veꝝ ẽ: nisi qr iã erãt ĩ memoria: sed tam remota ⁊ retrusa: quasi ĩ cauis abditiõibus: vt nisi admonẽte aliq⁹ eruerent ea fortasse cogitare non possem: Quo circa ĩuenimus nihil eẽ aliõ discere ista quoꝝ nõ per sensus hauri/mus imagies: sed sine imaginibus sicuti sunt ꝑ seipsa intus cernimus: nisi ea q̃ passim atq; ĩdisposite memoria cõtinebat cogitando quasi colligere atq; animaduertẽdo curarẽt: tanq̃ ad manum posita ĩ ipsa memoria: vbi sparsa prius ⁊ necglecta latitabãt iam familiari intẽtione facile occurrãt. Et q̃ multa huiusmodi gestat memoria mea: que iã inuẽta sunt: ⁊ sicut dixi quasi ad manum posita: que ⁊ didicisse ⁊ nosce dicimur. Que si modestis tpꝝ interuallis recolere desinero: ita rursus demerget: ⁊ quasi ĩ remotiora penetralia dilabũtur. vt denuo velut noua excogitãda sint ĩ idẽ iteꝝ. Neq; enĩ ẽ alia regio eoꝝ: ⁊ cogenda rursus sciri possunt. i. velut ex quadã dispsione colligẽda: vñ dictũ est cogitare. Nã cogo ⁊ cogito sic ẽ vt ago ⁊ actito: facio ⁊ factito. Uerũtñ sibi aĩus h̃ verbũ ꝓprie vẽdicauit: vt nõ quod alibi: sed qd̃ in aĩo colligit. i. cogitur: cogitari ꝓprie iã dicat. Itẽ cõtinet memoria numeroꝝ dimẽsionũq; rões ⁊ leges ĩnumerabiles: quarũ nullã corporis sẽsus ĩpressit: qr nec ipse colorate sũt aut sonãt: aut olẽt: aut gustate: aut contractate sunt. Audiui sonos verboꝝ quib⁹ significant. cũ de his disserit: sed illi alij isti aũt alij sunt. Nam illi aliter grece: aliter latine sonãt: nec aliud eloq̃oꝝ genus. Uidi lineas fabroruz vel etiam te/

nuissimas: sicut filium aranee: sed ille alie sunt: non sunt imagines earꝝ quas mihi nũciauit carnis oculus. Nouit eas q̃sq̃s sine vlla cogitatõe qualiscũq; cordis ĩtuitus agnouit eas. Sensi ẽt numeros oĩbus corporis sensibus quos nũeramus: sed illi alij sunt quibus numeramus: nec imagines istoꝝ sunt: ⁊ iõ valde sunt. Rideat me ista dicentẽ qui nõ eos videt: ⁊ ego doleã ridentẽ me. Hec oĩa memoria teneo: ⁊ quoquo mõ ea didicerim memoria teneo. Multa etiã que aduersus hec falsissime disputant̃ audiui ⁊ memoria teneo: que tãetsi falsa sunt: tamen ea meminisse me non est falsuz: ⁊ discreuisse me ĩter illa vera ⁊ h̃ falsa que contradicũtur: ⁊ hec memini. Aliterq; nunc video discernere me ista aliter autem memini sepe me discreuisse cum ea sepe cogitarem. Ergo ⁊ ĩtellexisse me sepius ista memini ⁊ q̃d nũc discerno ⁊ intelligo recondo in memoria vt postea me nunc intellexisse meminerim. Ergo ⁊ meminisse me memini: sic̃ postea quod hec reminisci nunc potui si recordabor vtiq; ꝑ viz memorie recordabor. Affectiões quoq; animi mei eadez memoria continet: nõ illo mõ quo eas habet ipse aĩus cum patitur eas: sz alio multũ diuerso: sicut sese hz vis memorie. Naz ⁊ letatum me fuisse reminiscor non letus ⁊ tristiciam meaz preteritã recordor nõ tristis. Et me aliqñ timuisse recolo sine timore ⁊ pristine cupiditatis sine cupiditate sum memor aliquando. Et econtrario tristiciam meam transactaz letus reminiscor ⁊ tristis letitiam: quod mirandũ non est de corpore. Aliud enĩ aĩus aliud corpus. Itaq; si preteritum dolorem corporis gaudens memini: non ita miruz est. Hic vero cum animus sit etiam ipsa memoria Nã ⁊ cũ mandamus aliquid vt memoriter habeatur: dicimus: vide vt illud in animo habeas: ⁊ cũ obliuiscimur dicimus nõ fuit ĩ animo: ⁊ elapsum est animo: ipsam memoriam vocãtes animũ. Cum ergo ita sit: quid est hoc ꝙ cũ tristiciam meam preteritam letus memini animus habet letitiaz ⁊ memoria tristitiaz: letusq; ẽ animus ex eo ꝙ ĩest ei letitia: memoria vero ex eo ꝙ ĩest ei tristicia tristis non ẽ? Nũ forte non pertinet ad animũ quis hoc dixerit. Nimirũ ergo memoria quasi vẽter est animi: letitia vero atq; tristicia quasi cib⁹ dulcis ⁊ amarus cum memorie commendant̃: quasi traiecta in ventrem recõdi illic possunt sapere non possunt. Ridiculũ est hec illis similia putare: nec tamẽ sunt omnimodo dissimilia Sz ecce de memoria profero cum dico quattuor esse perturbationes animi: cupiditatem: letitiam: metum: tristiciã: ⁊ q̃cquid de his disputare potero diuidendo singula per species sui cuiusq; generis: et diffiniendo. Ibi inuenio quid dicaz atq; inde profero. Nec tamen vlla earuz perturbatione perturbor: cuz eas reminiscendo commemoro: ⁊ antequam recolerentur a me ⁊ retractarentur: ibi erant propterea ĩde per recordationem potuere depromi. Forte ergo sicut de ventre cibus ruminando: sic ista de memoria recordando proferuntur. Cur igitur in ore cogitationis non sentitur a disputante: hoc est a reminiscente letitie dulcedo vel amaritudo mesticie? An in hoc dissimile est quod nõ vndique simile est. Quis enim talia volẽs loqueret̃ si quotiẽs tristiciã metũue noĩam⁹: totiẽs merẽ vl̃ tĩere cogẽmur?

Et tamen non ea loqueremur nisi ī memoria nostra nō tantū sonos nominuz ſm imagines impressas sensib⁹ corpis: sed ēt rerum ipsaz notiones inuenirem⁹ quas nulla ianua carnis accepim⁹: sed eas ipse aīus p experiētiā passionū suarū sentiens memorie cōmendauit: aut ipsa sibi hec etiā nō cōmēdata retinuit. Sed vtz p imagines an nō quis facile dixerit? Nomino quippe lapidem nomino solē cū res ipse non adsunt sensib⁹ meis in memorie sane mea pſto sūt imagines earū. nomino dolorē corporis nec mihi adest dū nihil dolet. Nisi tamen adesset imago eius in memoria mea nescirem quid dicerē: nec eū in disputando a voluptate discernerē. Nomino salutē corporis: cuz saluo suz corpore adest mihi quidē res ipsa: verūtamen nisi z imago inesset in memoria mea nullo modo recordarer quid hui⁹ nominis significaret sonus. nec egrotantes agnoscerent salute noiata quid eēt dictū nisi eadē imago vi memorie tenerēt: cuius ipsa res abesset a corpore. nomino numeros q̄bus numeramus: en adsunt in memoria mea nō imagines eoruz sed ipsi. nomino imaginē solis: z h̄ adest in memoria mea. nec enim imaginem imaginis eius: sed ipsam recolo: ipsa mihi reminiscenti pſto est. nomino memoriam: z agnosco q̄ nomino. Et vbi agnosco nisi in ipsa memoria? nū z ipsa per imaginem suā sibi adest: ac nō p seipsaz. Quid cū obliuionem nomino atq; itidē agnosco q̄ nomio. vnde agnoscerē nisi meminissez. nō eūdem sonū noīs dico: sed rem quā significat. Quam si oblitus essez quid ille valeret sonus agnoscere vtiq; nō valerez Ergo cū memoriam memini p seipsam sibi pſto ē ipsa memoria: cuz vero memini obliuionem z memoria pſto ē obliuio. Memoria qua memineriz: obliuio quam memineriz. Sz q̄d est obliuio nisi p̄uatio memorie. Quomodo ergo adest vt eam memineri quādo cuz adest meminisse nō possum. Aut si q̄ meminimus memoria retinemus: obliuionē aūt nisi meminissemus nequaq̄ possemus audito isto noīe rez q̄ illo significat sono agnoscere memoria retinet obliuio. Adest g̃ ne obliuiscamur q̄ cum adest obliuiscimur. An ex hoc intelligitur nō p seipsam inesse memorie cū eaz meminimus: sed per imaginē suā qz si p seipsam pſto eēt obliuio: nō vt meminissemus: sz vt obliuisceremur efficeret. Et hoc q̄s tādē indagabit. Quis cōprehendet quo mihi fit. Ego certe domine laboro hic z laboro ī meipso: factus suz mihi terra difficultatis z sudoris nimij. Necq eiz nunc scrutamur plagas celi aut fiderū incualla oimetimur vel terre libramēta querimus. Ego suz q̄ memini ego aīus: nō taz mirū si a meipso ē quicq̄d ego nō suz. Quid autē propinq̄us meipso mihi. Et ecce memorie mee vis nō cōprehendit a me cuz ipsum me non dicā p̄ter illā. Quid eni dicturus suz: quādo mihi certū est meminisse me obliuionē. An dicturus suz non eē in memoria mea quod memini. An dicturus suz ad h̄ iesse obliuionē ī memoria mea: vt nō obliuiscar. Utruz absurdissimū est. Quid illud tertiū. Quo pacto dicā imaginē obliuionis teneri memoria mea non ipsā obliuionē cum eā memini. Quo pacto z hoc dicā q̄n quidē cū ipsimit rei cuiusq; imago in memoria: p̄ius necesse ē vt adsit res ipsa vñ illa imago possit ipsimi. Sic eniz carthaginis memini: sic oīum locoz q̄ bus iterfui: sic facies boīuz quas vidi z

ceterorꝝ sensuũ nũciata: sic ipsius corpis salutẽ siue dolorẽ. Cuz presto eẽnt ista. cepit ab eis imagines memoria quas ĩ tuerẽ presentes ⁊ retractarẽ aĩo cũ illa ⁊ absentia reminiscerer. Si ergo ꝑ imaginẽ suã nõ ꝑ seipsaz in memoria tenet obliuio ipsa vtiqz aderat vt eius imago caperet. Cũ aũt adeẽt quomõ imagiez suã in memoria scribebat quãdo id etiã qđ iã notatũ inuenit presentia sua delet obliuio? Et tñ qnocũqz mõ lz sit modꝰ iste incõprehensibilis ⁊ inexplicabil' etiam ipsaz obliuionẽ meminisse me certꝰ sum. qua id qđ meminerimꝰ obruitur. Magna ista vis ẽ memorie. Nescio q̃d horrendũ deus meus ꝓfunda ⁊ infinita multiplicitas. ⁊ hoc animꝰ ẽ: ⁊ hoc ego ipse suz. Quid ergo sũ deus meus? Que natura sũ? Varia multimoda vita ⁊ immẽsa vehenẽter. ecce ĩ memorie mee cãpis ⁊ antris ⁊ cauernis ĩnumerabilibꝰ atqz innumerabiliter plenis ĩnumerabiliũ rerũ generibus siue ꝑ imagines sicut oĩum corporũ siue ꝑ pñtiã sicut artiuz. siue per nescio quas notiones vel notationes sicut affectionũ animi quas ⁊ cũ animis nõ patitur memoria tenet: cũ in aĩo sit quicquid est in mẽoria. Per hec oĩa discurro ⁊ volito hac atqz illac: penetro etiã quãtũ possuz: ⁊ finis nusq̃z: tãta vis est memorie: tanta vite vis ẽ ĩ homine viuente mortaliter. Quid igit agã Tu vera mea vita deus meus. Transibo ⁊ hanc vim meã que memoria vocatur: trãsibo eã vt ꝑueniã ad te dulce lumen. Quid dicis mihi? Ecce ego ascendens per animũ meũ ad te qui desuper mihi manes: transibo ⁊ istã vim meã q̃ memoria vocat: volẽs te attĩgere vnde attingi potes. ⁊ inherere tibi vnde inhereri tibi põt. Habẽt. n. memoriã ⁊ pecora ⁊ aues. Alioquĩ non cubilia nidosue repeterent. non alia multa quibꝰ assuescunt: neqz. n. et assuescere valerent vllis rẽbus nisi ꝑ memoriã. Trãsibo ergo et memoriã vt attingã euz qui sepauit me a quadrupedibus: ⁊ volatilibꝰ celi sapientiorẽ me fecit. Trãsibo ⁊ memoriam Et vbi te inueniaz verba bona ⁊ secura suauitas? et vbi te inueniã? Si pret memoriã meã te inuenio: ĩmemor tui sum ⁊ q̃uo iã ĩueniã te: si memor nõ suz tui. Perdiderat. n. mulier dragmã ⁊ q̃siuit eã cũ lucerna: ⁊ nisi memor eius eẽt nõ inuenisset eã: cũ. n. eẽt inuenta vnde sciret vtrũ ipsa eẽt: si memor eius nõ esset? Multa memini me ꝑdita quesisse atqz ĩuenisse. Inde istud scio: quia cũ quererẽ aliquid eorꝝ et diceret mihi: nũ forte hoc ẽ nũ forte illud? tã diu dicebam nõ est: donec id offerretur qđ q̃rebã. cuius nisi memor eẽm: quicquid illud eẽt etiã si mihi offerret nõ inuenirẽ qꝛ non agnoscerẽ. Et semꝑ ita fit cũ aliquid ꝑditũ querimus ⁊ inuenimus. Verũpta men si forte aliquid ab oculis perit. nõ a memoria veluti corpus qđlibet visibile tenet imago eius: ⁊ queritur donec reddat aspectui. Quod cũ inuentũ fuerit ex imagine que intus est recognoscitur. Nec inuenisse nos dicimus qđ perierat si non agnoscimꝰ: nec agnoscere possumus si nõ meminimꝰ. Sed hoc perierat quidẽ oculis: memoria tenebat. Et quid cũ ipsa memoria ꝑdit aliquid: sicut fit cñ obliuiscimur ⁊ querimus ut recordemur: vbi tandẽ querimꝰ nisi in ipsa memoria. Et ibi si aliud pro alio forte offerat respuimus donec illud occurrat qđ querimus. ⁊ cũ occurrerit: dicimꝰ hoc ẽ quod nõ diceremus nisi agnosceremus: nec agnosceremus nisi meminissemus. Certe ergo obliti fueramus. an non totuz exciderat: sed ex parte qua te

nebatur pars alia querebatur quia sentiebat se memoria nõ simul voluere qđ simul solebat: et quasi detruncata ɔsuetudine claudicãs reddi qđ deerat flagitabat: tanq̃ si hõ notus siue cõspiciatur oculis siue cogitetur ⁊ nomẽ eius obliti requiramus quicquid aliud occurrerit nõ cõnectit̃: quia nõ cũ illo cogitar̃ cõsueuit ideoq̃ respuitur donec illud assit vbi simul assuefacta notitia nõ eq̃liter acquiescat. Et vnde adest nisi ex ipsa memoria? Nã ⁊ cũ ab alio cõmoniti recognoscimus ĩde adest. Nõ enĩ quasi nouũ credĩus sed recordantes approbamus hoc eẽ qđ dictũ ẽ. Si aũt penitus aboleatur ex aĩo: nec admoniti reminiscimur. Neq̃.n. oĩmõ adhuc obliti sumus qđ vel oblitos nos eẽ meminimus. Hoc ergo nec amissũ querere poterĩus qđ oĩno obliti fuerĩus. Qũo ergo te q̃ro dñe. Cũ enĩ te deũ meũ q̃ro vitã beatã quero. querã te vt viuat anima mea. Viuit enĩ corpus meũ de aĩa mea: ⁊ viuit aĩa mea de te. Qũo ergo q̃ro vitã beatã? quia nõ ẽ mihi donec dicã sat ẽ illic vbi oz vt dicã. Qũo eã q̃ro vtrũ ꝑ recordationẽ tanq̃ eã oblit⁹ sim oblitũq̃ me eẽ adhuc teneã an ꝑ appetũ discẽdi incognitã: siue q̃ nũq̃ scierĩ sine quã sic oblitus fueriz vt me nec oblitũ eẽ memineri. nonne ipsa ẽ beata vita quã oẽs volũt ⁊ oĩno qui nolit nẽo ẽ vbi nouerũt eã quod sic volũt eã. vbi viderunt vt amarent eã. nimirũ hẽmus eã nescio quomõ. Et ẽ alius quidã modus quo quisq̃ cũ habz eã tũc beatus ẽ

Et sunt qui spe beati sunt. In feriore mõ isti habẽt eã q̃ illi qui iã re ipsa beati sunt: sed tñ meliores q̃ illi qui nec re nec spe beati sunt. Qui tñ etiam ipsi nisi aliquo modo haberẽt eã nõ ita vellent beati eẽ qđ eos velle certissimũ ẽ. Nescio qũo nouerũt eã ideoq̃ habẽt eã nescio qua notitia de qua satago vtruz in memoria sit. Quia si ibi ẽ iã beati fuim⁹ aliqñ. Utrũ singillatĩ oẽs an in illo homine qui prĩus peccauit in quo ⁊ oẽs mortui sum⁹ ⁊ de quo oẽs euz miseria nati sumus nõ quero nũc: sz quero vtr̃ in memoria sit beata vita. Neq̃.n. amaremus eã: nisi noscem⁹. Audiuim⁹ nomen hoc ⁊ rem ipsam oẽs nos appetere fatemur. non.n. sono delectamur. nã hoc cũ latine audit grecus nõ delectat̃ qz ignorat qđ dictũ sit: nos aũt delectamur. sicut etiaz ille si grece hoc audierit qm̃ res ipsa nec greca nec latina est: cui adipiscende greci latiniq̃ inhiãt ceterarũq̃ linguarũ hoĩes. Nota ẽ igit̃ oĩb⁹ q̃ vna voce si interrogari possent vtruz beati eẽ vellent: sine vlla dubitatõe velle rñderẽt: qđ nõ fieret nisi res ipsa cui⁹ hoc nomẽ ẽ eoruz memoria teneretur. Nunquid ita vt meminit carthaginez qui vidit? non. Uita eniz beata non videtur oculis: quia non est corpus. nunquid sicut meminĩus numeros? non. Hos eniz qui habet in noticia non adhuc querit adipisci. Uitam vero beatã habemus in notitia: ideoq̃ amam⁹ eaz ⁊ tamen adhuc adip sci eam volumus vt beati simus. nunquid sicut meminimus eloquentiã? non. Quãuis enim et hoc nomine audito recordentur ipsã rẽ qui etiam nonduz sunt eloquentes: mltiq̃ eẽ cupiant vnde apparet eaz eẽ in eorum notitia: tamen per corporis sensus alios eloquentes animaduerterunt ⁊ delectati sunt: ⁊ hoc eẽ desiderant nisi ex interiore notitia non delectarent̃. neq̃ hoc eẽ vellent nisi delectarentur. beataz vero vitam nullo sensu corporis in alijs experimur. nunquid sicut meminimus gaudiũ? Fortasse ita. naz gaudiuz

meū etiam tristis memini sicut vitaz beatam miser. neque vnq̄z corporis sensu gaudiū meū vel vidi vel audini vel odorat⁹ sū vl̄ gustaui vel tetigi: sed expert⁹ sum in animo meo quando letatus sum z adbesit eius notitia memorie mee vt id reminiscī valeā aliquando cū asperratione. aliquando cū desiderio pro eā rerū diuersitate de quibus me gauisum eē memini: nā z de turpib⁹ gaudio quodā perfusus sum: quod nunc recordans detestor atq̄ execror: aliquando de bonis z honestis. quod desiderās recolo: tam z si forte non adsunt: z ideo tristis gaudiū pristinū recolo. vbi ergo z quando expertus sum vitaz meaz beatam: vt recordez eam z amez z desiderē nec ego tantū aut cum paucis sed beati prorsus omnes eē volumus. Quod nisi certa notitia nosceremus: nō tā certa voluntate vellemus. Sed quid est hoc? Quod si q̄ratur duobus vtruz militare velint: fieri possit vt alter eorum velle se: alter nolle respondeat. Si autem ab eis queratur vtrū beati eē velint vterq̄ statim se sine vlla dubitatōne dicat optare. nec ob aliud velit ille militare: nec ob aliō iste nolit: nisi vt beati sint num forte quoniam alius hinc alius inde gaudet: ita se omnes beatos esse velle cōsonāt quēadmodū cōsonarent si hoc interrogarētur se velle gaudere atq̄ ipsum gaudium vitam beatam vocant. Quod z si alius hinc alius illinc assequitur: vnum est tamen quo peruenire omnes nituntur vt gaudeant. Quē quoniam res est quā se expertum non eē nemo pōt dicere: propterea reperta in memoria recognoscitur: quando beate vite nomen auditur. Absit do mine abiit a corde serui tui qui cōfitet tibi: absit vt quocunq̄z gaudio gaudeam beatum me putem. Est enim gaudium quod non datur impiis: sed eis qui te gratis colunt: quorum gaudiuz tu ipse es. Et ipsa est beata vita gaudere ad te ō te propter te: ipsa est z non est altera. Qui aūt aliā putant eē: aliud sectantur gaudiū: neque ipsuz verū. Ab aliqua tamē imagine gaudij volūtas eorum non auertit. non ergo certum est q̄ omnes eē beati volunt: quoniam qui non de te gaudere volunt que sola vita beata est. nō vtique vitam beatā nolunt. An omnes hoc uolūt? Sed quoniam caro cōcupiscit aduersus spiritū: z spirit⁹ aduersus carnē. ut nō faciāt quod uolunt cadēt in id qō ualent: eoq̄z contēti sunt quia illud quod nō valē: nō tantuz uolūt quātū sat est ut ualeāt. nā quero ab omnibus vtrum malint de veritate q̄ de falsitate gaudere. ¶ Tamen non dubitant dicere de veritate se male quam non dubitant dicere beatos esse velle.

Beata quippe vita est gaudium de veritate. Hoc est enim gaudium de te qui veritas es: deus illuminatio mea salus faciei mee deus meus. Banc vitam beatam omnes volunt. banc vitaz que sola beata est omnes volunt. Gaudium de veritate omnes volunt: Multos expertus sum qui vellent fallere: q̄ autem falli: neminem. Ubi ergo nouerunt banc vitam beatam nisi vbi nouerunt etiam veritatem? Amant enim z ipsam: quia falli nolunt. Et cum amāt beatā vitaz quod nō est aliud q̄ de veritate gaudium: vtiq̄z amant etiam veritatem nec amarent nisi essz aliqua notitia eius in memoria eorum. Cur ergo non de illa gaudēt? Cur non beati sūt Quia fortius occupantur in alijs que

potius eos faciũt miseros: q̃ illud beatos qđ tenuiter meminerũt. Adhuc enĩ modicũ lumẽ ẽ in hoĩbus ãbulẽt. ãbulent ne eos tenebre cõprehẽdãt. Cur ãt veritas parit odiũ ⁊ ĩimicus eis factus ẽ hõ tuus verũ predicans: cũ amet̃ beata vita q̃ non ẽ nisi gaudiũ de veritate: nisi quia sic amat̃ veritas vt quicũq; aliud amãt hoc qđ amãt velint eẽ veritatem Et quia falli nolũt: nolũt cõuinci q̃ falsi sint. Itaq; ꝓpter eã rẽ oderũt veritatem q̃ ꝑ veritate amãt. Amãt eã lucentẽ oderũt eã redarguentẽ. Quia. n. falli nolũt: ⁊ fallere volũt: amãt eã cũ seipaz indicat: ⁊ oderũt eã cũ eosipsos indicat Inde retribuit eis vt qui se ad ea manifestari nolũt ⁊ eos nolentes manifestet ⁊ eis ipsa non sit manifesta. Sic sic etiã sic animns humanus ẽt sic cecus. ⁊ lãguidus turpis atq; indecẽa latere vult: se aũt vt lateat aliquid nõ vult. Contra illi redditur vt ipse nõ lateat veritatem ipsum aũt veritas lateat. Tñ ẽt sic dum miser ẽ: veris mauult gaudere q̃ falsis. Beatus ergo erit: si nulla interpellaute molestia de ipsa per quã vera sunt oĩa sola veritate gaudebit. Ecce quãtũ spaciatus sum in memoria mea querẽs te domine: ⁊ non te inueni extra eã. Neq; enĩ aliquid de te inueni q̃ nõ meminisse; ex quo didici te. Nam ex quo didici te non suz oblitus tui. Ubi. n. inueni veritatẽ ibi inueni deũ meũ: ipsam veritatẽ quã ex quo didici nõ suz oblitus: itaq; ex quo didici te manes in memoria mea: ⁊ illic te inuenio cũ reminiscor tui ⁊ delector in te. He sunt sancte delicie mee quas dõasti mihi: misericordia tua respiciens pauꝑtatẽ meã. Sz vbi mães in memoria mea dñe? vbi illic manes? Quale cubile fabricasti illic tibi: quale sanctuarium edificasti tibi?. Tu dedisti hanc dignationem memorie mee vt maneas in ea: sed in qua ꝑte mãeas h̃ cõsidero. transcendi. n. partes eius quas habent ⁊ bestie cũ te recordarer: qr nõ ibi te inueniebã inter imagines rerum corporaliũ: ⁊ veni ad ꝑtes eius vbi commẽdaui affectiões animi mei: nec illic ĩueni te: ⁊ intraui ad ipsius animi mei sedẽ que illi est in memoria mea: quoniaz sui quoq; meminit aĩmus: nec vbi eras tu: quia sicut nõ es imago corporal̃ nec affectio viuentis q̃lis est cũ letamur cõtristamur cupim⁹ metuimus obliuiscimur ⁊ quicquid huiusmõi ẽ: ita nec ipe animus es: quia dñs deus animi tu es. Et cõmutãt̃ hec oĩa tu aũt ĩcõmutabil̃ manes super oĩa: ⁊ dignat⁹ es hĩtare in mẽoria mea ex quo te didici. Et q̃d quero quo loco eius hĩtes quasi vero loca vbi sint? Habitas certe in ea qm̃ tui memini ex quo te didici: ⁊ in ea te inuenio cũ recordor te. Ubi ergo te ĩueni vt discerem te? Neq; enĩ iã eras in memoria mea prius q̃ te discerẽ. Ubi ergo inueni te vt discerẽ te nisi in te supra me? Et nusq̃ locus et recedimus ⁊ accedimus ⁊ nusq̃ locus. Ueritas vbiq; ꝑsides oĩbus cõsulẽtibus te simulq; rñdes oĩb⁹ ẽt diuersa cõsulẽtibus. Liquide tu rñdes: sed nõ liquide oẽs audiũt. Oẽs vñ volũt cõsulũt: sed nõ sẽper qđ volũt audiũt: Optius minister tuus ẽ qui ñ magis intuet̃ hoc a te audire qđ ipse voluerit: sed poti⁹ hoc velle qđ a te audierit. Sero te amaui pulchritudo tã antiqua ⁊ tã noua: sero te amaui. Et ecce intus eras ⁊ ego foris. Et ibi te querebaz: ⁊ in ista formosa que fecisti deformis irruebã. Mecũ eras ⁊ tecũ nõ erã. ea me tenebãt lõge a te: que si in te nõ eẽnt: non eẽnt. Uocasti ⁊ clamasti ⁊ rupisti surditatẽ meã. Coruscasti splẽduisti ⁊ fuga

sti cecitatē meā. Flagrasti ⁊ duxi spiri
tū ⁊ āhelo tibi. Gustaui ⁊ esurio ⁊ sitio.
Tetigisti me ⁊ exarsi in pacē tuā. Cum
īhesero tibi ex oī me nusq̄ erit mihi do
lor ⁊ labor ⁊ viua erit vita mea tota ple
na te. Nūc aūt qm̄ quē tu īples suble-
uas eū: quoniā tui plen⁹ nō sum oneri
mihi sum. Contendūt letitie mee flēde
cū letandis memorib⁹: ⁊ ex qua ꝑte stet
victoria nescio. Hei mihi domine mise
rere mei. Contēdūt memores mei mali
cū gaudijs bonis: ⁊ ex qua ꝑte stet victo
ria nescio. Hei mihi dn̄e miserere mei.
Hei mihi: ecce vulnera mea nō abscon
do. Medicus es: eger suꝫ. Misericors
es miser sum. nūquid nō tēptatio est vi
ta humana sup terrā? Quis velit mole
stias ⁊ difficultates pati? Tollerare iu
bes ea nō amari. nemo qđ tolēat amat
etiā si tolerare amat. Quāuis enī gaude
at se tolerare: mauult tamē nō eē qđ to
leret. Prospera in aduersis desiderio.
aduersa in prosperis timeo. Quis inter
hec medius locus vbi non sit humane
vite temptatio? Ueh prosperitatibus se
culi semel ⁊ iterū a timore aduersitatis
⁊ a corruptōe letitie. veh aduersitatib⁹
seculi semel ⁊ iterū ⁊ tertio a desiderio
ꝓsperitatis. Et quia ipsa aduersitas du
ra est ⁊ naufragat tollerantia: nūquid
non temptatio ē vita hūana sup terraꝫ
sine vllo interstitio. Et tota spes mea ñ
nisi ī magna valde misericordia tua Da
qđ iubes ⁊ iube qđ vis. Imperas nobis
cōtinētiā. Et cū scirē ait q̄dā qꝛ nēo po
test eē continens nisi deus det. Et hoc
ipsuꝫ erat sapiētie scire cui⁹ eēt hoc do-
mū. Per cōtinētiā quippe colligimur ⁊
redigimur ī vnū a quo ī multa defluxi-
mus. Mrnus enī te amat quid tecum
aliq̄d amat qđ nō ꝓpt̄ te amat. O amor
qui semꝑ ardes ⁊ nūq̄ extingueris: ca
ritas deus me⁹ accēde me. Cōtinētiaꝫ
iubes. Da qđ iubes ⁊ iube qđ vis. Iubes
certe vt cōtineā a cōcupiscētia carnis ⁊
cōcupiscētia oculorū ⁊ ābitione seculi.
Iussisti a cōcubitu. ⁊ de ipso ꝯiugio me
lius aliq̄d q̄ cōcessisti monuisti. Et qm̄
dedisti: factū ē ⁊ anteq̄ dispensator sa-
cramenti tui fierē. Sed adhuc viuūt in
memoria mea: de qua multa locut⁹ suꝫ
taliū rerū imagines quas ibi cōsuetudo
mea fluxit: ⁊ occursant mihi vigilāti q̄-
dē carentes viribus: ī sōnijs aūt nō so-
lū vsq̄ ad delectationē ꝫ ēt vsq̄ ad con
sensionē factūq̄ similimū. Et tātū valet
imaginis illusio in anima mea ⁊ in car
ne mea: vt dormienti falsa visa ꝑsuade-
ant qđ vigilāti vera ñ possūt. Nūq̄d tūc
ego nō sum domine deus meus? Et tā
mē tantū interest inter meipsuꝫ: ⁊ me-
ipsum intra momētū quo hinc ad sopo
rē transeo vel huc inde retranseo. Ubi
est tunc rō qua talibus suggestiōib⁹ re
sistit vigilās? Et si res ipse ingerāt īcon
cussus maneo nunquid claudit cū ocu
lis. Nunquid sopitur cum sensibus cor
poris? Et vñ sepe etiā in sōnijs resistīns
nostriq̄ ꝓpositi memores atq̄ in eo ca
stissime ꝑmanētes nullū talibus illece
bris adhibemus assensū? Et tamē in tā
tum interest vt cū aliter accidit euigilā-
tes ad cōscientte requiē redeam⁹: ipsa
q̄ distantia reperiamus nos nō fecisse
quod tñ in nobia quoquo modo factū
esse doleamus. Nūquid non potēs est
manus tua deus oīpotens sanare oēs
lāguores anime mee: atq̄ abūdantiore
gratia tua lasciuos motus etiā meis so
poribus extīguere. Augebis dn̄e magis
magisq̄ īme munera tua: vt aīa mea se
quat̄ me ad te cōcupiscētie visco exp e-
dita: vt non sit rebellus sibi: atq̄ vt ī sō
nis ēt nō solū nō ꝑpetrꝫ istas corrupte

larũ turpitudines ꝑ imagines aĩales vsq̃ ad carnis fluxũ sed ne cõsentiat quidez. Nã vt nihil tale vel tantulũ libeat quã tulũ possit nutu cohiberi ẽt ĩ casto dor miẽtis affectu nõ tm̃ in hac vita sed eti am in hac etate: non magnũ ẽ oĩpoten ti qui vales facere supra quã petimus ⁊ ĩtelligimus. nunc tamẽ quid adhuc sĩz in hoc genere mali mei dixi bono domi no meo exultãs cũ tremore ĩ eo qđ do nasti mihi: ⁊ lugẽs in eo qđ incõsumat⁹ suz: sperãs perfecturũ te ĩ me misericor dias tuas vsq̃ ad pacẽ plenariã: quã tei cũ habebũt ĩteriora ⁊ exteriora mea cũ absorta fuerit mors in victorã. Ecce al ia malitia diei que vtinã sufficiat ei. Refi cimus. n. quotidianas ruinas corpori s edendo ⁊ bibẽdo prius q̃ escas ⁊ vẽtrẽ destruas cũ occideris indigentiã meam satietate mirifica ⁊ corruptibile hoc in dueris in corruptiõe sempiterna. nunc aũt suauis est mihi necessitas: ⁊ aduer sus istã suauitatem pugno ne capiat: et quotidianũ bellũ gero in ieiunijs sepi⁹ in seruitutẽ redigens corpus meũ ⁊ do lores mei voluptate pellũtur. nã fames ⁊ sitis quidã dolores sũt. Urunt ⁊ sicut febris necãt nisi alimẽtorũ medicia suc currat. Que quoniã presto ẽ ex cõsola tione munerũ tuorũ in quibus nostre ĩ firmitati terra ⁊ aqua ⁊ celũ seruiũt: ca lamitates delitie vocãt. Hoc me docui sti vt quẽadmodũ medicamẽta sic ali mẽta sumpturus accedã. Sed dũ ad q̃ etẽ sacietatis ex indigentie molestia trã seo: in ipso trãsitu insidiat mihi laque us cõcupiscẽtie. Ipse. n. trãsitus volup tas ẽ ⁊ nõ ẽ ali⁹ qua trãseat q̃ quo trã sire cogit necessitas. Et cũ salus sit cau sa edendi ⁊ bibẽdi: adiũgit se tanq̃ pe dissequa periculosa iocũditas: ⁊ plerũ q̃ preire conatur vt eius causa fiat qđ salutis causa me facere vel dico vel vo lo: nec idẽ mod⁹ vtriusq̃ ẽ. nã qđ saluti sat ẽ: delectationi parũ ẽ. Et sepe incer tũ fit vtrũ adhuc necessaria corporis cu ra subsidiũ petat: an voluptaria cupidi tatis fallacia ministeriũ suppetat. Ad hoc incertũ hilarescit infelix anima: ⁊ ĩ eo preparat excusationis patrocinium gaudens non apparere qđ satis sit mo derationi valitudinis: vt obtentu salu tis obũbret negociũ voluptatis. His tẽ ptationibus quotidie conor resistere et ĩuoco dexterã tuã ad salutẽ meã ⁊ ad te refero estus meos q̃ cõsiliũ mihi de hac re nõdũ stat. Audio vocem iubẽtis dei mei: nõ grauẽtur corda vr̃a in cra pula ⁊ ebrietate. Ebrietas lõge ẽ a me: misereberis ne appropĩquet mihi. Cra pula aũt nõnũq̃ surrepit seruo tuo: mi sereberis vt longe fiat a me. nemo eniz põt eẽ continẽs nisi tu des. Multa no bis orãtibus tribuis: ⁊ quicq̃d boni an teq̃ oremus accipim⁹: ⁊ vt hoc postea cognosceremus a te accepim⁹. Ebrios⁹ nũq̃ fui: sed ebriosos a te factos sobrios ego noui. Ergo a te factũ est vt hoc nõ eẽnt qui nũq̃ fuerũt a quo factũ est vt hoc non semper eẽnt qui fuerũt a quo etiã factum ẽ vt scirent vtriq̃ a quo fa ctũ ẽ. Audiui ⁊ aliã vocẽ tuã post cõcu piscẽtias tuas nõ eas: ⁊ a voluptate tua auertere. Audiui ⁊ illã ex munere tuo quã multũ amaui: neq̃ si mãducaueri mus habũdabim⁹ neq̃ si nõ mãduca uerimus deerit nobis. Hoc ẽ dicere: nec illa res me copiosum faciet nec illa erumnosuz. Audiui ⁊ alterã. Ego enim didici in quibusdã sufficiẽs eẽ: ⁊ abun dare noui: ⁊ penuriã pati noui oĩa pos sum in eo qui me cõfortat. Ecce miles castrorũ celestiũ non puluis qđ nos su mus. Sz memẽto dñe q̃ puluis sum⁹ ⁊ de puluere fecisti hoĩem: ⁊ ꝑierat ⁊ in uentus ẽ. nec ille in se potuit q̃ idẽ pul

uis fuit: quē talia dicētē afflatu tue ispi
ratōis adamaui. Oīa possū iquit in eo q̄
me ɔfortat. Cōforta me vt possiz da qd̄
iubes ⁊ iube qd̄ vis. Iste se accepisse ɔfi
tet vt qd̄ gloriat i dño glorietur. audiui
aliū rogātē vt accipiat. aufer a me inq̄t
concupiscentias ventris. Uñ apparet
sancte deus meus te dare cū fit qd̄ ipe
ras fieri. Docuisti me pater bone omnia
mūda mūdis: sed malū eē homini qui ꝑ
offensionē māducat: ⁊ oēm creaturam
tuā bonā eē: nihilq̄ abiiciēdū qd̄ cum
gratiarū actione percipit: ⁊ qr esca nos
non cōmēdat deo: ⁊ vt nemo nos iudi
cet in cibo aut in potu: ⁊ vt qui mandu
cat non māducantem non spernat: ⁊ q̄
non māducat māducātem nō iudicet
Didici hec: gratias tibi: laudes tibi deo
meo magistro meo pulsatori auriū me
arū: illustratori cordis mei. Eripe me ab
oī temptatione. non ego imūdiciaz ob
sonui timeo: sz imūdiciā cupiditatis. scio
noe oē carnis genus qd̄ cibo esset vsui
manducare ꝑmissuz: beliā cibo carnis
refectū: ioānem mirabili abstinētia pre
ditū animalib⁹ hoc ē locustis in escā ce
dētibus non fuisse pollutū: ⁊ scio esau
lenticule cōcupiscētia deceptū: ⁊ dauid
ꝓpter aque desideriū a seipso r̄prebēsuz
⁊ regē nostrū nō de carne sed de pane
eē temptatū. Jōq̄ ⁊ popul⁹ in heremo
non qr carnes desiderauit: sed qr esce d̄
siderio aduersus dominium murmura
uit: meruit iprobari. In his ergo tēpta
tionibus positus certo quotidie aduer
sus cōcupiscentiā māducādi ⁊ bibendi
non enim est quod semel precidere ⁊ vl
terius non attingere decernam sicut
de concubitu potui. Itaq̄ freni guttu
ris temperata relaxatione ⁊ constricti
one tenendi sunt. Et quis est domine
qui non rapiatur aliquantulum extra
metas necessitatis. Quis est magn⁹
est: magnificet nomen tuū. Ego aūt na
suz quia peccator hō sum sed ⁊ ego ma
gnifico nomē tuū: ⁊ interpellat te pro
peccatis meis qui vicit seculū numerās
me inter firma mēbra corporis sui: quia
⁊ iperfectū meū viderunt oculi tui: ⁊ in
libro tuo oēs scribentur. De illa cebra
odorū non satago nimis: cum absunt
non requiro: cū adsunt non respuo: pa
ratus eis ēt sēper carere. Ita mihi vide
or fortasse fallor. Sunt enim ⁊ iste plā
gende tenebre in quibus me latet facul
tas mea que in me est: vt animus me⁹
de viribus suis ipse se interrogās nō fa
cile sibi credēdū existimet: quia ⁊ quid
inest plerūq̄ occultum ē nisi experien
tia manifestetur. Et nemo securus esse
debet i ista vita que tota temptatio no
minatur: vtrū qui fieri potuit ex deteri
ore melior non fiat etiam ex meliore de
terior. Una spes vna fiducia vna firma
ꝓmissio misericordia tua. Uoluptates
auriū tenacius me implicauerant ⁊ sub
iugauerant: sed resoluisti ⁊ liberasti me
nunc in sonis quos animāt eloquia tua
cum suaui ⁊ artificiosa voce cantant fa
teor aliquātulo acquiesco: nō quidem
vt heream sed vt surgā cū volo. Attamē
cū ipsis sm̄is quibus viuūt vt admittan
tur ad me querūt in corde meo nōnul
lius dignitatis locū: ⁊ vix eis prebeo cō
gruētē. Aliquando eniz amplius mihi
videor honoris eis tribuere q̄ decet. dū
ipsis sanctis dictis religiosius ⁊ arden
tius sentio moueri animos nostros in
flāma pietatis cū ita cātantur q̄ si non
ita cantarētur ⁊ omnes affectus spiri
tus nostri non pro sui diuersitate habe
re proprios modos in voce atq̄ cantu
quorū nescio qua occulta familiarita
te excitent. Sed delectatio carnis mee

qui mētem eneruandā non oportet da
ri sepe me fallit: dū rōne sensus non ita
comitat̄ vt patienter sit posterior sz tan
tū qz ꝓpter illā meruit admitti etiam p̄
currere ac ducere conat̄. Ita i bis pec
co non sentiens sed postea sentio. Ali
quando aūt hanc ipsam fallaciaz īmo
deratius cauēs error nimia seueritate. sz
valde īterdū vt melos omne cantilena
rū suauiū quib⁹ dauiticū psalterium fre
quētat̄ ab aurib⁹ meis remoueri velim
atq; ipsius ecclesie: tutiusq; mihi videt̄
qd̄ de alexandrino ep̄o athanasio sepe
mihi dictū cōmemini: qui tam modico
flexu vocis faciebat sonare lectorē psal
mi: vt ꝓnunciāti vicinior esset q̄z canen
ti. Uerūtn̄ cum reminiscor lachrymas
meas quas fudi ad cātus eccl̄e tue in p̄
mordijs recupate fidei mee: ⁊ nūc ip̄m
cōmoueor nō cātu sed reb⁹ que cantan
tur cū liq̄da voce ⁊ ꝯueniētissima mo
dulatione cātant̄: magnā instituti b⁹
vtilitatē rursus ag̃sco. Ita fluctuo inter
periculū voluptatis ⁊ expimētū salubri
tatis: magisq; adducor nō quidem ī re
tractabilē sniam ꝓferens cātādi cōsue
tudinē approbare ī eccl̄a vt per oble
ctamēta auriū infirmior aīus ī affectuz
pietatis assurgat. Tamē cum mihi acci
dit vt me āplius cātus q̄z res que canit̄
moueat: penaliter me peccare cōfiteor:
⁊ tūc mallē nō audire cantātē. Ecce vbi
suz. Flete mecū ⁊ ꝓ me flete qui aliquid
boni nobiscum ītus agitis vn̄ facta ꝓce
dūt. Nā qui nō agitis nō vos hec mo
uent. Tu aūt dn̄e de⁹ me⁹ exaudi respi
ce ⁊ vide ⁊ miserere ⁊ sana me: ī cuius
oculis mihi questio factus suz: ⁊ ipse est
languor me⁹. Restat voluptas oculoꝝ
istoꝝ carnis mee: de qua loq̄r cōfessio
nes q̄s audient aures templi tui aures
fraterne ac pie: vt cōcludam⁹ tēptatōes
concupiscētie carnis que me adhuc pul
santi gemiscentē ⁊ habitaculū meū qd̄
de celis est supindui capiētē. Pulchras
formas ⁊ varias nitidos ⁊ amenos co
lores amant oculi. Non teneant h̄ ani
mā meā: teneat eā de⁹ qui hec fecit. Bo
na quidē valde: sed ipse est bonū meuz
non hec. Et tangūt me vigilātē tot̄ die
bus: nec req̄es ab eis dat̄ mihi sicut da
tur a vocibus canoris aliquādo ab oī
bus ī silētio. Ipsa enī regina celorū lux
ista perfundēs cūcta que cernim⁹ vbi
ubi per diez fuero multimodo allapsu
blādit̄ mihi aliud agenti ⁊ eā nō aduer
tenti. Insinuat aūt se ita vehemēter vt
si repēte subtrahat̄ cū desiderio req̄rat̄
⁊ si diu absit ꝯtristat animū. O lux quā
videbat tobias cū clausis istis oculis fi
lium docebat vite viā ⁊ ei preibat pede
charitatis nusquā errās: aut quā vide
bat Isaac p̄grauatis ⁊ optis senectute
carneis luminib⁹: cū filios non agnoscē
do benedicere: sed bn̄dicēdo agnoscere
meruit: aut quā videbat Jacob cū ⁊ ip̄e
pregrādi etate captus oculis in filijs p̄fi
gnata futuri populi genera luminoso
corde radiauit: ⁊ nepotib⁹ suis ex Jo
seph diuexas mystice manus nō sic̄ pa
ter eoꝝ foris corrigebat: sed sic̄ ipse int⁹
discernebat īposuit. Ipsa ē lux vna ē ⁊
alia nō ē: ⁊ vnū omnes q̄ vidēt ⁊ amāt
eā. Et ista corporalis de qua loquebar
illecebrosa ac periculosa dulcedine con
dit vitā seculi cecis amatoribus. Qui āt
⁊ de ipsa laudare te norunt de⁹ creator
oīum assumūt eā ī hymno tuo: nō assu
mūtur ab ea ī sōno suo. Sic esse cupio.
Resisto seductionib⁹ oculoꝝ ne īplicen
tur pedes mei quibus īgredior viaz tuā
⁊ erigo ad te īuisibiles ocl̄os: vt tu euel
las de laqueo pedes meos. Tu subinde
euellis eos: nam illaqueant̄: tu nō cel

fas euellere: ego aũt crebro hereo vbiq; spſis insidijs: qm̃ nõ dormies neq; dormitabis q̃ custodis israel. Quã innumerabilia varijs artib⁹ ꝛ opificijs in vestibus calciamẽtis vasis ꝛ huiuscemodi fabricatõib⁹: picturis etiã diuersisq; figm̃tis atq; bie vsuz necessariũ atq; moderatũ ꝛ piam significationẽ lõge trãsgredientibus addiderũt boies ad illecebras oculoꝝ foras seq̃ntes quod faciũt itus: relinq̃tes a quo facti sum ꝛ extermi nãtes qõ facti sunt. At ego de⁹ me⁹ ꝛ õ tus meũ etiã hinc tibi dico hymnũ ꝛ sacrifico laudẽ sanctificatori meo: quoniam pulchra traiecta per animas in manus artificiosas ab illa pulchritudie veniũt que sup aias est: cui suspirat aĩma mea die ac nocte: sed pulchritudinuz exteriõꝝ operatores ꝛ sectatores inde trahunt approbãdi modũ: nõ autem inde trahũt vtendi modũ. Et ibi ẽ ꝛ non videns eũ vt nõ eant longi⁹ ꝛ fortitudinẽ suã ad te custodiant: nec eã spargãt i õlitiosas lassitudies. Ego aũt hec loq̃ns atq; discernẽs etiam istis pulchris gressum innecto: sed tu euellis dñe: euellis tu qm̃ misericordia tua ante oculos meos est. Nam ego capior mirabiliter: et tu euellis mirificorditer aliquando non sentientẽ: qz suspẽsius icideraz aliquando cum dolore: qz iam inheseram. Huc accedit alia forma temptatõis multiplicius periculosa. Preter eã enĩ ocupiscẽtiã carnis que inest in delectatione omnium sensuum ꝛ voluptatũ cui fruẽtes depereũt qui longe se faciũt a te: iest aĩe p eosdẽ sensus corporis quedam nõ se oblectãdi in carne: sed experiendi p carnẽ vana ꝛ curiosa cupiditas noĩe cognitionis ꝛ scientie palliata. Que q̃m ꝛ in appetitu noscẽdi est: oculi aũt sunt ad cognoscẽdũ in sensibus p̃incipes: cõcupiscentia oculorum eloquio diuino appellata ẽ. Ad oculos enĩ ꝓprie videre pertinet. Utimur aũt hoc verbo etiam i ceteris sensibus cũ eos ad cognoscẽdum intẽdimus. Neq; enĩ dicimus: audi q̃d rutilet: aut olfac q̃ niteat: aut gusta q̃ splendeat: aut palpa q̃ fulgeat. Videri enĩ dicunt hec oĩa. Dicimus autem nõ soluz vide q̃d luceat: qõ soli oculi sentire p̃nt: sed etiaz vide q̃d sonet: vide quid oleat: vide q̃d sapiat: vide q̃ durũ sit. iõ q̃ gnãlis experiẽtia sensuuz cõcupiscẽtia sicut dictũ ẽ oculoꝝ vocat: qz videndi officiũ in quo p̃matũ oculi tenent: etiã ceteris sensibus sibi de similitudie vsurpãt cũ aliquid cognitõis explorãt. Et hoc aũt euidẽtius discernit quid voluptatis quid curiositatis agat ꝓ sẽsus quod voluptas pulchra canora suauia sapida lenia sectat. Curiositas aũt etiã his cõtraria tẽptãdi causa nõ ad subeũdã molestiã: sed ad experiendi noscẽdiq; libidinẽ. Quid enĩ voluptatis habz videre i laniato cadauere quod exhorreas? Et tñ ficubi iaceat concurrũt vt cõtristent vt palleãt. Timent etiam ne in somnis hoc videant: quasi q̃sq; eos vigilantes videre coegerit: aut pulchritudinis vlla fama persuaserit. Ita ꝛ in ceteris sensibus que persequi longuz est. Et ex hoc morbo cupiditatis in spectaculis exhibẽtur quecq; mirabilia. Hinc ad perscrutãda nature que ꝓt nos ẽ operata ꝓcedit: que scire nihil ꝓdest: et nihil aliud q̃ scire boies cupiũt. Hinc etiaz si quid eodem peruerse scie finẽ p artes magicas q̃ritur. Hinc etiã in ipsa religione de⁹ tẽptat cũ signa ꝛ ꝓdigia flagitãt: nõ ad aliquã salutẽ sz ad solã experientiã desiderata. In hac tã imẽsa silua plena insidiarum ꝛ periculoꝝ ecce tam multa preciderim ꝛ a meo corde

dispulerim: sicuti donasti me facere ds salutis mee. Attamē quando audeo dicere cū me circūquaq; quotidianā vitā nostrā taz multa hꝰ generis rer circunstrepat quando audeo dicere nulla re tali me itentū fieri ad spectandū ⁊ vana cura capiendū? Sane me iam theatra nō rapiūt: nec curo nosce trāsitus sider: nec aīa mea vnquā rñsa q̄fluit vmbraꝝ: oīa sacrilega sacramēta detestor A te dñe deus meus cui humilez famulatū ac simplicē debeo: quātis mecum suggestionū machinationibus agit inimicus vt signū aliquod petam? Sz obsecro te ꝑ regem nostrum ⁊ patriaz hierusalē simplicē castam: vt quēadmodū a me lōge ē ista cōsensio: ita sit semper longe atq; longiꝰ. Pro salute autē cuiusquam cum te rogo. Alius multum differens finis ē itentionis mee: ⁊ te facientē qd̄ vis das mihi ⁊ dabis libēter sequi. Uerūtamen inquā multis minutissimis ⁊ contemptibilibus rebus curiositas quotidie nostra temptat: ⁊ q̄ sepe labamur quis enumerat? Quotiens narrātes iania: primo quasi tolleramꝰ ne offendamus īfirmos: deīde paulatī libenter aduertimus. Sanē currentem post leporē iā non specto cū ī circo fit: at vo ī agro si casu trāseam auertit me ⁊ ab aliqua magna cogitatiōe atq; ad se cōuertit illa venatio non deuiare cogens corpore iumēti: sed cordis īclinatione: ⁊ nisi iam mihi demōstrata infirmitate mea cito amoueas: aut ex ipa visione tua per aliquā ꝯsiderationē in te assurgere: aut totū ꝯtēnere atq; trāsire vanus hebesco. Quid cū me domi sedētē stellio muscas captans: vel aranea retibus suis irruētes īplicās sepe intētuz facit. Nū qr parua sunt animalia: ideo non res eadē gerit? Pergo inde ad laudādū te creatorē mirificū atq; ordīatorem rer omniū: sed nō īde esse intētus īcipio. Aliud ē cito surgere aliud ē ñ cadere. Et talibus vita mea plena ē: ⁊ vna spes mea magna valde misicordia tua Cum enī in huiusmodi rebus cōcepta culum fit cor nostrum ⁊ portat copiose vanitatis cateruas: hinc ⁊ orōnes nostre sepe interrūpūtur atq; turbātur: ⁊ ante ꝯspectū tuū dū ad aures tuas vocē cordis itendimus: ne scio vnde irruētibus nugatorijs cogitationibus res tāta precidit. Nūquid etiā hoc īter cōtēnēda deputabimus: aut aliqd nos reducet ī spem nisi tota misericordia tua quoniā cepisti mutare nos? Et tu scis quāta ex ꝑte mutaueris: qui me primitus sanas a libidine vindicādi me: vt ꝓpitius fias etiam ceteris oībus iniq̄tatibꝰ meis: ⁊ sanes omnes lāguores meos: ⁊ redimas de corruptione vitā meam: ⁊ corones me in misatione ⁊ misericordia: ⁊ saties ī bonis desideriū meuz: qr cōpressisti a timore tuo suꝑbiā meā: ⁊ mansuefecisti iugo tuo ceruicē meaz ⁊ nūc porto illud ⁊ leue est mihi: quoniam sic ꝓmisisti ⁊ fecisti ⁊ vere sic erat ⁊ nesciebā quando id subire metuebā Sed nūquid dñe q̄ solus sine typo dominaris qr solus verꝰ dñs es qui nō habes dñm: nunq̄d hoc quoq; tertiū temptationis genꝰ cessauit a me: aut cessare in hac tota vita potest: timeri ⁊ amari velle ab hoībus nō propter aliud: sz vt inde sit gaudiū qd̄ nō est gaudium? Misera vita ē ⁊ feda iactātia. Hinc fit vel maxime non amare te nec caste timere te: ideoq; tu superbis resistis humilibus aūt das gratiam: ⁊ intonas super ambitiones seculi ⁊ contremūt fundamenta montium. Itaq; nobis quoniam propter quedam humane socie-

tatis officia necessarium est amari ⁊ timeri ab hoibus: instant aduersarius vere beatitudinis nostre vbiq; spargens in laqueis euge euge: vt dum aride colligimus incaute capiamur ⁊ a veritate tua gaudium nostrum deponamus at q; in hominum fallacia ponamus: libeatq; nos amari ⁊ timeri non propter te sed pro te: atq; isto modo sui similes factos secum habeat non ad concordiaz charitatis sed ad consortium supplicij: q; statuit sedem suam ponere in aquilonem: vt de peruersa ⁊ distorta via imitandi tenebrosi frigidiq; seruirent. Nos autem domine pusillus grex tuꝰ ecce sumus: tu nos posside. Pretende alas tuas vt fugiamus sub eas. Gloria nostra tu esto: propter te amemur ⁊ verbum tuum timeatur in nobis. Qui laudari vult ab hominibus vituperante te non defendetur ab hominibus iudicante te: nec eripietur damnante te. Quz aũt non peccator laudatur i desideriis anime sue: nec qui iniqua gerit benedicit sed laudat bomo propter aliquod bonum quod bedisti ei: at ille plus gaudz sibi laudari se q; ipsum donum habere vnde laudat: etiam iste te vituperante laudat. Et melior iam ille qui laudauit q; iste qui laudatus est. Illi enī placuit in homine donum dei: huic amplius placuit donum hominis q; dei. Tẽptamur bis temptationibus quotidie domine sine cessatõne tẽptamur. Quotidiana fornax nostra est humana lingua. Imperas nobis ⁊ in hoc genere cõtinentiam. Da quod inbes ⁊ iube qd vis Tu nosti de hac re ad te gemitum cordis mei ⁊ flumina oculorum meorum. Neq; enim facile colligo q; fiz ab ista peste mundatior: ⁊ multum timeo occulta mea que nozũt oculi tui: mei aũt nõ. Est enī qualiscũq; i aliis generibus temptationũ mihi facultas explorandi me: in q; pene nulla est. nã ⁊ a voluptatib⁹ carnis: ⁊ a curiositate supuacanea cognoscẽdi video quantũ affectu⁹ sim posse refrenare aiuz meũ cũ eis reb⁹ careo vel volũtate vel cũ absunt. Tũc enī me interrogo q; magl min⁹ veb mihi molestum sit non babere. Diuitie vo q; ob q; expetunt vt alicui istaz triũ cupiditatũ vel duab⁹ earz vel oibus seruiãt: si psentiscere nõ potest aius vtz earz hoꝝ cõtenat: possunt ⁊ dimitti vt se probet Laude vero vt careamus atq; in eo experiamur quid possum⁹ nunquid male viuendũ ē: ⁊ tam perdite atq; imaniter vt nemo nos nouerit qui non detestet: Que maior demẽtia dici aut cogitari potest: At si bone vite bonozumq; operũ comes: ⁊ solet ⁊ debz esse laudatio: tam comitatũ eius q; ipsaz bonã vitam deseri nõ oportet. nõ aũt sentio si ne quo esse aut equo animo aut egre possim nisi cum abfuerit. Quid igitur tibi in boc genere temptationis domine confiteor: Quid nisi delectari me laudibus: Sed amplius ipsa veritate q; laudibus. Nam si mibi proponatur vtrum malim furens aut in omnibus rebus errans ab omnibus hominibus laudari: an constans ⁊ in veritate certissimus ab hominibus vituperari: video quid eligam. Uerumtamen nollem vt vel augeret mibi gaudiuz cuiuslibet boni mei suffragio ozis alieni. Sz auget fateor non solum sed ⁊ vituperatio minuit. Et cum ista miseria mea perturbor. Sub intrat mibi excusatio. Que qualis sit tu scis deus. Nam me incertum facit. Quia enim nobis iperasti nõ tantũ cõtinentiam: idest a quib⁹ rebus amorẽ cohibeamus: verum etiam iust

tiam: ideſt quo eum cõferamus: nec te tã tũ voluiſti a nobis, verum etiã proxi mũ diligi: ſepe mihi video: de proiectu aut ſepe primi delectari cũ bene itelli gentis laude delecto: & rurſus ei malo cõtriſtari: cũ eũ audio vituperaſ qõ aut ignorat aut bonũ ẽ. nã & cõtriſto: aliqñ laudibus meis cũ vel ea laudãſ in me i quibus mihi ipſe diſpliceo: vel ẽt bona minora & leuia pluris extimanſ q̃z exti manda ſunt. Sed rurſus qñ ſcio. An p pterea ſic afficio: q: uolo de me ipſo a me diſſentire laudatorẽ meũ non q: illi tus vtilitate moueo: ſed q: eadez bona que mihi in me placent iocũdiora mihi ſunt & cum alteri placẽt. Quodãmodo enĩ non ego laudo: cũ de me ſnĩa mea non laudaſ. qñquidẽ aut illa laudanſ que mihi diſplicent aut illa ãplius que mihi minus placent. Ergo ne de hoc in certus ſum mei: Ecce in te veritas viõ nõ me laudibus meis ppter me ſz ppẽ primi vtilitatẽ moueri oportere. Et vtz ita ſit neſcio: minus mihi in hac re not ſum ipſe q̃z tu. Obſecro te deus meus & meipſum mihi indica: vt cõfitear oratu ris pro me fratribus meis qõ in me ſau ciũ cõperio: Iterũ diligentius interro gem. Si vtilitate primi moueo: in lau dibus meis: cur minus moueo: ſi quiſ q̃z alius inuiſte vituperetur q̃z ſi ego. Cur ea cõtumelia magis mordeo: q̃ in me q̃z que in aliũ eadẽ iniquitate corazs me iacitur: An & hoc ego neſcio. Etiã ne id reſtat vt ipſe me ſeducã & verũ non faci am corã te in corde & lingua mea. Inſa niã iſtã oñe longe fac a me: ne oleũ pec catoris mihi ſit os meũ ad ipinguãduz caput meũ. Egenus & pauz ego ſum et melior in occulto gemitu diſplicẽs mi hi & querẽs miſericordiã tuã donec refi ciatur defectus meus & pficiaſ vſq; in pacẽ quã neſciat arrogãtis oculꝰ. Imo aũt ore pcedẽs & fcã q̃ inoteſcũt hoibꝰ hũt tẽptationẽ piculoſiſſiaz ab amore laudis q̃ ad priuatã q̃ndã excellẽtia cõ trahit & emẽdicata ſuffragia tẽptat: & tẽ ptat cũ a me in me arguiſ eoipſo quo arguiſ. Et ſepe hõ de ipſo vane glorie otẽptu vnus gloriaſ: iõq; nõ iã de ipſo vane glie cõtẽptu gloriaſ. Nõ. n. eã cõ tenit cũ gloriaſ itus. ẽt intus ẽ aliud in eodẽ genere tẽptationis malũ quo in aneſcũt q̃ placẽt ſibi de ſe q̃z aliis vl placeãt vel diſpliceãt nec placere affe ctent ceteris. Sed ſibi placẽtes multuz tibi diſplicent nõ tñ de nõ bonis quaſi bonis: verũ ẽt de bonis tuis quaſi ſuis: aut ẽt ſicut de tuis ſed tãq; & meritis ſu is: aut ẽt ſicut ex tua gratia ſz nõ ſua me rita: nõ tamẽ ſocialr gaudẽtes ſed aliis inuidentes ea. In his oibus atq; huiuſ cemodi periculꝰ & laboribus vides trẽo rẽ cordis mei: & vulnera mea magl ſubi de a te ſanari q̃z mihi non infligi ſentio Ubi nõ mecũ ãbulaſti veritas docens quid caueã & quid appetã: cũ ad te re ferrẽ inferioza viſa mea q̃ potui teq; cõ ſulerẽ: Luſtraui mũdũ foriſ ſenſu quo potui: & attendi vitaz corpis mei de me ſenſuſq; ipſos meos. Inde igreſſus ſuz i receſſus memorie mee mltiplices am plitudines plenas miris modis copiaz inumerabiliũ & cõſideraui & expaui: et nihil eoz diſcerneẽ potui ſine tẽ: & nihil eorũ eẽ te inueni. nec egoipſe inuentor qui pagraui oĩa & diſtiguere & p ſuis q̃z dignitatibus extiare conatus ſuz: ex cipiens alia nũciãtibꝰ ſenſibus & iterro gans: alia mecũ cõmixta tẽtiẽs: ipſoſq; nũcios dignoſcẽs atq; inumerãſi: tãq; in memoria elatis operibꝰ alia ptractãſ alia recõdẽs alia eruẽs: nec egoipſe cũ hec agerẽ ideſt vis mea qua id agebaz:

nec ipsa eras tu qꝛ lux es tu ꝑmanens: quā de oībus ꝯsulebā an eēnt: q̄d eēnt quāti pēdenda eēnt. Et audiebaꝫ dicētē ac iubētem ⁊ sepe istud facio. Hoc me delectat ⁊ ab actionib⁹ necessitatis q̄ꝫtum relaxari possum ad istam voluptatē refugio. Neqꝫ ī ijs oīb⁹ q̄ ꝑcurro ꝯsulens te īuenio tutū locū aīe mee nisi ī te quo colligant̄ sparsa mea: nec a te quicquaꝫ recedat ex me. Et aliq̄n intromittis me in affectū multū īusitatū ītrorsus ad nescio quā dulcedinē: q̄ si ꝑficiat̄ in me nescio q̄d erit qd̄ vita ista nō erit. Sed recido ī hoc erūnosis ponderibus ⁊ resorbeor solitis ⁊ teneor: et multū fleo: sed multū teneor. Tantum cōsuetudinis sarcina digna ē. Hic esse valeo nec volo: illic volo nec valeo. miser vtrobiqꝫ. Ideoqꝫ ꝯsideraui languores peccatoꝝ meoꝝ ī cupiditate triplici ⁊ dexterā tuā īuocaui ad salutem meā Vidi enī splēdorem tuū corde saucio: ⁊ repcussus dixi. Quis illic pōt? Proiectus suꝫ a facie oculoꝝ tuoꝝ. Tu es veritas suꝑ oīa presidēs. At ego per auaritiam meā nō amittere volui. sed volui tecū possidere mendaciū: sic nemo vult ita falsuꝫ dicere vt nesciat ipse q̄d veruꝫ sit. Itaqꝫ amisi te qꝛ nō dignaris cū mēdacio possideri. Quē īuenirez qui me recōciliaret tibi? Ambiendū mihi fuit ad angelos? Qua prece? Quib⁹ sacramentis? Multi conantes ad te redire neqꝫ ꝑ seipsos valētes: sicut audio: tēptauerūt hec: ⁊ inciderūt ī desideriū curiosaꝝ visionū: ⁊ digni habiti sunt illusionib⁹. Elati enī te querebāt doctrine fastu exercentes poti⁹ q̄ꝫ tōdētes pectora: ⁊ adduxerūt sibi per similitudinē cordis sui cōspirātes ⁊ socias suꝑbie sue potestates aeris h⁹ a quib⁹ per potentias magicas deciperent̄ q̄rentes mediatorem ꝑ quē purgarent̄ ⁊ non erat. Diabolus enī erat trāssigurans se ī angelū lucis. Et mlt̄ū illexit superbā carnē quod carneo corpore ipse nō esset. Erant enī illi mortales ⁊ peccatores: tu autē dn̄e cui reconciliari suꝑbe q̄rebāt īmortalis ⁊ sine peccato. Mediator aūt īter deuꝫ ⁊ hoīes oportebat vt hēret aliq̄d simile deo aliq̄d simile hoīb⁹: ne ī vtroqꝫ hoībus similis lōge essꝫ a deo aut ī vtroqꝫ deo similis longe eēt ab hoīb⁹ atqꝫ ita mediator nō esset. Fallax itaqꝫ ille mediator quo ꝑ secreta iudicia tua suꝑbia meret̄ illudi: vnū cū hoīb⁹ hꝫ idest peccatū: aliud videri vult habere cuꝫ deo: vt qꝛ carnis mortalitate nō tegit̄ ꝑ immortali se ostentet. Sed qꝛ stipendium peccati mors est: hoc hꝫ cōe cū hoībus vnde simul dānet̄ in mortez. Uerax āt mediator: quē secreta tua misericordia demōstrasti humilibus ⁊ misisti vt eius exemplo etiā ipsaꝫ discerēt humilitatez mediator ille dei ⁊ hoīuꝫ homo xp̄s iesus īter mortales ⁊ peccatores ī mortalē iustū apparuit mortalis cū hoībus iustus cū deo: vt qm̄ stidēdiū iustitie vita ⁊ pax ē ꝑ iustitiā ꝯiūctā deo euacuarꝫ mortē iustificatorū īpiorū quā cuꝫ illis voluit habere cōmunē. Hic demonstratus ē antiquis scis vt ita ipsi ꝑ fidem future passionis ei⁹ sicuti nos ꝑ fidez preterite salui fierēt. Inquātū enī homo ī tantuꝫ mediator: inquātū aūt verbum non medius qꝛ equalis deo ⁊ de⁹ apd̄ deum ⁊ simul cum spiritu sancto vnus de⁹. Qūo nos amasti pastor bone qui filio tuo vnico non pepcisti: sed ꝑ nobis impijs tradidisti eū. Qūo nos amasti ꝑ quibus ille non rapinam arbitrat⁹ ē esse se equalē tibi. Factus est subdit⁹ vsqꝫ ad mortem mortē aūt crucis: vnus ille in mortuis liber potestatem habēs

ponendi aiam suam: & potestatē bēns
itex sumēdi eā. Pro nobis tibi victor &
victima: & iō victor qz victima: pro no-
bis tibi sacerdos & sacrificiū: & iō sacer-
dos qz sacrificiū: faciēs tibi nos de fuis
filios: de te nascēdo: nobis seruiēdo. me
rito mihi spes valida i illo est: qō sana-
bis oēs lāguores meos p eū q̄ sedet ad
dexteraz tuam & te iterpellat p nobis.
Alioquin desparē. Multi enī & magni
sunt idē languores mei: multi sūt & ma-
gni: sed āplior est medicina tua. Potui
mus putare verbū tuum remotū esse a
cōiunctōe hoīs & despare de nobis: ni-
si caro fieret & habitaret i nobis. Con-
territus peccatis meis & mole miserie
mee agitauerā i corde meditatusq; fue
rā fugaz in solitudine: sed phibuisti me
& cōfortasti me dicēs. Iō p oībus xps
mortuus ē: vt q̄ viuūt iā nō sibi viuant
sed ei q̄ pro ipsis mortuus ē Ecce dñe ia
cto in te curā meā. vt viuaz & cōsiderabo
mirabilia de lege tua. Tu scis iperitiaz
meā & infirmitatē meā: doce me & sana
me. Ille tuus vnicus i quo sunt omnes
thesi auri sapiētie & scie absconditi rede-
mit me sanguine suo: non calūnient mi-
hi superbi qm̄ cogito preciū meū: & man-
duco & bibo & erogo: & paup cupio sa-
turari ex eo iter illos qui edūt & saturā
tur: & laudabunt dominū qui requirūt
eum.

Explicit liber decimus.

Incipit vndecimus.

DUnquid dñe cum tua sit
eternitas ignoras que ti-
bi dico? Aut ad tps vides
quod fit i tpe. Cur g̃ tibi
tot rex narratōes digero
nō vtiq; vt p me noueris ea: sed affe-
ctū excito i te & eoz q̄ hec legūt vt dica
mus oēs: magnus dñs & laudabilis val
de. Iā dixi & dicam: amore amoris tui
facio istud. Nam & ozamus & tu veritas
ait: nouit pater vester quid vobis opus
sit priusq̄ petatis a deo. Affectū g̃ nr̃m
patefacimus i te cōfitendo tibi miſias
nr̃as & misericordias tuas sup nos: vt
liberes nos omnino: qm̄ cepisti: vt desi-
namus esse miseri in nobis & beatifice-
mur i te: qm̄ vocasti nos vt simus pau-
peres spū & mites & lugentes & esurien
tes ac sitientes iustitiā: & misericordes &
mundi corde & pacifici. Ecce narraui ti
bi multa que potui & que volui: qm̄ tu
prior voluisti vt confiterer tibi dño deo
meo: qm̄ bonus es quoniam i seculum
misericordia tua. Quando aut̄ sufficio
lingua calami enūciare omnia oratiō
ta tua & omnes terrores tuos & conso-
lationes & gubernationes quib⁹ me p-
duxisti predicare v̄bū tuum & sacramē
tum tuum dispensare populo tuo. Et si
sufficio hec enunciare ex ordie caro mi
hi: valent stille temporum & olim inar-
desco meditari i lege tua & in ea tibi cō-
fiteri sciam & imperitiam meam primor
dia illuminationis tue: & reliquias tene
brarum mearum quousq; deuoretur a
fortitudine infirmitas. Et nolo i aliud
defluant hore quas inuenio liberas a
necessitatibus reficiendi corporis & itē-
tionis animi & seruitutis: quaz debem⁹
hoibus & quam non debemus: & tamē
reddimus. Domine deus meus intende
oratōni mee & misericordia tua exaudiat
desiderium meum: quoniam non mihi
soli estuat: sed vsui vult esse fraterne cha
ritati: & vides in corde meo qz sic est: vt
sacrificem tibi famulatum cogitatiōis
& lingue mee: & da quod offerā tibi. In
ops enī & pauper sum: tu diues in oēs
inuocantes te qui secur⁹ curam nostri ge

ris. Circuncide ab omni temeritate: ab omnium mendacio interiora ⁊ exteriora labia mea. Sint caste delitie mee scripture tue. Nec fallar in eis nec fallā ex eis. Domine attēde ⁊ miserere dñe ōs me⁹ lux cecox ⁊ virtus ifirmox staticq; lux videntium ⁊ virt⁹ foztium: attende aiam meam ⁊ audi clamantē de pfundo. Naz nisi adsint ⁊ in pfundo aures tue quo ibimus ⁊ clamabimus? Tuus est dies ⁊ tua ē nox. Ad nutū tuum mo mēta transuolant. Largire ide spatiuz meditatōibus nostris ī abdita legi tue neq; aduersus pulsantes claudas eam. Neq; eni fruſtra scribi voluisti tot paginarum opaca secreta. Aut non bēnt ille filue ceruos suos recipiētes se in eas ⁊ resumentes ⁊ ambulātes ⁊ pascētes recūbētes ⁊ ruminantes. O dñe perfice me ⁊ reuela mihi eas. Ecce vox tua gaudiū meū: vox tua sup affluentiam voluptatum. Da quod amo. Amo eniz. Et b tu dedisti. Ne dona tua deseras: nec bidi tua spernas sitiētem. Confitear tibi q̄cq̄d inuenero in libris tuis: ⁊ audiā vocē laudis ⁊ te bibā ⁊ ꝯsiderem mirabilia ō lege tua absq; principio in quo fecisti celū ⁊ terrā vsq; ad regnū tecū p petuum scē ciuitatis tue. Dñe miserere mei ⁊ exaudi desideriū meū. Puto eniz qō nō sit de terra nō de auro ⁊ argēto ⁊ lapidibus aut decoris vestib⁹ aut honoribus ⁊ potestatib⁹ aut voluptatib⁹ carnis neq; de necessarijs corpoꝛi: ⁊ huic vite peregrīationis nostre: que omnia nobis apponuntur querentibus regnū ⁊ iustitiā tuā. Uide domine deus meus vnde sit desideriū meū. Narraue rūt mihi iniusti delectationes suas: sed nō sicut lex tua domine. Ecce vnde est desiderium meum domine. Uide pater aspice ⁊ approba: ⁊ placeat in conspectu misericoꝛdie tue inuenire me gratiam ante te: vt aperiantur pulsanti mihi interiora sermonum tuoꝛum. Obsecro per dominum nostrum iesum christum filium tuum virum dextere tue filium hominis quem cōfirmasti tibi mediatoꝛem tuum ⁊ nostrum per quem nos quesisti non querentes te: quesisti autem vt quereremus te: verbum tuum per quod fecisti omnia in quib⁹ ⁊ me: vnicum tuum per quem vocasti ī adoptionem populum credentium: in quo ⁊ me: per eum te obsecro qui sedet ad dexteram tuam ⁊ interpellat pro nobis in quo sunt omnes thesauri sapientie ⁊ scientie absconditi. Ipsum quero in libris tuis. Moyses de illo scripsit. Hoc ipse ait hoc veritas ait. Audiaz ⁊ intelligam quomodo in principio fecisti celum ⁊ terram. Scripsit hoc Moyses scripsit ⁊ abiit: transiit hinc a te ad te. Neque enim nunc ante me est.

Nam si esset tenerem eum ⁊ rogarem eum: ⁊ per te obsecrarez vt mihi ista pāderet: ⁊ preberez aures coꝛpoꝛis mei sonis erumpentibus ex oze eius. Et si hebrea voce loqueret fruſtra pulsaret sensum meum: nec inde mentem meaz q̄cquam tangeret. Si autem latine scirem quid diceret. Sed vnde scirem an vez diceret? Quod si ⁊ hoc scirem: num ex ab illo scirem? Intus vtiq; mihi intus in domicilio cogitationis: nec hebrea greca: nec latina: nec barbara sine oꝛis: et lingue oꝛganis sine strepitu syllabaꝛum diceret: verum dicit: ⁊ ego statiz certus confidenter illi homini tuo dicerem: verum dicis. Cum ergo illum interrogare non possim: te qua plenus vera dixit veritas rogo te deus me⁹ rogo parce peccatis meis: ⁊ qui illo seruo tuo dedisti h̄ dicē da ⁊ mihi h̄ itelligē.

Ecce sunt celū ⁊ terra clamāt qō facta sint. Mutanť enī atq; variāť. Quicqd aūt factū nō ē: ⁊ tñ est: nō ē i eo ḋcquā qō ante nō erat qō est mutari atq; variari. Clamāt etiā qō seipsa nō fecerint Jdeo sumus: qz facta sum⁹. Nō ḡ erā/mus añq; essem⁹ vt fieri possemus a nobis. Et vox dicētiū ē ipsa euidēta. Tu ḡ dñe fecisti ea q̄ pulcher es: pulchra sūt enī: qui bon⁹ es: bona sunt enī: qui es: sunt enīz. Nec ita pulchra sunt: nec ita bona sunt: nec ita sunt: sicut tu cōditor eox. Quo cōpato nec pulchra sunt: nec bona sunt: nec sunt. Scimus hec: grās tibi. Et scia nostra scie tue cōparata ig/rantia ē. Jn pricipio fecit de⁹ celū ⁊ terrā. Quomodo enī fecisti celū ⁊ terrā: ⁊ que machina: tā grandis opatōnis tue nō enī sicut homo artifex formās corpus de corpore arbitratu aie valētis i/ponere vtrūq; spēm quā cernit i semet ipsa iterno oculo. Et vñ hoc valeret nisi qz tu fecisti eā: Et iponit spēm iaz existenti ⁊ bñti vt esset: veluti terre aut lapidi aut ligno aut auro aut id gen⁹ rex cuilibet. Et vnde ista eēnt nisi tu fecisses ea: Tu fabro corpus: tu aiuz mēbra iperitantē fecisti: tu materiam: vñ facit aliquid: tu igeniū quo artē capiat ⁊ videat int⁹ q̄d faciat foris: tu sensum corporis quo interprete traijciat ab anio ad mām id qō facit ⁊ renūciet aīo quid factū sit: vt ille int⁹ consulat presidentē sibi veritatē an bene factū sit. Te laudāt hec fabrice creatorē omniū: sed tu qūo facis ea Quomodo fecisti ds celum ⁊ terrā. nō vtiq; i celo neq; in terra fecisti celum ⁊ terrā neq; i aere aut in aquis: qñ ⁊ hec pertinēt ad celū ⁊ terrā: neq; i vniuerso mūdo fecisti vniuersum mūdū: qz non erat vbi fieret anteq; fieret vt esset: nec manu tenebas aliq̄d vñ faceres celum ⁊ terram. nā vñ hoc tibi qō tu non feceras vñ aliq̄d faceres. Quid enī ē nisi qz tu es: Ergo dixisti ⁊ facta sunt: atq; in verbo tuo fecisti ea. Sed qūo fecisti. nū quid illo mō quo facta ē vox de nube dicēs: hic ē filius me⁹ dilectus. Jlla enī vox acta atq; transacta ē cepta ⁊ finita. Sonuerūt syllabe atq; transierūt scḋa post primā: tertia post scḋam: atq; inde ex ordine donec vltima post ceteras: silētiūq; post vltimā. Unde claret atque eminet qō creature motus exprimit eā fluiens eterne voluntati tue ipse temporalis. Et hec ad tps facta verba tua nūciauit auris exterior menti prudenti: cuius auris intior posita ē ad eternū vbum tuū. At illa cōparauit hec vba tpaliter sonātia cū eterno i filētio verbo tuo ⁊ dixit. Aliud est longe aliud ē. Hec lōge ifra me sunt: nec sunt qz fugiūt ⁊ p̄tereunt: verbū aūt dñi mei supra me manet in eternū. Si ergo vbis sonātib⁹ ⁊ p̄tereuntib⁹ dixisti vt fieret celū ⁊ terra atq; ita fecisti celū ⁊ terrā: erat iam creatura corporalis ante celū ⁊ terrā: cuius motibus tpalib⁹ tpaliter vox illa p̄curreret. Nullū aūt corp⁹ ante celū ⁊ terram Aut si erat id certe sine trāsitoria voce feceras vnde transitoriā vocē faceres q̄ diceres vt fieret celum ⁊ terra. Quicqd enim illud esset vnde talis vox fieret nisi abs te factū esset vnde omnino non esset. Ut ergo fieret corpus vnde ista vba fierent: quo verbo a te dictuz ē. Vocas itaq; nos ad intelligendū verbū deum apud te deum quod sempiterne dicitur ⁊ eo sempiterne dicuntur omnia. Neq; enim finitur quod dicebatur: et dicitur aliud vt possint dici omnia: sed simul ac sempiterne omnia. Alioquin iam tempus ⁊ mutatio: ⁊ non vera eternitas nec vera immortalitas. Hoc no/

ui deus meus ⁊ gratias ago quo noui. Cōfiteor tibi dñe: mecūq; nouit ⁊ bene dicit te q̄squis īgratus nō ē certe veritati. Nouim⁹ dñe nouim⁹ qm̄ inquātum q̄cq̄d nō est qd̄ erat: ⁊ ē qd̄ nō erat: ītātū moritur: ⁊ oriť. Nō ergo q̄cquā v̄bi tui cedit atq; succedit: qm̄ vere īmortale atq; eternū ē. Et iō v̄bo tibi corterno. simul ⁊ sempiterno dicis oīa q̄ dicis: ⁊ fit quicquid dicis vt fiat. Nec aliť q̄ dicēdo facis: nec tñ ⁊ simul ⁊ sempiterna fiūt oīa que dicēdo facis. Cur queso te dñe de⁹ me⁹ vtcūq; video: sed quomodo id eloquar nescio: nisi q̄ oē qd̄ esse incipit ⁊ eē desinit tūc eē īcipit: ⁊ tūc desinit quādo debuisse īcipere vel desinere in eterna rōne cognoscit: vbi nec īcipit aliq̄d nec desinit. Ipsuz ē v̄buz tuuz qd̄ ⁊ principiū q̄ ⁊ loqtur nobis. Sic ī euāgelio p carnē ait: ⁊ hoc īsonuit foraurib⁹ hoīuz vt crederet ⁊ int⁹ quereret ⁊ inueniret ī eterna v̄itate vbi oēs discipulos bonus ⁊ solus magister docet. Ibi audio dñe vocē tuā dicētis mihi: qm̄ ille loq̄tur nobis qui docet nos. Qui aūt nō docet nos etiā si loquiť nō nobis loquiť. Quis porro nos docet nisi stabilis veritas? Q̄r ⁊ p creaturā mutabilē cū admoneť ad veritatē stabilez ducimur: vbi vere discimus cū stam⁹ ⁊ audimus eum: ⁊ gaudio gaudem⁹ propter vocem ipōsi reddētes nos vnde sumus. Et iō p̄cipiū: q̄r nisi maneret cuz erraremus nō eēt quo redirem⁹. Cum aūt redim⁹ ab errore cognoscēdo vtiq; redim⁹. Ut aūt cognoscam⁹ docet nos q̄r principiū ē ⁊ loq̄tur nobis. In hoc p̄cipio de⁹ fecisti celū ⁊ terrā ī verbo tuo in filio tuo v rtute tua: ⁊ ī sapientia tua ī veritate tua miro modo dicēs ⁊ miro mō faciens. Quis cōprehēdet? Quis enarrabit? Quid ē illud qd̄ interlucet mihi: ⁊ pcutit cor meū sine lesiōe ⁊ īhorresco ⁊ īardesco? Inhorresco inquātū dissimilis ei suz: īardesco īquātū similis ei suz. Sapiētia ipsa ē q̄ īterlucz mihi: discīdens nubilū meū qd̄ me rursus cooperit deficientē ab caligine atq; aggere penaꝝ mearū: qm̄ sic īfirmatus est ī egestate vigor me⁹: vt non sufferaz bonū meū donec tu dñe qui ꝓpitius factus es oībus iniquitatib⁹ meis etiam sanes languores meos: q̄r ⁊ redimes de corruptione vitā meā ⁊ coronabis me ī miseratōe ⁊ misicordia: ⁊ satiabis in bonis desideriū meū: qm̄ renouabiť iuuētus mea sicut aq̄le. Spe enī salui facti sumus: ⁊ ꝓmissa tua p patientiaz expectamus. Audiat te ītus sermocinātē qui pōt: ego fidenť ex oraculo tuo clamabo. Quā magnificata sunt opa tua domine: oīa ī sapiētia fecisti: ⁊ illa p̄cipiū ⁊ in eo principio fecisti celū ⁊ t̄rā Nōne ecce pleni sunt vetustatis sue q̄ nobis dicūt: quid faciebat de⁹ anteq̄ faceret celū ⁊ terrā? Si enī vacabat inquiūt ⁊ nō opabať aliquid: cur nō sic semp ⁊ deīceps quēadmodū retro sēp cessauit ab opere. Si enī vllus motus ī deo nouus extitit ⁊ volūtas noua vt cōderet creaturaz quā nūquā ante cōdiderat: quomodo iaz vera eternitas vbi oriť volūtas que nō erat. Neq; enī volūtas dei creatura ē sed añ creaturā: q̄r nō creareť aliq̄d nisi creatoris voluntas p̄cederet. Ad ipsaz g̊ dei substātiam ꝑtinet volūtas ei⁹. Qd̄ si exortū ē aliq̄d ī dei substātia qd̄ prius nō erat: non veraciter dicitur eterna illa substātia. Si aūt volūtas dei sempiterna erat vt esset creatura: cur nō sempiterna? Qui hec dicūt nondum te intelligunt: o sapientia dei lux mentium nondum intelligunt quomodo fiant que per te atq; in te fi

unt: ⁊ conantur eterna sapere. ſz adhuc
in preteritis ⁊ futuris rerū motib⁹ cor
cozum volitat ⁊ adhuc vanuz est. Quis
tenebit illud ⁊ affigit illud vt paululū
stet ⁊ paululū rapiat splēdorez semper
stantis eternitatis ⁊ comparet eū tem
poꝛib⁹ nunq̄ stantib⁹: ⁊ videat eē incō
parabilē ⁊ videat longū tempus nisi ex
multis pretereuntibus motibus qui si
mul extēdi non possūt longū non fieri
nō autē preterire quicquā in eterno ſz
totū eē presens: nullū vero tēpus totū
esse presens ⁊ videat oē preteritū pro
pelli ex futuro ⁊ omne futurū ex preter
rito consequi ⁊ ome preteritū ac futu
ruz ab eo qō semper est presens creari
⁊ excurere: Quis tenebit cor hominis
vt stet ⁊ videat quomō stans dicter fu
tura ⁊ preterita tēpoꝛa, nec futura nec
preterita eternitas: nūquid man⁹ mea
valet hoc: aut manus oꝛis mei p loque
las agit tam grandē rez: Ecce rīdeo di
centi: quid faciebat deus antequā face
ret celū ⁊ terrā: rīdeo non illud quod
quidā respondisse perhibetur iocularī
ter eludens questionis violentiā. Alta
inquit scrutātib⁹ gehēnas parabat. Ali
ud est videre aliud ridere. Nec nō respō
deo. libentius enim respōderiz nescio: qō
nescio q̄ illud vnde irridet qui alta in
terrogauit ⁊ laudatur qui falsa rīdit.
Sed dico te deus noster oīs creature
creatoꝛē: ⁊ si celi terre nomine oīs crea
tura intelligitur audacter: dico ante q̄
faceret deus celū ⁊ terrā ſi faciebat ali
quid. Si enim faciebat: quid nisi creatu
ram faciebat: Et vtinam sic sciaz quic
quid vtiliter scire cupio quēadmodum
scio q̄ nulla fiebat creatura anteqū fie
ret vlla creatura. Aut si cuiusquā vola
tilis sensus vagatur p imagines retro tē
poꝛum ⁊ te deū oīpotētē ⁊ omni creān
tem ⁊ omnia tenētē celi ⁊ terre artifice
ab opere bono tāto ātequā id faceres
per inumerabilia secula cessasse miret
emigilet atq; attēdat quia falsa miratur
nam vnde poterāt innumerabilia secu
la trāsire que ipse nō feceras cū fis oīuz
seculoꝛuz auctoꝛ ⁊ cōditoꝛ: Aut que tē
poꝛa fuissent que abs te condita nō es
sent: Aut quomodo preter ssent si nū
quā fuissent: Tū ergo scis operatoꝛ oī
um tēpoꝛū si fuit aliquod tēpus anteqū
faceres celū ⁊ terram: cur dicitur q̄ ab
opere cessabas: Idipsū q̄ tempus tu fe
ceras: nec preterire potuerūt tēpoꝛa an
teq̄ faceres tempoꝛa. Si autem ante ce
lum ⁊ terraz nullum erat cur queritur
q̄d tūc faciebat: nō enim erat tunc vbi
non tēpus nec tu tempoze tēpoꝛa pre
cedis: alioquin nō omnia tēpoꝛa prece
deres: sed precedis omnia tempoꝛa pre
terita celsitudine semper presentis eter
nitatis ⁊ superas omnia futura: quia et
illa futura sunt ⁊ cum venerint preterie
ta erunt: tu autē idem ipse es ⁊ anni tui
non deficiēt. Anni tui nec eunt nec ve
niunt: isti enim nostri ⁊ eunt ⁊ veninnt
Ut omnes veniant anni tui omnes si
mul stant: quoniam stant: nec eūtes a
venientibus excluduntur: quia nō trā
seunt. Isti autem omnes nostri eunt cū
omnes nō erunt. Anni tui dies vnus ⁊
dies tuus nō quotidie sed hodie: qz ho
diernus tuus non cedit crastino: neq;
enim succedit hesterno. Hodiernus tu
us eternitas. Ideo coeternum genuisti
cui dixisti. ego hodie genui te. Omnia
tempoꝛa tu fecisti: ⁊ ante omnia tempo
ra tu es: nec aliquo tempoze non erat
tempus. Nullo ergo tēpoze non fece
ras aliquid quia ipsum tempus tu fece
ras: nulla tempoꝛa tibi coeterna sunt:
quia tu permanes. At illa si permane-

rent non essent tempora. Quid est eniz tempus? Quis hoc facile breuiterqz explicauerit? Quis hoc ad verbuz de illo proferendū vel cogitatione comprehēderit? Quid autem familiarius ⁊ notiꝰ ī loquēdo cōmemoramus q̄z tempus Et intelligimus vtiqz cuz id loquimur intelligimus etiam cum alio loquente id audimus. Quid est ergo tempus? Si nemo ex me querat scio: si querenti explicare velim nescio. Fidenter tamen dico scire me. Quod si nihil preteriret non esset preteritum tempus: ⁊ si nihil adueniret non esset futuruz tempus: ⁊ si nihil esset nō eēt presēs tempus. Duo ergo illa tempora preteritū ⁊ futurum quomodo sūt quādo ⁊ preteritum iam nō est: ⁊ futurū nondū est? Presens āt si semper esset presens nec in preterituz transiret iam non esset tempus sz eternitas. Si ergo presens vt tempus sit ideo fit quia in preteritū transit: quomodo ⁊ hoc eē dicimus cui causa vt sit illa est qua non erit: vt scilicet nō vere dicamꝰ tempus esse nisi quia tendit non eē? Et tamē dicimus longuz tempus ⁊ breue tempus neqz hoc nisi de preterito aut futuro dicimus. Preteritū tempus lōgum verbi gratia vocamꝰ ante centum annos futurū itidē lōgū post centū annos. Breue āt preteritū sic vtputa dicimus añ decē dies: ⁊ breue futurū post decē dies. Sz quo pacto lōgū ē aut breue qd nō ē? Preteritū.n. iā nō ē ⁊ futurū nōdū ē. non itaqz dicamus lōgū est sz dicamꝰ de preterito lōgū fuit ⁊ de futuro longū erit. Dñe deꝰ meꝰ lux mea ñ ne ⁊ hic veritas tua deridebit hominez. Quod eniz longum fuit preteritū tempus cū iā eēt preteritū lōgū fuit: an cū adhuc presens eēt. Tūc eniz poterat eē lōgū qñ erat qd eēt longū. Preteritum vero iā ñ erat vñ nec lōgum eē poterat qd oīno ñ erat. Nō g̊ dicamꝰ lōgū fuit preteritū tēpꝰ. nz.n. īueniemꝰ qd fuerit lōgū qñ ex quo preteritū ē nō ē. Sz dicamꝰ lōgū fuit illud presēs tēpꝰ: qr cuz presens eēt lōgū erat. nondū.n. preterierat vt nōdū eēt: ⁊ iō erat qd lōgum esse posset. Postea vero q̄z preterit simul et longū eē destitit qd eē destitit. Uideamus g̊ o aīa hūana vtrū ⁊ presēs tēpus possit eē lōgū. Datū.n. tibi ē sentire moras atqz metiri. Quid rñdebis mihi? An centū anni presentes lōgū tepus ē. Uide priꝰ vtrū possint presētes eē cētū anni. Si.n. primus eorū annus agit̄ ipse presens ē. nonaginta vero ⁊ nouē futuri sūt: ⁊ iō nōdū sunt. Si āt secūdus annus agit̄ iā vnus ē preteritꝰ alter presēs ceteri futuri. Atqz ita si mediorū quēlibet cētēnarij huiꝰ numeri ānuz presētez posuerimꝰ: añ illuz preteriti erunt post illū futuri. Quocirca cētū āni p̄ntes eē nō poterūt. Uide saltē vtrū qui agitur vnꝰ ipse sit presēs. Et eiꝰ.n. si p̄mꝰ agitur mēsis futuri sunt ceteri. Si secūdus iaz ⁊ primꝰ preterijt ⁊ reliqui nōdū sūt. Ergo nec ānus qui agitur totꝰ ē presēs. Et si nō totꝰ ē p̄ñs nō ē annꝰ presens. Duodeciz.n. mēses ānus ē. Quoruz quilibet vnꝰ mēsis qui agitur ipse presēs ē: ceteri aut preteriti aut futuri q̄z quā nz mēsis qui agitur presens ē: sz vnꝰ dies. Si primꝰ futuris ceteris: si nouissimꝰ preteritis ceteris: si mediorum quilibet inter preteritos ⁊ futuros. Ecce presens tēpꝰ qd soluz īuenlebamꝰ lōgū appellandū vix ad vnius diei spaciū cōtractū ē. Sz discutiamꝰ etiā ipsuz: qr nec vnus dies totus est presens: nocturnis enim ⁊ diurnis horis omnibus vigintiquatuor expletur. Quarum prima ceteras futuras habet: nouissima p̄teritas aliqua ve

ro interiectarũ ante se preteritas: post se futuras. Et ipsa vna hora fugitiuis p̃ticulis agitat̃. Quicq̃d eius auolauit p̃teritũ ẽ: q̃cq̃d ei restat futurũ. Si quid intelligit̃ tp̃is qd̃ i nullas iã vel i minutissimas momẽtoꝝ partes diuidi possit id solũ ẽ p̃ns dicat̃. Qd̃ tñ ita raptim a futuro i preteritum trãsuolat: vt nulla morula extẽdat̃. Nã si extendit̃ diuiditur in p̃teritũ ⁊ futuꝝ. Presens aũt nullũ hꝫ spaciũ. Ubi est ergo temp⁹ qd̃ lõgũ dicamus. An futuꝝ. non q̃dem dicimus longũ ẽ qꝛ nondũ ẽ qd̃ lõgum sit sed dicim⁹ longũ erit Quando igit̃ erit Si enĩ ⁊ tũc cũ adhuc futurũ erit ñ erit longũ: qꝛ q̃d sit longũ nõdũ erit. Si autẽ tũc erit lõgũ cũ ex futuro: quod nondũ ẽ eẽ iaꝫ ceperit ⁊ p̃ns factum erit vt possit eẽ qd̃ lõgum sit: iam superiorib⁹ vocib⁹ clamat p̃ns tp̃s longũ se esse nõ posse. Et tñ dñe sentimus interualla tẽpoꝝ ⁊ cõparamus sibimet: ⁊ dicimus alia lõgiora ⁊ alia breuiora. Metimur etiã quãto sit breuius aut lõgius illud tp̃s q̃ꝫ illud: ⁊ respondemus dupluꝫ eẽ hoc vel triplum: illud aũt simplum: aut tantum hoc eẽ quantum illud. Sed p̃tereũtia metimur tp̃a cum sentiẽdo metimur. Preterita v̄o que iam non sunt aut futura que nondum sunt quis metiri põt nisi forte audebit q̃s dicere metiri posse qd̃ nõ est. Cũ ergo preterit tẽpus sentiri ⁊ metiri potest: cũ aũt preterierit quoniam non est nõ potest. Quero pater nõ affirmo: deus me⁹ preside mihi ⁊ rege me: quisnaꝫ ẽ qui dicat mihi non eẽ tria tẽpora: sicut pueri didicimus: puerosq̃ docuimus: preteritum presens ⁊ futurũ: sed tantũ presens q̃m illa duo non sunt. An ⁊ ipsa sunt sed ex aliquo procedit occulto cuꝫ ex futuro fit presens: ⁊ in aliquid recedit occultũ cum ex presenti fit preteritum. Nam vbi ea viderũt qui futura cecinerunt si nondum sunt. neq̃ enĩ potest videri id qd̃ nõ est: ⁊ qui narrant preterita non vtiq̃ vera narrarent si aĩo illa nõ cernerẽt. Que si nulla eẽnt cerni vtiq̃ nõ possent. Sunt ergo ⁊ futura ⁊ preterita. Sine me domine amplius querere Spes mea nõ cõturbetur intẽtio mea Si enim sunt futura ⁊ p̃terita volo scire vbi sint Quod si nonduꝫ valeo scio tñ vbicumq̃ sint non ibi ea futura esse aut preterita sed p̃sentia. Nam si et ibi futura sũt nondum ibi sunt. Si ⁊ ibi p̃terita sunt iam non ibi sunt. Ubicunq̃ ergo sunt quecũq̃ sunt non sunt nisi p̃sentia: q̃ꝫq̃ꝫ preterita cum vera narrantur ex memoria proferuntur: nõ res ip̃e que preterierũt sꝫ verba ꝯcepta ex imaginibus earum: que in animo velut vestigia per sensus pretereũdo fixerunt. Pueritia quippe mea que iam nõ est: in tempore preterito est quod iam nõ est. Imaginem vero eius cum eam recolo ⁊ narro in presenti tempore intueor: qꝛ est adhuc i memoria mea. Utruꝫ similis sit causa predicẽdorum futurorum vt rerum que nondum sunt iã existentes p̃sentantur imagines: cõfiteor deus meus nescio. Illud sane scio: non plerũq̃ premeditari futuras actiones nostras eãq̃ p̃meditationẽ esse presentem: actionem autem quam p̃meditamur nõdum esse: qꝛ futura est. Quam cum aggressi fuerimus: ⁊ quod p̃meditabamur agere ceperim⁹: tunc erit illa actio: qꝛ tũc nõ futura sed p̃ns ẽ. Quoquo mõ se ita hẽat archana p̃ntia futuroꝝ: videri nisi qd̃ ẽ nõ põt. Qd̃ aũt iã ẽ nõ futuꝝ sꝫ p̃ns ẽ. Cũ g̃ videri dicũt̃ futura. nõ ip̃a q̃ nõdũ sũt. i. q̃ futura sũt: sꝫ eoꝝ cause vel signa forsitã vidẽtur q̃ iã

sunt. Ideo non futura sed presentia sūt iaz videntib⁹: ex quibus futura predicū tur animo concepta: Que rursus cōceptiones iā sunt: ⁊ eas presentes apud se ituētur qui illa predicūt. Loquatur mihi aliquod exēplū tāta rerū numerositas. Intueor aurorā: oriturū solez pronuncio: quod intueor presens: quod pronuncio futurū. Nō sol futurus qui iaz est sed ortus eius qui nōdū est. Tamen etiā ortū ipsū nisi animo imaginatur fiert modo cū id loquor: nō eum possez predicere. Sed nec ipsa aurora quam i celo video solis ortus est: quāuis eū precedat: nec illa imaginatio i animo meo Que duo presentis cernūtur: vt futur⁹ ille ante dicatur. Futura ergo nondū sūt. Et si nōdū sunt: non sūt. Et si nō sūt videri oīno nō possūt: sz predici possūt ex presentib⁹ que iā sunt ⁊ videtur. Tu itaqz regnator creature tue quis ē modus quo doces aias ea⁹que futura sunt Docuisti. n. propbetas tuos. Quis naz ille modus ē quo doces futura cui futurū quicquā nō ē: vel poti⁹ de futuris doces pītia. Nā quod nō est nec vtiqz doceri pōt. Nimis longe ē modus iste ab acie mea. Inualuit ex me nō potero ad illū: potero autē ex te cum dederis tu dulce lumē occultorum oculorum: meorū. Quod autē nūc liquet ⁊ claret nec futura sunt nec preterita: nec proprie dicuntur Tempora sunt tria preterita presens ⁊ futurū. Sed forta ſſe proprie diceretur tēpora sunt tria. Presēs de preteritis presēs de presentibus: presens de futuris. Sunt. n. hec in aia tria quedā: ⁊ alibi ea nō video. Presens de preteritis memoria: presens de presentibus contuit⁹: presens de futuris expectatio. Si bec p̄mittimur dicere tria tēpora video fateorqz tria sunt. Dicatur etiā tēpora sunt tria preteritū presens ⁊ futurū: sicut abutitur cōsuetudo: dicat ecce nō curo nec resisto nec reprehēdo dū tñ intelligatur qō dicit neqz id qō futurz est eē iā neqz id qō preteritū est. Pauca sūt. n que ꝓprie loquimur: plura nō ꝓprie: sed agnoscit quid velim⁹ Dixi ergo pauloante qō pretereūtia tēpora metimur vt possim⁹ dicere duplū eē hoc tēporis ad illud simplū: aut tantū hoc quātū illud: si quid de partibus tēporz aliud possumus renūciare metiēdo. Quocirca vt dicebat pretereūtia metimur tēpora. Et si quis mihi dicat vnde scis: respōdeā scio: qz metimur. Nec metiri que nō sunt possum⁹: ⁊ nō sunt preterita vel futura. Presens vero tempus quomō metimur quādo nō habet spacium. Metitur ergo dū preterit. Cū autē preterierit nō metit. Quid. n. metiatur nō erit. Sed vnde ⁊ qua ⁊ quo preterit cū metitur. Sz cū ⁊ qua ⁊ quo preterit cuz metitur: Uñ nisi ex futuro: qua nisi per presēs: quo nisi in preteritū: Ex illo ergo quod nōdū ē per illud quod spacio caret in illud qō iā nō est. Quid autē metimur nisi tēpus in aliquo spacio: neqz enim dicim⁹ simpla ⁊ dupla ⁊ tripla ⁊ equalia: ⁊ si quid hoc modo in tempore dicim⁹ nisi inter spacia temporum. In quo ergo spacio metimur tempus preteriēs: Utrū in futuro vnde preterit: Sed qō nōdū ē nō metitur. An in presēti qua preterit: Sz nullū spatium nō metimur. An in preterito quo preterit: Sz qō iā nō ē nō metimur. Erarsit animus me⁹ nosse istud iplicatissimuz enigma noli claudere dñe de⁹ me⁹ bone pater: per christū obsecro noli claudere desiderio meo ista ⁊ vsitata ⁊ abdita quo min⁹ i ea penetret ⁊ dilucescāt a lucēte misericordia tua dñe. Quē pcū

etabor de his ⁊ cui fructuosi⁹ cõfitebor
impitiã meã: nisi tibi cui nõ sunt mole-
sta studia mea flãmãtia vehemẽter i scri
pturas tuas? Da qd̃ amo: amo. n. Et h̃
tu dedisti. Da pr̃ q̃ vere nosti data bo-
na dare filijs tuis. da qm̃ suscepi cogno
scere te: ⁊ labor ẽ ante me donec aꝑias
ꝑ christũ. Obsecro i noĩe ei⁹ sãcti scõrũ
nemo mihi obstrepat. Et ego credidi ꝑꝑ
qd̃ ⁊ loquor. Hec ẽ spes mea: ad hãc vi
uo vt cõtẽpler delectatiões dñi. Ecce
veteres posuisti dies meos ⁊ traseunt ⁊
quomõ nescio. Et dicim⁹ tẽpus ⁊ tẽpus
tẽpora ⁊ tẽpora: quãdiu dicit hoc ille:
quãdiu fecit h̃ ille: ⁊ quã lõgo tẽpore il
lud non vidi: ⁊ duplũ tꝑis hz hec sylla-
ba ad illam syllabã breuem. Dicimus
h̃ ⁊ audim⁹ h̃ ⁊ itelligimur ⁊ itelligim⁹
Manifestissima ⁊ vsitatissima sũt: et
eadẽ rursus nimis latẽt ⁊ noua ẽ inuẽ
tio eorũ. Audiui a quodã hoĩe docto ꝙ
solis ac lune ac siderũ motus ipsa sint
tꝑa ⁊ nõ ãni. Cur. n. nõ poti⁹ oĩuz cor-
porũ mot⁹ sint tꝑa? An v̄o si cessarẽt ce
li lumina ⁊ moueret rota figuli: non
eẽt tẽpus quo metiremur eos giros: et
diceremus aut eq̃lib⁹ morulis agi aut si
alias tardi⁹: alias veloci⁹ moueret ali-
os magis diuturnos eẽ: alios min⁹. Aut
cũ hoc dicerem⁹ vñ ⁊ nos i tẽpore loq̃
remur aut eẽnt in verbis nr̃is alie lon
ge syllabe alie breues nisi qꝛ ille lõgio-
ri tꝑe sonuissẽt iste breuiore? De⁹ da ho
minib⁹ videre i paruo cões notitias re
rũ paruarũ atq̃ magnarũ. Sũt ⁊ syde-
ra ⁊ luminaria celi i signis ⁊ i tꝑib⁹ ⁊ i
ãnis ⁊ in dieb⁹. Sunt vere. sed nec ego
dixeri circuitũ illi⁹ lineole rote diez esse
nec tñ iõ tẽpus ñ eẽ ille dixerit. Ego sci
re cupio viz naturãq̃ tẽporũ quo meti
mur corporũ mot⁹ ⁊ dicim⁹ illũ motuz
verbi gratia tꝑe duplo eẽ diuturniorez
q̃ istũ. nã q̃ro qm̃ dies dr̃ nõ tm̃ moru
la solis sup terrã secũdũ ꝙ aliud ẽ dies
aliud nox: sz ẽt tot⁹ ei⁹ circuit⁹ ab orien
te vsq̃ ad oriẽtẽ secũdũ ꝙ dicim⁹ tot di
es trãsierũt. Cũ suis. n. noctib⁹ dicũtur
tot dies nec extra reputãtur spacia no-
ctiũ. Qm̃ g̃ dies explet motu solis atq̃
circuitu ab oriente vsq̃ ad orientẽ: q̃ro
vtꝝ mot⁹ ipse sit dies an mora ipsa q̃ta
ꝑagit an vtrũq̃. Si. n. ꝑmũ: dies et die
es ergo eẽt ẽt si tãto spacio tꝑis sol cur
sũ illũ ꝑegissz quãtũ ẽ hore vni⁹. Si se-
cũdũ. g̃ nõ eẽt dies si ab ortu sol vsq̃ i
ortũ alterũ tã breuis mora eẽt q̃ ẽ hore
vnius. Sz vicies quaterq̃ circuiret sol
vt expleret diẽ. Si vtrũq̃: nec ille appel
laret dies: si hore spacio sol totũ suũ gi
rũ circuiret: nec ille si sole cessante tãtũ
tẽporis preteriret quãto ꝑagere sol to-
tũ ãbitũ de mane ad mane assolet: non
itaq̃ nũc querã q̃d sit illud qd̃ vocat
dies: sed q̃d sit tẽp⁹ quo metiẽtes solis
circuitũ dicerem⁹ eũ dimidio spacio tẽ
poris ꝑactũ min⁹ q̃ solet: si tãto spacio
tẽporis ꝑact⁹ eẽt quãto peragunt ho
re duodeciz. Et vtrũq̃ tẽpus cõparan
tes dicerem⁹ illud simplũ h̃ duplũ: ẽt si
aliqñ illo simplo aliquando isto duplo
sol ab oriente vsq̃ i oriẽtẽ circuiret. Ne
mo g̃ mihi dicat celestiũ corporũ mot⁹
eẽ tẽpora: qꝛ ⁊ cuiusdã voto cũ sol ste-
tisset vt victor iosue preliuz ꝑageret sol
stabat sed tẽpus ibat. Per suuz quippe
spaciũ tẽporis qd̃ ei sufficeret illa pu-
gna gesta atq̃ finita ẽ. Uideo igit tẽp⁹
quãdã eẽ distẽsionẽ. Sz video an vidẽ
mihi videor? Tu demõstrabis lux veri
tas. Iubes vt approbẽ si q̃s dicat tem
pus eẽ motũ corporis. Nõ iubes. Naz
corpus nullũ moueri nisi i tꝑe audio.
Tu dicis. Ipsũ ãt corporis motũ tẽpus
eẽ nõ audio. Nõ tu dicis. Cũ. n. mouet

corpus tẽpore metior quãdiu moueat ex quo moueri icipit donec desinat. Et si nõ vidi ex quo cepit ⁊ perseuerat moueri vt nõ videã cũ desinit. nõ valeo metiri nisi forte ex quo videre incipio donec desinã. Quod si diu video tãtũmõ lõgũ tẽp⁹ eẽ renũcio: ñ ãt q̃tum sit qr ⁊ q̃tũ cũ dicim⁹ collatione dicim⁹: velut tñ h̃ q̃tũ illud: aut duplũ h̃ ad illud: et si q̃d aliud isto mõ. Si ãt notare potuerim⁹ locorũ spacia vñ ⁊ quo veniat corpus qd̃ mouet: vel partes ei⁹ si tanq̃ in torno mouet possum⁹ dicere q̃tũ sit tẽporis ex quo ab illo loco vsq̃ ad illũ locũ mot⁹ corporis vel partis ei⁹ effectus ẽ. Cũ itaq̃ aliud sit mot⁹ corporis: aliud quo metimur: q̃diu sit q̃s nõ sentiat q̃d horũ poti⁹ tẽp⁹ dicẽdũ sit? Naz ⁊ si varie corpus aliqñ mouet aliqñ stat: nõ solũ motũ ei⁹ sed ẽi statum tpe metimur ⁊ dicim⁹ tãtũ stetit quãtũ motuz ẽ aut duplo aut triplo stetit ad id quod motũ ẽ: ⁊ si q̃d aliud ñra dimensio siue comprehenderit siue existimauerit vt dici solet plus min⁹. Nõ ẽ g̃ tẽp⁹ corporis mot⁹: ⁊ cõfiteor tibi dñe ignorar̃ me adhuc q̃d sit tẽp⁹ ⁊ rursus ꝯfiteor tibi dñe scire me in tpe ista dicere: ⁊ diu me iã loqui d̃ tpe. atq̃ idipsũ diu nõ eẽ nisi morã tpis. Quomõ igit̃ h̃ scio quãdo q̃d sit tẽpus nescio? An forte nescio quẽadmodũ dicaz qd̃ scio? Hei mihi q̃ nescio saltẽ q̃d nesciã. Ecce de⁹ me⁹ corãte qr nõ metior sicut loqu or ita est cor meũ. Tu illuminabis lucernã meã dñe deus me⁹ illumina tenebras meas. Nõne tibi cõfitet̃ aĩa mea cõfessione veridica metiri me tẽpora. Itane de⁹ me⁹ metior ⁊ quid metiar nescio? Metior motũ corpis ĩ tpe: itẽ ipsũ tẽp⁹ nõ metior? An vero corporis motũ metirer q̃diu situã: ⁊ qdiu hincilluc ꝑueniat nisi tẽpus ĩ quo mouet̃ metirer. Ispũ ergo tẽpus vñ metior? An tpe breuior metimur lõgi⁹: sicut spacio cubiti spaciũ trãstri? Sic. n. videmur spacio breuis syllabe metiri spaciũ lõge syllabe atq̃ id duplũ dicere. Ita metimur spacia carinuz spacijs versuum: ⁊ spacia versuũ spacijs pedũ ⁊ spacia pedũ spacijs syllabaruz: ⁊ spacia longaꝝ spacijs breuiũ nõ ĩ paginis. Nã eo mõ loca metimur ñ tpa. Sz cũ voces pronũciãdo trãseũt ⁊ dicim⁹ longũ carmẽ ẽ. nã tot versib⁹ cõtexuntur lõgi v̄sus: nã tot pedib⁹ cõstãt lõgi pedes: nã tot syllabis tedũtur lõge syllabe: nã dupla ẽ ad breuẽ: sz neq̃ ita cõprehẽdit̃ certa mẽsura tpis: qñquidem fieri põt vt ãpliori spacio tpis ꝑsonet v̄sus breuior si producti⁹ ꝓnũciet̃ q̃ longior si correpti⁹: ita carmẽ ita pes ita syllaba. Inde mihi visũ ẽ nihil eẽ aliud tẽpus q̃ distẽsionẽ: sz cui⁹ rei nescio: ⁊ mirũ si nõ ipsius animi. Quid eniz metior obsecro d̃s me⁹ ⁊ dico. aut ĩdefinite lõgi⁹ ẽ h̃ tẽp⁹ q̃ illud: aut ẽt definite duplũ ẽ h̃ ad illud. Tẽp⁹ metior: scio. Sed nõ metior futuꝝ: qr nõdũ ẽ. Sz nõ metior p̃sẽs: qr nullo spacio tẽdit̃. Nõ metior p̃teritũ: qr iã nõ ẽ. Quid g̃ metior? An pretereũtia tpa ñ p̃terita. Sic. n. dixerã. Insiste aĩe me⁹ ⁊ attẽde te fortit̃. De⁹ adiutor nr̃ ipse fecit nos ⁊ non ipsi nos. Attẽde vbi albescit veritas. Ecce puta vox corporis ĩcipit sonare ⁊ sonat ⁊ adhuc sonat: ⁊ ecce desinit sonare: iã q̃ silẽtiũ ẽ: ⁊ vox illa p̃terita ẽ. ⁊ nõ ẽ iã vox. Futura erat ãteq̃ sonarz: ⁊ nõ poterat metiri: qr nõdũ erat: ⁊ nũc nõ põt qr iã nõ ẽ. Tũc ergo poterat cum sonabat: qr tũc erat q̃ metiri possz. Sz ⁊ tũc nõ stabat. ibat enim ⁊ preteribat. An iõ magis poterat. Preteriens enim tendebatur in aliquod spacium tẽporis quo

metiri posset: qñ pñs nullum hz spatiū Si g̃ tunc poterat: ecce puta altera cepit sonare: & adhuc sonat cōtinuato te/nore sine vlla distinctiōe. Metiamur eā dū sonat. Cū eni sonare cessauerit: iam preterita erit: & nō erit que possit metiri. Metiamur plane & dicamus quanta sit. Sed adhuc sonat: nec metiri potest nisi ab initio sui quo sonare cepit vsq; ad finē quo desiuit. Ipsuz quippe inter uallū metimur ab aliquo initio vsque ad aliquē finē. Quapropter vox q̃ non dū finita ē metiri nō pōt vt dicat q̃z lōga vel breuis sit: nec dici aut eqlis alicui aut aliq̃ simpla vl̃ dupla l̃ q̃d aliud. Cū aūt finita fuerit iaz nō erit. Quo pacto igit̃ metiri poterit? Et metimur tñ tpa nec ea q̃ nōdū sūt: nec ea q̃ iā nō sūt: nec ea q̃ nulla mora extēdunt: nec ea q̃ēmi/nos nō habēt. Nec futura ergo nec preterita nec presentia: nec pretereuntia tē pora metimur: & metimur tamē tempo ra. De⁹ creator omniū: versus iste octo syllabarū breuiū⁹ & longis alternat syl/labis. Quatuor itaq; breues pma tertia q̃nta septima simple sunt ad quattuor longas secūdā quartā sextam octauā. De singule ad illas singulas duplū ha bent tēporis: pnūcio & renuncio: & ita ē quātū sentit̃ sensu manifesto quātuz sensus manifest⁹ ē. Breui syllaba lōgā metior: eāq; sentio habere bis tñ. Sed cū altera post alterā sonat: si prior bre/uis: lōga posterior quomō tenebo bre uē: & quomō eā lōgā metiēs applica/bo: vt inueniā q̃ bis tñ habeat: q̃ quidē lōga sonare non incipit nisi breuis sonare destiterit? Ipsā quoq; lōgaz nō pñtē metior: qñ nisi finitā non metior. Eius aūt finitio preteritio ē. Quid g̃ ē q̃ metior? Vbi ē quā metior breuis? Vbi ē lōga quā metior? Ambe sonuerunt auolauerūt preterierunt iā nō sunt: et ego metior. Fidēterq; rñdeo qñ exerci tato sēsu fidit̃ illā simplā cē illā duplā in spacio. s. tēporis. neq; hoc possuz nisi q; preterierūt. Et finite sunt. Nō ergo ipsas q̃ iā nō sunt sz aliquid ī memoria mea metior: qō infixū manet ī te anima mea. Tēpora metior. Noli mihi obstre pere qō ē: noli tibi obstrepe turbis affe ctionū tuaz. In te inquā tēpora metior affectionē quā res pretereūtes in te fa/ciunt: & cū ille preterierit manet. Ipsaz metior presentē: nō eas q̃ preterierūt vt fi eret. Ipsā metior cū tēpora metior. Er/go aut ipsa sūt tēpora aut nō tpa metior quid cū metimur silēria: & dicim⁹ illud silētiū tñ tenuisse tpis q̃tum illa vox te nuit? nōne cogitatione tēdim⁹ ad mē/surā vocis quasi sonaret vt aliq̃d de in teruallis silentior ī spacio tpis renūcia re possim⁹. nā & voce atq; ore cessante pagimus cogitādo carmina & versus & quēq; sermonē motionūq; dimēsiōes q̃slibet & de spacijs tēpor q̃tū illud ad illud sit renūciam⁹ nō aliter ac si ea so/nādo dicerem⁹. Si voluerit aliq̃d edere lōgiusculā vocē: & cōstituerit premedi/tādo q̃z lōgam futura fit: egit vtiq; iste spacio tpis in silentio: memoriaq; com mēdās cepit edere illā vocē q̃ sonat: do nec ad ppositum terminū pducat. Im mo sonuit & sonabit. nā q̃ eius iā pa/ratū ē vtiq; sonuit: q̃ āt restat sonabit Atq; ita pagit̃: dū pīs itērō futur ī pre teritū trahit diminutiōe futuri crescen te preterito: donec cōsumatione futuri fit totū preteritum. Sz quō minuit̃ aut ōsumit̃ futur quod nōdū ē? Aut quō crescit preteritū q̃ iā nō ē nisi q; ī eo q̃ illud agit tria sūt: nā & expectat & atte dit & meminit: vt id q̃ expectat p id q̃ attēdit trāseat ī id q̃ meminerit. Quis

igit negat futura nōdū eē? Sz tñ iā est in aīo expectatio futuroꝝ. Et q̄s negat preterita iā nō eē. Sz tñ adhuc ē i aīo memoria p̄teritoꝝ. Et quis negat presēs tēpus carere spacio: qꝛ in pūcto preterit Sz tñ ꝑdurat attentio ꝑ quā ꝑagat ad esse qd̄ aberat. Nō igit lōgū tēpus futurū qd̄ ñ ē: sed lōgū futuruz longa expectatio futuri ē. nec longū preteritū tēpus qd̄ nō ē sz lōguz preteritū lōga memoria preteriti ē. Dicturus sū canticum qd̄ noui ante q̄z incipiāt in totum expectatio mea extēdit. Cū aūt cepo: q̄ntum ex illo ī preteritū decerpsero tēdit ī memoria mea: atq̄z distenditur vita huius actionis mee ī memoriā ꝓpt qd̄ dixi: ⁊ ī expectationem ꝑꝑ quod dicturus sum presens tamen adest attētō mea ꝑ quā traijciat qd̄ erat futurū vt fiat p̄terituz Qd̄ quāto magis agit: tāto breuiata expectatiōe ꝓlōgat memoria: donec tota expectatio ꝯsumat cū tota illa actio finita trāsierit ī memoriā. Et qd̄ ī toto cātico h̄ ī singulis ꝑticulis ei⁹ sit: ⁊ qd̄ in singulis syllabis ei⁹ h̄ in actione lōgiore: cuius forte particula ē illud cāticum hoc ī tota vita hoīs: cuius partes sunt oēs actiones hominis: hoc ī toto seculo filioꝝ hominū: cuius partes sūt oēs vite hominū. Sed quoniam melior est misericordia tua sup vitas: ecce distensio est vita mea: ⁊ me suscepit dextera tua ī dn̄o meo mediatore filio hoīs inter te vnū ⁊ nos mltos: ī mltis ꝑ mlta vt ꝑ eū apprehendā ī quo ⁊ apprehēsus sū: ⁊ a veterib⁹ dieb⁹ colligar sequēs vnum: p̄terita oblitus: non ī ea q̄ futura ⁊ transitura sunt: sed ī ea q̄ ante sunt nō distētus: sed ītent⁹. Nō s̄m distensionem: sz s̄m intentionē sequor ad palmā supne vocatōis. vbi audiā vocē laudis tue et cōtēpler delectationem tuā nec venientē nec pretereūtē. Nūc vero āni mei ingemitibus: ⁊ tu solatium meū dn̄e pat meus eternus es. At ego ī tēpora dissilui quoꝝ ordinē nescio: ⁊ tumultuosis varietatib⁹ dilaniant cogitatiōes mee: ītima viscera aīe mee: donec ī te cōfluā purgatus ⁊ liq̄dus igne amoris tui: et stabo atq̄z solidabor in te ī forma mea veritate tua: nec patiar q̄ōnes hoīum qui penali morbo plus sitiūt q̄z capiūt ⁊ dicūt. Quid faciebat deus anteq̄z faceret celū ⁊ terrā? Aut q̄d ei venit ī mētē vt aliq̄d faceret: cū antea nunquā aliq̄d fecerit? Da illis dn̄e bn̄ cogitare q̄d dicāt: ⁊ inuenire qꝛ nō dicit nūquā vbi nō ē tēpus. Qui ḡ dicit nūquā fecisse: q̄d aliud dicit nisi nullo tp̄e fecisse. Uideāt itaq̄z nullū tēpus eē posse sine creatura tua: ⁊ desināt ipsaz vanitatē loq̄. Extēdant etiam ī ea q̄ ante sunt: ⁊ ītelligāt te añ oīa tēpora eternum creatorē omniū tēpoꝝ: neq̄z vlla tp̄a tibi esse coeterna nec vllā creaturā etiā si est aliqua supra tp̄a dn̄e deus me⁹ quis ille finus ē alti secreti tui: ⁊ q̄z lōge inde me ꝓicerunt cōsequētia delictoꝝ meoruz. Sana oculos meos: ⁊ ꝯgaudeant luci tue. Certe si est tā grādi scīa ⁊ p̄scīa pollēs aīus cui cūcta preterita ⁊ futura ita nota sint sicut mihi vnū cāticū notissimū: nimirū mirabilis ē anim⁹ iste atq̄z ad horrorē stupēdus q̄ppe quem ita ñ lateat q̄cq̄d ꝑactū: ⁊ quecquid relictū seculoꝝ ē: quēadmodū me non latet cantantē illud cāticū quid ⁊ quantum ei abierit ab exordio: quid ⁊ quātuz restet ad finē. Sed absit vt tu cōditor vniuersitatis conditor aīarum ⁊ corpoꝝ: absit vt ita noueris oīa futura ⁊ p̄terita. Lōge tu lōge mirabilius lōgeq̄z secretius. Neq̄z enim sicut nota cantantis notū ue canticū audientis expectatione vo-

cum futurarum ⁊ memoria preterita-
rum variatur affectus sensusq; disten
ditur: ita tibi aliquid accidit incõmuta
biliter eterno: hoc ẽ vere eterno creato
ri mentiũ. Sicut ergo nosti in p̃ncipio
celũ ⁊ terraꝫ sine varietate noticie tue:
ita fecisti ĩ p̃ncipio celũ ⁊ terrã sine di-
stinctione actionis tue. Qui ĩtelligit cõ
fiteat̃ tibi: ⁊ qui nõ ĩtelligit ꝯfiteat̃ tibi
O q̃ excelsus es: ⁊ humiles corde sunt
domus tua. Tu eniꝫ erigis elisos: ⁊ nõ
cadũt quoꝝ fortitudo tu es. Amen.

Explicit liber vndecimus.

Incipit duodecimus.

Multa satagit cor meũ dñe ĩ
hac ĩopia vite mee pulsatuꝫ
v̄bis sãcte scripture tue: ⁊ iõ
plerũq; ĩ sermone copiosa ẽ
egestas humane intelligẽtie: qꝛ plus lo
quit̃ inq̃sitio q̃ intẽtio: ⁊ lõgior ẽ impe
tratione petitio: ⁊ operosior ẽ man⁹ pul
sans q̃ sumẽs. Tenemus promissum.
Quis corrũpet illud? Si deus ꝓ nobis
quis ꝯtra nos? Petite ⁊ accipietis: que
rite ⁊ ĩuenietis: pulsate ⁊ aperietur vo-
bis. Omnis eniꝫ qui petit accipit: ⁊ que
rens inuenit: ⁊ pulsanti aperiet̃: Pro-
missa tua sũt. Et quis falli timeat cũ ꝓ-
mittit veritas? Cõfitetur altitudini tue
humilitas lingue mee: quoniã tu feci-
sti celũ ⁊ terrã: hoc celũ qd̃ video ter-
rãq; quã calco. Unde ẽ hec terra quaꝫ
porto? Tu fecisti. Sꝫ vbi est celum celi
domino de quo audiuimus ĩ voce psal
mi: celũ celi domino terrã autẽ dedit fi
lijs hominũ? Ubi ẽ celũ qd̃ non cerni-
mus: cui terra ẽ hoc omne qd̃ cernim⁹?
Hoc enim totũ corporeũ nõ vbiq; to-
tum ita cepit speciẽ pulchrã in nouissi-
mis: cui fundus ẽ terra nostra: sꝫ ad illd̃
celũ celi etiã terre nostre celũ terra est:
⁊ hoc vtrũq; maguũ corpus nõ absur-
de terra ẽ ad illud nescio quale celum:
qd̃ domino est nõ filijs hominum. Et
nimirũ hoc terra erat inuisibilis ⁊ incõ
posita: ⁊ nescio que ꝓfũditas abyssi su-
per quã nõ erat lux qꝛ nulla spẽs erat
illi. Unde iussisti vt scriberetur ꝙ tene
bre erant super abyssum. Quid aliud q̃
lucis absentia. Ubi enim lux esset: si eẽt
nisi superesset eminẽdo ⁊ illustrando.
vbi ergo lux nondũ erat quid erat ad-
esse tenebras nisi adesse lucem? Super
itaq; erant tenebre qꝛ nuper lux aberat
sicut sonus vbi non est silentium est: Et
quid est esse ibi silentiũ: nisi sonum ibi
non esse? Nonne tu domine docuisti
hanc animã que tibi ꝯfitetur? Nõne tu
domine docuisti me ꝙ p̃us q̃ istam in
formem materiã formares atq; distin-
gueres non erat aliquid: nõ color non
figura nõ corpus non spiritus. non ta-
men omnino nihil erat quedam infor-
mitas sine vlla specie? Quid ergo voca
retur: quo etiã sensu tardioribus vtcun
q; insinuaretur nisi vsitato aliquo vo-
cabulo? Quid autẽ in omnibus mundi
partibus reperiri põt ꝓpinquius infor
mitati omnimode q̃ terra ⁊ abyssus?
Minus enim speciosa sũt ꝓ suo gradu
infimo q̃ cetera superiora ꝑlucida ⁊ lu
culẽta omnia. Cur ergo nõ accipiaꝫ in
formitatẽ materie quã sine specie fece-
ras: vnde speciosũ munduꝫ faceres ita
cõmode hominibus intimatã: vt appel
laretur terra inuisibilis ⁊ incõposita?
Et cũ in ea querit cogitatio quid sensus
attingat: ⁊ dicit sibi nõ ẽ intelligibil̃ for
ma sicut vita: sicut iusticia qꝛ materies
est corpoꝝ neq; sensibilis: quoniã quid
videat̃ ⁊ quid sentiat̃ in inuisibili ⁊ in-
cõposita nõ est. Dũ sibi hec dicit huma
na cogitatio: conetur eã vel nosse igno
rando vel ignorare noscendo. Ego vo

domine si totū ɔfiteor tibi ore meo ⁊ calamo meo quicq̄d de ista materia docuisti me. cuius antea nomē audiens ⁊ nō ītelligēs narrātibus mihi eis qui nō intelligerēt eam cū speciebus innumeris ⁊ varijs cogitabā: ⁊ ideo nō eam cogitabā: fedas ⁊ horribiles formas perturbatis ordinibus voluebat animus: sed formas tamē ⁊ informe appellabā: nō ꝙ careret forma: sed ꝙ talē haberet vt si appareret insolitū ⁊ incongruum auersaretur sensus meus ⁊ ɔturbaret̄ ī firmitas hominis: verū aūt illud qd̄ cogitabā non p̄uatione omnis forme: sed cōparatione formosioꝝ erat informe: ⁊ suadebat vera ratio vt omnis forme qualescūq; reliquias omnino detraherem si vellem ꝓrsus informe cogitare ⁊ nō poterā. Citius enim non eē censebā qd̄ omni forma priuaretur: quā cogitabam quiddā informe ⁊ nihil formatuz nec nihil informe ꝓpe nihil. Et cessauit mens mea īterrogare hinc spiritum meū plenum imaginibus formatorum corpoꝝ ⁊ eas ꝑ arbitrio mutantē atq; variantē. Et intēdi in ipsa corpora: eorūq; mutabilitatē altius īspexi: qua definūt esse qd̄ fuerant ⁊ incipiūt esse qd̄ non erāt. Eundēq; transitū de forma ī formā ꝑ informe quiddā fieri suspicat⁹ sum: nō per omnino nihil. Sz nosse cupiebam nō suspicari. Et si totū tibi confiteatur vox ⁊ stilus meus quicquid d̄ ista questione enodasti mihi: quis legētium capere durabit? nec ideo tamē cessabit cor meū dare tibi honorē ⁊ canticum laudis de ijs que dictare nō sufficit. Mutabilitas enim rerū mutabiliuz capax ipsa est formarū omniū in quas mutātur res mutabiles. Et hoc quid ē? nunquid animus nunquid corpus: nūquid species animi vel corporis. Si dici posset nihil aliquid est ⁊ nō est h̄ eā dicerem ⁊ tamē iam vtcunq; erat: vt species caperet istas visibiles ⁊ cōpositas. Et vñ vtcūq; erat nisi eēt abs te a quo sunt omnia īquantūcūq; sunt. Sed tāto a te longius quāto dissimilius. Neq; enim locis ista que tu domine q̄ nō es alibi aliud ⁊ alias aliter: sed ipsum ⁊ ipsum ⁊ ipsum. Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens in p̄ncipio qd̄ est de te sapīa tua q̄ nata ē de substātia tua fecisti aliq̄d ⁊ de nihilo. Fecisti.n. celū ⁊ terrā nō de te. Nā eēt eq̄le vnigenito tuo: ac ꝑ h̄ ⁊ tibi: ⁊ nllo modo iustū eēt vt eq̄le tibi eēt qd̄ de te nō eēt. Et aliō p̄ter te nō erat vñ facēs ea de⁹ vna trinitas ⁊ trina vnitas. Et iō de nihilo fecisti celū ⁊ terrā magnū q̄ddā ⁊ paruū quiddā: qm̄ oīpotēs es ⁊ bonus ad faciēda oīa bona: magnū celū ⁊ paruā terrā. Tu eras: ⁊ aliō nihil vñ fecisti celū ⁊ terrā: quo q̄dā vnū ꝓpe te: alterū ꝓpe nihil. Unū quo supior tu esses: alterū quo īferius nihil eēt. Sz illō celū celi tibi dñe: terrā aūt quā dedisti filijs hominū cernēdā atq; tāgēdā: nō erat talis qualē nūc cernim⁹ ⁊ tāgim⁹. Inuisibil.n. erat ⁊ īcōposita ⁊ abyssus erat sup quam nō erat lux: aut tenebre erāt sup abyssū. i. magl q̄ ī abysso. Ista q̄ppe abyssus aquarū iā visibiliū ēt ī ꝓfundis suis habet speciei sue lucē vtcūq; sensibilē piscibus ⁊ repētibus in suo fundo animātibus. Illud autē totū ꝓpe nihil erat. quoniā adhuc omnino informe erat: Iam tamē erat qd̄ formari poterat. Tu enim dñe fecisti mundum de materia informi quā fecisti d̄ nulla re pene nullā rē: vnde faceres magna que miramur filij hominū. Ualde eniz hoc mirabile celū corporeuz: qd̄ firmamentū inter aquam ⁊ aquā secūdo die

post cōditionē lucis dixisti fiat: ⁊ sic fa
ctū ē. Quod firmamētuz vocasti celū: sz
celū terre huiꝰ ⁊ maris que fecisti tertio
die dādo speciē visibilē īformi materie
quā fecisti āte oēm diē. Jā.n. feceras ⁊
celū ante oēz diē: sed celū celi huius qꝛ
ī pncipio feceras celū ⁊ terrā. Terra aūt
ipsa quā feceras īformis materies erat
qꝛ īuisibilis erat ⁊ incōposita ⁊ tenebre
sup abyssū. De qua terra īuisibili ⁊ incō
posita de qua īformitate de quo pene
nihilo faceres hec omnia: quibꝰ iste mu
tabilis mūdus cōstat ⁊ nō cōstat: ī quo
mutabilitas appet: ī quo sentiri ⁊ dinu
merari possunt tēpora: qꝛ rer mutatio
nibꝰ fiūt tēpora dū variātur ⁊ vertunt
species: quaꝝ materia predicta est terra
visibilis. Jōqꝫ spiritꝰ doctor famuli tui
cū te cōmemorat fecisse ī pricipio celuz
⁊ terrā. tacet de tēporibꝰ silet de diebus
Nimirū.n. celū celi qd in principio feci
sti creatura ē aliqua intellectualis: q̄ꝫ
q̄ꝫ nequaquā tibi trinitati coeterna: par
ticeps tamē eternitatis tue. Ualde mu
tabilitatē suā pre dulcedine felicissime
cōtēplatiōis tue cohibet: ⁊ sine vllo la
psu ex quo facta ē īherēdo tibi excedit
omnē volubilē vicissitudinez tēporum
Jsta vero informitas terre īuisibilis ⁊
īcōposite nec ipsa ī diebꝰ numerata est.
Ubi.n. nulla species nullus ordo: nec
venit q̄cquā nec preterit. Et vbi hoc nō
fit: nō sūt vtiqꝫ dies nec vicissitudo spa
tioꝝ tēporaliū. O veritas lumē cordis
mei nō tenebre mee loquātur mihi. De
fluxi ad ista ⁊ obscuratꝰ sū sed hīc etiaz
hinc adamaui te. Erraui ⁊ recordatus
sū tui. Audiui vocē tuā post me vt redi
rez: ⁊ vix audiui pp tumultus populoꝝ
Et nūc ecce redeo estuās ⁊ anhelās ad
fontē tuū. Nemo me ꝓhibeat: hūc bibā
⁊ tunc viuā. Nā non ego vita mea. Si
male vixi ex me mors mihi fui: ⁊ in te
reuiuisco. Tu me alloquere: tu mihi ser
mocinare. Credidi libris tuis: ⁊ verba
eoꝝ archana valde. Jā dixisti mihi dñe
voce forti ī aurē interiorē quia tu eter
nos es solus habēs īmortalitatē: qꝛ ex
nulla specie motuue mutaris: nec tēpo
ribꝰ variat volūtas tuas: quia nō ē im
mortalis volūtas que alia ⁊ alia ē. Hoc
ī cōspectu tuo claret mihi: ⁊ magis ma
gisqꝫ clarescat oro te: atqꝫ in ea manife
statione pfistā sobriꝰ sub alis tuis. Jtē
dixisti mihi dñe voce forti ī aurē īterio
rē: quod oēs naturas atqꝫ substātias q̄
nō sūt qd tues ⁊ tamē sunt: tu fecisti: et
hoc solū a te nō ē quod nō ē: motusqꝫ
voluntatis a te qui es ad id quod minꝰ
est: quia talis motus delictū atqꝫ pec
catū est: quod nulliꝰ peccatum aut tibi
nocet aut perturbat ordinē imperij tui
vel in supremo uel ī imo. Hoc in cōspe
ctu tuo claret mihi: ⁊ magis magisqꝫ
clarescat oro te atqꝫ in ea manifestatio
ne persistā sobrius sub alis tuis. Item
dixisti mihi voce forti in aurē interiorē
q̄ nec vlla creatura tibi coeterna ē: cuiꝰ
voluntas tu solus es: teqꝫ perseuerātis
sima castitate hauriens mutabilitatem
suam nusquā ⁊ nunquā exierit ⁊ te si
bi semper presente toto affectu se tenet
non habens futurū quod expectet nec
in preteritū traijciens quod meminerit
nulla vice variatur nec in tempora vlla
distenditur. O beata si qua ista ē inherē
do beatitudini. beata sempiterno ī ha
bitatore te atqꝫ illustratore suo. nec in
uenio quid libentius appellandum exi
stimē celum celi domino q̄ꝫ domuz tu
am contemplantem delectationem tu
am sine vllo defectu egrediēdi in aliud
mentē puram cōcordissime vnā stabili
mento pacis sanctoꝝ spirituum ciuium

ciuitatis tue i celestib⁹ sup ista celestia. Unde itelligat aia cuius peregrinatio pegrinatione lōginqua fcā ē: si iā sitit tibi: si iā facte sunt ei lachryme sue panis dū dicit ei p singulos dies vbi ē de⁹ tuus: si iā petit a te vnā z hāc requirit vt habitet i domo tua p oēs dies vite sue Et que vita ei⁹ nisi tu? Et qui dies tui nisi eternitas tua? Sicut āni tui q nō deficit: qz idē ipse es. Dic ergo itelligat aia mea q̄ pōt q̄ lōge sup oīa tpa stis eē mea: qñ tua domus que pegrinata nō est q̄uis nō sit tibi coeterna tñ idefinēter z i deficiēter tibi coherēdo nullā patit vicissitudiné tēpoz. Hoc i cōspectu tuo claret mihi: z magis magisq; clare scat ozo te: atq; i hac manifestatiōe psistaz sobzi⁹ sub alis tuis. Ecce nescio q̄d ifozme i istis mutatiōibus rez extremarū atq; ifirmarū: z quis dicet mihi nisi q̄squis per ānia cozdis sui cū suis fātasmatib⁹ vagat z volut. Quis nisi talis dicet mihi q̄ diminuta atq; cōsumpta oī specie si sola remaneat iformitas per quā de specie i spēm res mutabat z vertebat: possit exhibere vices tēpoz? Dio ení nō pōt: qz sine varietate motionuz non sūt tempora: z nulla varietas vbi nulla species. Quib⁹ osideratis quantū donas de⁹ me⁹: quantū me ad pulsandū erectas: quātūq; pulsāti aperis: quo reperio q̄ fecisti carētia tēpoz⁹: cū tibi neutrū coeternū sit: vnū cō ita formatū ē: vt sine vllo defectu otēplationis sine vllo intuallo mutationis q̄uis mutabile tñ non mūtatū tua eternitate at q; icō mutabilitate pfruat: altez q̄ ita ifozme erat vt ex qua forma i quā formā vel motionis vel stationis mutaretur quo tēpoz: subderet nō haberet. Iz hoc vt ifozme essz nō reliquisti: qñ fecisti añ oēm diē i pricipio celū z terram hec duo que dicebā. Terra aūt inuisibilis erat z icōposita: z tenebre sup abyssuz. Quib⁹ verbis insinuat informitas vt gradatiz excipiātur qui oīmodam speciei primationē nec tñ ad nihil peruentionē cogitare nō pñt: cñ fieret altez celū z terra visibilis atq; cōposita z aqua speciosa: z q̄cq̄d deīceps i cōstitutione h⁹ mūdi nō sine die⁹ factū cōmemoratur: qz talia sunt vt i eis agantur vicissitudines tēpoz propē ordinatas cōmutationes motionū atq; formaz. Hoc ideri sentio de⁹ me⁹: cū audio loquētem scripturā tuā: i principio fecit deus celū z terrā: terra aūt erat inuisibilis: z incōposita: z tenebre erant sup abyssum: neq; cōmemorantē q̄ bodie feceris h. Sic interim sentio, ppter illud celū celi celū intellectuale vbi est intellectus nosce simul nō ex parte: nō i enigmate: nō per speculū: sed ex toto i manifestatiōe facie ad faciē: nō mō hoc modo illud: sed q̄ dictū ē nosce simul sine vlla vicissitudine tēpoz: z ppter inuisibilez atq; icōpositā terrā sine vicissitudine tēpoz que solet habere modo h z modo illlud: qz ibi nulla spēs: nusquā ē h aut illud. Propter duo hec primitus forma tū z penit⁹ informe illud celū: sed celuz celi: hoc vo terrā sed terrā inuisibilē z incōpositā: ppter duo hec interz sentio sine cōmemoratiōe diez dicere scripturā tuā: i principio fecit ds celuz z terrā Statim quippe subiecit quā terraz dixerit. Et q̄ scōo die memorat factuz firmamētuz z vocatū celū: insinuat de quo celo pri⁹ sine die⁹ fmo locut⁹ sit. Mira pfunditas eloquioz tuoz: quorū ecce añ nos supficies blādiens parvulis: sed mira pfunditas deus me⁹ mira pfunditas. Horror est itendere i eaz horroz honoris z tremoz amoris. Odi

hostes eiꝰ vehemēter. O si occidas eos de gladio bis acuto ⁊ non sint hostes eius. Sic enī amo eos occidi sibi vt viuāt sibi. Ecce aūt alij non rephensores sed laudatores libri geneseos. Nō indūnt hoc voluit ī his verbis itelligi spūs dei qui ꝑ moysem famulū eiꝰ ista ꝯscripsit: nō hoc voluit itelligi qđ tu dicis: sed aliud qđ nos dicimꝰ. Quibꝰ ego te arbitro ds omnium nostrorū ita respōdeo. Num dicetis falsa eē que mihi veritas voce forti ī aurē interiorē dicit de vera eternitate creatoris qđ nequaquā eiꝰ substātia ꝑ tpa varietur: nec eius volūtas extra eius substantiā fit? Uñ nō eū modo velle hoc: modo velle illud: sz semel ⁊ simul ⁊ semper velle oīa q̄ vult nō iterū ⁊ iterū neqz nunc ista nūc illa nec velle postea qđ nolebat aut nolle qđ volebat priꝰ: qz tal volūtas mutabilis est ⁊ omne mutabile eternū non est ds aūt noster eternꝰ est. Itē quod mihi dicitur ī aurē interiorē: expectatio rerū vēturarū fit ꝯtuitus cū venerit idēqz ꝯtuitus fit memoria cuz preterierit: oīs porro itētio q̄ ita variat mutabilis est: ⁊ omne mutabile eternum nō est: deus aūt noster eternus est. Hec colligo atqz cōiungo: ⁊ inuenio deū meum eternū nō aliquam tali noua volūtate cōdidisse creaturā: nec sciam eiꝰ trāsitoriuz aliqd pati. Quid ergo dicetis cōtradictores? An falsa sunt ista? Non inquiunt. Quid illud. Nūquid falsum ē oēm nāz formatā materiāue formabilē nō eē nisi ab illo q̄ summe bonꝰ est qz summe ē? Neqz h negamus inquiūt. Quid igr An illud negatis sublimē quandaz esse creaturā tā casto amore coherentē ḋo vo ⁊ ve eterno: vt ⁊ q̄uis ei coetna nō sit: ī nullā tñ tēporꝝ varietatē ⁊ vicissitudinē ab illo se resoluat ⁊ defluat: sed in eius solius veracissima cōtēplatione requiescat? Qm̄ tu deus diligenti te quātuz precipis oñdis ei te: ⁊ sufficis ei: ⁊ iō nō declinat a te nec ad se. Hec ē domꝰ dei non terrena neqz vlla celesti mole corporea sed spūalis ⁊ particeps eternitatis tue: qz sine labe in eternū. Statuisti eni eā in seculum ⁊ ī seculum seculi: preceptū posuisti ⁊ non preteribit. Nec tñ tibi dico coeterna: quoniaz nō sine initio: facta est enī. Nā ⁊ si nō inuenimus tp̄s añ illam: prior quippe oīuz creata ē sapīa: nec vtiqz illa sapīa tibi ḋus noster patri suo plane coetna ⁊ eq̄lis ⁊ per quā creata sunt oīa ⁊ in qꝰ p̄ncipio fecisti celū ⁊ terrā: sz profecto sapiētia que creata est itellectualis natura s. que cōtēplatione luminis lumē ē. Dicit enī ⁊ ipsa q̄uis creata sapīa. Sz quantū īterest īter lumē quod illuminat ⁊ quod illuminat: tantū inter sapientiā que creat ⁊ istā q̄ creata est: sicut inter iustitiā iustificantē ⁊ iustitiaz que iustificatione facta ē. Nam ⁊ nos dicti sumus iustitia tua. Ait enī q̄dam seruus tuus: vt nos simus iustitie dei in ipo. ergo qz prior omniuz creata est quedā sapientia que creata ē: mēs rōnalis ⁊ intellcūalis caste ciuitatis tue matris nr̄e que sursuz ē ⁊ libera ē ⁊ eterna ī celis: quibꝰ celis nisi q̄ te laudāt celi celoruz. Qz hoc est ⁊ celū celi dño: ⁊ si nō inuenerimus tēpus añ illā qz ⁊ creaturā tēporis añcedit q̄ prior oīum creata ē: añ illā tñ ē ipsius creatoris eternitas a quo facta sumpsit exordiū: q̄uis nō tpis: qz nōdū erat tp̄s ipsiꝰ tñ ꝯditōis sue: vñ ita ē abs te deo nr̄o vt aliud sit plane q̄ tu ⁊ nō idipsuz: qm̄ ⁊ si nō solū ante illam sz nec ī illa īuenimꝰ tp̄s: qz ē idonea faciē tuā sp̄ videre nec vspiā deflectit ab ea: quo fit vt nulla mutatōe varietur: īest

ei tñ ipsa mutabilitas vñ tenebresceret
⁊ frigesceret: nisi amore grãdi tibi cohe
rẽs tãq̃ semp meridies luceret ⁊ ferue
ret ex te O domus luminosa ⁊ speciosa
dilexi decorẽ tuũ ⁊ locũ hĩtationis glo
rie dñi mei fabricatoris ⁊ possessoris tui
Tibi suspiret pegrinatio mea: ⁊ dico ei
q̃ fecit te: vt possideat ⁊ me in te qꝛ fecit
⁊ me. Erraui sicut ouis pdita sed in hu
meris pastoris mei: structoris tui spero
me r̃portari tibi. Quid dicit mihi quos
alloquebar ꝯtradictores: q̃ tñ ⁊ moysẽ
piũ famulũ dei ⁊ libros ei⁹ oracula san
cti spũs credit? Estne ista domus dei
nõ q̃dẽ deo coeterna sed ſm modũ suũ
eterna ĩ celis: vbi vices tpꝝ frustra que
ritis: qꝛ nõ inueniet supgredit enĩ om
nẽ distẽsionẽ ⁊ omne spatiũ etatis vo
lubile cui semp ĩherere deo bonũ est?
Est ĩquiunt. Quid igit ex iis q̃ clamauit
cor meũ ad deũ meũ vt audiret interi⁹
vocẽ laudis ei⁹ q̃d tandẽ falsum ꝯtẽdi
tis? An qꝛ erat in formis materie: vbi p
pter nullã formam nullus ordo erat?
Ubi aũt nullus ordo erat: nulla esse vi
cissitudo tẽpoꝝ poterat: ⁊ tñ h̃ pene ni
hil. Inquãtũ nõ oĩno nihil erat ab illo
vtiq̃ erat a quo ẽ quid ẽ qd̃ vtcũq̃ ali
quid ẽ. Hoc quoq̃ aiũt nõ negamus.
Cũ his enĩ volo corã te aliq̃d colloqui
de⁹ meus: q̃ hec oĩa q̃ intus ĩ mẽte mea
nõ tacet veritas tua vera eẽ cõcedunt.
Nam q̃ hec negãt latrent quãtum vo
lũt ⁊ obstrepãt: sibi psuadere conabor
vt quiescãt: ⁊ viam prebeãt ad se verbo
tuo. Qd̃ si noluerint ⁊ repulerit me: ob
secro te deus meus ne tu sileas a me.
Tu loq̃re in corde meo veraciter. So
lus enĩ sic loqueris: ⁊ dimittã eos foris
sufflãtes ĩ puluerẽ: ⁊ excitãtes terram ĩ
oculos suos: ⁊ ĩtrẽ ĩ cubile meũ: ⁊ cãtẽ
tibi amatoria gemẽs ĩenarrabiles gemi
tus ĩ pegrinatiõe mea: ⁊ recordãs hie
rusalẽ extẽto ĩ eã sursuꝫ corde hierl̃ꝫ pa
triã meã hierl̃m matrẽ meã: teq̃ super
eã: regnatorẽ illustratorẽ patrẽ tutorẽ
maritũ castas ⁊ fortes delitias ⁊ soli
dũ gaudiũ ⁊ oĩa bona ĩeffabilia sil̃ oĩa
qꝛ vnũ summũ ⁊ verꝝ bonũ: ⁊ nõ auer
tar donec ĩ ei⁹ pacẽ matris charissime,
vbi sũt p̃mitie spũs mei: vñ mihi ista cer
ta sunt: colligas totũ qd̃ sũ a dispsione
⁊ deformitate hac: ⁊ conformes atque
confirmes in eternũ d̃us me⁹ misericordia
mea. Cũ iis aũt q̃ ꝯcta illa q̃ v̄a sunt fal
sa eẽ nõ dicũt: honorãtes ⁊ ĩ culmine
sequẽde auctoritatis nobiscũ ꝯstituẽ
tes illã p scm̃ Moysen editã scãm scri
pturã tuã: ⁊ tñ nobis aliq̃d cõtradicũt
ita loquor. Tu esto de⁹ noster arbiter ĩ
ter ꝯfessiões meas ⁊ ꝯdictiones eoruꝫ.
Dicũt enĩ. Quãuis vera sint hec: non ea
tñ duo Moyses intuebat cũ reuelãte
spũ diceret: ĩ p̃ncipio fecit d̃s celũ ⁊ ter
rã: nõ celi noĩe spũalẽ vel intellectua
lẽ illã creaturã: semper faciem dei con
templãtem significauit: nec terre nomi
ne informẽ materiam. Quid igitur qd̃
nos dicimus ĩquiũt: hoc ille vir sensit: h̃
v̄bis istis elocutus ẽ. Quid illud ẽ. No
mine aiũt celi ⁊ terre totũ istũ visibilez
mundũ p̃us vniuersaliter ⁊ breuiter si
gnificare voluit: vt postea digereret di
erũ enumeratõe q̃si articulatĩ vniuersa
que sancto spiritui placuit sic enũciare
Tales quippe homines erãt rudis ille
atq̃ carnalis populus cui loquebat vt
eis opera dei nõ nisi sola visibilia com
mendanda iudicaret. Terrã vero ĩuisi
bilem ⁊ incompositam tenebrosamq̃
abyssum: vnde ꝯseq̃nt̃ oñdit p illos di
es fcã atq̃ disposita eẽ ꝯcta ista visibi
lia q̃ nota sũt oĩb⁹ nõ ĩcõgruent̃ ĩformẽ
istã materiẽ ĩtelligẽdaꝫ eẽ cõsentiunt.

Quid si dicat alius eandē īfirmitatē cō
fussionēq; materie celi ⁊ terre noīe pri
us insinuatā: q̄ ex ea mūdus iste visibi
lis cū oīb⁹ naturis q̄ in eo manifestassi
me apparent: q̄ celi ⁊ terre noīe sepe ap
pellari solet: cōditus ē atq; perfectus?
Quid si dicat ⁊ alius celū ⁊ terrā visibi
le īuisibilēq; naturā nō īdecēter appel
latā: atq; p̄ h̄ vniuersaz creaturā quaz
fecit ī sapīa. i. in p̄ncipio de⁹ hniuscemo
di duob⁹ vocabulis eē cōprehensaz: ve
rūtn̄ q2 nō de ipsa substātia dei: sed ex
nihilo ɔcta fcā sūt: q2 nō sūt id ipsuz q̄d
d̄s: ⁊ inest eis q̄dā mutabilitas oībus si
ue maneāt sicut eterna dom⁹ dei. siue
mutēt sicut aīa hoīs ⁊ corpus: ɔmunē
omniū rerū inuisibiliū visibiliūq; mate
rie adhuc informē: sed certe formabilē
vnde fieret celū ⁊ terra. i. inuisibilis at
q; visibilis iaz vtraq; formata creatura
his noīb⁹ enūciata q̄bus appellaret ter
ra īuisibilis atq; ī ōposita ⁊ tenebre su
p̄ abyssuz ea distictione vt terra inuisi
bilis ⁊ īcōposita ītelligat materies cor
poralis añ qualitatē forme: tenebre au
tē sup̄ abyssum spūalis materies añ co
hibitionē q̄si fluētis īmoderatiōis ⁊ añ
illumīatōnē sapīe? Est adhuc q̄d dicat
si quis ali⁹ velit: nō. s. iam p̄fectas atq;
formatas īuisibiles visibilesq; naturas
celi ⁊ terre noīe significari: cuz legit: in
prīcipio fecit deus celū ⁊ terrā: sz ipsam
adhuc īformē īchoationē rez creabilez
formabilēq; materiā his noībus appel
latā: q̄d in ea iā essent ista ɔfusa nōduz
qualitatibus formisq; distīcta: que nūc
iā digesta suis ordinib⁹ vocant celuz ⁊
terra: illa spūalis: hec corporalis creatu
ra. Quibus oībus auditis ⁊ cōsideratis
nolo verbis cōtendere. At nihil enī vti
le est nisi ad subuersionē audientiū. Ad
edificationē aūt bona est lex si q̄s ea le
gitime vtat: q2 finis ei⁹ charitas d̄ cor
de puro ⁊ cōscīa bona ⁊ fide non ficta.
Et nouit magister noster ī q̄b⁹ duobus
p̄ceptis totā legē p̄phetasq; suspederit.
Que mihi ardēter cōfirenti d̄s me⁹ lu
mē oculoꝝ meoꝝ ī occulto quid mihi
obest cū diuersa in his v̄bis ītelligi pos
sint q̄ tn̄ v̄a sint? Quid īquā mihi obest
si aliud ego sensero q̄ sensit alius eum
sensisse q̄ scripsit? Dēs quidem qui legi
mus nitimur h̄ īdagare atq; cōprehēde
re q̄d voluit ille quē legimus. Et cū eū
veridicū credim⁹: nihil q̄d falsuz eē vel
nouim⁹ vel putam⁹ audem⁹ eum existi
mare dixisse. Dū g̊ quisq̄s conat id sen
tire ī scripturis scīs q̄d in eis sensit ille
qui scripsit: q̄d mali est si hoc sentiat q̄d
tu lux omniū veridicaꝝ mētiū ostēdis
veꝝ eē: etiā si hoc non sensit ille quē le
git: cū ⁊ ille veꝝ nec tn̄ hoc senserit? ve
rū est enī dn̄e fecisse te celum ⁊ terram
⁊ verū eē p̄ncipiū sapīam tuā ī qua fe
cisti oīa. Itē veꝝ ē q̄ mūdus iste visibil
hz magnas partes duas celū ⁊ terram
breui ɔplexiōe factaꝝ oīum cōditaꝝq;
nāꝝ. Et veꝝ est q̄d oē mutabile īsinuat
notitie nr̄e quandā īformitatē quā for
ma capit vel q2 mutat ⁊ v̄tit. Verū est
nulla tp̄a perpeti q̄d ita coheret forme
īcōmutabili: vt quāuis sit mutabile nō
mutet. Veꝝ ē informitatē q̄ p̄pe nihil
est vices tēpoꝝ habere nō posse. Veꝝ ē
q̄ vnde fit aliquid pōt quodā genere
locutionis habere iā nomē ei⁹ rei que ī
de fit: vnde potuit vocari celū ⁊ terra q̄
libet īformitas vn̄ facta est celū ⁊ ter
ra. Veꝝ ē oīuz formatoꝝ nihil eē infor
mi vicinius q̄ terrā ⁊ abyssuz. Veꝝ est
q̄d nō solū creatū atq; formatū sz etiaz
q̄cq̄d creabile atq; formabile ē tu feci
sti ex quo sunt oīa. Veꝝ ē oē q̄d ex īfor
mi format pri⁹ eē īforme: deīde forma

tū. Ex his oībus veris de q̄b⁹ nō dubi/
tāt: quoꝝ īteriori oculo talia videre do
nasti: ⁊ qui Moysen famulū tuū ī spi
ritu veritatis locutū eē īmobiliter cre/
dūt: ex his ḡ oīb⁹ aliud sibi tollit q̄ dicit
in p̄ncipio fecit d̄s celū ⁊ terrā. i. in v̄bo
suo sibi coeterno fecit de⁹ intelligibilez
atqz sēsibilē vel spiritualem corporalē
qz creaturā aliud qui dicit: in princi/
pio fecit de⁹ celū ⁊ terraz idē in v̄bo suo
sibi coeterno fecit deus vniuersaz istā
molē corporei mūdi hui⁹ cū oībus q̄s
ꝯtinet manifestis notisqz naturis: ali/
ud qui dicit: in p̄ncipio fecit de⁹ celū et
terrā: idest ī v̄bo suo sibi coeterno fecit
d̄us informē materiā creature spūalis
⁊ corpal: aliud qui dicit: in p̄ncipio fec̄
deus celū ⁊ terrā: idē in v̄bo suo sibi coe
terno fec̄ d̄s īformē mā̄z creature corpa
lis vbi cōfusuz adhuc erat celū ⁊ terra q̄
nūc iam distīcta atqz formata in istius
mūdi mole sentim⁹: aliud q̄ dicit ī p̄nci
pio fecit de⁹ celū ⁊ terrā: idest ī ipso ex/
ordio faciēdi atqz opādi fecit deus īfor
mē materiā cōfuse habētē celū ⁊ terraz
vnde formata nūc eminēt ⁊ apparēt cū
oīb⁹ q̄ ī eis sūt. Itē quod attinet ad itel
lectū v̄borū sequētiū ex his oībus veris
aliud sibi tollit q̄ dicit: terra āt erat īui
sibilis ⁊ īcōposita: ⁊ tenebre erant sup
abyssū. i. īcorporale illud qd̄ fecit d̄s ad
huc materies erat corporearū rerū īfor
mis sine ordīe sine luce: aliud q̄ dicit: ter
ra āt erat īuisibilis ⁊ īcōposita: ⁊ tene
bre erāt sup abyssū. i. hoc totū qd̄ celuz
⁊ terra appellatū ē: adhuc informis et
tenebrosa materies erat vnde fieret ce
lū corporeū ⁊ terra corporea cū oībus
q̄ in eis sunt corporeis sensib⁹ nota. ali/
ud qui dicit: terra āt erat īuisibilis ⁊ in/
cōposita ⁊ tenebre erāt sup abyssū. i. h̄
totū qd̄ celū ⁊ terra appellatū ē: adhuc
īformis ⁊ tenebrosa materies erat vn̄
fieret celū ītelligibile. qd̄ alibi dr̄ celum
celi ⁊ terra. s. oīs natura corporea: sub
quo noīe intelligat̄ ēt hoc celū corpo/
reū. i. vn̄ fieret oīs īuisibil̄ visibilisqz cre
atura: aliud q̄ dicit: terra āt erat īuisibil̄
⁊ īcōposita ⁊ tenebre erāt super abyssū
nō illā īformitatē noīe celi ⁊ terre scri/
ptura appellauit: sz iā erat īquit ipsa in/
formitas quā terrā inuisibilē ⁊ īcōposi
tam tenebrosāqz abyssū nominauit: d̄
qua celū ⁊ terram deū fecisse p̄dixerat:
spiritualē. s. corporalēqz creaturā: aliud
q̄ dicit: terra aūt erat īuisibilis ⁊ īcōpo/
sita ⁊ tenebre erāt sup abyssū: idest īfor
mitas q̄dā iā materies erat vnde celum
⁊ terrā deū fecisse scriptura predixit: to
tā scilicet corporeā mundi molē ī duas
maximas partes supiorē atqz īferiorem
distributā cū oīb⁹ q̄ ī eis sūt vsitatis no
tisqz creaturis. Cū. n. duab⁹ istis extre/
mis sententijs resistere quisquā ita ten
tauerit: si non vultis hanc informitatē
materie celi ⁊ terre noīe appellataz vi/
deri. Erat ergo aliq̄d quod nō fecerat
deus vnde celum ⁊ terraz faceret: neqz
eniz scriptura narrauit q̄ istaz materi
em deus fecerit: nisi vt intelligam⁹ eaz
celi ⁊ terre aut solius terre vocabulo si
gnificatā cū diceretur. in principio fe/
cit deus celū ⁊ terrā: vt id qd̄ sequit̄. ter
ra autē erat inisibilis ⁊ īcōposita: q̄uis
īformē materiā sic placuerit appellare
nō tn̄ ītelligam⁹ nisi eā quā fecit dn̄s ī
eo quod scriptū ē fecit celū ⁊ terrā. Rn̄
debūt assertores duarū istarū sentetia
rū quas extremas posuim⁹: aut illi⁹ aut
illius cū hec audierīt: ⁊ dicent. Infor
mē quidē istā materiā nō negam⁹ a d̄o
factā: a quo sūt oīa bona valde: qz sicut
dicim⁹ āpli⁹ bonū eē quod creatū atqz
formatū ē: ita fatemur min⁹ bonum eē

qđ factū ē creabile atq; formabile: ſz tñ bonū: nō ät cōmemorasse ſcripturaz q̄ dixit deus ſicut alia multa nō cōmemorauit: ſicut cherubi z ſaphin z que apoſtolus diſtincte ait ſedes dominationes p̄ncipat⁹ poteſtates: que tamen deū oīa feciſſe manifeſtū ē. Aut ſi ī eo qđ dictū ē fecit celū et terrā cōp̄hēſa ſt oīa: qđ de aq̄ dicimus ſup q̄s ferebat ſp̄ūs dī? Si n. ſtra noīata ſimul itelligūt: quomō iā terre noīe materies iformis accipit: qñ tā ſpecioſas aq̄s videm⁹. Autſi ita accipit cur ex ea dē iformitate ſcriptū ē: factū ē firmam dē z vocatū celū: nz ſcriptū ē factaſ eſſe aq̄s? Nō. n. adhuc iformes ſūt z inuiſe q̄s ita decora ſpecie fluere cernim⁹. Aut ſi tūc acceperūt iſtā ſpeciē cū dixit de⁹ congregent aq̄ que ē ſub firmamēto vt congregatio ſit ipſa formatio: qđ tñdebit de aq̄s q̄ ſup firmamētū ſūt. Q: nz iformes tā honorabilē ſedē accipe meruiſſet: nec ſcriptum ē q̄ voce formate ſint. Unde ſi aliqđ geneſis tacuit deum feciſſe nec ſana fides nec certus ambigit intellectus quod tamen deum feciſſe nec iō vlla ſobria doctrina dicere audebit iſtas aq̄s coeternas deo: qz ī libro geneſeos commemoratas q̄dē audiuim⁹ vbi ät facte ſint nō inuenim⁹. Cur ñ iformē quoq; illā materiā quā ſcriptura hec terrā inuiſibilē z icōpoſitā tenebroſāq; abyſſū appellat: docēte veritate intelligam⁹ ex ōo factā eē ō nihilo iōq; illi ñ eē coeternā: q̄ntis vbi facta ſit omiſerit enūciare iſta narratio? Vis ergo audiſtis atq; p̄ſpectis: p captu infirmitatis mee quā tibi ꝺfiteor ſciēti ōo meo: duo video diſſēſionū genera oboriri poſſe: cū aliqđ a nūcijs veracib⁹ p ſigna enunciaſ: vnū ſi de vītate rerū: alterū ſi ō ip̄i⁹ q̄ ānūciat voluntate diſſēſio ē. Aliē. n. q̄rimus ō creature ꝺditōe qđ verū ſit: alter ät qđ ī his vbis moyſes egregi⁹ doctor meſtic⁹ fidei tui itelligere lectore audi/torēq; voluerit. In illo p̄mo genere di/ſcedāt a me oēs q̄ ea q̄ falſa ſūt ſcire arbitrāt: ī h̄ itē altero diſcedāt a me oēs qa q̄ falſa ſunt moyſen dixiſſe arbitrāt. Conūgar ät illis vñe ī te z delecter cū eis ī te qui veritate tua paſcūtur ī latitudine charitatis: z accedam⁹ ſimul ad verba libri tui: z queram⁹ in eis voluntatē tuā per voluntatē famuli tui cuius calamo diſpenſaſti ea. Sz q̄s nr̄z ſic inueniet ea iter tā multa verba que ī illis verbis aliter atq; aliē itellectis occurrūt querētib⁹: vt tā fidēter dicat h̄ ſenſiſſe moyſē atq; hoc ī illa narratione volaſſe itelligi: q̄ fidēter dicit hoc verū eē ſiue ille h̄ ſenſerit: ſiue aliud? Ecce. n. ōs me⁹ ego ſeruus tuus q̄ voui tibi ſacrificiū z cōfeſſiōis ī his lr̄is: z ozo vt ex miſericordia tua reddam tibi vota mea. Ecce ego qz fidenter dico ī tuo verbo icōmutabili oīa te feciſſe inuiſibilia z viſibilia: nūq̄d tā fidēter dico nō aliud q̄ hoc ait tēdiſſe moyſen cū ſcriberet: ī p̄ncipio fecit ōs celū z terrā? Qz nō ſicut ī veritate tua video hoc certū ita ī ei⁹ mēte video id eū cogitaſſe cū hec ſcriberet. Potuit. n. cogitare ī ipſo faciēdi exordio cū diceret. in p̄ncipio potuit z celū z terraz h̄ loco nullā iā perfectā formatāq; naturā ſiue ſpiritualem ſiue corporalē: ſed vtrāq; inchoatā z adhuc informē velle intelligi. Video q̄ppe ve potuiſſe dici q̄ qđ hoz diceret: ſz qđ horū ī his vbis ille cogitauerit ñ ita video: quātus ſiue aliqđ qđ horū ſiue aliquid aliud qō a me cōmemoratū ñ ē: tāt⁹ vir ille mēte ꝺſpexerit cō h̄ vba p̄meret: verum eum vidiſſe aptecq; id enūciare nō ambitem. Nemo mihi iā moleſt⁹ ſit dicēdo mihi ñ h̄ ſēſiſſe moyſen qō tu dicis ſz h̄ ſenſit qō ego dico. Si. n. mihi diceret vñ ſcis hoc ſenſiſ

se moysē: qđ de his verbis ei⁹ eloqueris
equo aīo ferre deberē: ⁊ respōderē for
tasse que supi⁹ rñdit vl' aliquāto vberi⁹
si essez durior. Cū vero dicit nō hoc ille
sensit qđ tu dicis: sed qđ ego dico: nz tñ
negat qđ vterqz nostꝝ dicit: utrūqz ve
rū eē. O vita pauperuz de⁹ me⁹ in cui⁹ sinu
ñ ē ꝯtradictio plue mihi mitigatiōes ī
cor vt patiēt tales ferā: q̄ si mihi hoc di
cūt: qr diuini sūt ⁊ ī corde famuli tui vi
derūt qđ dicūt: sz qr supbi sūt: nec noue
rūt moysi sētētiā: sz amāt suā: nō qr ve
ra ē sz qr sua ē. Alioq̄n ⁊ aliā verā pariť
amarēt: sicut ⁊ ego amo qđ dicūt q̄ꝫdo
verū dicūt. nō qr ipsoꝝ ē: sz qr verū ē: ⁊
ideo iā nec ipsorū est quia verum ē.. Si
āt iō amāt illud qr verū ē: iā ⁊ ipsorum
ē: ⁊ mecū ē qm̄ ī cōmune ē veritatis oī
uz amatoruz. Illud āt qđ cōtēdūt non
hoc sensisse moysen qđ ego dico: sz qđ
ipsi dicūt: nolo: nō amo: qr ⁊ si ita ē: tñ
ista temeritas nō scientie sz audacie est
nec visus sed typus eā pepit. Ideoqz dñe
tremēda sūt iudicia tua: qm̄ veritas tua
nec mea ē nec illi⁹ aut illi⁹ sed oīum no
strū quos ad ei⁹ cōmunionē publice vo
cas terribiliter admonēs nos vt eā noli
mus habere p̄uatā ne priuemur ea. Nā
q̄squis id qđ tu oib⁹ ad fruēdū ꝓponis
sibi ꝓprie vindicat ⁊ suū vult eē qđ oī
um ē: a comuni ꝓpellitur ad sua: hoc ē
a veritate ad mēdaciū. Qui.n. loquitur
mēdaciū de suo loq̄tur. Attende iudex
optime deus: ipsa veritas attende quid
dicā cōtradictori huic attēde: coram te
eni dico ⁊ corā fratrib⁹ meis q̄ legitime
utūť lege vsqz ad finē charitatis attēde
⁊ vide q̄d ei dicā si placet tibi. Hanc.n.
vocē huic refero fraternā ⁊ pacificam.
Si ambo videm⁹ verum eē qđ dicis: et
ambo videm⁹ verū eē quod dico vbi q̄
so id videm⁹? Nec ego vtiqz ī te nec tu ī
me: sz ābo in ipsa q̄ supra mētes nr̄as ē
incōmutabili veritate. Cū g̃ de ipsa dñi
dei nostri luce nō cōtēdam⁹: cur de ꝓ
ximi cogitatione cōtēdim⁹. Quā sic vi
dere nō possum⁹ vt videť īcōmutabilis
veritas: qñ si ipse moyses apparuissz no
bis atqz dixisset hoc cogitaui nec sic eaz
viderem⁹ sz crederem⁹. Nō itaqz supra
q̄z scriptū ē: vn⁹ pro altero ifleť aduer
sus alterū. diligam⁹ dominū deū nostꝝ
ex toto corde ⁊ ex tota mente ⁊ ex tota
anima: ⁊ proximū nostrū sicut nosmet
ipsos. Propter que duo p̄cepta charita
tis sensisse moysen q̄cq̄d in illis libris: sē
sit nisi crediderim⁹: mēdacē faciem⁹ de
uz cū de animo cōserui aliter q̄z ille do
cuit opinamur. Iā vide q̄z stultū sit ī tā
ta copia verissimarū sētentiarū q̄ de il
lis verbis erui possūt temere affirmare
quā earū moyses potissimū senserit: ⁊ ꝑ
niciosis cōtētionib⁹ ipsā offēdere chari
tatē ꝑꝑ quā dixit oīa: cuius dicta cona
mur exponere. Et tñ ego de⁹ me⁹ celsitu
do humilitatis mee ⁊ requies laboris
mei qui audis confessiones meas ⁊ di
mittis peccata mea: quoniam tu mihi
precipis vt diligam ꝓximū meum sicut
meipsū: non possum minus credere de
moyse fidelissimo famulo tuo q̄z mihi
optarem ac desiderarē abs te dari mu
neris: si tempore illo natus essem quo il
le: eoqz loco me cōstituisses vt ꝑ serui
tutē cordis ac lingue mee littere ille di
spensarenť que tāto post essent oībus
gētibus profuture ⁊ per vniuersū orbē
tāto auctoritatis culmine oīuz falsaruz
superbarūqz doctrinarū verba supatu
re. Uellē quippe si tūc ego essem moy
ses: ex eadem nāqz massa omnes veni
mus: ⁊ quid est homo nisi quia memor
es ei⁹? vellē ego si tūc ego eēz qđ ille et
mihi geneseos abs te liber scribendus

adiũgeret: tale mihi facultatẽ eloquendi dari ⁊ eũ extẽdi sermonis moduz vt neq; illi q̃ nõdũ q̃unt ĩtelligere quẽadmodũ creet deꝰ tanq̃ excedẽtia vires suas dicta recusarẽt: ⁊ illi q̃ hoc iã pñt ĩ q̃libet verã sniam cogitãdo venissẽt eaz nõ ptermissã ĩ paucis vbis tui famli reperirẽt: ⁊ si aliꝰ aliã vidisset ĩ luce vitatis: nec ipsa ĩ eisdẽ vbis itelligẽda deesset. Sicut.n. fõs ĩ paruo loco vberior ẽ pluribusq; riuis ĩ ampliora spatia fluxũ ministrat q̃ q̃libet eoꝝ riuoꝝ q̃ p mlta locoꝝ ab eodẽ fõte deducit. ita narratio dispẽsatoris tui sermocinaturis pluribꝰ pfutura paruo sermonis modulo scatet fluẽta liq̃de veritatis: vnde sibi q̃sq; verũ qđ de his rebus põt hic illud ille illud p lõgiores loquelarũ anfractꝰ trahat. Alij.n. cũ hec vba legũt vel audiũt cogitãt deũ quasi hominẽ aut quasi aliquã molẽ ĩmẽsa pditã ptãte nouo quodã ⁊ repẽtino placito extra seipsã tanq̃ locis distãtibus fecisse celũ ⁊ terram duo magna corpora supra ⁊ ĩfra: q̃bus oĩa ɔtinerẽtur. Et cũ audiũt dixit deus fiat illud ⁊ factũ ẽ illud: cogitãt vba cepta ⁊ finita sonãtia tpibus atq; trãseũtia: post quoꝝ trãsitũ statiz existeret qđ iussũ ẽ vt existeret. Et siquid forte aliud hoc modo ex familiaritate carnis opĩatur ĩ q̃bus adhuc paruulis animalibus dũ isto humillimo genere vboꝝ tanq̃ materno sinu eoꝝ gestat ĩfirmitas salubriter edificat fides: qua certũ habeant ⁊ teneãt deũ fecisse omnes naturas q̃s eoꝝ sẽsus mirabili varietate circũspicit. Quarũ si quispiã quasi vilitatẽ dictoꝝ aspernat: ⁊ extra nutritorias cunas superba ĩbecillitate se extẽderit heu cadet misere: Et domine deus miserere ne implumẽ pullũ ɔculcent qui transeũt viã ⁊ mitte angelũ tuum qui eũ reponat ĩ nido vt viuat donec volet. Alij vo quibus hec verba nõ iam nidus sed opaca fructeta sũt: vidẽt in eis latẽtes fructus ⁊ volitãt letãtes ⁊ garriũt scrutantes ⁊ carpũt eos. Uidẽt eniz cũ hec verba legũt vel audiũt tua deus eterna ⁊ stabili pmansione cuncta preterita ⁊ futura tẽpora superari: nec tamẽ quicq̃ ee tẽporalis creature qđ tu nõ feceris: cuiꝰ volũtas qz idest qđ tu nullo modo mutata: vel que antea nõ fuisset exorta volũtate fecisti omnia nõ de te similitudinem tuã formã omniũ: sz de nihilo dissimilitudinẽ informez que formaretur p similitudinẽ tuã recurrens ĩ te vnum p captu ordinato quantũ cuiq; rerum in suo genere datũ ẽ: ⁊ fierẽt omnia bona valde: siue maneãt circa te: siue gradatim remotiori distãtia p tẽpora ⁊ loca pulchras narrationes fiãt aut patiãtur. Uidẽt hoc ⁊ gaudẽt ĩ luce veritatis tue quãtulũ hic valẽt. Et alius eoꝝ intẽdit in id qđ dictũ est: in pncipio fecit deus: ⁊ respicit sapientiã pncipiuz: quia ⁊ loquitur ipsa nobis. Alius itidẽ intendit in eadem verba: ⁊ pncipium intelligit exordiũ rerũ conditarũ: ⁊ sic accipit in pncipio fecit: ac si diceretur pmo fecit. Atq; eis qui intelligunt in principio qđ in sapientia fecisti celũ ⁊ terram: alius eoꝝ ipsum celũ ⁊ terram creabilem materiã celi ⁊ terre sic esse credit cognominatam. alius iã formatas distinctasq; naturas: alius vnam formatam eandẽq; spiritualẽ celi nomine aliam ĩformem corporalis materie terre nomine Qui autẽ intelligunt in nominibus celi ⁊ terre adhuc informẽ materiam de qua formaretur celum ⁊ terra: nec ipsi vno modo id intelligunt: sed vnde consumaretur ĩtelligibilis sensibilisq; creatura: alius tantũ vnde sensibus moles

ista corpora sinu grandi cōtinens ꝑspi
cuas ꝓmptas que naturas. nec illi vno
modo qui iam dispositas digestasque
creaturas celū ⁊ terrā vocari hoc loco
credūt: sed alius inuisibilē atq; visibilē
alius solam visibilē in qua luminosuz
celū suspicimus ⁊ terrā caliginosam q̄
q; in eis sunt. At ille qui nō alit̄ accipit
in prīcipio fecit q̄ꝫ si diceret̄ primo fec̄
nō hz quomodo veracit̄ intelligat celū
⁊ terrā: nisi mām celi ⁊ terre intelligat
videlicet vniuerse: idest intelligibil̄ cor
poralisq; creature. Si enī iam formatā
velit vniuersam: recte ab eo queri pote
rit si hoc p̄mo fecit d̄s q̄d fecerit dein/
ceps: ⁊ post vniuersitatē nō iueniet: ac
ꝑ hoc audiet iuit⁹ quomodo illud p̄mo
si postea nihil. Cū vero dicit primo in/
formē deīde formatā: nō ē absurdum si
modo ē idoneus discernere quid p̄ce/
dat eternitate: quid tpe: quid electione:
quid origine. Eternitate sicut de⁹ oīa: tē
pore sicut flos fructū: electione sicut fru
ctus florē: origine sicut son⁹ cantū. In
his quatuor primū ⁊ vltimū que cōme
moraui difficillime ītelligunt̄: duo me
dia facillime. Nāq; dñe rara visio est ⁊
nimis ardua conspicere ēt̄nitatē tuam
īcōmutabiliter mutabilia facientē: ac ꝑ
h̄ priorē. Quis deinde sic acuto cernat
aīo vt sine labore magno dignoscer̄ va
leat quomodo sit prior son⁹ q̄ꝫ cant⁹: iō
q; qr cātus ē format⁹ son⁹: ⁊ eē vtiq; ali
q̄d nō formatū pōt: formari aūt q̄d nō
est nō pōt: sic ē prior materies q̄ꝫ id q̄d
ex ea fit. Nō iō prior, qr ipa efficit cū po
ti⁹ fiat: nec prior īteruallo tpis: neq; eīz
priore tpe sonos edimus informes sine
cātu ⁊ eos posteriori tpe in formam cā
tici coaptamus aut fingim⁹: sicut ligna
quib⁹ archa: vel argentuz quo vasculuz
fabricat̄: tales quippe materie tpe etiā
p̄cedunt formas rer̄: que fiunt ex eis
in cātu nō ita ē. Cū enī cantat̄: auditur
son⁹ ei⁹. Nō prius īformiter sonat ⁊ de
īde format̄ ī cātuz. Q̄d enī primo vt cū
q; sonuerit p̄terit: nec ex eo quicquā re
peries q̄d p̄sumptū arte componas: et
iō cātus ī sono suo vertit̄: qui son⁹ eius
materies ei⁹ est. Idē quippe format̄ vt
cātus sit: ⁊ iō sicut dicebam prior mate/
ries sonādi q̄ꝫ forma cantādi nō ꝑ faci/
endi potentiaz prior: neq; enī sonus est
cātandi artifex: sed cantāti aīe subiacet
ex corpore de quo cātum faciat. nec tē/
pore prior: simul enī cū cātu edit̄. nec p̄
or electione nō potior sonus q̄ꝫ cātus:
quando quidē cantus ē nō tantum so/
nus: verū etiam son⁹ speciosus. Sz p̄or
ē origine: qr non cant⁹ format̄ vt son⁹
sit: sed son⁹ format̄ vt cantus sit. Hoc
exemplo qui potest intelligat materiā
rerum primo factam ⁊ appellatam ce/
lum ⁊ terraz nec tempore primo factā
⁊ appellatā celū ⁊ terrā: quia īde facta
sunt celū ⁊ terra. nec tempore primo fa
cta quia forme rerum exerunt tempora
illa autem erat informis iāq; in tempo
ribus simul animaduertitur. nec tamen
de illa narrari aliquid pōt: nisi velut tē
pore prior sit cū pēdatur extremior: qr
profecto meliora sunt formata q̄ꝫ īfor/
mia: ⁊ preceduntur eternitate creatoris
vt essent de nihilo vnde aliquit fieret.
In hac diuersitate sentētiar̄ verarū cō
cordiā pariat ipsa veritas: ⁊ de⁹ noster
misereatur nostri vt legitime lege vta/
mur precepti sine pura charitate. Ac ꝑ
hoc si quis q̄rit ex me quid horū moy/
ses ille tuus famulus senserit: nō sūt hi
sermones confessionum mearum si ti/
bi confiteor nescio: ⁊ scio tamē illas ve
ras eē sentētias exceptis carnalibus de
quib⁹ quātū existimaui locutus sum:

adiũgeret: tale mihi facultatẽ eloquendi dari ⁊ eũ extẽdi sermonis moduz vt neqꝫ illi q̃ nõdũ q̃unt ĩtelligere quẽadmodũ creet deꝰ tanq̃ excedẽtia vires suas dicta recusarẽt: ⁊ illi q̃ hoc iã pñt ĩ q̃libet verã sñiam cogitãdo venissẽt eaꝫ nõ ꝑtermissã ĩ paucis v̄bis tui famli reperirẽt: ⁊ si aliꝰ aliã vidisset ĩ luce v̄itatis: nec ipsa ĩ eisdẽ v̄bis ĩtelligẽda deesset. Sicut.n. fõs ĩ paruo loco vberior ẽ pluribusqꝫ riuis ĩ ampliora spatia fluxũ ministrat q̃ q̃libet eoꝝ riuoꝝ q̃ ꝑ mlta locoꝝ ab eodẽ fõte deducit. ita narratio dispẽsatoris tui sermocinaturis pluribꝰ ꝓfutura paruo sermonis modulo scatet fluẽta liq̃de veritatis: vnde sibi q̃sqꝫ verũ qđ de his rebus põt hic illud ille illud ꝑ lõgiores loquelarũ anfractꝰ trahat. Alij.n. cũ hec v̄ba legũt vel audiũt cogitãt deũ quasi hominẽ aut quasi aliquã molẽ ĩmẽsa ꝑditã ptãte nouo quodã ⁊ repẽtino placito extra seipsã tanq̃ locis distãtibus fecisse celũ ⁊ terram duo magna corpora supra ⁊ ĩfra: q̃bus oĩa ꝯtinerẽtur. Et cũ audiũt dixit deus fiat illud ⁊ factũ ẽ illud: cogitãt v̄ba cepta ⁊ finita sonãtia tꝑibus atqꝫ trãseũtia: post quoꝝ trãsitũ statiz existeret qđ iussũ ẽ vt existeret. Et siquid forte aliud hoc modo ex familiaritate carnis opĩatur ĩ q̃bus adhuc paruulis animalibus dũ isto humillimo genere v̄boꝝ tanq̃ materno sinu eoꝝ gestat ĩfirmitas salubriter edificat fides: qua certũ habeant ⁊ teneãt deũ fecisse omnes naturas q̃s eoꝝ sẽsus mirabili varietate circũspicit. Quarũ si quispiã quasi vilitatẽ dictoꝝ aspernat: ⁊ extra nutritorias cunas superba ĩbecillitate se extẽderit heu cadet misere: Et domine deus miserere ne implumẽ pullũ ꝯculcent qui transeũt viã ⁊ mitte angelũ tuum qui eũ reponat ĩ nido vt viuat donec volet. Alij v̄o quibus hec verba nõ iam nidus sed opaca fructeta sũt: vidẽt in eis latẽtes fructus ⁊ volitãt letãtes ⁊ garriũt scrutantes ⁊ carpũt eos. Uidẽt eniz cũ hec verba legũt vel audiũt tua deus eterna ⁊ stabili ꝑmansione cuncta preterita ⁊ futura tẽpora superari: nec tamẽ quicq̃ ee tẽporalis creature qđ tu nõ feceris: cuiꝰ volũtas qꝛ idest qđ tu nullo modo mutata: vel que antea nõ fuisset exorta volũtate fecisti omnia nõ de te similitudinem tuã formã omniũ: sꝫ de nihilo dissimilitudinẽ informez que formaretur ꝑ similitudinẽ tuã recurrens ĩ te vnum ꝑ captu ordinato quantũ cuiqꝫ rerum in suo genere datũ ẽ: ⁊ fierẽt omnia bona valde: siue maneãt circa te: siue gradatim remotiori distãtia ꝑ tẽpora ⁊ loca pulchras narrationes fiãt aut patiãtur. Uidẽt hoc ⁊ gaudẽt ĩ luce veritatis tue quãtulũ hic valẽt. Et alius eoꝝ intẽdit in id qđ dictũ est: in ꝑncipio fecit deus: ⁊ respicit sapientiã ꝑncipiuz: quia ⁊ loquitur ipsa nobis. Alius itidẽ intendit in eadem verba: ⁊ ꝑncipium intelligit exordiũ rerũ conditarũ: ⁊ sic accipit in ꝑncipio fecit: ac si diceretur ꝑmo fecit. Atqꝫ eis qui intelligunt in principio qđ in sapientia fecisti celũ ⁊ terram: alius eoꝝ ipsum celũ ⁊ terram creabilem materiã celi ⁊ terre sic esse credit cognominatam. alius iã formatas distinctasqꝫ naturas: alius vnam formatam eandẽqꝫ spiritualẽ celi nomine aliam ĩformem corporalis materie terre nomine Qui autẽ intelligunt in nominibus celi ⁊ terre adhuc informẽ materiam de qua formaretur celum ⁊ terra: nec ipsi vno modo id intelligunt: sed vnde consumaretur ĩtelligibilis sensibilisqꝫ creatura: alius tantũ vnde sensibus moles

ista corpora sinu grandi cōtinens ꝑspi
cuas ꝓmptas que naturas. nec illi vno
modo qui iam dispositas digestasque
creaturas celū ⁊ terrā vocari hoc loco
credūt: sed alius inuisibilē atq; visibilē
alius solam visibilē in qua luminosuz
celū suspicimus ⁊ terrā caliginosam q̄
q; in eis sunt. At ille qui nō aliť accipit
in prīcipio fecit q̄ꝫ si diceret primo fec̄
nō hz quomodo veraciť intelligat celū
⁊ terrā: nisi mām celi ⁊ terre intelligat
videlicet vniuerse: idest intelligibil' cor
poralisq; creature. Si enī iam formatā
velit vniuersam: recte ab eo queri pote
rit si hoc ꝑmo fecit ds q̄d fecerit dein/
ceps: ⁊ post vniuersitatē nō iueniet: ac
ꝑ hoc audiet iuit⁹ quomodo illud ꝑmo
si postea nihil. Cū vero dicit primo in/
formē deīde formatā: nō ē absurdum si
modo ē idoneus discernere quid ꝑce/
dat eternitate: quid tpe: quid electione:
quid origine. Eternitate sicut de⁹ oīa: tē
pore sicut flos fructū: electione sicut fru
ctus florē: origine sicut son⁹ cantū. In
his quatuor primū ⁊ vltimū que cōme
moraui difficillime ītelligunť: duo me
dia facillime. Nāq; dñe rara visio est ⁊
nimis ardua conspicere eťnitatē tuam
īcōmutabiliter mutabilia facientē: ac ꝑ
h̄ priorē. Quis deinde sic acuto cernat
aīo vt sine labore magno dignoscer̄ va
leat quomodo sit prior son⁹ q̄ꝫ cant⁹: iō
q; q̄ cātus ē format⁹ son⁹: ⁊ eē vtiq; ali
q̄d nō formatū pōt: formari aūt q̄d nō
est nō pōt: sic ē prior materies q̄ꝫ id q̄d
ex ea fit. Nō iō prior, q̄ ipa efficit cū po
ti⁹ fiat: nec prior īteruallo tpis: neq; eīz
priore tpe sonos edimus informes sine
cātu ⁊ eos posteriori tpe in formam cā
tici coaptamus aut fingim⁹: sicut ligna
quib⁹ archa: vel argentuz quo vasculuz
fabricať: tales quippe materie tpe etiā
ꝑcedunt formas rer̄: que fiunt ex eis
in cātu nō ita ē. Cū enī cantať: auditur
son⁹ ei⁹. Nō prius īformiter sonat ⁊ de
īde formať ī cātuz. Q̄d enī primo vt cū
q; sonuerit ꝑterit: nec ex eo quicquā re
peries q̄d ꝑsumptū arte componas: et
iō cātus ī sono suo vertiť: qui son⁹ eius
materies ei⁹ est. Idē quippe formať vt
cātus sit: ⁊ iō sicut dicebam prior mate/
ries sonādi q̄ꝫ forma cantādi nō ꝑ faci/
endi potentiaz prior: neq; enī sonus est
cātandi artifex: sed cantāti aīe subiacet
ex corpore de quo cātum faciat. nec tē/
pore prior: simul enī cū cātu ediť. nec ꝑ
or electione nō potior sonus q̄ꝫ cātus:
quando quidē cantus ē nō tantum so/
nus: verū etiam son⁹ speciosus. Sz ꝑor
ē origine: q̄ non cant⁹ formať vt son⁹
sit: sed son⁹ formať vt cantus sit. Hoc
exemplo qui potest intelligat materiā
rerum primo factam ⁊ appellatam ce/
lum ⁊ terraz nec tempore primo factā
⁊ appellatā celū ⁊ terrā: quia īde facta
sunt celū ⁊ terra. nec tempore primo fa
cta quia forme rerum exerunt tempora
illa autem erat informis iāq; in tempo
ribus simul animaduertitur. nec tamen
de illa narrari aliquid pōt: nisi velut tē
pore prior sit cū pēdatur extremior: q̄
profecto meliora sunt formata q̄ꝫ īfor/
mia: ⁊ preceduntur eternitate creatoris
vt essent de nihilo vnde aliquit fieret.
In hac diuersitate sentētiaꝝ verarū cō
cordiā pariat ipsa veritas: ⁊ de⁹ noster
misereatur nostri vt legitime lege vta/
mur precepti sine pura charitate. Ac ꝑ
hoc si quis q̄rit ex me quid horū moy/
ses ille tuus famulus senserit: nō sūt hi
sermones confessionum mearum si ti/
bi confiteor nescio: ⁊ scio tamē illas ve
ras eē sentētias exceptis carnalibus de
quib⁹ quātū existimaui locutus sum:

quos tamen bone spei paruulos hec v̄ ba libri tui nō territāt alta humiliter ꝛ pauca copiose. Sz oēs quos i eis v̄bis vera cernere ac dicē fateor. Diligamus nos inuicē pariterq; diligam⁹ te deum nostrū fontē vitatis: si nō vanā: sz ipsaz fuim⁹. Eūdēq; famulū tuū scripture h⁹ dispensatorē spū scō plenū ita bonore mus vt hoc eūte reuelāte cū bec scribe/ret attēdisse credam⁹ qō i eis maxime ꝛ luce vitatis ꝛ fruge vtilitatis excellit. Jtē cū ali⁹ dixerit h⁹ sēsit qō ego ꝛ ali⁹ i/mo illud qō ego religiosi⁹ me arbitror dicere cur nō vtrūq; poti⁹ si vtrūq; ve/rū ē. Et sicd tertiū ꝛ sicd quartū ꝛ sicd aliud oīno verū q̄spiā i bis v̄bis videt: cur nō illa oīa vidisse credat p quē de⁹ vnus sacras lras vera ꝛ vniersa visuris multor sēsib⁹ tēperauit: Ego certe qō intrepidus de corde meo p̄nūcio si ad eulū auctoritat aliqd scriberē sic mal/lez scribere vt qō veri q̄sq; de bis rebus capere posset mea v̄ba resonarēt: q̄ vt vnā verā sniaz ad boc aperti⁹ ponerē vt excluderē ceteras quarū falsitas me nō posset offendere. Nolo itaq; de⁹ meus tā p̄ceps eē: vt boc illū virū de te meru isse nō credaz. Sēsit ille oīno i bis v̄bis atq; cogitauit cū ea scriberet q̄cd bic veri potuim⁹ inuenire: ꝛ quicd nos non potuim⁹ aut nōdū possum⁹: ꝛ tñ in eis inueniri pōt. Postremo oñe q̄ vbus es ꝛ nō caro ꝛ sanguis. sicd homo min⁹ vi/dit: nūqtid ꝛ spiritū tuū bonū q̄ dedu cet me i terrā rectaz latere potuit q̄cd eras in eis verbis tupse reuelaturus le gētibus posteris etiā si ille p quē dicta fūt vnā fortassis ex multis veris sniam cogitauit: Qō si ita est: sit igit illa quā cogitauit ceteris excellētior. Nobis āt oñe aut ipsaz demōstra aut quā placet alterā verā: vt sīue nobis boc qō etiam illi homini tuo sīue aliud ex eorundē v/ box occasione patefacias tu tñ pascas nō error illudat. Ecce oñe deus me⁹ q̄ multa de paucis verbis q̄ multa oro te scripsimus. Que nostre vires que tēpo/ra oībus libris tuis ad istū modū suffi/ciāt: Sine itaq; me breuius i eis ꝟfiteri tibi ꝛ eligere vnū aliquid qō tu ispira/ueris vez certū ꝛ bonū etiā si multa oc currerint vbi multa occurrere potert ea fide ꝟfessionis mee: vt si boc dixero qō sensit minister tuus recte atq; optie id enim conari me oportet. Qō si assecu tus nō fuero: id tamē dicā qō mibi per eius v̄ba veritas tua dicere voluerit. q illi quoq; dixit qō voluit.

Explicit li ber duodecim⁹.

Incipit tredecim⁹.

Inuoco te deus meus mise/ricordia mea qui fecisti me ꝛ oblitū tui nō oblitus es. I uoco te i aiaz meā quā p̄pa/ras ad capiēdū te ex defide rio qō ispiras ei. Nūc inuocātē te ne de seras: qui p̄ue q̄ inuocarē p̄ueniſti ꝛ in stituisti crebrescēs multimodis vocib⁹ vt audirē de longinquo ꝛ cōuerterer ꝛ vocātē me inuocarē te. Tu enī oñe de⁹ leuisti oīa mala merita mea ne retribue res manibus meis i quib⁹ a te defeci et p̄ueniſti oīa bona merita mea vt retri/bueres manib⁹ tuis quib⁹ me feciſti q ꝛ p̄ius q̄ eēm tu eras. Nec erā cui p̄re stares vt eēm: ꝛ tamē ecce sum ex boni tate tua p̄uenīēte totū boc qō me feci/sti ꝛ vnde me feciſti. Neq; enim eguisti me aut ego tale bonū suz quo tu adiu/uaris oñe meus ꝛ deus meus: non vt tibi sic seruiā quasi ne fatigeris i agēdo aut ne minor sit ptās tua carēs obsēdo meo: neq; vt sic te colā quasi terrem vt sis cultus si nō te colā: sz vt seruiā tibi ꝛ colā te vt ō te mibi bene sit a quo mibi

ē vt sim cui bene sit. Ex plenitudine q̄p/
pe bonitat] tue creatura tua subsistit vt
bonū qđ tibi nihil ꝓdesset nec de te eq̄
le tibi eēt: tamē qꝛ ex te fieri potuit non
deesset. Quid enim te ꝓmeruit celum ⁊
terra que fecisti in p̄ncipio? Dicāt quid
te ꝓmeruerūt spirituales corporalesq̄
nature quas fecisti in sapiētia tua: vt in
de pēderēt etiā incboata ⁊ īformia que
q̄ ī genere suo vel spirituali vel corpo
rali euntia ī īmoderationē ⁊ in longin
quā dissimilitudinē tuā: spirituale īfor
m prestātius q̄ si formatū corpus eēt:
corporale autē īformi prestantius q̄ si
omnino nihil eēt: atq̄ ita pēderēt ī tuo
verbo īformia nisi ꝑidē verbū reuoca/
rētur ad vnitatē tuā ⁊ formarētur ⁊ es/
sent ab vno te sūmo bono vniuersa bo/
na valde. Quid te ꝓmeruerāt vt essent
saltē īformia que neq̄ hoc eēnt nisi ex
te? Quid te ꝓmeruit materies corpora
lis vt eēt saltē īuisibilis ⁊ īcōposita: qꝛ
neq̄ hoc eēt nisi qꝛ fecisti eā: ideoq̄ te
qꝛ nō erat ꝓmereri vt eēt nō poterat?
Aut quid te ꝓmeruit īchoatio creatu/
re spiritualis vt saltē tenebrosa fluita/
ret similis abysso tui dissimilis nisi ꝑ idē
v̄buz ꝯuerteret ad idē a quo facta est
atq̄ ab eo illuminata lux fieret: quāuis
nō equaliter m̄ ꝯformis forme equali
tibi? Sicut eniz corpori nō hoc ē eē qđ
pulchꝝ eē: alioquin deforme eē nō pos
set: ita etiā creato spiritu nō id est viue/
re qđ sapiēter viuere: alioquin incōmu
tabiliter saperet. Bonū aūt illi herere
tibi semꝑ ne qđ adeptus ē conuersione
auersione lumē amittat ⁊ relabatur in
vitā tenebrose abysso similē. naz ⁊ nos
qui ꝯz animā creatura spiritualis sum⁹
auersi a te nostro lumine ī ea vita fui/
mus aliquādo tenebre: ⁊ ī reliquijs ob
scuritatis nostre laboramus donec si/
mus iustitia tua in vnico tuo sicut mon
tes dei. naz iudicia tua fuim⁹ sicut abys
sus multa. Qđ aūt in p̄mis ꝯditionib⁹
dixisti fiat lux ⁊ facta ē lux: nō incōgru
enter hoc ītelligo ī creatura spūali: q̄a
erat iam qualiscūq̄ vita quā illumina/
res. Sz sicut nō te ꝓmeruerat vt eēt tal
vita que illuminari posset: ita nec cū iā
eēt ꝓmeruit te vt illuminaret. neq̄ enī
eius īformitas placeret tibi si nō lux fie
ret: nō existēdo sed intuēdo illuminan
tē lucem eiq̄ coherēdo vt ⁊ qđcūq̄ vi/
uit: ⁊ qđ beate viuit nō deberet nisi gra
tie tue ꝯuersa ꝑ cōmutationē meliorez
ad id qđ neq̄ ī melius neq̄ ī deteri⁹ cō
mutari pōt: qđ tu solus es qꝛ solus sim
pliciter es cui nō est aliud viuere: aliud
beate viuere: qꝛ tua btītudo tu es. Quid
ergo tibi deesset ad bonū qđ tu tibi es
etiā si ista vel omnino nulla eēnt: vel ī/
formia remanerēt: que nō ex indigētia
fecisti sz ex plenitudīe bonitatis tue co
hibens atq̄ cōuertens ad formam nō
vt tanq̄ tuum gaudiuz compleatur ex
eis. Perfecto enim tibi displicet eorum
imperfectio: vt ex te perficiantur ⁊ tibi
placeāt: non autem imperfecto tanq̄
⁊ tu eorum perfectione perficiēdus sis
Spiritus enim tuus bonus superfere/
batur super aquas nō ferebatur ab eis
tanq̄ in eis requiesceret: in quibus eniz
requiescere dicitur spiritus tuus bon⁹:
hos in se requiescere facit: sed superfe/
rebatur īcorruptibilis ⁊ īcōmutabilis
volūtas tua ipsa in se sibi sufficiens sup
eā quā feceras vitā: cui h̄ nō ē viuē qđ
beate viuere: qꝛ viuit etiā fluitans in ob
scuritate sua: cui restat conuerti ad euz
a quo facta est: ⁊ magis magisq̄ viuere
apud fontē vite ⁊ ī lumine eius videre
lumen: ⁊ ꝑfici ⁊ beari ⁊ illustrari. Ecce
apparet mihi in enigmate trinitas qđ

es ds meus: qm̄ tu pater ī p̄ncipio sapi
entie nr̄e: qd̄ ē tua sapīa de te nata eq̄
lis tibi ⁊ coeterna. i. ī filio tuo fecisti ce
lū ⁊ terrā. Et multa diximus de celo ce
li ⁊ de terra īuisibili ⁊ īcomposita ⁊ de
abysso tenebrosa sm̄ spūalis īformita
tis vagabūda deliquia: ni si cōuerteret̄
ad eū a quo erat q̄liscūq; vita: ⁊ illum i
natōe fieret speciosa vita: ⁊ eēt celuz ce
li ei⁹ qd̄ inter aquam ⁊ aquā postea fa
ctū ē: ⁊ tenebaz iā iā patrē in dei nomi
ne q̄ fecit hec: ⁊ filiū ī p̄ncipio in nomīe
ī quo fecit hec: ⁊ trinitatē credēs deum
meū sicut credebā. Querebā in eloq̄is
scīs eius: ⁊ ecce spūs ei⁹ supferebat̄ sup
aquas. Ecce trinitas ds me⁹ pat̄ ⁊ fili⁹
⁊ spūs scūs creator vniuerse creature
sue. Sed q̄ cā fuerat o lumē v̄idicū tibi
admoneo cor meū ne me vana doceat
discute tenebras ei⁹: ⁊ dic mihi obsecro
te per matrē charitatem: obsecro te dic
mihi q̄ cā fuerat vt post noīatum celū
⁊ terrā īuisibilē ⁊ īcōpositā ⁊ tenebras
sup abyssum: tū demū scriptura tua no
minaret spm̄ tuū. An q̄ oportebat sic
eū insinuari: vt diceret̄ supferri: ⁊ non
posset hoc dici nisi prius illud comme
moraret̄: cui supferri spūs tuus posset
⁊ intelligi? Nec patri enī nec filio sup
ferebat̄: nec supferri recte dicēt̄: si nul
li rei supferret̄. Prius g̊ dicēdū erat cui
supferret̄: ⁊ deinde ille quē nō oporte
bat alit̄ commemorari nisi vt supferri
diceret̄. Cur g̊ insinuari eum alit̄ non
oportebat nisi vt supferri diceret̄? Jam
hinc sequat̄ qui potest ītellectu aposto
lū tuum dicētē q̄ charitas tua diffusa
ē ī cordibus nr̄is p spm̄ scūm qui datus
ē nobis: ⁊ de spūalib⁹ docētē ⁊ demon
strātē supeminētem viam charitatis ⁊
flectentē genua pro nobis ad te vt cog̊
scamus supeminentem sciam charitat̄
xp̄i. Ideoq; ab initio supeminēs supfer
rebat̄ sup aquas. Cui dicaz quomodo
dicā de pondere cupiditatis ī abruptā
abyssum ⁊ de subleuatione charitatis
p spūm tuum qui supferrebat̄ sup aq̄s
Cui dicam? Quomodo dicā? Mergi
mur ⁊ mergimus: neq; enī loca sunt q̄
bus mergimur ⁊ mergim⁹. Quid simi
lius ⁊ quid dissimilius. Affectus sunt
amores sunt īmunditia spūs nostri de
fluēs inferi⁹ amore curaꝝ: ⁊ scītas tua
attolēs nos superi⁹ amore securitat̄ vt
sursum cor hēamus ad te vbi spūs tu⁹
supfert̄ sup aquas ⁊ veniamus ad sup
eminētem req̄ez cū ptransierit aīa nr̄a
aquas que sunt sine substātia. Defluxit
angelus defluxit aīa hoīs: ⁊ indicaue
rūt abyssuz vniuerse spūalis creature in
pfundo tenebroso: nisi dixisset ab ini
tio fiat lux: ⁊ facta ē lux: ⁊ inhereret ti
bi oīs obediēs ītelligentia celestis ciui
tatis tue ⁊ req̄esceret in spū tuo qui su
pfert̄ īcommutabilit̄ sup oē mutabile.
Alioquī ⁊ ip̄m celū celi tenebrosa abys
sus esset in se: nūc aūt lux ē ī dn̄o. Nā ⁊
ipsa misera īquietudine defluentiū spi
rituum ⁊ iudicātiū tenebras suas nuda
tas veste luminis tui: satis on̄dis q̄ ma
gnā creaturā rōnalē feceris cui nullo
modo sufficit ad btām requiez quicq̄d
te minus ē: ac p h̄ nec ipsa sibi. Tu enīz
ds noster illuminabis tenebras nr̄as.
Ex te oriunt̄ vestimēta nr̄a: ⁊ tenebre
nostre sicut meridies erunt. Da mihi te
ds me⁹: redde mihi: te enī amo: ⁊ si paꝝ
ē amē validius. Nō possum metiri vt
sciā quantū desit mihi amoris ad id qd̄
satis ē: vt currat vita mea in amplexus
tuos nec auertat̄ donec abscōdat̄ ī ab
scōdito vultus tui. Hoc tantū scio: quia
male mihi ē pret̄ te nō solū extra me sz
ī meipso: ⁊ oīs mihi copia que de⁹ me⁹

nō est egestas est. Nūquid aut pr aut filius nō supferrebat sup aquas. Si tā q̄ loco sicut corpus nec spūs scūs. Si aūt icommutabilis diuinitatis eminentia sup omne mutabile: t pat t filius t spūs scūs supferebat sup aquas. Cur g̃ tantū de spū tuo dictū ē. Cur de illo tā tum dictū ē: quasi locus ibi esset q̄ non ē locus: de quo solo dictū é qō sit donū tuum. In bono tuo requiescim⁹ ibi te fruemur reqes nostra locus nr. Amo t illuc attolit nos: t spūs tuus bonus et altat humilitatē nr̃am de portis mort In bona volūtate pax nobis ē. Corp⁹ pondere suo nitit ad locū suum. Pondus nō ad ima tantū est: sed ad locum suum. Ignis sursum tendit: deorsuz lapis. Pōderibus suis coguntr: loca sua petunt. Oleū ifra aquam fusum supra aquam attollit: aq̄ supra oleū fusa ifra oleū demergit. Pōderib⁹ suis coguntr loca sua petūt. Minus ordinata iquieta sunt: ordinantr t quiescūt. Pondus meū amor me⁹ eo feror quocūq̄ feror. Dono tuo accēdimur t surſuz ferimur iardescimus t imus. ascēdim⁹ ascēsiones i corde: t cātamus cāticū graduz. Igne tuo: igne tuo bono iardescim⁹ et imus: qm̃ sursum imus ad pacē hierl'm quoniam iocūdatus sum in ijs que dixerunt mihi i domum domini ibimus: vbi nos collocauit volūtas bona vt nihil velimus aliud q̄ pmanere illic i eternū. Beata creatura q̄ nō nouit aliō cū esset ipsa aliud nisi dono tuo quod supfert super omne mutabile: mox vt facta ē attolleret nullo iteruallo tempore in ea vocatione qua dixisti fiat lux: t facta ē lux. In nobis enī distinguit tē pore qō tenebre fuimus t lux efficimur in illa vero dictū est quid eēt nisi illuminet: t ita dictū ē quasi prius fuerit fixa t tenebrosa: vt appareret cā qua dictū est vt aliter esset. i. vt ad lumen ideficiens cōuersa lux esset. Qui pōt intelligat: qui non potest a te petat. Ut qd mihi molestus est quasi ego illumine? vllū hominem venientem i būc mūdū. Trinitatem omnipotentem quis intelligit. Et quis nō loquit eā: si tamē intelligit eam. Rara anima que cum de illa loqtur sciat quid loquat. Et cōtendūt t dimicant t nemo sine pace vidit istā visionem. Uellē vt hec tria cogitarent homines in seipsis. Longe ad aliō sūt ista tria quam illa trinitas. Sed dico vbi se exerceant t probent t sentiāt q̄ longe sunt. Dico autem hec tria eē noscere velle. Sum enīz t noui t volo. Suz sciēs t volēs: t scio eē me: t velle vt siz t volo eē t scire. In bis igitur trib⁹ q̄ sit inseparabilis vita t vna vita t vna mens t vna essentia: q̄ denicz inseparabilis distictio: t tñ distinctio videat q̄ potest. Certe corā se est: attendat in se t videat t dicat mihi. Sed cū inuenerit in bis aliquid t dixerit: non iam se putet inuenisse illud qō supra ista est icōmutabile qō ē icommutabiliter t scit icommutabiliter t vult icommutabiliter: t vtrum propter tria hec t ibi trinitas an i singulis hec tria vt terna singulorum sint: an vtrozum que miris modis simpliciter t multipl'r ifinito sibi in se fini quod est t sibi notum ē t sibi sufficit icommutabiliter idipsum copiosa vnitatis magnitudine: quis facile cogitauerit: quis vllo modo dixerit: qs quolibet modo tempore pronunciauerit. p cede in cōfessione fides mea dic dño deo tuo. Sancte scē sancte domine ds meus in nomine tuo baptizati sum⁹ pater t fili t spūs sancte: i nomine tuo baptizamus pater t fili t spūs sancte q: t

apō nos ī christo suo fecit deus celū ⁊ terrā spūales ⁊ carnales ecclesie sue: ⁊ terra nostra anteqū acciperet formam doctrine inuisibilis erat ⁊ incomposita ⁊ ignotātie tenebris tegebamur quoniam pro iniq̄tate erudisti hominem ⁊ iudicia tua sicut multa abyssus. Sed q̄a spūs tuus supferebat super aquam: nō reliquit miseriaz nr̄az misericordia tua ⁊ dixisti fiat lux. Penitentiā agite appropinq̄bit enī regnū celoz. Penitētiam agite fiat lux. Et quoniam conturbata erat ad nosip̄os aīa nostra commemorati sumus tui oñe de terra iordanis et de mōte: eq̄li tibi: sed paruo ppter nos: ⁊ displicuerūt nobis tenebre nostre et cōuersi sumus ad te ⁊ facta ē lux: ⁊ ecce fuimus aliq̄n tenebre: nūc aūt lux ī domino: ⁊ tamen adhuc per fidē: nōdum per spēm ambulam⁹. Spe enī salui facti sumus. Spes aūt q̄ videt nō ē spes. Adhuc abyssus abyssum inuocat: sed iaz nō ī voce cataractarum tuaruz. Adhuc ⁊ ille qui dicit non potui vobis loqui q̄ si spūalibus sed quasi carnalibus: etiaz ipse nōdū se arbitratur: cōprehendisse ⁊ q̄ retro oblitus in ea q̄ ante sunt extēdit ⁊ ingemiscit grauatus ⁊ sitit aīma eius ad dñm viuum quēadmodū cervus ad fontes aquarum ⁊ dicit quando veniam: habitaculum suum qđ ō celo est supindui cupiēs: ⁊ inuocat iferi ozem abyssum dicens: Nolite conformari huic seculo: sed reformamini ī nouitate mentis vestre ⁊ nolite pueri effici mentibus: sed malitia paruuli estote in mētibus pfecti sitis. Et o stulti galathe quis vos fascinauit? Sed iaz non ī voce sua: in tua enī qui misisti spūz tuū de excelsis p̄ euz q̄ ascēdit ī altū: ⁊ aperuit cataractas donorum tuorum: vt fluminis impetus letificaret ciuitatem tuam. Illi enī suspirat sponsi amicus habens iā spiritus primitias penes euz sed adhuc in semetipso ingemiscēs adoptionē expectans redēptionē corporis sui: illi suspirat. Membrū ē eniz spōse illi zelat: amicus ē. n. sponsi. illi zelat nō sibi quia in voce cataractarū tuarū nō in voce sua inuocat alterā abyssum cui zelans timet ne sicut serpēs euā decepit astutia sua sic ⁊ eoz sensus corrūpātur a castitate que est in sponso nr̄o vnico tuo. Que ē illa species lux cū videbimus eū sicuti ē: ⁊ trāsierint lachryme q̄ mihi facte sunt panis die ac nocte cū dicitur mihi quotidie vbi ē deus tuus? Et ego dico deus me⁹. Ubi es ecce vbi es? Respiro in te paululū cū effūdo super me aīaz meā in voce exultationis ⁊ cōfessionis soni festiuitatem celebrātis: ⁊ adhuc tristis ē: quia relabit ⁊ fit abyssus vel potius sentit adhuc se esse abyssum Dicit ⁊ fides mea quā accēdisti ī nocte ante pedes meos. Quare tristis es aīa mea ⁊ quare conturbas me? Spera in dño. Lucerna pedib⁹ tuis verbū eius. Spera ⁊ perseuera donec transeat nox mater iniquoz: donec transeat ira dñi cui⁹ filij ⁊ nos fuim⁹ aliquādo tenebre: quarū reliqua trahim⁹ ī corpore ppter peccatū mortuo donec aspiret dies ⁊ remoueant tenebre. Spera in domino. Mane astabo ⁊ cōtēplabor: semp confitebor illi. mane astabo ⁊ videbo salutare vult⁹ mei dñz meū. qui vinificauit: ⁊ mortalia corpora nr̄a pp spiritum qui habitat in nobis: q̄ super interi⁹ nostr̄ tenebrosum ⁊ fluuidū misericorditer ita perferebat. Unde in hac pegrinatione pignus accepimus: vt iā simus lux quz ⁊ dhuc spe salui facti sumus: ⁊ filij lucis ⁊ filij diei: nō filij noctis neq̄ tenebraz quod tamen fuimus iter quos ⁊ nos ī isto adhuc incerto humane vite nostre

tu solus diuidis qui probas corda nr̄a
⁊ vocas lucem diē ⁊ tenebras noctem
Quis.n.nos discernit nisi tu Quid aūt
habem⁹ quod nō accepim⁹ a te ex eadē
massa vasa in honorē: ex qua sūt ⁊ alia
facta in cōtumeliā? Aut quis nisi tu de
us noster fecisti nobis firmamētū au-
ctoritatis sup nos ꝺ scriptura tua dīna
Celū enī plicabit̄ vt liber: ⁊ nunc sicut
pellis extēdit̄ super nos. Sublimioris
enim auctoritatis est tua diuina scri-
ptura cuz iā obierint ista mortē illi mor
tales per quos eā dispēsasti nobis. Et
tu scis dñe tu scis quēadmodū pellibus
indueris homines cū peccato mortales
fierēt. Unde sicut pellē extēdisti firma-
mētū libri tui concordes vtiqz sermo-
nes tuos: quos ꝑ mortaliū ministeriuz
supposuisti nobis. Nāqz ipsa eorū mor
te solidamētū auctoritatis in eloquijs
tuis per eos editis sublimiter extendit̄
super oīa que subter sūt. Quod cū hic
viuerent nō ita sublimiter extentū erat
nōdū sicut pellē celū extenderas nōdū
mortis eorū famā vsquequaqz dilata-
ueras. Uideam⁹ dñe celos opa digito-
rū tuorū disserena oculis nostris nubi
lum quo subtexisti eos. Ibi ē testimoni
um tuū sāpiētiā prestās paruulis. Per
fice deus me⁹ laudē tuā ex ore īfātium
⁊ lactētiū. Neqz.n.nouim⁹ alios libros
ita destruentes supbiā: ita destruentes
inimicū ⁊ defensorē resistētē recōciliati
oni tue defēdēdo peccata sua. Nō no-
ui dñe nō noui alia tā casta eloquia q̄
sic mihi persuaderēt cōfessionē: ⁊ leni-
rēt ceruicē meā iugo tuo ⁊ inuitarent
colere te gratis. Intelligā ea pater bo-
ne: da mihi hec subterposito qz subter-
positis solidasti ea. Sunt alie aque sup
hoc firmamētū credo īmortales ⁊ a ter
rena corruptione secrete laudēt nomē
tuū: laudent te sup celestes populi āge
lorū tuorū q̄ nō op⁹ hn̄t suspicere firma
mētū hoc: ⁊ legendo cognoscere verbū
tuū. Uidēt .n. faciē tuā sēp: ⁊ ibi legūt si
ne syllabis tpuz: q̄d velit eterna volūtas
tua: legūt eligūt ⁊ diligunt sēp legūt ⁊
nūqz p̄terit qd̄ legūt eligēdo.n. ⁊ diligē
do legūt ipsā īcōmutabilitatē ꝯsilij tui.
ñ claudit̄ codex eorū nec plicabit̄ liber
eorū qz tu ipe illis h̄ es: ⁊ es īeternuz: qz
sup hoc firmamētū ordinasti eos quod
firmasti sup īfirmitatē inferiorū popu-
lorū vbi suspicerent ⁊ cognoscerēt mise
ricordiā tuā tēporaliter enūciātē te qui
fecisti tēpora. In celo.n. dñe misericor
dia tua: ⁊ veritas tua vsqz ad nubes. trā
seunt nubes: celū āt manet. Transeunt
p̄dicatores verbi tui ex hac vita ī aliam
vitā: scriptura vero tua vsqz in finē secu
li sup populos extēdit̄. Sz celū ⁊ terraz
trāsibūt sermones āt tui ñ trāsibūt: qm̄
⁊ pellis plicabit̄: ⁊ fenū sup qd̄ extēde-
bat̄ cū claritate sua p̄teriet: verbū āt tu
uz manet ī eternū: qd̄ nunc ī enigmate
nubiū ⁊ ꝑ speculū celi nō sicuti ē appet
nobis: qz nos q̄tus filio tuo dilecti sim⁹
nōdū apparuit qd̄ erim⁹. Attēdit ꝑ re-
tia carnis ⁊ blādit⁹ est ⁊ īflāmauit ⁊ cu
currim⁹ post odorē ei⁹. Sz cū appuerit
similes ei erim⁹ qm̄ videbim⁹ eū sicuti ē.
Sicuti ē dñe videre nr̄z qd̄ nondū ē da
nobis. Nā sic̄ oīno tu es. tu scis solus q̄
es īcōmutabilit̄: ⁊ vis īcōmutabiliter ⁊
eēntia tua scit: ⁊ vult īcōmutabiliter. et
scientia tua ē ⁊ vult incōmutabiliter ⁊
volūtas tua ē ⁊ scit īcōmutabilit̄. Nec
vr̄ iustū eē corā te vt quēadmodū se scit
lum̄ īcōmutabile ita sciat̄ ab illumīato
īcōmutabili. Jōqz aīa mea tāq̄z t̄ra sine
aq̄ tibi: qz sicut se illumīar̄ ꝺ se ñ pōt ita
se satiare de se nō potest. Sic enī apud
te fons vite quomō in lumine tuo vide

bimus lumē. Quis congregauit amari/
cantes in societatē vnā: idē nāq; illis fi
nis est tēporalis ⁊ terrene felicitatis ꝑꝑ
quā faciunt omnia q̄uis innumerabili
varietate curarum fluctuent. Quis do
mine nisi tu qui dixisti vt congregaren
tur aque in cōgregationē vnā ⁊ appare
ret arida sitiens tibi: quoniā tuū est ma
re ⁊ tu fecisti illud ⁊ aridā terrā man⁹
tue formauerunt? Neq;.n. amaritudo
vol untatū sed cōgregatio aquaꝝ voca
tur mare. Tu enī coerces etiā malas cu
piditates animaꝝ: ⁊ figis limites quous
q; ꝓgredi finant aque: vt in se cōminuā
tur fluctus earum atq; ita facis mare
ordine imperij tui super oīa ad aīas siti
entes tibi ⁊ apparentes tibi alio fine di
stincta societate maris occulto ⁊ dulci
fonte irrigas: vt ⁊ terra det fructū suuz:
⁊ te iubente domino deo suo germinet
aīa nr̄a opa misericordie secūdū genus
diligens ꝓximuz in subsidijs necessita/
tum carnaliū habēs in se semē secūduz
similitudinē: quoniā ex nostra infirmi
tate cōpatimur ad subueniēdū indigēti
bus: similiter opitulantes quēadmodū
nobis vellemus opē ferri si eodē modo
īdigerem⁹: non tātū in facilib⁹ tanq̄ in
herba seminali sz ēt in ꝓtectiōe adiuto
rij forte robore sicut lignū fructiferum
idest bn̄ficiū ad eripiēdū eū qui iniuriā
patitur de manu potentis ⁊ prebendo
protectionis vmbraculū valido robore
iusti iudicij. Ita dn̄e ita oro te oriatur si
cuti facis: sicuti das hilaritatē ⁊ faculta
tem: oriat de terra veritas: ⁊ iustitia de
celo respiciat: ⁊ fiāt ī firmamēto lumi/
naria. Frangam⁹ esuriēti panē nostruz
⁊ egenū sine tecto inducam⁹ in domuz
nostrā. Nudū vestiam⁹: ⁊ domesticos
seminis nostri nō despiciam⁹: quibus ī
terra natis fructib⁹ vide quia bonū est:
⁊ erūpat tēporanea lux nostra: ⁊ d̄ ista ī
feriore fruge actionis in delicias cōtem
plationis verbū vite superius obtinen/
tes appareamus sicut luminaria in mū
do coherentes firmamēto scripture tue
Ibi eniz nobiscū disputas vt diuidam⁹
inter intelligibilia ⁊ sensibilia tanq̄ in/
ter diē ⁊ noctē: vel inter aīas alias itel/
ligibilib⁹ alias sensibilib⁹ deditas vt iā
nō tu solus in abdito diiudicatiōis tue
sicut anteq̄ fieret firmamētuz diuidas
inter lucē ⁊ tenebras: sed etiaz spiritua/
les tui in eodē firmamēto positi atq; di
stīcti manifestata per orbē gr̄a tua lu/
ceāt sup terrā ⁊ diuidāt īter diem ⁊ no/
ctē ⁊ significēt tēpora: qr̄ vetera trāsie/
runt ecce facta sūt noua: ⁊ qr̄ ꝓprior est
nr̄a salus q̄ cū credidim⁹: qr̄ nox pre/
cessit dies āt appropīquauit. ⁊ quia be
nedicis coronā anni tui mittēs opari/
os ī messē tuā: in qua seminādā alij la/
borauerūt mittētes ēt ī aliā sementem
cuius messis ī fine ē. Ita das vitā optā
ti ⁊ benedicis ānos iusti: tu aūt idē ipse
es ⁊ ī ānis tuis q̄ nō deficiūt horreū pre
paras ānis trāseūtib⁹. Eterno quippe
ꝯsilio proprijs temporib⁹ bona celestia
das sup terrā: quoniā q̄dē alij dat ꝑ spi
ritū sermo sapiētie tanq̄ luminare ma
ius ꝑꝑ eos qui perspicue veritatis luce
delectant tanq̄ in principio diei: alij āt
sermo sciētie secūdū eūdē spiritū tanq̄
luminare min⁹. alij fides: alij donatio
curationū: alij operatiōes virtutū: alij
ꝓphetia: alij iudicatio spirituum: alteri
genera linguarū: ⁊ hec oīa tanq̄ stelle
Oīa.n. hec opat vnus atq; idē spiritus
diuidēs ꝓpria vnicuiq; ꝓut vult ⁊ faci
ens apparere sydera ī manifestatiōe ad
vtilitatē. Sermo āt sciētie qua ꝯtinent
oīa sacramēta q̄ variant tēporib⁹ tāq̄
luna ⁊ cetere notitie donoꝝ q̄ deīceps

tanq̃ stelle cõmemorate sũt: quãtũ dif
ferũt ab illo cãdore sapiẽtie quo gau-
det p̃dict⁹ dies: tanq̃ in p̃ncipia noctis
sũt. His.n. sũt necessaria q̃b⁹ ille prudẽ
tissim⁹ seruus nõ potuit loq̃ q̃si spũali-
bus sz q̃si carnalib⁹: ille q̃ ⁊ sapiẽtiã lo-
quit̃ iter pfectos. Aĩalis aũt hõ tanq̃
paruulus ĩ xp̃o lacte potat̃ donec ro-
boret̃ ad solidũ cibũ: ⁊ aciẽ firmet ad so
lis aspectũ. nõ habeat desertã vocẽ suã
sz luce lune stellarũq; ꝯtẽt⁹ sit. Hec no
biscũ disputãs sapiẽtissime de⁹ nr̃ in li-
bro tuo firmamẽto tuo: vt discernam⁹
oĩa ꝯtẽplatione mirabili: q̃uis adhuc ĩ
signis ⁊ ĩtpibus ⁊ ĩ dieb⁹ ⁊ ĩ annis. Sz
p̃us lauamini: mũdi estote: auferte ne-
quitiã ab animis vestris atq; a ꝯspectu
occulor̃ meor̃: vt appareat arida. Di-
scite bonũ facere: iudicate pupillo ⁊ iu-
stificate viduã: vt germinet terra herbã
pabuli ⁊ lignũ fructiferũ: ⁊ venite ⁊ dis
putem⁹ dicit dñs vt fiãt luminaria ĩ fir
mamẽto celi ⁊ luceãt sup terrã Quere
bat diues ille a magistro bono q̃d face
ret vt vitã eternã ꝯseq̃ret̃. Dicat ei ma-
gister bon⁹ quẽ putabat hoĩem ⁊ nihil
amplius. Bonus ẽ aũt q: deus ẽ. dicat
ei vt si vult venire ad vitã fuet mãdata
Separet a se amaritudinẽ malitie atq;
neq̃tie: nõ occidat: nõ mechet̃: nõ fure
tur: nõ falsũ testimoniũ dicat: vt appa-
reat arida ⁊ germinet honorẽ patris ⁊
matris ⁊ dilectionẽ p̃ximi. Feci inquit
hec oĩa. Unde ergo tãte spine si t̃ra fru
ctifera ẽ: Uade extirpa siluosa dumeta
auaritie: vende que possides ⁊ implere
frugib⁹ dãdo paupibus ⁊ habebis the-
saurũ ĩ celis: ⁊ sequere dñm si vis eẽ p-
fectus eis sociat⁹ iter quos loq̃tur sapi-
entiã ille q̃ nouit quid distribuat diei ⁊
nocti vt noris ⁊ tu vt fiãt ⁊ tibi lumina
ria ĩ firmamẽto celi: q̃d nõ fiet nisi fue-
rit: ille cor tuũ: q̃d itẽ nõ fiet nisi fuerit
illic thesaur⁹ tuus sicut audisti a magr̃o
bono. Sz ꝯtristata ẽ terra sterilis ⁊ spi
ne suffocauerũt v̄bũ. Uos autẽ genus
electũ ĩfirma mũdi q̃ dimisistis oĩa vt
sequeremini dñm: ite post eũ ⁊ ꝯfundi-
te fortia: ite post eũ speciosi pedes: ⁊ lu-
cete ĩ firmamẽto: vt celi enarrẽt gloriã
eius diuidẽtes iter lucẽ pfector̃ sed nõ
dũ sicut angelor̃: ⁊ tenebras paruulor̃
sz nõ despector̃: lucete sup oẽm terraz
⁊ dies sole candẽs eructet diei v̄bũ sapi
entie: ⁊ nox luna lucẽs annũciet nocti
v̄bũ sciẽtie. Luna ⁊ stelle nocti lucẽt: sz
nox nõ obscurat eas: q̃m ille illuminãt
eã p modulo eius. Ecce.n. tanq̃ deo di
cẽte fiãt luminaria ĩ firmamẽto celi. fa-
ctus ẽ subito de celo sonus q̃si ferretur
flatus vehemẽs: ⁊ vise sũt lingue diuise
q̃si ignis: qui ⁊ ĩsedit sup vnũquẽq; illo
rũ: ⁊ facta sũt luminaria ĩ firmamento
celi verbũ vite habẽtia. Ubiq; discurri-
te ignes sancti ignes decori: Uos enim
estis lumẽ mundi nec estis sub modio.
Exaltatus est cui adhesistis ⁊ exaltauit
vos. Discurrite ⁊ ĩnotescite oĩbus gẽti-
bus. Cõcipiat ⁊ mare ⁊ pariat opa vr̃a
⁊ p̃ducãt aque reptilia aĩaruz viuaruz.
Separãtes.n. p̃ciosũ a vili facti estis os
dei p q̃d diceret: p̃ducãt aque: nõ aĩaz
viuã quã terra p̃ocit: sz reptilia aĩaruz
viuarũ ⁊ volatilia volãtia super terraz.
Repserunt.n. sacramẽta tua de⁹ p opa
seruor̃ sãctor̃ tuor̃ iter medios fluct⁹
tẽtationũ seculi ad ĩbuẽdas gẽtes ĩ no
mine tuo ĩ baptismo tuo. Et iter hec fa-
cta sũt magnalia mirabilia tãq̃ ceti grã
des ⁊ voces nũcior̃ tuor̃ volitãtes sup
terrã iuxta firmamẽtũ libri tui p̃posito
illo sibi ad auctoritatẽ sub quo volita-
rẽt quocũq; irẽt. Neq;.n. sunt loquele
neq; sermones quor̃ nõ audiant̃ voces

eoꝝ: qñ ī oēz terrā exijt sonus eoꝝ ⁊ ī fi
nes orbis terre vba eoꝝ: qm̄ tu dñe bñ
dicēdo multiplicasti hec. Nūq̄d menti
or aut mixtione misceo neq̄ distinguo
lucidas cognitiones harū rerū ī firma
mēto celi ⁊ opa corpalia ī vndoso ma
ri ⁊ sub firmamēto celi: Quarū.n. rerū
noticie sūt solide ⁊ terminate sine īcre
mētis generationū tanq̄ lumina sapiē
tie ⁊ scie: earūdē rerū sūt opationes cor
porales multe ac varie: ⁊ aliud ex alio
crescēdo multiplicat ī bñdictione tua
deus q̄ ꝯsolat⁹ es fastidia sensuū morta
liū. vt ī cognitione animi res vna mul
tis modis ꝑ corporis motiones figuret
atq̄ dicat. Atq̄ ꝓduxerūt hec sz ī vbo
tuo necessitates alienatoꝝ ab eternitate
veritatis tue populoꝝ ꝓduxerūt hec: sz
ī euāgelio tuo qm̄ ipse aque ista eiecert
quarū amar⁹ lāguor fuit causa vt ī tuo
vbo ista ꝓcederēt. Et pulchra sūt oīa fa
ciēte te: ⁊ ecce tu īenarrabiliter pulchri
or q̄ fecisti oīa. a quo si non eēt lapsus
adā nō diffuderet ex vtero ei⁹ salsugo
maris gen⁹ humanū ꝓfunde curiosū ⁊
ꝓcellose tumidū īstabiliter fluidū: atq̄
ita nō opus eēt vt in aquis multis cor
porabiliter ⁊ sensibiliter operarent dis
pēsatores tui mystica facta ⁊ dicta. Sic
eniz mihi nūc occurrerūt reptilia ⁊ vo
latilia: q̄bus ībuti ⁊ initiati homīes cor
poralib⁹ sacramētis subditi: nō vltra ꝓ
ficerēt nisi spūaliter viuesceret aīa gra
du alio ⁊ post initij verbū ī ꝯsūmatōne
respiceret: ac ꝑ hoc ī verbo tuo nō mar
ꝓfūditas: sz ab aquarū amaritudīe ter
ra discreta eijcit nō reptilia animarū vi
uarū ⁊ volatilia: sz aīaz viuā. neq̄.n. iaz
opus hz baptismo quo gētibus opus ē
sicut opus habebat cū aq̄s tegeret: non
eniz ītrat alit ī regnū celoꝝ ex illo quo
īstituisti: vt sic ītret: nec magnalia mira
biliū querit q̄bus fides fiat. neq̄.n. nisi
signa ⁊ ꝓdigia viderit non credit: cum
iam distincta sit terra fidelis ab aquis
maris īfidelitate amaris: ⁊ lingue in si
gno sūt nō fidelib⁹ sz īfidelib⁹. nec isto
igit genere volatili q̄d verbo tuo ꝓdu
xerūt aque opus hz terra quā fundasti
sup aquas. Immitte ī ea verbū tuuz ꝑ
nūcios tuos. opa.n. eoꝝ narram⁹: sz tu
es qui oparis ī eis vt operet aīaz viuaz
Terra ꝓducit eā: qr t̄ra causa ē vt agāt
ī ea: sicut mare fuit causa vt agerent re
ptilia animarū viuarum ⁊ volatilia sub
firmamēto celi: q̄bus iā terra nō īdiget
quānis piscē māducet leuatū de ꝓfun
do ī ea mēsa quā parasti ī ꝯspectu cre
dētiū. Ideo.n. de ꝓfūdo leuat⁹ ē: vt alat
aridā: ⁊ aues marina ꝓgenies: sz tñ sup
terrā multiplicant. Primarū.n. vocuz
euāgelizantiū īfidelitas hominū causa
extitit: sz ⁊ fideles exhortant ⁊ bñdicun
tur ab eis multipliciter de die ī diē. At
vero aīa viua de terra sūpsit exordiū: qr
nō ꝓdest iā nisi fidelib⁹ cōtinere se ab
amore hui⁹ seculi: vt aīa eoꝝ tibi viuat
que mortua erat ī delitijs viuēs delitijs
dñe mortiferis. naz tu puri cordis vita
les delitie. Operent ergo iā ī terra mi
nistri tui nec sicut ī aquis īfidelitatī an
nūciando ⁊ loquēdo ꝑ miracula ⁊ sa
cramēta ⁊ voces mysticas: vbi intenta
sit ignorātia mater admirationis ī timo
re occultoꝝ signoꝝ. Talis. n. ē itroitus
ad fidē filijs adā oblitis tui dū abscon
dūt se a facie tua ⁊ fiūt abyssus: sz open
tur ēt sicut ī arida discreta a gurgitib⁹
abyssi: ⁊ sint forma fidelib⁹ viuēdo co
rā eis ⁊ excitādo ad imitationē. Sic eni
nō tantū ad audiēdū verbū: sed etiā ad
faciendū audiūt. Querite dominū ⁊ vi
uet anima vestra: vt ꝓducat terra aīaz
viuentē. Nolite ꝯformari huic seculo:

ɔtinete vos ab eo. Euitãdo viuit anima que appetẽdo moriť. Cõtinete vos ab ĩmani feritate supbie: ab inerti voluptate luxurie: ⁊ a fallaci nomine sciẽtie: vt sint bestie mãsuete ⁊ pecora edomita ⁊ ĩnoxij serpẽtes. Motꝰ.n.aĩe sũt isti ĩ allegoria: sz fastus elationis ⁊ delectatio libidinis ⁊ venenũ curiositatis motꝰ sũt aĩe moriture: qꝛ nõ ita moriť vt omni motu careat: qm̃ discedẽdo a fonte vite moriť: atqꝫ ita suscipiť a pretereũte seculo ⁊ ɔformatur ei. Uerbũ aũt tuũ deus fons vite eterne est: ⁊ nõ preterit: iõqꝫ ĩ verbo tuo cohibeť ille discessus dũ dicitur nobis: nolite cõformari huic seculo: vt ꝓducat terra ĩ fonte vite aĩam viuẽtez ĩ verbo tuo ꝑ euãgelistas tuos animam: ɔtinentẽ imitãdo imitatores christi tui. Hoc ẽ enim secũdum genus quoniã emulatio viri ab amico ẽ. Estote inquit sicut ego: qꝛ ⁊ ego sicut vos. Ita erunt ĩ aĩa viua bestie bone in mãsuetudine actionis. Mãdasti.n.dicens in mãsuetudine opa tua ꝑfice: ⁊ ab omni hoĩe d ligeris. Et pecora bona neqꝫ si mãducauerint abũdãtia: neqꝫ si nõ mãducauerint egẽtia: ⁊ serpẽtes boni nõ ꝑnitiosi ad nocẽdũ: sz astuti ad cauendũ ⁊ tantũ explorãtes tẽporalẽ naturã q̃ꝫtum sufficit vt ꝑ ea que facta sũt ĩtellecta ɔspiciať eternitas. Seruiũt.n.rationi hec aĩalia cũ a ꝓgressu mortifero cohibita viuũt ⁊ bona sũt. Ecce.n.dñe deꝰ noster creator noster cũ cohibite fuerĩt affectiones ab amore seculi q̃bus mori ebamur male viuẽdo: ⁊ cepit eẽ aĩa viuẽs bñ viuẽdo: cõpletũqꝫ fuerit verbuz tuũ qđ ꝑ aplm̃ tuũ dixisti: nolite cõformari huic seculo: ɔseq̃tur ⁊ illud qđ ad iũxisti statim ⁊ dixisti. sz reformamini ĩ nouitate mẽtis vestre: nõ iã secũdũ genus tanq̃ꝫ imitãtes ꝑcedentẽ ꝓximum nec ex hoĩs melior aũctoritate viuẽtes. Neqꝫ.n.dixisti fiat hõ scđz genꝰ: sz faciamꝰ hoĩez ad imaginẽ ⁊ sil̃itudinẽ nostrã: vt nos ꝓbemus q̃ sit volũtas tua: Ad h̃.n.dispẽsator ille tuꝰ generãs per euãgeliũ filios: ne sꝑ ꝑuulos hr̃et quos lacte nutriret ⁊ tanq̃ꝫ nutrix fouerei: reformamini ĩquit ĩ nouitate mẽtis vr̃e ad ꝓbãdũ q̃ sit volũtas dei qđ bonũ ⁊ bñplacitũ ⁊ ꝑfectũ. Jõqꝫ nõ dicis fiat hõ sz faciamꝰ hoĩez: nec dicis s̃m genꝰ sz ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nr̃az. Mẽte q̃ppe renouatꝰ ⁊ ɔspiciẽs ĩtellectu veritatẽ tuã: hoĩe demõstratore nõ ĩdiget vt suũ genꝰ imiteť. sz demõstrante te ꝓbat ipse q̃ sit volũtas tua qđ bonũ ⁊ bñplacitũ ⁊ ꝑfectũ: ⁊ facis eũ iã capacẽ videre trinitatẽ vnitatis vel vnitatẽ trinitatis. Jõqꝫ pluraliť dicto: faciamꝰ hoĩem singulariť tñ ĩferť ⁊ fecit deꝰ homĩez: ⁊ pluraliter dicto ad imaginẽ nr̃az: singulariter ĩferť ad imaginẽ dei. Ita hõ renouať ĩ agnitione dei s̃z imaginẽ eiꝰ q̃ creauit eũ. Et spũalis effectꝰ iudicat oĩa q̃ vtiqꝫ iudicãda sũt: ipse aũt a nemine iudicať. Qđ aũt iudicat oĩa: h̃ est qđ hz ptãtez pisciũ maris ⁊ volatiliũ celi ⁊ oĩuz pecoꝝ ⁊ feraꝝ ⁊ oĩs t̃re ⁊ oĩuz repẽtium q̃ repũt sup terrã. Hoc.n.agit ꝑ mẽtis ĩtellectũ ꝑ quẽ ꝑcipit q̃ sũt spũs dei. Alioq̃n hõ ĩ honore positꝰ nõ ĩtellexit: cõparatꝰ ẽ iumẽtis ĩsensat ⁊ sil̃is factꝰ ẽ eis. Ergo ĩ eccl̃ia tua deꝰ nr̃ s̃m gr̃az tuam quã dedisti ei: qm̃ tuũ sumꝰ figm̃tũ creati ĩ opibus bonis nõ solũ spũal̃r ꝑsũt sz etiã hi q̃ spũal̃r subdunť eis q̃ presũt: masculũ.n.⁊ feminã fecisti hoĩez h̃ modo ĩ gr̃a tua spirituali: vbi s̃m sexuz corporis nõ ẽ masculus ⁊ femĩa: qꝛ nec iudeꝰ neqꝫ grecꝰ neqꝫ seruus neqꝫ liber. spũales ergo siue q̃ ꝑsunt siue q̃ obtẽperãt spiritualiter iudicãt nõ de cognitio

ribus spūalibus que lucēt i firmamen
to: n̄.n. oportet de tā sublimi auctorita/
te iudicare neq; de ipso libro tuo etiā si
q̄d ibi nō lucet qm̄ si imittim⁹ ei nr̄z in/
tellectū: certūq; habem⁹ ēt qd̄ clausum
ē aspectib⁹ nr̄is recte veraciterq; dictū
eē: sic.n. hō licet iā spūalis ⁊ renouat⁹
i agnitione dei secūdū imaginē ei⁹ q̄ cre
auit eū: factor tn̄ legis debet eē non iu/
dex nz de illa distictione iudicare spiri/
tualiū videlicet atq; carnaliū hominuz
q̄ tuis d̄s nr̄ oculis noti sūt ⁊ nullis ad
huc nobis apparuerūt opib⁹ vt ex fru/
ctibus eoꝝ cognoscam⁹ eos: sz tu domi
ne iā scis ⁊ diuisisti eos ⁊ vocasti in oc/
culto añq̄ fieret firmamētū: nz de tur/
bidis hi⁹ seculi populis quēq̄ spūalis
hō diiudicat. Quid.n. ei de iis q̄ foris sūt
iudicare ignoranti: q̄s inde vētur⁹ sit in
dulcedinē gr̄e tue: ⁊ q̄s i ꝑpetua ipieta
tis amaritudine remansurus. Jōq; hō
quē fecisti ad imaginē tuā non accepit
potestatē luminariū celi nz ipsi⁹ occulti
celi nz diei ⁊ noctis q̄ añ celi cōstitutio
nē vocasti nz cōgregationis aquaꝝ qd̄
ē mare: sz accepit ꝑtatē pisciū maris et
volatiliū celi ⁊ oīuz pecoꝝ ⁊ oīs terre:
⁊ oīuz repētiū q̄ repūt super terrā. Judi
cat.n. ⁊ approbat q̄ recte: iprobat autē
q̄ ꝑperā iuenerit siue i ea solēnitate sa
cramētoꝝ quib⁹ initiātur: quos ꝑuesti/
gat in aq̄s multis misericordia tua siue
i ea q̄ ille piscis exhibet: quē leuatū de
ꝓfūdo terra pia comedit siue verboruz
signis vocibusq; subiectis auctoritate
libri tui tāquā sub firmamēto volitāti
bus interpretādo exponēdo disserēdo
disputādo benedicēdo atq; iuocādo te
ore erūpētib⁹ atq; sonātib⁹ signis vt rn̄/
deat populus amē. Quib⁹ oīb⁹ vocib⁹
corporalit̄ enūciādis cā ē abyssus seculi
⁊ cecitas carnis q̄ cogitata nō pñt vide
ri vt opus sit istrepe i aurib⁹. Jta q̄uis
multiplicētur volatilia super terrā: ex
aq̄s tn̄ originē ducūt. Judicat ēt spūal
approbādo qd̄ rectū: iprobando āt qd̄
ꝑperā iuenerit in opib⁹ moribusq; fide/
liū ⁊ elemosynis tāq̄ terra fructifera ⁊
de aīa viua māsuefactis affectionibus
in castitate: in ieiunijs: i cogitatiōibus
pijs de ijs que ꝑ sensū corꝑis ꝑcipiunt.
De his.n. iudicare nūc dr̄ quib⁹ ⁊ pote
statē corrigēdi hz. Sed q̄d ē h̄ ⁊ q̄le my
steriū ē? Ecce benedicis hoīes o dn̄e vt
multiplicēt ⁊ ipleāt terrā. Nihilne no
bis ex hoc inuis ⁊ itelligam⁹ aliq̄d cur
nō ita bn̄dixeris lucē quā vocasti diem
nec firmamētū celi nec luminaria nec
sydera nec terrā nec mare? Dicerē te oc
us nr̄ q̄ nos ad imaginē tuā creati: dice
rē te hoc donū bn̄dictiōis homini ꝓpe
voluisse largiri nisi hoc mō bn̄dixisses
pisces ⁊ cetos vt crescerēt ⁊ multiplica
rētur ⁊ iplerēt aquas maris: ⁊ volatilia
multiplicarent sup terrā. Itē dicerē ad
ea rerū genera ꝑtinere bn̄dictionē hāc
q̄ gignēdo ex semetipsis ꝓpagantur: si
eā repirē i arbustis ⁊ fructetis ⁊ i pecto
ribus terre. Nūc āt nec herbis ⁊ lignis
dictū ē nec bestijs ⁊ serpētibus crescite
⁊ multiplicamini: cū h̄ quoq; oīa sicut
pisces ⁊ aues ⁊ hoīes gignēdo augeāt
genusq; custodiāt. Quid igit̄ dicā lum̄
meū vitas? Quia vacat hoc? Quia ina/
niter ita dictū ē? Nequaquā pr̄ pietati
absit vt hoc dicat suus vbi tui. Et si ego
nō intelligo q̄d hoc significet eloquiuz
vtātur eo meli⁹ meliores. i. itelligētiores
q; ego sū vnicuiq; q̄tū sape dedisti d̄s
meus. Placeat āt ⁊ cōfessio mea coraz
oculis tuis q̄ tibi ꝯfiteor credere me d̄s
nō incassuz te ita locutū eē nz silebo cū
mihi lectiōis hui⁹ occasio suggerit. Ue/
rū ē.n. nec video q̄d ipediat ita me sen/

ere dcā figurata librorū tuorū. Noui.n. multipl'r significari p corp⁹ qđ vno modo mēte itelligit: z multipl'r mēte itelligi qđ vno modo p corp⁹ significat. Ecce simpler dilecto dei z primi q̄ multiplicibꝰ sacris z innumerabilibus linguis z i vnaquaq; lingua innumerabilibꝰ locutionibus modis corpaliter enūciat. Ita crescūt z multiplicant fetꝰ aquarū. Attende itaq; dicta hec legis. Ecce qđ vno modo scriptura effert: z vox psonat. i pncipio fecit deꝰ celū z terrā: nōne multipl'r itelligit? Nō erroꝝ fallacia sz verarū itelligētiarū generibꝰ ita crescūt z multiplicātur fetꝰ bouiū. Itaq; si naturas ipsas rerū nō allegorice sz pprie cogitemꝰ: ad oīa q̄ de seminibꝰ gignunt conuenit vbū. crescite z multiplicamini. si āt figurate posita ista tractemꝰ qđ potiꝰ arbitror itendisse scriptura q̄ vtiq; nō supuacue solis aquilis z bouibꝰ fetibꝰ ista benedictionē attribuit: inuenimꝰ quidē multitudines z in creaturis spūalibꝰ atq; corporalibꝰ tāq; celo z in ęra z in aīs inistis z inimis tanq; in luce z in tenebris z in scīs auctoribꝰ p quos lex mīstrata ē tanq; in firmamēto qđ solidatū ē inē aquā z aquā: z in societatem amaricātiū pplorū tāq; in mari: z in studio aiaꝝ piaꝝ tanq; in arida: z in opibꝰ misericordie fm pñtē vitā tanq; in herbis seminalibꝰ z lignis fructiferis: z in spūalibꝰ oonis mānifestatis ad vtilitatē sicut in luminaribꝰ celi z in affectibꝰ formatis ad tēperantiā tanq; in aīa viua. In bouibus bis nāciscunt multitudies z vbertates z incremēta. Sz qđ ita crescat z multiplicet vt vna res multis modis itelligat z enūciet z vna enūciatio multis modis itelligat: nō inuenimꝰ nisi in signis corpaliter editis z rebꝰ itelligibil'r excogitatis. Si gna corpaliter edita gnātiones aquarū qđ necessarias causas carnal' pfūditatis ree aūt itelligibil'r excogitatas gnātiones humanā pp rōnis fecūditatē itelligimꝰ Et iō credimꝰ vtiq; bouꝝ generi dictū eē a te oñe: crescite z multiplicami. In hac eni benedictione dcessa nobis a te facultatē ac pfātez accipio z multis modis enūciare qđ vno mō itellectū tenuerit z multis modis intelligē qđ obscure vno mō enūciatū legerimꝰ. Sic iplent aq̄ mari q̄ nō mouēt nisi a varijs significatiōibꝰ sic z fetibꝰ bēanis iplet z ęra cuiꝰ aridi tas apparet i studio z dñat ei rō. Uolo et dicē oñe deꝰ me? qđ me dsequēs tua scriptura cōmouet: z dicā nec verebor. Uera.n. dicā te mihi ispirāte qđ ex eis vbis voluisti vt dicerē: necq; n. alio pter te ispirāte credo me vere dicere: cū tu fis vitas oīs āt hō mēdax. Et iō q̄ loq̄tur mēdaciū de suo loquit. Ergo vt verū loq̄r de tuo loq̄r. Ecce dīsti nobis i escā oē fenū satiuū seminās semē qđ ē sup oēm terrā: z oē lignū qđ hz i se fructuz seminis satiui: nec nobis solis sz z oīb⁹ aūb⁹ celi z bestijs terre atq; serpētibꝰ: piscibꝰ āt z cetis magnis. Dicebamꝰ. n. ex his fructibꝰ terre significari z i allegoria figurari opa misericordie q̄ huiꝰ vite necessitatibꝰ exhibent ex terra fructifera. Talis terra erat pius onesphorus cuiꝰ domui dedīsti misericordiā: q̄ frequēter pauluz tuū refrigerauit z cathenā ei? nō erubuit. Hoc fecerūt z frēs z tali fruge fructificauerūt: q̄ qđ ei deerat suppleuerūt ex macedonia. Quō autē dolet q̄dā ligna que fructum ei debitum nō dederāt: vbi ait i pma mea defēsiōe nemo mihi affuit: sz oēs me dereliq̄runt: nō illis iputet Ista.n. debent eis q̄ mīstrāt doctrinaz rōnalez p itelligētias: diuinoꝝ mysteriorū: ita eis debētur tanq; bouibus. Debētur autē eis sicut anime viue pbētibus se ad imitādū in oīs obtinentia. Itē debē

aut eis tanq̃ volatilib⁹ ꝓpter benedictiones eoꝝ que multiplicant sup oẽz terrã qñ ī oẽz terrã exist sem⁹ eoꝝ. Pascũtur aũt bis escis q̃ letant eis. nec illi letãtur eis quoꝝ de⁹ vẽter ẽ. Nec enim ī illis q̃ ꝑbẽt ista ea q̃ dãt fructꝰ ẽ. Sz quo aio dãt Itaq̃ ille q̃ deo seruiebat nõ suo ventri video plane vñ gaudeat: video et cõgratuloꝝ ei valde. Accepat. n. a philippensibus q̃ ꝑ epaphroditũ miserãt. Sz tñ vnó gaudeat video. Vñ aũt gaudet ide pascit: qz ī vitate loquẽs gaudiũ sũ iquit magnifice ī dño: qz tãdẽ aliqñ repullulastis sape ꝓ me ī quo et sapiebatis: sedium aũt babuistis. Isti aũt diuturno tedio marcuerãt: et q̃si exaruerant ab isto fructu boni opis et gaudet eis qz repullularũt nõ sibi: qz eius idigẽtie subuenerũt. Ideo secutꝰ ait: Nõ q̃ dicit aliq̃d: dico. Ego. n. didici ī q̃bus sũ sufficiẽs eẽ Scio et minus habere scio et abundare ī oĩbus ibutus suz. Et satiari et esurire et abũdare et penuriã pati: oĩa possuz ī eo qui me ꝰfortat. Vñ ergo gaudes o paule magne: vnde gaudes: vñ pasceris bõ: renouate ī agnitione dei fm imaginem eius q̃ creauit te et aĩa viua tãta ornamẽtia et lingua volatilis loquẽs mysteria? Talibus q̃ppe animãtibus esca ista debeb. Quid ẽ q̃ te pascit? Letitia. Q̃ se quit audiamus. Uerũtamẽ iquit bñ fecistis cõicantes tribulationi mee. Hinc gaudet et hinc pascit: qz ille bene fecerũt nõ qz eius angustia relaxata est qui dicit tibi. ī tribulatiõe dilatasti mihi: q̃a et abũdare et penuriã pati nouit ī te qui cõfortas eũ. Scitis. n. inquit etiã et vos philippẽses quoniã in ꝓncipio euãgelij cũ ex macedonia sum ꝓfectus nulla mihi ecclesia cõmunicauit in ratione dati et accepti nisi vos soli: qz et thessalonicã et semel et iterũ vsibus meis misistis. Ad hec bona opa eos rediisse nũc gaudet et repullulasse letat tanq̃ reuirescẽte fertilitate agri. nũquid ꝓpter vsus suos qui dixit vsibus meis misistis: nũquid ꝓpterea gaudet: nõ ꝓpterea. Et hoc vñ sem⁹? Sequit dicẽs. Nõ qz quero datũ sz requiro fructũ. Didici a te deus meus inter datũ et fructũ discernere. Datũ ẽ res ipsa que dat impartit hec necessaria vestiti ẽ nũmus cibus potus vestimẽtum tectũ adiutoriũ. Fructꝰ aũt bona et recta volũtas datoris ẽ. nõ. n. ait: magꝝ bonꝰ qui suscepit ꝓphetaz tantũ sz addidit in nomine ꝓphete: nec qz ait tñ qui susceperit iustũ: sz addidit ī nomĩe iusti. Ita q̃ppe ille mercedẽ ꝓphete: iste mercedẽ iusti accipiet. nec solũ ait qui calicẽ aque frigide potũ dederit vni ex minimis meis: sz addidit tantũ in nomine discipuli: et sic adiunxit: amẽ dico vobis nõ ꝑdet mercedẽ suã. Datũ ẽ suscipe ꝓphetam: suscipere iustũ: porrigere calicẽ aque frigide discipulo: fructus aũt in nomĩe ꝓphete ī nomine iusti ī nomine discipuli hoc facere. Fructu pascitur belias a vidua sciẽte q̃ dominẽ dei pasceret: et ꝓpter hoc pasceret ꝑ corui⁹ aũt dato pascebat. nec ĩterior belias sz exterior pascebat: qui posset etiã talis cibi egestate corrũpi Ideoq; dicã q̃ dñe vere eĩ cozã te dñe cũ homines idiote atq; infideles quibus initiãdis atq; lucrandis necessaria sũt sacramẽta initioꝝ et magnalia miraculoꝝ: que nomine piscium et ceteroꝝ significari credidimus: suscipiũt corporaliter reficiẽdos: aut in aliquo ꝓfectus vite vsu adiuuãdos pueros tuos. cũ id quare faciendus sit a quo ꝓtineat ignorent: nec illi istos pascũt: nec isti ab illis pascũtur. qz nec illi hoc tãcta et recta volũtate operãtur: nec isti eoꝝ datis vbi fructũ nõdum vidẽt letãtur. Inde quippe

animus pascitur: vnde letatur. Et ideo pisces ⁊ ceti nō vescūtur escis: quas nō germinat nisi iaz terra ab amaritudine marinoꝝ fluctuū distincta atq; discreta Et vidisti deus omnia que fecisti: ⁊ ecce bona valde qꝛ ⁊ nos vidimus ea ⁊ ecce omnia bona valde. In singulis generibus operū tuoꝝ cū dixisses vt fierent et facta essent: illud atq; illud vidisti quia bonū est. Septies enumeraui scriptum esse te vidisse quia bonum est qđ fecisti ⁊ hoc octauuz est qꝛ vidisti omnia que fecisti: ⁊ ecce nō solū bona sz etiaz valde bona tanq̄ simul oīa. nā singula tantū bona erāt: simul āt oīa ⁊ bona ⁊ valde Hoc dicūtur etiā queq; pulchra corpora: qꝛ lōge multo pulchrius ē corpꝰ qđ ex mēbris pulchris oībus cōstat q̄ ipa mēbra singula quoꝝ ordinatissimo cōuentu cōpletur vniuersū quāuis ⁊ illa etiā singulatim pulchra sint. Et attendi vt inuenirē vtrū septies vel octies videris que bona sūt opa tua cū tibi placuerūt: ⁊ ī tua iussione nō inueni tpa p que itelligerē q̄ totiēs videris que fecisti: ⁊ dixi: O dñe nōne ista scriptura tua vera ē: quoniā tu verax ⁊ veritas edidisti eaz. Cur ergo tu mihi dicis nō esse ī tua visione tēpora: ⁊ ecce scriptura tua mihi dicit p singulos dies ea que fecisti te vidisse qꝛ bona sūt? Et cū ea numerarē inueni quotiēs ad hec tu dicis mihi: quoniā tu es deus meus ⁊ dicis voce forti ī aurē īteriorē seruo tuo prūpēs meā surditatē ⁊ clamās. O homo nēpe qđ scriptura mea dicit ego dico. Et tamen illa tpaliter dicit: vbo āt meo eterno tēpus nō accidit: qꝛ equali mecū eternitate cōsistit. Sic ea que vos p spiritū meū videtis ego video sicut ea que vos p spirituz meū dicitis ego dico. Atq; ita cū vos tēporaliter ea videatis non ego tēporaliter video quēadmoduz cū vos temporaliter ea dicatis nō ego tēperaliter ea dico. Et audiui dñe deus meus ⁊ eluxi stillā dulcedinis ex tua veritate ⁊ intellexi quoniā sūt quidā q̄bus displicēt opera tua bona: ⁊ multa eoꝝ dicunt te fecisse necessitate cōpulsuz sicut fabricas celorū ⁊ cōpositiones syderū: ⁊ hec ñ đ tuo sz iā fuisse alibi creata ⁊ aliunde que tu ꝯtraheres ⁊ cōpaginares atq; ꝯtexeres cū de hostibus victis mundana menia mollireris: vt ea ꝯstructiōe đnicti aduersus te iteꝝ rebellare nō possent. Alia vo nec fecisse te nec omnino ꝯpegisse sicut omnes carnes ⁊ īmitissima queq; animātia: ⁊ quicquid radicibus terrā tenet sz hostilē mētem naturāq; aliā nō abs te ꝯditam tibiq; ꝯtrariā ī iferioribꝰ mūdi locis ista gignere atq; formare. Insani dicūt hec: quoniā nō p spiritū tuū vidēt opera tua nec te cognoscunt in eis Qui autē p spirituz tuū vident ea: tu vides ī eis. Ergo cum vidēt qꝛ bona sunt tu vides quia bona sūt: ⁊ quecunq; propter te placēt tu ī eis cōplaces: ⁊ que p spūm tuū placēt nobis tibi placēt ī nobis. Quis.n. scit hominū que sūt homīs nisi spiritus hominis q̄ ī ipso est? Sic et que dei sunt nemo scit nisi spiritus dei. Nos autē inquit nō spiritū huius mundi accepimus: sz spiritū qui ex deo est: vt sciamus que a deo donata sunt nobis. Et admoneor vt dicaz. Certe nemo scit que dei sunt nisi spiritus dei. Quomodo ergo scimus ⁊ nos que a deo donata sunt nobis? Respondetur mihi quoniam que per eius spiritū scimus etiam sic nemo scit nisi spiritus dei. Sicut enī recte dictū est: nō enim vos estis qui loquimini eis qui ī spiritu dei loquerētur sic recte dr̄ non vos estis q̄ scitis eis qui in dei spiritu sciūt. Nihilominꝰ igit̄ re-

ete dicit nõ vos estis qui videtis eis q̃ in spiritu dei vidẽt. Ita quicquid ĩ spiritu dei vident: qꝛ bonũ ẽ nõ ipsi sed deꝰ videt qꝛ bonũ ẽ. Aliud ergo ẽ vt putet q̃sq; malũ esse quod bonũ ẽ q̃les supradicti sũt. Aliud vt qđ bonũ ẽ videat hõ qꝛ bonũ ẽ sicut multis tua creatura placet quia bona ẽ quibꝰ tñ nõ tu places ĩ ea vñ frui magis ipsa q̃ te volũt: aliud ãt vt cũ aliquid videt homo qꝛ bonum est: deus in illo videat quia bonum est vt .s. ille amet in eo qđ fecit q̃ nõ amaretur nisi per spiritũ quẽ dedit: qꝛ charitas dei diffusa ẽ ĩ cordibꝰ nostri .s. p spiritũ sanctũ q̃ datꝰ ẽ nobis p quẽ videmꝰ qꝛ bonũ ẽ q̃cq̃d aliquo mõ est. Ab illo enĩ ẽ qui non aliquo mõ ẽ sed qđ ẽ est. Gratias tibi dñe: videmꝰ celum ⁊ terraꝫ siue corporalẽ partẽ supiorem atq; inferiorẽ: siue spiritualẽ corporalemq; creaturã atq; in ordinatu harũ partiũ quibus cõstat vel vniuersa mundi moles vel vniuersa oĩno creatura videmꝰ lucẽ factã diuisamq; a tenebris: videmꝰ firmamẽtũ celi siue inter spirituales aq̃s supiores ⁊ corporales ĩferiores primarium corpus mũdi sup hoc spacium aeris quia ⁊ hoc vocat celũ p qđ vagantur volatilia celi inter aquas que vaporaliter eis supferũt: ⁊ serenis ẽt noctibꝰ rorãt ⁊ has que ĩ t̃ris graues fluitãt videmꝰ cõgregatarũ aquaꝝ speciẽ p cãpos maris ⁊ aridã terrã vel nudatã vel formatã vt eẽt visibilis ⁊ ĩcõposita herbarũq; atq; arborũ materie: videmꝰ luminaria fulgere desup solẽ sufficere diei: lunã ⁊ stellas consolari noctẽ atq; his oĩbus notari ⁊ significari tempora: videmus humidã vsq; quaq; naturã piscibꝰ ⁊ beluis ⁊ alitibꝰ fecũdatã qđ aeris corpulentia que volatꝰ auiũ portat aquaꝝ exalatione concrescit videmꝰ terrenis animalibꝰ faciẽ terre decorari hoĩnẽq; ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ tuã cũctis irrationalibꝰ animãtibꝰ ipsa tua imagine ac similitudine hoc ẽ rationis ⁊ intelligẽtie virtute p̃poni: ⁊ quẽadmodũ ĩ eiꝰ aĩa aliud ẽ qđ ɔsulẽdo dominat: aliud quod subdit vt obtẽperent: sic viro factã eẽ etiã corporaliter feminãq; habeberet quidẽ in mẽte rõnalis intelligentie parẽ naturaꝫ: sexu tamẽ corporis ita masculino sexui subijceret quẽadmodũ subijcit appetitus actionis ad cõcipiendã de rõne mẽtis recte agẽdi solertiam. Uidemus hec ⁊ singula bona et oĩa bona valde. Laudẽt te opera tua vt amemꝰ te: ⁊ amemꝰ te vt laudent te opa tua que habẽt initiũ ⁊ finẽ ex tempore ortum ⁊ occasũ profectũ ⁊ defectũ speciem ⁊ priuationẽ. Habẽt ergo cõsequẽtia mane ⁊ vesperam partiꝫ latẽter partim euidẽter. De nihilo enim a te nõ de te facta sũt. Nõ de te aliqua nõ de tua vel que antea fuerit sed de concreta .i. simul a te creata materia: q̃ eiꝰ informitatem sine vlla temporis ĩterpositiõe formasti. Nam cũ sit aliud celi ⁊ terre materies aliud celi ⁊ terre species materiaꝫ quidem de omnino nihilo mundi autem speciem de informi materia: simul tamen vtrũq; fecisti vt materiam forma nulla more intercapedine sequeret. Inspeximus etiam propter quorum figurationem ista vel tali ordine fieri vel tali ordine scribi voluisti: ⁊ vidimus qꝛ bona sũt singula ⁊ omnia: bona valde in verbo tuo in vnico tuo celuꝫ ⁊ terrã caput ⁊ corpus ecclesie in predestinatione ante omnia tempora sine mane ⁊ vespera. Ubi autẽ cepisti predestinata tẽporaliter exequi: vt occulta manifestares ⁊ incõposita nostra cõponeres q̃m super nos erãt peccata nostra ⁊ in p̃fũ

dum tenebrosū abieramus abs te ⁊ spi-
ritus tuus bon⁹ superferebatur ad sub
ueniendum nobis in tempore opportu
no ⁊ iustificasti ipios ⁊ distinxisti eos ab
iniquis ⁊ solidasti auctoritatē libri tui ī
ter supiores qui tibi docibiles essent ⁊ i
feriores qui eis subderentur ⁊ congre-
gasti societatē infidelium in vnam con
spirationē vt apparerent studia fideliū
vt tibi opera misericordie parerēt distri
buētes etiā pauperibus terrenas facul-
tates ad acquirenda celestia: ⁊ inde ac-
cendisti quedā luminaria in firmamen-
to verbū vite habentes sanctos tuos et
spiritualibus donis prelata sublimi au
ctoritate fulgentes: ⁊ inde ad imbuen-
das infideles gentes sacramēta ⁊ mira
cula visibilia vocesq; verborum ꝑm fir-
mamentum libri tui: quibus etiam fide
les benedicerentur ex materia corpora
li ꝓduxisti: ⁊ deinde fideliū animam vi
uam per affectus ordinatos cōtinentie
vigore: formasti atq; inde tibi soli men-
tem subditam ⁊ nullius auctoritati hu
mane ad imitandū indigentē renoua-
sti ad imaginem ⁊ similitudinem tuam
prestantiq; intellectui rationabilez acti
onem tanq̄ viro feminam subdidisti oī
busq; tuis ministeriis ad perficiēdos fi
deles in hac vita necessariis ab eisdez fi
delibus ad vsus temporales fructuosa
in futurum opera preberi voluisti. Hec
omnia videmus ⁊ bona sūt valde: quo-
niam tu ea vides in nobis qui spiritum
quo ea videremus ⁊ in eis te amarem⁹
dedisti nobis. Domine deus pacem da
nobis: omnia enim prestitisti nobis pa-
cem quietis pacē ⁊ sabbati pacem sine
vespera. Omnis q̄ppe iste ordo pulcher
rimus rerū valde bonarum modis suis
peractis trāsiturus est: ⁊ mane quippe
in eis factum ē ⁊ vespera. Dies aūt septi
mus sine vespera ē nec hz occasuz: qz sā-
ctificasti eū ad permansionē sempiter-
nā: vt id qd̄ tu post opera tua bona val
de quāuis ea quietus feceris: requieui-
sti septimo die hoc preloquatur nobis
vox libri tui: qd̄ ⁊ nos post opera nr̄a:
ideo bona valde: qz tu nobis ea dona-
sti sabbato vite eterne. Requiescamus
in te etiam. Tunc enim sic requiesces in
nobis quēadmodum nunc operaris in
nobis: ⁊ ita erit illa requies tua per nos
quēadmodum sunt ista opera tua per
nos. Tu autem domine semper opera-
ris ⁊ semper requiescis nec vides ad tem
pus: nec operaris ad tempus: nec moue
ris ad tempus: nec requiescis ad tēpus:
⁊ tamen facis ⁊ visiones temporales ⁊
ipsa tempora ⁊ quietez ex tēpore. Nos
itaq; ista que fecisti videmus quia sunt
tu autem quia vides ea sunt. Et nos fo-
ris videmus quia sunt ⁊ intus qz bona
sunt: tu autem ibi vidisti facta vbi vidi-
sti facienda. Et nos alio tempore moti
sumus ad benefaciendum postea: quaz
concepit de spiritu tuo cor nostrū: prio
ri autem tēpore ad malefaciendū moue
bamur deserentes te: tu vero deus sum
me bone nunq̄ cessasti benefacere. Et
sunt quedam opera nostra ex munere
quidem tuo: sed nō sempiterna. Post il
la nos requieturos in tua grādi sancti-
ficatione speramus: tu autē bonuz nul-
lo indigēs bono semper quietus es qm̄
tua quies tuipse es. Et hoc intelligē q̄s
hominū dabit hominis: quis angelus
angelo: quis angelus homini? A te peta
tur ī te querat̄ ad te pulset̄: sic sic accipi
etur: sic inueniet̄ sic aperiet̄. Amen.

Aurelij Augustini Cōfessionū terti⁹
decim⁹ atq; vltimus liber explicit.
Deo gratias.

De doctrina christiana

Ex libro retractatiōuz beati Augustini

Libros de doctrina christiana cū imperfectos cōperissē perficere malui q̄ eis sic relictis ad alia retractāda transire. Cōpleui ergo tertiuz q̄ scriptus fuerat vsq; ad eū locū vbi cōmemoratū ē ex euāgelio testimoniū de muliere que abscōdit fermētuz i tribus mēsuris farine donec fermētaret totū. Addidi ēt nouissimū libr̄. ⁊ quatuor libris illud cōpleui. Quor̄ p̄mi tres adiuuāt: vt scriptura intelligant. Quartus aūt quō que itelligimus p̄ferenda sūt. In secundo sane libro d̄ actore libri quē plures vocāt sapientiā salomonis. i. ipsū sicut ecclesiasticū iesus filius sirach scripsit: nō ita cōstare vt a me dictū est: postea didici: ⁊ omnino p̄babilius cōperi nō esse hunc eius libri auctorē. Ubi aūt dixi his quadraginta quatuor libris testamēti veteris terminat̄ auctoritas ex cōsuetudine qua loquitur ecclesia vetus testamētuz appellaui: apostolus aūt nō videtur appellare vetus testamētū nisi q̄d datuz ē in mōte syna. Et i eo q̄ dixi de tēporuz historia sanctū Ambrosiū soluisse questionē tanq̄ coetanei fuerīt plato ⁊ hieremias: me fefellit memoria. Nā q̄d ille ep̄s de hac re sēserit i libro eius legit̄ q̄ de sacr̄is siue d̄ ph̄ia scripsit. Hoc opus sic incipit: Sunt p̄cepta quedam.

Aurelij Augustini doctoris i libros q̄tuor d̄ doctrīa xp̄iana. Prolog⁹ icipit

Sunt p̄cepta quedam tractādarū scripturarū: que studiosis earū video non incōmode posse tradi: vt nō solū legendo alios: q̄ diuinarū litterar̄ operta aperuerūt: sed ⁊ alijs aperiēdo p̄ficiant h̄ tradere institui volētibus ⁊ valētib⁹ discere si deus ac dominus noster ea q̄ de hac re cogitāt solet suggerere etiam scribēti mihi nō deneget. Q̄d antequā exordiar: videt̄ mihi respondendū ēē his qui hec reprehēsuri sūt aut reprehēsuri vident̄: si eos nō ante placaremus. Q̄d si nōnulli etiā p̄mo ista reprehenderint saltē alios nō mouebūt nec ab vtili studio ad imperitie pigritiam reuocabunt quos mouere possent nisi p̄monitos p̄paratosq; īuenissent. Quidā. n. reprehēsuri sūt hoc opus nostrū cū ea que p̄cepturi sumus nō itellexerint. Quidaz vero cū itellectis vti noluerint conatiq; fuerint scripturas diuinas s; hec p̄cepta tractare: neq; valuerint apire atq; explicare que cupiūt: īaniter me laborasse arbitrātur. Et q̄ ipsi nō adiuuabunt hoc opere: nullū adiuuari posse censebunt. Tertiū genus ē reprehēsor̄: qui diuinas scripturas: vel re vera bn̄ tractāt vel bn̄ tractare sibi vident̄. Qui om̄ nullis hi⁹ obseruationib⁹ lectis: quales nūc tradere īstitui: facultatē exponēdor̄ sanctor̄ libror̄ se assecutos vel vidēt vel putant nemini eē ista p̄cepta necessaria: s; potius totū: q̄d de illarū litterarū obscuritate laudabiliter aperit̄ diuino munc̄ fieri posse clamitabūt: q̄bus oībus breuit̄ rn̄dens. illis q̄ h̄ que scribim⁹ nō intelligūt. h̄ dico me nō ita eē reprehendēdū: q̄ nō h̄ intelligūt: tanq̄ si lunā veterē vel nouā sydusve aliquod minime clarū vellent videre: q̄d ego intēdo digito demonstrare: illis autem nec ad ipsum digitū meū videndū sufficiēs esset acies oculor̄: nō p̄pterea mihi succēsere d̄berēt. Illi vero q̄ ēt istis p̄ceptis cognitis atq; p̄ceptis ea q̄ i diuinis scripturis obscura sūt itueri nequerint: arbitrent̄ se digitū: q̄dē meū itueri posse: sydera vero q̄bus demōstrādis itēdit̄ videre n̄ posse.

Et illi ergo ⁊ isti me reprehendere ōsinãt ⁊ lumẽ oculoꝝ diuinit⁹ sibi ꝓeripere decre/ uerit: nō.n. si possū mẽbꝝ meū ad aliqd demōstrādū mouere: possū ẽt oculos at tendere: quibus vel ipsa demōstratio mea vel ẽt illud qd volo demōstrare cernat.

Jã vero eoꝝ qui diuino munere erudi tãt: ⁊ sine talib⁹ ꝓceptis ōlia nũc trade/ re istitui se scōs libꝝos itelligere atqꝫ tra ctare gloriant: ⁊ ꝓpterea supflua volu isse me scribere existimãt: sic ẽ lenienda cōmotio: vt q̃uis dei magno munere iure letẽtur: recordent se tñ ꝑ hoies di/ diciisse vl̃ litteras: nec ꝓpterea sibi ab an tonio scō ⁊ pfecto viro egyptio mona/ cho isultari debere: q̃ sine vlla scia litte rarũ scripturas diuinas ⁊ memoriẽ au/ diẽdo tenuisse ⁊ prudẽter cogitãdo itel lexisse ꝑdicat: aut ab illo seruo barbaro xp̃iano de quo a grauissimis: fideꝫ dignissimis viris nup accepim⁹ q̃ litteas quoꝫ ipsas nullo docẽte hoie i plenaꝫ noticiã orãdo vt sibi revelarentur acce pit triduanis ꝑcibus ipetrãs vt ẽt codi/ cẽ oblatũ stupẽtib⁹ q̃ aderãt legendo p curreret. At si h̃ quisqꝫ falsa arbitret: nõ ago pugnaciter. Certe.n. cuꝫ xp̃ianis q̃ñ nobis res ẽ: q̃ se scripturas scãs sine duce hoie gaudẽt nosce: ⁊ si ita ẽ vero ⁊ nõ mediocri gaudẽt bono ꝓcedãt neces se ẽ vnũquẽqꝫ nr̃z vt ab ineũte pueritia ꝓsuetudine audiẽdi linguã suã didicisse ⁊ aliã aliquã vl̃ grecã vel hebreã vel q̃ libet ceterarũ aut similiter audiẽdo aut ꝑ hoiez ꝓceptoꝝ accepisse. Jã g̃ si placz moneam⁹ oẽs frẽs ne puulos suos ista doceãt: qz momẽto vno tpis aduenien te spũ scõ repleti apli oiuz gentiũ liguis locuti sũt: aut cui talia nõ ꝓuenerit nõ se arbitret eẽ xp̃ianũ aut scñ spũz ac cepisse se dubitet. Jmmo vero ⁊ qz ꝑ ho minẽ discenduz ẽ sine supbia discat ⁊ ꝑ quẽ doceat alius sine supbia ⁊ sine inuli/ dia tradat qd̃ accepit. Nec tẽtem⁹ eum cui credim⁹: ne talib⁹ inimici versutijs ⁊ puersitate decepti ad ipsũ quoꝫ euãge liũ audiẽdũ atqꝫ discẽdũ nolum⁹ ire in ecclesias aut codicẽ legere: aut docẽtez ꝑdicantẽqꝫ hoiez audire: ⁊ expectem⁹ ra pi vsqꝫ i tertiũ celũ siue i corpe siue extra corp⁹ ficut dicit apls: ⁊ ibi audire ieffa/ bilia verba q̃ nõ licet hõi loq̃: aut ibi vi/ dere dñz iesum xp̃z ⁊ ab illo potiusqꝫ ab hoib⁹ audire euãgeliũ. Caueam⁹ ta/ les tẽtationes supbissimas ⁊ piculosissi mas: magisqꝫ cogitem⁹ ⁊ ipsũ apl̃z pau/ lũ lz omia ⁊ celesti voce ꝑstratũ ⁊ istru/ ctũ ad hoiez tñ missũ eẽ: vt sacra ꝓcipet ⁊ copularet ecclie: ⁊ cẽturionẽ corneli um q̃uis exauditas oratiões ei⁹ ⁊ eccli/ as respectas ei angelus nũciauerit: pe/ tro tñ traditũ imbuẽdũ: p quẽ nõ soluz sacramẽta ꝓciperet: sz etiã quid creden/ dũ qd sperãdũ qd diligẽdũ eẽt audiret. Et poterãt vtiqꝫ oia geri per angelum: sz abiecta eẽt humana ꝺditio: si ꝑ hoies hoib⁹ verbũ suũ deus mistrare nolle vi deret. Quõ.n. ꝓz eẽt qd̃ dictũ est: tem/ plũ.n. dei factũ ẽ: qd̃ estis vos: si deus ō humano tẽplo responsa nõ redderet: ⁊ totũ qd̃ discẽdũ hoibus tradi vellet de celo atqꝫ per angelos ꝓsonaret? Deide ipsa charitas q̃ fibi hoies inuicẽ modo vnitatis astringit: non haberet aditum refundendozũ: ⁊ quasi miscendozũ sibi met animozũ: si homines per homines nihil discerent. Et certe spadonẽ illuꝫ qui esaiam ꝓpheram legẽs nõ itellige bat neqꝫ ad apostolum angelus misit: nec p angelũ ei qꝫ nõ itelligebat exposi tum: aut diuinitus in mẽte sine homis ministerio revelatũ ẽ: sz potius suggesti one diuina missus ẽ ad eum: sediteqꝫ cuꝫ eo philippus qui nouerat esaiaꝫ ꝓphe/

tã: eiqꝫ humanis ẏbis ⁊ in lĩgua ⁊ ĩ scri-
ptura illa qõ tecũ erat agnit. Nõne cũ
moyse oñs loquebaꝫ. Et tñ cõsiliũ regẽ
ui atqꝫ adminiſtrandi tã magnũ popu
lũ a ſocero ſuo alienigena. ſ. hoſe: ⁊ ma
xime ꝓuidus ⁊ minime ſupbus accepit
Nouerat. n. ille vir ex quacũqꝫ anima
verũ cõsiliũ ꝓceſſiſſet nõ ei: ſꝫ illi qui eſt
veritas ĩcõmutabili deo tribuẽdũ eſſe.
Poſtremo q̃ſq̃ ſe nullis ꝓceptis ĩ
ſtructũ diuino munere quecũqꝫ in ſcri
pturis ſãctis obſcura ſũt ĩtelligẽ gloria
tur bñ q̃dẽ credit ⁊ verũ ẽ nõ eẽ illaꝫ ſu
am facultatẽ quaſi a ſeipſo exiſtẽtẽ: ſed
diuino munere traditã. Ita. n. dei glori
em q̃rit ⁊ ſi ſuã: ſed cũ legit ⁊ nullo ſibi
hominũ exponẽte ĩtelligit: cur ipſe alijs
affectat exponere: ac ñ poti⁹ eos remittit
ẏo vt ipſi quoqꝫ ñ ꝓ hoiez: ſꝫ illo intus
docẽte ĩtelligãt: ſꝫ videlicet timet ne au
diat a dño. Serue neqꝫ dares pecuniaꝫ
meã nũmulartijs. Sic ḡ hi ea q̃ ĩtelligũt
ꝑdũt ceteris vel loquẽdo vel ſcribẽdo
ita ego quoqꝫ ſi nõ ſolũ ea q̃ intelligo:
ſed ẽt ĩtelligẽdo ea que obſuẽt ꝓdide
ro culpari ab eis ꝓfecto nõ debeo: q̃q̃
nemo debeat aliq̃d ſic habere: quaſi ꝓ
ꝓriũ niſi forte mẽdaciũ. Nã oẽ verũ ab
illo ẽ q̃ait. Ego ſũ ẏtas. Quid. n. habe
mus qõ nõ accepim⁹: Et ſi accepimus
q̃d gloriamur: q̃ſi nõ accepim⁹? Qui le
gũt audiẽtib⁹ lras vtiqꝫ quas agnoſcit
enũciat. Qui ãt ipſas lras tradit: ẽ agit
vt alij quoqꝫ legere nouerint: vterqꝫ tñ
hoc ĩſinuat qõ accepit. Sic etiã q̃ ea q̃ ĩ
ſcripturis ĩtelligit exponit audiẽtib⁹ tã
qꝫ lras quas agnoſcit: ꝓnũciat lectoris
officio. Qui ãt ꝑcipit quõ ĩtelligẽdũ ſit
ſimilis ẽ tradẽti lras: hoc ẽ ꝓcipienti
quõ ſit legẽdũ: vt quõ ille q̃ legere no
uit alio lectore nõ indiget: cũ codicem
ĩuenerit a quo aperiat q̃d ibi ſcriptũ ſi
ſic iſte qui ꝑcepta q̃ conamur tradere ac
cepit: cũ i libris aliq̃d obſcuritatis iue
nerit q̃ſdã lras velut regl'as tenẽs ĩtel
lectorẽ aliũ nõ req̃rat: ꝓ quẽ ſibi q̃ op
tũ ẽ oetegaꝫ: ſꝫ quibuſdã veſtigiis ida
gatis ad occultũ ſenſuꝫ ſine vllo errore
ipſe ꝓueniat: aut certe ĩ abſurditatẽ ꝓa
ue ſentẽtie nõ ĩcidat. Quapp q̃q̃ ⁊ in
ipſo ope ſatis apparere poſſũt huic offi
cioſo laborĩ nr̃o nõ recte aliquẽ cõtradi
cere tamẽ ſi bi⁹ ꝓmio quibuſlibet obſi
ſtentib⁹ cõueniẽter vr̃ eẽ rñũ bu⁹ vie
quã i h̃ libro ĩgredi volum⁹ tale nobis
occurrit exordiũ. Explicit ꝓo
logus. Incipit liber ꝑm⁹ beati Auguſti
ni de doctrina x̃piana.

Que ſũt res q̃bus innit̃ oĩs tra
ctatio ſcripturarũ mod⁹ ĩueni
endi q̃ ĩtelligẽda ſũt: ⁊ modus ꝓferẽdi
que ĩtellecta ſũt. de ĩueniẽdo ꝓus: de ꝓ
ferẽdo poſtea diſſeram⁹. Magnũ op⁹
⁊ arduũ: ⁊ ſi ad ſuſtinẽdũ difficile: ẽor
ne ad ſuſcipiẽdũ temerariũ. Ita ſane ſi
de nobis ipſis ꝑſumerem⁹. Nũc vo cũ
i illo ſit ſpes pagẽdi bi⁹ opis a quo no
bis ĩ cogitatione multa de hac re iã tra
dita temem⁹ nõ ẽ ĩmemẽdus ne oare de
ſinat cetera: cũ ea que data ſũt cepim⁹
ĩpẽdere. Dis. n. res q̃ dãdo non deficit
dũ habeẽ ⁊ nõ oaẽ: nec dũ habeẽ quõ
habẽda ẽ. Ille. n. ait: q̃ hz dabit ei. Dabit
ergo habẽtib⁹. ſ. cũ beneginitate vtẽtib⁹
eo qõ acceperũt. adiplebit atqꝫ cumula
bit qõ dedit. Illi ꝺnqꝫ ⁊ illi ſeptẽ erant
panes antecꝫ incipent dari eſuriẽtibus
Qõ vbi fieri cepit cophinos et ſportas
ſatiatis tot hominũ milibus ipleuerũt.
Sicut ergo ille panis dũ frãgeret accre
uit: ſic ea q̃ ad hoc op⁹ aggrediẽdũ iam
dñs ꝓbuit cũ diſpẽſari cepit eoipſo ſug
gerẽte multiplicabũtur. vt in ipſo hoc
nr̃o mĩiterio nõ ſolũ nulla patiamur

inopiã: sed de mirabili ẽt abũdãtia gau
deam⁹. Oĩs doctrina vl' rerũ ẽ vl' signo
rũ: ꝫ res ꝑ signa discũtur. ꝓprie ãt nunc
res appellaui: q̃ nõ ad significandũ ali
q̃d adhibẽt: sicuti ẽ lignũ lapis: pec⁹ atꝫ
hi⁹ cetera: ꝫ ñ illõ lignũ qõ ĩ aq̃s amaras
immissimus legim⁹ a moyse vt amaritu
dine carerẽt. nec ille lapis quẽ iacob si
bi ad caput posuerat. nꝫ illud pec⁹ qõ ꝑ
filio ĩmolauit abraaꝫ. Hec nãq̃ ita res
sũt vt aliarũ ẽt signa sint rerũ. Sũt autẽ
alia signa quoꝝ oĩs vsus ĩ significãdo
ẽ: sicuti sũt verba. Nemo. n. vtit' vbis ni
si aliquid significãdi gr̃a. Ex quo ĩtelli
git' ꝙ appellẽ signa: res eas videlicet q̃
ad significãdũ aliq̃d adhibẽt'. Quãobrẽ
dẽ signũ ẽt res aliq̃ ẽ. Qõ. n. nulla res ẽ
oĩno nihil ẽ. Nõ. n. oĩs res ẽt signũ ẽ. et
iõ ĩ hac diuisiõe rerũ atq̃ signorũ: cũ de
reb⁹ loquimur: ita loq̃mur: vt ẽt si earũ
aliqua adhiberi ad significãdũ pñt nõ
ĩpediãt ĩpartitionẽ q̃ pri⁹ de reb⁹ postea
de signis disserem⁹: memoriterq̃ tenea
mus. Id nũc ĩ reb⁹ cõsiderãdũ eẽ ꝙ sũt
nõ ꝙ aliud ẽt ꝑter seipsas significant.

Res ergo alie sũt quib⁹ fruẽdũ ẽ: alie
quib⁹ vtẽdũ: alie que fruũtur ⁊ vtuntur
Ille q̃b⁹ fruẽdũ ẽ beatos nos faciunt.
Istie q̃b⁹ vtẽdũ ẽ tẽdẽtes ad beatitudi
nẽ adiuuamur: ⁊ q̃si adminiculamur vt
ad illas que nos beatos faciũt ꝑuenire
atq̃ his inherere possim⁹. Nos vero q̃
fruimur ⁊ vtimur inter vtrasq̃ cõstitu
ti: si eis q̃bus vtẽdũ ẽ frui voluerim⁹ im
pedit' cursus nr̃: ⁊ aliqñ ẽt deflectitur:
vt ab his reb⁹ q̃b⁹ fruẽdũ ẽ obtinẽdis vl'
retardemur vel ẽt reuocemur: inferioꝝ
amore prepediti. Frui. n. ẽ amore ali
cui rei inherere ꝑꝑ seipsã. Uti ãt quod
ĩ vsum venerit ad id qõ amas obtinen
dũ referre: si tamen amandum ẽ. Nam
vsus illicitus abusus poti⁹ vel abusio
nominanda est. Quomodo ergo si esse
mus peregrini q̃ beate viuere nisi in pa
tria ñ possem⁹: eaq̃ peregrinatiõe vtiq̃
miseri: ⁊ miseriã finire cupiẽtes ĩ patriã
redire vellem⁹: opus eẽt vel terrestrib⁹
vel marinis vehicolis: quib⁹ vtendum
eẽt vt ad patriam qua fruendũ erat per
uenire valeremus: ꝙ si amenitates iti
neris: ⁊ ipsa gestatio vehiculorũ nos de
lectaret: conuersi ad fruendũ his q̃bus
vti debuimus nollem⁹ cito viam finire
⁊ peruersa suauitate implicati alienare
mur a patria: cuius suauitas faceret bea
tos. Sic ĩ h⁹ vita ĩmortalitatis peregri
nãtes a domino si redire in patriã volu
mus: vbi beati eẽ possum⁹: vtẽdum est
hoc mũdo nõ fruẽdũ: vt inuisibilia dei
per ea que facta sũt intellecta cõspician
tur: hoc ẽ de corporalib⁹ tẽporalibusq̃
rebus eterna spiritualia comparemus.

Res igitur quib⁹ fruẽdũ ẽ pr̃ ⁊ filius
⁊ spiritus sanct⁹ ẽ: eadẽq̃ trinitas vna
quedã sũma res comunisq̃ oĩbus fruẽ
tibus ea: si tamẽ res ⁊ non omniũ rerũ
cause. Si tamẽ ⁊ causa. Nõ. n. facile no
men ꝙ tãte excellẽtie cõueniat põt iue
niri: nisi ꝙ meli⁹ ita dicit'. Trinitas hec
vn⁹ ds ex quo oĩa per quem omnia in
quo omnia. Ita pater ⁊ filius ⁊ spũs
sanctus: ⁊ singularis q̃sq̃ eoꝝ, de⁹ ⁊ si
mul oĩs vn⁹ deus: ⁊ singulus quidẽ ho
rum plena substãtia ⁊ simul omnis vna
substantia. Pater nec filius est nec spi
ritus sanctus: filius nec pr̃ ẽ nec spũs
sanctus ẽ. Spiritus sanctus nec pater
ẽ nec filius: ꝫ pr̃ tãtũ pater: ⁊ filius tm̃
fili⁹: ⁊ spiritus sanct⁹ tm̃ spiritus sanct⁹
Eadem tribus eternitas eadem ĩcõmu
tabilitas eadẽ maiestas eadẽ potestas.
In patre vnitas: in filio equalitas: ĩ spi
ritu sãcto eternitas: equalitatis itaq̃ cõ
cordia. Et tria h̃ vnũ oĩa ꝑꝑ patrẽ. equa

lia oīa propter filiū cōnexa omnia ꝑꝑ
spiritū sanctum. Diximusne aliq̄d ⁊ io
nuim⁹ aliq̄d dignū deo. Immo v̄o me
nihil aliud q̄ꝫ dicere voluisse sentio. Si
āt dixi nō ē hoc qd̄ dicere volui: h̄ vnū
scio: qꝛ de⁹ ineffabilis ē: ꝙ aut a me di
ctū ē: si ineffabile eēt dictū nō eēt. Ac ꝑ
hoc nec ieffabilis quidē dicēdus ē d̄us
qꝛ ⁊ hoc cū dr̄ aliq̄d dr̄. Et sic nescio q̄
pugna v̄borū: qm̄ si illud ē ieffabile qd̄
dici nō pōt: nō ē ieffabile: qd̄ vel ieffa-
bile pōt. Que pugna v̄boꝝ silētio cauē
da poti⁹: q̄ꝫ voce pacāda ē. Et tn̄ d̄s: cū
d̄ illo nihil digne dici possit: admisit hu
mane vocis obsequiū ⁊ v̄bis nr̄is ī lau
de sua gaudere nos voluit. Nā ide est
qd̄ dr̄ de⁹. Nō.n.re vera in strepitu ista
rū duarū syllabarū ipse cognoscit: sed
tn̄ oēs latine lingue socios cū aures eo
rū son⁹ iste tetigerit mouet ad cogitādā
quādā excellētiā īmortalēq̄ꝫ naturam.
Nā cū ille vn⁹ cogitat deoꝝ deus ⁊ ab
his ēt q̄ alios suspicāt ⁊ vocāt ⁊ colunt
d̄os siue ī celo siue ī terra ita cogitatur
vt aliquid quo nihil meli⁹ sit atq̄ꝫ subti
li⁹: illa cogitatio cauet attingere: sane
qm̄ diuersis bonis mouēt: partiꝫ eis q̄
ad corporis sēsū partī eis que ad aī itel
ligētiā pertinēt. Illi qui dediti sunt cor
poris sēsibus aut ipsū celū aut qd̄ ī celo
fulgētissimū vr̄: aut ipsū mūdū deū deo
rū eē arbitrant. At si extra mūdū ire cō
tēdūt aliq̄d lucidū imagināt: idq̄ꝫ vl̄ īfi
nitū vel ei formā q̄ optima vr̄ inani su-
spitione cōstituūt: aut humani corpis
figurā cogitāt: si eā ceteris anteponūt.
Qd̄ si vnū deū deoꝝ eē nō putāt vel po
tius mltos aut īnumerabiles eq̄lis or-
dinis deos: ēt eos tn̄ put cuiq̄ꝫ aliquid
corporis vr̄ excellere ita figuratos aīo
tenēt: illi āt qui ꝑ intelligētiā pergūt vi
dere ꝙ deus ē oīb⁹ eum naturis visibili
bus ⁊ corporalib⁹ intelligibilib⁹ ēt ⁊ spi
ritualib⁹ oībus mutabilibusq̄ꝫ p̄ferunt.
Oēs tn̄ ꝑ excellētia dei certanꝫ dimicāt
Nec q̄sq̄ꝫ inueniri pōt q̄ hoc deum cre
dat eē quo meli⁹ aliquid est. Itaq̄ꝫ hoc
oēs deū cōsētiūt eē qd̄ ceteris reb⁹ oīb⁹
anteponūt. Et qm̄ oēs qui de deo cogi
tāt vnū aliquid cogitāt: illi soli pn̄t non
absurda ⁊ īdigna existīare de deo q̄ vi
tā ipsā cogitāt ⁊ quecūq̄ꝫ illis forma oc
currerit corpis eā vita viuere vel nō vi
uere statuūt: ⁊ viuētē non viuēti ātepo
nūt. eamq̄ꝫ ipsā viuentem corporis for-
mā q̄ꝫtalibet luce perfulgeat: q̄ꝫtalibet
magnitudine p̄mineat: q̄ꝫtalib⁹ pulchri
tudine ornet aliud eē ipsā: aliud vitam
q̄ vegetat ītelligunt: eāq̄ꝫ illi moli que
ab illa vegetat: ⁊ animat dignitate in-
cōparabili p̄ferūt. Deīde ipsā vitā ꝑgūt
īspicere: ⁊ si eā sine sensu vegetatē īuene
rit: qualis ē arboꝝ: p̄ponūt ei sētiētē: q̄-
lis ē pecorū: ⁊ huic rursus ītelligētē: q̄-
lis ē hominū. Quā cū adhuc mutabile
viderit: etiā huic aliq̄ꝫ īcōmutabilē co-
gūtur p̄ponere: illā scilicet vitā q̄ nō ali
quādo desipit aliqn̄ sapit: sꝫ ēt poti⁹ ipa
sapiētia. Sapiēs.n.mēs.i.ādepta sapiaꝫ
anteq̄ꝫ adipisceret nō erat sapiēs. At v̄o
ipsa sapiētia nec fuit vnq̄ꝫ īsipiēs nec eē
vnq̄ꝫ pōt. Quā si nō viderēt nullo mō
plena fiducia vitā īcōmutabilit sapien
tē cōmutabili vite anteponerēt. Ipsam
q̄ppe regulā v̄itatis q̄ illā clamāt eē me
liorē incōmutabilē vident. Nec vspiaꝫ
nisi supra suā naturā vidēt: qm̄ quidem
se vident mutabiles. Nemo.n.ē tā īpru
dēter īsulsus q̄ dicat: vn̄ scis īcōmuta-
biliter sapiētē vitā mutabili eē p̄ferēdā
Idipsū.n.qd̄ īterrogat vn̄ sciā oīb⁹ ad
ꝯtēplādū coīter atq̄ꝫ īcōmutabilit p̄sto
ē. Et hoc q̄ nō videt ita ē quasi cecus in
sole cui nihil ꝓdest ipsis locis oculorus

ei⁹ tã clarẽ: ac pñtis lucis fulgor ĩfusus
Qui ãt videt ac refugit cõsuetudine vm
brarũ carnaliũ ĩualidã aciẽ mẽtis gerit
Prauorũ igit̃ morũ: quasi cõtrari⁹ flati
bus ab ipsa patria repcutiũt̃ hoĩes po/
steriora atq; ĩferiora sectãtes: q̃ illud
q eẽ meli⁹ atq; prestãti⁹ cõfitẽtur. Qua
pp cũ illa veritate pfruẽdũ fit que incõ
mutabilit̃ viuit ⁊ ĩ ea trinitas d̃s auctor
⁊ cõditor vniuersitatis reb⁹ q̃s cõdidit
cõsulat: purgãdus ẽ aĩus: vt ⁊ prospice
re illã lucẽ valeat ⁊ ĩherere pfecte. Quã
purgationẽ quasi ãbulationẽ q̃dã: ⁊ q̃
si nauigationẽ ad patriam arbitremur.
Nõ.n. ad eũ q̃ vbiq; pñs ẽ: locis moue
mur: sz bono studio bonisq; morib⁹ q
nõ possem⁹ nisi ipsa sapiẽtia tãte nostre
ĩfirmitati cõgruẽ dignaret̃: ⁊ viuẽdi no
bis p̃beret exeplũ: nõ aliter q̃ ĩ homine
qm̃ ⁊ nos hoĩes sum⁹: sz qr nos cũ ad il
lã venim⁹ sapiẽter facim⁹: ipsa cum ad
nos venit ab hoĩb⁹ supbis quasi stulte
fecisse putata ẽ. Et qm̃ nos cũ ad illam
venim⁹ cõualescim⁹: ipsa cũ ad nos ve
nit quasi ĩfirma existimata ẽ: sz q stultũ
ẽ dei sapiẽti⁹ ẽ hoĩb⁹ ⁊ q ĩfirmũ ẽ d̃i for
ti⁹ ẽ hoĩb⁹. Cũ ergo ipsa sit p̃ria viã se fe
cit quoq; nobis ad p̃riaz. Et cũ sano ĩte
riori ⁊ puro oculo vbiq; sit presens eoꝝ
q̃ oculũ illũ ĩfirmũ mũdũq; habẽt oculꝰ
etiã carneis apparere: dignata ẽ. Qr.n.
ĩsipiẽtia dei nõ poterat mũdus p sapiẽ
tiã cognoscere deũ: placuit deo p stulti
tiã predicationis saluos facere credẽtes
Non igit̃ p locorũ spacia veniẽdo: sz in
carne mortali mortalib⁹ apparãdo ve
nisse ad nos d̃r. Illuc g̃ venit vbi erat:
qr ĩ h̃ mũdo erat ⁊ mũdus p eũ fact⁹ est
sz qm̃ cupiditate fruẽdi pro ipso creato
re: creatura hoĩes cõfigurati huic mũ
do: ⁊ mũdi noĩe cõgruẽtissime vocati: ñ
sũ cognouerũt: ꝓpterea dixit euãgeli
sta: ⁊ mundus eũ nõ cognouit. Itaq; ĩ
sipiẽtia dei non poterat mũdus per sa
piẽtiã cognoscere deuz. Cur ergo venit
cũ hic eẽt: nisi qr placuit d̃o p stultitiaz
p̃dicatiõis saluos facere credẽtes? Quõ
venit nisi q vbũ caro factũ ẽ ⁊ habita
uit ĩ nobis? Sicuti cũ loq̃mur ad id qd̃
ĩ aĩo gerim⁹ inaudiẽtes animũ p aures
carneas illabat̃. fit sonus verbũ qd̃ cor
de gestam⁹ ⁊ locutio vocat̃. nec tñ ĩ eũ
dẽ sonũ cogitatio nr̃a cõuertit̃: sz apud
se manens ĩtegra: formã vocis qua se ĩ
sinuat aurib⁹ sine aliqua labe sue mu
tatiõis assumit: ita verbũ dei nõ cõmu
tatũ caro tñ factũ ẽ vt habitaret ĩ nobis
Sicut ãt curatio via ẽ ad sanitatem sic
ista curatio peccatores sanãdos ĩterfi
ciẽdosq; suscepit: ⁊ quẽadmodũ medici
cũ alligãt vulnera: nõ ĩcõposite: sz apte
id faciũt vt vinculi vtilitatẽ quedam ⁊
pulchritudo consequat̃: sic medicina sa
piẽtie per hominis susceptionẽ nr̃is est
accomodata vulnerib⁹ de quibusdam
cõtrarijs curans: ⁊ de quibusdã simili
bus sicut ẽt ille q̃ medet̃ vulnerib⁹ cor
poris adhibet quedã cõtraria: sicut fri
gidũ calido vel humidũ sicco: vel si q̃d
aliud hi⁹. Adhibet ⁊ quedã similia sicut
lintheolũ: vel rotũdo vulneri rotũdum
vel oblungũ oblũgo: ligaturãq; ipsam
nõ eãdẽ mẽbris oĩb⁹ sz similẽ similib⁹ co
aptat: sic sapĩa dei hoĩez curãs seipsam
exhibuit ad sanãdũ: ipsa medicus ipsa
medicina. Qr ergo p supbiã hõ lapsus
ẽ: humilitatem exhibuit ad sanandum.
Serpẽtis sapiẽtia d̃cepti sum⁹: dei stul
titia liberamur. Quẽadmodũ illa sapiẽ
tia vocabatur. erat ãt stultitia cõtẽnẽti
bus deũ: sic ista que vocat̃ stultitia sapĩa
ẽ vĩcẽtibus diabolum. Nos ĩmortalita
te vsi sumus male: vt moreremur: xp̃s
mortalitate bñ vsus est vt viueremus

corrupto aio femine ingressus ē morb⁹: integro corpore femine. pcessit salus ad eadē cōtraria pertinet: q⁹ etiā exēplo v tutū eius vicia nostra curauit. Jam vo similima quasi ligamēta mēbris ⁊ vulneribus nostris adhibita illa sūt. q⁹ per feminā ocept⁹: p feminā nat⁹: bō boīes mortalis mortales morte mortuos liberauit. Multa quoq; alia oīligētius ituentib⁹ infiniti opis pagēdi necessitas nos capit: vel a ctrarijs vel a silibus medicie xpiane apparet istructio. Jam vo credita oñi a mortuis resurrectio ⁊ in celuz ascēsio magna spe fulsit fidē nr̄az. Multū ostēdi enim quā voluntarie p nobis aiaz posuit q̄ sic eā habuit in ptāte sumere. Quāta g̃ fiducia se spes credētiū ꝯsolat ꝯfideras quant⁹ quāta p nōdū credētib⁹ passus sit. Cū.n. iudex viuoz atq; mortuoz expectat a celo magnū timorē icutit negligētib⁹ vt se ad idulgētiaz ꝯuertāt: eūq; magis bñ agēdo vefiderēt q̄ male agēdo formidēt. Quibus.n. verbis vici aut qua cogitatione capi pōt p miū qō ille in fine oaturus ē: qñ ad cōsolationē huius itineris mīn vedit ō spiritu sancto: quo i aduersis vite bi⁹ fiduciam: charitatēq; tantā eius: quē nōdū videm⁹ habeam⁹: ⁊ dona vnicuiq; poza ad instructionē ecclie sue: vt id qō ostēdit eē faciēdū nō solū sine murmure: sz etiā cū delectatione faciamus. Est.n. ecclesia corpus eius: sicut apostolica doctrina cōmendat: que etiā ꝯiunx ei⁹ oī. Corpus ergo suū multis mēbris diuersa officia gerētibus nodo vnitat] ⁊ charitatis tanq; sanitatis astrīgit. Exercet aūt hoc tpe ⁊ purgat. Quibusdā molestijs vt erutā de hoc seculo i eternū sibi copulet ꝯiugē eccl'iam nō hñtez maculā aut rugā aut aliq̄d hi⁹. Porro qñ in via sum⁹ nec via ista locoz ē: sz affectū quā itercludebat quasi septa q̄dā spino sa preteritoz malicia peccatoz. qđ liberali⁹ ⁊ misericordi⁹ facere potuit q̄ sepiuz q̄ redirem⁹ nobis substernere voluit. nisi vt oia donaret pcā ꝯuersio: ⁊ grauē sententia iterdicta adit⁹ nr̄i. p nobis crucifixus euelleret. Das igit̄ claues dedit ecclie sue vt q̄ solueret i terra soluta eēnt i celo: q̄ ligaret i terra ligata eēnt i celo: scz vt q̄sq; i ecclesia eius dimitti sibi peccata nō crederet: nē ei dimitterētur: seq; ab his correctus auerteret i eiusdē ecclesie gremio ꝯstitut⁹ eadē fide: atq; correctione sanaret. Quisq;.n. nō credit dimitti sibi posse peccata fit deterior dispārādo: quasi nihil illi melius q̄ malū eē remaneat: vbi de fructu sue ꝯuersionis ifidus ē. Jā vo sicut animi quedā mors est vite poris mozq; relictio. que fit penitēdo: sic etiā corporis mors ē aiaiōis pstie resolutio. Et quō anim⁹ p pniaz q̄ pores mores pditos iterimit: reformat i melius. sic etiaz corpus post istā mortē quā vinculo peccati oēs debem⁹: credendū ⁊ sperādū est resurrectionis spe i melī⁹ cōmutari: vt nō caro ⁊ sāguis regnū dei possideat qō fieri nō pōt. Sed corruptibile hoc iduat incorruptionez: ⁊ mortale hoc iduat imortalitatē: nullā q̄ faciēs molestiā: qz nullā patiet indigentiā a beata pfecta q̄ aīa. Cui⁹ aūt corp⁹ nō morit buic seculo: neq; incipit ꝯfigurari veritati i grauiorem mortem morte corporis trahit: ne ad cōmutatōnē celestis habitudinis: sz ad luēda supplicia retiuiscit. hoc itaq; fides habz atq; ita rem se habere credenduz est: neq; animū neq; corpus humanū oīno interitū pati: sz impios resurgere ad penas iestimabiles: pios aurez ad vitā eternam.

In his oīb⁹ reb⁹ ille tm̄ sūt q̄bus fruēdū est: quas eternales ⁊ incōmutabiles

cōmemoratum⁹. Ceteris āt vtēdū ē vt ad illā perfruitionē puenire possimus. Nos itaq; qui fruimur ⁊ vtimur: alijs reb⁹ res alique sumus. Magna.n. quedā res ē hō factus ad imaginē ⁊ similitudinē dei: nō quātū mortali corpore īcluditur: sz in quātū bestias rōnalis aīe honore p̄cellit. Itaq; magna questio ē vtrū frui se debeāt homines: an vti: an vtrūq;. Preceptū ē.n. nobis vt diligamus inuicē: sz queriť vtruz pp se hō ab hoīe diligendus sit: an pp aliud. Si.n. pp se fruimur eo: si pp aliud vtimur eo. Vr̄ āt mihi pp ali⁹ diligēdus. Qd̄.n. pp se diligēdus ē i eo cōstituiť vita beata. Cui⁹ ēt si nōdū res tñ spes ei⁹ nos hoc tēpore cōsolať. Maledict⁹ āt q̄ spem suā ponit i hoīe: sz nec seipso q̄sq̄ frui debet si liq̄do aduertas: qz nec seipsum debet pp se diligere: sz pp illū quo fruēdū ē. Tūc q̄ppe ē optim⁹ hō cū tota vita sua pgit icōmutabilē vitā: ⁊ toto affectu inherer illi. Si āt se pp se diligit: ñ se refert ad deū: sz ad seipsū cōuersus nō ad icōmutabile aliq̄d ꝯuertiť. Et ppter ea iā cū defectu aliquo se fruiť qz melior ē cū tot⁹ heret atq; ꝯstrīgiť icōmutabili bono: q̄ cū vni vl' ad seipsū relaxať. Si ergo teipsū nō pp te debes diligere: sz pp illud vbi dilectiōis tue rectissim⁹ finis ē: nō succedat alius hō si ēt ipsum pp deū diligis. hec.n. regula dilectionis dīnit⁹ cōstituta ē. Diliges primū tuum sicut teipsū. deū v̄o ex toto corde ⁊ ex tota mēte: ⁊ ex tota aīa: vt oēs cogitationes tuas ⁊ oēm vitā ⁊ oēz itellectū i illū cōferas: a quo habes eaipsa ēt que cōfers. Cū āt ait toto corde: tota mēte: tota aīa: nullā vite nr̄e partem reliq̄t que vacare debeat: ⁊ quasi locū dare vt aliare velut frui: sed q̄cq̄d aliud venerit in animū illuc rapiať. quo toti⁹ dilectiōis īpetus currit. Quisquis ḡ recte primū diligit. hic cū eo dz agere vt etiā īpe toto corde: tota aīa: tota mēte diligat deum. Sic.n. eū diligēs tāq̄ seipsā totā dilectionē sui ⁊ illius refert i illā dilectionem dei. que nullū a se riuulū duci extra patiť cui⁹ deriuatiōe minuať. Nō āt oīa quib⁹ vtēdū ē diligēda: sed ea sola que aut nobis cū societate quadā referūtur in deū. sicut ē hō vel angelus. aut ad nos relata beneficio dei per nos īdigēt sicuti ē corpus. Nā vtiq; martyres non dilexerunt scelus psequentiū se: quo tñ vsi sunt ad pmerēdū deū. Cū ergo quatuor sūt diligēda: vnū qd̄ supra nos est alterū qd̄ nos sum⁹: tertiū qd̄ iuxta nos ē: quartū qd̄ intra nos ē. de secūdo ⁊ q̄rto nulla precepta dāda erāt. Quātūlibet.n. hō excidat a veritate: remanet illi dilectio sui ⁊ dilectio corporis sui: fugax eniz animus ab icōmutabili lumine oīu ꝫ regnatore id agit vt ipse sibi regnet ⁊ corpori suo: ⁊ iō nō pōt. nisi ⁊ se ⁊ corpus suū diligere. Magnū āt aliq̄d adeptū se putat: si ⁊ socijs. i. alijs hoībus dominar i potuerit. Inest.n. vitioso aīo id magis appetere: ⁊ sibi tāq; ꝺbitū vendicare q̄ vni pprio debeť deo. Talis autē sui dilectio meli⁹ odiū vocať. Iniquum ē.n. qz vult sibi seruire: ⁊ q̄ īfra se ē: cuz ipse supiori seruire nolit. Rectissimeq; dictū ē. Qui āt diligit iniq̄tatē odit aīaz suā: ⁊ iō fit infirmus aīus ⁊ de mortali corpore cruciať. Necesse ē.n. vt illud diligat: ⁊ ei⁹ corruptionē pregraueť. Immortalitas.n. ⁊ icorruptio corporis de sanitate animi existit: sanitas āt animi ē firmissime inherere potiori: hoc ē icōmutabili deo. Cum vero ēt eis qui sibi naturaliter pares sunt: hoc ē hoīb⁹ dñari affectat. intollerabilis oīno superbia ē. Nemo ergo se odit. Et huic quidem

nulla cũ aliq̃ secta qõ fuit: sed nec corp⁹ suũ q̃sq̃ odit. Uerũ ẽ eniz qõ ait apostolus. Nemo vnq̃ carnẽ suã odio habuit ⁊ qõ nõnulli dicũt male se esse sine corpore oĩno fallũtur. Nõ eniz corpus suũ sz corruptiones ei⁹ ⁊ põdus oderunt Nõ itaq̃ nullũ corpus: sz incorruptũ ⁊ celerrimũ voluit habere: sz putãt nullũ corpus si tale fuerit qr tale aliq̃d esse aĩaz putãt. Qõ ãt cotinetia ẽ q̃dã ⁊ laborib⁹ q̃si p̃sequi vidẽt corpora sua. q̃ hoc certe vel recte faciũt: nõ id agũt vt habeant corp⁹: sz vt habeant subiugatũ ⁊ paratũ ad op̃a necessaria. libidines .n. male vtẽtes corpore. i. cõsuetudines ĩclinatiõĩs aĩe ad fruẽdũ ĩferiorib⁹: p̃ ipsi⁹ corporis laboriosã q̃dã militiã extinguere affect ãt. Nã nõ se iterimũt: sz curã siue valitudinis gerũt. Qui ãt p̃uerse id agũt quasi naturaliter inimico suo corpi bellũ ĩgerũt. In quo fallit eos qõ legũt. caro cõcupiscit aduersus spũz: ⁊ spũs aduersus carnẽ. Hec. n. sibi ĩuicẽ aduersãt̃ Dictũ ẽ. n. hoc p̃p̃ ĩdomitã carnalẽ consuetudine aduersus quã spũs ɔcupiscit nõ vt ĩterimat corp⁹: sz vt cõcupiscentiaz ei⁹. i. cõsuetudinẽ male edomitã faciat spũi subiugatã. quod nã ordo desiderat: qr. n. erit h̃ p⁹ resurrectionẽ: vt corpus oĩno cũ quiete sũma spũi subditũ ĩmortalit̃ vigeat. hoc ẽt in hac vita meditãdũ ẽ: vt cõsuetudo carnalis mutet̃ ĩ melius: nec ĩordinatis motib⁹ resistat spiritus. Qõ donec fiat caro cõcupiscit aduersus spũz ⁊ spũs aduersus carnem nõ p̃ odiũ resistẽte spiritu sz p̃ p̃ncipatũ qr magis qõ diligit vult subditũ eẽ meliori. nec p̃ odiũ resistẽte carne: sz per cõsuetudinis vinculũ: qd a parẽtũ etiam p̃genie ĩueteratũ nature lege inoleuit. Id ergo agit spũs in domãda carne: vt soluat male cõsuetudinis quasi pacta p̃uersa ⁊ fiat pax ɔsuetudis bone: cũ nec isti qui falsa opinione deprauati: corpora sua detestant̃: paruti eẽnt vnũ oculũ vel sine sensu doloris amittere. etiam si in altero tãtus cernẽdi sẽsus remanerz q̃ntus erat i duob⁹: nisi aliq̃ res que preponẽda eẽt vigeret. Isto atq̃ hi⁹ documẽtis satis ostẽdit eis qui sine p̃tinacia verũ requirũt q̃ certa sit sentẽtia apostoli vbi ait: Nemo vnq̃ carnem suam odio habuit. Addidit etiã: sed nutrit fouet eã sicut xp̃s ecclesiã. Modus g̃ diligẽdi p̃cipiẽdus ẽ boĩ. i. quomodo se diligat vt p̃sit sibi Qm̃ ãt se diligat ⁊ p̃desse sibi velit dubitare demẽtis ẽ. Precipiendũ ẽ quõ corp⁹ suũ diligat: vt ei ordinate prudẽterq̃ consulat. nã q̃ diligat etiã corpus suũ. idq̃ saluũ habere atq̃ ĩtegrũ velit eque manifestũ ẽ. Aliquid itaq̃ ampli⁹ diligere aliquis põt q̃ salutẽ atq̃ ĩtegritatẽ corporis sui. nã multi ⁊ dolores ⁊ amissiones nõnullor̃ membrorũ volũtarias suscepisse ĩueniũt: sed vt alia q̃ ampli⁹ diligebãt saltẽ cõsequerent̃. nõ ergo propterea dicẽdũ ẽ: q̃sq̃s nõ diligere salutẽ atq̃ incolumitatem corporis sui qõ pl⁹ aliq̃d diligit. nam ⁊ auarus q̃uis pecuniã diligat: tñ emit sibi panẽ: qõ cũ facit dat pecuniã quam multũ amat ⁊ augere desiderat. sed qr pluris existimat salutẽ corporis sui: qui illo fulcit̃ primo. Supuacaneũ ẽ diutius de re manifestissima disputare. Qõ tñ plerũq̃ nos facere cogit error ĩpiorũ. Ergo qm̃ p̃cepto nõ ẽ op⁹ vt se q̃sq̃ ⁊ corp⁹ suũ diligat. i. qm̃ id qõ sum⁹: et qõ ĩfra nos ⁊ ad nos tñ p̃tinet: ĩcõcussa nature lege diligim⁹ q̃ ĩ bestijs ẽt p̃mulgata ẽ. nã ⁊ bestie se atq̃ corpora sua diligũt. Restabat vt ⁊ d̃ illo qõ supra nos ẽ: ⁊ de illo qõ iuxta nos ẽ p̃cepta sumerem⁹. Diliges ĩquit dñz deũ tuũ ex toto corde tuo: ⁊ ex tota mẽte tua: ⁊ ex tota aĩa tua ⁊ diliges p̃ximũ tuũ sicut teip̃z.

In his duob⁹ p̄ceptis tota lex pendet ⁊ ꝓphete. finis itaq; p̄cepti ē dilectio: ⁊ ea gemina. i. dei ⁊ ꝓximi. Qd̄ si te totuz intelligis. i. animā ⁊ corp⁹ ⁊ ꝓximū tuuz. i. aīuz ⁊ corp⁹ ei⁹. hō. n. ex aīa constat ⁊ corpore. nullū rerū diligēdarū genus ī his duob⁹ p̄ceptis p̄termissū est. Cū. n. precurrat dilectio dī eiusq; dilectionis mod⁹ p̄scit⁹ appareat: ita vt cetera ī illū cōfluāt de dilectione tua nihil dictū vr̄ sz cū dictū ē: diliges ꝓximū tuū sicut te ipsū. simul ⁊ tuis dilectō nō pretermissa ē. Ille āt iuste ⁊ sācte viuit. qui reruz īteger extimator ē. Ipse āt ē q̄ ordinatā dilectionē hz: ne aut diligat qd̄ nō ē diligēdū: aut nō diligat quod ē min⁹ diligēdum: aut āpli⁹ diligat qd̄ min⁹ ē diligēdū: aut eque diligat qd̄ min⁹ vel āplius diligēdū ē: aut min⁹ vel āpli⁹ qd̄ eque diligēdū ē. Oīs peccator īquātū peccator ē nō ē diligēdus: ⁊ oīs hō īquātū ē hō diligēd⁹ ē ꝑꝑ d̄uz. De⁹ vō ꝑꝑ seipsū. Etsi d̄s oī hoīe āpli⁹ diligēdus ē: ampli⁹ q̄sq; dz deū diligere q̄ seipsū. Itē āpli⁹ alius hō diligēdus ē q̄ corpus nr̄z: qz ꝑꝑ d̄uz oīa ista diligēda sūt: ⁊ pōt nobiscū ali⁹ hō ꝑfrui: qd̄ nō pōt corp⁹ qd̄ ꝑ aīaz viuit q̄ fruimur deo. Oēs aūt hoīes eque diligēdi sūt. sed cū oīb⁹ ꝓdesse nō possis his potissimū cōsulēdū ē: vel q̄ ꝓ locoꝝ vel tēpoꝝ: vel quorūlibet rerū oportunitatibus cōstricti⁹ tibi q̄si quadā sorte iūgūtur: sicut n. si tibi abūdaret aliquid qd̄ dari oporteret ei q̄ nō haberet: nec duobus dari posses: si tibi occurrerent duo: quorū neut̄ aliū vel indigentia vel gratia te aliqua necessitudine suparet nihil iustius faceres q̄ vt sorte legeres: cui dādū eēt qd̄ dari vtriq; nō possz: sic ī hoīb⁹ quib⁹ oīb⁹ cōsulere nequeas pro sorte habēdū ē ꝓut q̄sq; tibi colligatus tēporaliter adherere potuerit. Oīuz āt q̄ nobiscū fruūtur deo: partim eos diligam⁹ quos ipsi adiuuam⁹: partiz eos a quibus adiuuamur: partī quoꝝ ⁊ īdigem⁹ adiutorio ⁊ īdigētie subuenim⁹: partiz q̄b⁹ nec aliq̄d ipsi cōferim⁹ cōmodi: nec ab eis vt nobis cōferat̄ attēdimus. Uelle tñ debem⁹ vt oēs diligāt nobiscū deū. ⁊ totum quod vel eos adiuuamus vel adiuuamur ab eis: ad vnum illum finē referendū. Si enim ī theatris neq̄tie qui aliquē diligit histrionem: ⁊ tāq̄ magno vel ēt sūmo bono eius arte perfruit̄: oēs diligit q̄ eū diligūt secū: nō ꝑꝑ illos: sz ꝑꝑ eū quē pariter diligūt: ⁊ quātū ē in ei⁹ amore feruentior: tantū agit quibus pōt modis: vt a plurib⁹ diligat̄: ⁊ tm̄ plurib⁹ eū cupit oñdere: ⁊ quē frigidiorē videt excitat eū quātū potest laudibus illius. Si autē contraueniētē īuenerit: odit in illo vehementer odiū dilecti sui: ⁊ quib⁹ valet īstat vt auferat quod nos ī societate dilectionis dei agere conuenit: quo perfrui beate viuere ē ⁊ a quo habent omnes qui eum diligūt de quo nihil metuimus. ne cuiq̄ possit cognitus displicere: ⁊ qui se vult diligi: non vt sibi aliquid: sed vt eis qui diligūt eternum premium conferatur. hoc est ipse quem diligunt hinc efficitur vt inimicos etiam nostros diligamus. Non enim eos timemus: qz nobis quod diligim⁹ possūt auferre: sed miseramur potius qui tanto magis nos oderunt q̄to ab illo quem diligimus separati sūt Ad quē si conuersi fuerint: ⁊ illū tanq̄ beatificū bonum: ⁊ nos tanq̄ socios tāti boni necesse ē vt diligant. Oritur aūt hoc loco de angelis nonnulla questio Illo enim fruentes etiam ipsi beati sūt quo ⁊ nos frui desideramus. Et q̄to in hac vita fruimur. vel per speculū vel in enigmate tāto nostram peregrinatio-

nem ⁊ tolerabilius sustinemus: ⁊ arden
tius finire cupimus. Sz vtꝝ ad illa duo
p̄cepta ēt dilectio ꝑtineat angeloꝝ non
irrationabiliter queri pōt. Nā q̄ nullū
hoīez exceperit q̄ p̄cepit vt ꝓximum dili
gam⁹. ⁊ ipse ī euāgelio dn̄s on̄dit ⁊ pau
lus apl̄s. Nāq̄ ille cū duo p̄cepta ꝓtu
lerat: atq̄ ī eis pēdere totā legē: ꝓphe
tasq̄ oēs dixerat cū īterrogaret eū dicēs
Et q̄s ē me⁹ ꝓximus: hoīez quēdā ꝓpo
suit descedētē ab iherl̄m ī hierico īcidis
se ī latrones: ⁊ ab eis grauiter vulnera
tū sauciū ⁊ semianimē eē derelictū. Cui
ꝓximū nō eē docuit: nisi q̄ erga illuz re
creandū atq̄ sanādū misericors extitit.
ita vt q̄ hoc īterrogauerat īterrogat⁹ ip
se fateret. Cui dn̄s ait: Uade ⁊ tu fac si
militer. vt videlz eū eē ꝓximum ītelliga
mus: cui vel exhibēdū ē officiū misericor
die si īdiget vel exhibēdū cēt si īdigeret
Ex quo ē iā ꝯsequens vt etiā ille a quo
nobis hoc vicissim exhibēdū ē ꝓxim⁹ vi
det. Proximi.n. nomē ad aliquid ē: nec
q̄sq̄ eē ꝓximus nisi ꝓximo pōt. Nullū
aūt exceptū eē cui misericordie denege
tur officiū: quis nō videat qn̄ vsz ad ini
micos ēt porrectū ē eodē dn̄o dicente:
Diligite inimicos vestros: bn̄facite his q̄
oderūt vos. Ita quoq̄ apl̄s paulus do
cet cū dicit: Nā nō adulterabis: nō ho
micidiū facies: nō furaberis: nō cōcupi
sces. ⁊ si q̄d ē aliud mādatum ī hoc v̄bo
recapitulat: diliges ꝓximū tuū sicut te
ipsū. Dilectio proximi malū nō opatur.
Quisq̄s ergo arbitrat n̄ de oī hoīe apl̄z
p̄cepisse: coget fateri q̄d absurdissimū ē
⁊ sceleratissimū visuz fuisse apl̄o nō esse
peccatū. si q̄s aut non xp̄iani aut inimici
adulterauerit vxorē: aut eum occiderit
aut ei⁹ rē ꝯcupierit. Q̄d si dementis ē di
cere manifestū ē oēz hoīez ꝓximū eē de
putādū: q̄z erga neminē operādū ē ma
lū. Iā v̄o si vel cui p̄bendū vel a quo no
bis p̄bendū ē officiū misericordie: recte
ꝓximus dicit: manifestū est hoc p̄cepto
quo iubemur diligere ꝓximū ēt sāctos
angelos ꝯtineri: a q̄bus nobis tāta mi
sericordie officia impēdūtur quāta mlt
tis diuinarū scripturarū locis aīaduer
tere facile ē. Ex quo ⁊ ipse dn̄s noster ꝓ
ximū se nostrū dici voluit: nā ⁊ seipsum
significat dn̄s iesus xp̄s opitulatū eē se
miuiuo iacēti afflicto ⁊ relicto a latroni
bus. Et ꝓpha ī oratione ait: Sicut ꝓxi
mū sicut fratrē nostrū ita cōplacebam.
Sz q̄m excellētior ac supra naturā no
strā ē diuina substātia: p̄ceptū quo dili
gam⁹ deū a ꝓximi dilectione distinctū
ē. Ille.n. nobis p̄bet misericordiā ꝓpter
suā bonitatē: nos aūt nobis inuicē pro
pter illius i. ille nobis miseret vt illo ꝑ
fruamur: nos v̄o nr̄i inuicē miseremur
vt illo ꝑfruamur. Quapropt̄ adhuc am
biguū eē videt. Cū dicimus ea re nos ꝑ
frui quā diligim⁹ ꝓpter eipsam: ⁊ ea re
nobis fruēdū eē tm̄ q̄ efficimur bti cete
ris v̄o vtēdū. diligit.n. nos deus ⁊ mul
tū nobis dilectionē eius erga nos diui
na scriptura cōmendat. Quō ergo dili
git: vt nobis vtat aut fruat: sz si fruitur
eget bono nr̄o: q̄ nemo sanus dixerit.
Omne.n. bonū nostrū: vel ipse vl̄ ab ip
so ē. Cui aūt obscurū vel dubiū ē: n̄ ege
re lucē rerū harū nitore quas ipse illu
strauerit? Dicit ⁊ aptissime ēt propha:
Dixi dn̄o de⁹ meus es tu q̄m bonoꝝ me
orū nō eges: nō ergo fruit nobis: sz vti
tur. nō inuenio quēadmodum diligat.
Sz neq̄ sic vtit vt nos. Nā nos res qui
bus vtimur ad hec referim⁹: vt dei boni
tate ꝑfruamur. De⁹ v̄o ad suā bonitatez
vsū nostrū referret. Quia.n. bon⁹ est. su
mus: ⁊ īquātū sumus: boni sum⁹. Por
ro q̄z ēt iustus ē. nō īpune sumus mali:

ꝛ inquãtũ mali sumus: intãtũ minus ẽt sum⁹. Ille eniz sũme ac p̃mit⁹ ẽ q̃ oĩno incõmutabilis ꝛ qui plenissime dicere potuit. Ego sũ qui sũ: ꝛ dices ei: q̃ ẽ misit me ad vos: ꝛ ceterea que sũt ꝛ nisi ab ipso eẽ nõ possũt: ꝛ intãtũ bona sunt in quãtũ acceperũt vt sint. Ille igit̃ vsus q̃ dicit̃ dei quo nobis vtit̃: nõ ad eius: sz ad nostrã vtilitatẽ refertur: ad eius aũt tãtũmodo bonitatẽ: cui⁹ ãt nos miseremur ꝛ cui consulim⁹ ad eius quidẽ vtilitatẽ id facim⁹: eamq̃ intuemur: sz nescio quomõ ẽt nostra sit cõsequẽs: cum eam misericordiã quã ĩpẽdim⁹ egenti sine mercede nõ reliquit de⁹. Hec autez sũma est vt eo ꝑfruamur et oẽs qui eo fruimur: nobis ẽt ĩuicem ĩ ipso perfruamur. Nã si ĩ nobis id facim⁹ remanem⁹ in via ꝛ spez beatitudinis nr̃e ĩ hoĩe vel in angelo collocam⁹. Qd̃ ꝛ homo sup̃bus ꝛ angelus sup̃bus arrogant sibi atq̃ in se alioꝝ spez gaudẽt cõstitui: sãct⁹ ãt hõ ꝛ sanct⁹ ãgelus ẽt fessos nos atq̃ in se quiescere ꝛ remanere cupiẽtes reficiũt poti⁹: aut eo sũptu quẽ ꝑꝑ nos: aut illo etiã quẽ ꝑꝑ se acceperũt: acceperũt tñ atq̃ ita refectos in illum ire cõpellũt quo fruentes pariter beati sum⁹. Nam ꝛ apostolus clamat. Nũquid paulus ꝑ vobis crucifixus est: aut ĩ noĩe pauli baptizati estis. Et neq̃ q̃ plãtat ẽ aliq̃d nz qui rigat: sed qui incremẽtũ dat de⁹. Et angelus hoĩez se adorantẽ monet vt potius illũ adoret: sub quo dño ei etiaz ipse cõseruus ẽ. Cũ ãt hoĩe ĩ d̃o frueris d̃o poti⁹ q̃ hoĩe frueris. Illo.n. frueris quo efficieris beat⁹: et ad eũ te ꝑuenisse letaberis: ĩ quo spem ponis vt venias. Inde ad philemonẽ paulus. Ita fertur ego te fruar in dño. Quod si nõ addidisset ĩ dño: ꝛ te fruar tãtum dixissz in eo cõstituisset spem beatitudinis sue: q̃q̃ ẽt dr̃ vicinissime frui cũ dilectione vti. Cũ eniz adest qd̃ diligit̃ ẽt dilectionem secum necesse ẽ gerat. Per quã si trãsieris: eãq̃ ad illud vbi permanẽdũ ẽ retuleris: vteris ea ꝛ abusiue: nõ proprie diceris frui. Si vero inheseris atq̃ permãseris: finẽ in ea ponẽs letitie tue: tũc vere ꝛ proprie frui dicẽdus es. Qd̃ nõ faciendũ ẽ: nisi in illa trinitate. i. sũmo ꝛ icõmutabili bono. Uide quẽadmodũ cuz ipsa v̄itas ꝛ v̄bũ per qd̃ sũt oĩa: caro factũ ẽ vt hĩtaret in nobis: tñ ait apostolus. Et si nouerimus secũdũ carnẽ xp̃m sz iã nõ nouim⁹. Ille quippe q̃ nõ soluz perueniẽtib⁹ possessionẽ: sed ẽt viã p̃bere se voluit veniẽtib⁹ ad p̃ncipiũ viaruz voluit carnẽ assumere: vnde ẽ ẽt illud. Dñs creauit me ĩ initio viarũ suaruz: vt inde inciperẽt q̃ vellẽt venire. Apostolus igit̃ quãuis adhuc ambularet ĩ via ad palmã sup̃ne vocationis sequeretur vocãtẽ deũ: tñ ea que retro sunt obliuiscẽs: ꝛ ĩ ea q̃ ante sũt extẽtus iã p̃ncipiũ viarũ trãsierat: hoc ẽ eo non ĩdigebat: a quo aggrediẽdũ ꝛ exordiẽdũ iter ẽ oĩb⁹ qui ad v̄itatẽ ꝑuenire: ꝛ in vita eterna ꝑmanere desiderãt. sic.n. ait. Ego sũ via veritas ꝛ vita. hoc ẽ ꝑ me venit̃: ad me peruenit̃: in me ꝑmanet̃. Cum.n. ad ip̃z peruenitur: etiã ad ipsũ patrẽ peruenit̃ quia per equalẽ ille cui est eq̃lis agnoscit̃ vinciẽte: ꝛ tãq̃ agglutinãte nos spiritu sancto: quo ĩ sũmo atq̃ ĩcõmutabili bono permanere possimus. Ex quo ĩtelligit̃ qꝛ nulla res ĩ via tenere nos deberet: quando nec ipse dñs iquãtũ via nr̃a eẽ dignat⁹ ẽ. tenere nos uoluerit: sz trãsire ne reb⁹ tꝑalib⁹ q̃uis ab illo ꝑ salute nr̃a susceptis ꝛ gestis hercam⁹ ĩfirmiter: sed per eas poti⁹ curam⁹ alacriter ut ad eũ ipsũ qui uiã nostrã a tẽporalibus liberauit ꝛ collocauit: ad dexteraz

patris ꝓuehi atq; prouehi mereamur.
Oiuz igit̃ q̃ ꝑdicta sũt: ex quo de reb⁹ tractam⁹: hec sũma ẽ: vt itelligat̃ legis ⁊ oiuz diuinarũ scripturarũ plenitudo: ⁊ finis eẽ dilectio rei: q̃ fruẽdũ ẽ: ⁊ rei q̃ nobiscũ ea frui põt: q2 vt se q̃sq; diligat ꝑcepto nõ ẽ opus. Hoc ergo vt noscere mus atq; possem⁹ facta ẽ tota ꝓ salute nr̃a ꝑ diuinã ꝓuidentiã dispẽsatio tpalis: qua debem⁹ vti: nõ quasi mãserit q̃dã dilectione ⁊ delectatione: sz trãsitoria potius tanq̃ vie tanq̃ vehiculorũ ⁊ alioꝝ quorũlibet instrumẽtoꝝ: aut siq̃d ꝯgruẽtius dici põt: vt ea q̃bus ferimur: ꝓpter illud ad qd̃ ferimur diligamus. Quisq̃s igit̃ scripturas sacras: vel quãlibet earũ partẽ itellexisse sibi videt̃: ita vt eo itellectu nõ edificet istã geminã charitatẽ dei ⁊ ꝓximi nõdũ itellexit. Quisquis vo talẽ inde sn̄iam dixerit: vt huic edificãde charitati sit vtilis: nec tamẽ h̃ dixerit: q̃ ille quẽ legit eo loco sensisse ꝓbatur: nõ ꝑnitiose fallit̃: nec omnino mẽtitur. Inest quippe in mẽtiẽte volũtas falsa dicẽdi. Et ideo multos inuenimus: qui mẽtiri velint: q̃ aũt falli nemi nẽ. Cũ igit̃ hec sciẽs hõ faciat illd̃ nesciens patiat̃: satis i vna eadẽq; appet illũ q̃ fallit̃ illo q̃ mẽtit̃ eẽ meliorẽ: qñ q̃dẽ pati meli⁹ ẽ iniq̃tatẽ q̃ facẽ. Oīs aũt q̃ mẽtit̃ inique facit: ⁊ si cuiq̃ videt̃ vtile q̃nq; eẽ mẽdaciũ. põt videri vtilẽ aliqñ tẽ iniq̃tatẽ: nemo.n. mẽtiẽs i eo q̃ mẽtitur ſuat fidẽ. Nã vtiq; h̃ vult vt cui mẽtit̃ fidẽ sibi habeat: quã tñ ei mẽtiẽdo ñ seruat. Oīs ãt fidei violator iniquus est Aut igit̃ iniq̃tas ẽ vtilis aliqñ q̃ fieri ñ põt. aut mẽdaciũ semꝑ iutile ẽ: sz si q̃s i scripturis aliđ sẽtit q̃ ille q̃ scripsit: illis nõ mẽtiẽtibus fallit̃: sz tñ vt dicere ceꝯerã si ea sn̄ia fallit̃: q̃ edificat charitatẽ: q̃ finis ꝑcepti ẽ: ita fallit̃. at si q̃sq̃ errore deserẽs viã: eo tñ ꝑ agrũ ꝑgat: quo ẽt via illa ꝑducit. Corrigẽdus ẽ tñ ⁊ q̃ sit vtili⁹ viã nõ deserere demõstrãdũ est ne ꝯsuetudine d̃niãdi ẽt i trãsuersũ aut ꝑuersũ ire cogat̃: Asserẽdo.n. temere q̃ ille nõ sẽtit q̃ legit: plerũq; icurrit i alia q̃ illi sn̄ie ꝯferre nequeat: q̃ si vera ⁊ certa eẽ ꝯsentit: illd̃ nõ possit verũ eẽ qd̃ sẽserat. Fitq; i eo nescio quõ vt amando sn̄iaz suã scripture icipiat offẽsor eẽ si v̄tit q̃ sibi. Qd̃ malũ sit serpe q̃ sciuerit euertet̃ ex eo. Per fidẽ ambulam⁹ nõ ꝑ spẽm. Titubat aũt fides: si diuinaꝝ scripturarũ vacillat auctoritas. Porro fide titubãte charitas ẽt ipsa languescit. Nã si a fide q̃sq; eecidẽit: a charitate ẽt necesse ẽ cadat. Nõ.n. põt diligere qd̃ nõ credit. Porro ⁊ si credit ⁊ diligit bñ agẽdo: ⁊ ꝑceptis bonoꝝ moꝝ obtẽperãdo effirit vt ẽt speret se ad id qd̃ diligit eẽ ventuꝝ. Itaq; tria hec sũt q̃bus ⁊ scia oīs ⁊ ꝓphia omis militat: fides: spes: charitas: sz fidei succedit spes quã videbim⁹. Et spei succedit btitudo ipsa: ad quã ꝑuẽturi sum⁹. Charitas aũt istis decedẽtib⁹ augebit̃ poti⁹. Si.n. credendo diligim⁹ qd̃ nõ videm⁹: q̃to magis cũ videre cepim⁹? Et sic sperãdo diligimus quo nõdũ ꝑuenim⁹: q̃to magis cũ ꝑuenerim⁹? Inter tꝑalia q̃ppe ⁊ eternalia h̃ iterest: q̃ tꝑale aliq̃d plus diligit̃ anteq̃ habeat̃. Uilescit aũt cũ aduenerit. Nõ.n. satiat aiaz cui v̄a ⁊ certa sedes ẽ eternas. Eternũ ãt ardẽti⁹ diligit̃ adeptũ q̃ desideratũ. nulli.n. desiderãti cõcedit̃ plus de illo existimare q̃ se hz: vt ei vilescat cũ min⁹ iuenerit: sz q̃tuz q̃sq; veniẽs existimare potuerit: plus ꝑueniens inuẽturus ẽ. Hõ itaq; fide: spe ⁊ charitate subnixus: eaq; icusse retinens nõ idiget scripturis: nisi ad alios istruẽdos. Itaq; multi ꝑ hec tria i solitudine

sine codicibus viuūt. vñ ī illis etiaz arbitror iā impletū eē qđ dictū ē: siue ꝓphie euacuabunt: siue lingue cessabūt: siū scientia destruet. Quibus tñ q̄si machinis tāta fides ⁊ spei ⁊ charitatis ī eis surrexerit īstructio: vt ꝑfectū aliq̄d tenentes ea q̄ sūt ex ꝑte nō querant. Perfectū sane q̄tū ī hac vita pōt minime repit. nā si ī cōparatiōe future vite nulli⁹ iusti ⁊ sci ē vita ꝑfecta. Jō manēt īquit fides: spes: charitas: tria hec: maior āt hoꝝ ē charitas: qz ⁊ cū q̄sq; ad eterna ꝑuenerit duobus istis decedētib⁹: charitas auctior ⁊ certior ꝑmanebit. Quapp cū q̄sq; cognouerit finē ꝑcepti eē charitatē de corde puro ⁊ ꝯscia bona ⁊ fide ñ ficta oēz ītellectū diuinarū scripturarum ad ista tria relatur⁹ ad tractationē libelloꝝ illoꝝ securus accedat. Cū.n. diceret charitas: addidit de corde non puro: vt nihil aliđ q̄z id qđ diligēdū diligat. Cōsciaz vo bonā ꝯiunxit ꝓpter spem. Ille.n. se ad id qđ credit ⁊ diligit ꝑuenturum eē desperat: cui male ꝯsciētie scrupulus inest. Tertio ⁊ fide īquit nō ficta. Si.n. fides nr̄a mēdacio caruerit tūc ⁊ nō diligimus qđ nō est diligēdū: ⁊ recte viuēdo id opamur: vt nullo modo spes nr̄a fallat. Propterea de reb⁹ ꝯtinētibus fidē quātū ꝓ tpe satis eē arbitratus sum dicere volui: qz ī aliis voluminib⁹ siue ꝑ alios siue ꝑ nos multa iā dicta sūt. Modus itaq; sit iste libri huius. Cetera đ signis quantū deus dederit disseremus.

Incipit liber secundus.

Quoniā de reb⁹ cū scriberē ꝑmisi cōmonēs: ne q̄s ī eis attēderet: nisi qđ sūt: nō etiam siquid aliđ ꝑter se significāt: vicissim de signis disserens. Hoc dico neq̄s ī eis attēdat ꝙ sūt: sz potiꝰ ꝙ signa sūt. i. ꝙ significāt. Dignū ē.n. res ꝑter spēz quā īgerit sēsib⁹ aliđ aliq̄d ex se faciēs ī cogitationē venire: sic vestigio viso trāsisse aīal: cui⁹ vestigiū ē cogitam⁹: ⁊ fumo viso: ignē subeē cog̃scim⁹ ⁊ voce aīantis audita affectionē aī ei⁹ aduertim⁹: ⁊ tuba sonāte milites vel ꝓgredi seu egredi vl' regredi: ⁊ siq̄d aliud pugna postulat oportē nouerūt. Signoꝝ igr̄ qb⁹ īter se hoīes sua sēsata cōicāt: alia sūt nālia: alia data. nālia sūt q̄ sine vlla volūtate atz vllo appetitu significādi: ꝑter aliq̄d aliđ ex se cog̃sci faciūt: sicuti ē fum⁹ significās ignē. nō.n. volēs significare id fac̄: sz reꝝ exptaꝝ aīaduersione ⁊ notatione cog̃scit ignē subeē: ēt si fum⁹ solus appeat. Sz ⁊ vestigiū trāseunt aduiuātis ad h̄ ꝑtinet. Et vult⁹ irati seu tristis afflictionē aī ꝯsignificat: ēt nulla ei⁹ volūtate: q̄ aūt irat⁹ aut tristis est: aut siq̄s alius mot⁹ aī vultu īdice ꝓdit etiā nobis nō id agētibus vt ꝓdat. Sz de hoc toto genere nūc disserere nō ē ꝓpositū: ꝙ tamē īcidit ī partitionē nostrā nō oīno potuit atq; h̄ id hacten⁹ notatū eē suffecerit. Data vero signa sūt que sibi queq; viuētia inuicem dant ad demōstrandū quātū pōt motus aī sui vel sensata aut ītellecta quelibet. nō vlla causa ē nobis significādi. i. signi dādi: nisi ad depromēdū ⁊ traijciendum ī alteri⁹ animū id qđ animo gerit is qui signū dat. Hoꝝ igitur signoꝝ gen⁹ q̄tum ad homines attinet cōsiderare atq; tractare statuimus: qz ⁊ signa diuinitus data que in scripturis sanctis cōtinentur per homines nobis indicata sūt qui ea cōscripserūt. Habent etiaz bestie quedam inter se signa quibus produnt appetitū animi sui. naz ⁊ gallus gallinatius reperto cibo dat signum vocis galline vt accurrat. ⁊ columbus gemitu columbam vocat. vel ab eo vicissim vo-

catur ⁊ multa huiusmodi animaduerti solēt. Que vtrum sicut vultus aut oculētis clamor sine significandi volūtate sequātur motū animi an vere ad significandū dētur alia questio ē ⁊ ad rez que nūc agitur nō ptinet. Quā partē ab hoc opere tanꝫ nō necessariā remouemus

Signoꝝ igit quibus iter se homīes sua signa cōmunicāt quedā ptinent ad oculoꝝ sensū: quedā ad auriū pauciſſima ad ceteros sensus nā cū inuimꝰ non damus signū: nisi oculis eius quē volumus per hoc signū volūtatis nostre participē facere. Et quidā p motus manuū pleraqꝫ significāt. Et hystriones omniū membroꝝ motibus dāt signa quedā scientibus: ⁊ cuꝫ oculis eoꝝ quasi fabulātur. Et vexilla draconesqꝫ militares per oculos insinuāt volūtatē ducū. Et sunt ꝟ omnia quasi vba visibilia. Ad aures aūt que ptinent vt dixi plura sūt ⁊ in ꝟbis maxime. naꝫ ⁊ tuba ⁊ tibia ⁊ cythara dant plerūqꝫ nō solū suauē sꝫ etiaꝫ significantē sonū. Sed omnia signa ꝟ bis cōparata pauciſſima sūt: ꝟba. n. prius inter homines obtinuerūt ptincipatū significādi quecūqꝫ animo ocipiunt si ea pdere quisqꝫ velit. Nam ⁊ odore vnguēti dominꝰ quo perfusi sunt pedes ei⁹ signū aliqꝺ dedit: ⁊ sacramēto coꝝpoꝛis ⁊ sanguinis sui pgustato significauit qꝺ voluit: ⁊ cū mulier tangendo fimbriā vestimēti eius: salua facta ē: nō nihil significat: sꝫ innumerabilis multitudo signoꝝ: quibus rudes cogitatiōes homines exercēt in verbis ostituta est. Nam illa signa omniū quoꝝ generationem breuiter attigi potui verbis enūciare: verba vero nullo modo possem. Sꝫ qꝛ verberato aere statim trāseūt nec diutius manēt cū sonāt: instituta sunt per litteras signa verboꝝ: ⁊ ita voces oculis ostendūtur nō per seipsas: sꝫ per signa quedā sua. Ista igitur signa nō potuerunt cōmunia esse omnibus gentibus peccato quodā dissensiōis humane: cuius ad se quisqꝫ ꝓcipatū rapit. Cuius superbie signū est: erecta illa turris i celū vbi homines impij nō solū animū: sed etiaꝫ voces dissonas habere meruerūt. Et quo factū est: vt etiam scriptura diuina qua tātis morbis humanarū volūtatuꝫ subuenitur ab lingua vna ꝓfecta: quasi oppoꝛtune potuit p oꝛbem terrarum disseminari p varias iterꝓtū linguas lōge lateqꝫ diffusa inotesceret gēnibus ad salutē quā legētes nihil aliud appetunt cū cogitatione volūtatēqꝫ illoꝝ a quibus ꝺscripta est inuenire: ⁊ p illas voluntatē dei: sm quā tales homines locutos credimus. Sꝫ multis ⁊ multiplicibus obscuritatibus ⁊ ambiguitatibus decipiunt qui temere legūt aliō ꝓ alio sentientes: quibusdā autez locis quid vel falso suspicētur nō inueniunt: ita obscura quedā dicta denſissimā caligine obducunt. Qꝺ totuꝫ ꝓuisum diuinitus eē nō dubito: ad edomandā labore superbiam: ⁊ intellectū a fastidio reuocandum: cui facile innotescunt plerūqꝫ vilescunt. Quid enim ē: queso: cꝫ si quis cū dicat sanctos eē homines atqꝫ perfectos: quoꝝ vita ⁊ moribus christi ecclesia de quibuslibet superstitionibus precidit eos: qui ad se veniunt: ⁊ imitatione bonoꝝ sibimet quodāmodo icoꝝporat qui boni fideles ⁊ uere dei serui ꝺponentes onera seculi ad sanctuꝫ baptismi lauacrum uenerunt atqꝫ inde ascendentes cōceptione sancti spiritus dāt germine charitatis ideſt dei ⁊ proximi. Quid ē ergo cꝫ si ꝟ quisqꝫ dicat minus delectat audientē cū si ad eundem sensuꝫ locuꝫ illum exponat de canticis canticorum

vbi dictū est ecclesie: cū tanq̄ pulchra q̄ dā femina laudaretur. Dētes tui sicut grex tōsarū ascendēs de lauacro: q̄ oēs geminos creāt: ⁊ nō est sterilis ī eis. Nō aliud homo discernit q̄ cū illud planissimis verbis: siue similitudinis huiusmodi adminiculo audiret ⁊ tñ nescio quō suauius intueor scōs cū eos quasi dentes ecclesie video p̄cidere ab erroribꝰ homines atq̄ ī eius corpus emolita duritia quasi demersos mālosq̄ transferre. Oues etiā aīas iocūdissime agnosco de tonsas oneribus secularibus tanq̄ velleribus positis ⁊ ascēdentes de lauacro idest de baptismate creare oēs gemīos duo p̄cepta dilectionis: ⁊ nullā esse ab isto sancto fructu sterilē video: s; quare suauius videā q̄ si nulla de diuinis libris talis similitudo ꝓmeret: cum res eadē sit eadēq̄ cognitio sit difficile ē dicere ⁊ aliā questio ē. Nūc tamē nemo ambigit ⁊ ꝑ similitudīes libertius q̄ cognosci ⁊ cuz aliqua difficultate quesita multos gratius īueniri. Qui.n. ꝓrsus īueniūt qd̄ querūt fame laborāt. Qui āt querūt: qr in ꝓmptu habēt fastidio sepe marcescūt. In vtroq̄ aūt lāguor cauēdus ē. Magnifice igit̄ ⁊ salubrit̄ spiritus ita scripturas sāctas modificauit vt locis aptioribus fami occurreret obscurioribus aūt fastidia detegeret. Nihil.n. fere de illis obscuritatibus eruit̄: qd̄ nō planissime dictū alibi reperiatur Ante oīa igit̄ opus ē dei timore cōuerti ad cognoscendā eius volūtatez: quid nobis appetēdum fugiendūq̄ precipiat timor aūt iste cogitationē de nostra mortalitate: ⁊ de futura morte necesse est incutiat ⁊ quasi clauatis carnalibus omnes sup̄bie motus ligno crucis affigat. Deinde mitiscere opus ē pietate neq̄ ꝯtradicere diuine scripture: siue ītellecte: si aliqua vicia nostra ꝑcutit: siue si ītellecte quasi nos melius sape meliusq̄ precipere possumꝰ s; cogitare possumus ⁊ credere id eē melius ⁊ veriꝰ qd̄ ibi scriptū ē: etiā si lateat: q̄ id qd̄ ꝑ nos ipsos sapere possumꝰ. Post istos duos gradus timoris atq̄ pietatis: ad tertiuz venit̄ sciētie gradū: de quo nūc agere īstitui. nam ī eo se exercet oīs diuinaruz scripturarū studiosus: nihil aliud in eis inuēturus q̄ diligendū esse deū: ꝓpter deū ⁊ ꝓximū ꝓpter deū: ⁊ illū quidē ex toto corde: ex tota aīa ex tota mente: ⁊ ꝓximū tanq̄ seipsū. i. vt tota dilectio ꝓximi: sicut etiā nostri referat̄ in deuz de quibus duobus p̄ceptis cū de rebꝰ ageremus in libro supiore tractauimus: necesse ē ergo vt p̄mo se quisq̄ ī scripturis inueniat huius seculi hoc ē tꝑalium rerū implicitū lōge seiunctum eē a tanto amore dei ⁊ tāto amore ꝓximi: quantū scriptura ipsa prescribit. Cum vō ille timor dei qui cogitat de iudicio dei: ⁊ illa pietas qua nō pōt nisi credere: ⁊ concedere auctoritati sanctoꝝ libroꝝ. Cogit.n. seipsū lugere. Naz ista scientia bone spei hominē nō se iactantē: sed lamentantē facit. Quo affectu īpetrat sedulis precibus ꝯsolationem diuini adiutorij: ne desperatione frangātur: ⁊ eē incipit quarto gradu hoc ē fortitudinis quo esurit̄ ⁊ sitit̄ iusticia: hoc ē affectu ab omni mortifera iucūditate rerū trāseuntiū sese extrahit: ⁊ inde se auertens ꝯuertit ad dilectionē eēnoꝝ īcōmutabilem. s. vnitatē eandēq̄ trinitatē. Quam vbi aspexerit quantū pōt: in longinqua radiāte: suiq̄ aspectus infirmitate sustinerē se illā lucē nō posse persenserit: in quinto gradu: hoc ē ī ꝯsilio misicordie purgat animā tumulātē quodāmodo atq̄ obstrepentē sibi de appetitu īferio

rum ꝯceptis sordibus. hic vo si se in dile
ctione ꝓximi grauiter exercet i eaq; ꝑfi
citur. Et spe iam plenꝰ atq; iteger vi
ribus cū ꝑuenerit vsq; ad inimici dile-
ctionē ascendit i sextū gradū: vbi iaz ip
sum oculū purgat: quo videri deus po
test quantuz pōt ab eis qui huic seculo
moriūtur: quantū pñt nā intantū vidēt
inquātū moriūtur huic seculo. Inquā-
tum .n. hic viuūt nō vidēt. Et iō quāuis
certior nō solū tollerabilior: sz ēt iucun
dior spēs lucis illius icipiat apparere i
enigmate tñ adhuc ⁊ ꝑ speculuz videri
dicit: qr magis ꝑ fidē q̄z ꝑ spēm ambu-
lat: cū i hac vita ꝑegrinamur q̄uis ꝯsi-
derationē habeam i celis. In hoc aūt
gradu ita purgat oculū cordis vt verita
ti nec ipsū quidē preferat aut ꝯferat ꝓ-
ximū: ergo nec seipsū qr nec illū quē di
ligit: sicut seipsū. Erit ergo iste sanctꝰ tā
simplici corde atq; mūdato: vt neq; ho
minibꝰ placēdi studio detorqueat a ve
ro: nec respectu deuitādoꝝ quorūlibet i
cōmodoꝝ suoꝝ que aduersant huic vi-
te. Talis filius ascēdit ad sapiētiaz q̄ vl-
tima ⁊ septima ē qua placatꝰ: tranquil-
lusq; ꝑfruimur. Initium .n. sapie timor
dñi: ab illo .n. vsq; ad ipsū ꝑ hos gradus
tendit ⁊ venit. Sz nos ad tertiū gradū
illū ꝯsiderationē referamꝰ: de quo disse
rere qd̄ dñs suggesserit atq; tractare sta
tuimus. Erit igit diuinarū scripturaruz
solertissimus idagatoꝝ: q̄ ꝑmo totas le
gerit notasq; habuerit: ⁊ si nōdū itelle-
ctu: iam tamē lectione dūtaxat eas que
appellant canonice. Nā ceteras securiꝰ
leget fide veritatis istructus ne ꝑoccu-
pēt imbecillē animū ⁊ ꝑiculosis mēda-
cijs: atq; fantasmaticis eludētes ꝑiudi-
cēt aliquid ꝯtra sanā doctrinam. In ca
nonicis aūt scripturis ecclesiarū catho
licarū q̄z plurimū: diuinarū scripturaruz
solertissimus indagator auctoritatē se
quit iter quas sane ille sūt que aposto-
licas sedes habere ⁊ epistolas accipere
meruerūt. Tenebit igit hūc modū i scri-
pturis canonicis: vt eas que ab omnibꝰ
accipiūtur ecclesijs catholicis preponat
eis quas q̄dē nō accipiūt. In eis vo q̄ nō
accipiūtur ab oibus: ꝑponat eas quas
plures grauioresq; accipiūt eis q̄s pau-
ciores minorisq; auctoritatis ecclesie te
nēt. Si aūt alis iuenerit a pluribꝰ: alis āt
a grauioribꝰ haberi: q̄z q̄z hoc iueniri nō
possit: equalis tñ auctoritatis eas habē
das puto. Totus aūt canon scripturaꝝ
i q̄bus istā ꝯsiderationē versādam dici
mus his libris ꝯtinet. Quinq; moyseos
idest genesi: exodo: leuitico: numeri: du
tronomio: ⁊ vno libro iesu naue: vno iu
dicū: vno libello q̄ appellat ruth q̄ ma-
gis ad regnoꝝ ꝑncipia videt pertinere.
Deinde quatuor regnoꝝ ⁊ duobus pa-
ralipomenō: nō ꝯsequētibus: sz quasi a
latere adiūctis simulq; ꝑgētibus: hec hi
storia q̄ sibimet annexa tꝑa ꝯtinet atq;
ordinē rerū. Sunt alie tanq̄z ex diuerso
ordine q̄ nūc huic ordini: neq; iter se cō
nectūtur: sicut ē iob ⁊ thobias ⁊ hester
⁊ iudith ⁊ machabeoꝝ libri duo: ⁊ bes-
dre duo q̄ magis subsequi videntur or-
dinatā illā historiā: vsq; ad regnoꝝ: vel
paralipomenō terminatā. Deinde ꝓphe-
te i quibꝰ dauid vnus liber psalmoꝝ. ⁊
salomonis tres: ꝓuerbioꝝ: cātica canti-
coꝝ: ⁊ ecclesiastes. nā illi duo libri vnus
q̄ sapiētia: ⁊ alius qui ecclesiasticꝰ iscri-
bit de quadā similitudine salomonis
cē dicūtur. Nam iesus filius syrac eos
scripsisse ꝯstantissime ꝑhibetur. Qui tñ
quoniā in auctoritatē recipi meruerūt
inter ꝓpheticos numerādi sūt. Reliqui
sūt eoꝝ libri qui ꝓprie ꝓphete appellā
tur. xij. ꝓphetarū libri singuli q̄ ꝯnexi si

dimet sūt qñ nunc̄ scīūcti sunt ꝑ ꝺno
habēt̄ur. Quoꝝ ꝓphetarū nomina sunt
hec: Osee: Joel: Amos: Abdias: Jonas
Micheas: Naum: Abacuch: Sophonias: Aggeus: Zacharias: Malachias:
Deinde quatuoꝛ ꝓphete sūt maioꝛ volumīnū: Esaias: Hieremias: Daniel: Ezechiel. bis. 64. libꝛis veteris testamēti terminatur auctoꝛitas. Noui aūt. iij. libꝛi euāgelij ſm mattheū: ſm marcū: ſm lucā: ſm ioannē quatuoꝛdecim epistolis pauli ad romanos ad coꝛinthios duab⁹: ad galathas: ad ephesios: ad philippēses: ad thessalonicēses duabus: ad colocēses: ad timotheū duab⁹: ad titū: ad phil: monē: ad hebꝛeos: petri duab⁹: tribus ioānis: vna iude ⁊ vna iacobi: actibus apl̄oꝝ libꝛo vno: ⁊ apocalipsi ioannis libꝛo vno. In his oīb⁹ libꝛis timētes deū ⁊ pietate māsueti querūt volūtatez dei. Cui⁹ opis laboꝛis ꝑma obſuratio ē vt ōrim⁹: nosse istos libꝛos ⁊ ſi nōdū ad intellectū legēdo tñ vel mādare memoꝛie: vel omnino ꝛcognitos nō habere. Deinde illa que ī eis apte posita sūt vel p̄cepta vīuēdi vel regule credēdi ſolertius oīligētiusq; inueſtigāda ſt̄. Que tanto ꝺ́ſq; inuenit c̄ſto ē ıtelligētia capaciоꝛ. ī his. n. que apte ī ſcriptura posīta sūt inueniūt̄ur illa oīa q̄ cōtinēt fidem moꝛesq; vīuēdi: ſpem. ſ. atq; charitatē ō quib⁹ libꝛo supioꝛe tractauim⁹. Cuz vo facta q̄dā familiaritate cū ipa lingua diuinarū ſcripturarū ī ea q̄ obſcura ſt̄ aperiēda ⁊ diſcutiēda pgēdū ē: vt ad obſcuriоꝛes locutiones illustrādas: de manifeſtioꝛib⁹ ſumam⁹ exēpla: ⁊ quedā ceteraꝝ ſcripturarū teſtimonia dubitatōez ī ceteris auferāt. In qua re memoꝛia valet plurimū. Que ſi defuerit nō pōt his ꝓceptis dari. Duabus aūt cauſis nō ītelligūt̄ur q̄ ſcripta ſt̄: ſi aut ignotis aut ambiguis ſignis obtegūt̄ur: sunt aute⁊ ſigna vel ꝓpria vel translata. Propꝛia dicūt̄ur: cū his rebus ſignificādis adhibēt̄ur ꝓpter quas sūt inſtituta: ſicut cū dicimus bouē ıtelligimus pecus: quod omnes nobiſcū latine lingue homines hoc nomine vocāt. Translata sūt cuz et ipſe res quas ꝓprijs verbis ſignificam⁹ ad aliq̄d aliud ſignificandum vſurpantur: ſicut cū dicimus bouē ⁊ per has duas ſyllabas ıtelligimus pecus q̄ iſto nomine appellari ſolet: ſed ꝓpter illud pecus rurſus ıtelligimus euangeliſtaz quē ſīg̃uit ſcriptura interp̄tāte apl̄o dicens: Bouem triturantē non infrenabis. Contra ignota ſigna ⁊ ꝓpria magnum remedium eſt linguarum cogniſcio. Et latine quidem lingue homines quos nunc inſtituēdos ſuſcepim⁹ ꝺuabus aliꝭs ad ſcripturarū diuinarum cognitionem habent opus: hebꝛea ſcilicet ⁊ greca: vt ad exemplaria precedētia recurratur. Sed quam ꝺubitationem attulerit latinoꝛum ⁊ interpꝛetum infinita varietas: c̄ſq; ⁊ hebꝛea verba non interpꝛetata ſepe inueniamus in libꝛis: ſicut amē: ⁊ alla: ⁊ racha ⁊ oſanna ⁊ ſi qua ſunt alia. Quoꝝ partim ꝓpter ſanctioꝛem auctoꝛitatem quā⁹ interpꝛetari potuiſſent ſeruata eſt antiquitas: ſicut amē: ⁊ alla: partim vero in aliaz linguā transferri nō potuiſſe oſtēdit̄ur: ſicut alia duo que poſuimus. Sunt enim quedam verba ceteraꝝ linguarum: que in vſū alterius lingue p̄ interpꝛetationē trāſire nō p̄ſt. Et hoc maxime ıteriectionibus accidit: que verba potius motū aī ſignificant: q̄ ſententie concepte vllaz particulā. nam ⁊ hec duo talia eſſe ꝓbentur. Dicuntur enim racha indignationis eē voc̄: oſāna letāris: ſz nō ꝓpt̄ hec pauca que notare aut ınetroga-

re facillimũ ē: sed ꝑꝑ diuersitates vt di
ctũ ē interpretũ illarũ linguarũ ē cogni
tio necessaria. Qui eniꝫ scripturas ex he
brea in grecã verterũt numerari possũt
latini ãt ĩterp̃tes nullo mõ. Ut.n. cui/
q̃ primis fidei tẽporibus ĩ manus venit
codex grecus: ⁊ aliquãtulũ facultatis
sibi vtriusq̃ lĩgue habere videbat: au/
sus est ĩterpretari. Quequidẽ res adiu/
uit intelligẽtiam quã ĩpediuit: si modo
legentes non sint negligẽtes. Nã non
nullas obscuriores sententias pluriuꝫ
codicũ sepe manifestauit inspectio sicut
illud esaie prophete. Unus ĩterpres ait
⁊ domesticos seminis tui ne despexeris
alius ãt ait. ⁊ carnẽ tuã ne despexeris:
vterq̃ sibimet inuicẽ attestant. Nãq̃
alter ex altero exponit: q̃ ⁊ caro posset
accipi proprie vt corpus suũ q̃sq̃ nõ de
spiceret se putaret ãmonitũ ⁊ domesti
ci seminis trãslate xp̃iani possent intelli
gi ex eodẽ vbi semine nobiscũ spũaliter
nati. Nunc ãt collato ĩterpretũ sensu ꝓ
babilior occurrit sententia proprie de
consanguineis non despiciendis eẽ p̃ce
ptũ q̃m domesticos seminis cũ ad car/
nẽ rettuleris consanguinei potissimum
occurrunt. Unde eẽ arbitror illud apo
stoli q̃d ait. Si quomõ ad emulationẽ
educere potuero carnẽ meam vt saluos
faciaꝫ aliquos ex illis. i. vt emulãdo eos
qui crediderant ⁊ ipsi crederẽt. Carnẽ
suam dixit iudeos ꝑꝑ consanguinitateꝫ
Itẽ illud eiusdẽ esaie. nisi credideritis ñ
ĩtelligetis. alius ĩterpretatus est nisi cre
dideritis nõ permanebitis. Quis horuꝫ
vera secutus sit nisi exẽplaria lingue p̃/
cedentis legãtur ĩcertũ ē. Sꝫ tñ ex vero
q̃ magnũ aliq̃d insinuat scient̃ legenti
bus. Difficile ē eniꝫ ita diuersos a se ĩter
pretes fieri: vt nõ se aliqua vicinitate cõ
tingant. Ergo q̃m intelleccus in sẽpiter
na spe ē: fides vẽro ĩ rerũ tẽporaliũ q̃m
busdã cunabul̃ quasi lacte alit parun/
los: nunc ãt ꝑ fidẽ ambulam⁹: nõ per
speciẽ. nisi ãt per fidẽ ãbulauerimus ad
speciẽ peruenire nõ possum⁹: q̃ nõ tran
sit: sed ꝑmanet per ĩtellectũ purgatum
nobis coherentib⁹ veritati: ꝓpterea ille
ait. nisi credideritis nõ intelligẽtis: ille
vo: nisi credideritis nõ ꝑmanebitis. Et
ex ambiguo lĩgue p̃cedẽtis plerũq̃ ĩter
pres fallit cui nõ bene nota sẽtẽtia est.
eã significationẽ trãsfert q̃ a sensu scri/
ptoris penit⁹ aliena: sicut quidã codices
habẽt. Acuti pedes eoꝝ ad effũdẽdum
sãguinẽ. Ochic.n. apud grecos ⁊ acu/
tũ ⁊ veloce significat. Ille vo vidit sẽtẽ/
tiã q̃ trãstulit veloces pedes eorũ ad ef
fũdẽdũ sanguinẽ. Ille ãt ali⁹ ancipiti si
gno aliã partẽ rapt⁹ errauit. Et alia qui
dẽ nõ obscura sꝫ falsa sũt: quorũ alia cõ
ditio ē. nõ.n. ĩtelligẽdos: sꝫ emẽdãdos
tales codices poti⁹ precipiẽdũ ē. Huic ē
ẽt illud q̃m moschos grece vitulus dr̃
moscheumata: q̃dã nõ ĩtellexerũt plan
tationes ⁊ vitulamina interpretati sunt
q̃ error tã multos codices p̃occupauit
vt vix inueniat alit̃ scriptũ. Et sẽtẽtia est
q̃ clarescit ĩ cõsequentib⁹ vbis. Nãq̃
adulterine plãtatiões ñ dabũt radices
altas: cõueniẽtib⁹ dr̃ q̃ vitulamĩa: que
pedib⁹ ĩ terra gradiũt: ⁊ nõ herẽt radici
bus hãc. trãslatiõe ĩ eo loco ẽt cetera cõ
texta custodiũt. Sꝫ q̃m ⁊ q̃ sit sentẽtia:
quãplures ĩterp̃tes ꝓ sua facultate quis
q̃ atq̃ iudicio conãtur eloqui nõ appa
ret: nisi in ea lingua inspiciat: quã inter
pretãtur ⁊ plerũq̃ a sẽsu auctoris dui
us oberrat ĩterpres si nõ sit doctissimus
aut lĩguarũ illaꝝ ex quibus in latinã lin
guã ꝑuenit ꝑitissim⁹ petẽda cognitio ē:
aut habende ĩterpretatiões eoꝝ q̃ se ver
bis nimijs obstrinxerũt: nõ q̃ sufficiũt

sed vt eos eis vitas vel error dirigatur aliorũ: qui nõ magis vba q̃ ĩnias ĩterp̃tãdo seq̃ maluerũt. Nã nõ solũ vba singula: sz ẽt locutiões sepe trãsferrũtur: q̃ dino ĩ latine lĩgue vsũ: siq̃s cõsuetudinẽ veterũ q̃ latine locuti sũt tenere voluerit trãsire ñ põt. Que aliqñ ĩtellectui nihil adimũt: sz offẽdũt: tñ eos q̃ plus delectãtur reb⁹ ĩ eaꝝ signis sua quedaꝫ ꝟuat̃ ĩtegritas. Nõ soloecismus dr̃ eẽntia. nihil aliud ẽ q̃ cũ vba nõ ea lege sibi coaptãtur: q̃ coaptauerunt q̃ p̃ores nobis nõ sine auctoritate aliqua locuti sũt: vtrũ.n. inter hoies an ĩter hoib⁹ dicat̃: ad rerũ ñ pertinet cognitionẽ. Itẽ barbarism⁹ q̃d aliud ẽ nisi vbũ nõ eis litteris vel sono enũciatũ: quo ab eis q̃ latine ante nos locuti sũt enũciari solet: vtrũ.n. ignoscere ꝓducta t̃tia syllaba vl̃ correpta dicat̃ nõ multũ curat q̃ ꝓ peccatis suis deum vt ignoscat petit: quolibet modo illud vbum sonare potuerit. Quid ẽ g̃ ĩtegritas locutiõis: nisi ãtiq̃ aliene consuetudis obseruatio loquẽtiuꝫ veterũ auctoritate firmata: sz magis tñ ĩ eo offẽdũtur hoies quo ĩfirmiores sũt. Et eo sũt ĩfirmiores quo doctiores volũt nõ rerũ scia q̃ edificãt̃: sed signorũ: q̃ nõ ĩflari difficile ẽ: cũ etiã rerũ scia sepe cernicẽ erigat nisi dñico rep̃matur iugo. Quid.n. obest ĩtellectori q̃ ita scriptũ ẽ q̃ ẽ terra ĩ qua isti insidũt sup̃ eam si bona aut neq̃: Et que sũt ciuitates in q̃b⁹ ipsi ĩhĩtãt in ip̃is: Quã locutionem magis aliene lingue arbitror: q̃ sẽsũ aliquẽ altiorẽ. Illud ẽt q̃ iã auferre ñ possum⁹ de ore cãtãtiũ populorũ super ipsũ ãt floriet sãtificatio mea: nihil ꝓfecto sẽtẽtie detrahit: auditor tñ peritior maller h̃ corrigit: vt nõ floriet: sz florebit diceret: nec quicq̃ ĩpedit corruptionẽ nisi cũsuetudo cãtãtiũ. Ista g̃ facile cõtẽni possũt: siq̃s ea cauere voluerit q̃ sano ĩtellectu nihil detrahũt. At vo illud qd̃ ait apostolus qd̃ stultũ ẽ d̃i sapiẽti⁹ ẽ hoib⁹: ꝛ qd̃ ĩfirmũ ẽ d̃i fortuis ẽ hoib⁹. Siq̃s ĩ eo grecã locutionẽ: ꝟuare voluissz: vt diceret qd̃ stultũ ẽ d̃i sapiẽtius ẽ hoĩ: ꝛ qd̃ ĩfirmũ ẽ d̃i forti⁹ est hoĩ. iret q̃dẽ vigilãtis lectoris ĩtẽtio ĩ sñie veritatẽ: sz tñ aliq̃s tardior aut nõ ĩtelligeret: aut ẽt ꝑuerse ĩtelligeret. nõ.n. tñ viciosa locutio ẽ ĩ latina lĩgua talis: verũ ꝛ ĩ ãbiguitatẽ cadit: vt quasi hoĩ stultũ vel hoĩ ĩfirmũ sapiẽti⁹ vel forti⁹ videat̃ eẽ q̃ dei. Quãq̃ ꝛ illud sapiẽti⁹ ẽ hoib⁹ nõ caret: ãbiguo ẽt si soloecismo caret. vtꝝ.n. his hoib⁹ ab eo qd̃ ẽ huic hoĩ an his hoib⁹ ab eo qd̃ ẽ ab hoc hoĩe dictuꝫ sit nõ apparet. nisi illuminatiõe sñie. melius itaq̃ dr̃ ita: sapiẽtius ẽ q̃ hoies. Et forti⁹ ẽ q̃ hoies de ambiguis autem p̃mo loquemur. Nũc d̃ ĩcognitis agimus quorum due forme sũt: quãtũ ad verba pertinet. nãq̃ ignotũ vbũ facit errare locutionẽ aut ignota locutõ. Que si ex alienis linguis veniũt aut q̃rẽda sũt ab earũ lĩguarũ hoib⁹: aut lĩgue eedeꝫ: si ꝛ ociũ est ꝛ ĩgeniũ ediscẽde: aut pluriuꝫ ĩterp̃tũ faciẽda collatio ẽ. Si ãt ipsi⁹ lĩgue nr̃e aliq̃ vba locutionesq̃ ignoramus: legẽdi cõsuetudine audiẽdiq̃ ĩnotescunt. nulla sane sũt magis mãdanda memorie q̃ illa verborum locutionuꝫq̃ genera que ignoram⁹: vt cũ peritior occurrerit de quo queri possz: vel talis lectio que vel precedẽtib⁹ vel cõsequẽtibus vel vtrisq̃ dñdat quã viꝫ hẽat quidue significet: qd̃ ignoram⁹: facile adiuuante memoria possum⁹ aĩaduertere ꝛ discere q̃q̃ tãta ẽ vis ꝯsuetudis ẽt ad discẽdũ vt q̃d ĩ scripturis scis quodãmõ nutriti educatiq̃ sũt magis alias locutiones mirãtur: easq̃ min⁹ latinas putẽt

q̃ illas q̃s i scripturis didicerũt: nz i latine lingue auctorib⁹ reperiũt. Plurimũ hic quoq; adiuuat iterp̃tũ numerositas collatis codicibus ispecta atq; discussa. tm̃ absit falsitas. nã codicibus emẽdãdis primit⁹ oz inuigilare solertia eorũ: q̃ scripturas diuinas nosse desiderant: vt emẽdatis nõ emẽdati cedãt ex vno dũtaxat interpretatiõis genere veniẽtes. In ipsis ãt iterp̃tationib⁹: ita lia ceteris p̃ferat. Nã ẽ v̄borũ tenacior cũ p̄spicuitate sentẽtie. Et latinis q̃buslibet emẽdãdis greci adhibeant: i q̃b⁹. lxx. iterp̃tũ q̄ ad vet⁹ testamẽtũ attinet: excellit auctoritas: q̃ iã p̄ oẽs p̄iriores ecclesias tãta p̃ntia sancti spũs iterp̃tati eẽ dicũtur: vt os vnũ tot hominum fuerit. Qui si vt fertur: multiq; nõ indigni fide predicãt: singulis cellis: ⁊ singuli separati cũ interpretati eẽnt vt nihil i alicuius eodẽ codice iuẽtũ ẽ: qd̄ nõ hisdẽ v̄bis eodẽq; v̄boꝝ ordine iueniret i ceteris: q̃ huic auctoritati cõferre aliq̃d nedũ p̃ferre audẽat. Si ãt sic cõtulerũt vt vna oĩuz cõi tractatu iudicioq; vox fieret: nec sic q̃dẽ q̃q̃ vnũ hoĩez q̃libet p̄itia ad emẽdãdũ tot senioꝝ doctorũq; ɔsẽsũ aspirare oz aut decet. Quãobrem ẽt si aliq̃d alit̃ i hebreis exẽplarib⁹ iueniturq̃ isti posuerĩt: cedẽdũ esse arbitror dĩne dispẽsatiõi q̃ p̄ eos facta ẽ: vt libri quos gẽs iudea ceteris ppl̃is vl̃ religione vl̃ iuidia p̄dẽ nolebat credituris i dñm gẽtib⁹ mĩstri regis ptholemei ptãte tanto ante p̄derẽt. Itaq; fieri põt vt sic illi interp̃tati sint: quẽadmodũ cõgruere gẽtib⁹ ille q̃ eos agebat: ⁊ q̃ os oĩb⁹ vnũ fecerat spũs scũs iudicauit: fz tñ vt supi⁹ dixi horũ quoq; iterp̃tũ q̃ v̄bis tenacius ĩheserũt collatio ẽ iutil̃ ad explanãdaz sepe sẽtẽtiã. Latini g̃ vt dicere cepaz codices veteris testamenti si necesse fuerit grecorũ auctoritate emẽdãdi sũt: ⁊ eoꝝ notissimũ: q̃ cũ septuagita eẽnt ore vno interpretati eẽ p̄hibẽt. Libros ãt noui testamẽti. Si q̃d i latinis varietatib⁹ titubat grecis credere oportere nõ dubiũ ẽ ⁊ maxime q̃ apud ecclesias doctiores ⁊ diligentiores repiũtur. In trãslatis v̄ò signis si qua forte ignota cogũt errare lectorẽ: p̄tiz lingue notitia: p̄tiz reruz iuestigãda sũt. aliq̃d. n. ad similitudinẽ valz ⁊ p̄culdubio secretũ aliq̃d ĩsinuat siloa piscina vbi lauare faciẽ iussus est cui oculos dñs luto de sputo facto inũxerat. Qd̄ tñ nomẽ lĩgue icognite: nisi euãgelista iterp̃tat⁹ eẽt tã magn⁹ intellect⁹ lateret: sic ẽt multa q̃ ab auctoribus eorũdẽ libroꝝ iterp̃tata nõ sũt noĩa hebrea nõ ẽ dubitãdũ habere nõ p̄uã viz atq; adiutoriũz ad soluenda enigmata scripturarũ: si q̃s possit ea iterp̃tari. Qd̄ nõnulli eiusdẽ lĩgue viri p̄iti ñ sane paruuz bñficiũ posteris cõtulerũt: q̃ separata de scripturis eadẽ v̄ba oĩa iterp̃tati sũt: ⁊ q̃d sit adã: q̃d eua: q̃d abraã: q̃d moyses: siue ẽt locorũ nõia: q̃d sit hierl̃z: vel syon: vl̃ hierico: vl̃ syna: vl̃ liban⁹: vl̃ iordan⁹: ⁊ quecũq; alia i illa lĩgua sũt icognita nobis noĩa q̃b⁹ aptis interp̃tatis multe i scripturis figurate locutiones manifestãt. Rerũ ãt ignorãtia facit obscuras figuratasq; locutiones: cum ignoram⁹ vl̃ aĩantiũ vl̃ lapidũ vl̃ herbarũ naturas aliarũve rerũ q̃ plerũq; i scripturis similitudĩs alicui⁹ gr̃a ponũt. nã ⁊ de s̄pẽte qd̄ notũ ẽ totũ corpus eũ p̄ capite obicere feriẽtib⁹ q̃tũ illustrat sẽsũ illũ q̃ dñs iubet astutos nos eẽ sicut s̄pẽtes: vt. s. p̄ capite nr̃o qd̄ ẽ xp̃s corpus poti⁹ p̄sequẽtib⁹ offeram⁹ ne fides xp̃iana tãq̃ necet i nobis si p̄cẽtes corpori negam⁹ deũ: vl̃ illud qd̄ p̄ cauerne ãgustias coartat⁹ d̄posita vetere tunica

vires notas accipe dñ: cui tñ conijcit ad imitãdã ipsã spẽtis astutiã eruẽdumq; ipsũ veterẽ hominẽ: sicut apls dicit: vt ĩ duamur nouo: z exuẽdũ p angustias oi tẽte dño: itrate p ãgustã portã q̃ ducit ad vitã. vt g̃ noticiã nature serpẽtis illu strat multas filitudies quas ỏ h̃ aiante scriptura dare cõsueuit: sic ignorãtia ñ nulloz aialiũ q̃ nõ min⁹ p filitudies cõ memorat ipedit plurimũ itellectionem Sic lapidũ vl̃ herbarũ vl̃ q̃cũq; tenent radicib⁹. Nã z carbũculi noticia qõ lu cet ĩ tenebris mlra illuminat ẽt obscu ra libroz vbicũq; p filitudinẽ ponit: et ignorãtia berilli vl̃ adamantis claudit plerũq; itelligẽtie fozes. Nec aliã obcãs facile é itelligere pacẽ ppetuã significa ri olee ramuscbulo qui rediẽs ad archã colũbã rettulit nisi qz nouim⁹ z olei lenẽ cõtactũ nõ facile alieno humoze coz tũpi: z arboẽ ipsã frõdere penniẽ. mul ti ãt pp ignorãtiã ilopi oũ nesciũt quaz vim hẽat vl̃ ad purgãdũ pulmonẽ: vel vt dñ: ad laxa radicib⁹ penetrãda cũ sit herba brevis atz bũilis oino iuenire nõ põt qnare dictũ sit: Asperges me isopo z mũdaboz. Numeroũ ẽt ipitia ml ta facit nõ itelligi trãslate ac mystice po sita ĩ scripturis. Ingeniũ ẽppe vt ita di ceriz igeniũ nõ põt approbari nisi mo treat q̃d sibi velit qz z moyses z helyas z ipse dñs quadragitã dieb⁹ ieiunauit. cui⁹ actiõis figurat⁹ q̃dã nodus nisi hu ius numeri cognitiõe z ỏsideratione ñ solui⁹. hẽt. n. ỏnariũ quaẽ tãq; cognitio nẽ oiuz rerũ ĩtextã ipib⁹. Quaternario nãq; numero z diurna z ãnua curricu la pagũt. Diurna matutinis meridiãis vesptinis noctumisq; horaruz spacijs. annua vnis estiuis autũnalib⁹ hyemali busq; mẽsib⁹. At tẽporũ ãt celebratione oũ ĩ ipib⁹ vnius⁹ pp eũitatẽ ĩ qua viue re volum⁹ abstinẽdũ z ieiunãdũ ẽ q̃cũq; tpuz curribus ipsa nobis insinuet. ỏria otẽnẽdoz corpuz z appetẽdoz eẽnoxũ Nouo ãt denari⁹ numer⁹ atz creature significat sciaz. Nã trinitas creatoris ẽ Septenari⁹ ãt numer⁹ creaturã idicat pp vitã z corp⁹: nã ĩ illa tria ñ: vñ ẽt to to corde tota mẽte tota aia diligẽdus ẽ ỏs. In corpe ãt q̃tuoz manifestissima ap parẽt q̃b⁹ cõstãt elemẽta. In h̃ g̃ dena rio oũ tpalit nobis insinuat. i. qualr duci tur caste z cõtinẽt a tẽporũ ỏlectatiõe vnẽ h̃ ẽ quadragita dieb⁹ ieiunare mo nemur hec lex cui⁹ ꝓma ẽ ĩ moyse: hec p phetia cui⁹ psonã gerit helyas h̃ ipse do min⁹ monet q̃ tãq; testimoniũ habens ex lege z pphis medi⁹ iter illos ĩ mõte trib⁹ discipul⁹ videtib⁹ atz stupẽtib⁹ cla ruit. Deide ita q̃nt quõ q̃nquagẽnari⁹ ỏ quadragẽario numero exist at: q̃ non mediocrit ĩ nra religiõe sacrat⁹ ẽ: pp pẽ tecostẽ: z quõ ter duct⁹ pp tria tpa ante legẽ sub lege sub gra vl̃ pp nomẽ p̃ris z fllij z spũs sci adũcta eminẽti⁹ ipsa trinitate ad purgatissime ecclesie mysti riũ referatur pueniatq; ad. cliij. pisces quos retia post resurrectionẽ dñi ĩ de xterã pte missa ceperũt. Ista multis ali is atz alijs numeroz formis: q̃dã filitu dine ĩ libris scis secreta ponũtur: que p pter numeroz ipitiã legẽtib⁹ clausa sũt Nõ pauca ẽt claudit atz obtegit nõnul larũ rerũ iusitarũ ignorãtia. nã z ỏ psal terij z cytbare ỏria q̃dã ñ icõcine aliq; rerũ figuras aputt: z ỏcẽ chozdarũ psal teriũ ñ ipoztune int doctos q̃rit: vtrũz hẽat aliquã musice legẽ: que ad tñ ner uoz nu meruz cogat. an ỏ si nõ habet eo ipso magis sacrate fit accipiẽdus ipe numer⁹ vel pp decaloguz legis de quo itẽ numero si quẽrat nõ nisi ad creato rem creaturarum referendus est: vel

ꝓpter supius expositũ ipsũ denariũ. Et ille numer⁹ edificationis tẽpli q̃ cõmemorat̃ i euãgelio q̃draginta. s. ⁊ sex annoꝝ nescio q̃d musicũ sonat: ⁊ relatio ad fabricã dñici corpis ꝓpter quã tẽplimẽtio sacta ẽ: cogit nõnullos hereticos ↄfiteri filiũ dei nõ falso sꝫ vero ⁊ humano corpore indutũ. Et numeꝝ quippe ⁊ musicã plerisq̃ locis i sanctis scriptur⁹ honorabiliter posita inuenim⁹: Nõ. n. audiẽdi sũt errores gentiliũ superstitionũ: qui nouẽ musas iouis ⁊ mercurie filias eẽ finxerũt. Refellit eos varro quo nescio vtrũ apud eos quisq̃ taliũ reruꝫ doctior vel curiosior eẽ possit. Dicit enĩ ciuitatẽ nescio quã. nõ. n. recolo nomẽ locasse apud tres artifices terna simulacra musarũ: q̃ i tẽplo apollinis donuꝫ poneret: vt quisq̃s artificuꝫ pulchriora formasset ab illo potissimũ emerẽt. Itaq̃ ↄtigisse vt opera sua quoq̃ illi artifices eque pulchra explicarẽt: ⁊ placuisse ciuitati omnes vouere atq̃ oẽs emptas esse: vt i apollinis tẽplo dedicarentur. Quibus postea dicit hesiodũ poetã imposuisse vocabula. Nõ ergo iupiter nouẽ musas genuit: sꝫ tres fabri trinas crearũt. Tres autẽ nõ ꝓpterea illa ciuitas locauerat: q̃ i somnis eas viderat: aut tot se cuiq̃ illoꝝ oculis demõstrauerat: sꝫ q̃ facile erat animaduertere oẽm sonũ: qui materies cãtilenarũ triformem eẽ. vera aut. n. editur voce: sicut ẽ eoꝝ q̃ faucibus sine organo canũt: aut flatu sicut tubarũ ⁊ tibiarũ: aut pulsu sicut in cytharis ⁊ tympanis ⁊ q̃buslibet alijs q̃ ꝑcutiẽdo canora sũt: sꝫ siue ita se habeat q̃d varro rettulit siue nõ ita. nos tamẽ nõ ꝓpter supstitionẽ ꝓphanoꝝ debemus musicã fugere: si quid ĩde vtile ad ĩtelligẽdas scãs scripturas rape potuerim⁹: nec ad illoꝝ theatricas nugas cõuerti: si aliq̃d de cythara ⁊ organis q̃d ad spũalia capiẽda valeat disputemus. Neq̃. n. ⁊ lr̃as discere nõ debemus: q̃ earũ deũ dicũt eẽ mercuriũ: aut q̃ iusticie virtutiq̃ tẽpla dedicarũt: ⁊ que corde gestãda sũt i lapidibus adorare maluerũt: ꝓpterea nobis iusticia virtusq̃ fugiẽda est. Immo v̄o quisq̃s bonus verusq̃ christian⁹ ẽ dñi⁹ sui eẽ ĩtelligat vbicũq̃ inuenerit veritatẽ: quã cõferens ⁊ agnoscẽs etiã i lr̃is sacris supstitiosa figmẽta repudiet. doleatq̃ hoĩes atq̃ caueat q̃ cognoscẽtes deũ: nõ vt deũ glorificauerũt: aut gr̃as egerũt: sꝫ euanuerũt i cogitationib⁹ suis ⁊ obscuratũ ẽ cor insipiẽs eoꝝ. Dicẽtes. n. se eẽ sapiẽtes stulti facti sũt: ⁊ imutauerũt gloriã ĩcorruptibilis dei i similitudinẽ imaginis corruptibilis hoĩs ⁊ volucrũ ⁊ quadrupedũ ⁊ serpẽtiũ. Sꝫ vt totuꝫ istũ locũ q̃ nobis ẽ maxime necessarius: diligentius ꝑtractemus. duo sũt genera doctrinaruꝫ que ingẽtibus ⁊ morib⁹ exercent̃: vnuꝫ earũ rerũ q̃s istituerũt hoĩes alteruꝫ earũ quas animaduerterũt iã paratas aut diuinit⁹ istitutas. Illõ q̃d ẽ sm̃ istitutiones hoĩuꝫ: ꝑtiꝫ supstitiosũ ẽ ꝑtiꝫ supstitiosũ nõ ẽ. Supstitiosũ ẽ q̃cq̃d istitutũ ẽ ab hoĩb⁹ ad faciẽda ⁊ colẽda idola ꝑtinẽs: vel ad colẽdã creaturã sicut deum partẽue vllã creature: vel ad ↄsultatões ⁊ pacta q̃dã significationũ cũ demonibus placita atq̃ federata: q̃lia sũt volumĩa magicarũ artiũ: q̃ q̃deꝫ cõmemorare poti⁹ q̃ꝫ dicere assolẽt poete. Ex quo genere sũt: sꝫ q̃si licẽtiore vanitate auruspicũ ⁊ auguꝝ libri. Ad h̄ gen⁹ ꝑtinẽt ẽt ligature atꝫ remedia: q̃ medicoꝝ quoq̃ disciplina ↄdẽnat: siue i precãtationibus siue i q̃buslda notis q̃s characteres vocãt: siue i q̃busq̃ rebus suspẽdendis atq̃ illigãdis vl̃ ẽt saltandis quodãmõ

nō ad tēperationē corporꝫ: sꝫ ad q̄sdā si
gnificationes: aut occltas ēt aut mani
festas: q̄ mitiore noīe phisica vocāt: vt q̄
si nō supstitionē īplicare: sꝫ nature pro
desse videāt: sicut sūt ī aures ī sūmo au
riū singularū aut destructionū ossibus
Ansule ī digitis: aut cū tibi dr̄ singultiē
ti vt dextera manu sinistrū policē tene
as. his adiūgūtur similia īmanissimarū
obseruationū: si mēbꝝ aliqd̄ resilierit: si
iūctis animātibus cūctis: canis aut la
pis aut puer medi⁹ īteruenerit: atq; illd̄
qd̄ lapidē calcāt: tanq̄ direptorē amici
tie min⁹ molestū est: q̄ cū innocētē pue
rū colapho pcutiūt: si pariter ambulan
tib⁹ ītercurrerit. Sꝫ bellū ē qd̄ pueri vin
dicant a canib⁹. Nā plerūq; supstitiosi
sūt q̄dā: vt ēt canē q̄ medi⁹ īteruenerit fe
rire audeāt nō īpune. Nāq; a vano re
medio cito īterdū ille pcussorē suuꝫ ad
verū medicū mittit. Huic sūt ēt illa: Li
mē calcare cū añ domū suā trāsit redire
ad lectū: siq̄s dū se calciat sternutauerit
redire domū si pcedēs offēderit: cū ve
stis a soricib⁹ rodit plus timere suspitio
ne futuri mali q̄ dānū dolere. Uñ illd̄
elegāter dictū ē catōis q̄ cū eēt ɔsult⁹ a
quodā: q̄ sibi a soricib⁹ erosas caligas di
ceret. Rñdit illd̄ mōstrū nō eē: sꝫ vnum
mōstꝝ bñdū fuisse: si sorices a caligis ro
derent. Neq; illi ad h̄ genē pniciose
supstitōis segregādi st̄: q̄ genethliaci pp
nataliū ɔsideratiōes dierꝫ. Nunc āt vul
go mathematici vocant. Nā ꝛ ipsi q̄uis
verā stellaꝝ positionē: q̄sq̄s nascit cōfe
ctent ꝛ aliqñ ēt puestigēt: tñ q̄ īde co
nant vel actōes nr̄as vel actionū euēta
p̄dicē: nimiū erāt ꝛ vēdūt impitis hoīb⁹
misabilē seruitutē. nā q̄sq̄s liber cū ad
hi⁹ mathematicū īgressus fuerit: dat pe
cuniā vt seru⁹ exeat aut martis aut vene
ris: aut oīuꝫ syderū q̄bus illi q̄ p̄mi erra
uerūt: errorēq; posteris ppinarūt vl̄ be
stiaꝝ pp similitudinē vel hoīuꝫ ad ipsos
hoīes honorādos īposuerūt vocabula.
nō. n. mirādū ē cū ēt ppiorib⁹ recētiori
busq; tpib⁹ sydus qd̄ appellam⁹ lucifer
honori ꝛ noī cesaris romani dicare co
nati sūt. Et fortasse factū eēt atq; isset in
vetustatē: nisi a via ei⁹ ven⁹ p̄occupasset
h̄ noīs p̄diū nꝫ iure vllo ad heredes tra
iiceret qd̄ nūq̄ viua possederat atq; pos
sidēdū petiuerat. nā vbi vacabat locus
neq; alicui⁹ p̄oꝝ mortuoꝝ honore tue
bat. Factū ē q̄ ī rebus talib⁹ fieri solet
p q̄ntili ꝛ sextili mēsib⁹. Juliū atq; au
gustū vocam⁹ de noībus hoīuꝫ iulij ce
saris ꝛ augusti cesaris nūcupatos: vt fa
cile q̄ voluerint ītelligāt ēt illa sydera
p̄us sine his noīb⁹ celo vagata eē. Mor
tuis āt illis quoꝝ honorare memoriam
vel conati sūt homines regia ptāte vel
placuit humana vanitate. nomina eoꝝ
imponētes syderibus: eosipsos sibi mor
tuos ī celū leuare videbātur: sꝫ quomo
dolibet vocētur ab hominibus: sūt tam̄
sydera que īstituit ꝛ ordinauit vt volu
it: ꝛ ē certus motus illoꝝ quo tempora
distinguūtur atq; variātur. Quē motū
notare cū quisquis nascit quomodo se
habeat facile ē per eoꝝ inuētas conscri
ptasq; regulas quos sacra scriptura cō
demnat dicēs: Si enim tantū potuerūt
scire vt possent estimare seculū: quomō
eius dominū facilius nō inuenerūt? sꝫ
ex ea notatione velle mores: actus euen
ta p̄dicere: magnus error ꝛ magna de
mētia est. Et apd̄ eos quidē qui talia di
scēda didicerūt sine vlla dubitatione re
fellitur supstitio. Cōstellationesq; eorū
quas vocāt notatio ē syderꝫ quomodo
se habebāt cū ille nasceret: de quo isti
miseri a miserioribus ɔfallunt. Fieri āt
potest vt aliqui gemini sequaciter fun

dantur ex vtero vt interuallū tēporis inter eos nullum possit deprehēdi: ⁊ cōstellationū numeris annotari. Unde necesse ē nonnullos geminos easdē habere constellatiōes cū paria rerū: vel q̄s patiuntur euēta nō habeant: sed plerūq; disparia: ita vt alius felicissimus ali⁹ infelicissimus viuat: sicut esau ⁊ iacob geminos accepim⁹ natos: ita vt iacob q̄ posterior nascebat manu plātā precedētis fratris tenens inueniret. Horum certe dies atq; hora nascētiū aliter notari nō posset: nisi vt amborū cōstellatio esset vna. Quantū āt interfit iter amborum mores: facta labores atq; successus scriptura testis ē: iā ore omnium gētiū peruagata. Neq; enim ad rem pertinet qd̄ dicūt ipsū momentum minimū atq; angustissimū tēporis qd̄ geminorū partū disterminat multum ualere ī rerū natura atq; celestium corporum rapidissima uelocitate. Et si enim concedā vt plurimū ualeat: tamen in cōstellationibus a mathematico inueniri nō potest quibus inspectis se facta dicere ꝓfitetur. Quod ergo in constellatiōb⁹ nō inuenit quas necesse est una respiciat siue de iacob siue de eius fratre cōsolat quid ei ꝓdest si distat in celo qd̄ temere securus pronūciat: ⁊ hoc distat ī tabula: quā frustra sollicit⁹ intuetur.

Quare iste quoq; opiniones quibusdā rerum signis humana presumptione institutis ad eadem illa quasi cum demonibus pacta ⁊ conuenta referenda sūt. Hinc enim fit ut occulto quodā iudicio diuino cupidi malarū rerum homines tradant illudendi ⁊ decipiendi pro meritis uoluntatū suarū illudētibus eos atq; decipientibus preuaricatorib⁹ angelis: quibus ista pars mundi īfirma secundum pulcherrimum ordinē rerū diuine prouidentie legē subiecta est. Quib⁹ illusionib⁹ ⁊ deceptionib⁹ euenit ut istis superstitiosis ⁊ pernitiosis diuinationum generibus multa preterita ⁊ futura dicantur: nec aliter accidant q̄ dicunt. multaq; obseruantib⁹ secūdum obseruationes suas eueniant: quib⁹ implicati curiosiores fiāt: ⁊ se se magis magisq; inserant multiplicibus laqueis pernitiosi erroris. Hoc genus fornicatiōis anime salubriter diuina scriptura nō tacuit: ab ea sic deterruit animā: vt ꝓpterea talia negaret eē sectāda: q̄ falsa dicūtur a ꝓfessoribus eorū: s̄ ēt si dixerint vobis inquit: ⁊ ita euenerit nolite credere eis. Non enim quia imago samuel mortui sauli regi vera ꝓnūciauit: ꝓpterea talia sacrilegia quib⁹ imago illa presentata est minus execrāda sūt: aut q̄ in actibus apostolorū vētriloqua femina verū testimoniū perhibuit apostolis dn̄i. ideo paulus pepcit illi spūi: ac n̄ poti⁹ feminā illi⁹ demonij correptiōe atq; exclusione mundauit. Oēs igit artifices hi⁹ vel nugatorie vel noxie superstitionis ex quadā pestifera societate hominū ⁊ demonū: quasi pacta īfidelis ⁊ dolose amicitie cōstituta penit⁹ sūt repudiāda xp̄iano: nō q̄ idolū sit aliqd̄ ait apostolus: sed q̄ que īmolāt: demonis īmolāt ⁊ nō deos. Nolo vos socios fieri demoniorū. Qd̄ āt de īmolatiōib⁹ ⁊ idolis que honori eorū exhibētur dixit apostolus. hoc de imaginariis signis sciēdū ē: q̄ que ad cultū idolorū vel creaturarū eiusq; partes tāq̄ deū colēdas trahūt: vel ad remediorū aliarūq; obseruationū curā pertinēt que nō sūt dīnitus ad dilectionē dei ⁊ proximi tanq̄ publice ꝯstituta: s̄ per p̄uatas appetitiones rerū corporaliū: corda dissipāt miserorum. In omnib⁹ ergo istis doctrinis,

societas demonũ formidãda atꝫ vitãda ẽ qui nihil cũ ꝑncipe suo diabolo: nisi reditũ nostꝝ claudere atꝫ obseruare cõnãtur. Sicut ãt ꝺ stellis q̃s cõdidit ⁊ ordinauit ꝺs hũane ⁊ deceptorie ꝯiecture ab hoĩb⁹ institute sũt: sic ⁊ de q̃busdam nascẽtib⁹: vel quõ dine ꝓuidẽtie administratione existẽtib⁹ reb⁹: multi multa humanis suspitionib⁹: quasi regulariter coniecta litteris mandauerũt. Sꝫ si forte insolite acciderit tãq̃ simula pariat: aut flumẽ aliquod ꝑcuriat: que oĩa tñ valẽt quãtũ ꝑsũptiõe aĩoꝝ: quasi cõmuni quadã lingua cũ demonib⁹ federata sũt. Que tñ plena sũt oĩa pestifere curiositatis: cruciat⁹ sollicitudinis: mortifere seruitutis. Nõ.n. qui valebãt aĩaduersa sunt: sꝫ aĩaduertẽdo atq̃ seruãdo factũ ẽ: vt valerent. Et iõ diuerse diuersis ꝓueniũt secũdũ cogitatiões ⁊ ꝑsũptiões suas. Illi.n. spũs q̃ decipe volũt talia ꝓcurãt cuiq̃ qualibet eũ irretitũ ꝑ suspitiones ⁊ cõsensiões ei⁹ vidẽt. Sicut.n. verbi gr̃a vna figura littere que decurtatiꝫ notat: aliud apud grecos aliꝺ apꝺ latinos valet: nõ natura: sed placito et consẽtione significãdi: ⁊ iõ qui vtrãq̃ linguã nouit: si hoĩ greco aliud aliq̃d significare scribẽdo nõ in ea figuratione ponit hanc litterã in qua eã ponit cum homini scribit latino. Et bleta vno eodẽq̃ sono apud grecos lr̃e: apud latinos oleris nomẽ ẽ: ⁊ cũ dico lege ĩ his duabus syllabis: aliud grecus aliud latin⁹ intelligit. Sicut ergo omnes he significationes pro sue cuiusq̃ societatis consẽsione aĩos mouẽt: ⁊ quia diuersa consensio ẽ diuersa mouet: nec ideo cõsenserũt in eas homines: quia iam valebãt ad significationẽ: sed ideo valent: quia iam consenserunt in eas: sicut etiam illa signa quibus pernitiosa demonum societas comparatur pro cuiusq̃ obseruatione valent qꝺ manifestissime ostẽdit ritus augurum: qui anteq̃ obseruent: ⁊ posteaquã obseruata signa tenuerint id agunt ne videant volatus aut audiant voces auium: quia nulla ista signa sunt nisi consensus obseruãtis accedat. Quibus ãputatis atq̃ eradicatis ab aĩo xp̃iano. Deĩceps vidẽde sũt institutiões hominũ nõ sup̃stitiose.i.nõ cũ demonibus sꝫ cũ ipsis hoĩb⁹ istitute. Nãq̃ oĩa que iõ valẽt ĩter hoĩes qꝛ placuit ĩter eos vt valeant ĩstituta hoĩuꝫ sũt: quoꝝ partim sup̃flua luxuriosaq̃ ĩstituta sũt: partim cõmoda ⁊ necessaria. Illa.n. signa q̃ saltãdo faciũt histriones: si natura non ĩstituta ⁊ cõfessione hominũ valerẽt ñ ꝑmis tp̃ib⁹ saltãte pãtomimo ꝑco ꝑnũciaret populo carthaginis: q̃d saltator vellet ĩtelligi. Qꝺ adhuc multi meminerunt senes: quoꝝ hoc relatu solemus audire. Qꝺ iõ credẽdũ ẽ: qꝛ nũc quoq̃ siq̃s theatrũ taliũ nugarũ ĩperit⁹ ĩtrauerit nisi ei dicat ab altero q̃d illi mot⁹ significẽt frustra tot⁹ intẽtus. Appetunt tamẽ oẽs quãdam similitudinẽ in significãdo vt ipsa signa ĩquãtũ possunt rebus que significãtur similia sint. Sꝫ qꝛ multis modis simile aliq̃d alicui põt esse nõ cõstat talia signa ꝑꝑ hoĩes nisi cõsensus accẽdat. In picturis vero ⁊ statuis cerisq̃ hi⁹ simulatis opibus maxime ꝑitorũ artificũ nemo errat cũ similia viderit: vt agnoscat quib⁹ sint similia rebus. Et hoc totũ gen⁹ ĩter sup̃flua hoĩuꝫ ĩstituta numerãdũ ẽ: nisi cũ ĩteresset q̃d eoꝝ qua de cã ⁊ vbi ⁊ quãdo ⁊ cui⁹ auctoritate fiat. Milia deniq̃ factarũ fabularũ ⁊ falsitatũ quarũ mẽdacijs homines delectãtur hũana ĩstituta sũt. Et nulla magis hominũ ꝓpria que a seip̃is hñt estimãda sũt q̃ queq̃ falsa atq̃ fal

sa mēdacia. Cōmōda vō ⁊ necessaria hominū cū hominibus īstituta sūt que cūq; ī habitu ⁊ cultu corporis ad sexus vel honores discernēdos dr̄ia placuit ⁊ īnumerabilia genera significationū sine quib⁹ humana societas: aut nō oīno aut min⁹ cōmode gerit: que ī pōderib⁹ atq; mēsuris ⁊ nūmorū impressionibus vel estimationib⁹ sua cuiq; ciuitat: ⁊ populo sunt ꝓpria ⁊ cetera hi⁹. Que nisi hominū īstituta eēnt nec ꝑ diuersos populos varia eēnt nec ī ipsis populis singulis ꝑ arbitrio suorū p̄ncipū muniren tur: sz h̄ tota pars humanorū īstitutorū q̄ ad vsū vite necessariū ꝓficiūt: nequaq̄ ē fugiēda xp̄iano: īmo etiā inquātū satis ē īstituēda memoriaq; retinēda. De umbrata. n. quedā ⁊ naturalib⁹ vtcūq; similia hominū īstituta sūt. Quoꝝ ea q̄ ad societatē vt dictū ē pertinent penit⁹ detestāda sunt ⁊ repudiāda. Ea vero q̄ hoīes cum hoīb⁹ habēt assumēda inq̄tū nō sunt luxuriosa atq; superflua: et maxime litterarū figure sine quib⁹ legē nō possum⁹: linguarūq; varietas q̄tuz satis ē de qua superi⁹ disputauim⁹. Et ex eo genere sūt etiā note ⁊ quas q̄ didicerūt ꝓprie iā notarij appellātur: vtilia sunt ista nec discūtur illicite nec supstitiose īplicāt nec luxu eneruāt si tātum occupēt vt reb⁹ maiorib⁹ quib⁹ seruire debēt nō sint impedimento. Jaz vō illa que nō īstituēda sz aut transacta tēporibus: aut diuinitus īstituta inuestigādo hoīes ꝓdiderūt vbicūq; discātur nō sūt hoīnz īstituta existimāda. Quoꝝ alia sūt ad sēsus corporis: alia vō ad orationē aī pertinētia. Sed illa que ꝑ sēsus corporis attingūtur vel narrata credimus: vel demōstrata sentim⁹ vel expta conijcimus. Quicq̄d igit̄ de ordine tem porū trāsactorū īdicat ea que appellātur historia plurimū nos adiuuat ad sāctos libros intelligendos: etiam si ꝑꝑ ecclesiā puerili eruditione discat̄. Nam ⁊ per olympiadas ⁊ ꝑ cōsulū noīa multa sepe querūtur a nobis ⁊ ignorātia consulatus: quo natus est domin⁹: ⁊ quo passus est nonnullos coegit errare passū eē dominū: qz per tot annos edificatū eē tēplum dictu est a iudeis: qz imaginē dn̄ici corporis habebat. Et annorum quidē fere trigīta baptizatū eē retinem⁹ auctoritate euangelica. Sz postea quot ānos vita egerit q̄q̄ ēt textu ipso actionū eius animaduerti possit: tamē ne aliunde caligo dubitationis oriatur ō historia gētiū collata cū euāgelio liquidius certiusq; colligit̄. Tunc. n. videbit̄ nō frustra dictū eē ꝙ quadraginta sex annis tēplū edificatū sit: cum referri iste numerus ad etatē domini non potuerit ad secretiorē instructionem humani corporis referat̄ qd̄ indui ꝑꝑ nos nō dedignatus ē vnicus dei fili⁹ per quē facta sunt omnia. De vtilitate autē historie vt omittā grecos q̄tū videt̄ Ambrosius questionez soluit calūniantib⁹ platonis lectoribus ⁊ dilectoribus: qui dicere ausi sūt oēs dn̄i nr̄i iesu xp̄i sentētias quas onerari ⁊ predicare cogūtur de platonis libris eū didicisse: quoniaz longe ante humanū aduētū platonem fuisse negari nō pōt: nonne melius memoratus episcopus cōsiderata historia gentiū cū platonē repisset hieremie ꝓphete tēporib⁹ profectū fuisse ī egyptuz vbi tunc ille propheta erat ꝓbabili⁹ eē ostēdit: ꝙ plato potius nostris litteris per hieremiā fuerit imbutus: vt illa posset docere vel scribere que iure laudantur. Ante litteris enim gētis hebreoruz in qua vnus dei cultus emicuit: ex qua secūdū carnē venit dn̄s nr̄ nec ipe picta

goras fuit: a cui⁹ posteris platonē theologiā didicisse isti asserūt: ita ɔsideratis tēporibus fuit multo credibilius istos poti⁹ de lr̄is nostris habuisse quecunqz bona ⁊ vera dixerūt: q̄ꝫ de platonis dominū nr̄m iesū xp̄m qđ demētissimū est dicere. Narratione aūt historica cū preterita etiā hominū istituta narrant: nō iter humana istituta ip̄a historia numerāda est: qꝛ que iā trāsierūt: nec infecta fieri pñt: nec ī ordine tēpoꝝ habēda sūt quoꝝ ē cōditor ⁊ administrator deus. Aliud est. n. facta narrare: aliud docere faciēda historia facta narrat fideliť atꝫ vtiliter. Libri aūt auruspicū ⁊ quecunqz similes lr̄e faciēda atqꝫ obseruāda intēdūt docere monitoris audacia nō iudicis fide. Est etiā ratio demōstrationi similis: qua nō p̄terita sꝫ presētia īdicantur ignaris. In quo genere sūt quecūqz de locoꝝ situ naturisqꝫ animaliū: lignorū: herbarū: lapidū: aliorūve corpa scripta sūt. de quo genere supius egim⁹ eāqꝫ cognitionē valere ad enigmata scripturarum soluēda docuimus: nō vt ꝓ quibusdā signis adhibeant: tanq̄ꝫ ad remedia vel machinamēta supstitiōis alicuius. Nā ⁊ illud genus iā distractum ab hoc licito ⁊ libero supauimus. Aliđ ē. n. dicere: tritā istā herbā si biberis vēter nō dolebit. ⁊ aliud ē dicere: istā herbā collo si suspēderis vēter nō dolebit. Ibi. n. ꝓbatur ɔtēperatio salubris: hic significatio supstitiosa dānatur. Quā q̄ꝫ vbi p̄cationes ⁊ inuocationes ⁊ characteres nō sūt. plerūqꝫ dubiū ē vtrum res que alligat aut quodāmodo adiungit: sanādo corpora in vi nature valeat ꝙ libere adherēdū est: an significatiua quadā obligatione pueniat. Qđ tanto prudētius oporteat cauere christianuꝫ. quāto efficacius ꝓdesse videbit: sed vbi latet: qua causa q̄d valeat: quo aīo quiq̄ꝫ vtat ītereſt. idē ē dūtaxat ī sanandis vel tēperādis corpibus siue ī medicina siue ī agricultura. Syderū aūt cognoscēdoꝝ nō narratio: sꝫ demōstratio est: quoꝝ ꝑpauca scriptura cōmemorat. Sicut aūt plimis not⁹ ē lune cursus: q̄ etiā ad passionē dñi anniuersarie celebrādā solēniter adhibet: sic paucissimis quoꝝ ceteroꝝ syderū: vel ort⁹ vel occasus: vel alia q̄libet momēta sine vllo errore sūt notissima: q̄ ꝑ seip̄a cognitio q̄ꝫ q̄ꝫ supstitiose nō alleget: nō multū tñ ac ꝓpe nihil adiuuat tractationē dīnarū scripturarū: ⁊ īfructuosa ītētione plus īpedit. Et qꝛ familiar ē ꝑnitiosissimo errori fatua fata cātātiū: cōmodi⁹ honestiusqꝫ ɔtēnit. hꝫ āt p̄ter demōstrationē pñtiuꝫ ēt p̄teritoꝝ narrationi sil̄e aliq̄d: qđ a p̄sēti positiōe motuqꝫ syderū īter p̄terita eoꝝ vestigia regulariť licꝫ recurrē. Hꝫ ⁊ futuroꝝ regulares ɔiecturas nō supstitiosas: sꝫ ratas ⁊ certas nō vt ex eis aliq̄d trahē ī nr̄a facultate ⁊ euēta tētem⁹ q̄lia genthliacoꝝ deliramēta sūt: sꝫ quātū ad ipsa ꝑtinet secl̄a. Nā sicut is q̄ cōputat lunā cū hodie īspexerit quota sit ⁊ añ quoslibꝫ annos quota fuerit: ⁊ p⁹ quoslibet annos futura sit. pōt dicē sic de vnoquoqꝫ syderū q̄ ea ꝑte cōputāt rñdere ɔsueuerūt: đ q̄ tota cognitiōe q̄ꝫ tū ad ei⁹ vsū attiet q̄d mihi videbat aperui. Artiū ēt ceterarū vl̄ q̄b⁹ aliq̄d fabricat: vel qđ remaneat p⁹ opationē artificis effectū: sicut dom⁹ ⁊ scānū: ⁊ vas aliqđ huiuscemodi: vel q̄ mysteriū qđdaꝫ exhibēt opanti đo: sic medicina ⁊ agricultura ⁊ gubernatio: vel q̄ꝫ oīno effect⁹ ē actio: sic saltationū ⁊ cursionū ⁊ luctaminū. haꝝ g̃ cūctaꝝ artiū de p̄teritis expimēta faciūt ēt futura ɔijci. nā nullus earū artisex mēbra mouet ī opādo

nisi p̄teritoꝝ memoriā cū futuroꝝ expectatione ꝯtexat: Harū aūt cognitio tenuiter inter ipsa humana vicia: cursūq; vsurpāda ē: nō ad operādū nisi forte officiū aliqd̄ cogat de quo nūc agimus: ſz ad iudicandū: ne oīno nesciamus quid scriptura velit īsinuare cū de his artib⁹ aliquas figurationes īserit. Restant ea que nō ad corporis sēsus: ſz ad rōnez aī ꝑtinēt: vbi disciplina regnat disputationis ⁊ numeri: ſz disputatiōi s disciplina ad oīa genera questionū: que ī lr̄is sanctis sūt penetrāda ⁊ dissoluēda plurimū valet: tm̄ cauēda est libido rixādi. ⁊ puerilis quedā ostētatio decipiendi aduersariū: sicut.n. multa que appellātur sophismata false ꝯclusiones rōnuz ⁊ plerūq; ita verū īmutātes: vt nō solū tardos: ſz īgeniosos etiā minus diligenter attētos decipiāt. Proposuit.n. q̄dam dicēs ei cū quo loquebat. Qd̄ ego sum tu nō es: at ille cōsensit. Verū.n. erat ex ꝑte vel eo ipso q̄ iste īsidiosus: ille simplex erat. Tūc iste addidit: Ego autē hō sum: hoc quoq; cū ab illo accepiſſz clausit dicēs: tu igit̄ nō es hō. Qd̄ genus captiosarū cōclusionū scriptura quantuz existimo detestat̄ illo loco: vbi dictū ē. Qui sophristice loq̄tur odibilis ē: quāq̄ ēt sermo nō captiosus: ſz tm̄ abūdantius q̄z grauitatē decet v̄borū ornamēta cōsectās sophisticus dicit̄. Sūt ēt vere cōnexiones rōcinationis falsas habentes sn̄ias: que cōsequunt̄ error ē illi⁹ cū quo agit̄. Que tamen adhuc īferunt̄ a bono ⁊ docto homīe: vt ī his erubescamus: cuius errorē cōsequunt̄: eundē relinquat errorē q̄ si in eodē manē voluerit: necesse ē vt ēt illa que dānat tenere cogat̄: nō.n. vera īferebat apostolus cū dicebat: neq; ⁊ christus surrexit: ⁊ illa alia īanis ē p̄dicatio nr̄a. ergo q̄ dormierūt ī christo pierunt: ⁊ deīceps alia que omnino falsa sunt: qz ⁊ christus resurrexit: ⁊ nō erat inanis p̄dicatio eoꝝ qui hoc annūciabāt: nec fides eoꝝ qui hoc crediderūt: ſz ista falsa verissime cōiectabant̄ illi sn̄ie qua dicebat nō eē resurrectionē mortuoꝝ. Istis autez falsis repudiatis quoniā vera erāt si mortui nō resurgūt: consequēs erit resurrectio mortuoꝝ. Cū vere ergo sint ꝯnexiones nō solū verarū: sed etiā falsarū sentētiarum facile ē veritatē cōnexionū: etiaz in scholis illis discere: que p̄ter ecclesiam sūt. sentētiarū aut veritas in sanctis libris ecclesiasticis inuestigāda ē ipsa tamen veritas ꝯnexionū nō instituta sed animaduersa ē ab hominibus ⁊ notata vt eā possent vel discere vel docere. naz est in rerū ꝑpetua ⁊ diuinitus instituta sicut.n. qui narrat ordinē tēpoꝝ: nō.n. ipse cōponit ⁊ locoꝝ aut naturas aīalium vel stirpiū vel lapidū qui ostendit: nō ostendit ab hominibus īstitutas: ⁊ ille qui demōstrat: sydera eorūq; mot⁹ nō se vel ab homine aliquo rem īstitutam demōstrat sic etiā qui dicit q̄ falsū est qd̄ seq̄tur necesse ē vt falsū sit qd̄ p̄cedit. verissime dicit: neq; ip̄e facit vt ita sit: sed tamē illa esse demonstrat. Ex hac regula illud ē qd̄ de apostolo commemorauimus. p̄cedit.n. nō eē resurrectionē mortuoꝝ q̄ dicebāt illi: quoruz errorē destruere volebat aplus. Porro illā sentētiam precedētē: qua dicebant nō esse resurrectionē mortuoꝝ: necessario sequit̄: neq; christus resurrexit: hoc autē qd̄ sequitur falsū est. christus eniz resurrexit falsū ergo ⁊ qd̄ p̄cedit. Precedit autē nō esse resurrectionem mortuoꝝ. Est ergo resurrectio mortuorum. Qd̄ totū ita breuiter dicitur. si nō est resurrectio mortuoꝝ neq; christus resur-

rexit:christus autē resurrexit. Est ergo resurrectio mortuorū. Hoc ergo vt cōsequēti ablato auferatur etiam necessario qđ precedit nō instituerunt homines sed ostēderunt. Et hec regula pertinet ad cōnexionum veritatē nō ad veritatem sententiarū:sed hoc in loco ō resurrectione cū ageretur:ꝛ regula ꝯnexiōis vera est ꝛ ipsa inclusione sentētia. In falsis autē sententijs ꝯnexionis veritas est isto modo.faciamus aliquē concessisse;si animal est cloclea vocem habet. Hoc cōcesso cum ꝓbatum fuerit vocez cocleā nō habere:quoniam cōsequentī ablato illud qđ precedit auferetur. Concluditur nō esse animal cocleam. Que cōclusio falsa ē:sed cōcesso falso vera ē conclusionis cōnexio. Veritas itaqꝫ sententie p seipsā valet.veritas aūt connexionis ꝛ eiꝰ cū quo agitur opinione vt cōcessione cōstat. Ideo aūt vt supra diximus inferet vera cōnexione qđ falsuz est.vt cū cuius errorē corrigere volumꝰ peniteat sensisse precedētia quorū cōsequētia videt eē respuēda. Jam hinc intelligere facile ē:sicut i falsis sētētijs veras:sic ī veris sentētijs falsas cōclusiones eē posse. Fac.n.aliquē ꝓposuisse. Si iustus ē ille bonꝰ ē ꝛ eē cōcessum. Deinde assūpsisse nō ē aūt iustus: Quo nē cōcesso intulisse cōclusionē:nō est igit bonus. Que ꝛ si vera sūt omnia:nō ī vera regula cōclusionis. Nō.n.sicut ablato consequēti:auferet necessario qđ precedit:ita etiam ablato precedenti auferetur necessario qđ sequitur:qz verum est cū dicimus si orator est:homo ē. Ex qua ꝓpositione si assumamus:nō ē autem orator nō est consequens cū intuleris:nō est igitur homo. Quapropter aliud est nosse regulas cōnexionuz:aliud sententiarum veritatem. Jn illis diuitur quicqđ sit consequēs:quid nō cōsequēs:quid repugnans. Consequens est si orator est.homo est. Incōsequēs: si homo est orator est. Repugnans. Si homo est quadrupes est:hic ergo de ipsa cōnexione iudicatur. Jn veritate aūt sententiarū ipse per se sententie nō earꝫ cōnexio consideranda est. Sed veri certisqꝫ sententijs cū incerte vera cōnexione iunguntur etiam ipse certe fiant necesse est. Quidam autē sic se iactant cuz veritatē connexionū dicerunt: quasi ipsa sit sententiarum veritas. Et rursus plerūqꝫ retinētes veram sententiam. et male se contēnunt:quia leges conclusionis ignorant. Cum melior sit qui nouit esse resurrectionē mortuorꝫ qꝫ ille qui nouit cōsequens esse:vt si resurrectio mortuorum nō est nec christus resurrexit. Jtē scientia diffiniendi.i.diuidendi atqꝫ partiendi qꝫ rebus falsis plerūqꝫ adhibeatur.ipsa tamē falsa nō est:neqꝫ ab hominibus instituta: sed in rerum ratione compta. Non enim qꝛ ꝛ fabulis suis eam poete ꝛ opinionibꝰ erroris sui vel falsi pbi vel etiam heretici hoc est falsi christiani adhibere consueuerūt:ꝓpterea falsum est:neqꝫ in diffiniendo neqꝫ in diuidendo aut partiendo aliquid complectendo eē qđ ad rez ipsam non ptinet aut aliquid quod pertinet prętereundum:hoc verum etiam si ea que diffiniuntur aut distribuuntur vera non sunt. Nam ꝛ ipsum falsum diffinitur cum dicimus:falsum esse significationem rei non ita se habentis vt significatur siue aliquo alio modo. Que diffinitio vera est:quamuis falsuz verum esse non possit. Possumus etiam diuidere dicentes:duo esse genera falsi:vnum eoruz que omnino esse nō possunt:alterum eorum que non sunt

q̃uis eē possit. Nam qui dicit septez et tria vndecim eē id dicit qd̄ oīno eē nō pōt. Qui vero ca ēdis: dicit verbi gratia ianuariū pluisse tñ ⁊ si factū nō sit: id tamē dicit qd̄ fieri potuit. Diffinitio igitur ⁊ diuisio falsorū potest eē verissima q̃uis falsa ipsa vtiq; vera nō sint. Sunt ēt quedā p̄cepta vberioris disputationis que iā eloquentia nominatur que nihilominus vera sūt q̃uis eius possint ēt falsa persuaderi. sed quia ⁊ vera eē possunt non ē facultas ipsa culpabilis: sed ea male vtētiū peruersitas. Nam neq; hoc ab hominib⁹ institutū ē vt charitatis expressio conciliet auditorē aut vt facile qd̄ intendit insinuet breuis ⁊ aperta narratio: ⁊ veritas eius sine fastidio teneat attētos: ⁊ certe huiuscemodi obseruationes que siue in falsis siue in veris causis vere sūt: tamē inquātuz sciri vel credi aliud faciunt aut appetenduz fugiendūue animos mouent: ⁊ inuente potius q̄ ita se habeant quoniam vt ipsa se hērent institute. Sed hic arguas cum dicitur magis vt p̄feramus ea que intellecta sunt q̃ vt intelligamus adhibenda ē. Illa vero conclusionum: ⁊ diffinitionū ⁊ distributionum plurimum ītellectorez adiuuat: tm̄ absit error quo videntur homines sibi ipsam beate vite veritatē didicisse cū ista didicerint q̃q̃ plerūq; accidat: vt facili⁹ hoīes res eas assequātur p̄pter quas assequēdas ista discūtur: q̃ taliū preceptorum nodosissimas ⁊ aspinocissimas disciplinas. Tā q̃ quispiā dare volēs precepta ambulādi moneat nō eē leuādū pedē posteriorē nisi cum posueris priorē: deinde minutatim quēadmodū articulorū ⁊ poplitū cardines oporteat mouere describat. Uera enim dicit nec aliter ambulari pōt: sed facilius homines hoc faciēdo ambulant: q̃ animaduertunt cū faciūt aut intelligunt cum audiunt. Qui aūt ambulare non possūt multo minus ea nō curant que nec experiēdo possunt attendere. Ita plerūq; citius ingeniosius videt nō eē ratam conclusionē q̃ p̄cepta ei⁹ capit. tardus āt nō eam videt: sed multo minus qd̄ de illa precipitur magisq; in his oīb⁹ spectacula veritatis sepe delectant: q̃ ex eis in disputando aut iudicando adiuuamur: nisi forte q̄ exercitatiora reddūt ingenia. si etiā maligniora atq; inflatiora nō reddūt: hoc ē vt aut decipere verisimili sermone atq; interrogatiōibus amēt. aut aliqui magnū: quo se bonis atq; innocētibus anteponant se assecutos putēt qui ista didicerūt. Iam vero numeri disciplina cuilibet tardissimo clarum ē q̄ non sit ab hoīb⁹ īstituta sed potius īdagata et inuēta. nō enim sicut prima syllabā italie quā breuē pronunciauerūt veteres. nouit virgili⁹ ⁊ longa facta ē: ita qui q̃ pōt efficere voluerit: vt ter tria aut non sint noue aut non possint efficere quadratū figuram: aut non ad ternarium numerū tripla sint: aut ad senariū sexcupla nō ad ternariū numerū tripla sint q̄ ad nullū dupla: q̄ intelligibilis numeri semissē nō hñt: siue ergo in seipsis considerētur siue ad figurarū aut ad sonorū aliarūue motionū leges numeri adhibeant īcōmutabiles leges habēt regulas Neq; vllo mō ab hoīb⁹ īstitutas: sz ingeniorū sagacitate cōptas. Que tñ oīa q̄squis ita dilexerit vt iactare se inter īperitos velit: ⁊ nō poti⁹ querere vnde sūt vera que tātūmodo vera eē persenserit: ⁊ vnde quedā nō solū vera: sz ēt incommutabilia: que īcōmutabilia eē cōprehenderit: ac si specie corporum vsq; ad humanā mentem perueniens cū ⁊ ip̄az

mutabilē inuenerit: ꝙ nūc docta nunc indocta sit ꝯstituta: tamē īmutabilem supra se veritatē ⁊ īter mutabilia infra se cetera ad vnius dei laudē atq; dilectionē cūcta ꝯuertere: a quo cūcta esse cognoscit: doctus videri pōt: sapiēs autē nullo modo. Quāobrē videntur tria studiosis ⁊ īgeniosis adolescētibus ⁊ timētibus deū beatāq; vitā querētibus salubriter precipi vt nullas doctrinas q̄ ꝑter ecclesiā christi exercētur tāq̄ ad beatā vitā capescēdam sequi audeant: sz eas sobrie diligēterq; diiudicent: ⁊ si quas īuenerint ab hominib⁹ institutas varias ꝓpter diuersā volūtatē instituētiū ⁊ ignotas ꝓpter diuersā volūtatem instituētium ⁊ ignotas ꝓpter suspitiones errātiū: maxime si habēt etiā cū demonibus initā societatē ꝑ quarūdaz significationū q̄si quedā pacta atq; conuēta: repudiēt penitus detestētur: alienēt etiā studiuz a supfluis ⁊ luxuriosis hoīuz īstitutis. Illa vō īstituta hoīuz q̄ ad ꝯtinētiam ꝯuiuētium valēt pro ipsa huius vite necessitate nō negligāt. In ceteris aūt doctrinis que apud gentes inueniūtur ꝑter historiā rerū vel preteriti tēporis vel pñtis ad sensus corporis ꝑtinētium q̄bus etiā vtiliū artiū corporaliū experimēta ⁊ ꝯiectare annumerātur ⁊ ꝑter rationē disputatiōis ⁊ numeri nihil vtile eē arbitror. In q̄bus tenendū ē neq̄d nimis ⁊ maxime in his q̄ ad corporis sēsus ꝑtinētia voluūtur tēporibus ⁊ ꝯtinētur locis. Sicut āt q̄dā de v̄bis oīb⁹ ⁊ noīb⁹ hebreis syris ⁊ egyptijs: vel siq̄ alia līgua ī scripturis sāctis īueniri pōt: q̄ ī eis sine īterp̄tatione sūt posita fecerūt: vt ea sepatim īterpretarētur ⁊ ꝙ eusebius fecit de tēpoꝝ historia ꝓpter diuinoꝝ libroꝝ qōnes q̄ vsū eius flagitāt. ꝙ ergo hi fecerūt de his rebus vt nō sit necesse christiano ī multis propter pauca laborare. sic video posse fieri si quē eoꝝ q̄ possūt benignā sane operā fraterne vtilitati delectet īpēdere vt quoscūq; locos terrarūq; vel animalia vel herbas atq; arbores siue lapides vl̄ metalla īcognita: speciesq; quasibet q̄ scriptura cōmemorat ea generatim digerēs sola exposita litteris mādet. Pōt etiā de numeris fieri ut eorū tantūmodo numeroꝝ exposita ratio cōscribatur quos diuina scriptura meminit. Quorū aliqua aut omnia forte iā facta sūt: sic multa que a bonis doctisq; christianis elaborata atq; ꝯscripta nō arbitramur īuenimus: sz siue ꝓpter turbas negligētiū siue ꝓpter īuidoꝝ occultationes latēt. Qd̄ utrum de ratione disputatiōis fieri possit ignoro. Et uidetur mihi non posse: qꝛ ꝑ totū textū scripturaꝝ colligata ē neruoꝝ uice: ⁊ ideo magis ad ambigua ⁊ explicāda de q̄bus ꝑmo loquimur legētes adiuuat q̄ ad incognita signa de q̄bus nūc agimus cognoscēda.

Philosophi aūt qui uocant̄ siq̄ forte uera ū fidei nostre accōmoda dixerūt. maxime platonici nō solū formidanda nō sūt: sz ab eis etiā tanq̄ iniustis possessoribus ī usū nostꝝ uēdicāda. Sicut enim egyptij nō solū idola habebant ⁊ onera grauia que populus israel detestaret̄ ⁊ fugeret: sed etiā uasa ⁊ ornamēta de auro atq; argēto ⁊ uestē q̄ ille populus exiēs de egypto sibi potius tanq̄ ad usū meliorē clāculo uindicauit: non auctoritate ꝓpa: sz ꝑcepto dei ipsis egyptijs nesciēter cōmodātib⁹: q̄b⁹ non bñutebant̄. Sic doctrine oēs gētiliū non solū simulata ⁊ supstitiosa figmēta: grauesq; sarcinas supuacanei laboris hñt q̄ unusq̄sq; nostrū duce xp̄o de societate gētiliū exiēs dz ⁊ abhomīari atq; de-

uitare: sz etiã liberales disciplinas vsui veritatis aptiores. ⁊ quedã moꝝ p̃cepta vtilissima ꝯtinẽt: deqꝫ ipso vno deo colẽdo nõ nulla vera inueniũtur apd̃ eos: qꝛ certũ tanq̃ꝫ aurũ ⁊ argẽtũ ꝙ nõ ipsi ĩstituerũt: sz de q̃busdã quasi metallis diuine ꝓuidẽtie que vbiqꝫ ĩfusa ẽ eruerũt ⁊ quo ꝑuerse atqꝫ iniuriose ad obseq̃a demonũ abutũtur cũ ab eoꝝ miseria societate se separat. Debz ⁊ ab eis auferre christianꝰ ad vsum iustũ predicãdi euãgeliũ. vestẽ quoqꝫ illoꝝ. i. hominuz qui dẽ ĩstituta: sz tamẽ accõmodata humane societati: qua i hac vita carere ñ possumus: accipere atqꝫ habere licuit ĩ vsũ cõuertenda christianũ. Nam quid aliđ fecerũt multi boni ⁊ fideles viri? Nõne aspicimus quãto auro ⁊ argẽto ⁊ veste suffarcinatus exierit de egypto. Cyprianus doctor suauissimus ⁊ martyr beatissimus. quãto lactantius. Quãto victorinus? Optatus hylarius. vt de viuis taceã quãto ĩnumerabiles greci? Qđ p̃or ille fidelissimus dei famulus moyses fecerat de quo scriptũ est: ꝙ eruditus fuit omni sapiẽtia egyptiorũ. Quibus omnibus viris sup̃stitiosa ĩgentiũ cõsuetudo ⁊ maxime illis tp̃ibus cũ christi iugũ recutiẽs christianos p̃sequebatur. disciplinas quas vtiles habebat. nunq̃ꝫ cõmodaret: si eas ĩ vsuz colẽdi dei vnius: quo vanus idoloꝝ cultus excideret̃: ꝯuersuz iri suspicaret̃. Sz dederũt aurũ ⁊ argentũ ⁊ vestẽ suã exeũti populo de egypto nesciẽtes quẽadmodũ illa que dabant ĩ christi obsequiũ redderẽtur. Illud. n. ĩ exodo factũ sine dubio figuratũ est vt hoc p̃signaret ꝙ sine p̃iudicio alterius aut paris aut melioris ĩtelligẽtie dixeri sz hoc modo ĩstructus diuinarũ scripturaꝝ studiosus cũ ad eas p̃scrutãdas accedere cep̃it illud apostolicũ cogitare ñ cesset: Sciẽtia inflat: charitas edificat. Ita. n. sẽtiet q̃uis de egypto diues exeat tamẽ nisi pasca egerit: saluũ se eẽ nõ posse. Pasca autẽ nostꝝ ĩmolatꝰ ẽ christꝰ. Nihilqꝫ magis ĩmolatio christi nos docet q̃ꝫ illud quod ipse clamat ad eos quos ĩ egypto sub pharaõe videt laboraret. Uenite ad me q̃ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiã. Tollite iugũ meuum super vos ⁊ discite a me omnes. quoniã mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenietis requiẽ animabus uestris: Iugũ. n. meũ suaue est: ⁊ onus meuz leue.

Quibus nisi mitibus ⁊ humilibꝰ corde quos nõ inflat scientia: sed charitas edificat. Meminerint ergo eoꝝ qui pasca illo tẽpore per vmbrarum imaginaria celebrabãt: cum signari postes sanguine agni iuberẽtur isopo fuisse signatos. Hec herba humilis ⁊ mitis est: nihil fortius ⁊ penetrabilius eius radicibus: vt ĩ charitate radicati ⁊ fũdati possimus cõprehendere cũ omnibus sãctis que sit latitudo ⁊ lõgitudo ⁊ altitudo ⁊ ꝓfundum. ⁊ crucẽ domini cuius latitudo dicitur ĩ trasuerso ligno quo extenduntur manus. longitudo a terra vsqꝫ ad ipsã latitudinẽ quo a manibus ⁊ infra totũ corpus affligitur. altitudo a latitudine sursũ vsqꝫ ad sũmum quo adheret corpus. ꝓfundum vo qđ terre infixuz abscõditur. Quo signo crucis omnis actio christiana describitur bñ operari in christo: ⁊ ei perseuerãter inherere: sperare: celestia sacramẽta non prophanare ꝑ hanc actionẽ purgati valebimus cognoscere etiã sup̃eminẽtez scientiam charitatis christi qua equalis ẽ patri: per quẽ facta sũt omnia vt impleatur ĩ omnẽ plenitudinẽ dei. Est etiam in isopo vis purgatoria ne inflãte scientia de diuitijs ab egypto sublatis: super

de aliq̄d pulmo tumidus anhelet. Asp̄ges me inq̄t isopo ⁊ mūdabor: lauabis me: ⁊ sup̄ niuē dealbabor. Auditui meo dabis gaudiū ⁊ leticiā. Deinde annectit ꝯsequēter vt ostēdat purgationē a sup̄bia significari isopo. ⁊ exultabunt ossa humiliata. Quātū aūt minor auri argēti vestisq̄ copia quā de egypto secuz ille populus abstulit ī cōparatione diuitiarū quas postea hierosolyme ꝯsecutus ē que maxime ī salomone rege oñdunt. tāta fit cūcta sciētia que quidez ē vtilis collecta de libris gentiū si diuinarū scripturaruz scīa cōparet. Nā q̄cq̄d homo extra didicerit si noxiū ē ibi dānatur: si vtile ē ibi inuenit. Et cū ibi iuenerit oīa que vtiliter alibi didicit multo abūdantius ibi iueniet ea que nusq̄ dīno alibi: sed ī illarū tantūmodo scripturarū mirabili altitudine ⁊ mirabili humilitate discūtur. Hac igit instructōne preditū cuiuis signa icognita lectorē ipedierint mitez ⁊ humilē corde subiugatū leniter christo ⁊ ornatū sarcina leui fundatū ⁊ radicatū: ⁊ edificatuz in charitate quē scīa inflare nō possit: accedat ad ambigua signa ī scripturis cōsiderāda ⁊ discutiēda de q̄b⁹ iā t̄tio volumine dicere aggrediar: q̄ dñs dignabit donare.

Incipit liber tertius.

Homo timēs deū q̄ volūtatē dei ī scripturis scīs diligēter iquirit. ⁊ amat certamīa pietate māsuetus. p̄mitus etiaz scīa linguarū: ne in v̄bis ⁊ locutionibus ignotis hereat. p̄mitus etiā cognitione quarūdā rerū necessariarū: ne inde naturā que earū que ꝓpter similitudinez adhibētur ignoret. adiuuante etiā codicum veritate quā solers emēdatiōis diligētia ꝓcurauit. Ueniat aūt īstructus ad ambigua scripturarū discutiēda atz soluēda. Ut āt signis ambiguis nō decipiant q̄ntū p̄ nos īstrui pōt: fieri āt potest vt istas vias q̄s oñdere volum⁹ tanq̄ pueriles vel magnitudīe īgenij l' sublimioris illumīationis claritate deridеat: sz tñ vt dicere ceperā p̄ nos īstitui valet: sciat ambiguitatē scripture aut ī verbis ꝓprijs eē: aut ī trāslatis: q̄ genera ī scdo libro demōstrauim⁹. Sz cū v̄ba ꝓp̄a faciūt ambiguitatē scripture. p̄mo ꝓuidēdū ē ne tale distinxerim⁹ aut ꝓnunciauerim⁹. Cū ergo adhibita ītētio īcertū eē ꝓuiderit quō distīguēdū aut quō ꝓnūciandū sit. ꝯsulat regulā quā d̄ scripturaꝝ planiorib⁹ locis ⁊ eccl̄ie auctoritate ꝑcepit de q̄ satis egim⁹ cū de reb⁹ ī libro loquerem⁹. Qd̄ si ambe vel etiaz oēs si plures fuerint ꝑtes ambiguitatez s̄m fidē sonuerūt: ipse sermonis a precedētib⁹ ⁊ ꝯsequētib⁹ partibus que ambiguitatē illā ī medio posuerūt: restat cōsulēdus: vt videamus cui nā snīe d̄ pluribus que se ostendūt ferat suffragium eāq̄ sibi ꝯtexi patiat: iā nūc exēpla ꝯsidera. Illa heretica distinctio. In principio erat verbum ⁊ verbum erat apud deū: ⁊ deus erat v̄buz. vt alius sēsus sit verbum hoc erat in p̄ncipio apud deuz non vult uerbū deum confiteri. Sz hec regula fidei refellenda est: quia nobis de trinitatis equalitate prescribitur: ut dicamus: ⁊ deus erat uerbum. deinde subiungamus: hoc erat in p̄ncipio apd̄ deū. Illa v̄o distinctionis ambiguitas. neutra parte resistit fidei: ⁊ ideo textu ipso sermonis diiudicanda est: ubi ait apostolus: Et quid eligam ignoro. Cōpellor autem ex duobus concupiscentiam habens dissolui et esse cum christo: multo enim magis optimum manere in carne necessarium propter uos lucrum est enim. utrum ex duobus

concupiscētiā habens:an cōpellor:aut ex duobus:vt illud adiugatur concupiscētiam habens dissolui ꝛ eē cum christo:sed quoniā ita sequitur:multo enim magis optimū apparet cum eius optimi dicere se habere concupiscētiam vt cū ex duob⁹ cōpellatur alteri⁹ tñ habeat concupiscētiā:alterius necessitatem. Concupiscētiā scilicet eē cū christo:necessitatē manere in carne:que ambiguitas vno conuerti verbo diiudicatur:qō cōpositum ē enim. Quam particulam qui abstulerint interpretes illa potius sententia ducti sunt vt nō solū cōpelli ex duobus:sed etiā duorū habere concupiscentiā videretur. Sic ergo distinguē dū ē. Et quid eligā ignoro. Compellor āt ex duob⁹. Quā distinctionē sequitur concupiscētiā habens dissolui eē cum christo. Et tanꝯ quererē quare hi⁹ rei potius habeat cōcupiscētiā. multo enim magis optimū inquit:cur ergo ex duobus cōpellit. Quia ē nascēdi necessitas quā ita subiecit. Manere in carne ꝛ necessariū propter vos. Ubi āt neꝯ prescriptio fidei neꝯ ipsius sermonis textu ambiguitas:explicari pōt. nihil obest ꝟꝫ ꝯlibet earum que ostenduntur sententiam distinguere:veluti est illa ad corinthios:has ergo promissiones habentes char issimi mundemus nos ab omni inquinamēto carnis ꝛ spiritus. Perficite sanctificationē in timore domini capite nos nemini nocuimus. Dubiū ē ꝙp pe vtrū mūdemus nos ab omni coinq natione carnis:vt alius sit sensus: ꝛ spiritus perficientes sanctificationē in timore domini capite nos. tales igit distinctionū ambiguitates in potestate legētis sunt. Quecūq āt de ambiguis distinctionibus dixim⁹ eadē obseruanda sunt: ꝛ in ambiguis pronunciationibus. Nam ꝛ ipse vbi nimia lectoris vincientur in curia aut regulis fidei cōtingunt aut p̄cedētis vel consequētis contexione sermonis:aut si neutrū horum adhibetur ad correctionem nihilomin⁹ ambie remanebūt:vt quolibet mō ꝓnūciauerit lector non sit in culpa. Nisi enim fides reuocet qua credimus deū nō accusaturū aduersus electos suos:christū cōdēnaturū electos suos: potest illud sic pronunciari. Quis accusabit aduersus electos dei: vt hanc interrogatiōē quasi responsio subsequatur:Deus qui iustificat. ꝛ iterū interrogaretur. Quis ē qui cōdēnet:Et respōdeatur:iesus xp̄s qui mortuus ē:ꝙ credere demētissimū ē:ita pronunciabitur vt precedat percūctatio:sequat interrogatio. Inter pcunctationē aut ꝛ interrogationē hoc veteres interesse dixerūt ꝙ ad percūctationē multa responderi possunt ad interrogationē vero:aut nō etiam pronunciabitur ita:vt post percūctationez qua dicim⁹:quis accusabit aduersus electos dei:Illud ꝙ sequitur sono interrogātis enūciet:ōs qui iustificat:vt tacite respōdeatur non. Et idē percūctemur. Quis ē qui cōdēnet:rursusq interrogemus iesus xp̄s qui mortuus ē:magis āt ꝙ resurrexit:qui ē i dextera dei:qui et interpellat ꝓ nobis:vt vbiq tacite respondeat nō aut vo i illo loco. Quid ergo dicemus qz gētes q̄ nō sectabātur iusticiaz nisi primo pcūctationē q̄ oī. Quid ergo dicem⁹. Rūfio subiiciat:qz gentes q̄ nō sectabātur iusticiā appēbēderūt iusticiaz text⁹ sequēs nō coherebit. Qualibet āt voce ꝓnūciet qō nathanael dixit. a nazaret pōt aliqd boni eē siue affirmatis vt illud solū ad interrogationem ptinet ꝙ ait nazaret siue cū dubitatione interrogātis quō non video discernatur.

vterq; autem sensus fidem non ipedit
Est etiaz ambiguitas n sono dubio
syllabarū ꝛ hoc vtiq; ad pronunciatio
nē pertinens. Nā qđ scriptū ē: nō ē ab
sconditū os meū: ꝙ fecisti in abscōdito
nō elucet legenti: vt correpta lr̄a os ꝓ
nunciet an producta. Si eniz corripiat
ab eo ꝙ sunt ossa intelligitur numerus
singularis sed talia lingue precedentis
īspectione diiudicant̄. Nam in greco ñ
sed
positū ē. Unde plerūq; lo
quēdi consuetudo vulgaris vtilior ē si
gnificādis rebus q̄ integritas litterata.
Mallē quippe cū barbaris modo dici
nō est absconditū autē ossum meuz: q̄
vt ideo esset minus apertū: quia magis
latinum ē. Sed aliqñ dubi⁹ syllabe so
nus etiā vicino verbo ad eādē sententi
am ꝑtinēte diiudicat̄: sicut est illud apo
stoli: Que predico vobis sicut predixi:
quoniā qui talia agūt regnū dei nō pos
sidebūt. sed tantūmodo dixisset que pre
dico vobis: nec subiunxisset sicut predi
xi: nō nisi ad codicē ꝑcedētis lingue re
currēdū eēt: vt cognoscerem⁹ vtrū in eo
ꝙ dixit predico: producēda an corripiē
da eēt media syllaba. Nunc āt manife
stū est producendā eē. non enim ait: si
cut ꝑdicaui: sed sicut predixi. Non so
lū āt iste: sed ille ābiguitates que nō ad
distinctionē vel ad ꝑnunciationē perti
nēt. similiter cōsiderāde sūt: qualis illa
ē ad thesalonicēses: ꝑterea consolati su
mus fratres in vobis. Dubiū est enim
vtrum o fratres an vos fratres. neutrū
āt horū ē cōtra fidē: sz greca lingua hos
casus pares nō hz. Et iō illa īspecta renū
ciat̄ vocatiuus o fratres. Qđ si voluissz
interpres dicere. Propterea consolatio
nē habuimus fratres ī vobis. min⁹ serui
tū esset verbis: sed minus de sētētia du
bitaretur: aut certe si adderet̄. nostri: ne
mo fere ambigeret vocatiuum eē casuz
cum audiret. propterea consolati su
mus fratres nostri in vobis: si hoc iam
ꝑiculosius permittit̄. Ita factū ē in illa
ad corin. cum ait apostolus: Quotidie
morior ꝑ vestrā gloriā fratres quam ha
beo in christo iesu. Ait. n. quidē interp̄s
Quotidie morior ꝑ vestrā iuro gloriam
quia in greco vox iurātis manifesta est
sine ambiguo sono. Rarissime igitur et
difficilime inueniri pōt ambiguitas in
proprijs verbis: quantū ad libros diui
naꝝ scripturaꝝ ꝑtinet quam non ait cir
cūstātia ipsa ꝑmonis qua cognoscit̄ in
tentio aut int̄pretū collatio aut prece
dētis lingue salua inspectio. Sz v̄bo
rū trāslatorum ambiguitates: de quib⁹
deinceps loquendum est: nō mediocrē
curā industriāq; desiderant. Nam ī ꝑn
cipio cauendum est ne figuratam locu
tionē ad litteras accipias. Et ad hoc. n.
pertinet ꝙ ait apostolus: Lr̄a occidit:
spūs autē viuificat. Cum enim figurate
dictum sic accipit̄ tanq̄ proprie dictuz
sit carnalit̄ sapit̄: nz vlla mors aīe con
gruēti⁹ appellat̄ q̄ cū ēt qđ ī bestijs an
tecellit: hoc ē intelligentia carnis subij
cit̄ sequendo litteram. Qui enim sequi
tur litteraz translata verba sicut proꝑa
tenet illud ꝙ proprio v̄bo significatur
refert ad aliam significationē: sed si syl
labaꝝ audierit: verbi gratia non intelli
git nisi vnum diem de septem qui conti
nuo volumine repetunt̄. Et cum audie
rit sacrificium: non excedit cogitatione
illud quod fieri de victimis pecorū ter
renisq; fructibus solet. Ea demum ē
miserabilis anime seruitutis signa pro
rebus accipe: ꝛ supra creaturam corpo
ream oculū mētis ad hauriēdū eternuz
lumē leuare nō posse: que tamē seruit⁹

in iudeorũ populo longe a ceterarũ gẽ
tium more distabat: quandoquidez re
bus tẽporalibus ita subiugati erant: vt
vnus eis in omnibus cõmendaretur
deus ⁊ q̃q̃ signa rex spũaliũ pro ipsis
rebus obseruarent nescientes quo re
ferẽtur: id tamẽ insitũ habebãt ꝙ vnio
nem quam non videbant placere deo.
Quã custodiã tãq̃ sub pedagogo par
uulorõ fuisse scribit apostolus. Et ideo
qui talib⁹ signis pertinaciter inheserũt
contẽnentẽ ista dominũ cũ iam temp⁹
reuelationis eoꝝ inuenisset: ferre nõ po
tuerunt: atq; inde calũnias ꝙ sabbato
curaret: molliti sunt principes eorũ po
pulusq; signis illis tantis rebus astru
ctus non credebat deum eẽ: vel a d̃o ve
nisse: quia ea sũt sicut a iudeis obserua
bantur nollet attẽdere: sed qui credide
runt ex quibus facta ẽ p̃ma ecelesia hie
rosolymitana satis ostenderunt quan
ta vtilitas fuerit: eo modo sub pedago
go custodiri vt signa que tẽporaliter ĩ
posita erant seruientibus ad vnius dei
cultum: qui fecit celum ⁊ terram opini
onem obſuãtiũ religarent nãq; illi qꝛ
ꝓximi spiritualibus ⁊ carnalibus votis
atq; signis: quomõ spiritualiter eẽnt in
telligenda nescirent: quia vnum didice
raut venerari eternũ deum tam capa
ces extiterunt spũs sancti vt omnia sua
venderent eorũq; preciũ indigentibus
distribuerent: ⁊ ante apostolorum pe
des ponerent: seq; totos dedicarent d̃o
tanq̃ tẽplum nouuz: cuius terrene ima
gini: hoc ẽ templo veteri seruiebãt: non
hoc vllas ecclesias gentium fecisse scri
ptũ ẽ: quia non tam prope inuenti erãt
qui simulacra manifesta deos habebãt
Et si quãdo aliqui eoꝝ illa tanq̃ signa
interpretari conabantur: ad creaturaz
colendã venerandãq; referebãt. Quid
enim mihi prodest simulacra: verbi gr̃a
neptunni non ipsũ habẽdũ deuz: sed eo
significari vniuersũ mare vel etiam oẽs
aquas cetera queq; fontibus proruunt
sicut a poeta quodam illorum describi
tur: si bene recolo ita dicẽte: Tu neptu
ne pater cui tempora cana crepãti. Ti
cta salo resonant: magnus cui perpete
mento. Profluit occeanus ⁊ flumina
crinibus errant. Hec siliqua intra dul
ce tectorum sonantes capillos: non est
hominum sed porcorũ cibus: nouit q̃d
dicam qui euangelium nouit. quid er
go mihi ꝓdest ꝙ neptunni simulacrũ
ad illã significationẽ refertur nisi forte
vt neutꝝ colã? Tã. n. statuaq̃libz: q̃ ma
re vniuersũ: n̄ ẽ de⁹ fateor tñ alti⁹ d̃mer
sos eẽ q̃ opera hoĩuz deos putãt q̃ hos
quorum illi hec simulacra venerantur
vel tanq̃ deos vel tanq̃ signa ⁊ imagi
nes deorum. Si ergo signũ vtiliter insti
tutũ ꝓ ipsa re sequi cuz significãde insti
tutũ ẽ carnalis est seruitus. Quãto ma
gis inutiliũ rerũ signa instituta pro reb⁹
accipere: qui si rettuleris ad ea ipsa que
his significantur eisq; colendis animũ
obligaueris: nihilominus seruili carna
liq; onere atq; velamine non carebis.
Quãobrẽ xp̃iana libertas eosq; quos ĩ
uenit sub signis vtilib⁹ taq̃ ꝓpe inuen
tos interpretatis signis quibus subditi
erant eleuatos eos ad eas res quarum
illa signa sunt liberauit. Et his facte sũt
ecclesie sanctorum israelitarũ. Quos ãt
inuenit sub signis inutilibus non soluz
seruilem operationẽ sub talibus signis
sed etiam ipsa signã frustrauit remouit
q; oĩa vt a corruptione multitudinem
simulacrorum deorum quam sepe ac
proprie scriptura fornicationem vocat
ad vnius dei cultum gentes conuerte
rẽtur. nec sub ipsis iam signis vtilib⁹ ser

uiture: sed exercitature potius animuz in eorū intelligentia spirituali. Sub signo enim seruit qui operat aut veneratur aliquā significationē nesciens quid significet. Qui vero aut opatur aut veneratur vtiliter signū diuinit' instirutū cuius vim significationēqz intulit: non hoc veneratur qd videt z transit: sz illud potius quo talia cuncta referen da sunt. Talis autem spiritualis z liber est etiam tempore seruitutis: quo carnalibus animis nondū oportet signa reuelari: quorum iugo edomanda sunt. Tales aut spirituales erant patriarche et prophete omnesqz in populo israel per quos nobis spiritus. s. ipsa scripturaruz auxilia z solacia ministrauit. hoc vero tempore posteaqz resurrectione dñi nostri manifestissimū iudiciuz nostre libertatis illuxit: ne eorum quidē signorum que iam intelligimus operatione graui onerati sum': sed quedam pauca p multis eadēqz factu facillima: itellectu angustissima z obseruatione castissima ipse dñs z apostolica tradidit discp lina. sicuti est baptismi sacramentū z celebratio corporis z sanguinis domini. Que vnusquisqz cum percipit quo referatur imbutus agnoscit vt ea non carnali seruitute: sed spirituali potius libertate veneret. Ut āt litterā sequi z signa pro rebus que his que significantur accipere seruilis infirmitatis ē: ita inutilit signa interpretari male vagantis erroris est. Qui āt intelligit quid significet signū z tamē eē signū intelligit nec ipe premittit seruitute. Melius ē: autē vel primis incognitis sed vtilibus signis qz inutiliter ea interpretando a iugo seruitutis eductam seruitutem laqueis erroris inserere. Huic āt obseruationi qua cauemus figuratā locutionē idest translatā: quasi propriam sequi: adiugenda est etiam illa ne propriam quasi figuratam velimus accipere. Demōstrādus ē igitur primus modus inueniende locutionis propria ne an figurata sit. Et iste ideo modus ē vt quicquid in sermone diuino neqz ad morum honestatem neqz ad fidei veritatem proprie referri potest figuratū eē cognoscas. Moruz honestas ad diligendum deuz z proximum. Fidei veritas ad cognoscēdum deum z proximū pertinet. Spes autez sua cuiqz est in conscientia propria: quē admodū sesentit ad dilectionē dei z p ximi cognitionēqz proficere de quibus oībus primo libro dictū ē: sed qm̄ pcliue ē humanū gen' nō ex momētis ipsi' libidinis sz potius sue cōsuetudinis estimare peccata. fit plerūqz vt quisqz hoīnū ea tantum culpanda arbitretur que sue regionis z temporis hoīes vituperare atqz donare consueuerunt. Et ea tm̄ probanda atqz laudāda: que consuetudo eorum cū quibus viuit admittit. Eoqz cōtigit: vt si quid scriptura vel preceperit qd abhorret a cōsuetudīe audiētium: vel qd abhorret culpauerit: sz animum eorum iam verbi iunxit auctoritas figuratam locutionē putēt. Nō āt p̄cipit scriptura nisi charitatē neqz culpat nisi cupiditatē: z eo modo īformat mores hominū. Itē si animum preoccupauit alicuius erroris opinio quicqd aliter asseruerit scriptura figuratuz homines arbitrantur. Nō autem asserit nisi catholicā fidem rebus preteritis p̄sentibus z futuris. Preterritorum narratio: est futurorum prenunciatio: et presentium demonstratio: sed hec oīa ad eandem charitatem nutriendam atqz fouendam z cupiditatem vitandam atqz extinguēdam valent: Charitatē vo

cõmotum animi ad fruẽdũ deo ꝓpter seipsũ: ⁊ se atq; ꝓximo ꝓpter deuz. Cupiditatem autẽ motũ animi ad fruẽduz se ⁊ ꝓximo ⁊ quolibet corpore nõ ꝓpter deum. Quod autez agit indomita cupiditas ad corrumpẽdum corpus ⁊ animũ suum flagitium vocatur. Quod autem agit vt alteri noceat facinus dicitur: ⁊ hec sũt duo genera omniũ peccatorum: sed flagitia ꝓpria sunt. Que cum exinanierint animũ est in quandã egestatem perduxerint in facinora ꝓfilitur quibus remoueãtur impedimẽta flagitiorum aut adiumẽta queruntur. Item qõ agit charitas q; sibi ꝓfit vtilitas vocatur. Quod autem agit vt ꝓfit ꝓximo beneficentia nominatur. Et precedit vtilitas: qz nemo potest ex eo quod non habet prẽcedere alteri. Quãto autem magis regnũ cupiditatis destruitur tanto charitatis augetur. Quicquid ergo asperum ⁊ quasi seuuz factu dictuq; in sanctis scripturis legitur ex persona dei vel sanctorum eius ad cupiditatis regnum distribuẽdum valet. Quod non perspicue sonat non est ad aliud referendum: quasi figurate dictũ sit: sicut est illud apostoli: Thesaurizas tibi irã in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq; sm opera sua: his quidem qui sm sustinentiã boni operis gloriam ⁊ honorez ⁊ incorruptionem querentibus vitam eternam: his qui ex cõtentione sunt ⁊ diffidunt veritati: credunt autem iniquitati: ira ⁊ indignatio: tribulatio ⁊ angustia ĩ omnem animam hominis operantis malũ iudei ꝓmum ⁊ greci: sed hoc ad eos cuz quibus euertitur ipsa cupiditas qui etiam vincere voluerunt. Cum autem in homine cui dominabantur regna cupiditatis subuertũtur illa aperta est locutio. qui autẽ iesu christi sunt carnẽ suaz crucifixerũt cum passionibus ⁊ cõcupiscẽtijs nisi qz ⁊ h quedã verba translata tractãtur sicuti est ira dei ⁊ crucifixerunt: sed nõ tam multa sunt vel ita posita sunt vt otregant sensum ⁊ allegoriaz vel enigma faciant quã ꝓprie figurata locutionem voco. Quod autẽ hieremie dicit: Ecce ostitui te hodie supra gentes ⁊ regna vt euellas ⁊ destruas ⁊ dissipes. nõ dubiũ qn figurata locutio tota sit ad eũ finẽ referẽda: quem diximus. Que autẽ: quasi flagitiosa imperitis videntur siue tãtũ dicta: siue etiam facta sint vel ex dei persona vel ex hominũ quorum sanctitas nobis cõmendatur tota figurata sunt quorum ad charitatis pastum enucleãda secreta sẽ.

Quisq; autẽ rebus pretereũtibus restrictius vtitur q; sese habent mores eorum cũ quibus vivit aut intemperans aut superstitiosus est. Quisquis vo eis sic vtitur vt metas cõsuetudinis bonorum ĩter quos versatur excedat: aut aliquid significat aut flagitiosus est. In hominibus enim talibus nõ vsus rerũ sed libido vtentis in culpa est: neq; vllo modo quisq; sobrius crediderit dominj pedes ita vnguẽto precioso a mulliere pfusos: vt luxuriosor: vt nequam hominũ solent: quor talia cõuiuia detestamur. Odor enim bonus fama bona est Quam quisquis bone vite operibus habuerit dum vestigia christi sequitur: quasi pedes eius ĩ pciosissimo odore pfudit. Ita q; ĩ alijs psonis plerunq; flagitiũ est ĩ diuina vel ꝓphecica persona magne cuiusdã rei signũ ẽ. Alia qp pe ẽ in pditis moribus. alia in osee prophete vaticinatione cõiunctio meretricis. Nec si flagitiose in quibus temulentor ⁊ lacunozũ nudant corpa: pro

pterea in balneis nudū eē flagitiosum ē. Quid igitur locis tēporibus ⁊ personis cōueniat diligenter attēdendū ē: ne temere flagitiā reprehendamus. fieri.n. potest vt sine aliquo vicio cupidinis vl voracitatis preciosissimo cibo sapiens vtatur. insipiens autē sediss̄ima gule flāma in vilissimum olus ardescat: ⁊ sanꝰ quisq; malerit more domini piscē vesci q̄ lenticula more esau nepotis abraaz aut ordeo morum iumentorū. Non.n. ꝓpterea continētiores nobis sūt plerēq; bestie quia vilioribus alūtur escis. Nām in omnibus huiusce modi rebus non ex earum rerū natura quibus vtimur: sed ex causa vtendi ⁊ modo appetendi vel probandum vel ip̄robādū q̄ facimus. R. gno terreno veteres iusti: celeste regnū imaginabantur ⁊ prenunciabāt: sufficiente prolis causa erat vxorū plurium simul cum viro habendarū inculpabilis consuetudo. Et ideo vnaz feminam maritos habere plurimos honestū nō erat. Non enim mulier eo est fecundior: sed meretrica potius turpitudo est vel questū vel liberos vulgo quere. In huiusce modi moribus q̄cq̄d illorum temporum nō libidinose faciebāt quānis ea facerent que hoc tēpore nisi per libidinē fieri non possunt non culpat scriptura etiam quicquid ibi tale narratur nō solū hystorice ac proprie sed etiam figurate ac prophetice accep̄tū interpretādū ē: vsq; in finē illum charitatis siue dei siue proximi: siue virius q̄: sicut enim callares ac manicatas tunicas habere apud romanos veteres flagitiū erat. Nunc autē honesto loco natis cum tunicati sunt nō eas habere flagitiū ē. sic animaduertendū est in cetero quoq; vsu rerū abesse oportere libidinē. Que non solum ipsa eorum inter quos viuit consuetudine nequiter abutitur: sed etiā super fines eius egressa: sediratem suam que inter claustra morū solennium latitabat flagitiosissima eruptione manifestat. Quicquid autez cōgruit consuetudini eorum cum quibus vita esse regenda vel necessitate imponitur vel officio suscipitur a bonis ⁊ malis hominibus ad vtilitatē ⁊ b̄ficentiam referēdū est: vel proprie sicut ⁊ nos debemus: vel etiam figurate sicut prophetis licet. In que facta legenda cum incurrunt indocti alterius cōsuetudinis: nisi auctoritate reprimantur flagitia putāt: nec possunt animaduertere totam conuersationē suā vel in coniugijs: vel i cōuiuijs vel in vestitu: ceteroq; humano victu atq; cultu aliis gentibus ⁊ aliis tēporibus flagitiosū videri. Qua varietate innumerabiliū consuetudinū commoti quidam dormitantes: vt ita dicaz qui neq; stultitie somno sopiebantur: nec in sapientie lucem poterant euigilare: putauerunt nullā esse iusticiam p seipsam: sed vnicuiq; genti consuetudinem suam iustā videri Que cum sit diuersa omnibus gentibus. debeat autez incōmutabilis manere iusticia: manifestum est nullam vnq̄ esse iusticiam: nō intellexerunt ne multa commemorem Quod tibi fieri non vis alijs ne feceris nullo mō posse vlla eorum gentili diuersitate variari Que sententia cum refertur ad dilectionem dei: omnia flagitia moriuntur cuz ad proximi omnia facinora: nemo enim vult corrumpi babi taculum suum: non ergo debet corrumpere dei seipsum. s. Et nemo vult sibi a quoq; noceri. nec ipse igitur cuiq; nocuerit. Sic euersa tyrānide cupiditatis charitas regnat iustissimis legib? dilectionis dei: ⁊ propter deū ⁊ sui ⁊ proximi

propter deū. Seruabit ergo ī locutionibus figuratis regula huiusmodi: vt tā diu versetur diligēti cōsideratiōe qd legit: donec ad regnū charitatis iterpretatio pducat. Si at h ppe iā sonat nulla putet figurata locutō si pceptia locutō ē: aut flagitiū aut facin⁹ vetas: aut vtilitatē aut bñficiētiā iubens nō ē figurata Si āt flagitiuz aut facin⁹ videt iubere: aut vtilitatē aut beneficētiā vetare figurata ē. Nisi manducaueritis inquit carnē filij hominis ⁊ sanguinē biberitis ñ habebitis vitā ī vobis. facinus vel flagitiū vi let iubere. Figura ē ergo precipiens passioni deū eē cōmunicādū: ⁊ saniter atq; vtiliter recōdēdū ī memoria qd pro nobis caro eius crucifixa ⁊ vulnerata sit. Ait scriptura: Si esurierit inimicus tuus ciba illuz. Si sitit da potū illi. hoc nullo dubitāte beneficētiam precepit: sed q sequit. hoc enim faciens carbones ignis cōgeres sup caput eius maliuolētie facimus putes iuberi. nō igit dubitaueris figurate dictū: ⁊ cū possit dupliciter iterpretari: vno modo ad nocēdū altero ad prestandū ad beneficētiā te potius charitas reuocet: vt intelligas carbones ignis eē vrentes penitentie gemitus quib⁹ supbia sanat eius: q dolet se inimicū fuisse hoīs a quo ei⁹ miserie subuenit. Itē cū ait dñs: qui amat animā suā pdit eam nō vtilitatē vetare putandus ē qua debet qsq; conseruare animā suā. i. perimat atq; amittat vsum eius quē nūc habet peruersū atq; ppostex q inclinat tpalib⁹ vt etna nō querat. Scriptū ē: da misericordiā ⁊ ne suscipias peccatorez. Posterior pars sententie hui⁹ uidet uetare beneficentiam Ait enim suscipias peccatorem. Intelligas enim peccatorem figurate positū p peccato: vt peccatū eius nō suscipias

Sepe āt accidit ut qsqs ī meliore gradu spiritualis uite uel ē uel eē se putat figurate dictū eē arbitratur que iferioribus gradibus precipiuntur. Ut verbi gratia. Si celibē amplexus est vitam ⁊ se castrauit propter regnū celorum qc qd de vxore diligēda ⁊ regēda sancti libri precipiūt: non proprie sed translate accipi oportere contēdat. Et quicqd statuit seruare innupta virginem suam tā q̄ figuratā locutionē conetur interpretari: quia dictū ē: Trade filiam tuam et magnū opus perfeceris. Erit etiam tibi hoc in obseruationibus intelligendarū scripturarū vt sciamus alia oib⁹ cōmuniter: precipi alia singulis: quibus generibus personarū vt nō solū ad vniuersū statū valitudinis: sed etiam ad suam cuiusq; mēbri propriā infirmitatē medicina pertineat: ī suo quippe genere curādū ē: q ad melius genus non potest exigi. Itē cauendū ē ne forte q in scripturis veteribus pro illorū tēpor cōditione etiam si non figurare: sed pprie intelligat nō ē flagitiū neq; facinus: ad ista etiā tēpora quis putet in vsum vite posse transferri: q nisi dominātē cupiditate ⁊ ipsarū quoq; scripturarū euertēda est satellitū querēte non faciet. Nec intelligit miser ad hanc vtilitatē illa eē posita vt spei bene homines salubriter videant ⁊ consuetudinē quā aspernantur posse habere vsum bonū: ⁊ eaz quā amplexantur eē posse dānabilē: si ⁊ ibi charitas vtentiū: ⁊ hic cupiditas attendatur. Nā si multis vxoribus caste vti quisq; pro tempore potuit: potest alius vna libidinose. magis enim probo multarū fecunditate vtente propter aliud: q̄ vnius carne fruente propter ipsam.

Ibi enim queritur vtilitas temporū oportunitatibus congrua hic satiat cu

piditas temporalibus voluptatibus ī/
plicata. Inferioriſq; gradus apud deū
ſunt quibus ſecundum veniam conce/
dit apoſtolus carnalem cum ſingulis
coniugibus conſuetudinē propter intē
perantiam eorū quā illi qui plures ſin/
guli cum haberent ſicut ſapiēs in cibo
⁊ potu non niſi ſalutem corporis: ſed in
cōcubitu nō niſi procreationē filiorum
intuebantur. Itaq; ſi eos in hac vita in
uenisset adiunctus domini aduentus
cū iam non mittendi ſed colligendi la/
pides etiā eēt tēpus ſtatim ſeipſos ca/
ſtrarent ꝓpter regnū celorū. Non ē er
go in carendo difficultas niſi cum ē in
carendo difficultas niſi cū ē in habēdo
cupiditas. Nouerāt quippe illi homīes
etiā in ipſis coniugibus luxuriā eē in/
temperātiā abutēdi ꝙ tobie teſtat ora
tio: quādo ē copulat⁹ vxori. Ait eniz: be
nedictus es domine ds patrū noſtroꝝ
⁊ benedictū nomē tuū ſāctū ī ſecula ſe
culorū. Benedicant te celi ⁊ oīs creatu
ra: tu feciſti adā ⁊ dediſti illi adiutoriū
euam. Et nūc dñe tu ſcis quoniam non
luxurie cā accipio ſororem meam: ſed
ipſa vitate vt miſerearis noſtri domine
Sed, qui effrenata libidine vel per mul
ta ſtupra diffluētes euagantur: vel ī ipa
vna coniuge nō ſolū excedūt ad libero
rū procreationem pertinētē modū: ſz ēt
in maioris intēperātie ſordes inuerecū
dia oīno ſeruilis cuiuſdā libertatis ac/
cumulāt: nō credūt fieri potuiſſe: vt tē/
perāter multis feminis antiqui vterent
viri: nihil ſeruantes in uſu illo niſi ꝯgru
um tempora ꝓpagande ꝓlis officium:
Et ꝙ ipſi laqueis libidīs obſtricti uel ī
una non faciūt nullo mō in multis fie
ri poſſe arbitrant: ſed ipſi poſſūt dicere
nec honorari q̄dē atq; laudari oporte
re uiros bonos ⁊ ſanctos qui ipſi cum
honorantur atq; laudant intumeſcūt
ſuperbia tāto auidiores inaniſſime glo
rie. quāto eos frequētius atq; latius lī
gua blandior uentilauerit. Qua ita le/
ues fiunt: vt eos rumoris aura ſiue que
proſpera ſiue que aduerſa exiſtimant ī
qualibet inuenit uoragines flagitiorū
ant in facinorū etiaz ſaxa collidat: uide
ant ergo q̄ſ ſibi arduū ſit atq; difficile.
nec laudis eſca illici: nec cōtumeliarum
acculeis penetrari: ⁊ nō ex ſe alios men
tiant. Credant potius apoſtolos nr̄os
nec cū ſuſciperētur ab hominibus īfla
tos fuiſſe nec cum deſpicerētur eliſos.
Neutra quippe tentatio defuit illis ui
ris. nā ⁊ credētiū celebramur preconio
⁊ perſequētiū maledictis infamabātur
ſicut ergo iſti pro tempore utebant: ſic
illi ueteres uſū feminaꝝ ad ſui tēporis cō
uenientiā referentes nō patiebant eaz
dominationem libidinis cui ſeruiunt
qui iſta non credunt. Et ideo iſti nullo
modo cohiberent ab inexpiabili filiorū
odio a quibus uel uxores uel concubi
nas ſuas attentatas aut attractatas eē
cognoſcerent: ſi eis forte tale accidiſſet
Rex autem dauid cuz hoc ab īpio atq;
immani filio paſſus eſſet non ſolum fe
rocientem tolerauit: ſed etiam planxit
extinctum. Non enim carnali zelo irre
titus tenebatur quem nullo modo īiu/
rie ſue: ſed peccata filij commouebant.
nam ideo ſi uinceretur euz occidi pro
hibuerat: vt edomito ſeruaret penitēdi
loc⁹. Et quia non potuit non orbitatez
doluit in eius inſtitu: ſed quia nouerat
ī quas penas tā īpia ⁊ adultera ⁊ pari
cidalis aīa raperetur. nāq; alio prius fi
lio qui īnocens erat: pro quo egrotāte
affligebatur moriente letatus eſt. Et
hoc maxime apparet qua moderatio
ne ac temperantia illi uiri feminis ute

bantur: q cũ in vnã illicite irruisset rex idẽ eius quodã etatis ⁊ tẽporaliũ reruz ꝓsperitatibus arreptus. Cuius ẽt maritũ occidẽduz preceperat accusat⁹ est ꝑ ꝓphetã. Qui cũ ad eũ venisset cõuincẽduz de peccato: ꝓposuit ei similitudinẽ de paupere q̃ habebat ouẽ vnã cui⁹ vicinus multas cũ haberet ad aduẽtũ hospitis sui. vnicã potius vicini sui paupis ouiculã exhibuit epulãdã. In quẽ commotus dauid occidi eũ iussit ⁊ quadruplicari ouẽ pauperi: vt sese nesciẽs ꝯdẽnaret: qui peccauerat sciẽs. Qd̃ cũ ei manifestatũ eẽt: ⁊ diuinitus denũciata vindicta diluit penitẽdo peccatũ: sz tamẽ i hac similitudine stuprũ tantũmodo designatũ ẽ de oue vicini paupis. De marito aũt mulieris: hoc ẽ de ipso paupe: q̃ vnã ouẽ habebat: occiso nõ ẽ ꝑ similitudinẽ ĩterrogatus dauid vt i solũ adulteriũ diceret sniam dãnatiõis sue. Ex quo ĩtelligit quãta tẽperantia multas mulieres habuerit: qñ de vna ĩ qua excessit modũ a seipso puniri coactus ẽ: sz ĩ isto viro ĩmoderate huius libidinis nõ permãsio sz trãsitus fuit. Propterea.n. ab arguẽte ꝓpheta ille illicitus appetitus hospes vocatus ẽ. Nõ.n. eũ dixit regi suo sz hospiti suo: vicini paupis ouez ad epulandũ exhibuisse. At vo in eius filiũ salomonẽ nõ quasi hospes transitũ habuit: sz regnũ ista libido possedit. De quo scriptura nõ tacuit culpãs eũ fuisse amatorẽ mulierũ. Cuius tñ initia desiderio sapiẽtie fragrauerũt: quam cum amore spirituali adeptus eẽt amore carnali amisit. Ergo q̃q̃ oĩa que ĩ veteris testamẽti libris gesta ꝯtinẽtur: nõ solũ ꝓprie: sz etiã figurate accipienda sint tamẽ etiã illa que ꝓprie lector accepit: sz laudati sũt qui ea fecerũt: sz tamen ea abhorrent a ꝯsuetudine bonoꝝ qui primo aduentũ oñi diuina ꝑcepta custodiunt figurã ad intelligẽtiaz referat: factũ vo ipsũ ad mores trãsferat. Multa enĩ sũt que illo tẽpore officiose facta sũt: q̃ modo nisi libidinose fieri non pñt. Si q̃ vo peccata magnoꝝ viroꝝ legerit: tñ ex si in aliquã figurã rerũ futurarum aĩa aduertere atq̃ ĩdagare poterint: rei tamen geste ꝓprietatẽ ad hũc vsum assumant vt se nequaq̃ recte suis factis iactare audeãt: ⁊ pre sua iusticia ceteros tãq̃ peccatores ꝯtemnant: cũ videãt tantorũ viroꝝ ⁊ cauẽdas tẽpestates ⁊ flenda naufragia. Ad hoc.n. etiã ipsa peccata illoꝝ hominũ scripta sũt: vt apostolica illa snia vbiq̃ tremenda sit qua ait: Qua ꝓpter qui videt stare videat ne cadat. Nulla.n. fere pagina ẽ sanctoꝝ librorũ in qua nõ sonet q̃ supbis resistit de⁹: humilibus aũt dat gratiã. Maxime itaq̃ inuestigãdũ ẽ vtrũ ꝓpa sit an figurata locutio qua ĩtelligere conãtur. Naz cõperto q̃ figurata sit adhibitis regulis rerũ quas ĩ ꝑmo libro digessimus facile ẽ eam versare oĩbus modis donec ꝑueniam⁹ ad sniam veritatis: ꝑsertim cũ vsus accesserit pietatis exercitatione roboratus. Inuenimus aũt vtrũ ꝓpria sit an figurata locutio illa intuẽtes qui supradicta sũt. Qd̃ cũ apparuerit vba quibus ꝯtinẽtur aut a similibus reb⁹ ducta inueniũtur: aut ab aliqua vicinitate attingẽtibus. Sz qm̃ multis modis res similes rebus apparẽt nõ putemus eẽ prescriptũ: vt q̃ ĩ aliquo loco res aliqua ꝑ similitudinẽ significauerit hoc eã semper significare credamus. Nam ⁊ in vituperationẽ posuit fermẽtũ domin⁹ cũ diceret: cauete a fermẽto phariseoꝝ: ⁊ ĩ laudẽ cũ diceret: Simile ẽ regnũ celoꝝ mulieri que abscõdit fermẽtuz ĩ tribus mẽsuris farine donec fermẽtaret totũ.

Duius igit̃ varietatis obser uatio ois/
as hz formas: sic.n. aliud atq; aliud res
quecq; significãt: vt aut ꝓtraria aut tãtũ
modo diuersa significẽt. Cõtraria. s.
eũ als in bono als ĩ malo res eadem p
similitudines ponit: sicut hoc est qõ de
fermẽto supra diximus. Tale est etiã q;
leo significat christũ vbi dicit: Vicit leo
de tribu iuda. significat diabolũ vbi scri
ptũ ẽ: aduersarius vester diabolus tãq;
leo rugiẽs circuit querẽs quẽ deuoret.
Ita serpẽs ĩ bono ẽ. astuti. vt serpentes
In malo aũt. serpẽs euã seduxit astutia
sua. In bono panis. ego sũ panis viuus
qui de celo descẽdi. In malo panis. Pa
nes occultos libẽter edite. Sic ꝛ alia plu
rima. Et hec quidẽ que ꝓmemorauimus mi/
nime dubiã significationẽ gerũt: q; exẽ
pli gratia cõmemorati: nõ nisi viã ma/
nifesta debuerũt. Sũt autẽ que ĩcer/
tũ fit in quã partẽ accipi debeãt sicut ca
lix ĩ manu domini vini meri plen⁹ mix/
to. Incertũ est. n. vtrũ iram dei significẽ
fl vsq; ad nouissimã penã ideſt vsq; ad fe/
cem potius scripturarũ gratiaz a iudeis
ad gẽtes transiturã: q; iclinauit ex hoc
in hoc remanẽtibus apud iudeos obser
uationibus quas carnaliter sapiũt: quia
lex eius nõ est extranea. Cũ vero res
eadẽ ñ in ꝓtraria: sz tñ in diuersa signifi
catõne ponit: illud est ĩ exẽplũ q; aqua
ꝛ populũ significat. sicut ĩ apocalipsi le/
gimus ꝛ spiritũ sanctũ. sicut ꝛ illud: flu/
mina aque viue fluent de vẽtre eius. et
siquid aliud atq; aliud ꝓ locis ĩ quibus
ponitur aqua significare itelligitur. sic ꝛ
alie res nõ singule: sz vna quecq; earũ nõ
solũ duo aliqua diuersa: sed etiã nõnũ/
q; multa significat ꝓ loco sentẽtie sicut
posita reperiũtur. vbi autẽ apertius re/
perũtur ibi discẽdũ est quomodo in lo
cis intelligãtur obscuris. Neq; en iz
melius põt intelligi q; deo dictũ est. ap
prehẽde arma ꝛ scutũ: ꝛ exurge in adiu
toriũ mihi: q; ex illo loco vbi dictum est
Domine vt scuto bone volũtatis tue co
ronasti nos. Nec tamẽ ita iam vt vbi/
cũq; scutũ ꝓ aliquo munimẽto legeri ꝛ
mus positũ nõ accipiamus nisi bonam
volũtatem dei. Dictũ est enim ꝛ scutum
fidei ĩ quo posſitis sagittas maligni ignĩ
tas extinguere. nec rursũ ideo debemus
in armis huiusce modi spiritualibus scu
to tantũmodo fidẽ tribuere: cũ alio lo/
co etiã lorica dicta sit fidei. induti iquit
lorica fidei ꝛ charitatis. Quãdo autẽ
ex eisdẽ scripture verbis nõ vnuz aliqd
sed duo vel plura sequũtur etiã si latet
quid senserit ille qui scripserit: nihil pe/
riculi est. si qõlibet eoz cõgruere verita
ti. ex aliis locis sanctarũ scripturarũ do
ceri potest. id tamẽ eo conante qui diui
na scrutatur eloquia: vt ad veritatez p/
ueniatur auctoris: per quẽ scripturaz il/
lam sanctus oparus est spirit⁹: siue hoc
assequat siue aliam sentẽtiam de illis ꝙ
bis que fidei recte nõ refragatur excul
pat testimoniũ habẽs a quocunq; alio
loco diuinoz eloquioz. Ille quippe au
ctor ĩ eisdẽ vbis que intelligere volum⁹
ꝛ ipsã sententiã fozsitan vidit. ꝛ certe ꝺi
spiritus qui ꝓ eũ hoc operatus est etiaz
ipsã occurſuram lectori vel auditori si/
ne dubitatione ꝓuidit: imo vt occurre/
ret: q; ꝛ ipsa ẽ veritate subnixa ꝓuidit:
nã quid in diuinis eloquiis largi⁹ ꝛ vbe
rius potuit diuinitus ꝓuideri. q; vt ea/
dem vba pluribus intelligantur modis
quos alia nõ minus diuina constantia
faciat approbari. Ubi autez sensus erui
tur cuius incertũ certis sanctarum scri/
pturarũ locis nõ possit aperiri. restat vt
reddita ratione manifest⁹ appareat eti
am si ille cuius vba intelligere q̃rimus

eū forte nō senſit. ſz hec cōſuetudo periculoſa ē. per ſcripturas.n. diuinas multo rutius ambulat. quas verbis trāſlatis opacatas ꝛ crutari volumus. aut hīnde exeat qđ nō hz̄ otroueꝛſiā aut ſi hz̄ ex eade ſcriptura vbiq; ex eiꝰ inuētis atq; adhibitis teſtibꝰ terminet. Sciāt aūt lītori modis omnibus locutiōis quos grāmatici greco nomine tropos vocāt: auctores noſtros vſos fuiſſe ꝛ multiplicius atq; copioſius q̄ poſſit exiſtimare. l̄ credere qui neſciūt eos ꝛ i aliis iſta didicerūt. Quos tamē tropos q̄ nouerūt agnoſcūt i litteris ſactis eozūq; ſcientia ad eas intelligēdas aliquantu lū adiuuant: ſed hoc eos ignariſ tradere nō decet ne artē grāmaticā docere videantur Extra ſane vt diſcātur admoneo nemo q̄nus ſupius id iam admonuerim. i. i ſecūdo libro. vbi de liguarū neceſſaria cognitione diſſerui: nā littere a q̄bus ipſa grāmatica nomē accepit. grāmatica. n. greci litteras vocāt. ſigna vtiq; ſonoꝝ ſūt ad articulatā vocē quā loq̄mur pertinētium. Jſtoꝝ aūt tēpoꝝ nō ſolū exempla ſicut omniū ſz quozūdā etiā nomia i diuinis libris leguntur. ſicut allegoria enigma parabola. Quāuis pene omneſ tropi q̄ liberali dicūtur arte cognoſci ēt in eoꝝ repiamur loquelis q̄ nullos grāmaticos audierūt: ꝛ eo quo vulgus vtitur ſermone contēti ſūt. Quis.n. nō dicit ſic joreas. q̄ tropus metaphora nominatur. Quis nō dicit piſcinā eā que nō habz̄ piſces: nec facta ē ꝓpter piſces Et tamē a piſcibus nomē accepit. q̄ tropus catachreſis dicitur. Lōgū eſt iſto modo ceteros plequi. nam vſq; ad illoſ puenit vulgi locutio. Qui ꝓpterea mirabiliores ſūt. q̄ circa quā dicitur ſignificāt. ſicuti ē que appellatur ironia vl antifraſis. ſed ironia ꝓnūciatione indicat quid velit intelligi: vt cū dicimus homini mala facienti res bonas facis. Antifraſis vero vt cōtraria ſignificet: non voce ꝓnunciantiſ effic̄itur: ſz aut vba aut ſua quoꝝ origo ecōtrario eſt. ſicut appellat lucus q̄ minime luceat aut ita dici conſueuit aliquid cuius etiā non ecōtrario: velut cū querimus accipere q̄ibi non eſt: ꝛ reſpondetur abūdat: aut adiūctis vbis facimus vt a cōtrario intelligatur qđ loquimur: velut ſi dicamus caue illū q̄ bonus homo eſt. Et quis talia nō dicit indoctus nec omnino ſciens quid ſcit vl quid vocetur tropus. Quoꝝ cognitio ꝓpterea ſcripturarū ambiguitatibus diſſoluēdis eſt neceſſaria: q̄ cum ſenſus ad ꝓpietatem verboꝝ ſic accipiatur abſurdus eſt. Querendū eſt vtiq; ne forte illo vel illo tropo dictum ſit q̄ non itelligimus: ꝛ ſic pleraq; inuēta ſūt que latebant. Tbicenius quidā qui cōtra donatiſtas iuectiſſime ſcripſit cū fuerit donatiſta ꝛ illic inuenitur abſurdiſſimi cordis. vbi eos non ex omni parte relinquere voluit: fecit librum quem vocauit regularum: q̄ in eo quaſdam ſeptem regulas executus ē quibus quaſi clauibus diuinarū ſcripturarū aperiantur occulta. quarū ꝑmam ponit de oño ꝛ eius corꝑore. ſcōaz de oñi corꝑore bipartito. Tertiā de ꝓmiſſis ꝛ lege. Quartam de ſpecie ꝛ genere. Quintā de tempoꝝibus. Sextā de recapitulatione. Septimam de diabolo ꝛ eiꝰ corꝑore. Que quidē cōſiderata ſicut ab illo aperiūtparū aduuant ad penetrādum que recta ſunt diuinoꝝ eloquioꝝ: nec tamē omnia que ita ſcripta ſūt vt non facile intelligantur: poſſunt his regulis inueniri. Sz aliis modis plurimis quos numero ſepteno quo adeo nō ē iſte complexus: vt idē ipe multa exponat obſcu-

rauit quibus harum regularū adhibet nullā: quoniā nec opus est. Neq; enim aliquid tale illic versatur aut queritur: sicut in apocalipsi ioannis querit quem admodū intelligēdi sūt angeli ecclesia rū septē quibus scribere iubetur: et ratō cinatur multipliciter: et ad hoc puenit vt ipsos angelos intelligamus ecclesias. In qua copiosissima disputatione nihil istarū est regularum: vtiq; et res illic ob scurissima queritur et exēpli gratia satis dictū sit. nam colligere omnia nimis lōgum et nimis operosum ē que obscura sunt in scripturis canonicis: vt nihil istō rum septē ibi requirendū sit. Iste autez cum has velut regulas cōmendaret: tā tum eis tribuit quasi omnia que in lege ideſt in diuinis libris obscura posita in uenirem⁹ his bene cognitis atq; adhi bitis intelligere valeam⁹. ita quippe exor sus est eundē librum cū diceret. Ne cessariū ouri aut omnia que mihi vidē tur libellū regularū scribere et secreto rum legis veluti claues et luminaria fa bricare: sūt enim quedā mystice que vni uerse legis recessus obtinēt: et veritatis thesauros aliquibus inuisibiles faciunt Quarū si ratio regularū sine inuidia vt cōmunicamus accepta fuerit clausula queq; patefient et obscura dilucidabun tur: vt quisq; ppheticē imensam salutaz perambulās his regulis quodāmodo quasi lucis tramitibus deductus ab er rore defendatur. Dic si dixisset. Sūt enim quedam regule mystice que non nullos legis recessus obtinent: aut cer te que legis magnos recessus obtinent non autem q̄ ait vniuersos legis recess sus neq; dixisset: clausa queq; patefient ſz clausa multa patefiēt: vez dixiſſ: nec tā laborato: atq; vtili operi suo plus q̄z res postulat oādo i spem falsā lectorē eius misisset. Qō ideo dicēdū putaui vt et liber iste legat a studiosis: q; plurimū adiuuat ad scripturas itelligēdas: et nō de illo speret tantū quantū nō hz. Lau te sane legēdus ē nō solum ppter illa que sicut donatistaberetic⁹ loq̄t. Quid autē doceant vel admoneāt iste septez regule breuiter ostēdam. Prima de dño et eius corpore i qua scie⁹tes aliquī capitī et corporis. i. christi et ecclesie vnā psonaz nobis intimari. neqz n. frustra di ctū fidelibus: ergo abrae semē estis. cuz sit semen vnū abrae qō est christus. non hesitemus quādo a capite ad corp⁹ vel ad caput. transit a corpore: et tū nō rece dit abv na eadēq; psona. Una. n. perso na loq̄tur dicens: Sicut sponso iposuit mihi mitrā et sicut sponsam ornauit me ornamēto: et tamē q̄d hoz diuini capiti q̄d corpori. i. q̄d xpo: q̄d ecclesie oueni at: vtiq; intelligēdū est. Scōa de dñi corpore biptito: q⁹ quidē nō ita debuit appellare. Nō. n. reuera corpus dñi est q⁹ cū illo nō erit i eternū: sz dicendū fu it de dñi corpore vero atq; pmixto: aut vero atq; simulato vel quid aliō: quia nō solū i eternū: vez etiā nūc hipocrite nō cū illo eē dicēdi sūt q̄uis i eius eē vi deant eccla. Unde poterat regula ista sic appellari vt diceret de pmixta eccle sia. Que regula lectorē vigilantē requi rit. quādo scriptura iam ad alios loqua tur tāq; ad eosipsos ad quos loquebatur videt loqui: vel de ipsis cum de alis iam loq̄tur tanq; vnū sit vtrūq; cor pus ppter tēporalē cōmixtionē et cōio nē sacramētoz ad hoc ptinet i canticis canticoz. Fusca suz et speciosa vt taber nacula cedar speciosa sum vt pelles sa lomonis. Non. n. ait fusca fui vt taber nacula cedar: et speciosa suz: vt pelles sa lomonis. sed vtrunq; se esse dixit. ppter

temporalem vnitatē intra vna retia piscium bonorū ⁊ malorū. Tabernacula eniz cedar ad ismaelem pertinēt: qui nouerit heres cum filio libere. Itaq; cum de bona parte dicat deus ducā cecos ī viam quā non norūt calcabūt ⁊ faciā illis tenebras ī lucem ⁊ praua īdirectū

Nec verba faciā ⁊ non dereliquam eos mox de illa parte que mala ꝑmixta ē dicit: ipsi āt sunt cōuersi retrorsum: q̄ uis alij significentur his vbis: sz quoniā nunc ī vno sunt tāq; de ipsis loquit̄ de quib⁹ loquebat: ñ tñ semꝑ in vno erūt. Ipse etiā quippe ille seruus cōmemoratus in euangelio: cui⁹ dñs cum venerit diuidet eū ⁊ partē ei⁹ cū hipocritis ponet. Tertia regula ē de promissis ⁊ lege que alio mō dici pōt de spiritu ⁊ lr̄a: sicut nos eā appellauimus cuz de hac rescriberemus. Pōt etiam sic dici de gratia ⁊ mādato: hec autē mihi magis vr̄ magna questio q̄ regula: que soluētis questionib⁹ adhibēda ē: hec est quā non intelligētes pelagiani vel condiderunt suā heresim vel hauserūt. Laborauit in ea dissoluēda Thiconius bñ: sed nō plane. Disputās. n. de fide ⁊ operib⁹ opa nobis dixit dari a deo merito fidei ipsā vero fidē sic eē ⁊ nobis vt nobis ñ sit a deo. Nec attēdit apostolū dicentez pax fratrib⁹ ⁊ charitas cum fide a d̄o patre ⁊ domino iesu xp̄o: sed nō erat exꝑtus hanc heresim: que nostro tēpore exorta multū nos vt gloriam dei que per dominum nostrū iesū christū ē aduersus eā defenderem⁹ exercuit: secundū id q̄ ait apostolus: Oportet hereses eē vt ꝓbati manifesti fiant in nobis. multo vigilantiores diligentioresq; resdidit: vt animaduerterem⁹ in scripturis sāct̄ q̄ istū thiconiū min⁹ attētū sollicitūq; minus sine hoste sollicitū fugit etiaz ipsā scilicet fidē domini illius eē q̄ mēsurā vnicuiq; partitur: ex qua sententia quibusdā dictū ē. Uobis datum ē pro christo non solū vt in eū credatis: verū ēt vt pro eo patiamini. Unde quis dubitet vtrūq; eē dei donū qui fideliter atq; intelligēter audit vtrūq; donatū: pl̄a sunt ⁊ alia testimonia quib⁹ id oñitur d si hoc nūc nō agimus: alibi āt atq; alibi sepissime egim⁹ ista. Quarta thiconij regula ē de specie ⁊ genere: sic eniz eē vocat volens ītelligi speciē partē: gen⁹ āt totū: cuius ea pars ē quā nūcupat spēz sicut vnaqueq; ciuitas pars ē vtiq; vniuersitatis gentiū: hāc ille vocat speciem genus āt oēs gentes. Neq; hic ea disserendi subtilitas adhibēda ē que a dialecticis trahit: qui iter partē ⁊ speciē quid intersit acutissime disputāt. Eadē ratio ē: si non de vnaquaq; ciuitate: sz d̄ vnaquaq; prouincia vel gente vel regno tale aliquid in diuinis repiat̄ eloquijs: ñ solū enim. verbi gratia: de hierusalē vel de aliqua gētiū ciuitate: siue tyro siue babylonia: siue aliqua qualibet dicitur aliquid in scripturis sanctis qd̄ modus eius excedat ⁊ conueniat poti⁹ oīb⁹ gētib⁹: verū etiam de iudea de egypto de assyria ⁊ quacūq; alia gente ī qua sunt plumrime ciuitates: nō tamē totus orbis: sed pars eius dicit̄ q̄ transeat eius modū congruat ⁊ potius vniuerso cui⁹ h̄ pars est: vel sicut iste appellat generi cui⁹ h̄ spēs ē. Unde ⁊ in noticiā vulgi v̄ba ista venerūt: vt etiam idiote ītelligāt quid specialit̄ q̄d generaliter ī quocunq; precepto īperiali sit constitutū. Fit etiā hoc de hoīb⁹ sicut ea que de salomone dicuntur excedūt ei⁹ mediū ⁊ potius ad christū vel ecclesiam cuius ille pars ē relata clarescunt. Nec species sēper excedit̄. sepe enim talia dicunt̄ quē

vel ei quoq; vel ei fortasse tantūmodo apertissime cōgruat: sed cū a specie trāsitur ad genus quasi adhuc de specie loquēte scriptura ibi vigilare oz scriptoris intētio ne querat in specie qđ in genere potest melius ⁊ certius inueniri: facile quippe ē illud qđ ait ꝓpheta ezechiel: Domus israel habitauit ī terra ⁊ polluerūt illā ī via sua ⁊ ī idolis suis: ⁊ peccatis suis. ſm īmundiciā mēſtruate: facta ē via eoꝝ ante faciem meā: ⁊ effudiram meā ſuper illos ⁊ diſperſi illos inter nationes ⁊ ventillaui eos ītēr regiones ſm vias eorū. ſm peccata eorū iudicaui eos: facile ē inq̄ hoc ītelligere de illa domo israel: de qua dicit apoſtolus Videte israel: ſm carnē: q̄ hec oīa carnalis populus israel ⁊ fecit ⁊ paſſus est alia etiā que ſequūtur eidē intelligūtur populo oueníre: ſz cū ceperit dicere ⁊ ſāctificabo nomē meū ſanctū illō magnū q̄ pollutum ē inter nationes q̄ polluiſtis ī medio earū: ⁊ ſciēt gētes quoniam ego ſū dñs. iaz intētus oz eē q̄ legit quē admodū ſpēs exceđat ⁊ adiūgat gen⁹: ſeqūtur. n. ⁊ dicit: Cū ſāctificabor ī vobis ante oculos eoꝝ: ⁊ accipiā vos de gentibus: ⁊ ꝯgregabo vos ex omnib⁹ terris: ⁊ inducā vos in terrā veſtrā: ⁊ aſpergam vos aqua mūda: ⁊ mundabimini ab oībus ſimulacris veſtris. ⁊ mūdabo vos: ⁊ dabo vobis cor nouū ⁊ ſpiritū nouum dabo ī vobis. ⁊ auferā cor lapideū ō carne veſtra. ⁊ dabo vobis cor carneum: ⁊ ſpiritū nouū ponā in vos. ⁊ faciā vt ī iuſticijs meis ambuletis. ⁊ iudicia mea cuſtodiatis ⁊ faciatis ⁊ bītetis ī terra quaz dedi patribus veſtris. ⁊ eritis mihi ī populū: ⁊ ego ero vobis in deū. ⁊ mundabo vos ex omnibus īmundicijs veſtris hoc de nouo teſtamēto eē ꝓphetarum ad qđ ptinet nō ſolū illa vna gens ūr reliquijs ſuis: de quibus alibi ſcriptuz eſt. Si fuerit numerus filioꝝ iſrael: quaſi harena maris reliquie ſalue fient. Uerum etiā cetere gētes que ꝓmiſſe ſunt patribus eoꝝ qui etiā veſtri ſunt: non ambigit quiſq̄s intuetur ⁊ lauacrū regenerationis huic eē ꝓmiſſū qđ nūc videmus omnibus gētibus redditū. Et illud qđ ait apoſtolus: cū nouī teſtamēti gratiā cōmendaret: vt in cōparatione veteris emineret. epiſtola noſtra vos eſtis ſcripta: nō atremēto: ſz ſpiritu dei vīui non ī lapideis tabulis: ſz ī tabulis coꝝdis carnalibus. hinc eē reſpicit ⁊ pſpicit ductuz vbi iſte ꝓpheta dicit: ⁊ dabo vobis coꝝ nouū: ⁊ ſpiritū nouū ponā in vos. ⁊ auferam coꝝ lapideū de carne veſtra ⁊ dabo vobiſ coꝝ carneū. Coꝝ quippe carneum. Unde ait apoſtolus: tabulis coꝝdiſ carnalib⁹ a coꝝde lapideo voluit vita ſē tiēte viſcerni ⁊ p vitā ſētiētē ſignificauit ītelligētez. ſic fit iſrael ſpūalis nō vni⁹ gētis: ſz omniū que ꝓmiſſe ſunt patribus in eoꝝ ſemine qđ eſt chriſtus. Dic ergo iſrael ſpūalis ab illo iſraele carnali: qui eſt vnius gētis nouitate gratie nō nobilitate patrie ⁊ mēte nō genere diſtinguitur: ſed altitudo ꝓphetica dum de illo vel ad illū loquitur latenter tranſit ad hunc. Et cū iam de iſto vel ad iſtū loq̄tur. adhuc de illo vel ad illū qui videtur nō intellectū ſcripturaꝝ nobiſ quaſi boſtiliter inuidēs: ſed exercēs medicinalīter veſtrū. Unde ⁊ illud qđ ait: Et īdūcam vos ī terraz veſtrā. ⁊ paulo poſt tā q̄ idipſū repetēs: ⁊ habitetis inquit in terra quā dedi patribus veſtris. nō carnaliter. ſicut carnalis iſrael: ſed ſpiritualiter ſicut ſpirituales debemus accipere

Eccleſie quippe ſine macula ⁊ ruga ex omnibus gentibus cōgregata: atq; i eternū regnatura cuz chriſto ex ipſa eſt

terra beatoꝝ terra viuentiũ ipsa intelligẽda patribus data: quãdo eis cetera ĩmutabili dei uolũtate promissa ẽ: quoniam ipsa ꝓmissionis uel predestinationis firmitate iam data ẽ que dãda suo tẽpore a patribus credita est. sicut de ipsa que sãctis dat̃. scribẽs ad timoteum apostolus ait: Nõ ſm opa nr̃a: sed ſm suum ꝓpositũ ⁊ gratiã que data est nobis in iesu christo añ secula eterna: manifestata aũt nunc ꝑ aduentũ saluatoris nostri. Datã dixit gratiã: quãdo nec erat adhuc q̃bus daret: quoniã ĩ dispositione ac predestinatione dei iaꝫ factuꝫ erat qđ suo tempore futurũ erat: quod ipse dicit manifestatũ: q̃uis hec possint ĩtelligi: ⁊ de futura ecclesia ⁊ đ terra futuri seculi quãdo erit celũ nouum ⁊ terra noua ĩ qua iniusti habitare non poterũt. Et ideo dicit̃ recte piis ꝙ ipsa sit terra eorum: que vlla ex parte non erit ĩpiorum: q̃a ⁊ ipsa similiter data est: q̃ndo danda firmata est. Quintam thiconius regulã ponit quã de temporib⁹ appellat qua regula plerũq; ĩueniri vel coniici possit latens ĩ scripturis sanctis quantitas temporũ. Duobus autez modis vigere dicit hanc regulã: aut tropo sinedoche aut legitimis numeris. Tropus sinedoche aut a ꝑte totum: aut a toto ꝑtem facit ĩtelligi: sicut vnus euãgelista post dies octo factum dicit qđ alius post dies sex. quando ĩ monte discipulis tantũ tribus p̃sentibus facies domini fulsit ut sol ⁊ uestimẽta eius sicut nix. Utrunq; enim ueꝝ esse non posset qđ de numero dictum est: nisi ille q̃ dixit post dies octo ĩtelligat partem nouissimam dici ex quo id christus predixit futurum: ⁊ partem primaꝫ diei que mihi ostendit impletum pro totis diebus duobus atq; integris posuisse. Is vero q̃ dixit post dies sex ĩtegros dẽs ⁊ totos: sed solos medios cõputasse: hoc modo locutiõis quo significatur a parte totum etiã illa de resurrectione christi soluit̃ questio. pars enĩ nouissima diei quo die passus est nisi ꝑ toto die accipiatur idest adiuncta etiã nocte preterita ⁊ nox in cuius parte vltima resurrexisset nisi totus dies accipiatur adiuncto. s. die illucescẽte dominico non possunt esse tres dies ⁊ tres noctes quibus se ĩ corde terre predixit futurũ. Legitimos autẽ numeros dicit quos eminenti⁹ diuina scriptura cõmendat: sicut septẽnarium vel denarium vel duodenarium ⁊ quicũq; alij sint quos legẽdo studiosi libẽter agnoscũt. Plerũq; enĩꝫ numeri huiusmodi ꝑ vniuerso tẽpore ponũtur. sicut septies in die laudeꝫ dixi tibi: nihil est aliud q̃ꝫ sꝑ laus ei⁹ in ore meo. Tantũdem enim valẽt ⁊ cũ multiplicãtur sicut per denariũ sicut septuaginta ⁊ septingenti: vnde pñt̃ ⁊ septuaginta anni Hieremie ꝑ vniuerso tẽpore spãliter accipi quo ẽ apud alienos ecclesia siue ꝑ seipsos sicut. x. ꝑ. x. centũ sunt. xii. ꝑ. xii. centũ. xliiii. ĩ apocalipsi. Unde apparet non solas tempoꝝ questiones istis numeris esse soluẽdas: sed laici patere significationes eorũ ⁊ in multa ꝓserpere. Neq; enim numerus iste ĩ apocalipsi ad tempora ꝑtinet: sed ad homines. Sextam regulã thiconius recapitulationẽ vocat in obscuritate scripturarũ vigilanter satis inuentã. Scut enĩ dicũtur quedã quasi sequãtur ĩ ordine tẽporis vel rerũ continuatione narrentur: cũ ad priora pretermissa fuerãt latẽter narratõ reuocetur. Qđ nisi ex hac regula ĩtelligatur erratur sicut in genesi. Et plãtauit inquit dominus deus paradisum ĩ eden ad orientẽ ⁊ posuit ibi ho

minez quē formauit: ⁊ ꝓduxit deus ad
huc de terra omnē lignum speciosuz et
bonū in escam. Ita videtur dictū tanq̄
id factū sit postea q̄ hominē factū po-
suit ī paradiso cū breuiter vtroq̄ cōme
morato.i.q̄ plātauit deus paradisum ⁊
posuit ibi hominē quē formauit recapi
tulando redeat ⁊ dicat qd̄ pretermiſsat:
quomodo.s.paradisus fuerat plātatus
quia ꝓduxit deus adhuc d̄ terra omne
lignū speciosum ⁊ bonū in escam. Deni
q̄ secutus adiunxit lignū vite in medio
paradisi: ⁊ lignū sciētie boni ⁊ mali. De
inde flumen quo paradisus diuisum in
quatuor p̄ncipia fluuiorꝝ quatuor expli
catur: qd̄ totū pertinet ad institutionez
paradisi. Qd̄ vbi terminauit repetiuit il
lud qd̄ iam dixerat: ⁊ reuera hec seque
batur atq̄ ait: Et sumpsit dominus deꝰ
hominē quē fecit ⁊ posuit eū in paradi
so ⁊c̄. Post ista enim facta ibi est posit⁹
homo sicut nūc ordo ipe demonstrauit
non post hominē factum sibi facta sunt
ista sicut p̄us dictum est videri potest:
nisi recapitulatio illic vigilanter intelli-
gatur qua reditum est ad ea que fuerāt
pretermissa. Itēq̄ in eodem libro cum
memorarētur generationes filiorū noe
dictum est: hi filij cham ī tribubus suis
ſm linguas suas in regionibus ⁊ in gē-
tibus suis. Et numeratis quoq̄ filijs
sem dictum ē: hi filii sem ī tribubus ſm
linguas suas ī regionibus ⁊ in gentib⁹
suis. Et annectitur de omnibus. De tri
bus filiorum noe: ſm generationes eo-
rum: ſm gentes eorum: ab his disperse
sunt insule gentium super terram post
diluuium. Et erat omnis terra labium
vnuz ⁊ vox vna omnibus. Hoc itaq̄ q̄
adiunctum est: ⁊ erat omnis terra labi
um vnum ⁊ vox vna omnibus.i.lingua
vna omnium: ita dictum videtur tanq̄
eo etiam tempore quo dispersi fuerunt
super terram: etiam ſm insulas gentiuz
vna fuerit omnibus lingua cōmunis qd̄
ꝓculdubio repugnat superioribus ver-
bis. Neq̄ enim dicerentur habuisse iaz
linguas suas singule tribus que gentes
singulas fecerant: quando erat omni-
bus vox vna cōmunis: ac per hoc reca
pitulando adiunctum est: ⁊ erat omnis
terra labiū vnum ⁊ vox vna omnibus
latenter narratione redeunte: vt dicere
tur quomodo factum sit: vt ex vna oīuz
lingua fuerint diuisi per multas. Et cō-
tinuo illa turris edificatione narrat̄ vbi
h̄ eis iudicio diuino īgesta est pena sup
bie: per qd̄ factum dispersi sunt sup ter
ram ſm linguas suas. Fit ista recapitu
latio etiam obscuri⁹ sicut ī euāgelio di
cit dominus: Die quo exiit loth a sodo
mis pluit de celo ignem ⁊ ꝓdidit om
nes. scd̄z h̄ erit dies filii hominis quo re
uelabitur ⁊ illa hora que erit in tecto ⁊
vasa eius ī domo non descendat tolle
re illa. Et qui ī agro similiter non reuer
tatur retro: meminerit vxoris loth. Nū
quid cū dominus fuerit reuelatus tunc
sunt ista seruanda ne q̄sq̄s retro respici
at.i.vitam p̄teritam cui renūciauit inq̄-
rat: ⁊ potius isto tp̄e: vt cū dn̄s fuerit re
uelat⁹ retributionē ꝓ eis q̄ ipse seruauit
vel contempsit īueniat̄. Et tamen q̄r di
ctum est in illa hora tunc putantur ista
seruanda: cū fuerit dominus reuelatus
nisi ad intelligendam recapitulationez
sensus legentis inuigilet: adiuuante il-
la scriptura que ipsorum apostolorum
adhuc tempore clamabat: filij nouissi-
ma hora est. tempus ergo ipsum quo
euangelium predicatur: quousq̄ domi
nus reueletur: hora est: in qua oportet
ista seruari quia ⁊ ipsa reuelatio dn̄i ad
eandem horam pertinet que die iudicij

terminabitur. Septima thiconij regula ē eadēq; postrema de diabolo ⁊ eius corpore. Ecce enim ⁊ ipse caput impioꝝ qui eius sunt quodāmodo corpus ituri cum illo in suppliciū eterni ignis: sicut christus caput ē ecclesie quod ē corpus eius futurū cū illo in regno ⁊ gloria sē piterna. Sicut ergo in prima quā vocat ō dño ⁊ eiꝰ corpore vigilandū ē: vt itel ligatur quādo de vna eadēq; persona scriptura loquit: quid conueniat capiti quid corpori: sic ⁊ in ista nouissima ali quādo in diabolū dicit: q̄ non in ipo sz potius in eiꝰ corpore possit agnosci q̄ habet nō solū in eis qui manifestissime foris sunt: sed in eis etiam qui cū a d ipz tñ ad tēpus pmiscentur ecclesie donec vnusquisq; de hac vita exeat: vel a frumēto palea ventilabro vltimo separet. Q̄ō. n. scriptū ē apud esaiam quomō cecidit de celo lucifer mane oriēs ⁊ cetera que sub figura regis babylonie de eadē persona vel ad eandē personā dicta sūt in ipsa cōtexione sermonis de diabolo vtiq; intelligūtur: ⁊ tñ q̄ ibi dictū ē cōtritꝰ ē in terra qui mittit ad oēs gentes: nō totū ipse capiti congruit. Nā ⁊ si mittit ad omnes gentes diabolus angelos suos: nō in terra corpus eius nō ipse cōteritur: nisi q̄ ipse ē i corpore suo q̄ cōtritum sit vt puluis quē p̄iciat ventus a facie terre. De āt oēs regule exceptā vna que vocatur de promissis ⁊ lege: aliud ex alio facimt intelligi. Quod ē propriū tropice locutiōis que latiꝰ patet quō vt possit: vt mihi videtur ab aliquo vniuersa comprehēdi. Nā vbicunq; aliud dicit: vt aliud itelligat: ⁊ si nomē ipsius tropi loquēdi arte nō inuenitur tropica locutio ē. Que cum sit vbi fieri solet sine labore sequitur intellectꝰ cū vo vbi nō solet laborat vt intelligat ab aliis magis ab aliis minꝰ: sic magis minusue dona dei sūt ingenijs bo minus vel adiutoria tribuūtur. Proind ē sicut in verbis ppriis de quibus superius disputauimꝰ vbi res vt dicunt intelligēde sunt: sic in translatis que faciunt tropicas locutiōes vbi aliud ex alio intelligē dū de quibus hucusq; quātū visū est satis egimus nō solum admonendi sunt studiosi venerabilium litterarū: vt i scripturis sanctis genera locutionū sciant: ⁊ quō apud eas aliquid dici soleat vigilanter aduertāt memoriterq; retineant verū etiaz: quod est precipuū ⁊ necessariū: orent vt intelligāt. In eis quippe literis quarū studiosi sunt legant q̄n dominꝰ dat sapientiā ⁊ a facie eius sciētia ⁊ intellectꝰ a quo ⁊ ipsū studium si pietate predictū ē acceperūt. Sed hoc satis etiam de signis quātū ad vba pertinet dicta sunt. Restat vt de proferendis eis que sentimꝰ sequēti volumine que dominus donauit disseramus.

Incipit liber quartus.

Hoc opus nostrum quod inscribitur de doctrina christiana in duo quedam fuerat prima distributione partitꝰ. Nam post proemiū quo respondi eis qui hoc opus fuerāt reprehēsuri: due sūt res in quā quibꝰ vtitur oīs tractatio scripturarū modus inuenīdi que itelligēda sunt ⁊ modus pferēdi que itellecta sunt. De inueniēdo prius de differendo postea disserem. Quia ergo de inueniēdo multa iam dixim: ⁊ tria de hac vna parte volumina absoluimus: adiuuāte dño deo pferēda pauca dicemus: vt si fieri poterit vno libro cūcta claudam totū hoc opus quatuor voluminibus terminetur. Primo itaq; expectationes legētiū qui me forte putāt rhetorica da

turũ eẽ precepta: que in scholis scholaribus ⁊ didici ⁊ docui ista prelocutione ꝓhibeo atq; vt a me non expectentur admoneo: non ꝙ nihil habeãt vtilitatis sed ꝙ siquid habeant seorsũ dicendum eẽ. Sicui fortassis bono viro etiam hoc vacat discere non autẽ a me vel in hoc opere: vel in aliquo alio requirendum. Nã cũ per artẽ rhetoricã ⁊ vera suadeãtur falsa: q̃ audeat dicere aduersus mẽdaciũ in defensorib⁹ suis in crimẽ debere consistere veritatẽ: vt videlicet illi q̃ res falsas persuadere conant̃ nouerint auditorẽ vel beniuolum vel intẽtuꝫ vel docilẽ proemio facere: isti aũt nõ nouerint: illi falsa breuiter apte verisimiliter ⁊ isti vera sic narrãt: vt audire tedeat: intelligere nõ pateat: credere postremo ñ lib'at. Illi fallacibus argumẽtis veritatem oppugnẽt: asserũt falsitatẽ: isti nec vera defendere nec falsa valeant refutare. Illi animos audiẽtiũ in errorem mouẽtes impellentesq; dicẽdo terreãt contristẽt exhilarẽt exhortẽtur ardenter. Isti pro veritate lẽti frigidiq; dormitẽt. Quis ita desipiat vt hoc sapiat. Cum ergo sit in medio posita facultas eloquij que ad persuadẽda seu parua seu recta valet plurimũ: cur non bonorũ studio comparat̃: vt militant veritati: si eã mali ob tenẽdas ꝑuersas variasq; causas ĩ vsus iniquitatis ⁊ erroris vsurpant. Sꝫ quecũq̃ sunt de hac re obseruationes atq; precepta: quib⁹ cũ accidit in verbis plurimis ornamẽtisq; v̄borũ exercitationis lingue solertissima consuetudo fit illa: que facundia vel eloquẽtia nomĩatur extra litteras istas nostras seposito ad hoc cõgruo tẽporis spacio apta ⁊ cõuenienti etate discẽda sunt eis qui hoc celeriter possunt. Nã ⁊ ipsos romane principes eloquẽtie nõ piguit dicere ꝙ hãc artẽ nisi cito quis possit nunq̃ oĩo possit perdiscere. Qd̃ vtrũ verũ sit quid opus ẽ querere? Non eniꝫ ⁊ si possunt hec a tardiorib⁹ tandẽ aliquãdo perdisci. nos ea tanti pendim⁹ vt eis discendis natura vel etiam graues hominum etates velimus impendi satis est ut adolescentiorũ ista sint studia. nec ipsorum omniũ quos utilitati cupim⁹ erudiri: sꝫ eoꝝ quos nõdũ magis urgẽs: ⁊ huic sine dubio rei p̄ponẽda necessitas occupauit: quoniã si acutũ ⁊ feruens assit ingeniũ facili⁹ adheret eloquẽtia legentibus eloquẽtes: q̃ eloquẽtie precepta sectantib⁹. Nec desunt ecclesiastice littere etiam preter canonẽ in auctoritati arte salubriter collocatũ: quas legendo homo capax: ⁊ si id nõ agit sed tãtũmõ rebus que ibi dicuntur intẽtus sit: etiaꝫ eloquio quo dicũtur uerũ in his uersatur imbuit̃ accedente: uel maxime exercitatione siue scribendi siue dictãdi. postremo etiam diuina secũdũ pietatis ac fidei regulã sentit. Si ãt tale desit ingeniũ: nec illa rhetorica precepta capiunt̃ nec si magno labore inculcata q̃tulacũq; ex parte capiãtur aliquid prosint quãdoquidẽ ⁊ ipsi ea que didicerũt: copiose ornateq; dicunt. Non oẽs ut secũdũ ipsa dicant postea cogitare cum dicunt: si non de his disputant. Immo uero uix illos erouꝫ eẽ existĩo q̃ utrũq; possint ⁊ dicere bene. Et ad hoc faciendũ precepta illa dicẽdi cogitare cuꝫ dicunt. Cauendum enim est ne refugiant ex animo que dicenda sunt dum attenditur ut arte dicantur. Et tñ in sermonibus atq; dictionibus eloquentium impleta reperiunt̃ precepta eloquentie: d̃ quibus illi ut eloquerentur vel cuꝫ eloquerentur non cogitauerunt: siue illa didicissent siue ne atigissent quidem.

Implent quippe illa: quia eloquentes sunt non adhibent vt sint eloquētes. Quapropter cum ex infātib⁹ loquētes ne fiant nūi locutiones discēdo loquē tur cur fieri nō possunt eloquētes nulla eloquēdi arte tradita. sed elocutiōes eloquētiū legēdo ⁊ audiēdo: ⁊ quātus assequi ocedit imitādo. Quid quod ita fieri ipsis quoq; experimur exēplis. Nā sine preceptis rhetoricis nouim⁹ plurimos eloquentiores plurimis qui ista didicerunt: sine lectis vero ⁊ auditis eloquentium disputationib⁹ vel dictionibus neminē. nā neq; ipsa arte grāmatica qua discit integritas locutionis idigerent pueri: si eis inter hoies qui integre loquerentur crescere darē ⁊ vinere. Nescientes quippe nulla nomina vitiorū more cuiusq; loquētis audirent sana sua consuetudine reprehenderent ⁊ caverent sicut rusticos vbaui reprehenderunt etiā qui litteras nesciūt.

Debet igitur diuinarū scripturarum tractator ⁊ doctor defensor recte fidei ac debellator erroris: ⁊ mala dedocere ⁊ bona docere: atq; in hoc opere sermonis conciliare aduersos: remissos erigere nescientib⁹ q̄d agit̄ q̄d expectare debeant intimare. Vbi autē benuolos: intētos: dociles aut inuenerit aut ipse fecerit. cetera pagenda sunt sicut postulat causa. Si docēdi sunt q̄ audiunt narratione faciēdū ē. Si tamē idigeat ut res de qua agit̄ inotescat: vt autē que obscura sunt certa fiant documētis adhibitis ratiocinandū ē: si vero qui audiunt monendi sunt potius q̄ docendi ne in eo quod iā sciunt agendo non torpeāt ⁊ rebus assensum quas veras eē fatent accomodent maioribus dicendi viribus opus est vt obtestationes ⁊ increpationes concitationes ⁊ coercitiōes ⁊ quecūq; alia valent ad cōmouendos animos necessaria sunt. Et hec quidē cūcta que dixi oēs fere boies i his que loquendo agunt facere nō discūt: nō negligunt. Sed cū faciāt alij deformiter obtēse frigide: alij acute ornate vehemēter illum ad hoc opus vnde agim⁹ iā oportet accedere q̄ pōt disputare vel discere sapiēter ēt si nō pōt eloquēter vt profit audientibus ēt si minus ē q̄ pdesset: ⁊ si eloquēter posset dicere. Qui vero affluit insipienti eloquētia tanto magis cauēdus ē quāto magis ab eo in his que inaudire inutile ē delectat auditor: ⁊ cū discere dicere audit eā vere dicere existimat. Hec āt sententia nec illos fugit qui artē rhetoricā docēdā putarunt. Fassi sunt enim sapiētiā sine eloquētia: partim prodesse ciuitatibus. eloquentiam vero sine sapientia nimiū obesse plerūq; prodesse nunq̄. Si ergo hoc illi qui precepta eloquentie tradiderunt in eisdem libris in quibus id egerūt veritate instigante coacti sunt cōfiteri. Nā hoc ē supernā que a patre luminū descēdit sapiētiā nesciētes: quāto magis nos si aliud sentire debem⁹: qui huius sapientie filij ⁊ ministri sumus. Sapiēter autē discit tāto magis ⁊ min⁹ bō: q̄nto i scripturis sanctis magis minusue profecit: nō dico in eis multū legendis: memorieq; mandandis: sed bene intelligēdis. Sūt enim qui eas legunt ⁊ negligunt: legūt vt teneant: negligunt vt intelligāt. Quibus longe sine dubio preferendi sunt q̄ verba earū min⁹ tenent: ⁊ cor earum sui cordis oculis vidēt. Sed vtriq; ille melior: q̄ ⁊ cuius vult eas discit: ⁊ sicut oportet intelligit. Huic ergo qui sapiēter debet dicere: etiam quod non potest eloquēter verba scripturarū tenere maxie necessarium ē. Quanto enim se paupe/

riorē cernit in suis: tanto eum oportet l istis eē vitiorem: vt qō dixerit suis vbis probet ex illis. Et qui proprijs verbis minor erat magnorum testimonio quo dāmodo crescat. Probando enīz delectat q minus potest delectare dicendo Porro qui nō solū sapienter: verū etiaz eloquenter vult dicere quem profecto plus proderit si vtrūq; potuerit ad legendos vl audiēdos: z exercitatiōe imitādo eloquentes mitto euz libentius q̄z magistris artis rhetorice vacare precipio. Si tamē hi qui leguntur z audiunt non solū eloquēter sed etiā prudenter dixisse vel dicere veraci predicatiōe laudantur: qui enim eloquēter dicunt suauiter: qui sapiēter salubriter audiuntur propter quod nō ait scriptura: multitudo eloquētiū sanitas est orbis terrarū. Sicut autē sepe sumēda sunt z amara salubria: ita semper vitanda est pernicio sa dulcedo: sed salubri suauitate quid dulcius ē. Quanto enim magis illa appetit suauitas: tanto salubrius salubritas prodest. Sunt ergo ecclesiastici viri qui diuina eloquia non solū sapienter sed eloquēter etiā tractauerūt: quibus legendis magis nō sufficit tēpus q̄z deesse ipsi studentibus z vacantib⁹ possūt Dic aliquis forsitan querit verū auctores nostri: quorum scripta diuinit⁹ispirata canonē nobis saluberrima auctoritate fecerunt: sapientes tātūmodo an eloquentes etiā nuncupandi sunt. Que q̄dē questio apud meipsū z apud eos q mecū quod dico sentiunt: facillime solutur. Nā vbi eos intelligo: nō soluz nihil eis sapiētius verū ēt nihil eloquentius mihi videri potest. Et audeo dicere omnes qui recte itelligūt qō illi loquūtur simul intelligere nō eos aliter loq debuisse. Sicut enīz quedā ē eloquētia que magis etatem iuuenilem decet: est que senilem: nec iā dicēda ē eloquentia si persone non congruat eloquētis: ita ē quedā q̄ viros summa auctoritate dignissimos: planeq; diuinos decet.

Hec illi locuti sunt nec ipsis decet aliā nec alias ipsa. ipsis enim cōgruit. alios autē quāto videt humiliores: tanto aliqs non ventositate: z soliditate transcēdit. Ubi vero non eos itelligo: minus quidem mihi apparet eorū eloquētia: sed eam eē non dubito talem qualis est vbi intelligo. Ipsa quoq; obscuritas diuinorum salubriumq; dictorum talis eloquentie miscenda fuerat: in qua proficere videtur intellectus. non solum inuētione: verum etiam exercitatione deberet. Possem siquidem si vacare dēs virtutes z ornamenta eloquentie: de quibus inflantur isti qui linguam suā nostrorum auctorum lingue: non magnitudine: sed tumore preponunt. ostēdere in istorū litteris sacris: quos nobis erudiendis z ab hoc paruo seculo in beatum seculum transferendis prouidētia diuina prouidit: sed nō ipsa me plus q̄z dici potest delectant in illa eloquentia: que sunt bis viris cum oratoribus gentilium poetisue communia. Illud magl miror z stupeo q̄ ista vestra eloquentia ita vsi sunt per alterā quandā eloquentiam vt nec deesset eis nec emineret in eis: quia eam nec improbari ab eis: nec ostentari oportebit. Quorū alterum fieret si vitaretur. Alterum putari posset si facile agnosceretur. Et in quibus forte locis agnoscitur a doctis tales res dicuntur vt verba quibus dicuntur non adiacente adhibita: sed ipsis rebus velut sponte subiuncta videantur: quasi sapientiam de domo sua: ideest de pectore sapientis procedere

intelligas tanq̃ inseparabilẽ familiã ẽt nõ vocatã seq̃ eloquẽtiaꝫ. Quis eniꝫ nõ videat q̃d dicere voluerit: ⁊ q̃ sapiẽter dixerit apostolus: Gloriamur in tribulationibus: sciẽtes qꝛ tribulatio patiẽtiam opatur. patiẽtia autẽ ꝓbationem ꝓbatio v̄o spem. spes autẽ non cõfundit: qꝛ charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spiritũ sanctũ qui datus est nobis. Hic siquis: vt ita dixerim: imperite peritus artis eloquẽtie precepta apostolũ secutũ fuisse cõtẽdat. nõne a christianis doctis indoctisq̃ ridebitur? Et tamẽ agnoscitur huic figura que dimat grece: latine vero a quibusdã est appellata gradatio: quoniã scalam dicere voluerũt: cum verba vel sensa cõnectunt̃. sicut alterũ ex altero: sic his ex tribulatione patientiã. ex patientia ꝓbationem. ex ꝓbatione spem cõnexam videmus. Agnoscitur ⁊ aliud genus: quoniã post aliqua ꝓnunciationis voce singula finita que nostri membra: ⁊ cesa. greci autẽ cola ⁊ cõmata vocant. seq̃tur ambitus siue circuitus: quẽ periodõ illi appellãt cuius mẽbra suspẽduntur voce dicẽtis donec vltimo finiãtur. Nam eorum que precedũt circuitũ membrũ est illud ꝓximum: quoniã tribulatio patientiaꝫ operatur. scd̃m. patiẽtia aũt ꝓbationeꝫ tertiũ v̄o. probatio spem. Deinde subiũgitur iste circuitus q̃ tribus ꝑagitur mẽbris: quorũ p̃mum est spes nõ autẽꝫ cõfundit. scd̃m quoniã charitas dei diffusa est ĩ cordibus nostris. tertiũ ꝑ spiritũ qui dat⁹ ẽ nobis. Et hec atq̃ hi⁹ ĩ elocutionis arte tradunt̃. Sicut ergo apl̃ꝫ p̃cepta eloquẽtie secutũ esse dicimus: ita q̃ ei⁹ sapiẽtiã secuta sit eloquẽtia nõ negamus. Scribẽs ad corinthios ĩ secũda epl̃a redarguit quosdã q̃ erãt ex iudeis pseudo apl̃i eiq̃ detrahebãt. Et qm̃ seipsum p̃dicare cõpellit̃: hãc sibi velut insipientiã tribuẽs q̃ sapiẽter dicit: quãq̃ eloquẽter. Sꝫ comes sapiẽtie: dux eloq̃ntie illã sequẽs ista p̃cedẽs ⁊ sequẽteꝫ nõ respuẽs: iterũ dico inq̃t neq̃s me existimet insipientẽ eẽ: alioquin velut insipiẽtẽ suscipite me: vt ⁊ ego modicũ quasi glorier. Qd̃ loquor nõ loquor: s̃m deum: sed quasi ĩ stulticia ĩ hac substantia glorie. quoniã quidẽ multi gloriant̃ s̃ꝫ carnẽ ⁊ ego gloriabor. Libenter enĩ sustinetis insipiẽtes cũ sitis ipsi sapientes. Toleratis enim siquis vos ĩ seruitutem redigit. Siquis deuorat: siquis accipit: siquis extollit̃: siquis ĩ faciẽ vos cedit s̃ꝫ ignobilitatẽ dico quasi nõ infirmati sumus. In quo aũt quis audet in insipiẽtia dico: audeo ⁊ ego. hebrei sunt ⁊ ego: israelite sũt ⁊ ego. Semẽ abrae sũt ⁊ ego ministri xp̃i sũt ⁊ ego. Insipiẽs dico suꝫ ego. In laboribus plurimis: ĩ carcerib⁹ abũdantius: ĩ plagis supra modum. In mortibus frequẽter. A iudeis q̃nquies quadraginta vna minus accepi: ter v̄gis cesus sũ: semel lapidatus sum: ter naufragiũ feci: nocte ac die ꝓfundo maris fui. In itinerib⁹ sepe: periculis latronuꝫ periculis ex genere: ꝑiculis ex gentibus ꝑiculis ĩ ciuitate: ꝑiculis in deserto: periculis in mari: periculis in falsis fratribus: in labore ⁊ erumna: in uigilijs sepius: in fame ⁊ siti: in ieiunijs multis: ĩ frigore ⁊ nuditate. Preter illa que extrinsecus sunt instantia mea quotidiana: sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur ⁊ ego non infirmor? Quis scandalizatur ⁊ ego non uror? Si gloriari oportet in his que sunt infirmitatis mee gloriabor. Quanta sapientia ista sint dicta uigilantes uident. Quanto eloquentie cucurrerint flumĩe ⁊ q̃ stertit aduertit. Porro autem et q̃nouit

agnoscit ꝙ ea cesa q̃ comata greci vo-
cant: ⁊ membra circuitus de quib⁹ pau
lo ante disserui: cũ de certissima verita-
te interponerẽtur totã illã speciẽ dictio
nis. ⁊ quasi eius vultũ ꝙ indocti dele-
ctant̃ mouẽturq; fecerũt. Nã vnde ce-
pimus hunc locũ iserere circuit⁹: sunt p̃
mis minim⁹ hoc ẽ bimẽbris: min⁹ enim
q̃ duo mẽbra circuit⁹ habere ñ possũt:
plura vero possũt: ergo ille prim⁹. Ite ꝛ
dico nequis me existimet insipientẽ eẽ
Sequit̃ ali⁹ trimẽbris: alioquin velut ĩ
sipiẽtẽ suscipite me: vt ⁊ ego modicum
quid glorier. Terti⁹ qui sequit̃ mẽbra
habet quatuor. Qd̃ loquor nõ loquor
secũdũ deũ: sed quasi in stulticia in hac
substãtia glorie. Quartus duo hz: quo-
niã q̃dẽ multi gloriãt̃ secũdũ seculũ et
ego gl[illegible]ri[illegible]bor. Et q̃nt⁹ duo libẽter susti
netis ĩsipiẽtes cũ sitis ipsi sapiẽtes. Etiã
sext⁹ bimẽbris ẽ. Tolleratis enim siq̃s
vos ĩ seruitutẽ redigit, Sequũt̃ tria ce-
sa: siq̃s deuorat: siquis accipit: siq̃s ex-
tollitur deinde tria mẽbra. Siquis ĩ fa-
ciẽ vos cedit: secũdũ ignobilitatẽ dico:
quasi nos infirmati sumus. addit̃ trimẽ
bris circuitus. In quo ãt quis audet?
non insipientia dico audeo ⁊ ego. Hic
iã singulis quibusq; cesis interrogando
positis singula itidem cesa rñsione red
dunt tria trib⁹: hebrei sunt ⁊ ego. Israe
lite sunt ⁊ ego. Semen abrae sũt ⁊ ego.
Quarto ãt ceso simili interrogatiõe po
sito nõ alterius cesi: sz mẽbri oppositiõe
rñdet. Ministri christi sũt ⁊ ego. insipi-
ens dico plus ego. Nã cesa quatuor se
quẽtia remota decentissima interroga
tione fundũtur. In laboribus plurimis
in carceribus abũdãtib⁹: ĩ plagis supra
modũ: in mortib⁹ frequẽter. Deide ĩter
ponitur breuis circuit⁹: qm̃ suspẽsa pro
nũciatione distiguẽdũ ẽ. A iudeis q̃n-
quies: vt hoc sit vnũ mẽbꝝ cui cõnectit̃
alterũ. xl. vna min⁹ accepi. Inde reddit̃
ad cesa ⁊ ponũtur tria. Ter virgis cesus
sũ. Semel lapidatus sũ. Ter naufragiũ
feci. Sequit̃ mẽbrũ. Nocte ac die in ꝓ
fũdo maris fui. Deide. xiiij. cesa decentis
simo ĩpetu ꝓfluunt: in itineribus sepe:
periculis fluminum: periculis latronuz
periculis ex genere: periculum ex genti
bus: periculis in ciuitate: pericul' in de
serto: pericul' ĩ mari: pericul' in falis frib⁹ ĩ la
bore ⁊ erũna: ĩ vigilijs sepi⁹: in fame ⁊ si
ti: in ieiunijs multis: in frigore ⁊ nudita
te. Post h̃ interponit trimẽbrẽ circuitũ
preter illa que extrĩsec⁹ sũt: incursus me
us quotidianus sollicitudo oĩuz eccle
siarũ. Et hic duo mẽbra percunctatiõe
subiũgit. Quis infirmat̃ ⁊ ego nõ infir
mor? Quis scãdalizat̃ ⁊ ego vror? Si
gloriari oportet in his que ĩfirmitatis sũt
gloriabor. Quãta sapiẽtia ista sint dicta
vigilantes vidẽt. Quãto vero eloquen
tie cucurrerit flumina ⁊ qui stertit ad-
uertit. Postremo totus iste quasi loc⁹
bimẽbri circuitu terminat̃. Sed si glori
ari oportet in his que infirmitatis mee
sunt gloriabor. Qd̃ vo post hunc impe
tum interposita narratiuncula quodã
modo cõquiescit: ⁊ requiescere facit au
ditorẽ: quid decoris ⁊ delectationis ha
beat satis dici nõ põt. Sequit̃ enim di
cens: De⁹ ⁊ pr̃ dñi nostri scit: qui ẽ bene
dict⁹ in secula: qz nõ mentior: ac deide
quõ ꝑiclitat⁹ fuerit: ⁊ quomodo euase
rit breuissime narrat. Longum est cete
ra persequi: vel in alijs scripturaruz lo
cis ista mõstrare. Quid si etiam figu
ras locutionis que illa arte traduntur
in his saltẽ que de apostoli eloquio cõ
memoraui ostendere voluissent? Non
ne facili⁹ graues homines me nimium
quã quisq̃ studiosorũ sibi sufficientem

putarent. Hec omnia qñ a magistris docentur pro magno habent: magno emunt: magna iactatione venduntur. Quam iactationē eēt ego redolere vestros: oū ista sic vediss̄z: ꝫ male doctis hominib⁹ respōdēdū fuit: qui nostros auctores cōtēnēdos putāt: nō qz nō habent: sed qz nō ostentāt: q̄ꝫ nimis isti diligūt eloquētiā: sed forte quis putat tā q̄ꝫ eloquētē nostrū elegisse me apostolū paulū: videl. n. vbi ait: ⁊ si imperitus sermone: ꝫ nō sciēcia: quasi concedēdo obtrectatoribus sit locutus: nō tāq̄ id verū agnoscerem cōfitēdo. Si āt dixiss̄et iperitus quidē sermone: sed nō scientia nullo modo aliud posset intelligi. Sciētiā plane non'conctat⁹ē proficere sine q̄ decor eē gentiū nō valeret. Certe siqd eius proferim⁹ ad exemplū eloquētie ex illis epistolis vtiqꝫ proferim⁹: quas etiā ipsi obtrectatores eius: qui sermonem presentis contēptibilē videri volebant graues ⁊ fortes eē confessi sunt.

Dicendū ergo aliquid mihi eē video ⁊ de eloquentia prophetarū vbi p tropologiā multa obteguntur: que quāto magis translatis verbis videntur operiri: tāto magis cum fuerint aperta dulcescunt: sed hoc loco tale aliquid commemorare debeo: nisi que dicta sunt nō cogar exponere: sed cōmēdem tantū quo modo dicta sunt: Et ex illius pphete libro potissimū hoc factā: qui se vel armētariū fuisse dicit: atqꝫ inde diuinit⁹ ablatū atqꝫ missū: vt dei populo prophetaret. Nō enim secundū septuagita interpretes q̄ ēt ipi diuino spiritu interpretati ob hoc aliter vident nōnulla dixisse: vt ad spiritualē sensū scrutandū magis admoneretur lectoris intētio. Unde etiam obscuriora nonnulla: que magis tropica sunt eorū: ꝫ sicut ex hebreo in latinū eloquiū presbytero hieronymo vtriusq̄ lingue perito interpretante translata sunt. Cum igitur argueret impios: impios: luxuriosos ⁊ fraterne omnino negligentissimos charitatis: rusticus vt ex rustico iste prophēta exclamauit dicēs: Ueh qui opulēti estis in syon: ⁊ cōfiditis in mōte samarie: optimates capita populorū ingredientes pōpatice domū israel. Transite in calampne ⁊ videte: ⁊ ite inde in emath magnā ⁊ descēdite in geth palestinorū: ⁊ ad optima q̄q̄ regna horū. si latior terminus eorū termino vestro ē. Qui separati estis in die malū: ⁊ appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis et lasciuitis in stratis vestris. Qui comeditis agnū de grege ⁊ vitulos ō medio armēti. Qui canitis ad vocē psalterii. Sicut dauid putauerūt se habere vasa cāntici bibētes in phialis vinum: ⁊ optimo vnguento delibuti: ⁊ nihil compatiebātur super contritionē ioseph. Numquid nā isti qui prophetas nostros tanquā ineruditos ⁊ elocutionis ignaros velut docti disertiqꝫ cōtēnūt: si aliquid eis tale vel in tales dicendū fuisset: aliē voluissent dicere qui tamē eorū insanire voluissent: Quid. n. ē quod isto eloquio aures sobrie plus desiderent: primo ipsa intētio: quasi sopitis sensib⁹ vt emigilarent: quo fremitu illisa ē: Ueh qui opitulēti estis in syon ⁊ confiditis i mōte samarie optimates capita populorū ingredientes pōpatice domū israel Deinde vt beneficijs dei: qui eis ampla spacia regni dedit ostendat ingratos: qñ confidebant in monte samarie: vbi vtiq̄ idola colebant. Trāsite inquit i calāne ⁊ videte: ⁊ ite inde i emath magnam ⁊ descēdite i geth palestinorū: ⁊ ad optima quecq̄ regna horū si latior terminus

eorum termino vestro ē. Simul etiam cum ista dicuntur locorū nominib⁹ tāq̄ limi tibus ornatur eloquiū que sunt syon. Samaria: calāne: emath magna Geth palestinorū. Deinde vba que bis adiunguntur locis decentissime variantur. opulenti estis confiditis trāsite: ite: descendite. Consequēter futura demunciant: sub iniquo rege propinquare captiuitatē cū adūgitur qui separati estis in diē malū: z appropinquatis solio iniquitatis. Tunc subiciūtur merita luxurie. Qui dormitis in lectis eburneis et lasciuitis in stratis vestris: qui comeditis agnū de grege: z vitulū de medio armēti. Ista sex mēbra tres bimēbres circuitus reddiderūt. Non enim ait: qui appropinquatis solio iniquitatis. Qui separati estis in diē malū: qui dormitis in lectis eburneis: qui lasciuitis in stratis vestris: qui comeditis agnū de grege qui vitulos de medio armēti. Quod si ita diceretur eēt quidē hoc pulchrum vt ab vno pronomine repetito oīa sex mēbra decurrerent z pnunciātis voce singula finirentur: q̄z pulchrū factū est vt eidem pronomini eēnt bina subnexa que tres sētētias explicarēt: vnaq̄ ad captiuitatis pnunciationē: q̄ separati estis in diē malū z appropīquatis alterutrū ad libidinē. Qui dormitis i lectis eburneis z lasciuitis in stratis vestris ad voracitatē vero certam pertinentes: q̄ comeditis agnū de grege: z vitulos ō medio armēti: vt in potestate pronuncientis vtrū singula finiat z mēbra sint sex An primū z tertiū z quintum voce suspendat: z secundum primo: quartum tertio: sextum quinto connectēdo tres bimembres circuitus decentissime faciat. vnū quo calamitas imminēs: alterū quo lectus impurus: tertium quo pdiga mensa monstretur. Deinde luxurie iam remordet auriū voluptatem. Ubi cū dixisset: qui canitis ad vocem psalterij: quoniā pōt exerceri sapiēter a sapiēibus musica mirabili decore dicēdi in flectionis impetu relaxādo: z si non ad illos sed de illis iā loquens:: vt nō musicā sapiētis a musica luxuriantis distīguere cōmoneret. non ait qui canitis ad vocē psalterij: z sicut dauid putatis vos habere vasa cantici: q̄z cum illud ad illos dixisset quod luxuriosi audire deberent qui canitis ad vocē psalterij: imperitiā quoq̄ illorum alios quodāmō īdicauit: adiungētis sicut dauid putauerunt se habere vasa cantici bibentes in phialis vinum z optimo vnguento delibuti. Tria hec melius pronunciantur si duobus prioribus membris suspensis circuitus tertio terminatur. Jam vero quod bis omnibus adiicitur: z nihil cōpatiebantur super contritione ioseph: si ne continuatum dicaē vt vnum fit mēbrum: siue decentius uspēdaē z nihil patiatur: z post hanc distractionē ifera tur super contritione ioseph atq̄ fit bimēbris circuitus miro decore non dictum est: nihil cōpatiebantur super cōtritione fratris sed positus est pro fratre ioseph: vt q̄cunq̄ frater propo significare eius nomīe: cuius ex fratribus fama preclara est. vel malis sīque pendet vel ī bonis que repēdet. Jste tropus certe vbi ioseph quēcūq̄ fratrem facit itelligi nescio vtrū illa quā dicimus z docuimus arte tradatur. Quā si tamē pulcher z quēadmodū afficiat legentes atq̄ intelligentes non opus est cuiq̄ si ipse nō sentit. Et plura quidem que pertineant ad precepta eloquētie i hoc loco quem pro exemplo posuimus posīūt repiri: sed bonū auditorem non tam

si diligēter discutiat̄ istruit q̄ si ardēter
ꝓnūciet̄ accēdit. Neq̄.n. humana īdu
stria cōposita: sz diuina mēte sūt infusa:
ꝛ sapiēter ꝛ eloquēter nō intēta in elo-
quētiā sapiētia nō recedēte eloquētia.
Si.n. sicut quidā disertissimi atq̄ accutis
simi viri videre ac dicere potuerūt ea q̄
velut oratoria arte discūtur nō obserua
rent̄ ꝛ nō vocarent̄: ꝛ ī bāc doctrinam
nō redigerent̄: nisi ꝑus ī oratoꝝ inueni
rent̄ īgenijs: q̄d mirū ꝛ si in istis inueni
unt̄: quos ille misit qui fecit ingeninm
Quapropter ꝛ eloquētes q̄dē nō solaz
sapiētes canonicos nr̄os auctores doc-
toresq̄ fateamur tali eloquētia qualis
ꝑsonis eiusmodi ꝯgruebat: sz nos si d̄ lit
teris eoꝝ que sine difficultate intelligū-
tur nōnulla sumim⁹ elocutionis exēpla
nequaq̄ tñ putare debem⁹ imitādos a
nobis eos eē ī his q̄ ad exercēdas ꝛ eli-
minādas quodāmodo mētes legētiuz:
ꝛ ad rūpenda fastidia atq̄ acuēda stu-
dia discere volētiū celandos quoq̄ siue
vt ad pietatem conuertantur siue vt a
ministris se claudant̄ animos impioꝝ
vtili ac salubri obscuritate dixerūt. Sic
q̄ppe illi locuti sūt vt posteriores q̄ eos
recte ītelligerēt: ꝛ exponerēt alterā gr̄az
disparē q̄dē: verūtñ subsequētē ī dei ec-
clesia reperirēt. Nō ergo expositores eo
rū ita loq̄ debēt vt tanq̄ seipsi hos expo
nēdos simili auctoritate ꝓponāt: sz ī oī
bus sermonib⁹ suis ꝑmit⁹ ac maxime vt
intelligant̄ elaborarēt ea q̄tū pñt ꝑspi
cuitate dicēdi: vt aut multū tardus sit q̄
nō ītelligit: aut ī rerū quas explicare at
q̄ oñdere volum⁹ difficultate atq̄ sub-
tilitate nō ī nr̄a locutiōe sit cā: quo mi-
nus tardiusue qd̄ dicim⁹ possit ītelligi.
Sūt.n. quedā que ī sua nō intelligū
tur quātolibet ꝛ quātūlibet: q̄uis pla-
nissime dicētis versent̄ eloquio: que in
populi audiētiā: vel caro si aliq̄d vrget:
vel nunq̄ oīno imitāda sūt. In libris āt
q̄ ita scribunt̄ vt ipsi sibi quodāmodo
lectorē teneāt cū ītelligunt̄: cū aūt nō ī
telligunt̄ nō sūt molesta nolētib⁹ lege-
re: ꝛ ī aliquoꝝ collocutionibus nō est h̄
officiū disserēdū: vt vera q̄uis difficilli
ma ad intelligēdū q̄ ipsi ꝑcepim⁹ cū q̄n-
tocūq̄ labore disputationis ad alioꝝ in
telligētiā ꝑducam⁹: si tenet auditorem
vl̄ collocutorē discēdi cupiditas nec mē
tis cupiditas desit que quoquo modo ī
timata possit accipe: nō curāte illo qui
docet quāta eloquētia doceat: sz quāta
euidētia: cuius euidētie diligēs appeti-
tus aliqñ negligit v̄ba cultiora: nec cu-
rat q̄d bene sonet: sz q̄d bñ iudicet atq̄
ītimet q̄ oñdere ītēdit: vñ ait q̄dā cū de
genere talis elocutionis ageret eē ī ea
quādā diligētē negligētiā. Hec tñ sic de
trahit ornatū vt sordes nō contrahat.
Quāuis ī bonis doctoribus tāta docen
di cura sit vel eē d̄beat vt v̄bū q̄ nisi ob
scurū sit vel ambiguū latinū eē nō pōt:
vulgi aūt more sic dicit̄ ut ambiguitas
obscuritasq̄ vitet̄: non sic dicat̄ vt a do
ctis poti⁹: vt ab īdoctis dici solet. Si.n.
nō piguit dicere īterpretes nr̄os: nō con
gregabo ꝯuēticula eoꝝ de sanguinibus
qm̄ sēserūt ad rē ꝑtinere vt eo loco plu
raliter enumeraret̄ hoc nomē q̄ in lati
na lingua tantūmodo singulariter dici
tur. Cur pietatis doctorē pigeat īperiti
loquētē ossū potius dicere q̄ os ne ista
syllaba nō ab eo q̄ sunt ossa: sz ab eo q̄
sūt ora ītelligat̄: nisi vafre aures d̄ cor-
ruptione vocaliū vel ꝓductione nō īdi
cāt. Quid.n. ꝓdest locutionis ītegritas
quā nō seq̄tur ītellect⁹ audiētis cum lo
quēdi oīno causa nulla sit: si q̄ loq̄tur
nō ītelligūt: ꝓpter quos vt ītelligāt lo
q̄mur. Qui ergo docet vitabit v̄ba oīa q̄

nõ docent: ⁊ ꝓ eis alia que ĩtelligãtur ĩtegra põt dicere id magis eliget. Si autem nõ põt siue qꝛ nõ sunt: siue qꝛ in p̃sentia nõ occurrũt vtetur etiã v̄bis minus ĩtegris dũ tamẽ res ipsa doceat̃: atq; discat̃ integre. Et h̄ quidẽ nõ solũ in locutionib⁹ siue fiant cũ aliquo siue cũ pluribus: verũ ẽt multo magis ĩ populis qñ sermo ꝓmit̃ vt intelligat̃ instandũ ẽ: qꝛ ĩ collocutionib⁹ ẽ cuiq; interrogãdi potestas: vbi aũt oẽs tacent: vt audiat̃ vnus ⁊ ĩ eũ intẽta ora ꝯuertunt ibi ⁊ req̃rat q̃sq; ꝙ nõ ĩtellexit: nec mos est nec decoris ac ꝑ hoc dꝫ maxime tacenti subuenire cura dicẽtis. Solet autem motu suo significare vtrũ ĩtellexerit cognoscẽdi auida multitudo. Qđ donec significet versandũ est: ꝙ agit̃ multimoda varietate dicẽdi. Qđ ĩ potestate non habẽt qui sperata ⁊ ad v̄bũ memoriter retẽta ꝓnunciãt. Mox ãt vt ĩtellectum eẽ ꝯstiterit aut s̄mo finiẽdus aut ĩ alia transeũdũ ẽ. Sicut. n. gratus ẽ q̃ cognoscẽda enucleat: sic onerosus q̃ cognita ĩculcat: eis dũtaxat quoꝝ tota expectatio ĩdissoluẽda eoꝝ q̃ pãdũtur difficultate pãdebat. Nã delectãdi gratia etiaꝫ nota dicũtur: vbi nõ ipsa sꝫ modus quo dicũtur attẽditur. Qđ si ⁊ ipse iã notus ẽ atq; auditorib⁹ placet: pene nihil interest vtruꝫ is q̃ dicit dictor an lector sit. Solẽt. n. ea que cõmode scripta sũt nõ solũ ab his q̃bus p̃mitus ĩnotescũt iocũde legi. Verũ ab his q̃bus iam nota sũt neq; adhuc illa de memoria đleuit obliuio: nõ solũ iucũditate relegi: l̃ ab vtrisq; libẽter audiri. Que autẽ iam oblitus est cũ cõ nouet̃ dicent̃. Sꝫ de modo đlectãdi nõ nũc ago: de modo quo dicẽdi sũt qui discere desiderãt ago. Is aũt est optimus quo fit vt qui audit veꝝ audiat: ⁊ ꝙ audit intelligat. Ad quẽ finem cũ ventum fuerit nihil tunc amplius đ ipsa re tanq̃ diutius docẽda laborãdũ est: sed forte de cõmendanda vt in corde figatur. Qđ si faciendũ videbitur ita modeste faciendũ est: ita ne ꝑueniatur ad tedium. Prorsus ẽ hoc in docendo eloquẽtia qua fit dicẽdo nõ vt libeat qđ horrebat. Qđ tamẽ si fiat insuauiter ad paucos quidẽ studiosissimos suus ꝑuenit fructus qui ea que discenda sũt q̃uis abiecte ĩculteq; dicãtur scire đsiderãt: ꝙ cũ adepti fuerint ip̃a delectabiliter veritate pascunt̃. Bonorũq; ĩgenioꝝ insignis ẽ indoles ĩ v̄bis veꝝ amare modo v̄ba. Quid. n. ꝓdest clauis aurea si apire qđ volumus nõ potest? aut quid obest lignea si hoc potest quando nihil querimus nisi patere qđ clausuꝫ ẽ: sed quoniã inter se habẽt nõnullam similitudinẽ vescẽtes atq; dicẽtes ꝓpter fastidia plurimoꝝ etiã ipsa sine quibus viui nõ potest alimenta cõdienda sunt Dixit ergo quidam eloquẽs ⁊ verum dixit ita dicere debere eloquẽtem vt doceat: vt delectet: vt flectat. Deinde addidit docere necessitatis: est delectare suauitatis est flectere victorie. Horũ trium qđ p̃mo loco positũ ẽ: hoc ẽ docẽdi necessitas in rebus ẽ constituta quas dicimus. reliqua duo in modo quo dicim⁹ Qui ergo docere vult cũ dicit q̃diu nõ ĩtelligitur nõduꝫ se existimet dixisse qđ vult ei quem vult docere. Quia ⁊ si dixit ꝙ ipse intelligit: nondũ illi dixisse putandus est: a quo ĩtellectus nõ est. Si vero intellectus ẽ quomodo dixerit: ꝙ si etiam delectare vult eũ cui dixit aut flectere non quocunq; modo dixerit faciet: sed interest quomodo dicat vt faciat. sicut est autem vt teneatur ad audiẽdum delectandus auditor ita flectẽdus est vt moueatur ad agendum. Et sicut

delectatur si suauiter loquaris ita flecti
tur si amat ꝙ polliceris timeat ꝙ mina
ris: oderit qđ arguis qđ cõmendas am
plectatur: qđ dolendũ exaggeras dole
at: cũ quid letanduz predicas gaudeat.
misereatur eoꝝ quos ante oculos mise
rãdos dicẽdo ꝯstituis: fugiat eos quos
cauẽdos terrẽdo ꝓponis Et quicq̃d ali
ud grãdi eloquentia fieri põt ad cõmo-
uẽdos animos auditorũ nũquid agen
dum sit nesciãt: ſz vt agãt qđ agenduz ẽ
iam sciũt. Si autẽ adhuc nesciũt ꝑus vti
qꝫ docẽdi sũt q̃ꝫ mouẽdi. Et fortasse re-
bus ipsis cognitis ita mouebunt vt eos
nõ opus sit maioribus eloquẽtie virib⁹
iam moueri Qđ tamẽ cũ opus est faci-
endũ est. Tũc autẽ opus est quando cũ
scierint quid agendũ est: vt nõ agũt ac
per hoc docere necessitatis est. Possũt
enim homines agere ⁊ nõ agere quod
sciunt. Quis autẽ dixerit eos agere de-
bere ꝙ nesciũt: ⁊ ideo flectere nõ est ne
cessitatis: qꝛ nõ semper opus ẽ: si tamẽ
docẽti vel etiã delectanti ꝯsentit audi-
tor. Ideo autẽ victorie est flectere quia
fieri põt: ⁊ vt doceat ⁊ vt delectetur ⁊
nõ assentiat. Quid aũt illa duo prode-
runt si desit hoc tertiũ: sed neqꝫ delecta
re necessitatis est quãdoquidem cũ di-
cendo vera mõstrantur. Qđ ad officiuz
docẽdi ꝑtinet nõ eloquio agitur. Ne
qꝫ hoc attẽditur vt vel ipsa vel ipsuz de
lectet eloquiũ: sed per seipsa quoniã ve
ra sunt manifestata delectant. Uñ ple-
rũqꝫ etiam falsa patefacta atqꝫ cõuicta
delectãt. Neqꝫ.n. delectãt quia falsa
sũt: sed quia falsũ esse verũ est. Delectet
⁊ dicto quia hoc verũ esse monstratuz
est. ꝓpter eos autẽ quibus fastidienti-
bus nõ placet veritas: si alio quocunqꝫ
modo nisi eo modo dicatur vt placeat
⁊ sermo dicentis datus ẽ in eloquẽtia
non paruus etiam delectationi locus.
Que tamẽ addita nõ sufficit dici quos
nec itellexisse nec docentis elocutione
delectatos esse ꝓfuerit. Quid enim hec
duo cõferunt homini qui ⁊ ꝯfitetur ve
rum ⁊ collaudat eloquiũ: nec inclinat
assensum ꝓpter quẽ solum cũ aliquid
suadetur rebus que dicũtur inuigilat di
centis intẽtio. Si.n. talia docẽt dicent
que tradere vel nosse sufficiat nihil ali-
ud est eis ꝯsentire nisi ꝯfiteri vera esse.
Cum vero id docetur ꝙ agendũ est et
ideo docet vt agitur frustra placet mo
dus ipse quo dicit si nõ ita discitur vt
agatur. Oportet igit eloquẽtem eccle-
siasticũ qñ suadet aliq̃d qđ agendũ est:
nõ solũ docere vt istruat ⁊ delectare vt
teneat. Uerũ ẽt flectere vt vincat. Ipse
q̃ppe iam remanet ad ꝯsensionẽ flectẽ
dus eloquẽtie grauitate: ĩ quo id non
agit vsqꝫ ad eius ꝯfessionẽ demõstrata
veritas adiũcta etiã suauitate dictionis
cui suauitati tm̃ opere impẽsuz ẽ ab ho-
minibus vt nõ solũ facienda: verũ etiaz
fugiẽda ac detestãda tot ⁊ tanta mala
atqꝫ turpia que malis ⁊ turpib⁹ disertis
sime ꝑfusa sunt si vt eis ꝯsentiatur: ſz so
la delectationis gratia lectitẽtur. Auer
tat aũt deus ab ecclesia sua qđ de syna
goga iudeoꝝ hieremias ꝓpheta cõme-
morat dicẽs: Pauor ⁊ horrenda facta
sũt super terrã. ꝓphete ꝓphetabant ini
qua ⁊ sacerdotes plausum dederũt ma
nibus suis ⁊ plebs mea dilexit sic. Et q̃d
facietis ĩ futuꝝ? De eloquẽtia tãto ter-
ribilior quãto purior: ⁊ quãto solidior:
tanto vehemẽtior. O vere securis cõci-
dens petras. huic.n. verisimile verbũ su-
um qđ per ꝓphetas sanctos fecit: ⁊ per
hunc ipsũ ꝓphetam deus ipse dixit: Ab
sit itaqꝫ absit a nobis vt sacerdotes ini-
qua dicentibus laudãt: ⁊ plebs diligat

sic. Absit a nobis inquã tanta demẽtia nam quid faciemus ĩ futurũ? Et certe minus ĩtelligantur: minus placeãt: minus moueant que dicũtur vera tamen dicãtur ⁊ iusta non iniqua libẽter audiantur. Quod vtiq; nõ fieret nisi suauit̃ dicerẽtur. In populo autem graui de quo dictum est deo. In populo graui laudabo te: nec illa suauitas delectabilis est: q; quidẽ non iniqua diliguntur: sed exigua ⁊ fragilia bona spumeo verborum ambitu ornãtur. quasi nec magna nec stabilia decenter ⁊ grauiter ornarent̃. Et tale aliquid ĩ epistola beati cypriani. Qd̃ ideo puto accidisse vl̃ cõsulto factũ eẽ vt sciretur a posteris quã linguam doctrine christiane sanitas ab ista redundãtia reuocauerit ⁊ ad istam eloquentiam grauiosiorẽ modestiorez que restrinxerit. qualis in eius cõsequẽtib⁹ litteris secure amatur religiose appetitur: sed difficillime impletur. Ait ergo quodam loco: Petamus hanc sedẽdant secessum vicina secreta vbi duz erratici palmitum lapsis pẽdulis nexibus per harundines baiulas repunt reperiunt interea porticum frondea tecta fecerũt. Non dicũtur ista nisi mirabiliter affluentissima fecunditate facundie sed ꝓfusione nimia grauitati displicent Qui vero hoc amãt profecto eos q̃ nõ ita dicunt sed castigatius eloquũtur nõ posse ita eloqui existimant non iudicio ista deuitare. Quapropter vir iste sanctus ⁊ posse se ostendit sic dicere quia dixit alicubi ⁊ nolle quem postmoduz nusq̃. Agat ita ꝙ iste noster eloquens cum ⁊ iusta ⁊ sancta dicit. neq; eniz alia debet dicere: agat ergo quantuz potest cum ista dicit vt intelligẽter ⁊ libenter audiatur: ⁊ hoc se posse si potuerit tanq̃ poterit pietate magis orationum q̃ oratoruz facultate non dubitet: vt orãdo ꝓ se ⁊ pro illis quos est allocutur⁹ fiat orator anteq̃ dictor. Ipsa hora iaz vt dicat accedens priusq̃ exeat proferẽtem linguam ad deum leuet animam sitientem: vt eructet qd̃ biberit vel quod impleuerit fundat. Cum enim de vnaquaq; re que s̃m fidem ⁊. delectationẽ tractãda sunt que dicunt̃ ⁊ multi modi quibus dicantur ab eis qui sciunt q̃s nouit quid ad presens tempus vel nobis dicere vel per nos expediat audiri: nisi qui corda omniũ videt. Et quis facit vt ꝙ oportet: quẽadmodũ edicatur oportet a nobis nisi in cuius man⁹ sunt ⁊ nos ⁊ sermones nostri: ac per hoc discat quidem omnia que docenda sunt qui ⁊ nosse vult ⁊ docere facultatemq; docẽdi vt decet virum ecclesiasticuz cõparet. Ad horam vero ipsius dictionis illud potius bona mente cogitet ꝯuenire qd̃ dominus ait: Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. dabitur enim uobis in illa hora quid loq̃mini: nõ enim uos estis qui loquimini: sz spiritus patris uestri qui loquitur in uobis. Si ergo loquit̃ in eis spiritus sãctus qui ꝑsequẽtibus tradunt̃ pro christo. Cur nõ est in eis qui tradũt discentibus christum. Quisquis autẽ dicit nõ eẽ precipiendum hominibus quid uel quẽadmodum doceant si doctores sanctus efficit spirit⁹. potest dicere nec orãdum nobis eẽ quia dominus ait: Scit pater uester quid uobis necessariuz sit ꝑusq̃ petatis ab eo: aut apostolũ paulũ timoteo ⁊ tito nõ debuisse precipe q̃d uel quẽadmoduz ꝑciperẽt alijs. Quas tres apostolicas epistolas ante oculos habere debet cui est in ecclesia doctoris persona imposita. Nonne in prima ad Timoteum legitur: Annuncia

hec ⁊ doce: Nõ ne ibi ē: seniorem ne in
crepauer is: sed obsecra vt patrem: Nõ
ne ī secūda ei dicit: formā habe sanorū
verborū que a me audisti: nõne vbi ei di
citur. Satis age teipsū probabilē opera
riū exhibens deo non erubescētem ver
bum veritatis recte tractātē: ibi ē illud
predica verbū īsta oportune: importu
ne: argue: obsecra: increpa in omni lon
ganimitate ⁊ doctrina. Itē ꝙ ad thitu ꝫ
nonne dicit episcopū iuxta doctrinam
fidelis derbi ꝑseuerātē eē debere. vt po
tens sit exhortari in doctrina ⁊ contra
dicentes redarguere. Ibi ⁊ illud. Tu ve
ro loquere que decet sanā doctrinā: se
nes sobrios eē: ⁊ que sequūtur. ibi etiaꝫ
dicit loquere ⁊ exhortare: ⁊ increpa cū
omni īperio: nemo te cōtēnat: ammo
ne illos principibus ⁊ potestatibus sub
ditos eē ⁊c. Quid ergo putam⁹: nūquid
contra seipsū sentit apostolus qui cum
dicat doctores fieri operatiōe sancti spi
ritus: ipse illis precepit ⁊ quid ⁊ quēad
modū doceāt: an intelligendū est ⁊ ho
minū officia ipso sancto spiritu largien
te in docendis etiā ipsis doctoribus nō
debere cessare ⁊ tamē neqꝫ qui plātat
eē aliquid neqꝫ qui rigat: sed deum qui
incremētū dat. Unde ipsis quaqꝫ mini
stris sanctis hominib⁹ vel etiam ange
lis opātib⁹ nemo recte discit que perti
nēt ad viuēdū cū ḋo nisi fiat adeo doci
lis cui dicitur inops. Doce me facere vo
luntatē tuā: dñe quoniam tu es de⁹ me⁹
vnde ⁊ ipsi timoreo idem dicit aposto
lus. Tu āt perseuera in his que didicisti
⁊ tradita sunt tibi: sciens a quo didice
ris. Sicut enim corporis medicamenta
que hoīb⁹ ab hoīb⁹ adhibētur non nisi
eis prosunt quibus deus operatur ad
salutem qui ⁊ sine illis mederi potest:
cum sine ipso illa non possint: ⁊ tamen
adhibentur: ⁊ si hoc officiose fiat: inter
opera misericordie vel beneficentie de
putant̄. ita ⁊ adiumēta doctrine tunc
prosunt anime adhibita per hominem
cū deus opat̄ vt prosint q̄ potuit euāge
liū dare homini ēt nō ab hoīb⁹ neqꝫ ꝑ
hominē. Qui ergo dicendo nititur ꝑ
suadere ꝙ bonū ē: nihil horū triū sper
nens vt scilicet doceat vt delectet vt fle
ctat: oret atqꝫ agat vt quēadmoduꝫ su
pra diximus diligenter libenter obediē
terqꝫ audiat̄. Quod cū apte ⁊ cōuenien
ter facit. nō īmerito eloquens dici pōt ⁊
si nō eū sequatur auditoris assēsus. Ad
hoc enim tria. i. vt doceat: vt delectet: vt
flectat etiā illa tria videntur pertinere
voluisse. Idē ipe romani auctor eloqui
cū itidē dixit. Is igitur erit eloquēs
qui poterit parua sūmisse: modica tem
perate magna grauiter dicere. Tanqꝫ si
adderet etiam illa tria: ⁊ sic explicaret
vnā eandēqꝫ sentētiā dicens: Is igitur
erit eloquēs q̄ vt doceat potuit parua
sūmisse vt delectet modica temperate:
vt flectat magna dicere. Hec antez tria
illa sicut ab eo dicta sunt ī causis foren
sib⁹ posset ostendere. Non autē hoc est
in ecclesiasticis questionib⁹ in quibus
huiusmodi quē volum⁹ īformare ꝑmo
versatur. In his parua dicuntur vbi de
rebus pecuniarijs iudicādū ē. Ea ma
gna vbi de salute ac ḋ capite hoīuꝫ. Ea
vero vbi nihil suorū iudicādū ē nihilqꝫ
agitur vt agat sine decernat: sꝫ tātūmō
vt delectetur auditor īter vtrūqꝫ quasi
media ⁊ ob hoc modica hoc ē modera
ta dixerūt. Modicis enim modus no
mē imposuit. Nam ⁊ modica pro par
uis abusiue nō proprie dicimus. In
istis āt vestris quādoquidē oīa maxīe
queqꝫ de loco superiore populis dici
mus ad hominū salutē nec tēporariam

sed eternā referre debemus vbi ēt cauē
dus ē eternus iteritus oīa magna sunt
que dicimus vsq; adeo vt nec de ipis pe
cuniarijs rebus vel acq̄rendis vel amit
tēdis parua videri debeāt: q̄ doctor ec
clesiastic⁹ dic̄: sine sit illa magna sine sit
pua pecunia. neq; n. parua ē iusticia q̄
pfecto t ī parua pecunia custodire de
bemus dicēte dño: Qui ī modico fidel
ē t ī magno fidelis ē. Nō ergo minimus
ē: minimū ē: ſz magnū ē i minimo fidelē
ee. Nā sicut ratio iucūditatis. i. vt a pun
to medio oēs linee partes ī extrema du
cātur eadē ē ī magno disco quem ī nū
mulo exiguo ita vbi parua iuste gerun
tur nō minuit iusticie magnitudo. De
iudicijs demq; secularib⁹ vtiq; nisi pecu
niarijs cū loqueret apostolus audet q̄s
q̄ vestrū ī quit aduersus alterū negociū
habēs iudicari apud iniquos t nō apd
sanctos. An nescitis q; sancti mūdū iu
dicabūt: t si ī vobis iudicat mūdus id
ignis de minimis iudiceris. Nescitis q̄n
angelos iudicabim⁹ nedū secularia. Se
cularia igit iudicia si habueritis eos q̄ d
tēptibiles sūt ī ecclesia hos ostituite ad
iudicandū. Ad reuerētiā vobis dico sic
nō ē iter nos q̄squ sapiēs q̄ possit ī ter fra
trē suū iudicare: ſz frater cū fratre iudica
tur t hoc apud ifideles. Jam quidē om
nino delictū ē q̄ iudicia habetis vobis
cū. Quare nō magis iniq̄tatē patimini:
Quare nō pot⁹ fraudamini: ſz vos iniq̄
tatē facitis t fraudatis. Et hoc frēs. An
nescitis q; iniusti regnū dei nō hereditа
būt: Quid ē q̄ sic corripit sic exprobat:
sic iprobat: sic minat q̄d est: q̄ sui aīum
tam crebra t tam aspera vocis testatur
mutatione: Quid ē postremo q̄ ō reb⁹
minimis tam grāditer dicit. Tantuz ne
de illo negocia secularia meruerūt: ab
sit. Sz hoc facit ꝓpter iusticiā charitatē
pietatē: qua nulla sobria mente dubitꝫ
te etiā ī rebus quātūlibet paruulis ma
gna sūt. Sane si moneremus homines
quēadmodū ipsa negocia secularia vel
p se vel p suis apd ecclesiasticos iudi
ces agere deberēt. nōne admoneremus
tanq̄ parua sūmisse. Cū vo de illius vi
ri disseram⁹ eloquio quē volum⁹ earuz
rerū ee doctorē q̄bus liberamur ab eter
nis malis atq; ad eterna quenimus bo
na vbicūq; agūtur hec sive ad populuz
sive ad ꝑuatū sive ad plures sive ad ami
cos sive ad inimicos sive ī ꝓpetua dicti
one sive ī collocutionibus sive ī tracta
tionibus sive ī epistolis longissimis vel
brevissimis magna sūt: vbi forte quoniā
calix aque frigide res minima atq; vilis
sima ē: nō minimū atq; vilissimū dās aut
q̄ eū qui dederit discipulo eius nō per
det mercedē suā. aut vere q̄n iste doctor
ī ecclesia facit inde sermonē parū debet
aliq̄d existimare se dicere: t iō nō tēpe
rate nō grāditer: ſz sūmisse sibi ee docen
dum. nōne q̄n accidit vt de hac re loq̄re
mur ad populū t deus affuit vt cōgrue
diceremus tanq̄ de illa aqua frigida q̄
dam flāma surrexit que etiā frigida ho
minū pectora ad misericordie opa faciē
da spe mercedis accēderet: Et tamen
cū doctor iste debeat rerū doctor ee ma
gnarū nō semp debet eas grāditer dice
re: ſz sūmisse cū aliq̄d docet: tēperate cū
aliq̄d vituperat vel laudat. Cum vo ali
quid agendū est t ad eos loq̄mur q̄ ꝺ
agere debēt: nec tamē volūt tūc ea que
magna sūt. dicēda sūt grāditer t ad fle
ctēdos aīos ꝺgruēter. Et aliquī ō vna. ea
dēq; re magna t sūmisse dicit si docet:
t ꝑperate si ꝑdicat: t grāditer si adhor
sus īde anim⁹ vt cōuertat ipellit. Quid
enīz deo ipso maius ē. nunq̄d ideo nō di
cit. aut qui docet vnitate trinitatis oz ni

si sũmissa disputatione agere: vt res ad noscẽdũ difficilis quãtũ dat̃ possit ĩtelligi. Nũquid hic ornamẽta ⁊ non documẽta querunt̃ nũq̃d vt aliud agat ẽ flectẽdus auditor ⁊ nõ potius vt discat instruẽdus? Porro cũ laudat̃ de⁹ siue de seipso siue de operib⁹ suis quanta facies pulchre ac splẽdide dictionis oboritur ei: qui põt quãtũ põt laudare: quoniam nemo ꝯueniẽter laudat: nemo quõcunq̃ laudat nõ. At si nõ colat̃ aut cũ illo vel etiã pre illo colant̃ idola siue demonia siue quecũq̃ creature quantuz hoc malũ sit atq̃ vt ab hoc malo auertant̃ hoĩes debet vtiq̃ grãditer dici. Sũmisse dictionis exẽplũ est apud apostolum paulũ vt planius aliq̃d cõmemorẽ vbi ait: Dicite mihi sub lege volẽtes esse legẽ nõ legistis? Scriptũ est. n. q̃ abraam duos filios habuit. vnũ de ancilla ⁊ vnũ de libera. ſz ille qui de ancilla ſz carnẽ natus est. Qui aũt de libera ꝑ repromissionẽ: que sũt ꝑ allegoriã dicta. Hec enim duo sũt testamẽta. vnũ quidem ĩ mõte synai ĩ seruitutẽ generans que est agar: syna. n. mõs est ĩ arabia qui ꝯiunctus ẽ ei que nũc ẽ iherusalẽ: ⁊ seruit cũ filijs suis. Que aũt sursũ est libera ẽ iherusalẽ que ẽ mater nr̃a ⁊c̃. Itẽq̃ ibi ratiocinat̃ ⁊ dicit: Fratres. ſm hominem dico: tamẽ hominis ꝯfirmatũ testamẽtum nemo irritũ facit: aut superordinat Abrae dicte sũt ꝓmissiones ⁊ semini ei⁹ Nõ dicit ĩ seminibus tanq̃ ĩ multis sed tanq̃ ĩ vno semine tuo q̃d est christus. Hoc aũt dico testamẽtũ ꝯfirmatũ a d̃o que post. ccccxxx. annos facta ẽ lex. nõ ĩfirmat ad euacuãdas ꝓmissiones. Si enim ex lege hereditas iam nõ ex ꝓmissione: abrae aũt ꝑ repromissionẽ donauit deus: ⁊ q̃r occurrere poterit audientis cogitationi: vt q̃d ergo data ẽ lex: si ex illa nõ est hereditas. ipse sibi ꝫ obiecit atq̃ ait velut interrogãs. Quid ergo lex? deinde rñdit. Trãsgressionis gratia posita ẽ: nec veniret semẽ cui ꝓmissũ est disposita ꝑ angelos ĩ manu mediatoꝝ. Mediator aũt vnius nõ ẽ: de⁹ v̄o vn⁹ ẽ ⁊ hic occurrebat q̃ sibiĩpe ꝓposuit. Lex ergo aduersus ꝓmissa dei? Et respõdit: absit. redditq̃ rationẽ dicẽs: Si. n. data eẽt lex que posset viuificare omnino ex lege eẽt iusticia ſz ꝯclusit scriptura omnia sub peccato vt ꝓmissio ex fide iesu christi daret̃ credẽtib⁹ ⁊c̃. vel siq̃d huiusmodi ẽ. Pertinet ergo ad docẽdi curaz nõ solũ aperire clausa ⁊ nodos soluere questionũ: ſz ẽt dũ hic agit̃ alijs questionibus que forte ĩciderint ne id q̃d dicimus ĩprobet̃ ꝑ illas aut refellat̃ occurrere. Si tamẽ ipsa eoꝝ solutio parit̃ occurrit: nec moueam⁹ q̃d auferre nõ possumus. Fit. n. vt cũ incidẽtes questiõez alie questiones. ⁊ alie rursus incidentibus ĩcidẽtes ꝑtractant̃ atq̃ soluunt̃ ĩ eam longitudinẽ ratiocinationis extendat̃ oratio vt nisi memoria plurimũ valeat atq̃ vigeat ad caput vñ agebat̃ disputator redire nõ possit. Ualde ãt bonũ ẽ vt q̃cq̃d ꝯtradici põt occurrerit refutet̃: ne ibi occurrat vbi nõ erit qui rñdeat. aut pñti quidẽ ſz tacẽti occurrat: ⁊ minus sanatus abscedat. In illis autẽ apostoli v̄bis dictio tẽperata ẽ. seniorẽ ne increpaueris ſz obsecra vt patrem iuniores vt fratres: anus vt matres. adolescẽtulas vt sorores. Et in illis obsecro aũt vos fratres ꝑ misericordiã dei vt exhibeatis corpora vestra hostiã viuã sanctam deo placẽtẽ. Et tot⁹ ipsius exhortationis loc⁹ tẽperatũ hz elocutionis genus vbi illa pulchriora sũt ĩ q̃bus ꝓpria ꝓpriis tanq̃ debita reddita decẽter excurrũt. sicuti ẽ habẽtes dona diuersa ſ,

gratiã que data ẽ nobis siue ꝓphetia ſz regulã fidei siue mysteriũ ī ministrãdo: siue q̃ docet ī doctrina. Qui exhortatur ī exhortatione: qui tribuit ī simplicitate Qui preest ī sollicitudine. Qui miserẽ in hilaritate. Dilectio sine simulatione. Odiẽtes malũ adherẽtes bono. Charitatẽ fraternitatis inuicẽ diligẽtes. bono re mutuo preueniẽtes: studio nõ pigri: spiritu feruẽtes. Dño seruiẽtes: spe gaudentes: ī tribulatione patiẽtes: orationi instãtes. Necessitatibus sanctor cõmunicantes. Hospitalitatẽ sectãtes: benedicite ⁊ nolite maledicere. Gaudete cum gaudẽtibus: flete cũ flẽtibus: idipsũ sentientes. Et q̃ pulchre ista oia sic effusa bimẽbri c. reuirtu terminanſ: nõ alta sapiẽtes: sed humilibus ꝯsentiẽtes. Et aliquãto post. ī hoc ipso iquit pseuerãtes: Reddite oĩbus tributũ debitũ: cui tributũ tributũ: cui vectigal vectigal: cui timorẽ: cui honorẽ honorem. Que mẽbratim fusa claudũtur etiã ipsa circuitu quẽ duo mẽbra detexerũt. Nemini quicq̃ debeatis: nisi vt inuicẽ diligatis ⁊ post paulũ. Nox precessit: dies aũt appropinquauit. Abiiciamus ergo opa tenebrarũ ⁊ induamur arma lucis: sic vt ī die honeste ambulemus. nõ ī cõmessationibus ⁊ ebrietatibus. nõ in cubilib⁹ ⁊ impudicitijs. nõ ī otentione ⁊ emulatione: sz ĩduimini dominũ ieſũ xp̃m ⁊ carnis prudentiã ne fecerit] in cõcupiscentijs fine dubio aures clausula numerosiore mulceret: sz grauior īterpres etiam ordinẽ maluit tenere verbor. Quõ aũt hoc ī greco eloquio sonet q̃ ẽ locutus apostolus viderint eius eloquij vsq̃ ad ista doctiores: mihi tamẽ q̃ nobis eodẽ verbor ordine īterpretatũ ẽ: nec ibi videſ currere numerose. Sane hũc elocutiõis ornatũ q̃ numerosis fit clausul' de esse fatendũ est auctoribus nr̃is. Qõ vtrũ p̃ īterpretes factũ sit. an qõ magis arbitror ꝯsulto illi hec plausibula deuitauerũt affirmare nõ audeo qm̃ me fateor ignorare. Illud tamẽ scio q̃ si q̃sq̃ huiusmodi numerositatis peritus illor clausulas eorũdẽ numeror lege cõponat q̃ facillime fit mutatis quibusdam verbis que tantũdẽ significatione valẽt vel mutato eor que īuenerit ordine: nihil eor que velut magna ī scholis grãmaticor rhetor didicit ī illis diuinis viris defuisse cognoscit. Et multa reperi et locutionis genera tãti oratoris: que q̃dem in nostra: sz maxime ī sua lingua õcora sũt. quor nullũ ī eis q̃bus isti inflãtur litteris īuenitur. Sed cauẽdũ est ne diuinis granibusq̃ sentẽtijs dũ additur numerus põdus detrahat. Nã illa mu fica disciplina vbi numerus iste plenissime discit adeo nõ defuit auctorib⁹ vestris. vt vir doct⁹ Hieronym⁹ quorũdaz etiã metra cõmemorat ī hebrea dicta xat lingua: cui⁹ vt veritatẽ seruaret in v̄bis h̄ide nõ trãstulit. Ego ãt vt de sẽsu meo loq̃r q̃ mihi q̃ aliis ⁊ q̃ alior ẽ vti q̃ notiõ. fiẽ ī meo eloq̃o q̃ modeste fieri arbitror. nõ ꝓtemitto istos nũeros clar ita ī auctorib⁹ vr̄is h̄ mihi plus plz q̃ ibi eos rarissime īuenio. Grãde ãt diligẽdi gen⁹ hoc maxime distat ab isto genẽ tẽperato: q̃ nõ tã verbor ornatib⁹ acceptũ q̃ violẽtis aĩ affectib⁹. Nã capit ẽt illa ornamẽta pene oĩa: sz ea si hũit nõ req̃rit. Ferẽ q̃ppe ipetu suo ⁊ elocutionis pulchritudiez si occurrerit itep capit nõ cura decoris assumit. Satis ẽ. n. ei pp qõ agiẽ vt v̄ba ogruẽtia nõ oris eligantur īdustria: sz pectoris sequanẽ ardorẽ nã si adiũcto geminatoq̃ ferro vir fortis armeẽ intentissimus pugne agit qui dem illis armis q̃ agit: non quia specio

sa: sed quia arma sunt: idē ipse est tamē ē ⁊ valet plurimuz ēt cū rimāti telo mira facit. Agit apostolus vt ꝑ euangelico ministerio patiēter mala huiusmodi temporis solatio donorū dei oīa tollerentur. Magna res ē ⁊ grāditer agiē nec desunt ornamēta dicēdi Ecce inq̄t nunc tēpus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Nemini in quoq̄ dantes offensionē vt nō reprehendat̄ ministeriū nostrū sed ī oīb⁹ cōmēdātes nosmetipsos sicut dei ministros in multa patientia in tribulationib⁹: in angustijs: i plagis: in carcerib⁹: in seditionibus: ī laborib⁹: in ieiunijs: ī vigilijs: i castitate: ī sciētia in lōganimitate: in benignitate: in spiritu sancto: in charitate n ōficta: i verbo vitatis: in virtute dei: per arma iusticie a dexteris ⁊ a sinistris per gloriā ⁊ ignobilitatē: per infamiā ⁊ bonā famā: vt seductores a veraces: vt qui ignorātur ⁊ cognoscūtur: qua si moriētes ⁊ ecce viuim⁹: vt coerciti ⁊ nō mortificati: vt tristes semꝑ āt gaudētes: sicut egeni: multos āt ditātes: tāq̄ nihil habētes ⁊ oīa possidentes. Uide adhuc ardentem Os nostꝝ patet ad vos o corīthi: cor nostrū dilatatū ē. ⁊ cetera q̄ ꝑseq̄ lōgū ē. Itē q̄ ad romanos agit vt persecutiōes huiusmodi tēporis charitate vīcantur spe circa in adiutorio dei. agit āt granditer ⁊ ornate. Scim⁹ inquit qm̄ diligētibus deū oīa cooperātur ī bonū his q̄ sm ꝓpositū vocati sunt sancti: qm̄ quos presciuit ⁊ ꝑdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogenitus in multis fratrib⁹. Quos āt predestinauit illos ⁊ vocauit. Et quos vocauit ipsos ⁊ iustificauit Quos āt iustificauit ipsos ⁊ glorificauit. Quid ergo dicem⁹ ad hoc. Si deus pro nobis q̄s cōtra nos? Qui filio propo nō pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illū. Quō nō cū illo nobis oīa donauit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus qui iustificat Quis ē qui cōdēnet? christus ieius qui ꝑ nobis mortuus ē magis āt qui resurrexit qui ē in dextera dei: ⁊ q̄ iterpellat ꝑ nobis. Qui nos separabit a charitate christi? Tribulatio an angustia an ꝑsecutio: an fames: an nuditas: an periculū: an gladius: sicut scriptū ē. Quia ꝑꝑte morte afficimur tota die estimati sumus vt oues occisionis: ꝫ ī his oīb⁹ sup̄uincimus ꝑꝑ eū q̄ dilexit nos. Cert⁹ sū enim quia neq̄ mors neq̄ vita nz p̄sentia nz futura nz virtus nz altitudo nz ꝓfundū nz creatura aliqua nos poterit separare a charitate dei q̄ ē in christo iesu dn̄o nr̄o. Ad galathas āt q̄uis tota ipsa epistola sūmisso dicēdi genere scripta sit nisi in extremis partib⁹ vbi ē eloquiū tēperatū: tamē iponit quēdā locū eo motu animi vt sine vllis quidē talibus ornamētis qualia sunt in illis que mō posuim⁹ nō posset tn̄ nisi grāditer dici. Dies inquit obseruatis ⁊ annos ⁊ menses ⁊ tēpora: timeo vos ne forte sine cā laborauerīz in vobis. Estote sicut ⁊ ego: qꝛ ⁊ ego sicut vos fratres precor vos: nihil me lesistis. Scitis qꝛ ꝑ īfirmitatē carnis iāpridē euangelizaui vobis ⁊ tentationes nostras ī carne mea nō spreuistis nz respuistis: sed sicut angelū dei me accepistis sicut christum iesuz. Que ergo fuit beatitudo nostra: testimoniū vobis ꝑhibeo quoniā si fieri posset oculos vestros eruissetis ⁊ dedissetis mihi: g̃ inimic⁹ factus sū vobis verꝝ predicans? Emulant̄ vos non bene: sed excludere vos volunt: vt eos emulemini. Bonū ē āt emulari in bono sēper: ⁊ non solū cū presens sū apud vos. filioli mei quos iterū parturio donec formet̄

christus ī vobis. Uellē āt nūc eē apud vos ⁊ mutare vocē meā quia cōfūdor ī vobis. Nūquid hic aut cōtraria contrarijs verba sūt reddita: aut aliqua gradatione sibi subnexa sunt: aut cesa ⁊ in mēbra circuitus: vt sonuerūt: ⁊ tamē nō ideo ⁊ tepuit grādis affect⁹ quo eloquium fruere sentim⁹. Sz apostolica ista sicut clara sunt vt ꝓfūda sint atz ita conscripta memorieq̄z mādata vt nō solū lectore vel auditore: sed etiam expositore opus habeant siquis in eis nō superficie cōtētus altitudine querat: q̄ꝓpt̄ videamus ista genera dictionū in eis q̄ istorū lectione ad rerū diuinarū atq̄z salubrius doctrinā profecerāt eadēq̄z ecclesie ministrarūt. Beat⁹ cyprianus sūmisso dicendi genere vtitur ī eo libro vbi de sacramēto calicis disputat. Soluitur q̄ppe ibi questio ī qua querit̄ vtꝝ calix dominic⁹ aquā solā an vino mixtam debeat habere: sz verbi gr̄a aliq̄d īde ponedū ē. Post p̄ncipium ergo epistole iā soluere īcipiēs ꝓpositā questionē. āmonitos āt vos sciatis inquit vt ī calice offerēdo dominica traditio seruet̄ nz aliud fiat a vobis q̄z ꝓ vobis dn̄s prior fecit: vt calix q̄ ī cōmemorationē ei⁹ fert̄ mixt⁹ vino offerat̄. Nā cuz dicat christus ego sū vitis vera sanguis christi nō aqua ē vtiq̄z sed vinū: nec potest videri sāguis ei⁹ quo redēpti ⁊ viuificati sumus eē ī calice qn̄ vinū desit calici quo xp̄i sanguis on̄dit̄: q̄ scripturaꝝ oīuz sacramēto ac testimonio p̄dicat̄. Inuenimus.n. in genesi circa sacramētū noe hoc idē p̄currisse ⁊ signū dominice passionis extitisse: ꝙ vinū bibit ꝙ inebriatus ē: ꝙ in domo sua nudatus ē: ꝙ fuit recūbēs nudis ⁊ patētib⁹ femorib⁹ ꝙ nuditas illa p̄ris a medio filio denotata ē. a maiore vero ⁊ minore cōtecta ⁊c. que necesse nōē exeq̄ cū satis sit hoc solū cōplecti ꝙ noe typū future veritatis ostendēs: nō aquā sed vinū biberit: ⁊ sic imaginē dn̄ice passionis expresserit. Itē in sacerdote melchisedech dominicū sacramētū p̄figuratū videm⁹: sm ꝙ dominica scriptura testatur dicens. ⁊ melchisedech rex salē protulit panez et vinū. fuit enī sacerdos dei sūmi ⁊ bn̄dixit abraā. Qd̄ aūt melchisedech typum christi portaret declarat ī psalmo spūs sanct⁹ ex ꝑsona p̄ris ad filiū dicēs: An̄ luciferū genui te tu es sacerdos ī eternū secūdū ordinē melchisedech. h̄ ⁊ alia q̄ sequūt̄ hi⁹ ep̄le sūmisse dictiōis moduz seruāt: qd̄ facile ē explorare legētibus. Sanctus quoq̄z ambrosius cū agat rez magnā de spū scō vt eū p̄ri ⁊ filio demōstraret eq̄lē: sūmisso tū dicēdi genere vtitur: qm̄ res suscepta nō armamēta verborū aut ad flectēdos aīos cōmonitionis affectū: sed rerū documēta d̄siderat Ergo ī p̄ncipio hui⁹ opis ita ait: Cōmotus oraculo gedeō cū audissz ꝙ d̄ficiētibus lz ppl̄orū milib⁹ ī vno viro dn̄s plebiē suā ab hostib⁹ liberaret: obtulit edūca prarū cui⁹ carnē: secūdū p̄cepta āgeli ⁊ azima supra petrā posuit ⁊ eā iure ꝑfudit. Que simul vt v̄ge cacumīe quā gerebat āgelus dei cōtigit de petra ignis erupit atz ita sacrificiū ꝙ offerebat̄ assūptū ē. Quo iudicio declaratum vr̄ ꝙ petra illa typū habuerit corꝑis xp̄i qz scriptū ē. bibebāt de ꝯsequenti petra: petra āt erat xp̄s: ꝙ vtiq̄z nō ad diuinitatem eius sed ad carnē relatū ē q̄ scientiū corda apostoloꝝ perenni riuo sui sanguis inundauit. Jam tūc ergo ī misterio declaratū ē: qz domin⁹ iesus ī carne sua totius mūdi peccata crucifixus aboleret: nec solū delicta factoꝝ: sz ēt cupiditates aīoꝝ. Caro.n. edi ad culpā facti refert̄.

ius ad ille cebras cupiditatū. sic̄ scriptuz ē: qz cōcupiuit populus cupiditatē pessima: ꝛ dixerūt: Quis nos cibabit pane? Qd̄ igit̄ extendit angelus virgā ꝛ tetigit petrā de qua ignis exiit: ostendit ꝙ caro dñi spiritu repleta diuino peccata oīa hūane cōditionis exueret. Unde et dñs ait: Ignē veni mittere in terrā. Et terra i quib⁹ rei docēde ac ꝓbāde maxime īcūbit. De genere tēpato ē apud cyprianū virginitatis illa laudatio. Nunc nobis a d vrgnes ſmo ē quarum quo sublimior gloria ē: maior ꝛ cura ē: flos ꝛ ille ecclesiastici germinis dec⁹ atqz ornamētū gr̄e spiritualis leta īdolis laudis ꝛ honoris: op⁹ ītegrū atz īcorruptū dei imago rñdens ad scīmoniā dñi illustrior portio gregis christi. Gaudet per ipsas atqz in ip̄as: largiter floret ecclesie matris gloriosa fecūditas: quātoqz plus copiosa v̄ginitas numero suo addidit tāto gaudiū mr̄is augescit. Et alio loco ī fine epl̄e. Quō īquit portauim⁹ imaginē terreni q̄ de limo ē portem⁹ ꝛ imaginē ei⁹ q̄ de celo ē. hāc imaginem portat v̄ginitas: portat ītegritas: sāctitas portat ꝛ v̄itas: portāt discipline dei memores iusticiā cū religione retinētes stabiles in fide: humiles in timore: ad oēs tollerantias fortes: ad sustinēdas iniurias mites: ad faciēdā misericordiā faciles: fraterna pace vnanimes atz cōcordes. Que vos singula o bone v̄gines obseruare: diligere: implere debetis que d̄o ꝛ xp̄o vocātes ad dñz cui vos dicastis maiore: ꝛ meliore ꝑte p̄ceditis ꝓuecte annis iunioribꝰ magisteriū facite. Mīores natu p̄bete cōparib⁹ īcitamētū hortam̄tis vos mutuis excitate emulis de v̄tute documētis ad gl̄iā ꝓuocate durate fortiter: sp̄ual̄r ꝑgite: peruenite felicit̄: tātū memētote tūc vr̄i cū īcipiet ī vobis v̄ginitas honorari. Ambrosi⁹ ēt dicēdi genere tēpato ꝛ ornato ꝓfessis v̄ginib⁹ ꝓponit tāq̄z sub exēpli forma ꝙ moribus mitteret̄ ꝛ dicit. Uirgo erat nō solum corpe: sz ēt mēte q̄ nullo doli ābitu sincerū adulteraret affectū: corde hūilis: v̄bis grauis: aī prudēs: loquēdi parcior: legēdi studiosior: nō ī incerto diuitiarū sz ī p̄ce pauꝑis spez pones ītēta opi: fecūda sermoni: arbitriuz mētis nō hoīs sed deū querere: nullū ledere bñ velle: oīb⁹ assurgere maiorib⁹ natu: eq̄lib⁹ nō īuidere: fugere iactātiā: rōne sequi: amare v̄tutē. Qm̄ ista vultu lesit parētes: qñ dissensit a ꝓpīquis: qñ fastidiuit humilē: qñ irrisit debilē: qñ vitauit inopem. Eos solos sollicita cet⁹ hominū īuisere quos misericordia nō erubesceret neqz preteriret verecūdia. Nihil toruū in oculis: nihil ī v̄bis procax: nihil in actu īuerecūdū: nō gest⁹ fractior: nō īcessus solutior nz vox petulātior: vt ipsa corporis species simulacrū fuerit mētis ꝛ figura ꝓbitatis. Bonā q̄ppe domus ī ip̄o vestibulo dz agnosci ac pmo p̄tēdit ingressu nihil it⁹ latere tenebrax: tāq̄z lucerne lux it⁹ posita foris luceat. Quid ḡ exeq̄tur ciborū parsimoniā officiorū redūdātiā alterū vltra naturā supfuisse: alterū ipsi nature pene defuisse. Illic nulla ītermissa tēpora hic cōgeminati ieiunio dies. Et si qñ reficiēdi successisset voluntas cib⁹ plerūqz obui⁹ qui mortē arceret nō delicias ministraret. Hec āt ꝑpea ī exēplo bui⁹ tēpati generis posui: qz hic nō agit vt v̄ginitatē voueāt q̄ nō vouerūt: sz quales eē debeāt q̄ iam vote sunt. nā vt aggrediat̄ aīus tātū ac tale ꝓpositum grandi vtiqz dicendi genere debet excitari: ꝛ accēdi: sed martyr cyprianus de hītu v̄ginū nō de suscipiendo virginitatis ꝓposito scribit. Iste vero

epiſcopus etiã ad hoc eas magno accẽ dit eloquio. Uerũ et eo q̃ ãbo egerunt dictiõis grãdis exẽplo cõmemorabo. Ambo q̃ppe inuecti ſũt cãs que formã pigmẽtis colorãt: quor̃ por ille cũ hoc ageret ait inter cetera. Siquis pingẽ do artifex vultũ alicui⁹ ⁊ ſpeciẽ ⁊ corpo ris qualitatẽ emulo colore ſignaſſet: ⁊ ſignato iã cõſumatoq̃ ſimulacro ma nus alius iferret vt iã formata iã picta quaſi peritior reformaret grauis prioris artificis iniuria ⁊ inſta indignatio vide ret. Tute exiſtimas impune laturaz tã ip̃robe temeritatis audaciã? dei arti ficis offensam? Et ſi impudica circa ho mines ⁊ inceſta fucis lenocinantib⁹ nõ fis corruptis violatiſq̃ q̃ dei ſunt peior adultera detineris. Quod ornari te pu tas: q̃ putas comi: ĩpugnatio ẽ iſta omni opis p̃uaricatio ẽ veritatis: monẽtis apoſtoli vox ẽ. Expurgate vetus fermẽ tũ vt ſitis noua cõſpersio ſicut eſtis azi mi. Et enim paſca noſtrũ imolatus eſt x̃ps. Itaq̃ feſta celebrem⁹ nõ i fer mento veteri nz ĩ fermẽto malicie ⁊ ne quitie: ſed in azimis ſinceritatis ⁊ verita tis. Nũquid ſinceritas perſeuerat et veritas: q̃ que ſincera ſunt polluũtur colorũ adulteriis: medicaminũ fucis: in mẽdaciũ vera mutãtur. Dñs tuus dicit nõ põt facere capillũ vnũ albũ aut ni grũ: ⁊ tu ad vincendã domini tui vocẽ vis te eẽ potiorẽ? Audaci conatu ⁊ ſacri lego contẽptu, crines tuos inficis: ma lo preſagio futuror̃ capillos iã tibi flã meos auſpiraris: lõgũ ẽ inſerere oĩa que ſequũtur. Ille vo poſterior vt ĩ tales diceret: huic illa inquit naſcũtur intẽri ta viciorũ: aut queſitis colorib⁹ ora de pingãt oũ viris deſpicere formidãt ⁊ de adulterio vult⁹ medicãtur adulterium caſtitatis. Quãte hoc amãt iã effigiem mutare nature picturã querere: ⁊ dum verent maritale iudiciũ pdidere ſuum. prior enim de ſe ꝓnũciat quẽ cupit mu tare q̃ nata ẽ. Ita oũ alij ſtudet placere prius ipſa ſibi diſplicet. Qm̃ iudicẽ mu lier prorẽ req̃rim⁹ deformitatis tue q̃ teipſ ã que videri times. Si pulchra es q̃d abſconderis ſi deformis curre for moſã eẽ mẽtiris nec tue conſciẽtie nec alieni erroris gratiaz habiturã. Ille. n. alterã diligit. tu alteri vis placere: ⁊ ira ſceris ſi amet alterã q̃ adulterare inde docek. Mala magiſtra es iniurie tue le nocinari: refugit ẽt q̃ paſſa ẽ lenonẽ: ac licet vilis mulier nõ alteri tñ: ſed ſi pec cãt tollerabilioza ꝓpemodũ ĩ adulterio crimia ſũt. Ibi. n. pudicitia hic nã adul teraf. Satis vt exiſtio apparet feminas ne ſuã adulterẽt formã ⁊ ad pudorem ⁊ ad timorẽ hac facũdia vehemẽter ĩpel li. Pro ide nec ſũmiſſũ nz tẽpatum: ſed grãde oĩno gen⁹ hoc elocutiõis agno ſcim⁹. In his ãt quos dnos ex oĩb⁹ pro ponere volui ⁊ ĩ alijs eccl̃iaſticis viris ⁊ bono ⁊ bñ i. ſicut res poſtulat: acute: ornate: ardẽterq̃ dicẽtib⁹ p multa eorũ ſcripta poſt hec tria repiri ⁊ aſſidua le ctiõe vl̃ auditione admixta exercitatiõe ſtudẽtib⁹ inoleſcere. Nec q̃ſq̃ preter diſciplinã eẽ exiſtimet iſta miſcere: im mo q̃tũ cõgrue fieri põt oĩb⁹ generib⁹ dictio varianda ẽ. Nã quando ꝓlixa ẽ in vno genere min⁹ detinet auditorem Cũ vero fit in aliud ab alio trãſitus ẽt ſi lõgi⁹ eat decẽtius ꝓcedit oratio: q̃tuſ hẽant ſingula genera varietates ſuas ĩ ſermone eloquiũ quib⁹ nõ finũtur ĩ eo rum qui audiũt frigeſcere vel tepeſcere ſenſibus. verũtñ facili⁹ ſũmiſſuz ſolũ q̃ ſolũ grande tollerari põt. Cõmotio q̃p pe animi quãto magis excitanda eſt vt a nobis aſſentiatur auditor: tanto mi

nus in ea diu teneri pōt cū fuerit quantum satis ē excitata: ⁊ ideo cauēdū ē ne dū volumus altiꝰ erigere ꝙ erectū ē etiam ide decidat quo fuerat excitatiōe ꝑductū. Interpositis vō q̄ sūt decidenda sūmissus ad ea q̄ opꝰ ē granditer dici bñ redit. vt dictionis īpetus sicut marl estꝰ alternet. Ex quo fit vt grādis dictionis genꝰ si diutiꝰ ē dicēdū. ñ debeat eē soluz sz alioꝝ generū dictiōe varieť. Et tam̄ ei generi dictio tota tribuiť cuiꝰ copia preualuerit. Interest. n. ꝙ genꝰ cui generi īterponať vl' adhibeať certis ⁊ necessariis locl. Nā ⁊ ī grādi genere sp aut pene sp tēperata debēt eē ꝑncipia. Et ī ptāte ē eloquētis vt dicanť nōnulla sūmisse ēt q̄ possēt dici grāditer: vt ea q̄ dicūtur grāditer ex illoꝝ fiāt cōparatione grandiora ⁊ eoꝝ tanq̄ vbis lumīosiora reddanť. In quocūq̄ āt genere aliq̄ qōnū vīcula soluēda sūt a cacumīe opꝰ ē ꝙ si bi sūmissū genꝰ ꝓpe mēdicat. Ac ꝑ hꝰ eo genere vtēdū ē. ⁊ ī alijs duobꝰ generibꝰ qñ eis ista īcidūt sic laudandū aliq̄d vl' vituperādū vbi nec dānatio nec cuiusq̄ liberatio nec ad actionē quālibet assensio req̄riť ī quocūq̄ alio genere occurrerit genꝰ adhibēdū ⁊ īterponēdū ē tēperatum. In grādi. n. īueniūt locos suos: duo ceťa ⁊ ī sūmisso silr. Tēperatū autē genꝰ nō q̄dē sp sz tñ aliqñ sūmisso indiget. si vt dixi qō cuiꝰ nodus ē soluēdus īcurrat l' qñ nōnulla q̄ ornari possēt: iō nō ornanť: sz sūmisso sermone dicunť. vt q̄busdā q̄si thoris ornamētoꝝ ꝑbeāt eminētiorē locū. Grāde āt genꝰ tēpata dictio nō req̄rit. Ad delectādos quippe aīos nō ad monēdos ipsa suscipiť: ñ sane si dicēti crebriꝰ ⁊ vehemētiꝰ acclametur iō grāditer putādus ē dicere: hoc. n. ⁊ accumine sūmisse generis ⁊ ornam̄ta faciūt tēperati. Grāde aūt genꝰ plerūq̄ pōdere suo voces ꝑmit sz lachrymas exp̄mit. Deniq̄ cū apud cesareaz mauritanie dissuaderē populo pugnam ciuilem vel potius plusq̄ ciuilē quā cateruam vocabāt. neq̄ enim ciues tātūmodo verū etiam ꝓpinqui fratres. Postremo parētes ac filij lapidibus īter se ī duas partes diuisi per aliquos dies continuos certo tēpore anni solēniter dimicabāt ⁊ quisq̄ vt quēq̄ poterat occidebat. Egi quidē granditer quantū valui: vt tam crudele ⁊ inueteratū malū ꝺ cordibus ⁊ moribus auellerem pellerenq̄ dicēdo. nō tamē egisse aliq̄d me putaui cū eos audirē acclamātes: sz cū flentes viderē. Acclamationibus quippe se doceri ⁊ delectari: flecti aūt lachrimis iudicabāt. Quas nisi aspere īmanem illā cōsuetudinē a patribꝰ ⁊ auis lōgeq̄ a maioribus traditā. que pectora eoꝝ hostiliter obsidebat: vel potius possidebat initam anteq̄ re ipsa id ostenderēt credidi hostiliter obsidebat. Moxq̄ sermone finito ad agēdas deo gratias corda atq̄ ora cōuerti. Et ecce iam ferme octo vel amplius anni sūt ꝓpitio christo ex quo illic nihil tale tentatū est. Sunt et alia experimenta multa quibus didicimus homines quid ī eis sapientis granditas dictiōis nō clamore potius q̄ gemitu: aliquādo etiā cum lachrymis postremo vite mutatione mōstrasse. Sūmisso etiā dicēdi genere sūt pleriq̄ mutati: sz vt qō nō sciebāt scirēt: aut qō eis videbatur īcredibile crederēt. nō autem ut agerent agendū iam nouerūt ⁊ agere nolebant. Ad huiusmodi nanq̄ duritiam flectendā debet grāditer dici. Naz ⁊ laudes ⁊ vituperationes quando eloquēter dicūtur. cū sint ī genere tēperato sic afficiūt quosdam vt non solū ī laudibus ⁊ vituperationibus eloquen-

tie delectentur. verū etiam ipsi delectabiliter appetāt fugiātq; vituperabiliter viuere: sed nunqd oēs qui delectāt imitantur: sicut in grandi genere. Oēs qui flectūtur agūt z in sūmisso genere oēs q docētur sciūt: aut credunt verū ee qō nesciūt. Unde colligit illa duo genera qō efficere intēdūt hoc eis ee maximus necessariū qui sapiēter z eloquēt volūt dicere. Illud vo qō agit genere tēperato. i. vt eloquētia ipsa delectet: nō ē pp seipsū vsurpādū: sed vt reb⁹ que vtiliter honesteq; dicūt. si nec docēte indigent eloquio nec mouēte: q; z scientes z fatētes auditores habēt aliquāto ꝓmptius et delectatione ipsa elocutionis accedat vel tenacius adhereat assensus.

Nā cū eloquētie sit vniuersale officiuz i quocūq; istorū triū genez dicere apte ꝓsuasionē finis āt id qō intēdis ꝓsuadere dicēdo in quocūq; istorū triū genez dicit quidē eloquēs apte ad ꝓsuasionē sed vbi persuadet ad finē nō venit eloqntie. Persuadet āt i sūmisso genere pera eē qui dicit: ꝓsuadet in grādi vt agā tur que agēda ee sciūtur: nec agūtur. p suadet in genere tēperato pulchre ornateq; dicere. Quo fine nobis quid opus ē. Appetant eū qui lingua gloriantur z se impune gentis talibusq; dictionibus iactāt vbi nec docēdus auditor: nec ad aliquid agendū mouēdus: sed tātūmō ē delectādus auditor. Nos vero istum finē referamus ad alterū finē vt. s. qō efficere volum⁹ cū granditer dicim⁹: hoc etiam isto modo velimus idē vt bonoz morū diligantur vel deuitentur mala: si ab hac actione non sic alieni sint homines: vt ad eam grandi genere dictiōis videantur accendi: aut si iam id agunt vt agant studiosius atq; in eo firmiter perseuerent. Ita fit etiam vt tempati genere oratu non iactanter: sed prudēt vtamur nō eius fine contenti quo tantūmō delectatur auditor: sed hoc potiꝰ agentes vt etiam ipso cum ad bonum persuadere volumus adiuuetur. Illa itaq; tria que supza posuimus eum q sapienter dicit: si etiam eloquenter vult dicere id agere debere vt intelligēter: vt libēter vt obedienter audiat: non sic accipienda sūt tāq; singula illis tribus dicendi generibus ita tribuātur vt ad sūmissū intelligenter: ad temperatum libenter: ad grande pertineat obediēter audiri: sed sic potius vt hec tria semper intendat quātū potest z agat: etiam cū in illoz singulo quoq; versatur. Volumus enim fastidiri et cū sūmisse dicim⁹ ac per hoc nō solū volumus intelligenter verū etiam libēter audiri. Quid autē agimus diuinis testimonijs docēdo q dicim⁹ nisi vt obediēter audiamur. i. vt credamus eis: epitulante illo cui dictū ē: Testimonia tua credibilia facta sunt valde. Qui etiā cupit nisi credi qui aliquid licet sūmisso eloquio discentibus narrat. Quis velit eum audire nisi aubitozem: nōnulla ēt suauitate detineat: Nā si nō intelligatur quis nesciat nec libēter eū posse nec obediēter audiri: Plerūq; dictio ipsa sūmissa dissoluit difficilimas questiones: z inopinata manifestatione demōstrat oī sētētias acutissimas de neicio quibusdā cauernis vnde non sperabātur eruit z ostendit: de aduersario conuincit errozem z docet falsum ee: quod ab illo dici videbat inuictuz maxime quādo adest ei quod dam decus nō appetitū: sed quodāmō naturale: z qī nōnulla iactaciuncula sz qī necessaria: atq; vt ita dicā ipsis rebus exorta numerositas clausulaz tantas acclamatōes excitat vt vir itelligat

ee summissa. Non enim quia neq; incedit ornata neq; armata: sed tanq; nuda congreditur. ideo non aduersarium neruis lacertisq; collidit: ⁊ obsistentem subruit ac destruit membris fortissimis falsitatē. Unde āt multū ⁊ crebro acclamatur ita dicentib⁹: nisi quia veritas sic dmōstrata sic defēsa sic iuicta delectat. Et in hoc igitur genere sūmisso iste doctor ⁊ dictor id agere debet: vt nō solū intelligenter verū etiā libenter ⁊ obediēter audiatur. Illa quoq; audientia generis temperati apud eloquētem ecclesiasticū nec inornata relinquit nec idecenter ornatur: nec solū hoc appetit vt delectet qd solū apud alios proficetur verum etiam ī his que laudat siue vituperat istis appetēdis vel firmius tenendis. illis autē deuitādis vel respuendis vult vtiq; obedienter audiri. Si āt non audit intelligenter nec libēter potest. Proinde illa tria vt intelligāt qui audiunt vt delectētur vt obediāt etiā: ī hoc genere agēdū ē etiā vbi tenet dlectatio principatū. Jā vero vbi mouere ⁊ flectere grādi genere opus ē auditore: q tunc ē opus quādo ⁊ veraciter dicit: ⁊ suauiter confitet: ⁊ tamē non vult facere qd dicit: dicēdū ē pculdubio grāditer: sed quis mouet si nescit qd dicit aut quis tenetur vt audiat si nō delectat? Unde ⁊ in isto genere vbi ad obedientiā cordur granditate dictionis flectēdū ē: nisi ⁊ intelligenter ⁊ libēter q dicit audiat nō pōt obediēter audiri. Habet aūt vt obediēter audiat quātacūq; grāditate dictionis mai⁹ pōdus uita dicētis: Nā q sapiēter ⁊ eloquēter dicit. uiuit āt neqter: erudit qdē multos discēdi studiosos: q̄uis anime sue sit inutilis sicut scriptū ē: Scribe ⁊ pharisei ī cathedra moysi sederunt que dicūt facite q āt faciūt facere nolite. Dicunt enim ⁊ nō faciūt. Unde ait apostolus: Sine occasione sine veritate xp̄s ānunciet. xp̄s āt vitas ē: ⁊ tamē etiā nō veritate annūciari veritas pōt: idest ut a prauo ⁊ fallaci corde que recta ⁊ vera sunt p̄dicentur. Si q̄ppe annunciat iesus xp̄s ab eis q querunt nō que iesu xp̄i: sed qm̄ boni fideles nō quēlibet hominū sed ipsū deum obedienter audiūt. qui ait: Que dicunt facite: que āt faciunt facere nolite. dicūt enim ⁊ nō faciūt ideo audiūtur vtiliter etiā qui vtiliter nō agūt. sua. n. querere student: sed docere sua non audent. De loco scilicet superiore sedis ecclesiastice quē sana doctrina instituit: propter q ipse dn̄s prius q̄ de talibus quos commemoraui diceret: p̄misit. sup cathedrā moysi sederunt. Illa ergo cathedra nō eor sed moysi cogebat eos bona dicere etiā nō bona faciētes. Agebat ergo sua in vita sua: docere āt sua cathedra illos nō permittebat: sed aliena. Multis itaq; psunt dicēdo que nō faciūt: sed longe plurib⁹ prodessent faciēdo q dicunt. Abundant enim qui male vite sue dfēsionē ex ipsis suppositis ⁊ doctoribus querūt respondentes corde suo: aut etiam si ad hec erūpūt ore suo atq; dicentes. Quod mihi precipis cur ipse non facis? Ita fit vt eū nō obediēter non audiant qui se ipse nō audit: ⁊ dei verbū quod eis p̄dicat. simul cū ipso predicatore cōtēnāt: deniq; apostolus scribēs ad timoteum cum dixisset: nemo adolescentiā tuam contēnat: subiecit vnde ñ ɔtēneret atq; ait: Sz forma esto fideliū ī sermone: ī ɔuersatiōe: ī dilectiōe: ī fide: ī castitate. Talis doctor vt obediēter audiat ñ īprudēter: ñ solū sūmisse actēpate. Uerū ēt grādit dicit qr ñ ɔtēptibiliter viuit. sic nāq; eligi. bonā vitam:

vt bonā ñ negligat famā: sz ꝓuideat bo
na corā ḋo ⁊ hoīb⁹ q̄ꝫtū pōt illū timen-
do: bis ɔsulēdo. In ipso ēt ſmone ma-
lit reb⁹ placere q̄ꝫ v̄bis: nec existimet di
ci meli⁹ nisi ꝙ dr̄ v̄ius. Nec doctor
v̄bis ſuiat: sz v̄ba doctori. h̄ .n. ꝙ apl's
ait nō in sapiētia v̄bi ne euacuetur crux
xp̄i. ad hoc valet ēt qd̄ ait ad timoteum
Noli v̄bis ɔtēdere. ad nihil .n. vtile est.
nisi ad subuersionē audiētiū. Neqꝫ .n. h̄
dictū ē: vt aduersarijs oppugnātib⁹ v̄ita
tē nihil nos ꝓ veritate dicam⁹ ⁊ vbi erit
ꝙ cū oñderet q̄lis eē ep̄s ḋbeat. ait iter
cetera vt potēs sit i doctrina sana: ⁊ cō
tradicētes redarguere. v̄bis .n. ɔtēdere ē
ñ curare quō error v̄itate vīcat: sz quō
tua dictio dictiōi preferat alteri⁹. Por
ro q̄ nō v̄bis ɔtēdit siue sūmisse siue tem
perate siue grādit dicat id agit v̄bis vt
veritas moueat. qñ nec ipsa q̄ p̄cepti fi-
nis ⁊ plenitudo ē legis: charitas nullo
mō recta eē pōt: si ea q̄ diligūtur nō v̄a
sz falsa sūt. Sicut āt cui⁹ pulchr̄ ē corp⁹
⁊ deformis ē aīus magis dolēdū ē: q̄ꝫ si
deforme hēret corp⁹: ita qui eloquēter
ea q̄ falsa sūt dicit magis miserādus est
q̄ꝫ si talia deformit̄ diceret. Quid ē g̃ nō
solū eloquēter verū sapiēter dicere nisi
v̄ba i sūmisso genere sufficiētia: in tēpa
to splēdētia: i grādi vehemetia veris tñ
reb⁹ q̄s audiri oporteat adhibere. Sz q̄
vtrūqꝫ nō pōt dicat sapiēter ꝙ nō dicit
eloquēter poti⁹ q̄ꝫ dicat eloquenter qd̄
dicit īsipienter. Si āt nec hoc q̄dē pōt
ita cōuerset vt nō solū sibi p̄miū cōpa-
ret: sz ēt p̄beat alijs exēplū: ⁊ fit ei⁹ quasi
copia dicēdi forma viuēdi. Sūt sane q̄-
dā q̄ bñ ꝓnūciare pñt: q̄d āt ꝓnūciēt ex
cogitare nō pñt. Qd̄ si ab alijs sumant
eloquēter: sapiēterqꝫ cōscriptū: memo
rieqꝫ ɔmēdāt atꝫ ad populū ꝓferūt: sed
eā ꝑsonā gerunt nō īprobe faciūt. Sic
eniꝫ qd̄ ꝓfecto vtile ē multi p̄dicatores
fiunt: nec mlti magr̄i: sz vni⁹ veri magr̄i
ad ipsū dicēt oēs ⁊ nō sint in eis scisma
ta: nec deterrēdi sūt isti voce hieremie ꝓ
phete ꝑ quā dñs arguit eos q̄ furāt ver
ba ei⁹ vnusquisqꝫ ꝓxīo suo. Qui .n. furā
tur alienū auferūt. v̄bū āt dei nō ē alie
nū ab eis q̄ obtēperāt ei. potiusqꝫ ille di
cit aliena q̄ cum dicat bene viuit male.
Quecūqꝫ .n. bona dicit ei⁹ excogitari vi
dēt īgenio: sz ab ei⁹ motib⁹ aliena sunt
Eos itaqꝫ dicit ḋs furari v̄ba sua q̄ boni
volūt videri loquēdo q̄ ḋi sūt cū sint ma
li faciēdo q̄ sua sūt. nec sane ipsi dicūt
si diligent̄ attēdas. Quō .n. dicūt v̄bis ꝙ
negāt factis. nō .n. frustra ḋ talibus ait
apl's: Cōfitēt se nosse ḋuꝫ. factis āt ne
gāt. Mō g̃ qñ ipsi dicunt: ⁊ rursus alio
mō ipsi nō dicūt: qm̄ vtrūqꝫ verū est qd̄
ait v̄itas. De talib⁹ .n. loquēs q̄ dicūt in
q̄t facite: q̄ āt faciūt facere nolite: h̄ est
quod ex ore illorū auditis. facite: qd̄ ex
ope videtis facere nolite dicūt .n. ⁊ non
faciūt. Inq̄t g̃ q̄ꝫuis ñ faciāt dicūt tñ: sz
alio loco tales arguēs. Hipocrite inq̄t ñ
potestis bona loq̄ cū sitis mali: ac ꝑ hoc
ea q̄ dicūt nō ipsi dicūt volūtate. s. atqꝫ
ope negādo qd̄ dicūt. Uñ ɔtigit vt hō
disertus ⁊ malus sermonē quo v̄itas p̄
dicet dicēdū ab alio nō disto sz bono
ipse cōponat. Quod cū fit ipse a seipso
tradit alienū. ille ab alio accipit suū. Cū
vero boni fideles bonis fidelib⁹ hāc ope
rā ɔmēdāt vtrisqꝫ sua dicunt: qꝛ ⁊ de⁹
ipsorū ē cui⁹ sūt illa q̄ dicūt ⁊ ea q̄ faciūt
q̄ nō ipsi cōponere poterūt: q̄ scd̄m illa
cōposite viuūt. Siue āt apud popu
lū vel apud quoslibet iā iāqꝫ dicturus:
siue ꝙ apud populū dicēdū uel ab eis
qui noluerūt: aut potuerūt legēdū ē di
cturus: oret deum ut sermonē bonū do
net in os ei⁹. Si enim regina orauit be

ster ꝓ sue gentis tpali salute locutura apud regē vt i os eius deus ꝯgruū sermonē daret. q̄ꝫto magis orare dz vt tale mun⁹ accipiat q̄ ꝓ eterna hoīuz salute i v̄bo ⁊ doctrina laborat: Illi v̄o q̄ ea dicturi sūt q̄ ab alijs acceperūt ⁊ anteq̄ꝫ accipiāt orēt ꝓ eis a q̄b⁹ accipiūt vt eis det̄ qd̄ ꝑ eos accipe volūt. ⁊ cū acceperint orēt vt bene ⁊ ipsi ꝓfuerāt: ⁊ illi ad quos ꝓferūt sumāt. ⁊ de ꝓspo exitu dictionis eidē gr̄as agāt: a quo se id accepisse nō dubitāt: vt q̄ nō gl̄iat̄ i illo glorie t̄ i cui⁹ manu sūt ⁊ nos ⁊ s̄mōes nr̄i.

Lōgior euasit liber hic q̄ꝫ volebā quāq̄ putauerā: sz legēti: vel audiēti cui grat⁹ ē lōg⁹ nō ē. Cui āt lōg⁹ ē ꝑ ꝑtes eū legat: q̄ habere vult cognitū. Quē v̄o eius cognitiōis piget de lōgitudie nō q̄rat̄. Ego tñ dño nr̄o iesu xp̄o gr̄as ago q̄ in his q̄tuor libris nō q̄lis ego cui mlt̄a desūt eēz: sz q̄lis eē debeat q̄ i doctrina sana. i. i christiana nō solū sibi: sz alijs etiā laborare studet quantulacūq̄ꝫ potui facultate disserui.

Aurelij augustini egregij doctoris de doctrina christiana liber q̄rtus q̄ ē vltimus libroꝝ istoꝝ feliciter explet⁹. Amē

Diui aurelij Augustini Hipponēsis ep̄i de fide ad petrū liber incipit. Cap. i.

Epistolā fili petre tue charitatis accepi. In qua te significasti velle hierosolymaz ꝑgere: ⁊ postulasti te litteris nostris īstrui quā debeas in illis partibus vere fidei regulaz tenere: vt te nullus possit sensus hereticis surripere falsitatibus. Gaudeo quidem q̄ ꝓ fide vera sine vllo ꝑfidie vicio custodiēda sollicitudinē geris: sine qua nulla pōt ꝓdesse imo nec eē ꝯuersio. Apostolica quippe dicit auctoritas q̄ sine fide impossibile ē placere deo. Fides nāq̄ ē bonoꝝ omniū fūdamētū. Fides est humane salutis initium. Sine hac fide nemo ad filioꝝ dei numerū pōt pertinere Quia sine ipsa nec i hoc seculo q̄sq̄ꝫ iustificationis gratiā ꝯsequit̄: nec i futuro vitā possidebit eternā. Et siq̄s hic ñ ambulauerit ꝑ fidē nō ꝑueniet ad speciem Sine fide omnis labor hominis vacu⁹ est. Talle quippe ē: vt sine vera fide q̄sq̄ꝫ velit deo ꝑ contemptū seculi placere quale si quisq̄ꝫ tendēs ad patriā: in qua se scit beate victurū: relinquat itinerī rectitudinē ⁊ īprouide sectet̄ errorē: quo nō ad beatā ciuitatē ꝑueniat: sed i p̄cipitium cadat: vbi nō gaudiū ꝑueniēti datur: sed cadēti īteritus inferat̄. verūtñ vt de fide sufficiēs sermo ꝓmatur: nec temporis suffragatur spatiū: qz celeriter meum cupis habere responsum. Et tā magnū est huius disputationis opus: vt a magnis vix possit impleri. Neq̄ꝫ n. poposcisti sic te debere d̄ fide īstrui: vt vnā quālibet heresim designares ꝯtra quaz specialiter nostre disputatiōis vigilaret intētio. Sed cū indefinite diffinitionez fidei petis eāq̄ꝫ cupis sub breuitate concludi. Uides ꝓculdubio q̄ꝫ sit nobis impossibile: vt rem tantam in breui plene cōprehēdamus. Cui sufficientes eē nō possumus: etiā si tantū spatiū temporis ⁊ tale nobis eēt ingeniū vt multa volumina de hoc qd̄ a nobis expetis facere valeremus. Sz qz deus ꝓpe est omnib⁹ inuocātibus eū in veritate: qui v̄buz cōsumans ⁊ abbreuiās fecit super terram spero qz sicut tibi dedit huius fidei sanctam sollicitudinē: sic etiaz mihi vt tuo tam bono tanq̄ꝫ laudabili seruiā desiderio: sufficientē tribuet facultatē: vt et si nō potuero cūcta dicere: q̄bus omnis

error hereticus possit agnosci ⁊ agnitus vel cõuinci valeat vel vitari: tñ ĩ nomĩe atq; adiutorio sãcte trinitatis: que vn⁹ solus ⁊ verus ⁊ bon⁹ ẽ deus: ea dicant̃ ĩ q̃bus saltẽ magna ex parte rõnem fidei catholice cõstet sine aliqua erroris caligine cõtineri. Quibus retẽtis poteris ẽt illa deprehẽdere atq; fugere q̃ ⁊ si ĩ hoc ope nõ vident̃ spãli disputatione ꝯuinci: tamẽ ex his que hic generaliter atq; absolute ponẽtur appareãt illa que ĩfideles hoĩes aurib⁹ volũt susurare fidelium nõ regula diuine v̄itatis tradita: sz neq̃tia hũani erroris inuẽta. .ij. Quocũq; igit̃ loco fueris ꝯstitutus: q; ſm regulã nostri saluatoris ĩperio ꝓmulgatã nosti te ĩ nomine patris ⁊ filij ⁊ spũs sancti baptizatũ: p̃ncipaliter atq; ĩdubitãter toto corde retine patrẽ deũ: filium deũ: spũm sanctũ deũ. i. sanctã atq; ĩeffabilẽ trinitatẽ vnũ eẽ deũ naturaliter: de quo ĩ deutronomio dicit̃. Audi isrl̃. dñs deus tu⁹ deus vnus ẽ: ⁊ dñm deũ tuuz adorabis ⁊ illi soli seruies. Uerũtamen q; istũ vnũ deũ: q̃ solus ẽ verus naturaliter de⁹: nõ patrẽ solũ: neq; filiũ solum neq; solũ spũz sanctũ: sz sil̃ p̃rez ⁊ filiũ ⁊ spũz sãctũ dicim⁹ eẽ. Cauẽdũ ẽ ne sicut p̃rez ⁊ filiũ ⁊ spũz scm̃ vnũ deũ eẽ quãtũ ad nãlez attinet vnitatẽ v̄acit̃ dicim⁹: sic eũ q̃ pr̃ ẽ: eũdẽ vel filiũ vel spũz scm̃: aut eũ q̃ spũs sãct⁹ ꝓp̃e ĩ ꝯfessione h⁹ trinitatis dr̃: vl̃ patrẽ vl̃ filiũ ꝑsonalit̃ dicere si ue credere qd̃ oĩo nefas ẽ audeam⁹. Fides. n. quã scĩ patriarche atq; ꝓphete añ ĩcarnationẽ filij dei diuinit⁹ acceperunt quã ẽt ipsi apl̃i ab ipso dño ĩ carne posito audierũt: ⁊ spũs scĩ magisterio ĩstructi: nõ solũ sermone p̃dicauerũt: verũ ẽt ad ĩstructionẽ saluberrimã posterorũz scriptis suis ĩditã reliquerũt: vnũ deũ p̃dicat trinitatẽ. i. patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spũm scm̃

Sz trinitas vera nõ eẽt: si vna eadẽq; ꝑsona diceret̃ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ spũs scũs. Si. n. sicut ẽ p̃ris ⁊ filii ⁊ spirit⁹ scĩ vna substãtia sic eẽt vna ꝑsona: nihil oĩo eẽt ĩ quo veraciter trinitas diceret̃. Rursus q̃dez trinitas eẽt vera: sz vn⁹ de⁹ trinitas ipa ñ eẽt si quẽadmodũ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ spũs sãct⁹ ꝑsonaꝝ sũt ab ĩuicẽ ꝓp̃etate distĩcti: sic fuissẽt quoq; naturaꝝ diuersitate discreti. Sz q; ĩ illo vno vero deo trinitate nõ solũ ꝙ vn⁹ ẽ de⁹: sz ẽt ꝙ trinitas ẽ naturaliter veꝝ ẽ: ꝓpterea ipse ver⁹ de⁹ ĩ ꝑsonis trinitas ẽ: ⁊ ĩ vna natura vn⁹ ẽ. Per hãc vnitatẽ naturalẽ tot⁹ pr̃ ĩ filio ⁊ spiritu scõ ẽ: tot⁹ fili⁹ ĩ p̃re ⁊ spũ scõ: totusq; spũs scũs ĩ p̃re ⁊ filio ẽ. Nullus hoꝝ extra quẽlibz ipsoꝝ ẽ: q; nemo aliũ aut p̃cedit eternitate. aut excedit magnitudine: aut supat ptãte: q; nec filio nec spiritu scõ quãtũ ad nature diuine vnitatez ꝑtinet: aut anterior aut maior pater est. nec filii eternitas atq; ĩmensitas: velut anterior aut maior spũs scĩ ĩmẽsitatem eternitatẽq; aut p̃cedere aut excedẽ naturaliter põt. Sicut g̊ nec filius posterior aut minor ẽ patre: ita nec spũs sãct⁹ posterior aut minor ẽ filio. Eternũ q̃ppe ⁊ sine initio ẽ: ꝙ spũs scũs de natura patris filiiq; ꝓcedit. Ob hoc g̊ tres vnũ recte credim⁹ ⁊ dicim⁹ deũ: q; vna prorsus eternitas vna ĩmẽsitas: ⁊ vna ẽ nãliter triũ ꝑsonarũ diuinitas. Teneam⁹ igitur patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spũz scm̃ vnũ eẽ naturaliter deũ: neq; tñ ipsũ patrẽ eẽ q̃ fili⁹ ẽ neq; filiũ eẽ ipsũ q̃ pater ẽ: nec spm̃ scm̃ ipsũ eẽ q̃ pater aut fili⁹ ẽ: vna. n. ẽ patris ⁊ filii ⁊ spũs scĩ eẽntia: quã greci homo sion vocãt ĩ q̃ nõ ẽ aliud pater: aliõ filius: aliõ spũs sanct⁹: q̃uis ꝑsonaliter sit ali⁹ pater ali⁹ fili⁹ ali⁹ spũs scũs. Qd̃ nobis maxime ĩ ipso sanctarũ scripturarũ initio demõstrat̃: vbi dñs dicit: Facia-

mus hoīez ad imaginē ⁊ similitudinem
nostrā. Cū.n. ī singulari numero dicit
imaginē: oñdit vnā naturā eē: ad cuius
imaginē hō fieret. Cū vō dicit plr̄ nr̄az
oñdit eūdē deū ad cui⁹ imaginē hō fie-
bat. nō vnā eē ꝑsonā. Si.n. in illa vna
natura pr̄is ⁊ filij ⁊ spūs sācti vna esset
ꝑsona: nō diceretur ad imaginē nr̄am:
sz ad imaginē meā. Nec dixissz faciam⁹
sz faciā. Si vō ī illis trib⁹ ꝑsonis: tres es-
sēt ītelligēde vl' credēde substātie: non
diceret ad imaginē nr̄az: sz ad imagines
nostras. Una.n. imago triū naturaruz
īequaliū eē nō possz. Sz dū ad vnā ima-
ginē vni⁹ d̄i hō fact⁹ dr̄. vna scē trinita-
tis eēntialr̄ diuinitas ītimat̄. Deniqz et
paulo post ꝓ eo qd̄ supi⁹ dixerat: facia-
mus hoīez ad imaginē ⁊ similitudinem
nr̄az: sic hoīez factū scriptura narrauit
vt diceret. Et fecit d̄s hominē ad imagi-
nē dei fecit illū. Hāc trinitatē ꝑsonarū
⁊ vnitatē nature ꝓpha esaias reuelatā
sibi nō tacuit: cum se dicit seraphin vi-
disse clamātia. scūs scūs scūs dn̄s d̄s sa-
baoth. Ubi prorsus ī eo qd̄ dicit̄ tertio
sanct⁹ ꝑsonaꝝ trinitatē: in eo vō qd̄ dici-
tur dn̄s d̄s sabaoth dīne nature cogno-
scim⁹ vnitatē: In illa igit̄ sācta trinitate
q̄ iō a nobis repetit̄: vt nr̄o cordi tena-
tius infigat̄ vn⁹ ē d̄s pr̄: q̄ solus eēntiali-
ter de seipso vnū filiū genuit: ⁊ vnus fili-
us q̄ de vno patre solus ē eēntialr̄ nat⁹
et vn⁹. s. s. q̄ solus eēntialr̄ de pr̄e filio-
qz ꝓcedit. Hoc āt totū vna ꝑsona non
posset. s. ⁊ gignere se: ⁊ nasci de se ⁊ ꝓce-
dere de se. Quia igit̄ aliud ē genuisse q̄z
natū eē: aliudqz ē ꝓcedere q̄z genuisse
vel natū eē: manifestū ē: qm̄ alius ē pat̄
ali⁹ fili⁹ ali⁹ spūs sāct⁹. Trinitas itaqz ad
personas pr̄is ⁊ filij ⁊ spūs sci reuertit̄:
vnitas ad naturā sic̄ ergo s̄m illā dīni-
tatē: q̄ vnū sūt pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūs scūs neqz
patrē natū credim⁹: nz spiritū scūz: sz so-
lū filiū sic etiam secundum carnem solū
filium natū catholica fides ⁊ credit et
ꝑdicat. Nz.n. in illa trinitate ꝓpriū eēt
solius pr̄is: qz nō ē nat⁹ ipse: sz vnū filiū
genuit: nz ꝓpriū soli⁹ filij: qz non genuit
ipse: sed de pr̄is eēntia genit⁹ ē: nz ꝓpri-
uz spūs sci qz nec nat⁹ ē ipse nec genuit
sz solus de pr̄e filioqz procedit. Si serui
q̄dē naturā diuinā d̄s pat̄ de nullo na-
sceret̄ deo: secūdū carnē tn̄ ipse nascere-
tur de virgine: vna ꝑsona eēt pr̄ ⁊ filius
Ipsa āt vna ꝑsona ꝓ eo q̄ nō de d̄o: sz
tm̄ d̄ vgīe nasceret̄: n̄ d̄i fili⁹: sz tm̄ hoīs
fili⁹ veraciter diceret̄. Ipse āt dei filius
dicit: qz sic dilexit d̄s mūdū: vt filiū suuz
vnigenitū daret. Et iterū. Nō.n. misit
deus filiū suū ī mūdū: vt iudicet mūdū:
sed vt saluet̄ mūd⁹ ꝑ ipsū. Nec btūs di-
xisset ioānes. Qui diligit genitorē: dili-
git ⁊ eū qui genit⁹ est ex eo. Nec ipse fi-
li⁹ dixisset. Pr̄ me⁹ vsqz mō operatur ⁊
ego opor. Ipse.n. qui fili⁹ dr̄: n̄ idē esset
⁊ pr̄ nō veraciter d̄i fili⁹ diceret̄: qz non
de deo:: sed de sola vgīe nasceret̄. Ad
extremū vō nec ipse pr̄ de celo testaret̄
⁊ suū corporali voce filiū demōstrasset
dicens: Hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ ī quo mi-
hi bene cōplacui. Apl's quoqz nō dixis-
set d̄ d̄o pr̄e q̄ ꝓprio filio suo n̄ pepcit:
sz ꝓ nobis oīb⁹ tradidit illū. Sz qm̄ oīa
ista dīnit⁹ ad nr̄az doctrinā dicta sunt:
⁊ qz dīna dicta sūt: vtiqz vā sunt: veruz
ē qd̄ fides catholica ꝑdicat: ⁊ s̄m dīni-
tatē de pr̄e natū eē solū filiū eternū cū
pr̄e: īmortalē atz īpassibilē atz īcōmuta-
bilē: ⁊ s̄m carnē nō pr̄em: sed vnigeni-
tū eius filium: salua eternitate sua tpalr̄
natū: salua īpassibilitate sua passum: sal-
ua īmortalitate sua mortuū: salua īcō-
mutabilitate sua q̄ d̄s verus ⁊ vita eter-
na ē vaciter suscitatū. Qui totum hz cōe

cū pře q; eēnus naturaliē sine ūitio būit ⁊ nihil hz cōe cū pře eoz q̄ ī suā psonā tpaliter atz būiliter ille eēn⁹ ⁊ excelsus accepit. Rursus si ñ ille q̄ ꝓpāus atq; vnigenit⁹ ōi fili⁹ ē: sz. s. s. nasceret de virgine ñ ipsū q̄ fact⁹ ē ex muliere fact⁹ sub lege: natū ō spū scō ex maria vgīe ī sym bolo acceptū ⁊ corde ad iusticiā crederet: ⁊ ore ad salutē sancta ecclīa cōfitere tur. Sz ⁊ si ipse spūs sanct⁹ q̄ pris ⁊ filij spūs ē: formā sui accipet: nō ipse spirit⁹ scūs sup seipsū hominē factū in colūbe specie celit⁹ aduenieret. Pr ergo ōus de nullo genit⁹ deo semel de sua natura sine initio genuit filiū deū sibi equalē: et eadē q̄ ipse natural'r eter⁹ est ōnitate coeternū. Sed idē ōi fili⁹ cū sit eternus ⁊ ver⁹: ⁊ cū pře naturaliē fm ōnitatem vn⁹ ōus: fm q; dicit ego ⁊ pr unū sum⁹ idēq; p nobis ē hō fact⁹ ver⁹ ⁊ plen⁹: in eo ver⁹ qz verā hz ōs ille humanā naturā: ī eo vero plen⁹: qz ⁊ carnē humanā suscepit ⁊ animā rōnalē. Idē tñ vnigenitus ōs solūmō nat⁹ ē semel ex patre semel ex mre. nat⁹ ē. n. de pře dei vbum natus ē: de matre vbū caro factū. Un⁹ q̄ ē atq; idē de⁹ ōi filius nat⁹ ante secula ⁊ nat⁹ ī seculo: ⁊ vtraq; natiuitas vnius ē filij dei. Diuina secūdū quā creator ī forma dei coetern⁹ pri ōs ē: hūana: fz quā semetipsū oū hō fieret eadē fulis forme suscepti5e formauit: vez et ō eo dē nris vtero idē ōs hō fact⁹ exiuit: ⁊ ī cruce idē ōs hō fact⁹ pepēdit: ⁊ ī sepulchro idē ōs hō fact⁹ iacuit: ⁊ ab inferis idē ōs hō fact⁹ tertia die resurrexit: sed ī sepulchro secūdū solā carnē idē deus iacuit: ⁊ ī ifernū secūdū solā aīam ōscēdit. Qua de iferis ad carnē die tertio reuertēte: idē deus secūdū carnē q̄ ī sepulchro iacuit. de sepulchro resurrexit: ⁊ q̄ dragesimo post resurrectionē die idem ōs hō factus: ī celū ascēdēs ī dextera ōi sedit. Inde in fine seculi ad iudicādum viuos ⁊ mortuosq; ventur⁹. Uerbū g̃ caro factū vn⁹ ē fili⁹ dei ons ihesus xps mediator dei ⁊ hominū. Iccirco āt mediator: quia idē ē de⁹ atq; hō ver⁹ habēs cū pře vnā diuinitatis naturā: ⁊ humanitatis vnā cū matre substātiā: habēs ex nobis vsq; ad mortē iq̄tatis nře penā habēs icōmutabilē de deo patre iusticiā pp iniq̄tatē nostrā tēporaliter mortuus. pp iusticiā suā ⁊ ipse viuus sēper ⁊ imortalitatē mortalibus largiturus Qui profectā q̄dem humanitatē suam in ipsa diuinitatis sue pfectiōe seruauit Ueritatē vero mortalitatis sue p suscep tionē mortis veritate atq; icōmutabilitate sue imortalitatis absorbuit. Hoc ē qđ testat' btūs petrus: qz xps deglutiuit mortē: vt vite eterne heredes effice remur. Beat⁹ quoq; paulus docet: qz xps mortē deglutiuit: illuminauit autē vitā ⁊ icorruptionē. Christ⁹ ergo mortē gustauit: qz verus hō ē. idem quoq; mortē deglutiuit: qz verus ōs ē. Idem q̄ppe sicut dicit apl's crucifix⁹ ē ex infirmitate: sz viuit ex virtute dei unus atq; idē. Qui fm ꝓphiā btī dauid ⁊ hō fact⁹ ē in syon: ipse fundauit eam altissimus. Itaq; nec ōnitas xpi aliena ē a natura patris: secundum id qđ in p̄ncipio erat vbum: ⁊ verbū erat apud deum: ⁊ deus erat vbū. Hoc erat ī p̄ncipio apud deū Omnia p ipsum facta sūt: ⁊ sine ipso factum ē nihil. Nec humanitas eius alie na ē a natura matris secundum id qđ vbū caro factū ē: ⁊ habitauit ī nobis Illa. n. natura q̄ semp genita manet ex patre nostrā naturā sine peccato susce pit ut nasceret ex uirgīe. Neq; enim natura eterna atq; diuina tempoaliter cōcipi: ⁊ tēporaliter nasci' ex natura hu-

mana vllatenus posset: nisi secūdum susceptionē nature humane veritatis verā tēporaliter cōceptionē atq; natiuita/tē ineffabilis in se diuinitas accepisset: sic ē deus eternus atq; ver⁹: veraciter ꝟ tēpus ⁊ cōcept⁹ ⁊ natus ex virgine. Dū enim venit plenitudo tēporis misit de⁹ filiū suum natū ex muliere: factū sub lege: vt eos qui sub lege erāt redimeret: vt adoptionē filiorū reciperem⁹. Illo. s. ōo naturaliter facto filio hominis qui vn⁹ ē naturaliter filius dei pris vnigenitus. Hoc vtiq; ioānes euangelista cōfirmās postq; dixit: ⁊ verbū caro factū ē: ⁊ habitauit in nobis: subsequēter ait. ⁊ vidimus gloriā ei⁹ gloriā quasi vnigeniti a patre plenū gratie ⁊ vitatis. Sic ille oīum spirituū: oīumq; corporū. i. omniuz naturarū creator ⁊ domin⁹. creauit virginē creandus ex virgine: ⁊ cuius ipse factor ē: matrē sibi fecit quādo de eius carne cōcipiēdus atq; pariendus: verā naturā carnis deus immēsus ac sempiternus accepit vt ⁊ secūdū veritatē formē seruilis ōs hō misericorditer fieret: ⁊ secūdū formā dei naturali deitatis vitate idē de⁹ hō permanēs nō careret. Sic igitur ꝟpm dei filiū. i. vnā ex trinitate psonā deū verū crede: vt oīnitatē ei⁹ de natura patris natura eē nō dubites. Et sic eū verū hoiem crede: vt ei⁹ carnē nō celestis nō aeree: nō alteri⁹ cuiuscq; putes eē nature: ꝟ ei⁹ cui⁹ ē oīuz hoiuz caro. i. quā ipse ōs hoī ꝑmo de ra plasmauit: ⁊ ceteris hoīb⁹ plasmat quos est ꝓpagatiōe ex hoīb⁹ creat. Sz lz caro xpi ⁊ oīuz hoiuz vnius eiusdēq; nature sit: hec tū quā de⁹ vbū ex maria virgine sibi vnire dignat⁹ ē fine peccato cōcepta fine peccato nata ē: vtpote ꝟ quā ōs eē nus ⁊ iust⁹ mificorditer ⁊ cōcept⁹ ⁊ natus ē: ⁊ domin⁹ glorie crucifixus ē. Quibus ātē vbis explicabit carnis illius excellentia singularis cui⁹ diuina ē ex ipsa sui cōceptiōe persona: cuius origo naturalitatis insolita: q̄ sic vbū caro factū ē: vt vna psona eēt cū carne sua vnigenit⁹ atq; sēpitern⁹ ōsipsa sue carnis conceptus conceptione. Jstā vo ceteroꝝ hoīuz carnē: ꝑ humanū certū ē nasci cōcubitū: viro seminante: semina vero concipiente atq; pariēte. Et qz dū sibi inuicē vir mulierq; miscētur vt filios generēt: sine libidine nō ē parētū cōcubit⁹: ob hoc filiorum ex eorū carne nascētiū: nō pōt sine peccato eē cōcept⁹ vbi peccatū i parentes nō trāsmittit ꝓpagatio: ꝟ libido. Nec fecūditas humane nature fecit homines cū peccato nasci: sed feditas libidinis quā hoies habēt ex illius ꝑmi iustissima cōdēnatione peccati. Jō beat⁹ ōō q̄uis de legitimo nasceretur iusto/q; conīugio in quo. s. non infidelitatis culpa: nō fornicationis macula poterat inueniri: ꝓpter originale tñ peccatum quo naturaliter obstricti sunt filij ire: ñ solū ipiorum filij: sed omnes etiam qui de iustorū sanctificata carne nascuntur exclamat ⁊ dicit: Ecce in iniqnitatib⁹ cōceptus sū: ⁊ in peccatis concepit me mater mea. Sanctus etiam iob dicit: mundū a sorde nō eē hominē nec si vni⁹ diei sit vita ei⁹ super terrā. Dei ergo filius vnigenitus qui ē in sinu patris vt carnē animāq; mūdaret susceptione carnis atq; aie rōnalis icarnatus ē: ⁊ qui ē verus deus verus hō factus ē: nō vt alter deus eēt alter hō: sed idē deus idem hō. Qui vt illud peccatū quod in cōcubitu mortalis carnis genus humanum contraxit auferret conceptus est nouo more de⁹ incarnatus in matre virgine: sine coitu viri: sine libidine cōcipientis virginis: vt per deū hominē quē absq; li

bidine cõceptum inuiolatus edidit virgineus vterus: ablueret peccatũ: quod nascentes trahũt omnes homines: quibus in corpore mortis huius talis ẽ nascendi cõditio: vt matres eoꝝ fecũditatis opus implere nõ possint: nisi p̃us v̄ginitatẽ carnis amiserint. Solus igitur abstulit peccatũ conceptionis atq; natiuitatis humane deus vnigenitus quidum conciperetur: veritatẽ carnis accepit ex virgine: ⁊ cũ nasceretur: integritatem virginitatis seruauit in matre. Ista causa ẽ qua deus factus ẽ filius v̄ginis ⁊ maria v̄go facta ẽ mater vnigeniti d̄i: vt quẽ pater genuit ex eternitate: ipsum virgo conceptũ ꝓferret ex tempore. Illa vtiq; est virgo quã deus q̄ de ea fuerat nasciturus: ita singulari gratia p̃uenit atq; repleuit: vt ipsũ haberet ventris sui fructũ: quẽ ab initio habuit vniuersitas dñm: ⁊ ipsũ sibi videret nascẽdi solẽnitate subditũ quẽ in vnitate paterne substãtie. ñ solũ humana: ſ̄ ẽt angelica creatura cognoscit ⁊ orat altissimũ. Sic ergo peccatũ ⁊ pena peccati q̄ ꝑ scelus corrupte mulieris ĩtrauit ĩ mundũ: per inuiolate v̄ginis partũ aufert a mũdo. Et qꝛ in cõditione generis humani per mulierẽ q̄ de solo hoĩe vel viro facta ẽ: factum ẽ vt mortis vinculo teneremur astricti hoc ĩ redẽptione generis humani diuina bonitas egit: vt ꝑ virũ q̄ d̄ sola mlĩere natꝰ ẽ vita hoĩbꝰ redderet. Illic humanã naturã neq̄ssima deceptione sibi diabolus ĩ peccati sil̄itudinẽ sociauit. hic deꝰ humanã naturã ĩ vnitate ꝑsone suscepit. Ibi femina decepta ẽ vt fieret filia diaboli: hic v̄go gratia repleta est vt fieret mater sũmi atq; incõmutabilis vnigeniti dei. Ibi angelus deiectꝰ ꝑ superbiã seducte mulieris animũ obtinuit: hic deus humiliãs se ꝑ misericordiam ĩcorrupte mulieris v̄ginis verum ex ea nasciturus ĩpleuit. Dei. n. filius iesus christus q̄ ĩ forma dei qd̄ erat nisi ex nã patris natꝰ eẽt: ẽt non posset ipse ſm apl̄icam doctrinã semetipsũ exinanire: formã ſui accipiẽs. formã igit̄ serui. i. naturã serui ĩ suã accepit ille deꝰ ꝑsonã atq; ita hominũ factor ĩ sil̄itudinẽ hominũ factꝰ habitu ẽ inuẽtus vt hõ. Ip̄e humiliauit semetipsũ factus obediẽs vsq; ad mortẽ: mortẽ autẽ crucis. Intente igit̄ hãc apl̄i sniam cogita: ⁊ in ea cognosces quõ dñm iesũ christũ eũdẽ deum atq; hominẽ credas. Nec tñ ĩ eo veritatẽ vtriusq; nãe ĩ vna ꝑsona aut ꝯfũdas aut diuidas. Cũ ergo p̄mo addis d̄ dño iesu xp̄o q̄ ĩ forma dei erat oportette agnoscere firmissimeq; tenere in illo forme noĩe naturalẽ plenitudinẽ debere ĩtelligi. In forma igitur dei dñus iesus erat q̄ in natura dei patris semper erat: de quo natus ẽ. Unius ergo nature cũ patre ẽ: equaliter ĩmortalis ⁊ incõmutabilis equaliter ĩuisibilis ⁊ inenarrabilis: equaliter bonus ⁊ iustus. equaliter miserator ⁊ misericors patiẽs ⁊ mltũ misericors ⁊ verax: equaliter fortis ⁊ suauis: equaliter sapiẽs atq; oĩpotens. Proinde hec oĩa q̄ diximꝰ de filio d̄i firmissima fide retine: q̄ h̄ vtiq; oĩa ĩ vnitate nature habẽs cũ patre sine dubio eq̄lis ẽ patri: ꝓpter qd̄ ⁊ apl̄us ꝯtinuo adiungẽs ait: Nõ rapinã arbitratꝰ ẽ esse se equalẽ deo. Non. n. rapina fuit illa filij cũ p̄re diuinitatis equalitas: sed nature ẽt illa que ꝯsequẽter subiũgit apl̄us dicẽs: q̄ semetipsũ exinaniuit formã ſui accipiẽs ĩ sil̄itudinẽ hominũ factꝰ: ⁊ habitu ĩuẽtus vt hõ: humiliauit semetip̄z factꝰ obediẽs vsq; ad mortẽ: mortẽ aũt crucis. Oĩa hec d̄ illo deo vnigenito d̄i filio de illo verbo deo de quo dic̄ euan

gelista: In p̄ncipio erat verbū ⁊ verbū erat apd̄ deū ⁊ deus erat verbū: de illa dei v̄tute deiq̄ sapiētia: de quo dicitur Oīa ī sapiētia fecisti: de illo p̄ncipio cū quo vnū ē pater ip̄e p̄ncipiū ⁊ ī quo sibi coeterno fecit celū ⁊ terrā. i. oēz sp̄ūalem corporalēq̄ naturā: de deo vnigenito: q̄ ē ī sinu patris vt dixi: oīa hec p̄sonaliter accipe: salua tamē eternitate: īmēsitate: īmortalitate: īcōmutabilitate: īuisibilitate deitatis ei⁹. Que ita naturaliter atq̄ eq̄liter: ī cōe cū deo patre hz dei filius: vt lz p̄ nobis fuerit hō veraciter fact⁹: p̄mā erit tñ equalis vero d̄o patri: de quo nat⁹ ē verus: ⁊ ueritas deus. Semetipsū igit̄ exinaniuit sz de plenitudine eius nos oēs accepim⁹. Quaz plenitudinē: ⁊ si exinanit⁹ amitteret. q̄ de ea nobis daret. vtiq̄ nō haberet. Eo dē aūt nō hñte nos vtiq̄ nihil possem⁹ accipere: de plenitudine aūt ei⁹ nos oēs accepim⁹. Ex eo aūt q̄ nobis de plenitudine sua dedit oñdit etiā cū se exinaniuit plenitudinē nō amisisse quā hūit qz si plenitudinē suā amitteret dare de illa nullatenus posset: formā ergo serui accepit. Neq̄ n. aliud fuit illa sūmi dei exinanitio nisi forme seruilis. i. hūane nature acceptio. Utraq̄ igit̄ ē ī xp̄o forma: qz vtraq̄ ⁊ uera ⁊ plena ē ī xp̄o substātia. Ideo sanct⁹ euāgelista plenū eū gratie ⁊ veritatis p̄dicat: qz ī diuina natura ī qua de⁹ veritas ē plenus ē ⁊ ī humana natura ī qua hō uerus gr̄a factus ē plenus ē. In illa plenitudine deus ē: ī forma dei: equalis deo. In ista plenitudine seruus ī forma serui: qz ī similitudinē hominū factus: habitu ē inuētus vt homo. Exinaniens ergo seip̄z formā serui accepit vt fieret seruus: sed forme dei plenitudinē nō amisit in qua semp̄ ē eternus atq̄ incōmutabilis de⁹ factus s̄m formā serui homo verus eiusdez nature cuius ē ancilla mater: ⁊ manēs ī forma dei deus uerus eiusdē nature cuius ē etiā deus pater ī forma dei cū patre ⁊ sp̄ū sācto. Unus ē solus formator omniū deus: s̄m formā serui solus ip̄se sua ⁊ patris ⁊ sp̄ūs sancti operatione format⁹. Qd̄ creator ē: cōe hñs naturaliter cū p̄re ⁊ sp̄ū scō. Qd̄ autez creatus ē hñs solus p̄sonaliter ī seipso: cuius ⁊ natiuitatē futurā s̄m carnem ⁊ mortē ⁊ resurrectionē: atq̄ ī celo ascensionē: lex ⁊ p̄phete p̄nūciare nunq̄ desiterūt: p̄ut ipse p̄cipiebat obediētes ⁊ v̄bis ⁊ factis. Nā ⁊ ī sacrificijs carnalium victimarū que sibiip̄a sācta trinitas que vnus ē deus noui ⁊ ueteris testamēti a partibus nostris p̄cipiebat offerri illius sacrificiū significabat̄ gratissimū munus qd̄ p̄ nobis seipsū dei fili⁹ s̄m carnē eēt misericorditer oblaturus Ipse. n. s̄m apostolicā doctrinā obtulit semetipsū p̄ nobis oblationē ⁊ hostiā deo in odorē suauitatis. Ipse ver⁹ deus ⁊ pōtifex: qui p̄ nobis nō ī sāguine tauroꝝ ⁊ hyrcoꝝ: sz ī sanguine suo ītroiuit ī sancta. Qd̄ tūc pontifex ille significabat: q̄ cū sāguine ī sancta sanctorū p̄ annos singulos ītroibat. Iste igit̄ ē q̄ ī se vno totū exhibuit qd̄ eē necessariū ad redēptionis nr̄e sciebat effectum Idē. s. sacerdos ⁊ sacrificiū: idē de⁹ ⁊ tēplū. Sacerdos p̄ quē sumus recōciliati sacrificiū quo recōciliati tēplū ī quo recōciliati: de⁹ cui recōciliati. Solus tñ sacerdos: sacrificiū ⁊ tēplū: ⁊ hec oīa de⁹ s̄m formā serui. Nō autē solus deus filius: qz hoc cū patre ⁊ sp̄ū sancto s̄m formā dei. Recōciliati igit̄ sumus p̄ solum filiū s̄m carnē: sz nō soli filio sz diuinitatē. trinitas. n. nos sibi recōciliauit p̄ hoc qd̄ solum verbū carnē ipsa trini

tas fecit. In quo sic veritas incōmutabilis manet humane diuineq; nature: vt sicut vera semp ē eius diuinitas quā de patre incōmutabilē habet: ita va sēper atq; icōmutabilis sit ei⁹ humanitas quā sibi vnitā sūma dignitas gerit. :iii.

Hec pauca de fide sancte trinitatis q̄ solus ⁊ verus ē naturaliter de⁹ quantū breuitas tēporis ⁊ sermonis pmisit iseruiui. Nūc de creatura que absq; dubitatione credere debeas intimabo. Principaliter itaq; tene oēz naturā que nō ē trinitas deus ab ipsa sctā trinitate: q̄ solus deus eternus ⁊ verus ē: creatam ex nihilo. Ac si vniuersa ī celis ⁊ ī terra visibilia ⁊ inuisibilia: siue throni: siue dominationes: siue p̄incipat⁹: siue ptātes: opus atq; creatura eē sancte trinitatis que ē vnus deus rerū omniū creator ⁊ dñs eternus omp̄s ⁊ bonus. bñs naturaliter vt semp sit: ⁊ vt mutari aliquando nō possit. Et hic de⁹ q̄ sine initio sēper ē: qz sūme est: dedit rebus a se creatis vt sint: nō tamē sine initio: qz nulla creatura eiusdē nature est. cuius est trinitas vnus verus ⁊ bonus deus: a quo creata sūt oīa. Et qz sūme bonus est: dedit oīb⁹ naturis quas fecit vt bone sint nō tamē tantū longe quantuz creator omniū bonoz. Qui non solū sūme bonus: sed etiā sūme bonuz atq; incōmutabile bonū est: qz eternū bonū ē: nullū habens defectū: qz nō est ex nihilo ferū nullum habens p̄fectum: qz nullū habet initiū. Ideo quippe nature a deo facte p̄ficere possunt qz esse ceperunt: nō deficere: qz ex nihilo facte sūt. Ad defectum eas conditio ducit originis: ad p̄fectum vero ea p̄uehit opatio creatoris In eo igitur p̄mū trinitatis que de⁹ verus ē eternitas sine initio naturalis ag̃ scitur qz quedā ita fecit: vt cū esse q̄dem ceperint: tamē nō esse aliquando non possint. in eo vo eius omnipotētia itel ligitur: qz omnē creaturā visibilē atq; inuisibilē: idest corporalez atq; spiritualem de nihilo fecit ī quibus ipsa rerum diuersitas multo magis cōmendat bonitatē atq; omnipotētia creatoris. Nisi enim omnipotens eēt nō vna ⁊ eadē facilitate sūma atq; ima fecisset. Et nisi sūme bonus eēt: nō se gubernādis reb⁹ quoq; infimis p̄stitisset. Igitur tā ī magnis q̄z in paruis quibuscūq; rebus cōditis magna ē bonitas atq; omnipotētia cōditoris. Omnia enim sapiēter fecit sūma veraq; sapiētia: cui naturaliter h̄ est esse q̄ sapientē esse: hoc facere qđ sapienter facere. Simplicitas itaq; multiplicis sapientie dei magnitudinez celsitudinis sue: non solum ī magnitudie sublimium creaturarū: verum etiam ī infimarū paruitate cōmendat: duz bona omnia que creauit: nō solū inferius dissimiliusq; suo creatore sūt. vtpote non plata de ipso: sz facta p̄sus ex nihilo: verum etiā inter se non equaliter sunt sed vna queq; res ita permanet. sicut a deo vt esset accepit: alia quidez sic: alia aūt sic. Neq; enim sic datū est corporibus vt sint: sicut spūs acceperunt: cum ipsa quoq; corpora non equaliter sint ⁊ ī ipsis celestibus atq; terrestribus inueniat nōnulla diuersitas: cū tam celestia q̄z terrestria nō solū impari distent quātitate molis: verū etiā dissimili splēdent claritate. Alia nāq; est sicut dicit apostolus claritas celestiū corpor alia terrestriū. In ipsis quoq; celestib⁹ alia claritas solis: alia claritas lune: alia claritas stellarū. stella. n. differt a stella in claritate. Corpora igitur naturaruz diuersitas oīdit vnāquāq; eaz nō hoc esse quod ex se semper habere potuerit

sed ⁊ quod ex dispositione atq; ope oī/
potentissimi atq; īcōmutabilis ⁊ sapiē
tissimi creatoris accepit. Qd̄ si vni⁹ eius/
dēq; nature eēt quelibet creatura cor/
poralis: cui⁹ ē sancta trinitas: q̄ vnus ē
de⁹: nec localiter in loco eēt: nec tēpo/
ris mutationē aliqñ sentiret: nec de lo/
co ad locū transiret: nec circūscriberet
mole quātitatis sue. Que oīa oñdūt hu
ius naturaꝝ illū eē opificez: cui⁹ nullus
locus aut angust⁹ ē locus: qꝛ nō min⁹ ī
angustijs q̄ ī latis tot⁹ ē. Nec mutat
tpe q̄ solus pōt volumina tēporū nō tē
porali volubilitate sz eterna stabilitate
mirabiliter ordinare. Nz.n. in tēpore co
gitat quēadmodū tēporū series rerum
decessione aut successione trāseat: nec
aliqua mobili quātitate terminat: q̄a
nullo cōcludit. Neq; ꝑ mundi partes
partib⁹ suis ē ipse diffusus: vt maiores
mūdi partes suis maiorib⁹ īpleat: ⁊ mi
nores minoribus īplēdo. nusq̄ tamen
totus se infundat. Ipse enīz ē deus qui
ait: Celū ⁊ terrā ego īpleo. Oīa igit que
fecit. i. spūs ⁊ corpa: sūma ⁊ īma celestia
atq; terrestria: viuētia ⁊ quib⁹ viuendi
facultatē nō dedit. īeffabilit vbiq; tot⁹
dñs ds: ⁊ īplet ⁊ cōtinet. Nec ī his que
diuidūt ipse diuidit: nec ī his que mu/
tātur vlla mutatiōe variat. nisi. n. natu
raliter īcōmutabil ipe eēt: nunq̄ ī reb⁹
mutabilibus ordo q̄dē cōsilij ac disposi
tionis ei⁹ īcōmutabilis ꝑmaneret. De⁹
igitur rerū corporearū atq; īcorporeaꝝ
creator īmēsus: eo p̄mū se nullū eē cor
pus oñdit: qꝛ quibusdā corpor⁹ vitaz
nō dedit: cū corpora ipse creauerit. Ipe
āt naturaliter vita ē: qꝛ si vita nō esset:
nō viuētia corpora fecisset. Neq;. n. fa/
cit rē nō viuētē nisi res viuens. nō igit
Anius nature sūt cū ds corpora q̄ viue/
ꝛ oīno nō pñt. Ac sic neq; illa corpora
vnius nature cum deo sunt: quibus sin
gulis singulos brutos atq; irrationabi
les spirit⁹: quib⁹ eadē corpa viuificaren
tur ac sēsificarētur inseruit. Sed n c ipsi
bruti spūs vni⁹ nature cū deo sūt: quos
lz viuificādis sensificandisq; inseruisset
corporib⁹. ipsis tñ spiritib⁹ nullū ītelligē
di largit⁹ ē lumē: quo suū possēt aut co
gnoscere aut dil gere creatorē. Ipsos
quoq; spūs: quos rōnales atq; ītelle/
ctuales eē nō dubiū ē: quis audet blas/
phemo spū ⁊ ceco corde eiusdē nature
cui⁹ ē ds: vl putare vl dicere: cū ds vtiq;
naturaliter īcōmutabilis: oīno ⁊ īmen
sus. Qui cū in se diuersitatē vllā habe/
re non possit: ī eisdē tñ spiritib⁹ quos rō
nales atq; intellectuales fecit: diuersita
tē sue opatiōis oñdit. In q̄busdā. n. i. ter
renis atq; mortalib⁹ sūt inserti corpori/
bus: ⁊ si nullus ē ei localis mot⁹: qꝛ ꝑ
locorū corporaliū ptes cū ipsi ī corpib⁹
sint: nō particulati sūt: sed sicut ī totis
corpib⁹ toti sic ī eorūdē corporū ptibus
toti sūt. Tñ cogitationū varietas diuer
sitatē ī eis cuiusdā tēporal motionis ac
mutationis oñdit: dūmō aliq̄d nesciūt
mō sciūt: mō desipiūt: mō iniq̄ ex iustis
mō iusti ex iniq̄s: mō pietatis illustran
tur lumīe: mō deprauantur tenebroso
īpietatis tēpore. Illos quoq; quos ter
renoruz corporꝝ grauat: nulla lutulēta
materies. i. āgelicos spūs: quis nō vide
at nō vni⁹ natur e eg cuz deo: sed factos
ex nihilo: quorū naturalis mutabilitas
in eo agnoscitur: quia eiusdē nature ps
ē in deteri⁹ cōmutata. Deīde q̄ hij qui
deprauati nō sūt: licet illi⁹ dono: a quo
cū nō eēnt facti sūt īde fessa: ⁊ īquātum
creature angelice gratis datū ē: perfe/
cta dilectiōe: cōtēplatiōe atq; exultatio
ne multitudinē dulcedinis dñi īcessa/
biliter sentiant: nec ab eo naturali cōdi

tione deficiãt: ꝛ si inherentib⁹ deo nihil ineſt de varietate tẽporis: qz collato ſibi eterne icorruptiõis atqz icõmutabilitatis munere nihil i ſe ſentiãt imutationis. Ineſt tamẽ ſingulis naturalis terminus: quo a ſe inicẽ diſcernũtur quia nullus eoꝝ i alio ẽ. Et cũ vni eorũ op⁹ quodlibet miſungit alius quoqz alteri operi iplẽdo: diuine poteſtatis deputatur arbitrio. Hec oĩa oñdũt ẽt ſcõs angelos opa eẽ ſancte trinitatis: cui⁹ p ſingulas res q̃s vtiqz ſicut voluit fecit: apparet mirabilis ꝛ ſapiẽtia i diſpoſitione: ꝛ virtus i ope. Quoſdã igit ſpũs fic ꝺs creauit: vt ſẽp eẽnt: quoſdã vero vt eẽ ſpũs quãdoqz deſineret. Illos itaqz deſituros quoſdã ex aqua: quoſdã vero ſicut voluit op⁹ ꝓduxit e terra. Superiores vero ſpũs nullũ cũ corporeis elementis habere fecit naturale cõſortium quos ꝛ eternos creauit: ꝛ eis facultatez atz itelligẽtiã cogitãde: cognoſcẽde diligẽdeqz diuinitatis inſeruit. Quos tñ ita creauit: vt ẽt pre ſeipſis illũ diliberẽt cui⁹ ſe tales creatos opere cognouiſſẽt cũ eorũ vt tales fierẽt nulla merita preceſſiſſẽt. Ut ãt hec dilectio bẽret iuſtam ꝛ cõgruã laudẽ volũtatis queqz eis tribuit libertatẽ: vt eẽt eiſ poſſibile ſiue ad eũ q̃ ſupra ipſos ẽ: itẽtionẽ ſcẽ dilectionis erigere: ſiue ad ſe vl ad ea q̃ infra eos ſũt: praue cupiditatis ſemetipſos põdere declinare. nõ ẽ igit natura q̃ in eternũ poſſit ſiue viuere ſiue bñ viuẽdo ſubſiſtere: niſi que põt de ꝺo ipſius dei munere cogitare. Det ãt natura itellectualis i aĩab⁹ ẽ hominũ ꝛ ſpiritib⁹ ãgelor De⁹ ãppe diligẽdi ꝛ cognoſcẽdi ſe nõn niſi ãgelis ꝛ hoĩb⁹ ididit facultatẽ. Quibus pp arbitrij libertatẽ: que maxime debuit itellectuali creature: creatoris benignitate cõferri: ita cognoſcẽdi ꝛ diligẽdi ſe facultatẽ volũtatẽqz donauit vt ẽt eã vnuſquiſqz ꝛ habere poſſet ꝛ pdere. Siqs tñ ſpõte eã pderet: eã deinceps arbitrio reſumere nõ valeret: vt illi⁹ eẽt ſcẽ cogitatiõis initium gratuite dono bonitatis denuo renocãdis: quibus vellet ifũdere: cui⁹ fuit i ipſo creatoris exordio nullis p̃cedẽtib⁹ meritis: ſpirit⁹ ꝛ corpora locis atqz affectionib⁹ p eo vt ipſe ſapiẽs voluit ꝛgruit mirabiliter ordinare. Angeli g̃ atqz hoĩes ꝓ eo qꝺ rõnales ſũt facti eẽnitatis ac beatitudinis donũ: in ipſa nature ſpũalis creatione oĩnit⁹ acceperũt. ita. ſ. vt ſi dilectioni creatoris ſui ingiter ihereſſẽt ſim⁹l eẽ ni btîqz mãſiſſẽt. Si vo ꝓprie libert..tis arbitrio cõtra ſũmi creatoris ipiũ: ſnam niterẽt facere volũtatẽ: ꝓtin⁹ a ꝺruma cib⁹ btîtudo diſcederet: ꝛ ad ſuppliciũ eis reliqueret eẽnitas miſera: erroribus doloribuſqz cruciãda. Et de ãgelis q̃dẽ hoc diſpoſuit ꝛ ipleuit: vt ſicꝺs eorũ bonitatẽ voluntatis ꝓderet: nũq̃ eã ꝺino munere repararet. Pars itaqz ãgelorũ q̃ a ſuo creatore deo quo ſolo bono beata fuit: volũtaria ꝓſus auerſiõe diſceſſit eq̃tatis ſupne iudicio: unitiũ ſue damnatiõis i ipſa auerſiõe volũtatis inuenit vt nõ adeſſet ei icipe iã puniri: q̃ illius bñficij boni dilectiõe deſtituti: quã de⁹ in eẽno ſic p̃cepit totã remanere ſuppliciõ: vt ẽt ignẽ ei eternũ p̃pararet: in quo oẽs illi p̃uaricatores ãeli nec mala poſſent vnq̃ volũtate carere nec pena: ſed pmanẽte i eis iniuſte auerſiõis malo: pmaneret ẽt iuſte retributionis eterna dãnatio. Horũ malorũ p̃ceps ꝺiabolus p̃mos hoĩes quos ad peccati p̃cipitiũ inuidus duxit: nõ eis tantũ: ſz vniuerſe ꝓpagini eoꝝ cũ vitio peccati meritum mortis iſeruit. De⁹ ãt miſericors et iuſtus ſicut ꝺiabolo atqz ãgelis ei⁹ pro-

pria voluntate cadētib⁹ ceteros angelos ī sue dilectionis eternitate firmauit sic ēt humani generis massā nō totam in sempiternū pire pmisit: sed quos voluit ei⁹ gratuita bonitas repulsis tenebris in quib⁹ oīs humana natiuitas peccati originalis cōdēnatione versatur: reducendos predestinauit ad lucē. In eo precipue demōstrans q̄ istos originalis peccati vinculis in debita gratia saluatoris absolueret cū alios. ⁊ q̄ maxime paruulos: q̄b⁹ nulla pñt vel bona vel mala inesse propria merita volūtatis īsolubili nexu eterna dānatiōe retineret. Bone quoq̄ volūtatis ⁊ cogitatiōis initiū: nō homini ex seipso nasci sed diuinit⁹ ⁊ p̄parari ⁊ tribui. In eo ds euidēter oñdit. qz nz diabolus nz aliq̄s angelorū ei⁹ ex quo ruine illi⁹ merito: ī hāc īferiorē sūt detrusi caliginē: bonaz potuit aut poterit resumere volūtatem Quia si possibile eēt vt humana natura postq̄ a deo auersa ē: bonitatē perdiderit volūtatis ex seipsa rursus eā hēre potuisset: multo possibili⁹ hoc natura haberet angelica: que q̄to min⁹ grauatur terreni corporis pōdere: tāto magis hac eēt p̄dicta facultate. Sed oñdit de⁹ vñ bona volūtas hominibus detur, quam sic amiserunt angelicū haberēt: vt amissā deinceps habere nō possent. Qm̄ igitur digna ē eadē volūtas bona per dei gratiā eterne beatitudinis p̄mio ⁊ iniq̄tas āgelica atqz humana nō debet esse impunita. Propter hoc secūdū catholice fidei regulā venturū eē filium dei ad puniendū oēs peccatores āgelos: ⁊ ad iudicandos homines viuos ⁊ mortuos fideliter expectam⁹. Testat. n. beat⁹ petrus: qz ds angelis peccantib⁹ nō pepcit: sz carcerib⁹ caliginis īferni detrudēs tradidit in iudicio puniendos reseruari

De hoīb⁹ quoq̄ viuis ac mortuis iudicādis hoc ait beatus paulus. Testificor corā deo ⁊ xp̄o iesu: qui iudicatur⁹ est viuos ⁊ mortuos per aduentū ipsius ⁊ regnū ei⁹: in cui⁹ aduētum ab illo primi hominis corpe qd̄ ds de terra plasmauit vsq̄ ad omniū hominum corpora que animata quādoq̄ viuere ceperūt ab illo resuscitabūtur: a quo opāte creata sunt. Singula vero corpora illis singulis suis aīab⁹ ī resurrectione reddent quas in maternis vt viuere inciperent ventrib⁹ habere ceperunt: vt. s. aīe ī illo examine iusti iudicis in eisdē singulis corporib⁹ suis accipiāt retributionem siue regni siue supplicij. In quib⁹ siue bonam siue malam qualitatē vite presentis habuerit. Qualitas āt male vite ab infidelib⁹ incipit: que ab origīalis peccati reatu initiū sumit. In quo q̄squis viuere ita incipit: vt ante finiat vitā: q̄ ab eius obligatione soluat: si vnius diei vl vnius hore spatio aīa illa vixit ī corpore: necesse ē eā cū eodē corpore interminabilia gehenne sustinere supplicia: vbi diabolus cū angelis suis īeternū arsurus ē: q̄ ⁊ prim⁹ peccauit: ⁊ peccatū primis hoīb⁹ p̄suasit. Ubi cū eo ēt fornicarij idol' seruiētes adulteri: molles masculoꝝ cōcubitores: fures: auari: ebriosi: maledici: rapaces: ⁊ oēs q̄ opa carnis agūt d̄ q̄b⁹ dicit apl's: qm̄ regnū d̄i ñ ɔsequētur: si ante huius vite terminū a viis suis mal' ɔuersi ñ fuerīt: eternis ignib⁹ exurēt. Oīs. n. hō q̄ ī hoc seculo vsq̄ ad finē iniq̄tatū d̄lectatiōe: ⁊ cordis obduratiōe pmāserit: sicut hic eum noxia criminū delectatio tēuit: sic eū sine fine sēpiterna cruciatio retinebit. Erit. n. ēt iniquoꝝ resurrectio: sz sine īmutatiōe quā solis fidelib⁹ ⁊ ex fide iuste viuētib⁹ daturus ē ds. Hoc ē. n. qd̄ ait apl's paul⁹

Oēs quidē resurgemus: sz nō oēs īmutabimur. Oñdit āt iustos dīno munere ɔmutādos cū ait: ⁊ nos īmutabimur Habebūt ergo iniq̄ cū iustis resurrectionē carnis cōem: īmutatiōis tñ gratiaz nō habebūt q̄ dabit iustis. Qm̄ a corpibus īpioꝝ nō auferet corruptio ⁊ ignobilitas ⁊ īfirmitas ī q̄bꝰ seminātꝰ. Que ob hoc morte ñ extīguētꝰ: vt illud ingetormētū corpi atq̄ aīe sit mortis eterne suppliciū. Juste vo aīe q̄s hic redēptor deꝰ gratia ex fide iustificauit: ⁊ iustificatis bñ viuēdi vsq̄ ī finē pseuerātiā tribuit: in ipsis corpibꝰ ī q̄bꝰ hic iustificationis grāz diuinitꝰ acceperūt ⁊ ī q̄bꝰ iustificate p fidē: in charitate dei ꝓximiq̄ vixerūt: regni celestis eterna beatitudine potiētur glorificatis etiā corpibꝰ suis que sine dubio carnis natura quā deꝰ creauit veraciter pmanēte: nō sicut hic aīalia sed spūalia tunc habebūt. Sanctorū seminatꝰ corpꝰ aīale surget corpꝰ spūale. In his p illā īmutationē q̄ solis dabit iustis īplebit: quod oportere dicit apostolus: vt corruptibile hoc induat incorruptionē: ⁊ mortale hoc īduat īmortalitatē ī q̄bus sexꝰ masculinꝰ ⁊ femininus sicut eadē corpa creata sūt: remanebit. Quorū gloria erit ꝓ factoruz bonorū diuersitate diuersa. Oīa tñ corpora siue masculoꝝ siue feminarū que cūq̄ ī regno illo erūt gloriosa erūt. Ille āt iudex nouit q̄tā vnicuiq̄ sit daturus gloriā: qui in hac vita p misericordiam gratis iustificādo p̄uenit quos illic per iusticiā glorificare disposuit. Tempꝰ vo acquirendi vitā eternā: in ista tñ vita deus hominibꝰ dedit: vbi voluit eē etiā penitētiā fructuosā. Jō āt hic penitentia fructuosa ē: qz pōt hic hō deposita mollitia bene viuere: ⁊ mutata volūtate iniusta merita simul operaq̄ mutare ⁊ in timore dei ea agere q̄ placeāt deo. Qd q̄ ī hac vita nō fecerit habebit quidē penitētiā ī futuro seculo de malꝰ suis sz īdulgētiā ī cōspectu dī nō īueniet: qz ⁊ si erit ibi stimulus penitudinis nulla ibi erit correctio volūtatis. A talibꝰ eniz iniq̄tas sua ita culpabit: vt nullatenus possit ab eis vel diligi vel desiderati iusticia. Volūtas enim eorū talis erit: vt habeāt ī se sēper malignitatis sue suppliciū. nūq̄ tñ ꝑcipe possit benignitatis affectū. Quia sicut illi qui cū christo regnabūt: nullas in se male voluntatis reliquias habebūt. ita illi q̄ erūt ī supplicio ignis eterni cū diabolo ⁊ eiꝰ angelis deputati: sicut nullam vlteriꝰ habebūt requiem: sic bonam nullatenus habere poterunt volūtatē. Et sicut coheredibꝰ xp̄i dabitur perfectio gratie ad eternā gloriam: sic consortibus diaboli cumulabit ipsa malignitas penam: qñ exterioribꝰ deputati tenebris: nullo illuminabuntur interiori lumine veritatis. Proīde oī hoī ī hac vita pōt eē vtilis penitētia qua quocūq̄ tēpore hō egerit quālibet iniquus: quālibet annosus: si toto corde renunciauerit peccatis preteritis ⁊ pro eis in conspectu dei non solū corporis: sed ⁊ cordis lachrymas fuderit: ⁊ malorum operum maculas bonis operibus diluere curauerit: oīuz peccatoꝝ indulgētiā mox habebit. Hoc enim nobis deꝰ prophetico promittit eloquio dicens. Si cōuersus fuerit ⁊ ingemuerit saluus erit. Et alio loco dicitur: fili peccasti: ne adiicias iterum: sed de preteritis deprecare: vt tibi dimittātur. Nunq̄ peccanti esset īdicta pro peccatis deprecatio: si deprecāti nō eēt remissio concedenda: sed ⁊ penitētia peccatori tūc ꝓdest: si eā in ecclesia catholica gerat. Cui deus in persona beati petri

ligādi soluēdiq; tribuit ptātem dicens: Que alligaueris su terrā erūt ligata ⁊ ī celis: ⁊ q̄ solueris sup terrā erūt soluta ⁊ ī celis. In q̄cūq; igit̄ etate hō verā peccatoꝝ suoꝝ pnīam egerit: ⁊ vitā suā d̄o illumināte correxit: nō priuabit̄ indulgētie munere: qꝛ deꝰ sic p ꝓphetā dicit: nō vult mortē moriētis: sꝫ vt reuertat̄ a via sua mala ⁊ viuat aīa eiꝰ. Uerūtamē nullus hominū dꝫ sub iure misericordie dei ī suis diutius remanere peccatis: cū ēt ī ipso corpore nemo velit sub spe salutis future diutiꝰ egrotare. Tales.n.q̄ ab iniq̄tatibꝰ suis recedere negligūt: ⁊ sibi de deo indulgētiā repromittūt. nonnunq̄ ita p̄ueniūtur repētino dei furore: vt nec cōuersionis tēpus: nec beneficiū repromissionis īueniāt. Ideo vnunquēq; nostrū sacra scriptura benigne p̄monet dicēs: Ne tardaueris ꝯuerti ad deū: ⁊ ne differas de die ī diē subito enī veniet ira eius: ⁊ ī tp̄e vindicte disperdete. Dicit etiā beatus dauid: Hodie si vocē eius audieritis: nolite obdurare corda vestra. Cui beatus quoq; paulus ꝯcordat his verbis: Uidete fratres: ne forte sit ī aliquo nostrū cor malū īcredulitatis discedēdi a dēo viuo: sꝫ adhortamini vosmetipsos p singulos dies: donec hodie cognominat̄: vt nō obduret̄ quis ex vobis fallacia peccati. Obduratus igit̄ viuit: siue q̄ nō ꝯuertitur desperās de indulgētia suoꝝ peccatoꝝ. siue q̄ sic misericordiā dei sperat: vt vsq; in finem vite p̄ntis ī suorū criminū p̄uersitate p̄maneat. Proinde diligētes misericordiā dei: metuētesq; iusticiā: nec d̄ remissione peccatoꝝ desperemus: nec remaneamꝰ ī peccatis: sciētes qꝛ illa oīuꝫ hoīuꝫ debita sit exactura eq̄tas iustissimi iudicis que nō dimiserit misericordia clemētissimi redēptoris. Sicut.n.misericordia suscipit absoluitq; ꝯuersos. ita iusticia repellet pūietq; obduratos. Hi sūt qui peccātes in spiritū sanctū: neq; ī hoc seculo neq; ī futuro remissionē accipiēt peccatoꝝ. Ideo aūt hominis aīa ītellectualis spūs ē: vt querat agnoscat atq; discernat: ⁊ tēpus operū suorum p q̄bus receptura ē ī iudicio q̄ ordinauit diuina iusticia: ⁊ eiusdē retributionis tēpus quo nunq̄ licebit aut opa mutare: aut remissionē peccatoꝝ suoꝝ de diuina misericordia vtiliter postulare. Ceteri vero spūs omniū animaliū quibꝰ nō est ītellectus qꝛ quidā eoꝝ de terra: quidam de aq̄s originē ducūt. De aquis.n. sunt volatilia ⁊ reptilia. De terra vero quedam que reptant: quedaꝫ uero que gradiūtur exorta sunt. Tam diu spiritꝰ sunt quādiu ī corporibus viuūt. Anima quippe que rationis capax diuinitus facta nō ē cū carne sua incipit ⁊ desinit viuere: que quādo corpori vitā nō tribuit: ⁊ ipsa n̄ viuit. Atq; ita miro modo cū omni carni aīa sit causa viuendi: spiritꝰ tamē irrationalis tādiu viuit: quādiu ī carne māere potuerit: ⁊ dū a carne sua separat̄ extinguitur. Ita fit vt cum ipse vita carnis sue sit: viuere ipse nequeat: quando vitam carni subministrare destiterit. Et si non sit caro cui vitam dare valeat: ipse quoq; eam ꝓtinus non habebit. Ideo nec eternitas irrationabilibus spiritibus data est. nec aliquod eis iudicium preparatur: in quo eis vel beatitudo p bonis uel damnatio p malis reddatur operibus. Ideo autē ī eis nulla operum discretio requiretur: qꝛ nullam ītelligendi facultatem diuinitus acceperunt. Propterea ergo eoruꝫ corpora resurrectura nō sunt: qꝛ nec ip̄is animalibus aut equitas aut iniquitas fuit p qua eis aut et̄na beatitudo sit tribuē

da vel pena. Illa igit animalia presētis seculi cursū atz ornatū secūdū creatoris icōprehēsibilē peragūt volūtatem: que de suis factis nullā rōnē redditura sunt: qz irrationabilia sunt. Nūquid.n. de bobus cura ē deo? Homines vo qz rationales facti sunt: z de se z de oībus rebus quas ī vsū vite presentis accepe runt: rationē reddituri sunt deo: z ꝓ suorū actuū qualitate recipient aut penaz aut gloriā. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal xpi: vt referat vnusquisqz ꝓpria corporis ꝓut gessit: siue bonū siue malū. Tūc.s.cum secūdū ipsius meritū z nostri creatoris z redēptoris eloquiū oēs qui in monumentis sunt audient vocē eius. Procedent qui bona fecerunt ī resurrectionē vite: qui vero mala egerūt in resurrectōez iudicij. vt.s.qui mala egerūt eant ī cōbustionē eternā cū diabolo prīcipe oīuz malorū semp arsuri: qui vero bona fecerūt eant in vitā eternaz regnaturi sine fine cū christo rege omniū secul oꝝ. Illi aūt cū christo regnabūt quos deus gratuita bonitate sua predestinauit ad regnū. Quia enim eos tales p̄destinādo preparauit: vt regno dei digni eēnt. preparauit vtiqz secūdū propositū vocandos vt obediant. preparauit iustificādos: vt accepta gr̄a recte credant: z bene viuāt: p̄parauit ēt glorificandos: vt xpi cohere des effecti regnū celorū sine fine possideant. Ad quod regnū per sacramenta diuersis tēporibus que ad fidē īcarnationis sue xp̄s instituit: illi peruenerunt quos deus gratis nullo bone volūtatis vel boni operis merito precedēte saluauit: quēadmodū et ex illo tpe quo saluator noster dixit: Siquis renatus non fuerit ex aq̄ z spiritu sācto nō pōt ītrare in regnū celorum absqz sacramento baptismatis: pret eos q̄ in ecclesia catholica sine baptismate sanguinē fundunt: nec regnū celorū pōt quisqz accipe: nec vitā eternā. Quia siue in catholica fide siue in heresi quacūqz vel scismate: q̄sqz in nomine p̄ris z filij z spiritus sācti baptismi sacrāmētum acceperit: integꝝ sacramētū accepit: sed salutem que virtꝰ ē sacramēti nō habebit: si extra catholicam ecclesiam ipsum sacramentum habuerit. Ergo ideo debet ad ecclesiam redire: nō vt sacramētū baptismatis iterū accipiat: quod nemo debet ī aliquo homine baptizato repete: sz vt ī catholica societate vitā eternā accipiat: ad quā obtinēdā nūqz pōt eē idoneus qui cū sacramēto baptismatis ab ecclesia catholica remāserit alienus. Qui elemosynas largas faciat: z ꝓ noīe xpi z sāguinē fūdat ꝓ eo ꝙ in hac vita nō tenuit ecclesie catholice vnitatē nō habebit eternā salutē. Ubi.n. vnicuiqz ꝓdesse pōt baptismꝰ ibi ꝓdesse z elemosyna pōt. Baptismꝰ āt extra ecclesiā quidē eē pōt: sed nisi in ecclesia prodesse nequit. In ecclesia igitur catholica tantūmō pōt prodesse z preceptio baptismatis z opera misericordie: z nominis christi gloriosa cōfessio: si tamē in ecclesia catholica bene viuatur. Sicut enim sine ecclesie catholice societate: nec baptismus alicui pōt ꝓdesse nec opa misericordie nisi forte mitius torqueat: nec tn̄ vt inter filios dei reputetur: sic intra ecclesiam catholicaz ꝑ solū baptismū vita eterna nō acquiritur: si post baptismū male viuatur. Naz z illi qui bene viuunt debent opibꝰ misericordie indesinenter insistere: sciētes se leuia. nō nulla tamē quotidie contrahere peccata: ꝓ quibus z sancti z iusti ī hac vita semper deo dicere debent. Dimitte nobis debita nostra: sicut z nos

dimittimus debitoribus nostris. Que peccata quāto etiā in rebus licitis a deo cessis frequēter hominibus subrepunt a quāto magis fortioribus cibis corpi pletur: a carnalibus cor hominis actibus iplicatur. tāto freqntet culpa i hac mortalitate cōtrahit. Propterea humiles serui christi q̄ cupiūt dño suo fine impedimēto: a absq; anime noxia occupatione seruire: coniugia omnino non appetūt: a carnibus a vino abstinēt: inq; tum corporis valitudo pmittit. Nō q̄a peccatū ē aut coniugē habere aut vinū carnesue percipere. Nā a beatus apl'us dicit q̄ omnis creatura dei bona: et nihil reiciendū q̄ cum gratiarū actione pcipitur. Sanctificat. n. p verbū dei: et orationē. Coniugiū quoq; i pmis hominibus deus istituit a bñdixit. ppter q̄ apostolus ait: Honorabile cōnubiuz in oibus: a thorus imaculatus. Ideoq; serui dei i eo q̄ a carnibus a a vino abstinēt nō tanq; res imundas refugiunt. sz mūdiozis vite istituta sectant. Et i eo q̄ cōiugia non habēt: nō nuptiarū bonuz crimē esse existimāt: sed cōtinentiam iugem bonis nuptijs meliozē eē nō dubitant. Isto q̄maxime tēpore quādo dicitur de cōtinentia: qui potest capere capiat. De nuptijs vero dicit: q̄ se non cōtinet nubat. In vna. n. oratione nirt' exoritur: i altera ifirmitas remedio subleuatur. Unde qz egritudini semp est cōsulēdum. Propterea si cui pmo cōtigerit puari coniugio si voluerit secundas uel tertias inire nuptias nullu de illis peccatū habebit si eas caste seruauerit idest si unus a vna legitime dūtaxat cōiuncti fidem seruēt. ut nec ille mulieri preter uxorem. nec illa uiro preter maritum nullatenus misceatur. In ceteris a si fuerit aliqs cōiugalis excessus qui tamē legitimū nō violet thorū habebit nōnullum: sz veniale peccatū. Sed hec illoz sunt: qui nullā vouerūt otinentiā deo. Ceterū quisquis seipsū castrauit p̄pter regnū celoz̄: a in corde suo otinentiam deo vouerit: non solū si mortifero fornicationis vulnere maculet: verum etiā si aut vir vroze accipe: aut mulier nubere voluerit fm apostoli sentētiam dānationem habebit: qz primam fidem irritā fecit. Sicut ergo fm apostoli sententiā: dignū est vt vroi vir debitū reddat: sicut a vroz viro: qz siquis accepe/rit vroze nō peccat a si virgo nupserit nō peccat: ita fm eiusdē apostoli dictū qui statuit i corde suo firmus nō habēs necessitatē: potestatē autē habens sue voluntatis: a vouit continentiā deo: debet etiā vsq; i finem tota mētis sollicitudine custodire ne dānationē habeat: si pmam fidē irritā fecerit. Similiter a coniugati viri a cōiugate mulieres si ex cōsensu pennem deo vouerunt continētiā nouerint se sui voti obnoxios detineri: nec iam sibi habere cōmixtionē carnie: quā licitā primitus habuerāt: sz deo debere continētiam quā vouerūt. Tūc. n. vnusquisq; regnū celoz̄ q̄ sanctis promittitur possidebit: si obliuiscēs que retro sūt a i anteriora extēdens seipsuz. secundū q̄ in ps. dicit: Uouete a reddite domino deo nostro. q̄ scit eē licituz a ad pfectū meliozis vite ptinere cognoscit: a libēter voueat: a celeriter reddat: a in hoc q̄ votuz reddit meliore semp conatu pficiat. Omni enim vouēti deo a reddenti q̄ vouit ipse quoq; deus celestis: reddet regni pmia q̄ promisit. .xiii.

Firmissime tene a nullatenus dubites: patrē a filiū a spiritū sanctum vnū esse naturaliter deum in cuius nomine baptizati sumus. Cum enim aliō nomē

ſit pater:aliud filius:aliud ſpiritus ſanctus:hoc eſt vtiq; naturale nomen omnium horũ trium qđ dicitur deus. Qui dicit ī deutronomio: Audete quoniam ego ſum deus ⁊ nō eſt alius preter me. Et de quo dicit audi israel:dñs deus tuus deus vnus eſt. Et dominũ deum tuum adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies. .v.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites patrē ⁊ filium ⁊ ſpiritum ſanctum. ideſt ſanctã trinitatem:eſſe ſolũ naturaliter verum deũ:qz cũ tres deos nobis colere nō liceat:niſi vnum ſolũ verum deũ:tamen ſicut pater verus deus dicitur teſtãte apoſtolo:qui ait: Conuerſi eſtis ad deũ a ſimulacris:ſeruire deo viuo ⁊ vero:⁊ expectare filiũ eius de celis quẽ ſuſcitauit a mortuis ieſuz:ita quoq; filiũ veruz deum ioannes cõmendat apoſtolus dicẽs:Scimus quia filiꝰ dei venit:⁊ dedit nobis intellectũ vt cognoſcamus virtutez ⁊ ſimus ī uero filio eiꝰ ieſu chriſto. Hic ẽ uerus deus ⁊ vita eterna. Qui vtiq; quia uerus deus eſt: etiaz ueritas eſt:ncut ipſe docens ait:Ego ſũ via ueritas ⁊ vita. De ſpiritu quoq; ſancto:ioannes apoſtolus ait:Quia ipſũs ẽ ueritas. Et utiq; nõ poteſt naturaliter deus uerus nõ eſſe qui ueritas eſt: quez etiã deũ:paulus apoſtolus cõfitetur dicens. Membra ueſtra templũ ſunt ſpiritus ſancti qui in uobis eſt:quẽ habetis a deo ⁊ non eſtis ueſtri. Empti enim eſtis precio magno. glorificate ⁊ portate deum in corpore ueſtro. .vi.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites:patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũ ſanctũ:ſanctã trinitatẽ vnũ uerum deũ ſine initio ſempiternũ eẽ:pp qđ ſcriptũ ẽ: In principio erat uerbũ ⁊ uerbũ erat apud deũ ⁊ deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Hec denuo ſempiternitas intimatur ī ps. vbi dicit:Deus autẽ rex noſter añ ſecula. ⁊ alio loco: ſempiterna quoq; virtus eius ⁊ diuinitas. .vii.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites ſanctã trinitatẽ ſolũ uerũ deũ ſic eternũ:ita ſolũ naturaliter incõmutabilem eẽ. Hoc.n. ſignificat cũ dicit ſeruo ſuo moyſi:ego ſum qđ ſum. Hinc ⁊ in ps. dicit: In principio tu domine terrã fũdaſti ⁊ opera manuũ tuarũ ſũt celi. Ipſi peribũt tu aũt permanes:⁊ oẽs ſicut veſtimentũ ueteraſcent. Et ſicut operturiũ mutabis eos ⁊ mutabuntur. tu aũt idẽ ipſe es ⁊ anni tui nõ ẽficiẽt. .viii.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites ſanctã trinitatẽ ſolum eſſe uerũ deum rerum omniũ viſibiliũ ⁊ inuiſibiliũ creatorẽ de quo ī ps. dicitur: Beatꝰ cuius deus iacob adiutor eius:ſpes eius ī domino deo ipſius qđ fecit celum ⁊ terrã mare ⁊ omnia que in eis ſũt. de quo etiã apoſtolus dicit:qñ ex ipſo ⁊ pꝫ ipꝫ ⁊ in ipſo ſũt oĩa ipſi gl̃ia ī ſecula. .ix.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites patris ⁊ filii ⁊ ſpiritus ſancti vnam quidẽ eſſe naturam tres vo eſſe pſonas patrẽq; ſolum eſſe qui dixit: Hic ẽ filiꝰ meus dilectus ī quo mihi cõplacui. et filiũ ſolum ẽt ſupq; quẽ uox illa ſoliꝰ pris ſonuit:qñ ī iordane fm carnẽ baptizatus ẽ vnigenitus deꝰ qđ carnẽ ſolus ſarcepit atq; ſpñ ſanctũ patris ⁊ filii ſolũ eẽ qđ in ſpecie colũbe ſup chriſtum baptizatum ⁊ aſcendentẽ ab aqua deſcẽdit: et qđquageſimo die pꝰ reſurrectionẽ chriſti fideles in vno loco poſitos in linguarum ignearum viſione adueniens replenit. Illam uocem qua ſolus locutus eſt deus pater: ⁊ illam carnez qua ſolus homo factus eſt unigenitus deꝰ ⁊ illam columbam in cuius ſpecie ſpiritus ſanctus ſuper chriſtum deſcẽdit:

illasq; linguas igneas ĩ quoꝝ visione fideles ĩ loco vno ꝯstitutos repleuit: opa eē toti⁹ scē trinitatis. i. vni⁹ dei q̃ fec̃ oĩa ĩ celo ⁊ ĩ t̃ra visibilia ⁊ ĩuisibilia. .x.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites solũ deũ filiũ. i. vnaꝫ ex trinitate ꝑsonã solius patris eē filiũ. spiritũ v̄o sanctũ ipsũ quoq; vnã ex trinitate ꝑsonam nõ solius patris ſꝫ simul patris ⁊ filii eē spiritũ. Ostendẽs. n. dei filius se solũ eē ꝺ patre genitũ. ait: Sic deus dilexit mũdũ: vt filiũ suũ vnigenitũ daret. ⁊ paulo post: qui aũt nõ credit: iam iudicatus ē: qꝛ nõ credit ĩ nomine vnigeniti filii dei Spiritum autẽ sanctum ⁊ patris ⁊ filii esse spiritum apostolus docet qui dicit: Vos autem ĩ carne non estis: sed in spiritu: si tamẽ spiritus dei habitat ĩ vobis. ⁊ sequitur. Siquis autem spiritum christi non habet: hic non est eius. .xi.

Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites eundẽ spiritũ sanctum qui patris ⁊ filii vnus est spiritus ex patre ⁊ filio ꝓcedere. Dicit. n. filius: cũ venerit spiritus veritatis q̃ a patre ꝓcedit: vbi suũ spiritũ eē docuit: qꝛ ipse est veritas. De filio quoq; ꝓcedere spiritũ sanctũ ꝓphetica atq; apostolica doctrĩa nobis cõmẽdat. esaias. n. dicit de filio. Percutiet terram virga oris sui ⁊ spiritu labioꝝ suoꝝ ĩterficiet impiũ. de quo apl's ait: Quẽ ĩterficiet domin⁹ iesus spiritu oris sui. Quẽ etiaꝫ ipse vnicus dei filius spiritũ oris sui esse significans: post resurrectionẽ suã insufflans ĩ discipulos ait: Accipite spiritum sanctũ. De ore v̄o ipsius domini iesu ait ioannes in apocalipsi. Quia gladius ex vtraq; partẽ acutus procedebat. Ipse vero spiritus oris eius: ipse est gladius qui de ore eius procedit. .xii.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites trinitatẽ deũ immẽsum esse virtute ⁊ omnẽ creaturã spiritualẽ atq; corporalẽ virtute eius ⁊ pñtia ꝯtineri. Dic̃. n. deus pater: celũ ⁊ terrã ego impleo. Dicitur etiã de sapiẽtia dei que filius ē ei⁹: q̃ attingit a fine vsq; ad finẽ fortiter et dispõit omnia suauiter. De spiritu quoq; sãcto legimus: qꝛ spiritus domini repleuit orbem terrarũ. Et dauid ꝓpheta dicit. Quo ibo a spiritu tuo ⁊ quo a facie tua fugiã? si ascendero ĩ celũ tu illic es: si descẽdero ĩ ĩfernũ ades. .xiii.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites: vnam ex trinitate ꝑsonam. i. deuꝫ filiũ: qui de natura dei patris solus nat⁹ est: ⁊ vnius eiusdẽq; nature cũ patre est ipsum in plenitudine temporis ſm susceptionẽq; forme seruilis volũtarie ĩ v̄gine conceptũ ⁊ de virgine natũ: verbũ carnem factum ipsũq; esse qui essentialiter natus ē de patre: ⁊ essentialiter cõceptus natusq; de virgine ipsũq; vnum esse: ⁊ vnius nature cum virgine qui ait De deo patre. Ante secula fundauit me ⁊ ante omnes colles generauit me. De quo etiam dixit apostolus: Quia cũ venit plenitudo tẽporis misit de⁹ filiũ suũ natũ ex muliere factũ sub lege. .xiiii.

Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites christũ filiũ dei sicut ꝺ deo patre plenũ perfectũq; deũ ita de virgine matre: uerum ꝑfectũq; hominẽ genitũ. i. uerbũ ꝺ um habẽtẽ. s. sine peccato verã virginis carnẽ ⁊ aĩaꝫ rationalẽ. Qꝺ ipse dei fili⁹ euidẽter oñdit dicẽs de carne sua: Palpate ⁊ uidete: qꝛ spũs carnẽ ⁊ ossa non habet sicut me videtis habere. Animaꝫ quoq; se habere his uerbis ostendit dicens: Propterea me pater diligit: quia ego pono animã meã: ⁊ iterũ sumo eã. Intellectũ quoq; anime se habere ostẽdit ĩ eo qꝺ ait: Discite a me qꝛ mitis suꝫ ⁊ humilis corde. Et de ipso de⁹ ꝑ ꝓphe

tam dicit. Ecce intelliget puer meus et eraltabitur ⁊ sublimis erit valde. Naz ⁊ beatus petrus sm sancti dauid ꝓphetiam in christo carnem ⁊ aiam confitetur. De ipso enī beatus dauid loquens ait: Prophetа igitur cum esset ⁊ sciret ꝙ iureiurando iurasset illi dñus de fructu lumbi eius sedere super sedem eius prouidens locutus est ō resurrectione christi: quia neqz derelicta ē anima ei⁹ in inferno: neqz caro eius vidit corruptionem. xv. Firmissime tene et nullatenus dubites vnum filiū atqz ipz etiā deū verum: qui cū patre deo ⁊ spū sancto fecit omnia tēpora: ⁊ in mōte synai legem moysi dedit ordinatam p angelos ⁊ ipsum deum verbum carnē factum: qui veniente plenitudine tēporis: missus a patre ⁊ a spiritu sancto: sol⁹ factus ē sub lege quā dedit. xvi.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites: dei verbum qō caro factum ē in duas naturas incōfusibiliter permanere. Unam nām diuinā: quā habet cum patre cōem sōum quā dicit. Ego ⁊ pater vnum sumus: ⁊ qui me videt: videt ⁊ patrē: ⁊ ego in patre: ⁊ pater in me est: secundum quā eū dicit apostolus splendorem glorie ⁊ figurā substātie dei. Alteram vero humana secūdum quā ipe deus icarnat⁹ dic̄ pr maior me ē. xvii.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites deum verbū carnē factum vnā habere diuinitatis sue carnisqz personam Deus enī verbū plenā naturam humanā ita sibi veraciter venire dignat⁹ ē. ⁊ permanēte diuinitate sua: ita verbū caro factum est: vt cūctis naturaliter nō cōfit verbū qō caro: quia duarū naturarū veritas manet in christo secundū vnam tñ personam idem verbū caro ab ipso fieret. materne ꝯceptionis initio. Deus. n. vbum non accepit personam hominis sed naturam: ⁊ in eternam psonā diuinitatis accepit temporalē substātiā carnis. Unus est ḡ christus verbum caro factum: qui etiā ex patribus sm carnez ⁊ super omnia de⁹ benedictus i secula. Unus iesus: cui ⁊ pat̄ dic̄. Ex vtero aī luciferum genui te. Ubi significatur aī omne tempus sine initio eterna natiuitas. Unus iesus de quo euangelista dic̄ Omia vocatum est nomē eius iesus: qō vocatum ē ab angelo priusqz in vtero ꝯcipet̄ur. xviij. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites non carnez christi sine diuinitate ꝯceptā in vtero virginis priusqz susciperetur a verbo: sed ipsum verbum deū sue carnis acceptione conceptum. ipsamqz carnē verbi incarnationе conceptam. xix. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites ipsum vnigenitum deum verbum carnē factū: se p nobis obtulisse sacrificiuz ⁊ hostiā ō in odorem suauitatis cui cū patre ⁊ spū sācto a patriarchis ⁊ ꝓphetis ⁊ sacerdotibus tpe veteris testamenti aialia sacrificabant: ⁊ cui nūc. i. tempore noui testamēti: cū patre ⁊ spū sancto. cum qb⁹ illi est diuinitas vna sacrificium panis ⁊ vini in fide ⁊ charitate sancta ecclesia catholica p vniuersum orbem terre offerre non cessat. In illis enī carnalibus victimis figuratio fuit carnis christi. q̄ pro peccatis nostris ipse sine peccato fuerat oblaturus: ⁊ sanguinis quem erat effusurus in remissioē peccatorum nostrorum. In isto autez sacrifitio gratiaz actio atqz cōmemoratio ē carnis christi quā pro nobis obtulit: ⁊ sanguinis quē pro nobis ipse deus effudit. De quo beatus paulus dicit in actibus apostolorum. Attendite vobis ⁊ vniuerso gregi in quo vos spiritus sanctus po

fuit epos regere ecclesiã dei quã acqsi/
uit sanguine suo. In illis ergo sacrificijs
quid nobis esset donandum figurate si
gnificabat. In hoc autẽ sacrificio quid
nobis donatus sit euidenter ostẽditur
in illis sacrificijs prenũciabatur filius ois
p impijs occidendus: in hoc autẽ p ipi
is anũciatur occisus: testante aposto/
lo: quia christus cum adhuc infirmi eẽ/
mus secundum tempus: p impijs mor
tuus ẽ z quia cũ inimici essemus reconci
liati sum⁹ deo per mortẽ filij eius: xx.

Firmissime tene z nullatenus dubi
tes verbum carnem factum: eandez hu
manam carnem semper veram habere
qua de virgine verbũ deus natus est: q̃
crucifixus z mortuus est: qua resurrexit
z in celum ascendit: z in dextera dei se/
det qua etiam venturus est iudicare vi/
nos z mortuos: propter quod apostoli
ab angelis audierunt: sic veniet quẽad/
modũ vidistis eum ascendentem in ce/
lum. Et beatus Joannes ait, Ecce venit
cum nubibus: z videbit eum omnis ocu
lus z qui eum confixerunt: z videbunt
eum omnes tribus terre tales. xxi.

Firmissime tene: z nullatenus dubites
trinitatẽ deũ. i. patrẽ z filiũ z spiritũ sã/
ctum esse naturaliter summũ z icõmu
tabile bonum: z ab ipso creatas esse oẽs
naturas: bonas quidem: quoniã a sum
mo bono facta sunt: sed mutabiles q̃ de
nihilo facte sunt: nullãq; esse malã na/
turam: quia omnis natura in quantus
natura est bona est. Sed quia in ea bo
num z augeri z minui põt in tantũ ma
la dicitur: in quantum bonum eius di/
minuitur. Malum enim nihil aliud est
nisi bõi ꝓuatio. Uñ geminũ ostat eẽ cre
ature rõnal' malũ. vnũ quo volũtarie
ipa ꝺficit a sũmo bono creatore suo. Alte
rum quo in vita punietur ignis eterni
supplicio illud passura iuste: quia boc
amisit iniuste. z quia ordinem in se non
seruauit. ipsa diuine institutionis ordi/
nem diuine nõ effugiat vltionis. xxii.

Firmissime tene z nullatenus dubi
tes neq; angelos neq; quemlibet aliam
creaturam eiusdem nature esse: cuius⁹ fm
naturalem diuinitatem quam est sum/
ma trinitas qui ẽ vnus naturaliter de⁹
pater z filius z spiritus sanctus. Neq;
enim vnius nature esse poterant: ille q̃
fecit z ea que fecit: xxiii. Firmissi/
me tene z nullatenus dubites omnem
creaturam naturaliter mutabilẽ a deo
icommutabili factam nec tñ posse quẽ
libet sanctorum angelorum in deterius
mutari: quia sic acceperunt eternaz be
atitudinem: qua deo stabiliter perfruũ
tur: vt ea carere non possint. Sed boc
ipsum qõ ab illo statu beatitudinis in
quo sunt mutari in deterius nullaten⁹
possunt non est eis naturaliter insitum
sed postq̃ creati sunt gratie diuine lar/
gitate colatum. Si enim angeli natura
liter icõmutabiles fierent: nunq̃ ꝺ eoꝝ
consortio diabolus z eius angeli ceci/
dissent. xxiiii. Firmissime tene z
nullatenus dubites in omni creatura:
quaz spiritualem atq; corporalem sum
ma trinitas fecit solos spiritus angeli/
cos z humanos intelligẽdi facultatez
diuinitus accepisse: z etiaz boc oino ba
bere nõ posse: Ceteros vero spiritus⁹ bru
torum aialium rõnalem intelligentiaz
non accepisse propter qõ dicit boibus
Nolite fieri sicut equus z mullus qb⁹
nõ ẽ intellect⁹. Et iõ aias boium z aias
pecoꝝ vn⁹ näe nõ eẽ: nec aias pecoruz
in aias boiuz: nec aias boiuz in pecora
posse aliquãdo trãsire. xxv. Fir/

missim̄ tene ⁊ nullaten⁹ dubites p̄mos
hoīes.i.adā ⁊ mulierē ei⁹ bonos ⁊ rec-
tos ⁊ sine peccato creatos eē cuz libero
arbitrio quo possēt si vellēt hūili ⁊ bōa
volūtate fuire atq; obedire q⁹ arbitrio
etiā possēt si vellēt ꝓp̄a voluntate pec-
care eosq; nō necessitate sed ꝓp̄a volū
tate peccasse: illoq; peccato sic in deteri
us mutatā hūanā nām: vt nō solū i ip̄is
p̄mis hoīb⁹ ꝑ peccatum mors obtinere
regnū: sz ēt in oēs hoīes trāsiret peccati
mortisq; dñium. xxvi. Firmissime
tene ⁊ nullaten⁹ dubites omnē hoīem
q̄ ꝑ ꝯcubitū viri ⁊ mulieris ꝯcipit cum
pccō originali nasci īpietati subditum:
mortiq; subiectū ⁊ ob hoc nā ire filium
nasci de quo dic̄ apostol⁹. eram⁹ ⁊ nos
natura filij ire sic̄ ⁊ ceteri. a qua ira nul
lus liberat nisi ꝑ fidē meditatoris dei ⁊
hoīuz hoīs iesu xp̄i: qui sine pccō ꝯcep-
tus: sine peccato nat⁹: sine pccō mortu⁹
peccatū pro nobis factus.i. sacrificiū fa
ctus est ꝓ peccatis nr̄is. In veteri q̄ppe
testamēto pccā dicebant sacrificia que
ꝓ pccō offerebant ī q̄b⁹ oīb⁹ fuit signi
ficatio xp̄i: qz ip̄e ē agnus dei qui tollit
peccata mundi. xxvii. Firmissime
tene ⁊ nullatenus dubites nō solū hōi-
nes iā rōe vtētes: ⁊ ex ēt paruulos qui
siue ī vteris matrū viuere incipiāt ⁊ ibi
moriant: siue iā de matribus nati sine sa
cramento baptismatis sancti qd̄ datur
in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūs sci. de h̄ sc̄lo
trāseūt ignis et̄ni sēpit̄no supplicio pu-
niēdos: qz ⁊ si ꝓp̄e acciōis pccm̄ nulluz
habuerūt original tn̄ peccati dānatiōez
carnali ꝯceptiōe ⁊ natiuitate traxerunt
xxviij. Firmissime tene ⁊ nullatenus
dubites. iō xp̄m filiū dei ad iudicādū vi
uos ⁊ mortuos vētur̄ vt hoīes quos h̄
dono sue gratie gratis ꝑ fidez iustificat
eisq; iustificatis in fide ⁊ caritate sancte
mr̄is ecclie vsq; ī finē ꝑstuerātiā donat
ī suo aduētu resuscitet ⁊ glorificet: ⁊ sz
ꝓmissionē suā eq̄les scis angelis faciat
⁊ ad eū statū p̄ducat in quo ꝑfecte q̄tū
vnicuiq; donat de⁹ boni sint ⁊ ab ipsa
perfectiōe deinceps mutari nō possint.
Ubi diuersa erit scōr̄ gloria: sed vna e-
rit oīuz vita et̄na. Diabolū v̄o ⁊ āgelos
eius ī ignē er̄nū a xp̄o eē mittendos vbi
nunq̄ carebunt pena: quā eis p̄parauit
diuina iusticia cū ip̄o aūt diabolo īpios
⁊ iniquos hoīes de q̄b⁹ scriptura dicit.
Imitant aūt eū qui sūt ex ꝑte illi⁹ ꝑ eo
q̄ eū in malis opibus imitati sūt: ⁊ ante
finē p̄ñtis vite ꝯgruā p̄ñiam nō egerūt
resūptis corporib⁹ supplicio eterne con
bustiōis arsuros. xxix Firmissime
tene ⁊ nullatenus dubites: oīb⁹ hoīb⁹
bonis ⁊ malis resurrectiōnē carnis in
aduētu dñi futurā eē cōem retributio
nē v̄o iustitie dei eē bonis malisq; dissi-
milē: sm̄ q̄ apostol⁹ ait. qz oēs resurge-
mur. sz nō oēs īmutabimur. Immuta-
bunt aūt iusti qui ibūt in vitā eternaz.
Quod apostolus ondit dicens. Et mor
tui resurgēt incorrupti ⁊ nos īmutabi-
mus. Et ostendens que erit immutatio
ipsa adiecit: oportet enī corruptibile h̄ ī
duere in eorruptionem ⁊ mortale hoc
induere immortalitatem. In iustorum
corporibus fiet quod ipse apostol⁹ ait.
Seminatur in corruptione surget ī īcor
ruptione: seminatur in ignobilitate: sur
get in gloria: seminatur in infirmitate:
surget ī virtute: seminatur corpus ani-
male surget corpus spirituale quod ꝓp
tetea spirituale dixit: nō quia ipsū cor-
pus sp̄us erit: sz qz viuificante sp̄ū imor
tale atq; īcorruptibile ꝑmanebit. Sic āt
tūc dr̄ sp̄ūale corpus cū sp̄ūs nō sit: sz ꝑ
maneat corp⁹ sic̄ nūc aīale dr̄ cū tn̄ īue-
niat nō aīa eē sed corpus. xxx.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites exceptis illis qui pro noīe christi suo sāguine baptizantur: nullū hominē acceptorū vitā eternā qui nō bie a malis suis fuerit per penitētiā fidēq; conuersus ⁊ per sacramētū fidei ⁊ penitētie: idest per baptismū liberatus: ⁊ maiorib⁹ qui dē necessariū ē penitentiaz de malis suis agere: ⁊ fidem catholicam secūdum regulā veritatis tenere: ⁊ sacramētū baptismatis accipere: parvulis vero q̄ nec ꝓpria volūtate credere nec penitētiam ꝑ peccato quod originaliē trahūt agere possūt: sacramētū fidei ⁊ penitētie qō ē sacramētū baptismi vel sācrum baptisma q̄diu rōnis etas eoꝝ capaxe ē non potest sufficere ad salutez. xxxj.

Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites neminē hic posse hominū penitentiam agere: nisi quem deus illuminauerit et gratuita sua miseratiōe cōuerterit. Apostolus enim dicit ne forte det illis deus penitentiam ad cognoscendā veritatez ⁊ resipiscāt a diaboli laqueis. xxxij

Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites: posse quidē hominē quē nec ignorātia litterarū: nec aliqua prohibet ibecillitas vl' aduersitas verba sancte legis ⁊ euāgelii siue legere siue ex ore cuiuscūq; predicatoris audire: ⁊ diuinis mādatis obedire neminē posse nisi quē de⁹ grā sua ꝓuenerit vt quod audit corpore etiā mēte percipiat: ⁊ accepta diuinitus bona volūtate atq; virtute mandata facere ⁊ velit ⁊ possit. Nz.n. qui plātat ē aliquid neq; qui rigat: sed qui īcremētum dat de⁹ qui ēt operatur ī nobis ⁊ nolle ⁊ proficere pro bona voluntate. xxxiij.

Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites deo incōmutabili nō solum preterita ⁊ presentia: sed ēt futura cōia icōmutabiliter cē notissima. cui dr. Deus qui oculorum es cognitor qui nosti cōia aut q̄ fiāt. xxxiiij. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites trinitatē deū incōmutabilē rerū omniū atq; operū tā suorum q̄ humanorū certissimū cognitorez ante cōia secula scire quibus ēet per fidem gratiam largiturus: sine qua nemo pōt ex initio mūdi vsq; in finē a reatu peccati tam originalis q̄ actualis absolui. Quos enim deus prescinit: ⁊ predestinauit: cōformes fieri imagis filii sui. xxxv.

Firmissime tene, ⁊ nullatenus dubites omnes quos vasa misericordie gratuita bonitate deus fecit ante constitutionē mundi in adoptionem filiorū ꝑ predestinatos a deo. Neq; perire posse aliquē eorum quos deus ꝓdestinauit ad regnū: nec q̄q; eoꝝ quos ꝺo ꝓdestinauit ad vitā: vlla posse rōne saluari. Predestinatio enim illa gratuite donatiōis ē preparatio: qua nos apostolus ait ꝑ destinatos in adoptionē filiorū per iesū christū in ipsū. xxxvi Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites sacramētū baptismatis: nō solū intra ecclesiā catholicā: sed etiā apud hereticos qui ī nomie pris ⁊ filij ⁊ spūs sācti baptizāt eē posse sed extra ecclesiā catholicā ꝓdesse non posse. Immo sicut itra ecclesiam recte credētib⁹ ꝑ sacramētū baptismi cōferri salutē: sic extra ecclesiā baptizatis: si ad ecclesiā nō reddierit: eodē baptismo accumulari pernitiē. Tātū. n. valet ecclesiastice societatis vnitas ad salutez: vt baptismo nō saluet cui non ibi datur vbi oportet vt det. Inesse tū hominī baptismū etiam extra ecclesiā batizato: ⁊ ad iudiciū ītesse ab ecclesia seperato. Et q̄ manifestū ē vbicūq; datū fuerit hoc baptisma semel eē dādū: ideo ⁊ si ab hereticis ī noīe pris ⁊ filij ⁊ spūs sācti fuerit datū venerabiliē agnoscendū: ⁊ ob hoc

nullatenus iterandū. Saluator .n. dicit Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet. xxxvij. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites omnez extra ecclesiā catholicā baptizatū participē fieri nō posse vite eterne si ante finem vite huius: catholice nō fuerit redditus atq; icorporatus ecclesie. Quia si habeaz inquit apostolus: oēm fidem: ⁊ nouerim oīa sacramēta. caritatē aūt nō habeā nihil sum. Nā ⁊ in diebus diluuij neminem legimus extra archam potuisse saluari. xxxviij. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites: nō solū oēs paganos: sed etiaz oēs iudeos ⁊ hereticos oēs atq; scismaticos qui extra ecclesiam catholicā p̄sētē finiūt vitā in ignez eternū ituros: qui est paratus diabolo ⁊ angelis eius. xxxix Firmissime tene: ⁊ nullatenus dubites quēlibet hereticū siue scismaticū in nōie p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄us sancti baptizatū si ecclesie catholice nō fuerit agregatus quātascūq; elemosinas fecerit et si pro xp̄i noīe ēt sanguinē fuderit nullatenus posse saluari. Omni. n. homini qui ecclesie catholice nō tenet vnitatez neq; baptismus neq; elemosina q̄tūlibz copiosa neq; mors ꝓ noīe xp̄i suscepta ꝓficere poterit ad salutē quando in eū heretica vl' scismatica prauitas ꝑseuerat que ducit ad mortez. xxxx. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites nō oēs qui intra ecclesiā catholicā baptizant̄ accepturos eē vitā eternā: sed eos qui p̄cepto baptismate recte viuūt. i. qui abstinuerunt se a vicijs ⁊ cōcupiscēciis carnis. Regnū. n. celoꝝ sicut infideles heretici atq; scismatici nō habebūt: sic catholici criminosi possidere nō poterunt. xxxxj. Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites: etiā iustos ⁊ sāctos hoīes exceptis his qui baptizati paruuli sunt sine peccato hic neminē viuere posse: sēpq; omni homini esse necessarium: vt peccā sua vsq; in finē vite huius p̄ntis elemosinis diluere ⁊ remissionē a deo humilit̄ atq; veraciter postulare. xxxxij.

Firmissime tene ⁊ nullatenus dubites oēm creaturā dei bonā esse ⁊ nihil reiciendum qd̄ cū gr̄aꝝ actiōe ꝑcipitur ⁊ deiſuos ⁊ a carnibus ⁊ a vino abstinēt nō tāq̄ īmūda que a deo facta sunt respuere: sed a fortiori cibo ⁊ potu pro sola castigatiōe corporis abstinere. Nuptias quoq; diuinitus institutas ⁊ benedictas ⁊ melius quidē si quisq̄ sine ꝯiugio sit vt liberius atq; plenius cogitet que sūt dei. quō placeat deo tñ illis qui ꝯtinētiā nō vouerūt nullū eē pccm̄ si vel mulier nubat: vel vir vxorez ducat Nec sola primas nuptias a dño cōstitutas sed ēt scd̄as ⁊ tertias ꝓ eorū q̄ se ꝯtinere nō possūt īfirmitate ꝯcessas. Eis vero qui sūt ꝯiugati siue a ꝯiugio liberi ⁊ continētiā dño vouerūt admodū eē dānabile: si vel ꝯiugale opus illi voluerīt appetere: quo se nō accessuros vl' illi repetere: a quo se recessuros illi libera: illi cōi ꝓfessi sunt volūtate. xxxxiij.

Firmissīe tene: ⁊ nullaten⁹ dubites areā d̄i eē eccl'iā catholicā ⁊ ītra eā vsq; ī finē seculi frumēto mixtas paleas ꝯtineri. i. bonis malos sacramētoꝝ cōione misceri ⁊ ī oī ꝓfessiōe siue clericoꝝ siue monacoꝝ: siue laicoꝝ bonos esse simul ⁊ malos. Nec pro malis bonos deserēdos: sed pro bonis malos in quantum exigit fidei ⁊ caritatis ratio tollerādos .i. si vel in ecclesiā nullius perfidie semina ſpargunt: vel fratres ad aliqd̄ maluz opus mortifera imitatiōe nō ducūt. nec posse aliquē intra ecclesiā catholicam recte ardētem: beneq; viuentē alieno vnq̄ maculari pccō si cuiq̄ peccanti nec

consensū prebeat nec fauorē. Utilitq; malos a bonis iutra ecclesia tollerari si hoc cū eis bñ viuēdo ⁊ bñ monēdo agatur: vt ⁊ videtes ⁊ audiēte e q̄ bona sūt: mala sua respuāt: iudicādos se a deo p suismalis opib⁹ otreuiscāt: atq; ita preueniēte dono gre de suis iniqtatib⁹ cō fūdāt: ⁊ ad bonā vitā p dei misericordiaz cōuertāt. Bonos vo a mal' itra ecclesiā dūtaxat catholicā cōstitutis nō ōbere: nisi opuz dissimilitudine separari: vt cū qb⁹ dina cōicāt sacramēta nō habeant mala opa: qb⁹ illi sūt criminosi coia In fine vo seculi bonos a mal' et cū cozpore sepādos: qñ veniet xp̄s bñs vētilabrū i manu sua: ⁊ pmūdabit aream suā: ⁊ cōgregabit triticū i horreū suū: paleas āt cōburret igni inextinguibili: qñ p iudiciū iustū segregabit iustos ab iustis. bonos a mal': rectos a puersis: bonos ostituet a dextris: malos a sinistris: ⁊ ex eis ore iusti eternq; iudicii sēpiterna atz icommutabili plata sntia iniq̄ oēs ibūt in cōbustionē eternā cū diabolo sēp arsuri. Justi āt in vitā eternā sine fine cū xp̄o dño regnaturi. xliiij. Hec iteri q̄dragīta capitula ad regulā ve fidei firmissime ptinētia fideliter crede: fortiter retine: ⁊ veraciē patiēt̄q; defēde. Et si quez Ario vis docmatizare cognoueris tāq; pestē fuge: ⁊ tāq; hereticū abiice. Ita. n. ista q̄ pposuim⁹ fidei catholice cōgruūt vt sīc nō solū oib⁹: sz et singulis volueritcōtraire i eo q̄ singul' hoz cōtumaciter repugnat: eisq; cōtraria docere non dubitat hereticꝰ ⁊ xp̄iane fidei inimicus atq; ex oib⁹ catholicis anathematizād⁹ appeat. Quānis igr ⁊ āgustia tpis ⁊ festinatio potitoris cōpulerit: nos aliq̄ q̄ p diuersis herescib⁹ agnoscēdis atq; vitādis fuerāt iserēda. pterire filētio: tñ si oia q̄ i h̄ opusculo cōtinēt recēsere et notissima ꝑsus hēre ñ negligas ex his potis cauta discretiōe: et de ceteris pal' iudicare. Apls. n. dicit q̄ spūal' iudicat oīa: quo si nec vnusq̄sq; nr̄z prueniat in eo quo peccat ābulet. i. i eo q̄ certū accepit fidel' pleueret Qō si qd al' sapit: hoc quoq; illi de⁹ reuelabit. Explicit liber Augustini de fide ad petz. Incipit ō vira ⁊ mor̄ib⁹ clericoꝝ. Ropē qō volui ⁊ rogaui besterno die: vt hodie frequētius ꝓueniretis: cū h̄ē qō dicturus sū. Uobiscū hic viuim⁹. ⁊ pp nos viuim⁹: ⁊ itēno votūq; nr̄z ē vt apō xp̄s vobiscū siñ fine viuam⁹. Credo āt ante oculos ⁊ eos eē cōuersationē nr̄am: vt ⁊ nos fortassis dicere audeam⁹. Quānis multū illi ipares qō dixit apls. Imitatores mei estote sicut ⁊ ego xp̄i. Et iō nolo vt aliq̄s de vobis ꝓueniat male viuēdi occasionē. Prouidemus. n. bona ait idē apls: nō solū coz̄ deo: sz et coz̄ hoībus. Propē nos scīa nr̄a sufficit nobis pp vos fama nr̄a ñ pollui: sz pollere ois i vobis. Tenete qō dixi atz distīguite. Due res sūt scīa ⁊ fama: scīa tibi: fama prio tuo. Qui fidens scīe: negligit famā suā: crudel' ē maxie i loco isto posit⁹ de quo dicit apls scribēs ad discipulū suū. Circa oēs teipsū bonoz opuz p̄bēs exēplū. Ut q̄ nō vos diu teneā: pcerti: qz ego sedēs loquoz: vos stādo labora. Nostis. n. oēs aut pene oēs sic nos viuere i ea domo q̄ or dom⁹ epi: vt q̄tū possum⁹ imitemur eos scōs de q̄b⁹ loquit liber actuū apl̄oz̄. Nemo dicebat aliq̄d ppriū: sz hēbāt oīa coīa. Qz forte aliq̄ vr̄z ñ sūt tā diligētes vite nr̄e seruatores: vt h̄ sic nouerit: quō volo vos nosse. Dico qd sit quod breuit oīri. Ego quē deo ppitio videtis epz vestz inmeis veni ad istā citatē: multi vestri nouerūt,

Querebā vbi ꝯstituerē monasteriū ⁊ vi
uerē cū fratribꝰ meis. Spem q̄ppe oēm
seculi reliquerā: ⁊ qd̄ eē potui nolui. ñ
q̄siui tñ qd̄ sū. Elegi ī domo d̄i abiectus
eē magl q̄ hītare ī tabernaculis pccōꝝ
Ab eis q̄ diligūt seculū segregaui me: sz
eis q̄ p̄sūt populis ñ me coeq̄ui: nec ī cō
uiuio dñi mei supiorē locū elegi: sz īferi
orē ⁊ abiectū. Et placuit illi dicere mi-
hi: ascēde sursū. Usq̄adeo āt timebam
ep̄atū: vt qm̄ cepat eē iā alicuiꝰ momēti
īter d̄i suos fama mea: ⁊ ī quo loco sci
ebā ñ eē ep̄z ñ illo accederē. Cauebā h̄
⁊ agebā q̄tū poterā: vt ī loco hūili sal-
uarer: ne ī alto piclitarer. Sz vt dixi do
mino suus ꝯdicere ñ dz. veni ad istā ci-
uitatē pp̄ vidēdū amicū: quē putabam
me lucrari posse deo: vt nobiscū ēēt in
mōasterio q̄si securꝰ: qr locꝰ hēbat ep̄m
Appbēsus p̄sbiter fcūs sū: ⁊ p hūc g̃duz
a d ep̄atū pueni. Nō attuli aliq̄d: nō ve
ni ad hāc ecclesiā nisi cū his īdumētl: q̄
bꝰ illo tp̄e vestiebar. Et qr h̄ disponebā
eē ī mōasterio cū fratribꝰ cognito insti
tuto: ⁊ voluntate mea: btē memorie se
nex valeriꝰ dedit mihi hortū illū: ī quo
ē nūc mōasteriū. Cepi boni ꝓpositi fr̄es
colligere cōpes meos: nihil hn̄tes: sicut
nihil hēbā. Et imitātes me: vt quō ego
tenuē pauptaculā meā vēdidi: ⁊ paupi
bus erogaui: sic facerēt ⁊ illi q̄ mecū eē
voluissēt: vt de cōi viuerē. Cōe āt nobis
eēt magnū ⁊ vberrimū p̄miū: ip̄e deus
Perueni ad ep̄atū: vidi necesse habere
ep̄z exhibere hūanitatē assiduā q̄busq̄
veniētibꝰ siue trāseūtibꝰ: quod si nō fe-
cisset ep̄s ihūanus dicerēt. Si āt ista ꝯ-
suetudo ī mōasterio missa eē īdecēs eēt
Et volui hēre ī domo ista ep̄i mecū mo
nasteriū clericoꝝ. Ecce quō viuimꝰ: nul
li lz ī societate nostra hēre aliq̄d ꝓpuz: sz
forte aliq̄ hn̄t: nulli lz si q̄ hn̄t faciūt qd̄
ñ lz. Bñ āt sētio de fratriaꝰ meis: ⁊ sēp
bñ credēs. Ab hac īq̄sitiōe dissimulaui
qr ⁊ ista q̄rere quasi male sētire mihi vi
debat. nouetā. n. ⁊ noui oēs q̄ mecū vi-
uerēt nosse ꝓpositū nostrū nosse legem
vite nostre. Uenit ad nos ēt p̄sbiter ia-
nuariꝰ: quod videbat hēre honeste ero
gādo qñ ꝯsūpsit ⁊ nō cōsūpsit. Remāsit
illi q̄dā pecunia: idē argētū quod dice-
ret eē filie sue. filia ip̄siꝰ deo ꝓpitio ī mo
nasterio feminarū ⁊ bone spei ē: guber
nat illā dñs: vt ipleat quod de illa spe-
ramꝰ ī illiꝰ misicordia nō ī eiꝰ meritis.
Et qr ānos erat īfra: ⁊ de sua pecunia ni
hil facere poterat. q̄uis. n. viderem ꝰ ful
gorē ꝓfessionis: tñ lubricū timebamus
etatis. Factū ē vt ipsū argētū q̄si puelle
struaret: vt cū ad legitimos annos ve-
niret: faceret inde quod virginē christi
deceret: qñ optime iā facere posset. Dū
hec expectarem cepit ille morti propin
quare: que diu tāq̄ de suo iurans: quia
ipsius erat non filie testamētū facit. Te
stamentum inq̄ fecit presbiter sociꝰ no
ster nobiscū manens: de ecclesia viuens
comunem vitam ꝓfitens: testamentuz
fecit: heredes instituit. O dolor illius so
cietatis: o fructus natus non de arbore
quā plātauit dñs: sed ecclesiam scripsit
heredē. nolo munera ista snō amo ama
ritudinis fructum. Ego illū deo quere
bā societatem ꝓfessus erat. Hāc tenerz
hanc exhiberet. nihil habebat: testamē-
tū non faceret: hēbat aliq̄ nō se nostrū
socium: quasi dei pauperē fīgeret. Ma
gnus mihi inde dolor ē fratres: dico ca
ritati vestre. Propter hūc dolorē sta-
tui hereditate ipsam ī ecclesia nō suscī-
pere filioꝝ ipsiꝰ sit quod reliq̄t: ipsi inde
faciāt quod volnerīt. Uidet eniz mih
quia si eā snscepero ī isto facto qd̄ mih
displicet: ⁊ quod doleo eiꝰ ꝑticeps ero

Hoc volui nõ latere charitatẽ uestram Filia ipsius ĩ monasterio feminaruꝫ ẽ. Filiꝰ ipsius in monasterio viroꝝ ẽ. Ambos exheredauit. Illã cũ laude istũ cũ elogio.i.cũ uituperatione. Cõmẽdauit ãt ecclesie ut nõ accipiãt ipsas portiunculas:q̃ ꝑtinẽt ad exheredatos:nisi cuꝫ ad legitimã etatẽ ꝑuenerit: hoc eis reseruat ecclesia. Deĩde litẽ dimisit ĩter filios suos:ĩ q̃ laboro. Puella dicit meũ est. Nostis qꝛ hoc dicebat semper pr̃ meꝰ Puer dicit. Credat pr̃i meo:qꝛ moriẽs mẽtiri nõ potuit. Et ista cõtẽtio quale malũ ẽ? Sꝫ si pueri ipsi ſui dei sũt: litez hãc ĩter illos cito finimꝰ. Audio illos vt pat̃ ⁊ forte meliꝰ q̃ꝫ pr̃ ipsorũ. Uidebo quid sit ĩ re: sicut dñs voluerit cum paucis fratribꝰ fidelibꝰ honoratis d̃o ꝓpitio de numero vr̃o:idẽ de plebe ist a. Audio inter illos cãꝫ: ⁊ sicut dñs donauerit finio. Tñ rogo vos nemo me rep̃hẽdat:qꝛ eiꝰ hereditatez nolo suscipiat ecclesia. Primo qꝛ factũ illiꝰ detestor. Deĩde qꝛ ĩstitutũ meũ multi laudãt qd̃ dicturus sũ:ſꝫ aliq̃ ⁊ reprehẽdũt. Utrisq̃ꝫ facere satis valde difficile est. Audistis mõ cũ euãgeliũ legeret. Cãtauimꝰ vobis ⁊ nõ saltatis:plãximus ⁊ nõ luxistis. Uenit ioãnes baptista ñ mãducãs nꝫ bibẽs: ⁊ dñt demoniũ hꝫ. Uenit filiꝰ hoĩs mãducãs ⁊ bibens: ⁊ dñt. ecce hõ vorax potator vini ⁊ amicꝰ publicanoꝝ Quid ergo facio ĩter illos q̃ parant me rep̃hẽdere: ⁊ dẽtes ĩ me ducere? Suscepero hereditates eorũ q̃ filios suos irati exheredãt. Iterũ q̃d facturꝰ sũ eis q̃bꝰ cãto ⁊ nolũt saltare. Qui dicũt ecce q̃re nemo donat ecclesie hipponẽsi aliq̃d. Ecce quare nõ eã faciũt q̃ mriũtur heredẽ:qꝛ ep̃s augustinꝰ de bonitate sna laudãdo.n.mordẽt labijs:mulcẽt ⁊ dẽtez figũt:donat totũ:nõ suscipit. Plane suscipio:profiteor me suscipere oblationes bonas:oblationes scãs. Sidꝰ ãt irascit ĩ filio suo ⁊ moriẽs exheredat eum. si viueret eũ nõ placaret.nõ ei filiũ recõciliari deberẽ. Quõ ergo cũ filio suo volo vt habeat pacẽ cuiꝰ appeto hereditatẽ? Sꝫ plane si faciat qd̃ sepe hortatꝰ sũ vnũ filiũ hꝫ:putet xp̃ꝫ alterũ. Duos hẽt putet christũ tertiũ. Dece hꝫ: vndecimũ faciat ⁊ suscipio. Quia ergo fecit hoc in q̃ausdã rebꝰ iã volũt bonitatẽ meam vl̃ cõmẽdationẽ fame mee ĩ aliud vertere vt in alio mõ me reprehẽdãt: qꝛ oblationes deuotorũ hominũ nolo suscipere Cõsiderẽt q̃ꝫ multas susceperĩ: q̃d opꝰ ẽ ea numerare. Ecce vnã dico. Filii iuliani hereditatẽ suscepi. Quare? qꝛ sine filiis defũctꝰ ẽ. Bonifacii hereditatẽ suscipere nolui: nõ misericordia: sꝫ timore. Nauiculariã nolui eẽ ecclesiã ep̃i. Multi sũt quidẽ q̃ ẽt de nauibꝰ acquuirũt:tñ vna teptatio si eẽt:si iret nauis ⁊ naufragaret hoĩes ad tormẽta daturi eramus vt de submersione nauis ſꝫ cõsuetudine q̃rerent̃ ⁊ torquerẽt̃ a iudice: q̃ esset de fluctibꝰ liberati:sed nõ eos daremus nullo pacto.n.hoc facere deceret ecclesiã. Onus g̃ fiscale ꝑsolueret:sꝫ vñ ꝑsolueret? Enthecã nobis hẽre nõ lꝫ. Nõ ẽ ep̃orũ ſuare aurũ ⁊ reuocare a se mẽdicãtis manũ. Quotidie tã multi petunt: tã multi gemũt:tã multi nos inopes ĩterpellãt:vt plures tristes relinquamꝰ: Qꝛ qd̃ dare oĩbꝰ nõ habemꝰ: nõ hẽmꝰ ergo enthecã. Propt̃ naufragiũ g̃ h̃ vitãdo feci:nõ donãdo: nemo ibi me laudet.sed nemo ⁊ vituꝑet. Plane qñ donaui filio qd̃ iratꝰ pr̃ abstulit moriẽs bñ feci:laudẽt q̃ volũt pareãt q̃ laudare nolũt. Quid plibꝰ fr̃es mei? Quicũq̃ꝫ vult ex heredato filio heredẽ facere eccl̃iam q̃rat alterũ q̃ suscipiat:nõ augustinũ:im

mo d̄o ꝓpitio neminē īueniet. Quā lau
dabile factū sci ⁊ venerandi ep̄i aurelii
carthaginēsis quō īpleuit oīb⁹ q̄ sciunt
oēs laudib⁹ dei. Quidā cū filios nō ha-
beret nec speraret. res suas oēs reten-
to sibi vsufructu donauit eccl̄ie. Nati
sūt illi filii: ⁊ reddidit ep̄s: nec opināti q̄
illi donauerat. In ptāte hēbat ep̄s non
reddere: sz iure fori: nō iure celi. Sane
ēt hoc nouerit charitas vr̄a: dixisse me
fratrib⁹ meis: q̄ mecū manēt: at quicūqz
hz aliq̄d. aut vēdat: aut eroget: aut do-
net: aut cōe illud faciat. Ecclesia hz: per
quā nos d̄s pascit: ⁊ d̄di dilationē vsqz
ad epiphaniā ꝑꝑ eos: q̄ vl̄ cū fr̄ib⁹ suis
ñ diuiserūt. Et dimiserūt qd̄ hēbāt apd̄
fratres suos vl̄ ñdū de re sua aliq̄d ege
rūt: qr expectabat̄ etas legitima: faciant
īde qd̄ volūt. Dū tñ sint pauꝑes mecuz
simul expectem⁹ misericordiā d̄i. Si autē
nolūt q̄ forte nolūt: certe ego sū qui sta
tuerā: sicut nostis nullū ordīare clericū
nisi qui mecū vellet manere: vt si vellet
discedere a ꝓposito recte illi tollerē cle
ricatū: qr deseret scē societatis ꝓmissū
ceptūqz ꝯsortiū. Ecce i ꝯspectu dei ⁊ ve-
stro muto ꝯsiliū. Qui volūt hēre aliq̄d
ꝓpriū quib⁹ nō sufficit d̄s ⁊ ecclesia ei⁹
maneāt vbi volūt: ⁊ vbi pñt. nō eis au-
fero clericatū. Nolo habere hipocritas
malū ē. Quis nesciat? Malū ē cadere a
proposito: sz pei⁹ ē simulare ꝓpositū. Ec
ce dico audite: qui societatē coīs vite iā
susceptā q̄ laudat̄ i apostolorū actibus
desit: a voto suo cadit: a ꝓressiōe scā ca
dit: obseruet iudicē: sz d̄m: nō me. Ego ei
nō aufero clericatū Quātū sit ꝑiculum
ante oculos ei⁹ posui: faciat qd̄ vl̄t. No
uit. n. qr si aliquē hoc faciētē degradare
voluero: nō ei deerūt patroni: nō ei dee
rūt suffragatores ⁊ hic ⁊ apd̄ ep̄os. Qui
dicāt quid mali fecit? Nō pōt tecum to
lerare istā vitā. Extra ep̄z vult manere: d̄
ꝓprio viuere: iō nō dz ꝑdere clericatuz.
Ego scio q̄ti mali sit ꝓfiteri fāctū aliq̄d
nec īplere. Uouete iquit ⁊ reddite dño
d̄o vestro: ⁊ meli⁹ ē nō vouere: q̄z voue
re ⁊ nō reddere. Uirgo ē si nūq̄z fuit in
monasterio. Et v̄go sacra ē: nubere illi
nō lz. Esse i monasterio nō ꝯpellit̄. Si
āt cepit eē i monasterio ⁊ deseruit: ⁊ tñ
v̄go ē dimidia ꝛnit. Sic ⁊ cleric⁹ duas
res ꝓfessus ē: ⁊ scītatē ⁊ clericatū. Inte
rim scītatē: nā clericatū ꝑ ꝓpl̄m suū d̄s
īposuit cēruicib⁹ ipsi⁹ magis on⁹ ē q̄z bo
nor. Siquis sapiēs ⁊ ītelligit h̄: Ergo ꝓ
fessus ē sanctitatē, ꝓfessus ē cōiter viuē
di societatē, ꝓfessus ē q̄z bonū: ⁊ q̄z iocū
dū hītare fratres i vnū. Si ab h̄ ꝓppsito
ceciderit ⁊ extra manēs cleric⁹ fuerit: di
midi⁹ ⁊ ipse cecidit. Quid ad me? nō. n.
iudico: si foris seruat scītatē. Dimidi⁹ ce
cidit. Si it⁹ hūerit simulationē: tot⁹ ceci
dit. nolo hēat necessitatē simulādi. scio
quō hoīes amēt clericatū. nemini eum
tollo. nollēti mecū coīter viuere: hz dm̄
q̄ mecū manere vult. Si parat⁹ ē pasci a
deo ꝑ eccl̄iā ipsi⁹ nō hēre aliquid ꝓpuz
sed aut erogare pauꝑib⁹ aut i cōe muta
re maneat mecū. Qui hoc nō vult hēat
libertatē: sed videat vtrū hēre possit fe-
licitatis hereditatē. Sufficiāt: hec nūc i
tērim charitati vr̄e qd̄ egero cū fr̄ib⁹ me
is. Spo. n. bona q̄ oēs mihi libēt̄ obedi
ant. nec. īuētur⁹ sū aliquos habere ali-
quid: nisi aliqua necessitate religiōis nō
occasione cupiditatis. Quod ergo ege-
ro post epiphania charitati vr̄e i dñi vo
lūtate nunciabo. Et quō litē finiero int̄
duos fratres filios p̄sbyteri ianuarii nō
vobis tacebo. Multa locutus sū. Date
veniam loq̄ci senectuti: sed timide īfir
mitati. Ego sicut videtis per etatē mō se
nui ꝑ īfirmitatē corꝑis olī sū senex: tñ si

deo placet qd̄ dixi mō ipse dat vires: nō
nos desero orate ꝓ me vt q̄ꝫtū iest aīa ī
h̄ corpe ⁊ q̄lescūq̄ꝫ vires suppetūt ī v̄bo
dei seruiāt nobis amē. ¶ Item sermo se
cūdus de vita ⁊ moribus clericoram.

Caritati vr̄e hodie de nobisipsis
sermo reddend⁹ ē. Qd̄.n. ait apo
stolus. expectaculū facti sum⁹
mūdo ⁊ angel' ⁊ hōib⁹: q̄ nō amāt q̄rūt
qd̄ laudāt ī nobis: q̄ aūt nos oderunt d̄
trahūt nobis. Nos āt ī vtroq̄ꝫ medio ꝯ
stituti adiuuante dn̄o d̄o nr̄o ⁊ vitā no
strā ⁊ famā nr̄am sic custodire debem⁹
vt nō erubescāt detractatorib⁹ laudato
res. Quō viuer̄ velim⁹ quō d̄o ꝓpitio iā
viuam⁹. quāuis d̄ scriptura sācta multū
noueritis tn̄ ad ꝯmemorādū vos ipsa de
libro actuū apostolo⁊ vobis lectio r̄ci
tabit̄. vt videatis vbi de scriptura sit for
ma quā desideram⁹ īplē. Dū g̃ recitatur
vos ītētissimos volo vt post eius recita
tionē qd̄ īstitui loquar dn̄o donāte ītē
tiōi vr̄e cunq̄ꝫ diacon⁹ lazar⁹ legeret: cū
orassēt mot⁹ ē loc⁹ ī quo erāt ꝯgregati
⁊ īpleti sūt oēs. s. s. ⁊ loq̄bāt̄ v̄bū d̄i cū fi
dutia oī voleti: Multitudīs āt erat cre
dētiū aīa ⁊ cor vnū: ⁊ nēo eoꝝ q̄ pōsside
bat dicebat aliq̄d suū eē: sꝫ erat illis oīa
coīa ⁊ v̄tute magna redebant testimōiū
apl'i resurrectiōis dn̄i iesu: gr̄aq̄ꝫ magna
erat sup oēs illos neq̄ꝫ.n. egēs q̄sq̄ꝫ fuit
int̄ illos. Quotquot.n. possessores p̄cio
rū vl' domoꝝ erat vēdētes asserebāt p̄
cia illoꝝ: ⁊ ponebāt añ pedes apl'oꝝ: Di
stribuebāt̄ āt vnicuiq̄ꝫ ꝓut cuiq̄ꝫ op⁹ e
rat. Cūq̄ꝫ lazar⁹ diacon⁹ recitaret ⁊ ep̄o
codicē tradidissꝫ: aug⁹ ep̄s dixit ⁊ ego le
gere volo pl⁹.n. me d̄lectat hui⁹ v̄bi eē
lectorē q̄ꝫ v̄bi mei disputatorē. Cū oras
sēt mot⁹ ē loc⁹ ī q⁹ erāt ꝯcregati ⁊ īple
ti oēs spū. s. loq̄bāt̄ v̄bū d̄i cū fiducia oī
volēti. mlt̄itudīs āt erat credentiū aīa ⁊
cor vnū ⁊ nemo eoꝝ q̄ possidebat dice
bat aliq̄d suū eē: sꝫ erāt ill' oīa coīa: Et v̄
tute magna reddebāt testimoniū apl'i
resurrectiōis dn̄i iesu gr̄aq̄ꝫ magna erat
sup oēs illos: neq̄ꝫ.n. egēs q̄sq̄ꝫ fuit int̄
illos: quotquot.n. possessores domorū
vl' p̄dioꝝ erāt vēdētes afferebāt p̄cia eo
rū ⁊ pōebāt añ pedes apl'oꝝ. distribue
bant̄ aūt vnicuiq̄ꝫ ꝓut cuiq̄ꝫ opus erat.
Cūq̄ꝫ ep̄s legeret dixit. Audistis q̄d veli
m⁹: orate vt possim⁹ ꝯtīgit āt q̄dā neces
sitas: vt h̄ diligentius agerē. Qm̄ sic iaꝫ
nostis p̄sbit̄ ī nr̄a societate ꝯstituit̄. q̄li
societati ꝑhibꝫ testimoniū lectio q̄ꝫ mō
cū recitarem⁹ audistis moriēs testm̄ fe
cit: qꝛ hūit vn̄ faceret: Erat qd̄ dicēt suū
cū ī ea societate viueret: vbi nemini lice
bat dicē aliq̄d suū: sꝫ eē ill' oīa cōia: siq̄s
dilector ⁊ laudator nr̄ apd̄ detractorez
nr̄ꝫ p̄dicarꝫ istā societatē ⁊ dicēt cū ep̄o
aug. sic viuunt oēs cohītatores ei⁹ quō
scriptū ē ī actib⁹ apostoloꝝ ꝯtinuo illi
d̄tractor caput mouēs dētē ꝓmouens
dicēt. Ita v̄o sic ibi viuit̄: quō dicis q̄re
mētiris: q̄re falsa laud̄ honoras īdignos
nōne ibi ī domo ī eoꝝ societate positus
p̄spit̄ testm̄ fec̄: ⁊ qd̄ hūit quō voluit dis
posuit ⁊ teliq̄t. Certe oīa sūt coīa. certe
nemo dic̄ aliq̄d suū. sub his v̄bis q̄d age
ret laudator me⁹. n̄ ne os ei⁹ q̄si plūbo
opilar̄t ille d̄tractor: nōne illū laudasse
penitēt: nōne reuerētia ꝑfusus: ⁊ illi⁹ s̄
mōe ꝯfus⁹ vel nobis vel testatori illi ma
lediceret. h̄ fuit necessitas vt ad istā dili
gētiā vēirem⁹. nūcio g̃ vobis vn̄ gaude
at: oēs fr̄es ⁊ clericos meos q̄ mecū hī
tant p̄sbit̄os diaconos subdiaconos ⁊
p̄ri cū nepotē meū tāles īuēi q̄les d̄side
raui. sꝫ qꝛ d̄ sna q̄licūq̄ꝫ pauꝑtate qd̄ sta
tuerāt nōdū fecerūt. hi dno sc̄ valēs sub
diacon⁹ ⁊ paulo añ dicūt nepos me⁹ sub
diacon⁹ ⁊ mr̄is vita īpediebat. qꝛ iñ vi

uebat. expectabat i illo ēt legittime eta
tis accessus: vt qd̄ faceret firmissime fa
ceret. nōdū āt fecit qz ipsos angelos hz
cū suo fr̄e cōes: ⁊ sub idiuiso possidēt. si
aūt eos cupit ecclie ɔferre: vt iñ allāt q̄
sūt i ꝓposito scitatis quousq̄ in hac vi
ta degūt. Scriptū ē. n. ⁊ h̄ apostolus lo
quit. quisq̄s āt suis: ⁊ maxie domestic
ñ ꝑuidet fidē d̄negat: ⁊ ē ifideli d̄eterior.
h̄ āt mācipia sr̄ ei similit cū fr̄e coīa nō
dū diuisa. dispōit ea māumittē ñ pōt añ
q̄ dīdāt. q̄d. n. ad quē ꝑtinet. adhuc ig
rāt. ad ip̄z sane: qz ad ip̄m ꝑtinet diuisio:
⁊ ad fr̄ez ei⁹ d̄o fuit. Subdiacon⁹ ē cuz
scō fr̄e m̄o ⁊ coep̄o seuero i ecclesia mi
leuitana. h̄ agit h̄ sie dilactiōe pagēd̄ ē
vt illi fuili dīdāt: māumittāt ⁊ sic det
ecclesie vt eoꝝ excipiat alimētū. Nepos
āt me⁹ ex quo ɔuers⁹ ē ⁊ mecū eē cepit
īpediebat ⁊ ip̄e aliq̄d d̄ agellulis suis a
gere vite vsufructuario m̄ris sue h̄ āno
d̄fūcta ē. int̄ ip̄z ⁊ sorores ei⁹ sr̄ q̄dā i xp̄i
adiuctorio cito fiēda vt ipse faciat q̄ d̄i
fuū decet. q̄ ipsa ꝓfessio. ⁊ ista exigit le
ctio diacon⁹ faustin⁹: sic pene oēs nostr
h̄ de militia seculi ad mōasteriū ɔuers⁹
ē h̄ baptizat⁹ iñ diacon⁹ ordiat. Sz q̄a
exiguū ē qz vr̄ possidē sic viri ꝑiti loqū
tur iure ñ corꝑe reliq̄rat illd̄ ⁊ ab ei⁹ fra
trib⁹ tenebat. nūq̄z iñ cogitauit ex quo
ɔuersus ē nec ip̄e aliq̄d q̄sitit a fratrib⁹
suis: nec ab illo aliq̄d ē q̄sitū. mō qz vētū
ē ad h̄ articulū tp̄is cū ɔsilio m̄o diuisit
ipsā rē ⁊ dimidiā ecclesie pau i loco in
eodē ɔstitute. diacon⁹ seuers⁹ sub q̄ dei
discipl na ⁊ flagello sit nostis: lumē tñ
ñ ꝑdidit mētis: vnā domū h̄ emerat ꝑꝑ
matrē ⁊ sororē suā: q̄s d̄ sua patria huc
desider abat adducere: emerat añt ñ sua
pecūia quā ñ hēbat: sz ex collactiōe reli
giosoꝝ viroꝝ quos mihi q̄rēti ēt noīnās
īdicauit. de ipso ñ possūz dicē q̄d fecerit
aut q̄d disponar: nisi qz totū ⁊ ipse i m̄a
posuit voluntate: vt quicq̄d ipse vellē h̄
iñ fieret. Sz hz q̄sdā cās cū matre sua: q̄
rū cāꝝ me iudicē possit: vt cū ille cāe fue
rint terminate fiat de ipsa domo quod
ego voluero: Quid aūt velle potero d̄o
regēte: nisi qd̄ iustitia iubet et pietas po
stulat. Habet ēt i patria sua aliquos a
gellos: dispōit eos sic distribuē: vt etiam
illic i ipso loco posite pauperi largiatur
ecclesie: diacon⁹ hiponēsis hō paup est
q̄d alicui ɔferat ñ hēt: tñ de laboribus
suis añq̄z eēt cleric⁹ emerat aliquos ser
uulos. Hodie illos in ɔspcū vestro ma
numissurus ē ep̄alibus gestis. diacon⁹
eraclius añ oculos vestros v̄sat: opa e⁹
lucēt corā oculis nostris: de ope ei⁹ ex
pēsā pecuniā memoriā sci martyris ha
bem⁹: de pecunia sua emit ēt possessio
nē ex consilio meo. Nā ipsē pecuniam
volebat per manus meas erogari: sicuti
mihi placeret. Ego si pecunie auidus es
sem aut necesitates ipsas meas quas pro
pauperibus habeo in hac cā plus cura
rē. pecuniā accipere: Quare dicit aliq̄s
quia possessio illa que ab illo empta ⁊
ecclesie donata est adhuc nihil prestat
ecclesie. Minus eni hēbat ad preciū: et
qz mutuatus fuerat. Hoc de ei⁹ adhuc
fructibus redditur homo sū senex: q̄z tū
mihi d̄ illa possessione pōt fruct⁹ acce
dere. nūquid permitto mihi tot annos
eē victuꝝ donec suū preciū illa ꝑsoluat:
Qd̄ g̊ vix diu ꝑtibus reddet de ꝓrio ha
berē totum si accipere voluissem: nō fe
ci aliud attendi: Fateor. n. vobis ⁊ ipsi
suspecta mihi: adhuc ei⁹ etas fuit ⁊ vere
bar nec forte vt sin hōies matri ei⁹ h̄ di
spliceret ⁊ diceret inductuz a me fuisse
adolescētem vt bona eius pat̄na ɔsume
rē: Et eū egentē relinq̄rē: ideo volui ei⁹
pecuniā in illa possessione saluari: vt si

aliqđ:qđ dē auertat: aliť ꝯ volumus
eueniſſet redderet villa:nec culparetur
epi fama. Scio enī quātū vobis ſit ne-
ceſſaria fama mea. Nā mihi ſufficit con
ſciētia mea. Emīt ēt ſpatiū ab iſta poſte
ra eccleſia. Notum vobis a ſua pecunia
edificauit domū. z hoc noſtis. Añ pau
cos dies ꝓius ꝯ ꝑmonē ō hac re habe
rem vobiſcū eam donauit eccleſie. Ex
pectabat. n. vt eā perficeret z pfectā do
naret. Fabricādi aūt domū neceſſitas
illi nulla erat: niſi quia cogitauit matrez
ſuā būc eſſe venturam. Si ante veniſ
ſet in re filij ſui habitaſſet. Mō ſi vene
rit in ope filij ſui hābitabit. Teſtimoniuz
ei phibeo: paup remāſit: ſed in caritatis
poſſeſſiōe pmāſit. Aliqui ſeruuli ei reli
qui fuerant: iā quidē in monaſterio vi
uentis: quos tū geſtis eccleſiaſticis ma
numiſſurus ē bodie. Nemo ergo dicat
diues ē: nemo exiſtimet: nemo male lo
quatur: nemo ſe ipſū z aiaz ſuā ſuis oē
tibus laniet. Pecuniā nullā bz ſuataz.
vtinā quā habet reſtituat. Ceteri. i. ſub
diaconeſ pauperes ſūt deo ꝓpitio mi
ſericordiā dei expectāt. vnde ipſi ſaciāt nō
būt. Nullas hiſtres facultates finierunt
mundi cupiditates: Uiuunt nobis cum
in ſocietate cōi. nemo eos diſtinguit ab
eis qui aliquid atulerūt. Caritaſ vnitas
ꝓponēda ē terrene cōmodo hereditaſ
reſtāt ꝑſbiteri. Sic. n. a deos gradatim a
ſcēdere volui. Cito dixerim. Pauperes
dei ſūt: nihil ad domū ſocietatis noſtre
attulerūt: niſi ipſā: qua nihil ē carius ca
ritatē. Uerūtn qñ ſcio natos fuiſſe ru
mores de dimiſſis ipſorū: nō a me aliqđ
ꝓpellēdi: ſz vobis meo ꝑmone purgādi
ſūt. Uobis dico qui forte neſcitis. nam
vēi plurimi ſciunt ꝑſbiteꝝ lepozū: ꝗuis
ſeculi i natalib⁹ claz: z apō ſuos bōeſtiſ
ſimo loco natū: tū iā ōo ꝓuentē octiſq
hēbat relictꝫ iopē ſuſcepi. ñ qz nihil būit
ſz qz iā fecerat qđ lectio iſta ꝑſuadet. hic
nō fecit: ſz nos ſcim⁹ z vbi fecit. Unitas
xꝑi ē: eccl'ia vna ē. vbicūꝫ fecit op⁹ bo
nū ꝑtinz: z ad nos ſi cōguaudeam⁹. Oz
t⁹ ē vn⁹ vbi noſtis: vbi monaſteriū ſuuz
ōſtituit: qz z ipſi deo ſeruiūt. Ille oztus
ad eccl'iaz ñ ꝑtinz nec ad ipſū z ad quez
dixerit. Ad ꝗd: illō qđ ibi monaſteriū ſz
qđ vez ē vſqꝫ ad h̄ tp̄s curā ꝑ ill' ita ge
rebat vt ſūpticulos qb⁹ ſuſtētāť apō ſe
bēt: z eis ipſe vt videbať ipēderet. ſz ne
pp h̄ oareť loc⁹ boibus ſuſpitiōes ſuas
rodētib⁹ z vētrē nō iplētib⁹ h̄ placuit:
z mihi z ipi. vt ſic ſe illi trāſigāt: ꝗſi iſte
iā de ſeculo exierit. nūqđ. n. cū obierint
ipe ill' diſpēſatur⁹ ē aliqđ. meli⁹ ē vt vi
deāt illos beneuerſātes regēte deo i di
ſciplina xꝑi ſic viuētes vt ō illis tūmō
gaudeat: nō eoꝝ neceſſitatib⁹ occupeť.
pecuniā nō bēbat quā ſuā dicere poſſit
bz xenodochiū edificādū qđ mō videť
edificatū. ego illi iūxi: ego iuſſi. obrēpa
uit mihi libērtiſſime: z ſicut videť opat⁹
ē: quō meo iuſſu ēt baſilicā ad octo mā
tyres fabricauit: ō bis ꝗ ꝑ vos ōs donat
Cepit. n. ō pecunia ꝗ data erat eccl'ie ꝑ
xenodochiū. z cū cepiſſz edificare: vt ſit
religioſi de derātes opa ſua i celo ſeri
bi adiuuerunt: put ꝗſcꝫ voluit z fabri
cauit. op⁹ añ oculos hēm⁹: oīs bō quid
fcñ ſit vtdet: z de pecūa qz nō bz mihi
credat Dēt̄ opeſcāt: ne frāgāt: emerat
ō ipa pecūa xenodochij ꝗdā domū in
carrāria: ꝗ ſibi exiſtimabat ꝑ lapides
futurā. ſz lapides ei⁹ dom⁹ fabrice neceſ
ſarij ñ fuerūt: qñ aliūde ꝓuiſi ſūt. dom⁹
ḡ ipa ſic remāſit pēſionē ꝑſtat: ſz eccl'ie ñ
ꝑſbitero. nemo āpli⁹ dicat i domū ꝑſbi
teri ad domū ꝑſbiteri. añ domū ꝑſbiteri. ecc
ce vbi ē dom⁹ ꝑſbiteri: vbi ē dom⁹ mea ibi
eſt domus ꝓſbiteri: alibi ñ bēt domū
ſed vbicunꝫ habet octū. Quid amplius
queriť]: niſi qz me illud memini ēt ꝓui

fisse vt ad vos perferrem quid egissez i-
ter duos: fratrem. s. ⁊ sororem: filios ia-
nuarij presbiteri qꝛ orta int̄ illos fuerat
controuersia pecuniaria. Sed tñ sic in-
ter fr̄es: salua deo propitio charitate: ꝓ
misseram ego audire inter illos: ⁊ quic-
quid eēt iudicando finire. Paraueram
me iudicē: sed anteq̄z iudicarem ipsi vñ
iudicaturus fueram finieret. non inuēi
vñ iudicarem: sed vnde letarer. Acquie
uerunt oīno ꝯcorditer voluntati mce:
⁊ cōsilio meo vt pares essēt in pecunia
quā reliq̄t pr̄ eoꝝ in ecclesia renūciāte
post ꝑmonē meū locuturi sunt hoīes.
Sed ⁊ quodlibet hoīes loquāt̄. Qualē
cūq̄z aura flante ꝑducet̄: īde aliquid ad
aures meas: ⁊ si fuerit tale vt sit nos ite
rum necesse purgare: rñdebo maledicis
rñdebo detractoribus: rñdebo incredu
lis. nō nobis credētibus prepositis suis.
rñdebo vt potero pō dñs dederit. Inte-
rim mō nō est necesse: quia nihil forte
dicturi sunt qui nos amant libere gau-
deant qui nos oderunt tacite dolebūt.
tñ si linguis exeruerint: audicent d̄o ꝓ-
pitio vobiscū rñsionez meā: nō litē meā
Nō. n. hoīes noīaturus sum ⁊ dictur⁹.
Ille h̄ dixit: ille sic detraxit: cum fortas
se etiā ad me falsa: qꝛ ⁊ hoc pōt fieri ꝑ-
ferant̄. Uerūtñ quecūq̄z ꝑ lata fuerint:
si oportere videbit̄ loquere inde chari
tati vr̄e. añ oculos vestros volo sit vita
nr̄a. Scio qꝛ querentes licentiam male
faciendi querūt sibi exempla maleuiuē-
tium ⁊ multos infamāt: vt sotios inue-
nisse videantur. Ideo qd̄ nostruz ē pl⁹
quid faciamus nō habemus añ vr̄os o-
culos sumus: nullius aliquid desidera-
mus. nisi bona opa vr̄a. Et vos exhor-
tor fratres mei si aliquid vultis clericis
dare sciatis qꝛ nō debetis q̄si vitia eorū
fouere cōtra me. Omnibus offerte qd̄
vultis: offerte de voluntate vr̄a. qd̄ cōe
erit distribuet̄ vnicuiq̄z: sicut euiq̄z op⁹
erit. Gazofilacium: attendite: ⁊ oēs hēbi-
mus. Ualde me delectat si ipsum fuerit
presepe nr̄m: vt nos scimus iumēta dei
vos ager dei. Nemo enī debet birrū li-
neam tunicam nisi in cōe. De cōi accepi
⁊ mihi ipsi cū sciētiā cōe me velle haber̄
quicq̄d hēo nolo talia offerat sāctitas
vr̄a: quib⁹ ego solus quasi decētius v-
tar. Offerat̄ mihi: v̄bigr̄a. birrū p̄ciosū.
forte decet ep̄m: quāuis nō deceat au-
gustinū. i. hoīez pauperez de pauperib⁹
natū. Mō didturi sūt hoīes qꝛ inuēi p̄-
ciosā vestē: quā nō possē hēre. vel ī do
mo pr̄is mei. vel in illa seculari possessi
one mea: nō decet: talē debeo q̄lē possū
si nō habuerit fratri meo dare: q̄lez pōt
hr̄e p̄sbit̄: q̄lez pōt hēre decent̄ diacon⁹
⁊ subdiaconus: talē volo accipere: quia
in cōe accipio. Siquis meliorē dederit
vendo qd̄ facere soleo: vt qñ nō pōt ve
stis eē cōis: p̄cium vestis pōt eē cōe: ven
do ⁊ erogo pauperibus. Si hoc eū dele
ctat: vt ego habeā talē det de qua nō e
rubescaz. Fateor. n. vobis: de p̄ciosa ve
ste erubesco: qꝛ nō decet hāc ꝓfessionē
nō decet hāc āmonitionē. nō decet hec
mēbra: nō decet hos canos: etiā illud di
co: si forte in nr̄a domo: in nostra socie
tate eger ē aliquis vl̄ post egritudinem
vt necesse sit eū hora prādij reficere nō
ꝓhibeo religiosos vl̄ religiosas mittere
eis qd̄ eis videt̄ vt mittāt. Prādiū tñ et
cenā extra nemo habebit. Ecce dico au
distis. audiūt. Qui habere voluerit ꝓp̄ū
⁊ de proprio viuere: ⁊ ꝯ p̄cepta ista no
stra facere paꝝ ē: vt dicā nō mecū mane
bit: sz clericus erit. Dixerā enī ⁊ scio me
dixisse vt si nolēt suscipere socialē vitaz
mecū: nō illis tollerē clericatū. Seorsū
manerēt: seorsū viuerēt. Quomō noscēt

deo viuerent: ⁊ tñ ãte oculos posui q̃ꝫ-
tũ mali sit a ꝓposito cadit. Malui tm̃
hẽre vel claudos q̃ꝫ plãgere mortuos.
Qui.n. hipocrita ẽ: mortuus ẽ. Quo er-
go q̃cũq̃ꝫ voluissꝫ extra manere ⁊ ꝺ suo
viuere nõ ei tollerẽ clericatũ. Ita mo-
do qꝛ placuit illis ꝺo ꝓpitio socialis h̃
vita: q̃sq̃s cũ hipocresi vixerit: q̃sq̃s iuẽ-
tus fuerit hñs ꝓpꝛuꝫ: nõ illi ꝑmitto vt in
de faciat testamẽtũ: sed delebo eũ de ta
bula clericoꝝ: Interpellet cõtra me mil
le cõcilia: nauiget ꝯtra me quo voluerit
sit certe vbi potuerit. Adiuuabit me do
minꝰ: vt vbi ego eps sũ: ille clericꝰ non
possit. Audistis? Audierũt: sed ⁊ spero
ĩ deũ nostrũ: ⁊ misericordia eiꝰ: qꝛ sicut
dispositionẽ meã istã hylaritate acce-
perũt: sic eã pure fideliterq̃ꝫ ꝟuabũt. Di
xi aliq̃d suũ ñ hẽre ꝑsbyteros cohabita
tores meos ĩter quos ẽ presbit̃ barna-
bas: sꝫ ꝺ illo audiui q̃dã fuisse iactata.
Añ oĩa qꝛ emit villã a dilecto ⁊ hono-
rabili filio meo eleusino: h̃ falsum est.
Monasterio donauit ille: nõ vendidit
ego sũ testis donauit illi nõ vẽdidit. Sꝫ
dũ nõ credit̃ donare potuisse: credit̃ vẽ
didisse. Beatꝰ hõ q̃ tã bonũ opꝰ fecit: vt
nõ crederet̃. Tñ vl̃ mõ credite ⁊ detra-
ctores audistis: libẽter desinite. Jã dixi
Ego sũ testis. Dictũ ẽ de illo: q̃ ãno ꝑ-
positure sue: ꝓ idustria debita fecerit:
vt dũ nolo ego reddi debita darẽ illi po
scẽti fũdũ victorianẽsẽ: tãq̃ꝫ dixisset mi-
hi: vt reddã debita meaꝫ da mihi ĩ decez
ãnos fũdũ victorianẽsẽ. Et hoc falsum
ẽ: sꝫ fuit vñ rumor nasceret̃. Fecit debi
ta reddẽdo a nobis reddita sũt ꝑtꝫ: vñ
potuerũt. Remasit aliq̃d qꝺ ñ debebat̃
ẽt monasterio illo. qꝺ ꝑ ipsũ ꝺs istituit
Cũ ergo remãsisset: cepimꝰ q̃rere: vñ de
bitũ redderemꝰ. Ad ꝯductionẽ ĩstiꝰ fũ-
di nullus accessit: nisi q̃dragita solidos
offerẽs pẽsionẽ. Sꝫ vidimꝰ fũdũ ãplius
posse dare vt celeriꝰ debitũ redderemꝰ:
⁊ cõmissi fidei: ⁊ vt de ipsa ꝯductione
lucra ñ req̃rerẽt fr̃es: sꝫ q̃cq̃d daret fun
dus: de ipsis fructibꝰ ĩputaret ad debi-
tũ: fide agit̃. Paratus ẽ presbyt̃ vt aliuꝫ
costituã: q̃ de fructibꝰ fr̃ibꝰ reddat. Ex
numero nr̃o sit aliq̃s cui hoc cõmittaꝫ
ex numero ipsorũ q̃ ad nos talia ꝓtule
tũt. Sũt.n. in nobis hoĩes religiosi: si q̃
eũ rumore falso reꝑhẽsũ eẽ doluerũt: et
tamẽ crediderũt factũ. Ex ipsis ergo ali
q̃s veniat ad nos: suscipiat possessionẽ
oẽs fructꝰ ꝑcijs suis fideliter vẽdat: vt red
di possit faciliꝰ qꝺ debet̃: ⁊ hodie rece-
dit ĩde cura ꝑsbyteri Locꝰ etiaꝫ ipse vbi
monasteriũ cõstitutum ẽ: a memorato
honorabili filio meo elusino ipsi ꝑsby-
tero bernardo donatꝰ ẽ. Anteq̃ꝫ ordina
retur ꝑsbyter ĩ ipso loco monasterium
ĩstituit. Sed tñ qꝛ noĩe ipsius donatus
erat locus: mutauit ĩstrumẽta vt nomi
ne monasterij possideat̃. Defũdo victo
rianẽsi ego rogo ⁊ hortor ego peto: vt
siq̃s religiosus ẽ: fide agat: ⁊ exhibeat ec
clesie istã opaꝫ: vt cito debita reddam.
Quod si nemo de lucis fuerit ĩuẽtꝰ: ego
ꝑpono aliũ: iste ilicc nõ accedit. Quid
vultis ãpliꝰ? Nemo laceret seruos dei
qꝛ nõ expedit lacerãribꝰ. Seruus dei
q̃dẽ merces falsis detractiõibꝰ crescit:
sꝫ crescit ẽt pena detrahẽtiũ. Nam nõ
sine cã dictũ ẽ. Gaudete ⁊ exultate q̃si
detrahũt de nobis: dicẽtes falsa: qꝛ mer
ces vr̃a magna ẽ ĩ celis. Nolumꝰ cum
detrimẽto nr̃o: magnã hẽre mercedem
Minꝰ ibi hẽamꝰ: ⁊ tñ ibi regnemꝰ.

Ex libro retractionũ bti augustini in
librũ de vera religione eiusdeꝫ.
E vr̃a religiõe libꝝ scripsi ĩ quo
mltiplicit̃ ⁊ copiosissime dispu
tat̃: vnũ verũ ꝺꝫ. i. trinitatẽ patrẽ ⁊ filiũ

ē spūz scūz religiōe va colēdū: ꝛ quāta miſericordia ei⁹ p tpalē diſpēſationē cō ceſſa ſit hoīb⁹ xpiana religio q̄ va religio ē ad eūdē cultū oī queadmōz ſit hō q̄dā ſua vita coaptād⁹. Marīc tñ ōra ōnas naturas manicheoꝝ liber ſic lo q̄r i h̄ libro quodā loco. Sit īquā tibi manifeſtū atz p̄ceptū nullū erroꝛē i reli giōe eē potuiſſe ſi aīa p̄ ōo ſuo nō colē ret aīaz aut corp⁹ aut fāta ſmata ſua: h̄ animā p vniuerſa creatura īcorpali po ſuit: nō loquēs more ſcripturarū q̄ aīam qñ ñ trāſlato vbo vtūr neſcio vtrū velit itelligi: niſi ea q̄ viuūt aīalia moꝛtalia i oīb⁹ ꝛ boīes ſūt: q̄z oīa moꝛtaelſ ſunt. Paulo poſt autē eūdē ſēſū meli⁹ ſum breuiuſcz cōplectus. Ubi dixi. Nō ergo creature poti⁹ q̄z creatoꝛi ſuiam⁹. Nec euanelcam⁹ i cogitatiōib⁹ nr̄is ꝛ pfecta religio ē. Creatrā q̄ppe vno nomine vtrāq̄z. i. ſpūalem corpalēq̄z ſignificani. Reſtat q̄ ibi dixi aut fāta ſmata ſua pp q̄ hic dixi: nec euanelcam⁹ i cogitatio nib⁹ nr̄is. Itē dixi ea ē nr̄is tēpib⁹ xpia na religio quā cognoſcere ac ſeq̄ ſecu riſſima ꝛ certiſſima ſalus ē. Fz hoc nem̄ dictū ē ñ fz ipſā rē cui⁹ hoc nomē ē: nā res ipſa q̄ nec xpiana religio nuncupat erat ꝛ apud ātiquos nec defuit ab ini tio generis hūani quōuſcz ipſe xps ve nit i carne: vñ va religio q̄ iā erat cepit appellari xpiana. Cū.n.eū poſt reſurre ctionē aſcēſionēq̄z i celū cepiſſet apl̄i p dicare: ꝛ plūmi crederēt p̄mū apō āno thiā ſicut ſcriptū ē appellati ſūt diſcipu li xpiani: ppea dixi: hec ē nr̄is tpib⁹ xpia na religio: nō q̄ p̄oꝛib⁹ tpib⁹ ñ fuit: ſed q̄ poſteꝛioꝛib⁹ hoc nomē cepit. Alio lo co itēde igf iq̄z i h̄ q̄ ſequūt diligenē ꝛ pie q̄ztū potes. tales.n. aduiuat ōs q̄ ñ ita itelligēdū ē: q̄ſi tm̄ talel aduiuat cū aduuet ēt ñ tales: vt ſint tales. i. vt di ligēt ꝛ pie q̄rāt. Tales āt aduiuat vt iue niāt. Itēq̄z alibi. Deū inq̄z iā erit conſe quēs: vt poſt moꝛtē coꝛpalē quā debe m⁹ p̄mo peccato: tpe ſuo atq̄z oꝛdie ſuo reſtituat p̄me ſtabilitati. Q̄ō ſic accipiē dū ē: q̄ ēt p̄ſtina ſtabilitas coꝛpis: quaz peccādo amiſim⁹ habēbat tāta felicitatez vt i defectū nō vgerz ſenectutis. Huic g̃ p̄ſtine ſtabilitati reſtituet h̄ coꝛp⁹ in re ſurrectionē moꝛtuoꝝ. Sz hēbit āplius vt nec alimētis coꝛpoꝛalib⁹ ſuſtētet: ſz ad ſufficiētiā viuificet ſolo ſpū: cū reſur rexerit i ſpiritū vin ficātē. Qua cā ēt ſpi rituale erit. Illud āt q̄ō p̄mū fuit: q̄uiſ nō moꝛiturū: niſi hō peccaſſz: tū aiale factū hoc ē i aiaz viuētem. Et alibi vſq̄z adeo inq̄z peccatū volūtariū malū eſt: vt nullo mō ſit peccatū: ſi nō ſit volūta riū. Pōt videri falſa h̄ diffinitio: ſz ſi oi ligēt diſcutiat: iueniet eē viſſima. Pec catū q̄ppe illud cogitandū ē: q̄ nūmō peccatū ē: ñ q̄ ē ēt pena peccati: ſicut ſupi⁹ oñdi: cū q̄dā memoꝛarē ex libꝛo ētio de libero arbitrio. Quānis ꝛ illa: q̄ ñ imerito ñ volūtaria peccata dicūf: qꝛ vl a neſciētib⁹ vl a coactis ꝓpetrāf: nō oī mō p̄nt ſine uolūtate ꝛmitti: qñ ꝛ il le q̄ peccat ignoꝛās: volūtate utiq̄z facit q̄ō cū faciēdū ñ ſit: putat eē faciēdū. Et ille q̄ ꝛcupiſcēte aduerſus ſpūz carne: ñ ea q̄ ult facit: cōcupiſcit q̄dē nolēs: ꝛ in eo ñ facit q̄ō ult. Sz ſi unciſ ꝛcupiſcētie oſēſit nolēs: ꝛ i eo ñ facit niſi q̄ō ult li ber. ſ. iuſtitie: ſuuſcz pcci ꝛ illō q̄ō i pat uul oꝛ oꝛigiale pcm: cū adhuc ñ uāf arbitrio uolūtaſ: ñ abſurde uocaf etiā uolūtariū: qꝛ ex p̄mi boīs mala uolūta te ꝛctū: factū ē quodām̄ hereditariuz. ñ utaq̄z falſū ē q̄ō dixi: uiqz adeo pcm uolūtariū malū ē: ut nullo mō ſit pcz ſi ñ ſit uolūtariū. io gr̃a ōi ñ ſolū reat⁹ oi uz p̄ſtoꝛ ſoluf i oīb⁹ q̄ baptizāf ixpo

quod fit spiritu regenerationis. verum etiam in grādibus voluntas ipsa sanat̄ ⁊ preparat̄ a domino: quod fit spiritu fidei ⁊ charitatis. Alio loco in eo quod dixit de dño iesu christo: nihil egit vi: sz oīa suadēdo: ⁊ monēdo ñ mihi occurrerat: quod vendentes ⁊ ementes flagelando eiecit de templo. Sed q̄d hoc aut q̄ntū ē quāuis ⁊ demones nolentes ab hominibus: nō sermone suasionis: sz vi potestatis eiecerit. Itē loco alio. Prius inq̄ʒ isti sequendi sunt qui vnū deū sūmum solum verbum deū: ⁊ solum colendū eē dicunt: si apud hos veritas nō eluxerit tunc demum migrandum est: quod ita potest videri dictum quasi de huius religionis veritate dubitauerim. Dixi āt sicut ei congruebat ad quē scribebā. Sic enim dixi. Si apud hos veritas nō eluxerit: nihil dubitans: qd̄ apd̄ eos elucesceret quēadmodū ait apostolus: si christus non resurrexit: non vtiq̄ʒ dubitās q̄ resurrexit. Item quod dixi. Nec miracula illa nostra tēpora durasse permissa sunt: ne anima semper visibilia qnereret: ⁊ eorū cōsuetudine frigescerʒ genus humanū: quorum nouitate flagrauit. Uerū ē quidē. Non.n. nunc vsq̄ʒ: cū man⁹ iponit̄ baptizatis sic accipiūt.s.s. vt loquāt̄ lignis oīuʒ gētiū: atq̄ʒ nūc vsq̄ʒ ad vmbrā trāseūtiū predicatorū christi sanātur īfirmi: ⁊ si qua talia facta sūt qui postea cessasse manifestuʒ ē. Sed nō sic accipiēdū ē qd̄ dixi: vt nūc ī xp̄i noīe fieri miracula nulla credātur nā ego ipse qñ istū ipsuʒ librū scripsi ad mediolanēsiū corpa martyrū: ī eadē ciuitate cecū illuminatū fuisse iam nouerant: ⁊ alia nō nulla q̄lia tā multa etiaʒ istis tēporib⁹ fiūt: vt nec oīa cognoscere: nec ea q̄ cognoscim⁹ enumerare possum⁹. Et alio loco illud qd̄ dixi. Sicut ait apl̄s: oīs ordo a d̄o ē: nō eisdē v̄bis h̄ dixit q̄ʒuis eadē videat̄ esse sn̄ia. Ait q̄ppe ille. Que āt sūt a d̄o ordinata sūt. Et alibi prorsus inq̄ʒ nemo nos fallat Quicq̄d recte vitupat̄ in melioris comparatiōe respuit̄. hoc de substātiis atq̄ʒ naturis dictū ē. īde.n. disputabat̄: ñ de bonis actiōib⁹ atq̄ʒ peccatis. Itēq̄ʒ alibi nec sic iq̄ʒ ab hoīe hō diligēdus ē: vt diligūt̄ carnales fratres vel filii vl̄ coniuges vel q̄cūq̄ʒ cognati aut affines aut ciues: nā ⁊ ista dilectio tēporalis ē. nō.n. vllas tales necessitudines haberemus: que nascēdo ⁊ moriēdo ɔtīgūt: si natura nr̄a ī p̄ceptis ⁊ imagīe d̄i manens in istā corruptionē nō religaret̄: hūc sēsū p̄rsus īprobo quē iā ⁊ snp̄i⁹ īprobaui in p̄mo li. de genesi ɔtra manicheos. Ad hoc.n. ducit vt credāt̄ illi cōiuges p̄mi nō generaturi posteros hoīes nisi peccassent: tāq̄ʒ necesse fuerit vt morituri gignerēt̄: si de cōcubitu maris ⁊ femine gignerētur. Nōdū.n. viderā fieri potuisse vt nō morituri de nō morituris nascerētur: si peccato illo magno nō mutaret̄ ita deterius humana natura. Ac per hoc si ī parētib⁹ ⁊ ī filiis fecūditas felicitasq̄ʒ mānsissʒ: vsq̄ʒ ad certū scōr̄ numerū quē p̄destinauit d̄s nāscerēt̄ hoīes nō parētib⁹ successuri moriētib⁹: sed cū viuētib⁹ regnaturi. Essent ergo etiā iste cognationes ⁊ affinitates: si nullus deliqueret: nullusq̄ʒ moreret̄. Itē alio loco. Ad vnū deum tendentes ī quā ⁊ ei vni religātes aīas nr̄as: vnde religio dicta credit̄: oī superstitiōe caream⁹. ī his verbis rō q̄ reddita ē: vñ sit dicta religio pl̄s mihi placuit. Nā non me fugit aliā nominis hui⁹ originē exposuisse latini sermonis auctores: q̄ inde sit appellata religio q̄ religat̄. Qd̄ verbū cōpositū ē a legēdo. i. eligēdo: vt ita latinū videat̄ religio sicut eligo. Hic liber sic īcipit Cum omnis vite bone ac beate.

De uera religione

Incipit liber Augustini d̄ v̄a religione.

Cum omnis vite bone ac beate via in vera religione sit constituta: in qua vnus deꝰ colitur ⁊ purgatissima pietate cognoscitur principium naturaruꝫ omniū: a quo vniuersitas omnis ⁊ ĩcli natur ⁊ perficitur ⁊ continetur: Hinc euidentius error deprehenditur eoꝝ populoꝝ qui multos deos colere q̄ꝫ vnuꝫ vel deum ⁊ dñm omnium maluerunt: quod eorum sapientes quos philosophos vocant scolas habebant dissentientes ⁊ tēpla cōia: non enim vel populos vel sacerdotes latebat de ipsorū deorum natura q̄ꝫ diuersa sentirēt cū suā quisq̄ꝫ opinionem publice confiteri nō formidat. atq̄ꝫ omnibus si posset persuadere moll'retur: Omnes tñ cū sectatoribus suis diuersa ⁊ aduersa sentientibus ad sacra ꝯmunia nullo prohibente veniebant: nunc uero agitur quis eorū verius senserit: Sed certe illud satis q̄liter mihi uidetur apparet. Aliud eos ĩ religione suscepisse cum populo: ⁊ aliō eodē ipso populo audiente defendisse priuatim. Socrates aūt audatior ceteris fuisse perhibetur. Jurando per canē q̄n libet ⁊ lapidem quēlibet ⁊ quicquid iuraturo esset in prōptu ⁊ quasi ad manū occurrisset. credo intelligebat qualiacūq̄ꝫ opera nature que administrāte diuina prouidentia gignerentur: multo q̄ꝫ hominū ⁊ quorūlibet opificum eē meliora: ⁊ ideo diuinis honoribus digniora q̄ꝫ ea que in tēplis collebantur. Nō q̄ꝫ vere lapis ⁊ canis esseut colenda sapiētibus. sed vt hoc modo intelligerent q̄ possent tāta superstitione demersos eē homines vt emergentibus hic eēt tam turpis demonstrandus gradus ad quē venire si puderet viderent quanto magis pudendum esset in turpiore consistē Simul ⁊ illos qui mundum istum visibilem: summum deum opinabantur: admonebat turpitudinis sue docens eē consequens vt quilibet lapis tāq̄ꝫ summi dei particula iure colleretur. Quod si execrarentur mutarent sēttēiā ⁊ vnū deum colerent quem solum supra mētes nostras ⁊ a quo omnē aīaꝫ ⁊ totuꝫ istū mundū fabricatū. Postea suauius ad legēdū q̄ꝫ potētius ad persuadendū scripsit Plato. Non. n. sic isti. i. socrates ⁊ plato nati erant vt populorū ipsoruꝫ opinionē ad veꝝ cultū veri dei ⁊ simulacrorum supstitiōe atq̄ꝫ ab huius mūdi vanitate conuerterent. Itaq̄ꝫ ⁊ ipsa socrates cū populo simulacra venerabat ⁊ post eius dannationem mortēq̄ꝫ nemo ausus est iurar̄ per canem nec appellare quencūq̄ꝫ lapidem ionē: sꝫ h̄ tantū mō memorie litterisq̄ꝫ mandare. Quod vtꝝ timore seueritatis an aliqua cognitione tēpoꝝ fecerint iudicare nō ē meū Illud tñ fidentissime dixerim pace: horum omniū qui eoꝝ libros peruicaciter diligūt christianis temporibus que naꝫ religio potissimū tenēda sit: ⁊ q̄ ad veritatem ac beatitudinem via ē. nō ē dubitādū. Si. n. ipse plato viueret ⁊ me ĩterrogantē nō aspernaret vel potius siq̄s eius discipulꝰ eo ipso tp̄e quo viuebat eū interrogaret cū sibi ab illo p̄suaderetur nō corporeis oculis: sed pura mēte v̄itatē videri. Cui quecūq̄ꝫ aīa inhesisset eā beatā fieri atq̄ꝫ p̄fectā. et ad quā percipiendā nihil magꝭ ipedire q̄ꝫ vitā libidinibꝰ deditā ⁊ falsas imagines reꝝ sēsibiliū que nobis ab hoc sēsibili mundo p̄ corpꝰ imp̄sse varias opiniōes erroresq̄ꝫ generare. Quā obrē sanādū eē aīmū ad ĩtuendum ĩcomutabilem reꝝ formā ⁊ eodē mō semp̄ se hūtem atq̄ꝫ vndique

sui similē pulcritudinē neq; distētā loc
neq; tpe variatā: sed vnuz atq; idem oīs
es pte fuantē quā nō crederent eē hoī
nes. cum ipsa vere summeq; sit. Cete
ra nasci occidere fluere: labi. ⁊ tñ ī quā
tū sunt ab illo eterno deo p eius veritatez
fabricata constare. In quibus aīe tātū
rōnali ⁊ intellectuali datū est: vt eiꝰ eter
nitatis ꝯtēplatione perfruatur atq; af
ficiat: ornetur q; ex ea: eternāq; vitā pos
sit mereri: sed dū nascentiū atq; trāseun
tiū rez amore ac dolore sauciat ⁊ dedi
ta cō uetudini huius vite atq; sensibus
corpis in quibꝰ euanescit imaginibꝰ ir
ridet eos qui dicūt eē aliq̄d qd̄ neq; isti
videat oculis nec nullo fantasmate co
gitet: sed mēte sola ⁊ intelligentia cerni
queat. Cū h̄ igit a magistro psuaderen
tur: si ex eo querreret ille discipulꝰ: vtrū
si quisq̄ existeret vir magnus atq; diui
nus: qui talia populis persuaderet cre
denda saltē: si percipere nō valerēt. Aut
si qui possēt percipere nō prauis opini
onibus multitudinis iplicāti: vulgaribꝰ
obruerent erroribus: eum diuinis ho
noribus dignū iudicaret. Rñderet cre
do ille nō posse hoc ab homine fieri ni
si quē forte ipsa dei virtus atq; sapiētia
ab ipsa rez nā excepit: nec oōinum ma
gisterio sz intima illuminatiōe abīcuna
bil illustratū tanta honestarz gr̄a: tāta
firmitate roboraret: tanta deniq; maie
state subueheret vt oīa ꝯtēmnēdo: que
praui hoīes cupiūt ⁊ oīa pspiciēdo que
horrescūt ⁊ oīa faciēdo que mirant: ge
nus hūanum ad tā salubrē finē sūmo a
more atq; auctore conuerteret. De ho
noribus vero eius frustra se ꝯsuli cū fa
cile possit existimari quāti honores de
beantur sapiētie dei: qua gestāte ⁊ gu
bernāte illum: p vera salute generis hu
mani: maguū aliquid ppuz ⁊ qd̄ supra
homines esset meret. Que si facta sunt
si litteris munimētisq; celebrant si ab
vna regiōe terraꝝ in qua sola vnus ce
lebratur deꝰ: ⁊ vbi talē nasci oportebat
per totum orbē rerraruz misi electi viri
virtutibus atq; sermonibꝰ diuini amo
ris incendia concitarent si confirmata
saluberrima disciplina illuminatas ter
ras posteris reliquerūt ⁊ ne de preteriti
loquar que licet cuiq̄ nō credere si ho
die per gentes populosq; predicatur in
principio erat verbū: ⁊ verbū erat apd̄
deū: ⁊ deus erat verbū: hoc erat in pri
cipio apud deum oīa per ipsū facta sūt.
⁊ sine ipso factū est nihil. si ad h̄ percipi
ēdū diligēdū pfruēdū vt aīa sanaretur
⁊ tante luci hauriende mentis acies cō
ualescat. dicit auaris. Nolite vobis the
sauros condere in terra: vbi tinea ⁊ eru
go exterminat ⁊ vbi fures effod ūt ⁊ fu
rantur. sed thesaurizate vobis thesau
ros in celo vbi neq; rubigo exterminat
neq; fures effodiūt neq; furant: vbi est
eni thesaurus tuus ibi ē ⁊ cor tuū. Dici
tur luxuriosis qui semināt ī carne d̄ car
ne metent corruptiōes. Qui semināt ī
spiritu metēt vitā d̄ spiritu eternā. Dici
tur superbis qui se exaltat humiliabit
⁊ qui se humiliat exaltabitur. Dicit ira
cundis: accepisti alapaz: para alteram
maxillam. Dicitur discordiosis. diligite
inimicos vestros: dicitur superstitiosis:
regnum dei intra vos ē. Dicitur curio
sis: Nolite querere que videntur: sed
que non videntur: que enim vident tē
poralia sunt: que autem nō vidētur eter
na sunt. Postremo dr̄ oībꝰ. Nolite di
ligere mūdū neq; ea que ī mundo sunt
qr oē qd̄ ī mūdo ē ꝯcupiscētia carnis ē
⁊ cōcupiscētia oculorum ⁊ ābitio seculi
si h̄ iā per totū orbē in popul legūtur ⁊
cū veneratiōe libētissime audiūt si pꝰ tm̄

sãguinẽ: tãtos ignes tot cruces martyꝝ. fertili⁹ ⁊ vberi⁹ vsq; ad barbaras natio nes ecclesie pulularunt si tot iuuenũ et v̄ginũ milia ꝯtinẽtiũ nuptias: casteq; vi uẽtiũ iã nemo mirat: qd̄ cũ fecisset pla to vsq; adeo ꝑuersã tẽpoꝝ suoꝝ timuit opinionẽ: vt ꝑhibeat sacrificasse nãe na turã execrat⁹ ⁊ vt tãq̄ꝫ pccm̄ illud abo leret si hec sic accipiunt: vt quõ añ ea ꝯ talia disputare: sic nũc ñ disputar̄ mon struosũ sit: sꝫ tali pollicitatiõi atq; spõsi oni ꝑ oẽs terraꝝ partes q̄s hoĩes ĩcolũt sacra christiana tradunt: si h̄ quottidie legunt in ecclesijs: a sacerdotib⁹ expo nũtur si tundunt pecctora qui conãtur h̄ ĩplere: si tã ĩnumerabiles agrediunt hanc viã vt desert̄ diuicijs ⁊ honoribus hui⁹ mũdi ex oĩ genẽ hoĩnũ d̄o sũmo to tã vitã dicare volẽtiũ deſte quõdaꝫ ĩsu le ac multaꝝ terraꝝ solitudo cõpleat: si d̄niq; ꝑ vrbes atq; opida castella vicos ⁊ agros: ẽt in villas q̄q; ꝑuatas in tãtũ apte suadet ⁊ appetit a t̄renis auersio: ⁊ in vnũ deũ verũq; ꝯuersio: vt quotti die ꝑ vniuersũ orbẽ hũanũ gen⁹ vna pe ne voce rñdeat sursũ cor se h̄re ad dñm. quid adhuc oscitamus crapulã extrane ã ⁊ in mortuis pecudibus diuina eloq̄a ꝑscrutamur? Si quãdo aũt ad disputa tionẽ venit: platonico noĩe ora crepan tia: q̄ꝫ pectus nõ deo plenuꝫ magis h̄re gestimus. Qui ergo sensibilẽ istũ mũdũ ꝯtẽnere ⁊ aĩam v̄tute purgãdã sũmo d̄o subijcere atq; subiugare vanũ aut malũ putant: alia rõne refelẽdisũt: si tñ cũ his dignũ est disputare. Qui aũt bonũ ⁊ ap petẽdũ fatent: cognoscẽt deũ ⁊ credãt d̄o: ꝑ quẽ populis iã oĩb⁹ h̄ credenda ꝑ suasa sũt: q̄ vnq; ab ipsis fieret si tñ va lerẽt aut si nõ fieret crimẽ ĩuidẽtie ĩtrar̄ ñ posset. g̊ cedãt ei a quo factũ ẽ. nec cu riositate aut inani iactantia ipediantur quo min⁹ cognoscant quid intersit int̄ paucoꝝ tumidas ꝯiecturas ⁊ mãifestaꝫ salutem corrcptionẽq; populoꝝ: illi. n. si reminiscerent quoꝝ isti noĩb⁹ gloriã tur ⁊ ĩuenirẽt refertas ecclesias: tẽplaq; deserta ⁊ a cupiditate bonoꝝ tꝑaliũ ad spẽ vite et̄ne ⁊ bona spiritualia ⁊ ĩtelligi bilia vocari: ⁊ currere humanũ gen⁹: di cerẽt fortasse si tales essent quales fuis se memorantur. hec sunt que nos ꝑsua dere popul' nõ ausi sum⁹: ⁊ eoꝝ potius ꝯsuetudini cessim⁹ q̄ꝫ illos ĩ nr̄aꝫ fidem volũtatẽq; traduxim⁹. itaq; si hãc vitaꝫ illi viri nobiscum rursum agere potuis sẽt. viderẽt ꝓfecto cui⁹ auctoritate faci lius ꝯsuleret hoĩbus ⁊ paucis mutat̄ v̄ bis atq; sẽtẽtijs christiani fierẽt: sic ple riq; recẽtiũ nr̄oꝝq; tẽpoꝝ platonici fe cerũt aut si h̄ nõ faterent: neq; facerẽ: ĩ suꝑbia ⁊ ĩuidia remanẽtes: nescio vtruꝫ possẽt ad ea ipsa q̄ appetẽda ⁊ desiderã da eẽ dixerãt cũ ist̄ sordibus viscoq; re uolare. Nã tertio vitio curiositat̄ ĩ per cũctãdis demonib⁹: quo isti maxĩe cuꝫ quib⁹ nũc agit pagani a christiana salu te reuocant qd̄ min⁹ puerile ẽ. Nescio vtꝝ tales illi ꝑdedirẽt viri. sꝫ hẽat quo quo modo se philosophoꝝ iactãtia illd̄ cui vis ĩtellegẽr facile ẽ religionẽ nõ ab eis esse querẽdã: qui eadẽ sacramenta suscipiebãt cõ popul' ⁊ de suoꝝ deoruꝫ natura ac sũmo bono: diuersa ꝯriasq; sẽtẽtias ĩ scol' suis eadẽ teste multitudi ne personabant. q̄ꝫ si h̄ vnũ tantum vi cium christiana disciplina sanatum vid̄ rem⁹ ĩefabili laud̄ predicãdã eẽ neminẽ negare oporteret. Hereses nãque tam inuumearabiles a regula christianitat̄ auerse: testes sunt ñ admittẽdi ad com municãda sacramenta eos qui de patre deo et sapientia eius: et spiritu sãcto mu nere diuino: aliter sentiũt ⁊ hoĩb⁹ ꝑsua

dere conāt quā veritas postulat: sic.n. credit ⁊ docet: quod est būane salutis caput nō aliā eē ꝓphetiā.i.sapiētie studiū ⁊ aliā religionem cū bi quorū doctrinā non approbam⁹ nec sacramenta nobiscū cōicant: quod in illʾ mūⁿ mirādū est qui eox quoqꝫ sacramentox ritu dispare eē voluerūt: sicut nescio qui serpētini appellanⁱ: sicut manichei: sic̄ alij nō nulli: sz i illa magis aiaduertendū bō magisqꝫ predicandū: qui paria sacramēta celebrātes tm̄ qz sētētia dispares sunt ⁊ q errores suos aliosus defēdere quaz cautius corrigere maluerūt: excluⁱ a catolica ꝛmunione ⁊ participatione parūꝫ sacramentox ꝓpria vocabula. ꝓpriosqꝫ uentus non in sermone tm̄: sed ēt i substitutione meruerūt vt photiniani Arriani multiqꝫ preterea. Nam de bis qui sibimata fecerūt. alia questio ē: posset enim eos area dominica vsqꝫ ad tp̄us vltime ventilationis vt paleas sustinere: nisi superbie nimia leuitate cessissēt ⁊ se se a nobis vltro separassent. Judei vo. q. oipotenti deo supplicēt sola tm̄ tēporalia ⁊ i uisibilia bona de illo expectantes rudimenta noui populi ab humilitate surgentia i ipsis suis scripturis nimia securitate voluerunt auertere atqꝫ ita i vētihoie remāserūt. Que cū ita sint neqꝫ in ꝛfusione paganorum: neqꝫ in langore scismaticox neqꝫ in cecitate iudeox q̄rēda est religio. sed apud eos solos qui christiani sūt catholici: vel ortodoxi nominā.i.integritatī custodes: ⁊ recta sectantes. Doc.n. ecclesia catholica p totū orbē valde lateqꝫ diffusa oibus errātibus vritur ad ꝓfectus suos ⁊ ad eorū correctionē cum vigilare voluerit. Utitur.n. gētibus ad numerū opatiōis sue. sue hereticis ad probationē doctrie sue scismaticis a documētis stabilitatī sue. Judeis ad opationē pulcritudinis sue. Alios ergo iuitat alios excludit: alios relinquit: alios aūcedit: omnibus aūt gr̄e dei participāde dat potestatem: siue illi sint formādi adhuc siue reformādi: siue recolligēdi: siue admittēdi. Carnales āt suos.i. viuentes aut sentientes carnaliter tanqꝫ paleas tollerat: quibⁿ i arcba frumēta tutiora sunt donec talibus tegminibus exuanⁱ: sed quia in hac area pro uolūtate q̄libet vel palea vel frumentum est: tā diu sustinetur peccū aut error cui uslibet: donec aut accusatorē inueniat: aut prauā opinionē ptinaci animositate defendat. Excluſi aūt aut penitēdo redeunt: aut nequitie male liberi defluūt ad admonitionē nostre diligentie: aut scisma faciūt ad exercitationē nr̄e pacientie aut heresim aliqꝫ gignunt ad exam̄ siue occupationē nr̄e intelligētie. bi sūt exitus christianorū carnaliū q̄ nō potērūt corrigi aut sustineri: Sepe etiā sinit diuina prouidētia: p nonnullas nimiū turbulētas carnaliū bōinum seditiones expelli de congregatione x̄piana etiam bonos viros qui contumeliā vel iniuriā suā ꝓpacientissime pro ecclesie pace tulerunt: neqꝫ vllas nouitates vel scismatis vel heresis molliti fuerūt docebunt homines q̄to affectu ⁊ quanta sinceritate caritatis deo seruiēdū sit. Talium q̄ virox proposituⁿ est aut sedaris remeare turbinibus: aut si id nō sinātur vel eaꝺ tēpestate perseuerante: vel ne suo reditu talis aut seuior oriatur: tenent voluntatem consulendi etiam ipsis quorum motibus perturbationibus que cesserūt sine vlla conuenticulorum segregatiōe vsqꝫ ad mortez defendentes: ⁊ testimonio adiuuantes eam fidem: quam in ecclesia catholici predicare sciunt bos coronat i occulto p̄r in occulto videⁿ: Rap

hoc videtur genus: sed tñ exẽpla nõ de/
sunt imo plura sunt q̃ credi põt. Ita
oĩbus generibus hõium ⁊ exẽplorũ ad
aĩaꝝ curationẽ ⁊ ad institutiones spiri/
tualis popul vtitur. diuina prouidẽtia.
Quãobrẽ cũ ante paucos annos ꝓmis/
serim tibi scribere charissime mihi. Ro/
moniane quid de vera religione sentirẽ
tp̃us nũc eẽ arbitrat⁹ sũ. Postq̃ tuas a
cerrimas interrogationes sine vllo cer/
to fine fluctuare: ea caritate qua tibi ob
strictus sum. diutius sustinere non pos/
sum. Repudiatis igitur oĩbus qui neq̃
in sacris philosophantur nec ĩ philoso/
phia ꝯsecrãtur ⁊ his qui uel praua opi/
nione: vel aliqua simulatione supbiẽtes
a regula ⁊ ꝯmunione ecclesie catholi/
ce declinarũt ⁊ his qui sanctarum scrip
turaꝝ lumen ⁊ spiritualis populi gr̃am
ꝙ nouum testamẽtum vocat̃ habẽ no/
luerũt quos quãta vt potui breuitate ꝑ
strinxi: tenẽda est a nobis christiana re
ligio ⁊ eius ecclesie cõmunicatio q̃ ca/
tholice est ⁊ catholica nominat̃: nõ so/
lũ a suis: veꝝ etiam ab hominibus inimi
cis. Uelint enim nolintue ipsi quoq̃ et
heretici ⁊ scismatici quãdo nõ cũ suis sꝫ
cũ extraneis loquuntur catholicã nihil
aliud q̃ catholicã vocant: nõ enim pos
sunt inteligi nisi hoc eaꝫ noĩe discernãt
quo ab vniuerso orbe nũcupatur. huius
religionis sectãde caput ẽ historia ⁊ pro
phetia dispẽsationis tẽporalis diuĩe ꝓ/
uidẽtie pro salute generis humani ĩ et̃/
nã vitã reformãdi atq̃ reparandi. Que
cũ credita fuerint mentem purgabit vi
te modus: de diuinis preceptis consilia
tus ⁊ idoneã faciet spiritualibus ꝑcipiẽ
dis: que nec preterita sunt nec futura: sꝫ
eodẽ mõ sẽper manẽtia nulli mutabil.
tati obnoxia. i. vni ipsi deo pr̃i ⁊ filio e
spũi scõ. Qua trinitate quãtũ ĩ hac vitat̃
datũ ẽ cognita: oĩs intellectual̃ ⁊ aĩal̃
⁊ corporalis creatura: ab eadem trinita
te creatrice eẽ in quãtũ ẽ ⁊ spetiẽ suam
habẽ ⁊ ordinatissime administrari sine
vlla dubitatione perspici: vt aliã partez
totius creature fecisse intelligatur pr̃ et
aliã filius: ⁊ aliã spiritus sanctus: sed et
simul oĩa ⁊ vnãq̃que naturã pr̃em fe/
cisse per filium in dono spiritus sancti.
Omnis. n. res vel substantia vel essentia
vel natura: vel si quo alio verbo melius
enũciat̃ simul hec tria habet: vt ⁊ vnuꝫ
aliquid sit ⁊ specie proprie discernatur
a ceteris ⁊ reꝝ ordinẽ nõ excedat. Quo
cognito satis apparebit: quãtũ hõ asse/
qui põt quã necessariis ⁊ ĩuictis ⁊ iusti
legibus deo ⁊ dño suo ꝯcta subiecta sit
ex q⁹ illa omnia q̃ primo credim⁹ nihil
nisi auctoritatẽ sicuti partĩ sic intelligũ
tur: vt videam⁹ eẽ certissima partĩ sic vt
videamus fieri posse: atq̃ ita fieri opor/
tuisse. Delemusq̃ illos nõ credẽtes hec
qui nos ante credẽtes irridere q̃ nobis/
cũ credere maluerũt. Nõ enim iam illa
hominis sacrosancta susceptio: ⁊ virgi/
nis partus ⁊ mors filij d̃i pro nobis ⁊ re
surrectio a mortuis: ⁊ in celũ ascẽlio: et
confessus ad dexterã pr̃is ⁊ peccatoruꝫ
abolitio: ⁊ iuditij dies: ⁊ corporꝝ resusci/
tatio: cognita eternitate trinitatis: ⁊ mu
tabilitate creature creduntur tãtũ: ⁊ ñ
ẽt iudicant̃ ad sũmi dei misericordiam
quaꝫ generi humano exhibet pertinere
Sed quoniã verissime dictum ẽ oportꝫ
multas hereses esse: ut probati manife/
sti fiant inter vos. Utamur etiaꝫ isto di
uine prouidentie benefitio. Ex his enim
hominibus hererici fiunt qui etiã si es/
sent in ecclesia nihilominus errarẽt cuꝫ
aũt foris sũt plurimũ prosũt: nõ veꝝ do
cendo ꝙ nec sciunt: sed ad veꝝ queren
dũ carnales ⁊ ad verum aperiẽdũ spũa

tes catholicos excitãdo. sũt enĩ in eccle
sia sancta deo probati viri: sed manife
sti viri non sunt inter nos q̃ diu ĩperitie
nostre tenebris delectati dormire ma
luimus q̃ lucẽ veritatis ĩtueri. Quapp
multi vt diez dei videant ⁊ gaudeant p
hereticos de somno excitãt. Utamur
igitur ẽt hereticis ñ vt eoꝝ approbem⁹
errores: sed vt catholicã disciplinam ad
uersus eoꝝ insidias afferentes vigilãtio
res ⁊ cautiores scimus ẽt si eos ad salu
tẽ reuocare nõ possumus. Credo aũt af
futuꝝ deũ. ut ipsa scriptura precedẽte pi
etate legentibus bonis. nõ aduers⁹ vnaz
aliq̃: sed aduersus oẽs prauas ⁊ falsas
opiniões possit valere. Cõtra eos tñ po
tissimũ ẽ instituta: qui duas nãs: vl' sub
stantias singul' principijs aduersus ĩui
cem rebelles eẽ arbitrant. Ostẽsi enĩ q̃
busdã delectati nõ earũ quibus offen
duntur: sed eaꝝ quib⁹ delectãt volũt eẽ
auctorẽ deũ. Et cũ ꝯsuetudinẽ suã vin
cere nequeãt iã carnalibus laqueis irre
titi: duas aĩas eẽ in vno corpore ẽ existi
mãt. Unã de deo que naturaliter h̃ sit
qd̃ ipse alterã de gente tenebraꝝ quam
deus nec genuerit nec fecerit nec protu
lent nec abiecerit sed que suã vitã: suaz
terrã: suos fetus ⁊ aĩalia: suũ postremo
habuerit regnũ ingenitũq; principium
sed quodam tẽpore aduersus deũ rebel
lasse. Deũ aũt qui aliđ qđ faceret ñ hr̃t
⁊ quõ alit' posset hosti resistere nõ ĩue
niret: necessitate oppressũ mississe bus a
nimã bonã ⁊ quãdã particulã sue sub
stãtie: cuius ꝯmistione atque miseria:
hostẽ tẽperatũ eẽ somniãt ⁊ mũdũ fa
bricatũ: neq; nũc opiniões eoꝝ refelim⁹
qđ parti iã fecim⁹: parti q̃tũ deu⁹ siue
rit faciemus: sed in h̃ ope quõ aduersus
eos fides catholica tuta sit: ⁊ quomõ ñ
pturbent animũ ea quib⁹ ꝯmoti hoĩes
in eoꝝ cedũt sententiã rõnib⁹ quas dñs
donare dignatur quãtũ possum⁹ dmõ
stramus illis sane in primis teuẽ te vol
lo qui bene nosti aĩum meũ nõ h̃ fugiẽ
de arrogãtie gr̃a q̃si solẽniter dicere q̃c
quid in his litteris erroris inueniri pote
rit h̃ solũ mihi eẽ tribuẽdũ. quicquid ãt
veꝝ ⁊ ꝯgruenter expositũ: vni oĩũ bono
rũ munerũ largitori deo. Quãobrẽ sit ti
bi mãifestũ atq; pceptũ nullũ errorẽ in
religione ee potuisse: si aĩa pro deo suo
nõ coleret aĩam aut corpus aut fantas
mata sua aut hoꝝ alq̃ duo ꝯiũcta: aut
certe simul oĩa: sed in hac vita societati
generis humãi sine dolo tẽporalit' con
gruẽs eterna meditaretur. vnũ deũ co
lens qui nisi permaneret ĩcõmutabilis:
nullã mutabilis natura remaneret. mu
tare aũt aĩaz posse nõ quidẽ localit': sed
tñ tpaliter suis affectionibus quisq; co
gnoscit. Corpus aũt ⁊ tẽporibus ⁊ locis
eẽ mutabile cernis aduertere facile ẽ fã
tasmata porro nihil st̃ aliđ q̃ de specie
corpis corporeo sensu attracta figmẽta
que memorie mãdare vt accepta sũt vel
partiri vel multiplicare vel ꝯhere vel di
stẽdere vel ordinare vel perturbare: vl'
quolibet mõ figurare cogitãdo facilli
mũ est. Sed cũ veꝝ querit' cauere ⁊ vi
tare difficile. nõ g̃ creature poti⁹ q̃ crea
tori ſuiamus nec euanescam⁹ ĩ cogita
tionib⁹ nr̃is ⁊ hec perfecta religio ẽ: Et
no enĩ creatori adherẽtes: ⁊ nos eterni
tate afficiamur necesse ẽ. Sz quia h̃ aĩa
peccat suis obruta ⁊ ĩplicata p se ipaz
videre ac tenere nõ posset nullo in reb⁹
humanis ad diuina capescẽda int̃posi
to gradu per quẽ ad dei similitudinem
a t̃rena vita hõ mitteret: inefabili misi
cordia dei ⁊ tẽporali dispẽsatiõe p crea
rurã mutabilẽ: sz tñ eternis legibus ſui
ẽtẽ: ad ꝯmemorationẽ prime sue pfecte

q̄ nature partiz singulis hoībus: partiz v̄o ipsi hominū generi subuenit. Ea est nostris tēporib⁹ christiana religio quā cognoscere aut sequi securissima ⁊ certissima salus est. Deffendi aūt aduersus loquaces ⁊ apperiri querentibus multis modis pōt oīpotēti deo ipso ꝑ se ip̄z demōstrāte: que v̄a sunt ⁊ ad h̄ intuenda ⁊ percipienda: ⁊ bonas volūtates et bonos angelos: ⁊ quoslibet hoīes adiuuante. Eo mō aūt quisq̄ vtit̄ quē videt congruere his cū quibus agit. ego itaq̄ diu multūq̄ ꝯsiderās quales oblatrantes ⁊ quales querētes exp̄tus sū vl' q̄lis ipse cū latrāte siue ꝯquererē fuerī. Hoc mō mihi putaui. Que v̄a eē ꝑspexeris tene: ⁊ ecclesie catholice tribue. Que falsa respuere ⁊ mihi qui hō suz ignosce. q̄ dubis crede: donec aut respuēda eē aut vera eē aut semꝑ credēda eē vel rō doceat vl' precipiat auctoritas. Intēde igr̄ in h̄ que sequunt̄ diligenter ⁊ pie quātū potes: Tales enī adiuuat deus. Nulla vita est que nō sit ex deo: q̄ deus vtiq̄ summa vita ē ⁊ ip̄e fons vite: nec aliqua vita in quantū vita ē malū ē. sed in q̄tum vergit ad mortē. Mors aūt vite nō est nisi nequitia que ab eo q̄ nec q̄sq̄ sit dicta ē. Et iō nequissimi hoīes nihil hoīes appellāt̄. Uita g̊ volūtario d̄fectu deficiēs: ⁊ ab eo qui eā fecit: ⁊ cui⁹ essentia fruebatur: ⁊ volēs ꝯ̄ dei legem frui corporibus quib⁹ eā de⁹ p̄fecit: vergit ad nihilū ⁊ h̄ est nequitia. Nō quia corpus iā nihil ē. nā ⁊ ipsū hēt aliquam cōcordiā partiū suaꝝ sine qua oīno esse nō posset. Ergo ab eo factum ē ⁊ corp⁹ qui oīs concordie caput est. habet corpus quādā pacē sue forme sine qua ꝓrsus nihil eēt. g̊ ille ē et corporis cōditor a quo pax oīs ē ⁊ qui forma ē ī fabricata atq̄ omniū formosissima. hēt aliquā speciem sine qua corpus nō ē corpus. si g̊ queritur quis instituerit corpus: ille queratur. qui est oīum speciosissimus. Omnis. n. species ab illo ē. Quis ē autē h̄ nisi deus vnus vna veritas: vna salus omniū: ⁊ prima atq̄ summa essētia ex q̄ est omne quicquid ē in quātū ē bonuz ē. Et ideo ex deo nō ē mors: nō enim deus mortē fecit nec letatur in ꝑditiōe viuoꝝ quoniā summa eēntia fecit esse oē qd̄ vnde ⁊ essentia dicitur: Mors autez nō eē cogit quicquid moritur in quātū moritur. Nā si ea que moriunt̄ penit⁹ morerētur: ad nihilū sine dubio peruēirent. sed tantum moriuntur quantum minus eē participāt: Quod breuius ita dici pōt. tanto magis moriuntur quāto minus sunt. Corpus aūt minus ē: quaz vita quelibet: qm̄ q̄tulūcūq̄ manet in specie: per vitā manz: sine qua vnūquoz aīal: sine qua vniuersa mūdi natura administratur. Corpus g̊ magis subiacet morti ⁊ ideo vicini⁹ est nihilo. Quapp̄ vita que fructu corporis delectata neglegit deū inclinatur ad nihilū ⁊ ista est nequitia. hoc autē facto vita carnalis ⁊ terrena efficitur ⁊ ob h̄ ēt caro ⁊ terra nominatur: ⁊ q̄diu ita ē regnū dei non possidebit ⁊ eripiet̄ ei qd̄ amat. Id eniz amat qd̄ ⁊ min⁹ est q̄ vita q̄ corpus ē ⁊ ꝓpt̄ ipsū peccatū qd̄ amat̄ fit corruptibile vt fluēdo deserat amatorē suū: q̄ ⁊ ille h̄ amādo deseruerit deū. Precepta enī ei⁹ neglexit dicētis. hoc manduca ⁊ hoc noli. trahitur ergo ad penas q̄ inferiora diligendo in egestate voluptatum suarum ⁊ in doloribus apud inferos ordinatur. Quid est enim dolor q̄ dicitur corporis: nisi corruptio repētīa salutis ei us rei quā male vtēdo animalia corruptionibus obnoxiauit? Quid est aūt dolo ⁊ qui dicitur. animi nisi ca-

rere mutabilib⁹ reb⁹: quibus fruebatur aut frui se posse sperabat: Ex hoc ē tutū quod dicit malū. i. peccatū ⁊ pena peccati. Si āt dū i hoc stadio vite humane anima degit: vincat eas quas aduersus se nutriuit cupiditates: fruēdo mortalibus: ⁊ ad eas vincēdas gratia dei se adiuuari credat: mente illi seruiēs: ⁊ bona voluntate sine vlla dubitatione reparabitur: ⁊ a multis mutabilib⁹ ad vnū cōmutabile reuertet: reformata per sapiētiā nō formatā: sed per quā formatur vniuersa: fruetur⁹q deo per spiritū sanctū: qui ē donū dei. Ita fit hō spiritual⁹ omnia iudicās: vt ipse a nemine iudicet⁹ diligens dominū deū suū in toto corde suo ⁊ i tota aīa sua i tota mēte sua ⁊ diligens ꝓximū suū nō carnaliter: sed tā⁹q seipsū: se āt spiritualiter diligit: q̄ ex toto quōd in eo viuit deū diligit. In his enī duob⁹ preceptis tota lex pēdet ⁊ prophete inde iā erit cōsequēs vt post mortem tēporalē quā debem⁹ primo peccato tēpore suo atq ordine suo hoc corpus restituat⁹ pristine stabilitati quā nō per se bēbit sz p̄ animā stabilitā i deo q̄ rursus nō per se stabilitur: sed per deū quo fruitur. Ideoq amplius q̄ corpus vigebit corpus enī p̄ ipsā vigebit: ⁊ ipsa per ipm̄ mutabilem veritatē q̄ filius dei vnicus ē: atq ita ⁊ corpus per ipsū filiū dei vigebat: q⁹ oīa per ipsū. Dono ēt eius q̄ aiebatur. i. scō spū: nō solū aīa cui dat vt salua: ⁊ pacata ⁊ scā sit: sed ipsū ēt corpus vitificabit: eritq in natura sua mū dissimū. Ipse. n. dixit mūdate que intus sunt: ⁊ ea que foris sunt mūda erūt. Dicit ⁊ apostolus: vitificabit ⁊ mortalia corpa vestra per spiritū manētē i vobis Ablato ergo peccato auferetur ⁊ pena peccati: ⁊ vbi ē malū: vbi ē mors cōtentio tua? vbi ē mors aculeus tuus. Vis citenim eēntia nihilū: ⁊ sic absorbebitur mors in victoria: nec aliquid scificatis malus angelus oberit. qui diabolus dq̄ ⁊ ipse iquātū angelus e: nō ē malus: sed iquātū peruersus ꝓpria voluntate. Fatēdū ē enim angelos natura eē mutabiles: si solus de⁹ ē icōmutabilis: sz ea volūtate qua magis deū q̄ se diligunt: firmi ⁊ stabiles manēt i eo ⁊ fruūt⁹ maiestate illi⁹: ei vni libētissime subdit⁹. Ille āt angelus magis seipsū q̄ deū diligēdo: subditus ei eē noluit ⁊ intumuit per superbiā: ⁊ a sūma eēntia defecit et lapsus ē. Et ob hoc min⁹ ē q̄ fuit. q⁹ eo quo min⁹ erat frui noluit: cū magis voluit sua potētia fūi q̄ dei. Quēq enim nō sūme tamē āpli⁹ erat: q̄n eo q̄ sūme ē fruebat⁹ q̄n de⁹ solus sūme ē. Quicq̄d āt min⁹ ē q̄ erat: nō inquātū ē: sz in quātū min⁹ ē: malū ē. Eo. n. q⁹ minus ē q̄ erat: tēdit ad mortē. Quid āt mirū si ex ōfectu iopia rex iopia inidētia: q̄ diabol⁹: vtiq diabol⁹ ē. Defect⁹ āt iste q̄ peccatū vocat: si tā⁹q febris inuitū occuparet: recte iniusta pena videret⁹: que peccātē cōseqūtur: ⁊ que dānatio nūcupat⁹. Nūc vero vsq adeo ita peccatum voluntariū ē malum: vt nullo modo fit peccatū si nō fit volūtariū. Et B q̄dē ita manifestū ē: vt nulla hic doctorū paucitas: nulla illinc i doctorū turba dissentiat. Quare aut negādū ē peccatū committi: aut fatēdū ē voluntate committi Nō āt recte negat peccasse animā: qui ⁊ penitēdo eā corrigi fatetur: ⁊ veniam penitēti dari: ⁊ perseuerātē i peccatis: iusta lege dei dānari. Postremo si nō volūtate male facimus: nemo obturgandus ē oīno: aut monēd⁹. Quib⁹ sublatis christiana lex ⁊ disciplina oīs religiōis auferatur necesse ē: Volūtate ergo peccatur: ⁊ quoniam peccari nō dubiuz ē.

nec h̄ q̄dē dubitādū video: habere animas liberū voluntatis arbitriū. Tales.n. seruos suos meliores eē deus iudicauit si ei seruirent liberaliter. Q̄nullo mō fieri posset: si non voluntate: ꝫ necessitate seruirēt: liberaliter igitur deo āgeli seruiunt. nec hoc deo: sed ipsis ꝓdest. Deus enim bono alterius nō indiget: qz a seipso ē: qp antē ab ipso genitum ē id ipsū ē qz non ē factū sed genitum. Illa vero que facta sunt: eius bono indigēt sūmo. s. bono ideſt summa eēntia. Minus āt sunt q̄ erāt: cū per aīe peccatuz minus ad illū mouēt: nec tamē penit⁹ separātur: nā oīno nulla eēnt: q̄ō autē affectibus cōtingit anime hoc locis corpori. Nā illa mouet voluntate: corpus āt spacio. Q̄ō autē homini a peruerso angelo persuasum oī: z ad hoc vtiqz voluntate consensit. Nā si necessitate id secisset nullo peccati crimine teneretur. Q̄ō vero corpus hominis cuz ante peccatū factū eēt: in suo genere optimum: post peccatū factū ē ibecillosū: z morti ōstinatū: q̄q̄ iusta vindicta peccat⁹ plus tamē clemētie dei q̄ seueritat⁹ oīdit. Ita enim nobis suadetur a corporis voluptatib⁹ ad eternam eēntiā veritatis amorē nostrū oportere conuerti. z ē iusticie pulchritudo cum benignitatis gratia concordans: vt quoniam bonorum inferiorū dulcedine decepti sumus: amaritudine penarū eruditamur. Nā ita etiam nostra supplicia diuina ꝓuidentia moderata sunt: vt in hoc corpore corruptibili ad iusticiā tēdere liceret z deposita oī superbia: vni deo vero collū subdere: nihil dē seipso fidere: illi vni se regēdū tuendūq̄ cōmittere. Ita ipso duce bō bone voluntatis molestias huius vite in vsum fortitudinis vertit. In copia vō voluptatū prosperisqz successib⁹ tēporalium tēperātiā suā ꝓbat z roborat: acuit in tēptationib⁹ prudētiam: vt non solum in eas nō inducatur sed fiat etiam vigilantior z in amorem veritatis que sola non fallit ardētior. Sed cū oibus modis tūdeatur animis deus ꝓ tēporū opportunitatibus que mira sapientia eius ordinantur. De quib⁹ āt non est tractādū aut inter pios perfectosqz tractādū ē: nullo mō beneficētius consuluit generi humano q̄ cum ipsa sapientia dei. i. vnic⁹ filī⁹ cōsubst⁹ tialis patri: z coetern⁹ totū hominē suscipere dignat⁹ ē: z verbū caro factuz ē: z habitauit in nobis. Ita enim demonstrauit carnalibus z nō valētibus intueri mente ueritatem: corporeisqz sensib⁹ deditis: q̄ excelsū locū inter creaturas bēbat humana natura q̄ non solū nisi biliter: nā id poterat: z i aliquo ethereo corpore ad nostrorū aspectuū tolleranda temperato: sed hoib⁹ i vo bole apparuit. Ipsa enim natura suscipiēda erat: que liberanda. Et nequis forte seruus a suo creatore se cōceptū putaret nirum suscepit natū ex femia. Nihil egit ui: sz oia suadēdo z monendo. Uereri quippe seruitute trāsacta tēp⁹ libertatis illuxerat: z opportune iā boi suadebat: atz salubriter q̄ libero creatus eē arbitrio miraculis conciliauit fidē deo: qui i eo erat passione hominis quem gerebat. Itaqz loquēs ad turbas ut deus: nunciatam sibi matrem negauit: z tamē i euāgelium loquit⁹. Puer parētibus subditus erat. Doctrina enim de⁹ apparebat etatibus homo. Idē aquā in uinū conuersurus ut ō dicit. Recede a me mulier inquit: q̄d mihi z tibi ē: nōdū uenit hora mea. Cū āt uenisset hora: qua ut bō moreret: de cruce cognitā matrē cō mēdauit discipulo quē pre ceteris dili

gebat: satellites voluptatū diuitias: pni
ciose populi appetebant: paup eē volu
it: honoribus ⁊ imperijs inhiabant. rex
fieri voluit. Carnales suos filios ma/
gnū bonū putabāt: talē cōiugiū prolē/
q̄ contēpsit: cōtumelias superbissime
horrebāt: omne genus cōtumeliarū su
stinuit. Iniurias intollerabiles eē arbi/
trātur. Que maior iniuria ē q̄ iustū inno
cētē dānari? dolores corporis execrabā
tur: flagellatus atq̄ cruciatus ē. Mori
metuebant: morte mactat⁹ ē. Ignomi/
niosissimū mortis genus crucē putabāt
crucifixus ē. Omniaq̄ habere cupiētes
nō recte viuebam⁹: carēdo vilia fecit:
Omniaq̄ vitare cupiētes: a studio de/
uiabam⁹ veritatis: perpeciendo deiecit.
Nō enim vllū peccatū cōmitti pōt nisi
dū appetūtur ea que ille ɔtēpsit: aut fu
giunt̄ que ille sustinuit. Tota itaq̄ vita
eius in terris per hominē quē suscipere
dignatus ē disciplina nobis moruz fuit
Resurrectio eius vero a mortuis: nihil
hoīs perire nature: cū oīa salua sint ꝺo
satis indicauit vt quēadmodū cūcta ser
uiant suo creatori siue ad vindictā pec/
catorū: siue ab hominis liberationem:
q̄q̄ facile corpus aīe seruiat cū ipse subij
citur deo. Quib⁹ perfectis nō solū nulla
substātia malū ē: q̄ fieri nunq̄ pōt: sed
ēt nullo malo afficit̄. Qd̄ fieri per pec/
catū: ⁊ vindictā potuit. Et hec ē discipli
na naturalis xp̄ianis min⁹ itelligētib⁹
plena fide digna: inteligētib⁹ āt oīuz er
rorē purgata. Iā vero ipsius totius do
ctrine modus: partim apertissimis rō/
nibus partim similitudinib⁹: ī dictis: in
factis: in sacramētis: ad oēz aīe istructi
onē: exercitationēq̄ accōmodat⁹: quid
aliud q̄ rōnalis discipline regulā īple/
uit? Nā ⁊ mysteriorū expositio: ad ea di
rigitur: que apertissime dicta sunt. Et si
ea tm̄ eēnt que facile itelliguntur nec
studiose quererera: net̄ suauiter iueni/
ret̄ veritas. Neq̄ si eēnt in scripturis sa
cramēta: ⁊ in sacramētis nō eēnt signa
cula veritatis: satis cū cognitione actio
conueniret. Nunc vero qm̄ pietatis ti/
more inchoatur charitate perficit̄: po/
pulus timore constrict⁹ tēpore seruitu
tis in veteri lege: multis sacramētis one
rabatur. Hoc.n. talib⁹ vtile erat ad desi
derādā gratiam dei: que per prophetas
ventura canebat̄. Que vt venit ab ipsa
dei sapiētia: hoīe assūpto: a quo ī liber/
tatē liberati sum⁹: pauca sacramēta sa/
luberrima constituta sunt que societa/
tē xp̄iani populi: hoc ē sub vno deo li/
bere multitudinis contiuerent. Multa
vero que populo hebraico: hoc est sub
vno eodē deo ɔpedire multitudini erāt
īposita ab actiōe remota sūt ī fide atq̄
interpretatione remā serūt. Ita nūc nec
seruiliter alligāt sed exercēt liberaliter
animū. Quisquis āt ideo negat vtrūq̄
sacramētū ab vno deo eē posse: qr non
eisdē sacramētis tenet̄ populus noster
quib⁹ iudei tenebātur: vel adhuc tenen
tur pōt dicere nō posse fieri: vt vnus pr̄
familias iustissim⁹: aliud īperet his: qui
bus seruitutē durior ē vtilē iudicat. Ali
ud eis quos in filiorū gradū adoptare
dignatur: Si āt p̄cepta vite mouēt: qua
si in veteri lege minora sūt: ī euangelio
maiora: ⁊ ideo putātur nō ad vnū deuz
vtraq̄ pertinere pōt qui hoc putat per/
turbari: si vnus medicus: alia per mini
stros suos ībecellioribꝰ: alia p semetipsū
valētioribꝰ precipiat ad reparandā vel
obtinēdā salutem. Ut enim ara medici
ne: cū eadē maneat: nec vllo pacto ipsa
mutet̄: mutat tm̄ precepta lāguētib⁹: qr
mutabilis ē nostra valitudo. Ita dīna
ꝓuidentia: cū sit ipsa omnino incom/

mutabili tñ creature varie subuenit: et
ꝑ diuersitate morborum: alijs alia iuet
aut vetat: vt a vitio vnde mors ĩcipit: ⁊
ab ipsa morte ad naturã suã: ⁊ eẽntiam
ea que deficiũt ⁊ ad nihilũ tẽdũt redu-
cat ⁊ firmet. Sed dicis mihi. Quare de
ficiunt: quia mutabilia sunt: quare mu
tabilia sunt? qꝛ nõ sũma sunt. Quare nõ
sũma sũt: qꝛ inferiora sunt eo a quo fa
cta sunt. Quis ea scit? qui sume ẽ. Quis
hic ẽ? Deus ĩcũmutabilis trinitas: quo
niã ⁊ per sũmã sapiẽtiã ea fecit: ⁊ sũma
benignitate conseruat. Cur ea fecit: vt
essent. Ipsũ enim quãtulũcũq; esse bo
num est quia sũmũ bobũ ẽ sũme eẽ.
Unde fecit ex nihilo quoniã quicq̃d ẽ
q̃tulacũq; specie vt sit: necesse ẽ. Ita et
si minimũ bonũ tamẽ bonũ erit: ⁊ ex d̃o
erit. Nã qm̃ sũma species summũ bo
nũ ẽ: minima specie minimũ bonũ est.
Omne ãt bonũ: aut deus aut est deo ẽ.
ergo ex deo ẽ minima specis etiã. Sane
ãt quod de specie: hoc etiam de forma
dici potest: neq; enim frustra tã specio
sissimũ: q̃ etiã formosissimũ i laude po
nitur. Id ergo ẽ vnde fecit deus oĩa: ꝙ
nullã speciem habet: nullamq; formaꝫ
ꝙ nihil ẽ: ẽ aliud q̃ nihil. Naꝫ illud qd̃
ĩ cõparatione perfectorum informe di
citur si habet aliquid forme: quãuis exi
gnũ: quãuis inchoatum mundũ ẽ nihil
ac per hoc id quoq; inquãtũ ẽ no ẽ nisi
ex deo. Quapropter etiam si de aliqua
ĩformi materia factus est mundus: hec
ipsa facta ẽ de omnio nihilo. Naꝫ ⁊ qd̃
mundum formatum est: tamen aliquo
modo vt formari possit inchoatum est
dei beneficio formabile ẽ. Bonum ẽ. n.
eẽ formatum. Nullum ergo bonũ ẽ et
capacitas forme: ⁊ ideo bonorum oĩuꝫ
actor qui prestitit formam: ipse fecit eti
am posse formari. Ita omne quod est
inquantum ẽ: ⁊ omne quod nõdum ẽ
inquantum esse potest: ex deo hẽt. Qd̃
alio mõ sic dicitur. omne formatũ inq̃
tum formatum est. ⁊ omne quod non
dũ formatum est: inquantum formari
potest ex deo habet. Nulla ãt res obti
net integritatem nature sue nisi in suo
genere salua sit: Ab eo autem oĩs salus
a quo ẽ omne bonũ: ⁊ oẽ bonũ ẽ deo ẽ.
salus igitur oĩs ex deo. Hinc autem cui
oculi mentis patent nec pernitioso stu
dio varie victorie caligãt: atq; turbant̃
facile ĩtelligit oĩa que viciantur ⁊ mori
unt̃: bona eẽ: q̃q̃ ipsum vicium ⁊ ipsa
mors malũ sit. Nisi enim salute aliq̃ pri
uarẽt̃. non eis nocere viciũ vel mors: sꝫ
si nõ noceret viciũ vel mors nullo mõ
eẽt vitiũ. Si ergo saluti aduersat̃ vitiuꝫ
⁊ nullo dubitãte salus bonũ est bona
omnia sunt q̃bus aduersat̃ vitiũ: ⁊ nul
lo dubitãte salus bonũ ẽ bona oĩa sũt
q̃bus aduersat̃ vitiu. Quib⁹ ãt aduersat̃
uitiũ ĩtãtũ ipsa viciãt̃. bona sũt g̃ q̃ vici
ant̃: sꝫ iõ viciat̃ qꝛ nõ sũma bona sunt.
Que igr̃ bona sũt ex d̃o sũt. Qꝛ nõ sũma
bona sũt nõ sũt d̃s. bonũ g̃ qd̃ viciari ñ
põt d̃s ẽ. Cetera ãt bõa ex ipso sũt: q̃ ꝑ se
ipsa pñt viciari: qꝛ ꝑ seipsa nihil sũt. per
ipsũ ãt ꝑti nõ viciãt̃. ꝑtiꝫ viciata sanãt̃.
ẽ ãt ĩtãtũ ꝑmũ aĩe rõnal̃ volũtas ea faci
endi q̃ uetat sũma ⁊ ĩtima vitas. Ita hõ
d̃ paradiso i h̃ seculũ expulsus ẽ. i. ab et̃
nis ad tꝑalia ⁊ a copiosis ad egena: a su
mitate ad iferna. Nõ g̃ a bono substan
tiali ad malũ substãtiale qꝛ nulla sub
stãtia malũ ẽ: sꝫ a bono ct̃no ad bonuꝫ
tꝑale a bono spũali ad bonũ carnale a
bono ĩtelligibili. ad bonũ sẽsibile a bo
no sũmo ad bonũ ĩfimũ. Est igr̃ quod
dã bonũ qd̃ si diligat aĩa rõnal̃ peccat.
qꝛ ĩfra illã ordĩatũ ẽ q̃re ĩpꝫ pccm̃ malũ
ẽ ñ ea substãtia q̃ peccãdo diligit̃. nõ g̃
arbor illa malũ ẽ. q̃ i medio ꝑadisi plan
tata scribitur: sed diuini precepti trans-

gressio. Que cum consequentē iustā hz damnationē: ɔtingit ex illa arbore que contra vetitum facta ē dignoscētia boni ⁊ mali: quia cū suo peccato aīa fuerit ſplicata luēdo p̄ces discit: q̄d interfit ī ter preceptū qđ custodire noluit. ⁊ peccatuz qđ fecit: atq; h̄ mō malū qđ cauēdo nō didicit. discit sentiēdo ⁊ bonū q̄ nō obtēperādo minus diligebat ardētius diligit cōparādo. Uiciū g̃ aīe est q̄ fecit ⁊ difficultas pena ē ex vicio: quam patitur ⁊ hoc ē totū malū. facere autem ⁊ pati nō ē substātia. Quapropter substantia nō ē malū sic enī nec aqua malū ē nec aīal qđ viuit in aere nā iste substantie sunt sz malū ē precipitatio volūtaria in aquā: ⁊ suffocatio quā mersus patit̄. Stilus ferre⁹ alia parte qua scribimus: alia qua deleamus a fabro fact⁹ ē ⁊ in suo genere pulcher ē: ⁊ ī vsū nostr̄ acōmodatus. ac si quispiā ea parte scribere qua deletur ⁊ ea velit delere q̄ scribitur. nullo mō stillū malū fecerit cū ip̄z factū iure vituperet̄. Qđ si corrigat erit malū. Si q̄s repēte meridianū solē ītueatur repcusi oculi turbabuntur. Non ideo aūt sol malus erit. aut oculi nullo modo: sunt enī substantie: sed maluz ē inordinatus aspectus: ⁊ ipsa que ɔseq̄t̄ perturbatio. Qđ malū non erit cū oculi fuerint recreati ⁊ lucē suā congruēt̄ aspexerīt. Neq; cū eadē lus que ab oculos ꝑtinet pro luce sapientie que ad mētē ꝑtinet colitur ipsa fit malū sed superstitio malū ē qua creature poti⁹ q̄ creatori ſuitur. Quod malū oīno nullū erit cū aīa recognito creatore ip̄i vni se subiecerit: ⁊c̄. ꝑ eū subiecta sibi essētia subiēcta ꝑsēserit. ita oīs corpea creatura si tm̄mō possideat ab aīa q̄ diligi deuz bonū ē infimū: ⁊ in genere suo pulcrior: q̄ forma ⁊ specie contineat̄. Si aūt diligatur ab aīa que negligit deum: nec si q̄dē malū fit ipsa: sed qm̄ peccatū malum ē quo ita diligitur: fit penal̄ dilectori suo. ⁊ eum implicat erumnis: ⁊ pascit fallacibus voluptatibus: quia neque permanent: neq; saciant: ⁊ rorquēt dolorib⁹ Quia cum ordinem suū peragit pulcra mutabilitas temporum deserit amantē specie concupita: ⁊ per cruciatū sentientis discedit a scensibus ⁊ erroribus agitat: vt hāc eē primā spetiē putet que oīz infima est natura. s. corporea quaz per lubricos sensus caro male data nunciauerat: ⁊ cum aliquid cogitat intelligere se credat umbris illusus fantasmatum. quando autem non tenens integre diuine prouidentie disciplinam sed tenet̄ se arbitrans: carui resistere conatdr vsq; ad iuisibiliū rerum imagines ꝑuenerit. ⁊ lucis huius quā certis terminis circonscriptā videt: immēsa spacia cogitatiōe format inauiter: ⁊ hanc speciez sibi future inhabitationis pollicet̄: nesciēs oculoꝝ cōcupiscētiam se trahere ⁊ cum hoc mundo ire velle extra mundū: quē propterea ipsum esse non putat: q̄z eius clariorem partem per infitum falsa cogitatione distēdit. Quod non solum de hac luce: sed etiam de aqua postremo de vino: de melle: de argento: de auro đ ipsis denique pulpis: vel sanguine vl̄ ossibus quorunlibet animalium: ⁊ ceteris huiuscemodi reb⁹ facillime fieri potest. Nil enim est corporis: quod non vel vnū visum possit innumerabiliter cogitari. vel in paruo spacio visum possit eadē imaginandi facultate per īfinita difundi: sz facillimū est execrari carnē. difficillimū aūt: nō carnalit̄ sapere. Hac g̃ peruersitate aīe q̄ ɔtingit pccō atq; supplicio: fit oīs natura corporea. illud q̄ ꝑ salomonem dicit̄ur. Uanitas vanita-

tum ⁊ omnia vanitas que abundanti ē
homini in omni labore eius quem.ipse
laborat sub sole? Neq; enim frustra ē
additum vanitatum: quia si vanitates
detrahat.qui ianq̄ prima sectātur ex-
trema nō erit corpus vanitas sed ī suo
genere:quāuis extremā pulchritudinez
sine vllo errore monstrabit. Tēporaliū
enim specierū multiformitas ab vnitate
dei:hominē lapsū per carnales sensus
diuerberauit ⁊ mutabili varietate īpli-
cauit eius affectū. Ita factū ē abundan
tia laboriosa ⁊ si dici pōt copiosa ege
stas dū aliud ⁊ aliud sequit: ⁊ nihil cuz
eo permanet:sic a tēpore frumēti uini ⁊
olei sui multiplicatus ē:vt non inueni
at īdipsū.i.in veritatē cōmutabilē ⁊ sin
gularē:quā secutus nō erret ⁊ assecut⁹
nō doleat. Habebit enim etiā conseq̄n
tē redēptionē corporis sui q̄ iā nō cor
rūpetur. Nunc vero corpus q̄ corrum
pitur aggrauat animā: ⁊ deprimit terre
na inhabitatio sensū multa cogitantez:
quia rapitur in ordinē successionis: ex-
trema.corporū pulchritudo. Nā ideo
extrema ē quia simul non potest habe
re omnia:sed alia cedunt:alia succedūt
tēporaliū formarū numeros ī vnā pul
chritudinē cōpleuit. ⁊ hoc totum nō ꝓ-
pterea malū quia trāsit. Sic ⁊ versus ī
suo genere pulcher ē q̄uis due syllabe
simul dici nullo mō possint. Nec.n.se-
cūdā ānunciat:nisi prima transeat: atz
ita per ordinē peruenit ad finē: ⁊ cum
sola ultima sonat:non secū sonātibus
superiorib⁹.formā tamē ⁊ decus metri
cū preteritis contexta perficiat: nec iō
tamē ars ipsa q̄ versus fabricat sic tēpo
ri obnoxia ē ut pulchritudo ei⁹ ꝑ mēsu
ras morarū digerat:sz simul hz oīa qui
bus efficit uersū:ñ habētē simul omnia:
sed posterioribus p̄ora tollentē: propt-
ea tamē pulchrum qz exterma uestigia
eius pulchritudinis ostēdit:quā constā
ter atq; īcōmutābiliter ars ipsa custo-
dit. Itaq; ut nōnulli ꝑuersi magis amāt
uersū q̄ artē ipsam qua conficitur uer-
sus:qz plus se auribꝰ q̄ ītelligētie dede
rūt. Ita multi tēporalia diligūt cōditri
cez uero ac moderatricē tēporū diuinā
ꝓuidentiā nō requirūt:atq; in ipsa dile
ctione tēporaliū nolunt transire:quod
amat ⁊ tā sūt absurdi q̄ si q̄sq̄ ī recitati
one preclari carminis unā aliquā sylla
bā solam perpetuo uellet audire:sed ta
men auditores carminū nō inueniunt
talibus autem rerum auditoribus ple-
na sunt omnia:propterea qz nemo est
qui non facile non modo totum ueriū
sed etiam totū carmē possit audire. To
tum āt ordinem seculorum sentire nul
lus hominū potest. Huc accedit q̄ car
minis nō sum⁹ partes: seculorum uero
partes damnatione sancti sum⁹. Illud
ergo canitur sub iudicio nostro:transe
unt ista de labore nostro. Nulli autem
uicto ludi agon istici placēt:sz tamē cū
eius dedecore decori sunt. Et ꝑ hoc.n.
quedam mutatio ueritatis ē:nec ob ali
ud a talibus prohibemur spectaculis ni
si ne umbris rerum decepti:ab his reb⁹
quarū ille umbre sunt aberremus. Ita
uniuersitatis huius ꝯditio atq; admini-
stratio solis impiis animis: dānatisq;
non placet:sed etiam animabus sanctis
cū miseria earū:multisq; in terra uictri
cib⁹:uel in celo sine pericalo spectanti
bus placet.nihil enim iustū displicet iu
sto. Quocirca cū omnis anima rōnalis
aut peccatis suis misera fit:aut recte fa
ctis beata. Oīs āt irrational' aut cedat
potentiori:aut pareat meliori:aut com
paretur equali aut ceetantem exerceat
aut dānata noceat: ⁊ omne corpus sue

anime seruiat quātū pro eius meritis: ⁊ ꝓ rerū ordine finitur: nullū malū ēē na ture vniuerse: sed sua culpa cuiq; sit ma lum. Porro cū aīa per dei gratiā rege nerata: ⁊ in integrū restituta: ⁊ illi sub dita uni a quo ē creata. Instaurato ēt corpore in pristinā firmitatē nō cū mū do possideri: sed mūdū possidere ceperit nullū enim malū erit: quia ista infima pulchritudo tpaliū uicissitudinū: q̄cū ipsa pagebat: sub ipa paget ⁊ erit ut scri ptū ē: celūnouū ⁊ t̄ra noua: nō ī pte la borātib⁹ animis: sz ī uniuersitate regnā tibus. Omnia enim inquit nr̄a aposto lus: uos āt xp̄i. christ⁹ āt dei: caput mu lieris uir: caput uiri xp̄s. caput āt christi deus. Quoniam igit uitium aīe ītātuz nō natura ei⁹: sed cōtra naturē eius est nihil aliud est q̄ peccatū ⁊ pena pecca ti. Inde ītelligitur nullā naturā: uel si melius ita dicit nullā substātiā siue es sentiā malū eē. Nz de peccatis penisq; anime efficit: ut uniuersitas nulla dfor mitate turpet. Quia rōnalis substātia que ab omni peccato mūda ē deo subie cta: subiectis sibi ceteris dominat. Ea vero que peccauit: ibi ordinata ē: vbi eē tales decet: vt deo cōditore acq; rectore vniuersitatis: decora sint oīa ⁊ est pul chritudo vniuerse creature: per hec tria īculpabilis dānatione peccatorū. exerci tatione iustorū: perfectione beatorum. Quāobrē ipsa quoq; anime medicina: q ne diuina ꝓuidētia: ⁊ ieffabili benefi cētia geritur: gradatī distīcteq; pulcher rima ē. Distribuit. n. ī auctoritatē atq; ī rōnē: auctoritas fidē flagitat: ⁊ rōni p̄ parat hoīez. Ratio ad ītellectū cognitio nēq̄ ꝓducit. Quāq̄ neq; auctoritatem rō penitus deserat: cū cōsideraf cui sit credēdū: ⁊ certe sūma ē ipsius iā cogni te atq; perspicue verittatis auctoritas.

sed qz ī tēporalia deuenim⁹: ⁊ eoꝝ amo re ab eternis īpedimur q̄dā tpalis me dicina: q̄ nō sciētes sz credētes ad salu tē vocat nō nature excellētia. sz ipsi⁹ tē poris ordine prior ē. Nā ī quēcūq; lo cū q̄sq; inciderit: ibi dz īcūbere: vt resur gat. Ergo ipsis carnalib⁹ formis q̄b⁹ de tinemur vtēdū ē ad eas agnoscēdas q̄s caro nō nūciat. Eas enim carnales vo co q̄ per carnē sentiri possunt. i. per ocu los: per aures: ceterosq; corporis sēsus. in his ergo carnalib⁹ vl' corporalib⁹ for mis inherere amore pueros necesse ē: adolescentes vero ꝓprie necesse ē. Hic iā ꝓcedēte etate nō ē necesse. Quoniaz igit dīna ꝓuidētia nō solū singulis ho minib⁹ quasi p̄uatiz: sz vniuerso generi humano tāq̄ publice cōsulit. Quid cuz singulis agat: de⁹ scit q̄ agit: atz ipsi cuz quib⁹ agit sciūt. Quid āt agatur cū ge nere humano per historiā cōmendari voluit: ⁊ per ꝓphetiā. Tēporaliū āt rerū fides siue p̄teritaꝝ: siue futurarū magis credēdo q̄ intelligēdo valet: sz nostruz ē cōsiderare: quibus vel hoīb⁹ vel libris credēdū sit: ad colēdū recte deū: q̄ vna salus ē huius rei prima disceptatio est. vtrū his poti⁹ credam⁹ q̄ ad multos dos an his qui ad vnū deū colēdū nos vo cāt: quis dubitet eos potissimū sequen dos: q̄ ad vnū vocāt presertim cum illi multorū cultores: de hoc vno deo cun ctorū: ⁊ rectore cōsentienti: ⁊ certe ab vno numerus īcipit p̄us ergo isti sequē di sunt: qui vnū deū sūmū ⁊ verū soluz deū ⁊ solū colēdū eē dicūt si apud hos veritas nō eluxerit tū demū migrādū ē sicut enim in ipsa rerū natura maior est auctoritas vnius ad vnū oīa redigētis: nec ī genere humano: mltitudinis nul la potentia ē nisi consentientis. i. vnum sētiētis ita ī religione qui ad vnū vocāt

eorꝝ maior ⁊ fide dignior eē debet auctoritas. altera cōsideratio ē dissensiōis q̄ de vnius dei cultu īter hoīes orta est sed accipim⁹ maiores nostros: eo gradu quo a tēporalibus ad eterna cōscēdit. visibilia miracula: nō enim alit̄ poterūt: secutos eē per quos id actū ē: vt necessaria nō eēnt posteris. Cū.n. ecclesia catholica ꝑ totū orbē dissussa atꝫ fūdata sit nec miracula illa in nr̄a tēpora durare permissa sūt: nec aīa semꝑ visibilia quereret: eorū cōsuetudine frigesceret gen⁹ humanū quoꝝ nouitate flagrauit. nec iā nobis dubiū eē debet: his esse credēdo qui cū ea p̄dicent q̄ pauci assequūtur: se tñ sequēdos populis ꝑsuaderē potuerūt. Nūc enim agit̄ q̄bus credēdū sit: aut q̄ꝫ quisq; sit idoneus ineūde rationi: de diuinis ⁊ de inuisibilib⁹ reb⁹. Nā ipsi rōni purgatioris aīe: que ad perspicuā veritatē ꝑuenit: nullo mō auctoritas humana p̄ponitur: sꝫ ad hāc nullā superbia humana perducit. Que si nō eēt: nō eēnt heretici: nꝫ scismatici: nec carne circūcisi nec creaturarū simlꝫ sacrorūq; cultores: hij āt si nō eēnt āte perfectionē populi: que ꝓmittitur: multo pibrius veritas quereret̄. Dispensatio ergo tēporalis ⁊ medicina diuine ꝓuidētie: erga illos qui peccato mortalitatē meruerunt sic tradit̄. Primo vni⁹ hoīs cuiuslibet nascētis naturarū eruditio cogitat̄. Prima huius etas īfātia in nutrimētis corporalib⁹ agit̄: penitus obliuiscēda crescēti. Eā puer ita seq̄tur: vnde incipim⁹ aliq̄d meminisse. Huic succedit adolescētia: cui iā propagatiōe ꝓlis natura promittit: ⁊ patrē facit: porro adolescētiā iuuētus excipit iā exercēda mūnerib⁹ publicis: ⁊ domanda sub legib⁹: i qua vehemētior ꝓhibitio peccatorum ⁊ pena peccantiū seruilite r coercens carnalibus animis attrociores īpetus libidinis gignit: ⁊ oīa cōmissa cōgeminat: nō enim simplex peccatū ē solum malum: sed etiā vetitum admittere. Post labores autē iuuētutis seniori pax nūnulla cōcedit̄. Inde vsq; ad mortē deterior etas ac decolor decrepitas: ⁊ moribus subiectior debilisq; perducit. Hec ē vita hominis viuētis ex corpore: ⁊ cupiditatib⁹ rerū tēporaliū colligati. Hic dr̄ vetus hō exterior: ⁊ terrenus etiā si obtineat eā quā vulgus vocat felicitatē: in bene cōstituta terrena ciuitate: siue sub regib⁹ siue sub principib⁹ siue sub legib⁹ siue sub his oīb⁹. Aliter.n. bene constitui popolus nō pōt etiā q̄ terrena sectat̄. habet quippe ⁊ ipse modū quēdā pulcritudinis sue. Hunc āt hoīnē quem veterem ⁊ exteriorem ⁊ terrenum descripsim⁹: siue i suo genere moderatum: siue etiam seruilis iustitie modum excedentem: nonnulli agunt totū ab istius vite ortu: vsq; etiam ad occasum. Nonnulli autē istam vitā necessario ab illo incipiunt: sed renascūt̄ īteri⁹ ⁊ ceteras ei⁹ ꝑtes suo robore spūali: ⁊ incremētis sapiētie corrūput ⁊ necāt: ⁊ in celestes leges donec post visibilē legez mente totum restauretur astringunt. Iste dicitur nouus hō ⁊ īterior ⁊ celestis habēs ⁊ ipse ꝓportiones nō annis sed ꝓfectibus distinctas: quasdā spūales etates suas: primā ī vberibus vtilis historie que nutritur exemplis: secūdā iam obliuiscētē humana ⁊ ad diuina tēdentem. In qua nō auctoritatis hūane sinu cōtinet̄: sꝫ ad sūmā ⁊ īcōmutabilē legem passibus rationis innititur. Tertiam iam fidentiorē: ⁊ carnalē appetitum rationis robore maritantem: gaudētēq; ītrīsec⁹ in quadā dulcedine ꝯiugali cum anima mēti copulatur ⁊ vela

mēto pudoris obnubit: vt iā rectē viue
re nō cogat sed ēt si oēs cōcedāt pecca
re nō libeat. Quartā iā multo firmius
ordinatiusq; faciētē ⁊ emicātē in viruz
perfectū atq; aptā ⁊ idoneā oib⁹ ēt per
secutionib⁹ ⁊ mūdi hui⁹ tēpestatib⁹ ac
fluctib⁹ sustinēdis atq; frāgēdis. Qui
tā pacatā atq; ex oī parte trāquillā vi
uētē ī operib⁹ ⁊ abūdātiā īcōmutabilis
regni: summe atq; ineffabilis sapientie.
Sextā oīmode mutatiōis in eternam
vitā ⁊ vsq; ad totā obliuionē vite tēpo
ralis trāseūtē īperfectā formā: que fa
cta ē ad imaginē ⁊ similitudinē dei. Se
ptima. n. iā quies: quies eterna ē: ⁊ nul
lis etatibus distinguēda beatitudo per
petua. Ut eniz finis veteris hoīs mors
ē: sic finis hominis noui vita eterna. Il
le hō peccati ē: iste iusticie. Sicut āt isti
ābo nullo dubitāte: ita sunt: vt vnuz eo
rū. i. veterē atq; terrenū possit ī hac tota
vita vnus hō agere: nouū vero ⁊ celeste
nemo ī hac vita possit nisi cū vetere: naz
⁊ ab ipso īcipiat necesse ē: ⁊ vsq; ad visi
bilē mortē cū illo: q̄uis eo deficiēte: se
pficiēte perduret. Ita pportione vni
uersū genus humanū: cui⁹ tāq̄ vni⁹ ho
minis vita ē: ab adā vsq; ad finē hui⁹ se
culi sub diuine puidētie legib⁹ admini
strat: vt in duo genera distributū appa
reat. Quorū ī vno ē turba īpiorū terre
ni hoīs imaginem ab initio seculi: vsq;
ad finē gerentiū. In altero series popu
li: vni deo dediti: sed ab adā vsq; ad ioā
nē baptistā terreni hoīs vitā gerētis ser
uili quadā iusticia. Cui⁹ historia vet⁹ te
stāmētū vocat: q̄ quasi terrenum polli
cēs regnū: tota nihil ē aliud: q̄ imago
noui populi ⁊ noui testamēti pollicētis
regnū celorū. Cui⁹ populi vitā interī tē
poralis icipit a dñi aduētu ī humilita
te: vsq; ad diē iudicii quādo ī claritate
vētueus ē. Post qd̄ iudiciū vetere hoīe
extīcto: erit illa mutatio que angelicā
vitā pollicet. Oēs. n. resurgem⁹: sed nō
oēs īmutabimur. Resurget ergo pl⁹ po
pulus vt veteris hoīs sui reliquias tran
sformet ī nouū. Resurget āt ipsius po
pulis qui ab initio vsq; ad finē veterem
hominē gesserit: vt ī secūdā mortē pre
cipitetur. Etatū āt articulos qui diligē
ter legūt inueniūt nec zizania nec pale
as perrhorrescūt. Impius nāq; pio vi
uit ⁊ peccator iusto: vt eorū cōparatio
ne alacrius donec perficiāt assurgant.
Quisq̄s āt populi terreni tēporib⁹ vsq;
ad illuminationē īterioris hoīs meruit
peruenire: gen⁹ humanū p tēpore adiu
uit: exhibēs ei q̄ etas illa poscebat. ⁊ p
pphetiā intimās id quod exhibere op
portunū erat: quales pr̄iarche ac pphe
te īueniūtur ab his qui nō pueriliter īsi
liūt: sed pie diligēterq; pertractāt diui
narū ⁊ humanarū rerū: tā bonū ⁊ tam
grande secretū. Quod etiā tēporib⁹ no
ui populi a magnis ⁊ spiritualib⁹ viris
ecclesie catholice alūnis video cautissi
me prouideri: ne quid populariter agāt
q̄ nōdū eē tēporis: vt cū populo agat:
ītelligūt alimēta lactea large auidis: in
firmiorib⁹ plurib⁹ atq; instāter īfūdunt
Ualidiorib⁹ āt cibis cū sapiētib⁹ paucis
vescūtur. sapientiā enī loquūtur inter p
fectos: carnalibus vero ⁊ animalib⁹ q̄
uis nouis hominib⁹: adhuc tamē par
uulis: nonnulla obtegūt: sed nulla mē
tiuntur. Non enim honoribus suis va
nis consulunt: ⁊ inanibus laudib⁹: sed
vtilitati eorum cū q̄uibus societatem vi
te huius inire meruerunt. Hec enim lex
ē diuine pronidentie vt nemo a superio
ribus adiuuetur ad cognoscendam ⁊ p
cipiendam gratiam dei: qui nō ad ean
dem puro affectu inferiores adiunerit.

Ita de peccato nostro: qđ in hoīe pec/
catore: ipsa natura nostra commisit et
genus hūanū factū ē magnū decus or/
namentumq; terraꝝ ⁊ tan decenter di
uine prouidentie procuratiōe admini/
strantur vt ars in efabilis medicīe ipaꝫ
viciorum feditatē ī nescio quā sui gene/
ris pulchritudinē vertat. Et qm̄ de auc/
toritatis beneficētia q̄tum in presentia
satis visum est: locuti sumus videamus
quattenus ratio possit ꝓgredi: a visibi
libus ad inuisibilia ⁊ a tēporalib⁹ ad eē
na conscendens nō enī frustra ⁊ inanit̄
intueri oportet pulcritudinē celi: ordi/
nē siderū candorē lucis: dieꝝ ⁊ noctiuꝫ
vicisitudies lune mēstrua curicula anui
q̄drifariā tēperationē q̄dripartī elemē/
tis cōgruentē tantā viꝫ seminū species
numerosq; gignētiū ⁊ oīa in suo gener̄
modū ꝓpriū naturāq; ꝟuātia. In quo
rū ɔsideratione nō vana ⁊ peritura cu/
riositas exercenda ē: sed gradus adīmor
talia ⁊ permanētia semꝑ faciēdus ꝓxi/
mū enī ē attēdere que ista sit nā uitaꝫ q̄
concta ista sentit. que profecto qm̄ vitā
dat corpori prestantior eo sit necesse ē.
Non enim qualiscūq; moles q̄q̄ ista
visibili luce prefulgeat si vita careat: ma
gni estimāda ē. Quelibet nāq; viua sub
stātia cuilibet nō viue substātie: nature
lege preponitur: Sed qꝛ irrationabilia
quoq; aīantia viuere atq; sētire nemo
ambigit. Illud in aīo humano prestātis
simū ē non quo sentit sēsibilia sed quo
iudicat đ sēsibilib⁹: nā ⁊ vidꝫ acuti⁹ ⁊ ce
teris corporis sensibus acrius corpora
attīgūt plereq; bestie q̄ hoīes. sꝫ iudica
re de corporibus non sentientis tm̄ vite
sed etiam ratiocinātis est qua ille carēt
nos excellimus. Jam vero illud videre
facillimum est prestantiorem esse iudi/
cantem: quam illa res de qua iudica/
tur. Non solum autem rationalis vite
de sensibilib⁹ sꝫ: de ipsis quoq; sensibus
iudicat. Cur in aqua remū fractū opor/
teat apparere cum rectus sit ⁊ cur ita ꝑ
oculos sentire necesse sit. Nam ipse as/
pectus oculorum renūciare id pōt iudi
care aūt nullo mō quare māifestū ē vt
sensualē vitā corpori ita rōnalē vtriq; p̄
stare. Itaq; si rōnalis vita per se ipsam
iudicat iā nulla ē natura p̄stantior: sed
quia clarum est eā eē mutabilē nūc pe/
rita nūc īperita inuenitur tanto āt meli
us iudicat quanto ē peritior ⁊ tāto peri
tior q̄to alicuius artis vel discipline et
sapiētie ꝑticeps ē ipsius artis natura q̄
renda ē. Neq; nunc artē intelligi volo
que vocatur experiendo: sed que ratioti
nando indagat̄. Qđ enī preclarum no/
uit qui nouit ea impēsa que calce ⁊ are/
na conficitur tenacius lapides coherer̄
q̄ luto: aut q̄ tā eleganter edificat vt q̄
plura sunt: paria parib⁹ respōdeā que
autē singula mediū locū teneant. Quaꝫ
q; iste sensus iā sit rationi veritatiq; vi/
cinior: sed certe querēdū ē cur nos offē
dat si duabus fenestris collocat̄ nō su/
pra inuicē sed iusta inuicē vna eaꝝ ma/
ior minorue sit: cum equales eē potue/
rint: si vero supra inuicē fuerint ambe/
q; dimidio q̄ꝫuis impares non ita offen
dat illa inequalitas ⁊ cur nō multū cu/
remus quāto sit vna eaꝝ aut maior aut
minor quia due sunt: In tribus aūt sen/
sus ipse vr̄ expetere vt aut īpares nō sit
aut intra maximā ⁊ minimā ita sit me/
dia: vt tanto precedat minorez quāto a
maiore precedit̄. Ita. n. p̄mo q̄si natura
ipsa ɔsulitur quid probet. Ubi notāduꝫ
potissimū quēadmodū qđ solum īspec
tū min⁹ displicuerit: ī melioris ɔpatiōe
respuatur: Ita reperitur nihil eē aliđ ar
tem vulgarem. nisi rerū expertaꝝ placi/

tarũq; memoriã usu quodã corporis atq; opationis adiuncto: quo si careas iudicare de opibus possis. qd multo ẽ excellentius q̃uis operari artificiosa non possis: sed cuz ĩ oĩb⁹ artib⁹ conueniẽtia placeat: qua vna salua pulchra sũt oĩa. Ipsa vero conueniẽtia equalitatẽ vnitatẽq; appetat vel similitudine parium vel gradatione dispariũ: Quis ẽ qui sũmã eq̃litatez vel similitudinẽ ĩ corporibus ĩueniat: audeatq; dicere cũ diligẽt cõsiderauerit quodlibet corpus vere ac simpliciter vnũ eẽ: cũ oĩa vel de specie ĩ speciem vel de loco ĩ locum transeũdo mutẽtur ⁊ partibus cõstẽt sua loca obtinentibus per que in spacia diuersa diuiduntur. Porro ipsa vera equalitas ac similitudo atq; ipsa vera ⁊ prima vnitas non oculis carneis neq; vllo tali sensu: sz mente intellecta conspicit. Unde enĩ qualiscũq; in corporibus appetteret eq̃litas aut vnde conuinceret longe plurimũ differre a perfecta: nisi ea que pfecta est mente videret si tñ que facta non ẽ pfecta dicẽda est. Et cũ oĩa q̃ in sensibilit pulchra sũt: siue natura edicta: siue artibus elaborata: locis ⁊ tẽporibus sit pulchra: vt corpus ⁊ corpis motus. Illa equalitas ⁊ vnitas mẽti tm̃mõ cognita sm quã de corporea pulcritudĩe sensu inter nũcio iudicat: nec loco tumida ẽ. nec mutabil tpe. Nõ enĩ recte dici põt: sm eã iudicari rotundũ cãtũ: ⁊ nõ sz eã rotundũ uasculũ aut secundum eam rotundum denariũ: similiter in tẽporib⁹ atq; in motibus corpor: ridicule dr: scdm eã iudicari eq̃les ãnos ⁊ ñ sm eã eq̃les mẽses aut sm eã eq̃les mẽses ⁊ ñ sz eã eq̃les dies: sed siue p hec spacia: siue per horas: siue per breuiora momẽta: cõuenienter moueatur aliquid eadẽ vna ĩcõmutabili equalitate iudicatur. Quod si mĩora ⁊ maiora spacia figurar atq; motionũ sm eandem legẽ parilitatis vel similitudinis vl cõgruentie iudicãt. Ipa lex maior ẽ oĩbus his. sz potẽtia. Ceter spacio aut loci aut temporis nec maior nec minor quia si maior esset nõ sm eam iudicaremus minora. Si autez minor esset nõ secundum eã iudicaremus maiora. Nũc vo cũ sm totam quadrature legẽ iudicetur ⁊ forum quadratuz ⁊ lapis quadratus: ⁊ tabella: ⁊ gẽma q̃drata: rursus sm totã equalitatis legez iudicentur conuenire sibi motus pedũ currẽtis formice. ⁊ sm eã gradientis elephantis. Quis eã dubitet locorũ ĩteruallis ac tẽpor: nec maiorẽ eẽ uec. mĩorẽ cum potẽtia supet oĩa. H aũt lex cĩm artiũ cum sit oĩo incõmutabilis: mens vero hũana cui talẽ legẽ videre concessum est: mutabilitatẽ pati possit erroris satis apparet supra mentẽ nr̃am esse legem: que veritas dicitur nec iã illud ambigendũ ẽ ĩcõmutabilẽ naturã que supra rõnalẽ animã scit. deum eẽ: ⁊ ibi eẽ primã vitã ⁊ primã essẽtiã: vbi ẽ prima sapiẽtia. Nã hec est illa ĩcommutabilis veritas que lex oĩuz arciũ recte dicitur. ⁊ ars oĩpotẽtis artificis. Itaq; cũ se aia sentiat nec corporũ spẽz motũq; iudicare sm se ipsã simul. oportet agnoscat p̃stare suã naturã ei nature de qua iudicat: prestare autẽ sibi eã naturam scdm quã iudicat: ⁊ de q̃ iudicar nullo modo põt. possum enĩ dicere: quare similia sibi ex vtraq; parte respondere membra cuiusq; corpor debeãt: qz summa equalitate delector quã nõ oculis corporeis sed mentis cõtueor: qua propter tanto meliora esse iudico que oculis cerno q̃to pro sui natura viciniora sunt his que aĩo intelligo: quare ante illa ita sũt. nullus põt dicere. Nec ita debere esse quis

q̄ sobrie vixerint quasi possint eē nō ita quare autē nobis placeāt nec. ⁊ cur ea quanto melius sapimus: vehementissime diligamus: ne id quidē quisq̄ si ita rite intelligit dicere audebit. Ut.n. nos ⁊ omnes animę rationales secūdū veritatē de inferioribus recte iudicamus sic de nobis quantū eisdē coherem⁹. sola ipsa veritas iudicat. De ipsa vero nec pr̄ nec enim minus ē q̄ ipse: ⁊ ideo que pr̄ iudicat per ipsam iudicat. Omnia enim que appetunt vnitatem banc habēt regulam vel formā vel exemplum vel fi a liquo alio verbo dici se finit: quoniā solam eius similitudinē a quo eē accepit impleuit: fl tñ accepit nō incōgrue dicit̄ p ea significatione qua filius appellat quia non de se ipso est sed de primo sūmoq̄ principio qui pater dr̄ ex quo oīs paternitas in celo ⁊ in terra nominat. Pater g̃ nō iudicat quēq̄ sed oē iudicium dedit filio ⁊ spiritual' bō iudicat oia ipse autē a nemine iudicatur. i. a nullo homine: sed a lege sola ipsa: fm quā iudicat oia: quoniā ⁊ illud verissime dictū ē oportet nos oēs exhiberi ante tribūal christi. Omnia g̃ iudicat. q̄ super oīa est quādo cū deo ē. Cum illo aūt ē: quādo purissime intelligit ⁊ tota caritate q̄ intelligit diligit. Ita etiā quātū pōt: lex ipsa etiā ipse fit. secūdum quā iudicat omia. ⁊ de qua iudicare nullus pōt. sicut ī istis temporalib⁹ legib⁹: quāq̄ de his boies iudicēt cū eas instituunt: tñ cum fuerint institute atq̄ firmate: non licebit iudici de ipsis iudicare: sed fm ipsas conditor tñ legum tēporaliū. si vir bonus ē ⁊ sapiēs: illam ipsā consulit eternā: de qua nulli anime iudicare datum ē. Ut secūdū eius icōmutabiles regulas. quid sit pro tempore iubendum vetandumq̄ discernat: Eternam igitur legem animis fas ē cognoscere: iudicare aūt nō fas ē: h̄ aūt interest q̄ ad cognoscendum satis ē vt videam⁹ ita eē: aliq̄d vel nō ita: ad iudicādum vero addimus aliquid quo significem⁹ posse eē ⁊ aliter. velut cum dicimus. ita esse debet: aut ita esse debuit: aut ita esse debebit vt in suis opibus artifices faciūt q̄ multis finis est humana delectatio: nec volunt attendere ad superiora vt iudicent: cur ista visibilia placeant. Itaq̄ si queram ab artifice vno arcu constructo cur alterum parem contra in alteram part..m moliatur. Respondebit. credo vt paria paribus edificij mēbra respondeant: porro si pergam querere idipsum cur eligat: dicet hoc eē pulchrum hoc delectare cernentes. Nihil audebit amplius. Inclinatus enim recūbit oculis ⁊ vnde pendeat non ītelligit. At ego virum intrinsecus oculatū ⁊ inuisibiliter videntem: non desinaz cōmouere: cur ista placeant: vt iudex esse audeat ipsius delectationis humane. ita enim supraferetur illi nec ab ea tenetur: dum non secundum ipsam iudicat. Et si prius queram vtrum ideo pulcra sint quia delectant: an ideo delectent: quia pulchra sunt: hic mihi sine dubitatione respondebitur: ideo delectare quia pulchra sunt. Oueram ergo deinceps quare sunt pulchra. ⁊ si titubabitur subiiciam vtrum ideo quia similes sibi partes sūt. ⁊ in aliq̄ appellatione ad vnam conuenientiam redigūtur. Quod cū ita eē cōperit interrogabo vtrum banc ipsā vnitatē quam conuincuntur appetere sūme ipleent a lōge infra iaceāt ⁊ eā quo dā mō mētiāt q̄ si ita ē. nā quis nō admonit⁹ videat: neq̄ vllā spēm: neq̄ vllā oīno eē corpus. qō nō bēat vnitat⁹ qua

lecũque vestigiũ qꝛ quãtũuis pulcherri
mũ corpus cum interualis locoꝝ neces
sario alibi atqꝫ alibi eẽ hẽat ñ põt asseq̃
eã quã sequitur vnitatẽ quare si h̃ ita ẽ
flatigabo vt respondeat vbi videat ipse
vnitatẽ hãc: aut vnde videat quã si non
videret vnde cognosceret. ⁊ qnid imita
retur corpoꝝ spẽs ⁊ quid implere non
posset. nunc vero cũ dicit corporib⁹ vos
quidẽ nisi aliqua vnitas contineret ni
bil essetis: ⁊ rursus si vos essetis ipsa vni
tas corpora nõ essetis. Recte illi dicitur
vñ nosti illã vnitatẽ: ſm quam iudicas
corpora quã nisi videres iudicare ñ pos
ses ꝙ eã non impleant. Si autẽ his cor
poreis oculis eam videres: nõ ve dicẽs
quãq̃ꝫ eius vestigio teneant. lõge tñ ab
eo distare: nã istis oculis corporeis nõ
nisi corporalia vides. Mẽte igit eã vi
demus. sed vbi videm⁹ si h̃ loco cẽt vb
corpus nr̃m ẽ: nõ eam videret qui hoc
mõ in oriente de corporibus iudicat. ñ
g̃ ista continentur loco ⁊ cũ adẽ vbicũ
qꝫ iudicanti. nusquã ẽ per spatia locoꝝ:
⁊ per potẽtiã nusq̃ꝫ nõ ẽ. Qđ si ea cor
pora mentiuntur. nõ ẽ credẽdũ mentiẽ
tibus: ne incidamus in vanitates vanitã
tiũ. sed querendum potius ẽ cũ iõ men
tiuntur q: eam videntur ostendere ocu
lis carneis: cum illa mẽte pura videat.
vtrũ in tantum mentiuntur in quãtuꝫ
ei similia sunt: in quãtũ ea nõ assequun
tur: nã si assequerentur ꝙ imitantur im
plerent. Si autẽ implerẽt oĩno essent si
milia: si omnino essent similia nihil iter
illã naturam ⁊ istã interesset ꝙ si ita eẽt
non eam mentirent id enĩ eẽnt si qđ il
la ẽ: nec tñ mentiunt diligẽtius ꝯsiderã
tibus. Quia ille mentit: q̃ vult videri id
qđ nõ ẽ Qđ aũt nõ volẽs aliud putat
q̃ꝫ ẽ: nõ mentit sed fallit tñ. Nã ita dis
ceruitur mẽtiẽs a salẽte ꝙ inẽ oĩ mẽtiẽ
ti voluntas fallendi: etiã si nõ ei credat
fallens autẽ eẽ nõ põt qui nõ fallit: si g̃
corporea spẽs quia nullã voluntatẽ hꝫ
nõ mentitur si vo etiã non putetur esse
qđ non est non fallit sed neipsi quidez
oculi fallunt. nõ enĩ renũciare possunt
aĩo nisi affectionem suaꝫ. Qđ si non so
lũ ipsi sed oẽs corpis sensus: ita nunci
ant vt afficiantur quid ab eis amplius
exigẽ debeamus ignoro: Tolle itaqꝫ va
nitantes ⁊ nulla erit vanitas: si q̃s remũ
frãgi in aqua opinatur. ⁊ cũ inde aufer
tur integrari nõ malũ hꝫ iuternũciuꝫ: sꝫ
malus est iudex. nã ille pro sua natura
nõ potuit aliter in aqua sentire nec ali
ter debuit si enĩ aliud ẽ aer aliud aqua
iustũ ẽ vt aliter in aere aliter ĩ aqua sẽti
atur: quare oculus videt. Ad h̃ enĩ fac
tus est: vt tantum videat sꝫ aĩus peruer
se iudicat cum ad contemplãdã sũmaꝫ
pulcritudinẽ mẽs nõ oculus factus est
Ille aũt vult mẽtẽ cõuertere ad corpa
oculos ad deũ. Querit aũt intelligẽ car
nalia: ⁊ videre spiritualia qđ fieri non
põt: quare ista peruersitas corrigẽda ẽ
quia nisi fecerit qđ sursum est deorsum
⁊ qđ deorsũ ẽ sursũ regno celorũ aptus
nõ erit. non ergo sũma queramus ĩ infi
mis: nec ipsis infimis inhereamus: Iu
dicemus ea: ne cum ipsis iudicemur idẽ
tñ eis tribuamus quãtũ spẽs meret ex
trema: ne cum in nouissimis prima que
rimus a primis inter nouissima nume
remur. Qđ nihil ipsis nouissimis obest.
sꝫ nobis plurimũ. nec ideo diuine ꝓui
dentie administrãtia minus decora fit.
quia ⁊ iniusti iuste: ⁊ fedi pulchre. ordi
nantur. Et si propterea nos fallit reruꝫ
visibiliũ pulcritudo quia vnitate contie
tur ⁊ non implet unitatem. Intelliga
mus si possumus non ex eo qđ est nos
falli sꝫ ex eo qđ nõ ẽ. Omne q̃qpe cor

pus verū corpus ē: sed falsa vnitas: Nō enim summe vnū est: aut in tantū innuitat: vt impleat: z tñ nec corp⁹ ipsū etē: nisi vtcūqz vnū esset. Porro utcūqz vnū eē nō posset nisi ab eo qō sūme vnū ē id haberet. O aīe pertinaces date mihi q̄ videat sine vlla imaginatione visoriū carnaliū. Date mihi qui videat omnis vni⁹ principium non esse nisi vnum solum a quo sit omne vnū: siue illud impleat siue nō impleat. Qui videat date: nō qui litiget: nō qui videri velit se videre q̄ nō videt. Date qui resistat sensibus carnis z plagis quibus per illos in aīa vapulauit Qui resistat consuetudini hominū: qui compungatur in cubili suo qui respuat suum spiritum: qui nos fortis diligat vanitates: z querat mendacia quia iam fidi nouerit dicēs. Si vna roma ē: que circa tiberim ē nescio quis Romulus dicitur condidisse falsa ē ista quā cogitās fingo: non enim ē ipsa nec ibi sum modo. Nam q̄d ibi agatur modo utiqz scirem: si vnus est sol falsus est iste: quem cogitans fingo. Nam ille curricula sua certis locis z tēporibus peragit Istum vō quando volo z vbi volo constituo. Si vnus ē ille amicus meus: falsus est iste quē cogitans fingo. Naz ille ubi scit nescio: ste sibi fingit ubi volo: ego ipse certe vnus sum z hoc loco esse sentio corpus meū: z tā figmento cogitatiōis pergo quolibet z loquor cum quolibz falsa sunt hec nec quisquam intelligit falsa. nō g̃ intelligo cum ista cōtemplor z istis credo quia vez eē oportet q̄ intellectum contemplor nūquid forte sunt ista que fantasmata dici solent. Unde ergo impleta est anima mea illusionibus, Ubi est verum q̄ mente conspicit Ita cogitanti iam dici potest: illa luxvia ē qua ꝺ omnia nō est uera cognoscis.

Per hanc illud vnum vides quo iudicans vnum esse quicquid aliud vides. nec tñ eē hoc qō illud ē quicquid mutabile vides. Quod si ꝺ itueri palpitat mētis aspectus: quiescite nolite certare nisi cum consuetudine corpor. Ipsam vincite: victa erunt oīa: vnum certe quera mus quo simplicius nihil ē. Ergo i simplicitate cordis queramus illū. Agite. n. inquit z recognoscite: qz ego sum otius z etiam vacate z videte qm̄ ego sū deus nō ocium desidie quero: sed ocium cogitationis vt a locis z tēporibus vacet: ꝺ enim fantasmata tumoris z volubilitatis cōstātē vnitatē videre nō sinunt: loca offerunt qō amamus tēpora surripiunt qō amemus z relinquit in aīa turbas fantasmatū in aliud cupiditas incitetur: Ita fit i quietus z erūnosus aius frustra tenere a quibus teneꝫ exoptāa. Uocatur g̃ ad ociū. i. vt ista nō diligat: que diligi sine labore non possunt Sic enī eis oñabit. sic nō tenebitur sz tenebit. Jugum enī meū leue. huic ingo qui subiectus est: subiecta bzcetera nō g̃ laborabit: nō enī resistit qō subiectū ē. sz miseri amici huius mundi. cuius erāt oīes si filij dei eē nolnerit. qm̄ dedit eis potestatē filios dei fieri. Amici g̃ huius mūdi tā timēt ab huius amplexibus separi vt nihil eis sit laboriosius quā nō laborare: sed cui saltē illud manifestū ē falsitatē eē qua id putat eē. qō nō ē. intelligit eā esse veritatē que oñdit id qo ē. at si corpora in tñ faluut. in quātū ñ ipleāt illud vnū qō omneꝫ imitant: a quo p̄ncipio vnum ē quicqd ē. Ad cuius similitudinē quicqd vtiq̄ nāliter approbam⁹ qz naturaliē iprobamus quicquid abonitate discedit. atqz in eis dissimilitudinem tēdit daꝫ g̃ intelligi eē aliquid qō omnino solius. a quo p̄ncipio unum est

quicquid aliquo mō vnū ē. ita simile sit vt hoc oīno īpleat ac sit id ipsū. Et h̄ est v̄ritas ⁊ v̄bū ī principio ⁊ verbuz deus apud deū: Si.n. falsitas ex his ē que imitantur vnū: nō in q̄tū id imitantur. sz in quātū id implere uō possūt illa ē veritas que id implere potuit ⁊ id eē qd̄ illd̄ est. Ipsa est que illud oñdit sicut ē. vnd̄ ⁊ verbū eius: ⁊ lux eius rectissime dicit̄ cetera vnius illius similia dici possūt in quātū sunt in tantum enī ⁊ vera sūt h̄ ē aūt ipsa eius similitudo. ⁊ ideo veritas vt enī veritate sunt uera. que vera sē ita similitudīe similia se quecūq; similia sē. Ut g̃ ueritas forma veroꝝ ē ita similitudo forma similē ē. Qua pp qm̄ vera ī tātū vera sūt: in quātū sūt. In tm̄ aūt sunt in quātū principali⁹ unius similia sē ea forma ē oīum que sūt: q̄ ē summa similitudo principij. ⁊ veritas ē: quia sine vlla dissimilitudīe ē. vñ falsitas oritur nō rebus ipsis fallētibus que nihil aliō ostēdūt sentiēti q̄ spēm suā: quā pro sue pulcritudīs acceperūt gradu: neq; ipsis sensibus fallētibus qui pro natura sui corporis affecti nō aliud q̄ suas affectiones presidēti aīo nūciant: sed peccata aīas fallūt cū ueꝝ q̄uerūt relicta ⁊ neglecta vitate: nā quoniā opera magis quā artificē atq; ipsā artē dilexerūt h̄ errore puniuntur vt in operibus artificē atemq; cōq̄rant cū inuenire nequiuerint de⁹ .n. uō corporis sensibus subiacet sz ipsi menti supereminet ipsa opera existimēt eē ⁊ artē ⁊ artificē: Hin oritur oīs īpietas nō mō peccātiū: sed ēt dāuatoruz ꝓ peccatis suis. Non enī tm̄ scrutari creaturā ꝯ preceptū dei: sed ea frui potius q̄ ipsa lege ⁊ ueritate volūt q̄ primi hoīs peccatū de prehendit̄ male utētis libero arbitrio. sed h̄ quoq; in ipsa dānatione addūt: ut nō mō diligāt: sed ēt seruiant creature potius q̄ creatori: ⁊ eā collāt per partes eius a sūmis vsq; ad ima veientes sed aliqui se in hoc tenent vt ꝓ sūmo deo aīam colant ⁊ primā intellectualē creaturā quā ꝑ veritatē pr̄ fabricauit: ad ipsū veritatē semꝑ inuuendā et se per ipsā quia ei oīmō sibi similis ē. deinde veniūt ad uitā genitalē ꝑ quā creaturā uisibilia ⁊ tēporalia gignētia de⁹ eternus ⁊ īcōmutabilis operatur: hinc ad aīēlia ⁊ inde ad ipsa corpora calēda dilabuntur ⁊ in his primo eligūt pulcriora in quibus celestia maxime excellūt Ergo in primis solis corpus occurrit: et in eo nōnulli remanēt: ⁊ aliqui ⁊ lune splendorē relibione dignum putāt. Est enī nobis vt perhibetur propīquior. vñ viciniorē spetiē baber̄ sentitur. Alij etiā ceterorū siderū corpoꝝ adiungūt ⁊ totum celū cū stellis suis. alij celū ethereo copulāt aerē: ⁊ istis duobus supiob⁹ elementis corporeis subijciūt aīas suas. sed inter hos illi sibi vidētur religiosissimi: qui vniuersā sibi creaturā. i. mōdum totū cū oībus q̄ in eo sūt ⁊ vitā qua spiratur ⁊ aīat̄: quā quidā corporeā eē crediderūt. hoc g̃ totū simul vnū deū magnū eē arbitrantur: cui⁹ partes sunt certe. non enim uniuerse creature auctorē conditorēq; nouerūt: Inde ē q̄ simulacra precipitantur: ⁊ ab opibus ei⁹ ī opera sua demergūtur: que tm̄ adhuc visibilia sūt. Est enī alius deterior ⁊ inferior cultus simulacroꝝ quo fantasmata sua colūt: ⁊ quicquid aīo errāte cuz supbia vel tumore cogitando imaginati fuerīt religionis noīe obseruant donec fiat in aīa nihil oīno colēdū eē ⁊ errare hoīes q̄ supstitiōe se inuoluūt: ⁊ mīsia se īplicāt s̄uitute: sz frustra h̄ sentiūt nō. efficiunt vt nō s̄uiāt remanēt quippe ipsa vicia quibus vt illa colenda opinarentur vttracti sunt seruiūt. n. cupiditati triplici vel uoluptatis vel excellentie vel spec-

taculi. Nego eē quēq̄ istoruz qui nihil collendū existimāt qui nihil aut carnalibus gaudijs subditus sit aut potētiaz vanam foueat aut aliquo spectaculo d̄lectatus insaniat. Ita nescientes diligūt temporalia vt inde beatitudinē expectent. His aūt rebus quibus quisq; beatus vult effici seruiat necesse est velit nolit. Nā quocūq; dixerint sequit: ⁊ q̄squis ea visus fuerit auferre posse metuitur. Pñt aūt ferre ista ⁊ sintilla ignis et aliqua bestiola. Postremo vt omittā innumerabiles aduersitates tēp⁹ ipsū auferat necesse est oīa rransеūtia itaq; cū omnia tēporalia transeūtia mūdus iste concludat. omnibus mūdi partib⁹ seruiunt: qui propterea putāt nihil collēduz eē ne seruiant. Uerūtñ quāq̄ in hac rerū extremitate misi iaceant iaceāt vt vicia sua sibi dñari paciantur vl' supbia vl' libidine vel curiositate damnati vel duorum horz: uel oībus q̄dīu sunt in h̄ stadio vite humane licet eis ꝯgredi ⁊ vincere: si prius credūt q̄ intelligere nō nō dū valēt: ⁊ nō diligāt mundū: qm̄ oīe qd̄ i mūdo ē sicut diuinit⁹ dictū ā ꝯcupiscentia carnis ē ⁊ cōcupiscēntia oculoꝝ ⁊ ābitio seculi. Hoc mō tria illa sūt notata. nā ꝯcupiscētia carnis voluptatis in fine amatores significat ꝯcupiscētia oculoꝝ curiosos. Ambitio seculi superbos. Et triplex ēt tēptatio in hoīe q̄ veritas ipsa suscepit canenda mōstrata ē. dic inquit tēptator lapidibus istis panes fiant. At ille vnus solus magister: ñ in solo pane viuit homo: sed in oī uerbo dei. Ita enī domitā docuit eē oportere cupiditatē uolptatis: ut nec fami cedēdū sit: sz forte dñationis tēporalis fastu decipi poterat: q̄ carnis uoluptate ñ potuit oīa g̃ regna mūdi mōstrata sunt ut dicti ē: oīa tibi dabo si prostrat⁹ adoraueris me: Cui rñsū ē. Dñm deū tuū adorabis ⁊ illi soli seruies: ita calcata ē supbia subiecta ē extrema curiositatis illecebra. nō enī ut se de fastigio tēpli precipitaret urgebat nisi cā tm̄ aliq̄d expiendi: sed neq; hic uictus ē ⁊ iō sic rñdit: ut itelligeremus op⁹ eē ad cognoscēdū deuz tētationibus uisibiliter diuina exploraꝛ moliētib⁹. nō tētabis inq̄t dñz deū tuū Quāobrē q̄squis in eus v̄bo dei pascitur nō querit in ista hermo uoluptatē: qui uni deo tm̄ subiectus nō querit in mōte. i. in terrena elatione iaccantiā. Quisquis et no spectaculo icōmutabil' vitatis adherescit nō fastigiū huius corpis. i. p hos oculos precipiatur: vt tēporalia et inferiora cognoscat. Quid igit' restat vñ nō possit aīa recordari p̄mā pulchritudinē quā reliq̄t: qñ de ipsis uitijs pōt. ita .n. sapīa dei ꝓtēdit usq; in finē fortiter Ita p hāc sumus ille artifex opa sua in unū finē decoris ordinata cōtexuit. Ita bōitas a sōmo ad extremū nihil pulchritudini q̄ ab ipso solo eē psset inidet. ut nemo ab ipsa ueritate obijciat: q̄ nō excipiat ab aliqua efigie veritatis. Que rei i corpis uoluptate quid teneat. nihil aliud inuēies q̄ ꝯueniētiā: nā si resistentia pariūt dolorē ꝯueniētia pariūt voluptatē. Recognosce ergo q̄ sit sūma cōueiēntia. noli foris ire. i te ipsum redi: Iteriore hoīe hītat vitas. ⁊ si tuā naturā mutabilē iueneris trāscēde teipsū. Sed memento cum te transcenderis ratiocinātem animam te transcendere. Illuc ergo tende vnde ipsum lumen rationis atenditur. Qua enī peruenit oīs rōcinator bonus nisi aad veritatem. cū ad se ipsā ueritas non utiq; ratiocinando pueueniat. sz q̄ rōcinātes appetūt ipsa sit. vide ibi conueniētiā que supior eē ñ possit: Et ipsi conueni cum ea. Confitere te nō eē qd̄ ipsa ē si q̄dez se ipsa nō querit. Tu ēt ad ipsā q̄rēdā uenisti. nō

locorũ spacio: sed mẽtis affectu vt ipse interior hõ cũ suo ĩhabitatorẽ nõ ĩ infima ⁊ carnali sed sũma ⁊ spirituali voluptate conueniat. Aut si nõ cernis: que dico ⁊ an vera sint dubitas: cerne saltẽ vtrũ te de his dubitare non dubites ⁊ si certũ ẽ te esse dubitantẽ: quere vnde sit certũ. Non illic tibi nõ oĩno solis huiꝰ mũdi lumẽ occurreret: sed lumẽ verum quod illuminat omnẽ hominẽ venientẽ in hunc mũdũ. Quod his oculis videri nõ põt: nec illis quibꝰ fantasmata cogitãtur: per cosdẽ oculos aĩe in pacta. sed illis quibus ipsis fantasmatibus dicitur. Nõ estis vos ꝙ ego quero neqꝫ illud estis: vnde ego vos ordino: estis ⁊ ꝙ mihi inter vos dũ occurrerit ĩprobo: ⁊ quod pulchrũ approbo. Quare h̃ ip̃ꝫ magis approbo ⁊ nõ solũ vobis sꝫ illis oĩbꝰ corporibꝰ: vnde vos ausi ãtepono Deĩde regulã ipsã quã vides cõspice h̃ mõ. Ois qui se dubitãtẽ intelligit verũ intelligit: ⁊ de hac re quã ĩtelligat certꝰ ẽ. Oĩs igitur qui vtꝝ sit veritas duaitat ĩ seipso hꝫ veruꝫ vnde non dubitat: nec nullũ verũ nisi veritate verũ ẽ. Nõ itaqꝫ oportet eñ de veritate dubitare q̃ potuit vndecũqꝫ dubitare. Ubi vidẽtur hec vbi ẽ lumẽ sine spacio locorũ: ⁊ tẽporꝫ ⁊ sine vllo spaciorũ ralium fantasmate. Nũq̃d ista ex aliq̃ ꝑte corrũpi p̃nt: etiaꝫ si rõcinator oĩs intereat: aut potiꝰ apud carnales ĩferos veterescat. Nõ.n. rõciano talia facit: sꝫ ĩuenit: ergo anteq̃ ĩneniantur in se manẽt: ⁊ cũ inueniũt: nos innouat: ita renascit interior hõ: ⁊ exterior corrũpit de die ĩ diẽ: sed interior exteriorẽ respicit: ⁊ in sua cõparatione fedũ videt. In ꝓprio tñ genere pulchrũ ⁊ corruptũ cõueniẽtia letãtẽ ⁊ corrumpentẽ qd̃ ĩ bonũ suuꝫ cõuertit. alimẽta .i. carnis que tam̃ corrupta .i. amittẽtia formã suã. in mẽbrorũ istorũ fabricam migrãt: ⁊ corrupta reficiũt ĩ aliã formã per cõueniẽtiã trãseũtia: ⁊ ꝑ vitalẽ motũ diiudicãt quodãmõ: vt ex eis instructurã huius visibilis pulchri que apta sunt assumãtur. nõ apta vero per ꝯgruos meatus eijciat. Quorũ aliud fetulẽtissimũ reddit terre: ad alias formas assumẽdas: aliud per totũ corpꝰ exaiat aliud tocius animalis vi latentes neruos accipit inchoat ĩ ꝓlẽ ⁊ siue conuenientia diu corporũ siue tali aliquo fãtasmate cõmotũ ꝑ genitales vias ab ipso vertice defluit in infima voluptate. Jã vo ĩ matre per certos numeros tẽporũ ⁊ locorũ numeꝝ coaptat vt suas regiones queqꝫ mẽbra occupẽt ⁊ si modũ paralitatis seruauerit: luce corꝑis adiũcta nascitur corpus quod formosũ vocat: ⁊ a suis dilectoribus amat acerrime: nõ tñ ĩ eo plus placet forma q̃ mouet. q̃ꝫ vita que nouet. Nã illud aĩali si ñ amet alicit violẽtius si oderit ãt succẽsemꝰ ⁊ ferre nõ possumꝰ: ẽt si formã ipsã prebeat fruenti: hoc totũ ẽ voluptatis regnũ: et ima pulchritudo subiacet. n. corruptiõi Qd̃ si nõ eẽt sũma putaret. Sed adest diuina ꝓuidentia q̃ hãc oñdit: ⁊ nõ malã. ꝑꝑ tñ manifesta vestigia primorũ numerorũ ĩ quibus sapiẽtie dei nõ ẽ numerus: ⁊ extremã tñ eẽ miscẽs ei dolores ⁊ morbos ⁊ distortiões mẽbroꝝ: ⁊ tenebras coioris ⁊ animoꝝ simultates ac discessiones: vt ex eis ammoneamur: incõmutabile aliq̃d eẽ querẽdũ: ⁊ hoc facit per infima ministeria eoꝝ quibꝰ id agere voluptatis ẽ: quos exterminatores ⁊ angelos iracundie diuine scripture nominãt. Quãuis ipsi nesciant quid de se agatur boni: his similes sũt hoĩes q̃ gaudẽt miserijs alienis: ⁊ risus sibi ⁊ ludicra spectacula exhibẽt vel exhiberi volunt

euersionib⁹ ⁊ erroribus alioꝝ: atq̄ ita his oīb⁹ boni amonētur ⁊ exercēt ⁊ vi cunt ⁊ triūphant ⁊ regnāt. Mali v̄o de cipiunt cruciantur vincūt dānantur ⁊ seruiūt nō vni oīum sūmo dño: sed vlti mis ſuis illi videlicet angelis q̄ dolori bus ⁊ miserijs dānatoꝝ pascuntur ⁊ ꝓ ista maliuolētia bonoꝝ liberatiōe tor/ quentur. Ita ordinant oēs officijs ⁊ fi nib⁹ suis in pulchritudinē vniuersitatis vt q̄ horrem⁹ ī ꝑte si cū toto considere m⁹ plurimū placeat. Quia nec ī edifitio iudicādo vnū tm̄ angulū iudicare d̄be mus: nec in hoīe pulchro solos capillos nec ī bñ ꝓnūciāte solū digitorū motum nec ī lune cursu aliquas tridui tm̄ figu ras. Ista.n: que ꝓpterea sunt īfirma: q̄ partib⁹ īperfectis tota ꝑsecta sūt siue in statu siue ī motu: pulchra sentiant to ta cōsiderāda sūt: si recte volum⁹ iudi care. vnū.n. nostrū indiciū: siue de toto siue de ꝑte iudicet. pulchꝝ est: vniuerso q̄ppe mūdo suꝑfert: nec alicui ꝑti ei⁹ in q̄tū verū: iudicam⁹ adherem⁹. Error āt nr̄ parti adherēs ei⁹ ipse ꝑ se fed⁹ ē: sed si cut niger color ī pictura cū toto sit pul cher: sic totū istū agonē decēter dedit in cōmurabilis dīua ꝓuidētia: aliud victis aliud certantibus aliud dictorib⁹: aliud spectatoribus: aliud q̄etis ⁊ solū deum cōtēplātib⁹ tribuēs cū ī his oīb⁹ non sit malū nisi peccatū ⁊ pena pecc. hicē d̄fe ctus volūtari⁹. a sūma eēntia ⁊ labor ī vltima nō volūtarijs. Qd̄ alio mō sic di ci pōt. libertas a iustitia ⁊ ſuit⁹ sub ꝓcō Corrūdit āthō exterior aut ꝓfectu īte rioris aut defectu suo. ꝓfectu īterioris ita corrūpit vt tot⁹ ī m̄eli⁹ reformet ⁊ re stituat ītegꝝ ī nouissima tuba vt nō iā corrūpat nec corrūpat. Defectu āt suo ī pulchritudines corruptibiles. i. ī pena rū ordinē ꝑcipitat: nec miremur q̄ ad huc pulchritudines noīs nihil. n. ē ordi natū q̄ non sit pulchꝝ: ⁊ sicut ait apl's oīs ordo a d̄o ē. necesse ē aūt fateamur meliorē eē hoīez plorātē q̄ letātem ver miculū. Et tñ vermiculū laude dignum sine vllo mēdacio copiose possū dicere cōsiderās nitorem colorī: figurā terre ni corporis: ꝑora cū medijs: media cum posterioribꝰ ꝯgruētia: ⁊ vnitatē appetē tia ꝓ sue nature hūilitate ſuātia. nihil ē eoꝝ vna ꝑte formatū: q̄ nō ex altera ꝑi li dimēsione respōdeat. Quid iā de aīa ipsa dicā. vegetātē modulū corporis sui quō eū numerose moueat quō appetat conueniētiā: quomodo vincat aut ca ueat obsistentiā. quātū pōt ⁊ vt ad vnū sensū incolumitatis referēs: omnia vni tatē illā cōditricē naturaꝝ oīum: mlto euidentius q̄ corpora insinuet. loquor de vermiculo aīante qualicūq̄. Cineris ⁊ stercoris laudē. verissime atq̄ liberri me plerique ūixerūt. Quid ergo mirum ē si hoīs aīaꝫ: que vbicūq̄ sit ⁊ qualiscun q̄ oī corpore ē melior. dicā pulchre or dinari ⁊ de penis eius alias pulchritu tudines fieri cum ibi non sit quoniā mi sera ē vbi eē btōs decet. Sꝫ ibi sit vbi eē miseros decet. prorsus nos nemo fallat Quicq̄d recte vituperat in melioris cō paratione respuitur. Oīs āt natura q̄ quis extrema. q̄uis infima ī cōparatio ne nihil iure laudat: ⁊ tūc cuiq̄ nō est bñ si meli⁹ eē pōt. Quare si nobis potest bene eē cū ipsa veritate. male sum⁹ cuꝫ quolibet vestigio veritatis. Multo er go deteri⁹ cū extremitate vestigij quan do carnis uoluptatia⁹ adherem⁹. Uin cam⁹ ergo hui⁹ cupiditatis molestias ul blāditias subiugem⁹ nobis hāc feminā si uiri sumus. nobis ducimus: ⁊ ipsa erit melior nec iam cupiditas: sed tēperan tia nominabitur. nā cum ipsa duci: nos

aūt seq̄mur: cupiditas illa ⁊ libido: nos
vero temeritas ⁊ stultitia nuncupamur
Sequamur xp̄z caput nostrū: vt ⁊ nos
sequatur: cui caput [illegible]m⁹: hoc ⁊ feminis
precipi pōt. non maritali: sed fraterno
no iure. Quo iure in xp̄o nec masculus
nec femina sumus. Habet. n. ⁊ ille virile
quoddā. vnde femineas subiugent vo
luptates. vñ christo seruiant ⁊ imperēt
cupiditati. Quod in multis viduis ⁊ vir
ginib⁹ dei ī multis ēt maritatis: sed iam
fraterne coningalia iura seruātib⁹ xp̄ia
ni populi dispēsatione manifestū ē: qd̄
si ab. ea parte cui dñari deus nos iubet
atq; vt ī nr̄am possessionē restituamur
⁊ hortamur ⁊ oltulat̄. Si ergo ab hac
parte ꝑ negligētiā ⁊ ipietatē vir subdit⁹
fuerit. i. mēs ⁊ rō erit quidē vir turpis ⁊
miles: sz destinat̄ ī hac vita ⁊ post hanc
vitā ordinat̄: quo eū destinari: ⁊ vbi or
dinari sūmus ille rector ⁊ dñs iudicat.
Nulla itaq; feditate vniuersā creaturā
maculari permittit̄. ābulemus ergo dū
dies habem⁹, i. dū rōne vti possum⁹: vt
ad dñz cōuersi: verbū eius qd̄ verū lum̄
ē: illustrari mereamur: ne nos tenebre
cōprehēdāt. Dies ē. n. pñtia illi⁹ luminis
qd̄ illuminat oēm hoīem veniētē ī hūc
mūdū: hoīez dixit q̄ rōnē vti pōt. Et vbi
cecidit ibī īcūbere vt surgat necesse ē. Si
ergo voluptas carnis diligit̄ ea ipsa dili
gētius ꝯsideret̄ ⁊ cū ibi recognita fuerit
quorūdā vestigia numeroꝝ querenduz
ē vbi sine tumore sint. Ibi enim magis
vnū ē quod ē. et si tales sunt in ipsa mo
tione vitali: que in seminib⁹ operatur.
Magis eniz ibi mirādi sūt q̄ ī corpore
Si. n. numeri seminū sicut ipsa semina
tumerent de dimidio grano fici arbor,
dimidia nosceret̄: nz de animaliū semi/
nibus ēt nō totis aīalia tota ⁊ integra
gignerētur. Neq; tantillū ⁊ vnum sem̄
vim haberet fici cuiusq; inumerabilem
De vuo q̄ppe secūdū suā naturā pñt vl̄
segetes segetē: vel silue silnarū: vel gre/
ges gregiū: vel populi populorū ꝑ secu
la pr[illegible]pagari: vt nullū solium sit vl̄ nul
lus pilus per tā numerosā successionez
cuius nō rō illo p̄mo ⁊ vno semine fue
rit. Deinde illud cogitādū ē q̄ numero
sas q̄ suaues sonorū pulchritudines v̄
beratus aer traijciat: cātāte lusinia q̄s
illius auicule anima: nō tā libere: cum
libere fabricaretur: nisi in tali motu in/
corporaliter haberet īpressas. hoc ⁊ in
ceteris animātib⁹: q̄ rōne carētia: sensu
tamē nō carent ānimadnerti pōt. Nul
lum enim horū ē qd̄ nō vl̄ in sono voc
vel in cetero motu atq; operatione mē
brorū numerorū aliquod atq; ī suo ge
nere moderatū gerat. nō aliqua sciētia
sed tñ intimis nature terminis ab illa ī/
cōmutebili numerorū lege modulatis.
Redeam⁹ ad nos ⁊ omittamus ea q̄ cū
arbustis ⁊ bestijs hēm⁹ coīa. Uno nā/
q; mō irūdo nidificat: ⁊ vnum quodq;
auiū gen⁹ vno aliquo suo mō. Quid est
ergo in nobis: quo ⁊ de illis oībus iudi
cam⁹: quas formas appetant: ⁊ quate
nus īpleāt. Et nos ī edificijs alijsq; cor
poreis opib⁹ tāq̄ deū oīuz taliū figura
rn inumerabilia machinamnr. Quid ē
ī nobis qd̄ it⁹ ītelligit has ipsas visibiles
corporū moles ꝓportionē magnas eē
vel paruas: ⁊ oē corpus habere dimidi
um quātulūcūq; sit: ⁊ si dimidiū inume
raailes ꝑtes. Itaq; oē granū milij parui
tate sua: quātā ī hoc mūdo nr̄z corpus
tenet tā magnū eē q̄ mūdus ē nobis: to
tūq; istū mūdū figurarū rōne pulchruz
eē nō mole. magnū āt videri: nō ꝓ sua
quātitate: sed ꝓ breuitate nr̄a. i. anima
liū: q̄b⁹ ē plen⁹. Que rursus cū hēant īfi
nitatē diuisionis nō ipsa per se: sz ī alioꝝ

ꝛ maxime ipſius vniuerſi cõparatione tã parua ſunt. Nec ĩ ſpacio tẽporũ alia rõ ẽ: qz vt oĩs loci ſic oĩs tẽporis lõgitudo habet dimidiũ ſui. Quãuis. n. ſit breuiſſima: ꝛ incipit ꝛ progredit ꝛ deſinit. Itaq; nõ põt niſi habere dimidiũ: dum ibi diuidit quã trãſit ad finẽ. Ac per b ꝛ breuis ſyllabe tps: ĩ cõparatione longioris breue: ꝛ hora brumalis eſtiue hore cõparata: minor ẽ: ſic mora vnius hore ad die: ꝛ diei ad mẽſe: ꝛ mẽſis ad annũ: ꝛ annũ ad luſtrũ: ꝛ luſtri ad maiores circuitus: ꝛ ipſi ad vniuerſũ tẽp⁹ relati breues ſunt: cũ illa ipſa vniuerſa ſucceſſio ꝛ quedã gradatio: ſiue localiuz ſiue tẽporaliũ ſpaciorũ: ñ tumore vl̃ mora: ſed ordinata cõſciẽtia pulchra iudicet. Ipſe ãt ordinis modus viuit ĩ vita/te ppetua: nec mole vaſtus: nec ptracti one volubilis: ſz potẽtia ſup oẽs locos magnus eternitate ſup oĩa rpalia ĩmobilis: ſine quo tñ nec vlli⁹ molis vaſtitas ĩ vnũ redigi: nec vllius tpis ꝓductio põt ab errore ꝓhiberi: ꝛ aliquid eẽ vel corpus vt corp⁹ ſit. Ipſũ ẽ vnũ ꝓncipale nec p finitũ nec p ĩfinitũ craſſũ mutabile. Nõ. n. bz aliud hic aliud alibi: aut aliud nũc: aliud poſtea: qz ſũme vn⁹ ẽ pr̃ vitatis: pr̃ ſue ſapie: q̃ nulla ex pte diſſimili ꝛ: ſimllitudo ei⁹ dicta ẽ ꝛ imago: qz de ipo ẽ. Itaq; ẽt fili⁹ recte dr̃ ex ipſo cetera per ipſũ. Preceſſit. n. forma oĩũ ſũme iplẽs vnũ de quo ẽ: vt cetera q̃ ſunt iquãtũ ſũt vniſimilia p eã formã fierẽt Horũ alia ſic ſũt p ipſã: vt ad ipſã ẽt ſint ut oĩs rõnalis ꝛ ĩtellectualis creatura ĩ qua bõ rectiſſime dr̃ fact⁹ ad imaginẽ ꝛ ſimilitudinẽ dei. Nõ. n. aliter icõmutabilẽ vitatẽ poſſet mẽte ꝺſpicere. Alia vo ita ſũt p ipſã facta: ut nõ ſint ad ipſã ꝛ iõ rõnalis aĩa ſi creatorẽ ſuo ſeruiat a quo facta ẽ: ꝛ p quẽ facta ẽ. cuncta ei cetera ſeruiẽt: ꝛ vita ultima q̃ tã vicina ẽ illi ꝛ ẽ adiutoriũ ei⁹: p qõ ĩmpat corpo⁹ ipſũ corp⁹ extrema natura et eſſentia: cui oĩmõ cedẽti ad arbitriũ dominabit nullã de illo ſentiens moleſtiã: qz iaz ñ ex ipſo nec p ipſũ q̃ret beatitudinẽ: ſz ex deo p ſeipſã pcipiet. Reformatũ g̃ corp⁹ ac ſanctificatũ ſine detrimẽto corrupti onis ꝛ ſine onere difficultatis adminiſtrabit. In reſurrectione enim nec nubẽt neq; nubentur: ſed erunt ſicut angeli ĩ celis. Eſca uero uentri ꝛ uẽter eſcis Deus ãt ꝛ hunc ꝛ illas deſtruet: quoniam nõ eſt regnũ ꝺi eſca ꝛ pot⁹: ſed iuſticia ꝛ capax ꝛ gaudiũ. Quapp etiã in ipa corporis uoluptate: ĩuenim⁹ unde commonemur eã cõtẽnere: nõ qz malum ẽ natura cp⁹alis: ſz qz in extremi boni oi lectione turpiter uolutat. cui ꝑmis inherere fruiq; conceſſũ ẽ. Contrahit auriga ꝛ ſue temeritatis dat penas: q̃cq̃d illud ẽ quo vtebat accuſãt. ſz iploret auxiliũ. iubeat dñs rerũ: obſtat eq̃s. alia tã ſpectacula de illi⁹ precipitatione facientibus: ꝛ niſi ſubueniat de morte factur⁹ Reſtituat ĩ locũ. ſuper rotas colloceť babenarũ iura rrddant. regat cautius obtẽperãtes ꝛ edomitas beſtias. Tunc ſentiat q̃ bene currus ꝛ tota illa ĩuctio fabricata ſit: que ruina ei⁹: ꝛ ipſum affixerat: ꝛ curſũ decentiſſime moderationis amiſerat: quia ꝛ huic corpori imbecillitatis peeerit anime male utentis: auditas in paradiſo uſurpans uetitum cibũ contra medici diſciplinã qua ſempiterna continetur ſalus. Si ergo in iſta ipſa carnis imbecillitate: ubi beata uita eſſe non poteſt: inuenitur ammonitio beate uite ꝓpter ſpeciem de ſũmo bono uſq; ad ima uenientem: quãto magis appetitione nobilitatis ꝛ excellẽtie: et oi ſuꝑbia uanaq; põpa huius mũdi;

Quid enim aliud ī ea hō appetit: nisi so
lus eē si fieri possit cui cūcta subiecta sit
ꝑuersa. s. imitatiōe oīpotentis dei. quē si
subditus imitaretur scōm precepta eius
viuēdo ꝑ eū hēret subditā cetera: nec ad
tantā deformitatē veniret vt bestiolā ti
meat qui vult hoībus impare. Hēt ḡ et
superbia quendam appetitū vnitatis et
oīpotentie sed in rerum temporaliū prī
cipatu que omnia transeunt sicut ūbra
inuincti esse volumus ⁊ certe habet enī
hoc animi nr̄i natura post deum a quo
ad eius imaginē factus ē: sed eius pre-
cepta erant seruanda: quibus seruat ne
mo nos vinceret. nūc vero dū ipsa cui⁹
uerbis turpiter consensus domatur do
lore periendi ⁊ nos in terra laboramus
⁊ cum magno dedecore superamur ab
omnibus: que nos ɔmouere ac ꝑturba
re potuerunt. Itaq; nolumus ab hoib⁹
vinci ⁊ irā nō possum⁹ vīcere. Qz turpi
tudie q̄d exacrabili⁹ dici pōt: fateamur
hoīez h̄ ēe qd̄ nos sum⁹ qui tñ ⁊ si ha-
beat vitia nō est tamen ipse vicium. quā
to igitur honestius hō nos vincit q̄ vi-
tium Quis aūt dubitet innane vitiuz eē
inuidentiam qua necesse ē torqueatur:
⁊ subijciatur qui non vult in talibus vī
ci. Melius est ergo ut homo nos uin-
cat q̄ inuidentia uel quodlibet aliud vi
ciū. Sed nec ab hoīe uinci pōt qui uitia
sua uincit. Nō enim uincitur nisi cui eri
pitur ab auersario quod amat: Qui ḡ a
mat id solū ꝙ amanti eripi nō potest. il
le indubitantes inuictus est: nec ultra
cruciatur inuidia. Id. n. diligit ad qd̄ di
ligendum ⁊ percipiendum quāto plu-
res uenerint tanto eius uberius gratu-
latur. Diligit enī deū ex toto corde ⁊ ex
tota aīa ⁊ ex tota mēte: ⁊ diligit ꝓximū
tanq̄ se ipsū. non ergo illi inuidet vt sit
qd̄ ipse ē: sed īmo adiuuat ⁊ quātuz pōt
nec pōt amittere proximū quē diligit tā
q̄ se ipsū: quia neq; in se ipso ea diligit
que oculis subiacēt aut ulijs corporis sē
sibus. Ergo apud semtipsū hz quē quē
diligit tāq̄ seipsū. Ea aūt ē regula dilec
tionis ut que sibi uult hō prouenire: et
illi uelit ⁊ qui accidre sibi mala ñ uult
⁊ illi nolit. Hanc uolūtatē erga omēs
homines seruat: nam erga neminē opā
uum ē malum ⁊ dilectio proximi malū
nō opatur. Diligamus ergo ut preceptū
ē ēt inimicos nostros: si uere inuicti eē
uolumus nō enim ꝑ se ipsuū q̄sq̄ hoīuz
inuictus ē: sed per per illā īcomutabilē
legē: cui quicunq; seruiunt soli sunt li-
beri. sic enī eis qui diligunt auferri non
potest. Que res una inuictos facit ⁊ per
fectos uiros: nam si uel ipsam homīem
hō dilexerit: non tanq̄ se ipsū sed tanq̄
iumentum uel belluas aut auiculā pic-
tam uel garulam. i. ut ex eo aliquid tē-
poralis uoluptatis aut commodi capi
at seruiat necesse est nō homini sed qd̄
ē turpius tan fedo ⁊ d̄ stabili uitio: quo
non amat hominē sicut hō amand⁹ ē.
quo uicio dñante usq; ad extremā uitā
uel poti⁹ mortē deducit. Sz nec si q̄dē
ab hoīe hō diligēd⁹ ē: ut diligūt carna-
les fr̄es: uel filij uel coniuges: uel quiq;
cognati uel affines aut ciues. nā ⁊ dile-
ctio ista tēporalis ē nō. n. nllas tales ne
nessitudis hēremus q̄ nascēdo ⁊ moriē
do contingunt. si natura nr̄a in p̄ceptis
⁊ imagīe dei manēs. in istā corruptiōez
ñ religaret. itaq; ad p̄stinā ꝑfectāq; na
turā nos ipsa vitas uocās. p̄cipit ut car
nali ɔsuetudini resistam⁹: Docēs nemi
nē aptū eē regno dei: qui nō istas car-
nales necessitudines oderit: neq; hoc
cuiq̄ in humanum uideri debet: Ma-
gis enim est in hūanū non amare homi
nem ꝙ homo est. sed amare ꝙ filius ē

hoc ē enim nō ī eo amare illud qđ ad deū pertinet: sed amare illud quod ad se pertinet. Quid ergo mirū si ad regnū nō peruenit: qui nō cōmunē: sed priuatam rem diligit. Immo vtrūq; ait q̄spiā īmo illud vnū dicit dñs. Dicit verissime veritas. Nemo pōt duob⁹ dñis seruire nemo.n. pōt perfecte diligere quo vocamur: nisi oderit vnde reuocamur. Uocamur āt pfecte ad naturā humanā: q̄lē ante peccatū nostrū de⁹ fecit. Reuocamur āt ab ei⁹ dilectione: quā peccando meruim⁹. Quare oderimus oportet vñ vt liberemur optam⁹. Oderimus ergo tēporales necessitudines si eternitatis charitate fragramur. diligat hō ꝓximū tanq̄ seipsū. Certe enim sibiipsi nemo ē pater aut filius aut affinis: aut aliquid huiusmodi: sed tm̄ hō. Qui ergo diligit aliquē tāq̄ seipsū hoc ī eo dz diligere quod ipse sibi ē: corpa vō non sūt qđ nos sumus. nō ergo ī hoīe corpus ē expectandū aut desiderādū. Ualet.n. ad hoc ēt quod p̄ceptū ē. Nō cōcupiscas rē proximi tui. Quapp quiq̄s in ꝓximo aliud diligit q̄ sibi ipse ē nō eū diligit tāq̄ seipsū. Ipsa igit̄ natura humana sine caraali conditione diligēda e: siue sit perficienda siue perfecta. Oēs sub vno dō patre cognati sunt q̄ eū diligunt et faciunt volūtatē ip̄ius ⁊ īuicē sibi sunt ⁊ patres cū sibi cōsulūt: ⁊ filij cū sibi obtēperāt: ⁊ fratres maxime: q̄ eos vn⁹ pr̄ testamēto suo ad vnā hereditatē vocat Quapp cur iste nō īuictus sit hominem diligēdo: cū in eo nihil preter hominez diligat. i. creaturā dei ad ei⁹ imaginez factam: nec ei posset deesse pfecta natura quā diligit: cū ipse perfect⁹ ē. Sicut eniz vbi gr̄a: si q̄sq̄ dilsgat canētē non hunc aud illud: sz tātū bene cātātē quēlibet: cū sit cātator ipse perfect⁹. Ita vult oēs tales eē vt tm̄ ei nō desit quē diligit: q̄ ipse bene cantat. Nā si cuiq̄ inuidet bene cantanti nō iā iliud diligit: sed laudē aut aliquid aliud: quo bene cātādo vl̄t peruenire: ⁊ pōt ei minui vel auferri: si ⁊ alius bene cantauerit. Qđ vi ergo inuidet bñ cātāti: ñ amat bñ cātātē: sed rursus q̄ eo indiget ñ bene cantat: qđ multo accomodāti⁹ de bñ viuente dici pōt: q̄ ⁊ inuidere nulli pōt: quo eniz peruenirent bene viuētes: tantūdē ē oīb⁹: nec vni⁹ fit cū plures habuerint: ⁊ pōt eē tēpus quo bonus cantor cātare nō decēter queat ⁊ īdigeat voce alterius: qua sibi exhibeatur quod diligit tāq̄ si alicubi cōuiuetur vbi eum cantare turpe sit. sed deceat audire cātātē. Bene āt viuere semper decet: quare q̄sq̄s hoc diligit ⁊ facit nō solum nō īuidet imitantibus sed eis se prebet libentissime atq̄ humanissime quātū pōt: nec tamē eis īdiget. nā quod in illis diligit. in seipso hz totuz atq̄ perfectū: ita cū diligit proximū tāq̄ seipsum nō inuidet ei: q̄ nec sibi ipsi p̄stat ei qđ pōt: q̄ ⁊ sibi ipsi nec eo īdiget q̄ nec seipso tm̄ deo indiget: cui adherēdo beatus ē. Nemo āt illi eripit deuz. ille autē verissime atq̄ pfecte certissime īuictus hō ē q̄ coheret deo non vt ab eo aliq̄d boni extra mereatur: sed cui nihil aliud q̄ ipsū herere deo bonō ē. hic vir q̄diu ē ī hac vita vtitur amico ad rependendaz gratiam. vtitur inimico ad patientiā. Utitur quibus potest ad banefi centiam vtitur ombibus ad beniuolentiam: ⁊ q̄q̄ tēporalia non diligat: ipse recte vtitur temporalibus: ⁊ pro eoruz sorte homibibus cōsulit: si equaliter nō potest omnibus. Quare si aliquem familiarium suoꝝ promptius q̄ quēlibet alloquit̄ nō eū magis dililigit: sz ad euz ad eum habet maiorem fiduciam ⁊ ap

tiorē tēporis ianuā. Tractat enim tēpo
ri deditos: tanto melius quāto minus
ipse obligatus ē tempore: cū itaq; oīb⁹
quos pariter diligit prodesse nō possit:
nisi coniunctiorib⁹ ꝓdesse malit inuiu/
stus ē: animi āt coniunctio maior ē q̄ꝫ
locorū aut tēpoꝝ: quibus i hoc corpo/
re iungimur: sed ea maxima ē que oīb⁹
preualet. Non ergo iste affligit morte
cuiusq̄: qm̄ qui toto aīo deū diligit: no
uit nec sibi perire quod d̄o nō perit. De
us āt dn̄s ē ⁊ viuorū ⁊ mortuorū: nō cu
iusq̄ miseria miser ē: qꝛ nec cuiusq̄ iniu
stitia fit iniustus: ⁊ vt nemo illi iusticiā
⁊ deū sic nemo auferret beatitudinē: ⁊ si
aliquādo forte alicui⁹ periculo vel erro
re vel dolore cūmouet: vsq̄ ad illi⁹ au/
xiliū: aut correctionē aut cōsolationem
nō vsq̄ ad suā subuersionē valere pati
tur. In oīb⁹ āt officiosis laboribus fu/
ture quietis: certa expectātiōe nō frāgi
tur. Quid n. ei nocebit: q̄ bene vti ēt ini/
mico pōt? Eius. n. presidio atq̄ munim̄
to inimicittias nō ꝑtimescit: cui⁹ prece/
pto ⁊ dono diligit inimicos: huic vero
in tribulationib⁹ partū ē nō cōtristari:
nisi etiā gaudeat sciens ꝙ tribulatio pa
tientiā opat̄: patiētia ꝓbationē: ꝓbatio
spem: spes āt nō cōfūdit: qm̄ charitas d̄i
diffusa ē in cordib⁹ nr̄is: per spūz scūz q̄
dat⁹ ē nobis: q̄s huic nocebit. quis hūc
subiugabit hoīez? q̄ ꝓsperis reb⁹ ꝓficit
asperis q̄d ꝓfecerit discit. Cū. n. mutabi
liū bonoꝝ adest copia: nō eis cōfidit: sz
cū subtrahūtur agnoscit: vtrū ceperint
eū: qui plerūq̄ cū assūt nobis putam⁹
ꝙ nō ea diligam⁹: sed cū abesse ceperit
inuenim⁹ quid sum⁹: hoc eniz sine amo
re nostro aderat: q̄d sine dolore disce/
dit: videt̄ ergo vincere cū vicatur: qꝛ su
ꝑaudo ad id peruenerit: ꝙ cum dolore
amissurus ē: ⁊ vincit cū vinci videat̄ q̄s
q̄s cedēdo ad id ꝑuenit: ꝙ nō amittit i/
uit⁹. Que ḡ delectat libertas: ab amore
mutabiliū rerū libere eē appetat: ⁊ quē
regnare delectat: vni oīuz regnatori d̄o
subditus hereat: plus cū diligēdo q̄ꝫ se/
ipsū ⁊ hec ē perfecta iusticia: qua potius
potiora. ⁊ min⁹ minora diligamus. Sa
piētē animā atz perfectā talē diligat: q̄/
lē illā videt: nō stultā talē: sed qꝛ eē per
fecta ⁊ sapiēs pōt quia nec seipsū debet
stultū diligere. Nā q̄ se diligit stultum:
non ꝓficiet ad sapientiam nec fiet quisq̄
q̄ qualis cupit esse nisi se oderit qualis
ē. sed donec ad sapiētiā ꝑfectionēq̄ ve
niat̄: eo aīo ferat stultitiā proximi quo
suā ferret: si stultus eēt ⁊ amaret sapien
tiā. Quapp̄ si ⁊ ipsa superbia vere liber
tatis: ⁊ veri regni vmbra ē: ⁊ per ipsam
nos cōmemorat diuina ꝓuidētia: quid
significem⁹ viciosi ⁊ quo debeam⁹ redi/
re correcti. Iā vero cūcta spectacula: et
oīs illa que appellat̄ curiositas: q̄d aliō
querit q̄ꝫ d̄ rerū: cognitiōe leticiā. Quid
ergo admirabili⁹? quid speciosius ipsa
veritate: ad quā oīs spectator se cupere
confitet̄ cū vehemēter ne fallat̄ inuigi/
lat: ⁊ inde se iactat si q̄d acuti⁹ ceteris: ⁊
viuacius spectādo cognoscat ⁊ iudicet.
ipsū deniq̄ prestigiatorē: nihil aliud q̄ꝫ
falsa profitētē diligēter ituētur: ⁊ cau/
tissime obseruāt ⁊ si eludūtur: qꝛ suam
non possūt: illi⁹ delectatur sciētia q̄ eos
eludit. Nā ⁊ si ille nesciret q̄b⁹ ausis fal
lāt̄ ituētes: vl' nescire crederet̄: pariter
errāti nullus plauderet. Si q̄s āt de po
pulo vn⁹ eū deprehēderit maiorem illo
laude mereri se putat. nō ob aliud: nisi
qꝛ decipi falliq̄ nō potuit. Si āt multi
apti⁹ sit. nō ille laudat̄: sed irridēt̄ cete/
ri qui talia deꝑhēdere nequeūt. Ita oīs
palma cognitiōi dat̄ ⁊ artificio ⁊ cōpre
hēsioni vitatis: ad quā nullo mō ꝑueni
unt q̄ foris eā q̄rūt. Itaq̄ i tātas nugas

ꝛ turpitudines mersi sum⁹ vt ĩterrogan
ti q̃d sit melius verũ vel falsũ. ore vno re
spõdeam⁹. verũ eẽ meli⁹ iocis ꝛ ludis: ta
m ẽ vbi nos vtiq; nõ vã sz ficta delectãt
multo ꝓpẽsius q̃z ꝑceptis ipsi⁹ veritatis
heremus errore ita nr̃o iuditio ꝛ puni
mur. aliud rõne approbãtes. aliud vani
tate sectãtes. Tãdiu ãt ẽ ludicrũ ꝛ iocu
lare aliq̃d. q̃z diu nouim⁹ cui⁹ veri cõpa
ratione rideat. Sed diligẽdo talia exci
dim⁹ a vo. ꝛ nõ iã inuenim⁹. quaꝝ rerũ
ĩcitamẽta sint. Quibus tanq̃z ꝑmis pul
chris inhiam⁹: ꝛ ab eis recedẽtes ãple
xamur nr̃a fãtasmata. Nã redeũtib⁹ no
bis ad ĩuestigãdã vitatẽ: ipsa ĩ itinere oc
currũt: ꝛ nos trãsire sinunt nullis virib⁹
sed magis ĩsidiis latrocĩnãtia nõ ĩtelli
gẽtib⁹ q̃z late pateat q̃d dictũ ẽ. Cauete
a simulachris. Itaq; alij per inumerabi
les mũdos vaga cogitatione volũtati
sunt. Alij deo eẽ nõ posse: nisi corp⁹ igne
uz putauerũt alij cãdorẽ lucis ĩmẽse. ꝑ
ĩfinita spacia vsq̃z quaq; porrectum. ex
vna tatũ ꝑte quasi nigro quodã cuneo
fissũ: duo aduersa regna opinãtes: ꝛ ta
lia reb⁹ cõstituẽtes pricipia: cũ sui fan
tasmatibus fabulati sũt: quos si iurare
cogã vtrũ hec vera eẽ sciant: fortasse nõ
audiãt: sed uicissim dicant. Tu igit ostẽ
de q̃d verũ sit: quib⁹ si nihil rñderẽ. nisi
vt illã lucẽ querãt qua eis appet ꝛ cer
tũ ẽ aliud eẽ credere: aliud ĩtelligere iu
rarent ꝛ ipsi: nec oculis videri posse istã
lucẽ. nec cũ aliqua locoꝝ vastitate cogi
tari ꝛ nusq̃z: nec ꝑsto eẽ querẽtib⁹: ꝛ ni
hil ea certius atq; sereni⁹ inueniri. Que
rursus oĩa que de hac luce metis nunc
a me dicta sũt, nulla aliqua quã eadem
luce manifesta sũt. Per hãc ergo ĩtelli
go vera eẽ q̃ dicta sũt: ꝛ hec me ĩtellige
re ꝑ hãc rursus ĩtelligo: ꝛ hoc rursus et
rursus ẽ: cũ q̃sq; se aliq̃d ĩtelligere intel
ligit ꝛ idipsũ rursũ ĩtelligit ĩ ĩfinitũ ꝑge
re ĩtelligo. Et nulla hic eẽ spacia cuius
quã tumoris aut volubilitat ĩtelligo.
Et nulla hic eẽ spacia cuiusquã tumoris
aut volubilitat ĩtelligo. Intelligo etiã
ñ me posse ĩtelligere nisi viuã: ꝛ me vi
uaciorẽ ĩtelligẽdo fieri ĩtelligo certius.
Eterna. n. vita vitã tẽporalẽ viuacitatẽ
ipsa supet: nec q̃d sit eternitas nisi ĩtelligẽ
do cõspio. mẽtis q̃ppe aspectu oẽm mu
tabilitatẽ ab eternitate seiungo. ꝛ ĩ ipsa
eternitate nulla spacia tꝑis cerno: quia
spacia tꝑis: qꝛ ꝑteritis ꝛ futuris rerũ mo
tib⁹ cõstãt. Nihil ãt ꝑterit ĩ eterno ꝛ nihil
futurũ ẽ. qꝛ ꝛ q̃d ꝑterit eẽ desinit. ꝛ q̃d
futurũ ẽ nõdũ eẽ cepit. Eternitas ãt tan
tũmõ ẽ. nec fuit. quasi iam non sit. nec
erit quasi adhuc nõ sit. Quare sola ipsa
verissime dicere potuit humane menti.
ego sũ qui sũ: s d̃ illa vissime dici pote
rat. Qui e misit me: Cui si nõdũ possu
mus inherere. obiurgemur saltẽ nr̃a fã
tasmata ꝛ ta nugatorios ꝛ deceptorios
ludos de spectaculo mẽtis eijciamus.
Utamur gradib⁹ quos nobis dĩna ꝓ
uidẽtia fabricare dignata ẽ. cũ. n. figmẽ
tis ludicris nimiũ delectati euanescere
mus in cagitationib⁹ nostris: ꝛ totaz vi
tã nostrã ĩ quedã vana sõnia verterem⁹
rõnali creatura seruiẽte legib⁹ suis per
sonos ac litteras ignẽ fumus nubẽ co
lũnas q̃si q̃dã vba visibilia cũ ĩfãtia no
stra ꝑabol' ac similitudib⁹ quodãm mo
do luderc ꝛ ĩteriores oculos nr̃os luto
huiescemõi curare ñ aspnata ẽ ĩeffabil'
misericordie d̃i. Distĩguam⁹ g̃ quã fidẽ de
beam⁹ bistorie quã fidẽ d̃beam⁹ ĩtelligẽ
tie: q̃d mãdem⁹ memorie vnz eẽ nescien
tes sz credẽtes. tñ ꝛ vbi sit verũ q̃d ñ ve
nit ꝛ trãsit sz sẽꝑ eodẽ mõ manet. Quid
sit mod⁹ ĩterp̃tãde allegorie q̃ ꝑ sapiaz
dicta credit ĩ spũ scõ: vtꝝ a visibilib⁹ an
tiquiorib⁹ ad visibilia recentiore. eã ꝑ
ducere sufficiat an vsq; ad aĩe affectio

nes atq̃ naturã: an vsq; ad ĩcõmutabi
lẽ eternitatẽ: an alie visibilia gesta signi
ficẽt: alie motus aĩoꝝ: alie legẽ eternita-
tis: an aliq̃ inueniãtur: in quib⁹ hec oĩa
inuestigãda sũt: Que sit stabilis fides: si
ue historica ⁊ tẽporalis: siue spũalis ⁊ et̃
na: ad quã oĩs interpretatio auctoritatis
ditigẽda ẽ: ⁊ quid prosit ad intelligẽda
⁊ obtinẽda eterna: vbi finis ẽ oĩum bo-
narũ actionũ: fides rerũ tẽporaliũ: ⁊ q̃d
intersit inter allegoriã historie ⁊ allego
riã facti: ⁊ allegoriã sermonis: allegoriã
sacramẽti. Et quõ ipsa locutio diuinaꝝ
scripturarũ secũdũ cuiusq; lingue pro-
prietatẽ accipienda sit. Habet.n. oĩs lin
gua sua quedã propria genera locutio
nũ: que cũ ĩ aliã linguam transferũtur:
videntur absurda. Quid prosit tanta lo
quẽdi humilitas vt nõ sosũ ira dei ⁊ tri
stitia: ⁊ a sõno expgefactio: ⁊ memoria
⁊ obliuio: ⁊ alia nõnulla que in bonos
hoĩes cadere possũt: sed etiã penitẽtie ze
li: crapule noĩa: ⁊ alia hi⁹ in sacris libris
inuniantur. Et vtrũ oculi dei ⁊ manus
⁊ pedes ⁊ alia hi⁹ generis mẽbra: que in
scripturis nominãtur ad visibilẽ formã
humani corporis referenda sint: an ad
significationes ĩtelligibiliũ ⁊ spũaliũ po
tẽtiarũ: sicut galea ⁊ scutũ ⁊ gladius et
cĩgulũ ⁊ cetera talia. Et quod maxime
querẽdũ ẽ q̃d prosit generi humano: q̃r
sic nobis per rõnalẽ ⁊ genitalem: ⁊ cor
poralẽ creaturã sibi seruiẽtẽ dĩna ꝓui-
dentia locuta ẽ. Quo vno cognito: oĩs
ab aĩo proteruitas puerilis excludit̃ ⁊ ĩ-
troducitur sacroscã religio. Omissis igi
tur ⁊ repudiatis nugis theatricis ⁊ poe
ticis dĩnarũ scripturarũ cõsideratione:
⁊ tractatione pascam⁹ aĩuz: atq; pote-
mus vane curiositatis fame ac siti: fes-
sũ ⁊ estuantẽ ⁊ ĩanib⁹ fãtasmatib⁹: tãq̃
pictis epul: ⁊ frustra refici saciariq; cupi
etem. Hoc vero liberali ⁊ ĩgentio Inde
salubriter erudiamur: si nos miracula
spectaculorũ ⁊ pulchritudo delectat: il
lã desideram⁹ videre sapientiam: que p̃
tẽdit a fine vsq; ad finẽ fortiter ⁊ dispo
nit oĩa suauiter. Quid.n. mirabilius: vi
incorporea mũdũ corporeũ fabricante
⁊ administrante. Aut q̃d pulchri⁹ ordiã
te ⁊ ornãte? Si ãt hoĩes fatẽtur ꝑ cor
pus ista sẽtiri ⁊ animã meliorẽ eẽ q̃ cor
pus: nihil ne per se anim⁹ ipse cõspiciet̃
aut q̃d cõspiciet: põt eẽ: nisi multo excel
lẽtius lõgeq; p̃stãti⁹? Immo vero cõ-
memorati ab his que iudicam⁹ intueri
q̃d sit secũdũ q̃ iudicam⁹ ⁊ ab operib⁹
artiũ cõuersi ad legẽ artiũ eã speciẽ mẽ
te cõtuebimur: cui⁹ cõparatiõe feda sũt
q̃ ipsius benignitate sunt pulchra. Inui
sibilia.n. dĩ a creatura mũdi ꝑ ea q̃ facta
sunt ĩtellecta ꝯspiciũt̃: ⁊ sempiterna ei⁹
virt⁹ ⁊ dĩnitas: hoc ẽ a tꝑalib⁹ ad eterna
regressio: ⁊ ex vita veteris hoĩs ĩ nouuz
hominẽ reformatio. Quid ẽ ãt vnde hõ
cõmemorari nõ possit ad v̄tutes cape-
scẽdas: quãdo de vitijs põt. Quid.n. ap
petit curiositas nisi cognitionẽ que cer
ta eẽ nõ põt nisi rerũ eternarũ ⁊ eodem
mõ se sẽper habẽtiũ. Quid appetit sup-
bia nisi potẽtiã: que refertur ad agendi
facilitatẽ: quã nõ ĩuenit: nisi anima ꝑfe
cta ⁊ deo subdita: ⁊ ad ei⁹ regnũ sũma
charitate conuersa. Quid appetit volu-
ptas corꝑis nisi quietẽ: que nõ est: nisi
vbi nulla ẽ indigentia ⁊ nulla corruptio
Cauẽdi sunt ergo ĩferiores inferi i. post
hanc vitã pene grauiores: vbi nulla põt
eẽ cõmemoratio v̄itatis: q̃r nulla rõci
natio. Jõ nulla rõcinatio: q̃r nõ eã per
fudit lumẽ verũ: q̃d illuminat oẽm ho-
minẽ venientẽ ĩ hũc mũdũ. Quare festi
nem⁹ ⁊ ãbulem⁹ cũ dies presto ẽ: ne nos
tenebre cõprehẽdãt. Festinem⁹ a secun

da morte liberari: vbi nemo ē qui memor dei sit: ⁊ ab inferno vbi nemo cōfitebitur deo. Sz miseri hoīes: qb⁹ cognita vilescūt: s nouitatib⁹ gaudent: libentius certant q̄ vincunt. cū victoria sit finis certādi. Et quibus vilis ē corpis salus: malūt vesci q̄ satiari: ⁊ malum frui genitalib⁹ mēbris q̄ nullā talē cōmotionē pati. Inueniūtur ⁊ qui malūt dormire q̄ nō dormitare. cū oīs illius voluptatis sit finis: nō esurire ac sitire et nō desiderare cōcubitū: ⁊ nō eē corpore fatigato. Quare qui fines ipsos desiderant prius curiositate caret: recognoscētes eā eē certā cognitionē que intus ē: ⁊ ea perfruētes quātū i hac vita queant. Ide accipiunt actionis facilitatē ꝑuicacia posita. scientes maiorē eē facilioremq; victoriā nō resistere animositati cuiusq̄. Et hoc quātū in hac vita queunt sentiunt. Postremo ēt quietē corporis abstinēdo ab his rebus: sine quibus agi hec vita pōt. Ita gustāt q̄ suauis ē dn̄s. nec ē eis dubiū q̄d post hanc vitā futurꝝ sit. q̄ ꝑfectiōis sue fide. spe caritate nutriūt. Post hāc āt vitam ⁊ cognicio ꝑficiet: qr ex ꝑte nūc scim⁹. Cum āt venerit qd̄ ꝑfectū est nō erit ex ꝑte ⁊ pax oīs aderit. nūc āt alia lex i membris meis repugnat legi mētis mee: sz liberabit nos d̄ corpore mortis hm⁹ gr̄a dei ꝑ iesū xp̄z dn̄z nr̄z q̄a ex magna ꝑte concordam⁹ cū aduersario: dū cū illo sum⁹ i via. ⁊ tota sanitas ⁊ nulla idigētia: et nulla fatigatio aderit corpi: qr corruptibile h̄ tp̄e atq; ordine suo: quo resurrectio carnis futura ē induet i corruptiōe. Nō mirū si cū hec dabūt his q̄ i cognitione solā vitatē amāt: ⁊ i actiōe solam pacē: ⁊ i corpe solā sanitatē: hoc i eis ꝑficiet post hāc vitā tm̄ qd̄ i hac vita pl̄s diligūt. Qui g̃ male vtūt: tāto mētis bono vt extra eā visibilia magis appetāt. q̄b⁹ ad ꝯcupiscēda ⁊ diligēda itelligibilia cōmemorari debuerūt: dabūt eis exteriores tenebre. Hoꝝ q̄ppe initiuz ē: et carnis prudētia: ⁊ sēsuū corporeoꝝ ibecillitas. ⁊ q̄ certaminib⁹ delectāt. allenabūt a pace: ⁊ sūmis difficultatib⁹ iplicabūt. Intiū. n. sūme difficultatis est bellū atq; cōtētio: ⁊ h̄ signari arbitros q̄ ligāt ei man⁹ ⁊ pedes. i. facilitas oīs auferet opādi: ⁊ q̄ sitire ⁊ esurire volūt ⁊ i libidinē ardescere ⁊ defatigari vt libenter edāt ⁊ bibāt ⁊ ꝯcubēt ⁊ dormiant. amāt idigētiā: qd̄ ē initiū sūmoꝝ doloꝝ. Perficiet ergo i eis qd̄ amāt vt eis ibi sit ploratꝰ ⁊ stridor dētiū. Plures enim sūt q̄ hec oīa siml vitia diligūt ⁊ quorū vita ē spectare. cōtēdere: mādūcare: bibere: cōcubere: dormire ⁊ in cognatiōe sua nihil aliud q̄ fātasmata q̄ d̄ tali vita coligūt āplexari ⁊ ad eoꝝ fallacia supstitiōis: vl ipietat regl̄as fingē: qb⁹ dcipiūtur: ⁊ qb⁹ ierēt ēt si ob illecebris carnis abstiēr ꝯen t qr n̄ bn̄ vtūt talēto sibi cōmisso. i. ment acie q̄ videt oēs q̄ docti: aut v bāi: aut faceti noiant excellēr sed bn̄t eā i sudario ligatā aut i t̄ra obrutā i. dlicat ⁊ supfluis reb⁹: aut t̄renis cupiditatib⁹ iuolutā: ⁊ opp̄sā. Ligabūt g̃ his man⁹ ⁊ pedes: ⁊ mittēt i tēbras exteriores: ibi erit ploratus ⁊ stridor dētiū. n̄ qr ipa dilixert. Quis. n. h̄ diligat: sz qr illa q̄ isti dilexerūt iutia sūt istoꝝ ⁊ necessario dilectores suos ad ista ꝑducūt. q̄. n. magl amāt ire q̄ redire: aut ꝑuēire: i lōgi q̄ora mittēdi sūt qr caro sc ipūs ābulās ⁊ n̄ reuertēs. Qui vo bn̄ vtit vl ipis q̄nq; sēsib⁹ corpis ad credēda vl ꝑdicāda opa d̄i: ⁊ nutriēdā caritatē ipsius vel actiōe vl cognitiōe ad pacificādā nāz suaz ad conogscēdū deū i rāt i gaudiū dn̄i sui: ꝓpterea talētū qd̄ male vtēti aufertur: illi dat: q̄ talēt quiq; bn̄ vsus ē n̄ qr trāsferri pōt acumē intelligentie:

sed ita significatū ē posse hoc amittere negligētes: ⁊ impios ingeniosos: ⁊ ad eam peruenire diligentes ⁊ pios q̄uis ingenio tardiores. Nō enim datū ē illō talētū ei qui accepat duo. habet enī ⁊ h̄ q̄ iā in actione ⁊ cogni. iōe bñ viuit: sed ei qui accepat q̄nq̄. nōdū. n. h̄. ad eterna cōtēplāda: idoneā mentis actē: qui visibilib⁹ tātū. i. tēporalib⁹ credit: s̄ habere pōt. qui horū oīū sensibiliū deum artificē laudat: ⁊ eū persuadēte fide: et expectat spe ⁊ querit charitate: que cū ita sint ortor vos oēs hoīes carissimi ⁊ ꝓximi mei. meq̄ ipsū hortor vobiscum vt ad id quo nos per sapiētiā suā deus hortatur. q̄ta possum⁹ celeritate curramus nō diligam⁹ mūdū q̄m oīa que in mūdo sūt cōcupiscētia carnis: ⁊ concupiscētia oculorū ē: ⁊ arbitrio seculi: nō diligam⁹ per carnis voluptatē corrumpere atq̄ corrūpi: ne ad miserabiliorem corruptionē dolorū tormētorumq̄ veniam⁹: nō diligam⁹ certamina ne angelis q̄ talib⁹ gaudent i potestatē demur humiliandi vincēdi. verberādi: nū diligamus visibilia spectacula: ne ab ipsa veritate aberrādo ⁊ amando vmbras in tenebras proijciamur: nō sit nobis religio i fantasmatibus nr̄is. Melius est .n. q̄lecūq̄ verū: q̄ oē q̄cq̄d ꝑ arbitrio fingi pōt. Et tñ aīaꝫ ipsā q̄uis aīa vera sit: cū falsa imaginat: colere ñ debem⁹ Melior est vera stipula, q̄ lux inani cogitatione ꝑ suspicātis volūtate formata: ⁊ tñ stipulā quā sentim⁹ ⁊ tangimus demētis ē credere colēdā. Nō sit nobis religio humanorū operū cultus: Meliores. n. sūt ipsi artifices qui talia fabricant quoa tñ colere nō debem⁹. Non sit nobis religio hmuanoꝝ opuꝫ cultus Meliores. n. sūt ipsi artifices qui talia fabricant quos tñ colere nō debemus

Non sit nbis religio cult⁹ bestiaꝝ. Meliores. n. sunt extremi hoīes quos tñ colere ñ dēbem⁹. Nō sit nobi religio cult⁹ hominū mortuorū: q̄ si pie vxerint: nō sic habēt vt tales querāt honores. sed a nobis illū coli volunt: quo illuminante letātur meriti sui nos eē cōseruos. honorādi ergo sunt propter imitationeꝫ nō adorādi propter religionē. Si autē male vixerint: vbicūq̄ sint nō sūt colendi. Non sit nobis religio cult⁹ demōuꝫ q̄ oīs supstitio: cū sit magna pena hominū: ⁊ piculosissima turpitudo honor ē ac triūphus ilorū nō sit nobis religio terrare cult⁹ ⁊ aq̄ꝝ: q̄ istis lucidior ⁊ purior ē: aer ēt caliginosus. quē tñ colere ñ dēm⁹. ñ sit nobis religio purioris aeris: ⁊ senioris cult⁹: q̄ luce absēte iumbrat: ⁊ purior illo ē fulgor ignis: ⁊ huiusquē q̄m ꝑ volūtate accēdim⁹ ⁊ extinguimus: colere vtiq̄ nō debem⁹: nō uobis religio cult⁹ corpnꝫ ethereoꝝ atꝫ celestiuꝫ q̄ q̄uis oīb⁹ ceteris corpib⁹ recte preponāt melior tñ ipsis ē quecunq̄ vita. Quapp̄ si aīata sūt: melior ē quecūs aīa ꝑ seipsā q̄ corp⁹ q̄diibet aīatū ⁊ tñ aīaꝫ viciosā nemo colēdā eē cēsuerit. Non sit nobis religio cult⁹ illi⁹ vite qua dñr arbores viuere: q̄m null⁹ sēsus i ea ē: ⁊ ex eo genere ē ista: qua nr̄i ēt corpis numerositas agit: q̄ ēt capilli: ossa viuūt que sine sēsu precidūt. Hac āt melior ē vita sentiēs: ⁊ tñ vita bestiarū colere nō debem⁹: nō sit nobis religio: vl' ipsa perfecta ⁊ sapiēs aīa rōnalis siue in ministerio vniuersitatis: siue iu ministerio partiū stabilita siue que i sūmis hoīb⁹ expectat cōmutatione reformationēq̄ portionis sue. Q̄m oīs vita rōnal': si ꝑfecta ē incōmutabili veritati secū itrinsecus sine strepitu loquēti obtēpas. nō obtempeeans autem vitiosa fit: nō ergo ꝑ

excellit: sed p illā cui libēter obtēpaat
Quod ergo colit sōmus āgelus id co/
lendū ē ēt ab hoīe vltimo: quia ipsa bo/
minis natura ī id nō colēdo facta ē. vl
tima. Nō ergo aliūde sapiēs āgelus ali
unde homo: aliundē ille verax: aliunde
bō: iz ab vna ī cōmutabili sapiētia ⁊ veri
tate. Nā idipsū actū ē tēporali dispēsa/
tione ad salutē nostram ⁊ naturā hu/
manā. Ipsa.n. dei virt⁹ ⁊ dei sapiētia in
cōmutabilis ⁊ cōsubstātialis pri ⁊ coe
terna suscipe dignareē: per quē nos do
ceret id eē hoī colēdū: qđ ab oī creatu/
ra intellectuali ⁊ rōnali colēdū: quod
ab oī creatura intellectuāli ⁊ rōnali co
ledū ē: ⁊ hoc ēt ipsos optimos angelos
⁊ excellētissima dei ministeria velle cre
damus. vt vnū cū ipsis colam⁹ deū: cui⁹
cōtēplatione bti sūt. Nec̄z. n. ⁊ nos vi
dēdo āgelos beati sum⁹: iz vidēdo vita
nē: quā ipsos ēt diligim⁹ āgelos: ⁊ bis o
gratulamur: nec inuidem⁹ qp ea parati
ores: vt nullis molestijs interpediētib⁹
perfruam⁹: sed magis eos diligim⁹: qm̄
⁊ nos tale aliq̄ sperare a comuni domi
no iussi sum⁹. Quare honorem⁹ eos ca
ritate: nō seruitute: nec eis tēpla cōstru
imus: nolūt.n. se sic honorari a nobis:
qi nosipsos cū boni sum⁹: tēpla summi
dei nos eē nouerūt. Recte itaq̄ scribit
hoīez ab angelo prohibitū ne se adora
ret: sed vnū deū sub quo ei eēt ille con
seruus. Qui āt nos iuitāt vt ibi fruam⁹:
⁊ tanq̄z deo colam⁹: similes sunt super
bis hominib⁹: qb⁹ fi liceat similiter coli
volunt: sed istos hoīes ppeti min⁹: illos
vero colere magis pieulosū ē. Oīs.n. ho
minū oīat⁹ ī hoīes: aut dominātū: aut
seruiētū morte finit: fuit⁹ āt sub ange/
lorū malorū supbia: pp ipsū tēp⁹ qđ est
post mortē mabis metuēda ē. Illud est
cui vis cognoscere facile ē: q sub domi
ne dominante liberas cogitationes hē
re concessū ē. Illos āt dōos ī mētibus
ipsis formidem⁹: qr vn⁹ ē oculus intu en
de ac percipiēde veritatis: quare si oīb⁹
potestatibus q̄ dātur hoīb⁹ ad regēdaz
rē publicā: p nostro vinculo subditi si
mus: reddētes cesari qđ cesaris ē: ⁊ deo
quod dei ē: nō ē metuēdū: ne hoc post
mortē nostrā aliq̄s erigat. Et aliud ē ser
uitus aīe: aliud seruit⁹ corpis. Justi aūt
homines: ⁊ in vno deo hītes oīa gau
dia sua qñ p eoz̄ facta deus bīdicitur
congratulantur laudātib⁹. Cū vero ipi
tāq̄z ipsi laudāt: corrigūt quos possunt
quos āt nō possūt nō eis gratulātur. et
ab eo vitio corrigi volūt: quibus similes
vel ēt mūdiores atq̄z sanctiores si sunt
boni angeli: ⁊ oīa sancta dei ministeria
qđ metuim⁹ ne aliquē illoz̄ offendam⁹
nō superstitiosi fuerim⁹: cū ipsis adiuua
tib⁹: ad vnū deū tēdētes: ⁊ ei vni religā
tes aīas nostras: vñ religio dicta credit
oī superstitione caream⁹. Ecce vnū deū
colo: vnū oīum p̄inciptū ⁊ vnā sapiētiā
qua sapiēs ē quecūq̄z aia sapiēs ē: ⁊ ipz
mun⁹: quo beata sūt quecūq̄z beata sūt
q̄sq̄s angeloz̄ diligit hunc deū cert⁹ sū
q ēt me diligit: q̄sq̄s ī illo manet: ⁊ pōt
humanas preces sentire: ī illo me exau
dit. Quisq̄s ī ipso habet bonū suū: ī ipso
me adiuuat: nec mihi eius participatio
nē pōt inuidere dicāt: ergo mihi adorato
res: aut adulatores partiū mūdi: qđ nō
optimū sibi conciliat: qui hoc vnū colit
quod ois optim⁹ diligit. ⁊ cuius cogniti
one gaudet: ⁊ ad q̄ nō p̄icipiū recurren
do fit optim⁹. Quisq̄s vō āgelus excel/
sus suos diligit ⁊ veritati eē subdit⁹ nō
vult ⁊ p̄uato suo letari: cupiēs a comu
ni oīz bono ⁊ va bītudine lapsus est
cui oēs mali subiugādi ⁊ p̄mēdi sūt. nul
lus āt bon⁹ nisi exercēd⁹ ī ptātē datur

nullo dubitāte nō ē colēd⁹: cui⁹ letitia nr̄a ē misia ⁊ cui⁹ dānū ē nr̄a reuersio. Religet g̊ nos religio oipotēti deo: qz iter mētē nr̄az q̄ illū itelligim⁹ pr̄ez ⁊ vitatē. i. lucē interiorē p quā illū intelligimus nullā iterposita creatura ē. Quare ipsā quoq; veritatē nulla ex parte dissimilem: in ipso ⁊ cū ipso veneremur: que forma ē omniū que ab vno facta sūt et ad vnum nituntur. Vñ apparet spūalib⁹ animis pp hāc formā eē facta oīa q̄ sola implet: qd̄ appetūt oīa: q̄ tñ oīa neq; fierēt a pr̄e p filiū: nz suis finib⁹ salua essēt: nisi de⁹ sūme bon⁹ esset. Qui ⁊ nulli natura: q̄ ab ipso bona eē pōt: inuidit: ⁊ in bono ipso alia q̄tū vellēt: alia quantuz possent vt manerāt dedit: quare ip̄z donū dei cū pr̄e ⁊ filio eque icōmutabile colere ⁊ tenere nos cōuenīt: vni⁹ substantie trinitatē. vnū deū a quo sumus p quē sum⁹: in quo sum⁹ a quo discessim⁹: cui dissimiles facti sum⁹: a quo pire nō pmissi sum⁹. Pricipiū ad qd̄ recurrim⁹. formā quā sequimur: ⁊ gratiam qua reconciliamur vnū deū quo auctore cōditi sum⁹: ⁊ similitudinē ei⁹: p quā ad vnitatē reformamur: pacē q̄ vnitati adherem⁹. Deū q̄ dixit: fiat vbū: p qd̄ factū ē oē qd̄ substātialiter ⁊ naturalites factū ē donū benegnitatis ei⁹ quo plarcim ⁊ reconciliatū ē auctori suo: vt non interiret: q̄cquid ab eo per verbum factum ē: vnum deū quo creatore viuim⁹ perquē reformati sapienter viuimus: quem diligentes et quo fruentēs beate viuimus: vnū deum ex quo oīa: per quē omnia: in quo omnia: ipsi gloria i secula seculorum Amen.

Explicit liber Augustini de vera Religione.

Tabula i meditationes per capitula.

Meditationes diui Augustini episcopi Hipponensis.
Inuocatio dei omnipotentis ad mor ⁊ viter eparationem.
Hominis accusatio ⁊ commēdatio misericordie diuine.
Hominis cōquestio qui ppter inobedientiam a domino non auditur.
Iudicij timor.
Inuocatur pater per filium.
Hic representat homo pr̄i passiōez filij
Hic recog̊scit hō se causaz eē passiōis.
Hic exponit homo deo patri passionez filij in suam reconciliationē.
De inuocatione spiritus sancti.
Oratio serui dei de se hūiliter sētiētis.
Oratio ad sanctam trinitatem.
Cōnfessio omnipotentis dei ⁊ maiestatis eiusdem.
Qualiter generi humano dignat⁹ ē subuenire deus pater ⁊ de verbi incarnatione ⁊ gratiarum actione
De fiducia quam habere debet anima in domino ieiu atq; ei⁹ passione.
De immēnsa charitate patris eterni ad genus humanum.
De duplici christi natura q̄ pro nobis miseretur ⁊ pro nobis interpellat.
De grvtia quam debet hō deo pro bñficio redēptionis.
Oratio deuotissima ad christum.
Hic distinguit inter sapientiam que domus dei est: ⁊ sapientiam que domus dei ē: sapientiam que diuina est.
Hic orat homo vt ipsa quoq; dom⁹ dioret pro eo.
Quantis amaritudinibus vita ista sit respersa.
De felicitate vite quā preparauit deus diligentibus se.

De felicitate aīe sancte hinc exeuntis.
Oratio ad sanctos ut nobis succurrāt in periculis.
Anime desiderium ad ciuitatē supernā iherusalem.
Himnus de gloria paradisi.
Laus continua quā facit aīa ex cōtemplatione superne dīuinitatis:
Quid sit quodāmō deum ceruere ⁊ q̄li sit de deo sentiendum.
Oratio explicans plurimas deitatis ꝓprietates.
De vnitate personarū ⁊ pluritate ī dō.
Oratio ad sanctam trinitatem.
Quod deus vera ⁊ summa vita ē.
Laus angelorum ⁊ hominum.
Hic conqueritur homo qđ ñ ꝯpungit. in contemplatione: āgeli quoq; tremūt deum videntes.
Oratio cor multum mouens ad ꝺuotionem ⁊ diuinum amorem.
Oratio deuotissima ad laudes habēdas
In ista oratione mens humana copiosius ꝯpungitur si in quiete dicitur.
Oratio in tribulatione.
Oratio multum deuota ad filium.
Oratio vtilis ⁊ dirigitur ad patrem.
Notatio deuota de recordatione passionis christi.

Diui Augustini episcopi Hiponēsis soliloquiorum.
De miseria ⁊ fragilitate hominis:
De mirabili lumine dei.
De moralitate humane nature.
Quid sit nihil fieri.
De casu aīe in peccatis.
De multiplicibus beneficijs dei.
De dignitate hominis futura.
De omnipotentia dei.
De laupe dei.
De spe erigenda ad deum.
De laqueis concupiscentiarum.
De miseria hominis ⁊ beneficijs dei
Quod deus perpetua in spectione ꝯsiderat opera ⁊ intētiones hominū.
Quod homo per se nihil potest sine diuina gratia.
De diabolo ⁊ multiplicibus tēptationibus eius.
Quod deus est lux iustoꝝ.
Iterum de beneficijs dei.
De feruore dilectionis vel charitatis.
Quod deus subijciat omnia seruituti hominum.
Quod ex consideratione bonorum. tēporaliū colligitur magnitudo celestis consilij.
Quod diuina dulcedo omnē presentē amaritudinem tollit.
Quod tota spes desiderium cordis nr̄i. debet esse in deum.
Quod laus nr̄a ex deo est:
Quod uoluntas in efficas sit ad bona opa sine diuina gratia.
De antiquis beneficiis.
De angelis deputatis ad custodiam hominum.
De antiqua predestinatione ⁊ prescientia dei.
De illis qui prius sunt iusti ⁊ postea īpii efficiuntur ⁊ e conuerso.
Quod aīa fidelis sit sanctuarium dei
Quod neq; per sensus exteriores neq; ꝑferiores inueniri pōt deus.
De desiderio ⁊ siti eius in eum.
De vita eterna.
Item de uita eterna.
Oratio ad sanctam trinitatem.

Diui Augustini episcopi Hipponensis Manuale de verbo dei quo sopita celestis desiderii memoria renouetur
De mirabili essentia dei.

De indicibili scientia dei.
De desiderio aīe sētiētis deum.
De miseria aīe que dñm nr̄m iesum christum nō amat nec querit.
De desiderio aīe.
De felicitate aīe a t̄reno carcē reuolute
De gaudio paradisi.
De regno celoꝝ.
Post nimios ploratus mestam animaꝫ consolatur deus.
De dulcedine diuini amoris.
De preparatione nostre redemptiōis.
De gaudio.
Uerbū icarnatū ē causa spei nostre.
Quanto maior est de deo meditatio tāto iocundior.
Desiderande sunt pro christo tribulationes in hac vita.
Quomō regnum celorum possit acq̄ri.
Quid sit ⁊ quid hēat paradisus.
Non valet hō deo vicē redddere nisi ꝑ amorem.
Quid in nobis deus requirat sibi simile
De confidentia aīe amantis deum.
Quid fecit deus propter hominem.
De recordatione vulnerum iesu xp̄i dñi nostri.
Recordatio vulnerum xp̄i est efficax remedium conrra omnes aduersitates
Meditatio aīe ad amorem christi.
Nihil pōt aīe sufficere p̄ter sūmū bōuꝫ
Quid sit cognitio ueritatis.
Quid in nobis operet̄ missio spūs sci.
De operatione eius qui diligit deum.
De vera cordis requie.
Uisio dei perdita propter peccatum et miseria inuenta ē.
De delectabili fruitiōe dei.
Summum bonum appetendum est.
De mutua charitate sanctorum in celis de pleno gaudio vite eterne.
Diui Augustiuini: Episcopi hiponensis scale paradisi.
Descriptio officioꝝ quattuor graduum
Officium meditationis
Officium orations.
Officium contēplationis.
Signa spiritus saucti ad aīam veniētis
Quō remaneat aīa spiritus sancti feruor̄ discēdēte.
Hic reditur causa quare spiritus sancti faruor animā aliquantulū deserit.
Cura ⁊ diligētiā aīe ne oīa a deo d̄fat.
Officia ⁊ effectus singulorū graduum per repetitionem.
Hic oñduntur omnes hi gradus ita eē simul iuncti vt sint inseperabiles.
Quattuor cāe retrahunt nos ab his q̄nq̄ gradibus.

Sancti Augustini episcopi hiponēsis.
de duodecim abusionū gradib⁹ libell⁹.
Duodeci abusiua sunt seculi: hoc est.
Sapiens sine operibus.
Senex sine religione.
Adolescens sine obedientia.
Diues sine elimosina.
Femina sine pudicitia.
Dominus sine virtute.
Christianus contentiosus.
Pauper superbus
Rex iniquus.
Episcopus negligens.
Plebs sine disciplina.
Populus sine lege.

Tabula in librum de vera ⁊ falsa penitentia ad christi deuotā.
Qualiter fides ē penitētie fundamētuꝫ ⁊ ꝙ per laborem ⁊ dolorem acquirit̄ donum indulgentie. .c.ij.
Contra eos qui dicunt nō ualere penitētiā nisi usq̄ ad baptissimū. postea nō multisq̄ probatur exemplis etiam lap

sis post batismum penitentiam proficere ad salutem. .c.3.
Contra eos qui dicunt nõ ualere penitentiam lapsis post baptismum ⁊ qualiter intelligendum sit peccatum in spiritum ⁊ ad mortem. .c.4.
Contra eos qui dicunt semel tantũ ɔ ñ amplius deum peccata dimittere lapsis post buptismũ. Sed econtra totiens apparet diuina miseratio quotiens fit a penitentie confessio. .c.v.
Contra qui audaciter peccant nimis p̃sumentes de dei misericordia. ca.6.
Adhuc contra presumetea. .c.7.
Que sunt peccata venialia ⁊ q̃ in his assude peccantib⁹ assidue penitẽdũ ⁊ ɔfitẽdũ ẽ: ⁊ d̃ dolore ꝓ dilatiõe pnie .c.8.
Of differentia ⁊ false penitẽtie: ⁊ q̃ de omnibus peccatis penitẽdũ ẽ. cap.9.
De fructu erubescẽtie ⁊ utilitate confessionis ⁊ q̃bus ⁊ qualiter ɔfitendũ ẽ.c.x.
De priuata ⁊ publica confessione ⁊ satisfatiõe. .c.xi.
Quod extra vnitatẽ ecclesie nemo põt digne penitere ⁊ quãtũ penitẽti prosũt suffragia ecclesia. .c.12.
Quod semp ex fide penitẽs doleat ⁊ d̃ dolore gaudeat. .c.13.
Quod nõ solum peccata sz oẽs circõstãtias pccõꝝ deflere ⁊ ɔfiteri dz. c.iq.
De plenaria satisfactione ꝑ iudicũ sacerdotis: ⁊ de dignis fructib⁹ pñtie. c.xv.
Qd̃ penitẽs nõ excuset pctm̃ suũ nec defẽdat q̃ mltis modis fieri solet. .c.16.
Ne differatur ɔfessio vsq̃ ad mortẽ: et d̃ periculo dilatiõis. .c.xvii.
De duritia ignis purgatorij ⁊ pena gehẽne in penitentibus debita. .c xviij:
Repicatio de continuo dolore penitẽti ⁊ erubescẽtia ɔfessiõis. .c.19.
De sãcta ɔuuersatiõe ⁊ discretiõe ⁊ dilligenti inquisitione ⁊ beniuolẽtia: ⁊ cõpassiõe sacerdotũ. .c.xx.

Hi sunt libri qui in hoc volumine continentur.

Diui aurelij Augustini.
Meditationes.
Solliloquia.
Manuale
Encheridion.
De triplicici habitaculo.
Scala paradisi.
De duodecin abusionũ gradibus.
De beata via:
De assumptione beate v̄ginis.
De diuinatione demonum.
De honestate mulierum.
De cura agenda pro mortuis.
De vera ⁊ falsa penitentia.
De contrictione cordis.
De contemptu mundi.
De conuenientia decẽ preceptoꝝ: ⁊ decem plagarum egypti.
De cognitione vere vite.
Confessionum libri tredecim.
De doctrina christiana libri quattuor.
De fide ad petrum.
De morib⁹ ⁊ vita clericoꝝ ſmones duo
De vera religione.

Liber ad lectorem.

Barbara quid prodest vel quid romana trophea.
Nosce quid ethereas solis adire vias.
Quid leges? q̃d iura iuuat q̃d ɔcta tenẽ
Si tibi nulla aĩe cura salutis erit.
Nil facit ex istis ad verã crede salutem,
Nec sapiũt aĩe noxia verba deo.
Qu ere igitur virtutis opus quod ad ethera ducat.
Quod doceat mãeant gaudia q̃ta piis
Ipse ego sum qui te superas comitabor ad arces.
Me lege q̃ rectũ dirigo qua sit iter.

Finis.

Eusebius Conrad⁹ mediolanēsis canonic⁹ regular⁹ congregatiōis lateranēsis ad sanctissimū dñm nostr⁹ Sixtū quartū pōtificē maximū ꝑ auferēdo o ecclesia error scribentiū: Sanctum augustinum ecclesie doctorem fuisse heremitam.

In nomine domini amen. Cū nō sit mortaliū aut potius quidā vicarie loquētiū diffusis vtar ambagibus pr̄ beatissime ut benignolū reddā illū quē p⁹ trina xpi interrogationē ac veluti petri responsionē eiusq imitationē o ouiū dilectiōe primo qsi christatū et deiū osolatū apostolica tādē sedes ad pontificatū maximū admitter⁹ osuevit. neq eū docilē reddere debeo: quē inter ceteras virtutes singular⁹ scientia et incredibil⁹ diuinar⁹ rez cognitio ad summā dignitatē in terra xpi vicariatus attraxit. Dicturo tñ mihi de reb⁹ q̄ fundamēta fidei et veritat⁹ extirbāt et o his q̄ spōse tue vestimēta i spōsi dedec⁹ polluerūt pro qb⁹ singul⁹ obsecrādis: ne fiāt: sanctitas tua et sāguine effūdere sit martires ꝑ ecclesia xpi fecere. Cū oportuerit debz. Nō solū nō attendere et narrātis ab ore pendere sz in illos irasci et ñ peccare scitatē tuā neḡo dubitare. Apparuit nr̄is diebus bō qui crassat⁹ et dilatat⁹ recalcitrauit et nescio si diceri de Jude vel xpi catino replet⁹ qui cruditates scripturarū quas veluti grādes et minios cibat⁹ inglutitos digerer⁹ neḡbat eructare cepit i xpi discipulos i clericos pr̄sti antiquo apostolorū more viuētes libr̄umq opposuit tuo sciss̄imo nomini dedicatū: in quo sūt septē declamationes falsissime: codice i magno inolute atq respse. Quas primo apocryphis dei de autēticis: sz viciat⁹ et imutat⁹ scriptu is postremo et trūcat⁹ mult⁹ in locis nitit approbare ita vt q̄libz decē q̄libz viginti: quādoq triginta linee scripte de originalibus nō calu: et impressoris ignatia: sz falligraphi et hereticarche hui⁹ erroris pnī infradicēdi dolo et caliditate subtracte manifeste videāt et dū probare nitit inter cetera sanctū Augustinuz fuisse heremitā i alios plures varioq incidit errores ita vt sanctos Ambrosiū et Augustinū i scripturis falso illi attribuit mendacia loquētes inducat. A veritate q̄dē quidē auertit et ad fabulas cōuersus. Sedit in insidijs cum occultis et ut interficeret innocētes et trucidaret rectos corde: Mille ille volumina falsificare nō trepidauit. Nempe de ipso dici pōt q̄ psalmista de similib⁹ ait. Sub lingua eorū labor et dolor et linguis suis dolose agebāt. Et sepulcbrū patens est guttur eorū iudica eos deus. Igitur ne foeto huius improbe et detestabil⁹ scripture obspere possit i orbē: opus ē celeri et oi ligēti antidoto: tua auctoritate pat⁹ sanctissime cōpato et meo studio pparato. Hoc nēpe mihi mō remediū visū ē optimū ac singulare. Primo tres simōes dignos sancti Augustini de moribus et vita clericoq partī neglectos pat⁹ i iniuratos et male ab illo interpretatos nouā litterarū oppositione et impressiōe of cendos: cū assignatiōe in margine libri ubi eaq in decreto ptes beant. Deinde secūdo loco vitā q̄q scripsit sanctus possidius epūs calamēsis de sanctissimo Augustino et de statu clericali et o ei⁹ moribus q̄ corrupta fuit et rara inueniebat. Et mō trōcata viciata oīnoq corrupta vbiq immenē venal⁹ et venata vendit et donat ite gratā correctā et emēdatā reddere et ꝑpalare. Nā nō solū latinā legere sz etiaz longobardoq litteris scripta videre et ꝑlegere volui vt emēdatiorē habeam. po

stremo libellū producā nostrū si opor-
tuerit ⁊ sanctitati vestre placuerit exa-
musin ad illi⁹ obiecta falsissima respō-
salē: q̄ quasi ex se soluta patebunt his q̄
diligenter sermones tres suprascriptos
viderint de vita ⁊ moribus clericorū: cū
ipsius sanctissimi Augustini vita quam
Possidius scripsit eo tunc in libro san-
ctissimū nomē tuū eterna laude dona-
bitur pro commissione reuerendissimis
cardinalibus suis nominibus dignita-
tibus ⁊ uirtutibus declarandis facta ꝓ
decisione pro huius erroris perpetuo si
lentio imponēdo. proq; veritate huius-
modi declarata profecto serenabitur or
bis: quiescent irreligiosorum nuge Da-
buntur omniū sanctoꝝ ⁊ bonorum ho-
minū corda quieti: benedicentur tēpo-
ra tua instabilia omnia te Sixto ponti
fice maximo iubēte firmata fixaq; ma-
nebunt. Accipe igitur pater sanctissime
de manu mea veteres: sed modo inno-
uat as scripturas. nō aurum sapientie: nō
argentum prudentie sed caprarum pel
les ⁊ non adornamentum tabernaculi:
sed ad protegendum illud a pluuiarū
iniuriis que vtiliores modo mihi eē vi-
dentur auro ⁊ lapidibus preciosis: con
tra heresim istā q̄ tūc fuerunt illa preci-
osissima tēpli antiqui dona: qualibus
tua: tu potētia ⁊ sapiētia presentem di-
tare potes ecclesiam.

Ante omnia fratres
charissimi diligat̄
deus: deinde proxi-
mus: quia ista prece
pta sunt principalit̄
nobis dsta. Hec igi
tur sunt que ut obs̄
uetis precipimus in monasterio cōsti-
tui primū propter qd̄ in vnū estis ꝯgre-
gati ut vnanimes habitetis in domo e
sit uobis anima vna ⁊ cor vnū in deo e
non dicatis aliquid prorium sz sint uo
bis omnia comunia ⁊ distribuat̄ vnicu
iq; uestrū apposito vestro uictus ⁊ tegu
mentū nō equaliter omnibus: quia nō
equaliter valetis oēs sed potius vnicui
q; sicut cuiq; opus fuerit. Sic eni legit̄
i actib⁹ apostolorū. Qr erāt illis oīa cōa
⁊ distribuebat̄ unicuiq; sic̄ cuique op⁹ i
erat. Qui vero aliquid habebāt in secu
lo qñ ingressi sunt monasteriū. libenter
velit illud eē cōe. Qui aūt nō hēbant nō
ea querant in monasterio: que nec fori
habere potuerunt: sed tñ eoꝝ infirmita
ti qd̄ opus est tribuatur etiam si paup-
tas eorum quādo foris erāt nec ipsa ne
cessaria poterat īuenire. nō tñ ideo pu-
tent se esse felices: qr interuenerūt vic-
tum ⁊ tegumentum: quale foris inueni
re non poturrunt. nec erigāt ceruicem
quia associantur eis ad quos foris acce
dere nō audebant: sed sursū cor hēant ⁊
terrena uana nō querant: ne incipiant
monasteria diuitibus eē vtilia nō pau-
perib⁹. si diuites illic humiliantur: ⁊ pau
peres illic inflantur. Rursus etiam illi
qui aliquid esse videbantur in seculo. nō
habeant fastidio fratres suos: qui ad
illam sanctam societatem ex paupertate
venerūt: magis aūt studeant nō d̄ pa
rentū diuitū dignitate sed de pauperū
fratrū societate gloriari: nc extollantur
si cōi vite aliquid de suis facultatib⁹ cō-
tulerūt: nec de suis diuitijs magis sup-
biant: qr eas in monasterio partiuntur
q̄ si eis in seculo fruerētur. Alia quippe
q̄cūq; iniquitas in malis operibus exer
cetur vt fiant. Superbia vero etiam bo
nis opibus insidiatur ut pereant. Et q̄d
ꝓdest dispergendo dare pauperibus: et
pauperē fieri cū aīa mīsia supbior effi

citur diuicias cōtēnēdo q̄ꝫ fuerat possi
dendo: oēs ergo vnanimiter ⁊ cōcordit̄
viuite ⁊ honorate in uobis deū inuicez
cuius templa facti estis. orōnibus insta
te horis ⁊ temporibus constitutis. In o
ratorio nemo aliquid agat nisi ad quid
factum est: vnde ⁊ nomen accepit: ut si
forte aliqui etiam preter horas constitu
tas si eis uacat ⁊ orare uoluerint nō eis
sint impedimento: qui ibi aliquid agen
dum putauerint. psalmis ⁊ Hymnis cū
oratis deum hoc uersetur ī corde qd̄ ꝓ
fertur in ore: ⁊ nolite cantare nisi qd̄ le
gitis eē cantandum: quod autem nō ita
scriptum est ut cantetur non cantetur.
Carnē vestrā domate ieiunijs ⁊ absti
neutia esce ⁊ potus quantum ualitudo
ꝑmittit: qn̄ aūt aliquis nō pōt ieiunare
non tn̄ extra horā prādij aliquid alimē
torum sumat nisi cum egrotat. Cum ac
ceditis ad mensam donec inde surgatis
qd̄ uobis ſm consuetudinē legitur sine
tumultu ⁊ contentione audite: ne sole
vobis fauces sumant cibum: sed ⁊ aures
esuriant dei verbū qui infirmi sunt ex p̄
stina consuetudine si aliter tractantur
in victu nō debet alijs molestū eē nec in
iustum videri eis quos fecit aliqua cō
suetudo fortiores: nec illos feliciores pu
tent: quia sumunt quod non sumūt ipsi
sed sibi potius gratulentur: quia valent
quod nō ualent illi. Et si eis qui uene
runt ex moribus delicatōribus ad mōa
sterium aliquid vestimentoꝝ alimētorū
operimentorūue datur qd̄ alijs fortio
ribus ⁊ iō felicioribus nō datur: cogita
re debēt quibus nō dat̄ quantū de sua
seculari uita illi ad istam descenderint:
q̄uis usq̄ ad aliorū qui sunt corpor̄ fir
miores: frugalitatē peruenire nō potue
rint nec debent velle oēs qd̄ paucos ui
dent amplius: non quia honorantur: sꝫ
quia tollerantur accipere ne contingat
detestandi peruesitas ut in monasterio
ubi quantum possunt fiunt diuites la
boriosi: fiāt pauperes delicati. sane quē
admodum egrotantes: necesse habent
minus accipere ne grauentur ita ⁊ post
egritudinē sic tractandi sunt ut citius re
creentur etiaꝫ si d̄ humilima seculi pau
pertate uenerint: tanq̄ꝫ hoc illis contu
lerit recentior egritudo quod diuitibus
anterior consuetudo: ⁊ con vires pristi
nas reparauerint redeant ad feliciorem
consuetudinē suam que famulos dei tā
to amplius decet: quāto minus indigēt
ne cibi eos teneat uoluptas iam vegeta
tos: quos necessitas leuaret infirmos: il
los sane existīent ditiores qui in sustinē
da parcitate fuerint fortiores. Melius
est enim minus egere q̄ꝫ plures habere.
Non sit notabilis habitus vester nec af
fectetis vestibus placere sed morib⁹. qn̄
proceditis simul ambulate: cum uenere
ritis quo itis simul state: in incessu sta
tu habitu ⁊ in omnibus motibus vr̄is
nihil fiat qd̄ cuiusq̄ꝫ offendat aspectum
sed quod vestram deceat sanctitatē. O
culi uestri ⁊ si iactantur in aliquā femi
narum in nullam fingantur. neq̄ꝫ enim
qn̄ ꝓcedetis femīas videre ꝓhibemini
sed appettere uel ab ipsis appeti uelle
criminosum ē: nec solo tacito affectu: sꝫ
affectu ⁊ aspectu quoq̄ꝫ appetitur ⁊ ap
petit concupiscentia feminarum: nec di
catis uos habere animos pudicos: si ha
beatis oculos impudicos: qꝛ impudic⁹
oculus īpudici cordis ē nūcius. ⁊ cū se
īuicē sibīmet ēt tacēte lingua cōspectu
mutuo corda nūciant impudica. ⁊ scd̄ꝫ
ↄcupiscētiā carnis alterutro delectant̄
ardore ēt ītactl abīmōda violatiōe cor

poribus fugit castitas ipsa de moribus: nec putare debet qui i feminā figit oculū ⁊ illi⁹ in se ipsū diligit fixum ab aliis se nō uideri cū h̄ facit vr̄ oīno ⁊ a q̄bus se videri ñ arbitratur: sed ⁊ si lateat et a nemine hoīuz videat: quid faciet de illo desuper in spectore: quē latere nihil pōt an iō putādus ē nō uidere qz tm̄ uidet pacientius: q̄to sapientius. Illi g̃ vir sāct⁹ timeat displicē ne uelit femīe male placere. Illū cogitet oīa videre ne velit feminā male videre. Illius nanque ⁊ ī hac causa cōmendat⁹ ē timor ubi scriptū ē. Abhominatio ē dn̄o defigens oculum. Quando e go simul estis in ecclesia et vbicunq̄ femine sunt inuicē vr̄az pudiciam custodite. Deus enī qui hītat in uobis ētiā isto modo custodiet uos ex vobis. Et si hanc de qua loquor oculi petulantiam in aliquo vestr̄ aduerterit] stati admonete. ne male cepta ꝓgrediant sed de proximo corrigātur. Si āt p⁹ admonitionē iter̄ vel alio quoq̄ die id ipsū facere eum videritis iā velut vulneratum sanādū probat. quicūq̄ h̄ potuerit inuenire. Prius tm̄ est alteri vel tertio demōstrādū: ut duor̄ vel triū possit ore ꝯuīci: ⁊ ꝯpetēti seueritate coerceri nec iudicet] uos esse maliuolos qñ h̄ iudicat]: magis quippe innocētes nō estis. si fratres vr̄os quos indicādo corrigere potestis tacēdo perire ꝑmittis. Si .n. fr̄ tu⁹ vulnus hz in corpe qd̄ velit occultari dū timet secari: nōne crudeliter a te sileretur ⁊ misericorditer īdicaretur. Quāto g̃ poti⁹ debes māifestare ne deterius putrescat in corde? Sz añq̄ aliis demonstretur ꝑ quos ꝯuīcēdus ē si negauerit p̄us p̄posito debz oñdi: si admōitus neglexerit corrigi ne forte possit secretius correctus nō innotescer̄ tetis. si āt negauerit tūc negāti adhibēdi sr̄ alii ēt corā oīb⁹ ut possit ñ solū ab uno teste argui sz a duob⁹ vl̄ a trib⁹ ꝯuīci: Cōuictus v̄o s̄m arbitriū p̄positi vl̄ ēt p̄sbiteri. ad cuius dispensationez pertinet arbitriū: debet emendatoriā subire vindictam: quā sibi ferre recusauerit etiā si ipe nō abscesserit de vestra societate proiiciatur. Nō enī ⁊ h̄ fit crudeliter sed misericorditer: ne contagione pestifera plurimos perdat. Et hoc qd̄ dixi de oculo ñ figendo etiā in ceteris īueniēdis ꝓhibēdis: indicandis: conuincendis: iudiccandisque peccatis diligenter et fideliter obseruet: cō dilectione hominū ⁊ odio vitior̄. Quicūq̄ aūt in tm̄ ꝓgressus fuerit malū ut oculte ab aliquo litteras vl̄ qd̄libet munus accepint: si h̄ vltro ꝯfitetur parcat illi ⁊ oret ꝓ eo: Si aūt dep̄hēditur atq̄ cōuincit s̄m arbitriū. p̄sbiteri uel prepositi graui⁹ emēdetur. Uestes vestras in unum habeatis sub vno custode vel duobus uel quot sufficere possint ad eas excuciendas ne a tinea ledantur: Et sicut pascimini ex vno cellario sic induamini ex uno vestuario. Et si fieri pōt ad uos ñ ꝑtineat quod vobis indumentum pro tempo: um congruētia proferatur. vtrum hoc recipiat unusquisq̄ quod deposuerat an aliud quod alter habuerat: dū tamen vnicuiq̄ ꝓut cuiq̄ opus est non negetur. Si aūt hīc inter uos contētiones ⁊ murmura oriuntur cum conqueritur aliquis se deterius accepisse quam prius habuerat ⁊ īdignum se esse quod non ita uestiatur. sicut alius frater vestitur. hinc uos probate quantuz vobis desit in illo sancto interiore habitu cordis qui pro habitu corporis litigatis. Tamē si vr̄a tollerat infirmitas ut h̄ recipiatis qd̄ d̄posueri

tis i vnū tñ locū sub coīb⁹ custodib⁹ ha
beee qd ponit: ita sane vt nullus sibi ali
qd opet: sz oīa opa vr̄a i cōi fiāt: maior
studio atz frequētiori alacritate q̄ si vo
bis singuli propria faceritis. Caritas. n.
de q̄ scriptū ē q̄ nō querit q̄ sna sui: sic
intelligitiua q̄ cōia proprijs nō propria
coīb⁹ añponit. Et iō quāto āpli⁹ rē cō
munē q̄ propa vr̄a curaneri: tāto am
plius vos proficere noueritis: vt oībus
q̄bus vtitur trāsitoria necessitas super
emineat que pmanet caritas. Cōseq̄ns
ergo ē vt ēt cuz quis suis filijs aut aliq̄
necessitudine ad se pertinentibus i mo
nasterio constitutus aliq̄ cōtulerit ve
stē siue qdlibet aliđ int̄ necia đputādū
nō oculte accipiatur: sed sit in potesta
te ppositi vti rē cōez r̄dactū cui necesse
fuerit p̄bet. Qđ si aliquis rē sibi collatā
celauerit furti iudicio condēnet. Indu
mēta vestra secūdū arbitriū prepositi la
uentur: siue a uobis: siue a fullonib⁹ ne
interiores aīe sordes cōtrahāt munde
vestis nimius appetit⁹. Lauacrū ēt cor
pori cū īfirmitatis necessitas cogit mini
me deneget fiat sine murmure de cōsi
lio medicine: ita vt ēt si nolit iubēte pre
posito faciat qđ faciendū ē p salute. Si
āt velit ⁊ forte nō expedit sue cupiditati
nō obediat. Aliqñ ēt si noceat pdesse
credit quod delectat. Deniq̄ si latens ē
dolor in corpore famulo dei dicenti: q̄
sibi doleat sine dubitatiōe credat. Sed
tñ vtrū sanādo illi dolori: qđ dlectat ex
pediat: si nō ē certū medic⁹ ɔsulat: neq̄
eant ad balnea siue quocūq̄ ire neces
e fuerit min⁹ q̄ duo vel tres. Et ille qui
bz aliquo eundi necessitatē cū quib⁹ p̄
pc sit⁹ iusserit ire dz. Egrotantū cura si
ue post egritudinē reficiēdoꝝ: sine aliq̄
ībecillitate etiā sine febrib⁹ laborātiuz:
vni alicui debet iniūgi: vt ipse đ celario
petat qđ cuiq̄ op⁹ eē pspexerit. Siue ā
q̄ celario siue q̄ siue q̄ vestib⁹ codicib⁹ p̄
ponnut: sine murmure s̄uiāt fr̄ib⁹ suis.
Codices certa hora singulis dieb⁹ petā
tur: extra horā q̄ petierit nō accipiat: ve
stimēta vero ⁊ calciamēta qñ fuerint i
digentib⁹ necessaria dare nō differant
sub quoꝝ custodia sūt que poscunt. Li
tes āt nullas habeatis aut quā celerri
me finitatis: ne ira crescat i odiū ⁊ tra
bē ⁊ faciat de festuca ⁊ aīaz faciat ho
micidā. sic. n. legitis q̄ odit fratrē suum
homicida ē. Quicūq̄ ēt conuitio vl' ma
ledicto vel ēt criminis obiectu aliquem
leserit meminerit satisfactione quā to
tius curare quod fecit: ⁊ ille q̄ lesus est
sine disceptatiōe dimittere. Si āt iuicē
se leserint. inuicē sibi debita relaxare de
bebūt pp orationes vestras: quas vtiq̄
quāto crebriores habetis tanto sancti
ores habere debetis. Melior ē āt qui
quāuis ira sepe tētetur tñ īpetrare festi
nat vt sibi dimittat cui se fecisse agno
scit iniuriā q̄ qui tardi⁹ irascit ⁊ ad pe
tēdā veniā tardi⁹ īclinat. Qui āt nunq̄
vult petere veniā aut nō ex aīo petit. si
ne causa ē i monasterro: etiā st inde nō
pijciat. Proī de vobis a verbis duriori
bus parcite: que si emissa fuerint ex ore
vestro nō pigeat ex ipso ore pferre me
dicamēta vnde facta sūt vulnera. Quā
do āt necessitas discipline i morib⁹ co
herendis dicere vos dura verba cōpel
lit si ēt ipsi modū uos excessisse sentitis
nō a vobis exigitur vt a vobis subditis
veniā postuletis: ne apud eos quns oz
eē subiectos dū nimiū seruat humilitas
regendi frāgatur auctoritas: sz tñ petē
da ē venia ab oīum dño qui nouit eos
quos plus iusto forte corripitis: quāta
beniuolētia diligatis. nō āt carnalis: sz
spiritualis inter uos debet eē dilectis.

Preposito tanquam patri obediatur. multo magis presbitero qui omniuz vestrum curam gerit: ut ergo concta ista seruentur: ⁊ si qnid seruatum minus fuerit non negligenter p̄tereatur: sed vt: emendandum: corrigendumq̄ curetur ad prepositu⁊ precipue pertinebit ut ad p̄sbiter⁊ cuius est apud uos maior auauctoritas refferat: quod modum vl' vires eius excedit: ipse vero qui vobis p̄est non se existimet potestate dominante: sed potius charitate seruiente felicez. bonore coram uobis prelatus sit vobis. timore coram deo substratus sit pedibus vestris. Circa omnes seipsum bonoruz operum prebeat exemplum. Corripiat inqnietos: consoletur pusillanimes: suscipiat infirmos: patiens sit ad omnes: disciplinam libens habeat metuendus imponat: ⁊ q̄uis vtrunq̄ sit necessariuz tñ pl⁹ a uobis amari appetat q̄ timeri sēp cogitās deo se pro vobis redditur⁊ esse rationem: vnde vos magis obediendo ñ solū vestri sed etiam ipsius miseri mini qui inter uos quanto in loco supiori tanto in periculo maiori uersat̄: donec deus vt obseruetis hec omnia tanq̄ spiritualis pulchritudinis amatores: ⁊ bono christi odore de bona conuersatione fragrantes non sicut serui sub lege: sed sicut liberi sub gratia constituti: ut aūt vos in libello hoc tanq̄ ī speculo positis inspicere ne per obliuionem aliquid negligatur semel in septimana vobis legatur: ⁊ vbi uos inueneritis ea q̄ scripta sunt facientes. agite gratias dño bonorum omniū largitori: vbi aūt quicunque vestrum viderit aliquid sibi deesse doleat de preterito caueat: de futuro: ōrans ut sibi debituz dimittatur ⁊ intentationem non inducatur. Amen.

Possidius calamensis ep̄s d̄ vita ⁊ moribus sancti Augustini hyponensis ep̄i quo cum annis fere quadraginta vixit.

Incipit Prologus.

Inspirante rerum omnium factore ⁊ gubernatore deo mei memor propositi quo p̄ gratiam saluatoris omnipotentis diuine per fidem trinitatis seruir̄ decreui ⁊ antea in uita laicorum ⁊ nūc in officio episcoporum studens ex qualicunq̄ accepto ingenio ⁊ sermone edificationis prodesse sancte ac vere xp̄i dñi catholice ecclesie de uita ac morib⁹ predestinati ⁊ suo tempore p̄ñtati sacerdotis optimi Augustini que in eodē vidi: ab eodemq̄ audiui minime reticere. Id enim etiā ante nos factitatū fuisse a religiosissimis sancte matris ecclesie catholice iuris legimus ⁊ compimus q̄ diuino afflati spiritu sermone proprio atq̄ stilo ⁊ auribus ⁊ oculis scire nolētiū dicendo ⁊ scribendo similia studiosorū noticie intullerunt: quales quantiq̄ viri ex cōi domini gratia in rebus humanis: ⁊ uiuere ⁊ vsq̄ in finem obitus p̄se: uerare meruerunt. id circo ip̄e quoque dispensatorum omniuz minim⁹: fide ñ ficta: qua domino domiuantium omibusq̄ bonis seruiendum ⁊ placeudum. est fidelibus: ⁊ de predicti venerabilis uiri ⁊ exortu ⁊ procussu: ⁊ debito fine: Qua per eum didici ⁊ expertus sum quam plurimis annis eius iuberens caritati: vt dominus donauerit explicandum suscepi. Uerum sumā quesio maiestatem quo minus huiusmodi a me arreptum ita geram ⁊ peragam ut nec patris luminum offendam ueritatē: nec bonorum ecclesie filiorum ulla e ⁊ p̄te fraudare videat charitatem. nec attīgaz

ea omnia instituare que ideꝫ beatissimꝰ Augustinus in suis confessionum libris de semetipso. qualis ante perceptam gratiam fuerit qualis iam sumpta viuẽ designauit. Doc enim facere voluit ut ait apostolus: ne de se quisquam boniꝫ supra quem se esse nouerat: aut de se qꝫ auditum fuisset crederꝫ uel putaret bũi litatis sancte more utens ⁊ iam nullum fallens sed laudem nõ suam sed sui dñi de propria liberatione ac munere ꝙrẽs ex his videlicet que iam perceperat et fraternas preces poscẽs de his que ac/cipere cupiebat: Sacramentum igitur regis qđ angelica auctoritate prolatuꝫ est: bonum est abscondere. opera autẽ domini reuelare ⁊ ꝯfiteri honorificũ ẽ.

Igitur beatissimus Augustinꝰ ex puincia aphricana citate thagastẽsi pentibꝰ bonellis ⁊ chriſtianis pgenitꝰ erat alitusqꝫ ac nutritus eorum cura ac diligentia: impẽsisqꝫ secularibus litteris eruditus. appme omnibus videlicet disciplinis imbutus quas liberales vocant: nam ⁊ gramaticam primus ut sua ciuitate: ⁊ rethoricam in aphruce capite. Carthagie postea docuit: consequenti etiã tempore transmare in urbe Roma: ⁊ apud Mediolanũ ubi tunc imperatoris. Valentiliani minoris comitatu fuerat constitutus in q̃ urbe tunc episcopatum administrabat acceptissimus deo ⁊ in optimis uiris pclarissimis sacerdos. Ambrosius huius interea verbi dei predicatoris frequentissimus in ecclesia disputationibꝰ astãs in populo intẽdebat: suspensus atqꝫ affixus. verum aliquando manicheorum apud carthaginẽ adolescens fuerat errore seductus: ⁊ ideo ceteris suspensior aderat ne quid uel pro ipsa vel ꝯra ipsa hereſim diceretur. ⁊ peruenit dei liberatoris clementia sui sacerdotis. Ambrosij cor pertractas: ut contra illum errores incidentes legis resoluerentur questiones atqꝫ ita edoctus sensui paulatiz heresis illa miseratione diuina eius ex aio pulsa est: protinusqꝫ in fide catholica ꝯfirmatus proficiendo in religione eidẽ amoris ardor mibi natꝰ ẽ quo propiciꝫ tibus diebus sanctis pasce: salutis aquã perciperet ⁊ factũ ẽ diuina piẽte opitulatione ut per illũ talẽ ac tantum antistitem ambrosium ⁊ doctrinã salutarez ⁊ ecclesie catholice diuina. augustinus perciperet sacramenta. Mox qꝫ ex intimis cordis medullis ad deum conuersus: spem oẽm quã habebat in seculo ꝺ reliquit. iam nõ vxorem non filios carnis non diuitias non honores seculi q̃rens: sed soli deo cum suis seruire statu/⁊ in illo ⁊ ex illo grege esse studens quẽ dominus alloquitur dicens. Nolite timere pusillus gres: qm̃ ꝺplacuit patri vestro dare uobis regnum. Uendite que possidetis: ⁊ date elemosinã. Facite vobis saculos non veteraſcentes: thesauros non defficientes in celis. Et illud qꝫ iterum dicit dominus idẽ vir sanctꝰ facerecupiens: Si vis esse perfectus vẽde omnia que habes ⁊ da pauperibꝰ ⁊ habebis thesaurum in ecclesijs: ⁊ veni seq̃re me: ⁊ super fidei fundamẽtum edificare desiderans non ligna fenum stipulam sed aurum argentum ⁊ lapides pciosos. erat tunc annus maior triginta solo supstite matre nomine Monicha fidiqꝫ adherente ⁊ de suscepto eius ꝓposito seruiendi deo: amplis q̃ de carnis nepotibus exultante: nam eiꝰ pater patricius nomine iam antea defunctꝰ erat renunciauit etiam scholasticis quos rethor docebat ut sibi magistruz alii qui

derent eo q; seruire deo ipse decreuisset ac placuit ei percepta baptismi gratia cum aliis ciuibus ⁊ amicis suis deo pariter seruientibus ad aphricam ⁊ ꝑpaz domũ agrosq; remeare ad quos veniẽs ⁊ in quibus constitutus ferme triennio ⁊ a se iã alienatis suis: cum his que idẽ adherebãt deo viuebat ieuniis ⁊ oronibus bonisq; operibus in lege dñi meditans die ac nocte. Et de his que sibi de his cogitanti atq; oranti intellecta reuelabat: ⁊ ꝓtes ⁊ absẽtes sermonibus ac libris docebat. Contingit forte eodẽ tẽpore vt quidã ex his quos dicunt agentes in rebus apud hypoñ. regium ostitutus bene xpianus deunq; timẽs. Cõpta aũt eius bona fama atq; doctrina desideraret atq; optaret eũ videre promittens se posse mundi huius odẽ contẽnere cupiditates atq; illecebras: si aliquãdo ex eius ore dei verbum audire meruisset: q; cũ ad se fidei fuisset relatione delatus liberare aiaz cupiens ab huius vite periculis mortecq; etna ad memoratã vltro atq; confestim venit ciuitatẽ ⁊ beiez vilum allocutus frequentib⁹ atq; exhortatus ẽ quantũ de⁹ donabat: vt qõ deo vouerat reddisset. at se ille facturũ ꝺ die in diẽ pollicebatur: nec tñ in eius tũc ipleuit ꝓtia: sed vacare vtiq; ⁊ mane eẽ nõ potuit: qõ per tale vas mundũ i bonore vtile: dño ad oẽ opus bonum paratum in omni loco diuina gerebat. ꝓuidẽtia eodẽ itaq; tpe i eccleſia hyponẽ si catholica. Valerius sãctus epatũ gerebat qui cũ flagitante ecclesiastica necessitate de prouidẽdo ⁊ ordinãdo ꝓsbitero ciuitati: ⁊ plebẽ dei aloqueretur ⁊ exhortaret iã sciẽtes catholici sancti augustini ꝓpositũ ⁊ doctrinã manu iniecta quoniam ⁊ illis in populo secut⁹ ⁊ ignarus quid futurũ eẽ astabat: Solebat aũt laicus ut nobis dicebat ab eis tñ ecclesijs que nõ habetent epos suaz abstinere ꝓtiã: eũ ergo tenuerũt: ⁊ ut i talibus cõsuetudo ẽ. opo ordinandũ intulerũt. oibus id vno consensu ⁊ desiderio fieri perficiq; petẽtib⁹. magnoq; studio ⁊ clamore flagitantib⁹ vbertim eo flente: nõnullis quidẽ lachrymas ei⁹ vt nobis ipse retulit: tũc supbe interpretantibus: ⁊ tanq; eum ꝺsolantibus ac dicẽtibus: qz locus presbyteri licet ipse maiori dignus eẽt: appropinquaret tñ episcatui cũ illle hõ dei vt nobis retulit maiori consideratiõe intelligeret ⁊ igemisset tan multa q; magna sue vite picula: de regimine ⁊ gubernatione ecclesie impẽdere ac ꝓuenire spectaret: atq; iõ fleret eorũ tunc ut voluerũt cõpletum ẽ ꝺ sideriũ. factusq; presbyter monasterium intra ecclesiã mox instituit. ⁊ cuz dei ꝺuis viuere cepit fm modũ ⁊ regulã sub sanctis aplis cõstituta: maxie ut nemo q; q; ꝓpoz in illa societate haberet: sz eis essent oia coia ⁊ distribuerẽt vnicuiq; ꝓut cuiq; opus erat: qõ iã ipse prior fecerat: oũ de transmarinis ad sua reñ asset. Sanctus vo valeri⁹ ordinator ei⁹ ut erat vir pisse mus ⁊ deũ timẽs exultabat: ⁊ deo gras agebat: suas etauditas a dño fuisse preces q; se frequentiss in fudisse narrabat: ut sibi diuinit⁹ hõ concederet talis qui possz verbo dei ⁊ doctrina salubri ecclesiam dei edificare. cui rei cum hõ grecus nã: minusq; latina lingua ⁊ litteris instruct⁹ minusq; vtilẽ prouidebat: eidẽ presbitero potestatez dedit se cotã i ecclesia euangelium predicandi ac frequẽtissime tractãdi ꝺ usũ quidẽ ⁊ cõsuetudinẽ aphricanoz ecclesiaz vñ ẽt ei nõ nulli epi. detrabebãt. sz ille vir uenerabilis ac prouidus in orientalibus ecclesijs id ex more fieri sciẽs utilitati ecclesie cõsulẽs obtrectatoz ꝛi

curabat linguas dūmodo factitaret a
presbytero quod a se ep̄o impleri mini
me posse cernebat. vñ accensa ⁊ ardēs
eleuata super candelabrū lucerna: oīb⁹
q̄ in domo erant lucebat: ⁊ postea cur
rente ⁊ volante huiusmodi fama bono
precedente exēplo acceepta ab ep̄is po
testate: presbyteri nōnulli corā episco/
pis populis tractare ceperunt verbū vi
te: sane tunc in illa hyponensi vrbe ma
nicheorum pestilentia q̄plurimos ci/
ues ⁊ peregrinos infecerat ⁊ penetraue
rat seducēte ⁊ decipiente eiusdē heresis
quodā presbytero nomine Fortunato
ibidē cōuersante atq̄ morante. Inter/
ea hyponēses ciues vel peregrini chri/
stiani tā catholici q̄ etiā donatiste ade/
unt Augustinū presbyterū atq̄ depo/
scunt: ut illū hominē manicheorū pre/
sbyterū quē doctū credebant videret: ⁊
cū eodē de lege tractaret quod idē vt
scriptū ē: parat⁹ ad confessionē oī poscē
ti se rōnē d̄ fide ⁊ spe que ī deo ē: potēs
q̄ exhortari ī doctrina sana ⁊ cōtradi
centes redarguere minime renuit: sed
vtrū etiā hoc Fortunatus fieri vellet sci
scitatus ē. At illi confesti ad ipsū fortu/
natum id detulerunt: ⁊ petētes ⁊ exor/
tantes ac flagitantes ne recusare veni/
re quod id minime recusaret. Sane qm̄
fortunatus iam apud carthaginē san/
ctū nouerat augustinū: adhuc ī eodem
secuz errore ɔstitutū cū eodē ɔgredi pa
uitabat: verū tamē suorū maxime instā
cia coact⁹ ac verecūdat⁹ ꝓmisit comi/
nus se eē venturū: certamēq̄ disputādi
subiturū: vnde cōdicto die ⁊ loco cōue
nerūt in vnū cōcurrētib⁹ q̄plurimis vi
ris studiosis turbisq̄ curiosis: ⁊ apertis
notarioꝝ tabulis disputatio ē cepta pri
ma: ⁊ secunda ē die finita: in que ille ma
nicheus preceptor vt segestoꝝ continet
fides: nec catholicā assertionē potuit e/
uacuare: nec manicheorū sectam verita
ti subnixā valuit cōprobare: sed respon
sione deficiens. vltimo collaturū sē cū
suis maiorib⁹: ea que refellere nō potu
it prosecutus ē: ⁊ si sibi forte de his satis
minime fecissent sue anime consulturū
atq̄ ita omnibus apud quos magnus
⁊ doctus videbatur: nihil valuisse in sue
secte assertione iudicatus est. Qua il
le confusione affect⁹: ⁊ sequenti tēpore
de hyponensi ciuitate ꝓfectus ad ean/
dem amplius nō remeauit ac si per me
moratū dei hominē oīuz cordibus vel q̄
aderant vel q̄ absēntes illa que gesta sūt
cognouerāt: error ille ablat⁹ ⁊ catholi/
ca ē intimata ac cōperta sincera religio
tūc tēporis cepit p̄dicare beat⁹ augusti
nus priuatī ⁊ publice ī domo ⁊ ī eccle
sia salutis verbū cū oī fiducia aduersus
aphricanas hereses maxime cōtra do/
natistas: manicheos ⁊ paganos: libris
confectis ⁊ repetitis sermonibus ineffa
biliter admirantibus christianis ⁊ col
laudantibus: ⁊ hoc ipsū vbi poterāt nō
tacentib⁹: ⁊ diffamantib⁹: sicq̄ adiuuā
te domino leuare in aphrica ecclesia ca
tholica exorta ē capud: que multo tem
pore illi conualescētib⁹ herrticis pcipue
rebaptizatis dōatistis: pte maiore mi
tudinis aphricanoꝝ seducta ⁊ oppressa
iacebat. Libros vero eisdē sine tractat⁹
mirabili dei gr̄a ꝓcedētes ac ꝓfluētes
instructos oī rōnis copia atq̄ auctori/
tate sanctarū scripturarū. ipsi quoq̄ he
retici concurrētes cū catholicis ingenti
ardore audiebāt: ⁊ q̄squis vt voluit et
potuit notarios adhibēs etiam ea que
dicebantur excepta descripsit: ⁊ inde iā
per totū aphrice corpus preclara doctri
na odorq̄ suauissimus christi diffusa ⁊
manifestata est: congaudente quoq̄ in

hoc etiam comperto ecclesia dei trāsma
rina: quoniam sicut oum patitur vnuz
membrum: compaciuntur omnia mem
bra: ita cum glorificatur vnum mēbruz
congaudent omnia mēbra per idem tē
pus coram episcopis hoc illi inbentib⁹
qui plenarium totius aphrice conciliū
hipone agebant de fide ꝛ simbolo pre
sbiter adhuc Augustinus oisputauit. il
le vero beatus sener Ualerius ceteris
ex hoc amplius exultans ꝛ deo gratias
agens de cōcessō speciali beneficio me
tuere cepit vt ē humanus anim⁹ ne ab
alia ecclesia sacerdote priuata ad episco
patum quereretur ꝛ sibi auferetur. naz
ꝛ id prouenisset nisi ꝛ hoc idē episcop⁹
cognito ad locū secretū eū transire cu
rasset: occultatūqꝫ a querentib⁹ minime
inueniri fecisset. vnde amplius formidās
idē venerabilis sener: ꝛ sciens se corpo
re ꝛ etate infirmissimū egit secretis litte
ris apud primatē episcopū carthaginē
sem allegans imbecillitatem corporis
sui: etatisqꝫ grauitatem ꝛ obsecrans vt
hiponēsi ecclesie ordinaretur episcop⁹
qui sue cathedre nō tam succederet sed
consacerdos accederet augustinus.
Que igitur beat⁹ valerius optauit ꝛ ro
gauit satagens rescripto impetrauit.
Postqꝫ petitionē ad visitandū adneniē
te ad ecclesiam hiponēsem. tunc prima
te numidie megalio calamensi episco
po ꝛ Ualerius antistes episcopis q̄ for
te tunc aderant: ꝛ clericis oībus hipo
nensibus: ꝛ vniuersa plebi inopinatem
cunctis suam insinuat tunc volutatem
omnibusqꝫ audientibus: gratulantib⁹
atqꝫ id fieri perficiqꝫ ingenti desiderio
clamantibus episcopatum suscipere cō
tra morem ecclesie suo viuēte episcopo
presbyter Augustinus recusabat. Duqꝫ
id fieri solere ab oībus suaderetur atqꝫ
ignaro transmarinis ꝛ affricanis eccle
sie exēplis probaretur: cōpulsus atqꝫ coa
ctus succubuit ꝛ episcopus cura ꝫ ꝛ ma
ioris loci ordinationē suscepit. Quod
ipse postea fieri nō debuisset vt viuo epi
scopo ordinaretur ꝛ dixit ꝛ scripsit pro
pter cōcilij vniuersalis vetitum: quod iā
ordinatus didicit: nec quod sibi factum
doluit: alijū fieri noluit. Unde ēt satae
git vt conciliis constitueret episcopo ꝛ
ab ordinatoribus deberi de ordinandis
vel ordinatis omniū statuta sacerdotū
in notitia eē deferenda. atqꝫ ita factum
ē: vt episcopatu suscepto multo instan
tius ac frequentius maiori auctoritate
non adhuc in vna tantū regione: ꝫ vbi
cūqꝫ rogants venisset verbū salutis eter
ne alacriter ac nauiter pnlulante atqꝫ
crescēte in domini ecclesia predicabat
paratus semper poscentibus reddere
rationem de fide ꝛ spe que in deo ē: cu
ius dicta atqꝫ excepta ulatimeqꝫ dona
tiste in eadem hiponensi vel vicina ma
nentes ciuitate ad suos episcopos defe
rebant: que cum audissent: ꝛ contra for
te aliquid dicerent aut a suis refelle ba
tur: aut eadem res ad sanctum augu
stinum deferebaꝫ eaqꝫ cōperta patienē
ac leniter vt scriptum ē cum timore ꝛ
tremore salntē omnium operabatur.
Ostendens q̄ nil referre illi noluerunt
ac voluerint q̄qꝫ verū manifestumqꝫ
sit qō ecclesia dei fides tenet ac dicit. Et
hec diebus ac noctibus ab eodē iugiter
agebantur. Nam ꝛ epistolas priuatas
ad quoscunqꝫ eiusdē erroris episcopos
ꝛ ēminētes. ꝛ laicos dedit rōne reddita
āmonēs atqꝫ exhortans vt vel ab illa
se prauitate corrigerent vel certe ad di
sputatiōes venirēt. Illi vero causa diffi
dentie nihil vnq̄ rescribere voluerunt
ꝫ irati furiosa loquebātur atqꝫ seducto

rē deceptorēq; animarum augustinuz
eē ⁊ priuatim ⁊ publice conclamabant
⁊ velut lupū occidēdū eē in defensiōe
gregis. i. sui dicebāt ⁊ tractabant. Qui
oīa peccata a deo indubitanter eē credē
dū posse dimitti his qui hoc facere atq;
interficere al's ac ꝑficere potuissent: nec
deū timētes: nec hominē erubescētes: ⁊
vt eoꝝ cause diffidentia cunctis innote
scerent ⁊ laborauit ⁊ publicis gestis cō
uenti non sunt ausi conferre. Habebāt
etiā idē donatiste per suas pene oēs ec
clesias inauditū hominū genus ꝑuersū
ac violētū velut sub professione cōtinē
tiū ambulantes qui circūcelliones dice
bantur. Et erāt ī ingenti numero ⁊ tur
bis per oēs fere aphricanas regiones cō
stituti: qui malis imbuti doctorib⁹ au
dacia superba: ⁊ temeritate illicita: nec
suis nec alienis aliquādo parcebant: cō
tra ius fasq; in causis interdicentes ho
minibus: ⁊ nisi obedissent: dānis grauis
simis ⁊ cedibus afficiebant armati di
uersis telis bachantes per agros vilas
q; vsq; ad sanguinis effusionē accede
re nō metuentes. Sed dū verbū dei se
dulo predicaretur: ⁊ cū his qui oderūt
pacē pacis ratio haberet: illi pacem lo
quentes debellabāt gratis. Cūq; aduer
sus eorū dogma veritas innotesceret: q̄
volebant ⁊ poterant sese inde vel eripie
bāt vel subducebāt: ⁊ pati atq; vnitati
ecclesie cū suis: quib⁹ poterant cohere
bant. vnde illi sui erroris minimi cōgre
gationē videntes atq; augmētis eccle
sie inuidētes accēsi exardescebāt ira gra
uissimat ⁊ intollerabiles persecutiones
vnitati ecclesie cōpacti faciebant. Ipsis
q; catholicis sacerdotibus ⁊ ministris
aggressiones diurnas atq; nocturnas
direptionesq; rerū omnium vi inferre
bant. nā ⁊ multos dei seruos cedib⁹ de
bilitauerunt aliquibus ēt calcē cū ace
to in oculos miscerunt: alios occiderūt
Unde etiā iidē suis donatiste rebapti
zatores in odiū veniebant. proficientes
porro in doctrina diuina sub sancto ⁊
cum sancto Augustino in monasterio
deo seruientes: ⁊ ecclesie hipouēsi cleri
ci ordinari ceperunt. ac deinde innote
scente ⁊ clarescente de die in diem ec
clesie catholice predicationis veritate
sanctorūq; seruorum dei proposito con
tinentie ⁊ paupertate profunda ex mo
nasterio quod per illū mirabilē virum
⁊ eē ⁊ crescere cepat magno desiderio
poscere atq; accipere episcopos ⁊ cleri
cos pax ecclesie atq; vnitas: ⁊ ceplt pri
mo ⁊ postea cōsecuta ē: nā ferme decē
quos ipse noui sanctos ac venerabiles
viros continentes ⁊ doctissimos beat⁹
Augustinus diuersis ecclesiis nōnullos
quoq; eminentioribus rogatus dedit.
Similiterq; ⁊ ipsi ex illorū sanctorum
proposito venientes domini ecclesiis ꝓ
pagatis: ⁊ monasteria instituerūt ⁊ stu
dio crescēte edificationis verbi de cete
ris ecclesiis promotos fratres ad susci
piēdū sacerdotiū prestiterūt. Unde per
multos ⁊ in multis salubris fidei: spei
⁊ charitatis ecclesie innotescēte doctri
na: nō solū per omnes aphricanas ꝑtes
veruz ēt in trāsmarinis ⁊ libros editos
atq; in grecum sermonē trā latos ab il
lo vno homine ⁊ per illū multis fauen
te deo: multa innotescere meruerūt: atq;
huic vt scriptum ē peccator vidēs irasce
batur: dētibus frēdebat ⁊ tabescebat. ꝟ
ui autem christi vt dictum est: cum his
qui oderunt pacem erāt pacifici: ⁊ cum
loquerentur debelabantur gratis ali
quotiens vero etiā vias armati idē cir
cūcelliones famulum dei augustinum
obsederunt: dū forte iret rogatus ad vi

standas instituendasq; ⁊ exhortandas catholicas plebes quod ipse frequentissime faciebat. Et aliquãdo cõtigit vt illi subcenturiati hactenus perderẽt captionẽ. Euenit quidem dei prouidẽtia ductoris hominis errore vt per aliam viaz cum suis comitatibus sacerdos quo tẽdebat, venisset atq; per hunc quẽ postea cognouit errorem: manus impias euasisset ⁊ in quib⁹ omnibus liberatori d̃o gratias egisse illi oĩno suomore nec laicis nec clericis pepercerunt sicut publica contestatur gesta. Interea silendum non est quod ad laudem dei per illius tãm egregii in ecclesia viri studium domusq; dei zelus aduersus predictos rebaptizatores donatistas gestũ ẽ ⁊ perfectũ cum forte vn⁹ ex his quos de suo monasterio ⁊ clero episcopus ecclesie ꝓpagauerat ad suam curam pertinẽtẽ calamẽsis ecclesis diocesiz visitaret que didicerat pro pace ecclesie contra illam heresim predicaret factum ẽ vt medio itinere eorum insidias incurrisset: ⁊ per vasum illius cum omnibus illis comitantibus sublatis animalibus ⁊ rebus iniuriis ⁊ cede eam grauissima affecissz De qua re ne pacis ecclesie amplius impenderetur prouectus: defensor ecclesie inter leges nõ siluit ⁊ preceptus est. Crispinus qui hisdem donatistis in calamẽsi ciuitate ⁊ regione episcopus fuit predicatus. s. ⁊ multi tẽporis edoct⁹ ad multam reneri auarariaz publicis legibus contra hereeicos constitutam qui resultans legibus presentatus cũ apud proconsulem se negaret hereticum ab orta ẽ necessitas vt illi recedente ecclesie d̃fensore a catholico episcopo resisteretur ⁊ conuinceretur eũ eẽ quo se fuisse negauerat: quoniã s. ab eodẽ dissimilaretur forte catholicus episcopus ab ignorantibus hereticus crederetur illo se quod erat negante atq; ita ex hac desidia ĩfirmis, scandalũ nasceretur: ⁊ memorabili Augustino antistite oĩmodis instante ad controuersiã. Ambo ipsi calamẽses episcopi venerũt ⁊ de ipsa diuersa comuniõe tertio consilctum secũ egerunt magna populorũ christianoꝝ multitudi ne cause exitum: ⁊ apud carthaginẽ ⁊ per totam aphricam expectãte. Atq; ilie crispin⁹ q̃ ẽ ꝑ consulari ⁊ libellari sẽtẽtia ẽ ꝓnũciat⁹ heretic⁹. Proq; illo apud cognitorẽ catholic⁹ eps intercessit ne aurearia multa exigeret ⁊ ei ẽ beneficiũ ĩpetratum. Uñ cũ igrat⁹ ad piissimũ principẽ ꝓuocassz ab impatore relationi debitũ ẽ respõsũ solutũ ⁊ consequẽter preceptũ. nullo ꝓrsus loco heret. cos donatistas eẽ d̃ber̃ ⁊ eos ad viz legũ oĩuz cõtra hereticos lataꝝ vbiq; tenere d̃beret. Ex quo ⁊ iudex ⁊ officium ⁊ idẽ Crispin⁹ q̃ mime fuerat exact⁹ precepti sũt d̃nas ari iibras fisci iurib⁹ ĩferre. Sz ꝓtin⁹ opa data ẽ ꝑ catholicos episcopos: p̃cipue ꝑ scẽ memorie augustinũ vt illa oĩuz ɔdẽnatio p̃ncipis dimitteret ĩdulgẽtia ⁊ dño adiuuãte ꝑfectũ ẽ. q̃ diligẽtia ⁊ scõ studio mltũ cruit ecclesia ⁊ d̃ his oĩb⁹ ꝓ pace eccclesie gest] dugustino dñs ⁊ hic palmã d̃dit: ⁊ apd̃ se iustitie coronã reſuauit ac magis magisq; iubẽte xp̃o d̃ die ĩ diẽ augebatur ⁊ multipiicabat pacis vnitas eccl̃ie d̃i cõfrat̃nitos h̃ ⁊ id maxĩe fcũz ẽ post collationẽ q̃ ab v̄niuersis ep̃is catholicis apd̃ carthaginẽ cũ eisdẽ donatistaꝝ ep̃is p⁹ mõz facta ẽ adiuuãte gl̃iosissimo ĩpatore honorio ꝑꝑ qd̃ ꝑficiẽtes ẽt a suo lat̃e tribunũ ⁊ notariũ marcellinũ ad aphricã iudicẽ miſat. In q̃ ɔtrouersia ilii otb⁹ modis cõfutati: atz de errore a cathĩlicis ɔuicti sẽtẽtia cognitor] notati sũt

⁊ post eorum appellationē pijssimi re-
gis responsio iniusti inter heretico⁹ con
dēnati sunt. Ex qua ratione solito mor̄
nō amplius cum hereticis eorum epis-
copi sed cum suis clericis ⁊ plebibus cō
municauerunt: ⁊ pacē tenentes catho-
licam multas propter eandem fidem ꝑ
secutiones vsq; ad mēbrorum amputa
tionem ⁊ internitionem ꝑtulerunt ⁊ to
tum illud bonū vt dixi per sanctū illuz
hominem consentientib⁹ nostris ep̄is
⁊ pariter satagentibus ⁊ ceptū ⁊ ꝑfectū
ē. Porro aūt quoniā post illā que cum
donat istis facta est collationē nō defu
erunt qui dicerēt ꝑmissos nō fuisse eos
dē ep̄os apud potestatem que causam
audiuit dicere omnia pro suis partibus
qm̄ catholice ꝯmunionis cognitor sue
fauebat ecclesie: licet hoc deficientes et
victi ad excusationem tactarent qn̄q̄dē
⁊ ante controuersiam. Idem heretici ca
tholice cōmuniōis eum esse nouerant
⁊ dum ab eodem conuenirent̄ publicis
gestis ꝙ ad collationem occurrerēt eē
facturos prosecuti sunt: poterant vtiq;
suspectū eum habentes recusare cōgres
sum: tn̄ oīpotētis dei prestitit auxilium
vt postea in cesariensi. Mauritanie ci-
uitate constitutus venerabilis memorie
Augustinus quo eū venire cū alijs eius
coepiscopis sedis apostolice littere ꝯpu
lerunt obterminādas videlicet alias ec
clesie necessitates. Hac ergo occasione
prouenit ut emeritū eiusdē loci dona-
ristarum ep̄m quem sue secte precipuuz
in illa collatione habuerunt defensorez
videret. Et cum eodez publice ī ecclesia
astante diuerse ꝯmunionis: ex hiplo di
sputaret ⁊ prouocaret gestis ecclesiasti
cis vt quod forte sicut dicebant ꝓsequi
potuit in collatione ⁊ permissis nō erat
in presētis nec alicuius potātis prohibi
tione aut in potētia securus dicere mini
me dubitaret ⁊ in sua ciuitate suis oib⁹
p̄ntibus ciuibus fiducialiter ꝓpriā def
fendere ꝯmunionē nō denegasset: Ille
nec hac or̄one nec suorum parentū nec
ciuiū instāti petitione id facere uoluit q̄
ei policebantur sed ad eius redjturos ꝯ
munionē etiā cū discrimīe patrimonio
rū salutisq; sue tēporalis si modo catho
licā suparet assertionē. At ille ampli⁹ di
cere illis gestis nec uoluit nec valuit ni
si quantū illa gesta continz apud Car-
thaginē inter ep̄os ꝯfecta: vtꝝ vicerim⁹
an uicti fuerimus. Et alio loco cū a no
tario ut rn̄deret āmoueretur nihil ait. et
cū reticeret: factiq; eius sit cunctis māi-
festa dissidentia ecclesie dei augmenta
ac firmamenta prouenerunt. Quis ḡ di
ligentiam ⁊ opam beatissime memorie
augustini ꝑ ecclesia dei statu cognose
re plenius voluerit etiā illa ꝑcurrat ge
sta ⁊ inueniet q̄ vel qualia protulerit q̄
bus illū doctū eloquētē ⁊ p̄dicatuz ho
minē ꝓuocauerit hortatusq; fuerit vt
ꝑ sue defensione ꝑtis qd̄ vellet diceret
illūq; uictū cognosceret. Scio ego n̄ so
lū Possidius presul qui uitā hāc ꝯscrip
si v̄m ēt alij fratres ⁊ conserui qui nobis
cū tūc intra hyponen̄ ecclesiā: cū eodez
sācto viro viuebāt nobiscū ꝑiter ad mē
sā cōstitutis eū dixisse. aduertistis hodie
ī ecclesiā meū ſmonē eiusq; initium ⁊ fi
nē ꝯ meā ꝯsuetudinē ꝓcessisse: qm̄ non
eā rē terminatā explicui q̄ꝫ ꝓposueram
sz pēdētē reliqueri. cui rn̄dim⁹ Ita nos
in tpe miratos fuisse scim⁹ ⁊ recognoui
m⁹: at ille. Credo ait forte aliquē erran
tē ī populo dn̄s ꝑ nr̄az obliuionē ⁊ ero
rē docere ⁊ curari voluerit. In cui⁹ ma
n⁹ sūt ⁊ nos ⁊ ſmones nr̄i. Nā cū ꝓpo
site q̄stiōis latebras ꝑtractarē ī aliū ſmo
nis excc̄sū ꝑrexi atz ita ꝯclusa l̄ explicata

questione disputationē terminaui ma/
gis aduersū manicheoꝝ errorē. Unde
nihil dicere decreuerā disputās q̄ꝫ d̄ his
que asserere proposuerā. Et post hec: ni
si fallar: ecce alia die vel post biduū ve/
nit quidā Firm⁹ noīe negociator ⁊ in
tra monasteriū sedētē sancto Augusti/
no corā vobis ad pedes ei⁹ genib⁹ pro
uolut⁹ sese iactauit lachrymas fūdēs et
rogans vt pro suis delictis sacerdos cū
suis dn̄m precaret̄ ꝯfitēs q̄ manicheo
rū sectā secut⁹ fuisset ⁊ i ea q̄ꝫ plurimis
annis vixisset: ⁊ ꝑꝑea pecuniā multam
ipsis manicheis vel eis quos dicunt ele
ctos ccassū errogasset: ac se i ecclesia dei
misericoidia fuisse ei⁹ tracratib⁹ nup̄ cor
rectū atꝫ catholicū factū q̄ ⁊ ipse vene
rabilis Augustin⁹ ⁊ nos qui tūc adera/
mus ab eodē diligēter inquirentes: ex
qua re potissimū illo tractatu sibi fuerit
satisfactū. Et referente eo. nobisq̄ oīb⁹
sermonis seriē recognoscētib⁹ profūdū
cōsiliū dei ꝓ salute aīaꝝ āmirātes ⁊ stu
pētes glorificauim⁹ sāctū nomē eius et
benedixim⁹ q̄ cū voluerit: ⁊ vn̄ voluerit
⁊ quō voluerit ⁊ ꝑ sciētes ⁊ per nescien
tes animaꝝ operat̄ salutē. Ex eo ille hō
proposito suoꝝ dei adherēs negotiato
ris dimisit actionē ⁊ proficiēs in ecclesie
mēbris. In alia regiōe ad p̄sbyteri quo
q̄ꝫ dei volūtate perit⁹ ⁊ coact⁹ accessit
officiū: tenens atq̄ custodiēs ꝓpositi
sanctitatē. Et forte adhuc sisq̄ꝫ in rebus
humanis viuit trans mare constitutus
Apud carthaginē quoq̄ꝫ dū ꝑ quēdaꝫ
domus regie procuratorem nomine.
Ursū fidei catholice hominē ad quos/
dā manicheorū quos electos vel ele/
ctas dicūt blasphemis operib⁹ p̄ntes ꝑ
ueniretur atq̄ ad ecclesiam ab eodem
deducerentur ⁊ perdocerēt̄ ab ep̄is ad
tabulas auditi sunt. Inter quos etiā sā
cte memorie Augustin⁹ fuit: q̄ pre ceteris
illā execrabilem sectā nouerat: ⁊ eorūꝫ
prodens eiusmodi dānabiles blasphe/
mias ex locis libroꝝ quos illi accipiunt
manichei vsq̄ꝫ ad cōfessionē earundem
blasphemiarū eos derduxit: ⁊ que inter
se illi suo more malo: indigna ⁊ turpia
facere consueuerant feminarū illarum
velut electaeum proditione illis eccleſi
asticis gestis declaratū ē atq̄ꝫ ita pasto
ris viligentia dominico gregi ⁊ augmē
tum accessit: ⁊ aduersus fures atq̄ꝫ la/
trones defensio cōpetens procurata est
Cum quodā ē felice de numero eorū
quos electos dicunt idē manichei q̄q̄ꝫ
hyponen. venerat eūdē seminatur⁹ er/
rorem publice in hiponeñ. ecclesia no
tarijs excipientibus desputauit beat⁹
augustinus populo astāte. Et post secū
dā vel tertiā collationē ille manicheus
frustrata aanilate ⁊ errore ipsius secte
ad nostrā conuersus ē fidē atq̄ꝫ ecclesiā
sicut eadē relecta doceri poterit scriptu
ra. Preterea cū quodā etiā Pasentio
comite dom⁹ regie arriano q̄ per aucto
ritatē sue ꝑsone fisci vehemētissim⁹ exa
ctor fidē catholicā atrociter ac iugiter
vehemētissime oppugnāte: ⁊ qm̄ pluri
mos sacerdotes dei simpliciori fide vi/
uentes dicacitate ac potestate exagita
tat ⁊ perturbabat presētibus honorati
⁊ nobilib⁹ viris apud chartaginem ab
illo prouocat⁹: contulit corā: sed idem
heretic⁹ tabulas atq̄ꝫ stilū qd̄ magister
noster ⁊ añ cōgressū īstātissime fieri vo
lebat ne adessent oīmō recusauit. Et dū
id ꝑnegassꝫ dicēs qd̄ legū metu publi
carū ꝑiclitari tabulis scriptis nollet at
qꝫ īterpositis id placere. Aug⁹ ep̄s cum
suis q̄ aderāt cōsacerdotib⁹ videret̄ vt
absq̄ꝫ vlla scriptura priuati disputarent
collatiōꝫ suscepit p̄dicēs vt postmodū

contingit: q̄ post solutū cōuētū esse cui
q3 posse libere forte dicere nullo scri/
ptnre documēto se dixisse qd̄ forte non
dixerit: vel ñ dixisse qd̄ dixerit: btūs au
gustin⁹ miscuit cū eodē sermonē: atq3
asseruit q̄d crederet ⁊ ab illo q̄d tene/
ret audiuit: ⁊ vera rōne atq3 auctorita/
te scripturarū ꝓlata docuit ⁊ oñdit nr̄e
fidei firmamēta. Illius āt asserta unlla
veritate: nulla scripturarū sanctarū au/
ctoritate, suffulta docuit ⁊ frustrauit. Et
vt a se iuicē ꝑtes digresse sūt ille magis
magisq3 irat⁹ ⁊ furens: mēdacia multa
pro fide sua falsa iactabat: victū eē a se
ipso ꝓclamās: multorū ore laudatum
Augustinū. q̄ cū illū venerabilē virū mi
nime laterēt: coact⁹ ē ad ip3 scribere pa
sentiū ꝑꝑ ipsius metū omissis noib⁹ cō
ferentiū. ⁊ in eis lr̄is quicq̄d inter ꝑtes
dictū vel gestū fuerat fideliter itimauit:
ad ea si negarēt ꝓbāda magna testium
hñs copiā clarissimos .s. atq3 honorabi
les q̄ tūc aderāt viros. Atq3 ille ad duo
sibi directa scripta: vnū vix reddidit scri
ptū: in quo magis iniuriā facere: q̄ sue se
cte rōnē valuit declarare. Qd̄ a volenti
bus ⁊ a valētib⁹ legere cōprobat. Cum
ipsoꝝ quoq3 arrianorū ep̄o quodā ma/
ximio cū gētib⁹ ad affricā veniētē apud
hyponē q̄plurib⁹ volētib⁹ atq3 petēti/
bus preclaris iterpositis viris cōtuli: ⁊
q̄d singule asseruerit partes scriptū est.
Que si studiosi diligēter legere curaue/
rint: ꝓculdubio īdagabāt vel q̄d calli
da ⁊ irrōnabilis heresis ad seducēdum
⁊ decipiendū profiteat: vel q̄d ecclesia
catholica de diuina teneat ⁊ p̄dicet ter
nitate. Sz ille heretic⁹ de hipone rediēs
carthaginē de sua multa in collatione
loquacitate victorē si de ipsa collatiōe
recessisse iactauit ⁊ mētitus ē. Que vti
q3 non facile a diuine legis ignaris exa
minari ⁊ diiudicari possent a venerabi
li viro Augustino sequēti tēpore stilo: ⁊
illi⁹ toti⁹ collationis de singulis obiecti
⁊ respōsis facta ē recapttulatio. Et quā
nihil ille obiectis referre potuerit. Nihi
lomin⁹ demr̄atū ē additis supplemētis
q̄ i tp̄e collatiōis augusto cuncta iferri
⁊ scribi minime potuerūt. Id enī ege/
rat neq̄cia hois ⁊ sua nouissima ꝓsecu
tione multū lōgissima totū qd̄ remāse
rat diei spaciū occuparet. Aduersus pel
lagianistas quoq3 nouos nr̄orū tēpoꝝ
hereticos ⁊ disputatores callidos arte
magis subtili ⁊ noxia scribentes: ⁊ vbi/
cūq3 poterāt publice ⁊ ꝑ domos loquē
tes ꝑ ānos ferme decē elaborauit libro
rū multa condens edios ⁊ i ecclesia po
pulis ex eodem errore frequētissime di
sputans. Et quoniā idē ꝑuersi sedi apo
stolice per suā ābitionē: eādē perfidiam
persuadere canabātur īstātissime ēt cō/
cilijs. Affricanis sanctorū ep̄oꝝ gestum
ē vt sancto pape vrbis: ⁊ pri⁹ venerabili
Innocētio: ⁊ postea sancto zosimo ei⁹
successori ꝑsuaderet q̄ illa secta catho
lica fide ⁊ abhominādā ⁊ dānāda fuis
set. At illi tāte sedis antistites suis diuer
sis tp̄ib⁹ eosdē notātes atq3 a mēbris ec
clesie precidentes: datis lr̄is ad Affrica
nas occidētis ⁊ oriētis ꝑtes ecclesie: eos
anathematizandos ⁊ deuitādos ab oī
bus catholicis cēsuerūt. Et hoc tale de
illis ecclesie dei catholice prolatū iudi
cium ēt pijssimus Imꝑator honori⁹ au
diēs ac sequēs suis eos legib⁹ dānādos
īter hereticos haberi debere cōstituit.
Uñ nōnulli ex eis ad sācte matris eccle
sie gremiū vnde resiluerāt. redierunt et
adhuc alij redeūt: ⁊ innotescēte ⁊ ꝑua
lescēte aduersus illū detestabilē errorē
recte fidei veritate. Et erat ille memora
bilis vir Augustin⁹: precipuū dñi corpo

ris mēbrū: circa vniuersalis ecclesie vti
litatē: solicit⁹ sēper ac ꝑuigil. Et illi diui
nit⁹ datū ē vt se suoꝝ alborū fructū ēt in
hac vita gaudere pronenisset. prius qui
dē ī hypponēsi ecclesia: ⁊ regiōe cui ma
xime presidebat vnitate ac pace ꝑfecta.
Deide in alijs affrice ꝑtibus siue per se
ipsū: siue per alios ⁊ quos ipse dederat
sacerdotes pullulasse: ⁊ multiplicatam
fuisse domini ecclesiā ꝑuidēs illusq; ma
nieheos: Donatistas: Pellagianistas: ⁊
paganos: ⁊ maxīa parte defecisse de ec
clesia d̄i sociatos eē ꝯgaudēs ꝓfectibus
quoq; ⁊ studijs fauēs erat. Et exultans
bonoꝝ oīuz in disciplinatiōz pie ac sācte
tollerās frum: ingemescēsq; de iniqui
tatibus malorū siue eoꝝ q̄ intra ecclesiā
siue eoꝝ q̄ extra ecclesiā sūt cōstituti do
minicis: ut dixi: lucris semꝑ gaudēs et
dānis merens. Tāta āt ab eodē dicta ⁊
edita sūt: tātaq; in ecclesia disputata ex
cepta atq; emēdata vl̄ aduersus diuersos
hereticos cōscripta: vel ex canonicis li
bris exposita ad edificatōz scōꝝ eccl̄ie
filioꝝ: vt ea oīa vir q̄sq̄ d̄udio suorū per
lēgere ⁊ nosce sufficiat. v̄uz tñ ne verita
tis v̄bi auidissimos ī aliquo: fraudare
videamur statuti d̄o p̄stāte i hui⁹ opu
sculi siue ēt eorūdē libroꝝ tractatum ⁊
epl̄aꝝ indiculū adiungere. Quo lecto q̄
magis d̄i v̄itatē q̄ꝫ tꝑales emat diuicias
sibi q̄sq; qd̄ voluarit ad legēdū ⁊ cogno
scēdū eligat: ⁊ id ad describēdū: vel d̄ bi
bliotheca hyponeñ. ecclesie petat vbi e
mēdatoria exēplaria forte poterūt īue
niri: vel nō valuerint īq̄rat ⁊ inuēta de
scribat: ⁊ habeat: ⁊ petēti ad describēdū
siue īuidia ēt ipse tribuat: s̄z quoq; apl̄i
sniaz dicētis. Audet q̄sq̄ vestꝝ aduer
sus alterū negotiū hñs iudicari ab iniq̄s
⁊ nō apud sanctos: An nescitis qꝛ sācti
mundum iudicabunt: ⁊ in vobis iudica
tur mundus īdigni estis iudiciorū min
morum: nescitis quia angelos iudicabi
mus ne dū secularia. Secularia igit̄ iu
dicia si habueritis inter qos eos qui cō
tēptibiles sunt in ecclesia hos colloca
te ad iudicandū: ad reuerentiā vobis lo
quor. Sic nō ē inter vos eos quisq; sa
piens qui posset fratrē suū diiudicare: s̄z
frater cū fr̄e diiudicatur: ⁊ hoc apud īfi
deles. Interpellat⁹ ergo beatus Augu
stinus a christiāis v ela cuiuscūq; secte
hominibus causas audiebat diligēter
ac pie. Cuiusdā vero sententiā āte ocu
los habes dicētis se male inter incogni
tos q̄ꝫ īter aīcos causas audire eo ꝙ de
īcognit⁹ pro quo arbitrata equitate iu
dicaret̄ amicū possz acquirere. De ami
cis vero vnum eēt ⁊ contra quē senten
tia profertur ꝑditurus: ⁊ eas aliquando
vsq; in horam refectiouis: aliquādo āt
tota die ieiunans: semper tamen nosce
bāt ⁊ dirimebat intendens in eis christi
anorū momēta animorum quantum
quisq; vel in fide bonisq; moribus pro
ficeret vel ab his deficeret. Atq; comp
tis rerum oportunitatibus diuine legi
veritate partes docebat: eāq; illis īcul
cabat: ⁊ eos quo adipiscerētur vitā eter
nam edocebat ⁊ ammonebat nihil ali
ud querēs ab his quib⁹ ob hoc narra
bat nisi tantum obedientiam ⁊ deuoti
onem christianam qne deo debetur ⁊
hominibus peccantes coram omnibus
arguens: vt ceteri timorem haberent ⁊
faciebat hoc tanq̄ꝫ speculator a dño cō
stitut⁹ dñi israel ꝑdicās uerbū atq; īstās
oportune īportune arguēs: hortans. in
crepās ī oī longanimitate ⁊ doctrina ꝑ
cipueq; opā dās īstruere eos q̄ eēnt ido
onei ⁊ alios docē: rogat⁹ quoq; a ñnull̄
ī eoꝝ tꝑalib⁹ causis epl̄as ad diuersos
dabat. Sz hāc suā a melioribꝰ reb⁹ occu

pationē tanq̄ angariaꝫ deputabat sua
uez semper habens de his que dei sunt
vel allocutionē vel collocutionem frat̄
ne ac domestice familiaritatis. Nouim⁹
quoque eum a suis charissimis litteraꝝ
intercessu apud seculi potestates postu
latum nō dedisse dicentē. Cuiusdā sapi
entis seruandam eē sententiam: de quo
scriptū esset ꝙ multa sue fame contem
platione amicis nō prestitisse. Et illō ni
hilominus suū addēs: quoniā plerunq̄
pōstas que petit p̄mit. Cū vō intercedē
dum esset: rogatus videbat tan id hone
ste ac temperate agebat vt nō solū one
rosus aut molestus nō uideret verū ēt
mirabilis extitisset. Nam dum exhorta
necessitate suo more apud quendā afri
ce vicarium noīe Macedoniū: pro sup
plice litteris interuenisset atq̄ ille paru
isset hoc mō rescriptū misit. Miro mō
afficior sapientia tua: ut in illis que edi
disti: ꝛ in his que īteruenīēs ꝓ reis mit
tere non grauaris. nam ꝛ illa tantū ha
bent accuminis scientie ꝛ sanctitatis: vt
mihi supersit: ꝛ hec tñ verecundie vt ni
si faciam quod mandas culpam penes
me remanere non in negotio esse diiudi
cē: dñe merito venerabilis ꝛ suscipiēde
pater nō enim instas ꝙ plerīq̄ omnes
istius loci faciunt vt quodcūq̄ sollicit⁹
petitor volueris extorqueas: sed quod
tibi a iudice tot curis obstricto petibile
visum fuerit āmonēs ꝛ rogas subseruiē
te verecundia q̄ maxima. Difficiliū īter
bonos efficatia est: proinde statim com
mēdatis effectū desiderij tribui. Nā spe
randi viam ante patefeceram. Sanctoꝝ
consilia sacerdotum per diuersas prouī
cias celebrata cum potuit frequentauit
nō in eis que sua sunt: sed que iesu xp̄i
quereus ut vl' fides sancte ecclesie ca
tholice inuiolata maneret. uel nō nulli
sacerdotes uel rierici siue per fas siue ꝑ
nefas excōmunicati uel absoluerentur
uel obijcerentur. In ordinandis vō sa
cerdotibus uel clericis consensū maiorū
christianorum ꝛ consuetudines ecclesie
sequendam arbitrabatur: Uestes ei⁹ et
calciamenta uel lectualia ex moderato
ꝛ cōpetenti habitu erant nec nitida ni
miū: nec abiecta plurimū: quia plerūq̄
uel iactare se insolenter homines solēt
uel abijcere ex utroq̄ nō que iesu xp̄i sꝫ
que sua sunt inquirentes. At iste beatus
ut dixi medium tenebat neq̄ ī dexterā
neq̄ in sinistram declinans. Mensa v
sus est frugali ꝛ paxea quequidem īter
holera ꝛ legumia: etiā carnes aliquādo
propter hospites vel quousq̄ infirmio
res habebat. Semper aūt vinū habebat
quia nouerat ꝛ docebat ut Apostolus
dicit. Qđ omnis creatura bona dei: et
nihil abijciendum ꝙ cum gratiarum ac
ctione percipitur: sāctificatur aūt ꝑ uer
bum dei ꝛ orationē. Et ut idem Augusti
nus sanctus doctor in suis confessionū
libris posuit dicens. Non ego immum
diciam obsonij timeo sed immundici
am cupiditatis. Scio Noe omne gen⁹
carnis quod cibo esset usui manducare
permissum. Heliam cibo carnis refectū
Joannē mirabili abstinentia preditum
aīalibus hoc est locustis in escam cedē
tibus nō fuisse pollutū. Scio ꝛ esau lē
ticule concupiscentia deceptū. Et dauid
propter aque desideriū a seipso reprehē
sum ꝛ regē nostrū nō de carne sed ō pa
ne esse tentatū. Ideoq̄ ꝛ populus ī her̄
mo nō qꝛ carnes desidera it: sed qꝛ esce
desiderio cōtra deum murmurauit me
ruit improbari. De vino aūt sumendo a
postoli extat sentētia ad thimotheuꝫ di
centis. Noli usq̄ adhuc aquā bibere sꝫ
vino modico utere propter stomacubū

ꝛ frequentes tuas infirmitates. Coclea
ribus al's coclearijs tantum argenteis
vtens cetera vasa quibus mēse infere-
bantur cibi uel testea vel lignea vl' mar
morea erant nō tñ necessitatis inopia:
sed proposito voluntatis. Sed ꝛ hospi-
talitatem exhibuit semper: ꝛ in ipsa mē
sa magis lectionem vel disputationē q̄ꝫ
epulationē potationēq̄ꝫ diligebat et ꝯ
pestilentiam humane consuetudinis in
ea ita scriptum habebat. Quisq̄s amat
dictis absentum rodere vitam. Hāc mē
sam indignā nouerit eē suam: ꝛ iō oēm
conuiuam a superfluis ꝛ noxijs fabulis
ꝛ detractionibus sese abstinere debere
ammonebat. Nam ꝛ quosdam suos fa
miliarissimos coep̄os illius scripture ob
litos ꝛ contra eum loquentes tam as-
pere aliquando reprehendit cōmotus
ut diceret: aut delendos eē illos de mē
sa versus aut se de media refectione ad
suum cubiculū surrecturuꝫ. Quod ego
ꝛ alij qui illi mense interfuimus exper-
ti sumus. Cōpauperū v̄o semp memor
erat: eisq̄ꝫ inde errogabat: Unde ꝛ sibi
suisq̄ꝫ omnibus secum habitantibus er
rogabatur hoc est uel ex reditibus pos-
sessionū ecclesie uel etiā ex oblationib⁹
fidelium. Et dum forte ut assolet ꝺ pos-
sessionibus ipsis īuidia clericis fieret al
loquebatur plebē dei malens se ex col-
lationibus magis plebis dei viuere q̄ꝫ il
larum possessionum curā uel guberna
tionem pati ꝛ paratum se esse illis cede
re ut eo modo oēs dei serui: ꝛ ministri
viuerent: quo in ueteri testamēto legit̄
Altari seruientes: eodem comparticipa
ri. Sed nunq̄ꝫ id laici susciper̄ uoluerūt
Domus ecclesie curam omnēq̄ꝫ substā-
tiā ad vices valentioribus clericis dele-
gebat ꝛ credebat. Nūq̄ꝫ clauē nūq̄ꝫ an-
nulum in manu habens sed ab eisdē do
mus prepositis cuncta ꝛ accepta ꝛ erro
gata notabantur Que anno cōpleto e-
idem recitabantur quo sciretur quātuꝫ
acceptū quantumq̄ꝫ dispensatū fuisset:
vel quicquid indispensatū vel dispensā
dum remansisset. Et in multis titulis il-
lius magis prepositi domus fidē sequēs
q̄ꝫ probatum manifestūq̄ꝫ cognoscens
Domū vero vl' agrū seu uillam nūq̄ꝫ e
merevoluit. Uerū si forte ecclesie a quo
q̄ꝫ sponte aliquid tale uel donaretur vl'
titulo legati dimitteretur nō respuebat
sed suscipi iubebat. Nam ꝛ aliquas euꝫ
hereditates recussasse nouimus: nō q̄a
pauperibus inutilees ee possēt: sed qm̄
iustum ꝛ equum eē videbat vt a mortu-
orum uel filijs vel parentibus: ul' affini
bus magis possiderentur: quibus ab eis
deficientes dimittere noluerūt. Quidaꝫ
etiam exhonoratis hiponensiū apud car
tagine uiuēs ecclesie hyponensi possessi
onem donare uoluit ꝛ ꝯfectas tabulas
sibi usufructu retēto vltro e dē sācte m̄
morie. Augustino misit: cuius ille obla
tionē libenter accepit congratulās eiq̄ꝫ
eterne sue memor esset salutis. Uerum
post aliquot annos nobis forte cū eo dē
cominus constitutis Ecce ille donator
litteras per suum filium mittens roga-
uit vt ille donationum tabule suo filio
redderentur pauperibus v̄o errogādos
dixerit solidos centum. Quo ille sāctus
cogniro īgemuit hominē vel finxisse do
nationē vel eum de bono opere penitu
isse ꝛ quanta potuit deo suggerēte cor-
di eius condolenti aīo ex eadem refra-
gatione dixit in illius. s. increpationeꝫ ꝛ
tabulas quas ille spōte admisserat nec
desideratas nec exactas confesti reddi-
dit: pecuniamq̄ꝫ illā respuit atq̄ꝫ scriptis
eundē sicut oportuit ꝛ arguit ꝛ corripu
it admonens ut de sua simulatione vel

niqnitate penitentie humilitate deo satisfaceret: ne cuz tan graui delicto de seculo exiret. Frequenti9 vo dicebat magis securius ac tutius ecclesie legata a defunctis dimissa debere suscipere q3 hereditates forte sollicitas z dānosas. ipsaqz legata magis offerenda eē q3 exigenda. Cōmendata queqz ipse non suscipiebat: sed uolentes suscipere clericos nō prohibebat. In his quoqz que ecclesia habebat z possidebat intentus amore implicatus cupiditate nō erat. sz maioribus magis spiritualibus suspensus z inherens reb9. uix aliqñ seipsum ad ista tēporalia ab eternorum cogitatiōe relaxabat z disponebat. Quibuscqz ille dispositis z ordinatis tancq3 rebus mordacibus z molestijs animi recursum ad interiora mētis z superiora faciebat. q9 vel de inueniendis diuinis rebus cogitaret: uel de iā inuentis aliquid dictare aut certe ex iam dictatis atqz transcriptis aliquid emendaret. Et id agebat in die laborans z in nocte lucubrans z erat tanq3 illa religiosissima. Maria typhum gestās superne ecclesie de q3 scriptum ē q9 sederet ad pedes dñi atqz itēra verbum eius audiret: de qua soror conquesta q9 ab eadem circa ministeriū mlt̄ tum occupata nō adiuuaretur audiuit Martha martha solicita es: optimā p3tē elegit. Maria que ñ auferetur ab ea Nam fabricarum nouaz nūq3 studiuz habuit deuitans in eis implicationē sui animi quem semper liberum habere uolebat ab omni molestia tēporali: Non tñ illa uolentes z edificātes prohibebat niſi tñ imoderatos. Interea dū ecclesie pecunia deficeret hoc ipsum populo christiano denūciabat nō se habere qđ indigentibus errogaret: nā z ō vasis domunicis ꝓpter captiuos z q3 plurimos indigentes frangī z vēdi iubebat: z indigentibus dispensari. Quod nō cōmorassem niſi ō carnalē sensum quorundā fieri peruiderem. Et hoc ipsum ēt venerabilis memorie Ambrosius i tali necessitate indubitanter eē faciendū z dixit z scripsit: sed z inde de neglecto fidelib9 gazophilatio z secretario. vñ altari necessaria inferuntur aliqñ in ecclesia loquens admonebat: qđ etiaz beatissimū Ambrosium se pñte in ecclesia tractauisse aliqñ retulerat cum ipso semper clerici vna etiam domo ac mēsa sūptibusq3 cōibus alebanť z vestiebanť. Et ne quis q3 facile iuratione ad periuriū decidisset: z in ecclesia populo prædicabat z suis instituerat ne quis iuraret nec ad modicūquidē. Quod si prolapsus fuisset unā de statutis perdebat portionē. Numerus enim erat suis secū cōmorantibus z cōuiuantibus poculoz prefix9. Indiscretiones quoqz z trāsgressiones suoz a regula recta z honestate z arguebat z tollerabat quātū decebat z oportebat In ralibus precipue docēs ne cuiscq3 cor declinaretur in uerba maligna ad excusandas excussationes i peccatis Et dū quiscqz offerret munus suū ad altare atqz eidē ofratri reconciliaretur: et tunc veniēdū z munus ad altare offerendū. Si vo ipse aduersus fratrē suum aliquid haberet corripere eū debere in parte: z si eū audisset lucratus esset suū fratrē. Sin minus adhibēdū eē eē vnuz aut duos quod si z ipsos oteneret ecclesiā adhibēdū. Si vo z huic nō obediret eēt illi ut ethnicus z publican9. Et illō addens ut fratri peccanti z veniā petēti nō septies: sed septuagies septies delictū relaxetur sicut quiscqz a dño quotidie sibi postulat relarari. Femina autē intra domū eius nulla vnq3 conuersa-

ta ē: nulla mãsit nec quidē germana so
ror que uidua deo ꝑuiens multo tēpor̄
usq; in diem obitus sui proposita ancil
larū dei uixit. Sed ne patrui sui filie al's
fratris sui filie que pariter d̄o seruiebāt
quas personas sanctorū episcoporū cō
cilia in exceptis posuerūt. Dicebat v̄o qꝛ
ꝛ si de sorore ꝛ neptibus secū cōmoran
tibus nulla nasci possit mala suspicio:
tñ qm̄ ille persone sine alijs necessariis
secūq; manētibus feminis esse nō pos
sent: ꝛ ꝙ ad eas etiā alie afforis intrarēt
de his posse offendiculū aut scandalū
infirmioribus nasci: ꝛ illis qui cū episco
po vel quolibꝫ clerico forte manerēt ex
illis oībus femiuarū ꝑsonis posse una
commorantibus aut aduentantib⁹ aut
tentationibus humanis perire aut cer
te malis hominū suspitionibus pessim̄
diffamari: Ob hoc ergo dicebat nunq̄
debere feminas cū seruis dei ēt castissi
mis vna manere domo: ne ut dictū ē a
liquod scandalū vel offendiculum h̄ ta
li exemplo poneretur infirmioribus et
si forte ab aliquibus feminis ut videret̄
uel salutaretur rogabatur nunquā sine
clericis testibus ad eū intrabāt vel sol⁹
cum solis vnq̄ est locutus nisi secretoꝝ
aliquid interesset. In visitationibus v̄o
modū tenebat ab apostolo definitū ut
nō nisi pupillos ꝛ viduas in tribulatio
nibus constitutos uisitaret. ꝛ si forte ab
egrotantibns ob hoc peteretur ut pro
eis in presenti deū rogaret: eisq; manus
imponeret sine mora pergebat. Femi
narū aūt monasteria nō nisi vrgentibus
necessitatibus visitabat. Seruandū quo
q; in uita ꝛ moribus hominibus dei re
ferebat quod in institutis sancte memo
rie ambrosii cōpererat ut vxorem cuiq̄
nunquā posceret neq; militare uolentē
ad h̄ ꝯmēduret neq; in sua patria appe
titū iret ad cōuiuiū. De singulis rebus ꝑ
stans causas. s. ne dū inter se coniugati
casu iurgarent ꝛ eum maledicerent per
quē cōiuncti eēnt. Sed plane ad h̄ sibi
iam consentientes petitū interesse debe
re affirmabat sacerdotē ut uel eoꝝ iam
pacta ꝛ placita firmarentnr vel bene di
cerentur: ꝛ ne militie cōmēdatus ac ma
le agens eius culpa suffragatori tribue
retur ꝛ ne per frequentiā in patrie cōui
uiis ꝯstitutus tēperantis amitteret̄ mo
dus indicauerat nobis se predicti beate
memorie uiri in vltimo vite cōstituti au
disse sapiētissimū ꝛ piissimū rñsū ꝛ mul
tū laudabat ac predicabat. Nā cū ille
venerabilis vltima iaceret egritudīe ꝛ a
fidelibus honoratis lecto eius a stanti
bus si videntibus eū de seculo migratu
rū ad deū ꝛ ob h̄ merētibus tanto ac ta
lis antiste ecclesiā posse priuari vbi de
sacramenti dei dispensatiōe ꝛ cū lachri
mis rogaret̄ ut sibi a dño uite posceret
cōmeatū: eū illis dississe. Nō sic vixi ut
me pudeat inter nos viuere sed nec mo
ri timeo: qꝛ bonū ad dñm hēmus: ꝛ ī his
noster augustinus senex elimata ac li
brata admirabatur ꝛ laudabat uerba
Ideo enī eū disisse intelligēdū ē. nec mo
rī timeo qꝛ bonum dñm hēmus ne cre
deretur presidens de suis purgatissimis
moribus presumpsisse. non sic vixi vt m̄
pudeat inter uos viuere: hoc enim dixe
rat ad illum quod homines de homine
nosce poterant. nam ad examen equita
tis diuine de bono se dixit domino ma
gis confidere. Cui etiā in oratione quo
tidiana dominica dicebat. Dimitte no
bis debita nostra. Cuiusdam quoque
coepiscopi ꝛ familiarissimi sui amici in
extremis vite de talibus frequentissim̄
referebat dictum. ad quem cū visitandū
iā morti appropinquāte vētitassꝫ ꝛ ille

manus gestu se de seculo exituꝝ signifi
caret atq; a se illi esset responsuꝫ adhuc
eēm ecclesie necessariū viuere posse illū
ne putaretur huius vite teneri cupidita
te respondisse. Si nunq̄ bene: Si aliqñ
quare non modo: ⁊ talem sententiā mi
rabatur ⁊ laudabat homiuē protulisse
deū quidē timētē: vmtñ in villa natum
⁊ nutritū sed nō multa lectionis erudi
tum sciētia: illud etiam cuiusdā egrotā
tis dictū afferebat ep̄i: de quo sanctus ī
epistola sua quā de mortalitate scripsit
martyr. Ciprianus ita retulit dicēs. Cū
quidam inquit de collegis ⁊ ꝯsacerdo
tibus nostris infirmitate deffessus ⁊ de
appropinquante morte sollicitus: cōme
atum sibi precaretur astitit deprecāti ēt
pene morienti iuuenis: honore ⁊ maie
state venerabilis statura celsus ⁊ clar⁹
aspectu: ⁊ quem assistentem sibi vix pos
set humanus aspectus occulis caraali
bus intueri: nisi q̄ talē videre iam pote
rat de seculo recessurus. Ad quem ille
non sine quadam animi ⁊ uocis īdigna
tione infremuit ⁊ dixit. Pati timetis. E
xire nō vultis. Quid faciā vobis? Ante
ꝓximū vero diē infirmitatis obitus sui
a se dictatos ⁊ editos recensuit libros si
ue eos quos p̄mo tempore conuersiōis
sue adhuc laicus siue quos presbiter si
ue quos ep̄s dictauerat ⁊ quecunq; in
his recognouit aliter q̄ se se habet eccle
siastica rugula a se fuisse dictata ⁊ scri
pta cum adhuc ecclesiasticū usum mi
nus sciret minusq; intelligeret a semet
ipso reprehēsa ⁊ corrupta sunt: Unde
etiam duo conscripsit volumina quorū
ē titulus de recensione librorū. Precep
tos etiam sibi quosdam libros ante di
ligentiorē emēdationē a nōnullis fra
tribus ꝯquerebatur: licet eos postmodū
emēdasset imperfecta etiā quedā libro
rum suorum preuentus morte dereliq̄t
Quiq; prodesse omnibus volens ⁊ vo
lentibus multa libroꝝ legere ⁊ non va
lentibus ex utroq; diuino testamēto ve
teri ⁊ nouo premissa prefatiōe: precep
ta diuinaa se petita seu vetita ad vite re
gulā pertinetia excerpsit: atq; ex his v
num codicē fecit ut qui vellꝫ legeret at
q; in eo vel quam obediens deo īobedi
ensq; esset agnosceret: ⁊ hoc opus volu
it speculū appellari Uerum breui cōse
quenti tempore diuina voluntate ⁊ po
testate prouenit ut manus ingēs diuer
sis telis armata: ⁊ bellis exercitata ī ma
niū hostiū vandaloꝝ ⁊ alanorū ꝯmistā
secum habens gottorum gentē aliaruꝫ
q; diuersarum gentiuꝫ ꝑsonas ex hyspa
nie partibus transmarinis nauibus af
frice infinxisset. ⁊ irruissꝫ: vniuersaq; lo
ca mauritaniarū etiā ad alias nostras
transiens prouincias ⁊ regiones: oī seui
ens crudelitate ⁊ attrocitate concta q̄
dotuit expoliatiōe cedibus diuersisque
tormētis incēdijs aliisque īnumerabili
bus ⁊ infandis malis depopulata ē. nul
li sexui: nulli parcens etati nec ipsis dei
sacerdotibus vel ministris: nec ipsi⁹ ec
clesiarū ornamētis seu instrumētis vel
edificiis: ⁊ hanc ferocissimā hostiū cras
satiōꝫ ⁊ vastatōꝫ ille homo dei ⁊ factaꝫ
fuisse ⁊ fieri nō vt ceteri hōies sēciebat
⁊ cogitabat. sed altius ⁊ profundius ea
ꝯsiderās ⁊ in his aīarum precipuē vt ꝑi
cula vel mortē p̄uidēs solito ampli⁹ q̄
vt scriptū ē. Qui apponit sciētiā appōit
dolorē ⁊ cor intelligēs tinea ossib⁹. Fu
eruus ei lachryme penes die ac nocte a
marissimēq; lugubrē p̄ ceteris sue sene
ctutis: iā pene extremā ducebat ac tol
lerabat uitā. videbat enī ille hō dei ciui
tates excidio ꝑditas pariť cum edificijs
villarūq; habitatores alios hostilitatis

nec extinctos alios effugatos atq; dis
persos. ecclesias sacerdotibus ac mini-
stris destitutas virgines sacras ⁊ quos-
q; continētes ubiq; dissipatos dolebat
in his alios defecisse tormētis alios gla
dio interemptos eē alios in captiuita-
te perdita animi ⁊ corporis integritate
ac fide: malo more ac duro hostibus de
seruire: hymnos dei ⁊ laudes ex ecclesi-
is deperisse edificia ecclesiarū q̄ pluri-
imis locis ignibus ɔcremata eē solēnia
quoq; que deo debent de ꝓpriis locis
ꝑise: sacrificia ⁊ sacramēta diuina vl' nō
queri ut querenti q̄ tradat nō facile re-
petiri in ipsas montium siluas ⁊ cauer
nas petrarū speluncas confugientes vl'
ad quascūq; municiones alios fuisse ex
pugnatos ⁊ interfectos alios ita neces-
sariis sustentaculis euolutos atq; priua
tos ut fame contabescerent Ipsosq; ec
clesiarum prepositos ⁊ clericos qui for
te de beneficio vel eos nō incurrerunt
vel ncurrentēs euaserunt rebus omni
bus expoliatos atq; nudatos egentissi
mos mendicare. Nec eis omnibus adō
omnia quibus fulciendi eēnt subuenir̄
posse vix tres superstites ex īnumerabi
libus ecclesiis hoc ēchartaginēsē: hypo
nen̄: ⁊ chritensem que dei beneficio ex-
cise nō sūt ⁊ earum permanēt ciuitates
⁊ diuino ⁊ humano fulte presidio licet
post eius obitum vrbs hyponen ab in-
colis destituta ab hostibus fuerit ɔcre-
mata ⁊ se inter hec mala cuiusdā sapiē
tis sententia consolabatur dicentis. nō
erit magnus magnū putans q̄ cadūt li
gna ⁊ lapides ⁊ moriuntur mortales. h̄
g̊ omnia ille: ut erat: alta sapiens quot-
tidie vberum flebat: acreuitq; moribus
⁊ lamentationib⁹ eius ut ēt adhuc ī suo
statu ɔsistētē ad eadē hyponēsiū regio-
nū ciuitatē ab hisdem hostibus veniret
obsidendā: qm̄ in eius tūc defēsiōe fue-
rat ɔstitutus. Comes quondā Bonifa
cius con gottoꝝ federatorū exercitu q̄
vrbem ferme. xiiii. mensib⁹ ɔclusā obse-
derunt. Nam ⁊ litus illi marinū inclu
sione abstulerūt: quocūq; etiā nos ipsi
quos de uicino cū aliis nostris ep̄is ɔ-
fugeramus. In eadēq; eius obsidionis
tpe fuimus ubi nobiscū super his in for
tuniis sepissime colloquebamur. ⁊ dei
tremēda iuditia pre occul' nostris posi
ta coonsiderabamus dicentes. Iustus
es dn̄e ⁊ rectū iudiciū tuū pariterq; do
lentes ⁊ flētes orabamus miserationuz
p̄rem deum omnis consolationis: ut ī
eadē nos tribulatione subleuare digna
retur. Et forte prouenit vt vna cuz eodē
ad mēsā ɔstitutis cōfabulantibus cepit
corā nobis dicere. noueritis me h̄ tēpor̄
nostre calamitatis id deū rogare vt hāc
ciuitatem ab hostib⁹ circondatam libe
rare dignetur aut si aliud ei videtur su
os seruos ad preferendam suam vo-
luntatem fortes faciat: aut certe ut se
se de hoc seculo ad se accipiat: q̄ ille di-
cens nosq; instruēs deinceps cū eodem
⁊ nos cū nr̄is oībus: ⁊ ipsi qui in eadē ⁊
nos cū nr̄is oīb⁹: ⁊ ipse qui in eadē fue
rant ciuitate a sūmo deo similiter pete-
bamus ⁊ ecce tertio illius obsidiōis mē
se ɔcubuit lecto febrib⁹ fatigat⁹ ⁊ illa vl
tima exercebatur egritudine nec suū sa
ne dn̄s famulū fructu sue precis frauda
uit. nā ⁊ sibi ipsi ⁊ idē ciuitati q̄ ⁊ lachri
mosis deposcit precibus in tēpore impe
trauit. noui quoq; eunde ⁊ presbyterū
⁊ episcopum ꝓ q̄busdā energūis petēti
bus ut oraret rogatū eūq; in or̄e lachri
mas fundentē deū rogasse ⁊ demones
ab hōinib⁹ recessisse. Iteq; ad egrotātē

ꝛ lecto uacãtẽ quẽdã cũ ſuo egroto ve
niſſe ꝛ rogauiſſe ut eidẽ manũ ꝑponerẽt
vt ſanus eẽ poſſet rñdiſſe. Si aliquid in
his poſſet ſibi ꝶ utiq; ꝓmitt⁹ ꝑſtitiſſet: ꝛ
illũ dixiſſe viſitatũ fuiſſe ſibiq; ꝑ ſomniũ
dictũ eẽ. Uade ad auguſtinũ epz ut ter
man⁹ ꝑponat ꝛ ſaluus eris. Qõ oũ ꝙiſ
ſe facere ñ diſtulit ꝛ illũ ifirmũ ꝙtinuo
dñs ſanũ ab eodẽ diſcedere fecit. Ideꝛea
reticendũ mĩme ẽ: ꝙ cũ memoꝛat ipe ꝺ/
rẽt hoſtes a ſãcto viro quoq; nr̃o e ꝑ
Thiabenſis eccleſie honoꝛato lr̃is fuiſſe
ꝺſultũ: vtrũ nã illis aduentantib⁹ ex ec/
cleſijſ epis uel clericis recedendũ rẽt an
nõ: hec ei reſcriptis ĩſinuaſſe. Quid ma
gis ab illis romani euerſoꝛibus eẽ me/
tuendũ. Quã ei⁹ epiſtolã huic ſcripture
inſerere volui ẽ enĩ ſacerdotũ dei ꝛ mi/
niſtroꝝ moꝛib⁹ valde vtilis ꝛ neceſſaria
Ꝯſto mõ reſcriptũ ẽ ad eundẽ ab eodez
Sãcto fratri ꝛ cõẽpo. Honoꝛat⁹ augu
ſtinus ĩ dño ſalutẽ. Caritati tue miſſo
exemplo epl̃e quã quod ideo nr̃o epi ſ/
copo miſi. Putabã me ꝶ bonoꝝ caru⁹ſ/
ſe qõ mihi impoſtuiſti querendo conſili
um: quid in his periculis que tempoꝛa
nr̃a ĩuenerũt facere dẽatis. Quãuis enĩ
epiſtolam illã breuiter ſcripſerim nihil
in ea iũ ꝓtermiſiſſe me arbitroꝛ qõ ꝛ reſ
põdẽti dicere ꝛ querenti audiꝛ ſufficerẽt
Qñ quidẽ dixi nec eos eẽ ꝓhibendos
qui ad loca: ñ poſſunt: munita migrare
deſideraꝝ ꝛ miſterij nr̃i vincula quibuſ
nos xp̃i caritas alligauit nec deſeram⁹
eccleſias quibus ſeruire debemus: ñ eẽ
erũpẽda. Iſta quippe verba ſunt q̃ĩ illa
epiſtola poſui. Reſtat g̃ inquaz vt nos
quoꝝũ miſteſtriũ quãtulucũque plebi
dei vbi ſumus manẽtes ita neceſſarium
ẽ ut ſiue boc eã nõ oz remanere dicam⁹
dño. Eſto nobis in deũ ꝓtectoꝛẽ ꝛ i lo
cum munitũ: Sed boccõſiliũ tibi ꝑpte
munitũ ſz ꝶ oſiliũ tibi ꝑpterea nõ ſufficit ut ſcribis ne ꝺ dei ꝓceptũ vel exemplũ facere nitamur: vbi fugiendũ eẽ oꝺ
citate in ciuitatẽ monet recolim⁹. n. verba dicentis. Cũ ãt ꝑſequẽt uos ĩ ciuitate iſta fugite ĩ aliã. qs aũt credit ita i ꝶ
dñm fieri voluiſſet in neceſſario miſte/
rio ſiue quo viuere nequeunt deſentur
greges quos ſuos ſanguĩe ꝺparuit. Nũ
quid ꝶ fecit ipſe qñ ſe portarib⁹ ĩ egipto
parentibus paruulus fugit q̃ mundũ ec
cleſias ꝺgregauerat q̃s ab eo deſtas fu
iſſe dicam⁹. Nũquid qñ apoſtol⁹ paul⁹
ne illũ ꝺꝑhẽderet inimicus ꝑ feneſtraz
ĩ ſporta dimiſſus ẽ ꝛ effugit man⁹ eius
Deſta ẽ q̃ ibi erat eccleſia neceſſario mi
niſterio ꝛ nõ ab aliis ibidẽ fratrib⁹ con
ſtitutis ꝙ oportebat ipletũ ẽ. Eis q̃ppe
nolentib⁹ ꝶ apoſtolus fecerat ut ſeipſu
ſuaret eccleſie quẽ ꝑſecutoꝝ ille q̃/
rebat. Faciãt g̃ ſui chriſti miniſtri ver/
bi ꝛ ſacramẽti ei⁹ ꝙ ꝓcepit ipſe ſiue ꝑmi
ſit. Fugiãt oĩno ꝺ citate ĩ citatẽ qñ eoꝝ
quis q̃ ſpãliter a perſecutoꝛib⁹ queriẽ
ut ab aliis qui ñ ita req̃rãt nõ deſerãt ec
cleſia ſz ꝑbeãt cibaria cũ ſuis ſuis quoſ
aliter viuere ñ poſſe nouerũt. cũ ãt oĩnz
id ẽ epoꝝ ꝛ clericoꝝ ac laicoꝝ ẽ cõe pi/
culũ. bi qui aliis indigẽt. Aut igiẽ ad lo
ca mũita oẽs trãſeãt aut q̃ bñt remanẽ
di neceſſitatẽ nõ reliquãt ab eiſ ꝑ quoſ
eoꝝm in eccleſiaſtica ſupplẽda neceſ/
ſitas vt aut pariẽ viuãt aut pariẽ ſuffe/
rant ꝙ eos pr̃familiaſ vult ꝑpeti. Qõ ſi
ꝺtigerit ut ſiue alii maius alij miꝰ ſiue
oẽs eq̃liẽ paciãt q̃ eoꝝ ſint q̃ ꝑ alios pa
ciũt appet. illiſ. q̃ cũ ſe poſſit talib⁹ ma
lis erripe fugiẽdo ne alioꝝ neĉuratẽ oe/
rent mãe emaluerũt hĩc maxie ꝑbat il
la caritas q̃z ioães apl̃s ꝺmẽdat dicẽs
ſic xp̃s aiaz ſuã ꝑ nobis: ſic ꝛ nos debe

m⁹ ꝓ frib⁹ aīas ponere. nā q̄ fugiūt ul' deuicti necessitatib⁹ fugere ñ pñt. si ꝯpre hēsi paciāt ꝓ se ipsis ñ ꝓ fratrib⁹ vtiq; paciūt. q̄ vo ꝓpterea paciunt qꝛ fratres q̄ eis ad xp̄ianā salutē idigebāt desere noluerūt sine dubio suas aīas ꝓ fratrib⁹ ponūt. vñ illō coep̄m quēdā dixisse audiuim⁹. Si dñs nobis īparuit fugā in eis ꝑsecuciōib⁹. vbi pōt eē fructus martirij. q̄ꝫto magis debem⁹ fugere steriles passiones qñ ē barbaric⁹ ⁊ hostil' icursus verꝫ ē q̄dē ⁊ acceptabile: sꝫ his quos eccl'iastici officij ñ tenēt vincula. Nā q̄ clades hostiles iō ñ fugit cō possꝫ effugere ne desat misteriū xp̄i: sine quo nō pñt hoīes fieri uel viuere xp̄ani maiorē caritatis inuēiet fructū: q̄ꝫ q̄ ñ ꝑꝑ fratres sꝫ ꝑꝑ seip̄ꝫ fugiēs atqꝫ ꝯp̄hēsus ñ negat xp̄m suscipitq; martyriū. q̄d ē ḡ qd̄ i epistola tua p̄ore posuisti. Dicis. n. si i ecclesiis ꝑsistēdū ē: qnid simus nobis ul' populo ꝓfuturi ñ video nisi ut añ occulos nr̄os viri cadāt. femīe ꝯstuprentur īcendāt ecclīe nosip̄i tormēt] deficiam⁹. cū de nobis q̄rit q̄ ñ hēm⁹: potēs ē q̄dem de⁹ audire p̄ces fāilie sue: ⁊ h̄ q̄ formidātur auertere nec iō tñ ꝑꝑ ista q̄ īcerta sūt dꝫ eē nr̄i officij certa deseriūo: sine quo ē plebi certa ꝑnicies. ñ i reb⁹ vite hui⁹ sꝫ alteri⁹ q̄ icōꝑabilit' diligēti⁹ solitiusq; curādaē. nā si certa eēnt ista mala q̄ timētur ne i locis i q̄b⁹ sūmus forte ꝯtigat p̄us iñ fugerēt hoīes ꝑꝑ quos ibi manendū ē: ⁊ nos a manēdi necessitate liberos redderēt. nō. n. quisq̄ꝫ ē q̄ dicat mīstros manere oportere vbi iā ñ fuerīt qnibus necesse sit mīstrare. Ita quidā sācti ep̄i d̄ hispania profugerūt: pri⁹ plebib⁹ ꝑtiꝫ fuga lapsis: ꝑti p̄cept]: ꝑti obsidiōe ꝯsūptis: parti captiuitate dispsis. Sꝫ multo plures illic manētib⁹ ꝑꝑ quos manerēt sub eorūdē ꝑiculoꝝ dēsitate māserūt. et si aliq̄ deseruerūt plebes suas: h̄ ē qd̄ dicim⁹ fieri ñ deber. Neq;. n. tales docti auctoritate dīna. sꝫ hūana vel errore d̄cepti vel timore sūt deuicti. Cur. n. sibi putāt īdiferent' obtēꝑādū eē p̄cepto vbi legūt de cītate ī ciuitatē eē fugiēdū ⁊ mercenariū ñ exhorrēt q̄ vidꝫ lupū veniētē et fugit qm̄ ñ ē ei cura de ouib⁹. Cur non istas duas dñicas verasq; sētētias: vnā. s. vbi fuga finit' aut iubet' alterā vbi arguit' ⁊ culpat'. sic itelligere studet: ut inter se repiant' ñ eē ꝯrie sicut ñ sūt. ⁊ hoc quō repit' nisi attēdat' qd̄ iā supi⁹ disputaui. tūc d̄ locis in q̄bus sum⁹ p̄mēte ꝑsecutiōe fugiēdū eē xp̄i mīstris. Qñ ibi aut pleps xp̄i ñ fuerit cui mīstret'. aut pōt īpleri ꝑ alios necessariū mīsteriū q̄bus eadē ñ ē cā fugiēdi sic ī sporta submissus qd̄ supra ꝯmemorari fugit apl's cū a ꝑsecutore ipse ꝓp̄e q̄ret'. Aliis q̄dē necessitatē similem nō habentibus a q̄bus illic ministerium debetur absit ut d̄ seatur ecclesia sicut fugit sanctus athanasius Alexandrinns episcopus: cū eū specialiter apprehendere. Constantin⁹ imperator cuperet: nequaq̄ꝫ a ceteris mīnistris deserta plebe catholica que ī alexandria cōmanebat cū aūt pleps manꝫ ⁊ ministri fugiunt ministeriumq; subtrahitur qnid erit nisi mercenarioꝝ illa fuga damnabilis quibus nō ē cura de ouibus venit enī lupus nō hō sed diabolus qui plerūq; fideles apostatas eē ꝑsuasit qnibus quottidianū ministerium dominici corporis defuit et peribit īfirmus in tua non scientia sed ignorantia frater propter quē christus mortuus ē. Quid autem ad eos attinet qui in hac re ē falūt' errore sꝫ formidīe supāt': quar' ñ poti⁹ ꝯ suū timorez domino miseran

te atq; iuuante forte dimicant ne mala sine comparatione grauiora que mul/to ampius sunt tremenda contingat. Fit hoc vbi charitas dei flagrat: nō vbi cupiditas mundi finiat. Charitas enim dicit. Quis infirmatur z ego non infir/mor? Quis scandalizatur z ego nō vror Sed charitas ex deo ē. Ozem⁹ ergo vt ab illo detur a quo iubetur: z per hanc magis timeamus ne oues christi spiritu ali/nequicie gladio necentur in corde quē ne ferro in corpore trucident: nisi quandocunq; quocūq; mortis genere morituri sunt: magis timeamus ne ieiu interiore corrupto pareat castitas: fidei quē ne femine violenter constupretur in carne. Qua violentia non violat⁹ pu/dicitia si mente seruatur: quoniā nec in carne violat⁹ quādo voluntas patient/ sua turpiter carne non vtitur iz fine cō sensione tolerat quod ab alijs operatur Magis timeam⁹ ne mēbra corporis xpi destituta spirituali nictu necētur q̄z me bra nostri corporis oppressa hostili im petu torqueatur: magis timeamus ne la pides viui extinguātur deserētib⁹ nobis quē ne lapides z ligna terrenorū edifici orū incēdant⁹ prelētib⁹ nobis. Nō quia ista non sunt vitāda cū possūt: sed quia potius ferēda sunt quādo vitari sine im pietate non possunt: nisi forte quisq; cō tēderit nō ee ministrū ipiū qui tūc sub trahit ministeriū pietati necessariū: q̄ magis est necessariū: An nō cogitamus cū aū istorū periculoz peruenitur extre ma: nec ē potestas vlla fugiendi q̄uis in ecclēsia fieri solet ab vtroq; sexu atq; ab oi etate concursus: alijs baptismum flagitantibus: alijs reconciliatiōnē: ali is etiam penitētie impius actiōz: oibus consolatiōz z sacramētorū perfectiōem z errogatiōnē vbi si ministri desint quā tum exitum sequatur eos qui de isto se culo vel nō regenerati exeunt vel ligati Quant⁹ē ēt vel luct⁹ fideliū suorūz qui eos secum in vite eterne requie nō ha bebunt. Quantus veniq; gemit⁹ oium z quorūdā quāta blasphemia de absē tia ministeriorū: vide quid faciat malo rum tēporaliū timor: z quāta i eo sit ac quisitio malorū eternorū. Si āt mistri adsint p:o viribus quas eis domin⁹ sub ministrat omnibus subueniē. Alii bapti zantur: alij reconciliātur nulli dominici corpori comunione fraudātur. Oēs cō solantur edificant⁹ exhortantur vt ōuz rogent qui potens ē omnia que timēt auertere parati ad vtrūq;: vt si non pōt ab eis cal⁹ iste transire fiat volūtas ei⁹ q̄ mali aliquod nō pōt velle. Certe iam vides quod te scripseras ñ videre. Quā tum boni consequantur populi christi ani si i pñtib⁹ malis nostris desit pñtia ministrorū christi. Quorū vides ēt quā tū obsit abientia dū sua querūt nō que iesu⁹ christi: nec habēt illā de que dictuz ē. Nō querit que sua sunt: nec imitant⁹ eum qui dixit. Nō querēs qō mihi vti/ re ē: sed quod mltus vt salui fiant. Qui etiā psecutoris pncipis illi⁹ insidias non fugisset nisi se aliis quib⁹ necessari⁹ erat seruare voluisset pp qō ait. Cōpellor āt ex vnobis desiderū hēre dissolui z eē cū xpo: multo enī magis optimū: mane re āt i carne necessariū pp vos: hic for/ tasse quis dicat ideo debere dei mistros fugere talibus imminentibus malis vt se p vtilitate ecclesie tēporibus tranquilli oribus seruet: recte hoc fit a quibusdaz quando sunt alii p quos suppleat eccle siasticum ministerium ne ab oib⁹ dese/ rat. Quod fecisse athanasium supra di/ximus. Nā quantum necessariū fuerit ecclesie quātūcq; pfuerit q; ille vir mar

sit in carne catholica fides nouit: q̄ ad/
uersus arrianos: hereticos ore illius et
amore defēsa ē: sed qñ ē cōe piculū ma/
gisq; timendū ē ne q̄sq̄ id facere creda
tur: nō cōsulēdi volūtate sz timore mo
riendi. Magisq; fugiēdi obsit exēplo q̄
viuēdi ꝓsit offitio: nulla rōne faciēdū ē
Denicq; sanct⁹ dauid ne sese cōmitteret
piculis p̄liorū ⁊ fortassis extingueret si/
cut ibi dictū ē: lucerna israel a suis hoc
petētia⁹ sūpsit: nō ipse hoc p̄sūpsit. Alio
quin multos imitatores fecisset ignaue
⁊ eū crederēt hoc fecisse: nō cōsideratio
q̄e vtilitatis aliorū: sed sue ꝑturbatione
normidinis. Occurrit ēt alia q̄stio quam
fotēnere nō debem⁹. Si.n.h̄ vtilitas ne
gligēda ñ ē vt aliq̄ ministri ꝑpea fugiāt
iminēte aliq̄ vastitate vt ꝓuēt q̄ mini/
strēt eis quos post illā cladez residuos
potuerit iuenire: Quid fiet vbi vident
oēs iterituri: nisi aliq̄ fugiāt. Si.n.hacte
nus seuiat illa ꝑnicies vt solos mīstros
ecclesie persequat. Quid dicem⁹ an reli
quēda ē a ministris fugiētib⁹ ecclesia ne
a morientibus miserabilius reliquatur
Sed si laici nō querēt ad mortē possūt
occultare quo quomā ep̄os ⁊ clericos
suos: sicut ille adiuuerit i cui⁹ ꝑtāte sūt
oīa q̄ pōt: ⁊ nō fugiētes ꝑ mirabilē ꝯser
uare potētiā. sz ideo querim⁹ q̄d nos fa
cere debeam⁹ ne i oīb⁹ expectādo diui/
na miracula tēptare dñz iudicemur. nō
q̄dē talis ē ista tēpestas: quādo laicorū
⁊ clericorꝝ ē cōe piculū. Sicut naui vna
cōe piculū ē mercatorꝝ atq; nautarū: ve
rū absit vt tāti pēdēda sit hec nauis no
nr̄a vt deaeant eā naute: ⁊ maxime gu
bernator piclitāte deserere: etiam si sca/
pham trāsiliendo vel etiā natādo pos/
sint effugere. Quibus enim metuim⁹ ne
nostra desertione pereant: ne tēporalē
mortē: que qñq; vētura ē: sed eterna q̄
pōt si non caueat venire: ⁊ pōt si cauea
tur ēt nō venire metuim⁹. In cōi āt pi
culo vite huius cur existimam⁹ vbicūq;
fuerit hostilis icursus oēs clericos nec
nō ⁊ oēs laicos eē morituros vt simul
finiant hāc vitā cui sūt clerici necessa/
rii. Aut cur nō sperem⁹ sicut aliquos lai
cos: sic etiam clericos immāsurus a qui
bus ei necessariū ministeriū valeat exhi
beri: qnāq̄ o si iter dei ministros ide sit
disceptatio q̄ eorū maneāt ne fuga oīuz
fiat ⁊ q̄ eos fugiāt ne morte oīuz deserā
tur ecclesie. Tale q̄ppe certamē erit īter
eos vbi vterq; ferueāt charitate: vbiq;
vtriq; placeāt caritati. Que disceptatio
si aliter nō potuerit tarminari: quātum
mihi videtur qui maueant ⁊ qui fugiāt
forte eligendi sūt. Qui.n.dixerūt se poti
us fugere debere aut timide videbūtur
qr iminēs malū sustinere noluerūt aut
arrogātes: qr se magis q̄ ꝓuādi eēnt ne/
cessarias ecclesie iudicarunt. Deide for
tassis hi qui meliores sunt eligāt ꝑ fra/
trib⁹ aīas ponere ⁊ hii seruabūt fugien/
do quorꝝ ē min⁹ vtilis vita: qr minor cō
sulēdi ⁊ gubernādi ꝑritia: q̄ tm̄ si pie sapi
unt cōtradicēt eis quos vidēt ⁊ viuere
potius oportere ⁊ magis mori malle q̄
fugere. Ideo sic scriptum ē. Contradi/
tiones sedat sorticio: ⁊ īter potētes diffi
nit. Meli⁹.n. de⁹ de huiusmodi ābagi
asts q̄ hoīes iudicāt: siue dignetur ad
passionis fructū vocare meliores ⁊ par
cere īfirmis: siue istos facere ad mala ꝑ
fe ēda fortiores: aut huic vite subtrahe
re quorū nō pōt ecclesie dei tm̄ quātuz
illorū vita ꝓdesse. Res q̄dē fiet minus
vsitata: si fiet ista sortitio: sed si facta fue
rit: q̄s eē reprehēdere audebit. Quis nō
ea nisi īpit⁹ aut īuidus cōgrua predica/
tione laudabit: qd̄ si nō placet facere cu
ius facti nō occurrerit exēpluz nullius

fuga faciet: vt ecclesie ministeriū maxi
me in tātis periculis necessarium ac de
bitū desit. Nemo accipiet personā suaz
vt si aliqua grā videt excellere: ideo se
dicat vita: z ob hoc fuga eē dibniozem
Quisqs n. hoc putat nimiū sibi placet.
Quisqs āt z hoc dicit oībus displicet.
Sunt sane q̄ arbitrantur epos z cleri
cos nō fugiētes in talib⁹ periculis sz ma
nentes facere: vt plebes decipiant: cum
ideo nō fugiūt: qz manere suos prepos
tos cernūt: Sed facile ē hāc reprehensio
nē vel inuidiā deuitare alloquēdo eas
dē plebes atq; dicendo nō vos decipi
at q̄ de loco isto nō fugiam⁹. Nō enim
pp nos sed pp vos hic pos⁹ manemus
ne vobis nō ministrem⁹ Quicqd saluti
vestre que in christo ē nouimus necessa
rium. Si ergo fugere volueritis z nos
ab istis quibus tenemur vīculis solui
quod tūc puto eē dicēdū q̄n vere videt
vtile esse ad loca tutiora migrare. Quo
audito si vel oēs vel aliqui dixerint i il
lius potestate sum⁹ cui⁹ irā nullus quo
cunq; vadit etadit: z cui⁹ miserido rdiaz
vbicūq; sit pōt inuenire: qui nuscq̄ vult
fire siue certis necessitatibus ipeditus si
ue laborare volens ad incerta suffugia
z nō ad finiēda: sed ad mutāda: pericu
la ꝑculdubio isti veferēdi nō sūt mini
sterio christiano. Si ār hoc audito abi
re maluerint: nec illis manēdū ē q̄ pro
pter illos manebant. Quia ibi iā nō sūt
pp quos manere adhuc debeant. Qui
cūq; igitur isto mō fugit vt ecclesie ne
cessariū ministeriū illo fugiēnte nō de
sit faciat quod dōs precepit siue ꝑmisit
Qui āt sic fugit: vt gregi xp̄i ea quib⁹ spi
ritualiter viuit alimēta subtrahāt.
Mercenari⁹ ille ē: qui videt lupū veni
entē z fugit: qñ nō ē ei cura de ouibus
hec tibi que a me consuluisti frater dile
ctissime q̄ existimaui veritatem: z cetera
charitate rescripsi: sed ne meliorem si in
ueneris, sequeris sentētiā non prescripsi
Melius, tamē q̄ in hac periculis facta
mus inuenire nō possum⁹ q̄q; orationem
ad dominū deū nostrū vt misereat no
stri. Quod ipse vt. f. det ecclesias nō de
sererent: deꝰ dono nōnulli prudētes et
sācti viri: z velle z facere meruerūt: z in
ter dentes abstractantiū sui ꝓpositi in
tentione minime defecerūt. Sane il
le sanct⁹ in vita sua plura ꝓ vtilitate ac
felicitate sancte ecclesie catholice diui
nitus cōp⁹nata: vixit annis. lxxvi. i cleri
catu āt vel episcopatu annis ferme. xl.
z dicere nobis inter familiaria colloq̄a
consueuerat post preceptū: bapti muz
etiā laudatos christianos z sacerdotes
absq; digna z cōpetēti penitētia exire ō
corpore nō debere: quod etiā ipse fecit
vltia q̄ defūctus ē egritudine Nā sibi
iusserat psalmos dauidicos qui sūt pau
cissimi de penitētia scribi: ipsosq; qua
ternione⁹ iacēs i lecto cōtra parietē po
sitos diebus suę infirmitatis ituebatur
z legebat: z iugiter ac vberim flebat. Et
ne intētio eius a quoq̄ impediret ante
dies ferme decē q̄ exiret de corpore no
bis postulauit presētib⁹ ne quis ad eū
ingrederet nisi bis tātū horis quib⁹ me
dici ad inspiciēdū intrabāt: vel cū ei ferre
tur refectio. Et ita obseruatū z factum
ē: vt omni illo tēpore orationi vacaret
verbum dei vsq; ad ipsū sua extremam
egritudinē ꝓtermisse alacriter z for
titer sana fide: sanoq; consilio in eccle
sia predicauit Mēbris oībus sui corpo
ris incolumis integro aspectu atq; au
ditu: nobis autem coram astantibus z vi
dentibus ac cum eo pariter orantibus
dormiuit in pace enutritus in boba se
nectute: z nobis etiā pro ei⁹ cōmēdan

da corporis depositione sacrificiuz deo oblatū ē z sepultus est zc.

Testamētū nullū fecit: qz vnde faceret pauper christi non habuit ecclesie bibliothecā z omnes codices diligenter posteris custodiendos sepe iubebat. Si quid vero ecclesia vel in iumptibus vl in ornamētis habuit fidei presbyteri q̄ sub eodē dom⁹ ecclesie curam gerebat dimisit nec suos consanguineos vel in proposito vel extra cōstitutos in sua vita z morte vulgi more tractauit: q̄b⁹ oīa adhuc superesset id si opus fuit quod z ceteris erogauit nō vt diuitias haberēt sed vt aliquid nō aut min⁹ egerēt: clerū sufficiētissimū z memoria virorū ac feminarum continentiū cū suis prepositi plene ecclesie dimisit vna cū bibliotheca libros z tractatus vel suos vel alioz sanctorū habētib⁹ in quibus dono dei qualis quatusq̄ i ecclesia fuerit nosciē z in his sēper viuere a fidelib⁹ inuenit. Quidā poeta suis iubēs quo sibi tumulum moztuo in aggere publico collocarent pro epigrāmate fixit dicens.

Viuēs post obitū vatē vis nosse viatoz
Qđ legis ecce loquoz nox tua nempe mea ē.

Et in suis q̄dē scriptis ille ōo accept⁹ z charus sacerdos q̄tū lucēte veritate videre cōcedit recte ac sane fidei spei z charitati catholice ecclesie visse manifestat: atq̄ cū de diuinis scribentē legentes ꝓficiunt: sed ego arbitroz plus ex eo proficere potuisse q̄ eum z loquētē in ecclesia pñ: ē audire z videre meruerunt z potuerūt: z eius psertiz iter boies conuersationē nō ignozauerunt. Erat. n. nō solū erudit⁹ scriba in regno celoz de thesauro suo proferens noua z vetera: z vnus negociatoz qui inuenta preciosa margarita que bēbat vēditis cōparauit. Uez ēt ex his ad quos scriptū e. Uic loquimini z sic facite: z ō quibus saluatoz dicit. Qui fecerit z docuerit sic dominus magnus vocabitur in regnū celoz. Peto autem vestram impēdio charitatē qui hec scripta legitis: ut mecū oīpotēti deo gratias agat) dominūq̄ benedicatis qui tribuit mihi intellectū: vt hec inoticiā pñtiū z absentium: pñtis tpis z futuri boīum z vt vellem differre z valuissem. Et mecum ac pro me oretis vt illius quonda uirū cū quo annis ferme. xl. dei dono absq̄ amara ulla dissensione familiariter ac vuleiter uixi. Ut in hoc seculo emulatoz z imitatoz existā z in futuro oīpotētis dei promissis cū eodē pfruar Amē.

Finis.

Eusebij Cōradi Mediolanensis canonici regularis congregationis lateranensis. Ad Sixtum quartum pontificē maximum z ad reuerendissimū. d. M. patriarchā. Aquilegiensem Cardinalem: z sancti Marci protectozem: z ceteros cardinales. Annotatio breuissima in errozem scribentium sāctū Augustinum fuisse heremitam.

In pauca conferam pater beatissime ac reuerendissimi principes Cardinales christiani orbis pñi colendissimi que duobus in libris cōperi falsis ambagibus magisq̄ profusa lōgissimis: ut non tam apostolice diligentie die noctuq̄ sup cōmisso sibi fideliuz grege vigilāti: q̄ et vobis nō i partē solicitudinis sz i plenitudinē adiutorij ministrāde totius potestatis aduocat): z ideo q̄uis negocios issimis: liceat tamē: z libeat plegere z iudicare mēdacio

falsitates ⁊ maledicta q̄ morib⁹ ⁊ fidei
sūt inimica xp̄anis: pastores estis omēs
sub uno vero christo pastore. Gres xp̄i
a vobis sine canibus tuto custodiri nō
pōt. Calellus vester ego sum iam pridē
predicationis vocatus officio. asisto pe
dibus vestris uobis quiescentibus dor
mitare nō debeo: imo vigil ac saga ⁊ nō
latrare nō possū cū videri duos: nō di/
cam edos: sed arietes a sinistris vr̄is stā
tes ⁊ aduersus oues insurgere que a d̄/
stris sunt uobis posite: ⁊ cornua produ
centes ⁊ vngulas. Cornua septē ut tru/
cident rectos corde: ⁊ vngulas ut terrā
fodiant: quasq; cornibus impetere nō
poterunt uel puluere peruersi dogmat
illarum possint oculos obdurare ne vi
deant quo vadant ⁊ ī tenebras quo no
luerint seducantur. Clamabo igit̄ imo
ut sagas catellus vester latrare nō desi
nam quoad rauce fiant fauces mee in
deo sperātes: ut pastores euigilēt ⁊ cor
nua ista septem videant que sūt septem
cōclusiones: quas duos arietes isti ī vo
lucris duorum ꝓduxere librorum. Cla
mabo vsq; quo spiritus mēbra tenebit
ut exterrita ⁊ perterrita neruoꝝ istorū
cornua edorum imo arietum precidan
tur ne christianarum ouiū simplicitas ī
petatur: ne grex christi reliquū exterrea
tur. ne effosse terre puluere ueluti ꝑuer
sis scriptute sancte interpretationib⁹ ob
errate oues disperiant ⁊ dissipentur q⁹
ue noluerint abdicantur pascuaq; veñ
nota doctrine percipiant. Ego sane ut
catulus leonis acerrimus euigilatis vo
bis si productus fuero nō tā latratib⁹
infestos ouibus hoste ꝯ p̄monstrabo sz
ēt dentibus inimicoꝝ gregis xp̄i cornua
petā admotisq; mal' meis: illoꝝ cornua
seu conclusiones a veritate alienas festi
nato demoliar: sanctorū auctoritatib⁹
⁊ rationibus fretus vestraq; prestantia
⁊ potestate munitus. Premonstra/
bo igitur prima cornua ista que sunt ꝯ
clusiones semptē christiane veritati cō
trarie quas frater Paulus bergomēsis
ordinis heremitarū ī suo libello descrip
sit quasq; frater ambrosius eiusdē ordīs
generalis in septē reduxit in scriptis ⁊ il
las imitat̄ ⁊ predicat quas ego etiā ve/
ritates septē appellabo per antiphrasin
ꝓpterea q̄ in illis nihil veritatis cōperi
pōt. Hoc ē quod falsissimū ⁊ nequissi/
mu magis hac doctrina dici rectius et
⁊ uerius posset sicuti in sequētibus ap/
parebit. Premōstratis ꝯclusionis istis
quia in principio libri sui generalis bre/
ues fecit: eas dilatabo verbis tñ suis as/
signatis locis vbi dilatantur ī libro suo
Deinde subiiciam paucis uerbis nostris
rōnes quibus clarius falsa ab omnibus
etiam litteras negligētibus cū audierīt
compendiose cognosci queant quoniā
in libello nostro responsali ad oīa ⁊ sin/
gula fere uerba diffuso ē sermōe respō/
sum atq; clarissime probatū oīs eorum
dicta vel friuola uel falsissima esse: ⁊ oī/
no ueritate carere. sanctitatē igitur vr̄az
pater beatissime ac reuerendissimoꝝ p̄n
cipum cardinalium dignitatē oratū ve
lim quo digentur intelligere quā are/
nosum fundamētū ruinā minas aucto
res erroris istius duo predecti in doctri
na reipublice christiane ꝓiecerit: q̄sq;
hinc stipulas super edificare conati sint
que in conspectu facilis venti sane doc
trine ⁊ chatholice veritatis stare nō po
terunt sed ignem cōburendū vñ quaq;
vident̄ expettere quē nemo pr̄ beatissie
nisi tuo iusu illoꝝ opib⁹. ut dignum est
poterit admouē nec nisi iniq̄ potit ī hiber̄

Conclusiones falsissime per antiphrasim veritates appellate ī libro generalꝭ heremitarū posite he sunt q̄ sequuntur.

Prima veritas. Sanctus augustinꝰ doctor ecclesie ⁊ hyponēsis antifies vere fuit heremita indutus nigra culla: ⁊ cinctus linea pellicia. Contra. Ista conclusio fratris ambrosii generalis heremitarū est falsissima: ex eo ꝙ hꝫ partes prīcipales oīno falsas. Prima pars falsa ē: ꝙ augustinus fuerit vere heremita vt scribit iste frater ambrosius ī libro suo in plurib⁹ locis vt in folio.vii.⁊ linea.xxi.⁊ in folio.viii.linea.xxv. ⁊ ī folio.xii.linea.xxii.⁊ ī folio.lxxxi.linea.xi. Et probat̄ falsa. Primo ex loco: qꝛ vere heremita nō ē vbi non est herem⁹: sicut mediolani non erat: in quo loco dicit̄ augustinus fuisse heremita primo.

Secūdo probatur falsa ex tēpore etatis augustini vt in sequēti parte secūda huius prime cōclusionis apparebit.

Tertio probatur falsa ex scriptura: quia nō legitur ꝙ augustinus fuerit heremita: nisi in sermonib⁹ ad heremitas falsis ⁊ mendacibus ⁊ falso attributis Augustino.

Secunda pars prime cōclusiōis prīcipalis falsa ē ꝙ augustinus fuit baptizatus: anno etatis sue.30. Habetur dilatio istius conclusionis in libro generalꝭ in folio.xii.linea.xxii.⁊ ī secūdo volumine vel parte illius libri: ī folio.viii.linea xxiiii.⁊ ī folio.lxxxi.linea.io. Et ista conclusionis pars falsa est contra doctrinā catholicam augustini ī libro solilo quioꝝ ⁊ ī libro de achademicis vbi legitur ꝙ anno.33.etatis sue erat cathecuminus in villa ⁊ in agro mediolanēsi vbi plura scripsit.

Tertia pars cōclusionis prime ē: ꝙ cū augustinꝰ baptitaretur: indut⁹ fuit nigra cucullꝰ ⁊ cinctus zonb pellicea ad differētiā monichoꝝ: ⁊ ista pars cōclusionis scribit̄ ī secunda parte libri generalꝭ ī folio.lxxxvi.linea.xxiiij.⁊ dr̄ ꝙ sanctus ambrosius dedit illi habitū Pauli p̄mi heremite: ⁊ hoc etiam habetur in sermonibus ad heremitas in sermone intitulato de filio ꝓdigo ī folio.lxxxi.linea.io. Et ista tertia pars p̄me ōclusionis ē falsa: ⁊ contra catholicam ecclesie doctrinam ⁊ cōsuetudinē approbatam qua antiquit⁹ vestiebantur baptizati: albis ⁊ nō nigris vestib⁹: vt sibi ambrosius augustinus: rabanus ⁊ alij multi sācti ⁊ doctores ⁊ scripserūt. Et ideo dicebat̄ illud teporis ⁊ dicit̄. Sabatum ī albis. Nec legitur ꝙ hītus pauli primi heremite fuerit nigra cuculla: sed tunica foliis palmarū ītexta: ⁊ collobiū: vt ī vita eius habet̄: ⁊.xix..q.3.c. prelatū. .ecōtra. Et hec oīa diffuse ī libello nostro responsali aduersus libꝝ generalis heremitarum reprobata sunt ⁊ ad litteram punctatim falsissima demonstrata.

Ex ista prima conclusione ī suis tribus partibus falsa ⁊ reprobata sequūt̄ quasi correlarie multe alie cōclusiōes ī libro generalis posite que sunt false: ex quibus alique ponentur exempli causa vt āb omnibus breuiter cognoscantur cetera ⁊ quaplura in libro dicto: ꝑuersa ⁊ falsa doctrina respersi ī quo allegat Sermones Augustini de morib⁹ ⁊ vita clericoꝝ ⁊ vitam eius quā scripsit sāct⁹ Possidius chalamēsis episcopus: ⁊ alias scripturas quas corrupit adiiciēdo verba: ⁊ immutando ⁊ demendo ⁊ trūcando plusq̄ꝫ in.xxv.locis: vt suas istas cōclusiones falsas probare facilius per alia fusata posset: ⁊ sūt iste que sequūt̄.

Prima conclusio que falsa educitur de prima Augustinus fecit vnam regu

Iam beremittis anno etatis sue.xi. Sub anno domini.ccccviii.vt habetur i libro generalis i folio.xi.linea.v.ꝛ linea.xxxij. Aliã etiã regulam quam dicũt secũdaz edidit beremittis anno.xxxii.etatis sue in anno domini.cccc.io.vt habetur i folio.xi.linea.iz.ꝛ i folio.lxii. linea prima.

Ista conclusio ẽ falsa ꝛ impossibilis Falsa quiaaugnstinus erat catecumi nus anno etatis sue.xx.vt dictum est in secũda parte pme conclusionis. Jm possibilis ẽ quia si ãno domini.ccccviij. erat annozum.xi. in anno domini.4io. esse non possent annozum trigĩta duo rum:vt patet:sed trigintatrium.

Alia conclusio ex ista sequitur. Nõ il le iscripture que sunt sermones ad bere mitas ꝛ epistola Sigisberti:ꝛ sique alie sint que dicant augustinum fecisse ou as regulas eo tẽpore:ꝛ eo loco:ꝛ eo an no domini dictis supra. Jlle scri pture sunt false: ꝛ ideo nec in ceteris que dicuntur fides danda ẽ:sed vt men dacia sunt respuenda. Sequitur etiam aliunde ꝙ dicta conclusio de duab⁹ re gulis:siue in monte pisano:siue in cẽtũ cellis:siue alibi datis sicut babetur i fo lio:xvi.ꝛ in folio.xi linea.v.ꝛ linea.iz.est falsa. Nõ solũ rõne tẽporis augustini ꝛ annozum natiuitas domini. Sed rõ ne loci. Nã anno dominini. ccccviij.nõ erat augustinus in monte pisano:nec i centum cellis:sed in aphrica ꝛ nõ iune nis:xxxij.annozum:sed iam episcopus qꝛ libros õ ciuitate scribebat multos an no natiuitatis christi cclxxxxviij.vt col ligitur ex libro.xviij.de ciuitate dei capi tulo vltimo. Sequitur ẽt ꝙ cõclusio illa qua dicitur ꝙ augustinus erat au nozuz.30.quando venit mediolanum ꝛ ꝙ filius eius erat annozũ octo est falsa: pro ista secunda parte:vt habetur i epi stola cuiusdã Sigisberti:reposita i libro generalis:ꝛ alligata i folio.lxxxv. linea xix. Et ẽ contra catholicã veritatẽ ꝛ assertionem augustini in libro confessio nũ:quia quando augustinus baptizat ꝛ filius ei⁹ baptizat cum patre erat an nozũ ferme.xv.ex quo sequeretur ꝙ au gustinus stetisset mediolani annos se ptẽ:ꝛ tamen quando recessit a mediola no remeans ad aphricã nõ erat nisi an nozz.33.vt ex libro confessionũ babetur Adde ꝙ i libro supradicto i folio.lxxxv. linea:ꝛ in secunda parte libri supradicti generalis in folio.ix.ꝛ linea.io.babatur ꝙ baptizatus stetit cum sancto simplici ano mediolani circa annum vnũ cum dimidio:ꝛ ideo babuisset Augustinus quando recessit a Mediolano annos xxxviij. cum dimidio:ꝛ qnia omnia ista falsa sunt.ideo nibil in tali epistola fide dignuz debet baberi:nec de beremo nec de societate beremitaruz neqꝫ de victu aut vestitu:aut quouis alia re dicatur.

Sequitur ex dictis alia conclusio fal sa:qua intro ducitur augustinus in ser monibus ad beremitas falso illi attri buris. Jn eo sermone qui intitulat de assumptionr beatissime virginis marie in folio septuagesimo:vbi dicit de se lo quens. Triginta annis ꝛ amplius com putrui in stercoribus peccatorum meo rum. Si anno trigesimo est baptizatus ꝛ postea computruit in stercore ergo i luxuriam relapsus:ꝛ post baptismum: quod est contra veritatem:ꝛ in boc de fipit ꝛ contrariatur sibi ipsi frater am brosius:dicens in secunda parte libri in folio duodecimo.linea decimasexta: et octaua:ꝙ post baptismum nunqꝫ usus ẽ ocioso verbo: quomodo ergo potuit cidiuisse in luxuriam qui non ẽ otioso verbo vsus:ꝛ quo potuit ꝙnicioso ope

re ruere? Taceo multa alia ne modum excedam promissi compendij.

Secunda veritas. Augustinus doctor ecclesie fuit verus institutor & fundator ordinis qui dicitur ordo heremitarum sancti augustini: & verus frater eiusdem ordinis.

Contra. Ista conclusio est falsa: qz augustinus non instituit heremitas nisi per aliquam regulam: non per primã regulam: neqz per secundam instituit: quas non fecit vt dictum est & probatum in secunda parte prime conclusionis: in secunda conclusione que correlarie sequitur ex primã. Et si fecisset illas regulas: essent regule catbecumini & instirute catbecumino: quod est falsum & impossibile: stantibus veris dictis conclusionibus: vt patet ex sequentibus: & si non sunt instituti heremite per regulas dictas nec etiam sunt instituti heremite per regulas dictas: nec etiam sunt instituti per tertiam regulam quam nõ inuenis. xxxij. annorum nec ĩ pisano mõte nec alibi: sed in hypone constitut⁹ senex edidit episcopus clericis: nec p sermones quos alios de vita & moribꝰ clericorum quos senex fedendo in hypone docebet: etiam anteqz sermonem faceret de vita clericorum illum quem dicimus regulam seu speculum: sicut ipse nominauit. ergo si non per primam neqz secundam neqz tertiam sũt instituti neqz per aliam scripturã que appereat & sit sutentica igitur per nullam. Adde qz sermones. 3. in quibus regula cõputatur: intitulãtur de vita & moribus clericorum: & nõ heremitarũ q̃z partes de eise habentur in decreto in multis locis intitulatis augustinus de vita clericorum. Adde qz rome laicus librum de libero arbitrio cepit: quem in hypone presbyter perfecit: vt in libro habetur ō bono perseuerentie: & primo retractionum capitulo nono.

Tertia veritas. Frater ordinis heremitarum sancti augustini soli vere sunt fratres sancti augustini. Non obstante qz multi alij imitentur regulam eius. Et ordo iste precessit omnes alios ordines preter ordinem sancti basilii.

Contra. Ista conclusio est falsa vt patet ex dictis: quia non sunt instituti ab eo non sunt dicendi proprie eius. et est contra determinationem catholicã & communem opinionem totius ecclesie catholice: que preponit inter nõ mẽdicantes: post sanctum basiliũ canonicos regulares & inter mẽdicãtes ponit primos fratres & ordinem sacti domini ci. & postea sancti francisci.

Quarta veritas sanctus augustinus dum viueret plures conuentus de suo ordine fratrum heremitarum fundauit & in illis per plures annos habitauit. et multos fratres in illis congregauit.

Contra ista etiam falsa ẽ: vt ex prima conclusione & ex sequentibꝰ ad illam deductum ẽ. nec augustinus edificauit nisi duo loca. Jn orto primũ. Jn episcopo secundum. Nec curabat implicare animum in edificando nec habitauit plures nec paucos annos in monasteriis nisi ĩ hypone & ĩ locis dictis

Quinta veritas. Vos canonici asserti regulares qui nunc vaditis cuz roebeto siue camisia & capas nigras sicut fratres predicatores non fuistis instituti a sancto augustino licet eius regulam imitemini. Nec vnquam Augustinus fuit canonicus regularis quamuis fuerit episcopus.

Contra. Ista conclusio est falsa: reprobata in nostro libello respōsali diffuse. Contra librum generalis heremitarum ad litteram reprobatum. Ubi ostat rationibus ⁊ sanctorum auctoritatibus. Qō oēs clerici regulariter viuētes secundum primaz institutionē apostolicā: ex institutionibus sancti augustini rememoratā ad pristinū statum reuocatam sunt dicti canonici seu clerici regulares. Et q̄ sanctus Augustinus fuerit canonicus seu clericus regularis viuens more apostolico ⁊ habitu clericali professus ēt votu clericatum ⁊ vitam apostolicā probatum est ex sermonib⁹ tribus: de moribus ⁊ vita clericorum. et ex vita eius quam sanctus possidi⁹ scripsit chalamēsis episcopus.

Sexta veritas ē: ordo fratrum heremitarum sancti augustini ē fere approbatus ⁊ confirmat⁹ ēt anteq̄ aliquis alius ordo medicatiū: p̄ter ordinē sci basilij. Contra ista cōclusio ē falsa: q; qō non ē adprobari nō pōt. tempore autē augustini vt satis supra dictū ⁊ probatū ē. Ordo heremitarum institutus ab Augustino nō fuit ergo nō potuit approbari: vt patet in secunda parte prime cōclusionis. Et in his que consequenter deducte sunt ex prima: ⁊ ista conclusio vt dictū ē cōtra tertiā veritatē: non solum falsa ſz heretica: quia cōtra cōmunē opinionē ⁊ determinationem ecclesie que ponit primos inter mēdicantes: fratres predicatores deīde minores ⁊c.

Septima veritas ē. Sermones qui intitulātur sancti augustini ad heremitas vere sunt cōpositi a beato Augustino. Contra ista conclusio ē falsa contra doctrinam catholicā. Nā si eēnt sancti augustini contradicerent sibi: in eo quod dicitur in sermone ad heremitas qui intitulatur specialiter: de filio prodigo: quod fuit baptizatus anno. 30. etatis sue Augustinus. Et idē facit dicere sanctum Ambrosium in quodā sermone ō baptismo falso illi attributo: ⁊ in sermone ad heremitas: de eena domini replicat q̄ fuit indutus nigro habitu a sancto ambrosio: ⁊ sic preclari duo isti sancti doctores ecclesie: non soluz inuicē: sed cōtra se ipsos mentirentur: q; vt dictum ē augustinus catheccuminus erat āno etatis sue. 33. Sunt preter dictā in illis sermonibus alia plura mendacia ⁊ falsitates partim reprobata in nostro libro respōsali ad librum fratris ambrosij coriolani generalis heremitarum: partiz reprobanda sed alio opusculo: si vita comes fuerit: vt nō tā falsa dogmata mentib⁹ fidelium ⁊ simplicium hominum inserantur aut si inserta fuerint extirpētur.

Adde quod sunt preter istas septem conclusiones alia dicta in libris fratris ambrosij supra dicti: ⁊ fratris pauli bergomensis eiusdem ordinis heremitarū Sparsa non minus quadraginta partī apocripha: partim contra clericos seculares ⁊ regulares ⁊ religiosos alios ob probriosa ⁊ falsa: partim scandalosa ⁊ in malum exemplum christi fidelib⁹: ⁊ ex q̄pluribus falsis vnum dictum iter cetera falsa hic pono exempli causa: vt cetera intelligaatur ēt falsa Dicit frater ambrasius in secunda parte liazi sui: in secundo folio: ⁊ in. xiiij. Qō sanctus augustinus nat⁹ ē idib⁹ decembris anno cclxxvii. Uixit āt annis. lxxvi. moritur āt anno dñi. cccclxxvi. Ista conclusio e falsa ⁊ impossibilis. Falsa ē: q; nat⁹ est idibus nouēbris ⁊ non decēbris ¡ra habetur in libro suo de beata vita. Et impossibilis. Nā si tanto in nato dominī cclxxvii. addaē vita annorum. lxxvi. ne

cesse ē ꝙ Augustinus vixerit vsq; ad an
nū domini.ccccliij. Et ideo nō ē mortu
us anno domini.ccccxxxvi. vt dicebat
ꝛ male ꝛ impossibiliter: eēt differētia an
noꝝ.xvij. vt patet. Alia vō q̄pl'a apocri
pha ꝛ falsa scribere pretermitto breuita
tis causa ne promissum cōpendium di-
cendi ꝛ modū excedam ac etiam ex eo
quod ī libro nr̄o respōiali posita sūt ml'
ta ꝛ ibi reprobata. sūt reprobāde ēt fal
sitates sermonum ad heremitas: ſ; egēt
alio opusculo ad singula responsali.
Sufficiat vidisse q̄ compendiose fūda-
mēium libri dicti fratris ambrosij in se-
ptem conclusionibus falsis veluti ī are
noso loco super septē ligneis columnis
variatis ruinam minans positum ꝛ sti-
pulis superedificatum ꝛ dillatum: a ad
ignē cōburrētē dignissime p̄paratū.

Sequentia in solēnitate sanctissimi
augustini p̄ris canonicoꝝ regulariū.

De profundis tenebrarum
mundo lumē exit clarum.
ꝛ scintillat hodie.
Olim quidem vas erroris
Auxustinus vas honoris.
datus est ecclesie.
Verbo dei dū obedit
Credit errans ꝛ accedit
ad baptismi gratiam.
Quam in primis tuebatur
Verbis scriptis execratur
erroris fallaciam.
Firmans fidē formās mores
Legis sacre peruersores
verbi necat gladio.
Obmutescit fortunatus
Cedunt manus ꝛ donatus.
tante lucis radio.
Mundus marcens ꝛ inanis
Et doctrinis doctus vanis
per pestem hereticā.
Multum cepit fructum ferre.
Dum in finis orbis terre.
fidē sparsit vnicā.
Clericalis vite formam
Conquadrauit iuxta normam
cetus apostolici.
Sui quippe nil habebant,
Tanquam suū sed diuidebant
in commune clerici.
Sic multorum pro salute
Diu viuens in virtute.
Bona tandem senectute.
dormiuit cum patribus.
In extremis nil legauit
Quia nil suum existimauit
Imo totum reputauit
Commune cum fratribus
Salue gemma confessorum
Lumen christi vox celorum
Tuba vite lux doctorum
presul beatissime. Qui te patrē venerāt
Te doctore consequantur
Uitam in qua gloriantur.
bearoruz anime. amen.

Finis.

De spiritu et aīa. Augustinus

Quoniā dictum est mihi:
cognoscam me ipsum su
stinere non possuz ut me
habeam incognitum: ma
gna nāq; ē negligētia ne
scire q̄d illud sit quo celestia tāq; p̄fū-
de cogitam⁹ quo nālia tā subtili īdaga
tiōe īuestigam⁹ ꝺ ip̄o quoq; creatore tā
sublimia scire ꝺsideram⁹. Non ē res pe
grīanec lōge q̄rēda: a nobis aīus ē quo
ipsa sapimus. Sed ē semper nobiscum.
Adest: tractat: loquitur ꝛ internoscitur
Datum ē illi tā ingentiū secreta scire et
se ipsū cognoscere uō pōe: paucis siq̄dē
licet ip̄o aīo aīium cernere idest ut ipse

aius se uideat. fieri autē pōt quadā diui
na prouidentia ut iueiendi facultas ad
sit vel desit religionis ais se ipsas ⁊ deū.
suū pie caste ac diligatur querentibus.
Id circo reddā me mihi vno deo meo
cui maxime me debeo ⁊ uidebo q̄d sit a
nimus ⁊ principia eius.

Quid ē animus.

Animus est substātia quedā ra
tionis particeps regnādo cor/
pori accōdata. animus sapiētia
illustratas ⁊ suū principiū respicit et se/
ipsū cognoscit ⁊ q̄ꝫ sit peccator ū extra
se querat ꝙ in se ipso possit inuenire. in
telligit. Corporabilibus vero passiōibus
ꝯsūptus ⁊ per sensibiles formas extra se
ipsū aductus oblitus est quid sit ⁊ quid
fuit ⁊ quia nihil aliud se esse meminit p̄
ter ꝙ vr̄ se eē credit. Et imaginatiōe cir/
ca corporum similitudines. ⁊ locorum
versatur. ⁊ in hac distractione eius: siue
vigilando siue dormiendo distrahitur
Cum vero ab hac disstractione per pu/
ram intelligentiam ascendens in vin se
coligit rationalis dr̄. Ratio si quidē est
animi aspectus quo per se p̄sū ver̄ ītue
tur ratiotinatio est rōnis inquisitio. q̄/
re illa opus est ad uidendum ista ad in
quirendū.

Qualiter aīus ē īuisibil'

Animus inuisibilis ē. Neq̄ enī
aliquis inuisibilia cerneret: Ui
sibilia per corpus videntur īui
sibilia per se. q̄ꝛ in eo se videt ꝙ inuisibi/
libus se videt. Uidetur tñ in corpore ꝑ
corpus: sicut sensus in littera manet. Et
littera vr̄. Animus corporis dñator rec
tor habitator videt seipsū per sem̄tipsuꝫ
nō querit auxiliū oculorū īmo ne ab oī
bus tanq̄ꝫ impedientibus et per strepā/
tibus abstrahit se a se. Nō nouit se apd̄
se. Et quuꝫ vult deum cognoscer̄ eleuat
se super se mentis acie: Nō. niquid tale
est deus qualis ē animus. nō tamen ui
deri nisi aīo pōt uec ita videri ut anim⁹
pōt. Incōmutabilis siquidē est ueritas
sine defectu substantie: nō tal' est aīm⁹
Sed defficit ⁊ perficit: nouit ⁊ ignorat
meminit ⁊ obliuiscitur. modo vult mō
nō vult Diffusis cogitationbus atq̄ cō/
silijs: huc atque illuc vagat. Considerā
do spectat omnia. Uidet absentia. trās/
maria visu ambit: percurrit aspectu ab/
dicta scrutatur. Et vno momēto descē/
dit ad inferiora ascendit inde. ⁊ per sen
sus suos per totius orbis fines mūdi se/
creta circonfert. ascendit ad celum ⁊ he
ret xp̄o cōiungitur deo ipse si quidē est
eius patria ⁊ habitatio ad cuius simili/
tudinē factus ē. Quis quis g̃ se talē red
di desiderat: reddeat ad se ⁊ stet in se et
sic intra semetipsū ⁊ apud semetipsum
querat ⁊ videat vnde ꝯstet homo ⁊ ex
qua sua parte factus sit ād imaginē dei.

De hominis ꝯpositiōe.

Ex duabus substantijs constat
homo. anima tm̄. Et anima cuꝫ
carne: ⁊ caro cum sensibus suis
quos tñ sensus nō mouet caro absq̄ a/
nime societate. Anima vero rationabi/
le suum tenet sine carne.

De potētiis anime.

Et si quidē rōnabilis cōcupisci
bilis ⁊ irascibilis per rōnabili/
tatē habilis nature illuminari
ad aliquid cognoscēdū supra se iuxta se
⁊ infra se. Cognoscit deū si quidē supra
se ⁊ se in se: ⁊ angeluꝫ iuxta se quicquid
celi ambitu continetur infra se ꝑ ꝯcupi
scibilitatē ⁊ irrascibilitatē habilis ē affici
ad aliquid apetēdū vl' fugiēdū ad amā/
dū vl' odiēdū. ⁊ iō d̄ rōabilitate oīs sēs⁹
orit' aīe. Et de alijs oīs affect⁹. affect⁹ v̄o
q̄druptit⁹ eē dignoscit' dū d̄ eo ꝙ ama

mus gaudem⁹ vl' gaudẽdo spam⁹. Et d̄ eo q̄ odim⁹ iã dolem⁹ vl' dolẽdo metu im⁹ ⁊ ob h̄ d̄ ꝯcupiscibilitate gaudiũ et spes. Et de irrascibilitate dolor ⁊ met⁹ o rit'. q̄ quidẽ q̄ttnor affect⁹ aĩe oĩuz st̄ vi cioꝝ ⁊ v̄tutũ q̄si q̄dã p̄ncipia ⁊ cõis ma tĩa. affect⁹ siq̄dem aĩe opi tuo tuo nom̄ iponit. Et qm̄ v̄tus ẽ habit⁹ mẽtis be ne dispositus ꝯponẽdi restituẽdiq̄ atq̄ or dinãdi st̄ dicti affect⁹ ad id q̄ debẽt. Et qñ debẽt ut ĩ v̄tutes ꝓficer̄ possint alio quin ĩ uicia facile decidẽt: Cũ igit' pru denter modesto. fortiter ⁊ iuste amor et odiũ instituunt' in v̄tutẽs exurgẽt pru dẽtiã. s. ⁊ tẽperantiã. fortitudinẽ atq̄ iu stitiã q̄ q̄si origines ⁊ cardines sũt oĩum v̄tutũ. ⁊ h̄ oĩa cũ affectiose ⁊ virtuose ĩ aĩa ꝯstituũt' p̄ odiũ mũdi ⁊ sui p̄ficiscit' ĩ amorẽ dei ⁊ ꝓximi p̄ ꝯtẽptũ tp̄aliũ et inferioꝝ crescit in desideriũ et̄noꝝ ⁊ sup̄ norũ. Sẽs⁹ vero vni⁹ ẽ in aĩa ⁊ q̄dẽ ipsa Et quũ nõ sit sẽsus corporeus dr̄ q̄ cor pus trãscẽdit vl' q̄ a corp̄is exercet' in strumẽtis. vñ ob numeꝝ ĩstrumẽtoꝝ q̄n q̄ ptib⁹ dr̄: cũ int⁹ nõ sit nisi vn⁹. verũm̄ p̄p̄ varia ext̄iora uariat' et varie nũcupa tur. dr̄ nãq̄ sens⁹ imaginatio. rõ intelle ct⁹ Intelligẽtia. Et h̄ oĩa ĩ aĩa nõ aliđ sũt q̄ ipsa. alie ⁊ alie mihi ꝓprie ꝓp̄eta tes q̄dẽ diuerse: sed eentia vna s̄m exerci tiũ multa sũt. Secũdũ essẽtiã vero sũt ĩ aĩa: ⁊ q̄ ipsa. Et sicut mundus iste visibi lis qm̄ cnp̄tita q̄dã distictiõe ẽ ordina mus terra. s. aqua aere ⁊ igne siue firma mẽto ipso quoq̄ sup̄mo celo q̄ empire uz vocat'. Sic aĩc ĩmũdo sui corp̄is pe grinãti ꝓcess⁹ sũt ad sapĩaz: sens⁹. s. ima ginatio: rõ intellect⁹ ⁊ ĩtelligẽtia. Quin q̄. n. ꝓgressiõib⁹ rõnabilitat exercet' ad sapĩaz ⁊ q̄ttuor effectib⁹ ad caritatẽ q̄ ten⁹ mox istis ꝓgressioni⁹ in semetipsa ꝓficiẽs aĩa sẽsu ⁊ affectu: q̄si terrenis q̄ buidã pedib⁹ q̄ sp̄ũm viuit sp̄ũz ãbulat vsq̄ ad cherubin ⁊ seraphĩ. s. usq̄ ad ple nitudinẽ scĩe ⁊ regnũ catitat' hẽat q̄ aĩa p̄ exercitiũ virtus q̄ꝝ facultates hz p̄ nãz

Et hos ꝓgressus noĩbus ⁊ ordi nib⁹ ãgeloꝝ ꝯpare prudẽti lec tori relinquo. Facile si quidez erit ei si sciet aptare sensũ q̄ p̄mus aĩe nũ tius ẽ angelis q̄ nũtii vocant' imaginati onẽ angelis q̄ plura q̄ sens⁹ p̄cipit timo rẽ virtutib⁹ dolorẽ potestatib⁹. Qđ'enĩ metu supplicioꝝ p̄territ⁹ ẽ ⁊ dolore pec catoꝝ ꝯpũtus ꝯtẽuit mũdũ ⁊ seipsũ cuz vir ntib⁹ facit miracula. cũ potãtib⁹ fu gat demonia. maius nãq̄ ẽ ꝯtẽnere seip sũ q̄ mundũ quẽ multi p̄p̄ vnitatẽ ꝯtẽ pserũt rõnẽ assignamus p̄ncipalib⁹. nã sicut illi p̄sciuit ⁊ p̄ricipãt' subiect' spiri tib⁹. Sic rõ sensibus atq̄ affectib⁹ amo rẽ siue gaudiũ dñationis. recte nãq̄ ali is dñantur qni oẽs amant ⁊ ꝓfectu ho rũ gaudent intellectũ tronis troni sedes dicũtur q̄ in eis deus sedet intelligẽr ẽs debes qm̄ in cordib⁹ nr̄is deus hĩtat p̄ fidẽ p̄ sanctificationẽ p̄ pacẽ dilectionẽ qm̄ deus ẽ pacis ⁊ dilectionis. Intelli gentiã aptamus cum cherubin. Illi nãz sp̄ũs tanto ꝓfectiore strenua pleni sũt q̄to diuinitatẽ dei ĩ intimi cõtẽplãtur. Intelligentia nanq̄ aĩe vis est que ĩme diate deo supponit' Cernitque si quidẽ ipsum eque in ipso sunt. Spem siue desi derium seraphin. Deus nanq̄ est spes omnium finium terre cuius vultum to ta terra desiderat: ⁊ ĩquem seraphin ꝓs picere desiderant: tota spes nostra ⁊ de siderium nostrum est. Odium mundi virtutibus. Odium sui potestatibus ra tionem p̄ncipalibus: amorez ꝓximi do minatiõib⁹: tronis ĩtellectũ ĩtelligẽtia cherubĩ: amorẽ d̄i seraphin: timor nãq̄

de suppliciis ⁊ dolor de peccatis fuerūt contēptū mundi ⁊ sui ut tamen cum v̄tutibus faciat miracula: et cum potestatibus expellat demonia: Spes de proximis ⁊ gaudium de premijs facit amorē proximis dei.

¶ Anime difinitio.

Anima ad similitudinē toti⁹ sapientie facta. Omniū in se gerit similitudinē dī ⁊ ꝓximi. vnde a philosopho diffinita ē omniū similitudo. Habet quidem in se vires quib⁹ oīa comprehēdit siue inuestigat. Rationib⁹ similis assistit cū sit una. Similis ē terre per sensum. Aque per imaginationez Aeri per rationē. Firmamēto per intellectum. Celorum celo per intelligētiaz Similis ē lapidibus ꝑ essētiā. Arborib⁹ per uitā. Animalibus per sensum ⁊ imaginationē. Hominibus per rationez. Angelis per intellectū. Deo ꝑ intelligētiaz: Et sicut deus ē omnium capax ⁊ omnibus participabilis. Sic anima capax ⁊ participabilis Captibilis est deus et participabilis omnib⁹: qꝛ naturali suo munere ⁊ usu. Ex munere participatur ab omnibus ad essentiam qua sunt. Et ſm illā ad idoneā spēm qua ab alijs differunt. Et secundū ut runqꝫ quo ad congruum visum quo perficiunt. Tria hec omni hoīni existenti insunt q̄si quedaz vestigia sūme essentie imaginis ⁊ muneris. i. trinitatis patris ⁊ filiij ⁊ spūs sācti. Eternitas quidez ē in pr̄e. Species imaginatioñ. Uisus ī numē. nobis aūt oīs visus diuinitatis ē ⁊ numē. Quodā mōnāqꝫ prior videt nobis eē spiritus. s. utpote patris ⁊ filii munus. Ex ip̄o numē ē oīs visus gratie: cū patre ⁊ filio. Ipse enī regit ⁊ erudit. Consolatur ⁊ ꝑducit ecclesiam ad decimuz quia ipse simmul sine macula ⁊ eruga tradet regendū regnū ⁊ deo ⁊ patri. Sic a patre ꝑ filium ⁊ spiritū sanctum uel potius in spū diuina ad nos descendunt pater si quidem tradidit filiū suū q⁹ redimēt seruos. Misit spiritum sanctū in priuilegium adoptioni. Se deniqꝫ totū seruat in adoptionis herede. nemo ergo de dei pietate deficiat. qm̄ maior ē eius misericordia q̄ꝫ nostra miseria. ⁊ quisquis ad eū toto corde clamauerit exaudiet illū qm̄ misericors ē. Tardius si quidē ei vr̄ peccatori veniā: dare: quam ipsi peccatori acciper̄. Sic enī festinat absoluere reum a tormēto ꝯscie sue: q̄si plus eū cruciet compassio miseri: q̄ꝫ ipsū miseꝝ cōpassio sui.

¶ Anime capacitas.

Capax est omniū aīa dsi ꝑ rationalē ad cognitionē per cōcupisibilē ad dilectione uniuersitatē capax inuenitur. Sunt duo in aīa. Et id quo ipsa naturalis sensus cognoscēs oīa. Et diiudicans inter omnia natural̄ effectus quo suo ordine ⁊ gradu dilligat oīa verūtñ facultates ⁊ quasi īstruta cognoscendi ⁊ dilligēdi habet ex nā Cognitionū tñ veritat̄ ⁊ ordinē nequaquaz hēt nisi ex gratia facta non a deo mens rōnalis sicut imaginationē suscipit ita cognitionē ⁊ amorē. Uacua nāqꝫ creatur. Sapiētia format ut sicut adiutrix gratia replet ne uacua sint. Sic extra. Strenuū operarium inuenitur.

¶ Quid sit anima.

Anima est substātia rōnalis ītellectuulis adeo facta spir tualis nō ex dei natura: sed potius creatura ex nihilo facta: ī bonū malūqꝫ cūuertibilis. Et ideo aliquatenus ē mortalis in quātū deterius mutari. Et a volūlate dei. cuius participatione bona fit alienari pōt. Et aliquaten⁹ īmortal̄ qm̄ substātiā qua ei post hanc vitā vel bñe vel male sit amittere nō pōt. nō ꝙ actus

ante carnē gestis meruerit ut in carne
eludet etur: ut quidā voluerūt. Sz nec
iō pōt eē in hoīe sine sorde peccati: nisi
a xp̄o fuit liberata Dei.n.nutu ad corp⁹
aīa ven it ut si s̄m ei⁹ p̄ceptū ager̄ vellz
mercedē acciperet vite et̄ne atq; socie/
tatē āgeloꝝ. Si āt ɔtēpneret penas iu/
stissimas ⁊ amarissimas lucret̄. Siue do
loris ɔtinui siue extremi ignis.

Anima ex eo dicta ē q̄ aīet cor/
pus ad viuēdū: h̄ ē viuificet. spi
rit⁹ ē ipsa aīa p̄ simplici natura
vel pro eo qd̄ spiret ī corpe appellat⁹ ē.
spūs: ⁊ aīa spūs idē sūt ī hoīe q̄ntis aliō
notet spūs aliō aīa. Spūs nāq; ad sub
stātiā dr̄. ⁊ aīa ad viuificationē. Eadē ē
eēntia: sz p̄p̄etas diuersa. nā vn⁹ ⁊ idez
spūs ad seipsū dr̄ spūs. ad corp⁹ aīa: spūs
ē ī q̄ntū ē rōne p̄dicta substātia rōnalis.
Aīa īq̄ntū ē vita corpis de qua dictū ē. q̄
p̄diderit aīaz suā saluā faciet eā. i. q̄squis
apud deū vitā hāc q̄ nūc corpis viuifica
tione ex aīa corporalit̄ ɔstat libēter des/
pexerit ī futuro eādē corpis n̄ solū aīe vi
tā eternā ⁊ īmortalitatē recipiet. hūana
q̄dē aīa q̄ in corpe hēt eē ⁊ extra corpus
pariter aīa ⁊ spūs vocari pōt. nō due aīe
sēsual' ⁊ rōnal'. Atera ut hō viuat: ⁊ al/
tera ut q̄dā putāt: ut sapiat. Sz vna atz
eadē ī semetipsa uiuit ⁊ corpi vitā p̄bet
p̄ substātiā. hūanū nāq; corp⁹ nec viuer̄
nec nasci pōt sine aīa rōnali. vegetat̄ m̄
⁊ mouet̄: crescit ⁊ hūanā formā ī vtero
recipit priusq̄ aīaz rōnalē reccipiat. Si
cut.n.virgulta ⁊ herbas maner̄ ⁊ īcremē
ta hr̄e videm⁹. Duplex ē q̄dē uita aīe. a/
lia q̄ viuit ī carne: ⁊ alia qua viuit ī deo.
Duo siquidē ī hoīe sēsus: vnus interior
⁊ ali⁹ exterior. ⁊ uterq; bonū suū hz ī q⁹
reficit̄. sensus īterior reficit̄ ī ɔtēplatiōe
diuinitat]. sēsus exterior ī ɔtēplatiōe hu
māitat]. p̄pea de⁹ hō fctūs ē vt totū ho
minē ī se beatificaret ⁊ tota hoīs eēt ad
ipsū cōuersio: ⁊ tota dilectio eēt in ipso
cū a substātia carnis videret̄ p̄ carnē. et
a substātia mēt] videret̄ p̄ ɔtēplationē
diuinitatis. h̄ āt totū eēt bonū hōis ut si/
ue īgrederet̄ siue egrederet̄ pascua īueī
ret: pascua ī factor̄ suo īueniret: pascua
foris in carne saluatoris pascua int⁹ īdi
uinitate creatoris. h̄ bonū magnū secu/
tū ē malū qm̄ p̄dito bono q̄ intus erat
Egressa ē aīs ad bōa aliena q̄ foris erāt
⁊ pactū fecit cū delectationib⁹ seculi re
quiescēs sup̄ illas nō attendēs abscētiā
bōi sui interioris eo q̄ ɔsolationes suas
cernēt ī bōis alienis. nā cū exterior sēs⁹
carnal' bono suo vteret̄ īterior sens⁹ mē
tis q̄si obdormit̄. Nō.n.cognoscit bōa
īterior sēsus q̄ iocunditate bonoꝝ exte/
rioꝝ capit̄ nā q̄ ī carn̄ viuit ī carn̄ sētit ⁊
dolores cānis fugit ī q̄ntū pōt. vulnera
āt aīe p̄rsus ignorat. nec medicina q̄rit ī
eis. Cū aūt mortuu⁹ fuerit sēsus aīe q⁹
viuit ī carne: tūc viuificari incipit sēs⁹ il
le q̄ sētiet semetipsū ⁊ tūc sciet dolores
suos ⁊ incipiet sentire vulnera sua tāto
grauius q̄nto magis ei obest malū q̄ est
magis intimū ⁊ magis p̄dest bonum.

Spiritus multi mōis dr̄. nāque
deus sp̄s aer iste. Et stat⁹ aeris
q̄ a corde recept⁹ ē p̄ totū corp⁹
emissus mortaliū vitā flatu necessaria ɔ
tinz. Iste āt spūs vite aīa dici n̄ pōt qr
aer] varietate disoluit̄. dr̄ āt spūsmēs rō
nal' ubi ē quedā sētilla tāq̄ oculus aīe
ad quē p̄tinet imaginatio ⁊ cognitio dī
oculus aīe ē mēs ab oī corpis labe pu/
ra ment] aspect⁹ ē rō. ītellect⁹ visio. tria
hec cū aīe necessaria sūt. i. ut sanos ocu/
los hn̄t ⁊ aspiciat ut videat sāos oculos
habz. cū amortaliū cupiditatibus ē pur/
gata atque remota aspic̄ cū iudei lumīe
ɔtēplatiōis ocnlos figit. vidlz cū in illa

contemplatiõe aspicit. q̃ta sint guadia q̃ta letitia: quãta securitas: quãta iocũditas. Sanitas facit illã securã: Aspectus rectã visio beata. Cũ.n. fuũt ab oĩ fece liberata maculq̃ dillota: tũc deniq̃ in se ipsa liberalissime tenz. nihil sibi metuit aut a nulla culpa q̃cq̃ agit vl' agit ut attigit ⁊ tũc ingẽti quadã ⁊ incredibili letitia ꝑ fiduciã ꝑgit videũt ⁊ ĩ ipsa ɔtẽplatiõe v̄itat] aspect⁹. sic aĩa p̄us sanatur. sanata ĩtrod ucit. introducta reffici tur. Sp̄s ẽ quedã ius aĩe mẽte ĩferior vbi corporaliũ rer̄ similitudies exprimũtur. nec ipse sp̄s corpus ẽ sz corpi sil'is. q̃ .n. spiritu vident nõ sũt corpalia vl' corruptibilia sed corporibus similia faciet si quidẽ hoĩs ⁊ nobis forniscaris Nota enĩ Et ĩ memoria nr̄a imaginationẽ suaz in corporalẽ quidẽ. sed corpi sil'itudinẽ ad quã recurrimus cũ clausis ocuis eã cogitam⁹. q̃.n. ad corpis sensũ aliqd̄ corp⁹ ĩ loco h̄ ẽ ab oĩ aere similitudo corpis. similitudo corpis ĩ memoria ẽ q̃ ẽ intẽtio volũtat] ad corpis visũ visionẽq̃ ɔtẽplatiuaz. h̄ ẽ eadẽ ĩtectio voluntat] ad ɔtẽplãdã imaginẽ corpis: q̃ ẽ ĩ m̃moria ⁊ ĩuisiõe cognitiõis. siue ille sp̄us dr̄ scũs ad imaginationẽ ⁊ sil'itudinẽ dei ĩ quo ẽ cognitio v̄itatis ⁊ amor: v̄itas si q̃dẽ imago al's imaginatio ẽ in cognitiõe Et similitudo ĩ dilectioñ ĩmo qz rõnal' ⁊ simili. udo: qz sp̄ualis siq̃dez v̄itati nulla retraheret põita sbã ẽ rõnale nr̄m quo rõcinamur ĩtelligim⁹ ⁊ sapim⁹ sp̄ũz dicim⁹ hũc ãt sp̄ũz apl's mẽtem vocat cũ dic̃: Renouamini sp̄ũm mẽtis vr̄e. i. mẽte. Nihil ãt ẽ aliõ sp̄ũs mẽt] q̃ mẽs sicut corp⁹ mẽt] nihil aliõ q̃ caro.

Mẽs ãt dr̄ a mẽte. mene ãt grece latine dr̄ luna. Et sic̃ luna crescit ⁊ deficit ⁊ varia vicisitudie comitat. ⁊ ĩ id tñ q̃ fuit q̃dã ꝑfecta nouitate se r̄stituit. sic mẽs nũc cap̄ sũmis uiserit. nũc d̄cipit ĩ ĩfima nũc se se referẽs se cõpit falsa redarguit mõ ad corpalia redarguẽda regẽda deflectit. mõ et̃nis rõnib⁹ ĩspiciẽdis ad herere scit. rõ ẽ mẽtis aspect⁹ quo bonũ et malũ discernit. v̄tutes eligit: deũ diligit. Mẽs vniuersal' capas ẽ oĩuz rer̄ sil'itudĩe resignita oĩa eẽ dr̄ q̃dã ntura potẽtia ⁊ naturali dignitate. Idcirco ĩuisibiles rer̄ cãs ꝑ ĩtelligẽtiã ɔp̄hẽdit. ⁊ visibiles actualiũ foris ⁊ passiões ꝑ sẽsũ colligit. Et siue ꝑ sẽs⁹ ad sẽsibilia exeat: siue ꝑ ĩtelligẽtiã ad ĩuisibilia ascẽdeat rerũ sil'itudinẽ ad se ipsã ɔ̃bit p̄ñtia cog̃scit. absẽtia ĩtelligit. Ignota iq̃rit: ⁊ ĩuẽt] v̄satur. rõnale ⁊ ĩ rõnale lumẽ quo rõcinamus: intelligim⁹ ⁊ sapim⁹ mẽtẽ dicim⁹ q̃ ita facta ẽ ad imaginem dei: vt nulla ĩterposita natura ab ipsa v̄itate se cernatur. Mẽs enĩ ex eo dicta ẽ q̃ emineat ĩ aĩa p̄stãtior. s. vis aĩe ẽ. a q̃ ꝓcedit ĩtelligẽtia. ꝑ intelligetiã vbiq̃ ipsã v̄itatẽ ĩtelligit ꝑ sapiẽtiã diligit. Sapientia nãq̃ ẽ amor bõi seu sapor boni. a sapore siq̃dez dr̄ mẽtis: visio ẽ ĩtelligẽtia. Gustu sapĩe ista ɔtẽplat' illa delectat. cũ ab oĩb⁹ ĩferiorib⁹ ad superiora volum⁹ ascẽdere p̄us occurrit nobis sensus. Deiñ v̄o ratio Intellect⁹ ⁊ ĩtelligẽtia. ⁊ ĩ sũmo ẽ sapĩa Sũmã nãq̃ sapĩa ipse deus est. Sapiẽtia hoĩs est pietas ⁊ cult⁹ dei. Sens⁹ ea vis anime est que rerum cõperatarum corporeas respicit formas p̄ñtes. Imaginatio est ea vis aĩe corporar̄ rerũ corporeas respicit formas. Sed absentes. Sensus nãq̃ formas ĩ materia ꝑcipit. imaginatio extra materiã et ea vis que exterius formata sensus dicitur eadem traducta vsq̃ ad intimũ imaginatio vocat: maginatio nãq̃ de sensu orit. et sz eius diuersitates ipsiusq̃ variatiões mlta videt. Anima carneis oculis multa ẽt

fantasmata imagine concipit. Et vbiq; quasi difunditur mouetur errigitur et fluctuare videtur non a se egrediens. sz in semetipsa tauq; in magno percutiēs spatio q̄vagatur. Non exit ab illa. sz tractibus suis sibi illa representat. habet siq̄dem in se quasi quendā latitudinem et altitudinem. Nam per caritatem deuz rationes fideles sibi cōplectitur per meditationem rerum vniuersa que a principio mundi vsq; ad finem deus ꝓpter salutem nostram operatus est. Meditatur per contemplationem que sursuz sunt. Celestia contemplatur. Rō est ea uis aīe que rerum corporeaꝝ formas naturas. Differentias propria accidētia ꝑcipit. Omnia incorporea: sed n̄ extra corpus. Idez subsistentia abstrahitur. n. a cordibus vel a corporibus nō actione sz consideratione. nam nempe ipsius corporis sm quā. omne corpus corpus est nullum vtiq; corpus est. intellectus ea vis aīe est que inuisibilia percipit. Sicut angelos Demones animas ⁊ omnē spiritū creatur intelligentia ea vis anime ē que iumediate supponitur deo. Ceruit si quidem ipsū sūmū verū ⁊ uere incommutabiliē: sicut aīa sensu ꝑcipit corporea imaginatione corpunt similitudies rōne corporuz naturas. Intellectu corporum: spiritum creatum: Jibtelligētia spiritū increatū. Et quicquid sensus cōcipit imaginatio representat ⁊ consideratio fermat ⁊ ingenium inuestigat rō iudicat: memoria ꝓuat: intellectus sepat intelligentia conprehendit ⁊ ad meditationē siue ad cōtemplationem ad ducit Jngeniū ea vas aīe: siue intensio qua anima se extendit ⁊ exercet ad cognitoꝝ cognitionem. Jngeniū nō exquirit īcognita. rō decernit inuēta memoria recōdit iudicata et os fert adhuc iudicanda sic fit ascensus ab inferioribus ad supiora. Et vna a summnis dependet intellectus nanq; quedam imago ⁊ similitudo intelligentie est ratio intellectus rationis. Fantasticus sps cui etiam supremū corpis corp⁹. i. ignis q̄dā similitudine iungitur ⁊ igni aer: ⁊ aeri aqua: ⁊ aq̄ terra. Sensus informat imaginationez imaginatio rationez Et facit formā siue prudentiā. rursuū rationi occurrens diuina prudentia alia: informat eam ⁊ facit intelligentiam vel sapientiā. Est itaz in ratione quedaz ad superna ⁊ celestia intendens ⁊ dicitur sperica: ⁊ est quedā ad transitoria ⁊ caduca respiciens ⁊ id vocatur prudentia h̄ duo in ratione sūt ⁊ in ratione consistunt: Et diuidit se rō in duo: sursum ⁊ deorsū: sursum in sapientiam: deorsum in prudentiā quasi in virum ⁊ mulierez: vir sit supior ut regat mulier inferior ut regat vt dictū est melior est iniquitas viri quaz bene faciens mulier. Melior siquidez est per celeste desiderium accensus carnez necessariaz ei subtrahendo afligit q̄z qui per carnalem resolutus ꝑ omnia que cōmoda sūt ei satisfacē ꝯtendit. Sens⁹ ⁊ eius op⁹

Sensus iuuat exterius: quia oculus carnis q̄uis ex natura facultatem uiuendi habeat nunq̄z tamen per se consequitur visionem. Nec auris auditur nisi ex benefitio exterioris lucis ⁊ soni imaginatio iuuat exterius: quia ex sensibilibus concipitur rō iuuat īteri⁹ qꝛ sps rōnal ex dono cr̄atoris est habilis ad cognoscendū veꝝ ⁊ ad diligendū bonū nisi īterioris lucis ratio fiūt ꝑfuxa ⁊ calore succensa nūq̄z ꝯsequtur ꝑ se sapīe cognitionez vl caritatis effectū. intellect⁹ ⁊ ītelligētia: iuuāt supius: q̄a deus ignis ⁊ lux est. Lux g̃ splendorez emittens ex se quem retinet

in se. Illuminat ĩtelligẽtiã ad cognitio
nẽ veritatis. Ignis vero calorẽ emittẽs
sed nõ amittens inflamat effectum ad
morem virtutis. Et sicut solẽ non videt
oculus nisi ĩ lumĩe solis. Sic verũ ac di
uinũ lunã nõ poterit itelligẽtiã videre
nisi in ipsius lumine. Unde bñ ĩquit ꝓ
pheta. Et ĩ lumĩe tuo videbim⁹ vnũ. Cũ
.n. mortale hoc induerit imortalitatem
Et corꝑale hoc iduerit ĩcorruptionem
tũc mẽte ꝑiter ⁊ corꝑe spũales affecti ſꝫ
modũ nostrũ ꝑ mẽtis illuminationem
oĩa sciem⁹: ⁊ ꝑ corꝑis incorruptibilis le
uitatẽ vbiq; eẽ poterim⁹. Uidebim⁹ mẽ
te ꝑ cõtẽplationẽ. Uolabiu⁹ corpore ꝑ
incorruptionẽ. Discernem⁹ mẽte. Discer
nemus corꝑe. cũ sensus nostri corporis
vertet̃ ĩ rõnẽ: rõ intellectũ: intellect⁹ ĩ in
telligẽtiã: intelligẽtia ĩ deũ imitabitur.
sensu visibilia percipiũt̃. in ymaginatiõe
cõtinẽtur visibiliũ ymagines: alias ima
ginationes: ⁊ similitudines ad rõnẽ ꝑti
net visibiliũ rõnes ⁊ diffinitiões: ⁊ ĩ visi
biliũ ĩuestigationẽ ad ĩtellectũ. Ad ĩtel
ligẽtiã spectãt spũaliũ ⁊ dĩnoꝝ cõp̃hensi
ones. Sẽsus vero ⁊ ymaginatio ad rõ
nẽ ascẽdũt: ſꝫ ĩfra remanẽtes eã aliq̃te
nus act⁹ educere possunt: ⁊ q̃si a lõge q̃
dã oñdere ad q̃ nõ põt ꝑuenire sine q̃
dã ꝓportione: intellect⁹ ⁊ ĩtelligẽtiã rõ
iuuare põt: ſꝫ ad statũ eoꝝ nõ valet ascẽ
dere: qm̃ metas suas: ⁊ ꝓprios fines hẽt
quos trãscẽdere nõ põt. Sẽsũ ⁊ imagi
natioaẽ cũ ceteris aĩalib⁹ coĩa hẽm⁹ vidẽt
siq̃dẽ visibilia ⁊ visorũ recordãt̃. In qui
busdã ẽt sẽsibus nos supãt qm̃ iustũ fu
it, vt brutis aĩalib⁹ q̃b⁹ nil dãdũ ĩ ĩtelle
ctu erat aliq̃d ãpli⁹ daret̃ ĩ sẽsu. Ex con
trario tãto magis necessitas ĩducit̃ hoĩ
exercẽde rõnis: quãto defectũ maiorez
patit̃. Sensualitatis rõ ãt ĩde ĩcipit. Un
de aliq̃d occurrit q̃ nobis cũ aĩalib⁹ nõ
sit cõe. Quedã vero sũt ĩfra rõnẽ q̃dã iu
xta rõnẽ: quedã supra rõnem ĩfra rõnẽ
sũt q̃ sensu percipim⁹: sicut dura: molia
calida ⁊ frigida: cãdida ⁊ nigra. Iusta
rõnẽ sũt ⁊ paruia rõi q̃ rõne percipim⁹:
sicut cõmoda ⁊ ĩcõmoda vera ⁊ falsa:
iusta ⁊ iniusta. eũ siq̃dẽ ẽ q̃dã aĩ motus
visũ mẽtis acnẽs: veraq; a falsis distigu
ens: supra rõnẽ sunt q̃ nec sensus docet
nec persuadet: ſꝫ aut diuina cõprehẽdũ
tur reuelatione. Aut diuinarũ scriptura
rũ auctoris credũt̃: sicut deũ ĩ vna subã
trinũ ⁊ in trib⁹ persõis subãliter vnum
Deus siq̃dẽ ẽ rerũ vnluersitas: ĩ q̃d nul
la singulorũ: ⁊ iõ motib⁹ rõnis nõ subia
cet quia rõ nõ ẽ nisi de re aliq̃ alia. Aĩa
ẽ spũs intellenrualis sẽper viuẽs. Semꝑ
ĩ motu bone maleq; volũtatis capax: se
cũdũ bñgnitatem creatoris atq; ſm sui
oꝑis officiũ. al's affectũ: uarijs nũcupa
tur nominib⁹. Dr̃ nãq; aĩa dũ vegetat
Spũs dũ cõtẽplat̃: sensus dũ sẽtit. aĩus
dũ sapit. Dũ ĩtelligit mẽs: duꝫ discernit
rõ: dũ recordat̃ memoria: dũ vult volũ
tas. Ita tñ nõ differt ĩ subã quẽadmõꝫ
ĩ noĩb⁹. Qm̃ oĩa ista vna aĩa ẽ. ꝓprieta
tes q̃dẽ diuerse: ſꝫ vna eẽntia. In spũ tñ
⁊ aĩa põt eẽ dr̃a: qꝛ oĩs aĩa ẽ spũs: sed
nõ oĩs spũs ẽ aĩa. Aĩe duplices mihi sũt
actiões. Alio nãq; conscilio arigere ĩ de
uꝫ. Alio ĩclinat̃ ad cãnez. ĩclinatur autẽ
sic. Cũ sit subtilis ⁊ ĩuisibilis videri non
põt: ſꝫ per potẽtias suas se extẽdit ⁊ oñ
dit: per ꝯcupiscẽtiã nãq; appetit per ira
scibilitatẽ cõtẽpnit per rõnalẽ ĩter vtrũ
q; discernit. Lota eẽntia aĩe hijs poten
tijs suis existit. Nec per partes diuidi
tur cũ simplex sit ⁊ indiuidẽtia. Et si ali
qñ partes hẽre dr̃ rõnei pot⁹ similitudĩs
q̃ veritate cõpositionis intelligẽdũ est.
simplex substãtia ẽ aĩa: neq; maius nꝫ
minus ẽ rõ in substãtia q̃ anima ĩ aĩa:

sz vna eadē substantia secūdū diuersas potentias diuersa sortitur vocabula. Has potētias hz anteq̄z corpori miscea tur. Naturales siq̄dē sūt ei nec aliō sūt q̄z ipsa. Tota nāq̄z aīe substātia ī his tri bus plene ⁊ perfecte cōsistit in rōnabili tate cōcupiscibilitate ⁊ irascibilitate q̄si quadā sui ttinitate ⁊ tota hec trinitas ē quedā anime vnitas: ⁊ ipsa anima deus est. Oīa sua ⁊ oīa sua ⁊ anima q̄dā sua hz. habet siq̄dē vniuersalia ⁊ ipsa omnia ē. potentie nāq̄z ⁊ vires ei⁹ idez sunt ꝙ ipsa. habet accidentialia ⁊ ipsa non est sue vires sūt. Sue virtutes nō sūt. Non n. est sua prudētia: sua tēperātia: sua for titudo sua iustitia potentie anime sunt rōnabilitas concupiscibilitas ⁊ irrascibi litas: ⁊ vires sūt sensus imaginatio rō memoria intellect⁹ intelligentia. poten tie āt possūt dici vires ⁊ vires potentie. Quibusdā effectib⁹ ⁊ quadam amicitia aīa corpori cōiūgitur. Secūdū q̄z amici tiā nemo carnez suā hz. Sociata nāq̄z corporib⁹ eius societate p̄grauet inef sab. li tñ cōditione diligit illud. Animā carcerem suū ⁊ iō libera eē nō pōt. Do loribus eius vehementer afficiat. For midat interitū ⁊ mori nō pōt. Timet de fectū que per naturā nō pōt deficere. Oculorū pascit specnlatione. Sonoꝝ delectatur: auditibus suauissimis locū datur odorib⁹ larga epulatione reficit. Et licet his rebus nullaten⁹ ipsa vtatur Graui tñ merore ⁊ timore affligitur: si subtrahātur. Huic ēt nōnūq̄z subrepre sentat vicia cōtraria rōni: dū anima di lecto corpori idulgens remittendo: lo cū noscit p̄bere peccato per sensus quo q̄z pergredit aīa ad corp⁹ mouendum: vel viuificādū. Nouez quoq̄z sunt fora mina in humano corpore: que sz natu ralem ɔtemperātiā influit ⁊ defluit oē quo idez corp⁹ vegetat ⁊ negetur. Sūt etiā vtriusq̄z q̄dā ⁊ fil'ia corporis. s. sup̄ mū ⁊ spū: ifirmū ī q̄bus sine naturaruz eōfusione personali: tñ vnione facili cō uerti pñt. Similia. n. sensibus gauden t Itaq̄z aīa que vere spūs est ⁊ caro que vere corpus est insius extremitatib⁹ fa cile ⁊ cōuenient vniūtur. i. in fātastico aīe ꝙ corpus nō est. Sed simile corpo ri ⁊ sensualitate carnis que fere spirit⁹ est qz sine aīa fieri nō pōt. Sicut. n. sup̄ mū aīe sed intelligentia siue mens ī ima ginationem siue similitudinez gerit sui superioris. s. dei vñ ⁊ eius susceptura es se potuit: ⁊ ad vnionem personalem eti am qñ iste uoluit absq̄z vlla diminutiōe seu ɔfectione nec fuit: sic supremuz car nis idest sensualitas aīe gerentem simi litudinez personalez vnionem ei⁹ essen tiam suscipere pōt. Nec istud mirū est cū etiā ī sensu ⁊ memoria pecudis que dā imitatio rōnabilitatis ⁊ in appetitu uoluntatis ⁊ ī his q̄ refugit reprobatio nis. Spūs nāq̄z corporeus q̄ utiq̄z uere est corpus ⁊ sensu naturali iter multa discernit ⁊ ui cōcupiscibilitatis eligere ⁊ nā irascibilitatis reprobat. hz siq̄dez corporea uita quosdā grad⁹ icremento rū q̄b⁹ ad imaginez sūme uite perficit p̄ mus. n. gradus corpore⁹ uite est sensifi ficatiōe scim⁹ per sensū īgrediēs imagi natio. terti⁹ ꝑ imaginatiōez ɔceptoꝝ me moria q̄rt⁹ sz sensū passiōes q̄dā sine di scretiōe itelligentie ꝓuidentia in q̄ q̄dā q̄si rōis est ⁊ nulla rōne est. In his oīb⁹ corpora uita spūalem vitā imitat p̄mū in eo ꝙ sentit. sz in eo ꝙ sensū ɔcipit. ter tiū in eo ꝙ concepta retinet. q̄rtū est in eo ꝙ siue in imaginatis siue in sensib⁹ secūdū quandā rōnis similitudinem si ue ad ppetendū siue ad fugiendum se in se flectit. Cōuenientissima tñ media

sunt carnis ⁊ tunc sensualitas carnis q̄
maxime ignis ē ⁊ fantasticus spūs qui
igneus vigore dr̄. bene ⁊ quidē loquēs
de animalibus ait igneus est illis vigor
⁊ celestis origo. Mira societate carnis
⁊ anime: ⁊ aīe spūs vite ⁊ limij terre. sic
enī scriptū ē fecit deus hominē de limo
terre ⁊ spirauit faciē eius spiraculū vite
dans ei sensū ⁊ intellectū: vt per sēsum
lutū ei sociatū viuificaret: ⁊ p intellectū
regeret: ⁊ per itellectū intus ingrederet
Et per cōtēplationē dei sapiāt: ⁊ per sē-
sū foras egrederet ⁊ contēplaretur ope
ra sapiēntie intellectū intus illustrauit
Censūq; fores decorauit: vt in vtroq;
refectionē inueniret. intus ad felicitatē
Foris aū iocūditatē. Sed qr bona cete
riora diu stare nō possūt: iussus ē hō ab
exterioribꝰ ad iteriora redire ⁊ ab iufe
rioribꝰ ad superiora ascēdere. Tanto si-
quidē dignitatis ē hūana cōditio vt bo
nū preter sūmū eꝰ sufficere possit. Ani-
ma media est iter deū ⁊ creaturā qñ cō
iungendo ꝙ cognitionē vel cogitatio
nē ⁊ dilectionē illuminat melioratur ⁊
perficit. Qñ vero coiungit inferiori al-
licit. obtenebrat ⁊ corrūpit pleno fuit
miraculo ꝙ tā diuersa ⁊ diuersā ab inui
cē ad inuicē potuerūt ꝯiūgi. Nec minꝰ
mirabile fuit ꝙ limo nostro deus seipsū
coniunxit vt sibi iuicē vniret deus ⁊ li
mus. Tanta sublimitas ⁊ tanta vilitas
Nihil. n. ē d̄o sublimiꝰ: ⁊ nihil limo vi i
us. Mirabilis fuit cōclusio prima mira
bilis secūda. nec minꝰ mirabilis erit ter
tia. Cū hō āgelus ⁊ d̄s vnus erit spiritꝰ
Sedēnāq; bono bonꝰ ē hō quo bonus
ē angelus. Eodē nāq; bono ē vterq; be
atus. Sic tñ ambo idipsū eadē volūtate
eodēq; spū capiūt. Si. n. tā disparē na-
tura carnis ⁊ aīe ad vnā federationem
atq; amicitiā deꝰ cōiūgere potuit neq̄-
q̄ erat īpossibile rōnalem spiritū q̄ vsq̄
ad consortiū terreni corpis humiliatus
est. Cū eodē corpore glorificato: vt sit ei
glorie ꝙ fuit serena ad cōsortiū beatoꝝ
spiritū q̄ in sua puritate p̄stiterūt. Exal
tant atq; ad sue glie pticipationē subli-
mare. Ad hoc siquidē illū sola charita-
te: nulla necessitate creauit altissimꝰ: vt
sue beatitudinis participē faceret. Si g̃
tātū gaudiū: tanta letitia ē in vita ista tē
porali. Quāta letitia quātū gaudiū erit
in vita eterna que constat ex diuinitatis
p̄ntia in spū rōnali. Subiciat ergo cor
pus aīo: aīus d̄o: ⁊ vnus spiritus erit cū
deo. Ita tamē si in vtilitate pmāserit: ⁊
gratiā al's gloriā sui creatoris p quā ex-
altādus ⁊ glorificādus ē agnouerit. Ex
carne ⁊ anima cōstat hō vt vtrūq; bo-
nū suum hēat ī quo haudet ⁊ exultat.
Bonū aīe ē deus: cū affluētia dulcedi
nis sue. Bonū carnis ē mundus cū ha-
budātia iocūditatis sue. Sed mūdꝰ iste
ē exterior: deus āt interior Nihil ē eo ī-
timꝰ. nihil presētiꝰ eo. Interior ē. n. oī re
qr in ipo suut oīa. Exterior dei re ē: quia
ipse ē super oīa. Ab hoc ergo mūdo ad
deū rduertētes ⁊ quasi ab imo sursum
ascēdētes per nos metipsos tamē scen-
dere debemꝰ. Ascēde: n. ad deū hoc est
mittere seipsū: ⁊ nō solū ad se mittere: sz
mirabīli quodāmō ī itimis seipsū trans
ferre Qd̄. n. iterius mittens ⁊ inti insecꝰ
penetrans trāscēdit ille veraciter ascen
dit. Ab his ergo mūdi distractionibꝰ cor
nostrū colligamꝰ: ⁊ adī teriora gaudia
reuocemꝰ. Et si cor nostrū semper tene-
re nō possumꝰ saltē ab illicitis ⁊ vanis
cogitationibꝰ retangamꝰ: vt aliqñ in di
uine cōtēplationis lumine figere vale-
mus hoc ē req̄es cordis nr̄i. Cū d̄i amo
re per desideriū figit: hoc ē vita cordis
nostri: cū deū suū cōtēplat: ⁊ ipsa sui cō

tēplatione suauiter reficit. Et dulce est sibi semper ad desiderādū quod ad laudandū ⁊ amandū semper ē suaue. Nihil eniz ad beatā vitā p̄stātiꝰ videt quā velut clausis carnalibꝰ sēsibꝰ extra carnē mūdūqz affectū quēpiā intra semet ipsa conuerti. alieneqz affectū a mortaliū cupiditatibꝰ soli isti ⁊ deo loq. ⁊ hec est consciēcia nr̄a que nihil aliud ē quā intrare ad se. Iste ē titulus libelli huiꝰ tractatus.

Cum aīa sit īcorpea p subtilem naturā corpis sui. i. per ignē et aerē q̄ ī isto quoqz mundo precellētia sūt corpa nō magis spūalia corporea corpus administrat. Ista siq̄dem prioras excipiūt nutu aīe viuificātis eo q̄ ī corpe nature sūt ꝓpinquiora q̄z humor ⁊ terra vt ad eorū proximū ministeriū tota moles administret. Nullus sine his duobꝰ. s. igne ⁊ aere īcorporee sēsus ē: qz leuia sūt mouēt aquā ⁊ terram que grauia sunt. Quapp corpa post aīe ascensū moueri nō videmꝰ quia ignis ⁊ aer q̄ duo p aīe presētiā tenētur ī corpe terreno ⁊ humido vt oīum quatuor fiat contepātia post aīe ascēsū ad supna vadūt ac sese expediūt. Corpis āt cōpositio sic fit. Corpus cōstat ex officialibꝰ mēbris. Officialia ex cōsimilibꝰ: similia ex humoribꝰ Humores ex cibis. Cibi ex elemētis ⁊ nihil horꝝ ē aīa: sed ī istis tāq̄z ī organis agit aīa vl agitat ⁊ per hoc corpi cōfulit ⁊ huic vite in qua factus ē hō ī animā viuetē que cōiēpata ⁊ vnita ⁊ ordinata fuerūt ⁊ cōgruūt viuīficationi ⁊ nūq̄z recedit aīa. Si vero disiuncta ⁊ cōfusa fuerit ī vita recedit aīa secū trahens oīa sēsū sm imaginationē rōnem intellectionē itelligenttā cōcupiscibilitatē ⁊ irascibilitatē ⁊ rōnabilitatē ⁊ ex his secūdū merita afficit ad delectationē siue dolorē. Corpus āt q̄ prius integrū rāq̄z organū cōtēperatū ⁊ dispositū vt melos māssiōz ī se ɔtinēt: ⁊ tactū cōsonaret. nūc cōfractū ⁊ inutile ē regione iacet aīa vero recurrētibꝰ ad regiones suas elemētorū partibꝰ nō habens vbi vires suas exerceat: req̄escat ab his t̄renis tamē motibꝰ q̄bus cōrpꝰ per tēpꝰ ⁊ locū mouebat ipsa p tēpꝰ in localiter mota qm̄ ⁊ si. Organū ⁊ melos p̄iit: nec qz organū mouebat. ānima vero īter deum ⁊ corpus posita p tēpns mouet vel reminiscēdo q̄ oblita fuerat vel discendo q̄ ignorabat: vel volēdo q̄d volebat p locū vero nihil monet qz p loci spacia nō distēditur. Deꝰ āt corpe nō eget: vt sit nec loco: vt alicubi nec tēpore vt aliqn̄. nec aliquo genere subiecto īiquo subsistat vel circōstat. Hz aīa quādam ꝓpriā naturā oībꝰ his mundane molis elemētis excellentiorem q̄ ueraciter n̄ possit ī aliqua fantasia corporaliū imaginū quas p sensū carnis pcipimus cogitari: sed nec mente ītelligi pōt. Sentiri nō pōt. nō. n. est corpꝰ nec d̄s nec uita sine sensu. qual est ī arboribꝰ: nec uita sine rōnali mente q̄lis est ī aīalibꝰ sz nita ⁊ vita ꝑpetua nec q̄dez minor q̄z āgeloꝝ est factura si ex p̄cepto sui creatoris uixerit. p̄ceptū āt cuiꝰ ē vt ī dilectiōe maneamꝰ. Manete ī dilectione mea ait. apud dilectionez nāqz sibi rōnalez creaturā copulauit ut euz sēp haberet ⁊ in ipso manert. Et ī eo se d̄lectās gaudens exultās p dilectionez creatori suo ⁊ īuicez sibi rōnalis creatura copulatiua est solū nāqz ex d̄lectiōis vīculum q̄ ligat utrosqz ī idip̄z p amorē d̄i oēs. n. ei adherem ꝰ p dilectōz ꝓxī oēs ac īuicē unꝰ sumꝰ ut hōuz oīuz fiat singl'oꝝ ⁊ q̄ q̄sqz ī se ndn hz ī alteꝝ possideat. Charitas est via dei ad homines ⁊ via hominum

ad deuz per caritatez enim uenit de⁹ ab
hõies factus est homo per caritatez ho
mi es dilligũt dũz. Elligunt dũz ad dũz
Currũt: ad deũ ꝑuentũt: sic familiaris ẽ
deo caritas: ut ipse mansionẽ hr̃e nolit
vbi caritas ñ fuerit. si g̃ caritatẽ hẽs deũ
hẽs Qr deus ẽ caritas

Diser g̃ quãtũ deberem diligere
deũ meũ qui me fecit cũ nõ erã
redeunt cum perierã. nõ eram
ex nihilo me fecit. nõ lapidẽ: nõ arbo
rem nõ auẽ uel aliqd̃ d̃ aĩalib⁹. sz hoĩez
me voluit eẽ. dedit mihi viuer̃. sẽtire dis
cernere. Perierã: ad mortalẽ descẽdit.
mortalitatẽ suscepit passionẽ substinuit
mortẽ vicit ⁊ sic me restaurauit. Perie
rã: ⁊ abierã qm̃ ĩ peccat] meis erã venũ
datus. veĩt ille p⁹ me ut redim etiam me
et Creator tantum dilexit me ut san
guis sui q̃tũ appẽderet ꝓ me taliq̃ pac
to reduxit m̃ d̃ exilio ⁊ redemit me d̃ ꝯui
tio. ⁊ noĩe. n. suo vocauit m̃ ut m̃moria
le suũ semꝑ eẽt ap̃ me vnxit me oleo le
ticie. quo ipse erat vnct⁹ vt ab vncto eẽz
vnctus ⁊ a xp̃o dicerer xp̃anus sic gr̃a e
ius ⁊ misericordia semꝑ ꝓuenerũt me. de
mlt] nãq̃ ꝑiculꝰ sepe liberauit me libera
tor meus. qñ orabã redux t me. qñ igno
rabã docuit me. qñ tristabar ꝯsolatus ẽ
me. qñ dispabã ꝯfortauit me. qñ cecidi
crexit me. qñ iui duxit me. qñ iuerat su
scepit me. Hec ⁊ mlta alia fecii d̃us me
us de q̃bus dulce esset mihi sẽp loq̃. sẽp
cogitare. semꝑ gr̃as agere ut ꝓ oĩbus be
neficijs eius possiz semꝑ eũ laudare ⁊ a
mare cũ. n. ꝯct] sit p̃sidẽs. Singl̃os iplẽs
vbiq̃ p̃ñs vniuersorũ curã agẽs: ⁊ tñ sin
gul̃ qĩ oĩbus ꝓuidẽs. ita totũ ad custo
diã manz occupatũ: video ut si ego sup
custodiã meã stabo: ut si oĩuz oblitus sit
me ⁊ mihi soli ĩtender̃ uelit. Semꝑ inue
nit quocũq̃ ṽterẽ ñ me deſit in prius ꝯ
deserã vbicũq̃ fuero ñ recedit. vbicũq̃
ẽ vt quocũq̃ iero ĩueniã eũ cũ quo pos
sũ eẽ q̃cquid fecero ꝑiter asistit: ut pote
ꝑpetu⁹ inspector õiuz cogitationũ intẽ
tionũ ⁊ actionuz meaꝝ. Cuz h̃ diligent̃
ꝯsidero timore pariter ⁊ ingenti rubore
ꝯfundor: qr illuz vbiq̃ mihi p̃ntẽ ⁊ oĩa
oculta mea vidẽtez intueor. Multa. n.
sũt in me d̃ q̃bus corã oculꝰ ei⁹ erubesco
Et ꝓ q̃b⁹ ei valde despicere timeo. Nec
ꝓ hijs omnibus quid rependã nõ inue
nio. Oro nisi tm̃ vt diligaz. nõ. n. melius
nec decẽtius q̃ꝫ ꝑ dillectionem nependi
põt q̃ ꝑ dilectiõi datum est: hec p̃ter rẽ
dixisse videor: sz nõ ferme preter vtilita
tez mihi ⁊ his q̃ mecũ sẽtiũt q̃ ego sẽtio

Anima p̃ñtia sua corpus viuificat
⁊ sic colligata est ei: vt nec cum
velit inde segregare se possit. h̃
retineri cuz creatoris iussionez audierit
Inuita siquidem anime ꝯsistit uita cor
poris. De morte q̃dem corpis descendit
mors aĩme: sicut. n. anima uita sua facit
carnez uiuentez: ⁊ defũcto nature sue ir
rigat animãdo. sic caro ꝑcorrumpendã
naẽ sue. si cupiditatibus illicitis animaz
alligauit occidit: Et cuz altera nã natur̃
vnit̃ alteri⁹: ita transit vnaqueq̃ in ui
tricis naturã. i. aut carnez spuãlez aĩa v̄
tutibus suis prestet. Aut animaz carna
lem caro vitrix eius efficiat. anima tamẽ
nihil de morte habere põt nisi per uitia
fiunt ꝓpinata. Hec caro aliquid de vita
retinere põt nisi in anima fiunt irriga
ta. nec in alterius naturã altera transire
põt nisi aut vicijs infecta aut virtutibus
d̃tersa fiunt rõne insignata est anima q̃
ẽrtibus docet̃ egregijs ⁊ disciplinis in
struitur eximijs vt diuina sapiat ⁊ ꝑtrac
tet hũana atz sic cet̃a aĩalia decẽt̃ excel
lat ut potẽtialis sbã in h̃. n. ꝓp̃e est aĩa
sbãlis. s. rõnal̃. i. spus rõnal̃ immortalis

ē anima ne a creatoris sui similitudinē disceptare videat. Nō enim poterat eē similitudo ⁊ ymago dei si mortis termino cōcludētur. Secundū quēdā mōuz vite quā nullo mō pōt amittere immortalis ē. Secūdū vero quādā mutabilitatē qua pōt melior vel deterior fieri mortalis ē. Et sic mortale ē cū beatū viuere perdit: licet misere viuere amittere nō possit. Sic in respectu dei corporea est Nihil ē inuisibile ⁊ īcorporeum natura credendū ē nisi solum deum patrē filiū ⁊ spiritum sanctū. Qz ex eo corporeus inuisibil' dei qz infinitus ⁊ in circūscriptus ē ⁊ simplex ē ⁊ sibi omnibus mōis sufficiēs ē seipsū ⁊ idipsū. Et cū vbiqz sit in semetipso. Inuisibilis ⁊ incorporeus eē dignoscit. Oīs uero rational' creatura corporea ē: angeli ⁊ oēs vnitates corporee: licet nō carne subs stant. Et ex eo Intellectuales naturas corporeas esse dicimus: qz in loco circunscribuntur. sicut humana aīa que carne claudit. q̄ id circa ⁊ eē in loco ⁊ localis dici pōt. In loco quia illic ⁊ alibi p̄sens totū alibi ñ ē: non habet tñ corpoporalē dimensionem nec corporalē circūscriptionē qm̄ corporalis quātitatis exps ē. Sed quia p p̄ñtiam ⁊ opationē in loco ꝯcluditur localis ⁊ ipa dicitur verū ñ nō sicut corpus cui ꝯ locū principiū mediū ⁊ finis assignatur. Respectu vero nature īcorporee que sūme īcōmutabilis est ubiqz corporea ē aīa. Tñ tale aliquid non est aīa ut maiori sui partē maiorē sibi ptez occupet: nec breuiore breuiorē minor / que sit in parte q̄z in toto aptiōis quidē particularis corporis tota simul adest. nec minor in minoribus nec in maioribus maior. Sed alicui ītēsius alicui remissius. ⁊ oīb⁹ tota ⁊ in singulis tota ē Sicut. n. deus ubiqz ē totus. Totus in toto mūdo ⁊ in oī creatura sua. Sic aīa tota vbiqz tota in toto corpore suo tanquam ī mundo suo intēsius tñ in corde ⁊ in cerebro quēadmodū dr̄ de⁹ p̄cipue in celo.

¶ Anime esse.

Inuisibilis ⁊ incorporea ē aīa. si enī uisibilis eēt: corporea esset Et si corporea eēt ptibilis eēt. Et partes haberet nec tota simul ī uno loco eēt. nullū n. corpus totū simul tangi pōt. aut simul tangere pōt totū. aīa vero ī quib⁹ suis motibus vel actib⁹ tota adest. Tota videt ⁊ tota visorum meminit: Tota audit ⁊ tota sonorū reminiscitur. Tota odorat. Et tota odores recolit. Tota per linguā ⁊ palatuz sapore sentit ⁊ discernit. tota tāgit dura ⁊ mollia. tota simul approbat uel improbat calida vel frigida summmo digito tota decernit. tota ē uisus. tota est auditus. tota meminit: tota est ī memoria. Cum tota vult tota ē voluntas. Cū tota cogitat tota ē cogitatio. cuz tota diligit tota ē dilectio. pōt nāqz ex parte cogitare ⁊ ex parte diligere.

¶ Anime passiōes.

Habet nāqz aīa affectiones quibus exercetur aduirtutes dolor nanqz de peccatis. Timor ꝺ supplitiōis. Desideriū depromissis gaudiū de premiis. Quedā exercitia sunt uirtutū: Habet. n. v̄tutes q̄b⁹ instruit̄ ⁊ animat̄ vl' armatur ꝯ uitia. a prudētia nāz scit q̄d dēat facer̄. tēpātiē bz ꝯ p̄spa. fortitudinē ꝯ aduersa. iusticiā q̄z scit quid cuiqz debeat redder̄. Prudētia ē scir̄ q̄d possit. Fortitudo facere q̄ possit. Tēperātia ñ p̄sūmere q̄d ñ possit. Iustitia est ñ velle q̄ ñ possit. Prudētia ē ī eligēdis Tēpantia ī vtendis. Fortitudo ītollerādis. Iusticia ī distribuēdis. Prudentia ē nihil penitēdū appettere vel nihil p̄ter. Institui uelle facere. Tēpātia ē ni

preter turpis timere: ⁊ quicq̄d agim⁹ vel
cogitam⁹ ac rōnis normā dirrigere. For
mis est terrenas cupiditates non repri
mere. Sed oblin sci penitus iustitie est
oēm cū cogitationē ad snlū deū errige
re. Sūq̄ tāq̄ nil aliud dt: sola mentis
aere itueri. Hēt āt aīa sacramētales vir
tutes quib⁹ initiat̄ fidē spē ⁊ sacramētū
baptismū doctiptē. Cōfirmationem q̄
bus deo consacrat̄. Hēt ēt vtutes qui
bus cōficit ⁊ quib⁹ deo cōiūgere vt hu
militas purites charitas humilitas eaꝫ
deo subicit. Puritas iunhit: caritas vnit
Hꝫ quoq̄ aīa vires quib⁹ corpori cōmi
scet̄: quarū prima ē naturalis: secūda vi
talis: tertia aīalis. Et sicut deus trin⁹ et
vnus ver⁹ ⁊ perfect⁹ oīa tenet oīa iplet
oīa suastinet: oīa supercedit: oīa circum
plectitur. Sic aīa his trib⁹ virtutib⁹ per
totū corp⁹ diffūdit̄: nō locali dimēsione
Ted vitali intēsiōe. Naturalis nāq̄ vir
tus opat̄ ī epate sāguinē ⁊ alios humo
res quos ꝑ venas ad oīa corporis mem
bra trāsmittit: vt īde augeātur ⁊ nutriā
tur vis ita quadrifaria ē vel minor mo
dis diuidit̄. Nāq̄ ī appetitiuā rectenti
uā ⁊ expulsiuā ⁊ distributiuā. Appetiti
ua que sñt necessaria corpori appetit. re
ctentiua sūpta retinet: donec e/ illis di
gestio necessaria fiat. Expnlsiua: nociua
⁊ superflua expulit. Cistributiua bonos
humores oīb⁹ mēbris distribuit. prout
cuiq̄ expedit: vis vitalis ē in corde que
ad tēperātiā feruorē cordis aerē hauriē
do atꝫ reddēdo vitā ⁊ salutē toti corpo
ri tribuit. Aere nāq̄ puro sāguinē puri
ficātiū per totū corpus īpellit ꝑ venas
pulsatiles que artarie vocātur. Ex qua
rū motu per tēperātiā atq̄ oistēperanti
aꝫ cordis fisici cognoscunt. vis aīalis est
in cerebro: ⁊ inde vigere facit quinq̄ sē
sus corporis iubet ēt voces edere mem
bra mouere: vis sensibilis diuidit̄ īduas

In cogitatiuā ⁊ motiuā Cogitatiua di
uidit̄ ī aprehēsiuā interius ⁊ exteri⁹. ex
terius diuidit̄ in quinq̄ sēsus corpore
is. Interi⁹ diuidit̄ vel qꝛ apprehēdit me
diāte sensu: ⁊ sic sensus cōis ⁊ ymagina
tio: vel sine aliqua forma ⁊ sic ē extima
tiua. nā vt dicit auicenna Agn⁹ timet lu
pū quē nūq̄ vidit. Motiua diuiditur ī
īparātē ⁊ imparata. Imparās diuidit̄
inter irascibilē ⁊ cōcupiscibilē. Impara
ta ē ī neruis: ⁊ ē idē ꝙ aīalis. Tres nā
q̄ ventriculi cerebri. vnus āterior quo
oēs sēsus. alter posterior ī quo oīs mo
tus. Tertius īter vtrūq̄ medi⁹. i. rōnalis
Corporis sensus sit fiūt. Qd ē in corpe
subtilissimū ⁊ ob hoc anime simili ⁊ vici
nius q̄ cetera. i. lux primū per oculos
ipsa diffundiñ eminētq̄ ī radijs oculoꝝ
ad visibilia intuēda. Ocīde mistura qua
dā primo cū puco aere: secūdo cuꝫ aere
caliginoso atq̄ nebuloso: tertio cū cor
pulētiore humore: quarto cum terreno
grassitudine: que q̄nq̄ sēsus cū ipso sen
su oculorū perficit vbi ipsa sola excellit
Isti sensus qꝛ ī sola facie prelocati sunt
ideo scriptū arbitror qm̄ insufflauit do
minus ī faciē hoīs spiraculū vite: ⁊ fa
ctus ē hō. in aīaꝫ viuētē. anterior vero
pars posteriori merito p̄ponit̄ qꝛ ista
ducit ⁊ illa seq̄t̄. ab ista sēsus: ab illa mo
tus. sicut ꝯsciliū p̄cedit actionē. iste vi
res tā aīo q̄ corpis dici pñt in p̄ma ꝑte
cerebre vis aīalis vocat̄ fantastica vel
ymaginaria: q̄a ī ea curpaliū rerū sil̄itu
dines vel ymagnies cstinēt̄: vñ ⁊ fāta
sticus dr̄ ī mēdia ꝑte cerebri vocat̄ rō
nalis: q̄a ibi examinat ⁊ iudicat ea q̄ ꝑ
ymaginē rep̄sētamur. in vltima ꝑte vo
cat̄ memorialis: q̄a ibi recomēdat me
morie a rōne iudicata. Aliud ē itaq̄ in
nobis quo corpea sētim⁹ q̄ q̄nq̄ corpis
sēsib⁹ facim⁹. aliud quo nō corpe sꝫ cor
pore⁹ similia cernim⁹ vbi nos ipsos nō

aliter q̃ similes corpib⁹ ĩtuemur. aliud quo nec corpa nec corpuz similitudies aspicim⁹. sz alias res que nõ hñt imagines sui similes. sic ẽ de⁹ ⁊ ipsa mẽs rõnalis vel ĩtelligẽtia vel rõ. sicut ẽt virtutes: prudẽtia: iustitia: castitas: caritas: pietas: ⁊ q̃cũq; alie sũt q̃s ĩtelligẽdo vl' cogitãdo examinam⁹: discernim⁹ diffinim⁹. Porro aĩa nõ ẽ corpis: q̃a nõ oĩs si similitado corpis corp⁹ ẽ. Dormiẽti tibi vel ĩ sõnis appebit. nec id corp⁹ suuz sed aĩa tua: nec tuũ corp⁹ sz similitudo corporis tui. Jacebat. n. corp⁹ tuũ ambulabit ip̃a. Tacet lĩgua corpis tui loquet ĩpsa. Clausi erũt oculi tui uidebit ipsa ⁊ ĩ ea tota ⁊ ĩtegra cernet similitudo carnis tue: ĩ hac similitudĩe q̃ p loca cognita s ĩcognita decurrit: ⁊ sẽtit tristitia ul' leta. aĩa ãt mortui sicut dormiẽtis ĩ ipsa similitudine corpis sui sẽtit seu bõa seu mala. nõ sũt tñ corpalia sz corporibus similia q̃b⁹ aĩe corpib⁹ exute afficiũtur seu bone seu male. Cũ ⁊ ipse suis corporibus similes sibimet appareãt. Sũt tñ .n. vã lectitia ⁊ vera molestia facta de substãtia spũali ⁊ substãtia spũali. Cẽrtũ nãq; ẽ q̃ndã spũalẽ naturã eẽ ĩ nobis vt corpaliũ rer̃ sil'itudies aut formãtur aut formãte ĩgerũt' siue cũ pñtia aliquo sensu corpis tãgim⁹ ⁊ ꝯtinuo eoꝝ similitudo ĩ spũ format. Et memoria recõdit' siue cũ absẽtia iã nota uel q̃ nõ nouim⁹ cogitam⁹ ut ĩde formet' q̃dã spũalis ĩtellect⁹: innumerabilis p arbitrio ⁊ opinione fingam⁹ que uel non sũt uel oẽ nesciũt' innumerabiles quoq; ⁊ uarie forme rer̃ ato nr̃o v̄sãt' ul' cũ aliđ facimus ul' cũ facturi sum⁹ aliquo ĩ spũ rapiẽtes total'r aĩa: ⁊ hi⁹ uidẽdo seu bona seu mala nimiaq; ĩtẽsiõe cohitatiõis ul' aliqua nĩ morbi frenecis p febrẽ occidere solet siue comestiõe ĩuinsdã alt'i⁹ spũ: seu bona seu malitia corpaliũ rerũ ymagies ĩ spũ ĩpuniũt'. taq̃ corpa ipsi⁹ corpis fẽsibus pñtãt' ut abrẽtia uideãt' abeẽ tãq̃ pñtia ⁊ q̃'ñ sũt tãq̃ p̃oculis assint. a dormiẽtib⁹ ãt mlta uidẽt' uel nil uel aliq̃d significãtia nñ sepe ymagiatiões rerum corpaliũ tãti illis exp̃ssiõe repñtãt' ĩsõnijs q̃ ipsa corpa pñtãt' uigilam⁹ ut ĩnt̃uisionẽ dormẽtiũ ⁊ v̄az cõmistionẽ uigilatiũ ñ ꝺcernit': sz ꝯtinuo ei⁹ caro moueat'. Et ꝯtra ꝓpositũ suũ ⁊ licitos mores ꝯcũbere uideãt' ⁊ q̃ natural'r collectũ ẽ p gẽitales uias emittit' hũc mõz casti uigilates coibẽt ⁊ refrenãt. Dormiẽtes v̄o ãt oĩno nv̄ pñt: q̃a ĩ ptãte nõ hñt ignis corpalis exp̃ssionẽ: q̃a caro naturaliter mouet' ⁊ seq̃t' q̃ p cohitũ seq̃ solet. et q̃ sñ peccato a uigilãti fieri ñ põt fit ĩ spũ sic ĩ ñ ꝯsẽtiẽtib⁹. Cũ iã nõ dormiẽtib⁹ ñ ĩputat' sic ⁊ ĩfãtib⁹ nihil boni vel mali q̃ faciũt ĩputat'. nimirũ si nõ sũt ꝯpotes rõnis sue: ita nec vsũ hñt sue uolũtatis: facultatẽ retĩent libertat': sic ĩ spũ corpaliũ arbitriũ demõstrat'. ipsa nãq; aĩa q̃ motu ꝓprio sẽp ĩ motu ẽ: q̃a p corp⁹ nũ sumit': uel plurale nõ sumit' corpalia sectet' uel ad corpalia uiz sue mittẽtis dirriget' corpe sopito. Spũ corpaliũ similitudines aut ipsa agit sicut ⁊ imagies corporꝝ cogitando ex se ipsa uersari assolet ut obiectas ĩtuet': cũ ĩ eas uidendas aliquo spũ assumit'.

Aĩe diffinitio.

Anima ẽ subã spũalis simplex ⁊ ĩdissolubilis ĩcorpea passibilis atq; imitabil' carẽs põdere figura atq; colore. Et nõ ẽ credẽda pa fed eretura dei: nec ẽ đ subã đi vl' đ q̃libet elem̃toꝝ matia: sz ex nihilo ẽ creata. si. n. ex semetipo eã đs fecissz neq̃q̃ uitiosa aut mutabi aut misa eẽt. si ãt ex elem̃tl fcã fuissz eẽl' corpea cũ sit ĩcorpea ignotã hñs orignẽ. inetiũ hz finẽ ñ hz: ⁊ cũ sit spũalis nature nil hz mĩstrũ uel cõtractũ nil terrenum: uil humidum aereum uel igneũ

Nullum habet colorem: nullo loco cō tinetur. In nullis mēbris circūscribit. Nullo spatio finitur. Sz ita ē cogitanda ⁊ intelligēda: sicut sapientia ⁊ iustitia: ɔ cetere virtutes ab oīpotente condite. Natura anime intuisibilis ē ideo inuisibilis in corpore manet: ⁊ de corpore intuisibiliter egredit per corpus corporalia videt: sicut celum ⁊ terram ⁊ que in eis conspicua sunt oculis nostris Spiritu corpp̄ū similitudines ituere q̄ q̄ enim corpus nō ē: tamē ⁊ cū aliquid ē. Recto iā spūs dicit. Id circa quadaz vi occulta ⁊ spirituali rapiat aīa: vt in re corporum expressas qualdā corporum similitudines in spiritu videat. Sed in intellectu ea que nec corpora nec corporum formas bēt aspicit. Sicut ē iustitia Sapiētia velut ipsa mens vel omnis ei⁹ affectio bona. Ista tria genera visionū manifesta sūt. Primū ē corporale quo per corporis sensus corporalia sentiūntur. Secundū spirituate quo corporum similitudines corporee spiritu nō mente cerauntur. Tertium iteliectuale quo ille res que nec corpora nec corporum formas habet. Conspiciuntur intellectuali visione nunq̄ fallitur anima. aut eniz itellige ⁊ verū ēiaut si verū nō est nō intelligit. In visione āt corporali sepe fallitur. anima cū in ipsis corporib⁹ fieri putat q̄ fit in corporis sensib⁹. Sic nauigantibus videtur terra moueri: q̄ stat. Et intuentibus celum sydera stare que mouētur. Et detiatis oculis radiorum diuersas formas habere videntur. Sic vnus hō duo capita. Rem⁹ fractus in aqua ⁊ multa huiusmodi. Inuisione āt spūs fallitur aīa ⁊ illud: qm̄ ea que videt vliqua vera aliqua falsa aliqua perturbata aliqua tranquilla sunt. Ipsa āt vera aliq̄ futura oīno vel similai vel aperta. aliquādo obscuris significatoi ⁊ transfiguratis locutionib⁹ pnunciata. In extasi vero q̄ ab oīb⁹ corporis sensibus alienatur vel auertitur aia amplius q̄ in somno solet. Sed minus q̄ in morte nō fallitur. Sed ipsa mera diuinitus adiuta vel aliquo ipsa visa exponēte. Sicut in appocbalipsi Joānis exponebatur magna reuelatio ē. cū. n. bono spiritu assumit anima falli nō pōt: quia sancti angeli miris modis visa sua quadam. ac prepotēti vnione ⁊ comistiōe vera ee faciunt: ⁊ visionē suā ineffabili mō in spiritu nostro iformāt. Ipsi siquidem corporib⁹ indicādis: ⁊ min strādis prestunt: ⁊ eoz figuratas similitudines i spiritu ita decernūt. Et tanta potētia q̄ mō tractāt: vt eas ēt possint hominum spiritibus miscere reuelando. Inde est q̄ angelus domini apparuit i sōnis ioseph noli timere accipere mariam cōiugē tuā. Et iterū. Tolle puerū: ⁊ fuge in egyptū. De⁹ āt per propbetā dicit. Effodam de spiritu mō sup oēz carnē. Et iuuenes visionis videbūt: ⁊ senes somnia. somniabat. Sunt ⁊ alia visa ⁊ visitata ⁊ humana que vel ex ipso ipū nro multipliciter existunt: vel ex corpe spūi quodāmō suggerūt. Sicut si fuerim⁹ affecti carne vel vino nō solū vigilantes curas suas vigilādo versant infimilib⁹ corpoz verū ēt dormientes hoc sōniāt quo in digēt. Nā ⁊ negotia sua gerūt exsi cupiditate. Et epulis aut poculis iniāter existant. Si forte exurientes sitientesq̄ dormierint vigilātibus ⁊ occulto quodā instictu ingestas cē cogitationes quasi diuinarent nouim⁹. Sicut Cayfas pōtifex ppbetauit: cū ei⁹ itētione ppbetiā di nō baberet. Multa videt aīa ⁊ eadē natura visionū siue inuigilātib⁹ siue idormiētib⁹ siue i egrotātib⁹ q̄m nō ex alio

genere sūt q̄ videntur q̄ q̄ ex naturasp
rit⁹ de quo ⁊ ī quo fiūt filitudīes corpū
obtortas nāq; aias sentiēdi habēt vt vi
deant ꝙ sōniātes vident: visa siquidem
freneticorū similia sūt: uisis sōniātium:
visa āt sōniātiū similia sunt cogitationi
bus uiuētiū. Dormiētib⁹ quidē cōsopit
sentiēdi ī cerebro via que itentiones ad
oculos dicit. Jō ipsa itētio ī aliud versa
alia varia cernit. Uisa sōniorꝫ taq̄ spēs
corporee adsunt: vt sibi dormiētes vigi
lare videātur: ⁊ nō similia corporibus:
⁊ ipsa corpa ītueri se possūt. Ego āt ml
to āplius admiror ⁊ vehemēti⁹ stupeo
quāta celeritate ⁊ facilitate in se aīa fa
bricet imaginē corpuz: q̄ per corpis ocu
los viderit q̄ freneticorū vel sōniantiū
vel c̄t iu extasi visiones. Et iñ illa visorū
natura ē. Et ꝓculdubio corp⁹ nō ē. Nō
.n. corpa visa illas imagines ī spū ī spiri
tu faciūt: nec eadē vim habēt: vt aliquid
speciale formēt: sed ipse spūs ī seipso co
leeitate mirabili: vt pote spiritual: itelle
ctualis ⁊ rōnalis. Oīumq; sibi videre vi
dent dormiētes Quīq; sunt genera vi
sionū. Miraculū: visio: sōniū: Ephya
des vel īsōniū ⁊ fantasma. Miraculuz
ē quē ī sōnis parens vel aliqua sancta
grauisq; ꝑsona sen sacerdos vel ēt de⁹
venturū ꝙ apte vel nō euēturū faciēdū
vel dimittēdū denūtienti. Uisio ē quaz
aliud q̄s videt ꝙ eodē mō quo apparu
erat eueniet. Sōniū ē figuris teetū: ⁊ si
ne interp̄tatione ītellig' nō pōt, īsōniuz
qñ id ꝙ fatigauerit vigilātē ingerit dor
mienti: sicut ē cibus vel pot⁹ vel aliqua
studia vel artes in fentasmate. Secūdñ
nāq; studia que q̄sq; studuit sōniati ⁊ so
litariū artiū simulacra ī pñtia mētis im
pressa ei apparent īsōniis. Juxta ēt īfir
mitatum diuersitates diuersa accidunt
ī somnia. Et feaūdu morū ⁊ humorū va
rietates var[illegible]antur ⁊ sōnia. Alia nāq; v
dent sangu[illegible]niā q̄ colerici. Alia malan
conici: alia flecmatici. Jlli vidēt rubea
⁊ varia. isti nigra ⁊ alba. Fantasma est
quādo qui dormire cepit adhuc se vigi
lare existimat. Aspicere vr̄ irruētes in se
vel passī formas discrepātes uarias le
tas vel turbidas seu turbulētes. Jn istu
genere ē ephyades q̄ gallice noitū dici
tur quā publica persuasio quiescentes
opinantur inuadere ⁊ pondere suo p̄s
sos ac sentiētes grauare. Quod nō ē ali
ud q̄ quedā famositas a stomaco vel
a corde ad cerebrū ascendens. Et ibi vim
aīalē opprimens. Dicit.n. humana opi
nio ꝙ quadam arte mulierum ⁊ pote
state demonū hoīes cōuerti pōt ī lupos
⁊ iumenta. El queq; necessaria porta
Postq̄ peracta opera opera ad se redi
re nec fieri in eis mentem bestialem sz
rationalem humanamq; seruare. Hoc
sic intelligendū ē: quoniaz oemones na
turam nō creant: sed aliq̄d tale facere
possuut videantur eē quod non sunt
Nulla.n. arte vel potestate anim⁹: sed
nec corpus quidē aliqua rōne in m bra
uel in liniamenta bestialia ueraciter cō
uerti pōt. Sed fantasticum hominū q̄si
cogitādo vel sōniado ꝑ rerū īuisibilium
genera uariat: ⁊ cū corpus nō sit corpo
rū formas similes mira celleritate capit
sopitis ⁊ oppressis hoīuz sēsib⁹ corpore
os. Ad aliorum sensuū figura corpea ad
duci pōt graui⁹ ātq; exp̄ssius q̄ sōnosi
us seusibus deseratis. Fantasticū āt il
lud ueluti formatur ī alicui⁹ aīalis īma
ginē aliēis nālib⁹ sensibus appeat. Ta
lisq; hō sibi uideatur qualis sibi videri
possit ī somniis ⁊ portare honera. Que
honera siue uera sint corpora portant
a demonibus ut illudantur hominibus
Partim uera corpora hominū patima

falsa iumentorum cernentibus.

De spiritus alienatione.

Humanū spiritū aliqñ bonꝰ aliquando malus assumit spiritꝰ nec de facili dicerni potest a quo spū assumatur nisi qꝛ bonꝰ instruit malus fallit. Fallit āt sepe ī manifestis bonis: vt cū sibi in eis creditū fuerit ad sua seducat. Sic plerūq; humanū spūm rapit: vt quedā oculta mistura q̄si idez spiritus eē videatur. Et spūs patiētis et spūs vexantis vt demoniacis videmus Animā trñ hominis. i. mētē nulla creatura iuxta substātiā īplere pōt nisi sola trinitas. Implere āt dicitur sathanas mētē alicuius ⁊ prīcipale cordis nō īgrediens in eū qnidē ⁊ in sensum eiꝰ sz fraude iniquitate atq; oī malitia illū alliciens atq; seducēs affectu malitie trahit per cogitationes: ⁊ incentiua vitiorum quibus ipse plenus ē atq; fallax. neq̄ fraudulentus deceptor animarū. nō. n. participatione nature seu substātie: vt q̄dā putāt animā aliquā īplet diabolus atq; eius habitāter efficit: sed per fraudulētā deceptionē atq; malitiā ī eo habitare dicit quē īplet. Solius. n. de trinitatis ē intrare ⁊ implere natūrā siue substantiā quā creauit.

Ptās demonis.

Demōes ⁊ acerimonia sensus ⁊ celeritate motꝰ aerei corporis terrenorū corporū sensū facile precedūt. Et quedā cogitata p̄mīstrādo que hoīes mirātur pp tarditatē tereni corporis. Accessit āt demonibꝰ p tā longum tēpus quo eorū vita pertēdit rerū lōge maior expiētia q̄ hoībꝰ pōt pueni re pp breuitatē vite. Idcirco quedā predicunt futura. Quedā mira faciūt qnibus hoīes aliciūt ⁊ seducūt. Unde q̄daz mulieres post sathan cōuerse demonū illusionibꝰ ⁊ fantasmatibꝰ seducte credunt se ⁊ profetēt noturnis horis cum diana paganorū dea vel cū errodiade: ꝯ cū minerua: ⁊ in numera mulierū mltitudine equitare earūq; iussibus obtēpare. Ipse nāq; sathanas q̄ trāsfigurat se in angelo lucis cū mētē cuiusq; mulieris ceperit: ⁊ hanc sibi ceperit p īfidelitatē subingarūt. Illico transformat se ī diuersarū personarū spēs ⁊ similitudīes ⁊ mētē quam captiuā tenet īsōnis dludēs mō leta ⁊ mō tristia mō eognitas mō incognitas psonas oñdēs p diuina queq; ducit. Et cū solus spūs patit hoc īfidelis ī se aīo sed ī corpe euenire opinatur Idcirco minꝰ stultꝰ ⁊ ebes ē qui hec oīa q̄ in spiritu fiūt ī corpore accidere arbitrātur. Cū ezechiel ⁊ alij pphete. Joānes ēt apostolus ⁊ euangelista in spiritu nō ī corpore visiones viderūt.

De somnijs ⁊ visionibus

Cum hoīes mortui siue viui hominibꝰ dormiētibꝰ vel vigilātibus apparēt nō ia ipsis rebus vel substantia videntur: sed in quibusdā similitudinibꝰ rerū. Istud ēt angelicis operationibꝰ fieri credimus p dispēsatione dei puidētē bene vtēdis bonis vel malis secūdū īscrutabilitatē altitudinē iudiciorū suorū: siue hinc īstruāt mentes mortaliū: siue falātur siue cōsolentur siue terreant sicut vnicuiq; vel p̄bēda ē misericordia vel irrogāda iustitia ab eo: cū miseriā ⁊ iudiciū nō inhumaniter cātat ecclesia ibi siq̄dem ē spūs defunctorū: vbi nec vidēt nec audīnnt que aguntur aut eueniūt in ista vita hominibꝰ. Itaq; nō ē cura eis de viuis q̄q̄ q̄d agāt vtiq; nesciant qnēadmodū cura ē nobis de mortuis q̄uis q̄d agāt utiq; nesciamꝰ. Nesciūt q̄dē mortui q̄d hic agat. Sz dū hic agit postea audire

ab his pñtq̄ hic moriēdo ad eos pgunt
Nō q̄dē oīa: sz quātū īdicari cis finituri
z eos oz iudire. Scire ēt pōt ab angelis
q̄ hic nobis presto vt aīas nr̄as ad illos
deferāt. Spū ēt dei reuelāte cognosce-
re pñt q̄ hic agānt q̄ necessarium ē eis.
Quoddam ēt ex mortuis ad viuos rapi
pñt nō p ppriā naturā: sz p oīnū potēti
az. vtr tā ista fiāt p eoꝝ pñtiā aut p an
gelos suscipiētes eoꝝ psonā affirmare
nō audeo. Deꝰ āt ops q̄ ē vbiqz pñs per
angelica misteria vsqz stuaqz diffusa po
test p̄bere ista hoībꝰ solicia q̄bꝰ i huiꝰ vi
te misia iudicat eē p̄bēda

De potētijs aīe z eius v̄tutibꝰ.

Potētie aīe atz v̄tutes lōga exer
citatiōe z successu tpuz crescūt
Ipsa v̄o nec crescit nec decre
scit: sz aut i pilitate mēbroꝝ aut humo
rū grassitudīe z eorū corruptiōe p̄pedi-
ta vires suas exercere nō pōt. aīa carne
exuta uiuit: viuet: audit: z oīs sensus atz
īgenia viuacit tenet vt pote pura subtil
tota z ppetua. Et sicut deꝰ vbiqz i semet
ipo ē. Sic aīa vbiqz i semetipsa ē: ē quo
dāmō ac p h̄ vbiqz ē aīa post corpꝰ vbi
erat agēs i corpe. Ibi d̄s ē mō vbi erat
p̄us q̄ mūdus fieret: vbi ēt foret si mun
dus desineret eē: sicut sepe dictū ē icor
porea ē aīa. Pōt tñ habere similitudīez
corporū nō corpalē: sed corpi similē. Et
corpaliūz oīno mēbroꝝ. Cum de corpe
egredit: sicut. n. aut ad spiritualia p mē
bra fert: aut ad loca penalia similia cor
poribꝰ q̄lia sepe demōstrata sūt his q̄ ra
pti sūt a corpeis sēsibꝰ ēt mortuis sil̄es
iacuerūt: cū ipsi i seipsis generāt quādā
soliditatē corpis sui p quam possēt ad
alia fieri. Et talia similibꝰ sēsibꝰ expiri.
Aīe siq̄dē q̄ ēt i corpibꝰ vniētes p dilecti
onē visibiliū rerū corpalibꝰ imaginibus
afficiūt. a corpibꝰ exeūtes i eisdē imagi
nibꝰ tormēta patiūt. Preterea corpalibꝰ
passionibꝰ ibi teneri possūt: qz a corru-
ptione corpaliū affectionū hic mūdate
nō fuerūt quā corpulētiā de carnis de
lectatione traxerūt. Quedā āt aīc i eisdē
locis in q̄bus culpā cōmiserūt puniūt.
Quedā v̄o additis receptaculis vsqz ad
vltimā resurrectionē ɔtinēt. Sic digna
ē vna quecque req̄e vel miseria.

Tulia de aīa dixi. Sed vl̄ qñ. facta
ē vel qñ de corpe egredit. sz h̄ nō possuz
dire qz initium meū vel finē nescio. ne-
scio vnde venio aut quo vado. sed plāe
scio q̄ mortales scimus Et q̄ velimꝰ no
limus qz oēs moriemur. Nihil. n. morte
certius z nil incertius hora mortis. Nā
nescimꝰ qñ nec quō aut vbi moriemur
qm̄ mors vbiqz nos expectat idcirco sē
p debemꝰ eē parati ut cū corpꝰ reuertet
ad terrā de qua sūptū ē spūs reddeat ad
deū q̄ d̄dit illū id si q̄dē nos mouēr debz
q̄ veteribꝰ sapiētibꝰ ita hō diffinitū est.
hō ē aīal rōnale z mortale h̄ genere po
sito q̄ aīal dictū ē additas duas differē
tias videmꝰ i q̄bꝰ admonēdꝰ erat hō: z
quo sibi esset redeundū. Et vñ ad fugiē-
dū sicut. n. q̄gressus aīe usqz ad morta-
lia lapsus ē: Si regressus eius in ratiōez
eē deberet qua impugnantibus vitijs re
sivere valeat ut secundū naturā suā vi-
uat. Et ordiari appetat sub illo vz a quo
regi debet. Nam vno verbo. quod ra-
tionale dicitur separatur a bestijs. alio
q̄ mortale separatur adminus. Id nisi
tenuerit erit bestia hoc nisi aduerterit
ad diuina nō pueni. Idcirco vt hō sibi
icognitꝰ cognoscat se magis opꝰ hz ɔsu
etudine recedēdi a sēsibꝰ: vt aīuz ad se
colligat: z i ipo se retīeat. His siquidem
sensibus īpēdit aīa ne cernere semetipsā
valeat z creatorez suum quem sola z
simplex sine istis oculis intueri debet.

De dignitate anime.

Anima nãq; rõnalis inter res q̃ sũt adeo ꝯdite supat oĩa ⁊ ideo deo ꝓxima est qñ est pura eiq; inquãtũ charitate coheserit: ĩtantũ alũ ne ĩtelligibili ꝑ fusa quo amõ ⁊ illustrata. Nõ ꝑ corporeos oculos: sed pro ipsius sui pricipale. i. ꝑ intellignti ã deũ cernit inquo ẽ plenitudo ꝑfectissima ⁊ beatissima visio qua visiõe fit beata. Remoueat g̃ a consideratione sua oĩa nociua al's notiua: que ꝑ corpis sensus extrinsecus capimur. Queq; nãq; corpalia eorq; similitudies. Sensus quoq; ⁊ imagines in memoria ĩnfixe recordande reminiscuntur ad exteriorem hominem ꝑtinent quãq̃ istis quasi nuptiis aĩa extora ꝑticipat. Vens g̃ cui nihil se ipsa presentius ẽ quadã interiora nõ simulata. sed vera presẽtia videat se in se. nihil .n. tan nouit mens q̃ id ꝙ sibi p̃sto est. nec menti quicq̃ presto ẽ magis ip̃a sibi. nã cognoscit se viuere: se meminisse: se ĩtelligere. se velle. Cogitare: scire: audire: h̃ oĩa nouit ĩ sese: nec imaginatur extra se illa q̃ aliquo sensu corpis tetigit. Sic corporalia queq; tangunt ex quorũ cogitatiõbus sibi nil sibi asurgat. vbi tale q̃d se esse putet. Quiequid ei de se remanet hoc solum ipsa est. nihil eniz tã in mẽte ẽ q̃ ip̃a mẽs. nec quicq̃z sic mentẽ aguoscit quẽadmodũ mẽs cũ enĩ q̃rit mens quid sit mẽs. profecto nouit ꝙ se ipsã q̃rit: ⁊ nouit ꝙ ip̃a sit mẽs q̃ seipsã querit nec enĩ aliud de se q̃rit q̃ seipsã. Cũ g̃ q̃rentem se nouit se utique. Et oẽ ꝙ nouit tota nouit. Atque ita totã se nouit. Et si parte inuẽta nõ se totã querit: tota sibi presto ẽ. nihil .n. se ipsa p̃stantius esse põt ꝙ aũt querit de se ꝙ añea vl' q̃d vẽtura sit vel qual' nõ sit q̃rit. i. q̃ similis vel dissimilis deo: q̃ humilis ⁊ deuota q̃z pura q̃z santa. sed qr in istis ẽ corpalibus q̃ cũ amore cogitat: Et cũ quibus amore a suefacta ẽ nõ valet sine imaginibus eorum videre semetipsam. nã tãto glutinio amoris ei coheserunt h̃ q̃ foris sunt corpalia vt etiã cũ obsũt ista presto sũt imagines eorꝝ cogitanti. Qua ꝓpter se cernere ea a se ipsa nõ põt ut seipsam suscipiat ⁊ videat. reddeat ergo ad se et ⁊ stet in se nec sicut absentẽ se querat. sz ut p̃ntẽ securet ⁊ cernere ⁊ discernere. ⁊ intẽtione voluntatis que ꝑ alia vagat'. statuat in seipsa ⁊ se cogitet ut seipsũ cognoscat ⁊ errigat. Et ita videbit ꝙ nunq̃z se nõ amauerit nũq̃z ne scierit. sz alia secũ amãdo cũ eis se ꝯfudit. Ita ut sine magno labore ab eis separi nõ possit q̃bus cũ amore cohesit. Preterea fãtasijs alias fãtasmatibus corpaliũ deformat'. Eisdemq; alte impẽsis etiã soluta a corpore nõ exiũt'. si enĩ a corporaliũ affectiõne corruptione h̃ ñ mũdat' corpe exuta corporalibus tenere passionib⁹. Studeat ergo in hac vita se mũdare ab eiusmodi sedantia al's petulãtia quattenus cũ exierit hinc nihil corpeum secũ trahat: ⁊ a corporali passione immnis persistat viuificatione ⁊ sensificatione accidit aĩa ad corpus. P̃ntia nãq; sua illũ viuificat. Colligit in vnũ atq; ĩ vno tenet defluere atq; tabescere nõ sinit. congruẽtiã eiusq; mo⁹ s̃uat. nec tñ in pulcritudine. sed etiã ĩ crescẽdo atq; gignẽdo. intẽdit ẽt aĩa se ĩtactã ⁊ eo calida et frigida. aspera leuia dura: molia grauia sẽtit atq; discernit deinde ĩnumerabil's diffras saporũ odorũ sonorꝝ atq; formarũ gustãndo olphando audiendo: vidẽdo diiudicat. Atq; ĩ hijs oĩbus eaq; sine corporis nã sunt appetit fugitq; ꝯria re

mouet se ab hijs sensibus certo interual lo tpoꝝ ⁊ eoꝝ mot⁹ q̄si ꝑ q̄sdā fenestras re parans reꝝ imagines q̄s ꝑ eas anxit secū cateruatim ⁊ multiplicicer versat. Cum ergo vult intelligere vel diuina vl' deū vl' seipsū suisq; ꝯsiderare v̄tutes abstrahit se ab oīb⁹ corporeis sensibu⁹ q̄b⁹ non adiuuatur nisi ad corpeas formas coloresq; sentiendos spiritu ac ratione se cōspicit inrelligētia v̄o atq; ꝯtemplatione ad deuz ascendit: Deus igitur reuelatione atq; diuina inspirstiōe ad eā descendit. Contēplatio.n. perspicue veritatis iocōda adm ratio: Meditatio si quidē est oculte veritatis studiosa inuestigatio. Istā nanq; diuina iluminat reuelatio ut veritatē cognoscat. illā vero diuina inspiratio inflāmat ut eā diligat corp⁹ āt sēsu ⁊ imaginatione ad spiritū āscendit.

De corporis mā.

Hūanū si q̄dē corp⁹ ex q̄tuor elem̄t ꝯpositōz ē: sz i carne ⁊ ossib⁹ maxīe apet ꝑ ꝑ t̄renā soliditatē: aqua in humoribus aer cōtinet̄ i pulmone. Idcirco sēper i mēte ē: qꝛ uentilabrū cordis ē: ne nimio colore cōsumetur cor ⁊ dissoluat̄. Sedes ignea ē i corde ⁊ iō īfern⁹ ē latum ⁊ superi⁹ acutū. qm̄ formam ignis tenet. Quedā uis ignea aere tēperata a corde ad cerebrum āscēdit tāquā in celū corporis nr̄i. Ibiq; purificata ⁊ eollata per oculos aures nares cetera īstrumeēta sensuū foris progredit̄ ⁊ ex cōtactu exterior formata q̄nq; sensus facit uisum sed audim⁹ gustū: odoratuz ⁊ tactus ꝑs tāgēdi, al's agentis sensus ab anterioei parte cerebri ad posteriorem transiens ⁊ ide ꝑ ceruicē ⁊ medullā spine descendens per totū corpus diffūditur: porro ipsa uis ignea q̄ exteri⁹ formata sensus dicitur. Eadē formata ꝑ ipsa sēsuū īstrumēta ꝑ que egredit̄ i q̄b⁹ format̄. nam operāte ītrorsū ad cellā fantasticā usq; retrahat̄: ⁊ reducit̄ atq; imago efficit̄ ⁊ postea eadē imago ab āteriori ꝑte corporis ad mediū uel mepiū transiens: ⁊ ipsā aīe rōnalis substātiā cōtigit: ⁊ excitat descriptiouē ītātū iam purificata ⁊ subtilis affecta ut ipsi spūi i mediate cōiūgat̄. ueraciter, tn̄ naturā corporis retinēs ⁊ proprietatē. Que q̄de imago i brutis aīalibus fātasticā cellā nō trāscēdit In rōnalibus āt purior fit ⁊ usq; ad rōnalem ⁊ icorpoream aīe substātiā cōtigendaz defert̄ ⁊ progreditur. Est itaq; imaginatiua similitudo corpis. Per sēsus quidē corpeos ex corpuz cōtactuz cōcepra extrinsec⁹ atq; per eosdē sēsus introrsū ad ꝑtē puriorē corpei spūs ꝑducta eiq; īpressa i sūmo. s. corporis spiritus Et i imo rōnalis corporales i formās. i. rōnalē cōtigēs. Spiritū corporeū uoco aerem uel potius ignem qui pre sui subtilitate uideri non potest. Et corpora interius uegetando uiuificat. Quedā āt uegetat tantū ⁊ nō sensificat sicut arbores herbas ⁊ uniuersa i terra germinantia. Quedā sensificat ⁊ uegetat. In quib⁹ quedā tantū sensum hn̄t ⁊ imaginationem nō ut bruta habent Quedā uero sensū ⁊ imaginationez ut hō.. Cū itaq; magis sit sensificari q̄z uegefari tantum. Cōstat ꝓfecto hanc uiz subtiliorē: vbi magis subtilis est magis spūs ē. Magis si q̄dē i corpore nec appropīquat̄ cū imaginationē format q̄z cū sensu prestat. Nihil. n. incorpore altius atq; spiritualius vel vicinius nature eē pōt qn̄ vbi post sēsū ⁊ supra sensum imaginandi concipitur: qn̄ quidez in tātū sublime est ut q̄cq̄d supra idest aliō nō sit q̄z ratio: ⁊ h̄ ē ipsa aīa. Finis.

a
vacat
Meditationes.
Quot
candet
b
tue:sanctā
venire
agnus est
mine
c
pinguissimū
faciam
et cetera
tue:et
d
que voluit
a facie tua
⁊ consignas
contra nos
e
quam
per incōmu.
sua:quam
tue illumi.
f
re vt si
cū amor
efficimur
pter pec.
g
eum dici.
et de rebus
in quibus
atq; damnato
h
ceretur
de illis
let q̄
renati
i
genus
hic negle
ligeremus
tria sunt
k
tione dicens
pauper sup̄bus
dit si
illū vltra
l
placere
gatiore
nec nos
omnis
m
dorum
quos et
habitantes
ita soluitur
n
creaturarum
odio habet
scriberet
quem prius
o
veniet
de multis
animi
sed in
p
formidat
p̄ aliud
lamen
ipsum
q
offensione
cuius illorum
lus non
tato iam
r
mea et
remtrabar
sissimi
ta latitudinem
s
manum
nerem oportune.
omnibus
vinculo.
t
intellecta
quo peccatori
Amicos
felicio
v
coram te
sium perseque
q̄ a se
per estuasset
x
ceterorum
meum
ce cicitatem
vis fuit
y
vi deus
rent non
sunt
corpus
z
tum ex
se moysem
ista corpora
est ut
ꝛ
tire dicta
animus
dum
Et illi
ꝯ
⁊ in q̄tum
sine codicibus
vbi dictum
bi met.
x
goras
rexit
mutaliem
uiture
A
huius igitur.
ra in quibus
vel ei
minem
B
non docent
sic absit
sed eternā
gratiam
C
error
cum patre
bidine
tas fecit
D
tan dicit
missime
nullatenus
quererebam
E
Incipit liber
sanguinem
hoc videtur
q̄ nature
F
Ita de
q̄ sobrie
pus verum
taculi
G
da mortē
se excellit
H
stremo
poribus
preposito
derent

J
e frequentes
ta est.
nec extinctos
mus pro
R
esse est

mus
ante carnem
fantasmata:
L
genere
ob his

Explicit liber sancti Augustini de ve
religione: et de clericor vita: moribu
vna cum vita scti Augustini. necnõ c
insdam dignissimi tractatus de spir
et anima. Que omnia in isto libro co
nentur: et cum sũma diligentia per .A
Andream de bonetis de papia vene
impressa fuerunt. Inclito principe
bãne mocenico venetiarum duce .
.cccc.lxxxiiij. die xxiij. Mensis Juli

Si tu haverelle letto le Cre haverelle amato
le virtù, li quali piaciano à Dio, et amo a li

Homini

